

"Жалпы білім беру ұйымдарына арналған жалпы білім беретін пәндердің, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім деңгейлерінің таңдау курстарының үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 16 қыркүйектегі № 399 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы

Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 21 қарашадағы № 467 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 22 қарашада № 30654 болып тіркелді

БҰЙЫРАМЫН:

1. "Жалпы білім беру ұйымдарына арналған жалпы білім беретін пәндердің, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім деңгейлерінің таңдау курстарының үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 16 қыркүйектегі № 399 бұйрығындағы (Нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29767 болып тіркелген) мынадай өзгерістер енгізілсін:

көрсетілген бұйрыққа 11-қосымша осы бұйрыққа 1-қосымшаға сәйкес жаңа редакцияда жазылсын;

көрсетілген бұйрыққа 27 және 28-қосымшалар осы бұйрыққа 2 және 3-қосымшаларға сәйкес жаңа редакцияда жазылсын;

көрсетілген бұйрыққа 30-қосымша осы бұйрыққа 4-қосымшаға сәйкес жаңа редакцияда жазылсын;

көрсетілген бұйрыққа 53-қосымша осы бұйрыққа 5-қосымшаға сәйкес жаңа редакцияда жазылсын;

көрсетілген бұйрыққа 56, 57, 58 және 59-қосымшалар осы бұйрыққа 6, 7, 8 және 9-қосымшаларға сәйкес жаңа редакцияда жазылсын;

көрсетілген бұйрыққа 61-қосымша осы бұйрыққа 10-қосымшаға сәйкес жаңа редакцияда жазылсын;

көрсетілген бұйрыққа 68-қосымша осы бұйрыққа 11-қосымшаға сәйкес жаңа редакцияда жазылсын;

көрсетілген бұйрыққа 104 және 105-қосымшалар осы бұйрыққа 12 және 13-қосымшаларға сәйкес жаңа редакцияда жазылсын;

көрсетілген бұйрыққа 110, 111, 112, 113, 114 және 115-қосымшалар осы бұйрыққа 14, 15, 16, 17, 18 және 19-қосымшаларға сәйкес жаңа редакцияда жазылсын;

көрсетілген бұйрыққа 117-қосымша осы бұйрыққа 20-қосымшаға сәйкес жаңа редакцияда жазылсын;

көрсетілген бұйрыққа 119, 120, 121, 122, 123, 124 және 125-қосымшалар осы бұйрыққа 21, 22, 23, 24, 25, 26 және 27-қосымшаларға сәйкес жаңа редакцияда жазылсын

2. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің Орта білім беру комитеті Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін;

2) осы бұйрық ресми жарияланғаннан кейін оны Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің интернет-ресурсына орналастыруды;

3) осы бұйрық мемлекеттік тіркелгеннен кейін он жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігінің Заң департаментіне осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалуы туралы мәліметтерді ұсынуды қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі.

*Қазақстан Республикасының
Оқу-ағарту министрі*

А. Аймагамбетов

Қазақстан Республикасының
Оқу-ағарту министрі
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
1-қосымша
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрлігінің
2022 жылғы "16" қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
11-қосымша

Бастауыш білім беру деңгейінің 1-4-сыныптарына арналған "Қазақ тілі" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы (оқыту қазақ тілінде емес)

1-тарау. Жалпы ережелер

1. "Қазақ тілі" пәнінің оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. "Қазақ тілі" пәнін оқытудың мақсаты – қоғамдық ортада қазақ тілінде қарым-қатынас жасау мүмкіндіктерін қамтамасыз ететін коммуникативтік дағдылардың негізін қалыптастыру және тілдік нормаларды қолдануға, сауатты жазуға үйрету.

3. Қойылған мақсатқа жету үшін мынадай міндеттердің шешілуі көзделеді:

1) тілдік дағдыларды (айтылым, тыңдалым, оқылым, жазылым) дамыту;

2) қазақ тіліндегі сөздік қорды үздіксіз дамыту әдістерін меңгерту;

3) тұрмыста, қоғамдық орындарда, мәдени орталарда қазақ тілінде қарым-қатынас жасау қабілеттері мен дағдыларын дамыту;

4) қазақ тілінде меңгерген білім, білік, дағдыларын күнделікті өмірде өз бетінше қолдануға дағдыландыру;

5) шығармашылықпен жұмыс істеуді, сын тұрғысынан ойлау қабілеттерін дамыту.

4. "Қазақ тілі" пәні бойынша білім алушылардың білім, білік, дағдыларына қойылатын талаптар "Тілдерді меңгерудің жалпыеуропалық құзыреті" (CEFR) (Сиэфар) деңгейлерін (A1, A2, B1, B2, C1) ескере отырып, құрастырылды. Білім алушылар бастауыш сыныпты аяқтағанда, қазақ тілін қарапайым A1, A2 (бастапқы) деңгейінде меңгереді.

5. Оқу бағдарламасында үш тілде білім беруді жүзеге асыру қарастырылған, онда үш тілді меңгертіп қана қоймай, сондай-ақ білім алушылардың сыныптан тыс жұмыстарын да үш (қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде) тілде ұйымдастыру қарастырылған.

6. Жеке тұлғалық қасиеттердің кең ауқымды дағдылармен бірлесе дамытылуы білім берудің "қазақстандық патриотизм мен азаматтық жауапкершілік", "құрмет", "ынтымақтастық", "еңбек пен шығармашылық", "ашықтық", "өмір бойы білім алу" сияқты құндылықтарын бойына сіңіруіне, Отанына риясыз қызмет ететін, білімді, білікті, рухани терең азамат болып қалыптасуына көмектеседі.

2-тарау. "Қазақ тілі" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Қазақ тілі" оқу пәнінің мазмұны

7. "Қазақ тілі" пәнінің (оқытуы орыс тілде) оқу жүктемесі

1) 1 - сынып аптасына 2 сағат, барлығы – 70 сағат;

2) 2-сынып – аптасына 3 сағат, барлығы – 108 сағат;

3) 3-сынып – аптасына 3 сағат, барлығы - 108 сағат;

4) 4-сынып – аптасына 4 сағат, барлығы – 144 сағат;

8. "Қазақ тілі" пәнінің (оқытуы ұйғыр/өзбек/тәжік тілде) оқу жүктемесі

1) 1 - сынып аптасына 2 сағат, барлығы – 70 сағат;

2) 2-сынып – аптасына 2 сағат, барлығы – 72 сағат;

3) 3-сынып – аптасына 3 сағат, барлығы - 108 сағат;

4) 4-сынып – аптасына 3 сағат, барлығы – 108 сағат;

9. "Қазақ тілі" оқу пәнінің 1-сыныпқа арналған базалық мазмұны:

1) тыңдалым: жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестері, қарапайым тақпақтар мен санамақтар, шағын мәтіндегі жаңа сөздер, қарапайым нұсқаулар, құттықтау, пікірлер, хабарламалар, сұрақтар, затты көрсету, суретті таңдап алу, қимыл мен ым-ишара арқылы түсінгенін білдіру;

2) айтылым: танысу, өзі туралы айту, затты сипаттау, сурет/иллюстрация/постер бойынша сөйлеу, жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестері, қарапайым сұрақ-жауап, қысқаша диалог, монолог, жағдаяттар, қарапайым ("иә/жоқ", "ұнайды/ұнамайды"), "дұрыс/дұрыс емес" пікірлер;

3) оқылым: оқудың түрлері, жиі қолданылатын сөздерді тұтас оқу, қарапайым фразалар, тақпақтар мен санамақтар, иллюстрация/постер бойынша қарапайым сұрақтар мен жауаптар (кім? не? қандай? қанша?), сөздік, анықтамалықтармен жұмыс, орфоэпия;

4) жазылым: жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестері, сөйлемнің соңында қойылатын тыныс белгілері, азат жол, тасымал, төл әріптердің каллиграфиясы, айтылуы мен жазылуында айырмашылығы жоқ сөздер, орфография;

5) сөйлеу әрекеттері аясындағы тілдік дағдылар (лингвистикалық терминдер қолданылмайды) бойынша: фонетика: артикуляция, орфоэпия, қазақ тілінің төл дыбыстары, буын, интонация, сингармонизм заңы; лексика: тақырыпқа қатысты лексикалық минимум, жиі қолданылатын сөздер, бейтарап сөздер, репликалар, қаратпа сөздер; грамматика: зат атауын білдіретін сөздер (жекеше/көпше), тәуелдік жалғауы, ілік, барыс, жатыс септігі жалғаулары, заттың сынын, түрін, түсін білдіретін сөздер, заттың есебін, ретін білдіретін сөздер, жіктеу, сілтеу, сұрау мағынасындағы сөздер, бұйрық рай, болымды/болымсыз етістік, мезгілді білдіретін сөздер, модаль сөздер, сөз тіркестері, сөйлемдегі сөздердің орын тәртібі, жалаң және жайылма сөйлемдер.

10. "Қазақ тілі" оқу пәнінің 2-сыныпқа арналған базалық мазмұны:

1) тыңдалым: тақырыпқа байланысты шағын диалог/монологтің мазмұнын түсіну, тыңдау/көру материалдарындағы негізгі ойды анықтау, тірек сөздер бойынша тақырыбын болжау, кесте толтыру және суреттерді орналастыру арқылы түсінгенін білдіру, тыңдалым бойынша жағымды/жағымсыз кейіпкерлерді ажырату;

2) айтылым: тақырып бойынша шағын диалог/монолог, сұрақтар құрастыру, пікір айту, жағдаяттарды талдау, этикет сөздерді қолдану, шағын мәтінді мазмұндау, кейіпкерлерді сипаттау, сурет/иллюстрация/постер бойынша сөйлеу, оқиғаларды және кейіпкерлерді салыстыру;

3) оқылым: оқудың түрлері, шағын мәтінді рөлге бөліп, мәнерлеп, түсініп оқу, қарапайым фразалар, мәтіннің жанрын (өлең, жаңылтпаш, жұмбақ, ертегі, әңгіме) ажырату, сөздікпен, анықтамалықтармен жұмыс;

4) жазылым: сурет/комикс/иллюстрация бойынша мәтін құрастыру, тыңдау/көру материалдарының мазмұны, төл әріптердің каллиграфиясы, айтылуы мен жазылуында айырмашылығы жоқ сөздер, орфография, тасымал;

5) сөйлеу әрекеттері аясындағы тілдік дағдылар (лингвистикалық терминдер қолданылмайды) бойынша: фонетика: төл дыбыстардың артикуляциясы, орфоэпия, дауыс ырғағы, буын, интонация, буын және дыбыс үндестігі; лексика: тақырыпқа қатысты лексикалық минимум, жиі қолданылатын сөздер, бейтарап сөздер, репликалар, қаратпа сөздер, антонимдер; грамматика: заттың атын (жалпы/жалқы) білдіретін сөздер, ілік, табыс, жатыс септіктері, көмекші есімдер, ауызша/жазбаша тілдегі етістіктің шақ, рай формалары, қалып етістіктері, сұрау есімдіктері, мекен үстеулер, жалғаулық шылаулар, әдеп сөздер, сөз тіркестері, сөйлемдегі сөздердің орын тәртібі, жай сөйлемдер мен құрмалас сөйлемдер.

11. "Қазақ тілі" оқу пәнінің 3-сыныпқа арналған базалық мазмұны:

1) тыңдалым: тақырыпқа байланысты шағын диалог/монологтің мазмұнын түсіну, тыңдау/көру материалдарындағы негізгі ойды анықтау, таныс сөздер мен қысқа фразаларды ұғу, күнделікті өмірде жиі қолданылатын сұхбаттарды пікірлесуді түсіну, таныс тақырыптар бойынша қойылған сұрақтарға жауап беру;

2) айтылым: сөйлемдегі сөздердің орын тәртібі, үлгілерді/жоспарларды пайдаланып, тақырып көлемінде сөйлесу, әдеп сөздер мен сөз тіркестерін қолдану, тақырып бойынша шағын диалог/монолог, сұрақтар құрастыру, пікір айту, жағдаяттарды талдау, таныс атауларды, сөздерді оқып, түсіну, үлгі бойынша тапсырмаларды орындау;

3) оқылым: оқудың түрлері, шағын мәтінді рөлге бөліп, мәнерлеп, түсініп оқу, қарапайым фразалар, мәтіннің жанрын ажырату, мәтіннің тақырыбын және ондағы негізгі ойды анықтау, мәтінге, сюжетті суреттерге тақырып қою, тақырып (мәтіннің аты), тірек сөздер арқылы мәтіннің мазмұнын болжау;

4) жазылым: сурет/постер/комикстер бойынша шағын мәтін құрап жазу, оқыған, тыңдаған материалдары, сұрақтар мен жоспар бойынша мазмұнын жазу, дұрыс құрылмаған мәтінді түзеп қайта жазу;

5) сөйлеу әрекеттері аясындағы тілдік дағдылар (лингвистикалық терминдер қолданылмайды) бойынша; фонетика: төл дыбыстардың артикуляциясы, орфоэпия, дауыс ырғағы, буын, интонация, дауыссыз б-п, қ-ғ, к-г дыбыстары кездесетін сөздердің емлесі; лексика, тақырыпқа қатысты лексикалық минимум, жиі қолданылатын сөздер, бейтарап сөздер, репликалар, қаратпа сөздер, антонимдер; грамматика: ауызша/жазбаша тілдегі біріккен сөздер мен қос сөздер, деректі/дерексіз зат есімдер, шығыс, көмектес септіктері, заттың қасиеттерін, сапасын білдіретін сөздер, болжалдық сан есімдер, өздік, жалпылау есімдіктері, көмекші етістіктер, етістіктің шақтары, тұйық етістік, шартты рай формалары, мөлшер үстеулер, жалғаулық шылаулар, сөз тіркестері, сөйлемдегі сөздердің орын тәртібі, жай сөйлемдер мен салалас құрмалас сөйлемдер.

12. "Қазақ тілі" оқу пәнінің 4-сыныпқа арналған базалық мазмұны:

1) тыңдалым: әңгімелер мен ақпаратты тыңдау және негізгі ойды түсіну, мәтінді көркемдеу үшін қолданылған жеке сөздерді өз бетімен түсіне алу, жиі қолданылатын кейбір сөздерді өз бетімен түсіне алу;

2) айтылым: берілген тақырып бойынша пікір алмасу, айтылған немесе тыңдау/көру материалдарындағы әңгіме немесе ақпараттағы негізгі ойдың сипаттамасы, әдеп сөздер мен сөз тіркестерін қолдану, тақырып бойынша диалог/монолог құрастыру, жағдаяттарды талдау, шағын көркем шығармаларды оқып түсіну, үлгі бойынша тапсырмаларды орындау, сөйлеу стилін сақтау;

3) оқылым: мәтіннің түрлері, шағын мәтіндегі негізгі ойды түсіну, қарапайым фразалар, мәтіннің жанрын ажырату, мәтіннің тақырыбын және ондағы негізгі ойды анықтау, мәтінге сұрақтар (қандай? қай? қашан? қайда?) құрастыру және оған жауап беру, тірек сөздер арқылы мәтіннің мазмұнын болжау;

4) жазылым: шағын сюжетті комикс/буклет/коллаж/жарнама/ презентацияны сөйлемдермен толықтыру, оқыған, тыңдаған, тыңдау/көру материалдары, сұрақтар мен жоспар бойынша мазмұнын жазу, дұрыс құрылмаған мәтінді түзеп қайта жазу, жазу емлесі;

5) сөйлеу әрекеттері аясындағы тілдік дағдылар (лингвистикалық терминдер қолданылмайды) бойынша; фонетика, төл дыбыстардың артикуляциясы, орфоэпия, дауыс ырғағы, буын, интонация, үндестік заңы; лексика: тақырыпқа қатысты лексикалық минимум, жиі қолданылатын сөздер, бейтарап сөздер, репликалар, қаратпа сөздер, антонимдер; грамматика; ауызша/жазбаша тілдегі сөз таптары, көмекші сөздер, ауызша/жазбаша тілдегі көптік/тәуелдік/жіктік/септік жалғаулар, етістіктің ауыспалы осы шағы, жедел/бұрынғы өткен шақ, ортақ етіс, ауыспалы келер шақ, қалау рай формалары, жіктеу/сұрау/сілтеу есімдіктері және олардың септелуі, үстеу және оның түрлері, одағай, модаль, еліктеуіш сөздер, сөз тіркестері, сөйлемдегі сөздердің орын тәртібі, қарсылықты және себеп-салдар жалғаулық шылаулар, сөйлемнің бірыңғай мүшелері, жай сөйлемдер мен себеп-салдар құрмалас сөйлемдер.

2-параграф. Оқу мақсаттарының жүйесі

13. Бағдарламада оқу мақсаттары кодтық белгімен белгіленген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімшенің ретін, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. 1.2.1.1 кодында: "1" – сынып, "2.1" – бөлім мен бөлімше, "1" – оқу мақсатының реттік нөмірі.

14. Оқу мақсаттарының жүйесі:

1) "Тыңдалым" бөлімі:

Бөлімше (түйінді дағдылар)	"Тыңдалым" бөлімі бойынша оқу мақсаттары			
	1-сынып А1 – бастапқы деңгей	2-сынып А1 – негізгі деңгей	3-сынып А1 – ілгерілеген деңгей	4-сынып А2 – бастапқы деңгей

1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	1.1.1.1 хабарлау, сұрау мақсатында баяу және анық айтылған сөзді зейін қойып тыңдау, түсіну және тиісінше іс-әрекет жасау (қимыл, ым-ишараны қолдану)	2.1.1.1 баяу және анық айтылған сөзді тыңдау және интонациясы бойынша сұраулы және лепті сөйлемдерді ажырату	3.1.1.1 анық айтылған сөзді тыңдап, түсінгені бойынша қарапайым нұсқауларды орындау	4.1.1.1 анық айтылған сөзді тыңдап, қысқаша жазба (тірек сөздер) жасау және нақтылау мақсатында сұрақтар құру
1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	1.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздердің мағынасын түсіну	2.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздерден құралған қарапайым фразалардың мағынасын түсіну	3.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздер және сөз тіркестерінен құралған шағын мәтіндердегі сөйлемдердің мазмұнын түсіну	4.1.2.1 бейтаныс сөздер мен сөз тіркестері бар мәтіннің мағынасын мәнмәтінге қатысты анықтап түсіну
1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну	1.1.3.1 тыңдаған мәтіннің (ұзақтығы 0,5-1 мин шамасында) мазмұны бойынша мұғалімнің қолдауымен сұрақтарға жауап беру және оған сәйкес фото/сюжетті суреттер/сызбалар таңдау	2.1.3.1 тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1-1,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және оған сәйкес фото/сюжетті суреттер/сызбалар таңдау/сипаттау	3.1.3.1 тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1,5-2 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және сюжеттің даму желісі бойынша иллюстрациялар орналастыру/кесте толтыру/мазмұндау	4.1.3.1 тыңдаған материалдың (ұзақтығы 2-2,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру/сөйлемді толықтыру және түйінді тұстарын анықтау/кесте толтыру /кластер құрастыру
1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы ақпараттарды түсіну	1.1.4.1 мұғалімнің қолдауымен тыңдаған материалдың кім/не туралы екенін түсіну	2.1.4.1 тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну мұғалімнің қолдауымен жағымды және жағымсыз кейіпкерлерді анықтау	3.1.4.1 тыңдаған мәтіннің тақырыбын, жағымды және жағымсыз кейіпкерлерді, мұғалімнің қолдауымен оқиғалар ретін анықтау	4.1.4.1 тыңдаған мәтін бойынша оқиғаның себеп-салдарлық байланысын (кейіпкерлер, оқиға) анықтау
1.5 Тыңдалым материалын болжау	1.1.5.1 мәтіннің тақырыбын иллюстрация арқылы болжау	2.1.5.1 мәтіннің тақырыбы мен тірек сөздері, сөз тіркестері бойынша мазмұнын болжау	3.1.5.1 тыңдаған фразаның алдындағы немесе кейінгі оқиғаны болжау	4.1.5.1 тыңдаған оқиға/әңгіме бөліктерінің жалғасын болжау

2) "Айтылым" бөлімі:

Бөлімше (түйінді дағдылар)	"Айтылым" бөлімі бойынша оқу мақсаттары			
	1-сынып А1 – бастапқы деңгей	2-сынып А1 – негізгі деңгей	3-сынып А1 – ілгерілеген деңгей	4-сынып А2 – бастапқы деңгей
	1.2.1.1 сөйлеу барысында танысу,	2.2.1.1 өз сөзінде ақпаратты сұрау,		4.2.1.1 берілген сөздерге

2.1 Сөздік қорды толықтыру	өзі туралы айту және затты сипаттау үшін сөздер мен сөз тіркестерін дұрыс қолдану	іс-әрекетке түсініктеме беру үшін сөздер және сөз тіркестерін қолдану	3.2.1.1 берілген тақырыпқа қатысты сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану	карама-қарсы мағыналы, мағыналас сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану
2.2 Берілген тақырып бойынша сөйлеу	1.2.2.1 сурет/үлгі бойынша хабарлы және сұраулы сөйлемдердің интонациясын дұрыс қойып сөйлеу (1-2 сөйлем)	2.2.2.1 сюжетті сурет негізінде сөйлеу (2-3 сөйлем)	3.2.2.1 берілген тірек сөздер негізінде сөйлеу (3-4 сөйлем)	4.2.2.1 берілген тірек сөздер мен жоспардың негізінде қысқа монолог құру
2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	1.2.3.1 сұхбаттасының не туралы айтқанын түсіну және үлгі бойынша жауап беру	2.2.3.1 күнделікті өмірде кездесетін жағдаяттарда қызығушылығы бойынша сұхбаттасына сұрақ қою, диалогке қатысу барысында этикет сөздерді қолдану	3.2.3.1 белгілі тақырыптағы әңгімеге қатысу және сұхбаттасын түсіну және олардың ойын толықтыру	4.2.3.1 белгілі бір тақырыпта сұхбаттасу барысында шағын мәліметті (4-5 сөйлем) баяндау, кері байланыс беру, сөйлеу стилін сақтау, дауыс ырғағын келтіріп сөйлеу
2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	1.2.4.1 фото/сурет/ куыршақтарды қолданып, шағын мәтінді үлгі бойынша мазмұндау	2.2.4.1 суретті жоспар және тірек сөздер/сұрақтар негізінде шағын мәтінді мазмұндау	3.2.4.1 жоспар (сурет, сызба түрінде) және тірек сөздер негізінде оқиға желісін сақтай отырып мазмұндау	4.2.4.1 жоспар/ жазбаларын қолданып, мәтінді толық мазмұндау
2.5 Оқыған/ тыңдаған материал бойынша пікірін білдіру	1.2.5.1 оқыған/ тыңдаған материал туралы "дұрыс/ дұрыс емес", "ұнайды/ ұнамайды" үлгісінде қарапайым пікірін білдіру	2.2.5.1 мәлімет, кейіпкер, оқиғаларды салыстыру негізінде қарапайым пікір ("мен... деп ойлаймын", "мен... деп санаймын", "маған ... сияқты", "маған ... тәрізді") білдіру	3.2.5.1 оқыған/ тыңдаған материал бойынша өз пікірін (менің ойымша ..., менің көзқарасым бойынша ..., себебі ...) дәлелдеу	4.2.5.1 шығарманың кейіпкері туралы пікірлерді (менің түсінігім бойынша, ... оның пікірінше, ... оның айтуынша, ..., кейбір адамдардың ойынша, ...) салыстыра отырып бағалау
2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	1.2.6.1 мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ү, ұ, і, ң, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау	2.2.6.1* ә, ө, ү, ұ, і, ң, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау	3.2.6.1 мұғалімнің қолдауымен айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс айту	4.2.6.1 айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс айту

3) "Оқылым" бөлімі:

Бөлімше (түйінді дағдылар)	"Оқылым" бөлімі бойынша оқу мақсаттары			
	1-сынып А1 – бастапқы деңгей	2-сынып А1 – негізгі деңгей	3-сынып А1 – ілгерілеген деңгей	4-сынып А2 – бастапқы деңгей
		2.3.1.1 шағын мәтінді түсініп,	3.3.1.1 мәтінді немесе оның	

3.1 Оқу түрлерін қолдану	1.3.1.1 жиі қолданылатын сөздерді тұтас оқу	мәнерлеп (дауыс ырғағын дұрыс қойып)/рөлге бөліп оқу	бөлімдерін мәнерлеп оқу, шолып (танысу мақсатында) оқу/рөлге бөліп оқу	4.3.1.1 мәтінді іштей, түсініп және қажетті ақпаратты тауып/шолып/белгі қойып оқу
3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	1.3.2.1 шағын мәтіндегі жиі қолданылатын сөздердің мағынасын түсіну	2.3.2.1 шағын мәтіндегі жиі қолданылатын сөздерден құрастырылған қарапайым фразалардың/сөйлемдердің мағынасын түсіну	3.3.2.1 жиі қолданылатын сөздер мен фразалардан құрастырылған шағын мәтіндегі негізгі ойды түсіну	4.3.2.1 бейтаныс сөздер кездесетін шағын мәтіндегі негізгі ойды түсіну
3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	1.3.3.1 мәтіннің жанрын (санамақ, тақпақ, жаңылтпаш, жұмбақ, ертегі) ажырату	2.3.3.1 мәтіннің жанрын (өлең, жаңылтпаш, жұмбақ, ертегі, әңгіме) ажырату	3.3.3.1 мәтіннің жанрын (әңгіме, тұрмыс-салт жырлары, бата, мақал-мәтелдер) ажырату, әңгімелеу/сипат тау мәтінін анықтау	4.3.3.1 мәтіннің жанрын (мақал-мәтелдер, бата, аңыз, мысал, өсиет әңгімелердің) жанрлық ерекшеліктерін және көмекші сөздердің қолдауымен пайымдау мәтінін анықтау
3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	1.3.4.1 мұғалімнің қолдауымен мәтін немесе иллюстрация бойынша қарапайым сұрақтар (кім? не? қандай? қанша?) қою және қысқаша жауап беру	2.3.4.1 мәтіннің мазмұны немесе иллюстрация/постер бойынша қарапайым сұрақтар кім? не? қандай? қанша? не істеді?) құрастыру және оған жауап беру	3.3.4.1 мәтін мазмұны мен кейіпкерлерінің іс-әрекетін нақтылау үшін сұрақтар (қандай? қай? қашан? қайда?) құрастыру және оған жауап беру	4.3.4.1 мұғалімнің қолдауымен мәтін мазмұнын және кейіпкерлердің іс-әрекетін бағалауға бағытталған сұрақтар (неліктен? не үшін?) құрастыру және оған жауап беру
3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	1.3.5.1 мұғалімнің қолдауымен иллюстрациялы шағын мәтіннен қажетті ақпаратты табу	2.3.5.1 мұғалімнің қолдауымен сөздік, анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу	3.3.5.1 сөздіктер мен анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу және оны алу	4.3.5.1 қажетті ақпараттарды табу үшін түрлі дереккөздерді (сөздіктер, инфографикалар, энциклопедиялар, ғаламтор) қолдана білу және ақпаратты кестеге салу (жіктеу)/сызба түрінде беру

4) "Жазылым" бөлімі:

Бөлімше (түйінді дағдылар)	"Жазылым" бөлімі бойынша оқу мақсаттары			
	1-сынып А1 – бастапқы деңгей	2-сынып А1 – негізгі деңгей	3-сынып А1 – ілгерілеген деңгей	4-сынып А2 – бастапқы деңгей

4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	1.4.1.1 мұғалімнің қолдауымен тақырыпқа негізделген суреттерді қолданып, постер/сөйлемді суретпен толықтырып жазу	2.4.1.1 тақырыпқа байланысты керекті сөздер, сызбалар, суреттерді қолданып, постер/мәтін құрастыру	3.4.1.1 тірек сөздер, сызбалар, суреттер, символдарды қолданып, постер/мәтін құрастыру	4.4.1.1 шағын сюжетті комикс/буклет/коллаж/жарнама/презентацияны сөйлемдермен толықтыру
4.2 Тыңдаған/оқыған материалдың мазмұнын жазу	1.4.2.1 оқыған/аудио/бейнематериалдар негізінде заттардың таныс атауларын жазу	2.4.2.1 оқыған/аудио/бейнематериалдың мазмұны бойынша жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестерін қатыстырып сұраққа жауап (сөйлем) жазу	3.4.2.1 оқыған/аудио/бейне материалдың мазмұнын тірек сөздерді қолданып жазу	4.4.2.1 оқыған/аудио/бейнематериалдың мазмұнын дайын жоспар негізінде жазу
4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	1.4.3.1 жай сөйлемнің тыныс белгілерін мұғалімнің қолдауымен қолдану	2.4.3.1 мұғалімнің қолдауымен сөйлем түрлерін айтылу мақсатына қарай ажырату және тиісті тыныс белгілерін (нүкте, сұрақ белгісі, леп белгісі) қолдану	3.4.3.1 өз бетінше жай сөйлемнің тыныс белгілерді қолдану	4.4.3.1 сөйлемнің бірыңғай мүшелерінің тыныс белгісін (үтір, қос нүкте)/қаратпа сөзден кейінгі сөйлемнің тиісті тыныс белгілерін қолдану
4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	1.4.4.1 бас әріптер мен кіші әріптерді дұрыс байланыстырып, көркем жазу	2.4.4.1 бас әріптер мен кіші әріптердің биіктігін, енін, көлбеулігін және олардың байланысын, азат жолдың және тақырыптың өлшемін сақтап жазу	3.4.4.1 кең жолды дәптерге бас әріптер мен кіші әріптердің биіктігін, енін, көлбеулігін және олардың байланысын сақтап жазу	4.4.4.1 каллиграфиялық нормаларға сәйкес әріптердің өзара байланысын сақтап, бір сызықта көркем жазу
4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	1.4.5.1* мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ү, ұ, і, н, қ, ғ, һ әріптер кездесетін сөздерді анықтап, дұрыс жазу	2.4.5.1 мұғалімнің қолдауымен айтылуы мен жазылуында айырмашылығы жоқ сөздерді дұрыс жазу	3.4.5.1 жаңа сөздерді орфографиялық сөздіктерге сүйеніп дұрыс жазу	4.4.5.1 мұғалімнің қолдауымен айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс жазу
	1.4.5.2 мұғалімнің қолдауымен бас әріппен жазылатын сөздерді (кісі есімдері, жер-су атаулары, үй жануарларына берілген ат) ажырату	2.4.5.2 сөзді буынға бөлу және мұғалімнің қолдауымен сөзді тасымалдап жазу	3.4.5.2 дауыссыз б-п, к-ғ, қ-г дыбыстары кездесетін сөздердің емлесін сақтап жазу	4.4.5.2 сөзге қосымшалар жалғау кезінде үндестік заңын сақтау

5) "Тілдік нормаларды қолдану" бөлімі:

Бөлімше (түйінді дағдылар)	"Тілдік нормаларды қолдану" бөлімі бойынша оқу мақсаттары			
	1-сынып А1 – бастапқы деңгей	2-сынып А1 – негізгі деңгей	3-сынып А1 – ілгерілеген деңгей	4-сынып А2 – бастапқы деңгей
5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	1.5.1.1 мұғалімнің қолдауымен заттың атын/сынын/санын/іс-қимылын білдіретін сөздерді ауызша тілде қолдану	2.5.1.1 мұғалімнің қолдауымен заттың атын/сынын/санын/іс-қимылын білдіретін сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану	3.5.1.1 мұғалімнің қолдауымен заттың атын/ сынын/санын/іс-қимылын білдіретін сөздер мен көмекші сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану	4.5.1.1 мұғалімнің қолдауымен шылауларды, көмекші сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану
	1.5.1.2 мұғалімнің қолдауымен көптік/тәуелдік/ жіктік / септік жалғауларын ауызша тілде қолдану	2.5.1.2 мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі көптік/тәуелдік/ септік/ жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану	3.5.1.2 өз бетінше шағын мәтіннен көптік/ тәуелдік/ септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану	4.5.1.2 көптік/тәуелдік/септік/ жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану
	1.5.1.3 сөйлеу барысында мұғалімнің қолдауымен етістіктің шақтарын, бұйрық рай, болымсыз етістікті қолдану	2.5.1.3 мұғалімнің қолдауымен сөйлемдегі етістіктің шақ, рай формаларын ауызша сөйлеу тілінде қолдану	3.5.1.3 мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі етістіктің шақ, рай формаларын ауызша/жазбаша тілде қолдану	4.5.1.3 өз бетінше шағын мәтіннен етістіктің шақ, рай формаларын ауызша/жазбаша тілде қолдану
	1.5.1.4 мұғалімнің қолдауымен сөйлеу барысында сілтеу есімдіктерін дұрыс қолдану	2.5.1.4 мұғалімнің қолдауымен сөйлеу барысында есімдіктерді (сілтеу, сұрау есімдіктерін) қолдану	3.5.1.4 мұғалімнің қолдауымен жіктеу есімдіктерінің септелуін және септеулік шылауларды ауызша/жазбаша тілде қолдану	4.5.1.4 септік/жіктік формалардағы жіктеу есімдіктерін және септеулік шылауларды ауызша/жазбаша тілде қолдану
	1.5.1.5 мұғалімнің қолдауымен сөз тіркестері/ сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтау	2.5.1.5 мұғалімнің қолдауымен үлгі бойынша жай сөйлемдегі сөз тіркестерінің байланысын түсіну және сақтау	3.5.1.5 үлгі бойынша сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай сөйлем және мұғалімнің қолдауымен құрмалас сөйлем құрастыру	4.5.1.5 сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай және құрмалас сөйлем құрастыру

15. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

16. Осы оқу бағдарламасы Бастауыш білім беру деңгейінің 1-4-сыныптарына арналған "Қазақ тілі" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын (оқыту қазақ тілінде емес) іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспарға сәйкес іске асырылады.

3-параграф. Бастауыш білім беру деңгейінің 1-4-сыныптарына арналған "Қазақ тілі" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын (оқыту қазақ тілінде емес) іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

1) 1-сынып:

Ортақ тақырып	Бөлім (сөйлеу әрекеттерінің түрлері)	Бөлімше (түйінді дағдылар)	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
1. Өзім туралы 2. Менің мектебім	Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	1.1.1.1* хабарлау, сұрау мақсатында баяу және анық айтылған сөзді зейін қойып тыңдау, түсіну және тиісінше іс-әрекет жасау (қимыл, ым-ишараны қолдану)
		1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	1.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздердің мағынасын түсіну
		1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну	1.1.3.1* тыңдаған мәтіннің (ұзақтығы 0,5-1 мин шамасында) мазмұны бойынша мұғалімнің қолдауымен сұрақтарға жауап беру және оған сәйкес фото/сюжетті суреттер/сызбалар таңдау
	Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	1.2.1.1* сөйлеу барысында танысу, өзі туралы айту және затты сипаттау үшін сөздер мен сөз тіркестерін дұрыс қолдану
		2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	1.2.3.1 сұхбаттасының не туралы айтқанын түсіну және үлгі бойынша жауап беру
		2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	1.2.6.1* мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ү, і, ң, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау
			1.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/сынын/санын/

	Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	<p>іс-қимылын білдіретін сөздерді ауызша тілде қолдану</p> <p>1.5.1.2* мұғалімнің қолдауымен көптік/тәуелдік/ жіктік/септік жалғауларын ауызша тілде қолдану</p> <p>1.5.1.3* сөйлеу барысында мұғалімнің қолдауымен етістіктің шақтарын, бұйрық рай, болымды/болымсыз етістікті қолдану</p> <p>1.5.1.4 сөйлеу барысында сілтеу есімдіктерін мұғалімнің қолдауымен дұрыс қолдану</p> <p>1.5.1.5* мұғалімнің қолдауымен сөз тіркестері/сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін дұрыс қолдану</p>
2-тоқсан			
	Тыңдалым	<p>1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну</p> <p>1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну</p> <p>1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну</p> <p>1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну</p>	<p>1.1.1.1* хабарлау, сұрау мақсатында баяу және анық айтылған сөзді зейін қойып тыңдау, түсіну және тиісінше іс-әрекет жасау (қимыл, ым-ишараны қолдану)</p> <p>1.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздердің мағынасын түсіну</p> <p>1.1.3.1* тыңдаған мәтіннің (ұзақтығы 0,5-1 мин шамасында) мазмұны бойынша мұғалімнің қолдауымен сұрақтарға жауап беру және оған сәйкес фото/сюжетті суреттер/сызбалар таңдау</p> <p>1.1.4.1 мұғалімнің қолдауымен тыңдаған материалдың кім/не туралы екенін түсіну</p> <p>1.1.5.1 мәтіннің тақырыбын</p>

3. Менің отбасым және достарым
4. Бізді қоршаған әлем

	1.5 Тыңдалым материалын болжау	иллюстрациясы арқылы болжау
Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	1.2.1.1* сөйлеу барысында танысу, өзі туралы айту және затты сипаттау үшін сөздер мен сөз тіркестерін дұрыс қолдану
	2.2 Берілген тақырып бойынша сөйлеу	1.2.2.1* сурет/үлгі бойынша хабарлы және сұраулы сөйлемдердің интонациясын дұрыс қойып сөйлеу (1-2 сөйлем)
	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	1.2.3.1 сұхбаттасының не туралы айтқанын түсіну және үлгі бойынша жауап беру
	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	1.2.4.1* фото/сурет/куыршақтарды қолданып, шағын мәтінді үлгі бойынша мазмұндау
	2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	1.2.6.1* мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ү, ұ, і, ң, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау
Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	1.3.1.1 жиі қолданылатын сөздерді тұтас оқу
	3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	1.3.4.1* мұғалімнің қолдауымен мәтін немесе иллюстрация бойынша қарапайым сұрақтар (кім? не? қандай? қанша?) қою және қысқаша жауап беру
Жазылым	4.1 Әр түрлі ұсыну формаларын қолдана отырып мәтіндер жазу	1.4.1.1 постер жасау/суретте бейнеленген затқа белгі-сөздерді жазу
	4.4 каллиграфиялық нормаларды сақтау	1.4.4.1 бас (бас) және кіші әріптерді және олардың қосындыларын жазу, талаптарға сәйкес анық жазу
		1.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/сынын/санын/іс-қимылын білдіретін сөздерді ауызша тілде қолдану
		1.5.1.2* мұғалімнің көмегімен көптік/

	Тілдік дағдыларды қолдану	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	тәуелдік/ жіктік/септік жалғауларын ауызша тілде қолдану 1.5.1.4 сөйлеу барысында сілтеу есімдіктерін мұғалімнің көмегімен дұрыс қолдану 1.5.1.5* мұғалімнің қолдауымен сөз тіркестері/сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін дұрыс қолдану
3-тоқсан			
	Тыңдалым	1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну 1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну 1.5 Тыңдалым материалын болжау	1.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздердің мағынасын түсіну 1.1.4.1 мұғалімнің қолдауымен тыңдаған материалдың кім/не туралы екенін түсіну 1.1.5.1 мәтіннің тақырыбын иллюстрация арқылы болжау
	Айтылым	2.2 Берілген тақырып бойынша сөйлеу 2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог) 2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау 2.5 Оқыған/ тыңдаған материал бойынша пікір білдіру	1.2.2.1 сурет бойынша 2-3 сөйлемнен мәлімдеме жасау 1.2.3.1 сұхбаттасының не туралы айтқанын түсіну және үлгі бойынша жауап беру 1.2.4.1 фото/сурет/ куыршақтарды қолданып, шағын мәтінді үлгі бойынша мазмұндау 1.2.5.1* оқыған/тыңдаған материал туралы "дұрыс/ дұрыс емес", "ұнайды/ ұнамайды" үлгісінде қарапайым пікірін білдіру
		3.1 Оқу түрлерін қолдану 3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	1.3.1.1 жиі қолданылатын сөздерді тұтас оқу 1.3.2.1 шағын мәтіндегі жиі қолданылатын сөздердің мағынасын түсіну 1.3.3.1* мәтіннің жанрын (санамақ, тақпақ,

5. Саяхат
6. Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті

Оқылым	<p>3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау</p> <p>3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру</p> <p>3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу</p>	<p>жаңылтпаш, жұмбақ, ертегі) ажырату</p> <p>1.3.4.1* мұғалімнің қолдауымен мәтін немесе иллюстрация бойынша қарапайым сұрақтар (кім? не? қандай? қанша?) қою және қысқаша жауап беру</p> <p>1.3.5.1 иллюстрациялы шағын мәтіннен мұғалімнің қолдауымен қажетті ақпаратты табу</p>
Жазылым	<p>4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну</p> <p>4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу</p> <p>4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту</p> <p>4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту</p>	<p>1.4.1.1* мұғалімнің қолдауымен тақырыпқа қатысты сөздер, сызбалар, суреттерді қолданып, постер/сөйлемді суретпен толықтырып жазу</p> <p>1.4.2.1* оқыған/аудио/бейне материалдарда кездескен таныс атауларды жазу</p> <p>1.4.4.1 бас әріптер мен кіші әріптерді дұрыс байланыстырып, көркем жазу</p> <p>1.4.5.1* мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ү, ұ, і, н, қ, ғ, һ әріптер кездесетін сөздерді анықтап, дұрыс жазу</p>
Тілдік дағдыларды қолдану	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	<p>1.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/сынын/ санын/ іс-қимылын білдіретін сөздерді ауызша тілде қолдану</p> <p>1.5.1.2* мұғалімнің қолдауымен көптік/тәуелдік/ жіктік/септік жалғауларын ауызша тілде қолдану</p> <p>1.5.1.3* сөйлеу барысында мұғалімнің қолдауымен етістіктің шақтарын, бұйрық рай, болымды/болымсыз етістікті қолдану</p> <p>1.5.1.4 сөйлеу барысында сілтеу есімдіктерін</p>

			мұғалімнің қолдауымен дұрыс қолдану
			1.5.1.5 * мұғалімнің көмегімен сөз тәртібін сақтай отырып, сөз тіркестерін/ сөйлемдерді құрастыру
4-тоқсан			
	Тыңдалым	1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну	1.1.4.1 мұғалімнің қолдауымен тыңдаған материалдың кім/не туралы екенін түсіну
		1.5 Тыңдалым материалын болжау	1.1.5.1 мәтіннің тақырыбын иллюстрация арқылы болжау
	Айтылым	2.2 Берілген тақырып бойынша сөйлеу	1.2.2.1* сурет/үлгі бойынша хабарлы және сұраулы сөйлемдердің интонациясын дұрыс қойып сөйлеу (1-2 сөйлем)
		2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	1.2.3.1 сұхбаттасының не туралы айтқанын түсіну және үлгі бойынша жауап беру
		2.5 Оқыған/ тыңдаған материал бойынша пікір білдіру	1.2.5.1* оқыған/тыңдаған материал туралы "дұрыс/ дұрыс емес", "ұнайды/ ұнамайды" үлгісінде қарапайым пікір білдіру
		2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	1.2.6.1* мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ү, ұ, і, н, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау
		3.1 Оқу түрлерін қолдану	1.3.1.1 жиі қолданылатын сөздерді тұтас оқу
	Оқылым	3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	1.3.2.1 шағын мәтіндегі жиі қолданылатын сөздердің мағынасын түсіну
		3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	1.3.3.1* мәтіннің жанрын (санамақ, такпақ, жаңылтпаш, жұмбақ, ертегі) ажырату
		3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	1.3.5.1 иллюстрациялы шағын мәтіннен мұғалімнің қолдауымен қажетті ақпаратты табу
			1.4.1.1* мұғалімнің қолдауымен тақырыпқа
7. Тағам мен сусын			
8. Дені саудың жаны сау			

	Жазылым	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	қатысты сөздер, сызбалар , суреттерді қолданып, постер/сөйлемді суретпен толықтырып жазу
		4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	1.4.2.1* оқыған/аудио/ бейне материалдарда кездескен таныс атауларды жазу
		4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	1.4.3.1* жай сөйлемнің тыныс белгілерін мұғалімнің қолдауымен қолдану
		4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	1.4.5.1* мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ү, ұ, і, ң, қ, ғ, һ әріптер кездесетін сөздерді анықтап, дұрыс жазу
			1.4.5.2 мұғалімнің қолдауымен бас әріппен жазылатын сөздерді (кісі есімдері, жер-су атаулары, үй жануарларына берілген ат) ажырату
Тілдік дағдыларды қолдану	5.1.Грамматикалық нормаларды сақтау	1.5.1.2* мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі көптік/тәуелдік/ септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану 1.5.1.3* сөйлеу барысында мұғалімнің қолдауымен етістіктің шақтарын, бұйрық рай, болымды/болымсыз етістікті қолдану 1.5.1.5* мұғалімнің қолдауымен сөз тіркестері/сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін дұрыс қолдану	

2) 2-сынып:

Ортақ тақырыптар	Сөйлеу әрекеттерінің түрлері	Бөлімше (түйінді дағдылар)	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	2.1.1.1 баяу және анық айтылған сөзді тыңдау және интонациясы бойынша сұраулы және лепті сөйлемдерді ажырату

	Тыңдалым	1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	2.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздерден құралған қарапайым фразалардың мағынасын түсіну
		1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну	2.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1 -1,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және оған сәйкес фото/сюжетті суреттер/сызбалар тандау /сипаттау
	Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	2.2.1.1* өз сөзінде ақпаратты сұрау, іс-әрекетке түсініктеме беру үшін сөздер және сөз тіркестерін қолдану
		2.2 Берілген тақырып бойынша ойын жеткізу	2.2.2.1 сюжетті сурет негізінде сөйлеу (2-3 сөйлем)
		2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	2.2.3.1* күнделікті өмірде кездесетін жағдаяттарда қызығушылығы бойынша сұхбаттасына сұрақ қою, диалогке қатысу барысында этикет сөздерді қолдану
		2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	2.2.4.1* суретті жоспар және тірек сөздер/ сұрақтар негізінде шағын мәтінді мазмұндау
1. Өзім туралы 2. Менің отбасым және достарым	Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	2.3.1.1 шағын мәтінді түсініп, мәнерлеп (дауыс ырғағын дұрыс қойып), рөлге бөліп оқу
		3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	2.3.2.1 шағын мәтіндегі жиі қолданылатын сөздерден құрастырылған қарапайым фразалардың/ сөйлемдердің мағынасын түсіну
		3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	2.3.4.1* мәтіннің мазмұны немесе иллюстрация/постер бойынша қарапайым сұрақтар кім? не? қандай ? қанша? не істеді?) құрастыру және оған жауап беру

Жазылым	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	2.4.1.1* заттың сынын білдіретін сөздерді қолдана отырып, сөйлемді суретпен толықтырып жазу/постер құрастыру/берілген иллюстрация бойынша мәтін (3 сөйлемнен кем емес) құрау
	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұн желісі бойынша баяндау	2.4.2.1* оқыған/ аудио/ бейнематериалдың мазмұны бойынша жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестерін қатыстырып сұраққа жауап (сөйлем) жазу
	4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	2.4.3.1* мұғалімнің қолдауымен сөйлем түрлерін айтылу мақсатына қарай ажырату және тиісті тыныс белгілерін (нүкте, сұрақ белгісі, леп белгісі) қолдану
	4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	2.4.5.1* ә, ө, ү, ұ, і, н, қ, ғ, һ әріптері кездесетін сөздерді анықтап, теріп жазу
	Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)
2.5.1.2* мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі көптік/ тәуелдік / септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану		
2.5.1.3* мұғалімнің қолдауымен сөйлемдегі етістіктің шақтарын, рай формаларын ауызша сөйлеу тілінде қолдану		
2-тоқсан		
Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	2.1.1.1 баяу және анық айтылған сөзді тыңдау және интонациясы бойынша сұраулы және лепті сөйлемдерді ажырату

3. Менің мектебім
4. Менің туған өлкем

	1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	2.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздерден құралған қарапайым фразалардың мағынасын түсіну
	1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну	2.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1 -1,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және оған сәйкес фото/сюжетті суреттер/сызбалар тандау / сипаттау
	1.5 Тыңдалым материалын болжау	2.1.5.1* мәтіннің тақырыбы мен тірек сөздері, сөз тіркесі бойынша мазмұнын болжау
Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	2.2.1.1* өз сөзінде ақпаратты сұрау, іс-әрекетке түсініктеме беру үшін сөздер және сөз тіркестерін қолдану
	2.2 Берілген тақырып бойынша ойын жеткізу	2.2.2.1 сюжетті сурет негізінде сөйлеу (2-3 сөйлем)
	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	2.2.3.1* күнделікті өмірде кездесетін жағдаяттарда қызығушылығы бойынша сұхбаттасына сұрақ қою, диалогке қатысу барысында этикет сөздерді қолдану
	2.4 тыңдалған / оқылған материалды қайталау	2.2.4.1 жоспар мен тірек сөздерді/сұрақтарды қолдана отырып, мәтін мазмұндау
	2.5 Тыңдау-көру материалдары негізінде ойын айту	2.2.5.1* мәлімет, кейіпкер , оқиғаларды салыстыру негізінде қарапайым пікір ("мен ... деп ойлаймын", " мен ... деп санаймын", " маған ... сияқты", маған .. . тәрізді") білдіру
	2.6 Оқылған/ тыңдаған материал бойынша ой-пікір білдіру	2.2.6.1* ә, ө, ү, ұ, і, н, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау
	3.1 Оқу түрлерін қолдану	2.3.1.1 шағын мәтінді түсініп, мәнерлеп (дауыс

Оқылым		ырғағын дұрыс қойып), рөлге бөліп оқу
	3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	2.3.3.1* мәтіннің жанрын (өлең, жаңылтпаш, жұмбақ, ертегі, әңгіме) ажырату
	3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	2.3.5.1* мұғалімнің қолдауымен сөздік, анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу
Жазылым	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	2.4.2.1* оқыған/ аудио/ бейнематериалдың мазмұны бойынша жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестерін қатыстырып сұраққа жауап (сөйлем) жазу
	4.4 Каллиграфиялық дағдыларын дамыту	2.4.4.1 бас әріптер мен кіші әріптердің биіктігін, енін, көлбеулігін және олардың байланысын, азат жолдың және тақырыптың өлшемін сақтап жазу
Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	2.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/ сынын/санын/ іс-қимылын білдіретін сөздерді ауызша/ жазбаша тілде қолдану
		2.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен сөйлеу барысында сілтеу, сұрау есімдіктерін қолдану
		2.5.1.5* мұғалімнің қолдауымен үлгі бойынша жай сөйлемдегі сөз тіркестерінің байланысын түсіну және сақтау
3-тоқсан		
	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	2.1.1.1 баяу және анық айтылған сөзді тыңдау және интонациясы бойынша сұраулы және лепті сөйлемдерді ажырату
		2.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1 -1,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға

5. Дені саудың жаны сау
6. Салт-дәстүр және ауыз
әдебиеті

Тыңдалым	1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну	жауап беру және оған сәйкес фото/сюжетті суреттер/сызбалар таңдау / сипаттау
	1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну	2.1.4.1 тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну, мұғалімнің қолдауымен жағымды және жағымсыз кейіпкерлерді анықтау
	1.5 Тыңдалым материалын болжау	2.1.5.1* мәтіннің тақырыбы мен тірек сөздері, сөз тіркесі бойынша мазмұнын болжау
Айтылым	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог) және тілдік нормаларды сақтау	2.2.3.1* күнделікті өмірде кездесетін жағдаяттарда қызығушылығы бойынша сұхбаттасына сұрақ қою, диалогке қатысу барысында этикет сөздерді қолдану
	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	2.2.4.1* суретті жоспар және тірек сөздер/ сұрақтар негізінде шағын мәтінді мазмұндау
	2.5 Тыңдау-көру материалдары негізінде ойын айту	2.2.5.1* мәлімет, кейіпкер, оқиғаларды салыстыру негізінде қарапайым пікір ("мен ... деп ойлаймын", "мен ... деп санаймын", "маған ... сияқты", маған .. тәрізді") білдіру
	2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	2.2.6.1* ә, ө, ү, ұ, і, н, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау
Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	2.3.1.1 шағын мәтінді түсініп, мәнерлеп (дауыс ырғағын дұрыс қойып)/ рөлге бөліп оқу
	3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	2.3.2.1 шағын мәтіндегі жиі қолданылатын сөздерден құрастырылған қарапайым фразалардың/ сөйлемдердің мағынасын түсіну
	3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	2.3.3.1* мәтіннің жанрын (өлең, жаңылтпаш, жұмбақ, ертегі, әңгіме) ажырату

		3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	2.3.4.1* мәтіннің мазмұны немесе иллюстрация/постер бойынша қарапайым сұрақтар кім? не? қандай? қанша? не істеді?) құрастыру және оған жауап беру
		3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	2.3.5.1* мұғалімнің қолдауымен сөздік, анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу
	Жазылым	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	2.4.1.1* заттың сынын білдіретін сөздерді қолдана отырып, сөйлемді суретпен толықтырып жазу/постер құрастыру/ берілген иллюстрация бойынша мәтін (3 сөйлемнен кем емес) құрау
		4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	2.4.2.1* оқыған/аудио/ бейнематериалдың мазмұны бойынша жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестерін қатыстырып сұраққа жауап (сөйлем) жазу
		4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	2.4.3.1* мұғалімнің қолдауымен сөйлем түрлерін айтылу мақсатына қарай ажырату және тиісті тыныс белгілерін (нүкте, сұрақ белгісі, леп белгісі) қолдану
		4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	2.4.4.1 бас әріптер мен кіші әріптердің биіктігін, енін, көлбеулігін және олардың байланысын, азат жолдың және тақырыптың өлшемін сақтап жазу
		4.5 Орфографиялық дағдыларын дамыту	2.4.5.1* ә, ө, ү, ұ, і, н, қ, ғ, һ әріптері кездесетін сөздерді анықтап, теріп жазу
			2.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/ сынын/ санын/

	Тілдік дағдыларды қолдану	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	<p>іс-қимылын білдіретін сөздерді ауызша/ жазбаша тілде қолдану</p> <p>2.5.1.2* мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі көптік/ тәуелдік / септік/ жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану</p> <p>2.5.1.3* мұғалімнің қолдауымен сөйлемдегі етістіктің шақ, рай формаларын ауызша сөйлеу тілінде қолдану</p> <p>2.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен сөйлеу барысында сілтеу, сұрау есімдіктерін қолдану</p> <p>2.5.1.5* мұғалімнің қолдауымен үлгі бойынша жай сөйлемдегі сөз тіркестерінің байланысын түсіну және сақтау</p>
4-тоқсан			
	Тыңдалым	<p>1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну</p> <p>1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну</p> <p>1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну</p> <p>1.5 Тыңдалым материалын болжау</p>	<p>2.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздерден құралған қарапайым фразалардың мағынасын түсіну</p> <p>2.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1 -1,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және оған сәйкес фото/сюжетті суреттер/сызбалар таңдау /сипаттау</p> <p>2.1.4.1 тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну, мұғалімнің қолдауымен жағымды және жағымсыз кейіпкерлерді анықтау</p> <p>2.1.5.1* мәтіннің тақырыбы мен тірек сөздері, сөз тіркесі бойынша мазмұнын болжау</p>

7. Қоршаған орта
8. Саяхат

Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	2.2.1.1* өз сөзінде ақпаратты сұрау, іс-әрекетке түсініктеме беру үшін сөздер және сөз тіркестерін қолдану
	2.2 Берілген тақырып бойынша сөйлеу	2.2.2.1 сюжетті сурет негізінде сөйлеу (2-3 сөйлем)
	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	2.2.4.1* суретті жоспар және тірек сөздер/ сұрақтар негізінде шағын мәтінді мазмұндау
	2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	2.2.6.1* ә, ө, ү, ұ, і, н, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау
Оқылым	3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	2.3.2.1 шағын мәтіндегі жиі қолданылатын сөздерден құрастырылған қарапайым фразалардың/ сөйлемдердің мағынасын түсіну
	3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	2.3.4.1* мәтіннің мазмұны немесе иллюстрация/ постер бойынша қарапайым сұрақтар кім? не? қандай? қанша? не істеді?) құрастыру және оған жауап беру
	3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	2.3.5.1* мұғалімнің қолдауымен сөздік, анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу
	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	2.4.1.1* заттың сынын білдіретін сөздерді қолдана отырып, сөйлемді суретпен толықтырып жазу/постер құрастыру/ берілген иллюстрация бойынша мәтін (3 сөйлемнен кем емес) құрау
	4.2 тыңдалған / оқылған материалдың мазмұнын баяндау	2.4.2.1 * мұғалімнің көмегімен сөздерді, сөз тіркестерін қолдана отырып, сөйлемдерді тыңдау/ оқу/ көру негізінде жазу
		2.4.3.1* мұғалімнің қолдауымен сөйлем түрлерін айтылу

Жазылым	4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	мақсатына қарай ажырату және тиісті тыныс белгілерін (нүкте, сұрақ белгісі, леп белгісі) қолдану
	4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	2.4.5.1* ә, ө, ү, ұ, і, н, қ, ғ, һ әріптері кездесетін сөздерді анықтап, теріп жазу
		2.4.5.2 сөзді буынға бөлу және мұғалімнің қолдауымен сөзді тасымалдап жазу
	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	2.4.2.1* оқыған/ аудио/ бейнематериалдың мазмұны бойынша жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестерін қатыстырып сұраққа жауап (сөйлем) жазу
Тілдік нормаларды қолдану	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	2.5.1.2* мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі көптік/ тәуелдік /септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/ жазбаша тілде қолдану
		2.5.1.3* мұғалімнің қолдауымен сөйлемдегі етістіктің шақ, рай формаларын ауызша сөйлеу тілінде қолдану
		2.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен сөйлеу барысында сілтеу, сұрау есімдіктерін қолдану

3) 3-сынып:

Ортақ тақырыптар	Сөйлеу әрекеттерінің түрлері	Бөлімше (түйінді дағдылар)	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
		1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	3.1.1.1* анық айтылған сөзді тыңдап, түсінгені бойынша қарапайым нұсқауларды орындау
		1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	3.1.2.1* баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздер және сөз тіркестерінен құралған шағын мәтіндердегі сөйлемдердің мазмұнын түсіну

	Тыңдалым	1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну	3.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1,5-2 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және сюжеттің даму желісі бойынша иллюстрациялар орналастыру/кесте толтыру/мазмұндау
		1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну	3.1.4.1* тыңдаған мәтіннің тақырыбын, жағымды және жағымсыз кейіпкерлерді, мұғалімнің қолдауымен оқиғалар ретін анықтау
1. Жанды табиғат 2. Жақсыдан үйрен, жаманнан жирен (жарық пен қараңғы)	Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	3.2.1.1 берілген тақырыпқа қатысты сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану
		2.2 Берілген тақырып бойынша ойын жеткізу	3.2.2.1 берілген тірек сөздер негізінде сөйлеу (3-4 сөйлем)
		2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	3.2.3.1* белгілі тақырыптағы әңгімеге қатысу және сұхбаттасын түсіну және олардың ойын толықтыру
		2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	3.2.4.1* жоспар (сурет, сызба түрінде) және тірек сөздер негізінде оқиға желісін сақтай отырып мазмұндау
		2.5 Тыңдау-көру материалдары негізінде ойын айту	3.2.5.1* оқыған/тыңдаған материал бойынша өз пікірін (менің ойымша ..., менің көзқарасым бойынша ..., себебі .) дәлелдеу
	Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	3.3.1.1* мәтінді немесе оның бөлімдерін мәнерлеп оқу, шолып (танысу мақсатында) оқу/ рөлге бөліп оқу
		3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	3.3.2.1 жиі қолданылатын сөздер мен фразалардан құрастырылған шағын мәтіндегі негізгі ойды түсіну

	3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	3.3.3.1* мәтіннің жанрын (әңгіме, тұрмыс-салт жырлары, бата, мақал-мәтелдер) ажырату, баяндау/сипаттау мәтіндерін анықтау
Жазылым	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	3.4.1.1* тірек сөздер, сызбалар, суреттер, символдарды қолданып мәтін жазу және постер құрастыру
	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	3.4.2.1* оқыған/ аудио/ бейне материалдың мазмұнын тірек сөздерді қолданып жазу
	4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	3.4.3.1 өз бетінше жай сөйлемнің соңында қойылатын тыныс белгілерді қолдану
	4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	3.4.5.1 жаңа сөздерді орфографиялық сөздіктерге сүйеніп дұрыс жазу 3.4.5.2 дауыссыз б-п, қ-ғ, к-г дыбыстары кездесетін сөздерді емлесін сақтап жазу
Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	3.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/ сынын/іс-қимылын білдіретін сөздер мен көмекші сөздердің мағынасын ажырату, ауызша/жазбаша сөйлеу тілінде қолдану
		3.5.1.2* өз бетінше шағын мәтіннен көптік/ тәуелдік/ септік/ жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/ жазбаша тілде қолдану
		3.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен жіктеу есімдіктерінің септелуін және септеулік шылауларды ауызша/ жазбаша тілде қолдану
		3.5.1.5* үлгі бойынша сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай сөйлем және мұғалімнің

			қолдауымен құрмалас сөйлем құрастыру
2-тоқсан			
	Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	3.1.1.1* анық айтылған сөзді тындап, түсінгені бойынша қарапайым нұсқауларды орындау
		1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	3.1.2.1* баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздер және сөз тіркестерінен құралған шағын мәтіндердегі сөйлемдердің мазмұнын түсіну
		1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну	3.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1,5-2 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және сюжеттің даму желісі бойынша иллюстрациялар орналастыру/кесте толтыру/мазмұндау
		1.5 Тыңдау-көру материалдарының мазмұнын түсіну	3.1.5.1* тыңдаған фразаның алдындағы немесе кейінгі оқиғаны болжау
3. Уақыт 4. Сәулет өнері	Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	3.2.1.1 берілген тақырыпқа қатысты сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану
		2.2 Берілген тақырып бойынша ойын жеткізу	3.2.2.1 берілген тірек сөздер негізінде сөйлеу (3-4 сөйлем)
		2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	3.2.3.1* белгілі тақырыптағы әңгімеге қатысу және сұхбаттасын түсіну және олардың ойын толықтыру
		2.6 Оқылған/ тыңдаған материал бойынша пайымдама жасау	3.2.6.1 мұғалімнің қолдауымен айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс айту
		3.1 Оқу түрлерін қолдану	3.3.1.1* мәтінді немесе оның бөлімдерін

		<p>мәнерлеп оқу, шолып (танысу мақсатында) оқу/ рөлге бөліп оқу</p>
Оқылым	<p>3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру</p> <p>3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу</p>	<p>3.3.4.1* мәтін мазмұны мен кейіпкерлерінің іс-әрекетін нақтылау үшін сұрақтар (қандай? қай? қашан? қайда?) құрастыру және оған жауап беру</p> <p>3.3.5.1* сөздіктер мен анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу және оны алу</p>
Жазылым	<p>4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу</p> <p>4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау</p> <p>4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту</p> <p>4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту</p>	<p>3.4.2.1* оқыған/ аудио/ бейне материалдың мазмұнын тірек сөздерді қолданып жазу</p> <p>3.4.3.1 өз бетінше жай сөйлемнің соңында қойылатын тыныс белгілерді қолдану</p> <p>3.4.4.1 кең жолды дәптерге бас әріптер мен кіші әріптердің биіктігін, енін, көлбеулігін және олардың байланысын сақтап жазу, каллиграфиялық дағдыларын дамыту</p> <p>3.4.5.1 жаңа сөздерді орфографиялық сөздіктерге сүйеніп дұрыс жазу</p> <p>3.4.5.2 дауыссыз б-п, қ-ғ, к-г дыбыстары кездесетін сөздердің емлесін сақтап жазу</p>
		<p>3.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/ сынын/санын/ іс-қимылын білдіретін сөздер мен көмекші сөздердің мағынасын ажырату, ауызша/ жазбаша тілде қолдану</p> <p>3.5.1.3* мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі етістіктің шақ, рай формаларын ауызша/ жазбаша тілде қолдану</p>
	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (

	Тілдік дағдыларды қолдану	лингвистикалық терминдерді қолданбау)	3.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен жіктеу есімдіктерінің септелуін және септеулік шылауларды ауызша/ жазбаша тілде қолдану 3.5.1.5* үлгі бойынша сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай сөйлем және мұғалімнің қолдауымен құрмалас сөйлем құрастыру
3-тоқсан			
	Тыңдалым	<p>1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну</p> <p>1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну</p> <p>1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну</p> <p>1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну</p> <p>1.5 Тыңдау-көру материалдарының мазмұнын түсіну</p> <p>2.1 Сөздік қорды толықтыру</p>	<p>3.1.1.1* анық айтылған сөзді тыңдап, түсінгені бойынша қарапайым нұсқауларды орындау</p> <p>3.1.2.1* баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздер және сөз тіркестерінен құралған шағын мәтіндердегі сөйлемдердің мазмұнын түсіну</p> <p>3.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1,5-2 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және сюжеттің даму желісі бойынша иллюстрациялар орналастыру/ кесте толтыру/ мазмұндау</p> <p>3.1.4.1* тыңдаған мәтіннің тақырыбын, жағымды және жағымсыз кейіпкерлерді, мұғалімнің қолдауымен оқиғалар ретін анықтау</p> <p>3.1.5.1* тыңдаған фразаның алдындағы немесе кейінгі оқиғаны болжау</p> <p>3.2.1.1 берілген тақырыпқа қатысты сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану</p>

5. Өнер 6. Атақты тұлғалар	Айтылым	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	3.2.3.1* белгілі тақырыптағы әңгімеге қатысу және сұхбаттасын түсіну және олардың ойын толықтыру
		2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	3.2.4.1* жоспар (сурет, сызба түрінде) және тірек сөздер негізінде оқиға желісін сақтай отырып мазмұндау
		2.5 Тыңдау-көру материалдары негізінде ойын айту	3.2.5.1* оқыған/тыңдаған материал бойынша өз пікірін (менің ойымша ..., менің көзқарасым бойынша ..., себебі ...) дәлелдеу
		2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	3.2.6.1 мұғалімнің қолдауымен және айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс айту
	Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	3.3.1.1* мәтінді немесе оның бөлімдерін мәнерлеп оқу, шолып (танысу мақсатында) оқу/рөлге бөліп оқу
		3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	3.3.3.1* мәтіннің жанрын (әңгіме, тұрмыс-салт жырлары, бата, мақал-мәтелдер) ажырату, баяндау/сипаттау мәтіндерін анықтау
		3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	3.3.4.1* мәтін мазмұны мен кейіпкерлерінің іс-әрекеті туралы нақты сұрақтар (қандай? қай? қашан? қайда?) құрастыру және оған жауап беру
		3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	3.3.5.1* сөздіктер мен анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу және оны алу
		4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	3.4.1.1* тірек сөздер, сызбалар, суреттер, символдарды қолданып, постер/мәтін құрастыру
	3.4.2.1* оқыған/аудио/бейне материалдың		

Жазылым	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	мазмұнын тірек сөздерді қолданып жазу
	4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	3.4.4.1 кең жолды дәптерге бас әріптер мен кіші әріптердің биіктігін, енін, көлбеулігін және олардың байланысын сақтап жазу, каллиграфиялық дағдыларын дамыту
	4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	3.4.5.1 жаңа сөздерді орфографиялық сөздіктерге сүйеніп дұрыс жазу
Тілдік дағдыларды қолдану	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	3.5.1.2* өз бетінше шағын мәтіннен көптік/ тәуелдік/ септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану
		3.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен жіктеу (есімдіктерінің септелуін және септеулік шылауларды ауызша/ жазбаша тілде қолдану
		3.5.1.5* үлгі бойынша сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай сөйлем және мұғалімнің қолдауымен құрмалас сөйлем құрастыру
4-тоқсан		
Тыңдалым	1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	3.1.2.1* баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздер және сөз тіркестерінен құралған шағын мәтіндердегі сөйлемдердің мазмұнын түсіну
	1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну	3.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1,5-2 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және сюжеттің даму желісі бойынша иллюстрациялар орналастыру/кесте толтыру/ мазмұндау

7. Су – тіршілік көзі
8. Демалыс мәдениеті.
Мерекелер

	1.5 Тыңдау-көру материалдарының мазмұнын түсіну	3.1.5.1* тыңдаған фразаның алдындағы немесе кейінгі оқиғаны болжау
Айтылым	2.2 Берілген тақырып бойынша ойын жеткізу	3.2.2.1 берілген тірек сөздер негізінде сөйлеу (3-4 сөйлем)
	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	3.2.3.1* белгілі тақырыптағы әңгімеге қатысу және сұхбаттасын түсіну және олардың ойын толықтыру
	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	3.2.4.1* жоспар (сурет, сызба түрінде) және тірек сөздер негізінде оқиға желісін сақтай отырып мазмұндау
	2.5 Тыңдау-көру материалдары негізінде ойын айту	3.2.5.1* оқыған/тыңдаған материал бойынша өз пікірін (менің ойымша ..., менің көзқарасым бойынша ..., себебі ...) дәлелдеу
		3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну
Оқылым	3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	3.3.3.1* мәтіннің жанрын (әңгіме, тұрмыс-салт жырлары, бата, мақал-мәтелдер) ажырату, баяндау/сипаттау мәтіндерін анықтау
	3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	3.3.4.1* мәтін мазмұны мен кейіпкерлерінің іс-әрекетін нақтылау үшін сұрақтар (қандай? қай? қашан? қайда?) құрастыру және оған жауап беру
	3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	3.3.5.1* сөздіктер мен анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу және оны алу
	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	3.4.1.1* тірек сөздер, сызбалар, суреттер, символдарды қолданып, постер/мәтін құрастыру

Жазылым	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	3.4.2.1* оқыған/аудио/ бейне материалдың мазмұнын тірек сөздерді қолданып жазу
	4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	3.4.4.1 кең жолды дәптерге бас әріптер мен кіші әріптердің биіктігін, енін, көлбеулігін және олардың байланысын сақтап жазу, каллиграфиялық дағдыларын дамыту
	4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	3.4.5.1 жаңа сөздерді орфографиялық сөздіктерге сүйеніп дұрыс жазу
Тілдік дағдыларлар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	3.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/ сынын/іс-қимылын білдіретін сөздер мен көмекші сөздердің мағынасын ажырату, ауызша/жазбаша сөйлеу тілінде қолдану
		3.5.1.3* мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі етістіктің шақ, рай формаларын ауызша/ жазбаша тілде қолдану
		3.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен жіктеу есімдіктерінің септелуін және септеулік шылауларды ауызша/ жазбаша тілде қолдану
		3.5.1.5* үлгі бойынша сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай сөйлем және мұғалімнің қолдауымен құрмалас сөйлем құрастыру

4) 4-сынып:

Ортақ тақырыптар	Сөйлеу әрекеттерінің түрлері	Бөлімше (түйінді дағдылар)	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	4.1.1.1* анық айтылған сөзді тыңдап, қысқаша жазба (тірек сөздер) жасау және нақтылау мақсатында сұрақтар құру

	Тыңдалым	1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	4.1.2.1 бейтаныс сөздер мен сөз тіркестері бар мәтіннің мағынасын мәнмәтінге қатысты анықтап түсіну
		1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну	4.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 2 -2,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру/сөйлемді толықтыру және түйінді тұстарын анықтау/ кесте толтыру/кластер құрастыру
		1.4 Мәтіндегі негізгі, косалқы мәліметтерді түсіну	4.1.4.1* тыңдаған мәтін бойынша оқиғаның себеп-салдарлық байланысын (кейіпкерлер , оқиға) және негізгі ойды мұғалімнің қолдауымен анықтау
		Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру
2.2 Берілген тақырып бойынша ойын жеткізу	4.2.2.1 берілген тірек сөздер мен жоспардың негізінде қысқа монолог құру		
2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (сұхбат)	4.2.3.1* белгілі бір тақырыпта сұхбаттасу барысында шағын мәліметті (4-5 сөйлем) баяндау, кері байланыс беру, сөйлеу стилін сақтау, дауыс ырғағын келтіріп сөйлеу		
2.6 Оқылған/ тыңдаған материал бойынша пайымдама жасау	4.2.6.1 айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс айту		
1. Менің Отаным – Қазақстан 2. Құндылықтар	Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	4.3.1.1* мәтінді іштей, түсініп және қажетті ақпаратты тауып/шолып/ белгі қойып/рөлге бөліп оқу
		3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	4.3.2.1 бейтаныс сөздер кездесетін шағын мәтіндегі негізгі ойды түсіну

		3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	4.3.4.1* мұғалімнің қолдауымен мәтін мазмұнын және кейіпкерлердің іс-әрекетін бағалауға бағытталған сұрақтар (неліктен? не үшін?) құрастыру және оған жауап беру
Жазылым		4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	4.4.1.1* шағын сюжетті комикс/буклет/коллаж/жарнама/презентацияны сөйлемдермен толықтыру
		4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	4.4.5.1 мұғалімнің қолдауымен айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс жазу
		4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	4.4.4.1 каллиграфиялық нормаларға сәйкес әріптердің өзара байланысын сақтап, бір сызықта көркем жазу
Тілдік дағдылар		5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	4.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен шылауларды, көмекші сөздерді ажырату, ауызекі және жазба тілде қолдану
			4.5.1.2* көптік/тәуелдік/септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану
			4.5.1.3* өз бетінше шағын мәтіннен етістіктің грамматикалық категорияларын ауызекі және жазба тілде қолдану
			4.5.1.4* септік/жіктік формалардағы жіктеу есімдіктерін және септеулік шылауларды ауызша/жазбаша тілде қолдану
			4.5.1.5 *сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай және құрмалас сөйлем құрастыру
2-тоқсан			
			4.1.1.1* анық айтылған сөзді тыңдап, қысқаша

Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	жазба (тірек сөздер) жасау және нақтылау мақсатында сұрақтар құру
	1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	4.1.2.1 бейтаныс сөздер мен сөз тіркестері бар мәтіннің мағынасын мәнмәтінге қатысты анықтап түсіну
	1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну	4.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 2 -2,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру/сөйлемді толықтыру және түйінді тұстарын анықтау/ кесте толтыру/кластер құрастыру/болжау
	1.5 Тыңдау-көру материалдарының мазмұнын түсіну	4.1.5.1* тыңдаған оқиға/ әңгіме бөліктерінің жалғасын болжау
Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	4.2.1.1* берілген сөздерге қарама-қарсы мағыналы, мағыналас сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану
	2.2 Берілген тақырып бойынша ойды жеткізу	4.2.2.1 берілген тірек сөздер мен жоспардың негізінде қысқа монолог құру
	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	4.2.3.1* белгілі бір тақырыпта сұхбаттасу барысында шағын мәліметті (4-5 сөйлем) баяндау, кері байланыс беру, сөйлеу стилін сақтау, дауыс ырғағын келтіріп сөйлеу
	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	4.2.4.1* жоспар/ жазбаларын қолданып, мәтінді толық мазмұндау
	2.5 Тыңдау-көру материалдары негізінде ойын айту	4.2.5.1* шығарманың кейіпкері туралы пікірлерді (менің түсінігім бойынша, ... оның пікірінше, ... , оның айтуынша, ..., кейбір адамдардың ойынша, ...) салыстыра отырып бағалау

3. Мәдени мұра
4. Мамандықтар әлемі

Оқылым

Жазылым

2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	4.2.6.1 айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс айту
3.1 Оқу түрлерін қолдану	4.3.1.1* мәтінді іштей, түсініп және қажетті ақпаратты тауып/шолып/ белгі қойып оқу
3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	4.3.3.1* мәтіннің жанрын (мақал-мәтелдер, бата, аңыз, мысал, өсиет әңгімелердің) жанрлық ерекшеліктерін және көмекші сөздердің қолдауымен пайымдау мәтінін анықтау
3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	4.3.4.1* мұғалімнің қолдауымен мәтін мазмұнын және кейіпкерлердің іс-әрекетін бағалауға бағытталған сұрақтар (неліктен? не үшін?) құрастыру және оған жауап беру
3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	4.3.5.1* қажетті ақпараттарды табу үшін түрлі дереккөздерді (сөздіктер, инфографикалар, энциклопедиялар, ғаламтор) қолдана білу
4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	4.4.1.1* шағын сюжетті комикс/буклет/ коллаж/ жарнама/презентацияны сөйлемдермен толықтыру
4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	4.4.2.1* оқыған/аудио/ бейне материалдың мазмұнын дайын жоспар негізінде жазу
4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	4.4.5.1 мұғалімнің қолдауымен айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс жазу 4.4.5.2 сөзге қосымшалар жалғау кезінде үндестік заңын сақтау
	4.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен шылауларды , көмекші сөздерді

	Тілдік дағдыларды қолдану	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	ажырату, ауызша/ жазбаша тілде қолдану 4.5.1.2* көптік/ тәуелдік/ септік/ жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/ жазбаша тілде қолдану 4.5.1.3* өз бетінше шағын мәтіннен етістіктің шақ, рай формаларын ауызша/ жазбаша тілде қолдану 4.5.1.4* септік/жіктік формалардағы жіктеу есімдіктерін және септеулік шылауларды ауызша/жазбаша тілде қолдану
3-тоқсан			
	Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну 1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну 1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну 1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну 1.5 Тыңдау-көру материалдарының мазмұнын түсіну	4.1.1.1* анық айтылған сөзді тындап, қысқаша жазба (тірек сөздер) жасау және нақтылау мақсатында сұрақтар құру 4.1.2.1 бейтаныс сөздер мен сөз тіркестері бар мәтіннің мағынасын мәнмәтінге қатысты анықтап түсіну 4.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 2 -2,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру/сөйлемді толықтыру және түйінді тұстарын анықтау/ кесте толтыру/кластер құрастыру 4.1.4.1* тыңдаған мәтін бойынша оқиғаның себеп-салдарлық байланысын (кейіпкерлер , оқиға) және негізгі ойды мұғалімнің қолдауымен анықтау 4.1.5.1* тыңдаған оқиға/ әңгіме бөліктерінің жалғасын болжау 4.2.3.1* белгілі бір тақырыпта сұхбаттасу барысында шағын

Айтылым	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	мәліметті (4-5 сөйлем) баяндау, кері байланыс беру, сөйлеу стилін сақтау, дауыс ырғағын келтіріп сөйлеу
	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	4.2.4.1* жоспар/ жазбаларын қолданып, мәтінді толық мазмұндау
	2.5 Тыңдау-көру материалдар негізінде ойды айту	4.2.5.1* шығарманың кейіпкері туралы пікірлерді (менің түсінігім бойынша, ... оның пікірінше, ... , оның айтуынша, ..., кейбір адамдардың ойынша, ...) салыстыра отырып бағалау
	2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	4.2.6.1 айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс айту
Оқылым	3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	4.3.2.1 бейтаныс сөздер кездесетін шағын мәтіндегі негізгі ойды түсіну
	3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	4.3.3.1* мәтіннің жанрын (мақал-мәтелдер, бата, аңыз, мысал, өсиет әңгімелердің) жанрлық ерекшеліктерін және көмекші сөздердің қолдауымен пайымдау мәтінін анықтау
	3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	4.3.4.1* мұғалімнің қолдауымен мәтін мазмұнын және кейіпкерлердің іс-әрекетін бағалауға бағытталған сұрақтар (неліктен? не үшін?) құрастыру және оған жауап беру
	3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	4.3.5.1* қажетті ақпараттарды табу үшін түрлі дереккөздерді (сөздіктер, инфографикалар, энциклопедиялар, ғаламтор) қолдана білу
		4.4.1.1* шағын сюжетті комикс/буклет/ коллаж/
5. Табиғат құбылыстары 6. Қоршаған ортаны қорғау		

	Жазылым	<p>4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну</p> <p>4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу</p> <p>4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау</p> <p>4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту</p> <p>4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту</p>	<p>жарнама/презентацияны сөйлемдермен толықтыру</p> <p>4.4.2.1* оқыған/аудио/бейне материалдың мазмұнын дайын жоспар негізінде жазу</p> <p>4.4.3.1* сөйлемнің бірыңғай мүшелерінің тыныс белгісін (үтір, кос нүкте)/қаратпа сөзден кейінгі сөйлемнің тиісті тыныс белгілерін қолдану</p> <p>4.4.4.1 каллиграфиялық нормаларға сәйкес әріптердің өзара байланысын сақтап, бір сызықта көркем жазу</p> <p>4.4.5.2 сөзге қосымшалар жалғау кезінде үндестік заңын сақтау</p>
	Тілдік дағдыларды қолдану	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	<p>4.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен шылауларды, көмекші сөздерді ажырату, ауызша/жазбаша тілде қолдану</p> <p>4.5.1.2* көптік/тәуелдік/септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану</p> <p>4.5.1.3* өз бетінше шағын мәтіннен етістіктің шақ, рай формаларын ауызша/жазбаша тілде қолдану</p> <p>4.5.1.4* септік/жіктік формалардағы жіктеу есімдіктерін және септеулік шылауларды ауызша/жазбаша тілде қолдану</p> <p>4.5.1.5* сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай және құрмалас сөйлем құрастыру</p>
4-тоқсан			
			4.1.1.1* анық айтылған сөзді тыңдап, қысқаша жазба (тірек сөздер) жасау және нақтылау

Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	максатында сұрақтар құру
	1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну	4.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 2-2,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру/сөйлемді толықтыру және түйінді тұстарын анықтау/ кесте толтыру/кластер құрастыру/болжау
	1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну	4.1.4.1* тыңдаған мәтін бойынша оқиғаның себеп-салдарлық байланысын (кейіпкерлер, оқиға) және негізгі ойды мұғалімнің қолдауымен анықтау
	1.5 Тыңдау-көру материалдарының мазмұнын түсіну	4.1.5.1* тыңдаған оқиға/әңгіме бөліктерінің жалғасын болжау
Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	4.2.1.1* берілген сөздерге қарама-қарсы мағыналы, мағыналас сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану
	2.2 Берілген тақырып бойынша ойды жеткізу	4.2.2.1 берілген тірек сөздер мен жоспардың негізінде қысқа монолог құру
	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	4.2.3.1* белгілі бір тақырыпта сұхбаттасу барысында шағын мәліметті (4-5 сөйлем) баяндау, кері байланыс беру, сөйлеу стилін сақтау, дауыс ырғағын келтіріп сөйлеу
	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	4.2.4.1* жоспар/ жазбаларын қолданып, мәтінді толық мазмұндау
	2.5 Тыңдау-көру материалдарынегізінде өз ойын айту	4.2.5.1* шығарманың кейіпкері туралы пікірлерді (менің түсінігім бойынша, ... оның пікірінше, ... , оның айтуынша, ..., кейбір адамдардың ойынша, ...) салыстыра отырып бағалау

8. Болашаққа саяхат

Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	4.3.1.1* мәтінді іштей, түсініп және қажетті ақпаратты тауып/шолып/ белгі қойып оқу
	3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	4.3.5.1* қажетті ақпараттарды табу үшін түрлі дереккөздерді (сөздіктер, инфографикалар, энциклопедиялар, ғаламтор) қолдана білу
Жазылым	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	4.4.1.1* шағын сюжетті комикс/буклет/ коллаж/ жарнама/презентацияны сөйлемдермен толықтыру
	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	4.4.2.1* оқыған/аудио/ бейне материалдың мазмұнын дайын жоспар негізінде жазу
	4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	4.4.3.1* сөйлемнің бірыңғай мүшелерінің тыныс белгісін (үтір, қос нүкте)/қаратпа сөзден кейінгі сөйлемнің тиісті тыныс белгілерін қолдану
	4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	4.4.4.1 каллиграфиялық нормаларға сәйкес әріптердің өзара байланысын сақтап, бір сызықта көркем жазу
	4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	4.4.5.2 сөзге қосымшалар жалғау кезінде үндестік заңын сақтау
Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	4.5.1.2* көптік/тәуелдік/ септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану
		4.5.1.3* өз бетінше шағын мәтіннен етістіктің шақ, рай формаларын ауызша/жазбаша тілде қолдану
		4.5.1.4* септік/жіктік формалардағы жіктеу есімдіктерін және септеулік шылауларды ауызша/жазбаша тілде қолдану
		4.5.1.5* сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін

сақтап жай және
кұрмалас сөйлем
кұрастыру

Ескерту:

- 1) "*" – белгіленген оқу мақсаттарының бөлігі жүзеге асырылады;
- 2) "/" – белгісі оқу мақсатындағы бөліп қарастыруға болатын бөліктерді көрсетеді.

4-параграф. Бастауыш білім беру деңгейінің 1-4-сыныптарына арналған "Қазақ тілі" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар (оқыту ұйғыр/өзбек/тәжік тілінде)

1) 1-сынып:

Ортақ тақырып	Бөлім (сөйлеу әрекеттерінің түрлері)	Бөлімше (түйінді дағдылар)	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
1. Өзім туралы 2. Менің мектебім	Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	1.1.1.1* хабарлау, сұрау мақсатында баяу және анық айтылған сөзді зейін қойып тыңдау, түсіну және тиісінше іс-әрекет жасау (қимыл, ым-ишараны қолдану)
		1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	1.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздердің мағынасын түсіну
		1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну	1.1.3.1* тыңдаған мәтіннің (ұзақтығы 0,5-1 мин шамасында) мазмұны бойынша мұғалімнің қолдауымен сұрақтарға жауап беру және оған сәйкес фото/сюжетті суреттер/сызбалар тандау
	Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	1.2.1.1* сөйлеу барысында танысу, өзі туралы айту және затты сипаттау үшін сөздер мен сөз тіркестерін дұрыс қолдану
		2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	1.2.3.1 сұхбаттасының не туралы айтқанын түсіну және үлгі бойынша жауап беру
		2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	1.2.6.1* мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ұ, ұ, і, ң, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау

	Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	<p>1.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/сынын/санын/іс-қимылын білдіретін сөздерді ауызша тілде қолдану</p> <p>1.5.1.2* мұғалімнің қолдауымен көптік/тәуелдік/ жіктік/септік жалғауларын ауызша тілде қолдану</p> <p>1.5.1.3* сөйлеу барысында мұғалімнің қолдауымен етістіктің шақтарын, бұйрық рай, болымды/болымсыз етістікті қолдану</p> <p>1.5.1.4 сөйлеу барысында сілтеу есімдіктерін мұғалімнің қолдауымен дұрыс қолдану</p> <p>1.5.1.5* мұғалімнің қолдауымен сөз тіркестері/сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін дұрыс қолдану</p>
2-тоқсан			
	Тыңдалым	<p>1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну</p> <p>1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну</p> <p>1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну</p> <p>1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну</p>	<p>1.1.1.1* хабарлау, сұрау мақсатында баяу және анық айтылған сөзді зейін қойып тыңдау, түсіну және тиісінше іс-әрекет жасау (қимыл, ым-ишараны қолдану)</p> <p>1.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздердің мағынасын түсіну</p> <p>1.1.3.1* тыңдаған мәтіннің (ұзақтығы 0,5-1 мин шамасында) мазмұны бойынша мұғалімнің қолдауымен сұрақтарға жауап беру және оған сәйкес фото/сюжетті суреттер/сызбалар таңдау</p> <p>1.1.4.1 мұғалімнің қолдауымен тыңдаған материалдың кім/не туралы екенін түсіну</p>

3. Менің отбасым және достарым 4. Бізді қоршаған әлем	Айтылым	1.5 Тыңдалым материалын болжау	1.1.5.1 мәтіннің тақырыбын иллюстрациясы арқылы болжау
		2.1 Сөздік қорды толықтыру	1.2.1.1* сөйлеу барысында танысу, өзі туралы айту және затты сипаттау үшін сөздер мен сөз тіркестерін дұрыс қолдану
		2.2 Берілген тақырып бойынша сөйлеу	1.2.2.1* сурет/үлгі бойынша хабарлы және сұраулы сөйлемдердің интонациясын дұрыс қойып сөйлеу (1-2 сөйлем)
		2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	1.2.3.1 сұхбаттасының не туралы айтқанын түсіну және үлгі бойынша жауап беру
		2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	1.2.4.1* фото/сурет/куыршақтарды қолданып, шағын мәтінді үлгі бойынша мазмұндау
		2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	1.2.6.1* мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ү, ұ, і, ң, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау
Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	1.3.1.1 жиі қолданылатын сөздерді тұтас оқу	
	3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	1.3.4.1* мұғалімнің қолдауымен мәтін немесе иллюстрация бойынша қарапайым сұрақтар (кім? не? қандай? қанша?) қою және қысқаша жауап беру	
Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	1.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/сынын/санын/іс-қимылын білдіретін сөздерді ауызша тілде қолдану	
		1.5.1.2* мұғалімнің қолдауымен көптік/тәуелдік/жіктік/септік жалғауларын ауызша тілде қолдану	
		1.5.1.4 сөйлеу барысында сілтеу есімдіктерін	

			мұғалімнің қолдауымен дұрыс қолдану
			1.5.1.5* мұғалімнің қолдауымен сөз тіркестері/ сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін дұрыс қолдану
3-тоқсан			
Тыңдалым	1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну		1.1.3.1* тыңдаған мәтіннің (ұзақтығы 0,5-1 мин шамасында) мазмұны бойынша мұғалімнің қолдауымен сұрақтарға жауап беру және оған сәйкес фото/ сюжетті суреттер/ сызбалар таңдау
	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну		1.1.1.1* хабарлау, сұрау мақсатында баяу және анық айтылған сөзді зейін қойып тыңдау, түсіну және тиісінше іс-әрекет жасау (қимыл, ым-ишараны қолдану)
	1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну		1.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздердің мағынасын түсіну
	1.5 Тыңдалым материалын болжау		1.1.5.1 мәтіннің тақырыбын иллюстрация арқылы болжау
	1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну		1.1.4.1 мұғалімнің қолдауымен тыңдаған материалдың кім/не туралы екенін түсіну
Айтылым	2.2 Берілген тақырып бойынша сөйлеу		1.2.2.1* сурет/үлгі бойынша хабарлы және сұраулы сөйлемдердің интонациясын дұрыс қойып сөйлеу (1-2 сөйлем)
	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)		1.2.3.1 сұхбаттасының не туралы айтқанын түсіну және үлгі бойынша жауап беру
	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау		1.2.4.1* фото/сурет/ куыршақтарды қолданып, шағын мәтінді үлгі бойынша мазмұндау
			1.2.5.1* оқыған/тыңдаған материал туралы "дұрыс/

5. Саяхат
6. Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті

	2.5 Оқыған/ тыңдаған материал бойынша пікір білдіру	дұрыс емес", "ұнайды/ ұнамайды" үлгісінде қарапайым пікірін білдіру
	2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	1.2.6.1* мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ү, ұ, і, ң, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау
Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	1.3.1.1 жиі қолданылатын сөздерді тұтас оқу
	3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	1.3.2.1 шағын мәтіндегі жиі қолданылатын сөздердің мағынасын түсіну
	3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	1.3.3.1* мәтіннің жанрын (санамақ, такпақ, жаңылтпаш, жұмбақ, ертегі) ажырату
	3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	1.3.4.1* мұғалімнің қолдауымен мәтін немесе иллюстрация бойынша қарапайым сұрақтар (кім? не? қандай? қанша?) қою және қысқаша жауап беру
	3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	1.3.5.1 иллюстрациялы шағын мәтіннен мұғалімнің қолдауымен қажетті ақпаратты табу
Жазылым	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	1.4.1.1* мұғалімнің қолдауымен тақырыпқа қатысты сөздер, сызбалар, суреттерді қолданып, постер/сөйлемді суретпен толықтырып жазу
	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	1.4.2.1* оқыған/аудио/бейне материалдарда кездескен таныс атауларды жазу
	4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	1.4.4.1 бас әріптер мен кіші әріптерді дұрыс байланыстырып, көркем жазу
	4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	1.4.5.1* мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ү, ұ, і, ң, қ, ғ, һ әріптер кездесетін сөздерді анықтап, дұрыс жазу
		1.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/сынын/санын/

	Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	<p>іс-қимылын білдіретін сөздерді ауызша тілде қолдану</p> <p>1.5.1.2* мұғалімнің қолдауымен көптік/ тәуелдік/ жіктік/септік жалғауларын ауызша тілде қолдану</p> <p>1.5.1.4 сөйлеу барысында сілтеу есімдіктерін мұғалімнің қолдауымен дұрыс қолдану</p> <p>1.5.1.3* сөйлеу барысында мұғалімнің қолдауымен етістіктің шақтарын, бұйрық рай, болымды/болымсыз етістікті қолдану</p>
4-тоқсан			
	Тыңдалым	<p>1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну</p> <p>1.5 Тыңдалым материалын болжау</p>	<p>1.1.4.1 мұғалімнің қолдауымен тыңдаған материалдың кім/не туралы екенін түсіну</p> <p>1.1.5.1 мәтіннің тақырыбын иллюстрация арқылы болжау</p>
	Айтылым	<p>2.2 Берілген тақырып бойынша сөйлеу</p> <p>2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)</p> <p>2.5 Оқыған/ тыңдаған материал бойынша пікір білдіру</p> <p>2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау</p>	<p>1.2.2.1* сурет/үлгі бойынша хабарлы және сұраулы сөйлемдердің интонациясын дұрыс қойып сөйлеу (1-2 сөйлем)</p> <p>1.2.3.1 сұхбаттасының не туралы айтқанын түсіну және үлгі бойынша жауап беру</p> <p>1.2.5.1* оқыған/тыңдаған материал туралы "дұрыс/ дұрыс емес", "ұнайды/ ұнамайды" үлгісінде қарапайым пікір білдіру</p> <p>1.2.6.1* мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ү, ұ, і, ң, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау</p>
		3.1 Оқу түрлерін қолдану	<p>1.3.1.1 жиі қолданылатын сөздерді тұтас оқу</p> <p>1.3.2.1 шағын мәтіндегі жиі қолданылатын</p>

	Оқылым	3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	сөздердің мағынасын түсіну
		3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	1.3.3.1* мәтіннің жанрын (санамақ, тақпақ, жаңылтпаш, жұмбақ, ертегі) ажырату
		3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	1.3.5.1 иллюстрациялы шағын мәтіннен мұғалімнің қолдауымен қажетті ақпаратты табу
7. Тағам мен сусын 8. Дені саудың жаны сау	Жазылым	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	1.4.1.1* мұғалімнің қолдауымен тақырыпқа қатысты сөздер, сызбалар, суреттерді қолданып, постер/ сөйлемді суретпен толықтырып жазу
		4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	1.4.2.1* оқыған/аудио/ бейне материалдарда кездескен таныс атауларды жазу
		4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	1.4.3.1* жай сөйлемнің тыныс белгілерін мұғалімнің қолдауымен қолдану
		4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	1.4.5.1* мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ү, ұ, і, ң, қ, ғ, һ әріптер кездесетін сөздерді анықтап, дұрыс жазу
			1.4.5.2 мұғалімнің қолдауымен бас әріппен жазылатын сөздерді (кісі есімдері, жер-су атаулары, үй жануарларына берілген ат) ажырату
Тілдік дағдылар	Грамматикалық нормаларды сақтау	2.5.1.2* мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі көптік/тәуелдік/ септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/ жазбаша тілде қолдану	
		1.5.1.3* сөйлеу барысында мұғалімнің қолдауымен етістіктің шақтарын, бұйрық рай, болымды/болымсыз етістікті қолдану	
		1.5.1.5* мұғалімнің қолдауымен сөз	

тіркестері/ сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін дұрыс қолдану

2) 2-сынып:

Ортақ тақырыптар	Сөйлеу әрекеттерінің түрлері	Бөлімше (түйінді дағдылар)	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
	Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	2.1.1.1 баяу және анық айтылған сөзді тыңдау және интонациясы бойынша сұраулы және лепті сөйлемдерді ажырату
		1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	2.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздерден құралған қарапайым фразалардың мағынасын түсіну
		1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну	2.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1 -1,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және оған сәйкес фото/сюжетті суреттер/сызбалар тандау / сипаттау
	Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	2.2.1.1* өз сөзінде ақпаратты сұрау, іс-әрекетке түсініктеме беру үшін сөздер және сөз тіркестерін қолдану
		2.2 Берілген тақырып бойынша ойын жеткізу	2.2.2.1 сюжетті сурет негізінде сөйлеу (2-3 сөйлем)
		2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	2.2.3.1* күнделікті өмірде кездесетін жағдаяттарда қызығушылығы бойынша сұхбаттасына сұрақ қою, диалогке қатысу барысында этикет сөздерді қолдану
2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау		2.2.4.1* суретті жоспар және тірек сөздер/ сұрақтар негізінде шағын мәтінді мазмұндау	
		3.1 Оқу түрлерін қолдану	2.3.1.1 шағын мәтінді түсініп, мәнерлеп (дауыс ырғағын дұрыс қойып), рөлге бөліп оқу

1. Өзім туралы 2. Менің отбасым және достарым	Оқылым	3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	2.3.2.1 шағын мәтіндегі жиі қолданылатын сөздерден құрастырылған қарапайым фразалардың/сөйлемдердің мағынасын түсіну
		3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	2.3.4.1* мәтіннің мазмұны немесе иллюстрация/постер бойынша қарапайым сұрақтар кім? не? қандай? қанша? не істеді?) құрастыру және оған жауап беру
Жазылым	Жазылым	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	2.4.1.1* заттың сынын білдіретін сөздерді қолдана отырып, сөйлемді суретпен толықтырып жазу/постер құрастыру/берілген иллюстрация бойынша мәтін (3 сөйлемнен кем емес) құрау
		2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұн желісі бойынша баяндау	2.4.2.1* оқыған/ аудио/ бейнематериалдың мазмұны бойынша жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестерін қатыстырып сұраққа жауап (сөйлем) жазу
		4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	2.4.3.1* мұғалімнің қолдауымен сөйлем түрлерін айтылу мақсатына қарай ажырату және тиісті тыныс белгілерін (нүкте, сұрақ белгісі, леп белгісі) қолдану
		4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	2.4.5.1* ә, ө, ү, ұ, і, н, қ, ғ, һ әріптері кездесетін сөздерді анықтап, теріп жазу
Тілдік дағдылар	Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (2.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/ сынын/санын/ іс-қимылын білдіретін сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану
			2.5.1.2* мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі көптік/ тәуелдік / септік/жіктік жалғаулы

		лингвистикалық терминдерді қолданбау)	сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану 2.5.1.3* мұғалімнің қолдауымен сөйлемдегі етістіктің шақтарын, рай формаларын ауызша сөйлеу тілінде қолдану
2-тоқсан			
Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну		2.1.1.1 баяу және анық айтылған сөзді тыңдау және интонациясы бойынша сұраулы және лепті сөйлемдерді ажырату
	1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну		2.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздерден құралған қарапайым фразалардың мағынасын түсіну
	1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну		2.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1 -1,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және оған сәйкес фото/сюжетті суреттер/сызбалар таңдау /сипаттау
	1.5 Тыңдалым материалын болжау		2.1.5.1* мәтіннің тақырыбы мен тірек сөздері, сөз тіркесі бойынша мазмұнын болжау
	Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	
2.2 Берілген тақырып бойынша ойын жеткізу			2.2.2.1 сюжетті сурет негізінде сөйлеу (2-3 сөйлем)
2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)			2.2.3.1* күнделікті өмірде кездесетін жағдаяттарда қызығушылығы бойынша сұхбаттасына сұрақ қою, диалогке қатысу барысында этикет сөздерді қолдану
			2.2.5.1* мәлімет, кейіпкер , оқиғаларды салыстыру негізінде қарапайым пікір

3. Менің мектебім 4. Менің туған өлкем		2.5 Тыңдау-көру материалдары негізінде ойын айту	("мен ... деп ойлаймын", "мен ... деп санаймын", "маған ... сияқты", маған .. тәрізді") білдіру
		2.6 Оқылған/ тыңдаған материал бойынша ой-пікір білдіру	2.2.6.1* ә, ө, ү, ұ, і, н, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау
	Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	2.3.1.1 шағын мәтінді түсініп, мәнерлеп (дауыс ырғағын дұрыс қойып), рөлге бөліп оқу
		3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	2.3.3.1* мәтіннің жанрын (өлең, жаңылтпаш, жұмбақ, ертегі, әңгіме) ажырату
		3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	2.3.5.1* мұғалімнің қолдауымен сөздік, анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу
	Жазылым	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	2.4.2.1* оқыған/ аудио/ бейнематериалдың мазмұны бойынша жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестерін қатыстырып сұраққа жауап (сөйлем) жазу
		4.4 Каллиграфиялық дағдыларын дамыту	2.4.4.1 бас әріптер мен кіші әріптердің биіктігін, енін, көлбеулігін және олардың байланысын, азат жолдың және тақырыптың өлшемін сақтап жазу
	Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	2.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/ сынын/санын/ іс-қимылын білдіретін сөздерді ауызша/ жазбаша тілде қолдану
			2.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен сөйлеу барысында сілтеу, сұрау есімдіктерін қолдану
			2.5.1.5* мұғалімнің қолдауымен үлгі бойынша жай сөйлемдегі сөз тіркестерінің байланысын түсіну және сақтау
3-тоқсан			

	Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	2.1.1.1 баяу және анық айтылған сөзді тыңдау және интонациясы бойынша сұраулы және лепті сөйлемдерді ажырату
		1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну	2.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1 -1,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және оған сәйкес фото/сюжетті суреттер/сызбалар тандау /сипаттау
		1.4 Мәтіндегі негізгі, косалқы мәліметтерді түсіну	2.1.4.1 тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну, мұғалімнің қолдауымен жағымды және жағымсыз кейіпкерлерді анықтау
		1.5 Тыңдалым материалын болжау	2.1.5.1* мәтіннің тақырыбы мен тірек сөздері, сөз тіркесі бойынша мазмұнын болжау
5. Дені саудың жаны сау 6. Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті	Айтылым	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	2.2.3.1* күнделікті өмірде кездесетін жағдаяттарда қызығушылығы бойынша сұхбаттасына сұрақ қою, диалогке қатысу барысында этикет сөздерді қолдану
		2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	2.2.4.1* суретті жоспар және тірек сөздер/сұрақтар негізінде шағын мәтінді мазмұндау
		2.5 Тыңдау-көру материалдары негізінде ойын айту	2.2.5.1* мәлімет, кейіпкер, оқиғаларды салыстыру негізінде қарапайым пікір ("мен ... деп ойлаймын", "мен ... деп санаймын", "маған ... сияқты", маған .. тәрізді") білдіру
		2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	2.2.6.1* ә, ө, ү, ұ, і, н, к, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау
		3.1 Оқу түрлерін қолдану	2.3.1.1 шағын мәтінді түсініп, мәнерлеп (дауыс ырғағын дұрыс қойып)/рөлге бөліп оқу

	Оқылым	3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	2.3.2.1 шағын мәтіндегі жиі қолданылатын сөздерден құрастырылған қарапайым фразалардың/сөйлемдердің мағынасын түсіну
		3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	2.3.3.1* мәтіннің жанрын (өлең, жаңылтпаш, жұмбақ, ертегі, әңгіме) ажырату
		3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	2.3.4.1* мәтіннің мазмұны немесе иллюстрация/постер бойынша қарапайым сұрақтар кім? не? қандай? қанша? не істеді?) құрастыру және оған жауап беру
		3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	2.3.5.1* мұғалімнің қолдауымен сөздік, анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу
	Жазылым	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	2.4.1.1* заттың сынын білдіретін сөздерді қолдана отырып, сөйлемді суретпен толықтырып жазу/постер құрастыру/берілген иллюстрация бойынша мәтін (3 сөйлемнен кем емес) құрау
		4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	2.4.2.1* оқыған/аудио/бейнематериалдың мазмұны бойынша жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестерін қатыстырып сұраққа жауап (сөйлем) жазу
		4.5 Орфографиялық дағдыларын дамыту	2.4.5.1* ә, ө, ү, ұ, і, н, қ, ғ, һ әріптері кездесетін сөздерді анықтап, теріп жазу
		4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	2.4.3.1* мұғалімнің қолдауымен сөйлем түрлерін айтылу мақсатына қарай ажырату және тиісті тыныс белгілерін (нүкте, сұрақ белгісі, леп белгісі) қолдану
			2.4.4.1 бас әріптер мен кіші әріптердің биіктігін,

		4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	енін, көлбеулігін және олардың байланысын, азат жолдың және тақырыптың өлшемін сақтап жазу
	Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	2.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/сынын/санын/іс-қимылын білдіретін сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану
			2.5.1.2* мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі көптік/ тәуелдік / септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану
			2.5.1.3* мұғалімнің қолдауымен сөйлемдегі етістіктің шақ, рай формаларын ауызша сөйлеу тілінде қолдану
			2.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен сөйлеу барысында сілтеу, сұрау есімдіктерін қолдану
			2.5.1.5* мұғалімнің қолдауымен үлгі бойынша жай сөйлемдегі сөз тіркестерінің байланысын түсіну және сақтау
4-тоқсан			
	Тыңдалым	1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	2.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздерден құралған қарапайым фразалардың мағынасын түсіну
		1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну	2.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1 -1,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және оған сәйкес фото/сюжетті суреттер/сызбалар тандау /сипаттау
			2.1.4.1 тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну, мұғалімнің қолдауымен жағымды

7. Қоршаған орта
8. Саяхат

	1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну	және жағымсыз кейіпкерлерді анықтау
	1.5 Тыңдалым материалын болжау	2.1.5.1* мәтіннің тақырыбы мен тірек сөздері, сөз тіркесі бойынша мазмұнын болжау
Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	2.2.1.1* өз сөзінде ақпаратты сұрау, іс-әрекетке түсініктеме беру үшін сөздер және сөз тіркестерін қолдану
	2.2 Берілген тақырып бойынша сөйлеу	2.2.2.1 сюжетті сурет негізінде сөйлеу (2-3 сөйлем)
	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	2.2.4.1* суретті жоспар және тірек сөздер/ сұрақтар негізінде шағын мәтінді мазмұндау
	2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	2.2.6.1* ә, ө, ү, ұ, і, н, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау
Оқылым	3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	2.3.2.1 шағын мәтіндегі жиі қолданылатын сөздерден құрастырылған қарапайым фразалардың/ сөйлемдердің мағынасын түсіну
	3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	2.3.4.1* мәтіннің мазмұны немесе иллюстрация/постер бойынша қарапайым сұрақтар кім? не? қандай? қанша? не істеді?) құрастыру және оған жауап беру
	3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	2.3.5.1* мұғалімнің қолдауымен сөздік, анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу
	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	2.4.1.1* заттың сынын білдіретін сөздерді қолдана отырып, сөйлемді суретпен толықтырып жазу/постер құрастыру/ берілген иллюстрация бойынша мәтін (3 сөйлемнен кем емес) құрау

Жазылым	4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	2.4.3.1* мұғалімнің қолдауымен сөйлем түрлерін айтылу мақсатына қарай ажырату және тиісті тыныс белгілерін (нүкте, сұрақ белгісі, леп белгісі) қолдану
	4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	2.4.5.1* ә, ө, ү, ұ, і, н, қ, ғ, һ әріптері кездесетін сөздерді анықтап, теріп жазу 2.4.5.2 сөзді буынға бөлу және мұғалімнің қолдауымен сөзді тасымалдап жазу
	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	2.4.2.1* оқыған/ аудио/ бейнематериалдың мазмұны бойынша жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестерін қатыстырып сұраққа жауап (сөйлем) жазу
Тілдік нормаларды қолдану	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	2.5.1.2* мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі көптік/ тәуелдік / септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану 2.5.1.3* мұғалімнің қолдауымен сөйлемдегі етістіктің шақ, рай формаларын ауызша сөйлеу тілінде қолдану 2.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен сөйлеу барысында сілтеу, сұрау есімдіктерін қолдану

3) 3-сынып:

Ортақ тақырыптар	Сөйлеу әрекеттерінің түрлері	Бөлімше (түйінді дағдылар)	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	3.1.1.1* анық айтылған сөзді тыңдап, түсінгені бойынша қарапайым нұсқауларды орындау
		1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	3.1.2.1* баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздер және сөз тіркестерінен құралған шағын

	Тыңдалым		мәтіндердегі сөйлемдердің мазмұнын түсіну
		1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну	3.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1,5-2 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және сюжеттің даму желісі бойынша иллюстрациялар орналастыру/кесте толтыру/ мазмұндау
		1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну	3.1.4.1* тыңдаған мәтіннің тақырыбын, жағымды және жағымсыз кейіпкерлерді, мұғалімнің қолдауымен оқиғалар ретін анықтау
1. Жанды табиғат 2. Жақсыдан үйрен, жаманнан жирен (жарық пен қараңғы)	Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	3.2.1.1 берілген тақырыпқа қатысты сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану
		2.2 Берілген тақырып бойынша ойын жеткізу	3.2.2.1 берілген тірек сөздер негізінде сөйлеу (3-4 сөйлем)
		2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	3.2.3.1* белгілі тақырыптағы әңгімеге қатысу және сұхбаттасын түсіну және олардың ойын толықтыру
		2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	3.2.4.1* жоспар (сурет, сызба түрінде) және тірек сөздер негізінде оқиға желісін сақтай отырып мазмұндау
		2.5 Тыңдау-көру материалдары негізінде ойын айту	3.2.5.1* оқыған/тыңдаған материал бойынша өз пікірін (менің ойымша ..., менің көзқарасым бойынша ..., себебі .) дәлелдеу
		3.1 Оқу түрлерін қолдану	3.3.1.1* мәтінді немесе оның бөлімдерін мәнерлеп оқу, шолып (танысу мақсатында) оқу/ рөлге бөліп оқу
		3.3.2.1 жиі қолданылатын сөздер мен фразалардан құрастырылған шағын	

Оқылым	3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	мәтіндегі негізгі ойды түсіну
	3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	3.3.3.1* мәтіннің жанрын (әңгіме, тұрмыс-салт жырлары, бата, мақал-мәтелдер) ажырату, баяндау/сипаттау мәтіндерін анықтау
Жазылым	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	3.4.1.1* тірек сөздер, сызбалар, суреттер, символдарды қолданып, постер/мәтін құрастыру
	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	3.4.2.1* оқыған/ аудио/ бейне материалдың мазмұнын тірек сөздерді қолданып жазу
	4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	3.4.5.1 жаңа сөздерді орфографиялық сөздіктерге сүйеніп дұрыс жазу 3.4.5.2 дауыссыз б-п, қ-ғ, к-г дыбыстары кездесетін сөздерді емлесін сақтап жазу
Тілдік дағдылар	4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	3.4.3.1 өз бетінше жай сөйлемнің соңында қойылатын тыныс белгілерді қолдану
	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	3.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/ сынын/іс-қимылын білдіретін сөздер мен көмекші сөздердің мағынасын ажырату, ауызша/жазбаша сөйлеу тілінде қолдану
		3.5.1.2* өз бетінше шағын мәтіннен көптік/ тәуелдік/септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану
3.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен жіктеу есімдіктерінің септелуін және септеулік шылауларды ауызша/ жазбаша тілде қолдану		
		3.5.1.5* үлгі бойынша сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай

			сөйлем және мұғалімнің қолдауымен құрмалас сөйлем құрастыру
2-тоқсан			
3. Уақыт 4. Сәулет өнері	Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	3.1.1.1* анық айтылған сөзді тыңдап, түсінгені бойынша қарапайым нұсқауларды орындау
		1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	3.1.2.1* баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздер және сөз тіркестерінен құралған шағын мәтіндердегі сөйлемдердің мазмұнын түсіну
		1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну	3.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1,5-2 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және сюжеттің даму желісі бойынша иллюстрациялар орналастыру/кесте толтыру/мазмұндау
		1.5 Тыңдау-көру материалдарының мазмұнын түсіну	3.1.5.1* тыңдаған фразаның алдындағы немесе кейінгі оқиғаны болжау
	Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	3.2.1.1 берілген тақырыпқа қатысты сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану
		2.2 Берілген тақырып бойынша ойын жеткізу	3.2.2.1 берілген тірек сөздер негізінде сөйлеу (3-4 сөйлем)
		2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	3.2.3.1* белгілі тақырыптағы әңгімеге қатысу және сұхбаттасын түсіну және олардың ойын толықтыру
		2.6 Оқылған/ тыңдаған материал бойынша пайымдама жасау	3.2.6.1 мұғалімнің қолдауымен айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс айту
			3.1 Оқу түрлерін қолдану

Оқылым		танысу мақсатында) оқу/ рөлге бөліп оқу
	3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	3.3.4.1* мәтін мазмұны мен кейіпкерлерінің іс-әрекетін нақтылау үшін сұрақтар (қандай? қай? қашан? қайда?) құрастыру және оған жауап беру
	3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	3.3.5.1* сөздіктер мен анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу және оны алу
Жазылым	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	3.4.2.1* оқыған/ аудио/ бейне материалдың мазмұнын тірек сөздерді қолданып жазу
	4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	3.4.5.1 жаңа сөздерді орфографиялық сөздіктерге сүйеніп дұрыс жазу
		3.4.5.2 дауыссыз б-п, қ-ғ, к-г дыбыстары кездесетін сөздердің емлесін сақтап жазу
	4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	3.4.3.1 өз бетінше жай сөйлемнің соңында қойылатын тыныс белгілерді қолдану
4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	3.4.4.1 кең жолды дәптерге бас әріптер мен кіші әріптердің биіктігін, енін, көлбеулігін және олардың байланысын сақтап жазу, каллиграфиялық дағдыларын дамыту	
Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (3.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/ сынын/санын/ іс-қимылын білдіретін сөздер мен көмекші сөздердің мағынасын ажырату, ауызша/ жазбаша тілде қолдану
		3.5.1.3* мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі етістіктің шақ, рай формаларын ауызша/ жазбаша тілде қолдану

		лингвистикалық терминдерді қолданбау)	3.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен жіктеу есімдіктерінің септелуін және септеулік шылауларды ауызша/ жазбаша тілде қолдану 3.5.1.5* үлгі бойынша сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай сөйлем және мұғалімнің қолдауымен құрмалас сөйлем құрастыру
3-тоқсан			
	Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	3.1.1.1* анық айтылған сөзді тыңдап, түсінгені бойынша қарапайым нұсқауларды орындау
		1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	3.1.2.1* баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздер және сөз тіркестерінен құралған шағын мәтіндердегі сөйлемдердің мазмұнын түсіну
		1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну	3.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1,5-2 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және сюжеттің даму желісі бойынша иллюстрациялар орналастыру/кесте толтыру/мазмұндау
		1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну	3.1.4.1* тыңдаған мәтіннің тақырыбын, жағымды және жағымсыз кейіпкерлерді, мұғалімнің қолдауымен оқиғалар ретін анықтау
		1.5 Тыңдау-көру материалдарының мазмұнын түсіну	3.1.5.1* тыңдаған фразаның алдындағы немесе кейінгі оқиғаны болжау
		2.1 Сөздік қорды толықтыру	3.2.1.1 берілген тақырыпқа қатысты сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану

5. Өнер 6. Атақты тұлғалар	Айтылым	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	3.2.3.1* белгілі тақырыптағы әңгімеге қатысу және сұхбаттасын түсіну және олардың ойын толықтыру
		2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	3.2.4.1* жоспар (сурет, сызба түрінде) және тірек сөздер негізінде оқиға желісін сақтай отырып мазмұндау
		2.5 Тыңдау-көру материалдары негізінде ойын айту	3.2.5.1* оқыған/тыңдаған материал бойынша өз пікірін (менің ойымша ..., менің көзқарасым бойынша ..., себебі ...) дәлелдеу
		2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	3.2.6.1 мұғалімнің қолдауымен және айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс айту
	Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	3.3.1.1* мәтінді немесе оның бөлімдерін мәнерлеп оқу, шолып (танысу мақсатында) оқу/рөлге бөліп оқу
		3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	3.3.3.1* мәтіннің жанрын (әңгіме, тұрмыс-салт жырлары, бата, мақал-мәтелдер) ажырату, баяндау/сипаттау мәтіндерін анықтау
		3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	3.3.4.1* мәтін мазмұны мен кейіпкерлерінің іс-әрекеті туралы нақты сұрақтар (қандай? қай? қашан? қайда?) құрастыру және оған жауап беру
		3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	3.3.5.1* сөздіктер мен анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу және оны алу
		4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	3.4.1.1* тірек сөздер, сызбалар, суреттер, символдарды қолданып, постер/мәтін құрастыру
			3.4.2.1* оқыған/аудио/бейне материалдың

Жазылым	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	мазмұнын тірек сөздерді қолданып жазу
	4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	3.4.4.1 кең жолды дәптерге бас әріптер мен кіші әріптердің биіктігін, енін, көлбеулігін және олардың байланысын сақтап жазу, каллиграфиялық дағдыларын дамыту
	4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	3.4.5.1 жаңа сөздерді орфографиялық сөздіктерге сүйеніп дұрыс жазу
	Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)
3.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен жіктеу (есімдіктерінің септелуін және септеулік шылауларды ауызша/ жазбаша тілде қолдану		
3.5.1.5* үлгі бойынша сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай сөйлем және мұғалімнің қолдауымен құрмалас сөйлем құрастыру		
4-тоқсан		
Тыңдалым	1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	3.1.2.1* баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздер және сөз тіркестерінен құралған шағын мәтіндердегі сөйлемдердің мазмұнын түсіну
	1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну	3.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1,5-2 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және сюжеттің даму желісі бойынша иллюстрациялар орналастыру/кесте толтыру/ мазмұндау

7. Су – тіршілік көзі
8. Демалыс мәдениеті.
Мерекелер

	1.5 Тыңдау-көру материалдарының мазмұнын түсіну	3.1.5.1* тыңдаған фразаның алдындағы немесе кейінгі оқиғаны болжау
Айтылым	2.2 Берілген тақырып бойынша ойын жеткізу	3.2.2.1 берілген тірек сөздер негізінде сөйлеу (3-4 сөйлем)
	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	3.2.3.1* белгілі тақырыптағы әңгімеге қатысу және сұхбаттасын түсіну және олардың ойын толықтыру
	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	3.2.4.1* жоспар (сурет, сызба түрінде) және тірек сөздер негізінде оқиға желісін сақтай отырып мазмұндау
	2.5 Тыңдау-көру материалдары негізінде ойын айту	3.2.5.1* оқыған/тыңдаған материал бойынша өз пікірін (менің ойымша ..., менің көзқарасым бойынша ..., себебі ...) дәлелдеу
		3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну
Оқылым	3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	3.3.3.1* мәтіннің жанрын (әңгіме, тұрмыс-салт жырлары, бата, мақал-мәтелдер) ажырату, баяндау/сипаттау мәтіндерін анықтау
	3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	3.3.4.1* мәтін мазмұны мен кейіпкерлерінің іс-әрекетін нақтылау үшін сұрақтар (қандай? қай? қашан? қайда?) құрастыру және оған жауап беру
	3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	3.3.5.1* сөздіктер мен анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу және оны алу
	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	3.4.1.1* тірек сөздер, сызбалар, суреттер, символдарды қолданып, постер/мәтін құрастыру

Жазылым	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	3.4.2.1* оқыған/аудио/ бейне материалдың мазмұнын тірек сөздерді қолданып жазу
	4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	3.4.4.1 кең жолды дәптерге бас әріптер мен кіші әріптердің биіктігін, енін, көлбеулігін және олардың байланысын сақтап жазу, каллиграфиялық дағдыларын дамыту
	4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	3.4.5.1 жаңа сөздерді орфографиялық сөздіктерге сүйеніп дұрыс жазу
Тілдік дағдыларлар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	3.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/ сынын/іс-қимылын білдіретін сөздер мен көмекші сөздердің мағынасын ажырату, ауызша/жазбаша сөйлеу тілінде қолдану
		3.5.1.3* мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі етістіктің шақ, рай формаларын ауызша/ жазбаша тілде қолдану
		3.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен жіктеу есімдіктерінің септелуін және септеулік шылауларды ауызша/ жазбаша тілде қолдану
		3.5.1.5* үлгі бойынша сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай сөйлем және мұғалімнің қолдауымен құрмалас сөйлем құрастыру

4) 4-сынып:

Ортақ тақырыптар	Сөйлеу әрекеттерінің түрлері	Бөлімше (түйінді дағдылар)	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	4.1.1.1* анық айтылған сөзді тыңдап, қысқаша жазба (тірек сөздер) жасау және нақтылау мақсатында сұрақтар құру

Тыңдалым	1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	4.1.2.1 бейтаныс сөздер мен сөз тіркестері бар мәтіннің мағынасын мәнмәтінге қатысты анықтап түсіну
	1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну	4.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 2 -2,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру/сөйлемді толықтыру және түйінді тұстарын анықтау/кесте толтыру/кластер құрастыру
	1.4 Мәтіндегі негізгі, косалқы мәліметтерді түсіну	4.1.4.1* тыңдаған мәтін бойынша оқиғаның себеп-салдарлық байланысын (кейіпкерлер , оқиға) және негізгі ойды мұғалімнің қолдауымен анықтау
Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	4.2.1.1* берілген сөздерге қарама-қарсы мағыналы, мағыналас сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану
	2.2 Берілген тақырып бойынша ойын жеткізу	4.2.2.1 берілген тірек сөздер мен жоспардың негізінде қысқа монолог құру
	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (сұхбат)	4.2.3.1* белгілі бір тақырыпта сұхбаттасу барысында шағын мәліметті (4-5 сөйлем) баяндау, кері байланыс беру, сөйлеу стилін сақтау, дауыс ырғағын келтіріп сөйлеу
	2.6 Оқылған/ тыңдаған материал бойынша пайымдама жасау	4.2.6.1 айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс айту
Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	4.3.1.1* мәтінді іштей, түсініп және қажетті ақпаратты тауып/шолып/ белгі қойып оқу
	3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	4.3.2.1 бейтаныс сөздер кездесетін шағын мәтіндегі негізгі ойды түсіну

1. Менің Отаным – Қазақстан
2. Құндылықтар

		3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	4.3.4.1* мұғалімнің қолдауымен мәтін мазмұнын және кейіпкерлердің іс-әрекетін бағалауға бағытталған сұрақтар (неліктен? не үшін?) құрастыру және оған жауап беру
Жазылым		4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	4.4.1.1* шағын сюжетті комикс/буклет/коллаж/жарнама/презентацияны сөйлемдермен толықтыру
		4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	4.4.5.1 мұғалімнің қолдауымен айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс жазу
		4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	4.4.4.1 каллиграфиялық нормаларға сәйкес әріптердің өзара байланысын сақтап, бір сызықта көркем жазу
Тілдік дағдылар		5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	4.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен шылауларды, көмекші сөздерді ажырату, ауызекі және жазба тілде қолдану
			4.5.1.2* көптік/тәуелдік/септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану
			4.5.1.3* өз бетінше шағын мәтіннен етістіктің грамматикалық категорияларын ауызекі және жазба тілде қолдану
			4.5.1.4* септік/жіктік формалардағы жіктеу есімдіктерін және септеулік шылауларды ауызша/жазбаша тілде қолдану
			4.5.1.5 *сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай және құрмалас сөйлем құрастыру
2-тоқсан			
			4.1.1.1* анық айтылған сөзді тыңдап, қысқаша

Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	жазба (тірек сөздер) жасау және нақтылау мақсатында сұрақтар құру
	1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	4.1.2.1 бейтаныс сөздер мен сөз тіркестері бар мәтіннің мағынасын мәнмәтінге қатысты анықтап түсіну
	1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну	4.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 2-2,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру/сөйлемді толықтыру және түйінді тұстарын анықтау/кесте толтыру/кластер құрастыру/болжау
	1.5 Тыңдау-көру материалдарының мазмұнын түсіну	4.1.5.1* тыңдаған оқиға/әңгіме бөліктерінің жалғасын болжау
Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	4.2.1.1* берілген сөздерге қарама-қарсы мағыналы, мағыналас сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану
	2.2 Берілген тақырып бойынша ойды жеткізу	4.2.2.1 берілген тірек сөздер мен жоспардың негізінде қысқа монолог құру
	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	4.2.3.1* белгілі бір тақырыпта сұхбаттасу барысында шағын мәліметті (4-5 сөйлем) баяндау, кері байланыс беру, сөйлеу стилін сақтау, дауыс ырғағын келтіріп сөйлеу
	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	4.2.4.1* жоспар/жазбаларын қолданып, мәтінді толық мазмұндау
	2.5 Тыңдау-көру материалдары негізінде ойын айту	4.2.5.1* шығарманың кейіпкері туралы пікірлерді (менің түсінігім бойынша, ... оның пікірінше, ... , оның айтуынша, ..., кейбір адамдардың ойынша, ...) салыстыра отырып бағалау

3. Мәдени мұра
4. Мамандықтар әлемі

Оқылым

Жазылым

2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	4.2.6.1 айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс айту
3.1 Оқу түрлерін қолдану	4.3.1.1* мәтінді іштей, түсініп және қажетті ақпаратты тауып/шолып/ белгі қойып оқу
3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	4.3.3.1* мәтіннің жанрын (мақал-мәтелдер, бата, аңыз, мысал, өсиет әңгімелердің) жанрлық ерекшеліктерін және көмекші сөздердің қолдауымен пайымдау мәтінін анықтау
3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	4.3.4.1* мұғалімнің қолдауымен мәтін мазмұнын және кейіпкерлердің іс-әрекетін бағалауға бағытталған сұрақтар (неліктен? не үшін?) құрастыру және оған жауап беру
3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	4.3.5.1* қажетті ақпараттарды табу үшін түрлі дереккөздерді (сөздіктер, инфографикалар, энциклопедиялар, ғаламтор) қолдана білу
4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	4.4.1.1* шағын сюжетті комикс/буклет/ коллаж/ жарнама/презентацияны сөйлемдермен толықтыру
4.2 Тыңдаған/оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	4.4.2.1* оқыған/аудио/ бейне материалдың мазмұнын дайын жоспар негізінде жазу
4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	4.4.5.1 мұғалімнің қолдауымен айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс жазу 4.4.5.2 сөзге қосымшалар жалғау кезінде үндестік заңын сақтау
	4.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен шылауларды , көмекші сөздерді

	Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	ажырату, ауызша/ жазбаша тілде қолдану 4.5.1.2* көптік/ тәуелдік/ септік/ жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану 4.5.1.3* өз бетінше шағын мәтіннен етістіктің шақ, рай формаларын ауызша/ жазбаша тілде қолдану 4.5.1.4* септік/жіктік формалардағы жіктеу есімдіктерін және септеулік шылауларды ауызша/жазбаша тілде қолдану
3-тоқсан			
	Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну 1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну 1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну 1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну 1.5 Тыңдау-көру материалдарының мазмұнын түсіну	4.1.1.1* анық айтылған сөзді тындап, қысқаша жазба (тірек сөздер) жасау және нақтылау мақсатында сұрақтар құру 4.1.2.1 бейтаныс сөздер мен сөз тіркестері бар мәтіннің мағынасын мәнмәтінге қатысты анықтап түсіну 4.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 2 -2,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру/ сөйлемді толықтыру және түйінді тұстарын анықтау/кесте толтыру/ кластер құрастыру 4.1.4.1* тыңдаған мәтін бойынша оқиғаның себеп-салдарлық байланысын (кейіпкерлер, оқиға) және негізгі ойды мұғалімнің қолдауымен анықтау 4.1.5.1* тыңдаған оқиға/ әңгіме бөліктерінің жалғасын болжау 4.2.3.1* белгілі бір тақырыпта сұхбаттасу барысында шағын

Айтылым	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	мәліметті (4-5 сөйлем) баяндау, кері байланыс беру, сөйлеу стилін сақтау, дауыс ырғағын келтіріп сөйлеу
	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	4.2.4.1* жоспар/ жазбаларын қолданып, мәтінді толық мазмұндау
	2.5 Тыңдау-көру материалдар негізінде ойды айту	4.2.5.1* шығарманың кейіпкері туралы пікірлерді (менің түсінігім бойынша, ... оның пікірінше, ... , оның айтуынша, ..., кейбір адамдардың ойынша, ...) салыстыра отырып бағалау
	2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	4.2.6.1 айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс айту
Оқылым	3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	4.3.2.1 бейтаныс сөздер кездесетін шағын мәтіндегі негізгі ойды түсіну
	3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	4.3.3.1* мәтіннің жанрын (мақал-мәтелдер, бата, аңыз, мысал, өсиет әңгімелердің) жанрлық ерекшеліктерін және көмекші сөздердің қолдауымен пайымдау мәтінін анықтау
	3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	4.3.4.1* мұғалімнің қолдауымен мәтін мазмұнын және кейіпкерлердің іс-әрекетін бағалауға бағытталған сұрақтар (неліктен? не үшін?) құрастыру және оған жауап беру
	3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	4.3.5.1* қажетті ақпараттарды табу үшін түрлі дереккөздерді (сөздіктер, инфографикалар, энциклопедиялар, ғаламтор) қолдана білу
5. Табиғат құбылыстары 6. Қоршаған ортаны қорғау		4.4.1.1* шағын сюжетті комикс/буклет/ коллаж/

	Жазылым	<p>4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну</p> <p>4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу</p> <p>4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау</p> <p>4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту</p> <p>4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту</p>	<p>жарнама/ презентацияны сөйлемдермен толықтыру</p> <p>4.4.2.1* оқыған/аудио/ бейне материалдың мазмұнын дайын жоспар негізінде жазу</p> <p>4.4.3.1* сөйлемнің бірыңғай мүшелерінің тыныс белгісін (үтір, қос нүкте)/қаратпа сөзден кейінгі сөйлемнің тиісті тыныс белгілерін қолдану</p> <p>4.4.4.1 каллиграфиялық нормаларға сәйкес әріптердің өзара байланысын сақтап, бір сызықта көркем жазу</p> <p>4.4.5.2 сөзге қосымшалар жалғау кезінде үндестік заңын сақтау</p>
	Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	<p>4.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен шылауларды, көмекші сөздерді ажырату, ауызша/ жазбаша тілде қолдану</p> <p>4.5.1.2* көптік/тәуелдік/ септік/ жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану</p> <p>4.5.1.3* өз бетінше шағын мәтіннен етістіктің шақ, рай формаларын ауызша/ жазбаша тілде қолдану</p> <p>4.5.1.4* септік/жіктік формалардағы жіктеу есімдіктерін және септеулік шылауларды ауызша/жазбаша тілде қолдану</p> <p>4.5.1.5* сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай және құрмалас сөйлем құрастыру</p>
4-тоқсан			
			4.1.1.1* анық айтылған сөзді тыңдап, қысқаша жазба (тірек сөздер) жасау және нақтылау

Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	максатында сұрақтар құру
	1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну	4.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 2-2,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру/сөйлемді толықтыру және түйінді тұстарын анықтау/кесте толтыру/кластер құрастыру/болжау
	1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну	4.1.4.1* тыңдаған мәтін бойынша оқиғаның себеп-салдарлық байланысын (кейіпкерлер, оқиға) және негізгі ойды мұғалімнің қолдауымен анықтау
	1.5 Тыңдау-көру материалдарының мазмұнын түсіну	4.1.5.1* тыңдаған оқиға/әңгіме бөліктерінің жалғасын болжау
Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	4.2.1.1* берілген сөздерге қарама-қарсы мағыналы, мағыналас сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану
	2.2 Берілген тақырып бойынша ойды жеткізу	4.2.2.1 берілген тірек сөздер мен жоспардың негізінде қысқа монолог құру
	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	4.2.3.1* белгілі бір тақырыпта сұхбаттасу барысында шағын мәліметті (4-5 сөйлем) баяндау, кері байланыс беру, сөйлеу стилін сақтау, дауыс ырғағын келтіріп сөйлеу
	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	4.2.4.1* жоспар/ жазбаларын қолданып, мәтінді толық мазмұндау
	2.5 Тыңдау-көру материалдарынегізінде өз ойын айту	4.2.5.1* шығарманың кейіпкері туралы пікірлерді (менің түсінігім бойынша, ... оның пікірінше, ... , оның айтуынша, ..., кейбір адамдардың ойынша, ...) салыстыра отырып бағалау

8. Болашаққа саяхат

Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	4.3.1.1* мәтінді іштей, түсініп және қажетті ақпаратты тауып/ шолып/ белгі қойып оқу
	3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	4.3.5.1* қажетті ақпараттарды табу үшін түрлі дереккөздерді (сөздіктер, инфографикалар, энциклопедиялар, ғаламтор) қолдана білу
Жазылым	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	4.4.1.1* шағын сюжетті комикс/ буклет/ коллаж/ жарнама/ презентацияны сөйлемдермен толықтыру
	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	4.4.2.1* оқыған/аудио/ бейне материалдың мазмұнын дайын жоспар негізінде жазу
	4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	4.4.3.1* сөйлемнің бірыңғай мүшелерінің тыныс белгісін (үтір, қос нүкте)/қаратпа сөзден кейінгі сөйлемнің тиісті тыныс белгілерін қолдану
	4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	4.4.4.1 каллиграфиялық нормаларға сәйкес әріптердің өзара байланысын сақтап, бір сызықта көркем жазу
	4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	4.4.5.2 сөзге қосымшалар жалғау кезінде үндестік заңын сақтау
Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	4.5.1.2*көптік/тәуелдік/ септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану
		4.5.1.3* өз бетінше шағын мәтіннен етістіктің шақ, рай формаларын ауызша/ жазбаша тілде қолдану
		4.5.1.4* септік/жіктік формалардағы жіктеу есімдіктерін және септеулік шылауларды ауызша/жазбаша тілде қолдану
		4.5.1.5* сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін

сақтап жай және
кұрмалас сөйлем
кұрастыру

Ескерту:

- 1) "*" – белгіленген оқу мақсаттарының бөлігі жүзеге асырылады;
- 2) "/" – белгісі оқу мақсатындағы бөліп қарастыруға болатын бөліктерді көрсетеді.

5-параграф. 1-4-сыныптарына арналған лексикалық-грамматикалық минимум

1) 1-сынып:

Өзім туралы – 17 сөз					
№ р/с	№ тақырыптар бойынша	Лексикалық минимум (актив)	СТ	Абсолютті жиілік	Грамматикалық минимум
1	1	жоқ	мд	16115	Өрнек:
2	2	бар	мд	13032	Бұл кім?
3	3	жас	зт	3142	Бұл – оқушы.
4	4	ат	зт	7955	Бұл – Гүлім.
5	5	кім?	ес	6799	Бұл не?
6	6	ойыншық	зт	238	Бұл – ойыншық.
7	7	бұл	ес	32850	... – кім?
8	8	мен	ес	12260	... – оқушы.
9	9	не?	ес	1482	Кімнің аты?
10	10	неше?	ес	1766	Менің атым.
11	11	жеті	ет	1832	Сенің атың.
12	12	оқушы	зт	7370	Сенің атың кім?
13	13	отыр	ет	22038	Менің атым –
14	14	сен	ес	15345	Менің жасым
15	15	ол	ес	62796	алтыда.
16	16	кітап	зт	4405	Менің кітабым
17	17	қалам	зт	3586	бар.
Менің мектебім – 17 сөз					
18	1	қыркүйек	ет	468	Көптік мағына:
19	2	жаз	ет	3676	Кітаптар
20	3	ақ	сн	1201	Қаламдар
21	4	қара	сн	4765	Кімдер?
22	5	қызыл	сн	2112	Шақтық мағына (осы іс-әрекет):
23	6	мектеп	зт	7586	Мен отырмын.
24	7	оқы	ет	11511	Сен отырсың.

25	8	бүгін	үс	5350	Бұйыру
26	9	күн	зт	18245	мағынасы:
27	10	сал	ет	4983	Сен сал.
28	11	бірінші	са	7289	Сен оқы.
29	12	сынып	зт	2380	Сен жаз.
30	13	бер	ет	40295	Бүгін оқы.
31	14	ал	ет	43359	Бүгін жаз.
32	15	тақта	зт	653	Нешінші?
33	16	тыңда	ет	25	Бірінші сынып
34	17	сабақ	зт	5562	Бірінші сабақ
Менің отбасым және достарым – 12 сөз					
35	1	аға	зт	3389	Кімнің отбасы? Менің отбасым. Кімнің досы? Менің досым. Сенің досың. Кімнің ауласы? Менің аулам. Сенің аулаң. Сөйлем құрылымы: Ағамды жақсы көремін.
36	2	ана	зт	4671	
37	3	дос	зт	3312	
38	4	әпке	зт	853	
39	5	әже	зт	3091	
40	6	іні	зт	800	
41	7	қарындас	зт	527	
42	8	әке	зт	5583	
43	9	отбасы	зт	8643	
44	10	ата	зт	2501	
45	11	сіңлі	зт	205	
46	12	жақсы/көр	ет	8118/13790	
Қоршаған әлем – 14 сөз					
47	1	ағаш	зт	2439	Өрнек: Сөйлем құрылымы: Күн жылы. Бұл не? Бұл – қоян. Бұл – ағаш. (Шақтық мағына) нақ осы іс-әрекет: Мен жүрмін. Сен жүрсің. Сіз жүрсіз. Ол жүр. Шақтық мағына (күнделікті іс-әрекет): Мен ойнаймын. Мен аулада ойнаймын.
48	2	аула	зт	281	
49	3	бар	ет	16156	
50	4	ойна	ет	2295	
51	5	жүр	ет	16849	
52	6	жылы	сн	5260	
53	7	қар	зт	1528	
54	8	қасқыр	зт	1065	
55	9	үй	зт	11948	
56	10	қоян	зт	923	
57	11	көр	ет	13790	
58	12	суық	сн	769	
59	13	тау	зт	4647	

60	14	көше	зт	3965	Мен көшеде ойнаймын. Шақтық мағына (өткен іс-әрекет) : Мен көрдім. Мен қасқырды көрдім. Тауды көрдім.
Саяхат – 16 сөз					
61	1	әуежай	зт	213	Дыбыстарды
62	2	ауыл	зт	6069	үйренейік!
63	3	ұна	ет	1935	Ә, І, Ө, Қ, Ғ
64	4	демал	ет	562	көлік [көлүк]
65	5	демалыс	зт	1349	әуежай, іні, көлік, қала, аға.
66	6	ертең	үс	1228	Шақтық мағына
67	7	жиырма	са	1024	(өткен іс-әрекет) :
68	8	жол	зт	11756	Мен демалдым.
69	9	кеше	үс	733	Сен демалдың.
70	10	көлік	зт	1415	Сіз демалдыңыз.
71	11	саяхат	зт	404	Ол демалды.
72	12	қала	зт	10871	Неге?
73	13	мін	ет	1354	Көлікке мінді.
74	14	шық	ет	12374	Ол ұшаққа отырды.
75	15	теп	ет	699	Мәшинеге отырды.
76	16	ұшақ	зт	450	Немен? Көлікпен бардым. Ұшақпен бардым. Қайда? Әуежайға бардым. Саяхатқа шықтым.
Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті – 16 сөз					
77	1	айт	ет	23421	Дыбыстарды
78	2	біл	ет	165	үйренейік!
79	3	домбыра	зт	810	Ұ, Ү, Ң, һ
80	4	дұрыс	сн	4443	үйрен [үйрөн]
81	5	ертегі	зт	1549	үйрен, менің, Гауһар
82	6	жатта	ет	557	Қалай?
83	7	жылдам	үс	654	Сен жылдам жүр.
84	8	шашу	зт	99	Б ұ й ы р у
85	9	қызық	сн	379	мағынасы:

86	10	мереке	зт	1432	Дұрыс айт.
87	11	жұмбақ	зт	1156	Жылдам жүр.
88	12	сәлемдес	ет	164	Домбыра тарт.
89	13	сіз	ес	6119	Шақтық мағына
90	14	сыйла	ет	1170	(күнделікті
91	15	тарт	ет	6839	іс-әрекет):
92	16	тұр	ет	28643	Мен айтамын.
					Домбыра тартамын.
Тағам мен сусын – 14 сөз					
93	1	сүт	зт	1218	Шақтық мағына
94	2	алмұрт	зт	108	(өткен іс-әрекет)
95	3	нан	зт	697	:
96	4	ботқа	зт	85	Сіз сорпа іштіңіз
97	5	же	ет	2063	.
98	6	іш	ет	2242	Ол алмұрт жеді.
99	7	қасық	зт	165	Шақтық мағына
100	8	қияр	зт	94	(күнделікті
101	9	пісір	ет	576	іс-әрекет):
102	10	сорпа	зт	190	Мен алмұрт
103	11	тамақ	зт	2062	жеймін.
104	12	тәтті	сн	369	Сен ботқа
105	13	балмұздақ	зт	233	жейсің.
					Немен?
					Қасықпен
					жеймін.
106	14	шырын	зт	260	Мен
					балмұздақты
					қасықпен
					жеймін.
					Сен сорпаны
					қасықпен іш.
					Бұйыру
					мағынасы:
					Сүт іш.
					Тамақ іш.
					Балмұздақ же.
					Нан же.
Тәні саудың – жаны сау – 14 сөз					
107	1	мұрын	зт	528	Меншіктік
108	2	аяқ	зт	3242	мағына:
109	3	бас	зт	10983	Менің қолым.
110	4	көз	зт	12837	Менің оң қолым.
111	5	тазала	ет	381	Сенің қолың.
112	6	ауыз	зт	3734	Сенің сол қолың
113	7	жу	ет	676	.
114	8	құлақ	зт	2432	Бұйыру
115	9	шаш	зт	825	мағынасы:
					Сен тазала.
					Сен жу.
					Нені?

116	10	қол	зт	11526	Үйді тазала.
117	11	оң	сн	1240	Қолыңды жу
118	12	сол	сн	215	Тісіңді жу.
119	13	су	зт	7800	Мәлік қолын жуды.
120	14	тіс	зт	790	Мәлік қолын, аяғын жуды. Шақтық мағына (күнделікті іс-әрекет): Мен тазалаймын. Сен тазалайсың. Сіз жуасыз. Ол жуады.

2) 2-сынып:

№ р/с	№ тақырыптар бойынша	Лексика (актив)	СТ	Абсолютті жиілік	Грамматикалық минимум
Өзім туралы – 24 сөз					
1	1	ән	зт	3544	Меншіктік мағына: Менің бөлmem. Менің бөлmem жарық. Менің ісім Менің сүйікті ісім. Қандай? Тәртіпті бала. Таза бөлме. Шақтық мағына (күнделікті іс-әрекет): Мен жинаймын. Сен билейсің. Сіз ән айтасыз. Ол көмектеседі. Бұйыру мағынасы: Бөлмені жина. Шақтық мағына (күнделікті іс-әрекет): Мен үйренемін. Мен тіл үйренемін.
2	2	биле	ет	1032	
3	3	бірге	үс	2618	
4	4	бөлме	зт	937	
5	5	жина	ет	2138	
6	6	жүз	ет	737	
7	7	көйлек	зт	576	
8	8	ки	ет	1205	
9	9	мынау	ес	760	
10	10	кешке	үс	177	
11	11	көмектес	ет	1162	
12	12	тіл	зт	19604	
13	13	жарық	зт	1313	
14	14	пәтер	зт	376	
15	15	сурет	зт	4079	
16	16	сүйікті	сн	641	
17	17	кел	ет	34526	
18	18	тәртіпті	сн	229	
19	19	ту	ет	2966	
20	20	үйрен	ет	2311	
21	21	түс (мезгіл)	үс	397	
22	22	шалбар	зт	212	
23	23	жейде	зт	130	
24	24	іс	зт	8726	
Менің отбасым және достарым – 26 сөз					

25	1	адам	зт	25614	Кім? Анам шақырды. Нені? Сыйлықты бердім. Сөйлем құрылымы: Мөлдір тілек айтты. Қандай? Ол – қамқор адам. Бұйыру мағынасы: Жақсы бол. Жақсы адам бол. Қамқор бол. Қайда? Дастарқанға кел. Кімге? Шынғысқа тілек айт.
26	2	емес	ет	18238	
27	3	әдепті	сн	488	
28	4	бауыр (омоним)	зт	1088	
29	5	бой	зт	5218	
30	6	дастарқан	зт	581	
31	7	дәмді	сн	325	
32	8	және	шл	39765	
33	9	көп	сн	12872	
34	10	жақсы	сн	8118	
35	11	көрші	зт	1009	
36	12	күл (у)	ет	2408	
37	13	қамқор	зт	208	
38	14	ең	үс	9017	
39	15	қуан	ет	1286	
40	16	қысқа	сн	961	
41	17	немере	зт	561	
42	18	бол	ет	108133	
43	19	сыйлық	зт	1395	
44	20	тату	сн	393	
45	21	гүл	зт	2753	
46	22	тілек	зт	942	
47	23	ұзын	сн	878	
48	24	үлкен	сн	7146	
49	25	шақыр	ет	3229	
50	26	қандай?	ес	21378	
Менің мектебім – 18 сөз					
51	1	апта	зт	939	Қайда?
52	2	асхана	зт	394	Кітап үстелде жатыр.
53	3	аш	ет	2918	Бұл не? Бұл – асхана. Сөйлем құрылымы:
54	4	біз	ес	21267	Біз оқушымыз. Олар оқушы.
55	5	дайында	ет	1939	Нешінші?
56	6	жатыр	ет	5815	Екінші сынып.
57	7	қой	ет	7522	Екінші сыныпта оқимыз.
58	8	дәптер	зт	2223	Нені?
59	9	доп	зт	751	Дәптерді аш.
60	10	қайтала	ет	1588	Орындықты ал.
61	11	сана	ет	980	Кімнен?
62	12	сөйле	ет	5530	Айжаннан сұра.
63	13	үзіліс	зт	163	Мезгілді
64	14	сұра	ет	5 187	
65	15	орындық	зт	296	

66	16	сыз	зт	291	білдіретін сөздер: Күнде сабаққа барамын. Сөйлем құрылымы: Бір аптада жеті күн бар.
67	17	ұл	зт	1974	
68	18	кыз	зт	2277	
Менің туған елім – 20 сөз					
69	1	ауа	зт	2472	Кімнің? Менің отаным. Менің елім. Менің туған елім. Қандай? Таза ауа. Мөлдір бұлақ. Жасыл орман. Шақтық мағына (өткен іс-әрекет): Орманға бардым . Жануарды көрдім. Тауға шықтым. Далада ойнадым. Нені? Мен Отанымды жақсы көремін.
70	2	биік	сн	2211	
71	3	бақша	зт	360	
72	4	бұлақ	зт	837	
73	5	дала	зт	3997	
74	6	күс	зт	559	
75	7	ел	зт	22098	
76	8	елорда	зт	209	
77	9	жануар	зт	1228	
78	10	жер	зт	19611	
79	11	кең	сн	1936	
80	12	қай?	ес	3889	
81	13	жасыл	сн	389	
82	14	мөлдір	сн	176	
83	15	орман	зт	2249	
84	16	отан	зт	1878	
85	17	сақта	ет	5789	
86	18	әдемі	сн	1303	
87	19	табиғат	зт	2 925	
88	20	өсімдік	зт	1620	
Тәні саудың-жаны сау – 30 сөз					
89	1	дәрумен	зт	84	Меншіктік мағына: Дәрігердің кеңесі. Дәруменнің пайдасы. Дәруменнің денсаулыққа пайдасы. Шақтық мағына (өткен іс-әрекет) : Көзім ауырды. Құлағым ауырды. Дәрігер кеңес берді. Немен?
90	2	дәрігер	зт	768	
91	3	дәріхана	зт	32	
92	4	дене	зт	1734	
93	5	денсаулық	зт	2 403	
94	6	емде	ет	370	
95	7	емхана	зт	146	
96	8	жеңіл	сн	721	
97	9	жөтел	зт	89	
98	10	кеңес	зт	4388	
99	11	жүгір	ет	1849	
100	12	тон	зт	351	
101	13	күт	ет	2 878	

102	14	қайда?	ес	3480	Тұмаумен ауырдым.
103	15	етік	зт	412	Сабынмен жуындым.
104	16	жаттығу	зт	506	Аурумен күресу керек.
105	17	бал	зт	489	Кайда?
106	18	қысқы	сн	330	Сен қайда болдың?
107	19	мықты	сн	23	Мен емханада болдым.
108	20	керек	мд	14306	Мезгілді білдіретін сөздер:
109	21	пайдалы	сн	974	Қазір дәрігерге барамын.
110	22	сабын	зт	133	Не?
111	23	ауыр	ет	1441	Жаттығу пайдалы.
112	24	жұқа	сн	153	Үнемі жаттығу жасаймын.
113	25	қазір	үс	7047	
114	26	тұмау	зт	37	
115	27	қалың	сн	1351	
116	28	көрсет	ет	11867	
117	29	үнемі	үс	461	
118	30	шынық	ет	77	

Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті – 25 сөз

119	1	аспап	зт	476	Өрнек: Меншіктік мағына: Біздің қонағымыз. Әжемнің бауырсағы. Қашан? Сен қашан келдің? Ауылға қашан барамыз? Не (ні)? Асық (ты) ойнаймын. Өлең (ді) жаттаймын. Қайдан? Қонақтан келдім. Сөйлем құрылымы: Ертегі өте қызық екен. Тақия өте әдемі. Шақтық мағына (осы іс-әрекет): Атам төрде отыр. Үміт тақтада тұр.
120	2	асық	зт	204	
121	3	бауырсақ	зт	180	
122	4	бәрі	ес	8 756	
123	5	салқын	сн	352	
124	6	жаңылтпаш	зт	259	
125	7	қашан?	ес	1538	
126	8	тақпақ	зт	207	
127	9	бәйге	зт	367	
128	10	аз	сн	2427	
129	11	көже	зт	203	
130	12	қонақ	зт	1 772	
131	13	арқан	зт	322	
132	14	күрт	зт	174	
133	15	күрес	ет	714	
134	16	санамақ	зт	37	
135	17	мақал	зт	454	
136	18	мол	сн	1 508	
137	19	өлең	зт	13532	
138	20	өте	үс	5404	
139	21	бата	зт	703	
140	22	тақия	зт	90	
141	23	төр	зт	675	
142	24	әртүрлі	сн	3727	

143	25	шапан	зт	238	
Қоршаған орта – 24 сөз					
144	1	қарлығаш	зт	451	Қайда? Орманда аңдар бар. Аспанда жұлдыздар бар. Көптік мағына: Құстар – біздің досымыз. Көбелектер әдемі. Қашан? Көктемде күн жылы Жазда ауылға барасың ба? Шақтық мағына (күнделікті іс-әрекет): Бәйшешек жинаймыз. Не? Далада бәйшешек өседі. Болымсыздық мағына: Қызыл бағдаршамға жүрме. Ағашты сындырма
145	2	аспан	зт	1 537	
146	3	ауа райы	зт	34	
147	4	бәйшешек	зт	76	
148	5	ит	зт	1578	
149	6	байқа	ет	3238	
150	7	тоқта	ет	2008	
151	8	жұлдыз	зт	1 028	
152	9	жаз	зт	603	
153	10	көбелек	зт	323	
154	11	бағдаршам	зт	162	
155	12	жаңбыр	зт	652	
156	13	көктем	зт	1024	
157	14	жау	ет	923	
158	15	сары	сн	1132	
159	16	құй	ет	762	
160	17	аң	зт	918	
161	18	торғай	зт	572	
162	19	сындыр	ет	244	
163	20	жапырақ	зт	827	
164	21	қара	ет	11895	
165	22	мысық	зт	1035	
166	23	қыс	зт	611	
167	24	күз	зт	1050	
Саяхат – 21 сөз					
168	1	аялдама	зт	154	Шақтық мағына (өткен іс-әрекет): Біз шықтық. Олар шықты. Сұраулы сөйлем: Сендер саяхатқа шықтыңдар ма? Сендер саяхатқа не мен бардыңдар? Қалай?
169	2	ерекше	үс	3361	
170	3	жаяу	сн	427	
171	4	жет	ет	8527	
172	5	жолақы	зт	10	
173	6	сапар	зт	413	
174	7	зат	зт	1543	
175	8	көне	сн	972	
176	9	кеме	зт	875	
177	10	қыдыр	ет	156	
178	11	көл	зт	1505	
179	12	теңге	зт	2283	
180	13	саябақ	зт	307	
181	14	шомыл	ет	160	

182	15	серуен	зт	126	Саябаққа жаяу бардық. Қанша? Саябақта көп кептер көрдім.
183	16	сияқты	шл	6 311	
184	17	кептер	зт	74	
185	18	төле	ет	1 382	
186	19	жоғары	үс	5364	
187	20	өйткені	шл	693	
188	21	ұста	ет	3355	

3) 3-сынып:

Жанды табиғат – 24 сөз					
№ р/с	№ тақырыптар бойынша	Лексика (актив)	СТ	Абсолютті жиілік	Грамматикалық минимум
1	1	ара	зт	6528	Көмекші сөздер: Түлкі: "Сәлем, Қасқыр!" – деді. Сөйлем құрылымы: Ағаштың жапырағы жасыл. Шақтық мағына (өткен іс-әрекет): Күз келді. Көктем шықты. Шақтық мағына (күнделікті іс-әрекет): Далада қызғалдақ өседі. Ағаш гүлдеді. Неге? Сиырға су бердік. Неде? Кемеді жолаушылар бар.
2	2	құмырсқа	зт	285	
3	3	балық	зт	1251	
4	4	секір	ет	929	
5	5	түйе	зт	1587	
6	6	тауық	зт	409	
7	7	жәндік	зт	264	
8	8	қой	зт	3976	
9	9	үйрек	зт	290	
10	10	сиыр	зт	864	
11	11	көгершін	зт	70	
12	12	өс	ет	4078	
13	13	жылқы	зт	1176	
14	14	мекенде	ет	145	
15	15	құлын	зт	339	
16	16	қызғалдақ	зт	95	
17	17	төмен	үс	2483	
18	18	бота	зт	209	
19	19	қозы	зт	469	
20	20	бұзау	зт	434	
21	21	төл	зт	542	
22	22	ұя	зт	695	
23	23	ұш	ет	2019	
24	24	лақ	зт	170	
Жақсыдан үйрен, жаманнан жирен – 26 сөз					
25	1	ақылды	сн	509	Өрнек:

26	2	апар	ет	1319	Кімге?
27	3	қауіп	зт	918	Мен –
28	4	әрқашан	үс	552	маған
29	5	таста	ет	279	Сен –
30	6	бөліс	ет	552	саған
31	7	ереже	зт	2596	Ол маған
32	8	ерке	сн	202	кеңес
33	9	ешкім	ес	2378	берді.
34	10	жалқау	сн	144	Болымсыз
35	11	жаман	сн	1459	дық
36	12	тентек	сн	172	мағына:
37	13	кешік	ет	503	Жалқау
38	14	көтер	ет	4913	болма.
39	15	қате	зт	515	Сабакқа
40	16	мінез	зт	1059	кешікпе.
41	17	қоқыс	зт	140	Жаман сөз
42	18	оңай	сн	1053	айтпа.
43	19	өз	ес	29594	Қоқысты
44	20	ренжі	ет	452	тастама.
45	21	қиын	сн	1702	Жалқау
46	22	сыпайы	сн	165	болма.
47	23	үлгілі	сн	191	Сөйлем
48	24	ұқыпты	сн	271	құрылымы
49	25	шула	ет	244	:
50	26	рас		1190	Айжан –
					ұқыпты
					қыз.
					Сен кімге
					ренжідің?
					Мен
					ешкімге
					ренжімеді
					м.
					Меншіктік
					мағына:
					Өзім
					жинаймын
					.
					Өзіме
					керек.
					Қандай?
					Бұл сұрақ
					оңай.
					Бұл
					жаттығу
					қиын.
					Модаль
					сөздер:
					– Бұл
					қызық
					мультфиль
					м.

			мд		– Рас па?
Уақыт – 18 сөз					
51	1	дейін	шл	12102	Неше? Сағат тоғыз. Сағат он жарым. Сағат он екі. 8-ге 5 минут қалды 9-дан 10 минут кетті Сөйлем құрылымы : Түске дейін мектепке барамын. Түстен кейін үйірге барамын. Қанша? Жылдың төрт мезгілі бар . Нешінші? Үшінші сынып. Алтыншы қатар. Екі мың он жетінші жыл.
52	2	ерте	үс	1429	
53	3	жарым	са	308	
54	4	жиі	сн	1256	
55	5	жыл	зт	30882	
56	6	кейін	үс	2635	
57	7	кет	ет	22105	
58	8	күндіз	үс	450	
59	9	қал	ет	16242	
60	10	мезгіл	зт	939	
61	11	мың	са	3667	
62	12	сағат	зт	2331	
63	13	таңертең	үс	686	
64	14	тәулік	зт	369	
65	15	кеш	зт	514	
66	16	түн	зт	2109	
67	17	уақыт	зт	6767	
68	18	қолдан	ет	3403	
Сәулет өнері – 20 сөз					
69	1	сәулет	зт	274	Өрнек: Көмекші сөздер: Ғимаратты ң ішінде Мұнараны ң жанында Мектептің алдында Үйдің артында
70	2	бәйтерек	зт	321	
71	3	ғимарат	зт	1 935	
72	4	қабат	зт	1132	
73	5	ескі	сн	619	
74	6	жаңа	сн	8617	
75	7	киіз	зт	721	
76	8	мұнара	зт	214	
77	9	кір	ет	4762	

78	10	қызғылт	сн	194	Неден?
79	11	қабырға	зт	1048	Сарайды
80	12	құм	зт	586	кірпіштен
81	13	құрылыс	зт	2868	салады.
82	14	сарай	зт	811	Есікті
83	15	сырт	зт	1673	ағаштан
84	16	тас	зт	2367	жасайды.
85	17	темір	зт	2334	Не қажет?
86	18	төбе	зт	1163	Құрылысқ
87	19	орналас	ет	1604	а құм
88	20	шыны	зт	279	қажет.
					Құрылысқ
					а шыны
					қажет.
					Құрылысқ
					а кірпіш
					қажет.
					Сөйлем
					құрылымы
					:
					Күмбездің
					түсі көк.
					Қандай?
					Сәнді
					ғимарат.
					Биік
					мұнара.
Өнер – 30 сөз					
89	1	қу	сн	234	Кім?
90	2	алтын	зт	2271	Биші
91	3	алқа	зт	140	билейді.
92	4	бұйым	зт	811	Әнші
93	5	белгілі	сн	4524	сахнада ән
94	6	би	зт	4084	айтады.
95	7	бұрын	үс	3197	Не?
96	8	зергер	зт	175	Бұл –
97	9	іл	ет	1322	бұйым.
98	10	қимыл	зт	223	Мынау –
99	11	кілем	зт	412	қобыз.
100	12	көрме	зт	1342	Қандай?
101	13	күй	зт	2126	Зергерлік
102	14	шебер	зт	756	бұйымдар
103	15	күміс	зт	730	әдемі.
104	16	қобыз	зт	202	Неден?
105	17	қолөнер	зт	298	Сырғаны
106	18	қылқалам	зт	54	күмістен
107	19	моншақ	зт	135	жасайды.
					Нені?
					Кілемді
					тоқыды.
					Немен?

108	20	ою	зт	1192	Қобызбен к ү й тартады. Шақтық мағына (нақты о с ы іс-әрекет): Тоқып жатыр. Кілем тоқып жатыр. Әжем кілем тоқып жатыр. Сөйлем құрылымы : Кілем әдемі. Өйткені оны әжем тоқыды.
109	21	өнер	зт	4301	
110	22	өрнек	зт	576	
111	23	сандық	зт	217	
112	24	сахна	зт	853	
113	25	баяу	зт	185	
114	26	сырға	зт	137	
115	27	тері	зт	518	
116	28	тоқы	ет	412	
117	29	түсір	ет	2663	
118	30	үн	зт	2109	

Атақты тұлғалар – 26 сөз

119	1	ақын	зт	6361	Кім?
120	2	аудар	ет	3174	Жазушы кітап жазады.
121	3	әңгіме	зт	3876	Аудармашы сөзді аударды.
122	4	балуан	зт	648	Қандай? Абай – ұлы тұлға.
123	5	батыр	зт	2600	Қ.Сәтбаев – білімді ғалым.
124	6	білімді	сн	2081	Бекзат – әлемге танымал спортшы.
125	7	ғалым	зт	6534	Шақтық мағына (күнделікті іс-әрекет):
126	8	дара	сн	250	Ұстаз балаларды оқытады.
127	9	жұмыс	зт	13756	
128	10	жазушы	зт	2265	
129	11	жеке	сн	7961	
130	12	жаңалық	зт	1025	
131	13	зертте	зт	9371	
132	14	ірі	сн	2460	
133	15	қарсы	үс	4597	
134	16	өмір	зт	10465	
135	17	танымал	сн	596	
136	18	дарынды	сн	121	
137	19	әлем	зт	3646	
138	20	тұлға	зт	3543	
139	21	тұңғыш	сн	1026	

140	22	қалай	ес	5039	Жазушы кітап жазады Сөйлем құрылымы :
141	23	ұлы	сн	3695	
142	24	ұстаз	зт	1833	
143	25	бірақ	шл	14620	
144	26	шығарма	зт	3478	Жазушы үнемі жазады. Ғалым үнемі ойлайды. Бұйыру сөздер: Сен өлең жатта. С е н шығарман ы оқы.

Су – тіршілік көзі – 24 сөз

145	1	өзен	зт	4644	Қандай? Өзеннің суы тұщы. Көлдің суы салқын. Шақтық мағына (өткен іс-әрекет): Біз шөлдедік. Олар шөлдеді. Болымсыздық мағына: Суды төкпе. Суды үнемде. Сөздер тіркесі: Терең көл. Әдемі жағажай. Сөйлем құрылымы: Судың дәмі жоқ. Судың иісі жоқ. Қалау мәнді сөйлем: Сусын ішкім келеді. Сусын ішкім келмейді.
146	2	айнала	зт	724	
147	3	көлшік	зт	30	
148	4	асты	зт	12	
149	5	сусын	сн	219	
150	6	әрине	мд	2393	
151	7	бет	үс	6029	
152	8	бу	зт	161	
153	9	дәм	зт	472	
154	10	жағажай	зт	18	
155	11	иіс	зт	507	
156	12	мұз	зт	612	
157	13	қайна	ет	454	
158	14	ақ	ет	256	
159	15	үнемде	ет	212	
160	16	лас	сн	101	
161	17	құдық	зт	237	
162	18	тамшы	зт	279	
163	19	теңіз	зт	2242	
164	20	терең	сн	1892	
165	21	төк	ет	884	
166	22	тұщы	сн	444	
167	23	қат	ет	350	
168	24	шөлде	ет	115	

Демалыс мәдениеті. Мерекелер – 20 сөз

--	--	--	--	--	--

169	1	алаң	зт	1184	<p>Өрнек: Қимылдың бағыты: С е н көрмеге бардың ба? Шақтық мағына (өткен іс-әрекет): Б і з құттықтадық. Сендер құттықтадыңдар. Сіздер құттықтаңыздар. О л а р құттықтады. Қайда? О л а р саяжайда демалды. Сөйлем құрылымы: Маған "Балапан" мультфильмі ұнайды. Септеулік шылаулар: Мерекеден кейін үйге барамын. Сабақтан с о ң ойнаймын.</p>
170	2	арала	ет	693	
171	3	көңілді	сн	293	
172	4	өткіз	ет	4187	
173	5	бірлік	зт	4009	
174	6	бос	сн	969	
175	7	думан	зт	137	
176	8	күтім	ет	465	
177	9	жеңіс	зт	1171	
178	10	жоспар	зт	1273	
179	11	көшет	зт	86	
180	12	құттықта	ет	473	
181	13	шеру	зт	144	
182	14	қоштас	ет	138	
183	15	мерекеле	ет	51	
184	16	мәлімет	зт	2266	
185	17	саяжай	зт	88	
186	18	таныс	ет	1375	
187	19	топ	зт	5941	
188	20	шипажай	зт	40	

4) 4-сынып:

Менің Отаным – Қазақстан – 32 сөз					
№ р/с	№ тақырыптар бойынша	Лексика (актив)	СТ	Абсолютті жиілік	Грамматикалық минимум
1	1	аймақ	зт	2735	Қандай?
2	2	аудан	зт	3405	
3	3	ұлт	зт	6005	
4	4	барыс	зт	2481	

5	5	батыс	зт	2104	Бағдаршамның түсі қызыл, сары, жасыл. Тудың түсі көк. Біріккен сөз (екі сөзден жасалады): Ел+таңба, қонақ+жай. Неде? Елтаңбада шаңырақтың суреті бар. Ілік септік+ тәуелдік жалғауының ІІІ жағы: Қазақстанның азаматы Қазақстанның теңгесі Қалай? Қазақ елі бірлікте өмір сүреді. Хабарлы сөйлем: Қазақстанның аумағы үлкен. Сұраулы сөйлем: Тудың түсі көк пе?
6	6	бейнеле	ет	451	
7	7	елбасы	зт	1159	
8	8	елтаңба	зт	119	
9	9	еркін	сн	1250	
10	10	міне	ес	2849	
11	11	көк	сн	1461	
12	12	қыран	зт	421	
13	13	мақтан	ет	440	
14	14	мәңгі	үс	462	
15	15	мемлекет	зт	8993	
16	16	оңтүстік	зт	1026	
17	17	жинал	зт	1266	
18	18	орталық	зт	4772	
19	19	орын	зт	1892	
20	20	рәміз	зт	104	
21	21	солтүстік	зт	1698	
22	22	сұр	ет	1574	
23	23	таны	ет	1908	
24	24	анау	ес	577	
25	25	тәуелсіз	сн	2232	
26	26	күзет	ет	329	
27	27	ту	зт	474	
28	28	ұлан	зт	175	
29	29	халық	зт	16505	
30	30	шаңырақ	зт	561	
31	31	шегара	зт	1098	
32	32	шығыс	зт	1711	

Құндылықтар – 36 сөз

33	1	адал	сн	1566	Өрнек: Меншіктік мағына Біздің мақсатымыз. Сендердің мақсаттарың. Сіздердің мақсаттарыңыз. Олардың мақсаты.
34	2	азамат	зт	3651	
35	3	алғашқы	сн	1784	
36	4	атамекен	зт	1119	
37	5	сабырлы	сн	85	
38	6	әдет	зт	722	
39	7	баспана	зт	279	
40	8	борыш	зт	376	
41	9	достық	зт	893	
42	10	ыстық	сн	805	
43	11	жауапты	сн	660	
44	12	жомарт	сн	523	
45	13	еңбекқор	сн	96	

46	14	шындық	зт	1516	Қандай?
47	15	көрікті	сн	192	Қонақжай халық
48	16	қарапайым	сн	1433	.
49	17	қарт	зт	748	Ақылды бала.
50	18	қасиет	зт	2981	Адал дос.
51	19	таныстыр	ет	1044	Хабарлы сөйлем
52	20	осындай	сн	3292	:
53	21	құрмет	зт	1260	Менің
54	22	мақсат	зт	6876	туысқаным –
55	23	мейірімді	сн	226	қарапайым адам.
56	24	міндет	зт	3536	Мен досымнан
57	25	ойымша	үс	69	ұялдым.
58	26	пікір	зт	3214	Кімді?
59	27	рет	зт	5304	Еңбекқор
60	28	себебі	шл	816	адамды
61	29	орта	ес	5646	құрметтеймін.
62	30	сыйлы	сн	128	Сөйлем
63	31	шыдам	зт	109	құрылымы:
64	32	тірек	зт	663	Жақсы оқуым
65	33	туысқан	зт	177	керек, себебі ол
66	34	уәде	зт	454	– менің
67	35	ұмыт	ет	1607	борышым.
68	36	ұял	ет	521	Менің ойымша,
Мәдени мұра – 24 сөз					
69	1	айтыс	зт	299	достар адал
70	2	баспа	зт	514	болуы керек.
71	3	саз	зт	489	
72	4	ғасыр	зт	4919	
73	5	қасы	ке	1502	
74	6	сәнді	зт	181	
75	7	жетіген	зт	49	
76	8	жыр	зт	1725	
77	9	мәдениет	зт	3782	
78	10	кесене	зт	173	
79	11	қолжазба	зт	273	
80	12	құмыра	зт	183	
81	13	қымбат	сн	886	
82	14	маңызды	сн	2925	
83	15	текемет	зт	63	
84	16	қоржын	зт	284	
85	17	мұра	зт	1338	

69	1	айтыс	зт	299	Нені?
70	2	баспа	зт	514	Кесенеден
71	3	саз	зт	489	құмыраны
72	4	ғасыр	зт	4919	көрдім.
73	5	қасы	ке	1502	Неден?
74	6	сәнді	зт	181	Құмыра мыстан
75	7	жетіген	зт	49	жасалған.
76	8	жыр	зт	1725	Жырдан үзінді
77	9	мәдениет	зт	3782	жаттаймыз.
78	10	кесене	зт	173	Ілік септік+
79	11	қолжазба	зт	273	тәуелдік
80	12	құмыра	зт	183	жалғауының
81	13	қымбат	сн	886	ІІІ жағы:
82	14	маңызды	сн	2925	Абайдың
83	15	текемет	зт	63	қолжазбасы.
84	16	қоржын	зт	284	Қазақтың
85	17	мұра	зт	1338	мәдениеті.
					Шақтық мағына
					(өткен іс-әрекет)
					:

86	18	ескерткіш	зт	827	Біз мұнараға бардық. Сендер мұнараға бардыңдар. Сіздер мұнараға бардыңыздар. Олар мұнараға барды.
87	19	таңғал	ет	366	
88	20	тап	ет	6204	
89	21	тиын	зт	273	
90	22	құжат	зт	4907	
91	23	мыс	зт	551	
92	24	туралы	шл	8011	
Мамандықтар әлемі – 28 сөз					
93	1	аспаз	зт	123	Жіктік жалғау: Біз суретшіміз. Сендер тілшісіңдер. Сіздер сатушысыздар. Олар жүргізушілер. Қосымшалар: -шы, -ші Суретші Тілші Аудармашы Жазушы Қосымша: -гер Заңгер Дәрігер Қаржыгер Сөйлем құрылымы: Аспаз ас әзірлейді. Сатушы киім сатады. Наубайшы нан пісіреді. Шақтық мағына (келер шақ): Мен заңгер боламын. Сен суретші боласың. Сіз мұғалім боласыз. Ол құрылысшы болады. Тұйық етістік: -у Мамандықты дұрыс таңдау. Көп оқу. Сабакқа жақсы дайындалу
94	2	осы	ес	25995	
95	3	болашақ	зт	2438	
96	4	даяшы	зт	40	
97	5	диқан	зт	77	
98	6	есепте	ет	1406	
99	7	есепші	зт	14	
100	8	жүргізуші	зт	643	
101	9	қи	ет	253	
102	10	құрылысшы	зт	123	
103	11	қызмет	зт	11732	
104	12	әнші	зт	755	
105	13	ек	ет	471	
106	14	мамандық	зт	1319	
107	15	наубайшы	зт	7	
108	16	сазгер	зт	144	
109	17	сат	ет	6132	
110	18	сатушы	зт	232	
111	19	сәңгер	зт	9	
112	20	таңда	ет	1803	
113	21	тігуші	зт	5	
114	22	тік	ет	527	
115	23	тілші	зт	160	
116	24	түр	зт	9399	
117	25	биші	зт	109	
118	26	ұста	зт	282	
119	27	ұшқыш	зт	215	
120	28	шаштараз	зт	52	

Табиғат құбылыстары – 40 сөз

121	1	абайла	ет	144	<p>Шақтық мағына (өткен іс-әрекет) :</p> <p>Жел соқты.</p> <p>Жаңбыр жауды.</p> <p>Кемпіркосақ шықты.</p> <p>Жалғаулардың орын тәртібі:</p> <p>Түбір+көптік жалғау+тәуелдік жалғау</p> <p>Табиғат апат+тар+ы.</p> <p>Шақтық мағына (келер шақ):</p> <p>Су ағады.</p> <p>Мұз ериді.</p> <p>Болымсыз мағына:</p> <p>М е н қорықпаймын.</p> <p>Ол тоңбайды.</p> <p>Мезгіл үстеу:</p> <p>Былтыр қыс жылы болды.</p> <p>Биыл қыс жылы болады.</p>
122	2	аққала	зт	120	
123	3	гүлде	ет	95	
124	4	ашық	сн	1889	
125	5	аяз	зт	611	
126	6	биыл	үс	655	
127	7	боран	зт	419	
128	8	ауыс	ет	770	
129	9	бұлт	зт	481	
130	10	бұршақ	зт	198	
131	11	былтыр	үс	628	
132	12	дауыл	зт	242	
133	13	еру	ет	623	
134	14	қаш	ет	1231	
135	15	жаңбырлы	сн	26	
136	16	жел	зт	820	
137	17	кемпіркосақ	зт	98	
138	18	күркіре	ет	252	
139	19	қатты	сн	2995	
140	20	қолайлы	сн	615	
141	21	қолшатыр	зт	31	
142	22	қорық	ет	604	
143	23	құла	ет	211	
144	24	құлақшын	зт	47	
145	25	құрғақ	сн	243	
146	26	құтқар	ет	610	
147	27	қоңыр	сн	693	
148	28	найзағай	зт	208	
149	29	өрт	зт	448	
150	30	сарғай	ет	107	
151	31	сәуле	зт	657	
152	32	тағы	шл	6215	
153	33	жайсыз	сн	45	
154	34	сөндір	ет	103	
155	35	тайғақ	сн	63	
156	36	қайта	үс	4920	
157	37	тоң	ет	176	
158	38	тұман	зт	22	
159	39	шана	зт	177	
160	40	шаңғы	зт	186	

Қоршаған ортаны қорғау – 36 сөз

161	1	азаю	ет	694	Көптік мағына: Қазақстанда қорықтар бар. Орманда теректер, қайыңдар өседі. Қайда? Гүлзарда қызғалдақ, раушан гүлдері өседі. Неге? Ара гүлге қонды . Қандай? Қ ы з ы л қалампыр. Ақ раушангүл. Сары жапырақ. С ө й л е м құрылымы: Сіздер гүл тересіздер. Олар құсқа дән береді.
162	2	киік	зт	284	
163	3	артық	сн	1881	
164	4	ая	ет	787	
165	5	тамыр	зт	828	
166	6	бұтақ	зт	536	
167	7	гүлзар	зт	33	
168	8	дән	зт	1739	
169	9	емен	зт	138	
170	10	жақ	ет	656	
171	11	жойыл	ет	515	
172	12	жылан	зт	717	
173	13	ін	зт	319	
174	14	бағала	ет	4586	
175	15	көгал	зт	46	
176	16	қайың	зт	188	
177	17	жусан	зт	115	
178	18	бозторғай	зт	62	
179	19	қоректен	ет	194	
180	20	қорық	зт	168	
181	21	маса	зт	234	
182	22	мұхит	зт	568	
183	23	өрмекші	зт	114	
184	24	немқұрайды	үс	46	
185	25	раушангүл	зт	5	
186	26	сексеуіл	зт	50	
187	27	сирек	сн	470	
188	28	тер	ет	156	
189	29	терек	зт	235	
190	30	тоғай	зт	326	
191	31	марал	зт	30	
192	32	түгін	зт	318	
193	33	тышқан	зт	3	
194	34	қорға	ет	3787	
195	35	шөл	зт	409	
196	36	аяла	ет	153	
Ғарышқа саяхат – 31 сөз					
197	1	айлақ	зт	67	
198	2	арнайы	үс	2219	
199	3	айнал	ет	6002	
200	4	әуе	зт	426	

201	5	жарқыра	ет	428	Қосымша: -кер Ол – ғарышкер. Немен? Ол зымыранмен ұшты. Сөйлемдегі сөздердің орын тәртібі: Бастауыш+ баяндауыш. Зымыран ұшты. Тікұшақ ұшты. Септеулік шылау: Ғарышқа ұшқан соң, аспан күпияларын білдім.
202	6	батыл	сн	477	
203	7	ғаламшар	зт	306	
204	8	ғарыш	зт	773	
205	9	ғарышкер	зт	95	
206	10	ғылым	зт	3739	
207	11	дөңгелек	сн	518	
208	12	тар	сн	441	
209	13	жымында	ет	45	
210	14	жоғал	ет	682	
211	15	зымыран	зт	99	
212	16	ізде	ет	2409	
213	17	үркер	зт	50	
214	18	кеңістік	зт	867	
215	19	тозаң	зт	42	
216	20	күпия	зт	888	
217	21	марапат	зт	62	
218	22	мәзір	зт	62	
219	23	орал	ет	2160	
220	24	ұксас	сн	673	
221	25	салмақ	зт	662	
222	26	серік	зт	591	
223	27	сынақ	зт	312	
224	28	түзу	сн	319	
225	29	алыс	сн	698	
226	30	жақын	сн	2073	
227	31	шақырым	зт	351	
Болашаққа саяхат – 29 сөз					
228	1	ақпарат	зт	3514	Сұраулы сөйлем : Сенің арманың бар ма? Тұйық етістік (-у) + модаль сөз (қажет): Алға ұмтыл+у қажет.
229	2	ақта	ет	504	
230	3	алға	үс	2755	
231	4	арман	зт	1520	
232	5	атқар	ет	3368	
233	6	әсіресе	үс	2002	
234	7	бірнеше	ес	1953	
235	8	даму	ет	6059	
236	9	ақырын	үс	310	
237	10	жақында	ет	1025	
238	11	көпір	зт	292	
239	12	заман	зт	3318	
240	13	келесі	сн	844	
241	14	күнгізбе	зт	122	

242	15	озық	сн	396	Қалау, тілек мағына: ет.түбір +гі+м келеді Қазақ тілін меңгер+гі+м келеді. Белгісіздік мағына: Бірнеше тілді меңгеру.
243	16	өзге	сн	2802	
244	17	қатыс	ет	8733	
245	18	меңгер	ет	1400	
246	19	ойлас	ет	127	
247	20	пән	зт	933	
248	21	сенім	зт	1275	
249	22	сұйық	сн	632	
250	23	шарша	ет	547	
251	24	үлгер	ет	594	
252	25	үміт	зт	1179	
253	26	кезінде	үс	3296	
254	27	шетел	зт	957	
255	28	шешім	зт	2315	
256	29	өзгер	ет	3481	

3-тарау. "Қазақ тілі" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру (төмендетілген оқу жүктемесімен)

1-параграф. "Қазақ тілі" оқу пәнінің мазмұны

17. "Қазақ тілі" пәнінің (оқытуы ұйғыр/өзбек/тәжік тілде) оқу жүктемесі

- 1) 1-сынып – аптасына 2 сағат, барлығы 70 сағат;
- 2) 2-сынып – аптасына 2 сағат, барлығы 72 сағат;
- 3) 3-сынып – аптасына 2 сағат, барлығы - 72 сағат;
- 4) 4-сынып – аптасына 2 сағат, барлығы – 72 сағатты құрайды.

18. "Қазақ тілі" (оқытуы ұйғыр/өзбек/тәжік тілде) оқу пәнінің 1-сыныпқа арналған базалық мазмұны:

1) тыңдалым: жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестері, қарапайым тақпақтар мен санамақтар, шағын мәтіндегі жаңа сөздер, қарапайым нұсқаулар, құттықтау, пікірлер, хабарламалар, сұрақтар, затты көрсету, суретті таңдап алу, қимыл мен ым-ишара арқылы түсінгенін білдіру;

2) айтылым: танысу, өзі туралы айту, затты сипаттау, сурет/иллюстрация/постер бойынша сөйлеу, жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестері, қарапайым сұрақ-жауап, қысқаша диалог, монолог, жағдаяттар, қарапайым ("иә/жоқ", "ұнайды/ұнамайды"), "дұрыс/дұрыс емес" пікірлер;

3) оқылым: оқудың түрлері, жиі қолданылатын сөздерді тұтас оқу, қарапайым фразалар, тақпақтар мен санамақтар, иллюстрация/постер бойынша қарапайым сұрақтар мен жауаптар (кім? не? қандай? қанша?), сөздік, анықтамалықтармен жұмыс, орфоэпия;

4) жазылым: жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестері, сөйлемнің соңында қойылатын тыныс белгілері, азат жол, тасымал, төл әріптердің каллиграфиясы, айтылуы мен жазылуында айырмашылығы жоқ сөздер, орфография;

5) сөйлеу әрекеттері аясындағы тілдік дағдылар (лингвистикалық терминдер қолданылмайды) бойынша: фонетика: артикуляция, орфоэпия, қазақ тілінің төл дыбыстары, буын, интонация, сингармонизм заңы; лексика: тақырыпқа қатысты лексикалық минимум, жиі қолданылатын сөздер, бейтарап сөздер, репликалар, қаратпа сөздер; грамматика: зат атауын білдіретін сөздер (жекеше/көпше), тәуелдік жалғауы, ілік, барыс, жатыс септігі жалғаулары, заттың сынын, түрін, түсін білдіретін сөздер, заттың есебін, ретін білдіретін сөздер, жіктеу, сілтеу, сұрау мағынасындағы сөздер, бұйрық рай, болымды/болымсыз етістік, мезгілді білдіретін сөздер, модаль сөздер, сөз тіркестері, сөйлемдегі сөздердің орын тәртібі, жалаң және жайылма сөйлемдер.

19. "Қазақ тілі" (оқытуы ұйғыр/өзбек/тәжік тілде) оқу пәнінің 2-сыныпқа арналған базалық мазмұны:

1) тыңдалым: тақырыпқа байланысты шағын диалог/монологтің мазмұнын түсіну, тыңдау/көру материалдарындағы негізгі ойды анықтау, тірек сөздер бойынша тақырыбын болжау, кесте толтыру және суреттерді орналастыру арқылы түсінгенін білдіру, тыңдалым бойынша жағымды/жағымсыз кейіпкерлерді ажырату;

2) айтылым: тақырып бойынша шағын диалог/монолог, сұрақтар құрастыру, пікір айту, жағдаяттарды талдау, этикет сөздерді қолдану, шағын мәтінді мазмұндау, кейіпкерлерді сипаттау, сурет/иллюстрация/постер бойынша сөйлеу, оқиғаларды және кейіпкерлерді салыстыру;

3) оқылым: оқудың түрлері, шағын мәтінді рөлге бөліп, мәнерлеп, түсініп оқу, қарапайым фразалар, мәтіннің жанрын (өлең, жаңылтпаш, жұмбақ, ертегі, әңгіме) ажырату, сөздікпен, анықтамалықтармен жұмыс;

4) жазылым: сурет/комикс/иллюстрация бойынша мәтін құрастыру, тыңдау/көру материалдарының мазмұны, төл әріптердің каллиграфиясы, айтылуы мен жазылуында айырмашылығы жоқ сөздер, орфография, тасымал;

5) сөйлеу әрекеттері аясындағы тілдік дағдылар (лингвистикалық терминдер қолданылмайды) бойынша: фонетика: төл дыбыстардың артикуляциясы, орфоэпия, дауыс ырғағы, буын, интонация, буын және дыбыс үндестігі; лексика: тақырыпқа қатысты лексикалық минимум, жиі қолданылатын сөздер, бейтарап сөздер, репликалар, қаратпа сөздер, антонимдер; грамматика: заттың атын (жалпы/жалқы) білдіретін сөздер, ілік, табыс, жатыс септіктері, көмекші есімдер, ауызша/жазбаша тілдегі етістіктің шақ, рай формалары, қалып етістіктері, сұрау есімдіктері, мекен үстеулер, жалғаулық шылаулар, әдеп сөздер, сөз тіркестері, сөйлемдегі сөздердің орын тәртібі, жай сөйлемдер мен құрмалас сөйлемдер.

20. "Қазақ тілі" (оқытуы ұйғыр/өзбек/тәжік тілде) оқу пәнінің 3-сыныпқа арналған базалық мазмұны:

1) тыңдалым: тақырыпқа байланысты шағын диалог/монологтің мазмұнын түсіну, тыңдау/көру материалдарындағы негізгі ойды анықтау, тірек сөздер бойынша тақырыбын болжау, кесте толтыру және суреттерді орналастыру арқылы түсінгенін білдіру, тыңдалым бойынша жағымды/жағымсыз кейіпкерлерді ажырату;

2) айтылым: тақырып бойынша шағын диалог/монолог, сұрақтар құрастыру, пікір айту, жағдаяттарды талдау, этикет сөздерді қолдану, шағын мәтінді мазмұндау, кейіпкерлерді сипаттау, сурет/иллюстрация/постер бойынша сөйлеу, оқиғаларды және кейіпкерлерді салыстыру;

3) оқылым: оқудың түрлері, шағын мәтінді рөлге бөліп, мәнерлеп, түсініп оқу, қарапайым фразалар, мәтіннің жанрын (өлең, жаңылтпаш, жұмбақ, ертегі, әңгіме) ажырату, сөздікпен, анықтамалықтармен жұмыс;

4) жазылым: сурет/комикс/иллюстрация бойынша мәтін құрастыру, тыңдау/көру материалдарының мазмұны, төл әріптердің каллиграфиясы, айтылуы мен жазылуында айырмашылығы жоқ сөздер, орфография, тасымал;

5) сөйлеу әрекеттері аясындағы тілдік дағдылар (лингвистикалық терминдер қолданылмайды) бойынша: фонетика: төл дыбыстардың артикуляциясы, орфоэпия, дауыс ырғағы, буын, интонация, буын және дыбыс үндестігі; лексика: тақырыпқа қатысты лексикалық минимум, жиі қолданылатын сөздер, бейтарап сөздер, репликалар, қаратпа сөздер, антонимдер; грамматика: заттың атын (жалпы/жалқы) білдіретін сөздер, ілік, табыс, жатыс септіктері, көмекші есімдер, ауызша/жазбаша тілдегі етістіктің шақ, рай формалары, қалып етістіктері, сұрау есімдіктері, мекен үстеулер, жалғаулық шылаулар, әдеп сөздер, сөз тіркестері, сөйлемдегі сөздердің орын тәртібі, жай сөйлемдер мен құрмалас сөйлемдер.

21. "Қазақ тілі" (оқытуы ұйғыр/өзбек/тәжік тілде) оқу пәнінің 4-сыныпқа арналған базалық мазмұны:

1) тыңдалым: әңгімелер мен ақпаратты тыңдау және негізгі ойды түсіну, мәтінді көркемдеу үшін қолданылған жеке сөздерді өз бетімен түсіне алу, жиі қолданылатын кейбір сөздерді өз бетімен түсіне алу;

2) айтылым: берілген тақырып бойынша пікір алмасу, айтылған немесе тыңдау/көру материалдарындағы әңгіме немесе ақпараттағы негізгі ойдың сипаттамасы, әдеп сөздер мен сөз тіркестерін қолдану, тақырып бойынша диалог/монолог құрастыру, жағдаяттарды талдау, шағын көркем шығармаларды оқып түсіну, үлгі бойынша тапсырмаларды орындау, сөйлеу стилін сақтау;

3) оқылым: мәтіннің түрлері, шағын мәтіндегі негізгі ойды түсіну, қарапайым фразалар, мәтіннің жанрын ажырату, мәтіннің тақырыбын және ондағы негізгі ойды анықтау, мәтінге сұрақтар (қандай? қай? қашан? қайда?) құрастыру және оған жауап беру, тірек сөздер арқылы мәтіннің мазмұнын болжау;

4) жазылым: шағын сюжетті комикс/ буклет/ коллаж/ жарнама/ презентацияны сөйлемдермен толықтыру, оқыған, тыңдаған, тыңдау/ көру материалдары, сұрақтар мен

жоспар бойынша мазмұнын жазу, дұрыс құрылмаған мәтінді түзеп қайта жазу, жазу емлесі;

5) сөйлеу әрекеттері аясындағы тілдік дағдылар (лингвистикалық терминдер қолданылмайды) бойынша; фонетика, төл дыбыстардың артикуляциясы, орфоэпия, дауыс ырғағы, буын, интонация, үндестік заңы; лексика: тақырыпқа қатысты лексикалық минимум, жиі қолданылатын сөздер, бейтарап сөздер, репликалар, қаратпа сөздер, антонимдер; грамматика; ауызша/жазбаша тілдегі сөз таптары, көмекші сөздер, ауызша/жазбаша тілдегі көптік/тәуелдік/жіктік/септік жалғаулар, етістіктің ауыспалы осы шағы, жедел/бұрынғы өткен шақ, ортақ етіс, ауыспалы келер шақ, қалау рай формалары, жіктеу/сұрау/сілтеу есімдіктері және олардың септелуі, үстеу және оның түрлері, одағай, модаль, еліктеуіш сөздер, сөз тіркестері, сөйлемдегі сөздердің орын тәртібі, қарсылықты және себеп-салдар жалғаулық шылаулар, сөйлемнің бірыңғай мүшелері, жай сөйлемдер мен себеп-салдар құрмалас сөйлемдер.

2-параграф. Оқу мақсаттарының жүйесі

1) "Тыңдалым" бөлімі:

Бөлімше (түйінді дағдылар)	"Тыңдалым" бөлімі бойынша оқу мақсаттары			
	1-сынып А1 – бастапқы деңгей	2-сынып А1 – негізгі деңгей	3-сынып А1 – ілгерілеген деңгей	4-сынып А2 – бастапқы деңгей
1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	1.1.1.1 хабарлау, сұрау мақсатында баяу және анық айтылған сөзді зейін қойып тыңдау, түсіну және тиісінше іс-әрекет жасау (қимыл, ым-ишараны қолдану)	2.1.1.1 баяу және анық айтылған сөзді тыңдау және интонациясы бойынша сұраулы және лепті сөйлемдерді ажырату	3.1.1.1 анық айтылған сөзді тыңдап, түсінгені бойынша қарапайым нұсқауларды орындау	4.1.1.1 анық айтылған сөзді тыңдап, қысқаша жазба (тірек сөздер) жасау және нақтылау мақсатында сұрақтар құру
1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	1.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздердің мағынасын түсіну	2.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздерден құралған қарапайым фразалардың мағынасын түсіну	3.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздер және сөз тіркестерінен құралған шағын мәтіндердегі сөйлемдердің мазмұнын түсіну	4.1.2.1 бейтаныс сөздер мен сөз тіркестері бар мәтіннің мағынасын мәнмәтінге қатысты анықтап түсіну
1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну	1.1.3.1 тыңдаған мәтіннің (ұзақтығы 0,5-1 мин шамасында) мазмұны бойынша мұғалімнің қолдауымен сұрақтарға жауап	2.1.3.1 тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1-1,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және оған сәйкес фото/	3.1.3.1 тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1,5-2 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және сюжеттің даму желісі бойынша	4.1.3.1 тыңдаған материалдың (ұзақтығы 2-2,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру/сөйлемді толықтыру және түйінді тұстарын

	беру және оған сәйкес фото/сюжетті суреттер/сызбалар таңдау	сюжетті суреттер/сызбалар таңдау/сипаттау	иллюстрациялар орналастыру/кесте толтыру/ мазмұндау	анықтау/кесте толтыру/кластер құрастыру
1.4 Мәтіндегі негізгі , қосалқы ақпараттар ды түсіну	1.1.4.1 мұғалімнің қолдауымен тыңдаған материалдың кім/не туралы екенін түсіну	2.1.4.1 тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну мұғалімнің қолдауымен жағымды және жағымсыз кейіпкерлерді анықтау	3.1.4.1 тыңдаған мәтіннің тақырыбын, жағымды және жағымсыз кейіпкерлерді, мұғалімнің қолдауымен оқиғалар ретін анықтау	4.1.4.1 тыңдаған мәтін бойынша оқиғаның себеп-салдарлық байланысын (кейіпкерлер, оқиға) анықтау
1.5 Тыңдалым материалын болжау	1.1.5.1 мәтіннің тақырыбын иллюстрация арқылы болжау	2.1.5.1 мәтіннің тақырыбы мен тірек сөздері, сөз тіркестері бойынша мазмұнын болжау	3.1.5.1 тыңдаған фразаның алдындағы немесе кейінгі оқиғаны болжау	4.1.5.1 тыңдаған оқиға/әңгіме бөліктерінің жалғасын болжау

2) "Айтылым" бөлімі:

Бөлімше (түйінді дағдылар)	"Айтылым" бөлімі бойынша оқу мақсаттары			
	1-сынып А1 – бастапқы деңгей	2-сынып А1 – негізгі деңгей	3-сынып А1 – ілгерілеген деңгей	4-сынып А2 – бастапқы деңгей
2.1 Сөздік қорды толықтыру	1.2.1.1 сөйлеу барысында танысу, өзі туралы айту және затты сипаттау үшін сөздер мен сөз тіркестерін дұрыс қолдану	2.2.1.1 өз сөзінде ақпаратты сұрау, іс-әрекетке түсініктеме беру үшін сөздер және сөз тіркестерін қолдану	3.2.1.1 берілген тақырыпқа қатысты сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану	4.2.1.1 берілген сөздерге қарама-қарсы мағыналы, мағыналас сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану
2.2 Берілген тақырып бойынша сөйлеу	1.2.2.1 сурет/үлгі бойынша хабарлы және сұраулы сөйлемдердің интонациясын дұрыс қойып сөйлеу (1-2 сөйлем)	2.2.2.1 сюжетті сурет негізінде сөйлеу (2-3 сөйлем)	3.2.2.1 берілген тірек сөздер негізінде сөйлеу (3-4 сөйлем)	4.2.2.1 берілген тірек сөздер мен жоспардың негізінде қысқа монолог құру
2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	1.2.3.1 сұхбаттасының не туралы айтқанын түсіну және үлгі бойынша жауап беру	2.2.3.1 күнделікті өмірде кездесетін жағдаяттарда қызығушылығы бойынша сұхбаттасына сұрақ қою, диалогке қатысу барысында этикет сөздерді қолдану	3.2.3.1 белгілі тақырыптағы әңгімеге қатысу және сұхбаттасын түсіну және олардың ойын толықтыру	4.2.3.1 белгілі бір тақырыпта сұхбаттасу барысында шағын мәліметті (4-5 сөйлем) баяндау, кері байланыс беру, сөйлеу стилін сақтау, дауыс ырғағын келтіріп сөйлеу
2.4 Оқыған/ тыңдаған	1.2.4.1 фото/сурет/ қуыршақтарды қолданып, шағын	2.2.4.1 суретті жоспар және тірек сөздер/сұрақтар	3.2.4.1 жоспар (сурет, сызба түрінде) және тірек сөздер	4.2.4.1 жоспар/ жазбалар ын

материалды мазмұндау	мәтінді үлгі бойынша мазмұндау	негізінде шағын мәтінді мазмұндау	негізінде оқиға желісін сақтай отырып мазмұндау	қолданып, мәтінді толық мазмұндау
2.5 Оқыған/тыңдаған материал бойынша пікірін білдіру	1.2.5.1 оқыған/тыңдаған материал туралы "дұрыс/дұрыс емес", "ұнайды/ұнамайды" үлгісінде қарапайым пікірін білдіру	2.2.5.1 мәлімет, кейіпкер, оқиғаларды салыстыру негізінде қарапайым пікір ("мен... деп ойлаймын", "мен... деп санаймын", "маған ... сияқты", "маған ... тәрізді") білдіру	3.2.5.1 оқыған/тыңдаған материал бойынша өз пікірін (менің ойымша ..., менің көзқарасым бойынша ..., себебі ...) дәлелдеу	4.2.5.1 шығарманың кейіпкері туралы пікірлерді (менің түсінігім бойынша, .. оның пікірінше, ... оның айтуынша, ..., кейбір адамдардың ойынша, ...) салыстыра отырып бағалау
2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	1.2.6.1 мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ү, ұ, і, ң, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау	2.2.6.1* ә, ө, ү, ұ, і, ң, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау	3.2.6.1 мұғалімнің қолдауымен айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс айту	4.2.6.1 айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс айту

3) "Оқылым" бөлімі:

Бөлімше (түйінді дағдылар)	"Оқылым" бөлімі бойынша оқу мақсаттары			
	1-сынып А1 – бастапқы деңгей	2-сынып А1 – негізгі деңгей	3-сынып А1 – ілгерілеген деңгей	4-сынып А2 – бастапқы деңгей
3.1 Оқу түрлерін қолдану	1.3.1.1 жиі қолданылатын сөздерді тұтас оқу	2.3.1.1 шағын мәтінді түсініп, мәнерлеп (дауыс ырғағын дұрыс қойып)/рөлге бөліп оқу	3.3.1.1 мәтінді немесе оның бөлімдерін мәнерлеп оқу, шолып (танысу мақсатында) оқу/рөлге бөліп оқу	4.3.1.1 мәтінді іштей, түсініп және қажетті ақпаратты тауып/шолып/белгі қойып оқу
3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	1.3.2.1 шағын мәтіндегі жиі қолданылатын сөздердің мағынасын түсіну	2.3.2.1 шағын мәтіндегі жиі қолданылатын сөздерден құрастырылған қарапайым фразалардың/сөйлемдердің мағынасын түсіну	3.3.2.1 жиі қолданылатын сөздер мен фразалардан құрастырылған шағын мәтіндегі негізгі ойды түсіну	4.3.2.1 бейтаныс сөздер кездесетін шағын мәтіндегі негізгі ойды түсіну
3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	1.3.3.1 мәтіннің жанрын (санамақ, тақпақ, жаңылтпаш, жұмбақ, ертегі) ажырату	2.3.3.1 мәтіннің жанрын (өлең, жаңылтпаш, жұмбақ, ертегі, әңгіме) ажырату	3.3.3.1 мәтіннің жанрын (әңгіме, тұрмыс-салт жырлары, бата, мақал-мәтелдер) ажырату, әңгімелеу/сипат тау мәтінін анықтау	4.3.3.1 мәтіннің жанрын (мақал-мәтелдер, бата, аңыз, мысал, өсиет әңгімелердің) жанрлық ерекшеліктерін және көмекші сөздердің қолдауымен пайымдау мәтінін анықтау

3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	1.3.4.1 мұғалімнің қолдауымен мәтін немесе иллюстрация бойынша қарапайым сұрақтар (кім? не? қандай? қанша?) қою және қысқаша жауап беру	2.3.4.1 мәтіннің мазмұны немесе иллюстрация/постер бойынша қарапайым сұрақтар кім? не? қандай? қанша? не істеді?) құрастыру және оған жауап беру	3.3.4.1 мәтін мазмұны мен кейіпкерлерінің іс-әрекетін нақтылау үшін сұрақтар (қандай? қай? қашан? қайда?) құрастыру және оған жауап беру	4.3.4.1 мұғалімнің қолдауымен мәтін мазмұнын және кейіпкерлердің іс-әрекетін бағалауға бағытталған сұрақтар (неліктен? не үшін?) құрастыру және оған жауап беру
3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	1.3.5.1 мұғалімнің қолдауымен иллюстрациялы шағын мәтіннен қажетті ақпаратты табу	2.3.5.1 мұғалімнің қолдауымен сөздік, анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу	3.3.5.1 сөздіктер мен анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу және оны алу	4.3.5.1 қажетті ақпараттарды табу үшін түрлі дереккөздерді (сөздіктер, инфографикалар, энциклопедиялар, ғаламтор) қолдана білу және ақпаратты кестеге салу (жіктеу)/сызба түрінде беру

4) "Жазылым" бөлімі:

Бөлімше (түйінді дағдылар)	"Жазылым" бөлімі бойынша оқу мақсаттары			
	1-сынып А1 – бастапқы деңгей	2-сынып А1 – негізгі деңгей	3-сынып А1 – ілгерілеген деңгей	4-сынып А2 – бастапқы деңгей
4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	1.4.1.1 мұғалімнің қолдауымен тақырыпқа негізделген суреттерді қолданып, постер/сөйлемді суретпен толықтырып жазу	2.4.1.1 тақырыпқа байланысты керекті сөздер, сызбалар, суреттерді қолданып, постер/мәтін құрастыру	3.4.1.1 тірек сөздер, сызбалар, суреттер, символдарды қолданып, постер/мәтін құрастыру	4.4.1.1 шағын сюжетті комикс/буклет/коллаж/жарнама/презентацияны сөйлемдермен толықтыру
4.2 Тыңдаған/оқыған материалдың мазмұнын жазу	1.4.2.1 оқыған/аудио/бейнематериалдар негізінде заттардың тыныс атауларын жазу	2.4.2.1 оқыған/аудио/бейнематериалдың мазмұны бойынша жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестерін қатыстырып сұраққа жауап (сөйлем) жазу	3.4.2.1 оқыған/аудио/бейне материалдың мазмұнын тірек сөздерді қолданып жазу	4.4.2.1 оқыған/аудио/бейнематериалдың мазмұнын дайын жоспар негізінде жазу
4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	1.4.3.1 *жай сөйлемнің тыныс белгілерін	2.4.3.1 мұғалімнің қолдауымен сөйлем түрлерін айтылу мақсатына қарай ажырату және тиісті тыныс белгілерін (3.4.3.1 өз бетінше жай сөйлемнің соңында қойылатын тыныс белгілерді қолдану	4.4.3.1 сөйлемнің бірыңғай мүшелерінің тыныс белгісін (үтір, қос нүкте)/қаратпа сөзден кейінгі

	мұғалімнің қолдауымен қолдану	нүкте, сұрақ белгісі, леп белгісі) қолдану		сөйлемнің тиісті тыныс белгілерін қолдану
4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	1.4.4.1 бас әріптер мен кіші әріптерді дұрыс байланыстырып, көркем жазу	2.4.4.1 бас әріптер мен кіші әріптердің биіктігін, енін, көлбеулігін және олардың байланысын, азат жолдың және тақырыптың өлшемін сақтап жазу	3.4.4.1 кең жолды дәптерге бас әріптер мен кіші әріптердің биіктігін, енін, көлбеулігін және олардың байланысын сақтап жазу	4.4.4.1 каллиграфиялық нормаларға сәйкес әріптердің өзара байланысын сақтап, бір сызықта көркем жазу
4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	1.4.5.1* мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ү, ұ, і, н, қ, ғ, һ әріптер кездесетін сөздерді анықтап, дұрыс жазу	2.4.5.1* мұғалімнің қолдауымен айтылуы мен жазылуында айырмашылығы жоқ сөздерді дұрыс жазу	3.4.5.1 жаңа сөздерді орфографиялық сөздіктерге сүйеніп дұрыс жазу	4.4.5.1 мұғалімнің қолдауымен айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс жазу
	1.4.5.2 мұғалімнің қолдауымен бас әріппен жазылатын сөздерді (кісі есімдері, жер-су атаулары, үй жануарларына берілген ат) ажырату	2.4.5.2 сөзді буынға бөлу және мұғалімнің қолдауымен сөзді тасымалдап жазу	3.4.5.2 дауыссыз б-п, к-ғ, қ-г дыбыстары кездесетін сөздердің емлесін сақтап жазу	4.4.5.2 сөзге қосымшалар жалғау кезінде үндестік заңын сақтау

5) "Тілдік нормаларды қолдану" бөлімі:

Бөлімше (түйінді дағдылар)	"Тілдік нормаларды қолдану" бөлімі бойынша оқу мақсаттары			
	1-сынып А1 – бастапқы деңгей	2-сынып А1 – негізгі деңгей	3-сынып А1 – ілгерілеген деңгей	4-сынып А2 – бастапқы деңгей
	1.5.1.1 мұғалімнің қолдауымен заттың атын/сынын/санын/іс-қимылын білдіретін сөздерді ауызша тілде қолдану	2.5.1.1 мұғалімнің қолдауымен заттың атын/сынын/санын/іс-қимылын білдіретін сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану	3.5.1.1 мұғалімнің қолдауымен заттың атын/сынын/санын/іс-қимылын білдіретін сөздер мен көмекші сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану	4.5.1.1 мұғалімнің қолдауымен шылауларды, көмекші сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану
	1.5.1.2 мұғалімнің қолдауымен көптік/тәуелдік/жіктік/септік жалғауларын ауызша тілде қолдану	2.5.1.2 мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі көптік/тәуелдік/септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану	3.5.1.2 өз бетінше шағын мәтіннен көптік/тәуелдік/септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану	4.5.1.2 көптік/тәуелдік/септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану

5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	1.5.1.3 сөйлеу барысында мұғалімнің қолдауымен етістіктің шақтарын, бұйрық рай, болымсыз етістікті қолдану	2.5.1.3 мұғалімнің қолдауымен сөйлемдегі етістіктің шақ, рай формаларын ауызша сөйлеу тілінде қолдану	3.5.1.3 мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі етістіктің шақ, рай формаларын ауызша/жазбаша тілде қолдану	4.5.1.3 өз бетінше шағын мәтіннен етістіктің шақ, рай формаларын ауызша/жазбаша тілде қолдану
	1.5.1.4 мұғалімнің қолдауымен сөйлеу барысында сілтеу есімдіктерін дұрыс қолдану	2.5.1.4 мұғалімнің қолдауымен сөйлеу барысында есімдіктерді (сілтеу, сұрау есімдіктерін) қолдану	3.5.1.4 мұғалімнің қолдауымен жіктеу есімдіктерінің септелуін және септеулік шылауларды ауызша/жазбаша тілде қолдану	4.5.1.4 септік/жіктік формалардағы жіктеу есімдіктерін және септеулік шылауларды ауызша/жазбаша тілде қолдану
	1.5.1.5 мұғалімнің қолдауымен сөз тіркестері/сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтау	2.5.1.5 мұғалімнің қолдауымен үлгі бойынша жай сөйлемдегі сөз тіркестерінің байланысын түсіну және сақтау	3.5.1.5 үлгі бойынша сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай сөйлем және мұғалімнің қолдауымен құрмалас сөйлем құрастыру	4.5.1.5 сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай және құрмалас сөйлем құрастыру

22. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

23. Осы оқу бағдарламасы Бастауыш білім беру деңгейінің 1-4-сыныптарына арналған "Қазақ тілі" оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспарына (оқыту ұйғыр/өзбек/тәжік тілде) сәйкес іске асырылады.

3-параграф. Бастауыш білім беру деңгейінің 1-4-сыныптарына арналған "Қазақ тілі" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар (оқыту ұйғыр/өзбек/тәжік тілде)

1) 1-сынып

Ортақ тақырып	Бөлім (сөйлеу әрекеттерінің түрлері)	Бөлімше (түйінді дағдылар)	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
1. Өзім туралы 2. Менің мектебім	Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	1.1.1.1* хабарлау, сұрау мақсатында баяу және анық айтылған сөзді зейін қойып тыңдау, түсіну және тиісінше іс-әрекет жасау (қимыл, ым-ишараны қолдану)
		1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	1.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздердің мағынасын түсіну

		1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну	1.1.3.1* тыңдаған мәтіннің (ұзақтығы 0,5-1 мин шамасында) мазмұны бойынша мұғалімнің қолдауымен сұрақтарға жауап беру және оған сәйкес фото/ сюжетті суреттер/ сызбалар тандау
	Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	1.2.1.1* сөйлеу барысында танысу, өзі туралы айту және затты сипаттау үшін сөздер мен сөз тіркестерін дұрыс қолдану
		2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	1.2.3.1 сұхбаттасының не туралы айтқанын түсіну және үлгі бойынша жауап беру
		2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	1.2.6.1* мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ү, ұ, і, ң, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау
	Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	1.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/ сынын/санын/ іс-қимылын білдіретін сөздерді ауызша тілде қолдану
			1.5.1.2* мұғалімнің қолдауымен көптік/ тәуелдік/жіктік/септік жалғауларын ауызша тілде қолдану
			1.5.1.3* сөйлеу барысында мұғалімнің қолдауымен етістіктің шақтарын, бұйрық рай, болымды/болымсыз етістікті қолдану
			1.5.1.4 сөйлеу барысында сілтеу есімдіктерін мұғалімнің қолдауымен дұрыс қолдану
			1.5.1.5* мұғалімнің қолдауымен сөз тіркестері/сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін дұрыс қолдану
2-тоқсан			

	Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	1.1.1.1* хабарлау, сұрау мақсатында баяу және анық айтылған сөзді зейін қойып тыңдау, түсіну және тиісінше іс-әрекет жасау (қимыл, ым-ишараны қолдану)
		1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	1.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздердің мағынасын түсіну
		1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну	1.1.3.1* тыңдаған мәтіннің (ұзақтығы 0,5-1 мин шамасында) мазмұны бойынша мұғалімнің қолдауымен сұрақтарға жауап беру және оған сәйкес фото/ сюжетті суреттер/ сызбалар таңдау
		1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну	1.1.4.1 мұғалімнің қолдауымен тыңдаған материалдың кім/не туралы екенін түсіну
		1.5 Тыңдалым материалын болжау	1.1.5.1 мәтіннің тақырыбын иллюстрациясы арқылы болжау
3. Менің отбасым және достарым 4. Бізді қоршаған әлем	Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	1.2.1.1* сөйлеу барысында танысу, өзі туралы айту және затты сипаттау үшін сөздер мен сөз тіркестерін дұрыс қолдану
		2.2 Берілген тақырып бойынша сөйлеу	1.2.2.1* сурет/үлгі бойынша хабарлы және сұраулы сөйлемдердің интонациясын дұрыс қойып сөйлеу (1-2 сөйлем)
		2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	1.2.3.1 сұхбаттасының не туралы айтқанын түсіну және үлгі бойынша жауап беру
		2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	1.2.4.1* фото/сурет/ куыршақтарды қолданып, шағын мәтінді үлгі бойынша мазмұндау
			1.2.6.1* мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ү, ұ, і, ң,

		2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау
Оқылым		3.1 Оқу түрлерін қолдану	1.3.1.1 * мұқият тыңдау, сөйлеуді түсіну және оған дұрыс жауап беру (мимика мен ым-ишараны пайдалану, іс-қимылдарды орындау)
		3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	1.3.4.1* мұғалімнің қолдауымен мәтін немесе иллюстрация бойынша қарапайым сұрақтар (кім? не? қандай? қанша?) қою және қысқаша жауап беру
Жазылым		4.1 Әр түрлі ұсыну формаларын қолдана отырып мәтіндер жазу	1.4.1.1 постер жасау/ суретте бейнеленген затқа белгі-сөздерді жазу
		4.4 каллиграфиялық нормаларды сақтау	1.4.4.1 бас (бас) және кіші әріптерді және олардың қосындыларын жазу, талаптарға сәйкес анық жазу
Тілдік дағдыларды қолдану		5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	1.5.1.5* мұғалімнің қолдауымен сөз тіркестері/сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін дұрыс қолдану
3-тоқсан			
Тыңдалым		1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	1.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздердің мағынасын түсіну
		1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну	1.1.4.1 мұғалімнің қолдауымен тыңдаған материалдың кім/не туралы екенін түсіну
		1.5 Тыңдалым материалын болжау	1.1.5.1 мәтіннің тақырыбын иллюстрация арқылы болжау
		2.2 Берілген тақырып бойынша сөйлеу	1.2.2.1* сурет/үлгі бойынша хабарлы және сұраулы сөйлемдердің интонациясын дұрыс қойып сөйлеу (1-2 сөйлем)
		2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	1.2.3.1 сұхбаттасының не туралы айтқанын түсіну және үлгі бойынша жауап беру

5. Саяхат
6. Салт-дәстүр және ауыз
әдебиеті

Айтылым	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	1.2.4.1* фото/сурет / куыршақтарды қолданып, шағын мәтінді үлгі бойынша мазмұндау
	2.5 Оқыған/ тыңдаған материал бойынша пікір білдіру	1.2.5.1* оқыған/тыңдаған материал туралы "дұрыс/дұрыс емес", "ұнайды/ұнамайды" үлгісінде қарапайым пікірін білдіру
	2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	1.2.6.1* мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ү, ұ, і, ң, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау
Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	1.3.1.1 жиі қолданылатын сөздерді тұтас оқу
	3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	1.3.2.1 шағын мәтіндегі жиі қолданылатын сөздердің мағынасын түсіну
	3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	1.3.3.1* мәтіннің жанрын (санамақ, такпақ, жаңылтпаш, жұмбақ, ертегі) ажырату
	3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	1.3.4.1* мұғалімнің қолдауымен мәтін немесе иллюстрация бойынша қарапайым сұрақтар (кім? не? қандай? қанша?) қою және қысқаша жауап беру
	3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	1.3.5.1 иллюстрациялы шағын мәтіннен мұғалімнің қолдауымен қажетті ақпаратты табу
Жазылым	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	1.4.1.1* мұғалімнің қолдауымен тақырыпқа қатысты сөздер, сызбалар, суреттерді қолданып, постер/сөйлемді суретпен толықтырып жазу
	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	1.4.2.1* оқыған/аудио/бейне материалдарда кездескен таныс атауларды жазу
	4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	1.4.4.1 бас әріптер мен кіші әріптерді дұрыс байланыстырып, көркем жазу
		1.4.5.1* мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ү, ұ, і, ң,

		4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	қ, ғ, һ әріптер кездесетін сөздерді анықтап, дұрыс жазу
Тілдік дағдыларды дамыту	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)		1.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/сынын/санын/іс-қимылын білдіретін сөздерді ауызша тілде қолдану
			1.5.1.3* сөйлеу барысында мұғалімнің қолдауымен етістіктің шақтарын, бұйрық рай, болымды/болымсыз етістікті қолдану
			1.5.1.4 сөйлеу барысында сілтеу есімдіктерін мұғалімнің қолдауымен дұрыс қолдану
			1.5.1.5 * мұғалімнің көмегімен сөз тәртібін сақтай отырып, сөз тіркестерін/ сөйлемдерді құрастыру
4-тоқсан			
Тыңдалым		1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну	1.1.4.1 мұғалімнің қолдауымен тыңдаған материалдың кім/не туралы екенін түсіну
		1.5 Тыңдалым материалын болжау	1.1.5.1 мәтіннің тақырыбын иллюстрация арқылы болжау
Айтылым		2.2 Берілген тақырып бойынша сөйлеу	1.2.2.1* сурет/үлгі бойынша хабарлы және сұраулы сөйлемдердің интонациясын дұрыс қойып сөйлеу (1-2 сөйлем)
		2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	1.2.3.1 сұхбаттасының не туралы айтқанын түсіну және үлгі бойынша жауап беру
		2.5 Оқыған/ тыңдаған материал бойынша пікір білдіру	1.2.5.1* оқыған/тыңдаған материал туралы "дұрыс/дұрыс емес", "ұнайды/ұнамайды" үлгісінде қарапайым пікір білдіру
		2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	1.2.6.1* мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ү, ұ, і, ң, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау

	Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	1.3.1.1 жиі қолданылатын сөздерді тұтас оқу
		3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	1.3.2.1 шағын мәтіндегі жиі қолданылатын сөздердің мағынасын түсіну
		3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	1.3.3.1* мәтіннің жанрын (санамақ, тақпақ, жаңылтпаш, жұмбақ, ертегі) ажырату
		3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	1.3.5.1 иллюстрациялы шағын мәтіннен мұғалімнің қолдауымен қажетті ақпаратты табу
7. Тағам мен сусын 8. Дені саудың жаны сау	Жазылым	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	1.4.1.1* мұғалімнің қолдауымен тақырыпқа қатысты сөздер, сызбалар, суреттерді қолданып, постер/сөйлемді суретпен толықтырып жазу
		4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	1.4.2.1* оқыған/аудио/бейне материалдарда кездескен таныс атауларды жазу
		4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	1.4.3.1* жай сөйлемнің тыныс белгілерін мұғалімнің қолдауымен қолдану
		4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	1.4.5.1* мұғалімнің қолдауымен ә, ө, ү, ұ, і, ң, қ, ғ, һ әріптер кездесетін сөздерді анықтап, дұрыс жазу
			1.4.5.2 мұғалімнің қолдауымен бас әріппен жазылатын сөздерді (кісі есімдері, жер-су атаулары, үй жануарларына берілген ат) ажырату
Тілдік дағдыларды қолдану	Грамматикалық нормаларды сақтау	1.5.1.2* мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі көптік/тәуелдік/септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану	
		1.5.1.3* сөйлеу барысында мұғалімнің қолдауымен етістіктің	

		шақтарын, бұйрық рай, болымды/болымсыз етістікті қолдану
		1.5.1.5* мұғалімнің қолдауымен сөз тіркестері/сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін дұрыс қолдану

2) 2-сынып

Ортак тақырыптар	Сөйлеу әрекеттерінің түрлері	Бөлімше (түйінді дағдылар)	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
	Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	2.1.1.1 баяу және анық айтылған сөзді тыңдау және интонациясы бойынша сұраулы және лепті сөйлемдерді ажырату
		1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	2.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздерден құралған қарапайым фразалардың мағынасын түсіну
		1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну	2.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1 -1,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және оған сәйкес фото/сюжетті суреттер/сызбалар таңдау /сипаттау
	Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	2.2.1.1* өз сөзінде ақпаратты сұрау, іс-әрекетке түсініктеме беру үшін сөздер және сөз тіркестерін қолдану
		2.2 Берілген тақырып бойынша ойын жеткізу	2.2.2.1 сюжетті сурет негізінде сөйлеу (2-3 сөйлем)
		2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	2.2.3.1* күнделікті өмірде кездесетін жағдаяттарда қызығушылығы бойынша сұхбаттасына сұрақ қою, диалогке қатысу барысында этикет сөздерді қолдану
		2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	2.2.4.1* суретті жоспар және тірек сөздер/ сұрақтар негізінде шағын мәтінді мазмұндау

<p>1. Өзім туралы 2. Менің отбасым және достарым</p>	Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	2.3.1.1 шағын мәтінді түсініп, мәнерлеп (дауыс ырғағын дұрыс қойып), рөлге бөліп оқу
		3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	2.3.2.1 шағын мәтіндегі жиі қолданылатын сөздерден құрастырылған қарапайым фразалардың/сөйлемдердің мағынасын түсіну
		3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	2.3.4.1* мәтіннің мазмұны немесе иллюстрация/постер бойынша қарапайым сұрақтар кім? не? қандай? қанша? не істеді?) құрастыру және оған жауап беру
	Жазылым	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	2.4.1.1* заттың сынын білдіретін сөздерді қолдана отырып, сөйлемді суретпен толықтырып жазу/постер құрастыру/берілген иллюстрация бойынша мәтін (3 сөйлемнен кем емес) құрау
		4.2 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұн желісі бойынша баяндау	2.4.2.1* оқыған/ аудио/ бейнематериалдың мазмұны бойынша жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестерін қатыстырып сұраққа жауап (сөйлем) жазу
		4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	2.4.3.1* мұғалімнің қолдауымен сөйлем түрлерін айтылу мақсатына қарай ажырату және тиісті тыныс белгілерін (нүкте, сұрақ белгісі, леп белгісі) қолдану
4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту		2.4.5.1* ә, ө, ү, ұ, і, н, к, ғ, һ әріптері кездесетін сөздерді анықтап, теріп жазу	
		2.5.1.1 * мұғалімнің қолдауымен пәннің атауын/ сын есімін/ санын/ әрекетін	

	Тілдік дағдыларды қолдану	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (терминдерді қолданбай)	білдіретін ауызша/ жазбаша сөздерді қолдану 2.5.1.2 * мұғалімнің қолдауымен шағын мәтінде көптік/жіктік/ септік/тәуелдік жалғаулары бар ауызша/ жазбаша сөздерді қолдану 2.5.1.3 * мұғалімнің қолдауымен сөйлемдегі етістік шақтарын ауызша сөйлеуде қолдану
2-тоқсан			
3. Менің мектебім 4. Менің туған өлкем	Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну 1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну 1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну 1.5 Тыңдалым материалын болжау 2.1 Сөздік қорды толықтыру 2.2 Берілген тақырып бойынша ойын жеткізу	2.1.1.1 баяу және анық айтылған сөзді тыңдау және интонациясы бойынша сұраулы және лепті сөйлемдерді ажырату 2.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздерден құралған қарапайым фразалардың мағынасын түсіну 2.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1 -1,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және оған сәйкес фото/сюжетті суреттер/сызбалар таңдау /сипаттау 2.1.5.1* мәтіннің тақырыбы мен тірек сөздері, сөз тіркесі бойынша мазмұнын болжау 2.2.1.1* өз сөзінде акпаратты сұрау, іс-әрекетке түсініктеме беру үшін сөздер және сөз тіркестерін қолдану 2.2.2.1 сюжетті сурет негізінде сөйлеу (2-3 сөйлем) 2.2.3.1* күнделікті өмірде кездесетін жағдаяттарда қызығушылығы бойынша

Айтылым	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	сұхбаттасына сұрақ қою, диалогке қатысу барысында этикет сөздерді қолдану
	2.5 Тыңдау-көру материалдары негізінде ойын айту	2.2.5.1* мәлімет, кейіпкер, оқиғаларды салыстыру негізінде қарапайым пікір ("мен ... деп ойлаймын", "мен ... деп санаймын", "маған ... сияқты", маған .. тәрізді") білдіру
	2.6 Оқылған/ тыңдаған материал бойынша ой-пікір білдіру	2.2.6.1* ә, ө, ү, ұ, і, н, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау
Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	2.3.1.1 шағын мәтінді түсініп, мәнерлеп (дауыс ырғағын дұрыс қойып), рөлге бөліп оқу
	3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	2.3.3.1* мәтіннің жанрын (өлең, жаңылтпаш, жұмбақ, ертегі, әңгіме) ажырату
	3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	2.3.5.1* мұғалімнің қолдауымен сөздік, анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу
Жазылым	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	2.4.2.1* оқыған/ аудио/ бейнематериалдың мазмұны бойынша жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестерін қатыстырып сұраққа жауап (сөйлем) жазу
	4.4 Каллиграфиялық дағдыларын дамыту	2.4.4.1 бас әріптер мен кіші әріптердің биіктігін, енін, көлбеулігін және олардың байланысын, азат жолдың және тақырыптың өлшемін сақтап жазу
Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	2.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/ сынын/ санын/ іс-қимылын білдіретін сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану
		2.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен сөйлеу барысында сілтеу, сұрау есімдіктерін қолдану

			2.5.1.5* мұғалімнің қолдауымен үлгі бойынша жай сөйлемдегі сөз тіркестерінің байланысын түсіну және сақтау
3-тоқсан			
5. Дені саудың жаны сау 6. Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті	Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	2.1.1.1 баяу және анық айтылған сөзді тыңдау және интонациясы бойынша сұраулы және лепті сөйлемдерді ажырату
		1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну	2.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1-1,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және оған сәйкес фото/сюжетті суреттер/сызбалар таңдау/сипаттау
		1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну	2.1.4.1 тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну, мұғалімнің қолдауымен жағымды және жағымсыз кейіпкерлерді анықтау
		1.5 Тыңдалым материалын болжау	2.1.5.1* мәтіннің тақырыбы мен тірек сөздері, сөз тіркесі бойынша мазмұнын болжау
	Айтылым	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	2.2.3.1* күнделікті өмірде кездесетін жағдаяттарда қызығушылығы бойынша сұхбаттасына сұрақ қою, диалогке қатысу барысында этикет сөздерді қолдану
		2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	2.2.4.1* суретті жоспар және тірек сөздер/сұрақтар негізінде шағын мәтінді мазмұндау
		2.5 Тыңдау-көру материалдары негізінде ойын айту	2.2.5.1* мәлімет, кейіпкер, оқиғаларды салыстыру негізінде қарапайым пікір ("мен ... деп ойлаймын", "мен ... деп санаймын", "маған ... сияқты", маған .. . тәрізді") білдіру

		2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	2.2.6.1* ә, ө, ү, ұ, і, ң, қ, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау
Оқылым		3.1 Оқу түрлерін қолдану	2.3.1.1 шағын мәтінді түсініп, мәнерлеп (дауыс ырғағын дұрыс қойып)/ рөлге бөліп оқу
		3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	2.3.2.1 шағын мәтіндегі жиі қолданылатын сөздерден құрастырылған қарапайым фразалардың/ сөйлемдердің мағынасын түсіну
		3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	2.3.3.1* мәтіннің жанрын (өлең, жаңылтпаш, жұмбақ, ертегі, әңгіме) ажырату
		3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	2.3.4.1* мәтіннің мазмұны немесе иллюстрация/постер бойынша қарапайым сұрақтар кім? не? қандай? қанша? не істеді?) құрастыру және оған жауап беру
		3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	2.3.5.1* мұғалімнің қолдауымен сөздік, анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу
Жазылым		4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	2.4.1.1* заттың сынын білдіретін сөздерді қолдана отырып, сөйлемді суретпен толықтырып жазу/постер құрастыру/берілген иллюстрация бойынша мәтін (3 сөйлемнен кем емес) құрау
		4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	2.4.2.1* оқыған/аудио/ бейнематериалдың мазмұны бойынша жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестерін қатыстырып сұраққа жауап (сөйлем) жазу
		4.5 Орфографиялық дағдыларын дамыту	2.4.5.1* ә, ө, ү, ұ, і, ң, қ, ғ, һ әріптері кездесетін сөздерді анықтап, теріп жазу
			2.4.3.1* мұғалімнің қолдауымен сөйлем

		4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	түрлерін айтылу мақсатына қарай ажырату және тиісті тыныс белгілерін (нүкте, сұрақ белгісі, леп белгісі) қолдану
		4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	2.4.4.1 бас әріптер мен кіші әріптердің биіктігін, енін, көлбеулігін және олардың байланысын, азат жолдың және тақырыптың өлшемін сақтап жазу
	Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	2.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/сынын/санын/іс-қимылын білдіретін сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану
			2.5.1.2* мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі көптік/тәуелдік/септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану
			2.5.1.3* мұғалімнің қолдауымен сөйлемдегі етістіктің шақ, рай формаларын ауызша сөйлеу тілінде қолдану
			2.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен сөйлеу барысында сілтеу, сұрау есімдіктерін қолдану
			2.5.1.5* мұғалімнің қолдауымен үлгі бойынша жай сөйлемдегі сөз тіркестерінің байланысын түсіну және сақтау
4-тоқсан			
		1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	2.1.2.1 баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздерден құралған қарапайым фразалардың мағынасын түсіну
			2.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1-1,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға

7. Қоршаған орта
8. Саяхат

Тыңдалым	1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну	жауап беру және оған сәйкес фото/сюжетті суреттер/сызбалар таңдау /сипаттау
	1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну	2.1.4.1 тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну, мұғалімнің қолдауымен жағымды және жағымсыз кейіпкерлерді анықтау
	1.5 Тыңдалым материалын болжау	2.1.5.1* мәтіннің тақырыбы мен тірек сөздері, сөз тіркесі бойынша мазмұнын болжау
Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	2.2.1.1* өз сөзінде ақпаратты сұрау, іс-әрекетке түсініктеме беру үшін сөздер және сөз тіркестерін қолдану
	2.2 Берілген тақырып бойынша сөйлеу	2.2.2.1 сюжетті сурет негізінде сөйлеу (2-3 сөйлем)
	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	2.2.4.1* суретті жоспар және тірек сөздер/ сұрақтар негізінде шағын мәтінді мазмұндау
	2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	2.2.6.1* ә, ө, ү, ұ, і, н, к, ғ, һ дыбыстарын артикуляциялау
Оқылым	3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	2.3.2.1 шағын мәтіндегі жиі қолданылатын сөздерден құрастырылған қарапайым фразалардың/ сөйлемдердің мағынасын түсіну
	3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	2.3.4.1* мәтіннің мазмұны немесе иллюстрация/постер бойынша қарапайым сұрақтар кім? не? қандай? қанша? не істеді?) құрастыру және оған жауап беру
	3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	2.3.5.1*мұғалімнің қолдауымен сөздік, анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу
		2.4.1.1* заттың сынын білдіретін сөздерді қолдана отырып,

Жазылым	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	сөйлемді суретпен толықтырып жазу/постер құрастыру/ берілген иллюстрация бойынша мәтін (3 сөйлемнен кем емес) құрау
	4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	2.4.3.1* мұғалімнің қолдауымен сөйлем түрлерін айтылу мақсатына қарай ажырату және тиісті тыныс белгілерін (нүкте, сұрақ белгісі, леп белгісі) қолдану
	4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	2.4.5.1* ә, ө, ү, ұ, і, н, қ, ғ, һ әріптері кездесетін сөздерді анықтап, теріп жазу
		2.4.5.2 сөзді буынға бөлу және мұғалімнің қолдауымен сөзді тасымалдап жазу
	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	2.4.2.1* оқыған/ аудио/ бейнематериалдың мазмұны бойынша жиі қолданылатын сөздер мен сөз тіркестерін қатыстырып сұраққа жауап (сөйлем) жазу
Тілдік нормаларды қолдану	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	2.5.1.2* мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі көптік/тәуелдік/септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану
		2.5.1.3* мұғалімнің қолдауымен сөйлемдегі етістіктің шақ, рай формаларын ауызша сөйлеу тілінде қолдану
		2.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен сөйлеу барысында сілтеу, сұрау есімдіктерін қолдану

3) 3-сынып

Ортақ тақырыптар	Сөйлеу әрекеттерінің түрлері	Бөлімше (түйінді дағдылар)	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
			3.1.1.1* анық айтылған сөзді тыңдап, түсінгені

Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	бойынша қарапайым нұсқауларды орындау
	1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	3.1.2.1* баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздер және сөз тіркестерінен құралған шағын мәтіндердегі сөйлемдердің мазмұнын түсіну
	1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну	3.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1,5-2 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және сюжеттің даму желісі бойынша иллюстрациялар орналастыру/кесте толтыру/мазмұндау
	1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну	3.1.4.1* тыңдаған мәтіннің тақырыбын, жағымды және жағымсыз кейіпкерлерді, мұғалімнің қолдауымен оқиғалар ретін анықтау
Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	3.2.1.1 берілген тақырыпқа қатысты сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану
	2.2 Берілген тақырып бойынша ойын жеткізу	3.2.2.1 берілген тірек сөздер негізінде сөйлеу (3-4 сөйлем)
	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	3.2.3.1* белгілі тақырыптағы әңгімеге қатысу және сұхбаттасын түсіну және олардың ойын толықтыру
	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	3.2.4.1* жоспар (сурет, сызба түрінде) және тірек сөздер негізінде оқиға желісін сақтай отырып мазмұндау
	2.5 Тыңдау-көру материалдары негізінде ойын айту	3.2.5.1* оқыған/тыңдаған материал бойынша өз пікірін (менің ойымша ..., менің көзқарасым бойынша ..., себебі .) дәлелдеу

1. Жанды табиғат 2. Жақсыдан үйрен, жаманнан жирен (жарық пен қараңғы)	Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	3.3.1.1* мәтінді немесе оның бөлімдерін мәнерлеп оқу, шолып (танысу мақсатында) оқу/ рөлге бөліп оқу
		3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	3.3.2.1 жиі қолданылатын сөздер мен фразалардан құрастырылған шағын мәтіндегі негізгі ойды түсіну
		3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	3.3.3.1* мәтіннің жанрын (әңгіме, тұрмыс-салт жырлары, бата, мақал-мәтелдер) ажырату, баяндау/ сипаттау мәтіндерін анықтау
	Жазылым	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	3.4.1.1* тірек сөздер, сызбалар, суреттер, символдарды қолданып, постер/мәтін құрастыру
		4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	3.4.2.1* оқыған/аудио/ бейне материалдың мазмұнын тірек сөздерді қолданып жазу
		4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	3.4.5.1 жаңа сөздерді орфографиялық сөздіктерге сүйеніп дұрыс жазу
			3.4.5.2 дауыссыз б-п, қ-ғ, к-г дыбыстары кездесетін сөздерді емлесін сақтап жазу
		4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	3.4.3.1 өз бетінше жай сөйлемнің соңында қойылатын тыныс белгілерді қолдану
	4.5 орфографиялық нормаларды сақтау	3.4.5.1 орфографиялық сөздіктің көмегімен жаңа сөздерді дұрыс жазу	
3.4.5.2 б-п, қ-ғ, к-г дауыссыз дыбыстарымен сөздерді дұрыс жазу			
		3.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/ сынын/іс-қимылын білдіретін сөздер мен көмекші сөздердің мағынасын ажырату, ауызша/жазбаша сөйлеу тілінде қолдану	

	Тілдік дағдыларды қолдану	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	<p>3.5.1.2* өз бетінше шағын мәтіннен көптік/ тәуелдік/ септік/ жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/ жазбаша тілде қолдану</p> <p>3.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен жіктеу есімдіктерінің септелуін және септеулік шылауларды ауызша/ жазбаша тілде қолдану</p> <p>3.5.1.5* үлгі бойынша сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай сөйлем және мұғалімнің қолдауымен құрмалас сөйлем құрастыру</p>
2-тоқсан			
	Тыңдалым	<p>1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну</p> <p>1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну</p> <p>1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну</p> <p>1.5 Тыңдау-көру материалдарының мазмұнын түсіну</p> <p>2.1 Сөздік қорды толықтыру</p>	<p>3.1.1.1* анық айтылған сөзді тыңдап, түсінгені бойынша қарапайым нұсқауларды орындау</p> <p>3.1.2.1* баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздер және сөз тіркестерінен құралған шағын мәтіндердегі сөйлемдердің мазмұнын түсіну</p> <p>3.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1,5-2 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және сюжеттің даму желісі бойынша иллюстрациялар орналастыру/кесте толтыру/ мазмұндау</p> <p>3.1.5.1* тыңдаған фразаның алдындағы немесе кейінгі оқиғаны болжау</p> <p>3.2.1.1 берілген тақырыпқа қатысты сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану</p>

3. Уақыт
4. Сәулет өнері

Айтылым	2.2 Берілген тақырып бойынша ойын жеткізу	3.2.2.1 берілген тірек сөздер негізінде сөйлеу (3-4 сөйлем)
	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	3.2.3.1* белгілі тақырыптағы әңгімеге қатысу және сұхбаттасын түсіну және олардың ойын толықтыру
	2.6 Оқылған/ тыңдаған материал бойынша пайымдама жасау	3.2.6.1 мұғалімнің қолдауымен айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс айту
Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	3.3.1.1* мәтінді немесе оның бөлімдерін мәнерлеп оқу, шолып (танысу мақсатында) оқу/ рөлге бөліп оқу
	3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	3.3.4.1* мәтін мазмұны мен кейіпкерлерінің іс-әрекетін нақтылау үшін сұрақтар (қандай? қай? қашан? қайда?) құрастыру және оған жауап беру
	3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	3.3.5.1* сөздіктер мен анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу және оны алу
Жазылым	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	3.4.2.1* оқыған/аудио/ бейне материалдың мазмұнын тірек сөздерді қолданып жазу
	4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	3.4.3.1 өз бетінше жай сөйлемнің соңында қойылатын тыныс белгілерді қолдану
	4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	3.4.4.1 кең жолды дәптерге бас әріптер мен кіші әріптердің биіктігін, енін, көлбеулігін және олардың байланысын сақтап жазу, каллиграфиялық дағдыларын дамыту
	4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	3.4.5.1 жаңа сөздерді орфографиялық сөздіктерге сүйеніп дұрыс жазу
		3.4.5.2 дауыссыз б-п, қ-ғ, к-г дыбыстары кездесетін

			сөздердің емлесін сақтап жазу
	Тілдік дағдыларды қолдану	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	3.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/сынын/санын/іс-қимылын білдіретін сөздер мен көмекші сөздердің мағынасын ажырату, ауызша/жазбаша тілде қолдану
			3.5.1.3* мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі етістіктің шақ, рай формаларын ауызша/жазбаша тілде қолдану
			3.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен жіктеу есімдіктерінің септелуін және септеулік шылауларды ауызша/жазбаша тілде қолдану
			3.5.1.5* үлгі бойынша сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай сөйлем және мұғалімнің қолдауымен құрмалас сөйлем құрастыру
3-тоқсан			
	Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	3.1.1.1* анық айтылған сөзді тыңдап, түсінгені бойынша қарапайым нұсқауларды орындау
		1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	3.1.2.1* баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздер және сөз тіркестерінен құралған шағын мәтіндердегі сөйлемдердің мазмұнын түсіну
		1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну	3.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1,5-2 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және сюжеттің даму желісі бойынша иллюстрациялар орналастыру/кесте толтыру/ мазмұндау

5. Өнер
6. Атақты тұлғалар

	1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну	3.1.4.1* тыңдаған мәтіннің тақырыбын, жағымды және жағымсыз кейіпкерлерді, мұғалімнің қолдауымен оқиғалар ретін анықтау
	1.5 Тыңдау-көру материалдарының мазмұнын түсіну	3.1.5.1* тыңдаған фразаның алдындағы немесе кейінгі оқиғаны болжау
Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	3.2.1.1 берілген тақырыпқа қатысты сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану
	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	3.2.3.1* белгілі тақырыптағы әңгімеге қатысу және сұхбаттасын түсіну және олардың ойын толықтыру
	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	3.2.4.1* жоспар (сурет, сызба түрінде) және тірек сөздер негізінде оқиға желісін сақтай отырып мазмұндау
	2.5 Тыңдау-көру материалдары негізінде ойын айту	3.2.5.1* оқыған/тыңдаған материал бойынша өз пікірін (менің ойымша ..., менің көзқарасым бойынша ..., себебі ...) дәлелдеу
	2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	3.2.6.1 мұғалімнің қолдауымен және айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс айту
	Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану
3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау		3.3.3.1* мәтіннің жанрын (әңгіме, тұрмыс-салт жырлары, бата, мақал-мәтелдер) ажырату, баяндау/сипаттау мәтіндерін анықтау
		3.3.4.1* мәтін мазмұны мен кейіпкерлерінің іс-әрекеті туралы нақты

		3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	сұрақтар (қандай? қай? қашан? қайда?) құрастыру және оған жауап беру
		3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	3.3.5.1* сөздіктер мен анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу және оны алу
Жазылым		4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	3.4.1.1* тірек сөздер, сызбалар, суреттер, символдарды қолданып, постер/мәтін құрастыру
		4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	3.4.2.1* оқыған/аудио/бейне материалдың мазмұнын тірек сөздерді қолданып жазу
		4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	3.4.4.1 кең жолды дәптерге бас әріптер мен кіші әріптердің биіктігін, енін, көлбеулігін және олардың байланысын сақтап жазу, каллиграфиялық дағдыларын дамыту
		4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	3.4.5.1 жаңа сөздерді орфографиялық сөздіктерге сүйеніп дұрыс жазу
Тілдік дағдыларды қолдану		5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	3.5.1.2* өз бетінше шағын мәтіннен көптік/тәуелдік/септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/ жазбаша тілде қолдану
			3.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен жіктеу (есімдіктерінің септелуін және септеулік шылауларды ауызша/ жазбаша тілде қолдану
			3.5.1.5* үлгі бойынша сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай сөйлем және мұғалімнің қолдауымен құрмалас сөйлем құрастыру
4-тоқсан			
			3.1.2.1* баяу және анық айтылған жиі қолданылатын сөздер және сөз тіркестерінен

Тыңдалым	1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	құралған шағын мәтіндердегі сөйлемдердің мазмұнын түсіну
	1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну	3.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 1,5-2 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру және сюжеттің даму желісі бойынша иллюстрациялар орналастыру/кесте толтыру/ мазмұндау
	1.5 Тыңдау-көру материалдарының мазмұнын түсіну	3.1.5.1* тыңдаған фразаның алдындағы немесе кейінгі оқиғаны болжау
Айтылым	2.2 Берілген тақырып бойынша ойын жеткізу	3.2.2.1 берілген тірек сөздер негізінде сөйлеу (3-4 сөйлем)
	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	3.2.3.1* белгілі тақырыптағы әңгімеге қатысу және сұхбаттасын түсіну және олардың ойын толықтыру
	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	3.2.4.1* жоспар (сурет, сызба түрінде) және тірек сөздер негізінде оқиға желісін сақтай отырып мазмұндау
	2.5 Тыңдау-көру материалдары негізінде ойын айту	3.2.5.1* оқыған/тыңдаған материал бойынша өз пікірін (менің ойымша ..., менің көзқарасым бойынша ..., себебі ...) дәлелдеу
	3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	3.3.2.1 жиі қолданылатын сөздер мен фразалардан құрастырылған шағын мәтіндегі негізгі ойды түсіну
Оқылым	3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	3.3.3.1* мәтіннің жанрын (әңгіме, тұрмыс-салт жырлары, бата, мақал-мәтелдер) ажырату, баяндау/сипаттау мәтіндерін анықтау
		3.3.4.1* мәтін мазмұны мен кейіпкерлерінің іс-әрекетін нақтылау

8. Демалыс мәдениеті. Мерекелер	3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	үшін сұрақтар (қандай? қай? қашан? қайда?) құрастыру және оған жауап беру
	3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	3.3.5.1* сөздіктер мен анықтамалықтардан қажетті ақпаратты табу және оны алу
Жазылым	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	3.4.1.1* тірек сөздер, сызбалар, суреттер, символдарды қолданып, постер/мәтін құрастыру
	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	3.4.2.1* оқыған/аудио/бейне материалдың мазмұнын тірек сөздерді қолданып жазу
	4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	3.4.4.1 кең жолды дәптерге бас әріптер мен кіші әріптердің биіктігін, енін, көлбеулігін және олардың байланысын сақтап жазу, каллиграфиялық дағдыларын дамыту
	4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	3.4.5.1 жаңа сөздерді орфографиялық сөздіктерге сүйеніп дұрыс жазу
Тілдік дағдыларлар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	3.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен заттың атын/сынын/іс-қимылын білдіретін сөздер мен көмекші сөздердің мағынасын ажырату, ауызша/жазбаша сөйлеу тілінде қолдану
		3.5.1.3* мұғалімнің қолдауымен шағын мәтіндегі етістіктің шақ, рай формаларын ауызша/жазбаша тілде қолдану
		3.5.1.4* мұғалімнің қолдауымен жіктеу есімдіктерінің септелуін және септеулік шылауларды ауызша/жазбаша тілде қолдану
		3.5.1.5* үлгі бойынша сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай сөйлем және мұғалімнің

колдауымен құрмалас сөйлем құрастыру

4) 4-СЫНЫП

Ортақ тақырыптар	Сөйлеу әрекеттерінің түрлері	Бөлімше (түйінді дағдылар)	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
	Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	4.1.1.1* анық айтылған сөзді тыңдап, қысқаша жазба (тірек сөздер) жасау және нақтылау мақсатында сұрақтар құру
		1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	4.1.2.1 бейтаныс сөздер мен сөз тіркестері бар мәтіннің мағынасын мәнмәтінге қатысты анықтап түсіну
		1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну	4.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 2 -2,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру/сөйлемді толықтыру және түйінді тұстарын анықтау/кесте толтыру/кластер құрастыру
		1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну	4.1.4.1* тыңдаған мәтін бойынша оқиғаның себеп-салдарлық байланысын (кейіпкерлер, оқиға) және негізгі ойды мұғалімнің колдауымен анықтау
	Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	4.2.1.1* берілген сөздерге қарама-қарсы мағыналы, мағыналас сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану
		2.2 Берілген тақырып бойынша ойын жеткізу	4.2.2.1 берілген тірек сөздер мен жоспардың негізінде қысқа монолог құру
		2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (сұхбат)	4.2.3.1* белгілі бір тақырыпта сұхбаттасу барысында шағын мәліметті (4-5 сөйлем) баяндау, кері байланыс беру, сөйлеу стилін сақтау, дауыс ырғағын келтіріп сөйлеу

1. Менің Отаным – Қазақстан
2. Құндылықтар

	2.6 Оқылған/ тыңдаған материал бойынша пайымдама жасау	4.2.6.1 айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс айту
Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	4.3.1.1* мәтінді іштей, түсініп және қажетті ақпаратты тауып/шолып/ белгі қойып оқу
	3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	4.3.2.1 бейтаныс сөздер кездесетін шағын мәтіндегі негізгі ойды түсіну
	3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	4.3.4.1* мұғалімнің қолдауымен мәтін мазмұнын және кейіпкерлердің іс-әрекетін бағалауға бағытталған сұрақтар (неліктен? не үшін?) құрастыру және оған жауап беру
Жазылым	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	4.4.1.1* шағын сюжетті комикс/буклет/коллаж/ жарнама/ презентацияны сөйлемдермен толықтыру
	4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	4.4.5.1 мұғалімнің қолдауымен айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс жазу
	4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	4.4.4.1 каллиграфиялық нормаларға сәйкес әріптердің өзара байланысын сақтап, бір сызықта көркем жазу
Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	4.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен шылауларды, көмекші сөздерді ажырату, ауызекі және жазба тілде қолдану
		4.5.1.2* көптік/тәуелдік/септік/ жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану
		4.5.1.3* өз бетінше шағын мәтіннен етістіктің грамматикалық категорияларын ауызекі және жазба тілде қолдану
		4.5.1.4* септік/жіктік формалардағы жіктеу

			есімдіктерін және септеулік шылауларды ауызша/жазбаша тілде қолдану
			4.5.1.5 *сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай және құрмалас сөйлем құрастыру
2-тоқсан			
Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	4.1.1.1* анық айтылған сөзді тыңдап, қысқаша жазба (тірек сөздер) жасау және нақтылау мақсатында сұрақтар құру	
	1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	4.1.2.1 бейтаныс сөздер мен сөз тіркестері бар мәтіннің мағынасын мәнмәтінге қатысты анықтап түсіну	
	1.3 Тыңдаған аудио/ бейнематериалдың мазмұнын түсіну	4.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 2 -2,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру/ сөйлемді толықтыру және түйінді тұстарын анықтау/кесте толтыру/ кластер құрастыру/болжау	
	1.5 Тыңдау-көру материалдарының мазмұнын түсіну	4.1.5.1* тыңдаған оқиға/ әңгіме бөліктерінің жалғасын болжау	
Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	4.2.1.1* берілген сөздерге қарама-қарсы мағыналы, мағыналас сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану	
	2.2 Берілген тақырып бойынша ойды жеткізу	4.2.2.1 берілген тірек сөздер мен жоспардың негізінде қысқа монолог құру	
	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	4.2.3.1* белгілі бір тақырыпта сұхбаттасу барысында шағын мәліметті (4-5 сөйлем) баяндау, кері байланыс беру, сөйлеу стилін сақтау, дауыс ырғағын келтіріп сөйлеу	

3. Мәдени мұра
4. Мамандықтар әлемі

	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	4.2.4.1* жоспар/ жазбаларын қолданып, мәтінді толық мазмұндау
	2.5 Тыңдау-көру материалдары негізінде ойын айту	4.2.5.1* шығарманың кейіпкері туралы пікірлерді (менің түсінігім бойынша, ... оның пікірінше, ... , оның айтуынша, ..., кейбір адамдардың ойынша, ...) салыстыра отырып бағалау
	2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	4.2.6.1 айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс айту
Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	4.3.1.1* мәтінді іштей, түсініп және қажетті ақпаратты тауып/ шолып/ белгі қойып оқу
	3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	4.3.3.1* мәтіннің жанрын (мақал-мәтелдер, бата, аңыз, мысал, өсиет әңгімелердің) жанрлық ерекшеліктерін және көмекші сөздердің қолдауымен пайымдау мәтінін анықтау
	3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	4.3.4.1* мұғалімнің қолдауымен мәтін мазмұнын және кейіпкерлердің іс-әрекетін бағалауға бағытталған сұрақтар (неліктен? не үшін?) құрастыру және оған жауап беру
	3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	4.3.5.1* қажетті ақпараттарды табу үшін түрлі дереккөздерді (сөздіктер, инфографикалар, энциклопедиялар, ғаламтор) қолдана білу
	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	4.4.1.1* шағын сюжетті комикс/ буклет/ коллаж/ жарнама/ презентацияны сөйлемдермен толықтыру
	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	4.4.2.1* оқыған/аудио/ бейне материалдың мазмұнын дайын жоспар негізінде жазу

	Жазылым	4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	<p>4.4.5.1 мұғалімнің қолдауымен айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс жазу</p> <p>4.4.5.2 сөзге қосымшалар жалғау кезінде үндестік заңын сақтау</p>
	Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	<p>4.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен шылауларды, көмекші сөздерді ажырату, ауызша/жазбаша тілде қолдану</p> <p>4.5.1.2* көптік/ тәуелдік/ септік/ жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану</p> <p>4.5.1.3* өз бетінше шағын мәтіннен етістіктің шақ, рай формаларын ауызша/жазбаша тілде қолдану</p> <p>4.5.1.4* септік/жіктік формалардағы жіктеу есімдіктерін және септеулік шылауларды ауызша/жазбаша тілде қолдану</p>
3-тоқсан			
	Тыңдалым	<p>1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну</p> <p>1.2 Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну</p> <p>1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну</p>	<p>4.1.1.1* анық айтылған сөзді тыңдап, қысқаша жазба (тірек сөздер) жасау және нақтылау мақсатында сұрақтар құру</p> <p>4.1.2.1 бейтаныс сөздер мен сөз тіркестері бар мәтіннің мағынасын мәнмәтінге қатысты анықтап түсіну</p> <p>4.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 2 -2,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру/сөйлемді толықтыру және түйінді тұстарын анықтау/кесте толтыру/кластер құрастыру</p> <p>4.1.4.1* тыңдаған мәтін бойынша оқиғаның</p>

		1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну	себеп-салдарлық байланысын (кейіпкерлер, оқиға) және негізгі ойды мұғалімнің қолдауымен анықтау
		1.5 Тыңдау-көру материалдарының мазмұнын түсіну	4.1.5.1* тыңдаған оқиға/әңгіме бөліктерінің жалғасын болжау
	Айтылым	2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	4.2.3.1* белгілі бір тақырыпта сұхбаттасу барысында шағын мәліметті (4-5 сөйлем) баяндау, кері байланыс беру, сөйлеу стилін сақтау, дауыс ырғағын келтіріп сөйлеу
		2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	4.2.4.1* жоспар/жазбаларын қолданып, мәтінді толық мазмұндау
		2.5 Тыңдау-көру материалдар негізінде ойды айту	4.2.5.1* шығарманың кейіпкері туралы пікірлерді (менің түсінігім бойынша, ... оның пікірінше, ... , оның айтуынша, ..., кейбір адамдардың ойынша, ...) салыстыра отырып бағалау
	2.6 Орфоэпиялық нормаларды сақтау	4.2.6.1 айтылуы мен жазылуында айырмашылығы бар сөздерді дұрыс айту	
5. Табиғат құбылыстары 6. Қоршаған ортаны қорғау	Оқылым	3.2 Мәтіннің мазмұнын түсіну	4.3.2.1 бейтаныс сөздер кездесетін шағын мәтіндегі негізгі ойды түсіну
		3.3 Мәтіннің жанрлары мен түрлерін анықтау	4.3.3.1* мәтіннің жанрын (мақал-мәтелдер, бата, аңыз, мысал, өсиет әңгімелердің) жанрлық ерекшеліктерін және көмекші сөздердің қолдауымен пайымдау мәтінін анықтау
		3.4 Сұрақтар мен жауаптар құрастыру	4.3.4.1* мұғалімнің қолдауымен мәтін мазмұнын және кейіпкерлердің іс-әрекетін бағалауға бағытталған сұрақтар (

		неліктен? не үшін?) құрастыру және оған жауап беру
	3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	4.3.5.1* қажетті ақпараттарды табу үшін түрлі дереккөздерді (сөздіктер, инфографикалар, энциклопедиялар, ғаламтор) қолдана білу
Жазылым	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	4.4.1.1* шағын сюжетті комикс/ буклет/ коллаж/ жарнама/ презентацияны сөйлемдермен толықтыру
	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	4.4.2.1* оқыған/аудио/ бейне материалдың мазмұнын дайын жоспар негізінде жазу
	4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	4.4.3.1* сөйлемнің бірыңғай мүшелерінің тыныс белгісін (үтір, қос нүкте)/қаратпа сөзден кейінгі сөйлемнің тиісті тыныс белгілерін қолдану
	4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	4.4.4.1 каллиграфиялық нормаларға сәйкес әріптердің өзара байланысын сақтап, бір сызықта көркем жазу
	4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	4.4.5.2 сөзге қосымшалар жалғау кезінде үндестік заңын сақтау
Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	4.5.1.1* мұғалімнің қолдауымен шылауларды , көмекші сөздерді ажырату, ауызша/ жазбаша тілде қолдану
		4.5.1.2* көптік/тәуелдік/ септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану
		4.5.1.3* өз бетінше шағын мәтіннен етістіктің шақ, рай формаларын ауызша/ жазбаша тілде қолдану
		4.5.1.4* септік/жіктік формалардағы жіктеу есімдіктерін және септеулік шылауларды

			ауызша/жазбаша тілде қолдану
			4.5.1.5* сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай және құрмалас сөйлем құрастыру
4-тоқсан			
Тыңдалым	1.1 Тыңдаған материалдың мазмұнын түсіну	4.1.1.1* анық айтылған сөзді тыңдап, қысқаша жазба (тірек сөздер) жасау және нақтылау мақсатында сұрақтар құру	
	1.3 Тыңдаған аудио/бейнематериалдың мазмұнын түсіну	4.1.3.1* тыңдаған материалдың (ұзақтығы 2-2,5 мин) мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру/сөйлемді толықтыру және түйінді тұстарын анықтау/кесте толтыру/кластер құрастыру/болжау	
	1.4 Мәтіндегі негізгі, қосалқы мәліметтерді түсіну	4.1.4.1* тыңдаған мәтін бойынша оқиғаның себеп-салдарлық байланысын (кейіпкерлер, оқиға) және негізгі ойды мұғалімнің қолдауымен анықтау	
	1.5 Тыңдау-көру материалдарының мазмұнын түсіну	4.1.5.1* тыңдаған оқиға/әңгіме бөліктерінің жалғасын болжау	
	Айтылым	2.1 Сөздік қорды толықтыру	4.2.1.1* берілген сөздерге қарама-қарсы мағыналы, мағыналас сөздерді табу және сөйлеу барысында қолдану
		2.2 Берілген тақырып бойынша ойды жеткізу	4.2.2.1 берілген тірек сөздер мен жоспардың негізінде қысқа монолог құру
		2.3 Түрлі жағдаяттарда қарым-қатынасқа түсу (диалог)	4.2.3.1* белгілі бір тақырыпта сұхбаттасу барысында шағын мәліметті (4-5 сөйлем) баяндау, кері байланыс беру, сөйлеу стилін сақтау, дауыс ырғағын келтіріп сөйлеу

7. Ғарышқа саяхат
8. Болашаққа саяхат

	2.4 Оқыған/ тыңдаған материалды мазмұндау	4.2.4.1* жоспар/ жазбаларын қолданып, мәтінді толық мазмұндау
	2.5 Тыңдау-көру материалдарынегізінде өз ойын айту	4.2.5.1* шығарманың кейіпкері туралы пікірлерді (менің түсінігім бойынша, ... оның пікірінше, ... , оның айтуынша, ..., кейбір адамдардың ойынша, ...) салыстыра отырып бағалау
Оқылым	3.1 Оқу түрлерін қолдану	4.3.1.1* мәтінді іштей, түсініп және қажетті ақпаратты тауып/шолып/ белгі қойып оқу
	3.5 Түрлі дереккөздерден қажетті ақпаратты алу	4.3.5.1* қажетті ақпараттарды табу үшін түрлі дереккөздерді (сөздіктер, инфографикалар, энциклопедиялар, ғаламтор) қолдана білу
Жазылым	4.1 Мәтінді түрлі формада ұсыну	4.4.1.1* шағын сюжетті комикс/ буклет/ коллаж/ жарнама/ презентацияны сөйлемдермен толықтыру
	4.2 Тыңдаған/ оқыған/ көрген материалдың мазмұнын жазу	4.4.2.1* оқыған/аудио/ бейне материалдың мазмұнын дайын жоспар негізінде жазу
	4.3 Пунктуациялық нормаларды сақтау	4.4.3.1* сөйлемнің бірыңғай мүшелерінің тыныс белгісін (үтір, қос нүкте)/қаратпа сөзден кейінгі сөйлемнің тиісті тыныс белгілерін қолдану
	4.4 Каллиграфиялық дағдыларды дамыту	4.4.4.1 каллиграфиялық нормаларға сәйкес әріптердің өзара байланысын сақтап, бір сызықта көркем жазу
	4.5 Орфографиялық дағдыларды дамыту	4.4.5.2 сөзге қосымшалар жалғау кезінде үндестік заңын сақтау
		4.5.1.2*көптік/тәуелдік/ септік/жіктік жалғаулы сөздерді ауызша/жазбаша тілде қолдану

	Тілдік дағдылар	5.1 Грамматикалық нормаларды сақтау (лингвистикалық терминдерді қолданбау)	<p>4.5.1.3* өз бетінше шағын мәтіннен етістіктің шақ, рай формаларын ауызша/ жазбаша тілде қолдану</p> <p>4.5.1.4* септік/жіктік формалардағы жіктеу есімдіктерін және септеулік шылауларды ауызша/жазбаша тілде қолдану</p> <p>4.5.1.5* сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтап жай және құрмалас сөйлем құрастыру</p>
--	-----------------	--	---

Ескерту:

- 1) "*" – белгіленген оқу мақсаттарының бөлігі жүзеге асырылады;
- 2) "/" – белгісі оқу мақсатындағы бөліп қарастыруға болатын бөліктерді көрсетеді.

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
2-қосымша

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 16 қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
27-қосымша

Бастауыш білім беру деңгейінің 1- сыныбына арналған "Цифрлық сауаттылық" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. "Цифрлық сауаттылық" пәнінің үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – бағдарлама) "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. "Цифрлық сауаттылық" пәнін оқыту мақсаты – білім алушылардың оқу мен күнделікті өмірде есептей білу дағдылары, робототехника, базалық білім, заманауи

ақпараттық технологиялармен жұмыс жасаудағы білік және дағдыларды тиімді қолдануын қамтамасыз ету.

3. Негізгі міндеттері:

1) білім алушыларға компьютер туралы, қазіргі заманғы цифрлық құрылғылар және олардың қоғамдағы рөлі туралы бастапқы ақпараттар беру;

2) ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалана отырып, білім алушылардың есептей білу, роботтарды жинау және программалау, іздеу, жинақтау, өңдеу, ақпараттарды сақтау және тарату дағдыларын қалыптастыру;

3) білім алушылардың әртүрлі қолданбалы программаларды қолдану арқылы өз идеяларын ұсыну дағдыларын қалыптастыруға ықпал ету;

4) байланыс, ақпарат алмасу және ынтымақтастық үшін ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалануын ынталандыру;

5) білім алушыларды компьютермен қауіпсіз жұмыс істеу ережелері мен авторлық құқықтарды құрметтеуді үйрету.

4. Оқу бағдарламасында үш тілде оқыту ғана емес, сонымен қатар білім алушылардың мектептен тыс сабақтарын үш тілде (қазақ, орыс және шетел тілдерінде) ұйымдастыруды көздейтін үш тілде білім беруді жүзеге асыру қарастырылған.

5. Оқу бағдарламасының ерекшелігіне оның пән бойынша білім мен білігінің қалыптасуына бағдарлануы ғана емес, сонымен қатар, білімді функционалдық және шығармашылық жағынан қолдану, сын тұрғысынан ойлау, зерттеу жұмыстарын жүргізу, ақпараттық және коммуникациялық технологияларды, әртүрлі коммуникациялық әдістерді пайдалану, топта және жеке жұмыс істей білу, проблемаларды шешу және шешім қабылдау сияқты кең ауқымды дағдылар жатады.

6. Жеке тұлғалық қасиеттердің кең спектрлі дағдылардың табиғи үйлесімде дамуы - білім алушылардың бойында: "қазақстандық патриотизм және азаматтық жауапкершілік", "құрмет", "ынтымақтастық", "еңбек және шығармашылық", "ашықтық", "өмір бойы білім алу" сияқты базалық құндылықтарды қалыптастырудың негізі болып табылады. Бұл құндылықтар білім алушылардың мінез-құлқына және күнделікті іс-әрекеттеріне ынталандырушы болуға арналған оның тұрақты тұлғалық бағдары болуы тиіс.

2-тарау. "Цифрлық сауаттылық" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1 - параграф. "Цифрлық сауаттылық" пәнінің мазмұны

7. "Цифрлық сауаттылық" пәні бойынша білім жүктемесінің көлемі:

1) 1-сынып аптасына 1 сағаттан, II жартыжылдықтан бастап 19 сағатты;

2) 2-сынып аптасына 1 сағаттан, оқу жылында 36 сағатты;

3) 3-сынып аптасына 1 сағаттан, оқу жылында 36 сағатты;

4) 4-сынып аптасына 1 сағаттан, оқу жылында 36 сағатты құрайды.

8. "Цифрлық сауаттылық" пәнін оқытудағы негізгі талап - компьютерлік жүйелерге қолжетімділік.

"Цифрлық сауаттылық" пәнін тиімді өткізуге арналған қажетті жабдықтардың тізімі :

1) гарнитурамен жабдықталған дербес компьютерлер (микрофоны бар құлаққаптар) ;

2) Интернетке кең жолақты қосылуымен мұғалімдер мен білім алушылар арасындағы байланыс және құралдарын деректермен алмасуды қамтамасыз ететін жоғары сапалы ашық қатынас желісі;

3) Перифериялық құрылғылар: принтер, сканер, көшіру техникасы, интерактивті проектор/интерактивті тақта;

4) Робототехникаға арналған жиынтықтар.

9. Пәннің негізгі мазмұны келесі бөлімдерді қамтиды:

1) Ақпараттық этикет

2) Менің алғашқы суретім

3) Біздің өміріміздегі алгоритм

4) Бағдарламалар

5) компьютер;

6) ақпаратты ұсыну және өңдеу;

7) интернет желісінде жұмыс істеу;

8) есептей білу;

9) робототехника.

10. "Компьютер" бөлімі келесі бөлімдерді қамтиды:

1) компьютердің құрылғылары;

2) программалық қамтамасыз ету;

3) қауіпсіздік.

11. "Ақпаратты ұсыну және өңдеу" бөлімі келесі бөлімдерден тұрады:

1) мәтіндер;

2) графика;

3) презентациялар;

4) мультимедия.

12. "Интернеттегі жұмыс" бөлімі келесі бөлімдерді қамтиды:

1) ақпаратты іздеу;

2) ақпаратпен алмасу.

13. "Есептей білу" бөлімі төмендегі бөлімдерді қамтиды:

1) алгоритмдер;

2) программалау.

14. "Робототехника" бөлімі келесі бөлімдерді қамтиды:

1) жалпы робототехника;

- 2) роботтың қозғалысы;
- 3) датчиктер мен қозғалтқыштар.

15. "Цифрлық сауаттылық" оқу пәнінің 1-сыныпқа арналған базалық мазмұны:

1) "Ақпараттық этикет: Өз денсаулығымызды сақтаймыз; Біздің айналамыздағы ақпарат; Ақпарат және компьютер; Интернет желісінде жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік.

2) "Менің алғашқы суретім": Фигуралар; Фигуралармен орындалатын іс-әрекет.

3) "Біздің өміріміздегі алгоритмдер": Біздің өміріміздегі алгоритм.

4) "Бағдарламалау": Scratch бағдарламасымен танысу; Менің алғашқы бағдарламам.

16. "Цифрлық сауаттылық" оқу пәнінің 2-сыныпқа арналған базалық мазмұны:

1) "Компьютер": компьютер құрылғылары: енгізу құрылғылары (тінтуір, пернетақта, микрофон) және шығару құрылғылары (монитор, принтер, дыбыс шығарғыш/құлаққап); программалық қамтамасыз ету: файлдар және бумалар түсінігі, меню командаларын қолдану; қауіпсіздік: цифрлық құрылғылармен жұмыс жасау барысында техника қауіпсіздігінің негізгі ережелерін сақтау, желіде орналасқан ақпараттардың шынайылығы мен пайдасы;

2) "Ақпаратты өңдеу және көрсету":

Мәтіндер: мәтіндік редакторда сөйлемдерді теру, қаріпті және абзацты пішімдеу (қаріптің жазылу стилі, түсі, түзету), құжаттағы ерекшеленген мәтінді қиып алу, көшіру, қою;

Графика: суретті өңдеу; қию, бұру, өлшемін өзгерту, суреттің фрагментін көшіру;

Мультимедиа: дыбыс жазу және дыбысты ойнату, дыбыстық эффектілер, дыбысты өңдеу;

3) "Интернет желісінде жұмыс істеу": берілген тақырып бойынша ақпаратты іздеу үшін браузерді пайдалану, қосымшалар арасында деректермен алмасу;

4) "Есептей білу": алгоритмдер: сызықтық алгоритм, алгоритмнің сөздік формасы, алгоритмнің графикалық формасы; программалау: атқарушының командалар жүйесі, лабиринт.

Бағдарламалау: ендірілген графикалық редакторда ойын бағдарламалау ортасын құру, пернетақтадан спрайтты басқаруды ұйымдастыру, кейіпкерлер арасындағы мәтіндік диалогты ұйымдастыру;

5) "Робототехника": Робот қозғалысын ауызша түрде берілген алгоритм бойынша ұйымдастыру, сенсорлық сенсорды пайдалану, робот үшін аудио файлды жүктеу, робот үшін бағдарламаны әзірлеу кезінде дыбысты пайдалану, құрылған роботты аудиторияға ұсыну.

17. "Цифрлық сауаттылық" оқу пәнінің 3-сыныпқа арналған базалық мазмұны:

1) "Компьютер": компьютердің құрылғылары: енгізу және шығару құрылғылары; программалық қамтамасыз ету: компьютерлік программалардың қызметі (сілтеуіш, суреттерді көруге арналған программалар), программа менюі, меню командаларын

қолдану, файлдар мен бумалар, компьютерде файлдарды ашу және сақтау; қауіпсіздік техникасы: қауіпсіздік техникасының ережелері;

2) "Ақпаратты өңдеу және көрсету": мәтіндер: мәтіндік редактордың қызметі, программа менюі, мәтінді теру және өңдеу, символдар мен абзацтарды пішімдеу, мәтінмен болатын операциялар, символдарды қосу; графика: графикалық редактордың қызметі, суреттерді ашу және сақтау, редактор құралдарын қолдана отырып, сурет салу, түстер палитрасы, суреттерді өңдеу, суретті кесу, айналдыру және өлшемін өзгерту, сурет бөліктерінің көшірмесін жасау; презентация: презентация құру программаларының қызметі, программа менюі, презентацияларды ашу және сақтау, слайдта мәтін мен суреттерді орналастыру, слайд арасында ауысу, презентация дизайны, дыбысты қосу; мультимедиа: дыбыстық ақпаратты енгізу және шығару құрылғылары, дыбыс редакторының қызметі, дыбысты жазу, дыбыстарды өңдеу және ойнату, дыбыстық эффекттерді қолдану;

3) "Интернет желісіндегі жұмыс": ақпаратты іздеу: құжаттағы мәтіннің фрагментін іздеу; ақпарат алмасу: желіде ақпарат алмасу тәсілдері, жобамен бірлесіп жұмыс істеу үшін мессенджерлерді пайдалану;

4) "Есептей білу":

Алгоритмдер: цикл, циклдік алгоритмді жүзеге асырудағы Орындаушының командалық жүйесі.

Бағдарламалау: ойын бағдарламалау ортасында ойын құру кезінде циклдік алгоритмді енгізу, дайын сценарий бойынша ойын жасау, ойын бағдарламалау ортасында бірнеше көріністермен және кейіпкерлермен жұмыс істеу;

5) "Робототехника": орташа мотордың жылдамдығы мен айналу санын баптау, роботтың қозғалысын ұйымдастыру үшін циклды пайдалану.

18. "Цифрлық сауаттылық" оқу пәнінің 4-сыныпқа арналған базалық мазмұны:

1) "Компьютер": компьютер құрылғылары, ғылыми-техникалық прогрестің компьютерлік және мобильді техниканың ескіруіне әсері.

Қауіпсіздік: сенімді құпиясөз критерийі;

2) "Ақпаратты ұсыну және өңдеу":

Мәтіндер: мәтіндегі кестелер.

Презентациялар: слайдтың орналасуы, нысандардың анимациясы; бейне және дыбысты енгізу.

Мультимедиа: бейнеролик жасау;

3) "Интернет желісіндегі жұмыс":

Ақпаратты іздеу: компьютердегі файлдар мен қалталарды іздеу.

Ақпарат алмасу: браузер параметрлері (бетбелгілер, тарих және жүктеулер).

Электрондық пошта: хабарламаларды, тіркелген файлдармен хабарламаларды қабылдау және жіберу;

4) "Есептей білу": Алгоритмдер: кірістірілген циклдар, логикалық операторлар, салыстыру операторлары.

Бағдарламалау: ойын бағдарламалау ортасындағы айнымалылар, ойынды өз сценарийі бойынша дамыту;

5) "Робототехника": түс сенсоры; ультрадыбыстық сенсор.

2- параграф. Оқу мақсаттарының жүйесі

19. Оқу мақсаттары программада кодпен берілген. Кодта бірінші нөмір сыныпты, екінші және үшінші сандар - бөлім мен бөлімше, төртінші сан оқу мақсатының нөмірленуін көрсетеді. Мысалы, 2.1.2.1 кодында: "2" – сынып, "1.2" – бөлімше, "1" – оқу мақсатының нөмірленуі.

20. Оқыту мақсаты жүйесі әр сыныпқа бөлім бойынша берілген:

1) Ақпараттық әдеп

Білім алушылар міндетті	
Бөлімше	1-сынып
1. Өз денсаулығымызды сақтаймыз	1.1.1.1 Компьютермен жұмыс істеу барысында тәртіп ережелерін ұстанып өз денсаулығын сақтау. 1.1.1.2 Компьютердің қолданылуына қарай негізгі құрылғыларын атау.
2. Біздің айналамыздағы ақпарат	1.1.2.1 Қабылдау тәсілдерін қолданып ақпарат түрлерін анықтау.
3. Ақпарат және компьютер	1.1.3.1 Ұсыну формасы бойынша ақпарат түрлерін ажырату. 1.1.3.2 ақпаратты ұсыну кезіндегі ақпарат көздері мен қабылдағыштардың байланыс арналарына мысалдар келтіру
4. Интернет желісінде жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік	1.1.4.1 Интернет желісін өмірде қолдану мысалдарын келтіру. 1.1.4.2 желідегі барлық ақпарат сенімді және пайдалы емес екенін талқылау; 1.1.4.3 Интернет желісіне жеке ақпаратты беру кезіндегі қауіптерді анықтау.

2) Менің алғашқы суретім

Бөлімше	1-сынып
Фигуралар	1.2.1.1 Стандартты фигураларды қолданып салу. 1.2.1.2 Түстер палитрасындағы негізгі түсті өзгертіп кескін салу. 1.2.1.3 Палитрада фон түсін тандап кескін салу. 1.2.1.4 Контурын өзгерту арқылы фигураны салу. 1.2.1.5 Фигура түсін құйып бояу арқылы өзгертіп салу.
	1.2.2.1 Форма мен параметрді қолданып кескін бөлігін ерекшелену. 1.2.2.2 Көшіру, қиып алу және қою құралдарын қолданып кескін салу.

Фигуралармен орындалатын іс-әрекет	1.2.2.3 Бұру немесе айналдыру құралдарын қолданып кескін салу. 1.2.2.4 Түспен толтыру құралын қолданып кескін салу.
------------------------------------	--

3) Біздің өміріміздегі алгоритмдер

Біздің өміріміздегі алгоритмдер	1.3.1.1 Алгоритм, әрекет және команда ұғымдарын түсіндіру. 1.3.1.2 Орындаушы және оның командалар жүйесін анықтап алгоритм құру. 1.3.1.3 Алгоритм түрлерін өмірмен байланыстырып мысалдар келтіру.
---------------------------------	--

4) Бағдарламалау

Scratch пен танысу	1.4.1.1 Кейіпкер фигурасы үшін кітапханадан Спрайтты таңдау. 1.4.1.2 Кітапханадан Сахна фонын таңдау.
Менің алғашқы бағдарламам	1.4.2.1 Scratch (скретч) программалау ойын ортасында дайын сценариді алгоритм бойынша іске асыру. 1.4.2.2 Scratch (скретч) программалау ойын ортасында есептің шарты бойынша сызықтық алгоритімді өңдеу. 1.4.2.3 Scratch (скретч) программалау ойын ортасында жобаны құру, сақтау және ашу.

2-4 сынып

1) Компьютер

	Білім алушылар міндетті		
Бөлімше	2-сынып	3-сынып	4-сынып
1.Компьютердің құрылғылары	2.1.1.1 енгізу шығару құрылғыларын ажырата білу;	3.1.1.1 таңба регистрін, пернетақтаның орналасуын, меңзерді басқаруды өзгерту үшін клавиштерді пайдалану;	4.1.1.1 компьютерлік және мобильді технологиялардың ескіруі ғылыми-техникалық прогреспен байланысты екенін түсіндіру;
2.Программалық камтамасыз ету	2.1.2.1 Файл мен бума туралы түсінік беру; 2.1.2.2 файлдар мен бумаларды жасау, көшіру, жылжыту және жою; 2.1.2.3 өз жұмысындағы контекстік мәзірді пайдалану;	3.1.2.1 қолданбалы программаларда "қызу" клавиштерді пайдалану;	
3.Қауіпсіздік	3.1.3.1 Интернет желісінде жұмыс істеуде жеке қауіпсіздігінің негізгі ережелерін ескеру;	4.1.3.1 сенімді пароль критерийлерін айқындау;	

2) Ақпаратты ұсыну және өңдеу

Бөлімше	2-сынып	3-сынып	4-сынып
---------	---------	---------	---------

1. Мәтіндер	2.2.1.2. Өз идеяларын мәтіндік редакторда жазу ;	3.2.1.1. таңбалы, нөмірленген тізімдер жасау; 3.2.1.2. мәтінді теру ережесін сақтау; 3.2.1.3. мәтінді өңдеу; 3.2.1.4. шрифт пен абзацты пішімдеу; 3.2.1.5. суреттерді мәтінге енгізіп, реттеу;	4.2.1.1 мәтінде қарапайым кестелер жасау;
2 Графика	2.2.2.1 суреттің фрагментін көшіру және көрсету; 2.2.2.2 суретті өңдеу (кесу, айналдыру, өлшемін өзгерту);	3.2.2.1 фотосуреттерді өңдейтін (жарық, контраст, жиектеме) программаларын қолдану ;	
3. Презентациялар		3.2.3.1 мәтін мен бейнені қамтитын қарапайым көрсетілімдерді жасау; 3.2.3.2 слайдтар арасындағы ауысуды қолдану; 3.2.3.3 презентацияларды безендіру үшін дайын дизайнды қолдану;	4.2.3.1 слайд үшін макет таңдау; 4.2.3.2 презентациялардағы нысандардың анимациясын келтіру; 4.2.3.3 презентацияға дыбыс пен бейнені енгізу ;
4. Мультимедиа	2.2.4.1 дыбысты жазу және ойнату үшін программаларды пайдалану; 2.2.4.2 дыбыстық файлдарды өңдеу;		4.2.4.1 бейнеклиптерді жасау; 4.2.4.2 белгілі бір тақырыпта фотосуреттер, дыбыстар және бейнелерді пайдалану;

3) Интернет желісінде жұмыс істеу

Бөлімше	2-сынып	3-сынып	4-сынып
1. Ақпараттар іздеу	2.3.1.1 берілген тақырып бойынша ақпарат іздеу үшін браузерді қолдану;	3.3.1.1 ақпарат іздеуді іске асыру (құжаттағы мәтін үзіндісі);	4.3.1.1 түйінді сөздер бойынша ақпаратты іздеу үшін браузерді пайдалану ; 4.3.1.2 ақпаратты іздеу (компьютердегі файлдар мен қалталар)
2. Ақпарат алмасу	2.3.2.1 қосымшалар арасындағы мәліметтермен ауысу;	3.3.2.1. жоба бойынша бірлесіп жұмыс істеуге арналған мессенджерлерді пайдалану; 3.3.2.2. желідегі ақпарат алмасу жолдарын түсіндіру;	4.3.2.1. электрондық поштаның мүмкіндіктерін түсіндіру 4.3.2.2. шолғыш параметрлерін қолдану (бетбелгілер жасау, тарихты және жүктеулерді қарау);

4) Есептей білу

Бөлімше	2-сынып	3-сынып	4-сынып

1. Алгоритмдер	2.4.1.1 берілген сценарий бойынша ойын бағдарламалау ортасында (Scratch (скретч)) тармақталу алгоритмін әзірлеу; 2.4.1.2 ойын бағдарламалау ортасында (Scratch (скретч)) ауызша түрде берілген тармақтау алгоритмін іске асыру;	3.4.1.1 берілген сценарий бойынша бағдарламалаудың ойын ортасында (Scratch (скретч)) қайталау алгоритмін әзірлеу; 3.4.1.2 ойын бағдарламалау ортасында (Scratch (скретч)) ауызша түрде берілген қайталау алгоритмін іске асыру;	4.1 ойын бағдарламалау ортасында кірістірілген циклды жүзеге асыру (Scratch (скретч)) 4.4.1.2 логикалық операторларды ойын бағдарламалау ортасында қолдану (Scratch (скретч)) ; 4.4.1.3 ойын бағдарламалау ортасында салыстыру операторларын қолдану (Scratch (скретч))
2. Бағдарламалау Scratch-пен танысу	2.4.2.1 жоба үшін бағдарламалаудың ойын ортасының (Scratch (скретч)) ендірілген графикалық редакторында таңба жасау; 2.4.2.2 ойын бағдарламалау ортасында (Scratch (скретч)) пернетақтадан спрайтты басқаруды ұйымдастыру; 2.4.2.3 ойын бағдарламалау ортасында кейіпкерлер арасында мәтіндік диалог ұйымдастыру (Scratch (скретч))	3.4.2.1. дайын сценарий бойынша ойын әзірлеу 3.4.2.2. программалау ойын алаңында бірнеше көріністермен жұмыс істеу 3.4.2.3. бағдарламалау ойын алаңында бірнеше кейіпкерлермен жұмыс істеу 3.4.2.4. программалау ойын алаңында ойын құру барысында циклдік алгоритмді жүзеге асыру	4.4.2.1 ойын программалау ортасында айналыстарды қолдану (Scratch (скретч)); 4.2 ойынды өз сценарийі бойынша жасау;
Менің алғашқы бағдарламам		3.4.2.1 ойын бағдарламалау ортасында бірнеше таңбаларды жасау (Scratch (скретч)); 3.4.2.2 ойын бағдарламалау ортасында ойын құру кезінде циклдік алгоритмді іске асыру (Scratch (скретч))	

4) Робототехника

Бөлімше	2-сынып	3-сынып	4-сынып
1. Жалпы робототехника	2.5.1.1 робот туралы түсіндіру; 2.5.1.2 білім беру роботының базалық моделінің негізгі элементтерін сипаттау; 2.5.1.3. робот үшін аудио файлды жүктеу;		

2. Роботтың қозғалысы	2.5.2.1 роботтың берілген жылдамдықпен алға жылжуын ұйымдастыру;	3.5.2.1. робот қозғалысын ұйымдастыру үшін циклды пайдалану;	
3. Датчиктер мен қозғалтқыштар	2.5.3.1 программаны бастау үшін жанап өтетін датчикті қолдану;	3.5.3.1. жылдамдығын реттеу және орта қозғалтқыш жылдамдығының мөлшерін орнату	4.5.3.1. түс датчигін пайдалану; 4.5.3.2. ультрадыбыс датчигін қолдану;

21. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

22. Осы оқу бағдарламасы Бастауыш білім беру деңгейінің 1-4 сыныбына арналған "Цифрлық сауаттылық" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарласын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспарға сәйкес іске асырылады.

3- параграф. Бастауыш білім деңгейінің 1- 4сыныбынаа арналған "Цифрлық сауаттылық" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарласын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспары

1) 1 сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері (ортақ тақырыптар) *	Пән тақырыптары	Оқу мақсаттары
3 тоқсан		
1-бөлім – Ақпараттық этикет (ортақ тақырыбы: "Саяхат")	Өз денсаулығымызды сақтаймыз	1.1.1.1 Компьютермен жұмыс істеу барысында тәртіп ережелерін ұстанып өз денсаулығын сақтау. 1.1.1.2 Компьютердің қолданылуына қарай негізгі құрылғыларын атау.
	Біздің айналамыздағы ақпарат	1.1.2.1 Қабылдау тәсілдерін қолданып ақпарат түрлерін анықтау.
	Ақпарат және компьютер	1.1.3.1 Ұсыну формасы бойынша ақпарат түрлерін ажырату. 1.1.3.2 ақпаратты ұсыну кезіндегі ақпарат көздері мен қабылдағыштардың байланыс арналарына мысалдар келтіру
	Интернет желісінде жұмыс істеу кезіндегі қауіпсіздік	1.1.4.1 Интернет желісін өмірде қолдану мысалдарын келтіру. 1.1.4.2 желідегі барлық ақпарат сенімді және пайдалы емес екенін талқылау; 1.1.4.3 Интернет желісіне жеке ақпаратты беру кезіндегі қауіптерді анықтау.
		1.2.1.1 Стандартты фигураларды қолданып салу. 1.2.1.2 Түстер палитрасындағы негізгі түсті өзгертіп кескін салу.

2-бөлім – Менің алғашқы суретім (ортақ тақырыбы: "Дәстүр және фольклор")	Фигуралар	1.2.1.3 Палитрада фон түсін тандап кескін салу. 1.2.1.4 Контурын өзгерту арқылы фигураны салу. 1.2.1.5 Фигура түсін құйып бояу арқылы өзгертіп салу.
	Фигуралармен орындалатын іс-әрекет	1.2.2.1 Форма мен параметрді қолданып кескін бөлігін ерекшелеу. 1.2.2.2 Көшіру, қиып алу және қою құралдарын қолданып кескін салу. 1.2.2.3 Бұру немесе айналдыру құралдарын қолданып кескін салу. 1.2.2.4 Түспен толтыру құралын қолданып кескін салу.
4 тоқсан		
3-бөлім Біздің өміріміздегі алгоритм (ортақ тақырыптар: "Тағам және сусындар", "Дені саудың – жаны сау")	Біздің өміріміздегі алгоритм	1.3.1.1 Алгоритм, әрекет және команда ұғымдарын түсіндіру. 1.3.1.2 Орындаушы және оның командалар жүйесін анықтап алгоритм құру. 1.3.1.3 Алгоритм түрлерін өмірмен байланыстырып мысалдар келтіру.
4 – бөлім. Бағдарламалау	Scratch пен танысу	1.4.1.1 Кейіпкер фигурасы үшін кітапханадан Спрайтты таңдау. 1.4.1.2 Кітапханадан Сахна фонын таңдау.
	Менің алғашқы бағдарламам	1.4.2.1 Scratch (скретч) программалау ойын ортасында дайын сценариді алгоритм бойынша іске асыру. 1.4.2.2 Scratch (скретч) программалау ойын ортасында есептің шарты бойынша сызықтық алгоритмді өңдеу. 1.4.2.3 Scratch (скретч) программалау ойын ортасында жобаны құру, сақтау және ашу.

2) 2 сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері (ортақ тақырыптар) *	Пән тақырыптары	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
	Өз денсаулығымызды сақтаймыз	2.1.3.1. цифрлық құрылғылар және интернет желілерімен жұмыс істеу кезінде негізгі қауіпсіздік ережелеріне сүйену; 2.3.1.1. берілген тақырып бойынша ақпарат іздеу үшін браузерді қолдану;

1-бөлім - Компьютерлер мен бағдарламалар (ортақ тақырыбы: "Барлығы мен туралы")		2. 1. 1. 1 енгізу шығару құрылғыларын ажырата білу;
	Файлдар мен бумалар	2.1.2.1 Файл мен бума туралы түсінік беру; 2.1.2.2 файлдар мен бумаларды жасау, көшіру, жылжыту және жою; 2.1.2.3 өз жұмысындағы контекстік мәзірді пайдалану;
2-бөлім - Шығармашылық және компьютер (ортақ тақырыбы: "Менің отбасым және достарым")	Программалар құруды жалғастырамыз	2.4.1.1 тармақталған алгоритмді жүзеге асыру;
	Алгоритмді орындау	2.4.1.2 ауызша белгіленген алгоритмді іске асыру;
	Жеке кейіпкер жасау	2.4.2.1. программалау алаңының кірістірілген графикалық редакторында кейіпкер жасау ; 2.2.2.1 суреттің фрагментін көшіріп көрсету; 2.2.2.2 суретті өңдеу (кесу, айналдыру, өлшемін өзгерту);
2 тоқсан		
3-бөлім – Сөзбе-сөз (ортақ тақырыптары: "Менің мектебім", "Менің туған жерім")	Пернетақтамен танысу	2.4.2.2 пернетақтадан спрайтты басқаруды ұйымдастыру
	Пернетақта симуляторы	2.2.1.1 пернетақта симуляторында мәтін теру;
	Мәтінмен жұмыс істеу	2.4.2.3 кейіпкерлер арасында мәтіндік диалог ұйымдастыру;
	Мультфильм жасау	2.4.1.1 тармақтау алгоритмін іске асыру; 2.4.2.2 пернетақтадан спрайтты басқаруды ұйымдастыру; 2.4.2.3 персонаждар арасында мәтін диалогын ұйымдастыру
3 тоқсан		
4-бөлім Мультимедиа (ортақ тақырыбы: "Жаны саудың –дені сау")	Дыбысты жазу және ойнату	2.1.1.1 енгізу шығару құрылғыларын ажырату; 2.2.4.1 дыбысты жазу және ойнату үшін программаларды пайдалану;
	Дыбыс әсерлері	2.2.4.2 дыбыстық файлдарды өңдеу;
	Дыбысты өңдеу	2.2.4.2 дыбыстық файлдарды өңдеу;
5-бөлім - Робототехника: сенсорлар (ортақ тақырыбы: "Дәстүрлер және фольклор")	Робот қозғалысы	2.5.2.1 ауызша нысанда көрсетілген алгоритм бойынша робот қозғалысын ұйымдастыру;
	Роботқа арналған программаны іске қосу	2.5.3.1 программаны бастау үшін түрту сенсорын қолдану;
	Роботқа арналған дыбыс	2.5.1.1 роботқа арналған аудиофайлды жүктеу;

		2.5.1.2. роботқа арналған программаны әзірлеу кезінде дыбысты пайдалану;
4 тоқсан		
6-бөлім - Робототехника: "Билейтін робот" жобасы (ортақ тақырыптар: "Қоршаған орта", "Саяхат")	Жобаға идея	2.2.1.2 өз идеяларын мәтіндік редакторда жазу 2.3.2.1 қосымшалар арасындағы мәліметтермен ауысу;
	Жобаға арналған алгоритм	2.4.1.3 мәселені шешу үшін алгоритм құрастыру;
	"Билейтін робот" жасау	2.4.1.1 тармақталған алгоритмді жүзеге асыру; 2.4.1.2 ауызша алдын ала белгіленген алгоритмді іске асыру; 2.5.2.1 ауызша нысанда көрсетілген алгоритм бойынша робот қозғалысын ұйымдастыру; 2.5.3.1 программаны бастау үшін жанап өтетін датчикті қолдану 2.5.1.1 роботқа арналған аудиофайлды жүктеу; 2.5.1.2. роботқа арналған программаны әзірлеу кезінде дыбысты пайдалану;
	Жобаны қорғау	2.5.1.3 құрылған роботты аудиторияға ұсыну.

4) 3-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері (ортақ тақырыптар)	Пән тақырыптары	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
1-бөлім - Бағдарламалау (ортақ тақырыптары: "Жабайы табиғат", "Жақсы деген немене, жаман деген немене?")	Өміріміздегі қайталаулар	3.4.1.1 қайталауды қолданатын алгоритмдер құрастыру (цикл);
	Циклдар	3.4.1.2 циклдік алгоритмді іске асыру;
	Кейіпкердің қозғалысы	3.4.2.4. программалау ойын алаңында ойын құру барысында циклдік алгоритмді жүзеге асыру; 3.3.2.2 желідегі ақпарат алмасу жолдарын түсіндіру;
	Желіде тілдесу	3.1.3.1 Интернет желісінде жұмыс істеуде жеке қауіпсіздігінің негізгі ережелерін ескеру.
2 тоқсан		
	Ойынның сценарийі.	3.4.2.1 дайын сценарий бойынша ойын әзірлеу; 3.2.1.1 таңбалы, нөмірленген тізімдер жасау;

2-бөлім- Ойын құру (ортақ тақырыптары: "Уақыт", "Сәулет")	Көріністер	3.4.2.2 программалау ойын алаңында бірнеше көріністермен жұмыс істеу;
	Кейіпкерлер	3.4.2.3 программалау ойын алаңында бірнеше кейіпкерлермен жұмыс істеу; 3.4.2.4 .программалау ойын алаңында ойын құру барысында циклдік алгоритмді жүзеге асыру;
	Костюм ауыстыру	3.4.2.4 . программалау ойын алаңында ойын құру барысында циклдік алгоритмді жүзеге асыру;
	Менің ойыным	3.4.1.1 қайталауды қолданатын алгоритмдер құрастыру (цикл); 3.4.2.3 программалау ойын алаңында бірнеше кейіпкерлермен жұмыс істеу; 3.4.2.2 программалау ойын алаңында бірнеше көріністермен жұмыс істеу; 3.4.2.4 . программалау ойын алаңында ойын құру барысында циклдік алгоритмді жүзеге асыру.
3 тоқсан		
3 бөлім- Робототехника. Жоба (ортақ тақырыптары: "Өнер", "Көрнекті тұлғалар")	Жобаға идея	3.1.1.1 таңба регистрін, пернетақтаның орналасуын, меңзерді басқаруды өзгерту үшін клавиштерді пайдалану; 3.2. 1.2 мәтінді теру ережесін сақтау; 3.2 .1.3. мәтінді өңдеу.
	Құжатты рәсімдейміз	3. 2. 1. 4 шрифт пен абзацты пішімдеу.
	Мәтіндегі иллюстрациялар	3. 3. 1. 1 ақпарат іздеуді іске асыру (құжаттағы мәтін үзіндісі); 3. 2. 1. 5. суреттерді мәтінге енгізіп, реттеу
	Робот қолының қозғалысы	3. 5. 3. 1 орта қозғалтқыш жылдамдығының мөлшерін орнату және жылдамдығын реттеу ;
	Цикл блогі	3.5. 2 1 робот қозғалысын ұйымдастыру үшін циклды пайдалану;
	"Робот-газартқыш" жасау	3. 5. 3. 1 орта қозғалтқыш жылдамдығының мөлшерін орнату және жылдамдығын реттеу ;

		3.5. 2.1 робот қозғалысын ұйымдастыру үшін циклды пайдалану;
4 тоқсан		
4-бөлім – Презентациялар (ортақ тақырыбы: "Су – өмірдің қайнар көзі")	Презентация жасау	3. 2. 3. 1 мәтін мен бейнені қамтитын қарапайым презентациялар жасау; 3. 1. 2. 1 қолданбалы программаларда "қызу" клавиштерді қолдану;
	Презентация дизайны	3. 2. 3. 3 презентацияны безендіру үшін дайын дизайнды пайдалану;
	Анимация және ауысу	3. 2. 3. 2 слайдтар арасында ауысуды қолдану;
5-бөлім - Мәтін, графика және презентация (ортақ тақырыбы: " Демалыс мәдениеті. Мерекелер").	Фотосуреттер	3. 2. 2. 1 фотосуреттерді өңдейтін (жарық, контраст, жиектеме) программалар қолдану;
	Жобамен таныстыру	3. 2. 3. 1 мәтін мен бейнені қамтитын қарапайым презентациялар жасау;
		3. 2. 3. 2 слайдтар арасында ауысуды қолдану; 3. 2. 3. 3 презентацияны безендіру үшін дайын жобаны пайдалану; Жүктеу

4) 4 сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері (ортақ тақырыптар) *	Пән тақырыптары	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
1-бөлім Программалау (ортақ тақырыптары: "Менің Отаным – Қазақстан", "Адами құндылықтар")	Айнымалылар	4.4. 2.1 айнымалыларды қолдану;
	Кейіпкердің костюмін өзгерту	4.4. 1.1 кірістірілген циклды жүзеге асыру;
	Өз ойының сценарийі	4.2.1.1 мәтінде қарапайым кестелер жасау;
	Логикалық операторлар	4.4.1.2 логикалық операторларды пайдалану;
	Салыстыру операторлары	4. 4.1.3 салыстыру операторларын пайдалану;
	Өз ойыным	4.4.2.2 өз сценарийі бойынша ойын жасау;
2 тоқсан		
2-бөлім - Робототехника. Лабиринт және кегль-ринг (ортақ тақырыптары: ("Мәдени мұра", " Мамандықтар әлемі")	Түс датчигі	4.5.1.1 түс датчигін қолдану;
	Бағдаршам-робот	4.5.1.1 түс датчигін қолдану;
	Ультрадыбыс датчигі	4.5.1.2 ультрадыбыс датчигін қолдану;
	Лабиринттан шығу	4.5.1.2 ультрадыбыс датчигін қолдану;

	Кегль-ринг	4.5.1.1 түс датчигін қолдану; 4.5.1.2 ультрадыбыс датчигін қолдану;
3 тоқсан		
3-бөлім - Бейне жасау (ортақ тақырыбы: "Табиғи құбылыстар")	Бейнежазба	4. 2. 4. 1 бейнеклиптерді жасау;
	Бейнені өңдеу	4. 2. 4. 1 бейнеклиптерді жасау;
4 бөлім - Презентациялар (ортақ тақырыбы: "Қоршаған ортаны қорғау")	Презентацияларға арналған ақпарат	4. 2. 3. 1 слайд үшін макет таңдау; 4. 3. 1. 1 ақпарат іздеу (компьютердегі файлдар мен бумалар, құжаттағы мәтін үзіндісі); ; 4. 3. 2. 1 браузер параметрлерін қолдану (бетбелгілер жасау, журналды және жүктеуді көру);
	Презентациядағы дыбыстар	4. 2. 4. 2 белгілі бір тақырыпта фотосуреттер, дыбыстар және бейнелерді пайдалану; 4. 2. 3. 3 презентацияға дыбыс пен бейнені кірістіру;
	Презентациядағы бейне	4. 3. 1. 1 ақпарат іздеу (компьютердегі файлдар мен бумалар, құжаттағы мәтін үзіндісін); 4. 2. 3. 2 презентациялардағы нысандар анимациясын келтіру; 4. 2. 4. 2 белгілі бір тақырыпта фотосуреттер, дыбыстар және бейнелерді пайдалану; 4. 2. 3. 3 презентацияға дыбыс пен бейнені кірістіру;
	Презентациядағы анимация	4. 2. 3. 2 презентациялардағы нысандардың анимациясын келтіру; 4. 2. 1. 2 құжатқа сурет енгізу;
4 тоқсан		
5-бөлім - Болашақтың компьютерлері (ортақ тақырыптары: "Болашаққа саяхат", "Ғарышқа саяхат")	Интернеткеі деректер жіберу	4. 3. 2. 2 файлдары қоса берілген хабарламаларды электрондық пошта арқылы қабылдау және жіберу;
	Пароль сенімділігі	4. 3. 2. 1 браузер параметрлерін қолдану (бетбелгілер жасау, журналды және жүктеуді көру); 4. 3. 2. 2 файлдары қоса берілген хабарламаларды электрондық пошта арқылы қабылдау және жіберу; 4. 1. 3. 1 сенімді пароль критерийлерін айқындау;
		4. 1. 1. 1 компьютерлік және мобильді технологиялардың

	Болашақтағы компьютерлер	ескіруі ғылыми-техникалық прогреспен байланысты екенін түсіндіру;
	"Болашақтағы компьютер" шағын жоба	4. 3. 1. 1 ақпаратты іздеу (компьютердегі файлдар мен бумалар); 4. 2. 4. 2 белгілі бір тақырыпта фотосуреттер, дыбыстар және бейнелерді пайдалану.

22. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрлігінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
3-қосымша

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрлігінің
2022 жылғы 16 қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
28-қосымша

Бастауыш білім беру деңгейінің 1-4-сыныптарына арналған "Жаратылыстану" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. "Жаратылыстану" оқу пәнінің оқу бағдарламасы (бұдан әрі – бағдарлама) " Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. Бастауыш мектептегі "Жаратылыстану" оқу пәнінің оқу бағдарламасының мақсаты – әлемнің қазіргі заманғы жаратылыстану ғылымы тұрғысынан бейнесі туралы білім негізін қалыптастыру және білім алушылардың зерттеу біліктері мен дағдыларын дамыту.

3. Оқу пәнінің бағдарламасы келесі міндеттерге жетуге бағытталған:

1) зерттеу, ойлау, коммуникативтік дағдылары мен біліктерінің негізін қалыптастыру;

2) техника мен технологияның дамуына елеулі ықпал еткен жаратылыстанудың маңызды идеяларымен, жетістіктерімен танысу;

3) қоршаған әлемнің құбылыстарын түсіндіру үшін және әртүрлі ақпарат көздерінен алынған жаратылыстану-ғылымдық тұрғысынан маңызды және өмірлік маңызы бар мазмұнды ақпаратты қабылдау үшін алынған білімді қолдана білу біліктерін меңгеру;

4) зияткерлік, шығармашылық қабілеттерін, сыни тұрғыдан ойлау қабілетін қарапайым зерттеулер, құбылыстарды талдау, жаратылыстану-ғылымдық ақпаратты қабылдау және түсіндіру барысында дамыту;

5) табиғат заңдарын тану және жаратылыстану ғылымдарының жетістіктерін өркениеттің дамуы мен өмір сапасын жақсарту үшін пайдалану мүмкіндігіне сенімділікті тәрбиелеу;

6) күнделікті өмірде тіршілік қауіпсіздігін қамтамасыз ету, заманауи технологияларды сауатты пайдалану, денсаулық пен қоршаған ортаны қорғау үшін жаратылыстану ғылымдары бойынша білімдерін қолдану дағдыларын қалыптастыру.

4. Оқу бағдарламасында үш тілде білім беруді жүзеге асыру қарастырылған, онда үш тілді меңгертіп қана қоймай, сол сияқты білім алушының сыныптан тыс жұмыстарын да үш (қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде) тілде ұйымдастыру қарастырылған.

5. Жеке тұлғалық қасиеттердің кең ауқымды дағдылармен бірлесе дамытылуы білім берудің "қазақстандық патриотизм мен азаматтық жауапкершілік", "құрмет", "ынтымақтастық", "еңбек пен шығармашылық", "ашықтық", "өмір бойы білім алу" сияқты басты құндылықтарын білім алушы бойына сіңіруге негіз болып табылады. Бұл құндылықтар білім алушының тәртібі мен күнделікті іс-әрекеттерін ынталандыратын тұрақты бағдары болады.

2-тарау. "Жаратылыстану" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Жаратылыстану" оқу пәнінің мазмұны

6. "Жаратылыстану" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 1-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 35 сағат;
- 2) 2-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 36 сағат;
- 3) 3-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 72 сағат;
- 4) 4-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 72 сағат.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

7. "Жаратылыстану" оқу пәнінің 1-сыныпқа арналған базалық мазмұны келесі бөлімдерден құралады:

1) "Мен зерттеушімін": қоршаған орта құбылыстарын бақылау; бақылау кезеңдері; эксперимент;

2) "Жанды табиғат": жанды ағзалар; өсімдіктер және олардың алуантүрлілігі, ағаштар, бұталар, шөптесін өсімдіктер; өсімдіктің негізгі бөліктері: тамыр, сабақ, жапырақ, гүл, жеміс, тұқым; жабайы және мәдени өсімдіктер; мәдени өсімдіктерді күту (суару, қоректендіру, топыраққа күтім жасау); өсімдіктің тіршілігіне қажетті жағдайлар (су, жарық, жылу, қоректік заттар); жануарлар, жабайы және үй жануарлары, үй жануарларын күту, үй жануарларының келтіретін пайдасы, жануарлардың жыл мезгілдерінің ауысуына бейімделуі: жылы жаққа ұшу, қысқа азық жинау, ұйқыға кету; адам, адамның дене мүшелері, адамның өмірінің кезеңдері, тамақтану, демалу;

3) "Жер және ғарыш": жердің пішіні, глобус – жер моделі, ғарыш, ғарыш денелері, астрономия туралы алғашқы түсініктер; зымырандар, телескоптар, уақыт, уақыт өлшеу құралдары, сағат, күнтізбелер;

4) "Табиғат физикасы": түрлі денелердің қозғалысы, табиғаттағы қозғалыс, адамдардың қозғалысы, қозғалыс траекториясы, қозғалыс траекториясын сурет түрінде белгілеу, жарық пен қараңғы, жарықтың табиғи және жасанды көздері, жарықтандыру, дыбыс және оның таралу ерекшеліктері, дыбыстың табиғи және жасанды көздері, жылу шығаратын құрылғылар, күнделікті өмірдегі электр, магниттің қасиеттері, магниттік қасиеті бар заттар.

8. "Жаратылыстану" оқу пәнінің 2-сыныпқа арналған базалық мазмұны келесі бөлімдерден құралады:

1) "Мен зерттеушімін": қоршаған орта, құбылыстар, процестер, нысандар, зерттеушінің жеке тұлғалық қасиеттері, бақылау – ғылыми таным әдісі, бақылаудың белгілері: мақсаты, нысаны, жоспары, мерзімі, нәтижесі; бақылау нәтижесін шартты белгілер арқылы тіркеу, бақылау жүргізу жоспары, қорытынды жасау, эксперименттің белгілері: мақсаты, болжам, ресурстары, жоспары, мерзімі, нәтижесі; эксперимент жүргізу және нәтижесін кестеге тіркеу, ақпарат көздері;

2) "Жанды табиғат": өсімдіктің өсуіне қажетті жағдайлар, өсімдіктерде болатын маусымдық өзгерістер, өсімдіктердің негізгі бөліктерінің қызметтері, өсімдік топтарының тіршілік ортасы және оған бейімделу тәсілдері, өсімдік топтары (өз өлкесіндегі өсімдіктер негізінде), топыраққа күтім жасау, өсімдіктерге қамқорлық жасау; жануарлардың топтары: бунақденелілер, балықтар, қосмекенділер, бауырымен жорғалаушылар, құстар мен сүтқоректілер, жануарлардың тіршілік ортасына бейімделуі, жануарлардың көбеюі, жұмыртқа салатын және төлдейтін жануарлар, жануарларды қорғау, адам, қанқа мен бұлшықет қызметі, бұлшықеттің жиырылуының қозғалудағы рөлі, дұрыс дене сымбаты, тіс және оның күтімі, жеке гигиена, оның денсаулық сақтаудағы рөлі;

3) "Заттар және олардың қасиеттері": ауа, ауаның адам, өсімдіктер мен жануарлар үшін маңызы, ауаның қасиеттері (түсі, иісі), ауаның агрегаттық күйі, жылуөткізгіштік,

ауаның бос кеңістікті толтыратын қасиеті, су және оның физикалық қасиеттері, судың агрегаттық күйлері: қатты, сұйық, газ тәрізді: судың табиғи көздері, табиғат ресурстары және олардың қолданысы, табиғат ресурстарын шығу тегі бойынша жіктеу;

4) "Жер және ғарыш": жер ғаламшары үшін Күннің рөлі, Ай – Жердің табиғи серігі, Күн жүйесінің ғаламшарлары, олардың орналасу реті және сипаттамалары, жер тобындағы ғаламшарлар, алып ғаламшарлар, уақытты өлшеу бірліктері: жыл, ай, апта, тәулік, сағат, минут; ғарыштағы қашықтық пен уақыт ерекшеліктері;

5) "Табиғат физикасы": денелердің түрлі жылдамдықпен қозғалуы, жылдамдықтың сипаттамасы: жылдам, баяу, қозғалыс тудыратын күштер: тарту және итеру, заттың массасы, заттардың массаларын анықтау, материалдардың жарықты өткізуі (мөлдір, мөлдір емес, жартылай мөлдір материалдар), қатты және бәсең дыбыс көздері, температура, температураны өлшеу, термометрлер, температураны өлшеу бірлігі – градус, магнит қолданылатын салалар.

9. "Жаратылыстану" оқу пәнінің 3-сыныпқа арналған базалық мазмұны келесі бөлімдерден құралады:

1) "Мен зерттеушімін": ғылыми жаңалықтар және олардың күнделікті өмірге әсері, ақпарат көздерінің түрлері, ақпарат көздерінің артықшылығы мен кемшілігі, экспериментті жоспарлау және жүргізу, эксперимент нәтижесін диаграмма түрінде белгілеу, қорытынды жасау;

2) "Жанды табиғат": фотосинтез процесі туралы алғашқы түсінік, өсімдіктердің бейімделуі, жылусүйгіш, суыққа төзімді, көлеңкесүйгіш, жарықсүйгіш, шөлге төзімді, ылғалсүйгіш өсімдіктер; табиғат бірлестіктері – жанды және жансыз табиғаттың қауымдастығы, өз өлкесінің табиғат бірлестіктері, адам тіршілік әрекеттерінің өсімдіктердің алуантүрлілігіне әсері, өсімдіктердің табиғаттағы және адам өміріндегі рөлі, сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдіктер (өз өлкесінің өсімдіктері негізінде), сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдіктерді сақтаудағы Қызыл кітаптың маңызы, жануарлар, омыртқалы және омыртқасыз жануарлар, жануарлардың өзара қарым-қатынас жасау түрлері, жануарлар мен өсімдіктер арасындағы өзара байланыс, тіршілік ортасындағы жағдайлардың өзгеруіне байланысты жануарлардың санының өзгеруі, адамның жануарлардың санының азаюына әкелетін іс-әрекеттері, адамның ішкі ағзалары, асқорыту жүйесі, оның адам тіршілігіндегі рөлі, тыныс алу жүйесі және оның ағзалары, тыныс алудың адам ағзасындағы рөлі, қанайналым жүйесі, оның адам ағзасындағы рөлі, жүрек. тамыр соғуы, адамның ағзасын ауру мен инфекциялардан қорғау;

3) "Заттар және олардың қасиеттері": заттар мен денелер, заттарды шығу тегі бойынша жіктеу, табиғи және жасанды денелер, заттарды агрегаттық күйі бойынша жіктеу (қатты, сұйық, газ тәрізді); ауа және оның құрамы (көмірқышқыл газ, оттегі, азот, тағы басқалар), ауаның жануды қолдайтын қасиеті, жанды ағзалар мен жансыз табиғаттағы су, негізгі табиғи су көздері, мұхиттар, теңіздер, өзендер, көлдер; ащы

және тұщы су, ауызсуды үнемді қолдану, суды тазалау тәсілдері, фильтр арқылы тазалау, судың тіршілік үшін маңызы; топырақ, топырақтың құрамы (құм, саз, жануарлар мен өсімдіктердің қалдықтары, су, ауа), топырақ түрлері, топырақтың қасиеті, құнарлылық, топырақтың кейбір ағзалардың тіршілігіндегі ролі, топырақты қорғау;

4) "Жер және ғарыш": жер сфералары туралы алғашқы түсінік (литосфера, гидросфера, атмосфера, биосфера), жер сфераларын графикалық кескіндеу, ғарышты игерудегі айтулы оқиғалар, жердің алғашқы жасанды серігін ұшыру, адамның ғарышқа алғашқы ұшуы, айға адамның қонуы, адамзаттың дамуы үшін ғарыштың маңызы, ғарыш игерудегі Қазақстанның үлесі, Байқоңыр ғарыш айлағы, жердің өз осінен айналуы, Күн мен түннің ауысуы;

5) "Табиғат физикасы": серпімділік күші, серпімді және пластикалық денелер, ауырлық күші, табиғаттағы ауырлық күші, үйкеліс күші, табиғаттағы үйкеліс күші, күштің әсер ету бағыты, көлеңке, оның пайда болу себептері, көлеңкенің ерекшеліктері, заттардың жарықты шағылдыру қасиеті, дыбыс. дыбыстың көздері мен дыбыс қабылдағыштар, дыбыс қаттылығының дыбыс көзі мен қабылдағыш арасындағы қашықтыққа тәуелділігі, электр энергиясы, электр энергиясының көздері, электр тізбегінің элементтері, қарапайым электр тізбегін құру сызбасы, әртүрлі металдардың магниттелуі.

10. "Жаратылыстану" оқу пәнінің 4-сыныпқа арналған базалық мазмұны келесі бөлімдерден құралады:

1) "Мен зерттеушімін": зерттеудің өз пайымдауы негізінде анықталған өзекті бағыты, зерттеу әдісін таңдау, бақылау мен эксперименттің артықшылығы мен кемшілігі, нәтижені білім алушы таңдауы бойынша көрсету;

2) "Жанды табиғат": қоректік тізбек, өсімдік – қоректік тізбектің маңызды буыны, өсімдіктің тіршілік циклі, тозаңдану негізінде тұқым түзілу, тұқым таралу жолдары (өздігінен, жел, су, жануарлар, адамдар арқылы таралу), жоғары және төменгі сатыдағы өсімдіктер, өсімдіктерді қорғау жолдары, өз өлкесінің жануарлары, бунақденелердің тіршілік циклі (жұмыртқа, дернәсіл, қуыршақ, ересек бунақденелі), жануарлардың қоректену ерекшеліктері, өсімдікқоректі және жыртқыш жануарлар, симбиоздық байланыстар, қоректік тізбек құрылымы, тіршілік ортасына байланысты қоректік тізбек модельдері, жойылу шегінде тұрған жануарлар, Қазақстанның Қызыл кітабы, Ұлттық саябақтар мен қорықтарды құру мақсаты, Қазақстанның ұлттық саябақтары мен қорықтары; адам, зәр шығару жүйесі мен оның ролі, жүйке жүйесі, оның адам ағзасындағы ролі;

3) "Заттар және олардың қасиеттері": заттардың қасиеттері, заттарды қасиеттеріне байланысты қолдану, құрастырылған эксперимент жоспарына сәйкес жаңа зат алу, адам тіршілігінің түрлі салаларында ауаны қолдану, ауаның ластануы, ауаның ластануының табиғи және жасанды көздері, ауа тазалығын сақтау, ауаны тазарту

жолдары, ауаның орын ауыстыруы, желдің пайдасы мен зияны, табиғаттағы су айналымы, атмосферада жауын-шашынның түзілуі, судың ластану көздері (тұрмыстық, өндірістік, ауылшаруашылық), судың ластануының түрлі ағзаларға әсерін түсіндіру, түрлі заттардың судағы ерігіштігі, пайдалы қазбалар (бор, тұз, әктас, саз, мұнай, гранит, көмір, табиғи газ), пайдалы қазбаларды қолдану, Қазақстанның негізгі пайдалы қазбалары өндірілетін кен орындары, пайдалы қазбаларды қорғау және үнемді қолдану;

4) "Жер мен ғарыш": жер бетінің ірі элементтері, ғарыш денелері (астероидтар, кометалар, метеориттер, жұлдыздар, галактикалар), жердегі тіршілікке ғарыштың әсері, жердің орбита бойынша қозғалысы, жыл мезгілдерінің ауысуы, жыл мезгілдерінің сипаттамасы;

5) "Табиғат физикасы": Архимед күші, Архимед күшін болжау, Архимед күшінің судағы заттарға әсері, көлеңкенің кедергі өлшеміне және жарық көзінен кедергіге дейінгі қашықтыққа тәуелділігі, жарықтың қасиеттері, шағылу, жұтылу, белгілі бір кедергілердің дыбыстың қаттылығы мен таралуына әсері, түрлі материалдардың жылуөткізгіштігі, түрлі материалдардың электрөткізгіштігі.

2-параграф. Оқу мақсаттарының жүйесі

11. Бағдарламада оқу мақсаттары кодтық белгімен белгіленген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім және бөлімшенің ретін, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. 1.2.1.1 кодында: "1" – сынып, "2.1" – бөлім мен бөлімше, "1" – оқу мақсатының реттік нөмірі.

12. Оқу мақсаттарының жүйесі:

Бөлімше	1-сынып	2-сынып	3-сынып	4-сынып
1) "Мен зерттеушімін"				
1.1 Ғылым мен зерттеушілердің рөлі	1.1.1.1 қоршаған әлем құбылыстары, процестері мен нысандарын зерттеудің қажеттілігін түсіндіру	2.1.1.1 қоршаған әлем құбылыстары, үрдерістері мен нысандарын зерделеуге қажетті жағдайларды және зерттеушінің тұлғалық қасиеттерін анықтау	3.1.1.1 маңызды ғылыми жаңалықтар мен олардың адамның күнделікті өміріне әсері туралы әңгімелеу	4.1.1.1 зерттеудің өзекті бағытын өз пайымдауы негізінде анықтау
		2.1.2.1 "ақпарат көзі" ұғымын және оның зерттеу жүргізудегі маңызын түсіндіру; 2.1.2.2 бақылаудың басты белгілерін анықтау (мақсат, нысан, жоспар, мерзім, нәтиже);	3.1.2.1 ақпарат көзінің түрлерін анықтау;	

1.2 Табиғатты тану әдістері	1.1.2.1 қоршаған әлем құбылыстарына бақылау жүргізу; 1.1.2.2 көрсетілген экспериментті түсіндіру	2.1.2.3 бақылау нәтижелерін шартты белгілердің көмегімен белгілей білу; 2.1.2.4 бақылау жүргізудің жоспарын құру; 2.1.2.5 құрылған жоспарға сәйкес бақылау жүргізу және қорытынды жасау; 2.1.2.6 эксперименттің басты белгілерін анықтау (мақсат, болжам, ресурстар, жоспар, мерзім, нәтиже); 2.1.2.7 эксперимент жүргізу және оның нәтижелерін кестеге түсіру	3.1.2.2 ақпарат көздерінің артықшылығы мен кемшілігін анықтау; 3.1.2.3 экспериментті жоспарлау және жүргізу; 3.1.2.4 жүргізілген эксперимент нәтижесін құрылған жоспарға сәйкес диаграмма түрінде көрсету, қорытынды жасау	4.1.2.1 зерттеу әдісін (бақылау мен эксперимент) таңдау себебін оның артықшылығы мен кемшілігіне байланысты негіздеу; 4.1.2.2 алынған нәтижені білім алушы таңдаған формада ұсыну
2) "Жанды табиғат"				
		2.2.1.1 өсімдіктердің әр		4.2.1.1 қоректік тізбектегі өсімдіктердің рөлін анықтау; 4.2.1.2 өсімдіктің тіршілік циклін сипаттау; 4.2.1.3 тозаңдану нәтижесінде тұқымның түзілуін сипаттау; 4.2.1.4 тұқым таралу жолдарын сипаттау; 4.2.1.5 төменгі және жоғарғы сатыдағы өсімдіктерді ажырату;

<p>2.1 Өсімдіктер</p>	<p>1.2.1.1 өсімдіктердің негізгі сипаттамаларын және олардың тіршілік формаларын анықтау; 1.2.1.2 өсімдіктердің негізгі бөліктерін ажырату; 1.2.1.3 жабайы өсімдіктер мен мәдени өсімдіктерді ажырату; 1.2.1.4 өсімдіктердің тіршілігіне қажетті жағдайларды зерттеу; 1.2.1.5 мәдени өсімдіктерге күтім жасау жолдарын сипаттау</p>	<p>түрлі жағдайларда өсу мүмкіндіктерін зерттеу; 2.2.1.2 өсімдіктердің маусымдық өзгерістерін сипаттау; 2.2.1.3 өсімдіктің негізгі бөліктерінің қызметін сипаттау; 2.2.1.4 өсімдік топтарын тіршілік ортасына және қоршаған ортаның жағдайларына (ылғал) бейімделу жолдары бойынша салыстыру; 2.2.1.5 өз өлкесінің өсімдік топтарын сипаттау; 2.2.1.6 топырақты күтудің маңызын түсіндіру; 2.2.1.7 өсімдіктерге қамқорлық жасаудың маңыздылығын түсіндіру</p>	<p>3.2.1.1 өсімдіктердің фотосинтез процесінде оттек бөлуін түсіндіру; 3.2.1.2 өсімдіктердің қоршаған орта жағдайларына (жылу, жарық, ылғал) бейімделу жолдарын түсіндіру ; 3.2.1.3 өз өлкесіндегі табиғат бірлестіктерін сипаттау; 3.2.1.4 адамның іс-әрекеттерінің өсімдіктердің саналуандығына әсерін түсіндіру; 3.2.1.5 сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдіктерді сақтаудағы Қызыл кітаптың рөлін анықтау</p>	<p>4.2.1.6 өсімдіктерді</p>
-----------------------	---	---	--	-----------------------------

				қорғау жолдарын ұсыну
2.2 Жануарлар	<p>1.2.2.1 жануарлар мен өсімдіктерді салыстыру, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау;</p> <p>1.2.2.2 жабайы және үй жануарларын ажырату;</p> <p>1.2.2.3 жыл мезгілдерінің ауысуына жануарлардың бейімделуін түсіндіру</p>	<p>2.2.2.1 жануарлар класының өкілдерін ажырату: бунақденелілер, балықтар, қосмекенділер, бауырымен жорғалаушылар, құстар және сүтқоректілер;</p> <p>2.2.2.2 жануарлардың тіршілік ортасына бейімделу жолдарын сипаттау;</p> <p>2.2.2.3 жануарлардың көбею жолдарын түсіндіру;</p> <p>2.2.2.4 жануарлардың саналуандығын сақтаудың маңыздылығын түсіндіру</p>	<p>3.2.2.1 жануарларды омыртқалыларға және омыртқасыздарға жіктеу;</p> <p>3.2.2.2 жануарларды тіршілік ортасы бойынша ажырату;</p> <p>3.2.2.3 табиғаттағы жануарлардың өзара қарым-қатынас түрлерін сипаттау;</p> <p>3.2.2.4 өсімдіктер мен жануарлар арасындағы өзара байланысты зерттеу;</p> <p>3.2.2.5 тіршілік ортасындағы жағдайдың өзгеруіне байланысты жануарлар санының өзгеруін түсіндіру;</p> <p>3.2.2.6 адамның жануарлар санының азаюына әсер ететін іс-әрекет түрлерін анықтау</p>	<p>4.2.2.1 өз өлкесіндегі жануарларды жіктеу;</p> <p>4.2.2.2 бунақденелілердің тіршілік циклін сипаттау;</p> <p>4.2.2.3 өсімдікқоректі және жыртқыш жануарларды ажырату;</p> <p>4.2.2.4 симбиоздық қарым-қатынасқа мысал келтіру;</p> <p>4.2.2.5 қоректік тізбектің құрылымын түсіндіру;</p> <p>4.2.2.6 белгілі бір тіршілік ортасындағы қоректік тізбек моделін құрастыру;</p> <p>4.2.2.7 жойылу шегінде тұрған жануарларға мысал келтіру;</p> <p>4.2.2.8 ұлттық саябақтар мен қорықтарды құру мақсатын түсіндіру</p>
2.3 Адам	<p>1.2.3.1 адамның негізгі дене мүшелерін және олардың қызметтерін атау;</p> <p>1.2.3.2 адам өмірінің кезеңдерін сипаттау;</p> <p>1.2.3.3 адамның өсу және даму қажеттіліктерін анықтау</p>	<p>2.2.3.1 адамның тірек-қимыл жүйесінің қызметін анықтау;</p> <p>2.2.3.2 дұрыс дене сымбатын сақтаудың маңыздылығын түсіндіру;</p> <p>2.2.3.3 бұлшықеттің қозғалыс кезіндегі жиырылуының рөлін түсіндіру;</p> <p>2.2.3.4 денсаулық сақтаудағы жеке гигиенаның рөлін анықтау;</p>	<p>3.2.3.1 адамның ішкі ағзаларының орналасуын анықтау;</p> <p>3.2.3.2 асқорыту жүйесінің тіршілікке қажетті энергияны алудағы рөлін сипаттау;</p> <p>3.2.3.3 тыныс алу жүйесі мен оның адам ағзасындағы рөлін сипаттау;</p> <p>3.2.3.4 қанайналым жүйесі мен оның адам ағзасындағы рөлін сипаттау;</p>	<p>4.2.3.1 зәр шығару жүйесі мен оның адам ағзасындағы рөлін сипаттау;</p> <p>4.2.3.2 жүйке жүйесі мен оның адам</p>

		2.2.3.5 тіс күтімінің денсаулық сақтаудағы маңызын анықтау	3.2.3.5 адам ағзасының ауру мен инфекциядан қорғану жолдарын түсіндіру	ағзасындағы рөлін сипаттау
3) "Заттар және олардың қасиеттері"				
3.1 Заттардың типтері			3.3.1.1 заттарды шығу тегі және агрегаттық күйі бойынша жіктеу	4.3.1.1 заттың қасиетіне байланысты қолдану аясын анықтау; 4.3.1.2 құрастырылған эксперимент жоспарына сәйкес жаңа зат алу
3.2 Ауа		2.3.2.1 біздің ғаламшарымыз үшін ауаның маңызын түсіндіру; 2.3.2.2 ауаның кейбір қасиеттерін сипаттау (агрегаттық күйі, түсі, иісі); 2.3.2.3 ауаның кеңістікті толтыру қасиетін және жылуөткізгіштігін зерттеу	3.3.2.1 ауаның құрамын сипаттау; 3.3.2.2 ауаның жануды қолдайтын қасиетін сипаттау	4.3.2.1 адам тіршілігінің түрлі салаларында ауаны қолдану жолдарын анықтау; 4.3.2.2 ауаның ластану көздерін анықтау; 4.3.2.3 ауа тазалығын сақтау жолдары мен оны тазарту шараларын ұсыну; 4.3.2.4 ауаның табиғаттағы орын ауыстыру процесін түсіндіру; 4.3.2.5 желдің пайдасы мен зияны туралы мысал келтіру
3.3 Су		2.3.3.1 судың физикалық қасиеттерін анықтау (дәмсіз, иіссіз, белгілі бір формасының болмауы, аққыштығы); 2.3.3.2 судың агрегаттық күйінің	3.3.3.1 судың жанды ағзаларда және жансыз табиғатта кездесетінін түсіндіру; 3.3.3.2 судың негізгі табиғи көздерін салыстыру; 3.3.3.3 ауыз суды үнемді қолдану қажеттілігін түсіндіру; 3.3.3.4 суды тазартудың түрлі тәсілдерін ұсыну;	4.3.3.1 табиғаттағы су айналымын сипаттау; 4.3.3.2 атмосферада жауын-шашын түзілу процесін сипаттау; 4.3.3.3 судың ластану көздерін анықтау; 4.3.3.4 судың ластануының түрлі

		өзгеру процесін зерттеу; 2.3.3.3 судың табиғи көздерін анықтау	3.3.3.5 суды тазартуға арналған фильтрдің өз моделін ұсыну; 3.3.3.6 судың тіршілік үшін маңыздылығын түсіндіру	ағзаларға әсерін түсіндіру; 4.3.3.5 түрлі заттардың судағы ерігіштігін зерттеу
3.4 Табиғат ресурстары		2.3.4.1 табиғат ресурстарының қолданысын анықтау; 2.3.4.2 табиғат ресурстарын шығу тегі бойынша жіктеу	3.3.4.1 кейбір ағзалардың тіршілігіндегі топырақтың рөлін түсіндіру; 3.3.4.2 топырақтың негізгі құрамын зерттеу (құм, саз, өсімдіктер мен жануарлардың қалдықтары, су, ауа); 3.3.4.3 топырақтың негізгі қасиетін анықтау; 3.3.4.4 топырақтың құнарлылығын құрамына қарай зерттеу	4.3.4.1 кейбір пайдалы қазбалардың (бор, тұз, әктас, саз, мұнай, гранит, көмір, табиғи газ) қолданылу саласын анықтау; 4.3.4.2 Қазақстанның негізгі пайдалы қазбалары өндірілетін кен орындарын картадан көрсету; 4.3.4.3 пайдалы қазбаларды сақтау және үнемді қолданудың жолдарын ұсыну
4) "Жер және ғарыш"				
4.1 Жер	1.4.1.1 Жердің пішінін моделі негізінде анықтау	2.4.1.1 Жер мен Күн арасындағы байланысты түсіндіру; 2.4.1.2 Жердің табиғи серігін анықтау	3.4.1.1 Жер сфераларын түсіндіру және графиктік кескіндеу	4.4.1.1 жер бетінің ірі элементтерін атау және сипаттау
4.2 Ғарыш	1.4.2.1 астрономияны ғарыш туралы ғылым ретінде сипаттау; 1.4.2.2 ғарышты зерттеуге арналған құрылғылар мен ұшу аппараттарын сипаттау	2.4.2.1 Күн жүйесі ғаламшарларының орналасу тәртібін анықтау; 2.4.2.2 Күн жүйесі ғаламшарларын салыстыру	3.4.2.1 ғарышты игерудің кейбір айтулы оқиғалары туралы әңгімелеу; 3.4.2.2 адамзат дамуындағы ғарыштың маңызын түсіндіру	4.4.2.1 жекелеген ғарыш денелерін сипаттау; 4.4.2.2 Жердегі тіршілікке ғарыштың әсерін анықтау
4.3 Кеңістік және уақыт	1.4.3.1 уақыттың маңыздылығын түсіндіру;	2.4.3.1 негізгі уақыт өлшем бірліктерін ажырату; 2.4.3.2 ғарыштағы қашықтық пен уақыттың	3.4.3.1 Жердің өз осінен айналуының салдарын түсіндіру	4.4.3.1 Жердің орбиталық айналуының салдарын түсіндіру;

	1.4.3.2 уақытты өлшеу құралдарын анықтау	ерекшеліктерін түсіндіру		4.4.3.2 жыл мезгілдерін сипаттау
5) "Табиғат физикасы"				
5.1 Күш және қозғалыс	1.5.1.1 түрлі денелердің қозғалуына мысал келтіру; 1.5.1.2 қозғалыстың адам өміріндегі және табиғаттағы маңыздылығын анықтау; 1.5.1.3 қозғалыстың түрлі траекториясын зерттеу, оларды сурет түрінде көрсету	2.5.1.1 түрлі денелердің әртүрлі жылдамдықпен қозғалуына мысал келтіру; 2.5.1.2 жылдамдықты түсіндіруде оның сапалық сипаттамаларын қолдану (жылдам, баяу); 2.5.1.3 қозғалыс тудыратын күштерді зерттеу; 2.5.1.4 массаны анықтауға арналған құралдарды таңдау және пайдалану	3.5.1.1 серпімділік күшін зерттеу және оның білінуіне мысал келтіру; 3.5.1.2 ауырлық күшін зерттеу және оның білінуіне мысал келтіру; 3.5.1.3 үйкеліс күшін зерттеу және оның білінуіне мысал келтіру; 3.5.1.4 күштің әсер ету бағытын анықтау	4.5.1.1 Архимед күшін сипаттау және оның білінуіне мысал келтіру; 4.5.1.2 судағы әртүрлі денелерге әсер ететін Архимед күшін бақылау және болжау
5.2 Жарық	1.5.2.1 жарық пен қараңғыны салыстыру; 1.5.2.2 жарықтың табиғи және жасанды көздерін ажырату; 1.5.2.3 жасанды жарықтың қажеттілігін және оның көздерін анықтау	2.5.2.1 кейбір денелердің жарықөткізгіштік қасиетін зерттеу	3.5.2.1 көлеңкенің пайда болу себептері мен ерекшеліктерін түсіндіру; 3.5.2.2 денелердің жарықты шағылдыру қасиетін түсіндіру	4.5.2.1 көлеңкенің кедергі өлшеміне және жарық көзінен кедергіге дейінгі қашықтыққа тәуелділігін зерттеу және түсіндіру; 4.5.2.2 жарықтың шағылуы, жұтылуы сияқты қасиеттерін зерттеу және түсіндіру
5.3 Дыбыс	1.5.3.1 дыбыстың таралу ерекшеліктерін түсіндіру; 1.5.3.2 дыбыстың табиғи және жасанды көздерін ажырату	2.5.3.1 дыбыс қаттылығы бойынша дыбыс көздерін жіктеу	3.5.3.1 дыбыс қаттылығының дыбыс көзі мен қабылдағыш арасындағы қашықтыққа тәуелділігін түсіндіру	4.5.3.1 белгілі бір кедергілердің дыбыстың қаттылығы мен таралуына әсерін зерттеу және түсіндіру
5.4 Жылу	1.5.4.1 жылыту құрылғыларын анықтау	2.5.4.1 түрлі денелердің температурасын өлшеу		4.5.4.1 түрлі материалдардың жылуөткізгіштігін зерттеу
			3.5.5.1 электр энергиясы көздерін анықтау;	

5.5 Электрлік	1.5.5.1 адамның күнделікті өміріндегі электр энергиясының маңызын түсіндіру		3.5.5.2 қарапайым электр тізбегінің сызбасын жинау; 3.5.5.3 қарапайым электр тізбегін элементтерін көрсете отырып, сызба түрінде ұсыну	4.5.5.1 түрлі материалдардың электрөткізгіштігін зерттеу
5.6 Магниттілік	1.5.6.1 магниттік қасиеті бар денелерді анықтау; 1.5.6.2 магниттің қасиетін зерттеу	2.5.6.1 магниттерді қолдану аясын сипаттау	3.5.6.1 магнит көмегімен әртүрлі металдардың магниттелу қасиетін зерттеу	

13. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

14. Осы оқу бағдарламасы Бастауыш білім беру деңгейінің 1-4-сыныптарына арналған "Жаратылыстану" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспарға сәйкес іске асырылады.

3-параграф. Бастауыш білім беру деңгейінің 1-4-сыныптарына арналған "Жаратылыстану" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

1) 1-сынып:

Ортақ тақырыптар	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бағдарлама бөлімшелері	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
1. Өзім туралы	1 Мен зерттеушімін	1.1 Ғылым мен зерттеушілердің рөлі	1.1.1.1 қоршаған әлем құбылыстары, процестері мен нысандарын зерттеудің қажеттілігін түсіндіру
		1.2 Табиғатты тану әдістері	1.1.2.1 қоршаған әлем құбылыстарына бақылау жүргізу; 1.1.2.2 көрсетілген экспериментті түсіндіру
	2.1 Өсімдіктер	1.2.1.1 өсімдіктердің негізгі сипаттамаларын және олардың тіршілік формаларын анықтау; 1.2.1.2 өсімдіктердің негізгі бөліктерін ажырату; 1.2.1.3 жабайы өсімдіктер мен мәдени өсімдіктерді ажырату;	

	2 Жанды табиғат		1.2.1.4 өсімдіктердің тіршілігіне қажетті жағдайларды зерттеу; 1.2.1.5 мәдени өсімдіктерге күтім жасау жолдарын сипаттау
2. Менің мектебім		2.2 Жануарлар	1.2.2.1 жануарлар мен өсімдіктерді салыстыру, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау; 1.2.2.2 жабайы және үй жануарларын ажырату; 1.2.2.3 жыл мезгілдерінің ауысуына жануарлардың бейімделуін түсіндіру
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	1.1.2.1 қоршаған әлем құбылыстарына бақылау жүргізу; 1.1.2.2 көрсетілген экспериментті түсіндіру
2-тоқсан			
3. Менің отбасым және достарым	2 Жанды табиғат	2.3 Адам	1.2.3.1 адам денесінің негізгі мүшелерін және олардың қызметтерін атау; 1.2.3.2 адам өмірінің кезеңдерін сипаттау; 1.2.3.3 адамның өсу және даму қажеттіліктерін анықтау
4. Бізді қоршаған әлем	5 Табиғат физикасы	5.1 Күш және қозғалыс	1.5.1.1 түрлі денелердің қозғалуына мысал келтіру; 1.5.1.2 қозғалыстың адам өміріндегі және табиғаттағы маңыздылығын анықтау; 1.5.1.3 қозғалыстың түрлі траекториясын зерттеу, оларды сурет түрінде көрсету
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	1.1.2.1 қоршаған әлем құбылыстарына бақылау жүргізу; 1.1.2.2 көрсетілген экспериментті түсіндіру
3-тоқсан			
			1.4.2.1 астрономияны ғарыш туралы ғылым ретінде сипаттау;

5. Саяхат	4 Жер және ғарыш	4.2 Ғарыш	1.4.2.2 ғарышты зерттеуге арналған құрылғылар мен ұшу аппараттарын сипаттау
		4.1 Жер	1.4.1.1 Жердің пішінін моделі негізінде анықтау
		4.3 Кеңістік және уақыт	1.4.3.1 уақыттың маңыздылығын түсіндіру; 1.4.3.2 уақытты өлшеу құралдарын анықтау
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	1.1.2.1 қоршаған әлем құбылыстарына бақылау жүргізу; 1.1.2.2 көрсетілген экспериментті түсіндіру
6. Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті	5 Табиғат физикасы	5.4 Жылу	1.5.4.1 жылыту құрылғыларын анықтау
		5.5 Электрлік	1.5.5.1 адамның күнделікті өміріндегі электр энергиясының маңызын түсіндіру
		5.6 Магниттілік	1.5.6.1 магниттік қасиеті бар денелерді анықтау; 1.5.6.2 магниттің қасиетін зерттеу
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	1.1.2.1 қоршаған әлем құбылыстарына бақылау жүргізу; 1.1.2.2 көрсетілген экспериментті түсіндіру
4-тоқсан			
7. Тағам мен сусын	5 Табиғат физикасы	5.2 Жарық	1.5.2.1 жарық пен қараңғыны салыстыру; 1.5.2.2 жарықтың табиғи және жасанды көздерін ажырату; 1.5.2.3 жасанды жарықтың қажеттілігін және оның көздерін анықтау
		5.3 Дыбыс	1.5.3.1 дыбыстың таралу ерекшеліктерін түсіндіру; 1.5.3.2 дыбыстың табиғи және жасанды көздерін ажырату
8. Дені саудың жаны сау	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	1.1.2.1 қоршаған әлем құбылыстарына бақылау жүргізу;

1.1.2.2 көрсетілген экспериментті түсіндіру

2) 2-СЫНЫП:

Ортақ тақырыптар	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бағдарлама бөлімшелері	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
1. Өзім туралы	1 Мен зерттеушімін	1.1 Ғылым мен зерттеушілердің рөлі	2.1.1.1 қоршаған әлем құбылыстары, процестері мен нысандарын зерделеуге қажетті жағдайларды және зерттеушінің тұлғалық қасиеттерін анықтау
		1.2 Табиғатты тану әдістері	2.1.2.1 "ақпарат көзі" ұғымын және оның зерттеу жүргізудегі маңызын түсіндіру; 2.1.2.2 бақылаудың басты белгілерін анықтау (мақсат, нысан, жоспар, мерзім, нәтиже); 2.1.2.3 бақылау нәтижелерін шартты белгілердің көмегімен белгілей білу; 2.1.2.4 бақылау жүргізудің жоспарын құру; 2.1.2.5 құрылған жоспарға сәйкес бақылау жүргізу және қорытынды жасау; 2.1.2.6 эксперименттің басты белгілерін анықтау (мақсат, болжам, ресурстар, жоспар, мерзім, нәтиже); 2.1.2.7 эксперимент жүргізу және оның нәтижелерін кестеге түсіру
			2.2.1.1 өсімдіктердің әртүрлі жағдайларда өсу мүмкіндіктерін зерттеу; 2.2.1.2 өсімдіктердің маусымдық өзгерістерін сипаттау; 2.2.1.3 өсімдіктің негізгі бөліктерінің қызметін сипаттау; 2.2.1.4 өсімдік топтарын тіршілік ортасына және

	2 Жанды табиғат	2.1 Өсімдіктер	<p>қоршаған ортаның жағдайларына (ылғал) бейімделу жолдары бойынша салыстыру;</p> <p>2.2.1.5 өз өлкесінің өсімдік топтарын сипаттау;</p> <p>2.2.1.6 топырақты күтудің маңызын түсіндіру;</p> <p>2.2.1.7 өсімдіктерге қамқорлық жасаудың маңыздылығын түсіндіру</p>
2. Менің отбасым және достарым		2.2 Жануарлар	<p>2.2.2.1 жануарлар класының өкілдерін ажырату: бунақденелілер, балықтар, қосмекенділер, бауырымен жорғалаушылар, құстар және сүтқоректілер;</p> <p>2.2.2.2 жануарлардың тіршілік ортасына бейімделу жолдарын сипаттау;</p> <p>2.2.2.3 жануарлардың көбею жолдарын түсіндіру;</p> <p>2.2.2.4 жануарлардың саналуандығын сақтаудың маңыздылығын түсіндіру</p>
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	<p>2.1.2.2 бақылаудың басты белгілерін анықтау (мақсат, нысан, жоспар, мерзім, нәтиже);</p> <p>2.1.2.3 бақылау нәтижелерін шартты белгілердің көмегімен белгілей білу;</p> <p>2.1.2.4 бақылау жүргізудің жоспарын құру;</p> <p>2.1.2.5 құрылған жоспарға сәйкес бақылау жүргізу және қорытынды жасау</p>
2-тоқсан			<p>2.2.3.1 адамның тірек-қимыл жүйесінің қызметін анықтау;</p> <p>2.2.3.2 дұрыс дене сымбатын сақтаудың</p>

	2 Жанды табиғат	2.3 Адам	<p>маңыздылығын түсіндіру ;</p> <p>2.2.3.3 бұлшықеттің қозғалыс кезіндегі жиырылуының рөлін түсіндіру;</p> <p>2.2.3.4 денсаулық сақтаудағы жеке гигиенаның рөлін анықтау;</p> <p>2.2.3.5 тіс күтімінің денсаулық сақтаудағы маңызын анықтау</p>
3. Менің мектебім	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	<p>2.1.2.1 "ақпарат көзі" ұғымын және оның зерттеу жүргізудегі маңызын түсіндіру;</p> <p>2.1.2.2 бақылаудың басты белгілерін анықтау (мақсат, нысан, жоспар, мерзім, нәтиже);</p> <p>2.1.2.3 бақылау нәтижелерін шартты белгілердің көмегімен белгілей білу;</p> <p>2.1.2.4 бақылау жүргізудің жоспарын құру;</p> <p>2.1.2.5 құрылған жоспарға сәйкес бақылау жүргізу және қорытынды жасау;</p> <p>2.1.2.6 эксперименттің басты белгілерін анықтау (мақсат, болжам, ресурстар, жоспар, мерзім, нәтиже);</p> <p>2.1.2.7 эксперимент жүргізу және оның нәтижелерін кестеге түсіру</p>
	3 Заттар және олардың қасиеттері	3.2 Ауа	<p>2.3.2.1 біздің ғаламшарымыз үшін ауаның маңызын түсіндіру;</p> <p>2.3.2.2 ауаның кейбір қасиеттерін сипаттау (агрегаттық күйі, түсі, иісі);</p> <p>2.3.2.3 ауаның кеңістікті толтыру қасиетін және жылуөткізгіштігін зерттеу</p>

4. Менің туған өлкем		3.3 Су	<p>2.3.3.1 судың физикалық қасиеттерін анықтау (дәмсіз, иіссіз, белгілі бір формасының болмауы, аққыштығы);</p> <p>2.3.3.2 судың агрегаттық күйінің өзгеру процесін зерттеу;</p> <p>2.3.3.3 судың табиғи көздерін анықтау</p>
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	<p>2.1.2.1 "ақпарат көзі" ұғымын және оның зерттеу жүргізудегі маңызын түсіндіру;</p> <p>2.1.2.2 бақылаудың басты белгілерін анықтау (мақсат, нысан, жоспар, мерзім, нәтиже);</p> <p>2.1.2.3 бақылау нәтижелерін шартты белгілердің көмегімен белгілей білу;</p> <p>2.1.2.4 бақылау жүргізудің жоспарын құру;</p> <p>2.1.2.5 құрылған жоспарға сәйкес бақылау жүргізу және қорытынды жасау;</p> <p>2.1.2.6 эксперименттің басты белгілерін анықтау (мақсат, болжам, ресурстар, жоспар, мерзім, нәтиже);</p> <p>2.1.2.7 эксперимент жүргізу және оның нәтижелерін кестеге түсіру</p>
3-тоқсан			
	3 Заттар және олардың қасиеттері	3.4 Табиғат ресурстары	<p>2.3.4.1 табиғат ресурстарының қолданысын анықтау;</p> <p>2.3.4.2 табиғат ресурстарын шығу тегі бойынша жіктеу</p>
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	<p>2.1.2.1 "ақпарат көзі" ұғымын және оның зерттеу жүргізудегі маңызын түсіндіру;</p> <p>2.1.2.2 бақылаудың басты белгілерін анықтау (</p>

5. Дені саудың жаны сау			мақсат, нысан, жоспар, мерзім, нәтиже)
	4 Жер және ғарыш	4.1 Жер	2.4.1.1 Жер мен Күн арасындағы байланысты түсіндіру; 2.4.1.2 Жердің табиғи серігін анықтау
		4.2 Ғарыш	2.4.2.1 Күн жүйесі ғаламшарларының орналасу тәртібін анықтау; 2.4.2.2 Күн жүйесі ғаламшарларын салыстыру
		4.3 Кеңістік және уақыт	2.4.3.1 негізгі уақыт өлшем бірліктерін ажырату; 2.4.3.2 ғарыштағы қашықтық пен уақыттың ерекшеліктерін түсіндіру
6. Салт-дәстүр және ауыз әдебиеті	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	2.1.2.1 "ақпарат көзі" ұғымын және оның зерттеу жүргізудегі маңызын түсіндіру; 2.1.2.4 бақылау жүргізудің жоспарын құру; 2.1.2.5 құрылған жоспарға сәйкес бақылау жүргізу және қорытынды жасау
	5 Табиғат физикасы	5.1 Күш және қозғалыс	2.5.1.1 түрлі денелердің әртүрлі жылдамдықпен қозғалуына мысал келтіру; 2.5.1.2 жылдамдықты түсіндіруде сапалық сипаттамаларын қолдану (жылдам, баяу); 2.5.1.3 қозғалыс тудыратын күштерді зерттеу; 2.5.1.4 массаны анықтауға арналған құралдарды таңдау және пайдалану
			2.1.2.1 "ақпарат көзі" ұғымын және оның зерттеу жүргізудегі маңызын түсіндіру; 2.1.2.5 құрылған жоспарға сәйкес бақылау

	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	жүргізу және қорытынды жасау; 2.1.2.6 эксперименттің басты белгілерін анықтау (мақсат, болжам, ресурстар, жоспар, мерзім, нәтиже)
4-тоқсан			
7. Қоршаған орта 8. Саяхат	5 Табиғат физикасы	5.2 Жарық	2.5.2.1 кейбір денелердің жарықөткізгіштік қасиетін зерттеу
		5.3 Дыбыс	2.5.3.1 дыбыс қаттылығы бойынша дыбыс көздерін жіктеу
		5.4 Жылу	2.5.4.1 түрлі денелердің температурасын өлшеу
		5.6 Магниттілік	2.5.6.1 магниттерді қолдану аясын сипаттау
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	2.1.2.1 "ақпарат көзі" ұғымын және оның зерттеу жүргізудегі маңызын түсіндіру; 2.1.2.5 құрылған жоспарға сәйкес бақылау жүргізу және қорытынды жасау; 2.1.2.6 эксперименттің басты белгілерін анықтау (мақсат, болжам, ресурстар, жоспар, мерзім, нәтиже); 2.1.2.7 эксперимент жүргізу және оның нәтижелерін кестеге түсіру

3) 3-сынып:

Ортақ тақырыптар	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бағдарлама бөлімшелері	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
	1 Мен зерттеушімін	1.1 Ғылым мен зерттеушілердің рөлі	3.1.1.1 маңызды ғылыми жаңалықтар мен олардың адамның күнделікті өміріне әсері туралы әңгімелеу
			3.1.2.1 ақпарат көзінің түрлерін анықтау; 3.1.2.2 ақпарат көздерінің артықшылығы мен кемшілігін анықтау;

		1.2 Табиғатты тану әдістері	3.1.2.3 экспериментті жоспарлау және жүргізу; 3.1.2.4 жүргізілген эксперимент нәтижесін құрылған жоспарға сәйкес диаграмма түрінде көрсету, қорытынды жасау
1. Жанды табиғат		2.1 Өсімдіктер	3.2.1.1 өсімдіктердің фотосинтез процесінде оттегі бөлуін түсіндіру; 3.2.1.2 өсімдіктердің қоршаған орта жағдайларына (жылу, жарық, ылғал) бейімделу жолдарын түсіндіру; 3.2.1.3 өз өлкесіндегі табиғат бірлестіктерін сипаттау; 3.2.1.4 адамның іс-әрекеттерінің өсімдіктердің саналуандығына әсерін түсіндіру; 3.2.1.5 сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдіктерді сақтаудағы Қызыл кітаптың рөлін анықтау
2. Жақсыдан үйрен, жаманнан жирен (жарық пен қараңғы)	2 Жанды табиғат	2.2 Жануарлар	3.2.2.1 жануарларды омыртқалыларға және омыртқасыздарға жіктеу; 3.2.2.2 жануарларды тіршілік ортасы бойынша ажырату; 3.2.2.3 табиғаттағы жануарлардың өзара қарым-қатынас түрлерін сипаттау; 3.2.2.4 өсімдіктер мен жануарлар арасындағы өзара байланысты зерттеу; 3.2.2.5 тіршілік ортасындағы жағдайдың өзгеруіне байланысты жануарлар санының өзгеруін түсіндіру; 3.2.2.6 адамның жануарлар санына азаюына әсер ететін іс-әрекет түрлерін анықтау

	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	3.1.2.1 ақпарат көзінің түрлерін анықтау; 3.1.2.2 ақпарат көздерінің артықшылығы мен кемшілігін анықтау; 3.1.2.3 экспериментті жоспарлау және жүргізу; 3.1.2.4 жүргізілген эксперимент нәтижесін құрылған жоспарға сәйкес диаграмма түрінде көрсету, қорытынды жасау
2-тоқсан			
3. Уақыт	2 Жанды табиғат	2.3 Адам	3.2.3.1 адамның ішкі ағзаларының орналасуын анықтау; 3.2.3.2 асқорыту жүйесінің тіршілікке қажетті энергияны алудағы рөлін сипаттау; 3.2.3.3 тыныс алу жүйесі мен оның адам ағзасындағы рөлін сипаттау; 3.2.3.4 қанайналым жүйесі мен оның адам ағзасындағы рөлін сипаттау; 3.2.3.5 адам ағзасының ауру мен инфекциядан қорғану жолдарын түсіндіру
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	3.1.2.1 ақпарат көзінің түрлерін анықтау; 3.1.2.2 ақпарат көздерінің артықшылығы мен кемшілігін анықтау
		3.1 Заттардың типтері	3.3.1.1 заттарды шығу тегі және агрегаттық күйі бойынша жіктеу
		3.2 Ауа	3.3.2.1 ауаның құрамын сипаттау; 3.3.2.2 ауаның жануды қолдайтын қасиетін сипаттау
			3.3.3.1 судың жанды ағзаларда және жансыз табиғатта кездесетінін түсіндіру;

4. Сәулет өнері	3 Заттар және олардың қасиеттері	3.3 Су	3.3.3.2 судың негізгі табиғи көздерін салыстыру; 3.3.3.3 ауыз суды үнемді қолдану қажеттілігін түсіндіру; 3.3.3.4 суды тазартудың түрлі тәсілдерін ұсыну; 3.3.3.5 суды тазартуға арналған фильтрдің өз моделін ұсыну; 3.3.3.6 судың тіршілік үшін маңыздылығын түсіндіру
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	3.1.2.1 ақпарат көзінің түрлерін анықтау; 3.1.2.2 ақпарат көздерінің артықшылығы мен кемшілігін анықтау; 3.1.2.3 экспериментті жоспарлау және жүргізу; 3.1.2.4 жүргізілген эксперимент нәтижесін құрылған жоспарға сәйкес диаграмма түрінде көрсету, қорытынды жасау
3-тоқсан			
5. Өнер	3 Заттар және олардың қасиеттері	3.4 Табиғат ресурстары	3.3.4.1 кейбір ағзалардың тіршілігіндегі топырақтың рөлін түсіндіру; 3.3.4.2 топырақтың негізгі құрамын зерттеу (күм, саз, өсімдіктер мен жануарлардың қалдықтары, су, ауа); 3.3.4.3 топырақтың негізгі қасиетін анықтау; 3.3.4.4 топырақтың құнарлылығын құрамына қарай зерттеу
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	3.1.2.1 ақпарат көзінің түрлерін анықтау; 3.1.2.2 ақпарат көздерінің артықшылығы мен кемшілігін анықтау; 3.1.2.3 экспериментті жоспарлау және жүргізу; 3.1.2.4 жүргізілген эксперимент нәтижесін құрылған жоспарға

			сәйкес диаграмма түрінде көрсету, қорытынды жасау
6. Атақты тұлғалар	4 Жер және ғарыш	4.1 Жер	3.4.1.1 Жер сфераларын түсіндіру және графикалық кескіндеу
		4.2 Ғарыш	3.4.2.1 ғарышты игерудің кейбір айтулы оқиғалары туралы әңгімелеу; 3.4.2.2 адамзат дамуындағы ғарыштың маңызын түсіндіру
		4.3 Кеңістік және уақыт	3.4.3.1 Жердің өз осінен айналуының салдарын түсіндіру
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	3.1.2.1 ақпарат көзінің түрлерін анықтау; 3.1.2.2 ақпарат көздерінің артықшылығы мен кемшілігін анықтау;
	5 Табиғат физикасы	5.1 Күш және қозғалыс	3.5.1.1 серпімділік күшін зерттеу және оның білінуіне мысал келтіру; 3.5.1.2 ауырлық күшін зерттеу және оның білінуіне мысал келтіру; 3.5.1.3 үйкеліс күшін зерттеу және оның білінуіне мысал келтіру; 3.5.1.4 күштің әсер ету бағытын анықтау
1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	3.1.2.1 ақпарат көзінің түрлерін анықтау; 3.1.2.2 ақпарат көздерінің артықшылығы мен кемшілігін анықтау; 3.1.2.3 экспериментті жоспарлау және жүргізу; 3.1.2.4 жүргізілген эксперимент нәтижесін құрылған жоспарға сәйкес диаграмма түрінде көрсету, қорытынды жасау	
4-тоқсан			
7. Су – тіршілік көзі		5.2 Жарық	3.5.2.1 көлеңкенің пайда болу себептері мен ерекшеліктерін түсіндіру; 3.5.2.2 денелердің жарықты шағылдыру қасиетін түсіндіру

8. Демалыс мәдениеті. Мерекелер	5 Табиғат физикасы	5.3 Дыбыс	3.5.3.1 дыбыс қаттылығының дыбыс көзі мен қабылдағыш арасындағы қашықтыққа тәуелділігін түсіндіру
		5.5 Электрлік	3.5.5.1 электр энергиясы көздерін анықтау; 3.5.5.2 қарапайым электр тізбегінің сызбасын жинау; 3.5.5.3 қарапайым электр тізбегін элементтерін көрсете отырып, сызба түрінде ұсыну
		5.6 Магниттілік	3.5.6.1 магнит көмегімен әртүрлі металдардың магниттелу қасиетін зерттеу
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	3.1.2.1 ақпарат көзінің түрлерін анықтау; 3.1.2.2 ақпарат көздерінің артықшылығы мен кемшілігін анықтау; 3.1.2.3 экспериментті жоспарлау және жүргізу; 3.1.2.4 жүргізілген эксперимент нәтижесін құрылған жоспарға сәйкес диаграмма түрінде көрсету, қорытынды жасау

4) 4-сынып:

Ортақ тақырыптар	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бағдарлама бөлімшелері	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
1. Менің Отаным – Қазақстан	1 Мен зерттеушімін	1.1 Ғылым мен зерттеушілердің рөлі	4.1.1.1 зерттеудің өзекті бағытын өз пайымдауы негізінде анықтау
		1.2 Табиғатты тану әдістері	4.1.2.1 зерттеу әдісін (бақылау мен эксперимент) таңдау себебін оның артықшылығы мен кемшілігіне байланысты негіздеу; 4.1.2.2 алынған нәтижені білім алушы таңдаған формада ұсыну
			4.2.1.1 қоректік тізбектегі өсімдіктердің рөлін анықтау;

		2.1 Өсімдіктер	4.2.1.2 өсімдіктің тіршілік циклін сипаттау; 4.2.1.3 тозаңдану нәтижесінде тұқымның түзілуін сипаттау; 4.2.1.4 тұқым таралу жолдарын сипаттау; 4.2.1.5 төменгі және жоғарғы сатыдағы өсімдіктерді ажырату; 4.2.1.6 өсімдіктерді қорғау жолдарын ұсыну
2. Құндылықтар	2 Жанды табиғат	2.2 Жануарлар	4.2.2.1 өз өлкесіндегі жануарларды жіктеу; 4.2.2.2 бунақденелілердің тіршілік циклін сипаттау; 4.2.2.3 өсімдікқоректі және жыртқыш жануарларды ажырату; 4.2.2.4 симбиоздық қарым-қатынасқа мысал келтіру; 4.2.2.5 қоректік тізбектің құрылымын түсіндіру; 4.2.2.6 белгілі бір тіршілік ортасындағы қоректік тізбектің моделін құрастыру; 4.2.2.7 жойылу шегінде тұрған жануарларға мысал келтіру; 4.2.2.8 ұлттық саябақтар мен қорықтарды құру мақсатын түсіндіру
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	4.1.2.1 зерттеу әдісін (бақылау мен эксперимент) таңдау себебін оның артықшылығы мен кемшілігіне негізінде таңдау себебін түсіндіру; 4.1.2.2 - алынған нәтижені білім алушы таңдаған формада ұсыну
	2-тоқсан		
	2 Жанды табиғат	2.3 Адам	4.2.3.1 зәр шығару жүйесі мен оның адам ағзасындағы рөлін сипаттау; 4.2.3.2 жүйке жүйесі мен оның адам ағзасындағы рөлін сипаттау

3. Мәдени мұра	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	4.1.2.1 зерттеу әдісін (бақылау мен эксперимент) таңдау себебін оның артықшылығы мен кемшілігіне негізінде таңдау себебін түсіндіру; 4.1.2.2 алынған нәтижені білім алушы таңдаған формада ұсыну
	3 Заттар және олардың қасиеттері	3.1 Заттардың типтері	4.3.1.1 заттың қасиетіне байланысты қолдану аясын анықтау; 4.3.1.2 құрылған эксперимент жоспарына сәйкес жаңа зат алу
4. Мамандықтар әлемі		3.2 Ауа	4.3.2.1 адам тіршілігінің түрлі салаларында ауаны қолдану жолдарын анықтау; 4.3.2.2 ауаның ластану көздерін анықтау; 4.3.2.3 ауа тазалығын сақтау жолдарын және оны тазарту шараларын ұсыну; 4.3.2.4 ауаның табиғаттағы орын ауыстыру процесін түсіндіру; 4.3.2.5 желдің пайдасы мен зияны туралы мысал келтіру
		3.3 Су	4.3.3.1 табиғаттағы су айналымын сипаттау; 4.3.3.2 атмосферада жауын-шашын түзілу процесін сипаттау; 4.3.3.3 судың ластану көздерін анықтау; 4.3.3.4 судың ластануының түрлі ағзаларға әсерін түсіндіру; 4.3.3.5 түрлі заттардың судағы ерігіштігін зерттеу
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	4.1.2.1 зерттеу әдісін (бақылау мен эксперимент) таңдау себебін оның артықшылығы мен кемшілігіне негізінде таңдау себебін түсіндіру;

			4.1.2.2 алынған нәтижені білім алушы таңдаған формада ұсыну
3-тоқсан			
5. Табиғат құбылыстары	5 Табиғат физикасы	5.2 Жарық	4.5.2.1 көлеңкенің кедергі өлшеміне және жарық көзінен кедергіге дейінгі қашықтыққа тәуелділігін зерттеу және түсіндіру; 4.5.2.2 жарықтың шағылуы, жұтылуы сияқты қасиеттерін зерттеу және түсіндіру
		5.3 Дыбыс	4.5.3.1 белгілі бір кедергілердің дыбыстың қаттылығы мен таралуына әсерін зерттеу және түсіндіру
		5.4 Жылу	4.5.4.1 түрлі материалдардың жылуөткізгіштігін зерттеу
		5.5 Электрлік	4.5.5.1 түрлі материалдардың электрөткізгіштігін зерттеу
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	4.1.2.1 зерттеу әдісін (бақылау мен эксперимент) таңдау себебін оның артықшылығы мен кемшілігіне негізінде таңдау себебін түсіндіру; 4.1.2.2 алынған нәтижені білім алушы таңдаған формада ұсыну
6. Қоршаған ортаны қорғау	3 Заттар және олардың қасиеттері	3.4 Табиғат ресурстары	4.3.4.1 кейбір пайдалы қазбалардың (бор, тұз, әктас, саз, мұнай, гранит, көмір, табиғи газ) қолданылу саласын анықтау; 4.3.4.2 Қазақстанның негізгі пайдалы қазбалары өндірілетін кен орындарын картадан көрсету; 4.3.4.3 пайдалы қазбаларды сақтау және үнемді қолданудың жолдарын ұсыну

	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	4.1.2.1 зерттеу әдісін (бақылау мен эксперимент) таңдау себебін оның артықшылығы мен кемшілігіне негізінде таңдау себебін түсіндіру; 4.1.2.2 алынған нәтижені білім алушы таңдаған формада ұсыну
4-тоқсан			
7. Ғарышқа саяхат	4 Жер және ғарыш	4.1 Жер	4.4.1.1 жер бетінің ірі элементтерін атау және сипаттау
		4.2 Ғарыш	4.4.2.1 жекелеген ғарыш денелерін сипаттау; 4.4.2.2 Жердегі тіршілікке ғарыштың әсерін анықтау
		4.3 Кеңістік және уақыт	4.4.3.1 Жердің орбиталық айналуының салдарын түсіндіру; 4.4.3.2 жыл мезгілдерін сипаттау
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	4.1.2.1 зерттеу әдісін (бақылау мен эксперимент) таңдау себебін оның артықшылығы мен кемшілігіне негізінде таңдау себебін түсіндіру; 4.1.2.2 алынған нәтижені білім алушы таңдаған формада ұсыну
8. Болашаққа саяхат	5 Табиғат физикасы	5.1 Күш және қозғалыс	4.5.1.1 Архимед күшін сипаттау және оның білінуіне мысал келтіру; 4.5.1.2 судағы әр түрлі денелерге әсер ететін Архимед күшін бақылау және болжау
	1 Мен зерттеушімін	1.2 Табиғатты тану әдістері	4.1.2.1 зерттеу әдісін (бақылау мен эксперимент) таңдау себебін оның артықшылығы мен кемшілігіне негізінде таңдау себебін түсіндіру; 4.1.2.2 алынған нәтижені білім алушы таңдаған формада ұсыну

Ескерту: зерттеушілік білік пен дағдыларын қалыптастыру мен дамытуға бағытталған "Мен зерттеушімін" бөлімінің оқу мақсаттары "Жанды табиғат", "Заттар

және олардың қасиеттері", "Жер және ғарыш", "Табиғат физикасы" бөлімдерінің оқу мақсаттарымен кіріктіріле жүзеге асырылады.

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрлігінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
4-қосымша

Қазақстан Республикасы
Оқу ағарту министрлігінің
2022 жылғы "16" қыркүйектегі
№ 399 бұйрығына
30-қосымша

Бастауыш білім беру деңгейінің 1-сыныбына арналған "Бейнелеу өнері" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. "Бейнелеу өнері" пәнінің үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – бағдарлама) " Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. "Бейнелеу өнері" пәнін оқытудың мақсаты - көркемдік білім беру мен эстетикалық тәрбие беру. Оқушыларға Қазақстан мен бүкіл әлемнің рухани және материалдық мәдениетінің ажырамас бір бөлігі ретінде бейнелеу өнерінің жеке әлеміне тарту, олардың тұлғасын қалыптастыру мен дамытудың тиімді құралы болып табылады.

"Бейнелеу өнері" пәнін оқытудың міндеттері:

- адамгершілік тәжірибені байыту; адамгершілік-имандылық сезімдерін тәрбиелеу, Қазақстан халқының өнері мен мәдениеті және басқа да халықтардың өнері мен көркемдік мәдениетін құрметтеуге тәрбиелеу;

- бейнелеу өнеріне деген қызығушылық пен әсемдік сезіміне тәрбиелеу;

- шығармашылық жұмыстарда қоршаған әлемге деген өзіндік оң қатынасына, оң көзқарасын білдіруге тәрбиелеу;

- сурет, кескіндеме, композиция, мүсін бойынша бейнелеу өнері сауаттылығының заңдылықтары мен негіздерімен таныстыру;

- бейнелеу өнерінің түрлерімен (графика, кескіндеме, сәндік-қолданбалы өнер, мүсін, дизайн, сәулет) және жанрларымен (пейзаж, портрет, натюрморт, жануарлық жанр және т. б.) таныстыру;

- қоршаған заттардың пішінін, көлемін және құрылымын көру және түсіну қабілетін қалыптастыру;
- кеңістіктікте ойлай білу қабілеттерін қалыптастыру;
- графикалық дағдыларды және тұстану дағдыларын дамыту;
 - моториканы, логикалық ойлауды, ойлаудың дербестігін және көркемдік идеяларды іске асыруды дамыту;
 - әр түрлі көркемдік материалдармен жұмыс жасаудың дағдыларын игерту және әр түрлі бейнелеу өнері техникаларын игерту;
 - шынайы өмірде көркем мәдениеттің көрінісін көре, ажырата, таңдай, зерделей, талдай білу қабілетін дамыту (мұражайлар, сәулет, дизайн, мүсін, сәндік-қолданбалы өнер және т. б.)
 - балаларда сезімдік-эмоционалдық жағдаяттарын, зейіннің, жады мен қиялының дамуы;
 - тәуелсіздік, мақсаттылық, дәлдік, еңбекқорлық сияқты жеке қасиеттерді қалыптастыру;

3. Оқыту процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

1-сыныпқа арналған "Бейнелеу өнері" оқу бағдарламасы мынадай қағидаттарды сақтайды:

Құндылыққа бағытталған тәсіл. Құндылықтардың идеялық негізі - Қазақстандық патриотизм және азаматтық жауапкершілік; құрмет; ынтымақтастық; еңбек және шығармашылық; ашықтық; өмір бойы білімді игеру мен алу болып табылады.

Іс-әрекет тәсілі. Қоғам дамуының осы кезеңіндегі жалпы білім беретін мектептің маңызды міндеттерінің бірі-студенттерді білім қорымен "қамтамасыз ету" емес, сонымен қатар оларға өз бетінше ақпарат алуға және шығармашылық, ғылыми-зерттеу жұмыстарына белсенді қатысуға мүмкіндік беретін дағдыларды қалыптастыру. Осыған байланысты оқу үрдісінде оқушылардың оқу, шығармашылық қабілеттерін қалыптастыруға және дамытуға ықпал ететін педагогикалық технологияларды енгізу өзекті болып табылады. Әрекет әдісі тек іс-әрекетті оқытуды ғана көздемейді, сонымен қатар ол білімді терең және берік игеруді қамтамасыз етуі шарт.

Жеке тұлғаға бағытталған тәсіл. Жеке тұлғаға бағытталған білім беру балалардың жеке, жас ерекшеліктерін (жас, физикалық, психологиялық, интеллектуалдық) ескере отырып, олардың тәрбиесіне, біліміне және дамуына, сондай-ақ кез-келген балаға ерекше тұлға ретінде қарауды көздейді.

Сараланған тәсіл. Білім алушылардың жас және жеке дара ерекшеліктерін есепке алумен сипатталатын оқыту, әрбір оқушыны оның мүмкіндіктері мен қабілеттері деңгейінде оқыту; оқытуды оқушылардың әртүрлі топтарының ерекшеліктеріне бейімдеу (бейімдеу).

Саралап оқыту барысында білім алушылардың мүмкіндіктеріне сәйкес дамуын жүзеге асыруға мүмкіндік беретін түрлі әдістер, тәсілдер, оқыту нысандары және арнайы дидактикалық материалдар қолданылады.

Коммуникативтік тәсіл. Коммуникативтік тәсілдің нәтижесі-қарым-қатынастың басқа қатысушыларымен өзара іс әрекет үрдісінде қарым-қатынас жасау, көркемдік образдық ойларды жеткізе білу мен беру және көркемдік идеялармен алмаса білу мүмкіндіктері. Оқу үрдісінде әртүрлі коммуникация құралдарын пайдалану оқушылардың сыни ойлауы мен дербестігін дамытуға ықпал жасайды. Оқу үрдісінде коммуникативтік тәсілге сәйкес қарым-қатынас дағдыларын қалыптастыруға, жеке және топтық іс-әрекет үрдісінде өздерінің көркемдік, шығармашылық жұмыстары мен бақалардың жұмысын бағалау мен талдауға ықпал ететін оқу тапсырмаларын қосу қажет.

Көркемдік-технологиялық тәсіл. Бұл оқушылардың материалдарды, құралдарды, бейнелеу өнерінің заңдылықтары мен ережелерін білу, жобалау және модельдеу және шығармашылық объектілерді дайындаудың технологиялық реттілігін таңдау мәселелерін шешуге бағытталған оқу-танымдық іс-әрекеті.

4. Оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау туралы

"Бейнелеу өнері" пәнін оқыту нәтижелерін бағалау қалыптастырушы бағалауды қолдану арқылы жүзеге асырылады. Қалыптастырушы бағалау үздіксіз жүргізіледі, оқушы мен мұғалім арасындағы кері байланысты қамтамасыз етеді және оқу үрдісін уақтылы түзетуге мүмкіндік береді. Оқыту ұпайларын бағалауды қамтиды. Қалыптастырушы бағалау оқытудың белгілі бір кезеңінде оқу ақпаратының блогын оқып аяқтағаннан кейін жүргізіледі, оқушыларға кері байланыс беру, пән бойынша тоқсандық және жылдық бағалау кезінде "есептелінді" және "есептелінген жоқ" деген критериалды бағалау қағидасына сүйену керек.

2-тарау. "Бейнелеу өнері" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Бейнелеу өнері" оқу пәнінің мазмұны

5. Пән бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1-сыныпта аптасына 1 сағат, оқу жылында 35 сағатты құрайды.

6. Бейнелеу өнері оқу пәнінің мазмұны бірыңғай оқу-тәрбиелік міндеттерді шешу үшін 4 блок түрінде топтастырылған. Блоктар өнердің әртүрлі аспектілерін ашады: типологиялық, тілдік, құндылық-бағдарлық, әрекеттілік және әр сабаққа әртүрлі дәрежеде қатыстырылады, кешенде блоктар бастауыш көркемдік білім мен тәрбие мәселелерін шешуге бағытталған.

1. "Бейнелеу сауаттылығы негіздері" блогы-көркем шығармашылық идеяларды практикалық іске асыруға арналған құралдарды ұсынады:

- өнер туындыларын қабылдау;

- көркем шығармашылықтың ерекшеліктері;
- өнер түрлері;
- өнер жанрлары;
- көркем мәдениеттің байлығы мен әртүрлілігі туралы түсінік (Қазақстан халықтарының мәдениеті мысалында), Қазақстан халықтарының бейнелеу өнерінің көрнекті өкілдері, қазақстандық және әлемдік өнердің шедеврлерін қабылдау және эмоционалды бағалау;
- бейнелеу өнерінің адамның күнделікті өміріндегі, оның материалдық ортасын ұйымдастырудағы рөлі туралы түсінік;
- графика, графикаға арналған материалдар мен техника: қарындаш, қалам, фломастер, борлар және т. б.;
- түрлі графикалық материалдармен жұмыс істеу тәсілдері мен тәсілдері, өнердегі суреттің рөлі: негізгі және көмекші;
- графика арқылы ойды жеткізе білу;
- кескіндеме, кескіндеме материалдары және құралдар;
- түс-кескіндеме тілінің негізі, көркем бейнені жасау үшін көркемдік мәнерлілік құралдарын таңдау;
- сурет салу арқылы ойды білдіру қабілеті;
- мүсін, мүсін материалдары және олардың мәнерлі бейнені жасаудағы рөлі;
- көлем-мүсін тілінің негізі, мүсіннің негізгі тақырыптары,
- мүсіннің көмегімен ойды жеткізе білу;
- мәнерлі бейне жасау үшін пластикалық мүсіндік материалдармен жұмыс істеудің қарапайым тәсілдері (ермексаз, саз гипс папье маше – жаю, көлем жинау, созу және пішінді құрастыру),
- дизайн және сәулет-көркем құрастыруға және модельдеуге арналған материалдардың әртүрлілігі (ермексаз, қағаз, картон және т. б.), мәнерлі образ жасау үшін әртүрлі материалдармен жұмыс істеудің қарапайым тәсілдері,
- адам өмірінде көркем құрастыру және модельдеу дағдыларын пайдалану мүмкіндіктері туралы түсінік;
- сәндік-қолданбалы өнер, сәндік-қолданбалы өнердің бастаулары және оның адам өміріндегі рөлі, халықтық мәдениеттің сипаты туралы түсінік;
- қолданбалы өнердегі сәндік формалардың негізі ретінде табиғаттағы формалардың әртүрлілігі, Қазақстанның халықтық және сәндік-қолданбалы өнер туындыларымен танысу.

2. "Бейнелеу өнері әлемі" блогы - оқу материалының мазмұнын ашады:

- көркем шығармашылықтың ерекшеліктері;
- өнер түрлері;
- өнер жанрлары;

- композиция, жазықтықтағы және кеңістіктегі композицияның қарапайым тәсілдері ;
- ұғымдар: композицияны құрудағы көлденең, тік және диагональ;
- ұғым: көкжиек сызығы, жақын – алыс, көп-аз, бітелу;
- композициялық орталық, композициядағы басты және екінші дәрежелі, симметрия және асимметрия;
- композициядағы Контрасттың рөлі: төмен және жоғары, үлкен және кішкентай, жұқа және қалың, қараңғы және ашық, тыныш және динамикалық және т. б.;
 - әр түрлі сызықтар (жұқа, қалың, түзу, толқынды, тегіс, өткір, спиральмен дөңгелектелген) және олардың айқын сипаты, штрих, дақ және көркемдік бейнесі;
 - табиғаттың, адамның, жануардың эмоционалдық жағдайының желісі арқылы беру;
 - түс, негізгі және құрама түстер, жылы және суық түстер, түстердің араласуы, бейненің эмоционалдық дыбысталуы мен мәнерлілігіндегі АҚ және қара түстердің рөлі , түстің эмоциялық мүмкіндіктері, кейіпкердің мінезінің түсі, оның эмоционалдық жай-күйі арқылы беру;
 - нысан әлемінің пішіні, алуан түрлілігі және оларды жазықтық пен кеңістікте беру, пішіндердің ұқсастығы мен контрасты, қарапайым геометриялық пішіндер, табиғи формалар, нысан пішінінің оның сипаты туралы идеяға әсері, силуэт;
 - көлем, кеңістіктегі көлем және жазықтықтағы көлем, көлемді беру тәсілдері, көлемді композициялардың мәнерлілігі;
 - ырғақ, ырғақ түрлері (тыныш, баяу, екпінді, тынышсыз және т. б.);
 - сызықтар, дақтар, түстер ырғағы;
 - кескіндеме мен суреттегі композицияның эмоционалды дыбысындағы ырғақтың рөлі, элементтердің ырғағы арқылы композициядағы қозғалысты беру, сәндік-қолданбалы өнердегі ырғақтың ерекше рөлі.
- 3. "Бізді қоршаған әлем" блогы – оқу тапсырмалары тақырыбының рухани-адамгершілік, эмоционалды және құндылық бағытын көрсетеді:
 - бақылау, өмірден және жадпен жұмыс жасау дағдыларын игеру;
 - табиғат пен табиғи құбылыстарды, сондай-ақ қоршаған әлем құбылыстарын бақылау;
 - жылдың, күннің, ауа-райының әртүрлі уақыттарындағы табиғат бейнесіндегі айырмашылық;
 - табиғаттың кескінді бейнесін жасау үшін түрлі көркем материалдар мен құралдарды пайдалану;
 - қазақстандық және шетелдік өнер жауһарларын қабылдау және эмоционалдық бағалау;
 - әртүрлі халықтар мен дәуірлерді бейнелейтін әлемнің бірнеше жарқын мәдениеттерімен танысу;

- әлемнің әртүрлі халықтарының мәдени дәстүрлерінің сипатындағы табиғи жағдайлардың рөлі, әртүрлі халықтардың өнеріндегі адам бейнесі, сәулет және сәндік-қолданбалы өнер бейнелері;

- менің туған Қазақстаным, Қазақстан халқының дәстүрлі мәдениетін сипаттаудағы табиғи жағдайлардың рөлі, туған табиғат көріністері, киіз үйді, тұрмыстық заттарды, еңбек құралдарын, костюмдерді безендірудегі сәндік құрылыстың бірлігі;

- дәстүрлі мәдениеттегі адам бейнесі, өнерде көрініс тапқан адамның сұлулығы туралы халықтың идеялары;

- адам бейнесі, әлемнің түрлі мәдениеттеріндегі адам бейнесі, замандас бейнесі, портрет жанры, махаббат, достық, өнердегі отбасы тақырыптары;

- адамның ең жақсы сезімдері мен қасиеттерін: мейірімділік, жанашырлық, қолдау, қамқорлық, батырлық, жанқиярлық және т.б. оятатын кейіпкерлердің бейнелерінің эмоционалды және көркем экспрессивтілігі;

- заттық орта объектілерін көркем жобалау және модельдеу;

- дизайн мен архитектураның әдемі және мәнерлі нысандарының жобаларын жасау үшін түрлі көркем материалдар мен құралдарды пайдалану.

4. "Шығармашылық" блогы - шығармашылық қызметтің түрлері мен шарттарын ашады және жүзеге асырады:

- бейнелеу, сәндік-қолданбалы және көркем-конструкторлық қызмет бойынша түрлі презентацияларға қатысу; графика, кескіндеме, мүсін, сәндік-қолданбалы өнерде алынған құзыреттерді іске асыру; өмірден, жады мен қиялдан алынған сурет; шығармашылық жұмыстарда көркем құрастыру және модельдеу дағдыларын пайдалану; графикада, кескіндемеде, мүсіндеуде, көркем құрастыруда және модельдеуде өз ниетін іске асыру үшін мәнерлі құралдарды таңдау және қолдану; жеке және ұжымдық қызметте әртүрлі көркемдік техникалар мен материалдарды пайдалану; бейнелеу өнері туындыларының мазмұны мен мәнерлі құралдарын талқылауға қатысу, шығармаға өз көзқарасын білдіру.

Өз кезегінде, блоктардың әрқайсысы бөлімдер кешенінен тұрады:

- Өнерді қабылдау бөлімінің міндеттері-бейнелеу өнері деген не? Оның адам өміріндегі маңызы мен рөлі қандай? деген түсінік беру, бейнелеу өнері туындыларын көркемдік тұрғыда қабылдау үрдісін түсінуге және терең ұғынуға үйрету, Қазақстан мен әлемнің көрнекті суретшілері мен олардың шығармашылығы туралы түсініктерін дамыту. Өзіндік көркемдік дүниетаным қалыптастыру, көркем-эстетикалық талғамын, мәдениетін тәрбиелеу; өнер туындыларын талдай, зерделей білу қабілетін қалыптастыру.

- Графика бөлімінің міндеттері – оқушылардың кеңістіктегі екі өлшемді жазықтықта үш өлшемді пішінді көре білуге және бейнелеуге үйрету, әр түрлі

графикалық құралдарды-сызықтар, штрихтар, дақтар, реңдер, жарық-көлеңкені қолдана отырып пропорцияларды, көлемді, фактура мен текстураны беру арқылы; графикалық материалдармен кеңінен танысуды жалғастыру.

- Кескіндеме бөлімінің міндеттері - табиғат пен түстерді эмоционалды тұрғыда қабылдауды дамыту; түс сезіміне тәрбиелеу; үйлесімді түс қатынастарын құра білу қабілетін дамыту. Оқу тапсырмалары мен жаттығуларды сауатты жүргізу, көркем материалдарды сауатты пайдалану дағдыларына үйрету. Заттардың фактурасын беру дағдысын дамыту; түстің көмегімен бұйымдар мен заттардың жарық-көлеңкесін шығару, ауа ортасын беру; бейнеленетін заттың пішінін реңмен және түспен көрсету білу дағыларын жетілдіру, жалпы кескіндемеде "түстік үйлесімділік", "түстік жағу" ұғымдары мен құбылысын білу, зерделеу мен зерттеу. ("жергілікті түс" ұғымы және оған жарықтың әсері, нысанның пішіні мен материалдылығын берудегі түстік реңктің рөлі).

- Мүсін бөлімінің міндеттері-кеңістікте сомдап құрастыра білуге үйрету, балалардың көлемді, рельефті мүсіндік тапсырмаларды орындауда көркемдік қабылдауларын дамытуға ықпал ету, пластикалық тілдегі көлем мен кеңістікті көру және көрсете білу мүмкіндігі. Сабақтарда оқушылар рельефті де, көлемді, дөңгелек мүсіндік тапсырмаларды орындау негіздерімен танысады.

- Сәндік-қолданбалы өнер бөлімінің міндеттері - сәндік-қолданбалы өнер мен дизайнның көркемдік тілі мен заңдылықтарын түсінуге тәрбиелеу. Әдемілік туралы идеяларды түсінуге үйрету, тек ең әдемі және мәнерлі тұрғыда жеткізуге үйрету. Қалыптастыру қабілеті стилизация және жалпылау әдістерін қолдана отырып, қоршаған әлемде кездесетін формаларды шығармашылық түрде өңдей білуге баулу. Әр түрлі көркемдік материалдармен жұмыс жасау дағдыларын қалыптастыру, халықтық дәстүрлі өнер түрлерімен таныстыру;

- Сәулет және дизайн (көркем құрастыру және модельдеу) бөлімінің міндеті - сәулет ортасын және дизайн негіздерін зерттеу және модельдеу, жобалау, қалыптау туралы білімді бекіту, көлемді және жазықтық композицияларды сомдап жасау дағдыларын қалыптастыру, көркем дизайн мәселелерін өз бетінше шеше білу дағдыларын дамыту;

Бұл көркемдік білім жүзеге асырылатын қызметтің (немесе саланың) бөлімдері. Яғни, олардың барлығы кешенді және блоктардың құрамдас бөлігі ретінде қамтылған. Орта мерзімді жоспарлау кезінде блоктағы бөлімдер қарапайымнан күрделіге өту бойынша кезеңдерге байланысты жылжи алады.

7. "Бейнелеу өнері" оқу пәнінің 1-сыныпқа арналған базалық мазмұны:

Жеке нәтижелер оқушылардың оқу үдерісінде игерген жеке сапалық қасиеттерін көрсетеді:

- Қазақстанның мәдениеті мен өнеріне деген мақтаныш сезімі;
- еліміздің және әлемнің басқа халықтарының мәдениеті мен өнеріне құрметпен қарау;

- әрбір жеке адамның және жалпы қоғамның өміріндегі мәдениет пен өнердің ерекше рөлін түсіну;

- көркем-шығармашылық ойлай, байқай және қиялдай білу, эстетикалық сезімдерін қалыптастыру;

- қажеттіліктердің қалыптасуы - өнермен, табиғатпен тығыз қарым-қатынаста, қоршаған әлемге деген шығармашылық оң қатынас пен тәуелсіз шығармашылықта;

- мұғалімнің басшылығымен бірлескен шығармашылық жұмыс үрдісінде ұжымдық және топтық іс-әрекет дағдыларын меңгерту;

- бірлескен қызмет барысында сыныптастарымен ынтымақтаса білу, жұмыстың өз бөлігін ортақ оймен талдау мен салыстыру;

- өз шығармашылық қызметі мен сыныптастарының жұмысын талдау және талқылау қабілетінің болуы және шығармашылық міндеттер тұрғысынан мазмұны мен көркемдік сипатын білдіру құралдары тұрғысынан белгілі бір тақырыпта жұмыс жасау;

Метапәндік нәтижелер оқушылардың танымдық және практикалық шығармашылық іс-әрекетіндегі әмбебап қабілеттерінің қалыптасу деңгейінің ерекшелігін сипаттайды:

- салыстыру, талдау, негізгі нәрсені бөліп көрсету, жалпылау;

- ұжымдық шығармашылық жұмысты орындау барысында диалог жүргізу, атқаратын қызмет түрлері мен рөлдерді бөлу қабілетін меңгерту;

- қосымша бейнелеу көркем материалдарын іздеу барысында, көркем шығармашылық жобалар мен жеке шығармашылық тапсырмаларды орындау үшін ақпараттық технологиялар құралдарын тиімді пайдалану;

- қойылған міндетке сәйкес оқу іс-әрекеттерін сауатты жоспарлай отырып, оларды жүзеге асыра білу, тиімді де дұрыс шешім нұсқаларын таба білу;

- әр түрлі көркем-шығармашылық міндеттерді жүзеге асыра білу;

- өзіндік шығармашылық қызметті тиімді жоспарлай білу, жұмыс орнын тиімді ұйымдастыра білу;

- жаңа білім мен дағдыларды игеруге және көркем шығармашылық нәтижелерге қол жеткізуге саналы түрде ұмтылу;

Пәндік нәтижелер оқушылардың оқу пәнін игеру барысында білім, іскерлік, дағдыларды қолданумен сипатталып, көркемдік-шығармашылық іс-әрекеттегі тәжірибесімен бекітіледі:

- көркем іс-әрекет түрлерін білу: бейнелеу (кескіндеме, графика, мүсін), конструктивтік (дизайн және сәулет),

сәндік (халықтық және қолданбалы өнер түрлері);

- бейнелеу өнерінің негізгі түрлері мен жанрларын білу;

- қоршаған әлем оқиғалары мен табиғи құбылыстарға эстетикалық баға беру;

- жұмысты орындау барысында шығармашылық дағдыларды, білім мен дағдыларды қолдану;

- қазақстандық және әлемдік өнер туындыларын тану, қабылдау, сипаттау және эмоционалдық тұрғыда бағалай білу қабілеті;
- өз пікірін білдіре отырып, өнер туындыларын талқылау және талдау қабілеті;
- қоршаған өмірдегі өнер көріністерін көре білу;
- шығармашылық қызметте түрлі көркем материалдар мен көркем техникаларды пайдалану қабілеті;
- шығармашылық қызметте эмоционалды жағдайларды және табиғатқа, адамдарға және қоғамға деген оң көзқарасын жеткізе білу;
- парақтың жазықтығында және көлемде ойластырылған көркем бейнелерді құрастыра білу қабілеті;
- тұстану заңдылықтары мен негіздерін, композициялық аспектілерді, перспективаларды, графикалық және кескіндемелік сауаттылықты қолдана білу біліктерін игерту;
- қағаздан, қатырмақағаз, ермексаздан, сазбалшықтан көркем бейнелерді модельдеу, аппликация және коллаж құралдарымен бейнелеу дағдыларын дамытып меңгеру.

2-параграф. Оқу мақсаттарының жүйесі

8. Бағдарламада оқу мақсаттарын қолдануға ыңғайлы болу және мониторинг жүргізу үшін кодтау енгізілген. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар блок пен бөлімді, төртінші сан оқу мақсатының нөмірленуін көрсетеді.

Мысалы: 1.2.1.4 кодында: "1" - сынып, "2.1" - 2 блок және 1 бөлім, "1" - оқу мақсатының нөмірленуі.

1-бөлім . "Бейнелеу сауаттылығы негіздері"	
Бөлім	1-сынып
1. Өнер туындыларын қабылдау. 1 сағат	1.1.1.1 казактың ұлттық және әлемдік мәдениетінің түрлі өнер туындыларымен танысу
2. Графика 2 сағат	1.1.2.1 қарапайым деңгейде әдістер мен тәсілдерді қолдана отырып, графикалық материалдар мен құралдарды қолдану және тәжірибе жасау 1.1.2.2 қарапайым деңгейде графиканың әдістері мен тәсілдерін қолдану және тәжірибе жасау
3. Кескіндеме 2 сағат	1.1.3.1 қарапайым тәсілдер мен техниканы қолдана отырып, кескіндеме материалдары мен құралдарды пайдалану және тәжірибе жасау 1.1.3.2 кескіндеменің қарапайым тәсілдері мен техникаларымен қолдану және тәжірибе жасау
4. Мүсін 1 сағат	1.1.4.1 қарапайым тәсілдер мен техниканы қолдана отырып, мүсіндік материалдар мен құралдарды пайдалану және олармен эксперимент жасау
5. Сәндік-қолданбалы өнер 1 сағат	1.1.5.1 сәндік-қолданбалы өнерде қарапайым тәсілдер мен техниканы қолданып және материалдар мен құралдарды пайдаланып эксперимент жасау

6. Дизайн және сәулет (көркем құрастыру және модельдеу) 2 сағат	1.1.6.1 қарапайым заттардың көркем үлгісін көре білу және өз қолдарымен эскизін салу; 1.1.6.2 модельдеудің қарапайым әдістері мен тәсілдерін қолдана отырып, іс-әрекетте материалдар мен құралдарды қолдану және тәжірибе жасау
2-бөлім. "Бейнелеу өнері әлемі" блогы	
Бөлім	Сынып
1. Өнер туындыларын қабылдау 1 сағат	1.2.1.1 өнер туындыларына талдау жасау, суретшінің шығармашылық ойын түсіну.
2. Графика 1 сағат	1.2.2.1 графикалық суреттің жалпыдан жалқыға көшу техникасын меңгеру
3. Кескіндеме 2 сағат	1.2.3.1 кескіндемелік суретті салу техникасын үйрену
4. Мүсін 1 сағат	1.2.4.1 жұмысты орындау үшін мүсін түрлері мен орындау техникасын үйрену
5. Сәндік-қолданбалы өнер 2 сағат	1.2.5.1 жұмысты орындау үшін сәндік-қолданбалы өнер түрлерін және жасалу технологияларын үйрену 1.2.5.2 "табиғи формалар" ұғымын білу және жұмысты орындау үшін кейбір техниканы білу.
6. Дизайн және сәулет (көркем құрастыру және модельдеу) 2 сағат	1.2.6.1 жұмысты орындау үшін дизайн түрлері мен құрастыру және модельдеудің кейбір техникаларымен таныстыру 1.2.6.2 жұмысты орындау үшін сәулет стильдері мен кейбір құрастыру және модельдеу әдістерімен таныстыру
3-бөлім. "Бізді қоршаған әлемі" блогы	
2. Графика 1 сағат	1.3.2.1 қоршаған әлемнің кейбір ерекшеліктерін білу , графика құралдарын таныс бейнелер мен пішіндер арқылы жүзеге асыру
3. Кескіндеме 2 сағат	1.3.3.1 қоршаған әлемнің кейбір ерекшеліктерін білу , кескіндеме құралдарын таныс бейнелер мен пішіндер арқылы жүзеге асыру 1.3.3.2 байқау және есте сақтау арқылы қоршаған әлемді суреттеуде тәсілдері мүмкіндіктерінің кейбір ерекшеліктерін, кескіндеме құралдарын таныс бейнелер мен пішіндер арқылы жүзеге асыру
4. Мүсін 2 сағат	1.3.4.1 қоршаған әлемнің кейбір ерекшеліктерін білу , мүсін құралдарын таныс бейнелер мен пішіндерді арқылы жүзеге асыру
5. Сәндік-қолданбалы өнер 2 сағат	1.3.5.1 қоршаған әлемнің кейбір ерекшеліктерін, оларды бейнелер мен пішіндердің көмегімен сәндік - қолданбалы өнер құралдарын білу 1.3.5.2 сәндік өнердегі "жалпылау" ұғымын, оны бейнелер мен пішіндердің көмегімен сәндік - қолданбалы өнер құралдары арқылы білу

6. Дизайн және сәулет (көркем құрастыру және модельдеу) 2 сағат	1.3.6.1 қоршаған әлемнің кейбір ерекшеліктерін, оларды бейнелер мен пішіндердің көмегімен дизайн құралдары арқылы білу 1.3.6.2 қоршаған әлемнің кейбір ерекшеліктерін білу, оларды бейнелер мен пішіндердің көмегімен сәулет құралдары арқылы білу
4-бөлім. "Шығармашылық"	
2. Графика 2 сағат	1.4.2.1 графикалық техникалар мен тәсілдердің көмегімен идеяларды шығармашылық түрде ұсыну және сезімдерін білдіру. 1.4.2.2 өзінің графикалық жұмысын таныстыруда түрлі мүмкіндіктерді қолдану.
3. Кескіндеме 2 сағат	1.4.3.1 көркем техникалар мен тәсілдердің көмегімен идеяларды шығармашылық түрде ұсыну және сезімдерін білдіру 1.4.3.2 өзінің кескіндемелік жұмысын таныстыруда түрлі мүмкіндіктерді қолдану.
4. Мүсін 1 сағат	1.4.4.1 мүсіндік техникалар мен тәсілдердің көмегімен идеяларды шығармашылық түрде ұсыну және сезімдерін білдіру.
5. Сәндік-қолданбалы өнер 1 сағат	1.4.5.1 сәндік техникалар мен тәсілдердің көмегімен идеяларды шығармашылық түрде ұсыну және сезімдерін білдіру
6. Дизайн және сәулет (көркем құрастыру және модельдеу) 2 сағат	1.4.6.1 дизайн идеяларын шығармашылық түрде ұсыну, құрастыру мен модельдеудің техникалары мен әдістерінің көмегімен идеялар мен сезімдерді білдіру 1.4.6.2 сәулет идеяларын шығармашылық түрде ұсыну, құрастыру мен модельдеудің техникалары және әдістерінің көмегімен идеялар мен сезімдерді білдіру

9. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

10. Осы оқу бағдарламасы Бастауыш білім беру деңгейінің 1-сыныбына арналған "Бейнелеу өнері" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспарға сәйкес іске асырылады.

3-параграф. Бастауыш білім беру деңгейінің 1-сыныпқа арналған "Бейнелеу өнері" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

Блоктар	Бөлімдер	Тақырыптар/Мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушы міндетті:
1-тоқсан			
	Өнер туындыларын қабылдау. 1сағ	"Мұражайға саяхат" (виртуалды немесе шынайы) "Бейнелеу өнері" ұғымымен және оны зерделеу	1.1.1.1 қазақтың ұлттық және әлемдік

1-блок. "Бейнелеу сауаттылығы негіздері"		маңыздылығымен танысу	мәдениетінің түрлі өнер туындыларымен танысу
	Графика 2 сағат	<p>"Ағаштар" - әртүрлі графикалық материалдарды қолдана отырып сурет салу.</p> <p>Әр түрлі графикалық материалдармен (қарапайым қарындаш, кара гель қаламы, түрлі-түсті қарындаштар, пастельдер, балауыз қарындаштар, борлар, маркер) танысу.</p> <p>Материалдардың мүмкіндіктері және сурет салу әдістері</p>	1.1.2.1 қарапайым деңгейде әдістер мен тәсілдерді қолдана отырып, графикалық материалдар мен құралдарды қолдану және тәжірибе жасау
		<p>"Күзгі пейзаж" - сызықтық сурет</p> <p>Сызықтардың әртүрлілігі және олардың сипаты.</p> <p>Көлденең, тік, көлбеу, спиральды, доғалы сызықтар.</p> <p>Суретте әр түрлі сызықтарды қолдану.</p>	1.1.2.2 қарапайым деңгейде графиканың әдістері мен тәсілдерін қолдану және тәжірибе жасау
	Кескіндеме 2 сағат	<p>"Кемпірқосақ" - гуашпен сурет салу.</p> <p>"Кескіндеме" ұғымымен танысу.</p> <p>Спектрдің жеті түсі және олардың кемпірқосақта орналасу тәртібі туралы білім алу.</p> <p>"Дақ", "жағынды" ұғымдарымен және оларды орындау тәсілдерімен танысу.</p>	1.1.3.1 қарапайым тәсілдер мен техниканы қолдана отырып, кескіндеме материалдары мен құралдарды пайдалану және тәжірибе жасау
		<p>"Күн" және "Түн" - акварельмен сурет салу.</p> <p>Ұғымдарды зерттеу – "жылы" және "суық" түстер.</p> <p>Түрлі түсті бояу туралы білім алу және оны акварельмен суретте қолдану.</p>	1.1.3.2 кескіндеменің қарапайым тәсілдері мен техникаларымен қолдану және тәжірибе жасау
	Мүсін 1 сағат	<p>"Жемістер" – ермексаздан мүсіндеу.</p> <p>"Пішін" және "көлем" ұғымдарын зерделеу</p>	1.1.4.1 қарапайым тәсілдер мен техниканы қолдана отырып, мүсіндік материалдар

		Жабыстыру ережелері мен әдістері туралы білім алу.	мен құралдарды пайдалану және олармен эксперимент жасау
	Сәндік-қолданбалы өнер 1 сағат	"Жолақтағы ою-өрнек" - гуашьпен безендірілген сурет. Ұлттық, сәндік өнермен танысу. "Ырғақ" және "симметрия" ұғымдары туралы білім алу. Жолақта қарапайым ою-өрнек салу әдістері туралы білім алу. Қылқаламмен ою-өрнек салу тәсілдері.	1.1.5.1 сәндік-қолданбалы өнерде қарапайым тәсілдер мен техниканы қолданып және материалдар мен құралдарды пайдаланып эксперимент жасау
	Дизайн және сәулет (көркем құрастыру және модельдеу) 2 сағат	"Қылқаламға арналған ыдыс" - тұтас қатырма қағаздан құрастыру. "Дизайн" ұғымымен танысу. Көркем құрылыс туралы білім алу. Қатырма қағаз парағын белгілеу және бұғу тәсілдері. "Үй" - шырын қорапшасы негізінде үйді модельдеу. "Сәулет" ұғымымен танысу. "Модельдеу" ұғымымен танысу Түрлі-түсті қағаз бетінде бөлшектерді белгілеу және кесу тәсілдері	1.1.6.1 қарапайым заттардың көркем үлгісін көре білу және өз қолдарымен эскизін салу; 1.1.6.2 модельдеудің қарапайым әдістері мен тәсілдерін қолдана отырып, іс-әрекетте материалдар мен құралдарды қолдану және тәжірибе жасау
2 тоқсан			
	Өнер туындыларын қабылдау 1 сағат	"Өнер түрлері" - саяхат сабағы "Өнер түрлері" ұғымымен танысу. Өнер түрлері туралы қарапайым деңгейде білім алу.	1.2.1.1 өнер туындыларына талдау жасау, суретшінің шығармашылық ойын түсіну.
	Графика 1 сағат	"Құмыра" - түрлі-түсті қарындаштармен сурет салу. Графика түрлерімен танысу. "Сурет композициясы" ұғымымен танысу.	1.2.2.1 графикалық суреттің жалпыдан

2-блок. "Бейнелеу өнері әлемі" блогы

	<p>Заттың құрылымы туралы қарапайым деңгейде білім алу. Геометриялық фигуралардың көмегімен сурет салу тәсілдері.</p>	<p>жалқыға көшу техникасын меңгеру</p>
<p>Кескіндеме 1 сағат</p>	<p>"Бұлтты күн" суланған қағазға акварельмен сурет салу. Кескіндеме түрлерімен танысу. Қарапайым деңгейде "сызықтық перспектива" ұғымымен танысу. "Жақын-алыс", "көп-аз" ұғымдары. Суланған қағазға сурет салу әдістері туралы білім алу.</p>	<p>1.2.3.1 кескіндемелік суретті салу техникасын үйрену</p>
<p>Мүсін 1 сағат</p>	<p>"Аққала" – ермексаздан мүсіндеу. Мүсін түрлерімен танысу. Ермексазбен жұмыс істеу техникасын үйрену. Ермексазды жабыстыруда құрастыру әдісі туралы білім алу.</p>	<p>1.2.4.1 жұмысты орындау үшін мүсін түрлері мен орындау техникасын үйрену</p>
<p>Сәндік-қолданбалы өнер 2 сағат</p>	<p>"Торсық" - түрлі-түсті қағаздан жасалған аппликация. Сәндік өнер түрлерімен танысу. Ұлттық тағамдармен танысу. Симметрия туралы білім алу. Түсті қағаздан симметриялы пішінді кесу әдістері туралы білім алу.</p>	<p>1.2.5.1 жұмысты орындау үшін сәндік-қолданбалы өнер түрлерін және жасалу технологияларын үйрену</p>
	<p>"Қошқар мүйіз" Жұқа фетрден түрлі- түсті ою-өрнекті жасау. Ұлттық ою-өрнектермен танысу. "Табиғи формалар" ұғымымен және олардың ою-өрнекке айналу жолдарымен танысу. Киізден ою-өрнек кесу әдістері туралы білім алу.</p>	<p>1.2.5.2 "табиғи формалар" ұғымын білу және жұмысты орындау үшін кейбір техниканы білу.</p>
	<p>"Карнавал бетпердесі" Дизайн түрлерімен танысу. "Құрылыс" ұғымымен танысу.</p>	<p>1.2.6.1 жұмысты орындау үшін дизайн түрлері мен құрастыру және модельдеудің кейбір</p>

	<p>Дизайн және сәулет (көркем құрастыру және модельдеу) 2 сағат</p>	<p>Қатырма қағаздан жасалған жалпақ бетперде құрастыру әдістері. Симметриялық бөлшектерді кесу әдістері туралы білім алу.</p>	<p>техникаларымен таныстыру</p>
		<p>"Ертегі кейіпкерінің үйі" сурет-жоба. Қарапайым деңгейде сәулеттік стильдермен танысу. Сәулеттік композицияның қарапайым әдістері туралы білім алу.</p>	<p>1.2.6.2 жұмысты орындау үшін сәулет стильдері мен кейбір құрастыру және модельдеу әдістерімен таныстыру</p>
3-тоқсан			
	<p>Графика 1 сағат</p>	<p>"Менің анам" - түрлі-түсті бояулармен сурет салу. "Бақылау арқылы сурет салу" және "есте сақтау арқылы сурет салу" ұғымдарымен танысу. Қарапайым деңгейде портретті сурет салу жолдарымен танысу. Қарапайым деңгейде адам бетінің пропорциялары туралы білім алу.</p>	<p>1.3.2.1 қоршаған әлемнің кейбір ерекшеліктерін білу, графика құралдарын таныс бейнелер мен пішіндер арқылы жүзеге асыру</p>
	<p>Кескіндеме 2 сағат</p>	<p>"Наурыз" – гуашпен сурет салу. "Бақылау арқылы сурет салу" және "есте сақтау арқылы сурет салу" ұғымдарымен танысу. "Сюжеттік композиция" ұғымымен танысу. Сюжеттік суреттің құрамы туралы білім алу. "Тау көрінісі" пейзажы-акварельмен сурет салу. "Бақылау арқылы сурет салу" және "есте сақтау арқылы сурет салу" ұғымдарымен танысу. "Пейзаж композициясы" ұғымымен танысу. Ауа перспективасы туралы білім алу. Түс реңктері және олардың пайда болуы туралы білім алу.</p>	<p>1.3.3.1 қоршаған әлемнің кейбір ерекшеліктерін білу, кескіндеме құралдарын таныс бейнелер мен пішіндер арқылы жүзеге асыру 1.3.3.2 байқау және есте сақтау арқылы қоршаған әлемді суреттеуде тәсілдері мүмкіндіктерінің кейбір ерекшеліктерін, кескіндеме құралдарын таныс бейнелер мен пішіндер арқылы жүзеге асыру</p>

3-бөлім. "Бізді қоршаған әлемі" блогы	Мүсін 2 сағат	"Күшік" – ермексазбен жұмыс "Бақылау арқылы сурет салу" және "есте сақтау арқылы сурет салу" ұғымдарымен танысу. "Жануар фигурасының пропорциялары" ұғымымен танысу. "Жағумен" модельдеуді қабылдау туралы білім алу.	1.3.4.1 қоршаған әлемнің кейбір ерекшеліктерін білу, мүсін құралдарын таныс бейнелер мен пішіндерді арқылы жүзеге асыру
	Сәндік-қолданбалы өнер 2 сағат	"Ұлттық киімдер" коллажы (ұлттық бас киімдер, ұлттық көйлек т.б.) танысу. Ерлер мен әйелдер костюмдерінің ерекшеліктері туралы білім алу. Мата коллажын орындау тәсілдері туралы білім алу.	1.3.5.1 қоршаған әлемнің кейбір ерекшеліктерін, оларды бейнелер мен пішіндердің көмегімен сәндік - қолданбалы өнер құралдарын білу
		"Гүлді ою" - гуашпен сурет салу. "Жалпылау" ұғымымен танысу. Қылқаламмен өсімдік оюларын салу әдістері туралы білім алу.	1.3.5.2 сәндік өнердегі "жалпылау" ұғымын, оны бейнелер мен пішіндердің көмегімен сәндік - қолданбалы өнер құралдары арқылы білу
	Дизайн және сәулет (көркем құрастыру және модельдеу) 2 сағат	"Ашық хат" - шағын формадағы дизайн әдістерімен танысу. Шағын формадағы композиция туралы білім алу.	1.3.6.1 қоршаған әлемнің кейбір ерекшеліктерін, оларды бейнелер мен пішіндердің көмегімен дизайн құралдары арқылы білу
"Бақтағы үй" Табиғи материалдардан тұрғын үй жобасын жасау. Өңделген материалдарды модельдеудің қарапайым әдістері туралы білім алу.		1.3.6.2 қоршаған әлемнің кейбір ерекшеліктерін білу, оларды бейнелер мен пішіндердің көмегімен сәулет құралдары арқылы білу	
4 -тоқсан			
		"Көбелектер" - түрлі-түсті қарындаштармен сурет салу. Графика түрлерімен танысу. "Сурет композициясы" ұғымымен танысу.	1.4.2.1 графикалық техникалар мен тәсілдердің көмегімен идеяларды шығармашылық түрде

4-блок. "Шығармашылық"

<p>Графика 2 сағат</p>	<p>Тақырыптың дизайны туралы қарапайым деңгейде білім алу. Геометриялық фигуралардың көмегімен сурет салу тәсілдері.</p>	<p>ұсыну және сезімдерін білдіру</p>
	<p>"Қой" - бормен немесе құрғақ пастельмен сурет салу. Шығармашылық жұмыста графикалық тәсілдерді қолдану. Суретте әртүрлі сызықтарды қолдану</p>	<p>1.4.2.2 өзінің графикалық жұмысын таныстыруда түрлі мүмкіндіктерді қолдану</p>
<p>Кескіндеме 2 сағат</p>	<p>"Көктем" - гуашьпен сурет салу. Шығармашылық жұмыста кескіндеме техникасының білімін пайдалану. Суреттегі жағындылар мен дақтарды қолдану. Түс реңктерін пайдалану.</p>	<p>1.4.3.1 көркем техникалар мен тәсілдердің көмегімен идеяларды шығармашылық түрде ұсыну және сезімдерін білдіру</p>
	<p>"Гүлдер" – акварельмен сурет салу. Шығармашылық жұмыста кескіндеме техникасының білімін пайдалану. Дымқыл зат үсті бойынша техникасын қолдану. Әртүрлі қалыңдықтағы қылқаламдарды пайдалану.</p>	<p>1.4.3.2 өзінің кескіндемелік жұмысын таныстыруда түрлі мүмкіндіктерді қолдану</p>
<p>Мүсін 1 сағат</p>	<p>"Ою-өрнек" бедері Мүсіндік техникалардың білімін шығармашылық жұмыста қолдану. Бедері үшін картон негізін қолдану. Валиктермен мүсіндеу техникасын қолдану.</p>	<p>1.4.4.1 мүсіндік техникалар мен тәсілдердің көмегімен идеяларды шығармашылық түрде ұсыну және сезімдерін білдіру.</p>
<p>Сәндік-қолданбалы өнер 1 сағат</p>	<p>"Киіз үй" коллажы. Шығармашылық жұмыста сәндік техникалар туралы білімдерін қолдану. Киіз бен жиектемені коллажда қолдану.</p>	<p>1.4.5.1 сәндік техникалар мен тәсілдердің көмегімен идеяларды шығармашылық түрде ұсыну және сезімдерін білдіру</p>

Дизайн және сәулет (көркем құрастыру және модельдеу) 2 сағат	"Құс" - қатырма қағаздан жасалған ілмекті модель. Фигураның құрылысы. Шығармашылық жұмыста дизайн мүмкіндіктерін пайдалану. Қанаттар мен аяқтарды бекіту нұсқаларын қолдану.	1.4.6.1 дизайн идеяларын шығармашылық түрде ұсыну, құрастыру мен модельдеудің техникалары мен тәсілдерінің көмегімен идеялар мен сезімдерді білдіру
	"Менің қалам" - ұжымдық жұмыс. Пластикалық бөтелкелерден жасалған рамадағы ғимараттарды модельдеу. Ермексаз. Шығармашылық жұмыста модельдеу мүмкіндіктерін пайдалану. Ғимараттардың жеке декорын қолдану.	1.4.6.2 сәулет идеяларын шығармашылық түрде ұсыну, құрастыру мен модельдеудің техникалары және тәсілдерінің көмегімен идеялар мен сезімдерді білдіру

11. Орта мерзімді жоспарлау кезінде блоктағы бөлімдер тақырыпқа байланысты жылжуы мүмкін. (Яғни, блоктардағы орта мерзімді жоспарлау кезінде бөлімдер ұзақ мерзімді жоспарда көрсетілген тәртіппен жүрмеуі мүмкін. Мысалы: 1. Блок "Бейнелеу сауаттылығының негіздері". Тақырыптар/бөлімдер – "Кемпірқосақ" кескіндеме - 1 сағат ; "Жемістер" мүсін - 1 сағат; "Ою" сәндік -қолданбалы өнер - 1 сағат; "Қылқалам тірегі" Дизайн - 1 сағат; "Ағаштар" Графика -1 сағат; "Үй" сәулет өнері - 1 сағат, "Күзгі пейзаж" Графика -1 сағат; "Күн мен түн" кескіндеме - 1 сағат.

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
5-қосымша

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 16 қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
53-қосымша

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған "Алгебра" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. Оқу бағдарламасының мақсаты – "Алгебра" пәнінің мазмұнын сапалы игеруді қамтамасыз ету, оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру, сонымен қатар басқа пәндермен кіріктіре отырып, жалпы адами құндылықтар негізінде және ұлттық мәдениеттің озық салт-дәстүрлері арқылы оқушылардың зияткерлік деңгейін дамыту.

3. Міндеттері:

1) "Сандар", "Алгебра", "Статистика және ықтималдықтар теориясы", "Математикалық модельдеу және анализ" бөлімдері бойынша математикалық білім, білік және дағдыларын қалыптастыру мен дамытуға жағдай жасау;

2) әртүрлі мәнмәтіндегі есептерді шешуде математикалық тілді және негізгі математикалық заңдарды қолдануға, санды қатынастар мен кеңістіктік формаларды оқып білуге мүмкіндік беру;

3) есептерді шешу мақсатында оқушылардың білімдерін математикалық модельдерді құруға, шынайы процестерді сипаттайтын математикалық модельдерді түсіндіруге бағыттау;

4) өздігінен оқуға және болашақ таңдаған мамандығы бойынша білімін жалғастыруға қажетті физика, химия, биология және басқа да теориялық облыстарда зерттеулер мен есептерді шешу үшін және практикалық іс-әрекеттерінде математикалық әдістерді қолданудың қарапайым дағдыларын қалыптастыру;

5) практикалық есептерді шешуде, алынған нәтижелерді бағалау мен анықтылығын орнатуда лайықты математикалық әдістерді таңдап алу үшін логикалық және сыни тұрғыдан ойлауын, шығармашылық қабілеттерін дамыту;

6) коммуникативтік дағдыларын, оның ішінде, ақпаратты дұрыс және сауатты түрде беру, сонымен қатар әртүрлі ақпарат көздерінен, басылымдар мен электрондық құралдардан алынған ақпаратты қолдану қабілетін дамыту;

7) өздігінен және топта жұмыс істеуде қажетті тәуелсіздік, жауапкершілік, бастамашылдық, табандылық, шыдамдылық пен толеранттылық сияқты тұлғалық қасиеттерді дамыту;

8) математиканың даму тарихымен, математикалық ұғымдардың пайда болу тарихымен таныстыру;

9) қоғамдық ілгерілеу үшін математиканың маңыздылығын түсінуін қамтамасыз ету ;

10) математика оқыту процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану дағдыларын дамыту.

2-тарау. "Алгебра" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Алгебра" оқу пәнінің мазмұны

"Алгебра" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

- 1) 7-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 108 сағат;
- 2) 8-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 108 сағат;
- 3) 9-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 108 сағат.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. 7-сыныпқа арналған "Алгебра" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

5-6 сыныптардағы математика курсына қайталау;

"Бүтін көрсеткішті дәреже". Натурал көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері. Бүтін көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері. Құрамында дәрежесі бар өрнектерді түрлендіру. Санның стандарт түрі. Өте кіші және өте үлкен сандармен байланысты практикалық есептер шығару. Абсолюттік және салыстырмалы қателік. Құрамында дәрежесі бар сандар тізбектері;

"Көпмүшелер". Бірмүшелер және оларға амалдар қолдану. Көпмүшелер және оларға амалдар қолдану. Бірмүше мен көпмүшенің стандарт түрі. Көпмүшені көбейткіштерге жіктеу. Өрнектерді тепе-тең түрлендіру;

"Функция. Функцияның графигі". Функция ұғымы. Функцияның графигі. Сызықтық функция және оның графигі. Сызықтық функциялардың графиктерінің өзара орналасуы. Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін графиктік тәсілмен шешу. $y=ax^2$, $y=a$ және

$$y = \frac{k}{x} \quad (k \neq 0)$$

түріндегі функциялар, олардың графиктері және қасиеттері;

"Статистика элементтері". Бас жиынтық, кездейсоқ таңдама, вариациялық қатар, нұсқалық ұғымдары. Абсолютті жиілік және салыстырмалы жиілік. Жиілік кестесі. Жиілік алқабы;

"Қысқаша көбейту формулалары". Екі өрнектің квадраттарының айырымының формуласы. Екі өрнектің қосындысының квадраты және айырымының квадратының формулалары. Екі өрнектің қосындысының кубы және айырымының кубының

формулалары. Екі өрнектің кубтарының қосындысы және кубтарының айырымының формулалары. Өрнектерді тепе-тең түрлендіру. Теңдеу және теңсіздік құру арқылы берілген мәтінді есептерді шығару;

"Алгебралық бөлшектер". Алгебралық бөлшектер және оның негізгі қасиеті. Алгебралық бөлшектерді қосу, азайту, көбейту, бөлу және дәрежеге шығару. Алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендіру;

7-сыныптағы алгебра курсы қайталау.

6. 8-сыныпқа арналған "Алгебра" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

7-сыныптағы алгебра курсы қайталау;

"Квадрат түбір және иррационал өрнектер". Иррационал сандар. Нақты сандар. Квадрат түбір. Квадрат түбірдің жуық мәні. Арифметикалық квадрат түбір. Арифметикалық квадрат түбірдің қасиеттері. Көбейткішті түбір таңбасының алдына шығару. Көбейткішті түбір таңбасының ішіне енгізу. Бөлшектің бөлімін иррационалдықтан босату. Құрамында квадрат түбірлері бар өрнектерді түрлендіру. Нақты сандарды салыстыру.

$$y = \sqrt{x}$$

функциясы, оның қасиеттері және графигі;

"Квадрат теңдеулер". Квадрат теңдеу. Толымсыз квадрат теңдеулер. Келтірілген квадрат теңдеу. Екімүшенің толық квадратын айыру. Квадрат теңдеу түбірлерінің формулалары. Дискриминант. Виет теоремасы. Виет теоремасына кері теорема. Квадрат үшмүше. Квадрат үшмүшенің түбірі. Квадрат үшмүшені көбейткіштерге жіктеу. Квадрат теңдеуге келтірілетін теңдеулер. Биквадрат теңдеу. Жаңа айнымалы енгізу әдісі. Бүтін рационал теңдеу. Бөлшек-рационал теңдеу. Рационал теңдеу.

$$|ax^2 + bx| + c = 0; \dots \dots ax^2 + b|x| + c = 0$$

түріндегі теңдеулер. Квадрат теңдеулердің көмегімен мәтінді есептерді шығару.

Бөлшек-рационал теңдеулердің көмегімен мәтінді есептерді шығару;

"Квадраттық функция". Квадраттық функция. $y=a(x-m)^2$, $y=ax^2+n$ және $y=a(x-m)^2+n$ ($a \neq 0$) түріндегі функциялар, олардың қасиеттері және графиктері. $y=ax^2+bx+c$ ($a \neq 0$) түріндегі квадраттық функция, оның қасиеттері және графигі;

"Статистика элементтері". Жиілік. Жиіліктер кестесі. Интервалдық кесте. Гистограмма. Жинақталған жиілік. Орта мән. Дисперсия. Стандартты ауытқу;

"Теңсіздіктер". Квадрат теңсіздік. Квадрат теңсіздіктерді квадраттық функцияның графигі арқылы шығару. Рационал теңсіздік. Интервалдар әдісі. Бір айнымалысы бар сызықтық емес теңсіздіктер жүйесі. Квадрат теңсіздіктер жүйесі;

8-сыныптағы алгебра курсы қайталау.

7. 9-сыныпқа арналған "Алгебра" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

8-сыныптағы алгебра курсы қайталау;

"Екі айнымалысы бар теңдеулер, теңсіздіктер және олардың жүйелері". Екі айнымалысы бар сызықты емес теңдеулер. Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесі. Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесін шешу. Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесі көмегімен мәтінді есептер шығару. Екі айнымалысы бар теңсіздіктер. Екі айнымалысы бар теңсіздіктер жүйесі;

"Комбинаторика элементтері". Комбинаториканың негізгі ұғымдары мен ережелері (қосу және көбейту ережелері). Санның факториалы. Қайталанбайтын "орналастыру", "алмастыру" және "теру" ұғымдары. Комбинаториканың негізгі формулалары. Комбинаторика формулаларын қолдану арқылы есептер шығару. Ньютон биномы және қасиеттері;

"Тізбектер". Сандар тізбегі, оның берілу тәсілдері және қасиеттері. Арифметикалық прогрессия. Арифметикалық прогрессияның n -ші мүшесінің формуласы. Арифметикалық прогрессияның алғашқы n мүшесінің қосындысының мәнін есептеу формуласы. Геометриялық прогрессия. Геометриялық прогрессияның n -ші мүшесінің формуласы. Геометриялық прогрессияның алғашқы n мүшесінің қосындысының мәнін есептеу формуласы. Шексіз кемімелі геометриялық прогрессия. Шексіз кемімелі геометриялық прогрессия мүшелерінің қосындысы. Математикалық индукция әдісі;

"Тригонометрия". Бұрыш пен доғаның градусық және радиандық өлшемдері. Кез келген бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі. Бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсінің мәндері. Тригонометриялық функциялар және олардың қасиеттері. Негізгі тригонометриялық тепе-теңдіктер. Келтіру формулалары. Екі бұрыштың қосындысы мен айырымының синусы, косинусы, тангенсі және котангенсінің формулалары. Тригонометриялық функциялардың қосбұрышы және жартыбұрышының формулалары. Тригонометриялық функциялардың қосындысы мен айырымын көбейтіндіге түрлендіру формулалары. Тригонометриялық функциялардың көбейтіндісін қосынды немесе айырымға түрлендіру формулалары. Тригонометриялық өрнектерді тепе-тең түрлендіру;

"Ықтималдықтар теориясының элементтері". Оқиға, кездейсоқ оқиға, ақиқат оқиға, мүмкін емес оқиға. Элементар оқиға. Қолайлы нәтижелер. Тең мүмкіндікті және қарама-қарсы оқиғалар. Ықтималдықтың классикалық анықтамасы. Статистикалық ықтималдық. Геометриялық ықтималдық;

7-9 сыныптардағы алгебра курсын қайталау.

8. Оқу пәнінің білім мазмұны бөлімдерге бөлінген. Бұл бөлімдер күтілетін нәтижелер (біліктер немесе дағдылар, білім немесе түсініктер) түрінде берілген сыныптар бойынша оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады. Әр бөлімше ішінде тізбектеліп жазылған оқыту мақсаттары мұғалімге өз жұмысын жоспарлап, оқушылардың жетістіктерін бағалауға, сонымен қатар оқытудың келесі кезеңдері туралы ақпарат беруге мүмкіндік жасайды.

9. Оқу пәнінің мазмұны төрт бөлімді қамтиды: "Сандар", "Алгебра", "Статистика және ықтималдықтар теориясы", "Математикалық модельдеу және анализ".

10. "Сандар" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) сандар және шамалар туралы түсініктер;
- 2) сандарға амалдар қолдану.

11. "Алгебра" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) алгебралық өрнектер және оларды түрлендіру;
 - 2) теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелері және жиынтықтары;
 - 3) тізбектер және олардың қосындысы;
- тригонометрия.

12. "Статистика және ықтималдықтар теориясы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) жиындар теориясы және логика элементтері;
- 2) комбинаторика негіздері;
- 3) ықтималдықтар теориясының негіздері;
- 4) статистика және деректерді талдау.

13. "Математикалық модельдеу және анализ" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) математикалық анализ бастамалары;
- 2) математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығару;
- 3) математикалық тіл және математикалық модель.

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі

14. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" сынып, "2.1" екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" оқыту мақсатының реттік саны.

15. Білім алушыларға қойылатын мақсаттар:

1-бөлім. Сандар			
1. Сандар және шамалар туралы түсініктер	7.1.1.	8.1.1.	9.1.1.
	7.1.1.1 сандарды стандарт түрде жазу	8.1.1.1 иррационал және нақты сандар ұғымдарын меңгеру; 8.1.1.2 санның квадрат түбірі және арифметикалық квадрат түбірі анықтамаларын білу және ұғымдарын ажырату	9.1.1.1 бұрыштың радиандық өлшемі ұғымын меңгеру; 9.1.1.2 бірлік шеңбердің бойында $0; \frac{\pi}{2}; \pi; \frac{3\pi}{2}; 2\pi$ сандарын белгілеу
	7.1.2.	8.1.2.	9.1.2.
	7.1.2.1 натурал көрсеткішті дәреже		

2. Сандарға амалдар колдану

анықтамасын және оның қасиеттерін білу;
7.1.2.2 санның дәрежесі қандай цифрға аяқталатынын анықтау;
7.1.2.3 нөл және бүтін теріс көрсеткішті дәреженің анықтамасын және оның қасиеттерін білу;
7.1.2.4 бүтін көрсеткішті дәреженің санды мәнін анықтау және берілген сандарды дәреже түрінде көрсету;
7.1.2.5 алгебралық өрнектерді ықшамдауда дәрежелердің қасиеттерін қолдану;
7.1.2.6 көрсеткіші нөлге тең дәреженің негізіндегі айнымалының мүмкін мәндерін табу;
7.1.2.7 стандарт түрде жазылған сандарға арифметикалық амалдар қолдану;
7.1.2.8 стандарт түрде жазылған санның мәнді бөлігін және ретін табу;
7.1.2.9 стандарт түрде жазылған сандарды салыстыру;
7.1.2.10 шамаларды бір өлшем бірліктен екінші өлшем бірлікке айналдыру және оны стандарт түрде жазу;
7.1.2.11 шамалардың жуық мәндерін табу және оларды стандарт түрде жазу;
7.1.2.12 жуық шамалардың абсолюттік және салыстырмалы қателіктерін есептеу;
7.1.2.13 калькулятордың көмегімен жуықтап есептеулерді орындау;
7.1.2.14 тиімді есептеу үшін қысқаша көбейту формулаларын қолдану;

8.1.2.1 арифметикалық квадрат түбірдің қасиеттерін қолдану;
8.1.2.2 квадрат түбірдің мәнін бағалау;
8.1.2.3 көбейткішті квадрат түбір белгісінің алдына шығару және көбейткішті квадрат түбір белгісінің астына алу;
8.1.2.4 бөлшек бөлімін иррационалдыктан арылту;
8.1.2.5 құрамында түбір таңбасы бар өрнектерді түрлендіруді орындау;
8.1.2.6 нақты сандарды салыстыру

9.1.2.1 градусы радианға және радианды градусқа айналдыру

	7.1.2.15 натурал көрсеткішті дәреженің қасиеттерін қолдану		
2-бөлім. Алгебра			
	7.2.1.	8.2.1.	9.2.1.
1. Алгебралық өрнектер және түрлендірулер	<p>7.2.1.1 санды өрнектердің мәндерін табуда бүтін көрсеткішті дәреже қасиеттерін қолдану;</p> <p>7.2.1.2 бірмүше анықтамасын білу, оның коэффициенті мен дәрежесін табу;</p> <p>7.2.1.3 бірмүшені стандарт түрде жазу;</p> <p>7.2.1.4 бірмүшелерді көбейтуді орындау және бірмүшені көбейткіштердің көбейтіндісі түрінде көрсету;</p> <p>7.2.1.5 көпмүше анықтамасын білу және оның дәрежесін табу;</p> <p>7.2.1.6 көпмүшені стандарт түрге келтіру;</p> <p>7.2.1.7 көпмүшелерді қосу және азайтуды орындау;</p> <p>7.2.1.8 көпмүшені бірмүшеге көбейтуді орындау;</p> <p>7.2.1.9 көпмүшені көпмүшеге көбейтуді орындау;</p> <p>7.2.1.10</p> $a^2 - b^2 = (a - b)(a + b),$ $(a \pm b)^2 = a^2 \pm 2ab + b^2$ <p>қысқаша көбейту формулаларын білу және қолдану;</p> <p>7.2.1.11</p> $a^3 - b^3 = (a - b)(a^2 + ab + b^2),$ $(a \pm b)^3 = a^3 \pm 3a^2b + 3ab^2 \pm b^3$ <p>қысқаша көбейту формулаларын білу және қолдану;</p>	<p>8.2.1.1 квадрат үшмүшенің түбірі ұғымын меңгеру;</p>	

	<p>7.2.1.12 алгебралық өрнектерді ортақ көбейткішті жақша сыртына шығару және топтау тәсілдері арқылы көбейткіштерге жіктеу;</p> <p>7.2.1.13 көпмүшелерге амалдар қолдану, көпмүшелерді көбейткіштерге жіктеу арқылы алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендірулерді орындау;</p> <p>7.2.1.14 алгебралық өрнектерді қысқаша көбейту формулалары арқылы көбейткіштерге жіктеу;</p> <p>7.2.1.15 қысқаша көбейту формулалары арқылы алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендірулерді орындау ;</p> <p>7.2.1.16 алгебралық бөлшектерді танып білу;</p> <p>7.2.1.17 алгебралық бөлшектегі айнымалылардың мүмкін мәндер жиынын табу;</p> <p>7.2.1.18 алгебралық бөлшектің негізгі қасиетін қолдану: $\frac{ac}{bc} = \frac{a}{b}, b \neq 0, c \neq 0 ;$</p> <p>7.2.1.19 алгебралық бөлшектерді қосу және азайтуды орындау;</p> <p>7.2.1.20 алгебралық бөлшектерді көбейту және бөлуді, дәрежеге шығаруды орындау;</p> <p>7.2.1.21 құрамында алгебралық бөлшектері бар өрнектерді түрлендіруді орындау</p>	<p>8.2.1.2 үшмүшеден екімүшенің толық квадратын бөлу;</p> <p>8.2.1.3 квадрат үшмүшені көбейткіштерге жіктеу</p>	
	<p>7.2.2.</p>	<p>8.2.2.</p> <p>8.2.2.1 квадрат тендеудің анықтамасын білу;</p> <p>8.2.2.2 квадрат тендеулердің түрлерін ажырату;</p> <p>8.2.2.3 квадрат тендеулерді шешу;</p>	<p>9.2.2.</p>

<p>2. Теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелрі және жиынтықтары</p>		<p>8.2.2.4 Виет теоремасын қолдану; 8.2.2.5 $ax^2 + bx + c = 0$; $ax^2 + b x + c = 0$ түріндегі теңдеулерді шешу; 8.2.2.6 бөлшек-рационал теңдеулерді шешу; 8.2.2.7 квадрат теңдеулерге келтірілетін теңдеулерді шешу; 8.2.2.8 квадрат теңсіздіктерді шешу; 8.2.2.9 рационал теңсіздіктерді шешу; 8.2.2.10 біреуі сызықтық, екіншісі квадрат теңсіздік болатын екі теңсіздіктен құралған жүйелерді шешу; 8.2.2.11 құрамында екі квадрат теңсіздігі бар жүйелер мен жиынтықтарды шешу</p>	<p>9.2.2.1 екі айнымалысы бар сызықтық және сызықтық емес теңдеулерді ажырату; 9.2.2.2 екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесін шешу; 9.2.2.3 екі айнымалысы бар теңсіздіктерді шешу; 9.2.2.4 екі айнымалысы бар сызықтық емес теңсіздіктер жүйесін шешу</p>
<p>3. Тізбектер және қосындылау</p>	<p>7.2.3.1 құрамында дәрежесі бар сандар тізбегінің заңдылығын</p>	<p>8.2.3.</p>	<p>9.2.3. 9.2.3.1 сандар тізбегі туралы түсінік болу; 9.2.3.2 тізбектің n-ші мүшесін табу, мысалы: $\frac{1}{2 \cdot 3}, \frac{1}{3 \cdot 4}, \frac{1}{4 \cdot 5}, \frac{1}{5 \cdot 6}, \dots$; 9.2.3.3 математикалық индукция әдісін білу және қолдану; 9.2.3.4 сандар тізбектерінің арасынан арифметикалық және геометриялық прогрессияны ажырату; 9.2.3.5 арифметикалық прогрессиялардың n-ші мүшесін, алғашқы n мүшелерінің қосындысын есептеу формулаларын, сипаттамалық қасиетін білу және қолдану; 9.2.3.6 геометриялық прогрессиялардың n-ші мүшесін, алғашқы n</p>

	және жетіспейтін мүшелерін анықтау		<p>мүшелерінің қосындысын есептеу формулаларын, сипаттамалық қасиетін білу және қолдану;</p> <p>9.2.3.7 арифметикалық немесе/және геометриялық прогрессияларға байланысты есептер шығару;</p> <p>9.2.3.8 шексіз кемімелі геометриялық прогрессия қосындысының формуласын периодты ондық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру үшін қолдану;</p> <p>9.2.3.9 шексіз кемімелі геометриялық прогрессия қосындысының формуласын есептер шығаруда қолдану</p>
4. Тригонометрия	7.2.4.	8.2.4.	<p>9.2.4.</p> <p>9.2.4.1 тригонометриялық функциялардың анықтамаларын білу;</p> <p>9.2.4.2 бірлік шеңбердегі нүктелердің координаталары $(\cos \alpha, \sin \alpha)$ мен тригонометриялық функциялардың өзара байланысын білу;</p> <p>9.2.4.3 бұрыштардың қосындысы мен айырымының, жарты және қос бұрыштың тригонометриялық формулаларын қорытып шығару және қолдану;</p> <p>9.2.4.4 келтіру формулаларын қорытып шығару және қолдану;</p> <p>9.2.4.5 бірлік шеңбердің көмегімен тригонометриялық функциялардың анықталу облысы мен мәндер жиынын табу;</p> <p>9.2.4.6 бірлік шеңбердің көмегімен тригонометриялық</p>

			<p>функциялардың жұптылығын (тақтылығын), периодтылығын, бірсарындылығын және таңбатұрақтылық аралықтарын түсіндіру;</p> <p>9.2.4.7 тригонометриялық функциялардың қосындысы мен айырымын көбейтіндіге және көбейтіндісін қосындыға немесе айырымға түрлендіру формулаларын қорытып шығару және қолдану;</p> <p>9.2.4.8 тригонометриялық өрнектерді тепе-тең түрлендіруді орындау</p>
3-бөлім. Статистика және ықтималдықтар теориясы			
1. Комбинаторика негіздері	7.3.1.	8.3.1.	9.3.1.
			<p>9.3.1.1 комбинаториканың ережелерін білу (қосу және көбейту ережелері);</p> <p>9.3.1.2 санның факториалы анықтамасын білу;</p> <p>9.3.1.3 қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру анықтамаларын білу;</p> <p>9.3.1.4 қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру сандарын есептеу үшін комбинаторика формулаларын білу;</p> <p>9.3.1.5 қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру сандарын есептеу үшін комбинаторика формулаларын қолдана отырып есептер шығару;</p> <p>9.3.1.6 Ньютон биномы формуласын және оның қасиеттерін білу және қолдану</p>
	7.3.2.	8.3.2.	9.3.2.

2. Ықтималдықтар теориясының негіздері			<p>9.3.2.1 оқиға, кездейсоқ оқиға, ақиқат оқиға, мүмкін емес оқиға, қолайлы нәтижелер, тең мүмкіндікті және қарама-қарсы оқиғалар ұғымдарын меңгеру;</p> <p>9.3.2.2 элементар және элементар емес оқиғаларды ажырату;</p> <p>9.3.2.3 ықтималдықтың классикалық анықтамасын білу және есептер шығару үшін оны қолдану;</p> <p>9.3.2.4 ықтималдықтың статистикалық анықтамасын білу;</p> <p>9.3.2.5 геометриялық ықтималдықты есептер шығаруда қолдану</p>
3. Статистика және деректерді талдау	<p>7.3.3.</p> <p>7.3.3.1 басты жиынтық, кездейсоқ таңдама, вариациялық қатар, нұсқалық ұғымдарын меңгеру;</p> <p>7.3.3.2 нұсқалықтың абсолютті және салыстырмалы жиіліктерін есептеу;</p> <p>7.3.3.3 статистикалық деректерді жинау және оны кесте түрінде көрсету;</p> <p>7.3.3.4 таңдаманы жиілік кестесі түрінде көрсету;</p> <p>7.3.3.5 кестедегі деректердің дұрыстығын тексеру;</p> <p>7.3.3.6 таңдама нәтижесін жиілік алқабы түрінде көрсету;</p> <p>7.3.3.7 кесте немесе жиіліктер алқабы түрінде берілген статистикалық ақпаратты талдау</p>	<p>8.3.3.</p> <p>8.3.3.1 таңдама нәтижелерін жиіліктердің интервалдық кестесі арқылы беру;</p> <p>8.3.3.2 жиіліктердің интервалдық кестесінің деректерін жиіліктер гистограммасы арқылы беру;</p> <p>8.3.3.3 жинақталған жиілік анықтамасын білу;</p> <p>8.3.3.4 статистикалық кестемен, алқаппен, гистограммамен берілген ақпаратты талдау;</p> <p>8.3.3.5 дисперсия, стандартты ауытқу анықтамаларын және оларды есептеу формулаларын білу</p>	<p>9.3.3.</p>
4-бөлім. Математикалық модельдеу мен талдауы			
	<p>7.4.1.</p> <p>7.4.1.1 функция және функцияның графигі ұғымдарын меңгеру;</p>	<p>8.4.1.</p> <p>8.4.1.1</p>	<p>9.4.1.</p>

1. Математикалық анализ бастамалары

7.4.1.2 функцияның берілу тәсілдерін білу;

7.4.1.3 функцияның анықталу облысы мен мәндер жиынын табу;

$$7.4.1.4 \\ y = kx$$

функциясының анықтамасын білу, графигін салу, k коэффициентіне қатысты орналасуын анықтау;

7.4.1.5

$$y = kx + b$$

түріндегі сызықтық функцияның анықтамасын білу, оның графигін салу және графиктің k және b коэффициенттеріне қатысты орналасуын анықтау;

7.4.1.6 сызықтық функция графигінің координата осьтерімен қиылысу нүктелерін графикті салмай табу;

7.4.1.7 $y = kx + b$ сызықтық функциясының графигінен k және b таңбаларын анықтау;

7.4.1.8 сызықтық функция графиктерінің өзара орналасуы олардың коэффициенттеріне тәуелді болатынын негіздеу;

7.4.1.9 графигі берілген функцияның графигіне параллель немесе қиятын сызықтық функцияның формуласын табу;

7.4.1.10

$$y = ax^2 (a \neq 0)$$

функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу;

7.4.1.11

$$y = ax^3 (a \neq 0)$$

функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу;

$$y = \sqrt{x}$$

функциясының қасиеттерін білу және оның графигін салу;

8.4.1.2 –

$$y = a(x - m)^2,$$

$$y \\ = ax^2 \\ + n \text{ және}$$

$$y = a(x - m)^2 + n, a \neq 0,$$

түріндегі квадраттық функциялардың қасиеттерін білу және графиктерін салу;

8.4.1.3 -

$$y = ax^2 + bx + c, a \neq 0,$$

түріндегі квадраттық функцияның қасиеттерін білу және графигін салу;

8.4.1.4 аргументтің берілген мәндері бойынша функцияның мәндерін табу және функцияның мәні

	7.4.1.12 $y = \frac{k}{x} (k \neq 0)$ функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу	бойынша аргументтің мәнін табу	
2. Математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығару	7.4.2. 7.4.2.1 өте кіші немесе өте үлкен сандармен берілген шамаларға байланысты есептер шығару; 7.4.2.2 мәтінді есептерді теңдеулер және теңсіздіктер құру арқылы шығару; 7.4.2.3 шаршы мен текшенің сызықтық өлшемдерінің өзгеруіне байланысты олардың ауданы мен көлемі қалай өзгертінін бағалау; 7.4.2.4 екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін графиктік тәсілмен шешу	8.4.2. 8.4.2.1 мәтінді есептерді квадрат теңдеулердің көмегімен шешу; 8.4.2.2 мәтінді есептерді бөлшек-рационал теңдеулердің көмегімен шешу; 8.4.2.3 қолданбалы есептерді шығару үшін квадраттық функцияны қолдану	9.4.2. 9.4.2.1 мәтінді есептерді теңдеулер жүйелері арқылы шығару; 9.4.2.2 геометриялық және арифметикалық прогрессияларға байланысты мәтінді есептерді шығару
3. Математикалық тіл және математикалық модель	7.4.3. 7.4.3.1 есеп шарты бойынша математикалық модель құру	8.4.3. 8.4.3.1 есеп шарты бойынша математикалық модель құру	9.4.3. 9.4.3.1 есеп шарты бойынша математикалық модель құру

16. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

17. Осы оқу бағдарламасы Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған "Алгебра" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

3-параграф. Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған "Алгебра" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
5-6-сыныптардағы математика курсы қайталау		
		7.1.2.1 - натурал көрсеткішті дәреже анықтамасын және оның қасиеттерін білу; 7.1.2.2 - санның дәрежесі қандай цифрға аяқталатынын анықтау;

Бүтін көрсеткішті дәреже	Натурал көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері	7.1.2.15 - натурал көрсеткішті дәреженің қасиеттерін қолдану; 7.4.2.3 - шаршы мен текшенің сызықтық өлшемдерінің өзгеруіне байланысты олардың ауданы мен көлемі қалай өзгертетінін бағалау;
	Бүтін көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері	7.1.2.3 - нөл және бүтін теріс көрсеткішті дәреженің анықтамасын және оның қасиеттерін білу; 7.1.2.4 - бүтін көрсеткішті дәреженің санды мәнін анықтау және берілген сандарды дәреже түрінде көрсету; 7.1.2.6 - көрсеткіші нөлге тең дәреженің негізіндегі айнымалының мүмкін мәндерін табу; 7.2.1.1 - санды өрнектердің мәндерін табуда бүтін көрсеткішті дәреже қасиеттерін қолдану;
	Құрамында дәрежесі бар өрнектерді түрлендіру	7.1.2.5 - алгебралық өрнектерді ықшамдауда дәрежелердің қасиеттерін қолдану; 7.2.3.1 құрамында дәрежесі бар сандар тізбегінің заңдылығын және жетіспейтін мүшелерін анықтау;
	Санның стандарт түрі	7.1.1.1 - сандарды стандарт түрде жазу; 7.1.2.7 - стандарт түрде жазылған сандарға арифметикалық амалдар қолдану; 7.1.2.8 - стандарт түрде жазылған санның мәнді бөлігін және ретін табу; 7.1.2.9 - стандарт түрде жазылған сандарды салыстыру; 7.1.2.10 - шамаларды бір өлшем бірліктен екінші өлшем бірлікке айналдыру және оны стандарт түрде жазу; 7.1.2.11 - шамалардың жуық мәндерін табу және оларды стандарт түрде жазу; 7.1.2.12 - жуық шамалардың абсолюттік және салыстырмалы қателіктерін есептеу; 7.1.2.13 - калькулятордың көмегімен жуықтап есептеулерді орындау;

	Мәтінді есептерді шығару	7.4.2.1 - өте кіші немесе өте үлкен сандармен берілген шамаларға байланысты есептер шығару;
Көпмүшелер	Бірмүшелер және оларға амалдар қолдану. Бірмүшенің дәрежесі және стандарт түрі	7.2.1.2 - бірмүше анықтамасын білу, оның коэффициенті мен дәрежесін табу; 7.2.1.3 - бірмүшені стандарт түрде жазу; 7.2.1.4 - бірмүшелерді көбейтуді орындау және бірмүшені көбейткіштердің көбейтіндісі түрінде көрсету;
	Көпмүшелер. Көпмүшенің дәрежесі және стандарт түрі	7.2.1.5 - көпмүше анықтамасын білу және оның дәрежесін табу; 7.2.1.6 - көпмүшені стандарт түрге келтіру -
	Көпмүшелерге амалдар қолдану	7.2.1.7 - көпмүшелерді қосу және азайтуды орындау; 7.2.1.8 - көпмүшені бірмүшеге көбейтуді орындау; 7.2.1.9 - көпмүшені көпмүшеге көбейтуді орындау;
	Көпмүшені көбейткіштерге жіктеу	7.2.1.12 - алгебралық өрнектерді ортақ көбейткішті жақша сыртына шығару және топтау тәсілдері арқылы көбейткіштерге жіктеу;
	Өрнектерді тепе-тең түрлендіру	7.2.1.13 - көпмүшелерге амалдар қолдану, көпмүшелерді көбейткіштерге жіктеу арқылы алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендірулерді орындау;
2-тоқсан		
	Функция және функцияның графигі	7.4.1.1 - функция және функцияның графигі ұғымдарын меңгеру; 7.4.1.2 - функцияның берілу тәсілдерін білу; 7.4.1.3 - функцияның анықталу облысы мен мәндер жиынын табу;
	Сызықтық функция және оның графигі	7.4.1.4 - $y = kx$ функциясының анықтамасын білу, графигін салу, k коэффициентіне қатысты орналасуын анықтау; 7.4.1.5 - $y = kx + b$ түріндегі сызықтық функцияның анықтамасын білу, оның графигін салу және графиктің k және b коэффициенттеріне қатысты орналасуын анықтау;

Функция. Функцияның графигі		7.4.1.6 - сызықтық функция графигінің координата осьтерімен қиылысу нүктелерін графикті салмай табу; 7.4.1.7 - $y = kx + b$ сызықтық функциясының графигінен k және b таңбаларын анықтау;
	Сызықтық функциялардың графигтерінің өзара орналасуы	7.4.1.8 - сызықтық функция графигтерінің өзара орналасуы олардың коэффициенттеріне тәуелді болатынын негіздеу 7.4.1.9 - графигі берілген функцияның графигіне параллель немесе қиятын сызықтық функцияның формуласын табу;
	Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін графиктік тәсілмен шешу	7.4.2.4 - екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін графиктік тәсілмен шешу;
	$y=ax^2$, $y=ax^3$ және $y = \frac{k}{x}$ ($k \neq 0$) түріндегі функциялар, олардың графигтері және қасиеттері	7.4.1.10 - $y = ax^2 (a \neq 0)$ функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу; 7.4.1.11 - $y = ax^3 (a \neq 0)$ функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу; 7.4.1.12 - $y = \frac{k}{x} (k \neq 0)$ функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу;
Статистика элементтері	Вариациялық қатар	7.3.3.1 - басты жиынтық, кездейсоқ таңдама, вариациялық қатар, нұсқалық ұғымдарын меңгеру;
	Абсолютті жиілік және салыстырмалы жиілік. Жиілік кестесі	7.3.3.2 - нұсқалықтың абсолютті және салыстырмалы жиіліктерін есептеу; 7.3.3.3 - статистикалық деректерді жинау және оны кесте түрінде көрсету; 7.3.3.4 - таңдаманы жиілік кестесі түрінде көрсету 7.3.3.5 - кестедегі деректердің дұрыстығын тексеру;
	Жиілік алқабы	7.3.3.6 - таңдама нәтижесін жиілік алқабы түрінде көрсету; 7.3.3.7 - кесте немесе жиіліктер алқабы түрінде берілген статистикалық ақпаратты талдау;
3-тоқсан		

Қысқаша көбейту формулалары	Қысқаша көбейту формулалары	7.2.1.10 - $a^2 - b^2 = (a - b)(a + b)$, $(a \pm b)^2 = a^2 \pm 2ab + b^2$ қысқаша көбейту формулаларын білу және қолдану; 7.2.1.11 - $a^3 - b^3 = (a - b)(a^2 + ab + b^2)$, $(a \pm b)^3 = a^3 \pm 3a^2b + 3ab^2 \pm b^3$ қысқаша көбейту формулаларын білу және қолдану;
	Қысқаша көбейту формулаларының көмегімен өрнектерді түрлендіру	7.1.2.14 - тиімді есептеу үшін қысқаша көбейту формулаларын қолдану; 7.2.1.14 - алгебралық өрнектерді қысқаша көбейту формулалары арқылы көбейткіштерге жіктеу; 7.2.1.15 - қысқаша көбейту формулалары арқылы алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендірулерді орындау ;
	Мәтінді есептерді шығару	7.4.3.1 - есеп шарты бойынша математикалық модель құру; 7.4.2.2 - мәтінді есептерді теңдеулер және теңсіздіктер құру арқылы шығару;

4-тоқсан

Алгебралық бөлшектер	Алгебралық бөлшек және оның негізгі қасиеті	7.2.1.16 - алгебралық бөлшектерді танып білу; 7.2.1.17 - алгебралық бөлшектегі айнымалылардың мүмкін мәндер жиынын табу; 7.2.1.18 - алгебралық бөлшектің негізгі қасиетін қолдану: $\frac{ac}{bc} = \frac{a}{b}, b \neq 0, c \neq 0$;
	Алгебралық бөлшектерге амалдар қолдану	7.2.1.19 - алгебралық бөлшектерді қосу және азайтуды орындау; 7.2.1.20 - алгебралық бөлшектерді көбейту және бөлуді, дәрежеге шығаруды орындау;
	Алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендіру	7.2.1.21 - құрамында алгебралық бөлшектері бар өрнектерді түрлендіруді орындау;

7-сыныптағы алгебра курсын қайталау

8-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
7-сыныптағы алгебра курсын қайталау		

Квадрат түбір және иррационал өрнек	Нақты сандар	8.1.1.1 - иррационал және нақты сандар ұғымдарын меңгеру;
	Квадрат түбір	8.1.1.2 - санның квадрат түбірі және арифметикалық квадрат түбірі анықтамаларын білу және ұғымдарын ажырату; 8.1.2.1 - арифметикалық квадрат түбірдің қасиеттерін қолдану; 8.1.2.2 - квадрат түбірдің мәнін бағалау;
	Құрамында квадрат түбірлері бар өрнектерді түрлендіру	8.1.2.3 - көбейткішті квадрат түбір белгісінің алдына шығару және көбейткішті квадрат түбір белгісінің астына алу ; 8.1.2.4 - бөлшек бөлімін иррационалдықтан арылту; 8.1.2.5 - құрамында түбір таңбасы бар өрнектерді түрлендіруді орындау; 8.1.2.6 - нақты сандарды салыстыру;
	$y = \sqrt{x}$ функциясы, оның графигі және қасиеттері	8.4.1.1 - $y = \sqrt{x}$ функциясының қасиеттерін білу және оның графигін салу; 8.4.1.4 - аргументтің берілген мәндері бойынша функцияның мәндерін табу және функцияның мәні бойынша аргументтің мәнін табу;
2-тоқсан		
Квадрат теңдеулер	Квадрат теңдеу	8.2.2.1 - квадрат теңдеудің анықтамасын білу; 8.2.2.2 - квадрат теңдеулердің түрлерін ажырату;
	Квадрат теңдеулерді шешу	8.2.2.3 - квадрат теңдеулерді шешу ; 8.2.2.4 - Виет теоремасын қолдану ;
	Квадрат үшмүше	8.2.1.1 - квадрат үшмүшенің түбірі ұғымын меңгеру; 8.2.1.2 - үшмүшеден екімүшенің толық квадратын бөлу; 8.2.1.3 - квадрат үшмүшені көбейткіштерге жіктеу;
	Теңдеулерді шешу	8.2.2.5 – $ ax^2 + bx + c = 0; ax^2 + b x + c = 0$ түріндегі теңдеулерді шешу;

		8.2.2.6 - бөлшек-рационал теңдеулерді шешу; 8.2.2.7 - квадрат теңдеулерге келтірілетін теңдеулерді шешу;
3-тоқсан		
Квадрат теңдеулер	Мәтінді есептерді шығару	8.4.2.1 - мәтінді есептерді квадрат теңдеулердің көмегімен шешу; 8.4.2.2 - мәтінді есептерді бөлшек-рационал теңдеулердің көмегімен шешу;
Квадраттық функция	Квадраттық функция және оның графигі	8.4.1.2 - $y = a(x - m)^2, y = ax^2 + n$ және $y = a(x - m)^2 + n, a \neq 0,$ түрдегі квадраттық функциялардың қасиеттерін білу және графиктерін салу; 8.4.1.3 - $y = ax^2 + bx + c, a \neq 0,$ түріндегі квадраттық функцияның қасиеттерін білу және графигін салу; 8.4.1.4 - аргументтің берілген мәндері бойынша функцияның мәндерін табу және функцияның мәні бойынша аргументтің мәнін табу;
	Мәтінді есептерді шығару	8.4.2.3 - қолданбалы есептерді шығару үшін квадраттық функцияны қолдану; 8.4.3.1 - есеп шарты бойынша математикалық модель құру;
Статистика элементтері	Жиілік алқабы, жиілік гистограммасы	8.3.3.1 - таңдама нәтижелерін жиіліктердің интервалдық кестесі арқылы беру; 8.3.3.2 - жиіліктердің интервалдық кестесінің деректерін жиіліктер гистограммасы арқылы беру;
	Орта мән. Дисперсия. Стандартты ауытқу	8.3.3.3 - жинақталған жиілік анықтамасын білу; 8.3.3.4 - статистикалық кестемен, алқаппен, гистограммамен берілген ақпаратты талдау; 8.3.3.5 - дисперсия, стандартты ауытқу анықтамаларын және оларды есептеу формулаларын білу;
4-тоқсан		
	Квадрат теңсіздік	8.2.2.8 - квадрат теңсіздіктерді шешу;

Теңсіздіктер	Рационал теңсіздік	8.2.2.9 - рационал теңсіздіктерді шешу;
	Теңсіздіктер жүйелерін шешу	8.2.2.10 - біреуі сызықтық, екіншісі - квадрат теңсіздік болатын екі теңсіздіктен құралған жүйелерді шешу; 8.2.2.11 - құрамында екі квадрат теңсіздігі бар жүйелер мен жиынтықтарды шешу;
8-сыныптағы алгебра курсын қайталау		

9-СЫНЫП

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
8-сыныптағы алгебра курсын қайталау		
Екі айнымалысы бар теңдеулер, теңсіздіктер, және олардың жүйелері	Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер және олардың жүйелері	9.2.2.1 - екі айнымалысы бар сызықтық және сызықтық емес теңдеулерді ажырату; 9.2.2.2 - екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесін шешу; 9.4.2.1 - мәтінді есептерді теңдеулер жүйелері арқылы шығару; 9.4.3.1 - есеп шарты бойынша математикалық модель құру;
	Екі айнымалысы бар теңсіздіктер	9.2.2.3 - екі айнымалысы бар теңсіздіктерді шешу;
	Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңсіздіктер жүйелері	9.2.2.4 - екі айнымалысы бар сызықтық емес теңсіздіктер жүйесін шешу;
Комбинаторика элементтері	Комбинаториканың негізгі ұғымдары мен ережелері (қосу және көбейту ережелері)	9.3.1.1 - комбинаториканың ережелерін білу (қосу және көбейту ережелері); 9.3.1.2 - санның факториалы анықтамасын білу; 9.3.1.3 қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру анықтамаларын білу; 9.3.1.4 - қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру сандарын есептеу үшін комбинаторика формулаларын білу;
	Комбинаторика формулаларын қолданып есептер шешу	9.3.1.5 - қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру сандарын есептеу үшін комбинаторика формулаларын қолдана отырып есептер шығару;

	Ньютон биномы және оның қасиеттері	9.3.1.6 - Ньютон биномы формуласын және оның қасиеттерін білу және қолдану;
2-тоқсан		
Тізбектер	Сандар тізбегі, оның берілу тәсілдері және қасиеттері	9.2.3.1 - сандар тізбегі туралы түсінік болу; 9.2.3.2 - тізбектің n-ші мүшесін табу, мысалы: $\frac{1}{2 \cdot 3}, \frac{1}{3 \cdot 4}, \frac{1}{4 \cdot 5}, \frac{1}{5 \cdot 6}, \dots$; 9.2.3.3 - математикалық индукция әдісін білу және қолдану;
	Арифметикалық және геометриялық прогрессиялар	9.2.3.4 - сандар тізбектерінің арасынан арифметикалық және геометриялық прогрессияны ажырату; 9.2.3.5 - арифметикалық прогрессиялардың n-ші мүшесін, алғашқы n мүшелерінің қосындысын есептеу формулаларын, сипаттамалық қасиетін білу және қолдану; 9.2.3.6 - геометриялық прогрессиялардың n-ші мүшесін, алғашқы n мүшелерінің қосындысын есептеу формулаларын, сипаттамалық қасиетін білу және қолдану; 9.2.3.7 - арифметикалық немесе/және геометриялық прогрессияларға байланысты есептер шығару
	Шексіз кемімелі геометриялық прогрессия	9.2.3.8 - шексіз кемімелі геометриялық прогрессия қосындысының формуласын периодты ондық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру үшін қолдану;
	Мәтінді есептерді шығару	9.2.3.9 - шексіз кемімелі геометриялық прогрессия қосындысының формуласын есептер шығаруда қолдану; 9.4.2.2 - геометриялық және арифметикалық прогрессияларға байланысты мәтінді есептерді шығару;
3-тоқсан		
		9.1.1.1 - бұрыштың радиандық өлшемі ұғымын меңгеру; 9.1.2.1 - градусты радианға және радианды градусқа айналдыру;

Тригонометрия	Бұрыш пен доғаның градустық және радиандық өлшемдері	9.1.1.2 - бірлік шеңбердің бойында $0; \frac{\pi}{2}; \pi; \frac{3\pi}{2}; 2\pi$ сандарын белгілеу;
	Кез келген бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі. Бұрыш синусының, косинусының, тангенсінің және котангенсінің мәндері	9.2.4.1 - тригонометриялық функциялардың анықтамаларын білу; 9.2.4.2 - бірлік шеңбердегі нүктелердің координаталары ($\cos \alpha, \sin \alpha$) мен тригонометриялық функциялардың өзара байланысын білу;
	Тригонометриялық функциялар және олардың қасиеттері	9.2.4.5 - бірлік шеңбердің көмегімен тригонометриялық функциялардың анықталу облысы мен мәндер жиынын табу; 9.2.4.6 - бірлік шеңбердің көмегімен тригонометриялық функциялардың жұптылығын (тақтылығын), периодтылығын, бірсарындылығын және таңбатұрақтылық аралықтарын түсіндіру;
	Тригонометрия формулалары	9.2.4.4 - келтіру формулаларын қорытып шығару және қолдану; 9.2.4.3 - бұрыштардың қосындысы мен айырымының, жарты және қос бұрыштың тригонометриялық формулаларын қорытып шығару және қолдану;
4-тоқсан		
Тригонометрия	Тригонометрия формулалары	9.2.4.7 - тригонометриялық функциялардың қосындысы мен айырымын көбейтіндіге және көбейтіндісін қосындыға немесе айырымға түрлендіру формулаларын қорытып шығару және қолдану;
	Тригонометриялық өрнектерді тепе-тең түрлендіру	9.2.4.8 - тригонометриялық өрнектерді тепе-тең түрлендіруді орындау;
Ықтималдықтар теориясының элементтері	Ықтималдықтар теориясының негіздері	9.3.2.1 - оқиға, кездейсоқ оқиға, ақиқат оқиға, мүмкін емес оқиға, қолайлы нәтижелер, тең мүмкіндікті және қарама-қарсы оқиғалар ұғымдарын меңгеру; 9.3.2.2 - элементар және элементар емес оқиғаларды ажырату; 9.3.2.3 - ықтималдықтың классикалық анықтамасын білу

	және есептер шығару үшін оны қолдану; 9.3.2.4 - ықтималдықтың статистикалық анықтамасын білу;
Мәтінді есептерді шығару	9.3.2.5 - геометриялық ықтималдықты есептер шығаруда қолдану;
7-9-сыныптардағы алгебра курсын қайталау	

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
6-қосымша
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы "16" қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
56-қосымша

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптарына арналған "Жаратылыстану" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білімнің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленді., техникалық және кәсіптік, (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген) сәйкес жүзеге асырылады.

2. Осы оқу бағдарламасы бастауыш мектепке арналған "Жаратылыстану" пәні бағдарламасының логикалық жалғасы болып табылады.

3. 5-6-сыныптың оқушыларына жаратылыстану бағытында білім беру, олардың білім құмарлықтарының дамуына, әлем жайлы ой-өрістерінің кеңеюіне, ғылымды ұғыну мен қоршаған әлемді тұтастай қабылдауларының дамуына, қоршаған әлемді бағалай және қорғай білу біліктіліктерінің дамуына көмектеседі.

4. Негізгі мектепте "Жаратылыстану" пәнін оқу:

1) қоршаған әлемнің көп қырлылығын, табиғи құбылыстар мен үдерістердің өзара байланысын және себептерін;

2) көптүрлі табиғат құбылыстары мен нысандарын жүйелеу принциптерін түсінуге мүмкіндік береді;

5. "Жаратылыстану" пәнінен оқу бағдарламасы негізгі мектепте зерттеу, ойлау, коммуникативтік дағдылар мен біліктіліктер негіздерінің қалыптасуына бағытталған:

1) гипотеза құру және оларды тексерудің жолдарын ұсыну, эксперименттер арқылы алынған мәліметтер негізінде қорытынды жасау;

2) зерттеу мәселелерін дұрыс алу, зерттеу жұмысының жоспарын құру, бақылаулар мен эксперименттер нәтижелерін бағалау және сипаттау, қорытынды шығару;

3) бұқаралық ақпараттық құралдары хабарламаларындағы, интернет желісі ресурстарындағы, ғылыми-көпшілік әдебиеттердегі жаратылыстану бағытындағы ақпараттармен жұмыс: іздеу әдістерін игеру, ақпараттың мағыналық негізін анықтау және ақпараттың растығын бағалау;

4) зерттеу қорытындыларын түрлі формада ұсыну;

5) жаратылыстану ғылымы бағытындағы маңызды жетістіктердің қолданбалы мәнін түсіндіру.

6. "Жаратылыстану" пәні негізгі мектептегі "Биология", "География", "Химия", "Физика" пәндерін зерделеу, негізін қалауға бағытталған кіріктірілген курс болып табылады.

7. Бағдарламаның мақсаты оқушыларды жаратылыстану ғылымы тұрғысынан табиғат пен қоғамның өзара байланысы, табиғаттағы заңдылықтардың біртұтастығы туралы білім, ұғым, түсінік қалыптастыру және білімдерін күнделікті өмірде кездесетін табиғат құбылыстары мен үдерістерін түсіндіру, сипаттау, болжау үшін қолдану білігін дамытуға бағытталған.

8. Пән бағдарламасы келесі міндеттерді шешуге бағытталған:

1) әлемнің қазіргі заманғы жаратылыстану ғылымы тұрғысынан қалыптасқан бейнесі мен жаратылыстану ғылымдарының әдістері туралы білім негіздерін қалыптастыру; жаратылыстанудың техника мен технология дамуына елеулі ықпал еткен маңызды идеяларымен, жетістіктерімен таныстыру;

2) білімдерін қоршаған әлемнің құбылыстарын түсіндіру үшін қолдану және бұқаралық ақпараттық құралдары, интернет ресурстары, арнайы және ғылыми-көпшілік әдебиеттерден алынған жаратылыстану ғылымы тұрғысынан және өмірлік маңызды мазмұны бар ақпаратты қабылдау біліктіліктеріне ие болу;

3) зияткерлік, шығармашылық қабілеттерді, сын тұрғысынан ойлау қабілетін қарапайым зерттеулер, құбылыстарды талдау, жаратылыстану ғылымдық ақпаратты қабылдау және түсіндіру барысында дамыту;

4) күнделікті өмірде тіршілік қауіпсіздігін қамтамасыз ету, заманауи технологияларды сауатты пайдалану, денсаулық пен қоршаған ортаны қорғау үшін жаратылыстану ғылымдары бойынша білімдерін қолдану.

2-тарау. "Жаратылыстану" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Жаратылыстану" оқу пәнінің мазмұны

9. "Жаратылыстану" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

- 1) 5-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты;
- 2) 6-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

10. "Жаратылыстану" оқу пәні бойынша оқу бағдарламасының мазмұны оқу бөлімдерінен тұрады.

11. Бөлімдер сыныптар бойынша күтілетін нәтижелер түріндегі оқу мақсаттарынан құралған бөлімшелерден тұрады.

12. Әрбір бөлімшенің ішінде бірізділікті сақтай отырып құрастырылған оқу мақсаттары мұғалімдерге өз жұмысын жоспарлауға және оқушылардың жетістіктерін бағалауға, сонымен қатар оларға оқудың келесі кезеңдерінен хабардар болуға мүмкіндік береді.

13. Оқу пәнінің мазмұны 7 бөлімді қамтиды:

- 1) ғылым әлемі;
- 2) ғалам. Жер. Адам;
- 3) заттар және материалдар;
- 4) тірі және өлі табиғаттағы үдерістер;
- 5) энергия және қозғалыс;
- 6) экология және тұрақты даму;
- 7) әлемді өзгертетін жаңалықтар.

14. "Ғылым әлемі" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ғылымның рөлі;
- 2) зерттеу мәселесі;
- 3) зерттеуді жоспарлау;
- 4) деректерді жинау және жазу;
- 5) деректерді талдау;
- 6) қорытынды және талқылау.

15. "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) макро- және микроәлем;
- 2) жер туралы жалпы мағлұматтар;
- 3) жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері;
- 4) жердегі тіршілік;
- 5) жер бетін бейнелеу тәсілдері;

6) материктер мен мұхиттар;

7) халық географиясы.

16. "Заттар және материалдар" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) заттардың құрылысы мен қасиеттері;

2) заттардың жіктелуі;

3) заттардың пайда болуы және заттарды алу.

17. "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) өлі табиғаттағы үдерістер;

2) тірі табиғаттағы үдерістер.

18. "Энергия және қозғалыс" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) энергия түрлері мен көздері;

2) қозғалыс.

19. "Экология және тұрақты даму" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) экожүйелер;

2) тірі ағзалардың саналуандылығы;

3) табиғатты қорғау.

20. "Әлемді өзгертетін ашылулар" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) әлемді өзгерткен жаңалықтар;

2) болашақ жаңалықтары.

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі

21. Бағдарламада оқыту мақсаттарын пайдалану ыңғайлылығы үшін кодтау енгізілді . Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді.

Білім алушылар білуі тиіс:			
Бөлімдер	Бөлімшелер	5-сынып	6-сынып
1. Ғылым әлемі	1.1. Ғылымның рөлі	5.1.1.1 ғылымның қызметтерін адам іс-әрекетінің түрі ретінде анықтау	6.1.1.1 жаратылыстану ғылымдарының зерттеу нысандарын атау
	1.2. Зерттеу сұрағы	5.1.2.1 зерттеу сұрағы мен болжамды тұжырымдау	6.1.2.1 тәуелді, тәуелсіз және бақыланатын айнымалыларды анықтау
	1.3. Зерттеуді жоспарлау	5.1.3.1 зерттеу жоспарын құрастыру; 5.1.3.2 зерттеу жүргізу кезіндегі техника қауіпсіздігі ережелерін тұжырымдау	6.1.3.1 жоспар бойынша зерттеу жұмысын жүргізу ; 6.1.3.2 қауіпсіз жұмыс жүргізудің жағдайларын анықтау
	1.4. Деректерді жинау және жазу	5.1.4.1 нысандар параметрлерін өлшем бірліктермен анықтау;	6.1.4.1 Халықаралық бірліктер жүйесінің

		5.1.4.2 бақылаулар мен өлшеу деректерін тіркеу	өлшем бірліктерін пайдалану
	1.5. Деректерді талдау	5.1.5.1 қайталанған өлшеулер кезіндегі арифметикалық орташа шаманы есептеу және тенденцияларын анықтау	6.1.5.1 алынған деректерді графикалық түрде көрсету
	1.6. Қорытынды және талқылау	5.1.6.1 зерттеу сұрағы бойынша қорытынды тұжырымдау	6.1.6.1 алынған қорытындыларды түрлі формада көрсету
2. Ғалам. Жер. Адам	2.1. Макро-және микроөлем	5.2.1.1 макро- және микроөлем нысандарын ажырата білу және мысалдар келтіру	6.2.1.1 макро- және микроөлем нысандарының параметрлерін атау
	2.2. Жер туралы жалпы мағлұматтар	5.2.2.1 жер ғаламшарының пайда болуын түсіндіру; 5.2.2.2 жердің құрылысы мен құрамын атау	6.2.2.1 жер бетіндегі бақыланатын үдерістер мен құбылыстарды түсіндіру; 6.2.2.2 жердің қасиеттерін түсіндіру
	2.3. Жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері	5.2.3.1 жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктерін сипаттау	6.2.3.1 жердің сыртқы қабықтарының өзара байланысын түсіндіру
	2.4. Жердегі тіршілік	5.2.4.1 жерде тіршіліктің пайда болуын сипаттау; 5.2.4.2 тіршілік ету үшін қажетті жағдайларын анықтау	6.2.4.1 жердегі тіршіліктің пайда болуы туралы ғылыми болжамдарды салыстыру; 6.2.4.2 адамның жердегі тіршілік етуінің қазіргі жағдайларын бағалау
	2.5 Жер бетін бейнелеу тәсілдері	5.2.5.1 "план" және "шартты белгілер" ұғымдарын түсіндіру; 5.2.5.2 шартты белгілерді қолданып, жергілікті жердің планын оқу; 5.2.5.3 бір тәсіл бойынша жергілікті жердің түсірілімін жасау; 5.2.5.4 рәсімдеу талаптарына сай жергілікті жердің қарапайым жоспарларын сызу	6.2.5.1 географиялық карталар мен шартты белгілерді жіктеу; 6.2.5.2 шартты белгілерді пайдаланып, географиялық карталарды оқу; 6.2.5.3 масштабты пайдаланып, арақашықтықты есептеу; 6.2.5.4 географиялық координаттарды анықтау; 6.2.5.5 сағаттық белдеулер картасын пайдаланып, уақытты анықтау
	2.6 Материктер мен мұхиттар	5.2.6.1 материктер мен дүние бөліктерін игеру және зерттеу тарихын сипаттау;	6.2.6.1 жоспар бойынша материктер мен олардың физикалық-географиялық аймақтарының табиғат ерекшеліктерін анықтау;

		5.2.6.2 мұхиттарды зерттеу тарихын сипаттау	6.2.6.2 жоспар бойынша мұхиттар табиғатының ерекшеліктерін анықтау
	2.7 Халық географиясы	5.2.7.1 дүниежүзі халқының нәсілдік құрамын және негізгі нәсілдер мен нәсіларалық топтардың таралу аймақтарын анықтау; 5.2.7.2 нәсілдік белгілердің қалыптасу факторларын анықтау; 5.2.7.3 нәсілдер теңдігін дәлелдеу	6.2.7.1 халықтың қоныстану заңдылықтарын анықтау; 6.2.7.2 халық тығыздығының көрсеткіштеріне баға беру; 6.2.7.3 дүниежүзіндегі халық тығыздығының жоғары және төмен аймақтарын анықтап, себептерін түсіндіру
3. Заттар және материалдар	3.1. Заттардың құрылысы мен қасиеттері	5.3.1.1 бөлшектердің сұйық және газ тектес заттарда таралуын түсіндіру; 5.3.1.2 заттардың қатты, сұйық және газ күйіндегі құрылымын бөлшектер теориясына сәйкес түсіндіру; 5.3.1.3 заттардың қасиеттерін: тығыздығын, аққыштығын, жылу және электрөткізгіштігін, созылмалығын, иілімділігін сипаттау; 5.3.1.4 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырату	6.3.1.1 атомдар мен молекулаларды, жай және күрделі заттарды ажырату; 6.3.1.2 атомның негізгі бөлшектерін және олардың орналасуын сипаттау; 6.3.1.3 заттардың қасиеттерін (балқу және қайнау температураларын) сипаттау
	3.2. Заттардың жіктелуі	5.3.2.1 қоспалардан таза заттарды ажырату; 5.3.2.2 қоспалардың түрлерін сипаттау және бөлу әдістерін ұсыну; 5.3.2.3 құрамы белгілі ерітінді дайындау; 5.3.2.4 еріген заттың массалық үлесін анықтау; 5.3.2.5 заттарды ерігіштігі бойынша, металдар және бейметалдарға жіктеу	6.3.2.1 заттарды органикалық және бейорганикалық заттарға жіктеу; 6.3.2.2 тірі және өлі табиғаттағы қышқылдық, сілтілік және бейтарап орталарды ажырату және әмбебап индикатор көмегімен ортаны анықтау; 6.3.2.3 бейтараптану үдерісін түсіндіру
			6.3.3.1 табиғи және жасанды материалдардың артықшылықтары мен кемшіліктерін анықтау; 6.3.3.2 тұрмыстық химия өнімдерін қолдану

	3.3. Заттардың түзілуі және алынуы	5.3.3.1 табиғатта түзілген және жасанды жолмен алынған заттарға мысалдар келтіру; 5.3.3.2 зертханалық жағдайда заттарды бөліп ала алу	саласын және оларды қауіпсіз қолдану ережелерін түсіндіру; 6.3.3.3 Қазақстандағы пайдалы қазбалардың кен орындарын және қолдану салаларын анықтау; 6.3.3.4 Қазақстандағы пайдалы қазбаларды өндеудің ірі орталықтарын атау және көрсету; 6.3.3.5 пайдалы қазбалардың өндірілуі мен өңделінуінің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
4. Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер	4.1. Өлі табиғаттағы үдерістер	5.4.1.1 өлі табиғатта болатын үдерістерді атау (табиғатта заттардың айналымы, тау түзілу, үгілу, климаттық үдерістер); 5.4.1.2 өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістердің себеп-салдарын түсіндіру	6.4.1.1 өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістерді модельдеу (тау түзілу, үгілу, заттардың табиғаттағы айналымы); 6.4.1.2 табиғаттағы заттардың химиялық айналымын түсіндіру
	4.2. Тірі табиғаттағы үдерістер	5.4.2.1 тірі ағзалардың ортақ қасиеттерін сипаттау; 5.4.2.2 тірі ағзалардың құрылымдық деңгейлерін сипаттау; 5.4.2.3 микроскоппен жұмыс істеу ережелерін қолдану; 5.4.2.4 уақытша микропрепарат дайындау; 5.4.2.5 фотосинтез үдерісін түсіндіру; 5.4.2.6 өсімдіктерде пигменттердің болуын зерттеу; 5.4.2.7 фотосинтездің жүруі үшін қажетті жағдайларды зерттеу	6.4.2.1 жасуша компоненттерін анықтау 6.4.2.2 тірі ағзаларға тән үдерістерді түсіндіру; 6.4.2.3 ағзалардың қоректену типтерін ажырату; 6.4.2.4 толыққанды тамақтану рационын құру; 6.4.2.5 азық-түлік өнімдердегі органикалық заттардың болуын тестілеу; 6.4.2.6 ағзалардағы қоректік заттардың тасымалдануын модельдеу; 6.4.2.7 тыныс алғанда және тыныс шығарғандағы ауа құрамындағы айырмашылықты зерттеу; 6.4.2.8 ағзадағы бөлініп шығатын өнімдерді атау;

			6.4.2.9 тірі ағзалардағы тітіркендіргіштерге жауап беру реакциясын зерттеу
5. Энергия және қозғалыс	5.1. Энергия түрлері мен көздері	5.5.1.1 энергия түрлерін ажырату; 5.5.1.2 температура мен жылу энергиясын ажырату; 5.5.1.3 термометрді пайдалана отырып температураны өлшеу; 5.5.1.4 ғимараттарда жылу оқшаулағыш тарын пайдаланудың практикалық әдістерін түсіндіру; 5.5.1.5 жылулық ұлғаюды сипаттау; 5.5.1.6 энергияның өзара айналымына мысалдар келтіру	6.5.1.1 энергия көздерін атау; 6.5.1.2 энергияны шығарумен және оның жұтылуымен байланысты үдерістерді атау және мысалдар келтіру; 6.5.1.3 электр энергиясының бірлігін атау; 6.5.1.4 электр энергиясының құнын есептеу; 6.5.1.5 энергияны алудың балама көздерін ұсыну
	5.2. Қозғалыс	5.5.2.1 тірі және өлі табиғатта қозғалыстың маңыздылығына мысалдар келтіру және түсіндіру; 5.5.2.2 әртүрлі жануарлардың қаңқа түрлерінің ерекшеліктерін зерттеу; 5.5.2.3 денелер қозғалысының себебін анықтау	6.5.2.1 қозғалыстың салыстырмалылығына мысалдар келтіру және түсіндіру; 6.5.2.2 қатты денелер, сұйықтар мен газдардың қысымдарын айыра білу; 6.5.2.3 адам қаңқасының құрылысын сипаттау; 6.5.2.4 бұлшық еттің құрылысын сипаттау; 6.5.2.5 тірі ағзалар үшін қысымның мәніне мысалдар келтіру; 6.5.2.6 атмосфералық қысымды өлшеу және оның мәнін түсіндіру
	6.1 Экожүйелер	5.6.1.1 экожүйенің құрамдас бөліктерін анықтау; 5.6.1.2 экожүйе түрлерін жіктеу; 5.6.1.3 экожүйеге экологиялық факторлардың ықпал етуін түсіндіру; 5.6.1.4 табиғи және жасанды экожүйелерді салыстыру	6.6.1.1 экожүйе құрамдас бөліктерінің өзара байланысын графикалық түрде көрсету және түсіндіру; 6.6.1.2 экожүйелердің ауысу себептерін түсіндіру; 6.6.1.3 экологиялық пирамидада энергия мен заттардың ауысуын түсіндіру;

6. Экология және тұрақты даму	6.2. Тірі ағзалардың сан алуандығы	5.6.2.1 ағзаларды тірі табиғат дүниесіне жіктеу; 5.6.2.2 біржасушалы және көпжасушалы ағзаларды сипаттау	6.6.2.1 өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін анықтау үшін ағзалардың өзіндік ерекшеліктерін қолдану; 6.6.2.2 жергілікті экожүйелердегі тірі ағзалардың алуан түрлілігін зерттеу
	6.3. Табиғатты қорғау	5.6.3.1 ҚР экологиялық мәселелерін атау; 5.6.3.2 өз аймағының экологиялық мәселелерін зерттеу; 5.6.3.3 Қазақстан Республикасы Қызыл кітабының маңыздылығын анықтау	6.6.3.1 өз аймағындағы кейбір экологиялық мәселелердің себептерін талдау; 6.6.3.2 экологиялық мәселелерді шешу жолдарын ұсыну
7. Әлемді өзгертетін жаңалықтар	7.1. Әлемді өзгертетін жаңалықтар	5.7.1.1 әлемді өзгерткен ғылыми жаңалықтарға мысалдар келтіру	6.7.1.1 әлемді өзгерткен жаңалықтардың маңызын талқылау; 6.7.1.2 қазақстандық ғалымдардың жаратылыстану ғылымдарын дамытуда қосқан үлестерін талқылау
	7.2. Болашақ жаңалықтары	5.7.1.2 болашақ ғылыми зерттеулер үшін идеялар ұсыну	6.7.1.3 ғылыми зерттеулер бағыттарының болашақтағы дамуына болжам жасау

22. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

23. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптарына арналған "Жаратылыстану" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес іске асырылады.

3-параграф. Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптарына арналған "Жаратылыстану" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар:
1-тоқсан		
	Ғылымның рөлі	5.1.1.1 ғылымның қызметтерін адам іс-әрекетінің түрі ретінде анықтау
	Зерттеу сұрағы	5.1.2.1 зерттеу сұрағы мен болжамды тұжырымдау

5.1 Ғылым әлемі	Зерттеуді жоспарлау	5.1.3.1 зерттеу жоспарын құрастыру; 5.1.3.2 зерттеу жүргізу кезіндегі қауіпсіздік техникасының ережелерін тұжырымдау
	Деректерді жинау және жазу	5.1.4.1 нысандар параметрлерін өлшем бірліктермен анықтау; 5.1.4.2 бақылаулар мен өлшеу деректерін тіркеу
	Деректерді талдау	5.1.5.1 қайталанған өлшеулер кезіндегі арифметикалық орташа шаманы есептейді және тенденцияларын анықтау
	Қорытынды және талқылау	5.1.6.1 зерттеу сұрағы бойынша қорытынды тұжырымдау
5.2 Адам. Жер. Ғалам	Макро- және микроәлем	5.2.1.1 макро- және микроәлем нысандарын ажырата білу және мысалдар келтіру
	Жер туралы жалпы мағлұматтар	5.2.2.1 Жер ғаламшарының пайда болуын түсіндіру 5.2.2.2 Жердің құрылысы мен құрамын атау
	Жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері	5.2.3.1 Жер қабықтарын және олардың құрамдас бөліктерін сипаттау
	Жердегі тіршілік	5.2.4.1 Жерде тіршіліктің пайда болуын сипаттау; 5.2.4.2 тіршілік етуге қажетті жағдайларды анықтау
	Жер бетін бейнелеу тәсілдері	5.2.5.1 "жоспар" және "шартты белгілер" ұғымдарын түсіндіру; 5.2.5.2 шартты белгілерді қолданып, жергілікті жердің планын оқу; 5.2.5.3 бір тәсіл бойынша жергілікті жердің түсірілімін жасау (көз мөлшермен түсіру, полярлық түсіру, бағдарлық түсіру); 5.2.5.4 тіркеу талаптарына сай жергілікті жердің қарапайым пландарын сызу
	Материктер мен мұхиттар	5.2.6.1 материктер мен дүние бөліктерін игеру және зерттеу тарихын сипаттау; 5.2.6.2 мұхиттарды зерттеу тарихын сипаттау
		5.2.7.1 дүниежүзі халқының нәсілдік құрамын, негізгі нәсілдер мен нәсілдерлік топтардың таралу аймақтарын анықтау;

	Халық географиясы	5.2.7.2 нәсілдік белгілердің қалыптасу факторларын анықтау; 5.2.7.3 нәсілдер теңдігін дәлелдеу
2-тоқсан		
5.3 Заттар және материалдар	Заттардың құрылысы мен қасиеттері	5.3.1.1 бөлшектердің сұйық және газтекес заттарда таралуын түсіндіру; 5.3.1.2 заттардың қатты, сұйық және газ күйіндегі құрылымын бөлшектер теориясына сәйкес түсіндіру; 5.3.1.3 заттардың қасиеттерін: тығыздығын, аққыштығын, жылу және электрөткізгіштігін, созылғыштығын, иілімділігін сипаттау; 5.3.1.4 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырату
	Заттардың жіктелуі	5.3.2.1 қоспалар мен таза заттарды ажырату; 5.3.2.2 қоспалардың түрлерін сипаттайды және бөлу әдістерін ұсыну; 5.3.2.3 құрамы белгілі ерітіндіні дайындау; 5.3.2.4 еріген заттың массалық үлесін есептеу; 5.3.2.5 заттарды ерігіштігі бойынша, металдар және бейметалдарға жіктеу
	Заттардың түзілуі және алынуы	5.3.3.1 кейбір табиғатта түзілген және жасанды жолмен алынған заттарға мысалдар келтіру; 5.3.3.2 зертханалық жағдайда заттарды бөліп ала алу
3-тоқсан		
5.4 Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер	Өлі табиғаттағы үдерістер	5.4.1.1 өлі табиғатта болатын үдерістерді атау (табиғатта заттардың айналымы, тау түзілу, үгілу, климаттық үдерістер); 5.4.1.2 өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістердің себеп-салдарларын түсіндіру
		5.4.2.1 тірі ағзалардың ортақ қасиеттерін сипаттау; 5.4.2.2 тірі ағзалардың құрылымдық деңгейлерін сипаттау; 5.4.2.3 микроскоппен жұмыс істеу ережелерін қолдану;

	Тірі табиғаттағы үдерістер	5.4.2.4 уақытша микропрепарат дайындау; 5.4.2.5 фотосинтез үдерісін түсіндіру; 5.4.2.6 өсімдіктерде пигменттердің болуын зерттеу; 5.4.2.7 фотосинтездің жүруі үшін қажетті жағдайларын зерттеу
5.5 Энергия және қозғалыс	Энергия түрлері мен көздері	5.5.1.1 энергия түрлерін ажырату; 5.5.1.2 температура мен жылу энергиясын ажырату; 5.5.1.3 термометрді пайдалана отырып температураны өлшеу; 5.5.1.4 ғимараттарда жылу оқшаулағыштарын пайдаланудың практикалық әдістерін түсіндіру; 5.5.1.5 жылулық ұлғаюды сипаттау; 5.5.1.6 энергияның өзара айналымына мысалдар келтіру
	Қозғалыс	5.5.2.1 тірі және өлі табиғатта қозғалыстың маңыздылығына мысалдар келтіреді және түсіндіру; 5.5.2.2 әртүрлі жануарлардың қаңқа түрлерінің ерекшеліктерін зерттеу; 5.5.2.3 денелер қозғалысының себебін анықтау
4-тоқсан		
5.6 Экология және тұрақты даму	Экожүйелер	5.6.1.1 экожүйенің құрамдас бөліктерін анықтау; 5.6.1.2 экожүйе түрлерін жіктеу; 5.6.1.3 экологиялық факторлардың экожүйе қызметіне ықпал етуін түсіндіру; 5.6.1.4 табиғи және жасанды экожүйелерді салыстыру
	Тірі ағзалардың сан алуандығы	5.6.2.1 ағзаларды тірі табиғат дүниелеріне жіктеу; 5.6.2.2 біржасушалы және көпжасушалы ағзаларды сипаттау
	Табиғатты қорғау	5.6.3.1 Қазақстан Республикасының экологиялық мәселелерін атау; 5.6.3.2 өз аймағының экологиялық мәселелерін зерттеу; 5.6.3.3 Қазақстан Республикасының Қызыл кітабының маңыздылығын анықтау

5.7	Әлемді өзгертетін жаңалықтар	5.7.1.1 әлемді өзгерткен ғылыми жаңалықтарға мысалдар келтіру
Әлемді өзгертетін жаңалықтар	Болашақ жаңалықтары	5.7.1.2 болашақ ғылыми зерттеулер үшін зерттеу идеяларын ұсыну

2) 6-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар:
1-тоқсан		
6.1 Ғылым әлемі	Ғылым рөлі	6.1.1.1 жаратылыстану ғылымдарының зерттеу нысандарын тізіп атау
	Зерттеу сұрағы	6.1.2.1 тәуелді, тәуелсіз және бақыланатын айнымалыларды анықтау
	Зерттеуді жоспарлау	6.1.3.1 жоспар бойынша зерттеу жұмысын жүргізу; 6.1.3.2 қауіпсіз жұмыс жүргізудің жағдайларын анықтау
	Деректерді жинау және тіркеу	6.1.4.1 Халықаралық бірліктер жүйесінің өлшем бірліктерін пайдалану
	Мәліметтерді талдау	6.1.5.1 алынған деректерді графикалық түрде көрсету
	Қорытынды және талқылау	6.1.6.1 алынған қорытындыларды түрлі формада көрсету
6.1 Адам. Жер. Ғалам	Макро- және микроәлем	6.2.1.1 макро- және микроәлем нысандарының параметрлерін атау
	Жер туралы жалпы мағлұматтар	6.2.2.1 Жер бетіндегі бақыланатын үдерістер мен құбылыстарды түсіндіру; 6.2.2.2 Жердің қасиеттерін түсіндіру
	Жер өрістері және олардың құрамдас бөліктері	6.2.3.1 Жер қабықтарының өзара байланыс тәсілдерін түсіндіру
	Жердегі тіршілік	6.2.4.1 Жердегі тіршіліктің пайда болуы туралы ғылыми болжамдарды салыстыру; 6.2.4.2 адамның Жерде тіршілік етуінің қазіргі жағдайларын бағалау
	Жер бетін бейнелеу тәсілдері	6.2.5.1 географиялық карталар мен шартты белгілерді жіктеу; 6.2.5.2 шартты белгілерді пайдаланып, географиялық карталарды оқу; 6.2.5.3 масштабты пайдаланып, арақашықтықты есептеу;

		<p>6.2.5.4 географиялық координаттарды анықтау;</p> <p>6.2.5.5 сағаттық белдеулер картасын пайдаланып, уақытты анықтау</p>
	Материктер мен мұхиттар	<p>6.2.6.1 жоспар бойынша материктер мен олардың физикалық-географиялық аймақтарының табиғат ерекшеліктерін анықтау;</p> <p>6.2.6.2 жоспар бойынша мұхиттар табиғатының ерекшеліктерін анықтау</p>
	Халық географиясы	<p>6.2.7.1 халықтың қоныстану заңдылықтарын анықтау;</p> <p>6.2.7.2 халық тығыздығының көрсеткіштеріне баға беру;</p> <p>6.2.7.3 дүниежүзіндегі халық тығыздығының жоғары және төмен аймақтарын анықтап, себептерін түсіндіру</p>
2-тоқсан		
6.2 Заттар және материалдар	Заттардың құрылысы мен қасиеттері	<p>6.3.1.1 атом мен молекулаларды, қарапайым және күрделі заттарды айыра білу;</p> <p>6.3.1.2 атомның негізгі бөлшектерін және олардың орналасуын сипаттау;</p> <p>6.3.1.3 заттардың қасиеттерін (балқу және қайнау температураларын) сипаттау</p>
	Заттардың жіктелуі	<p>6.3.2.1 заттарды органикалық және бейорганикалық заттар күйінде жіктеу;</p> <p>6.3.2.2 тірі және өлі табиғатта қышқыл, сілтілі және бейтарап ортаны айыра біледі және эмбебап индикатор көмегімен ортаны анықтау;</p> <p>6.3.2.3 бейтараптандыру үдерісін түсіндіру</p>
	Заттардың пайда болуы мен оларға қол жеткізу	<p>6.3.3.1 жасанды материалдардың артықшылықтары мен кемшіліктерін анықтау;</p> <p>6.3.3.2 тұрмыстық химия өнімдерін қолдану саласын және оларды қауіпсіз қолдану ережелерін түсіндіру;</p> <p>6.3.3.3 Қазақстандағы пайдалы қазбалардың орындарын және қолдану салаларын анықтау;</p>

		6.3.3.4 Қазақстандағы пайдалы қазбаларды өндеудің ірі орталықтарын атау және көрсету; 6.3.3.5 пайдалы қазбалардың өндірілуі мен өңделінуінің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
3-тоқсан		
6.3 Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер	Өлі табиғаттағы үдерістер	6.4.1.1 өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістерді модельдеу (таудың жасалу, мүжілу үдерістері, табиғатта заттардың айналымы); 6.4.1.2 табиғаттағы заттардың химиялық айналымын түсіндіру
	Тірі табиғаттағы үдерістер	6.4.2.1 жасуша компоненттерін анықтау 6.4.2.2 тірі ағзаларға тән үдерістерді түсіндіру; 6.4.2.3 ағзалардың қоректену типтерін ажырату; 6.4.2.4 толыққанды тамақтану рационын құру; 6.4.2.5 азық-түлік өнімдеріндегі органикалық заттардың болуын тестілеу; 6.4.2.6 ағзалардағы қоректік заттардың тасымалдануын модельдеу; 6.4.2.7 тыныс алғанда және тыныс шығарғандағы ауа құрамындағы айырмашылықты зерттеу; 6.4.2.8 ағзадан бөлініп шығатын өнімдерді атау; 6.4.2.9 тірі ағзалардың тітіркендіргіштерге жауап беру реакциясын зерттеу
6.3 Энергия және қозғалыс	Энергия түрлері мен көздері	6.5.1.1 энергия көздерін атау; 6.5.1.2 энергияны шығарумен және оның жұтылуымен байланысты үдерістерді атау және мысалдар келтіру; 6.5.1.3 электр энергиясының бірлігін атау; 6.5.1.4 электр энергиясының құнын есептеу; 6.5.1.5 энергияны алудың баламалы көздерін ұсыну;
		6.5.2.1 қозғалыстың салыстырмалылығына мысалдар келтіру және түсіндіру;

	Қозғалыс	<p>6.5.2.2 қатты денелер, сұйықтар мен газдардың қысымдарын айыра білу;</p> <p>6.5.2.3 адам қаңқасының құрылысын сипаттау;</p> <p>6.5.2.4 бұлшық еттің құрылысын сипаттау;</p> <p>6.5.2.5 тірі ағзалар үшін қысымның мәніне мысалдар келтіру;</p> <p>6.5.2.6 тиісті құралдарды қолдана отырып, атмосфералық және артериялық қысымды өлшеу және қорытынды жасау</p>
4-тоқсан		
6.4 Экология және тұрақты даму	Экожүйелер	<p>6.6.1.1 экожүйе құрамдас бөліктерінің өзара байланысын график түрінде көрсету және түсіндіру;</p> <p>6.6.1.2 экожүйе ауысымдарының себептерін түсіндіру;</p> <p>6.6.1.3 экологиялық пирамидада энергия мен заттардың ауысуын түсіндіру</p>
	Тірі ағзалардың сан алуандығы	<p>6.6.2.1 өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін анықтау үшін ағзалардың өзіндік ерекшеліктерін қолдану;</p> <p>6.6.2.2 жергілікті экожүйелердегі тірі ағзалардың алуан түрлілігін зерттеу</p>
	Табиғатты қорғау	<p>6.6.3.1 өзінің аймағындағы кейбір экологиялық мәселелердің себептерін талдау;</p> <p>6.6.3.2 экологиялық мәселелерді шешу жолдарын ұсыну</p>
6.4 Әлемді өзгертетін жаңалықтар	Әлемді өзгерткен жаңалықтар	<p>6.7.1.1 әлемді өзгерткен жаңалықтардың маңызын талқылау;</p> <p>6.7.1.2 жаратылыстану ғылымдарын дамытуда қазақстандық ғалымдардың үлесін талқылау</p>
	Болашақ жаңалықтары	6.7.1.3 ғылыми зерттеулердің бағыттарының болашақтағы дамуына болжам жасау

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
7-қосымша

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған "Физика" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. 7-9-сыныптардағы физика курсының оқытудың мақсаты – оқушылардың ғылыми көзқарасының негізін қалыптастыру. Әлемнің жаратылыстанымдық-ғылыми бейнесін тұтастай қабылдауды, бақылау қабілеттерін дамыту және табиғат құбылыстарын талдау және таңдау арқылы өмірге қажетті практикалық есептердің шешімдерін таба білуге дағдыландыру.

3. Мақсатқа сәйкес оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

оқушылардың әлемнің қазіргі физикалық бейнесінің негізінде жатқан іргелі заңдылықтар мен принциптер туралы білімді, табиғатты танудың ғылыми әдістерін меңгеру;

оқушылардың зияткерлік, ақпараттық, коммуникативтік және рефлексивтік мәдениетін дамытуға, физикалық экспериментті орындау және зерттеу жұмыстарын жүргізу дағдыларын дамыту;

оқу және зерттеу қызметіне жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу;

табиғат ресурстарын пайдалануда және қоршаған ортаны қорғауда, адамды және қоғамды қауіпсіз өмір сүрумен қамтамасыз етуде меңгерген дағдыларды қолдану болып табылады.

2-тарау. "Физика" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Физика" оқу пәнінің мазмұны

4. "Физика" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты;

8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты;

9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. Оқу пәнінің мазмұны 8 бөлімді қамтиды:

физикалық шамалар мен өлшеулер;

механика;

жылу физикасы;

электр және магнетизм;

геометриялық оптика;

кванттық физика элементтері;

астрономия негіздері;

әлемнің қазіргі физикалық бейнесі.

6. "Физикалық шамалар мен өлшеулер" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

физика – табиғат туралы ғылым;

физикалық шамалар;

физикалық өлшеулер.

7. "Механика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

кинематика негіздері;

динамика негіздері;

сақталу заңдары;

статика;

тербелістер мен толқындар.

8. "Жылу физикасы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

молекулалы-кинетикалық теория негіздері;

термодинамика негіздері.

9. "Электр және магнетизм" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

электростатика негіздері;

электр тогы;

магнит өрісі;

электромагниттік толқындар және тербеліс.

10. "Геометриялық оптика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

геометриялық оптика заңдары.

11. "Кванттық физика элементтері" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

атом мен атом ядросының құрылысы;

радиоактивтілік;

элементар бөлшектер.

12. "Астрономия негіздері" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

жер және ғарыш;

астрофизика элементтері.

13. "Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі" бөлімі "Физиканың дүниетанымдық мәні" бөлімшесінен тұрады.

14. 7-сыныпқа арналған "Физика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

"Физика – табиғат туралы ғылым". Физика – табиғат туралы ғылым, табиғатты зерттеудің ғылыми әдістері;

"Физикалық шамалар мен өлшеулер". Халықаралық бірліктер жүйесі (SI); скаляр және векторлық физикалық шамалар, өлшеулер мен есептеулердің дәлдігі, үлкен және кіші сандарды ықшамдап жазу;

№ 1-зертханалық жұмыс: кішкентай денелердің өлшемін анықтау;

№ 2-зертханалық жұмыс: физикалық шамаларды өлшеу;

практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; аспап шкаласындағы бөліктің құнын анықтау;

"Механикалық қозғалыс". Механикалық қозғалыс және оның сипаттамалары, санақ жүйесі, қозғалыстың салыстырмалылығы, түзусызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыстар, жылдамдық және орташа жылдамдықты есептеу, әртүрлі механикалық қозғалыстардың графиктері;

практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, координатаның уақытқа тәуелділік графигін зерттеу;

"Тығыздық". Масса және денелердің массасын өлшеу, дұрыс және дұрыс емес пішінді денелердің көлемін өлшеу, заттың тығыздығы және тығыздықтың өлшем бірлігі, тығыздықты есептеу;

№ 3-зертханалық жұмыс: сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын анықтау;

практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, электрондық және иіндік таразыларды қолданып, әр түрлі денелердің массасын анықтау;

"Денелердің өзара әрекеттесуі". Инерция құбылысы, күш, тартылыс құбылысы және ауырлық күші, салмақ, деформация, серпімділік күші, Гук заңы, үйкеліс күші, үйкеліс әрекетін техникада ескеру, бір түзу бойымен денеге әсер еткен күштерді қосу;

№ 4-зертханалық жұмыс: серпімді деформацияларды зерделеу;

№ 5-зертханалық жұмыс: сырғанау үйкеліс күшін зерттеу;

практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, динамометр көмегімен өлшеу, ауырлық күшін зерттеу, түрлі денелердің созылуын зерттеу;

"Қатты денелер, сұйықтар және газдардағы қысым". Газдардың, сұйықтардың және қатты денелердің молекулалық құрылымы, қатты денелердегі қысым, сұйықтар мен

газдардағы қысым, Паскаль заңы, қатынас ыдыстар, гидравликалық машиналар, атмосфералық қысым, атмосфералық қысымды өлшеу, манометрлер, сорғылар, кері итеруші күш;

№ 6-зертханалық жұмыс: Архимед заңын зерделеу;

№ 7-зертханалық жұмыс: дененің сұйықта жүзу шарттарын анықтау;

практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, кез-келген пішінді қатынас ыдыстардағы бірдей және әртүрлі сұйықтардың беттерінің орналасуын зерттеу, атмосфералық қысымның бар екендігін зерттеу;

"Жұмыс және қуат". Механикалық жұмыс, қуат;

практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, жұмыстың мәнін график бойынша анықтау, ауырлық күші мен үйкеліс күшінің жұмысын салыстыру, транспорт түрлерінің қуатын бағалау;

"Энергия". Кинетикалық энергия, потенциалдық энергия, энергияның сақталуы және басқа түрге айналуы;

практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, үстел теннисіне арналған шариктің тебілу биіктігін анықтау;

"Жай механизмдер". Жай механизмдер, дененің массалық центрі, иіндіктің тепе-теңдік шарты, пайдалы әрекет коэффициенті;

№ 8-зертханалық жұмыс: Жазық фигураның массалар центрін анықтау;

№ 9-зертханалық жұмыс: иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау;

№ 10-зертханалық жұмыс: көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін анықтау;

практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, түсірілген күштің айналу осіне дейінгі қашықтыққа тәуелділігін зерттеу;

"Жер және Ғарыш". Аспан денелері туралы ғылым, күн жүйесі, күнтізбе негіздері (тәулік, ай, жыл).

15. 8-сыныпқа арналған "Физика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

"Жылулық құбылыстар". Жылулық қозғалыс, броундық қозғалыс, диффузия, температура, оны өлшеу тәсілдері, температураның шкалалары, ішкі энергия, ішкі энергияны өзгерту тәсілдері, жылуөткізгіштік, конвекция, сәуле шығару, табиғаттағы және техникадағы жылу берілу, жылу құбылыстарының тірі ағзалардың өмірлеріндегі ролі, жылу мөлшері, заттың меншікті жылу сыйымдылығы, отынның энергиясы, отынның меншікті жану жылуы, жылу үдерістеріндегі энергияның сақталу және басқа түрге айналу заңы;

№ 1-зертханалық жұмыс: әртүрлі температурадағы суларды араластырғандағы жылу мөлшерлерін салыстыру;

практикалық жұмыстар: денені қыздыру үшін қажетті немесе оны суытқанда бөлінетін жылу мөлшерін есептеу, заттың меншікті жылу сыйымдылығын анықтау, заттың агрегаттық күйлері өзгерген кездегі жылу мөлшерін есептеу, жылу мөлшерінің

дене массасына тәуелділігін зерттеу, жылу мөлшерінің қыздыру температурасына тәуелділігін зерттеу, әртүрлі отынның жану тиімділігін бағалау;

"Заттың агрегаттық күйлері". Қатты денелердің балқуы және қатаюы, балқу температурасы, меншікті балқу жылуы, булану және конденсация, қаныққан және қанықпаған булар, қайнау, меншікті булану жылуы, қайнау температурасының атмосфералық қысымға байланыстылығын анықтау;

№ 2-зертханалық жұмыс: мұздың меншікті балқу жылуын анықтау;

практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, заттың фазалық ауысу графигін зерттеу, мұздың балқу температурасын зерттеу, булану жылдамдығының әртүрлі факторларға тәуелділігін зерттеу;

"Термодинамика негіздері". Термодинамиканың бірінші заңы, газдың және будың жұмысы, жылу үдерістерінің қайтымсыздығы, термодинамиканың екінші заңы, жылу қозғалтқыштары, жылу қозғалтқыштарының пайдалы әрекет коэффициенті, Жылу машиналарын пайдаланудағы экологиялық мәселелер;

практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, ішкі энергияның механикалық энергияға айналуын зерттеу, жылулық тепе-теңдік орныққандағы энергияның сақталу заңын зерттеу;

"Электростатика негіздері". Денелердің электрленуі, электр заряды, өткізгіштер мен диэлектриктер, электр зарядының сақталу заңы, қозғалмайтын зарядтардың өзара әрекеттесуі, Кулон заңы, элементар электр заряды, электр өрісі, электр өрісінің кернеулігі, электр өрісінің потенциалы және потенциалдар айырымы, конденсатор;

практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, бір-бірінен қандай-да бір арақашықтықта орналасқан және жіңішке жіпке ілінген екі бірдей ауа шарының әрекеттесуін зерттеу, электроскопты жасау;

"Тұрақты электр тогы. Электр тогы, электр тогы көздері, электр тізбегі және оның құрамды бөліктері, ток күші, кернеу, тізбек бөлігі үшін Ом заңы, өткізгіштің электр кедергісі, өткізгіштің меншікті кедергісі, реостат, өткізгіштерді тізбектей және параллель қосу, электр тогының жұмысы мен қуаты, электр тогының жылулық әсері, Джоуль-Ленц заңы, металдардағы электр кедергісінің температураға тәуелділігі, асқын өткізгіштік, электрқыздырғыш құралдар, қыздыру шамдары, қысқа тұйықталу, балқымалы сақтандырғыштар, электр тогының химиялық әсері (Фарадейдің заңы);

№ 3-зертханалық жұмыс: электр тізбегін құрастыру және оның әртүрлі бөліктеріндегі ток күшін өлшеу;

№ 4-зертханалық жұмыс: тізбек бөлігі үшін ток күшінің кернеуге тәуелділігін зерттеу;

№ 5-зертханалық жұмыс: өткізгіштерді тізбектей қосуды зерделеу;

№ 6-зертханалық жұмыс: өткізгіштерді параллель қосуды зерделеу;

№ 7-зертханалық жұмыс: электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау;

практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, тізбектегі ток күшін өлшеу, тізбек бөліндісіндегі кернеуді өлшеу, өткізгіш кедергісінің материал тегіне тәуелділігі, қыздыру шамының қуаты мен жұмысын өлшеу, тізбектей қосылған шамдардың ток қуатын зерттеу, параллель қосылған шамдардың ток қуатын зерттеу;

"Электромагниттік құбылыстар". Тұрақты магниттер, магнит өрісі, тогы бар түзу өткізгіштің магнит өрісі, тогы бар шарғының магнит өрісі, электромагниттер және оларды қолдану; магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әрекеті, электроқозғалтқыш; электр өлшеуіш құралдар, электромагниттік индукция, генераторлар;

№ 8-зертханалық жұмыс: тұрақты магниттің қасиеттерін оқып-үйрену және магнит өрісінің бейнесін алу;

№ 9-зертханалық жұмыс: электромагнитті құрастыру және оның әсерін сынау;

практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, су компасын (құбылнамасын) жасау, магнит өрісінің түрлі материалдар арқылы өтуін зерттеу, түрлі тиындардың магниттік қасиеттерін зерттеу, үйкеліс арқылы магниттеу, магниттің қасиетіне температураның әсері;

"Жарық құбылыстары". Жарықтың түзу сызықты таралу заңы, жарықтың шағылуы, шағылу заңдары, жазық айналар, сфералық айналар, сфералық айна көмегімен кескін алу, жарықтың сынуы, жарықтың сыну заңы, толық ішкі шағылу, линзалар, линзаның оптикалық күші, жұқа линзаның формуласы, линзаның көмегімен кескін алу, көз - оптикалық жүйе, көздің көру кемшіліктері және оларды түзету әдістері, оптикалық аспаптар;

№ 10-зертханалық жұмыс: шынының сыну көрсеткішін анықтау;

№ 11-зертханалық жұмыс: жұқа линзаның фокустық қашықтығын анықтау;

практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, қарапайым перископты жасау, калейдоскопты жасау, жазық айнадағы кескінді зерттеу, ойыс айнаға түскен және шағылған стандартты сәулелердің жүрісі, жинағыш және шашыратқыш линзадағы негізгі сәулелердің жүрісі, көз бен фотоаппараттың оптикалық жүйелерін салыстыру;

16. 9-сыныпқа арналған "Физика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

"Кинематика негіздері". Механикалық қозғалыс, векторлар және оларға амалдар қолдану, вектордың координаталар осьтеріне түсірілген проекциялары, түзусызықты теңайнымалы қозғалыс, үдеу, түзусызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру, дененің еркін түсуі, еркін түсу үдеуі, қисықсызықты қозғалыс, материялық нүктенің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысы, сызықтық және бұрыштық жылдамдықтар, центрге тартқыш үдеу;

№ 1-зертханалық жұмыс: теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін анықтау;

№ 2-зертханалық жұмыс: горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын зерделеу;

практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, қозғалыстың салыстырмалылығы, денелердің қозғалысын сипаттау тәсілдері;

"Астрономия негіздері". Жұлдызды аспан, аспан сферасы, аспан координаталарының жүйесі, әртүрлі географиялық ендіктегі аспан шырақтарының көрінерлік қозғалысы, жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақыт, Күн жүйесіндегі ғаламшарлардың қозғалыс заңдары, Күн жүйесі денесіне дейінгі ара қашықтықты параллакс әдісімен анықтау;

"Динамика негіздері". Ньютонның бірінші заңы, инерциялық санақ жүйелері, механикадағы күштер, Ньютонның екінші заңы, масса, Ньютонның үшінші заңы, Бүкіләлемдік тартылыс заңы, дененің салмағы, салмақсыздық, денелердің ауырлық күшінің әрекетінен қозғалуы, Жердің жасанды серіктерінің қозғалысы;

практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, күшті өлшеудің практикалық тәсілдері, жердің ауырлық өрісіндегі дене қозғалысының параметрлерін есептеу, дененің еркін түсу үдеуін өлшеу;

"Сақталу заңдары". Дене импульсі және күш импульсі, импульстің сақталу заңы, реактивті қозғалыс, механикалық жұмыс және энергия, энергияның сақталу және айналу заңы;

практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, дененің кинетикалық энергиясының өзгеруіне қатысты күштің жұмысын салыстыру, денелердің соқтығысуы кезіндегі импульстің сақталу заңын зерттеу;

"Тербелістер және толқындар". Тербелмелі қозғалыс, тербелістер кезіндегі энергияның түрленуі, тербелмелі қозғалыстың теңдеуі, математикалық және серіппелі маятниктердің тербелістері, еркін және еріксіз тербелістер, резонанс, еркін электромагниттік тербелістер, толқындық қозғалыс, дыбыс, дыбыстың сипаттамалары, акустикалық резонанс, жаңғырық, электромагниттік толқындар, электромагниттік толқындар шкаласы;

№ 3-зертханалық жұмыс: математикалық маятниктің көмегімен еркін түсу үдеуін анықтау;

№ 4-зертханалық жұмыс: беттік толқындардың таралу жылдамдығын анықтау.

практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, әр түрлі маятниктер тербелісінің периодын есептеу, еркін және еріксіз тербелістерді зерттеу, толқындардың сипаттамасын зерттеу, ұялы телефонның жұмыс істеу принципі, аналогті сигналдың берілуі, Морзе әліппесі;

"Атом құрылысы. Атомдық құбылыстар". Жылулық сәуле шығару; жарық кванттары туралы Планк гипотезасы, фотоэффект құбылысы, рентген сәулелері, радиоактивтілік, радиоактивті сәулеленудің табиғаты, Резерфорд тәжірибесі, атомның құрамы;

практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару;

"Атом ядросы. Ядролық өзара әрекеттесу, ядролық күштер, массалар ақауы, атом ядросының байланыс энергиясы, ядролық реакциялар, радиоактивті ыдырау заңы, ауыр

ядролардың бөлінуі, тізбекті ядролық реакция, ядролық реактор, термоядролық реакциялар, радиоизотоптар, радиациядан қорғану, элементар бөлшектер;

практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару, радиоактивті элементтердің жартылай ыдырау периодын есептеу;

"Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі". Физика және астрономияның дүниетанымдық маңызы, экологиялық мәдениет.

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі

17. Бағдарламада "оқыту мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" – сынып, "2.1" – екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

18. Білім алушылар білуі тиіс:

Бөлімшелер	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1.1 Физика –табиғат туралы ғылым	7.1.1.1 физикалық құбылыстарға мысалдар келтіру		
	7.1.1.2 табиғатты зерттеудің ғылыми әдістерін ажырату		
1.2 Физикалық шамалар	7.1.2.1 физикалық шамаларды олардың Халықаралық бірліктер жүйесіндегі өлшем бірліктерімен сәйкестендіру		
	7.1.2.2 скаляр және векторлық шамаларды ажырату және мысалдар келтіру;		
	7.1.2.3 үлкен және кіші сандарды жазған кезде еселік және үлестік қосымшаларды білу және қолдану, санды : стандартты түрде жазу		
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
	7.1.3.1 дененің ұзындығын, көлемін, температурасын және уақытты өлшеу, өлшеу нәтижелерін аспаптардың қателіктерін есепке ала отырып жазу	8.1.3.1 эксперименттен деректерін жинақтау, талдау және өлшеу және қателіктерін ескеріп жазу	9.1.3.1 алған нәтижені түсіндіру және қорытынды жасау

1.3 Физикалық өлшеулер	7.1.3.2 кішкентай денелердің өлшемін қатарлау әдісі арқылы анықтау	8.1.3.2 тәжірибені жүргізуге әсер ететін факторларды анықтау	9.1.3.2 эксперименттің нәтижесіне әсер ететін факторларды талдау және экспериментті жүргізуді жақсарту жолдарын ұсыну
	7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау	8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау	9.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
	7.2.1.1 келесі терминдердің физикалық мағынасын түсіндіру - материялық нүкте, санақ жүйесі, қозғалыстың салыстырмалылығы, траектория, жол, орын ауыстыру		9.2.1.1 материялық нүкте, санақ жүйесі, механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы ұғымдарының мағынасын түсіндіру, жылдамдықтарды қосу және орын ауыстыру теоремаларын қолдану
	7.2.1.2 механикалық қозғалыстың салыстырмалылығына мысалдар келтіру		9.2.1.2 векторларды қосу, азайту, векторды скалярға көбейту
			9.2.1.3 вектордың координаталар остеріне проекцияларын анықтау, векторларды құраушыларға жіктеу
	7.2.1.3 түзу сызықты бірқалыпты қозғалысты және бірқалыпсыз қозғалысты ажырата білу		9.2.1.4 уақытқа тәуелділік графиктерінен орын ауыстыру, жылдамдық, үдеуді анықтау
	7.2.1.4 қозғалыстағы дененің жылдамдығы мен орташа жылдамдығын есептеу		9.2.1.5 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және үдеу формулаларын есептер шығаруда қолдану
			9.2.1.6 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі координата мен орын ауыстыру теңдеулерін есептер шығаруда қолдану
			9.2.1.7 тең үдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін эксперименттік жолмен анықтау

2.1 Кинематика негіздері	7.2.1.5 s -тің t -ға тәуелділік графигін тұрғызуда координата осьтерінде және кестелерде өлшем бірліктерін дұрыс белгілеу		9.2.1.8 тең үдемелі қозғалыс кезіндегі орын ауыстырудың және жылдамдықтың уақытқа тәуелділік графиктерін тұрғызу және оларды түсіндіру
	7.2.1.6 дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен келесі жағдайларды анықтау: (1) дененің тыныштық күйін, (2) тұрақты жылдамдықпен қозғалысын		9.2.1.9 еркін түсуді сипаттау үшін теңайнымалы қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдану
	7.2.1.7 бірқалыпты қозғалған дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен жылдамдығын анықтау		9.2.1.10 теңайнымалы және бірқалыпты қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдана отырып, горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын сипаттау
			9.2.1.11 горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс жылдамдығын анықтау
			9.2.1.12 горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс траекториясын сызу
			9.2.1.13 дененің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысын сызықтық және бұрыштық шамалар арқылы сипаттау
			9.2.1.14 сызықтық және бұрыштық жылдамдықты байланыстыратын өрнекті есептер шығаруда қолдану
			9.2.1.15 центрге тартқыш үдеу формуласын есептер шығаруда қолдану
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
		9.2.2.1 инерция, инерттілік және	

2.2 Динамика негіздері

7.2.2.1 инерция құбылысын түсіндіру және мысалдар келтіру		инерциялық санақ жүйесі ұғымдарының мағынасын түсіндіру
7.2.2.2 күнделікті өмірден күштердің әрекет етуіне мысалдар келтіру		9.2.2.2 Ньютонның бірінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану
7.2.2.3 пластикалық және серпімді деформацияларды ажырату, мысалдар келтіру		9.2.2.3 ауырлық күші, серпімділік күші, және үйкеліс күші табиғатын түсіндіру
7.2.2.4 серпімділік күшінің серіппенің ұзаруына тәуелділік графигінен қатаңдық коэффициентін анықтау		9.2.2.4 Ньютонның екінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану
7.2.2.5 Гук заңының формуласы бойынша серпімділік күшін есептеу		9.2.2.5 Ньютонның үшінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану
7.2.2.6 тыныштық, домалау және сырғанау үйкелістерін сипаттау		9.2.2.6 бүкіләлемдік тартылыс заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану
7.2.2.7 үйкеліс күшінің пайдасы мен зиянына мысалдар келтіру		9.2.2.7 ғарыш аппараттардың орбиталарын салыстыру
7.2.2.8 күштерді берілген масштабта графикалық түрде көрсету		9.2.2.8 тартылыс өрісіндегі дененің қозғалысын сипаттайтын шамаларды анықтау
7.2.2.9 денеге бір түзудің бойымен әрекет ететін күштердің тең әрекетті күшінің модулі мен бағытын анықтау		9.2.2.9 бірінші ғарыштық жылдамдықтың формуласын есептер шығаруда қолдану
7.2.2.10 масса, салмақ және ауырлық күші ұғымдарын ажырату		9.2.2.10 үдеумен қозғалған дененің салмағын анықтау
7.2.2.11 электронды, серіппелі, иінді таразылардың көмегімен дененің массасын өлшеу		9.2.2.11 салмақсыз-дық күйді түсіндіру
7.2.2.12 әртүрлі пішіндегі қатты дененің немесе		

	сұйықтың көлемін өлшеу үшін өлшеуіш цилиндрді(мензурка) қолдану		
	7.2.2.13 тығыздықтың физикалық мағынасын түсіндіру		
	7.2.2.14 сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын тәжірибе арқылы анықтау		
	7.2.2.15 тығыздықтың формуласын есептер шығаруда қолдану		
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
2.3 Сақталу заңдары	7.2.3.1 механикалық жұмыс деген физикалық ұғымның мағынасын түсіндіру		9.2.3.1 дене импульсі мен күш импульсін ажырату
	7.2.3.2 механикалық энергияның екі түрін ажырату		9.2.3.2 импульстің сақталу заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану
	7.2.3.3 кинетикалық энергия формуласын есептер шығаруда қолдану		9.2.3.3 табиғаттағы және техникадағы реактивті қозғалысқа мысалдар келтіру
	7.2.3.4 жоғары көтерілген дене үшін потенциалдық энергиясының және серпімді дененің формуласын қолдану		9.2.3.4 Байқоңыр ғарыш айлағының аймақтық және халықаралық маңыздылығына баға беру
	7.2.3.5 энергияның түрленуіне мысалдар келтіру		9.2.3.5 механикалық жұмысты аналитикалық және графиктік тәсілмен анықтау
	7.2.3.6 механикалық энергияның сақталу заңын есептер шығаруда қолдану		9.2.3.6 жұмыс пен энергияның байланысын түсіндіру
	7.2.3.7 қуат ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру		9.2.3.7 энергияның сақталу заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану
	7.2.3.8 механикалық жұмыс пен қуаттың формулаларын есептер шығаруда қолдану		
	7-сынып	8-сынып	9-сынып

2.4 Статика	7.2.4.1 "Механиканың алтын ережесін" тұжырымдау және қарапайым механизмдердің қолданылуына мысалдар келтіру		
	7.2.4.2 күш моменті ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру		
	7.2.4.3 жазық фигураның массалық центрін тәжірибеде анықтау		
	7.2.4.4 тепе-теңдікте тұрған денелер үшін күш моменттер ережесін тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану		
	7.2.4.5 тәжірибеде иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау		
	7.2.4.6 көлбеу жазықтықтың пайдалы әсер коэффициентін тәжірибеде анықтау		
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
			9.2.5.1 еркін және еріксіз тербелістерге мысалдар келтіру
			9.2.5.2 эксперименттік әдіспен амплитуда, период, жиілікті анықтау
			9.2.5.3 формулаларды қолданып, период, жиілік, циклдік жиілікті анықтау
			9.2.5.4 тербелмелі процесте энергияның сақталу заңын сипаттау
			9.2.5.5 гармоникалық тербелістердің графиктері бойынша координатаның, жылдамдықтың және үдеудің теңдеулерін жаза білу
			9.2.5.6 әртүрлі тербелмелі жүйедегі тербелістің

2.5 Тербелістер мен толқындар

		пайда болу себептерін түсіндіру
		9.2.5.7 маятниктер тербелісі периодының әртүрлі параметрлерге тәуелділігін зерттеу
		9.2.5.8 математикалық маятник периодының формуласынан еркін түсу үдеуін анықтау
		9.2.5.9 период квадратының маятник ұзындығына тәуелділік графигін тұрғызу және талдау
		9.2.5.10 еріксіз тербеліс амплитудасының мәжбүрлеуші күштің жиілігіне тәуелділігін график бойынша сипаттау
		9.2.5.11 резонанс құбылысын сипаттау
		9.2.5.12 толқын жылдамдығы, жиілігі және толқын ұзындығы формулаларын есеп шығаруда қолдану
		9.2.5.13 көлденең және бойлық толқындарды салыстыру
		9.2.5.14 су бетіндегі толқындардың таралу жылдамдығын эксперимент түрінде анықтау
		9.2.5.15 дыбыстың пайда болу және таралу шарттарын атау
		9.2.5.16 дыбыс сипаттамаларын дыбыс толқындарының жиілігі және амплитудасымен сәйкестендіру
		9.2.5.17 резонанстың пайда болу шарттарын атау және оның қолданылуына мысалдар келтіру
		9.2.5.18 жаңғырық-тың пайда болу табиғатын

			және оны қолдану әдістерін сипаттау
			9.2.5.19 табиғатта және техникада ультрадыбыс пен инфрадыбысты қолдануға мысалдар келтіру
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
3.1 Молекула лы- кинетика лық теория негіздері	7.3.1.1 заттардың молекулалық құрылысы негізінде, газдардың сұйықтар мен қатты денелердің құрылымын сипаттау	8.3.1.1 молекулалы-кинетикалық теорияның негізгі қағидаларын дәлелдейтін мысалдар келтіру және тәжірибені сипаттау	
	7.3.1.2 қысымның физикалық мағынасын түсіндіру және өзгерту әдістерін сипаттау	8.3.1.2 температураның мәндерін әр түрлі шкала (Цельсий, Кельвин) бойынша өрнектеу	
	7.3.1.3 есептер шығаруда қатты дененің қысымының формуласын қолдану	8.3.1.3 температураны өлшеуді жылулық ұлғаю негізінде сипаттау	
	7.3.1.4 газ қысымын молекулалық құрылым негізінде түсіндіру	8.3.1.4 молекула-кинетикалық теория негізінде қатты күйден сұйыққа және кері айналуы сипаттау	
	7.3.1.5 сұйықтықтағы гидростатикалық қысымның формуласын шығару және оны есептер шығаруда қолдану	8.3.1.5 молекула-кинетикалық теория негізінде заттың сұйық күйден газ күйіне және кері айналуын сипаттау	
	7.3.1.6 қатынас ыдыстардың қолданылуына мысалдар келтіру		
	7.3.1.7 гидравликалық машиналардың жұмыс істеу принципін сипаттау		
	7.3.1.8 гидравликалық машиналарды қолдану кезіндегі күштен ұтысты есептеу		
	7.3.1.9 атмосфералық қысымның табиғатын түсіндіру және оны өлшеудің әдістерін ұсыну		

	7.3.1.10 манометр мен сорғылардың жұмыс істеу принципін сипаттау		
	7.3.1.11 кері итеруші күшті анықтау және оның сұйыққа батырылған дененің көлеміне тәуелділігін зерттеу		
	7.3.1.12 сұйықтар мен газдардағы кері итеруші күштің табиғатын түсіндіру		
	7.3.1.13 есептер шығару кезінде Архимед заңын қолдану		
	7.3.1.14 дененің сұйықта жүзу шарттарын зерттеу		
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
		8.3.2.1 дененің ішкі энергиясын өзгерту тәсілдерін сипаттау	
		8.3.2.2 жылу берілудің түрлерін салыстыру	
		8.3.2.3 техникада және тұрмыста жылу берілу түрлерінің қолданылуына мысалдар келтіру	
		8.3.2.4 әртүрлі температураға тірі ағзалардың бейімделуі (мысалдар келтіру).	
		8.3.2.5 жылу алмасу процесі кезінде алған немесе берген жылу мөлшерін анықтау	
		8.3.2.6 заттың меншікті жылу сыйымдылығының мағынасын түсіндіру	
		8.3.2.7 отынның жануы кезінде бөлінген жылу мөлшерін анықтау	
		8.3.2.8 жылу құбылыстарындағы энергияның сақталу және айналу заңын зерттеу	
		8.3.2.9 жылулық тепе-теңдік теңдеуін есептер шығаруда қолдану	

3.2 Термодинамика негіздері

	8.3.2.10 балқу/кристалдану кезіндегі жұтылатын/бөлінетін жылу мөлшерінің формуласын есептер шығаруда қолдану	
	8.3.2.11 заттың балқу және қатаю процесі кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау	
	8.3.2.12 эксперимент көмегімен мұздың меншікті балқу жылуын анықтау	
	8.3.2.13 булану және конденсациялану кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау	
	8.3.2.14 су буының мысалында қанығу күйін сипаттау	
	8.3.2.15 меншікті булану жылуын анықтау	
	8.3.2.16 қайнау температурасының сыртқы қысымға тәуелділігін түсіндіру	
	8.3.2.17 термодинамиканың бірінші заңының мағынасын түсіндіру	
	8.3.2.18 термодинамиканың екінші заңының мағынасын түсіндіру	
	8.3.2.19 жылу қозғалтқышының пайдалы әсер коэффициентін анықтау	
	8.3.2.20 іштен жану қозғалтқышының, бу турбинасының жұмыс істеу принципін түсіну және сипаттау	
	8.3.2.21 жылу қозғалтқыштарын жетілдіру жолдарын ұсыну	

		8.3.2.22 жылу қозғалтқыштарындағы энергияның түрленуін сипаттау	
		8.3.2.23 жылу машиналарының қоршаған ортаның экологиясына әсерін бағалау	
4.1 Электро статика негіздері	7-сынып	8-сынып	9-сынып
		8.4.1.1 электр зарядын сипаттау	
		8.4.1.2 үйкеліс арқылы денені электрлендіру және индукция құбылысын түсіндіру	
		8.4.1.3 электрленудің оң және теріс әсерлеріне мысалдар келтіру	
		8.4.1.4 электр зарядының сақталу заңын түсіндіру	
		8.4.1.5 Кулон заңын есептер шығаруда қолдану	
		8.4.1.6 электр өрісі және оның күштік сипаттамасы ұғымдарының физикалық мағынасын түсіндіру	
		8.4.1.7 біртекті электростатикалық өрістегі зарядқа әсер етуші күшті есептеу	
		8.4.1.8 электр өрісін күш сызықтар арқылы графиктік кескіндеу	
		8.4.1.9 потенциалдың физикалық мағынасын түсіндіру	
		8.4.1.10 конденсаторлардың құрылысын және қолданылуын сипаттау	
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
		8.4.2.1 электр тогы ұғымын және электр тогының пайда болу шарттарын түсіндіру	
		8.4.2.2 электр схемасын графикалық бейнелеуде	

4.2 Электр тогы

	электр тізбегі элементтерінің шартты белгілерін қолдану	
	8.4.2.3 кернеудің физикалық мағынасын, оның өлшем бірлігін түсіндіру	
	8.4.2.4 электр тізбегіндегі ток күші мен кернеуді анықтау	
	8.4.2.5 тұрақты температурада металл өткізгіштің вольт-амперлік сипаттамасын графикалық түрде бейнелеу және түсіндіру	
	8.4.2.6 тізбек бөлігі үшін Ом заңын есептер шығаруда қолдану	
	8.4.2.7 кедергінің физикалық мағынасын, оның өлшем бірлігін түсіну	
	8.4.2.8 есеп шығаруғанда өткізгіштің меншікті кедергісін формуласын қолдану	
	8.4.2.9 өткізгіштерді тізбектей жалғаудың заңдылықтарын эксперимент арқылы анықтау	
	8.4.2.10 өткізгіштерді параллель жалғаудың заңдылықтарын эксперимент арқылы анықтау	
	8.4.2.11 өткізгіштерді тізбектей және параллель жалғауда тізбек бөлігі үшін Ом заңын қолданып, электр тізбектеріне есептеулер жүргізу	
	8.4.2.12 жұмыс және қуат формулаларын есептер шығаруда қолдану	
	8.4.2.13 Джоуль-Ленц заңын есептер шығару үшін қолдану	

		8.4.2.14 эксперимент көмегімен электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау	
		8.4.2.15 кВтсағ өлшем бірлігін қолданып, электр энергиясының құнын практикалық есептеулермен алу	
		8.4.2.16 металл өткізгіштердегі электр тогын және оның кедергісінің температураға тәуелділігін сипаттау	
		8.4.2.17 қысқа тұйықталудың пайда болу себептерін және алдын алу амалдарын түсіндіру	
		8.4.2.18 сұйықтардағы электр тогын сипаттау	
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
4.3 Магнит өрісі		8.4.3.1 магниттердің негізгі қасиеттеріне сипаттама беру және магнит өрісін күш сызықтары арқылы графикалық бейнелеу;	
		8.4.3.2 магнит өрісінің сипаттамаларын түсіндіру;	
		8.4.3.3 тогы бар тұзу өткізгіштің және соленоидтің айналасында магнит өрісі сызықтарының бағытын анықтау;	
		8.4.3.4 жолақ магнит пен соленоидтың магнит өрістерін салыстыру;	
		8.4.3.5 магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әсерін сипаттау	
		8.4.3.6 электр қозғалтқыштың және электр өлшеуіш құралдардың жұмыс істеу принципін түсіндіру	

		8.4.3.7 электро магниттік индукция құбылысын түсіндіру	
		8.4.3.8 Қазақстанда және дүние жүзінде электр энергиясын өндірудің мысалдарын келтіру	
4.4 Электро магниттік толқындар және тербеліс	7-сынып	8-сынып	9-сынып
			9.4.4.1 тербелмелі контурдағы еркін электромагниттік тербелістерді сапалы сипаттау
			9.4.4.2 механикалық толқындар мен электромагниттік толқындардың ұқсастығы мен айырмашылығын салыстыру
			9.4.4.3 электро магниттік толқындар шкаласын сипаттау және әртүрлі диапазондағы толқындардың қолданылуына мысалдар келтіру
			9.4.4.4 шыны призма арқылы өткен жарықтың дисперсиясына сапалы сипаттама беру
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
		8.5.1.1 Күннің және Айдың тұтылуын графикалық бейнелеу	
		8.5.1.2 эксперимент арқылы түсу және шағылу бұрыштарының тәуелділігін анықтау	
		8.5.1.3 айналық және шашыранды шағылудың мысалдарын келтіру және түсіндіру	
		8.5.1.4 жазық айнада дененің кескінін алу және оны сипаттау	
		8.5.1.5 дененің кескінін алу үшін сфералық айнада сәуленің жолын салу және алынған кескінді сипаттау	

5.1 Геометрия
лық оптика заңдары

		8.5.1.6 жазық параллель пластинада сәуленің жолын салу	
		8.5.1.7 жарықтың сыну заңын пайдаланып есептер шығару	
		8.5.1.8 тәжірибеге сүйеніп отырып толық ішкі шағылу құбылысын түсіндіру	
		8.5.1.9 экспериментте шынының сыну көрсеткішін анықтау	
		8.5.1.10 сыну көрсеткішінің анықталған мәнін кестелік мәндермен салыстыру және эксперимент нәтижесін бағалау	
		8.5.1.11 жұқа линза формуласын есептер шығару үшін қолдану	
		8.5.1.12 линзаның сызықтық ұлғаю формуласын сандық және графиктік есептер шығару үшін қолдану	
		8.5.1.13 жұқа линзада сәуленің жолын салу және кескінге сипаттама беру	
		8.5.1.14 жұқа линзаның фокустық қашықтығын және оптикалық күшін анықтау	
		8.5.1.15 көздің алыстан көргіштігі мен жақыннан көргіштігін түзетуді сипаттау	
		8.5.1.16 қарапайым оптикалық құралдарды (перископ, Обскура камерасы) құрастыру	
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
			9.6.1.1 сәулелік энергияның температураға тәуелділігін сипаттау

6.1 Атом мен атом ядросының құрылысы		9.6.1.2 Планк формуласын есептер шығаруда қолдану
		9.6.1.3 фотоэффект құбылысын сипаттау және фотоэффект құбылысының техникада пайдаланылуына мысалдар келтіру
		9.6.1.4 фотоэффект үшін Эйнштейн формуласын есептер шығаруда қолдану
		9.6.1.5 рентген сәулесін электромагниттік сәулелердің басқа түрлерімен салыстыру
		9.6.1.6 рентген сәулесін қолдануға мысалдар келтіру
		9.6.1.7 а-бөлшегінің шашырауы бойынша Резерфорд тәжірибесін сипаттау
		9.6.1.8 ядролық күштердің қасиеттерін сипаттау
		9.6.1.9 атом ядросының масса ақауын анықтау
		9.6.1.10 атом ядросының байланыс энергиясы формуласын есептер шығаруда қолдану;
		9.6.1.11 ядролық реакцияның теңдеуін шешуде зарядтық және массалық сандардың сақталу заңын қолдану
	6.2 Радио	
		9.6.2.2 радиоактивті ыдыраудың ықтималдық сипатын түсіндіру
		9.6.2.3 радиоактивті ыдырау заңын есептер шығаруда қолдану
		9.6.2.4 тізбекті ядролық реакциялардың өту шарттарын сипаттау

активтілік			9.6.2.5 ядролық реактордың жұмыс істеу принципін сипаттау
			9.6.2.6 ядролық ыдырау мен ядролық синтезді салыстыру
			9.6.2.7 радиоактивті изотоптарды колданудың мысалдарын келтіру
			9.6.2.8 радиациядан қорғану әдістерін сипаттау
6.3 Элементар бөлшектер			9.6.2.9 элементар бөлшектерді жіктеу
7.1 Жер және Ғарыш	7-сынып	8-сынып	9-сынып
	7.7.1.1 геоцентрлік және гелиоцентрлік жүйелерді салыстыру		
	7.7.1.2 Күн жүйесінің нысандарын жүйелеу		
	7.7.1.3 жыл мезгілдерінің ендіктерге байланысты ауысуын және күн мен түннің ұзақтығын түсіндіру		
7.2 Астро-физика Элемент тері	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып
			9.7.2.1 абсолюттік және көрінерлік жұлдыздық шамаларды ажырату
			9.7.2.2 жұлдыздың жарқырауына әсер ететін факторларды атау
			9.7.2.3 аспан сферасының негізгі элементтерін атау
			9.7.2.4 жұлдызды аспанның жылжымалы картасынан жұлдыздардың аспан координатасын анықтау
			9.7.2.5 әртүрлі ендіктегі жұлдыздардың шарықтау айырмашылығын түсіндіру
			9.7.2.6 жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақытты сәйкестендіру
			9.7.2.7 Кеплер заңдарының негізінде

		аспан денелерінің қозғалысын түсіндіру
		9.7.2.8 Күн жүйесіндегі денелердің ара қашықтығы мен өлшемдерін анықтау үшін параллакс әдісін қолдануды түсіндіру
8.1 Физиканың дүниетанымдық мәні		9.8.1.1 адамның дүниетанымдық көзқарасының қалыптасуына физика және астрономияның дамуының әсерін түсіндіру
		9.8.1.2 жаңа технологиялардың қоршаған ортаға әсерінің артықшылығы мен қауіптілігін бағалау

19. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

20. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған "Физика" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес іске асырылады.

3-параграф. Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған "Физика" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

7-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
Білім алушылар:		
1-тоқсан		
Физика – табиғат туралы ғылым	Физика – табиғат туралы ғылым	7.1.1.1 физикалық құбылыстарға мысалдар келтіру
	Табиғатты зерттеудің ғылыми әдістері	7.1.1.2 табиғатты зерттеудің ғылыми әдістерін ажырату
	Халықаралық бірліктер жүйесі (SI)	7.1.2.1 физикалық шамаларды олардың SI- жүйесіндегі өлшем бірліктерімен сәйкестендіру
	Скаляр және векторлық физикалық шамалар	7.1.2.2 скаляр және векторлық физикалық шамалар ажырату және мысалдар келтіру
	Өлшеулер мен есептеулердің дәлдігі.	7.1.2.3 үлкен және кіші сандарды жазған кезде еселік және үлестік қосымшаларды білу және қолдану, : санды: стандартты түрде жазу;

<p>Физикалық шамалар мен өлшеулер</p>	<p>Үлкен және кіші сандарды ықшамдап жазу. №1-зертханалық жұмыс. "Кішкентай денелердің өлшемін анықтау" №2-зертханалық жұмыс. "Физикалық шамаларды өлшеу"</p>	<p>7.1.3.1 дененің ұзындығын, көлемін, температурасын және уақытты өлшеу, өлшеу нәтижелерін аспаптардың қателіктерін есепке ала отырып жазу; 7.1.3.2 кішкентай денелердің өлшемін қатарлау әдісі арқылы анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау</p>
<p>Механикалық қозғалыс</p>	<p>Механикалық қозғалыс және оның сипаттамасы Санақ жүйесі</p> <p>Қозғалыстың салыстырмалылығы</p> <p>Түзусызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыстар</p> <p>Жылдамдық және орташа жылдамдықты есептеу</p> <p>Өртүрлі механикалық қозғалыстардың графиктері</p>	<p>7.2.1.1 келесі терминдердің физикалық мағынасын түсіндіру - материялық нүкте, санақ жүйесі, қозғалыстың салыстырмалылығы, траектория, жол, орын ауыстыру</p> <p>7.2.1.2 механикалық қозғалыстың салыстырмалылығына мысалдар келтіру</p> <p>7.2.1.3 түзу сызықты бірқалыпты қозғалыс пен бірқалыпсыз қозғалысты ажырата білу</p> <p>7.2.1.4 қозғалыстағы дененің жылдам-дығы мен орташа жылдамдығын есептеу</p> <p>7.2.1.5 s -тің t-ға тәуелділік графигін тұрғызуда координаталар осьтерінде және кестелерде өлшем бірліктерін дұрыс белгілеу; 7.2.1.6 дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен келесі жағдайларды анықтау: (1) дененің тыныштық күйін, (2) тұрақты жылдамдықпен қозғалысын; 7.2.1.7 бірқалыпты қозғалған дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен жылдамдығын анықтау</p>
<p>2-тоқсан</p>	<p>Масса және денелердің массасын өлшеу</p> <p>Дұрыс және дұрыс емес пішінді денелердің көлемін өлшеу</p>	<p>7.2.2.11 электронды, серіппелі, иінді таразылардың көмегімен дененің массасын өлшеу</p> <p>7.2.2.12 әртүрлі пішіндегі қатты дененің немесе сұйықтың көлемін өлшеу үшін өлшеуіш цилиндрді (мензурка) қолдану</p> <p>7.2.2.13 тығыздықтың физикалық мағынасын түсіндіру;</p>

Тығыздық	Заттың тығыздығы және тығыздықтың өлшем бірлігі. №3-зертханалық жұмыс. "Сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын анықтау"	7.2.2.14 сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын тәжірибе арқылы анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Тығыздықты есептеу	7.2.2.15 тығыздықтың формуласын есептер шығаруда қолдану
Денелердің өзара әрекеттесуі	Инерция құбылысы	7.2.2.1 инерция құбылысын түсіндіру және мысалдар келтіру
	Күш	7.2.2.2 күнделікті өмірден күштердің әрекет етуіне мысалдар келтіру
	Тартылыс құбылысы және ауырлық күші. Салмақ	7.2.2.10 масса, салмақ және ауырлық күші ұғымдарын ажырату
	№4-зертханалық жұмыс. "Серпімді деформацияларды зерделеу"	7.2.2.4 серпімділік күшінің серіппенің ұзаруына тәуелділік графигінен қатандық коэффициентін анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Деформация	7.2.2.3 пластикалық және серпімді деформацияларды ажырату, мысалдар келтіру
	Серпімділік күші, Гук заңы	7.2.2.5 Гук заңының формуласы бойынша серпімділік күшін есептеу
	Үйкеліс күші. Үйкеліс әрекетін техникада ескеру №5-зертханалық жұмыс. "Сырғанау үйкеліс күшін зерттеу"	7.2.2.6 тыныштық, домалау және сырғанау үйкелістерін сипаттау; 7.2.2.7 үйкеліс күшінің пайдасы мен зиянына мысалдар келтіру
	Бір түзу бойымен денеге әрекет еткен күштерді қосу	7.2.2.8 күштерді берілген масштабта графикалық түрде көрсету; 7.2.2.9 денеге әсер ететін және бір түзудің бойымен бағытталған күштердің тең әрекетті күшінің модулі мен бағытын анықтау
3-тоқсан		
	Газдардың сұйықтар және қатты денелердің молекулалық құрылымы	7.3.1.1 заттардың молекулалық құрылысы негізінде, газдардың сұйықтар мен қатты денелердің құрылымын сипаттау
	Қатты денелердегі қысым	7.3.1.2 қысымның физикалық мағына-сын түсіндіру және өзгерту әдістерін сипаттау;

Қысым		7.3.1.3 есептер шығаруда қатты дененің қысымының формуласын қолдану
	Сұйықтар мен газдардағы қысым, Паскаль заңы	7.3.1.4 газ қысымын молекулалық құрылым негізінде түсіндіру; 7.3.1.5 сұйықтардағы гидростатикалық қысымның формуласын шығару және оны есептер шығаруда қолдану
	Қатынас ыдыстар	7.3.1.6 қатынас ыдыстарды қолдануға мысалдар келтіру
	Гидравликалық машиналар	7.3.1.7 гидравликалық машиналардың жұмыс істеу принципін сипаттау; 7.3.1.8 гидравликалық машиналарды қолдану кезіндегі күштен ұтысты есептеу
	Атмосфералық қысым. Атмосфералық қысымды өлшеу	7.3.1.9 атмосфералық қысымның табиғатын түсіндіру және оны өлшеудің әдістерін ұсыну
	Манометрлер. Сорғылар	7.3.1.10 манометр мен сорғылардың жұмыс істеу принципін сипаттау
	№ 6-зертханалық жұмыс. "Архимед заңын зерделеу"	7.3.1.11 кері итеруші күшті анықтау және оның сұйыққа батырылған дененің көлеміне тәуелділігін зерттеу; 7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Кері итеруші күш	7.3.1.12 сұйықтар мен газдардағы кері итеруші күштің табиғатын түсіндіру; 7.3.1.13 есептер шығаруда Архимед заңын қолдану
	№ 7-зертханалық жұмыс. "Дененің сұйықта жүзу шарттарын анықтау"	7.3.1.14 дененің сұйықта жүзу шарттарын зерттеу; 7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
Жұмыс және қуат	Механикалық жұмыс Қуат	7.2.3.1 механикалық жұмыс ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 7.2.3.7 қуат ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 7.2.3.8 механикалық жұмыс пен қуаттың формулаларын есептер шығаруда қолдану
4-тоқсан		

Энергия	Кинетикалық энергия. Потенциалдық энергия	7.2.3.2 механикалық энергияның екі түрін ажырату; 7.2.3.3 кинетикалық энергия формуласын есептер шығаруда қолдану; 7.2.3.4 жоғары көтерілген дене үшін потенциалдық энергияның және серпімді дененің формуласын қолдану
	Энергияның сақталуы және айналуы	7.2.3.5 энергияның түрленуіне мысалдар келтіру; 7.2.3.6 механикалық энергияның сақталу заңын есептер шығаруда қолдану
Күш моменті	Жай механизмдер	7.2.4.1 "Механиканың алтын ережесін" тұжырымдау және қарапайым механизмдердің қолданылуына мысалдар келтіру; 7.2.4.2 күш моменті ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру
	Дененің массалық центрі №8-зертханалық жұмыс. "Жазық фигураның массалар центрін анықтау"	7.2.4.3 жазық фигураның массалық центрін тәжірибеде анықтау
	№9-зертханалық жұмыс. "Иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау"	7.2.4.5 тәжірибеде иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Иіндіктің тепе-теңдік шарты	7.2.4.4 тепе-теңдікте тұрған денелер үшін күш моменттер ережесін тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану
	Пайдалы әрекет коэффициенті. №10-зертханалық жұмыс. "Көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін анықтау"	7.2.4.6 көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін тәжірибеде анықтау; 7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
Жер және Ғарыш	Аспан денелері туралы ғылым	7.7.1.1 геоцентрлік және гелиоцентрлік жүйелерді салыстыру
	Күн жүйесі	7.7.1.2 Күн жүйесінің нысандарын жүйелеу
	Күнтізбе негіздері (тәулік, ай, жыл)	7.7.1.3 жыл мезгілдерінің ендіктерге байланысты ауысуы және күн мен түннің ұзақтығын түсіндіру

8-сынып:

--	--	--

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
Білім алушылар:		
1-тоқсан		
Жылу құбылыстары	Жылулық қозғалыс, броундық қозғалыс, диффузия	8.3.1.1 молекула-кинетикалық теорияның негізгі қағидаларын дәлелдейтін мысалдар келтіру және тәжірибені сипаттау
	Температура, оны өлшеу тәсілдері, температураның шкалалары	8.3.1.3 Температураны өлшеуді жылулық ұлғаю негізінде сипаттау; 8.3.1.2 температураны әр түрлі шкала (Цельсий, Кельвин) бойынша өрнектеу
	Ішкі энергия, ішкі энергияны өзгерту тәсілдері	8.3.2.1 дененің ішкі энергиясын өзгерту тәсілдерін сипаттау;
	Жылуөткізгіштік, конвекция, сәуле шығару	8.3.2.2 жылу берілудің түрлерін салыстыру
	Табиғаттағы және техникадағы жылу берілу	8.3.2.3 техникада және тұрмыста жылу беру түрлерінің қолданылуына мысалдар келтіру
	Жылу құбылыстарының тірі ағзалардың өмірлеріндегі ролі	8.3.2.4 әр түрлі температураларда тірі ағзалардың бейімделуіне мысалдар келтіру
	Жылу мөлшері. Заттың меншікті жылу сыйымдылығы	8.3.2.5 жылу алмасу процесі кезінде алған немесе берген жылу мөлшерін анықтау; 8.3.2.6 заттың меншікті жылу сыйымдылығының мағынасын түсіндіру
	Отынның энергиясы, отынның меншікті жану жылуы	8.3.2.7 отынның жануы кезінде бөлінген жылу мөлшерін анықтау
	№ 1-зертханалық жұмыс. "Температуралары әр түрлі суды араластырғандағы жылу мөлшерлерін салыстыру"	8.3.2.8 жылу құбылыстарындағы энергияның сақталу және айналу заңын зерттеу; 8.1.3.2 тәжірибені жүргізуге әсер ететін факторларды анықтау; 8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Жылу үдерістеріндегі энергияның сақталу және айналу заңы	8.3.2.9 жылулық тепе-теңдік теңдеуін есептер шығаруда қолдану
		8.3.1.4 молекула-кинетикалық теория негізінде қатты күйден сұйыққа және кері айналууды сипаттау; 8.3.2.10 балқу/кристалдану кезіндегі жұтылатын/бөлінетін

Заттың агрегаттық күйлері	Қатты денелердің балқуы және қатаюы, балқу температурасы, меншікті балқу жылуы	жылу мөлшерінің формуласын есептер шығаруға қолдану; 8.3.2.11 заттың балқу және қатаю үдерісі кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау
	№ 2-зертханалық жұмыс. "Мұздың меншікті балқу жылуын анықтау"	8.3.2.12 эксперимент көмегімен мұздың меншікті балқу жылуын анықтау; 8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Булану және конденсация. Қаныққан және қанықпаған булар	8.3.1.5 молекула-кинетикалық теория негізінде заттың сұйық күйден газ күйіне және кері айналуын сипаттау; 8.3.2.13 заттың булану және конденсация үдерісі кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау; 8.3.2.14 су буының мысалы негізінде қанығу күйін сипаттау
	Қайнау, меншікті булану жылуы. Қайнау температурасының атмосфералық қысымға байланыстылығын анықтау	8.3.2.15 меншікті булану жылуын анықтау; 8.3.2.16 қайнау температурасының сыртқы қысымға тәуелділігін түсіндіру
2-тоқсан		
Термодинамика негіздері	Термодинамиканың бірінші заңы, газдың және будың жұмысы	8.3.2.17 термодинамиканың бірінші заңының мағынасын түсіндіру
	Жылу үдерістерінің қайтымсыздығы, термодинамиканың екінші заңы	8.3.2.18 термодинамиканың екінші заңының мағынасын түсіндіру
	Жылу қозғалтқыштары	8.3.2.22 жылу қозғалтқыштарындағы энергияның түрленуін сипаттау; 8.3.2.20 іштен жану қозғалтқышының, бу турбинасының жұмыс істеу принципін сипаттау
	Жылу қозғалтқыштарының пайдалы әрекет коэффициенті	8.3.2.19 жылу қозғалтқышының пайдалы әрекет коэффициентін анықтау; 8.3.2.21 жылу қозғалтқыштарын жетілдіру жолдарын ұсыну
	Жылу машиналарын пайдаланудағы экологиялық мәселелер	8.3.2.23 жылу машиналарының қоршаған ортаның экологиясына әсерін бағалау
		8.4.1.1 электр зарядын сипаттау;

Электростатика негіздері	Денелердің электрленуі, электр заряды, өткізгіштер мен диэлектриктер	8.4.1.2 Үйкеліс арқылы денені электрлену және индукция құбылысын түсіндіру; 8.4.1.3 электрленудің оң және теріс әсеріне мысалдар келтіру
	Электр зарядының сақталу заңы, қозғалмайтын зарядтардың өзара әрекеттесуі, Кулон заңы, элементар электр заряды	8.4.1.4 электр зарядының сақталу заңын түсіндіру; 8.4.1.5 Кулон заңын есептер шығаруда қолдану
	Электр өрісі, электр өрісінің кернеулігі	8.4.1.6 электр өрісі және оның күштік сипаттамасы ұғымдарының физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.1.7 біртекті электростатикалық өрістегі зарядқа әсер етуші күшті есептеу; 8.4.1.8 электр өрісін күш сызықтар арқылы кескіндеу
	Электр өрісінің потенциалы және потенциалдар айырымы, конденсатор	8.4.1.9 потенциалдар айырымының және потенциалдың физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.1.10 конденсаторлардың құрылысын және қолданылуын сипаттау
3-тоқсан		
	Электр тогы, электр тогы көздері	8.4.2.1 электр тогы ұғымын және электр тогының пайда болу шарттарын түсіндіру
	Электр тізбегі және оның құрамды бөліктері, ток күші, кернеу	8.4.2.2 электр схемасын графикалық бейнелеуде электр тізбегі элементтерінің шартты белгілерін қолдану; 8.4.2.3 кернеудің физикалық мағына-сын, оның өлшем бірлігін түсіндіру
	№ 3-зертханалық жұмыс. "Электр тізбегін құрастыру және оның әртүрлі бөліктеріндегі ток күшін өлшеу"	8.4.2.4 электр тізбегіндегі ток күші мен кернеуді анықтау; 8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	№ 4-зертханалық жұмыс. "Тізбек бөлігі үшін ток күшінің кернеуге тәуелділігін зерттеу"	8.4.2.5 тұрақты температурада металл өткізгіштің вольт-амперлік сипаттамасын графикалық түрде бейнелеу және түсіндіру; 8.1.3.1 эксперименттен деректерін жинақ-тау, талдау және өлшеу және қателіктерін ескеріп жазу
	Тізбек бөлігі үшін Ом заңы	8.4.2.6 тізбек бөлігі үшін Ом заңын есептер шығаруда қолдану;

Тұрақты электр тогы

Өткізгіштің электр кедергісі, өткізгіштің меншікті кедергісі, реостат	8.4.2.7 кедергінің физикалық мағынасын, оның өлшем бірлігін түсіндіру; 8.4.2.8 есеп шығаруғанда өткізгіштің меншікті кедергісін формуласын қолдану
№ 5-зертханалық жұмыс. "Өткізгіштерді тізбектей қосуды зерделеу"	8.4.2.9 өткізгіштерді тізбектей жалғаудың заңдылықтарын эксперимент арқылы алу; 8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
№ 6-зертханалық жұмыс. "Өткізгіштерді параллель қосуды зерделеу"	8.4.2.10 өткізгіштерді параллель жалғаудың заңдылықтарын эксперимент арқылы анықтау; 8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
Өткізгіштерді тізбектей және параллель қосу	8.4.2.11 өткізгіштерді тізбектей және параллель жалғауда тізбек бөлігі үшін Ом заңын қолданып, электр тізбектеріне есептеулер жүргізу
Электр тогының жұмысы мен қуаты	8.4.2.12 жұмыс және қуат формулаларын есептер шығаруда қолдану
Электр тогының жылулық әсері, Джоуль-Ленц заңы	8.4.2.13 Джоуль-Ленц заңын есептер шығару үшін қолдану;
№ 7-зертханалық жұмыс. "Электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау"	8.4.2.14 эксперимент көмегімен электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау; 8.4.2.15 кВт*сағ өлшем бірлігін қолданып, электр энергиясының құнын практика жүзінде анықтау; 8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
Металдардағы электр кедергісінің температураға тәуелділігі, асқын өткізгіштік	8.4.2.16 металл өткізгіштердегі электр тогын және оның кедергісінің температураға тәуелділігін сипаттау
Электрқыздырғыш құралдар, қыздыру шамдары, қысқа тұйықталу, балқымалы сақтандырғыштар	8.4.2.17 қысқа тұйықталудың пайда болу себептерін және алдын алу амалдарын түсіндіру
Электр тогының химиялық әсері (Фарадейдің заңы)	8.4.2.18 сұйықтардағы электр тогын сипаттау
Тұрақты магниттер, магнит өрісі. № 8-зертханалық жұмыс. "Тұрақты магниттің қасиеттерін	8.4.3.1 магниттердің негізгі қасиеттеріне сипаттама беру және магнит өрісін күш сызықтары арқылы бейнелеу;

Электромагниттік құбылыстар	оқып-үйрену және магнит өрісінің бейнесін алу"	8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Тоғы бар түзу өткізгіштің магнит өрісі. Тоғы бар шарғының магнит өрісі	8.4.3.2 магнит өрісінің сипаттамаларын түсіндіру; 8.4.3.3 тоғы бар түзу өткізгіштің және соленоидтің айналасындағы өріс сызықтарының бағытын анықтау
	Электромагниттер және оларды қолдану. № 9-зертханалық жұмыс. " Электромагнитті құрастыру және оның әсерін сынау"	8.4.3.4 жолақ магнит пен соленоидтың магнит өрістерін салыстыру; 8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Магнит өрісінің тоғы бар өткізгішке әрекеті, электроқозғалтқыш, электр өлшеуіш құралдар	8.4.3.5 магнит өрісінің тоғы бар өткізгішке әсерін сипаттау; 8.4.3.6- электрқозғалтқыштың және электр өлшеуіш құралдардың жұмыс істеу принципін түсіндіру
	Электромагниттік индукция, генераторлар	8.4.3.7 электромагниттік индукция құбылысын түсіндіру; 8.4.3.8 Қазақстанда және дүние жүзінде электр энергиясын өндірудің мысалдарын келтіру
4-токсан		
	Жарықтың түзу сызықты таралу заңы.	8.5.1.1 Күннің және Айдың тұтылуын графикалық бейнелеу;
	Жарықтың шағылуы, шағылу заңдары, жазық айналар	8.5.1.2 эксперимент арқылы түсу және шағылу бұрыштарының тәуелділігін анықтау; 8.5.1.3 айналық және шашыранды шағылудың мысалдарын келтіру және түсіндіру; 8.5.1.4 жазық айнада дененің кескінін алу және оны сипаттау
	Сфералық айналар, сфералық айна көмегімен кескін алу	8.5.1.5 дененің кескінін алу үшін сфералық айнада сәуленің жолын салу және алынған кескінді сипаттау
	Жарықтың сынуы, жарықтың сыну заңы, толық ішкі шағылу	8.5.1.6 жазық параллель пластинада сәуленің жолын салу; 8.5.1.7 жарықтың сыну заңын пайдаланып есептер шығару; 8.5.1.8 тәжірибеге сүйене отырып толық ішкі шағылу құбылысын түсіндіру
		8.5.1.9 экспериментте шынының сыну көрсеткішін анықтау;

Жарық құбылыстары	№ 10-зертханалық жұмыс. "Шынының сыну көрсеткішін анықтау"	8.5.1.10 сыну көрсеткішінің анықталған мәнін кестелік мәндермен салыстыру және эксперимент нәтижесін бағалау
	Линзалар, линзаның оптикалық күші, жұқа линзаның формуласы. Линзаның көмегімен кескін алу	8.5.1.11 жұқа линза формуласын есептер шығару үшін қолдану; 8.5.1.12 линзаның сызықтық ұлғаю формуласын сандық және графиктік есептер шығару үшін қолдану; 8.5.1.13 жұқа линзада сәуленің жолын салу және кескінге сипаттама беру
	№ 11-зертханалық жұмыс. "Жұқа линзаның фокустық қашықтығын және оптикалық күшін анықтау"	8.5.1.14 жұқа линзаның фокустық қашықтығын және оптикалық күшін анықтау; 8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Көз - оптикалық жүйе, көздің көру кемшіліктері және оларды түзету әдістері	8.5.1.15 көздің алыстан көргіштігі мен жақыннан көргіштігін түзетуді сипаттау
	Оптикалық аспаптар	8.5.1.16 қарапайым оптикалық құралдарды (перископ, обскура камерасы) құрастыру

9-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
Білім алушылар:		
1-тоқсан		
	Механикалық қозғалыс	9.2.1.1 Материялық нүкте, санақ жүйесі, механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы ұғымдарының мағынасын түсіндіру, жылдамдықтарды қосу және орын ауыстыру теоремаларын қолдану
	Векторлар және оларға амалдар қолдану. Вектордың координаталар осьтеріндегі проекциялары	9.2.1.2 векторларды қосу, азайту, векторды скалярға көбейту; 9.2.1.3 вектордың координаталар осіне проекциясын анықтау, векторды құраушыларға жіктеу
	Түзусызықты теңайнымалы қозғалыс, үдеу	9.2.1.4 уақытқа тәуелділік графиктерінен орын ауыстыруды, жылдамдықты, үдеуді анықтау;
		9.2.1.5 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және үдеу формулаларын есептер шығаруда қолдану;

Кинематика негіздері

Түзусызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру	9.2.1.6 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі координата мен орын ауыстыру теңдеулерін есептер шығаруда қолдану
№ 1-зертханалық жұмыс. " Теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін анықтау"	9.2.1.7 теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін эксперименттік жолмен анықтау; 9.1.3.2 эксперименттің нәтижесіне әсер ететін факторларды талдау және экспери-ментті жүргізуді жақсарту жолдарын ұсыну; 9.2.1.8 теңүдемелі қозғалыс кезіндегі орын ауыстырудың және жылдамдықтың уақытқа тәуелділік графиктерін тұрғызу және оларды түсіндіру
Дененің еркін түсуі, еркін түсу үдеуі	9.2.1.9 еркін түсуді сипаттау үшін теңайнымалы қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдану
№ 2-зертханалық жұмыс. " Горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын зерделеу"	9.2.1.10 теңайнымалы және бірқалыпты қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдана отырып, горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын сипаттау; 9.2.1.11 горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс жылдамдығын анықтау ; 9.2.1.12 горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс траекториясын сызу
Қисықсызықты қозғалыс; материялық нүктенің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысы Сызықтық және бұрыштық жылдамдықтар	9.2.1.13 дененің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысын сызықтық және бұрыштық шамалар арқылы сипаттау; 9.2.1.14 сызықтық және бұрыштық жылдамдықты байланыстыратын өрнекті есептер шығаруда қолдану
Центрге тартқыш үдеу	9.2.1.15 центрге тартқыш үдеу формуласын есептер шығаруда қолдану
Жұлдызды аспан	9.7.2.1 абсолюттік және көрінерлік жұлдыздық шамаларды ажырату; 9.7.2.2 жұлдыздырдың жарқырауына әсер ететін факторларды атау
	9.7.2.3 аспан сферасының негізгі элементтерін атау;

Астрономия негіздері	Аспан сферасы, аспан координаталарының жүйесі	9.7.2.4 жұлдызды аспанның жылжымалы картасынан жұлдыздардың аспан координатасын анықтау
	Әртүрлі географиялық ендіктегі аспан шырақтарының көрінерлік қозғалысы, жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақыт	9.7.2.5 әртүрлі ендіктегі жұлдыздардың шарықтау айырмашылығын түсіндіру; 9.7.2.6 жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақытты сәйкестендіру
	Күн жүйесіндегі ғаламшарлардың қозғалыс заңдары	9.7.2.7 Кеплер заңдарының негізінде аспан денелерінің қозғалысын түсіндіру
	Күн жүйесі денесіне дейінгі ара қашықтықты параллакс әдісімен анықтау	9.7.2.8 Күн жүйесіндегі денелердің ара қашықтығын немесе өлшемдерін анықтау үшін параллакс әдісін қолдануды түсіндіру
2-тоқсан		
Динамика негіздері	Ньютонның бірінші заңы, инерциялық санақ жүйелері	9.2.2.1 инерция, инерттілік және инерциялық санақ жүйесі ұғымдарының мағынасын түсіндіру; 9.2.2.2 Ньютонның бірінші заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану
	Механикадағы күштер	9.2.2.3 ауырлық күші, серпімділік күші, және үйкеліс күші табиғатын түсіндіру
	Ньютонның екінші заңы, масса	9.2.2.4 Ньютонның екінші заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану
	Ньютонның үшінші заңы	9.2.2.5 Ньютонның үшінші заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану
	Бүкіләлемдік тартылыс заңы	9.2.2.6 Бүкіләлемдік тартылыс заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану
	Дененің салмағы, салмақсыздық	9.2.2.10 үдеумен қозғалған дененің салмағын анықтау; 9.2.2.11 салмақсыздық күйді түсіндіру
	Денелердің ауырлық күшінің әрекетінен қозғалуы. Жердің жасанды серіктерінің қозғалысы	9.2.2.9 бірінші ғарыштық жылдамдықтың формуласын есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.7 ғарыш аппараттардың орбиталарын салыстыру; 9.2.2.8 тартылыс өрісіндегі дененің қозғалысын сипаттайтын шамаларды анықтау

Сақталу заңдары	Дене импульсі және күш импульсі	9.2.3.1 дене импульсі мен күш импульсін ажырату
	Импульстің сақталу заңы. Реактивті қозғалыс	9.2.3.2 импульстің сақталу заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.3.3 табиғаттағы және техникадағы реактивті қозғалысқа мысалдар келтіру; 9.2.3.4 Байқоңыр ғарыш айлағының аймақтық және халықаралық маңыздылығына баға беру
	Механикалық жұмыс және энергия	9.2.3.5 механикалық жұмысты аналитикалық және графикалық тәсілдермен анықтау; 9.2.3.6 жұмыс пен энергияның байланысын түсіндіру
	Энергияның сақталу және айналу заңы	9.2.3.7 энергияның сақталу заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану
	Тербелмелі қозғалыс	9.2.5.1 еркін және еріксіз тербелістерге мысалдар келтіру; 9.2.5.2 эксперименттік әдіспен амплитуда, период, жиілікті анықтау; 9.2.5.3 формулаларды қолданып, период, жиілік, циклдік жиілікті анықтау
	Тербелістер кезіндегі энергияның түрленуі. Тербелмелі қозғалыстың теңдеуі	9.2.5.4 тербелмелі процесте энергияның сақталу заңын сипаттау; 9.2.5.5 гармониялық тербелістердің графиктері бойынша координатаның, жылдамдықтың және үдеудің теңдеулерін жаза білу
	Математикалық және серіппелі маятниктердің тербелістері	9.2.5.6 әртүрлі тербелмелі жүйедегі тербелістің пайда болу себептерін түсіндіру; 9.2.5.7 маятниктер тербелісі периодының әртүрлі параметрлерге тәуелділігін зерттеу
	№ 3-зертханалық жұмыс. "Математикалық маятниктің көмегімен еркін түсу үдеуін анықтау"	9.2.5.8 математикалық маятник периодының формуласынан еркін түсу үдеуін анықтау; 9.2.5.9 период квадратының маятник ұзындығына тәуелділік графигін тұрғызу және талдау;

Тербелістер және толқындар		9.1.3.1 алған нәтижені түсіндіру және қорытынды жасау
	Еркін және еріксіз тербелістер, резонанс	9.2.5.10 еріксіз тербеліс амплитудасының мәжбүрлеуші күштің жиілігіне тәуелділігін график бойынша сипаттау; 9.2.5.11 резонанс құбылысын сипаттау
	Еркін электромагниттік тербелістер	9.4.4.1 тербелмелі контурдағы еркін электромагниттік тербелістерді сапалық түрде сипаттау
	Толқындық қозғалыс	9.2.5.12 толқын жылдамдығы, жиілігі және толқын ұзындығы формулаларын есеп шығаруда қолдану; 9.2.5.13 көлденең және бойлық толқындарды салыстыру
	№4-зертханалық жұмыс. "Беттік толқындардың таралу жылдамдығын анықтау"	9.2.5.14 су бетіндегі толқындардың таралу жылдамдығын эксперимент түрінде анықтау
	Дыбыс, дыбыстың сипаттамалары, акустикалық резонанс, жаңғырық	9.2.5.15 дыбыстың пайда болу және таралу шарттарын атау; 9.2.5.16 дыбыс сипаттамаларын дыбыс толқындарының жиілігі және амплитудасымен сәйкестендіру; 9.2.5.17 резонанстың пайда болу шарттарын атау және оның қолданылуына мысалдар келтіру; 9.2.5.18 жаңғырықтың пайда болу табиғатын және оны қолдану әдістерін сипаттау; 9.2.5.19 табиғатта және техникада ультрадыбыс пен инфрадыбыстықолдануға мысалдар келтіру
	Электромагниттік толқындар Электромагниттік толқындар шкаласы	9.4.4.2 механикалық толқындар мен электромагниттік толқындардың ұқсастығы мен айырмашылығын салыстыру; 9.4.4.3 электромагниттік толқындар шкаласын сипаттау және әртүрлі диапазондағы толқындардың қолданылуына мысалдар келтіру; 9.4.4.4- шыны призма арқылы өткен жарықтың дисперсиясына сапалы сипаттама беру
4-тоқсан		

Атом құрылысы. Атомдық құбылыстар	Жылулық сәуле шығару	9.6.1.1 жылулық сәуле шығару энергиясының температураға тәуелділігін сипаттау
	Жарық кванттары туралы Планк гипотезасы	9.6.1.2 Планк формуласын есептер шығаруда қолдану
	Фотоэффект құбылысы	9.6.1.3 фотоэффект құбылысын сипаттау және фотоэффект құбылысының техникада пайдаланылуына мысалдар келтіру; 9.6.1.4 фотоэффект үшін Эйнштейн формуласын есептер шығаруда қолдану;
	Рентген сәулелері	9.6.1.5 рентген сәулесін электромагниттік сәулелердің басқа түрлерімен салыстыру; 9.6.1.6 рентген сәулесін қолдануға мысалдар келтіру
	Радиоактивтілік. Радиоактивті сәулеленудің табиғаты	9.6.2.1 а, b және g - сәулеленудің табиғаты мен қасиеттерін түсіндіру
	Резерфорд тәжірибесі, атомның құрамы	9.6.1.7 а-бөлшегінің шашырауы бойынша Резерфорд тәжірибесін сипаттау
Атом ядросы	Ядролық өзара әрекеттесу, ядролық күштер. Массалар ақауы, атом ядросының байланыс энергиясы	9.6.1.8 ядролық күштердің қасиеттерін сипаттау; 9.6.1.9 атом ядросының масса ақауын анықтау; 9.6.1.10 атом ядросының байланыс энергиясы формуласын есептер шығаруда қолдану
	Ядролық реакциялар. Радиоактивті ыдырау заңы	9.6.1.11 ядролық реакцияның теңдеуін шешуде зарядтық және массалық сандардың сақталу заңын қолдану; 9.6.2.2 радиоактивті ыдыраудың ықтималдық сипатын түсіндіру; 9.6.2.3 радиоактивті ыдырау заңын есеп шығаруда қолдану
	Ауыр ядролардың бөлінуі, тізбекті ядролық реакция. Ядролық реакторлар	9.6.2.4 тізбекті ядролық реакциялардың өту шарттарын сипаттау; 9.6.2.5 ядролық реактордың жұмыс істеу принципін сипаттау
	Термоядролық реакциялар. Радиоизотоптар, радиациядан қорғану	9.6.2.6 ядролық ыдырау мен ядролық синтезді салыстыру; 9.6.2.7 радиоактивті изотоптарды қолданудың мысалдарын келтіру; 9.6.2.8 радиациядан қорғану әдістерін сипаттау

	Элементар бөлшектер	9. 6.3.1 элементар бөлшектерді жіктеу
Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі	Физика және астрономияның дүниетанымдық маңызы	9.8.1.1 адамның дүниетанымдық көзқарасының қалыптасуына физика және астрономияның дамуының ықпалын түсіндіру;
	Экологиялық мәдениет	9.8.1.3 жаңа технологиялардың қоршаған ортаға ықпалының артықшылығы мен қауіптілігін бағалау

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
8-қосымша
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы "16" қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
58-қосымша

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған "Химия" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. "Химия" оқу пәні әлемнің біртұтас ғылыми бейнесін, оқушылардың жаратылыстану-ғылыми танымын, табиғатты аялау, сын тұрғысынан ойлау және зерттеу дағдыларын дамытуды қалыптастыруда маңызды.

3. "Химия" оқу пәнінің мақсаты:

1) заттар мен олардың айналымы, заттар қасиеттерінің, олардың құрамы мен құрылысына тәуелділігін түсіндіретін заңдар мен теориялар туралы білім жүйесін қалыптастыру;

2) заттар және химиялық реакциялар туралы білімін өмірде пайдалану біліктерін дамыту.

4. Химия курсына оқып аяқтағаннан кейін оқушылар:

- 1) заттардың атомдармен молекулаларының құрылымын, химиялық реакция барысында заттардың қасиеттерінің өзгеруін;
- 2) химиялық реакциялар кезіндегі зат массасы мен энергия сақталу заңдарын;
- 3) химиялық реакцияның жылдамдығының әртүрлі жағдайда өзгеру заңдылықтарын ;
- 4) химиялық реакцияларды жүргізу ережелерін, өмір мен қоршаған орта қауіпсіздігі үшін техника қауіпсіздігі ережелерін сақтауды;
- 5) эксперименттерді жоспарлаудың ғылыми әдістері;
- 6) химиялық процестер мен олардың заңдылықтарын болжау және түсіндіру үшін химияның басты заңдылықтарын қолдануды және бағалауды білулері қажет.

2-тарау. "Химия" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Химия" оқу пәнінің мазмұны

5. "Химия" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

- 1) 7-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 36 сағатты;
- 2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты;
- 3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

6. Оқу пәнінің мазмұны бес бөлімді қамтиды:

- 1) заттардың бөлшектері;
- 2) химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары;
- 3) химиядағы энергетика;
- 4) химия және қоршаған орта;
- 5) химия және өмір.

7. Оқу пәнінің мазмұны оқытудың бөлімдері арқылы ұйымдастырылған. Бөлімдер білім, түсінік және дағдыларды қамтитын күтілетін нәтижелер түріндегі оқу мақсаттарынан тұратын бөлімшелерге бөлінген. Әр бөлімшеде көрсетілген оқу мақсаттары, мұғалімге оқушыларды дамыту бойынша жұмысты жүйелі жоспарлауға, сонымен қатар олардың жетістіктерін бағалауға, оқытудың келесі кезеңдері туралы ақпарат беруге мүмкіндік береді.

8. "Заттардың бөлшектері" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) атомдар, иондар және молекулалар;
- 2) атомның құрамы мен құрылысы;

- 3) атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы, атомдардан иондардың құрылуы ;
- 4) химиялық байланыстардың түрлері.

9. "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) периодтық заң және химиялық элементтердің периодтық жүйесі;
- 2) химиялық реакциялардың жіктелуі;
- 3) зат массасының сақталу заңы;
- 4) металдардың электрохимиялық кернеу қатары.

10. "Химиядағы энергетика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар;
- 2) химиялық реакциялардың жылдамдығы;
- 3) химиялық тепе-теңдік;
- 4) қышқылдар мен негіздер теориясы.

11. "Химия және қоршаған орта" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) заттардың жіктелуі;
- 2) Жер химиясы;
- 3) көміртек және оның қосылыстары химиясы.

12. "Химия және өмір" бөлімі "Биохимия" бөлімшесінен тұрады.

13. 7-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Химия пәні. Таза заттар және қоспалар. Химия – заттар туралы жаратылыстану ғылымдарының бір саласы, химияның дамуы мен маңызы, химия кабинетіндегі және зертханасындағы қауіпсіздік техникасының ережелері, таза заттар және олардың физикалық қасиеттері, біртекті және әртекті қоспалар, заттарды тазарту және бөлу тәсілдері, жәй және күрделі заттар, элемент, химиялық қосылыстар:

№ 1 практикалық жұмыс "Техника қауіпсіздігі ережелері және зертханалық құрал-жабдықтармен танысу";

№ 1 зертханалық тәжірибе "Заттарды және олардың қосылыстарын салыстыру";

№ 2 зертханалық тәжірибе "Ластанған ас тұзын тазарту";

2) "Заттар күйінің өзгеруі". Физикалық және химиялық құбылыстар, химиялық реакция, заттың агрегаттық күйлері, қатты, сұйық, бөлшектердің кинетикалық теориясына сәйкес газ тәріздес заттардың құрылымы, заттардың салқындау, қыздыру және булану үдерістері:

№ 3 зертханалық тәжірибе "Химиялық реакциялардың белгілерін зерттеу";

№ 4 зертханалық тәжірибе "Салқындау үдерісін зерттеу";

№ 5 зертханалық тәжірибе "Судың қайнау үдерісін зерттеу";

№ 1 бақылау жұмысы;

3) "Атомдар. Молекулалар. Заттар". Атомдар мен молекулалар, атомдар мен молекулалардың айырмашылығы, химиялық элементтер, химиялық элементтердің

символдары, элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктеу, жай және күрделі заттар, атомның құрамы мен құрылысы, ядро, протон, нейтрон, электрон, изотоптар, элементті аталуы және фундаменталды бөлшектерінің саны бойынша сипаттау;

4) "Ауа. Жану реакциясы". Ауа және оның құрамы, атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызы, жану үдерісі, заттың жану шарттары, тез тұтанатын, жанатын және жанбайтын заттар, отын, оттек, тұтану көзі, тұтану температурасы, металдар мен бейметалдардың жануы, жану реакциясының өнімдері:

№ 6 зертханалық тәжірибе: "Балауыз шамның жануы";

№ 2 практикалық жұмыс/көрсетілім "Күкірттің, фосфордың, темірдің ауада және оттегінде жануын салыстыру";

№ 2 бақылау жұмысы;

5) "Химиялық реакциялар". Табиғи қышқылдар мен сілтілер; "қышқылдық" және "сабынды" қасиеттері, индикаторлар, әмбебап индикатор, рН шкала метилоранж, лакмус, фенолфталеин, индикаторлардың түрлі орталардағы түстерінің өзгеруі, қышқылдар мен сілтілер, антацидті заттар, бейтараптану реакциясы, сұйылтылған қышқылдар, қышқылдардың қолданылу аймақтар, қышқылдармен жұмыс жүргізу ережелері, сұйылтылған қышқылдардың түрлі металдармен әрекеттесуі, сутекке сапалық реакция, карбонаттар, сұйылтылған қышқылдардың карбонаттармен әрекеттесуі, көмірқышқыл газына сапалық реакция;

№ 7 зертханалық тәжірибе "Ерітінділердің қышқылдық, негіздік ортасын анықтау";

№ 8 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек қышқылының бейтараптану реакциясы";

№ 9 зертханалық тәжірибе "Мырыштың сұйылтылған тұз қышқылымен реакциясы"

;

№ 10 зертханалық жұмыс "Сутекке сапалық реакция";

№ 3 практикалық жұмыс "Сұйылтылған қышқылдар мен карбонаттардың әрекеттесуі. Көмірқышқыл газына сапалық реакция";

6) "Химиялық элементтердің периодтық кестесі". Химиялық элементтердің периодтық кестелерін құру тарихы, И. Дүберейнер,

Дж. Ньюлендс, Д.И. Менделеевтің элементтерді жіктеуі, периодтық заң, периодтық кестенің құрылымы, периодтық кестенің құрылу принципі, атом нөмірі ядро заряды, атомдағы элементтер бөлшектер;

7) "Салыстырмалы атомдық масса және қарапайым формулалар". Изотоптар қоспасы, табиғи изотоптар, салыстырмалы атомдық масса, салыстырмалы молекулалық /формулалық масса, химиялық формула, химиялық элементтердің валенттілігі, бинарлы қосылыстардың формулаларын құрастыру, қосылыстардағы атомдардың қатынастары:

есептеуге берілген есептер: салыстырмалы молекулалық массаны есептеу;

№ 3 бақылау жұмысы;

8) "Адам ағзасындағы химиялық элементтер". Қоректік заттар, адам ағзасындағы химиялық элементтер (O, C, H, N, Ca, P, K), химиялық элементтердің тірі және өлі табиғаттағы таралуы, адам ағзасындағы микро- макроэлементтердің биологиялық рөлі, тыныс алу үдерісі, тамақтану теңгерімі;

№ 4 практикалық жұмыс "Тағам құрамындағы қоректік заттарды анықтау";

№ 11 зертханалық тәжірибе "Тыныс алу үдерісін зерттеу";

9) "Геологиялық химиялық қосылыстар". Пайдалы геологиялық химиялық қосылыстар, табиғи ресурстар, кен орны, кен, кеннің құрамы, минералдар, табиғи ресурстарды өндіру, металдарды алу, Қазақстанның пайдалы қазбалары, минералдарды өндірудің экологиялық аспектілері:

№ 4 бақылау жұмысы.

14. 8-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Атомдардағы электрондардың қозғалысы". Атомдардағы электрондардың орналасуы, энергетикалық деңгейлер, s және p орбитальдарының пішіндері, электрондық конфигурация, электронды-графикалық формула, ион, иондардың түзілуі, "нольдік қосынды" әдісімен қосылыстардың формулаларын құрастыру:

№ 1 зертханалық тәжірибе "Атомдардың модельдерін жасау";

2) "Заттардың формулалары және химиялық реакция теңдеулері". Химиялық формула, химиялық реакция теңдеулері, заттардың массасының сақталу заңы, химиялық реакциялардың типтері: бірігу, ажырау, алмастыру, алмасу, табиғаттағы химиялық реакциялар, тірі организмдер мен адам тіршілігіндегі химиялық реакциялар:

№ 1 көрсетілім "Заттардың массасының сақталу заңын дәлелдейтін тәжірибе";

№ 2 зертханалық тәжірибе "Әрекеттесуші заттардың массасының қатынасы";

есептеуге берілген есептер: химиялық формула бойынша химиялық бірігудегі элементтің массалық үлесін есептеу, элементтердің массалық үлестері бойынша заттың қарапайым формуласын анықтау;

3) "Металдардың химиялық белсенділігі". Металдардың тотығуы, металдардың жемірілуі, металдардың сумен әрекеттесуі, металдардың қышқыл ерітінділерімен, металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуі, металдардың белсенділік қатары, металдардың белсенділігін салыстыру:

№ 2 көрсетілім "Белсенді металдардың сумен әрекеттесуі";

№ 3 зертханалық тәжірибе "Металдардың қышқылдар ерітіндісімен әрекеттесуі";

№ 3 көрсетілім "Тұз ерітінділерінен металдарды ығыстыру";

№ 1 практикалық жұмыс "Металдардың белсенділігін салыстыру";

№ 1 бақылау жұмысы;

4) "Заттың мөлшері". Заттың мөлшері, моль, Авогадро саны, заттың молярлық массасы:

есептеуге берілген есептер: жәй және күрделі заттардың салыстырмалы молярлық массасын есептеу, химиялық формула бойынша заттың молярлық массасын, массасын

және заттың мөлшерін есептеу, заттың белгілі мөлшеріндегі атомдардың (молекулалардың) сандарын есептеу;

5) "Стехиометриялық есептеулер". Химиялық реакциялардың теңдеулері бойынша есептер шығару, молярлық көлем, газдардың салыстырмалы тығыздығы, көлемдік қатынастар заңы, қалыпты және стандартты жағдайлар;

есептеуге берілген есептер: химиялық формула бойынша заттың молярлық массасын, массасын және заттың мөлшерін есептеу, заттың берілген массасы немесе заттың мөлшері бойынша атомдар мен молекулалардың сандарын есептеу, химиялық реакциялардың теңдеулері бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін (газдың) және зат мөлшерін есептеу, қалыпты жағдайлардағы газдың көлемін, газдардың салыстырмалы тығыздығын есептеу, оттек және ауа бойынша газдардың салыстырмалы тығыздықтарын есептеу, заттың мөлшері, молярлық масса, газдың молярлық көлемі, Авогадро заңы ұғымдарын пайдаланып формулалар бойынша есептеулер жасау, химиялық реакциялар кезіндегі газдардың көлемдік қатынастары түсініктерін қолданып есептеулер жасау;

6) "Химиялық реакциялардағы энергиямен танысу". Отынның жануы және энергияның бөлінуі, көміртекті отынның жануы кезінде көмірқышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілуі мүмкіндігі, жылыжайлық эффектісінің себептері және шешу жолдары, экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар, әртүрлі отындардың потенциалы, қоршаған ортаға әсері, кинетикалық бөлшектер теориясы тұрғысынан энергия өзгерісі, реакцияның жылу эффектісі, термохимиялық теңдеулер:

№ 4 зертханалық тәжірибе "Энергияның өзгеруімен жүретін химиялық реакциялар"; есептеуге берілген есептер: реакциялардың термохимиялық теңдеулері бойынша реакцияның жылу эффектісін есептеу;

7) "Сутек. Оттек және озон". Сутек – химиялық элемент және жәй зат, сутектің изотоптары (протий, дейтерий және тритий), сутектің қасиеттері, қолданылуы және алынуы, оттек – химиялық элемент және жәй зат, оттектің қасиеттері, қолданылуы және алынуы, сутектің және оттектің бинарлы қосылыстары, табиғатта таралуы, оттектің аллотропиялық түрөзгерісі, озон, сутек пен оттекті алу, Жер бетіндегі озон қабатының маңызы;

№ 4 көрсетілім "Сутек пероксидінің ыдырауы";

№ 2 практикалық жұмыс "Сутекті алу және оның қасиеттерін зерттеу";

№ 3 практикалық жұмыс "Сутектің пероксидінен оттекті алу және оның қасиеттерін зерттеу";

есептеуге берілген есептер: реакцияға қатысатын немесе реакция нәтижесінде түзілген өнімнің белгілі массасы, заттың мөлшері немесе көлемі бойынша заттың массасын, заттың мөлшерін, (газдың) көлемін есептеу;

№ 2 бақылау жұмысы;

8) "Химиялық элементтердің периодтық жүйесі". Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің құрылымы, периодтың, топтың, атом нөмірінің физикалық мәні, химиялық элементтердің атомдарының кейбір қасиеттері мен сипаттамаларының периодты түрде өзгеруі, периодтық жүйедегі орыны бойынша элементтің сипатталуы, химиялық элементтердің табиғи тектестері, сілтілік металдардың, галогендердің, инертті газдардың тектестері, металдар мен бейметалдар, периодтық кестеде орналасуына байланысты химиялық элементтің қасиеттері;

9) "Химиялық байланыс түрлері". Химиялық элементтердің электртерістілігі, атомдар арасындағы химиялық байланыстар табиғатының бірлігі, ковалентті полярлық және полярлық емес байланыс, иондық байланыс, заттың аморфты және кристалдық күйлері, кристалл торларының типтері, заттардың қасиеттерінің оның құрылысына тәуелділігі;

10) "Ерітінділер және ерігіштік". Заттардың суда еруі, заттардың судағы ерігіштігі бойынша жіктелуі, ерітінділер, еріген заттың массалық үлесі, молярлық концентрация, қатты заттардың, сұйықтардың және газдардың суда ерігіштігі, кристаллогидраттар, ерітінділердің табиғаттағы және күнделікті өмірдегі рөлі, заттарды ерігіштігіне температураның әсері:

№ 5 зертханалық тәжірибе "Заттардың ерігіштігін зерттеу";

№ 4 практикалық жұмыс "Қатты заттардың ерігіштігіне температураның әсері";

№ 5 практикалық жұмыс "Берілген пайыздық және молярлық концентрациялы ерітінділерді дайындау";

есептеуге берілген есептер: заттардың судағы ерігіштігін есептеу, тығыздығы мен көлемі бойынша ерітіндінің массасын анықтау, еріген заттың және еріткіштің массасын, еріген заттың массалық үлесін есептеу, ерітіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу;

№ 3 бақылау жұмысы;

11) "Бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары". Бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары арасындағы генетикалық байланыс, қышқылдар: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, негіздер: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, тұздар: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары арасындағы генетикалық байланыс;

№ 6 зертханалық тәжірибе "Оксидтердің химиялық қасиеттерін зерттеу";

№ 7 зертханалық тәжірибе "Қышқылдардың химиялық қасиеттерін зерттеу";

№ 8 зертханалық тәжірибе "Негіздердің химиялық қасиеттерін зерттеу";

№ 9 зертханалық тәжірибе "Тұздардың қасиеттері және алынуы";

есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша реакцияға қатысушы немесе реакция нәтижесінде түзілген бір заттың белгілі массасы, мөлшері немесе көлемі бойынша табиғатта жүретін процестер мен химиялық реакция

нәтижесінде түзілген өнімнің немесе реагенттің массасын, заттың мөлшерін, көлемін есептеу, ерітіндінің белгілі массасы және еріген заттың массалық үлесі бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін және заттың мөлшерін есептеу;

12) "Көміртек және оның қосылыстары". Көміртектің жалпы сипаттамасы; табиғатта көміртек және оның қосылыстарының таралуы, көміртектің аллотропиялық түр өзгерістері, көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолдану аймағы, көміртектің қасиеттері, көміртектің оксидтері және олардың қасиеттері, тірі ағзаларға иіс газының физиологиялық әсері, көміртектің табиғаттағы айналымы:

№ 6 практикалық жұмыс "Көміртектің физикалық және химиялық қасиеттері";

№ 7 практикалық жұмыс "Көмірқышқыл газын алу және оның қасиеттері зерттеу";

есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша реакцияға қатысушы немесе реакция нәтижесінде түзілген бір заттың белгілі массасы, мөлшері немесе көлемі бойынша табиғатта жүретін процестер мен химиялық реакция нәтижесінде түзілген өнімнің немесе реагенттің массасын, заттың мөлшерін, көлемін есептеу, ерітіндінің белгілі массасы және еріген заттың массалық үлесі бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін және заттың мөлшерін есептеу;

13) "Су". Судың құрамы, қасиеттері және қолданылуы, табиғаттағы су, су – табиғи әмбебап еріткіш, сулы ерітінділер және жүзгіндер, судың бірегей қасиеттері және оның өмір үшін маңызы, судың табиғаттағы айналымы, судың ластану себептері, судың кермектігі және оны жою тәсілдері, судың және сулы ерітінділердің табиғаттағы, өндірістің түрлі салаларындағы және ауыл шаруашылығындағы маңызы, суды тазарту әдістері, ауыз суын тазарту, Қазақстан Республикасындағы ауыз су мәселесі, су бассейнін ластанудан қорғау, Қазақстандағы су ресурстарының экологиялық мәселелері, сусыз мыс (II) сульфатының көмегімен суды анықтау әдісі:

№ 10 зертханалық тәжірибе "Судың кермектігін анықтау";

есептеуге берілген есептер: еріген заттың массалық үлесін, еріткіштің, еріген заттың массасын есептеу;

№ 4 бақылау жұмысы.

15. 9-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Электролиттік диссоциация". Электролиттер және бейэлектролиттер, С. Аррениустың электролиттік диссоциациялану теориясының негізгі қағидалары, электролиттік диссоциациялану механизмі, ерітінділердің немесе заттың балқымаларының электр өткізгіштігінің химиялық байланыс түріне тәуелділігі, күшті және әлсіз электролиттер, диссоциациялану дәрежесі, қышқыл, сілті және тұздардың судағы ерітінділерінде электролиттік диссоциациялануы, көпнегізді қышқылдардың, қышқылдық және негіздік тұздардың диссоциациялануы, ион алмасу реакциялары және олардың жүру жағдайлары, электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз және тұз ерітінділерінің химиялық қасиеттері, тұздар гидролизі;

№ 1 көрсетілім "Иондық және ковалентті полярлық байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациясы";

№ 1 зертханалық тәжірибе "Қышқыл, сілті ерітінділерінің рН анықтау";

№ 1 практикалық жұмыс "Ион алмасу реакциялары";

№ 2 зертханалық тәжірибе "Тұздар гидролизі";

есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша заттың мөлшерін, массасын, реакция өнімінің көлемін есептеу, диссоциациялану дәрежесін есептеу;

2) "Бейорганикалық заттарға сапалық талдау". Катиондарға сапалық реакциялар, жалын түсінің боялуы бойынша Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} металл катиондарын анықтау, аниондардың сапалық реакциялары, бейорганикалық қосылыстардың құрамын сапалық талдау;

№ 3 зертханалық тәжірибе жалын түсінің боялуы бойынша " Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} катиондарын анықтау";

№ 4 зертханалық тәжірибе " Fe^{2+} , Fe^{3+} , Cu^{2+} катиондарына сапалық реакциялар";

№ 5 зертханалық тәжірибе "Сулы ерітіндідегі Cl^- , Br^- , I^- , PO_4^{3-} , SO_4^{2-} , CO_3^{2-} , NO_3^- , SiO_3^{2-} аниондарын анықтау";

№ 2 практикалық жұмыс "Бейорганикалық қосылыстарды сапалық талдау";

есептеуге берілген есептер: егер әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілсе химиялық теңдеулер бойынша есептеу;

3) "Химиялық реакциялардың жылдамдығы". Химиялық реакциялардың жылдамдығы, химиялық реакциялардың жылдамдығына әсер ететін факторлар, бөлшектердің кинетикалық тұрғысынан реакция жылдамдығы, катализаторлар, ингибиторлар, катализаторлар мен ингибиторлардың реакция жылдамдығына әсері:

№ 2 көрсетілім "Түрлі химиялық реакциялардың жылдамдығы";

№ 6 зертханалық тәжірибе "Концентрацияның температурасы мен бөлшектер көлемінің реакция жылдамдығына әсері";

№ 3 практикалық жұмыс "Реакция жылдамдығына катализатордың әсері";

4) "Қайтымды реакциялар". Химиялық тепе-теңдік, тепе-теңдік динамикалық үдеріс ретінде, химиялық тепе-теңдіктің ығысуы, Ле-Шателье-Браун принципі, химиялық тепе-теңдік күйіне және химиялық реакция жылдамдығына жағдайлардың өзгерісінің әсері, бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан химиялық тепе-теңдік;

№ 3 көрсетілім "Қайтымды химиялық реакциялар";

№ 7 зертханалық тәжірибе "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы";

5) "Тотығу-тотықсыздану реакциялары". Химиялық элементтердің тотығу дәрежелері, қосылыстардың формулалары бойынша химиялық элементтердің тотығу дәрежелерін анықтау, тотықтырғыш және тотықсыздандырғыш туралы түсінік, тотығу-тотықсыздану реакциялары, электрондық баланс әдісі;

6) "Металдар мен қорытпалар". Металдардың жалпы сипаттамасы, металдық байланыс пен металдық кристалдық тор, темір мен мыстың физикалық және химиялық

қасиеттері, металдардың тек тотықсыздандырғыш қасиеттерін көрсетуі, темір қорытпалары және олардың қолданылуы, металлургия туралы түсінік, шойын мен болат өндірісі, Қазақстанда металлургияның дамуы, металдар мен олардың қорытпаларын алу, Қазақстандағы металдар және оның қосылыстарының маңызды кен орындары, металдарды өндіру үдерістері, қоршаған ортаға әсері, металдарды алу:

№ 4 көрсетілім "Металдардың кристалдық торы модельдері";

№ 5 көрсетілім "Металдар және қорытпалар";

есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның белгілі бір массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болған жағдайда реакция теңдеуі бойынша заттың массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу;

7) 1 (I), 2 (II) және 13 (III) топтар элементтері және олардың қосылыстары. 1 (I)-топ элементтері және олардың қосылыстары, атомдары құрылысы негізінде сілтілік металдардың жалпы қасиеттері, сілтілік металдардың оксидтері мен гидроксидтерінің негіздік қасиеттері және олардың қолданылуы, 2 (II)-топ элементтері және олардың қосылыстары, 1 (I)-ші және 2 (II)-топ металдарының жалпы қасиеттері, кальций оксиді мен гидроксидінің негіздік қасиеттері және олардың қолданылуы, 3 (III)-топ элементтері, алюминий және оның қосылыстары, алюминийдің қосылыстары мен қорытпаларының қолдану аймағы, алюминий, оның оксиді мен гидроксидінің екі дайлы қасиеттері:

№ 6 көрсетілім "Натрийдің, кальцийдің сумен әрекеттесуі";

№ 8 зертханалық тәжірибе "Кальций оксидінің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі";

№ 7 көрсетілім "Алюминий мен оның қорытпалары";

№ 9 зертханалық тәжірибе "Алюминийдің қышқыл және сілті ерітінділерімен әрекеттесуі";

№ 4 практикалық жұмыс "Металдар" тақырыбына эксперименттік есептер шығару; есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның белгілі массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болғанда, заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын реакция теңдеуі бойынша есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу;

№ 2 бақылау жұмысы;

8) 17 (VII), 16 (VI), 15 (V), 14 (IV) - топтарының элементтері және олардың қосылыстары.(VII) топ элементтері, галогендер, байланыс түрі және кристалдық тор типі, топтағы галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары, хлор, хлордың химиялық қасиеттері: металдармен, сутекпен және галогенидтермен әрекеттесуі, хлорсутек қышқылының құрамы қасиеттері мен қолданылуы, 16 (VI)-топ элементтері, күкірт,

күкірттің аллотропиялық түр өзгерістерінің физикалық қасиеттері, күкірттің негізгі қосылыстары және олардың физикалық және химиялық қасиеттері, қышқылдық жаңбырдың пайда болу себебі мен экологияға тигізетін әсері, күкірт қышқылы, күкірт қышқылы және оның тұздарының жалпы және ерекше қасиеттері, қасиеттері мен қолданылуы, 15 (V)-топ элементтері: азот, азоттың қасиеттері және табиғаттағы азот айналымы, аммиак, аммиактың қасиеттері, алынуы мен қолданылуы, аммиак өндірісі, (Габер синтезі): азот қышқылы, азот қышқылының қасиеттері, азот қышқылы мен нитраттардың өзіне тән қасиеттері, фосфор және оның қосылыстары, фосфорды аллотропиялық түрлендіру, фосфор қосылыстарының Қазақстандағы кен орындары, фосфор және оның қосылыстарының жалпы химиялық қасиеттері, минералды тыңайтқыштар, олардың Қазақстанда өндірілуі және оларды тиімді қолдану, азот және фосфор тыңайтқыштарының қоршаған ортаға әсері, 14 (IV) - топ элементтері, кремний және оның қосылыстары, кремнийдің қолданылу аймағы және оның жартылай өткізгіш ретінде маңызы, сұйық кристалдар, кремний, оның диоксиді мен карбидіндегі химиялық байланыс түрін және кристалдық тор типі, кремний мен оның қосылыстарының химиялық қасиеттері, Қазақстандағы силикат өнеркәсібі:

№ 8 көрсетілім "Күкірттің аллотропиялық түр өзгерістері";

№ 5 практикалық жұмыс "Сұйылтылған күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының химиялық қасиеттерін зерттеу";

№ 10 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек ерітіндісінің химиялық қасиеттерін зерттеу"

№ 11 зертханалық тәжірибе "Азот молекуласының моделін дайындау";

№ 12 зертханалық тәжірибе "Аммиак молекуласының моделін дайындау";

№ 6 практикалық жұмыс "Аммиактың алынуы және оның қасиеттерін зерттеу";

№ 13 зертханалық тәжірибе "Азот қышқылының басқа қышқылдармен ортақ қасиеттері";

№ 9 көрсетілім "Минералды тыңайтқыштар";

№ 10 көрсетілім "Алмаз, кремний, кремний диоксиді мен кремний карбидінің кристалдық торларының модельдері";

есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша есептеу, бірі зат бастапқы заттардан артық берілген есептер, егер реакция өнімінің практикалық шығымының массалық үлесі белгілі болса, химиялық реакция теңдеуі бойынша заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын есептеу, құрамындағы қоспаның массалық үлесі бар басқа заттың массасы бойынша реакция өнімінің массасын есептеу;

9) "Адам ағзасындағы химиялық элементтер". Адам ағзасының химиялық құрамы, макроэлементтер және микроэлементтер, олардың маңызы, адам ағзасының құрамына кіретін элементтер және олардың маңызы: (O, C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe),

Қазақстан тұрғындарының теңгерімді тамақтану рационы, ағзадағы кейбір элементтерді анықтау, ауыр металдармен қоршаған ортаның ластануы көздері, ауыр металдардың ағзаларға әсері:

№ 14 зертханалық тәжірибе "Сүйек құрамындағы кальцийді анықтау";

№ 15 зертханалық тәжірибе "Тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау";

№ 3 бақылау жұмысы;

10) "Органикалық химияға кіріспе". Органикалық химия – көміртек қосылыстарының химиясы, А.М. Бутлеровтың органикалық қосылыстардың құрылыс теориясының негізгі қағидалары, органикалық заттардың ерекшеліктері, органикалық қосылыстардың жіктелуі, функционалдық топ түсінігі, органикалық қосылыстардың гомологтық қатарлары, органикалық қосылыстардың гомологтық қатарлары, органикалық қосылыстардың номенклатурасы, органикалық қосылыстардың изомериясы:

№ 11 көрсетілім "Метан, этан, этен, этин, этанол, этаналь, этан қышқылы, глюкоза, аминокетан қышқылы модельдері";

№ 12 көрсетілім "Алкандардың алғашқы бес өкілдерінің және сызықты құрылымды спирттердің модельдері";

№ 13 көрсетілім "Пентан изомерлерінің модельдері";

есептеуге берілген есептер: элементтердің массалық үлесі және салыстырмалы тығыздығы бойынша газтәрізді заттардың молекулалық формулаларын табу;

11) "Көмірсутектер. Отын". Көмірсутектердің жіктелуі, номенклатурасы және изомериясы, қаныққан көмірсутектер, алкан, метан, қанықпаған көмірсутектер, алкендер, этилен, алкиндер, ацетилен, арендер, бензол, көмірсутектер арасындағы генетикалық байланыс, көмірсутектердің табиғи көздері, көмірсутекті отындар, табиғи газдың, мұнайдың, көмірдің Қазақстандағы кен орындары, оларды өндіру және өңдеу, көмірсутектерді өндіру, өңдеу және қолданудағы экологиялық мәселелер, көмірсутектерді экономиканың түрлі салаларында және тұрмыста пайдалану, альтернативті отын түрлері, мұнай, мұнай фракциялары және шикі мұнай өнімдерінің қолдану аймағы:

№ 14 көрсетілім "Этиленнің жануы, бром суы мен калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруі";

№ 15 көрсетілім "Отын түрлері";

№ 16 көрсетілім "Мұнай және мұнай өнімдері";

есептеуге берілген есептер: реакция өнімінің массасы немесе көлемі және белгілі заттың салыстырмалы тығыздығы бойынша органикалық заттың формуласын анықтау;

12) "Оттекті және азотты органикалық қосылыстар". Оттекті органикалық қосылыстардың жіктелуі және номенклатурасы, метанол, этанол, спирттердің улылығы және этил спиртінің адам организміне зиянды әсері, оттекті органикалық қосылыстардың өкілдері, этандиол, пропантриол, этан қышқылы, глюкоза, сахароза,

крахмал, целлюлозаның қолданылуы, карбон қышқылдары, күрделі эфирлер мен майлар, сабын, синтетикалық жуғыш заттар, синтетикалық жуғыш заттардың қоршаған ортаға әсері, көмірсулар, нәруыздар, аминқышқылдары, биологиялық маңызды органикалық қосылыстар, Қазақстанның тамақ өнеркәсібі:

№ 16 зертханалық тәжірибе "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу";

№ 17 зертханалық тәжірибе "Нәруыздардың денатурациясы";

есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болған жағдайда, реакция теңдеуі бойынша органикалық заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу, метан, бутан, этанолдың жану реакция теңдеуі бойынша оттектің, ауаның көлемдерін есептеу;

№ 4 бақылау жұмысы.

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі

16. Бағдарламада оқыту мақсаттары қолдануға ыңғайлы болу үшін төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімшені, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 9.2.1.2 кодында: "9" – сынып, "2.1." - бөлім мен бөлімше; "2" - оқу мақсатының реттік нөмірі.

17. Оқыту мақсаттарының жүйесі әр сынып бойынша жазылған:

1) заттардың бөлшектері:

Білім алушылар білуі тиіс:			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
	7.1.1.1 "Химия" ғылымының негізін оқытатынын білу; 7.1.1.2 химиялық зертханада және кабинетінде жұмыс жүргізу кезіндегі қауіпсіздік техникасының ережелерін білу және түсіну; 7.1.1.3 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырата алу; 7.1.1.4 заттардың әртүрлі агрегаттық күйлерін білу және бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан қатты, сұйық	8.1.1.1 зат мөлшерінің өлшем бірлігі ретінде мольді және Авогадро санын білу;	

<p>1.1 Атомдар, иондар және молекулалар</p>	<p>, газ тәріздес заттардың құрылымын түсіндіре алу ; 7.1.1.5 салқындау үдерісін зерделеу, салқындау қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясына сай, өз бақылауларын түсіндіру; 7.1.1.6 судың қайнау үдерісін зерделеу, қыздыру қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясын пайдалана отырып, өз бақылауларын түсіндіру</p>	<p>8.1.1.2 формула бойынша заттың массасын, зат мөлшерін, құрылымдық бөлшектер санын есептей алу</p>	
	<p>7-сынып</p>	<p>8-сынып</p>	<p>9-сынып</p>
<p>1.2 Атом құрамы мен құрылысы</p>	<p>7.1.2.1 атомдар мен молекулалардың айырмашылығын білу; 7.1.2.2 әрбір элементтің химиялық таңбамен белгіленетіндігін және белгілі атом түрі екенін білу; 7.1.2.3 элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктей алу ; 7.1.2.4 заттарды құрамына қарай жай және күрделіге жіктеу; 7.1.2.5 протон, электрон, нейтронды және олардың атомдағы орналасу тәртібін, массасын зарядын білу; 7.1.2.6 алғашқы 20 элементтің атом құрылысы (p⁺, n⁰, e⁻) мен атом ядросының құрамын білу; 7.1.2.7 "изотоп" түсінігін білу; 7.1.2.8 Жердегі элементтердің басым бөлігі планеталардың қалыптасу кезінде пайда</p>		

	<p>болған изотоптар қоспасы түрінде кездесетіндігін түсіну; 7.1.2.9 табиғи изотоптары бар химиялық элементтердің атомдық массалары бөлшек сан болатындығын түсіну; 7.1.2.10 салыстырмалы атомдық массаның анықтамасын білу; 7.1.2.11 элементтердің атауларын, валенттілікті және олардың қосылыстардағы атомдық қатынастарын қолдана отырып, бинарлы химиялық қосылыстардың формулаларын дұрыс құра білу; 7.1.2.12 химиялық қосылыстың формуласы бойынша салыстырмалы молекулалық/ формулалық массасын есептеу</p>		
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
<p>1.3 Атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы. Атомдардан иондардың құрылуы</p>		<p>8.1.3.1 атомда электрондар ядродан арақашықтығы артқан сайын біртіндеп энергетикалық деңгейлер бойынша таралатынын түсіну; 8.1.3.2 әрбір электрон қабатында электрон саны нақты максимал мәннен аспайтынын түсіну; 8.1.3.3 s және p орбиталдарының пішінін білу; 8.1.3.4 алғашқы 20 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын және электронды –графикалық формулаларын жаза білу; 8.1.3.5 атомдар электрондарды қабылдай немесе жоғалта алатынын</p>	

		және осының нәтижесінде иондар түзілетінін түсіну; 8.1.3.6 "нольдік қосынды" әдісімен қосылыстардың формуласын құрастыру	
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1.4 Химиялық байланыстардың түрлері		8.1.4.1 электртерістілік ұғымына сүйеніп ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру; 8.1.4.2 иондық байланыстың түзілуін сипаттау және иондық қосылыстардың қасиеттерін болжау; 8.1.4.3 заттар қасиеттерінің кристалдық тор типтеріне тәуелділігін түсіндіру	9.1.4.1 металдық байланыс пен металдық кристалдық тор жайындағы білімдерін қолданып металдардың қасиетін түсіндіре алу; 9.1.4.2 металдарға тән физикалық және химиялық қасиеттерді сипаттау және металл атомдарының тек тотықсыздандырғыш қасиет көрсететінін түсіндіру; 9.1.4.3 құйма ұғымын білу және оның артықшылықтарын түсіндіру; 9.1.4.4 шойын мен болаттың құрамы мен қасиеттерін салыстыру; 9.1.4.5 галоген молекулала-рының электрондық формулаларын құрастыру және кристалдық тор түрлері мен байланыс типтерін анықтау; 9.1.4.6 аммиактың молекулалық, электрондық және құрылымдық формулаларын түсіндіру; 9.1.4.7 азот қышқылының молекулалық, формуласын білу және атомдар арасындағы химиялық байланыстардың түзілуін түсіндіру; 9.1.4.8 кремний, оның диоксиді мен карбидіндегі химиялық

байланыс түрін және кристалдық тор типін сипаттау

2) химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары:

Білім алушылар білуі тиіс:

	7-сынып	8-сынып	9-сынып
			<p>9.2.1.1 атом құрылысы негізінде сілтілік металдардың жалпы қасиеттерін түсіндіру;</p> <p>9.2.1.2 сілтілік металдардың оксидтері мен гидроксидтерінің негіздік қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру;</p> <p>9.2.1.3 1 (I) және 2 (II) - топ металдарының жалпы қасиеттерін салыстыру және химиялық реакция теңдеулерін құрастыру;</p> <p>9.2.1.4 кальций оксиді мен гидроксидінің негізгі қасиеттерін түсіндіру және қолданылуын сипаттау;</p> <p>9.2.1.5 атом құрылысы негізінде алюминийдің қасиеттерін түсіндіру, оның маңызды қосылыстары мен құймаларының қолдану аймағын атау;</p> <p>9.2.1.6 алюминийдің, оксиді мен гидроксидінің екідайлы қасиеттерін зерттеу;</p> <p>9.2.1.7 1 (I), 2 (II), 13 (III) -топ металдарының жай және күрделі заттармен әрекеттесуіне байланысты тәжірибені жоспарлау және жүргізу;</p> <p>9.2.1.8 топта галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын болжау;</p> <p>9.2.1.9 хлордың физикалық қасиеттерін сипаттау және металдармен, сутекпен және галогенидтермен</p>

2.1. Периодтық заң мен химиялық элементтердің периодтық жүйесі

7.2.1.1
И. ДҰберейнер
Дж. Ньюлендс, Д.И.
Менделеевтің
еңбектерінің мысалында
элементтердің жіктелуін
білу және салыстыру;
7.2.1.2
периодтық кестенің
кестенің құрылымын білу
және сипаттау: топтар
және периодтар

8.2.1.1 топ , период, атом
нөмірінің физикалық
мәнін түсіндіру;
8.2.1.2 бір топтағы
элементтердің сыртқы
электрондық деңгейінде
электрондар санының
бірдей болатындығын
түсіну;
8.2.1.3 топтар мен
периодтарда элементтер
қасиеттерінің өзгеру
заңдылығын түсіндіру;
8.2.1.4 периодтық
жүйедегі орны бойынша
элементті сипаттау;
8.2.1.5 химиялық
қасиеттері ұқсас
элементтердің бір топқа
жататындығын дәлелдеу;
8.2.1.6 химиялық
элементтердің табиғи
ұяластарын білу және
сілтілік металдар,
галогендер, инертті
элементтердің
ұяластарына мысалдар
келтіру;
8.2.1.7 химиялық
элементтің периодтық
кестеде орналасуына сай
қасиеттерін болжау

реакция теңдеулерін құру
;
9.2.1.10 хлорсутек
қышқылы ерітіндісінің
химиялық қасиеттерін
зерттеу және оның
қолдану аясын білу;
9.2.1.11 16 (VI) топ
элементтерінің жалпы
қасиеттерін сипаттау;
9.2.1.12 күкірттің
аллотропиялық түр
өзгерістерінің физикалық
қасиеттерін салыстыру
және күкірттің химиялық
қасиеттерін көрсететін
реакция теңдеулерін
құрастыру;
9.2.1.13 күкірттің (IV)
және (VI) оксидтерінің
физикалық және
химиялық қасиеттерін
салыстыру және күкірт
диоксидінің
физиологиялық әсерін
түсіндіру;
9.2.1.14 күкірт қышқылы
ерітіндісі мен оның
тұздарының физикалық
және химиялық
қасиеттерін зерттеу;
9.2.1.15 азоттың
қасиеттерін және
табиғаттағы азот
айналымын түсіндіру;
9.2.1.16 аммиакты алу
және қасиеттері мен
қолданылуын түсіндіру;
9.2.1.17 аммиакты
аммоний тұзы ерітіндісі
мен сілті ерітіндісін
әрекеттестіру жолымен
алуды білу және газ
тәрізді аммиак пен оның
ерітіндісінің қасиеттерін
зерттеу;
9.2.1.18 азоттан азот
қышқылын алудың
реакция теңдеуін
құрастыру;
9.2.1.19 азот
қышқылының басқа
қышқылдармен жалпы

			<p>ортақ қасиеттерін зерттеу ;</p> <p>9.2.1.20 сұйылтылған және концентрлі азот қышқылының металдармен әрекеттесуінің ерекшелігін сипаттау және электронды баланс әдісімен реакция теңдеуін құрастыру;</p> <p>9.2.1.21 нитраттың термиялық айрылуының ерекшелігін түсіндіру, реакция теңдеулерін құрастыру;</p> <p>9.2.1.22 фосфордың аллотропиялық түр өзгерістерін салыстыру;</p> <p>9.2.1.23 фосфор және оның қосылыстарының жалпы химиялық қасиеттерін түсіндіру;</p> <p>9.2.1.24 кремнийдің қолданылу аймағын және оның жартылай өткізгіш ретінде қолданылуын түсіндіру;</p> <p>9.2.1.25 кремний және оның қосылыстарының негізгі химиялық қасиеттерін сипаттау және реакция теңдеулерін құрастыру</p>
<p>2.2 Химиялық реакциялардың жіктелуі</p>	<p>7-сынып</p> <p>7.2.2.1 сұйылтылған қышқылдардың қолдану аяларын және олармен жұмыс жасау ережелерін атау;</p> <p>7.2.2.2 сұйылтылған қышқылдардың әртүрлі металдармен реакцияларын зерттеу және сутек газының сапалық реакциясын жүзеге асыру ;</p>	<p>8-сынып</p> <p>8.2.2.1 бастапқы және түзілген заттардың саны мен құрамы бойынша химиялық реакцияларды жіктеу;</p>	<p>9-сынып</p> <p>9.2.2.1 реакция теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құру;</p> <p>9.2.2.2 бейтараптану және ион алмасу реакцияларының жүру себептерін түсіндіру;</p> <p>9.2.2.3 тотығу дәрежесі ұғымының мәнін түсіндіру және оны заттың формуласы бойынша анықтау;</p> <p>9.2.2.4 тотығу және тотықсыздану үдерістері бір-бірімен байланысты екенін және бір мезгілде жүретіндігін түсіну;</p>

	<p>7.2.2.3 кейбір карбонаттардың сұйылтылған қышқылдармен реакцияларын зерттеу және көмірқышқыл газының сапалық реакциясын жүзеге асыру</p>	<p>8.2.2.2 табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакцияларды сипаттау</p>	<p>9.2.2.5 тотығу-тотықсыздану реакцияларын тотығу дәрежесі өзгере жүретін реакциялар ретінде түсіну; 9.2.2.6 тотығу процесін электронды беру, ал тотықсыздану-электронды қосып алу деп түсіну; 9.2.2.7 электрондық баланс әдісімен тотығу-тотықсыздану реакцияларының коэффициенттерін қою</p>
	<p>7-сынып</p>	<p>8-сынып</p>	<p>9-сынып</p>
		<p>8.2.3.1 заттар құрамындағы элементтердің массалық үлесін табу, элементтердің массалық үлесі бойынша заттардың формуласын шығару; 8.2.3.2 әрекеттесетін заттар қатынасын эксперименттік жолмен анықтау; 8.2.3.3 реакцияға қатысатын және түзілетін заттардың формуласын жаза отырып, химиялық реакциялар теңдеулерін құру; 8.2.3.4 заттар массасының сақталу заңын білу; 8.2.3.5 химиялық реакция теңдеулері бойынша зат массасын, зат мөлшерін есептеу; 8.2.3.6 Авогадро заңын білу және қалыпты және стандартты жағдайлардағы газдар көлемін есептеуде молярлық көлемді қолдану; 8.2.3.7 газдардың салыстырмалы тығыздығын және заттың молярлық массасын салыстырмалы тығыздық бойынша есептеу;</p>	<p>9.2.3.1 әрекеттесуші заттардың біреуі артық берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер жүргізу; 9.2.3.2 қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын, басқа заттың массасы белгілі жағдайда реакция теңдеуі бойынша зат массасын есептеу; 9.2.3.3 теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімінің шығымын есептеу; 9.2.3.4 газтекес заттардың молекулалық формуласын салыстырмалы тығыздық немесе элементтердің</p>

<p>2.3 Зат массасы ның сақталу заңы</p>		<p>8.2.3.8 газдардың қатысуымен жүретін реакциялар бойынша есептер шығаруда газдардың көлемдік қатынас заңын қолдану</p>	<p>массалық үлестері арқылы анықтау</p>
<p>2.4 Металдардың электрохимиялық кернеу қатары</p>	<p>7-сынып</p>	<p>8-сынып</p> <p>8.2.4.1 кейбір металдар басқаларға қарағанда тотығуға тезірек ұшырайтындығын білу; 8.2.4.2 белсенді металдардың салқын сумен, ыстық су немесе бумен әрекеттесуін сипаттау; 8.2.4.3 металдар коррозиясын туындатуға әсер ететін жағдайларды зерттеу; 8.2.4.4 қышқыл ерітінділерімен әртүрлі металдардың реакцияларын зерттеу; 8.2.4.5 металдардың қышқылдармен әрекеттесуінің реакция теңдеулерін құрастыру; 8.2.4.6 металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуінің жоспарын жасау және жүргізу;</p>	<p>9-сынып</p>

	8.2.4.7 эксперимент нәтижесі бойынша металдардың белсенділік қатарын құру және оны анықтама мәліметтерімен сәйкестендіру; 8.2.4.8 металдардың белсенділік қатарын қолданып металдардың таныс емес орынбасу реакцияларының жүру мүмкіндігін болжау	
--	--	--

3) химиядағы энергетика:

Білім алушылар білуі тиіс:			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
3.1 Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар	7.3.1.1 ауа құрамын білу; 7.3.1.2 заттардың жану кезінде ауаның құрамына кіретін оттектің жұмсалатындығын білу; 7.3.1.3 атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызын түсіну; 7.3.1.4 затты жағуға қажетті жағдайларды және жану реакциясының өнімдерін білу; 7.3.1.5 тез тұтанатын, жанғыш және жанбайтын заттарға мысалдар келтіру; 7.3.1.6 заттардың таза оттеkte ауаға қарағанда жақсырақ жанатындығын түсіну; 7.3.1.7 металдар мен бейметалдардың жануы кезінде оксидтер түзілетіндігін білу	8.3.1.1 заттың жану реакциясының өнімі көбінесе оксидтер екенін және құрамында көміртегі бар отын оттеkte жанғанда, көміркышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілетінін түсіну; 8.3.1.2 парниктік эффектiнiң себептерiн түсiндiру және шешу жолдарын ұсыну; 8.3.1.3 экзотермиялық реакциялар жылу бөле жүретiнiн, ал эндотермиялық реакциялар жылу сiңiре жүретiнiн білу; 8.3.1.4 әртүрлі жанғыш заттардың қоршаған ортаға әсерін түсіну; 8.3.1.5 энергия өзгерісін бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру	
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
			9.3.2.1 реакция жылдамдығы ұғымын түсіндіру; 9.3.2.2 реакция жылдамдығына әсер ететін факторларды анықтау және оны бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру;

<p>3.2 Химиялық реакциялардың жылдамдығы</p>			<p>9.3.2.3 катализатордың реагенттен айырмашылығын және олардың реакция жылдамдығына әсерін түсіндіру; 9.3.2.4 реакция жылдамдығына ингибитордың әсерін түсіндіру</p>
<p>3.3 Химиялық тепе-теңдік</p>			<p>9.3.3.1 тепе-теңдікті динамикалық үдеріс ретінде сипаттау; 9.3.3.2 Ле-Шателье-Браун принципі бойынша химиялық тепе-теңдіктің ығысуын болжау; 9.3.3.3 химиялық тепе-теңдік күйіне және химиялық реакция жылдамдығына жағдайлар өзгерісінің әсерін түсіну және ажырату; 9.3.3.4 химиялық тепе-теңдікті бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру; 9.3.3.5 аммиак өндірісінің үдерісін сипаттау</p>
		<p>8.3.4.1 заттарды олардың судағы ерігіштігі бойынша жіктеу; 8.3.4.2 заттар ерітінділерінің табиғаттағы және күнделікті өмірдегі маңызын түсіндіру; 8.3.4.3 заттың ерігіштігіне температура әсерін түсіндіру; 8.3.4.4 буландыру техникасын қолдана отырып, заттың 100 г судағы ерігіштігін есептеу, алынған нәтижелерді анықтамалық мәндермен салыстыру; 8.3.4.5 еріген заттың массалық үлесі мен ерітіндінің белгілі</p>	<p>9.3.4.1 қышқылдар, еритін және ерімейтін</p>

<p>3.4 Қышқылдар мен негіздер теориясы</p>	<p>7.3.4.1 кейбір табиғи қышқылдар мен сілтілердің "қышқылдық" және "сабындылық" қасиеттер белгілері болуы мүмкін екендігін білу; 7.3.4.2 химиялық индикаторлар метилоранж, лакмус, фенолфталеинді және олардың әртүрлі ортада түстерінің өзгеруін білу; 7.3.4.3 рН шкаланың негізінде әмбебап индикаторды қолданып, сілтілер мен қышқылдарды анықтай алу; 7.3.4.4 "антацидтік заттарды" қолдану мысалында қышқылдардың бейтараптаныуын түсіну</p>	<p>массасы бойынша еріген заттың массасын есептеу; 8.3.4.6 ерітіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу; 8.3.4.7 оксидтердің жіктелуін және қасиеттерін білу, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 8.3.4.8 қышқылдардың жіктелуін, қасиеттерін білу және түсіну, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 8.3.4.9 негіздердің жіктелуі мен қасиеттерін білу және түсіну, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 8.3.4.10 тұздарды алудың әртүрлі әдістерін білу, сәйкес реакция теңдеулерін құрастыру; 8.3.4.11 тұздардың қасиеттерін, жіктелуін білу және түсіну, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 8.3.4.12 бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары арасындағы генетикалық байланысты зерттеу</p>	<p>негіздер, орта тұздардың химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құрастыру; 9.3.4.2 қышқылдар және негіздер, орта тұздардың химиялық қасиеттерін тәжірибе жүзінде зерттеу және қорытынды жасау; 9.3.4.3 орта тұз ерітінді-сінің ортасын тәжірибе жүзінде анықтау; 9.3.4.4 орта тұз гидролизінің теңдеуін молекулалық және иондық түрде құрастыру; 9.3.4.5 орта тұз ерітіндісінің реакция ортасын болжау</p>
--	--	--	--

4) химия және қоршаған орта:

Білім алушылар білуі тиіс:			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
			<p>9.4.1.1 электролиттер мен бейэлектролиттердің анықтамасын білу және мысалдар келтіру; 9.4.1.2 заттардың ерітінділері немесе</p>

4.1 Заттардың жіктелуі

7.4.1.1 элементті (жай зат) бірдей атомдардың жиынтығы ретінде түсіну;

7.4.1.2 таза заттар атомдардың немесе молекулалардың бір түрінен түзілетінін білу;

7.4.1.3 элемент (жай зат) қоспа және қосылыс түсініктерін ажырата алу;

7.4.1.4 қосылыстардың және элементтердің физикалық қасиеттері туралы алған білімдерін қоспа құрамындағы таныс емес заттарды ажыратуға қолдана алу;

7.4.1.5 қоспалардың түрлерін және оларды бөлу әдістерін білу;

7.4.1.6 қоспаны бөлуге негізделген тәжірибені жоспарлау және өткізу

балқымаларының электрөткізгіштігі химиялық байланыс түріне тәуелді екендігін түсіндіру;

9.4.1.3 иондық және коваленттік полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациялану механизмін түсіндіру;

9.4.1.4 электролиттік диссоциация теориясының негізгі қағидаларын білу;

9.4.1.5 ерітінділердің қышқылдылығы мен сілтілігін ажырату;

9.4.1.6 қышқыл, негіз, орта және қышқылдық тұздардың электролиттік диссоциациялану тендеулерін құрастыру;

9.4.1.7 күшті және әлсіз электролиттерге мысал келтіру және оларды ажырату, диссоциациялану дәрежесін анықтай білу;

9.4.1.8 Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} металл катиондарын анықтау үшін жалын түсінің боялу реакциясын жүргізу және сипаттау;

9.4.1.9 Fe^{2+} , Fe^{3+} , Cu^{2+} катиондарына сапалық реакция жүргізу;

9.4.1.10 хлорид-, бромид-, йодид-, сульфат-, карбонат-, фосфат-, нитрат-, силикат-иондарына сапалық реакцияларды тәжірибе жүзінде жүргізу және ион алмасу реакцияларын бақылап, нәтижесін сипаттау;

9.4.1.11 белгісіз заттардағы катион мен аниондарды анықтау тәжірибесінің жоспарын

			құру және оны практикада жүзеге асыру
4.2 Жер химиясы	<p>7.4.2.1 жер қыртысында көптеген пайдалы химиялық қосылыстар барын түсіну;</p> <p>7.4.2.2 кейбір минералдар мен пайдалы табиғи қосылыстардың кендерге жататынын түсіну;</p> <p>7.4.2.3 металды алу үшін кенді өңдеу үдерісін сипаттау;</p> <p>7.4.2.4 Қазақстан қандай минералды және табиғи ресурстармен бай екендігін және олардың кен орындарын білу;</p> <p>7.4.2.5 табиғи ресурстарды өндірудің қоршаған ортаға әсерін зерделеу</p>	<p>8.4.2.1 сутекті алу және оның қасиеттері мен қолдануын зерттеу;</p> <p>8.4.2.2 ауа құрамындағы және жер қыртысындағы оттектің пайыздық мөлшерін білу;</p> <p>8.4.2.3 оттекті алу және оның қасиеттері мен қолданылуын зерттеу;</p> <p>8.4.2.4 оттектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрамы мен қасиеттерін салыстыру;</p> <p>8.4.2.5 Жер бетіндегі озон қабатының маңызын түсіндіру;</p> <p>8.4.2.6 судың табиғатта кең таралғандығын, бірегей қасиеттерін және оның өмір үшін маңызын түсіндіру;</p> <p>8.4.2.7 табиғаттағы су айналымын түсіндіру;</p> <p>8.4.2.8 судың ластану қауіптілігін және салдарын анықтау, суды тазарту әдістерін түсіндіру;</p> <p>8.4.2.9 судың "кермектігін" анықтау және оны жою тәсілдерін түсіндіру;</p> <p>8.4.2.10 суды сусыз мыс (II) сульфатын қолданып анықтау тәсілін білу;</p> <p>8.4.2.11 табиғаттағы және тірі ағзалар қызметі мен адамның тіршілігіндегі жүретін химиялық реакцияларды сипаттау</p>	<p>9.4.2.1 қышқылдық жаңбырлардың пайда болу себебі мен экологияға тигізетін әсерін түсіндіру;</p> <p>9.4.2.2 фосфор қосылыстарының Қазақстандағы кен орындарын атау;</p> <p>9.4.2.3 минералды тыңайтқыштардың жіктелуін және олардың құрамына кіретін қоректік элементтерді білу;</p> <p>9.4.2.4 азот және фосфор тыңайтқыш-тарының қоршаған ортаға әсерін оқып білу;</p> <p>9.4.2.5 Қазақстандағы металдардың кен орындарын атау және оларды өндіру процестерін, қоршаған ортаға әсерін түсіндіру;</p> <p>9.4.2.6 кеннен металды алу үдерісін сипаттау</p>
			<p>9.4.3.1 органикалық қосылыстардың көптүрлілігінің себептерін түсіндіру;</p> <p>9.4.3.2 көмірсутектердің және олардың туындылары: спирттер, альдегидтер, карбон</p>

8.4.3.1 көміртек неліктен көптеген қосылыстарында төрт

қышқылдары, аминқышқылдарының жіктелуін білу;
9.4.3.3 функционалдық топ түсінігін берілген класс қосылысының химиялық қасиеттерін анықтайтын топ ретінде түсіндіру;
9.4.3.4 гомолог ұғымын және гомологтық айырмашылықты білу;
9.4.3.5 органикалық қосылыстардың негізгі кластары: алкандар, алкендер, алкиндер, арендер, спирттер, альдегидтер қарбон қышқылдары, аминқышқылдары үшін IUPAC номенклатурасын қолдану;
9.4.3.6 көмірсутектердің құрылымдық изомерлерінің формулаларын құрастыра алу және изомерия құбылысын білу;
9.4.3.7 алкандардың химиялық қасиеттерін сипаттау және оны реакция теңдеулерімен дәлелдеу;
9.4.3.8 еріткіштерді алу үшін алкандарды хлорлаудың маңызы мен бұл еріткіштердің қауіптілік дәрежесін түсіндіру;
9.4.3.9 қанықпағандық ұғымын сипаттау;
9.4.3.10 этен мысалында алкендердің химиялық қасиеттерін (жану, гидрлеу, гидратация, галогендеу, сапалық реакциялар) оқып үйрену, химиялық реакция теңдеулерімен дәлелдеу;
9.4.3.11 полиэтилен мысалында полимерлену реакциясының механизмі

4.3 Көміртек және оның қосылыстары

байланыс түзетінін түсіндіру;

8.4.3.2 табиғатта көміртек және оның қосылыстарының таралуын сипаттау;

8.4.3.3 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрылысын және қасиеттерін салыстыру;

8.4.3.4 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолданылу аймағын зерттеу;

8.4.3.5 көміртектің физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу;

8.4.3.6 көміртек жанған кезде көміртек диоксиді мен көміртек монооксидінің түзілу жағдайларын сипаттау және тірі ағзаға иіс газының физиологиялық әсерін түсіндіру;

8.4.3.7 көмір-қышқыл газын алу, оны анықтау және қасиеттерін зерттеу;

8.4.3.8 өміртегінің табиғаттағы айналымын құру және түсіндіру

мен полимерлердің құрылымының ерекшеліктерін түсіндіру;

9.4.3.12 пластиктің ыдырау мерзімінің ұзақтық мәселесін түсіну және оқып білу,

қоршаған ортада пластик материалдардың көбеюінің зардабын білу;

9.4.3.13 этин мысалында алкиндердің химиялық қасиеттерін (жану, гидрлеу, гидратация, галогендеу, сапалық реакциялар) оқып үйрену, химиялық реакция теңдеулерімен дәлелдеу;

9.4.3.14 бензолдың алынуы, қасиеттері және қолданылуын сипаттау;

9.4.3.15 құрамында көміртек бар қосылыстардың отын ретінде пайдалану мүмкін екендігін білу және альтернативті отын түрлерін зерттеу, олардың

артықшылықтары мен кемшіліктерін атау;

9.4.3.16 Қазақстандағы көмірдің, мұнайдың, табиғи газдың кен орындарын атау және оларды өндірудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру;

9.4.3.17 мұнай фракцияларын және шикі мұнайды айдау өнімдерінің қолдану аймақтарын атау;

9.4.3.18 оттекті органикалық заттардың жіктелуін білу;

9.4.3.19 спирттердің жіктелуін метанол мен этанолдың қолданылуын, этанолдың алынуын білу және қасиеттерін түсіндіру;

9.4.3.20 метанол мен этанолдың адам ағзасына

физиологиялық әсерін түсіндіру;
 9.4.3.21 этиленгликоль мен глицериннің физикалық қасиеттері мен қолданылуын білу;
 9.4.3.22 карбон қышқылдарының құрамын білу және сірке қышқылының химиялық қасиеттері мен қолданылуын сипаттау;
 9.4.3.23 күрделі эфирлер мен майлардың ерекшеліктері мен майлардың қызметін түсіндіру;
 9.4.3.24 сабынның алынуы мен оның қолданылуын білу;
 9.4.3.25 синтетикалық жуғыш заттардың қоршаған ортаға әсерін түсіндіру;
 9.4.3.26 көмірсулардың жіктелуін, биологиялық маңызы мен қызметін түсіндіру;
 9.4.3.27 нәруыздағы а-аминқышқылдар арасында пептидтік байланыстың түзілуін түсіндіру;
 9.4.3.28 нәруыз денатурациясының реакциясын зерттеу;
 9.4.3.29 нәруыздың биологиялық маңызы мен қызметін түсіндіру

5) химия және өмір:

Білім алушылар білуі тиіс:

	7-сынып	8-сынып	9-сынып
	<p>7.5.1.1 тағам өнімдерін химиялық заттардың жиынтығы деп түсіну; 7.5.1.2 тағамдық өнімдердің бір қатарын:</p>		<p>9.5.1.1 адам ағзасының құрамына кіретін элементтерді атау және олардың маңызын түсіндіру (O, C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe); 9.5.1.2 Қазақстан тұрғындарының типтік тамақтану рационын зерттеу және теңгерімді</p>

5.1 Биохимия	қант, крахмал, (көмірсулар), нәруыз, майларды білу және анықтай алу; 7.5.1.3 адам ағзасына кіретін элементтерді (O, C, H, N, Ca, P, K) білу; 7.5.1.4 тыныс алу үдерісін түсіндіру	тамақтану рационның құрастыру; 9.5.1.3 кальций мен темірдің адам ағзасындағы рөлін түсіндіру; 9.5.1.4 тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау; 9.5.1.5 қоршаған ортаның ауыр металдармен ластану көздерін атау және олардың ағзаларға әсерін түсіндіру
--------------	---	--

18. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

19. Осы оқу бағдарламасы Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған "Химия" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес іске асырылады.

Ұзақ мерзімді жоспарда әр бөлімде жүзеге асырылатын оқу мақсаттарының көлемі көрсетілген.

3-параграф. Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған "Химия" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаты
1-тоқсан		
Білім алушылар:		
7.1 Химия пәніне кіріспе. Таза заттар және қоспалар	Химия пәні. №1 практикалық жұмыс "Қауіпсіздік техникасының ережелерімен және зертханалық құрал-жабдықтармен танысу" Элемент, қоспа және қосылыс. № 1 зертханалық тәжірибе "Заттар қоспалары мен олардың қосылыстарын салыстыру"	7.1.1.1 химия ғылымының негізін оқытатынын білу; 7.1.1.2 химиялық лабораторияда және кабинетте жұмыс жүргізу кезіндегі қауіпсіздік техникасының ережелерін білу және түсіну 7.4.1.1 элементті (жай зат) бірдей атомдардың жиынтығы ретінде түсіну; 7.4.1.2 таза заттар атомдардың немесе молекулалардың бір түрінен түзілетінін білу; 7.4.1.3 элемент(жай зат), қоспа және қосылыс түсініктерін ажырата алу; 7.4.1.4 қосылыстардың және элементтердің физикалық қасиеттері туралы алған білімдерін қоспа құрамындағы

		таныс емес заттарды ажыратуға қолдана алу
	Қоспаларды бөлу әдістері. № 2 зертханалық тәжірибе "Ластанған ас тұзын тазарту"	7.4.1.5 қоспалардың түрлерін және оларды бөлу әдістерін білу; 7.4.1.6 қоспаны бөлуге негізделген тәжірибені жоспарлау және өткізу
7.1 Заттардың агрегаттық күйінің өзгеруі	Физикалық және химиялық құбылыстар. № 3 зертханалық тәжірибе "Химиялық реакциялардың белгілері"	7.1.1.3 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырату
	Заттардың агрегаттық күйлері	7.1.1.4 заттардың әртүрлі агрегаттық күйлерін білу және бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан қатты, сұйық, газ тәріздес заттардың құрылымын түсіндіру
	Салқындау үдерісі № 4 зертханалық тәжірибе "Салқындау үдерісін зерттеу"	7.1.1.5 салқындау үдерісін зерделеу, салқындау қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясына сай, өз бақылауларын түсіндіру
	Қыздыру үдерісі № 5 зертханалық тәжірибе "Судың қайнау үдерісін зерттеу"	7.1.1.6 судың қайнау үдерісін зерделеу, қыздыру қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясын пайдалана отырып, өз бақылауларын түсіндіру
2-тоқсан		
7.2 Атомдар Молекулалар Заттар	Атомдар мен молекулалар	7.1.2.1 атомдар мен молекулалардың айырмашылығын білу
	Химиялық элементтер. Жай және күрделі заттар	7.1.2.2 әрбір элементтің химиялық таңбамен белгіленетіндігін және белгілі атом түрі екенін білу; 7.1.2.3 элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктеу; 7.1.2.4 заттарды құрамына қарай жай және күрделіге жіктеу
	Атомның құрамы мен құрылысы. Изотоптар	7.1.2.5 протон, электрон, нейтронды және олардың атомдағы орналасу тәртібін, массасын зарядын білу; 7.1.2.6 алғашқы 20 элементтің атом құрылысы (p+, n0, e-) мен атом ядросының құрамын білу; 7.1.2.7 изотоп түсінігін білу
	Ауа. Ауаның құрамы	7.3.1.1 ауа құрамын білу; 7.3.1.2 заттардың жану кезінде ауаның құрамына кіретін оттектің жұмсалатындығын білу;

7.2 Ауа. Жану реакциясы	№6 зертханалық тәжірибе " Балауыз шамның жануы"	7.3.1.3 атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызын түсіну
	Жану үдерісі № 2 практикалық жұмыс/ көрсетілім "Күкірттің, фосфордың, темірдің ауада және оттекте жануын салыстыру"	7.3.1.4 затты жағуға қажетті жағдайларды және жану реакциясының өнімдерін білу; 7.3.1.5 тез тұтанатын, жанғыш және жанбайтын заттарға мысалдар келтіру; 7.3.1.6 заттардың таза оттекте жақсырақ жанатындығын түсіну; 7.3.1.7 металдар мен бейметалдардың жануы кезінде оксидтер түзілетіндігін білу
3-тоқсан		
7.3 Химиялық реакциялар	Табиғи қышқылдар мен негіздер. Индикаторлар. №7 зертханалық тәжірибе "Ерітінділердің қышқылдық, сілтілік ортасын анықтау"; №8 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек қышқылының бейтараптану реакциясы"	7.3.4.1 "қышқылдық" және " сабындылық" қасиеттер кейбір табиғи қышқылдар мен сілтілердің белгілері болуы мүмкін екендігін білу; 7.3.4.2 химиялық индикаторлар метилоранж, лакмус, фенолфталеинді және олардың әртүрлі ортадағы түстерінің өзгеруін білу; 7.3.4.3 рН шкаласы негізінде әмбебап индикаторды қолданып, сілтілер мен қышқылдарды анықтай алу; 7.3.4.4 "антацидтік заттарды" қолдану мысалында қышқылдардың бейтараптануын түсіну
	Сұйылтылған қышқылдардың металдармен әрекеттесуі. №9 зертханалық тәжірибе " Мырыштың сұйылтылған тұз қышқылымен әрекеттесуі"; №10 зертханалық тәжірибе " Сутекке сапалық реакция"	7.2.2.1 сұйылтылған қышқылдардың қолдану аяларын және олармен жұмыс жасау ережелерін атау; 7.2.2.2 сұйылтылған қышқылдардың әртүрлі металдармен реакцияларын зерттеу жәнесутек газының сапалық реакциясын жүзеге асыру
	Сұйылтылған қышқылдардың карбонаттармен әрекеттесуі. № 3 практикалық жұмыс " Сұйылтылған қышқылдар мен карбонаттардың әрекеттесуі. Көмірқышқыл газына сапалық реакция"	7.2.2.3 кейбір карбонаттардың сұйылтылған қышқылдармен реакцияларын зерттеу және көмірқышқыл газының сапалық реакциясын жүзеге асыру
		7.2.1.1 И. ДҰберейнер, Дж. Ньюлендс,

7.3 Химиялық элементтердің периодтық кестесі	Химиялық элементтердің периодтық кестелерін құру тарихы	Д.И. Менделеевтің еңбектерінің мысалында элементтердің жіктелуін білу және салыстыру
	Периодтық кестенің құрылымы	7.2.1.2 периодтық кестенің құрылымын білу және сипаттау: топтар мен периодтар
7.3 Салыстырмалы атомдық масса және қарапайым формула	Салыстырмалы атомдық масса	7.1.2.8 Жердегі элементтердің басым бөлігі планеталардың қалыптасу кезінде пайда болған изотоптар қоспасы түрінде кездесетіндігін түсіну; 7.1.2.9 табиғи изотоптары бар химиялық элементтердің атомдық массалары бөлшек сан болатындығын түсіну; 7.1.2.10 салыстырмалы атомдық массаның анықтамасын білу
	Валенттілік. Химиялық формулалар. Қосылыстардың формуласы бойынша салыстырмалы молекулалық массасын есептеу	7.1.2.11 элементтердің атауларын, валенттілікті және олардың қосылыстардағы атомдық қатынастарын қолдана отырып, биэлементті химиялық қосылыстардың формулаларын дұрыс құра білу; 7.1.2.12 химиялық қосылыстың формуласы бойынша салыстырмалы молекулалық/ формулалық массасын есептеу
4-тоқсан		
7.4 Адам ағзасындағы химиялық элементтер	Тағам құрамындағы қоректік заттар. № 4 практикалық жұмыс "Тағам құрамындағы қоректік заттарды анықтау"	7.5.1.1 тағам өнімдерін химиялық заттардың жиынтығы деп түсіну; 7.5.1.2 тағамдық өнімдердің бір қатарын: қант, крахмал, (көмірсулар), нәруыз, майларды білужәне анықтай алу
	Адам ағзасындағы химиялық элементтер. Тыныс алу үдерісі. №11 зертханалық тәжірибе "Тыныс алу үдерісін зерттеу"	7.5.1.3 адам ағзасына кіретін элементтерді (O, C, H, N, Ca, P, K) білу; 7.5.1.4 тыныс алу үдерісін түсіндіру
7.4 Геологиялық химиялық қосылыстар	Пайдалы геологиялық химиялық қосылыстар. Кен құрамы	7.4.2.1 Жер қыртысында көптеген пайдалы химиялық қосылыстар барын түсіну; 7.4.2.2 кейбір минералдар мен пайдалы табиғи қосылыстардың кендерге жататынын білу; 7.4.2.3 металды алу үшін кенді өңдеу үдерісін сипаттау
		7.4.2.4 Қазақстан қандай минералды және табиғи

	Қазақстанның пайдалы қазбалары Минералдарды өндірудің экологиялық аспектілері	ресурстармен бай екендігін және олардың кен орындарын білу; 7.4.2.5 табиғи ресурстарды өндірудің қоршаған ортаға әсерін зерделеу
--	---	--

2) 8-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырып/ Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
8.1 Атомдағы электрондардың қозғалысы	Атомда электрондардың таралуы	8.1.3.1 атомда электрондар ядродан арақашықтығы артқан сайын біртіндеп энергетикалық деңгейлер бойынша таралатынын түсіну
	Энергетикалық деңгейлер. № 1 зертханалық тәжірибе " Атомдар модельдерін жасау"	8.1.3.2 әрбір электрон қабатында электрон саны нақты максимал мәннен аспайтынын түсіну; 8.1.3.3 s және p орбиталдарының пішінін білу; 8.1.3.4 алғашқы 20 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын және электронды графикалық формуларын жаза білу
	Иондардың түзілуі	8.1.3.5 атомдар электрондарды қабылдай немесе жоғалта алатынын және осының нәтижесінде иондар түзілетінін түсіну
	Қосылыстар формуласын құрастыру	8.1.3.6 "нольдік қосынды" әдісімен қосылыстардың формуласын құрастыру
8.1 Заттардың формулалары және химиялық реакция теңдеулері	Химиялық формулалар бойынша есептеулер	8.2.3.1 заттар құрамындағы элементтердің массалық үлесін табу, элементтердің массалық үлесі бойынша заттардың формуласын шығару
	Химиялық реакция теңдеулерін құру. Зат массасының сақталу заңы. № 1 көрсетілім "Зат массасының сақталу заңын дәлелдейтін тәжірибе"; № 2 зертханалық тәжірибе " Эрекеттесуші заттардың қатынасы "	8.2.3.2 әрекеттесетін заттар қатынасын эксперименттік жолмен анықтау; 8.2.3.3 реакцияға қатысатын және түзілетін заттардың формуласын жаза отырып, химиялық реакциялар теңдеулерін құру; 8.2.3.4 заттар массасының сақталу заңын білу
	Химиялық реакция типтері	8.2.2.1 бастапқы және түзілген заттардың саны мен құрамы бойынша химиялық реакцияларды жіктеу

	Табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакциялар	8.2.2.2 табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакцияларды сипаттау
8.1 Металдар белсенділігін салыстыру	Металдардың оттеппен және сумен әрекеттесуі. № 2 көрсетілім "Белсенді металдардың салқын және ыстық сумен әрекеттесуі"	8.2.4.1 кейбір металдар басқаларға қараған-да тотығуға тезірек ұшырайтындығын білу; 8.2.4.2 белсенді металдардың салқын сумен, ыстық су немесе бумен әрекеттесуін сипаттау; 8.2.4.3 металдар коррозиясын туындатуға әсер ететін жағдайларды зерттеу
	Металдардың қышқыл ерітінділерімен әрекеттесуі. № 3 зертханалық тәжірибе "Металдардың қышқылдар ерітінділерімен әрекеттесуі"	8.2.4.4 қышқыл ерітінділерімен әртүрлі металдардың реакцияларын зерттеу; 8.2.4.5 металдардың қышқылдармен әрекеттесуінің реакция теңдеулерін құрастыру
	Металдардың тұз ерітінділерімен реакциялары. № 3 көрсетілім "Тұз ерітінділерінен металдарды ығыстыру"	8.2.4.6 металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуінің жоспарын жасау және жүргізу
	Металдардың белсенділік қатары. № 1 практикалық жұмыс "Металдардың белсенділігін салыстыру"	8.2.4.7 эксперимент нәтижесі бойынша металдардың белсенділік қатарын құру және оны анықтама мәліметтерімен сәйкестендіру; 8.2.4.8 металдардың белсенділік қатарын қолданып металдардың таныс емес орынбасу реакцияларының жүру мүмкіндігін болжау
2-тоқсан		
8.2 Зат мөлшері	Зат мөлшері. Моль. Авогадро саны. Заттардың молярлық массасы	8.1.1.1 зат мөлшерінің өлшем бірлігі ретінде –мольді білу және Авогадро санын білу; 8.1.1.2 қосылыстың молярлық массасын есептей алу
	Масса, молярлық масса және зат мөлшері арасындағы байланыс	8.1.1.3 масса, зат мөлшері және құрылымдық бөлшектер санын есептеу
8.2	Химиялық реакция теңдеулері бойынша есептер шығару	8.2.3.5 химиялық реакция теңдеулері бойынша заттың массасын, зат мөлшерін есептеу
	Авогадро заңы. Молярлық көлем	8.2.3.6 Авогадро заңын білу және қалыпты және стандартты жағдайлардағы газдар көлемін есептеуде молярлық көлемді қолдану

<p>Стехиометриялық есептеулер</p>	<p>Газдардың салыстырмалы тығыздығы. Көлемдік қатынас заңы</p>	<p>8.2.3.7 газдардың салыстырмалы тығыздығын және заттың молярлық массасын салыстырмалы тығыздық бойынша есептеу; 8.2.3.8 газдардың қатысуымен жүретін реакциялар бойынша есептер шығаруда газдардың көлемдік қатынас заңын қолдану</p>
<p>8.2 Химиялық реакциядағы энергиямен танысу</p>	<p>Отынның жануы және энергияның бөлінуі</p>	<p>8.3.1.1 заттың жану реакциясының өнімі көбінесе оксид екенін және құрамында көміртегі бар отын оттеkte жанғанда, көмірқышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілетінін түсіну; 8.3.1.2 парниктік эффекттің себептерін түсіндіру және шешу жолдарын ұсыну</p>
	<p>Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар. № 4 зертханалық тәжірибе "Энергияның өзгеруімен жүретін химиялық реакциялар"</p>	<p>8.3.1.3 экзотермиялық реакциялар жылу бөле жүретінін, ал эндотермиялық реакциялар жылу сіңіре жүретінін білу; 8.3.1.4 әртүрлі жанғыш заттардың қоршаған ортаға әсер ету салдарын түсіну</p>
	<p>Термохимиялық реакциялар</p>	<p>8.3.1.5 энергия өзгерісін бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру</p>
<p>8.2 Сутек. Оттек және озон</p>	<p>Сутек, алынуы, қасиеттері және қолданылуы. № 2 практикалық жұмыс "Сутекті алу және оның қасиеттерін тану"</p>	<p>8.4.2.1 сутекті алу және оның қасиеттері мен қолданылуын зерделеу</p>
	<p>Оттек, алынуы, қасиеттері, қолданылуы. № 4 көрсетілім "Сутек пероксидінің ыдырауы"; № 3 практикалық жұмыс "Оттекті алу және оның қасиеттерін тану"</p>	<p>8.4.2.2 ауа құрамындағы және жер қыртысындағы оттектің пайыздық мөлшерін білу; 8.4.2.3 оттекті алу және оның қасиеттері мен қолданылуын зерттеу</p>
	<p>Оттек және озон</p>	<p>8.4.2.4 оттектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрамы мен қасиеттерін салыстыру; 8.4.2.5 Жер бетіндегі озон қабатының маңызын түсіндіру</p>
<p>3-тоқсан</p>		
	<p>Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің құрылымы</p>	<p>8.2.1.1 топ, период, атом нөмірінің физикалық мәнін түсіндіру</p>
	<p>Химиялық элемент атомдарының қасиеттері мен кейбір</p>	<p>8.2.1.2 бір топтағы элементтердің сыртқы электрондық деңгейінде электрондар санының бірдей болатындығын түсіну;</p>

8.3 Химиялық элементтердің периодтық жүйесі	сипаттамаларының периодты түрде өзгеруі	8.2.1.3 топтар мен периодтарда элементтер қасиеттерінің заңдылықпен өзгеретінін түсіндіру
	Периодтық жүйедегі орны бойынша элементтің сипаттамасы	8.2.1.4 периодтық жүйедегі орны бойынша химиялық элементті сипаттау
	Химиялық элементтердің табиғи ұяластары және олардың қасиеттері	8.2.1.5 химиялық қасиеттері ұқсас элементтердің бір топқа жататындығын дәлелдеу; 8.2.1.6 химиялық элементтердің табиғи ұяластарын білу және сілтілік металдар, галогендер, инертті элементтердің ұяластарына мысалдар келтіру
	Металдар және бейметалдар	9.2.1.7 химиялық элементтің периодтық кестеде орналасуына сай қасиеттерін болжау
8.3 Химиялық байланыс түрлері	Электртерістілік. Ковалентті байланыс	8.1.4.1 электртерістілік ұғымы негізінде атомдар арасындағы ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру
	Иондық байланыс	8.1.4.2 иондық байланыстың түзілу механизмін сипаттау және иондық қосылыстардың қасиеттерін болжау
	Кристалдық тор түрлері, байланыс типтері және заттардың қасиеттері арасындағы өзара байланыс	8.1.4.3 заттар қасиеттерінің кристалдық тор типтеріне тәуелділігін түсіндіру
	Заттардың суда еруі. № 5 зертханалық тәжірибе "Заттардың ерігіштігін зерттеу"	8.3.4.1 заттарды судағы ерігіштігі бойынша жіктеу; 8.3.4.2 ерігінділердің табиғаттағы және күнделікті өмірдегі маңызын түсіндіру
	Заттардың ерігіштігі. № 4 практикалық жұмыс "Қатты заттардың ерігіштігіне температураның әсері"	8.3.4.3 заттың ерігіштігіне температураның әсерін түсіндіру; 8.3.4.4 буландыру техникасын қолдана отырып, заттың 100 г судағы ерігіштігін есептеу, алынған нәтижелерді анықтамалық мәндермен салыстыру
	Еріген заттың массалық үлесі	8.3.4.5 еріген заттың массалық үлесі мен ерігіндінің белгілі массасы бойынша еріген заттың массасын есептеу
	Ерігіндідегі заттардың молярлық концентрациясы. № 5 практикалық жұмыс "Пайыздық және молярлық	8.3.4.6 ерігіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу

8.3 Ерітінділер және ерігіштік	концентрациялары берілген ерітінділерді дайындау"	
4-тоқсан		
8.4 Бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары. Генетикалық байланыс	Оксидтер. № 6 зертханалық тәжірибе "Оксидтердің қасиеттерін зерттеу"	8.3.4.7 оксидтердің жіктелуін және қасиеттерін білу, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Қышқылдар. № 7 зертханалық тәжірибе "Қышқылдардың қасиеттерін зерттеу"	8.3.4.8 қышқылдардың жіктелуін, қасиеттерін білу және түсіну, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Негіздер. № 8 зертханалық тәжірибе "Негіздердің қасиеттерін зерттеу"	8.3.4.9 негіздердің жіктелуі мен қасиеттерін білу және түсіну, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Тұздар. № 9 зертханалық тәжірибе "Тұздардың қасиеттері және алынуы"	8.3.4.10 тұздарды алудың әртүрлі әдістерін білу, сәйкес реакция теңдеулерін құрастыру 8.3.4.11 тұздардың қасиеттерін, жіктелуін білу және түсіну, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Бейорганикалық қосылыстар арасындағы генетикалық байланыс	8.3.4.12 бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары арасындағы генетикалық байланысты зерттеу
8.4 Көміртек және оның қосылыстары	Көміртектің жалпы сипаттамасы	8.4.3.1 көміртек неліктен көптеген қосылыстарында төрт байланыс түзетінін түсіндіру; 8.4.3.2 табиғатта көміртек және оның қосылыстарының таралуын сипаттау
	Көміртектің аллотропиялық түр өзгерістері	8.4.3.3 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрылысын және қасиеттерін салыстыру; 8.4.3.4 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолданылу аймағын зерттеу
	Көміртектің қасиеттері. № 6 практикалық жұмыс "Көміртектің физикалық және химиялық қасиеттері". Көміртектің оксидтері.	8.4.3.5 көміртектің физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу; 8.4.3.6 көміртек жанған кезде көміртек диоксиді мен көміртек монооксидінің түзілу жағдайларын сипаттау және тірі ағзаларға иіс газының физиологиялық әсерін түсіндіру;

		8.4.3.7 көмірқышқыл газын ала алу, оны анықтау және қасиеттерін зерттеу; 8.4.3.8 көміртектің табиғаттағы
	№ 7 практикалық жұмыс " Көмірқышқыл газын алу және оның қасиеттерін зерттеу"	айналымын құру және түсіндіру
8.4 Су	Табиғаттағы су	8.4.2.6 судың табиғатта кең таралғандығын, бірегей қасиеттерін және оның өмір үшін маңызын түсіндіру; 8.4.2.7 судың табиғаттағы айналымын түсіндіру
	Судың ластану себептері. Судың кермектігі. № 10 зертханалық тәжірибе " Судың кермектігін анықтау"	8.4.2.8 судың ластануының қауіптілігі мен себепін анықтау, суды тазарту әдістерін түсіндіру; 8.4.2.9 судың "кермектігін" анықтау және оны жою тәсілдерін түсіндіру; 8.4.2.10 суды сусыз мыс (II) сульфатын қолданып анықтау тәсілін білу

3) 9-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
	Электролиттер мен бейэлектролиттер. № 1 көрсетілім "Иондық және ковалентті полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациясы"	9.4.1.1 электролиттер мен бейэлектролиттердің анықтамасын білу және мысалдар келтіру; 9.4.1.2 заттардың ерітінділері немесе балқымаларының электрөткізгіштігі химиялық байланыс түріне тәуелді екендігін түсіндіру
	Электролиттік диссоциациялану теориясы	9.4.1.3 электролиттік диссоциация теориясының негізгі қағидаларын білу; 9.4.1.4 иондық және коваленттік полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациялану механизмін түсіндіру
	Қышқыл, негіз, тұздардың электролиттік диссоциациясы. № 1 зертханалық тәжірибе " Қышқыл, сілті ерітінділерінің рН анықтау"	9.4.1.5 ерітіндінің қышқылдығы мен сілтілігін ажырату; 9.4.1.6 қышқыл, сілті, орта және қышқылдық тұздардың электролиттік диссоциациялану теңдеулерін құрастыру
		9.4.1.7 күшті және әлсіз электролиттерге мысал келтіру

<p>9.1 Электролиттік диссоциация</p>	<p>Диссоциациялану дәрежесі. Күшті және әлсіз электролиттер</p> <p>№ 1 практикалық жұмыс "Ион алмасу реакциялары"</p> <p>Электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз, тұздардың химиялық қасиеттері</p> <p>Тұздар гидролизі. № 2 зертханалық тәжірибе "Тұздар гидролизі"</p>	<p>және оларды ажырату, диссоциациялану дәрежесін анықтай білу</p> <p>9.2.2.1 алмасу реакция теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құрастыру; 9.2.2.2 ион алмасу реакцияларының жүру себептерін түсіндіру</p> <p>9.3.4.1 қышқылдар, еритін және ерімейтін негіздер, орта тұздардың химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құрастыру; 9.3.4.2 қышқылдар және негіздер, орта тұздардың химиялық қасиеттерін тәжірибе жүзінде зерттеу және қорытынды жасау</p> <p>9.3.4.3 орта тұз ерітіндісінің ортасын тәжірибе жүзінде анықтау; 9.3.4.4 орта тұз гидролизінің теңдеуін молекулалық және иондық түрде құрастыру; 9.3.4.5 орта тұз ерітіндісінің реакция ортасын болжау</p>
<p>9.1 Бейорганикалық қосылыстардың сапалық талдауы</p>	<p>Катиондарға сапалық реакциялар. № 3 зертханалық тәжірибе "Li+, Na+, K+, Ca2+, Sr2+, Ba2+, Cu2+ катиондарын жалын түсінің боялуы бойынша анықтау"; № 4 зертханалық тәжірибе "Fe2+, Fe3+, Cu2+ катиондарына сапалық реакциялар"</p> <p>Аниондардың сапалық реакциялары. № 5 зертханалық тәжірибе "Сулы ерітіндідегі Cl-, Br-, I-, PO43-, SO42-, CO32-, NO3-, SiO32- аниондарын анықтау"</p> <p>№ 2 практикалық жұмыс "Бейорганикалық қосылыстар құрамының сапалық талдауы"</p> <p>Есептер шығару "Әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер"</p>	<p>9.4.1.8 Li+, Na+, K+, Ca2+, Sr2+, Ba2+, Cu2+ металл катиондарын анықтау үшін жалын түсінің боялуы реакциясын жүргізу және сипаттау; 9.4.1.9 Fe2+, Fe3+, Cu2+ катиондарын анықтау үшін сапалық реакция жүргізу</p> <p>9.4.1.10 хлорид-, бромид-, йодид-, сульфат-, карбонат-, фосфат-, нитрат-, силикат- иондарына сапалық реакцияларды тәжірибе жүзінде жүргізу және ион алмасу реакцияларын бақылап нәтижесін сипаттау</p> <p>9.4.1.11 белгісіз заттардағы катион және аниондарды анықтау тәжірибесінің жоспарын құру және оны практикада жүзеге асыру</p> <p>9.2.3.1 әрекеттесуші заттардың біреуі артық берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер жүргізу</p>

<p>9.1 Химиялық реакция жылдамдығы</p>	<p>Химиялық реакциялардың жылдамдығы. Химиялық реакциялар жылдамдығына әсер ететін факторлар. № 2 көрсетілім "Өртүрлі реакциялар жылдамдығы"; № 6 зертханалық тәжірибе "Реакция жылдамдығына температура, концентрация мен бөлшектер өлшемінің әсері"</p>	<p>9.3.2.1 реакция жылдамдығы ұғымын түсіндіру; 9.3.2.2 реакция жылдамдығына әсер ететін факторларды анықтау және оны бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру</p>
<p>9.1 Қайтымды реакциялар</p>	<p>Катализаторлар. Ингибиторлар. № 3 практикалық жұмыс "Реакция жылдамдығына катализатордың әсері"</p> <p>Қайтымды және қайтымсыз химиялық реакциялар. Химиялық тепе-теңдік. № 3 көрсетілім "Қайтымды химиялық реакциялар"; № 7 зертханалық тәжірибе "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы"</p>	<p>9.3.2.3 катализатордың реагенттен айырмашылығын және реакция жылдамдығына әсерін түсіндіру; 9.3.2.4 реакция жылдамдығына ингибитордың әсерін түсіндіру</p> <p>9.3.3.1 қайтымды және қайтымсыз реакцияларды біл; 9.3.3.2 тепе-теңдікті динамикалық үдеріс ретінде сипаттау және Ле-Шателье-Браун принципі бойынша химиялық тепе-теңдіктің ығысуын болжау; 9.3.3.3 химиялық тепе-теңдік күйіне және химиялық реакция жылдамдығына жағдайлар өзгерісінің әсерін түсіну және ажырату; 9.3.3.4 химиялық тепе-теңдікті бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру</p>
<p>2-тоқсан</p>		
<p>9.2 Тотығу-тотықсыздану реакциялары</p>	<p>Тотығу дәрежесі. Тотығу және тотықсыздану</p> <p>Тотығу-тотықсыздану реакциялары</p> <p>Электрондық баланс әдісі</p>	<p>9.2.2.3 тотығу дәрежесін табудың ережесін білу және қолдану; 9.2.2.4 тотығу және тотықсыздану үдерістері бір-бірімен байланысты екенін және бір мезгілде жүретіндігін түсіну</p> <p>9.2.2.5 тотығу-тотықсыздану реакцияларын тотығу дәрежесі өзгере жүретін реакциялар ретінде түсіну; 9.2.2.6 тотығу процесін электронды беру, ал тотықсыздану-электронды қосып алу деп түсіну</p> <p>9.2.2.7 электрондық баланс әдісімен тотығу-тотықсыздану реакцияларының коэффициенттерін қою</p>

9.2 Металдар мен құймалар	Металдардың жалпы сипаттамасы. № 4 көрсетілім "Металдардың кристалдық тор модельдері"	9.1.4.1 металдық байланыс пен металдық кристалдық тор жайындағы білімдерін қолданып металдардың қасиетін түсіндіре алу; 9.1.4.2 металдарға тән физикалық және химиялық қасиеттерді сипаттау және металл атомдарының тек тотықсыздандырғыш қасиет көрсететінін түсіндіру
	Металдар құймалары. № 5 көрсетілім "Металдар және құймалар"	9.1.4.3 құйма ұғымын және оның артықшылықтарын білу; 9.1.4.4 шойын мен болаттың құрамы мен қасиеттерін салыстыру; 9.4.2.5 Қазақстандағы металдардың кен орындарын атау және оларды өндіру үдерістерін, қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Металдарды алу	9.4.2.6 кеннен металды алу үдерісін сипаттау
	Есептер шығару "Реакция теңдеуі бойынша қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын, басқа заттың массасы белгілі жағдайда зат массасын есептеу"	9.2.3.2 қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын, басқа заттың массасы белгілі жағдайда реакция теңдеуі бойынша зат массасын есептеу
9.2 1 (I), 2 (II) және 13 (III) топ элементтері және олардың қосылыстары	1 (I)-топ элементтері және олардың қосылыстары. № 6 көрсетілім "Натрийдің сумен әрекеттесуі"	9.2.1.1 атом құрылысы негізінде сілтілік металдардың жалпы қасиеттерін түсіндіру; 9.2.1.2 сілтілік металдардың оксидтері мен гидроксидтерінің негіздік қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	2 (II)-топ металдары және олардың қосылыстары. № 8 зертханалық тәжірибе "Кальцийдің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі"	9.2.1.3 1 (I)-ші және 2 (II)топ металдарының жалпы қасиеттерін салыстыру және реакция теңдеулерін құрастыру; 9.2.1.4 кальций оксиді мен гидроксидінің негіздік қасиеттерін түсіндіру және қолданылуын сипаттау
	13 (III)-топ металдары. Алюминий және оның қосылыстары. № 7 көрсетілім "Алюминий мен оның құймалары"; № 9 зертханалық тәжірибе "Алюминийдің қышқыл және сілті ерітінділерімен әрекеттесуі"	9.2.1.5 атом құрылысы негізінде алюминийдің қасиеттерін түсіндіру, оның маңызды қосылыстары мен құймаларының қолдану аймағын атау; 9.2.1.6 алюминий, оның оксиді мен гидроксидінің екідайлы қасиеттерін зерттеу

	№ 4 практикалық жұмыс "Металдар" тақырыбына эксперименттік есептер шығару	9.2.1.7 1 (I), 2 (II), 13 (III) –топ металдарының жай және күрделі заттармен әрекеттесуіне байланысты тәжірибені жоспарлау және жүргізу
3-тоқсан		
	Галогендер	9.1.4.5 галоген молекулаларының электрондық формулаларын құрастыру және кристалдық тор түрі мен байланыс типін анықтау; 9.2.1.8 топта галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын болжау
	Хлор	9.2.1.9 хлордың химиялық қасиеттерін сипаттау: металдармен, сутекпен және галогенидтермен әрекеттесуі
	Хлорсутек қышқылы. № 10 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек ерітіндісінің химиялық қасиеттерін зерттеу"	9.2.1.10 хлорсутек қышқылы ерітіндісінің химиялық қасиеттерін зерттеу және қолдану аясын білу
	16 (VI)-топ элементтері. Күкірт. № 8 көрсетілім "Күкірттің аллотропиялық түр өзгерістері"	9.2.1.11 16 (VI)-топ элементтерінің жалпы қасиетін сипаттау; 9.2.1.12 күкірттің аллотропиялық түр өзгерістерінің физикалық қасиеттерін салыстыру және күкірттің химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін құрастыру
	Күкірттің қосылыстары	9.2.1.13 күкірттің (IV) және (VI) оксидтерінің физикалық және химиялық қасиеттерін салыстыру және күкірт диоксидінің физиологиялық әсерін түсіндіру; 9.4.2.1 қышқылдық жаңбырдың пайда болу себебі мен экологияға тигізетін әсерін түсіндіру;
	Күкірт қышқылы және оның тұздары. № 5 практикалық жұмыс "Сұйылтылған күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының химиялық қасиеттерін зерттеу"	9.2.1.14 күкірт қышқылы ерітіндісі мен оның тұздарының физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу
	Есеп шығару. Теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімі шығымының массалық/көлемдік үлестеріне есептеулер"	9.2.3.3 теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімінің шығымын есептеу

9.3
17 (VII), 16 (VI), 15 (VI), 14 (IV)-
топ элементтері және олардың
қосылыстары

Азот.№ 11 зертханалық тәжірибе " Азот молекуласының моделі"	9.2.1.15 азоттың қасиеттерін және табиғаттағы азот айналымын түсіндіру
Аммиак. № 12 зертханалық тәжірибе " Аммиак молекуласының моделі"	9.1.4.6 аммиактың молекулалық, электрондық және құрылымдық формуласын түсіндіру
Аммиактың қасиеттері, алынуы мен қолданылуы. № 6 практикалық жұмыс " Аммиактың алынуы және оның қасиеттерін зерттеу". Аммиак өндірісі	9.2.1.16 аммиакты ты алуды қасиеттерін мен қолданылуын түсіндіру; 9.2.1.17 аммиакты аммоний тұзы ерітіндісі мен сілті ерітіндісін әрекеттестіру жолымен алуды білу және газ тәрізді аммиак пен оның ерітіндісінің қасиеттерін зерттеу; 9.3.3.5 аммиак өндірісінің үдерісін сипаттау
Азот қышқылы. № 13 зертханалық тәжірибе "Азот қышқылының басқа қышқылдармен ортақ қасиеттері"	9.1.4.7 азот қышқылының молекулалық, формулаларын білу және атомдар арасындағы химиялық байланыстардың түзілуін түсіндіру; 9.2.1.18 азоттан азот қышқылын алудың реакция теңдеуін құрастыру; 9.2.1.19 азот қышқылының басқа қышқылдар-мен жалпы ортақ қасиеттерін зерттеу
Азот қышқылы мен нитраттардың өзіне тән қасиеттері	9.2.1.20 сұйылтылған және концентрлі азот қышқылының металмен әрекеттесуінің ерекшелігін сипаттау және реакция теңдеулерін құрастыру; 9.2.1.21 нитраттың термиялық айрылуының ерекшелігін түсіндіру, реакция теңдеулерін құрастыру
Фосфор және оның қосылыстары	9.2.1.22 фосфордың аллотропиялық түр өзгерістерін салыстыру; 9.4.2.2 фосфор қосылыстарының Қазақстандағы кен орындарын атау; 9.2.1.23 фосфор және оның қосылыстарының жалпы химиялық қасиеттерін түсіндіру
	9.4.2.3 минералды тыңайтқыштардың жіктелуін және олардың құрамына кіретін коректік элементтерді атау;

Минералды тыңайтқыштар.
№ 9 көрсетілім "Минералды
тыңайтқыштар"

		тыңайтқыштарының қоршаған ортаға әсерін зерделеу
	Кремний және оның қосылыстары № 10 көрсетілім "Алмаз, кремний, кремний диоксиді мен кремний карбидінің кристалдық торының модельдері"	9.2.1.24 кремнийдің қолданылу аймағын және оның жартылай өткізгіш ретінде қолданылуын түсіндіру; 9.1.4.8 кремний, оның диоксиді мен карбидіндегі химиялық байланыс түрін және кристалдық тор түрін сипаттау; 9.2.1.25 кремний мен оның қосылыстарының негізгі химиялық қасиеттерін сипаттау және реакция теңдеулерін құрастыру
9.3 Адам ағзасындағы химиялық элементтер	Адам ағзасының химиялық құрамы. Макроэлементтер, микроэлементтер және олардың маңызы	9.5.1.1 адам ағзасының құрамына кіретін элементтерді атау және олардың маңызын түсіндіру (O, C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe); 9.5.1.2 Қазақстанның тұрғындарының типтік тамақтану рационын зерттеу және теңгерімді тамақтану рационын құрастыру
	Ағзадағы кейбір элементтерді анықтау. № 14 зертханалық тәжірибе "Сүйек құрамындағы кальцийді анықтау"; № 15 зертханалық тәжірибе "Тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау"	9.5.1.3 адам ағзасындағы кальций мен темірдің ролін түсіндіру; 9.5.1.4 тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау
	Ауыр металдармен қоршаған ортаның ластануы	9.5.1.5 қоршаған ортаның ауыр металдармен ластану көздерін атау және олардың ағзаларға әсерін түсіндіру
4-тоқсан		
	Органикалық заттардың ерекшеліктері	9.4.3.1 органикалық қосылыстардың көптүрлілігінің себебін түсіндіру
	Органикалық қосылыстардың жіктелуі. № 11 көрсетілім "Метан, этан, этен, этин, этанол, этаналь, этан қышқылы, глюкоза, аминэтан қышқылы модельдері"	9.4.3.2 көмірсутектердің және олардың туындылары: спирттер, альдегидтер, карбон қышқылдары, көмірсулар, аминқышқылдарының жіктелуін білу; 9.4.3.3 функционалдық топ түсінігін, берілген класс қосылысының химиялық қасиеттерін анықтайтын топ ретінде түсіндіру
	Органикалық қосылыс-тардың гомологтық қатарлары.	

9.4 Органикалық химияға кіріспе	№ 12 көрсетілім "Алкандардың алғашқы бес өкілінің және сызықты құрылымды спирттердің модельдері"	9.4.3.4 гомолог ұғымын және гомологтық айырмашылықты білу
	Органикалық қосылыстардың номенклатурасы	9.4.3.5 органикалық қосылыстардың негізгі кластары: алкандар, алкендер, алкиндер, арендер, спирттер, альдегидтер, карбон қышқылдары, аминқышқылдары үшін IUPAC номенклатурасын қолдану
	Органикалық қосылыстардың изомериясы. № 13 көрсетілім "Пентан изомерлерінің модельдері"	9.4.3.6 изомерия құбылысын білу және көмірсутектер құрылымдық изомерлерінің формулаларын құрастыру
	Есеп шығару "Элементтердің массалық үлестері мен салыстырмалы тығыздық бойынша газ тектес заттардың молекулалық формуласын табу"	9.2.3.4 газ тектес заттардың молекулалық формуласын салыстырмалы тығыздық пен элементтердің массалық үлестері арқылы анықтау
9.4 Көмірсутектер. Отын	Алкандар	9.4.3.7 алкандардың химиялық қасиеттерін сипаттау және оны реакция теңдеулерімен дәлелдеу; 9.4.3.8 еріткіштерді алу үшін алкандарды хлорлаудың маңызы мен бұл еріткіштердің қауіптілік дәрежесін түсіндіру
	Алкендер. № 14 көрсетілім "Этиленнің жануы, бром суы мен калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруі"	9.4.3.9 қанықпағандық ұғымын сипаттау; 9.4.3.10 этен мысалында алкендердің химиялық қасиеттерін (жану, гидрлеу, гидратация, галогендеу, сапалық реакциялар) оқып үйрену, химиялық реакция теңдеулерімен дәлелдеу; 9.4.3.11 полиэтилен мысалында полимерлену реакциясының механизмі мен полимерлердің құрылымының ерекшеліктерін түсіндіру; 9.4.3.12 пластиктің ыдырау мерзімінің ұзақтық мәселесін түсіну және оқып білу, қоршаған ортада пластик материалдардың көбеюінің зардабын білу
	Алкиндер	9.4.3.13 этин мысалында алкиндердің химиялық қасиеттерін (жану, гидрлеу, гидратация, галогендеу, сапалық

		реакциялар) оқып үйрену, химиялық реакция теңдеулерімен дәлелдеу
	Ароматты көмірсутектер. Бензол	9.4.3.14 бензолдың алынуы, қасиеттері және қолданылуын сипаттау
	Көмірсутекті отындар. № 15 көрсетілім "Отын түрлері"	9.4.3.15 құрамында көміртек бар қосылыстардың отын ретінде пайдалану мүмкін екендігін білу және альтернативті отын түрлерін зерттеу, олардың артықшылықтары мен кемшіліктерін атау; 9.4.3.16 Қазақстандағы көмірдің, мұнайдың, табиғи газдың кен орындарын атау және оларды өндірудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Мұнай. № 16 көрсетілім "Мұнай және мұнай өнімдері"	9.4.3.17 мұнай фракцияларын және шикі мұнайды айдау өнімдерінің қолдану аймақтарын атау
9.4 Оттекті және азотты органикалық қосылыстар	Оттекті органикалық заттар. Спирттер	9.4.3.18 оттекті органикалық заттардың жіктелуін білу; 9.4.3.19 спирттердің жіктелуін, метанол мен этанолдың қолданылуын, этанолдың алынуын білу және қасиеттерін түсіндіру; 9.4.3.20 метанол мен этанолдың адам ағзасына физиологиялық әсерін түсіндіру; 9.4.3.21 этиленгликоль мен глицериннің физикалық қасиеттері мен қолданылуын білу
	Карбон қышқылдары. № 16 зертханалық тәжірибе "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу "	9.4.3.22 карбон қышқылдарының құрамын білу және сірке қышқылының химиялық қасиеттері мен қолданылуын сипаттау
	Күрделі эфирлер мен майлар	9.4.3.23 күрделі эфирлер мен майлардың ерекшеліктері мен майлардың қызметін түсіндіру
	Сабын мен синтетикалық жуғыш заттар	9.4.3.24 сабынның алынуы мен оның қолданылуын білу; 9.4.3.25 синтетикалық жуғыш заттардың қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Көмірсулар	9.4.3.26 көмірсулардың жіктелуін, биологиялық маңызы мен қызметін түсіндіру

	Амин қышқылдары. Нәруыздар. № 17 зертханалық тәжірибе "Нәруыздардың денатурациясы"	9.4.3.27 нәруыздағы а-аминқышқылдар арасында пептидтік байланыстың түзілуін түсіндіру; 9.4.3.28 нәруыз денатурациясының реакциясын зерттеу; 9.4.3.29 нәруыздың биологиялық маңызы мен қызметін түсіндіру
--	---	--

3-тарау. "Химия" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру (төмендетілген оқу жүктемесімен)

1-параграф. "Химия" оқу пәнінің мазмұны

20. "Химия" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі (төмендетілген оқу жүктемесімен):

- 1) 7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты;
- 2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты;
- 3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

21. Оқу пәнінің мазмұны бес бөлімді қамтиды:

- 1) заттардың бөлшектері;
- 2) химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары;
- 3) химиядағы энергетика;
- 4) химия және қоршаған орта;
- 5) химия және өмір.

22. Оқу пәнінің мазмұны оқытудың бөлімдері арқылы ұйымдастырылған. Бөлімдер білім, түсінік және дағдыларды қамтитын күтілетін нәтижелер түріндегі оқу мақсаттарынан тұратын бөлімшелерге бөлінген. Әр бөлімшеде көрсетілген оқу мақсаттары, мұғалімге оқушыларды дамыту бойынша жұмысты жүйелі жоспарлауға, сонымен қатар олардың жетістіктерін бағалауға, оқытудың келесі кезеңдері туралы ақпарат беруге мүмкіндік береді.

23. "Заттардың бөлшектері" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) атомдар, иондар және молекулалар;
- 2) атомның құрамы мен құрылысы;
- 3) атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы, атомдардан иондардың құрылуы

;

4) химиялық байланыстардың түрлері.

24. "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) периодтық заң және химиялық элементтердің периодтық жүйесі;
- 2) химиялық реакциялардың жіктелуі;
- 3) зат массасының сақталу заңы;
- 4) металдардың электрохимиялық кернеу қатары.

25. "Химиядағы энергетика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар;
- 2) химиялық реакциялардың жылдамдығы;
- 3) химиялық тепе-теңдік;
- 4) қышқылдар мен негіздер теориясы.

26. "Химия және қоршаған орта" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) заттардың жіктелуі;
- 2) Жер химиясы;
- 3) көміртек және оның қосылыстары химиясы.

27. "Химия және өмір" бөлімі "Биохимия" бөлімшесінен тұрады.

28. 7-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Химия пәні. Таза заттар және қоспалар. Химия – заттар туралы жаратылыстану ғылымдарының бір саласы, химияның дамуы мен маңызы, химия кабинетіндегі және зертханасындағы қауіпсіздік техникасының ережелері, таза заттар және олардың физикалық қасиеттері, біртекті және әртекті қоспалар, заттарды тазарту және бөлу тәсілдері, жәй және күрделі заттар, элемент, химиялық қосылыстар:

№ 1 практикалық жұмыс "Техника қауіпсіздігі ережелері және зертханалық құрал-жабдықтармен танысу";

№ 1 зертханалық тәжірибе "Заттарды және олардың қосылыстарын салыстыру";

№ 2 зертханалық тәжірибе "Ластанған ас тұзын тазарту";

2) "Заттар күйінің өзгеруі". Физикалық және химиялық құбылыстар, химиялық реакция, заттың агрегаттық күйлері, қатты, сұйық, бөлшектердің кинетикалық теориясына сәйкес газ тәріздес заттардың құрылымы, заттардың салқындау, қыздыру және булану үдерістері:

№ 3 зертханалық тәжірибе "Химиялық реакциялардың белгілерін зерттеу";

№ 4 зертханалық тәжірибе "Салқындау үдерісін зерттеу";

№ 5 зертханалық тәжірибе "Судың қайнау үдерісін зерттеу";

№ 1 бақылау жұмысы;

3) "Атомдар. Молекулалар. Заттар". Атомдар мен молекулалар, атомдар мен молекулалардың айырмашылығы, химиялық элементтер, химиялық элементтердің

символдары, элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктеу, жай және күрделі заттар, атомның құрамы мен құрылысы, ядро, протон, нейтрон, электрон, изотоптар, элементті аталуы және фундаменталды бөлшектерінің саны бойынша сипаттау;

4) "Ауа. Жану реакциясы". Ауа және оның құрамы, атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызы, жану үдерісі, заттың жану шарттары, тез тұтанатын, жанатын және жанбайтын заттар, отын, оттек, тұтану көзі, тұтану температурасы, металдар мен бейметалдардың жануы, жану реакциясының өнімдері:

№ 6 зертханалық тәжірибе: "Балауыз шамның жануы";

№ 2 практикалық жұмыс/көрсетілім "Күкірттің, фосфордың, темірдің ауада және оттегінде жануын салыстыру";

№ 2 бақылау жұмысы;

5) "Химиялық реакциялар". Табиғи қышқылдар мен сілтілер; "қышқылдық" және "сабынды" қасиеттері, индикаторлар, әмбебап индикатор, рН шкала метилоранж, лакмус, фенолфталеин, индикаторлардың түрлі орталардағы түстерінің өзгеруі, қышқылдар мен сілтілер, антацидті заттар, бейтараптану реакциясы, сұйылтылған қышқылдар, қышқылдардың қолданылу аймақтар, қышқылдармен жұмыс жүргізу ережелері, сұйылтылған қышқылдардың түрлі металдармен әрекеттесуі, сутекке сапалық реакция, карбонаттар, сұйылтылған қышқылдардың карбонаттармен әрекеттесуі, көмірқышқыл газына сапалық реакция;

№ 7 зертханалық тәжірибе "Ерітінділердің қышқылдық, негіздік ортасын анықтау";

№ 8 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек қышқылының бейтараптану реакциясы";

№ 9 зертханалық тәжірибе "Мырыштың сұйылтылған тұз қышқылымен реакциясы"

;

№ 10 зертханалық жұмыс "Сутекке сапалық реакция";

№ 3 практикалық жұмыс "Сұйылтылған қышқылдар мен карбонаттардың әрекеттесуі. Көмірқышқыл газына сапалық реакция";

6) "Химиялық элементтердің периодтық кестесі". Химиялық элементтердің периодтық кестелерін құру тарихы, И. Дүберейнер,

Дж. Ньюлендс, Д.И. Менделеевтің элементтерді жіктеуі, периодтық заң, периодтық кестенің құрылымы, периодтық кестенің құрылу принципі, атом нөмірі ядро заряды, атомдағы элементтер бөлшектер;

7) "Салыстырмалы атомдық масса және қарапайым формулалар". Изотоптар қоспасы, табиғи изотоптар, салыстырмалы атомдық масса, салыстырмалы молекулалық /формулалық масса, химиялық формула, химиялық элементтердің валенттілігі, бинарлы қосылыстардың формулаларын құрастыру, қосылыстардағы атомдардың қатынастары:

есептеуге берілген есептер: салыстырмалы молекулалық массаны есептеу;

№ 3 бақылау жұмысы;

8) "Адам ағзасындағы химиялық элементтер". Қоректік заттар, адам ағзасындағы химиялық элементтер (O, C, H, N, Ca, P, K), химиялық элементтердің тірі және өлі табиғаттағы таралуы, адам ағзасындағы микро- макроэлементтердің биологиялық рөлі, тыныс алу үдерісі, тамақтану теңгерімі;

№ 4 практикалық жұмыс "Тағам құрамындағы қоректік заттарды анықтау";

№ 11 зертханалық тәжірибе "Тыныс алу үдерісін зерттеу";

9) "Геологиялық химиялық қосылыстар". Пайдалы геологиялық химиялық қосылыстар, табиғи ресурстар, кен орны, кен, кеннің құрамы, минералдар, табиғи ресурстарды өндіру, металдарды алу, Қазақстанның пайдалы қазбалары, минералдарды өндірудің экологиялық аспектілері:

№ 4 бақылау жұмысы.

29. 8-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Атомдардағы электрондардың қозғалысы". Атомдардағы электрондардың орналасуы, энергетикалық деңгейлер, s және p орбитальдарының пішіндері, электрондық конфигурация, электронды-графикалық формула, ион, иондардың түзілуі, "нольдік қосынды" әдісімен қосылыстардың формулаларын құрастыру:

№ 1 зертханалық тәжірибе "Атомдардың модельдерін жасау";

2) "Заттардың формулалары және химиялық реакция теңдеулері". Химиялық формула, химиялық реакция теңдеулері, заттардың массасының сақталу заңы, химиялық реакциялардың типтері: бірігу, ажырау, алмастыру, алмасу, табиғаттағы химиялық реакциялар, тірі организмдер мен адам тіршілігіндегі химиялық реакциялар:

№ 1 көрсетілім "Заттардың массасының сақталу заңын дәлелдейтін тәжірибе";

№ 2 зертханалық тәжірибе "Әрекеттесуші заттардың массасының қатынасы";

есептеуге берілген есептер: химиялық формула бойынша химиялық бірігудегі элементтің массалық үлесін есептеу, элементтердің массалық үлестері бойынша заттың қарапайым формуласын анықтау;

3) "Металдардың химиялық белсенділігі". Металдардың тотығуы, металдардың жемірілуі, металдардың сумен әрекеттесуі, металдардың қышқыл ерітінділерімен, металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуі, металдардың белсенділік қатары, металдардың белсенділігін салыстыру:

№ 2 көрсетілім "Белсенді металдардың сумен әрекеттесуі";

№ 3 зертханалық тәжірибе "Металдардың қышқылдар ерітіндісімен әрекеттесуі";

№ 3 көрсетілім "Тұз ерітінділерінен металдарды ығыстыру";

№ 1 практикалық жұмыс "Металдардың белсенділігін салыстыру";

№ 1 бақылау жұмысы;

4) "Заттың мөлшері". Заттың мөлшері, моль, Авогадро саны, заттың молярлық массасы:

есептеуге берілген есептер: жәй және күрделі заттардың салыстырмалы молярлық массасын есептеу, химиялық формула бойынша заттың молярлық массасын, массасын

және заттың мөлшерін есептеу, заттың белгілі мөлшеріндегі атомдардың (молекулалардың) сандарын есептеу;

5) "Стехиометриялық есептеулер". Химиялық реакциялардың теңдеулері бойынша есептер шығару, молярлық көлем, газдардың салыстырмалы тығыздығы, көлемдік қатынастар заңы, қалыпты және стандартты жағдайлар;

есептеуге берілген есептер: химиялық формула бойынша заттың молярлық массасын, массасын және заттың мөлшерін есептеу, заттың берілген массасы немесе заттың мөлшері бойынша атомдар мен молекулалардың сандарын есептеу, химиялық реакциялардың теңдеулері бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін (газдың) және зат мөлшерін есептеу, қалыпты жағдайлардағы газдың көлемін, газдардың салыстырмалы тығыздығын есептеу, оттек және ауа бойынша газдардың салыстырмалы тығыздықтарын есептеу, заттың мөлшері, молярлық масса, газдың молярлық көлемі, Авогадро заңы ұғымдарын пайдаланып формулалар бойынша есептеулер жасау, химиялық реакциялар кезіндегі газдардың көлемдік қатынастары түсініктерін қолданып есептеулер жасау;

6) "Химиялық реакциялардағы энергиямен танысу". Отынның жануы және энергияның бөлінуі, көміртекті отынның жануы кезінде көмірқышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілуі мүмкіндігі, жылыжайлық эффектісінің себептері және шешу жолдары, экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар, әртүрлі отындардың потенциалы, қоршаған ортаға әсері, кинетикалық бөлшектер теориясы тұрғысынан энергия өзгерісі, реакцияның жылу эффектісі, термохимиялық теңдеулер:

№ 4 зертханалық тәжірибе "Энергияның өзгеруімен жүретін химиялық реакциялар"; есептеуге берілген есептер: реакциялардың термохимиялық теңдеулері бойынша реакцияның жылу эффектісін есептеу;

7) "Сутек. Оттек және озон". Сутек – химиялық элемент және жәй зат, сутектің изотоптары (протий, дейтерий және тритий), сутектің қасиеттері, қолданылуы және алынуы, оттек – химиялық элемент және жәй зат, оттектің қасиеттері, қолданылуы және алынуы, сутектің және оттектің бинарлы қосылыстары, табиғатта таралуы, оттектің аллотропиялық түрөзгерісі, озон, сутек пен оттекті алу, Жер бетіндегі озон қабатының маңызы;

№ 4 көрсетілім "Сутек пероксидінің ыдырауы";

№ 2 практикалық жұмыс "Сутекті алу және оның қасиеттерін зерттеу";

№ 3 практикалық жұмыс "Сутектің пероксидінен оттекті алу және оның қасиеттерін зерттеу";

есептеуге берілген есептер: реакцияға қатысатын немесе реакция нәтижесінде түзілген өнімнің белгілі массасы, заттың мөлшері немесе көлемі бойынша заттың массасын, заттың мөлшерін, (газдың) көлемін есептеу;

№ 2 бақылау жұмысы;

8) "Химиялық элементтердің периодтық жүйесі". Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің құрылымы, периодтың, топтың, атом нөмірінің физикалық мәні, химиялық элементтердің атомдарының кейбір қасиеттері мен сипаттамаларының периодты түрде өзгеруі, периодтық жүйедегі орыны бойынша элементтің сипатталуы, химиялық элементтердің табиғи тектестері, сілтілік металдардың, галогендердің, инертті газдардың тектестері, металдар мен бейметалдар, периодтық кестеде орналасуына байланысты химиялық элементтің қасиеттері;

9) "Химиялық байланыс түрлері". Химиялық элементтердің электртерістілігі, атомдар арасындағы химиялық байланыстар табиғатының бірлігі, ковалентті полярлық және полярлық емес байланыс, иондық байланыс, заттың аморфты және кристалдық күйлері, кристалл торларының типтері, заттардың қасиеттерінің оның құрылысына тәуелділігі;

10) "Ерітінділер және ерігіштік". Заттардың суда еруі, заттардың судағы ерігіштігі бойынша жіктелуі, ерітінділер, еріген заттың массалық үлесі, молярлық концентрация, қатты заттардың, сұйықтардың және газдардың суда ерігіштігі, кристаллогидраттар, ерітінділердің табиғаттағы және күнделікті өмірдегі рөлі, заттарды ерігіштігіне температураның әсері:

№ 5 зертханалық тәжірибе "Заттардың ерігіштігін зерттеу";

№ 4 практикалық жұмыс "Қатты заттардың ерігіштігіне температураның әсері";

№ 5 практикалық жұмыс "Берілген пайыздық және молярлық концентрациялы ерітінділерді дайындау";

есептеуге берілген есептер: заттардың судағы ерігіштігін есептеу, тығыздығы мен көлемі бойынша ерітіндінің массасын анықтау, еріген заттың және еріткіштің массасын, еріген заттың массалық үлесін есептеу, ерітіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу;

№ 3 бақылау жұмысы;

11) "Бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары". Бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары арасындағы генетикалық байланыс, қышқылдар: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, негіздер: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, тұздар: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары арасындағы генетикалық байланыс;

№ 6 зертханалық тәжірибе "Оксидтердің химиялық қасиеттерін зерттеу";

№ 7 зертханалық тәжірибе "Қышқылдардың химиялық қасиеттерін зерттеу";

№ 8 зертханалық тәжірибе "Негіздердің химиялық қасиеттерін зерттеу";

№ 9 зертханалық тәжірибе "Тұздардың қасиеттері және алынуы";

есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша реакцияға қатысушы немесе реакция нәтижесінде түзілген бір заттың белгілі массасы, мөлшері немесе көлемі бойынша табиғатта жүретін процестер мен химиялық реакция

нәтижесінде түзілген өнімнің немесе реагенттің массасын, заттың мөлшерін, көлемін есептеу, ерітіндінің белгілі массасы және еріген заттың массалық үлесі бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін және заттың мөлшерін есептеу;

12) "Көміртек және оның қосылыстары". Көміртектің жалпы сипаттамасы; табиғатта көміртек және оның қосылыстарының таралуы, көміртектің аллотропиялық түр өзгерістері, көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолдану аймағы, көміртектің қасиеттері, көміртектің оксидтері және олардың қасиеттері, тірі ағзаларға иіс газының физиологиялық әсері, көміртектің табиғаттағы айналымы:

№ 6 практикалық жұмыс "Көміртектің физикалық және химиялық қасиеттері";

№ 7 практикалық жұмыс "Көмірқышқыл газын алу және оның қасиеттері зерттеу";

есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша реакцияға қатысушы немесе реакция нәтижесінде түзілген бір заттың белгілі массасы, мөлшері немесе көлемі бойынша табиғатта жүретін процестер мен химиялық реакция нәтижесінде түзілген өнімнің немесе реагенттің массасын, заттың мөлшерін, көлемін есептеу, ерітіндінің белгілі массасы және еріген заттың массалық үлесі бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін және заттың мөлшерін есептеу;

13) "Су". Судың құрамы, қасиеттері және қолданылуы, табиғаттағы су, су – табиғи әмбебап еріткіш, сулы ерітінділер және жүзгіндер, судың бірегей қасиеттері және оның өмір үшін маңызы, судың табиғаттағы айналымы, судың ластану себептері, судың кермектігі және оны жою тәсілдері, судың және сулы ерітінділердің табиғаттағы, өндірістің түрлі салаларындағы және ауыл шаруашылығындағы маңызы, суды тазарту әдістері, ауыз суын тазарту, Қазақстан Республикасындағы ауыз су мәселесі, су бассейнін ластанудан қорғау, Қазақстандағы су ресурстарының экологиялық мәселелері, сусыз мыс (II) сульфатының көмегімен суды анықтау әдісі:

№ 10 зертханалық тәжірибе "Судың кермектігін анықтау";

есептеуге берілген есептер: еріген заттың массалық үлесін, еріткіштің, еріген заттың массасын есептеу;

№ 4 бақылау жұмысы.

30. 9-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Электролиттік диссоциация". Электролиттер және бейэлектролиттер, С. Аррениустың электролиттік диссоциациялану теориясының негізгі қағидалары, электролиттік диссоциациялану механизмі, ерітінділердің немесе заттың балқымаларының электр өткізгіштігінің химиялық байланыс түріне тәуелділігі, күшті және әлсіз электролиттер, диссоциациялану дәрежесі, қышқыл, сілті және тұздардың судағы ерітінділерінде электролиттік диссоциациялануы, көпнегізді қышқылдардың, қышқылдық және негіздік тұздардың диссоциациялануы, ион алмасу реакциялары және олардың жүру жағдайлары, электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз және тұз ерітінділерінің химиялық қасиеттері, тұздар гидролизі;

№ 1 көрсетілім "Иондық және ковалентті полярлық байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациясы";

№ 1 зертханалық тәжірибе "Қышқыл, сілті ерітінділерінің рН анықтау";

№ 1 практикалық жұмыс "Ион алмасу реакциялары";

№ 2 зертханалық тәжірибе "Тұздар гидролизі";

есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша заттың мөлшерін, массасын, реакция өнімінің көлемін есептеу, диссоциациялану дәрежесін есептеу;

2) "Бейорганикалық заттарға сапалық талдау". Катиондарға сапалық реакциялар, жалын түсінің боялуы бойынша Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} металл катиондарын анықтау, аниондардың сапалық реакциялары, бейорганикалық қосылыстардың құрамын сапалық талдау;

№ 3 зертханалық тәжірибе жалын түсінің боялуы бойынша " Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} катиондарын анықтау";

№ 4 зертханалық тәжірибе " Fe^{2+} , Fe^{3+} , Cu^{2+} катиондарына сапалық реакциялар";

№ 5 зертханалық тәжірибе "Сулы ерітіндідегі Cl^- , Br^- , I^- , PO_4^{3-} , SO_4^{2-} , CO_3^{2-} , NO_3^- , SiO_3^{2-} аниондарын анықтау";

№ 2 практикалық жұмыс "Бейорганикалық қосылыстарды сапалық талдау";

есептеуге берілген есептер: егер әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілсе химиялық теңдеулер бойынша есептеу;

3) "Химиялық реакциялардың жылдамдығы". Химиялық реакциялардың жылдамдығы, химиялық реакциялардың жылдамдығына әсер ететін факторлар, бөлшектердің кинетикалық тұрғысынан реакция жылдамдығы, катализаторлар, ингибиторлар, катализаторлар мен ингибиторлардың реакция жылдамдығына әсері:

№ 2 көрсетілім "Түрлі химиялық реакциялардың жылдамдығы";

№ 6 зертханалық тәжірибе "Концентрацияның температурасы мен бөлшектер көлемінің реакция жылдамдығына әсері";

№ 3 практикалық жұмыс "Реакция жылдамдығына катализатордың әсері";

4) "Қайтымды реакциялар". Химиялық тепе-теңдік, тепе-теңдік динамикалық үдеріс ретінде, химиялық тепе-теңдіктің ығысуы, Ле-Шателье-Браун принципі, химиялық тепе-теңдік күйіне және химиялық реакция жылдамдығына жағдайлардың өзгерісінің әсері, бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан химиялық тепе-теңдік;

№ 3 көрсетілім "Қайтымды химиялық реакциялар";

№ 7 зертханалық тәжірибе "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы";

5) "Тотығу-тотықсыздану реакциялары". Химиялық элементтердің тотығу дәрежелері, қосылыстардың формулалары бойынша химиялық элементтердің тотығу дәрежелерін анықтау, тотықтырғыш және тотықсыздандырғыш туралы түсінік, тотығу-тотықсыздану реакциялары, электрондық баланс әдісі;

6) "Металдар мен қорытпалар". Металдардың жалпы сипаттамасы, металдық байланыс пен металдық кристалдық тор, темір мен мыстың физикалық және химиялық

қасиеттері, металдардың тек тотықсыздандырғыш қасиеттерін көрсетуі, темір қорытпалары және олардың қолданылуы, металлургия туралы түсінік, шойын мен болат өндірісі, Қазақстанда металлургияның дамуы, металдар мен олардың қорытпаларын алу, Қазақстандағы металдар және оның қосылыстарының маңызды кен орындары, металдарды өндіру үдерістері, қоршаған ортаға әсері, металдарды алу:

№ 4 көрсетілім "Металдардың кристалдық торы модельдері";

№ 5 көрсетілім "Металдар және қорытпалар";

есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның белгілі бір массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болған жағдайда реакция теңдеуі бойынша заттың массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу;

7) 1 (I), 2 (II) және 13 (III) топтар элементтері және олардың қосылыстары. 1 (I)-топ элементтері және олардың қосылыстары, атомдары құрылысы негізінде сілтілік металдардың жалпы қасиеттері, сілтілік металдардың оксидтері мен гидроксидтерінің негіздік қасиеттері және олардың қолданылуы, 2 (II)-топ элементтері және олардың қосылыстары, 1 (I)-ші және

2 (II)-топ металдарының жалпы қасиеттері, кальций оксиді мен гидроксидінің негіздік қасиеттері және олардың қолданылуы, 3 (III)-топ элементтері, алюминий және оның қосылыстары, алюминийдің қосылыстары мен қорытпаларының қолдану аймағы, алюминий, оның оксиді мен гидроксидінің екі дайлы қасиеттері:

№ 6 көрсетілім "Натрийдің, кальцийдің сумен әрекеттесуі";

№ 8 зертханалық тәжірибе "Кальций оксидінің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі";

№ 7 көрсетілім "Алюминий мен оның қорытпалары";

№ 9 зертханалық тәжірибе "Алюминийдің қышқыл және сілті ерітінділерімен әрекеттесуі";

№ 4 практикалық жұмыс "Металдар" тақырыбына эксперименттік есептер шығару; есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның белгілі массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болғанда, заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын реакция теңдеуі бойынша есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу;

№ 2 бақылау жұмысы;

8) 17 (VII), 16 (VI), 15 (V), 14 (IV) - топтарының элементтері және олардың қосылыстары.(VII) топ элементтері, галогендер, байланыс түрі және кристалдық тор типі, топтағы галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары, хлор, хлордың химиялық қасиеттері: металдармен, сутекпен және галогенидтермен әрекеттесуі, хлорсутек қышқылының құрамы қасиеттері мен қолданылуы, 16 (VI)-топ элементтері, күкірт,

күкірттің аллотропиялық түр өзгерістерінің физикалық қасиеттері, күкірттің негізгі қосылыстары және олардың физикалық және химиялық қасиеттері, қышқылдық жаңбырдың пайда болу себебі мен экологияға тигізетін әсері, күкірт қышқылы, күкірт қышқылы және оның тұздарының жалпы және ерекше қасиеттері, қасиеттері мен қолданылуы, 15 (V)-топ элементтері: азот, азоттың қасиеттері және табиғаттағы азот айналымы, аммиак, аммиактың қасиеттері, алынуы мен қолданылуы, аммиак өндірісі, (Габер синтезі): азот қышқылы, азот қышқылының қасиеттері, азот қышқылы мен нитраттардың өзіне тән қасиеттері, фосфор және оның қосылыстары, фосфорды аллотропиялық түрлендіру, фосфор қосылыстарының Қазақстандағы кен орындары, фосфор және оның қосылыстарының жалпы химиялық қасиеттері, минералды тыңайтқыштар, олардың Қазақстанда өндірілуі және оларды тиімді қолдану, азот және фосфор тыңайтқыштарының қоршаған ортаға әсері, 14 (IV) - топ элементтері, кремний және оның қосылыстары, кремнийдің қолданылу аймағы және оның жартылай өткізгіш ретінде маңызы, сұйық кристалдар, кремний, оның диоксиді мен карбидіндегі химиялық байланыс түрін және кристалдық тор типі, кремний мен оның қосылыстарының химиялық қасиеттері, Қазақстандағы силикат өнеркәсібі:

№ 8 көрсетілім "Күкірттің аллотропиялық түр өзгерістері";

№ 5 практикалық жұмыс "Сұйылтылған күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының химиялық қасиеттерін зерттеу";

№ 10 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек ерітіндісінің химиялық қасиеттерін зерттеу"

№ 11 зертханалық тәжірибе "Азот молекуласының моделін дайындау";

№ 12 зертханалық тәжірибе "Аммиак молекуласының моделін дайындау";

№ 6 практикалық жұмыс "Аммиактың алынуы және оның қасиеттерін зерттеу";

№ 13 зертханалық тәжірибе "Азот қышқылының басқа қышқылдармен ортақ қасиеттері";

№ 9 көрсетілім "Минералды тыңайтқыштар";

№ 10 көрсетілім "Алмаз, кремний, кремний диоксиді мен кремний карбидінің кристалдық торларының модельдері";

есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша есептеу, бірі зат бастапқы заттардан артық берілген есептер, егер реакция өнімінің практикалық шығымының массалық үлесі белгілі болса, химиялық реакция теңдеуі бойынша заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын есептеу, құрамындағы қоспаның массалық үлесі бар басқа заттың массасы бойынша реакция өнімінің массасын есептеу;

9) "Адам ағзасындағы химиялық элементтер". Адам ағзасының химиялық құрамы, макроэлементтер және микроэлементтер, олардың маңызы, адам ағзасының құрамына кіретін элементтер және олардың маңызы: (O, C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe),

Қазақстан тұрғындарының теңгерімді тамақтану рационы, ағзадағы кейбір элементтерді анықтау, ауыр металдармен қоршаған ортаның ластануы көздері, ауыр металдардың ағзаларға әсері:

№ 14 зертханалық тәжірибе "Сүйек құрамындағы кальцийді анықтау";

№ 15 зертханалық тәжірибе "Тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау";

№ 3 бақылау жұмысы;

10) "Органикалық химияға кіріспе". Органикалық химия – көміртек қосылыстарының химиясы, А.М. Бутлеровтың органикалық қосылыстардың құрылыс теориясының негізгі қағидалары, органикалық заттардың ерекшеліктері, органикалық қосылыстардың жіктелуі, функционалдық топ түсінігі, органикалық қосылыстардың гомологтық қатарлары, органикалық қосылыстардың гомологтық қатарлары, органикалық қосылыстардың номенклатурасы, органикалық қосылыстардың изомериясы:

№ 11 көрсетілім "Метан, этан, этен, этин, этанол, этаналь, этан қышқылы, глюкоза, аминокетан қышқылы модельдері";

№ 12 көрсетілім "Алкандардың алғашқы бес өкілдерінің және сызықты құрылымды спирттердің модельдері";

№ 13 көрсетілім "Пентан изомерлерінің модельдері";

есептеуге берілген есептер: элементтердің массалық үлесі және салыстырмалы тығыздығы бойынша газтәрізді заттардың молекулалық формулаларын табу;

11) "Көмірсутектер. Отын". Көмірсутектердің жіктелуі, номенклатурасы және изомериясы, қаныққан көмірсутектер, алкан, метан, қанықпаған көмірсутектер, алкендер, этилен, алкиндер, ацетилен, арендер, бензол, көмірсутектер арасындағы генетикалық байланыс, көмірсутектердің табиғи көздері, көмірсутекті отындар, табиғи газдың, мұнайдың, көмірдің Қазақстандағы кен орындары, оларды өндіру және өңдеу, көмірсутектерді өндіру, өңдеу және қолданудағы экологиялық мәселелер, көмірсутектерді экономиканың түрлі салаларында және тұрмыста пайдалану, альтернативті отын түрлері, мұнай, мұнай фракциялары және шикі мұнай өнімдерінің қолдану аймағы:

№ 14 көрсетілім "Этиленнің жануы, бром суы мен калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруі";

№ 15 көрсетілім "Отын түрлері";

№ 16 көрсетілім "Мұнай және мұнай өнімдері";

есептеуге берілген есептер: реакция өнімінің массасы немесе көлемі және белгілі заттың салыстырмалы тығыздығы бойынша органикалық заттың формуласын анықтау;

12) "Оттекті және азотты органикалық қосылыстар". Оттекті органикалық қосылыстардың жіктелуі және номенклатурасы, метанол, этанол, спирттердің улылығы және этил спиртінің адам организміне зиянды әсері, оттекті органикалық қосылыстардың өкілдері, этандиол, пропантриол, этан қышқылы, глюкоза, сахароза,

крахмал, целлюлозаның қолданылуы, карбон қышқылдары, күрделі эфирлер мен майлар, сабын, синтетикалық жуғыш заттар, синтетикалық жуғыш заттардың қоршаған ортаға әсері, көмірсулар, нәруыздар, аминқышқылдары, биологиялық маңызды органикалық қосылыстар, Қазақстанның тамақ өнеркәсібі:

№ 16 зертханалық тәжірибе "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу";

№ 17 зертханалық тәжірибе "Нәруыздардың денатурациясы";

есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болған жағдайда, реакция теңдеуі бойынша органикалық заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу, метан, бутан, этанолдың жану реакция теңдеуі бойынша оттектің, ауаның көлемдерін есептеу;

№ 4 бақылау жұмысы.

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі

31. Бағдарламада оқыту мақсаттары қолдануға ыңғайлы болу үшін төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімшені, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 9.2.1.2 кодында: "9" – сынып, "2.1." - бөлім мен бөлімше; "2" - оқу мақсатының реттік нөмірі.

32. Оқыту мақсаттарының жүйесі әр сынып бойынша жазылған:

1) заттардың бөлшектері:

Білім алушылар білуі тиіс:			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
	7.1.1.1 "Химия" ғылымының негізін оқытатынын білу; 7.1.1.2 химиялық зертханада және кабинетінде жұмыс жүргізу кезіндегі қауіпсіздік техникасының ережелерін білу және түсіну; 7.1.1.3 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырата алу; 7.1.1.4 заттардың әртүрлі агрегаттық күйлерін білу және бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан қатты, сұйық	8.1.1.1 зат мөлшерінің өлшем бірлігі ретінде мольді және Авогадро санын білу;	

<p>1.1 Атомдар, иондар және молекулар</p>	<p>, газ тәріздес заттардың құрылымын түсіндіре алу ; 7.1.1.5 салқындау үдерісін зерделеу, салқындау қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясына сай, өз бакылауларын түсіндіру; 7.1.1.6 судың қайнау үдерісін зерделеу, қыздыру қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясын пайдалана отырып, өз бакылауларын түсіндіру</p>	<p>8.1.1.2 формула бойынша заттың массасын, зат мөлшерін, құрылымдық бөлшектер санын есептей алу</p>	
	<p>7-сынып</p>	<p>8-сынып</p>	<p>9-сынып</p>
<p>1.2 Атом құрамы мен құрылысы</p>	<p>7.1.2.1 атомдар мен молекулалардың айырмашылығын білу; 7.1.2.2 әрбір элементтің химиялық таңбамен белгіленетіндігін және белгілі атом түрі екенін білу; 7.1.2.3 элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктей алу ; 7.1.2.4 заттарды құрамына қарай жай және күрделіге жіктеу; 7.1.2.5 протон, электрон, нейтронды және олардың атомдағы орналасу тәртібін, массасын зарядын білу; 7.1.2.6 алғашқы 20 элементтің атом құрылысы (p+, n0, e-) мен атом ядросының құрамын білу; 7.1.2.7 "изотоп" түсінігін білу; 7.1.2.8 Жердегі элементтердің басым бөлігі планеталардың қалыптасу кезінде пайда</p>		

	<p>болған изотоптар қоспасы түрінде кездесетіндігін түсіну; 7.1.2.9 табиғи изотоптары бар химиялық элементтердің атомдық массалары бөлшек сан болатындығын түсіну; 7.1.2.10 салыстырмалы атомдық массаның анықтамасын білу; 7.1.2.11 элементтердің атауларын, валенттілікті және олардың қосылыстардағы атомдық қатынастарын қолдана отырып, бинарлы химиялық қосылыстардың формулаларын дұрыс құра білу; 7.1.2.12 химиялық қосылыстың формуласы бойынша салыстырмалы молекулалық/ формулалық массасын есептеу</p>		
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
<p>1.3 Атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы. Атомдардан иондардың құрылуы</p>		<p>8.1.3.1 атомда электрондар ядродан арақашықтығы артқан сайын біртіндеп энергетикалық деңгейлер бойынша таралатынын түсіну; 8.1.3.2 әрбір электрон қабатында электрон саны нақты максимал мәннен аспайтынын түсіну; 8.1.3.3 s және p орбиталдарының пішінін білу; 8.1.3.4 алғашқы 20 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын және электронды –графикалық формулаларын жаза білу; 8.1.3.5 атомдар электрондарды қабылдай немесе жоғалта алатынын</p>	

		және осының нәтижесінде иондар түзілетінін түсіну; 8.1.3.6 "нольдік қосынды" әдісімен қосылыстардың формуласын құрастыру	
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1.4 Химиялық байланыстардың түрлері		8.1.4.1 электртерістілік ұғымына сүйеніп ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру; 8.1.4.2 иондық байланыстың түзілуін сипаттау және иондық қосылыстардың қасиеттерін болжау; 8.1.4.3 заттар қасиеттерінің кристалдық тор типтеріне тәуелділігін түсіндіру	9.1.4.1 металдық байланыс пен металдық кристалдық тор жайындағы білімдерін қолданып металдардың қасиетін түсіндіре алу; 9.1.4.2 металдарға тән физикалық және химиялық қасиеттерді сипаттау және металл атомдарының тек тотықсыздандырғыш қасиет көрсететінін түсіндіру; 9.1.4.3 құйма ұғымын білу және оның артықшылықтарын түсіндіру; 9.1.4.4 шойын мен болаттың құрамы мен қасиеттерін салыстыру; 9.1.4.5 галоген молекулала-рының электрондық формулаларын құрастыру және кристалдық тор түрлері мен байланыс типтерін анықтау; 9.1.4.6 аммиактың молекулалық, электрондық және құрылымдық формулаларын түсіндіру; 9.1.4.7 азот қышқылының молекулалық, формуласын білу және атомдар арасындағы химиялық байланыстардың түзілуін түсіндіру; 9.1.4.8 кремний, оның диоксиді мен карбидіндегі химиялық

байланыс түрін және кристалдық тор типін сипаттау

2) химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары:

Білім алушылар білуі тиіс:

	7-сынып	8-сынып	9-сынып
			<p>9.2.1.1 атом құрылысы негізінде сілтілік металдардың жалпы қасиеттерін түсіндіру;</p> <p>9.2.1.2 сілтілік металдардың оксидтері мен гидроксидтерінің негіздік қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру;</p> <p>9.2.1.3 1 (I) және 2 (II) - топ металдарының жалпы қасиеттерін салыстыру және химиялық реакция теңдеулерін құрастыру;</p> <p>9.2.1.4 кальций оксиді мен гидроксидінің негізгі қасиеттерін түсіндіру және қолданылуын сипаттау;</p> <p>9.2.1.5 атом құрылысы негізінде алюминийдің қасиеттерін түсіндіру, оның маңызды қосылыстары мен құймаларының қолдану аймағын атау;</p> <p>9.2.1.6 алюминийдің, оксиді мен гидроксидінің екідайлы қасиеттерін зерттеу;</p> <p>9.2.1.7 1 (I), 2 (II), 13 (III) -топ металдарының жай және күрделі заттармен әрекеттесуіне байланысты тәжірибені жоспарлау және жүргізу;</p> <p>9.2.1.8 топта галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын болжау;</p> <p>9.2.1.9 хлордың физикалық қасиеттерін сипаттау және металдармен, сутекпен және галогенидтермен</p>

2.1. Периодтық заң мен химиялық элементтердің периодтық жүйесі

7.2.1.1
И. ДҰберейнер
Дж. Ньюлендс, Д.И.
Менделеевтің
еңбектерінің мысалында
элементтердің жіктелуін
білу және салыстыру;
7.2.1.2
периодтық кестенің
кестенің құрылымын білу
және сипаттау: топтар
және периодтар

8.2.1.1 топ , период, атом
нөмірінің физикалық
мәнін түсіндіру;
8.2.1.2 бір топтағы
элементтердің сыртқы
электрондық деңгейінде
электрондар санының
бірдей болатындығын
түсіну;
8.2.1.3 топтар мен
периодтарда элементтер
қасиеттерінің өзгеру
заңдылығын түсіндіру;
8.2.1.4 периодтық
жүйедегі орны бойынша
элементті сипаттау;
8.2.1.5 химиялық
қасиеттері ұқсас
элементтердің бір топқа
жататындығын дәлелдеу;
8.2.1.6 химиялық
элементтердің табиғи
ұяластарын білу және
сілтілік металдар,
галогендер, инертті
элементтердің
ұяластарына мысалдар
келтіру;
8.2.1.7 химиялық
элементтің периодтық
кестеде орналасуына сай
қасиеттерін болжау

реакция теңдеулерін құру
;
9.2.1.10 хлорсутек
қышқылы ерітіндісінің
химиялық қасиеттерін
зерттеу және оның
қолдану аясын білу;
9.2.1.11 16 (VI) топ
элементтерінің жалпы
қасиеттерін сипаттау;
9.2.1.12 күкірттің
аллотропиялық түр
өзгерістерінің физикалық
қасиеттерін салыстыру
және күкірттің химиялық
қасиеттерін көрсететін
реакция теңдеулерін
құрастыру;
9.2.1.13 күкірттің (IV)
және (VI) оксидтерінің
физикалық және
химиялық қасиеттерін
салыстыру және күкірт
диоксидінің
физиологиялық әсерін
түсіндіру;
9.2.1.14 күкірт қышқылы
ерітіндісі мен оның
тұздарының физикалық
және химиялық
қасиеттерін зерттеу;
9.2.1.15 азоттың
қасиеттерін және
табиғаттағы азот
айналымын түсіндіру;
9.2.1.16 аммиакты алу
және қасиеттері мен
қолданылуын түсіндіру;
9.2.1.17 аммиакты
аммоний тұзы ерітіндісі
мен сілті ерітіндісін
әрекеттестіру жолымен
алуды білу және газ
тәрізді аммиак пен оның
ерітіндісінің қасиеттерін
зерттеу;
9.2.1.18 азоттан азот
қышқылын алудың
реакция теңдеуін
құрастыру;
9.2.1.19 азот
қышқылының басқа
қышқылдармен жалпы

			<p>ортақ қасиеттерін зерттеу ;</p> <p>9.2.1.20 сұйылтылған және концентрлі азот қышқылының металдармен әрекеттесуінің ерекшелігін сипаттау және электронды баланс әдісімен реакция теңдеуін құрастыру;</p> <p>9.2.1.21 нитраттың термиялық айрылуының ерекшелігін түсіндіру, реакция теңдеулерін құрастыру;</p> <p>9.2.1.22 фосфордың аллотропиялық түр өзгерістерін салыстыру;</p> <p>9.2.1.23 фосфор және оның қосылыстарының жалпы химиялық қасиеттерін түсіндіру;</p> <p>9.2.1.24 кремнийдің қолданылу аймағын және оның жартылай өткізгіш ретінде қолданылуын түсіндіру;</p> <p>9.2.1.25 кремний және оның қосылыстарының негізгі химиялық қасиеттерін сипаттау және реакция теңдеулерін құрастыру</p>
<p>2.2 Химиялық реакциялардың жіктелуі</p>	<p>7-сынып</p> <p>7.2.2.1 сұйылтылған қышқылдардың қолдану аяларын және олармен жұмыс жасау ережелерін атау;</p> <p>7.2.2.2 сұйылтылған қышқылдардың әртүрлі металдармен реакцияларын зерттеу және сутек газының сапалық реакциясын жүзеге асыру ;</p>	<p>8-сынып</p> <p>8.2.2.1 бастапқы және түзілген заттардың саны мен құрамы бойынша химиялық реакцияларды жіктеу;</p>	<p>9-сынып</p> <p>9.2.2.1 реакция теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құру;</p> <p>9.2.2.2 бейтараптану және ион алмасу реакцияларының жүру себептерін түсіндіру;</p> <p>9.2.2.3 тотығу дәрежесі ұғымының мәнін түсіндіру және оны заттың формуласы бойынша анықтау;</p> <p>9.2.2.4 тотығу және тотықсыздану үдерістері бір-бірімен байланысты екенін және бір мезгілде жүретіндігін түсіну;</p>

	<p>7.2.2.3 кейбір карбонаттардың сұйылтылған қышқылдармен реакцияларын зерттеу және көмірқышқыл газының сапалық реакциясын жүзеге асыру</p>	<p>8.2.2.2 табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакцияларды сипаттау</p>	<p>9.2.2.5 тотығу-тотықсыздану реакцияларын тотығу дәрежесі өзгере жүретін реакциялар ретінде түсіну; 9.2.2.6 тотығу процесін электронды беру, ал тотықсыздану-электронды қосып алу деп түсіну; 9.2.2.7 электрондық баланс әдісімен тотығу-тотықсыздану реакцияларының коэффициенттерін қою</p>
	<p>7-сынып</p>	<p>8-сынып</p>	<p>9-сынып</p>
		<p>8.2.3.1 заттар құрамындағы элементтердің массалық үлесін табу, элементтердің массалық үлесі бойынша заттардың формуласын шығару; 8.2.3.2 әрекеттесетін заттар қатынасын эксперименттік жолмен анықтау; 8.2.3.3 реакцияға қатысатын және түзілетін заттардың формуласын жаза отырып, химиялық реакциялар теңдеулерін құру; 8.2.3.4 заттар массасының сақталу заңын білу; 8.2.3.5 химиялық реакция теңдеулері бойынша зат массасын, зат мөлшерін есептеу; 8.2.3.6 Авогадро заңын білу және қалыпты және стандартты жағдайлардағы газдар көлемін есептеуде молярлық көлемді қолдану; 8.2.3.7 газдардың салыстырмалы тығыздығын және заттың молярлық массасын салыстырмалы тығыздық бойынша есептеу;</p>	<p>9.2.3.1 әрекеттесуші заттардың біреуі артық берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер жүргізу; 9.2.3.2 қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын, басқа заттың массасы белгілі жағдайда реакция теңдеуі бойынша зат массасын есептеу; 9.2.3.3 теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімінің шығымын есептеу; 9.2.3.4 газтекес заттардың молекулалық формуласын салыстырмалы тығыздық немесе элементтердің</p>

<p>2.3 Зат массасы ның сақталу заңы</p>		<p>8.2.3.8 газдардың қатысуымен жүретін реакциялар бойынша есептер шығаруда газдардың көлемдік қатынас заңын қолдану</p>	<p>массалық үлестері арқылы анықтау</p>
<p>2.4 Металдардың электрохимиялық кернеу қатары</p>	<p>7-сынып</p>	<p>8-сынып</p> <p>8.2.4.1 кейбір металдар басқаларға қарағанда тотығуға тезірек ұшырайтындығын білу; 8.2.4.2 белсенді металдардың салқын сумен, ыстық су немесе бумен әрекеттесуін сипаттау; 8.2.4.3 металдар коррозиясын туындатуға әсер ететін жағдайларды зерттеу; 8.2.4.4 қышқыл ерітінділерімен әртүрлі металдардың реакцияларын зерттеу; 8.2.4.5 металдардың қышқылдармен әрекеттесуінің реакция теңдеулерін құрастыру; 8.2.4.6 металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуінің жоспарын жасау және жүргізу;</p>	<p>9-сынып</p>

	8.2.4.7 эксперимент нәтижесі бойынша металдардың белсенділік қатарын құру және оны анықтама мәліметтерімен сәйкестендіру; 8.2.4.8 металдардың белсенділік қатарын қолданып металдардың таныс емес орынбасу реакцияларының жүру мүмкіндігін болжау	
--	--	--

3) химиядағы энергетика:

Білім алушылар білуі тиіс:			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
3.1 Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар	7.3.1.1 ауа құрамын білу; 7.3.1.2 заттардың жану кезінде ауаның құрамына кіретін оттектің жұмсалатындығын білу; 7.3.1.3 атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызын түсіну; 7.3.1.4 затты жағуға қажетті жағдайларды және жану реакциясының өнімдерін білу; 7.3.1.5 тез тұтанатын, жанғыш және жанбайтын заттарға мысалдар келтіру; 7.3.1.6 заттардың таза оттеkte ауаға қарағанда жақсырақ жанатындығын түсіну; 7.3.1.7 металдар мен бейметалдардың жануы кезінде оксидтер түзілетіндігін білу	8.3.1.1 заттың жану реакциясының өнімі көбінесе оксидтер екенін және құрамында көміртегі бар отын оттеkte жанғанда, көміркышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілетінін түсіну; 8.3.1.2 парниктік эффектiнiң себептерiн түсiндiру және шешу жолдарын ұсыну; 8.3.1.3 экзотермиялық реакциялар жылу бөле жүретiнiн, ал эндотермиялық реакциялар жылу сiңiре жүретiнiн білу; 8.3.1.4 әртүрлі жанғыш заттардың қоршаған ортаға әсерін түсіну; 8.3.1.5 энергия өзгерісін бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру	
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
			9.3.2.1 реакция жылдамдығы ұғымын түсіндіру; 9.3.2.2 реакция жылдамдығына әсер ететін факторларды анықтау және оны бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру;

<p>3.2 Химиялық реакциялардың жылдамдығы</p>			<p>9.3.2.3 катализатордың реагенттен айырмашылығын және олардың реакция жылдамдығына әсерін түсіндіру; 9.3.2.4 реакция жылдамдығына ингибитордың әсерін түсіндіру</p>
<p>3.3 Химиялық тепе-теңдік</p>			<p>9.3.3.1 тепе-теңдікті динамикалық үдеріс ретінде сипаттау; 9.3.3.2 Ле-Шателье-Браун принципі бойынша химиялық тепе-теңдіктің ығысуын болжау; 9.3.3.3 химиялық тепе-теңдік күйіне және химиялық реакция жылдамдығына жағдайлар өзгерісінің әсерін түсіну және ажырату; 9.3.3.4 химиялық тепе-теңдікті бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру; 9.3.3.5 аммиак өндірісінің үдерісін сипаттау</p>
		<p>8.3.4.1 заттарды олардың судағы ерігіштігі бойынша жіктеу; 8.3.4.2 заттар ерітінділерінің табиғаттағы және күнделікті өмірдегі маңызын түсіндіру; 8.3.4.3 заттың ерігіштігіне температура әсерін түсіндіру; 8.3.4.4 буландыру техникасын қолдана отырып, заттың 100 г судағы ерігіштігін есептеу, алынған нәтижелерді анықтамалық мәндермен салыстыру; 8.3.4.5 еріген заттың массалық үлесі мен ерітіндінің белгілі</p>	<p>9.3.4.1 қышқылдар, еритін және ерімейтін</p>

<p>3.4 Қышқылдар мен негіздер теориясы</p>	<p>7.3.4.1 кейбір табиғи қышқылдар мен сілтілердің "қышқылдық" және "сабындылық" қасиеттер белгілері болуы мүмкін екендігін білу; 7.3.4.2 химиялық индикаторлар метилоранж, лакмус, фенолфталеинді және олардың әртүрлі ортада түстерінің өзгеруін білу; 7.3.4.3 рН шкаланың негізінде әмбебап индикаторды қолданып, сілтілер мен қышқылдарды анықтай алу; 7.3.4.4 "антацидтік заттарды" қолдану мысалында қышқылдардың бейтараптаныуын түсіну</p>	<p>массасы бойынша еріген заттың массасын есептеу; 8.3.4.6 ерітіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу; 8.3.4.7 оксидтердің жіктелуін және қасиеттерін білу, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 8.3.4.8 қышқылдардың жіктелуін, қасиеттерін білу және түсіну, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 8.3.4.9 негіздердің жіктелуі мен қасиеттерін білу және түсіну, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 8.3.4.10 тұздарды алудың әртүрлі әдістерін білу, сәйкес реакция теңдеулерін құрастыру; 8.3.4.11 тұздардың қасиеттерін, жіктелуін білу және түсіну, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 8.3.4.12 бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары арасындағы генетикалық байланысты зерттеу</p>	<p>негіздер, орта тұздардың химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құрастыру; 9.3.4.2 қышқылдар және негіздер, орта тұздардың химиялық қасиеттерін тәжірибе жүзінде зерттеу және қорытынды жасау; 9.3.4.3 орта тұз ерітінді-сінің ортасын тәжірибе жүзінде анықтау; 9.3.4.4 орта тұз гидролизінің теңдеуін молекулалық және иондық түрде құрастыру; 9.3.4.5 орта тұз ерітіндісінің реакция ортасын болжау</p>
--	--	--	--

4) химия және қоршаған орта:

Білім алушылар білуі тиіс:			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
			<p>9.4.1.1 электролиттер мен бейэлектролиттердің анықтамасын білу және мысалдар келтіру; 9.4.1.2 заттардың ерітінділері немесе</p>

4.1 Заттардың жіктелуі

7.4.1.1 элементті (жай зат) бірдей атомдардың жиынтығы ретінде түсіну;

7.4.1.2 таза заттар атомдардың немесе молекулалардың бір түрінен түзілетінін білу;

7.4.1.3 элемент (жай зат) қоспа және қосылыс түсініктерін ажырата алу;

7.4.1.4 қосылыстардың және элементтердің физикалық қасиеттері туралы алған білімдерін қоспа құрамындағы таныс емес заттарды ажыратуға қолдана алу;

7.4.1.5 қоспалардың түрлерін және оларды бөлу әдістерін білу;

7.4.1.6 қоспаны бөлуге негізделген тәжірибені жоспарлау және өткізу

балқымаларының электрөткізгіштігі химиялық байланыс түріне тәуелді екендігін түсіндіру;

9.4.1.3 иондық және коваленттік полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациялану механизмін түсіндіру;

9.4.1.4 электролиттік диссоциация теориясының негізгі қағидаларын білу;

9.4.1.5 ерітінділердің қышқылдылығы мен сілтілігін ажырату;

9.4.1.6 қышқыл, негіз, орта және қышқылдық тұздардың электролиттік диссоциациялану тендеулерін құрастыру;

9.4.1.7 күшті және әлсіз электролиттерге мысал келтіру және оларды ажырату, диссоциациялану дәрежесін анықтай білу;

9.4.1.8 Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} металл катиондарын анықтау үшін жалын түсінің боялу реакциясын жүргізу және сипаттау;

9.4.1.9 Fe^{2+} , Fe^{3+} , Cu^{2+} катиондарына сапалық реакция жүргізу;

9.4.1.10 хлорид-, бромид-, йодид-, сульфат-, карбонат-, фосфат-, нитрат-, силикат-иондарына сапалық реакцияларды тәжірибе жүзінде жүргізу және ион алмасу реакцияларын бақылап, нәтижесін сипаттау;

9.4.1.11 белгісіз заттардағы катион мен аниондарды анықтау тәжірибесінің жоспарын

			құру және оны практикада жүзеге асыру
4.2 Жер химиясы	<p>7.4.2.1 жер қыртысында көптеген пайдалы химиялық қосылыстар барын түсіну;</p> <p>7.4.2.2 кейбір минералдар мен пайдалы табиғи қосылыстардың кендерге жататынын түсіну;</p> <p>7.4.2.3 металды алу үшін кенді өңдеу үдерісін сипаттау;</p> <p>7.4.2.4 Қазақстан қандай минералды және табиғи ресурстармен бай екендігін және олардың кен орындарын білу;</p> <p>7.4.2.5 табиғи ресурстарды өндірудің қоршаған ортаға әсерін зерделеу</p>	<p>8.4.2.1 сутекті алу және оның қасиеттері мен қолдануын зерттеу;</p> <p>8.4.2.2 ауа құрамындағы және жер қыртысындағы оттектің пайыздық мөлшерін білу;</p> <p>8.4.2.3 оттекті алу және оның қасиеттері мен қолданылуын зерттеу;</p> <p>8.4.2.4 оттектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрамы мен қасиеттерін салыстыру;</p> <p>8.4.2.5 Жер бетіндегі озон қабатының маңызын түсіндіру;</p> <p>8.4.2.6 судың табиғатта кең таралғандығын, бірегей қасиеттерін және оның өмір үшін маңызын түсіндіру;</p> <p>8.4.2.7 табиғаттағы су айналымын түсіндіру;</p> <p>8.4.2.8 судың ластану қауіптілігін және салдарын анықтау, суды тазарту әдістерін түсіндіру;</p> <p>8.4.2.9 судың "кермектігін" анықтау және оны жою тәсілдерін түсіндіру;</p> <p>8.4.2.10 суды сусыз мыс (II) сульфатын қолданып анықтау тәсілін білу;</p> <p>8.4.2.11 табиғаттағы және тірі ағзалар қызметі мен адамның тіршілігіндегі жүретін химиялық реакцияларды сипаттау</p>	<p>9.4.2.1 қышқылдық жаңбырлардың пайда болу себебі мен экологияға тигізетін әсерін түсіндіру;</p> <p>9.4.2.2 фосфор қосылыстарының Қазақстандағы кен орындарын атау;</p> <p>9.4.2.3 минералды тыңайтқыштардың жіктелуін және олардың құрамына кіретін қоректік элементтерді білу;</p> <p>9.4.2.4 азот және фосфор тыңайтқыш-тарының қоршаған ортаға әсерін оқып білу;</p> <p>9.4.2.5 Қазақстандағы металдардың кен орындарын атау және оларды өндіру процестерін, қоршаған ортаға әсерін түсіндіру;</p> <p>9.4.2.6 кеннен металды алу үдерісін сипаттау</p>
			<p>9.4.3.1 органикалық қосылыстардың көптүрлілігінің себептерін түсіндіру;</p> <p>9.4.3.2 көмірсутектердің және олардың туындылары: спирттер, альдегидтер, карбон</p>

8.4.3.1 көміртек неліктен көптеген қосылыстарында төрт

қышқылдары, аминқышқылдарының жіктелуін білу;
9.4.3.3 функционалдық топ түсінігін берілген класс қосылысының химиялық қасиеттерін анықтайтын топ ретінде түсіндіру;
9.4.3.4 гомолог ұғымын және гомологтық айырмашылықты білу;
9.4.3.5 органикалық қосылыстардың негізгі кластары: алкандар, алкендер, алкиндер, арендер, спирттер, альдегидтер қарбон қышқылдары, аминқышқылдары үшін IUPAC номенклатурасын қолдану;
9.4.3.6 көмірсутектердің құрылымдық изомерлерінің формулаларын құрастыра алу және изомерия құбылысын білу;
9.4.3.7 алкандардың химиялық қасиеттерін сипаттау және оны реакция теңдеулерімен дәлелдеу;
9.4.3.8 еріткіштерді алу үшін алкандарды хлорлаудың маңызы мен бұл еріткіштердің қауіптілік дәрежесін түсіндіру;
9.4.3.9 қанықпағандық ұғымын сипаттау;
9.4.3.10 этен мысалында алкендердің химиялық қасиеттерін (жану, гидрлеу, гидратация, галогендеу, сапалық реакциялар) оқып үйрену, химиялық реакция теңдеулерімен дәлелдеу;
9.4.3.11 полиэтилен мысалында полимерлену реакциясының механизмі

4.3 Көміртек және оның қосылыстары

байланыс түзетінін түсіндіру;

8.4.3.2 табиғатта көміртек және оның қосылыстарының таралуын сипаттау;

8.4.3.3 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрылысын және қасиеттерін салыстыру;

8.4.3.4 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолданылу аймағын зерттеу;

8.4.3.5 көміртектің физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу;

8.4.3.6 көміртек жанған кезде көміртек диоксиді мен көміртек монооксидінің түзілу жағдайларын сипаттау және тірі ағзаға иіс газының физиологиялық әсерін түсіндіру;

8.4.3.7 көмір-қышқыл газын алу, оны анықтау және қасиеттерін зерттеу;

8.4.3.8 өміртегінің табиғаттағы айналымын құру және түсіндіру

мен полимерлердің құрылымының ерекшеліктерін түсіндіру;

9.4.3.12 пластиктің ыдырау мерзімінің ұзақтық мәселесін түсіну және оқып білу,

қоршаған ортада пластик материалдардың көбеюінің зардабын білу;

9.4.3.13 этин мысалында алкиндердің химиялық қасиеттерін (жану, гидрлеу, гидратация, галогендеу, сапалық реакциялар) оқып үйрену, химиялық реакция теңдеулерімен дәлелдеу;

9.4.3.14 бензолдың алынуы, қасиеттері және қолданылуын сипаттау;

9.4.3.15 құрамында көміртек бар қосылыстардың отын ретінде пайдалану мүмкін екендігін білу және альтернативті отын түрлерін зерттеу, олардың

артықшылықтары мен кемшіліктерін атау;

9.4.3.16 Қазақстандағы көмірдің, мұнайдың, табиғи газдың кен орындарын атау және оларды өндірудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру;

9.4.3.17 мұнай фракцияларын және шикі мұнайды айдау өнімдерінің қолдану аймақтарын атау;

9.4.3.18 оттекті органикалық заттардың жіктелуін білу;

9.4.3.19 спирттердің жіктелуін метанол мен этанолдың қолданылуын, этанолдың алынуын білу және қасиеттерін түсіндіру;

9.4.3.20 метанол мен этанолдың адам ағзасына

физиологиялық әсерін түсіндіру;
 9.4.3.21 этиленгликоль мен глицериннің физикалық қасиеттері мен қолданылуын білу;
 9.4.3.22 карбон қышқылдарының құрамын білу және сірке қышқылының химиялық қасиеттері мен қолданылуын сипаттау;
 9.4.3.23 күрделі эфирлер мен майлардың ерекшеліктері мен майлардың қызметін түсіндіру;
 9.4.3.24 сабынның алынуы мен оның қолданылуын білу;
 9.4.3.25 синтетикалық жуғыш заттардың қоршаған ортаға әсерін түсіндіру;
 9.4.3.26 көмірсулардың жіктелуін, биологиялық маңызы мен қызметін түсіндіру;
 9.4.3.27 нәруыздағы а-аминқышқылдар арасында пептидтік байланыстың түзілуін түсіндіру;
 9.4.3.28 нәруыз денатурациясының реакциясын зерттеу;
 9.4.3.29 нәруыздың биологиялық маңызы мен қызметін түсіндіру

5) химия және өмір:

Білім алушылар білуі тиіс:

	7-сынып	8-сынып	9-сынып
	<p>7.5.1.1 тағам өнімдерін химиялық заттардың жиынтығы деп түсіну; 7.5.1.2 тағамдық өнімдердің бір қатарын:</p>		<p>9.5.1.1 адам ағзасының құрамына кіретін элементтерді атау және олардың маңызын түсіндіру (O, C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe); 9.5.1.2 Қазақстан тұрғындарының типтік тамақтану рационын зерттеу және теңгерімді</p>

5.1 Биохимия	қант, крахмал, (көмірсулар), нәруыз, майларды білу және анықтай алу; 7.5.1.3 адам ағзасына кіретін элементтерді (O, C, H, N, Ca, P, K) білу; 7.5.1.4 тыныс алу үдерісін түсіндіру	тамақтану рационның құрастыру; 9.5.1.3 кальций мен темірдің адам ағзасындағы рөлін түсіндіру; 9.5.1.4 тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау; 9.5.1.5 қоршаған ортаның ауыр металдармен ластану көздерін атау және олардың ағзаларға әсерін түсіндіру
--------------	---	--

33. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

34. Осы оқу бағдарламасы Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған "Химия" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспарына (төмендетілген оқу жүктемесімен) сәйкес іске асырылады.

Ұзақ мерзімді жоспарда әр бөлімде жүзеге асырылатын оқу мақсаттарының көлемі көрсетілген.

3-параграф. Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған "Химия" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар (төмендетілген оқу жүктемесімен)

1) 7-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаты
1-тоқсан		
Білім алушылар:		
7.1 Химия пәніне кіріспе. Таза заттар және қоспалар	Химия пәні. №1 практикалық жұмыс "Қауіпсіздік техникасының ережелерімен және зертханалық құрал-жабдықтармен танысу"	7.1.1.1 химия ғылымының негізін оқытатынын білу; 7.1.1.2 химиялық лабораторияда және кабинетте жұмыс жүргізу кезіндегі қауіпсіздік техникасының ережелерін білу және түсіну
	Элемент, қоспа және қосылыс. № 1 зертханалық тәжірибе "Заттар қоспалары мен олардың қосылыстарын салыстыру"	7.4.1.1 элементті (жай зат) бірдей атомдардың жиынтығы ретінде түсіну; 7.4.1.2 таза заттар атомдардың немесе молекулалардың бір түрінен түзілетінін білу; 7.4.1.3 элемент(жай зат), қоспа және қосылыс түсініктерін ажырата алу; 7.4.1.4 қосылыстардың және элементтердің физикалық қасиеттері туралы алған

		білімдерін қоспа құрамындағы таныс емес заттарды ажыратуға қолдана алу
	Қоспаларды бөлу әдістері. № 2 зертханалық тәжірибе "Ластанған ас тұзын тазарту"	7.4.1.5 қоспалардың түрлерін және оларды бөлу әдістерін білу; 7.4.1.6 қоспаны бөлуге негізделген тәжірибені жоспарлау және өткізу
7.1 Заттардың агрегаттық күйінің өзгеруі	Физикалық және химиялық құбылыстар. № 3 зертханалық тәжірибе "Химиялық реакциялардың белгілері"	7.1.1.3 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырату
	Заттардың агрегаттық күйлері	7.1.1.4 заттардың әртүрлі агрегаттық күйлерін білу және бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан қатты, сұйық, газ тәріздес заттардың құрылымын түсіндіру
	Салқындау үдерісі № 4 зертханалық тәжірибе "Салқындау үдерісін зерттеу"	7.1.1.5 салқындау үдерісін зерделеу, салқындау қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясына сай, өз бақылауларын түсіндіру
	Қыздыру үдерісі № 5 зертханалық тәжірибе "Судың қайнау үдерісін зерттеу"	7.1.1.6 судың қайнау үдерісін зерделеу, қыздыру қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясын пайдалана отырып, өз бақылауларын түсіндіру
2-тоқсан		
7.2 Атомдар Молекулалар Заттар	Атомдар мен молекулалар	7.1.2.1 атомдар мен молекулалардың айырмашылығын білу
	Химиялық элементтер. Жай және күрделі заттар	7.1.2.2 әрбір элементтің химиялық таңбамен белгіленетіндігін және белгілі атом түрі екенін білу; 7.1.2.3 элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктеу; 7.1.2.4 заттарды құрамына қарай жай және күрделіге жіктеу
	Атомның құрамы мен құрылысы. Изотоптар	7.1.2.5 протон, электрон, нейтронды және олардың атомдағы орналасу тәртібін, массасын зарядын білу; 7.1.2.6 алғашқы 20 элементтің атом құрылысы (p+, n0, e-) мен атом ядросының құрамын білу; 7.1.2.7 изотоп түсінігін білу
	Ауа. Ауаның құрамы	7.3.1.1 ауа құрамын білу;

7.2 Ауа. Жану реакциясы	№6 зертханалық тәжірибе " Балауыз шамның жануы"	7.3.1.2 заттардың жану кезінде ауаның құрамына кіретін оттектің жұмсалатындығын білу; 7.3.1.3 атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызын түсіну
	Жану үдерісі № 2 практикалық жұмыс/ көрсетілім "Күкірттің, фосфордың, темірдің ауада және оттеkte жануын салыстыру"	7.3.1.4 затты жағуға қажетті жағдайларды және жану реакциясының өнімдерін білу; 7.3.1.5 тез тұтанатын, жанғыш және жанбайтын заттарға мысалдар келтіру; 7.3.1.6 заттардың таза оттеkte жақсырақ жанатындығын түсіну; 7.3.1.7 металдар мен бейметалдардың жануы кезінде оксидтер түзілетіндігін білу
3-тоқсан		
7.3 Химиялық реакциялар	Табиғи қышқылдар мен негіздер. Индикаторлар. №7 зертханалық тәжірибе " Ерітінділердің қышқылдық, сілтілік ортасын анықтау"; №8 зертханалық тәжірибе " Хлорсутек қышқылының бейтараптану реакциясы"	7.3.4.1 "қышқылдық" және " сабындылық" қасиеттер кейбір табиғи қышқылдар мен сілтілердің белгілері болуы мүмкін екендігін білу; 7.3.4.2 химиялық индикаторлар метилоранж, лакмус, фенолфталеинді және олардың әртүрлі ортадағы түстерінің өзгеруін білу; 7.3.4.3 рН шкаласы негізінде әмбебап индикаторды қолданып, сілтілер мен қышқылдарды анықтай алу; 7.3.4.4 "антацидтік заттарды" қолдану мысалында қышқылдардың бейтараптануын түсіну
	Сұйылтылған қышқылдардың металдармен әрекеттесуі. №9 зертханалық тәжірибе " Мырыштың сұйылтылған тұз қышқылымен әрекеттесуі"; №10 зертханалық тәжірибе " Сутекке сапалық реакция"	7.2.2.1 сұйылтылған қышқылдардың қолдану аяларын және олармен жұмыс жасау ережелерін атау; 7.2.2.2 сұйылтылған қышқылдардың әртүрлі металдармен реакцияларын зерттеу жәнесутек газының сапалық реакциясын жүзеге асыру
	Сұйылтылған қышқылдардың карбонаттармен әрекеттесуі. № 3 практикалық жұмыс " Сұйылтылған қышқылдар мен карбонаттардың әрекеттесуі. Көмірқышқыл газына сапалық реакция"	7.2.2.3 кейбір карбонаттардың сұйылтылған қышқылдармен реакцияларын зерттеу және көмірқышқыл газының сапалық реакциясын жүзеге асыру

7.3 Химиялық элементтердің периодтық кестесі	Химиялық элементтердің периодтық кестелерін құру тарихы	7.2.1.1 И. Дүберейнер, Дж. Ньюлендс, Д.И. Менделеевтің еңбектерінің мысалында элементтердің жіктелуін білу және салыстыру
	Периодтық кестенің құрылымы	7.2.1.2 периодтық кестенің құрылымын білу және сипаттау: топтар мен периодтар
7.3 Салыстырмалы атомдық масса және қарапайым формула	Салыстырмалы атомдық масса	7.1.2.8 Жердегі элементтердің басым бөлігі планеталардың қалыптасу кезінде пайда болған изотоптар қоспасы түрінде кездесетіндігін түсіну; 7.1.2.9 табиғи изотоптары бар химиялық элементтердің атомдық массалары бөлшек сан болатындығын түсіну; 7.1.2.10 салыстырмалы атомдық массаның анықтамасын білу
	Валенттілік. Химиялық формулалар. Қосылыстардың формуласы бойынша салыстырмалы молекулалық массасын есептеу	7.1.2.11 элементтердің атауларын, валенттілікті және олардың қосылыстардағы атомдық қатынастарын қолдана отырып, биэлементті химиялық қосылыстардың формулаларын дұрыс құра білу; 7.1.2.12 химиялық қосылыстың формуласы бойынша салыстырмалы молекулалық/ формулалық массасын есептеу
4-тоқсан		
7.4 Адам ағзасындағы химиялық элементтер	Тағам құрамындағы қоректік заттар. № 4 практикалық жұмыс "Тағам құрамындағы қоректік заттарды анықтау"	7.5.1.1 тағам өнімдерін химиялық заттардың жиынтығы деп түсіну; 7.5.1.2 тағамдық өнімдердің бір қатарын: қант, крахмал, (көмірсулар), нәруыз, майларды білужәне анықтай алу
	Адам ағзасындағы химиялық элементтер. Тыныс алу үдерісі. №11 зертханалық тәжірибе "Тыныс алу үдерісін зерттеу"	7.5.1.3 адам ағзасына кіретін элементтерді (О, С, Н, N, Са, Р, К) білу; 7.5.1.4 тыныс алу үдерісін түсіндіру
7.4 Геологиялық химиялық қосылыстар	Пайдалы геологиялық химиялық қосылыстар. Кен құрамы	7.4.2.1 Жер қыртысында көптеген пайдалы химиялық қосылыстар барын түсіну; 7.4.2.2 кейбір минералдар мен пайдалы табиғи қосылыстардың кендерге жататынын білу; 7.4.2.3 металды алу үшін кенді өңдеу үдерісін сипаттау

	Қазақстанның пайдалы қазбалары Минералдарды өндірудің экологиялық аспектілері	7.4.2.4 Қазақстан қандай минералды және табиғи ресурстармен бай екендігін және олардың кен орындарын білу; 7.4.2.5 табиғи ресурстарды өндірудің қоршаған ортаға әсерін зерделеу
--	---	---

2) 8-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырып/ Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
8.1 Атомдағы электрондардың козғалысы	Атомда электрондардың таралуы	8.1.3.1 атомда электрондар ядродан арақашықтығы артқан сайын біртіндеп энергетикалық деңгейлер бойынша таралатынын түсіну
	Энергетикалық деңгейлер. № 1 зертханалық тәжірибе " " Атомдар модельдерін жасау"	8.1.3.2 әрбір электрон қабатында электрон саны нақты максимал мәннен аспайтынын түсіну; 8.1.3.3 s және p орбиталдарының пішінін білу; 8.1.3.4 алғашқы 20 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын және электронды графикалық формуларын жаза білу
	Иондардың түзілуі	8.1.3.5 атомдар электрондарды қабылдай немесе жоғалта алатынын және осының нәтижесінде иондар түзілетінін түсіну
	Қосылыстар формуласын құрастыру	8.1.3.6 "нольдік қосынды" әдісімен қосылыстардың формуласын құрастыру
8.1 Заттардың формулалары және химиялық реакция теңдеулері	Химиялық формулалар бойынша есептеулер	8.2.3.1 заттар құрамындағы элементтердің массалық үлесін табу, элементтердің массалық үлесі бойынша заттардың формуласын шығару
	Химиялық реакция теңдеулерін құру. Зат массасының сақталу заңы. № 1 көрсетілім "Зат массасының сақталу заңын дәлелдейтін тәжірибе"; № 2 зертханалық тәжірибе " " Әрекеттесуші заттардың қатынасы "	8.2.3.2 әрекеттесетін заттар қатынасын эксперименттік жолмен анықтау; 8.2.3.3 реакцияға қатысатын және түзілетін заттардың формуласын жаза отырып, химиялық реакциялар теңдеулерін құру; 8.2.3.4 заттар массасының сақталу заңын білу
		8.2.2.1 бастапқы және түзілген заттардың саны мен құрамы

	Химиялық реакция типтері	бойынша химиялық реакцияларды жіктеу
	Табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакциялар	8.2.2.2 табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакцияларды сипаттау
8.1 Металдар белсенділігін салыстыру	Металдардың оттегімен және сумен әрекеттесуі. № 2 көрсетілім "Белсенді металдардың салқын және ыстық сумен әрекеттесуі"	8.2.4.1 кейбір металдар басқаларға қарағанда тотығуға тезірек ұшырайтындығын білу; 8.2.4.2 белсенді металдардың салқын сумен, ыстық су немесе бумен әрекеттесуін сипаттау; 8.2.4.3 металдар коррозиясын туындатуға әсер ететін жағдайларды зерттеу
	Металдардың қышқыл ерітінділерімен әрекеттесуі. № 3 зертханалық тәжірибе "Металдардың қышқылдар ерітінділерімен әрекеттесуі"	8.2.4.4 қышқыл ерітінділерімен әртүрлі металдардың реакцияларын зерттеу; 8.2.4.5 металдардың қышқылдармен әрекеттесуінің реакция теңдеулерін құрастыру
	Металдардың тұз ерітінділерімен реакциялары. № 3 көрсетілім "Тұз ерітінділерінен металдарды ығыстыру"	8.2.4.6 металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуінің жоспарын жасау және жүргізу
	Металдардың белсенділік қатары. № 1 практикалық жұмыс "Металдардың белсенділігін салыстыру"	8.2.4.7 эксперимент нәтижесі бойынша металдардың белсенділік қатарын құру және оны анықтама мәліметтерімен сәйкестендіру; 8.2.4.8 металдардың белсенділік қатарын қолданып металдардың таныс емес орынбасу реакцияларының жүру мүмкіндігін болжау
2-тоқсан		
8.2 Зат мөлшері	Зат мөлшері. Моль. Авогадро саны. Заттардың молярлық массасы	8.1.1.1 зат мөлшерінің өлшем бірлігі ретінде –мольді білу және Авогадро санын білу; 8.1.1.2 қосылыстың молярлық массасын есептей алу
	Масса, молярлық масса және зат мөлшері арасындағы байланыс	8.1.1.3 масса, зат мөлшері және құрылымдық бөлшектер санын есептеу
	Химиялық реакция теңдеулері бойынша есептер шығару	8.2.3.5 химиялық реакция теңдеулері бойынша заттың массасын, зат мөлшерін есептеу
	Авогадро заңы. Молярлық көлем	8.2.3.6 Авогадро заңын білу және қалыпты және стандартты

<p>8.2 Стехиометриялық есептеулер</p>		<p>жағдайлардағы газдар көлемін есептеуде молярлық көлемді қолдану</p>
<p>8.2 Химиялық реакциядағы энергиямен танысу</p>	<p>Газдардың салыстырмалы тығыздығы. Көлемдік қатынас заңы</p>	<p>8.2.3.7 газдардың салыстырмалы тығыздығын және заттың молярлық массасын салыстырмалы тығыздық бойынша есептеу; 8.2.3.8 газдардың қатысуымен жүретін реакциялар бойынша есептер шығаруда газдардың көлемдік қатынас заңын қолдану</p>
<p>8.2 Сутек. Оттек және озон</p>	<p>Отынның жануы және энергияның бөлінуі</p> <p>Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар. № 4 зертханалық тәжірибе "Энергияның өзгеруімен жүретін химиялық реакциялар"</p> <p>Термохимиялық реакциялар</p>	<p>8.3.1.1 заттың жану реакциясының өнімі көбінесе оксид екенін және құрамында көміртегі бар отын оттеkte жанғанда, көміркышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілетінін түсіну; 8.3.1.2 парниктік эффекттің себептерін түсіндіру және шешу жолдарын ұсыну</p> <p>8.3.1.3 экзотермиялық реакциялар жылу бөле жүретінін, ал эндотермиялық реакциялар жылу сіңіре жүретінін білу; 8.3.1.4 әртүрлі жанғыш заттардың қоршаған ортаға әсер ету салдарын түсіну</p> <p>8.3.1.5 энергия өзгерісін бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру</p>
<p>3-тоқсан</p>	<p>Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің құрылымы</p>	<p>8.4.2.1 сутекті алу және оның қасиеттері мен қолданылуын зерделеу</p> <p>8.4.2.2 ауа құрамындағы және жер қыртысындағы оттектің пайыздық мөлшерін білу; 8.4.2.3 оттекті алу және оның қасиеттері мен қолданылуын зерттеу</p> <p>8.4.2.4 оттектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрамы мен қасиеттерін салыстыру; 8.4.2.5 Жер бетіндегі озон қабатының маңызын түсіндіру</p>
		<p>8.2.1.1 топ, период, атом нөмірінің физикалық мәнін түсіндіру</p> <p>8.2.1.2 бір топтағы элементтердің сыртқы электрондық деңгейінде</p>

8.3 Химиялық элементтердің периодтық жүйесі	Химиялық элемент атомдарының қасиеттері мен кейбір сипаттамаларының периодты түрде өзгеруі	электрондар санының бірдей болатындығын түсіну; 8.2.1.3 топтар мен периодтарда элементтер қасиеттерінің заңдылықпен өзгеретінін түсіндіру
	Периодтық жүйедегі орны бойынша элементтің сипаттамасы	8.2.1.4 периодтық жүйедегі орны бойынша химиялық элементті сипаттау
	Химиялық элементтердің табиғи ұяластары және олардың қасиеттері	8.2.1.5 химиялық қасиеттері ұқсас элементтердің бір топқа жататындығын дәлелдеу; 8.2.1.6 химиялық элементтердің табиғи ұяластарын білу және сілтілік металдар, галогендер, инертті элементтердің ұяластарына мысалдар келтіру
	Металдар және бейметалдар	9.2.1.7 химиялық элементтің периодтық кестеде орналасуына сай қасиеттерін болжау
8.3 Химиялық байланыс түрлері	Электртерістілік. Ковалентті байланыс	8.1.4.1 электртерістілік ұғымы негізінде атомдар арасындағы ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру
	Иондық байланыс	8.1.4.2 иондық байланыстың түзілу механизмін сипаттау және иондық қосылыстардың қасиеттерін болжау
	Кристалдық тор түрлері, байланыс типтері және заттардың қасиеттері арасындағы өзара байланыс	8.1.4.3 заттар қасиеттерінің кристалдық тор типтеріне тәуелділігін түсіндіру
8.3 Ерітінділер және ерігіштік	Заттардың суда еруі. № 5 зертханалық тәжірибе "Заттардың ерігіштігін зерттеу"	8.3.4.1 заттарды судағы ерігіштігі бойынша жіктеу; 8.3.4.2 ерітінділердің табиғаттағы және күнделікті өмірдегі маңызын түсіндіру
	Заттардың ерігіштігі. № 4 практикалық жұмыс "Қатты заттардың ерігіштігіне температураның әсері"	8.3.4.3 заттың ерігіштігіне температураның әсерін түсіндіру; 8.3.4.4 буландыру техникасын қолдана отырып, заттың 100 г судағы ерігіштігін есептеу, алынған нәтижелерді анықтамалық мәндермен салыстыру
	Еріген заттың массалық үлесі	8.3.4.5 еріген заттың массалық үлесі мен ерітіндінің белгілі массасы бойынша еріген заттың массасын есептеу
	Ерітіндідегі заттардың молярлық концентрациясы.	

	№ 5 практикалық жұмыс "Пайыздық және молярлық концентрациялары берілген ерітінділерді дайындау"	" 8.3.4.6 ерітіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу
4-тоқсан		
8.4 Бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары. Генетикалық байланыс	Оксидтер. № 6 зертханалық тәжірибе "Оксидтердің қасиеттерін зерттеу"	" 8.3.4.7 оксидтердің жіктелуін және қасиеттерін білу, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Қышқылдар. № 7 зертханалық тәжірибе "Қышқылдардың қасиеттерін зерттеу"	" 8.3.4.8 қышқылдардың жіктелуін, қасиеттерін білу және түсіну, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Негіздер. № 8 зертханалық тәжірибе "Негіздердің қасиеттерін зерттеу"	" 8.3.4.9 негіздердің жіктелуі мен қасиеттерін білу және түсіну, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Тұздар. № 9 зертханалық тәжірибе "Тұздардың қасиеттері және алынуы"	" 8.3.4.10 тұздарды алудың әртүрлі әдістерін білу, сәйкес реакция теңдеулерін құрастыру 8.3.4.11 тұздардың қасиеттерін, жіктелуін білу және түсіну, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	Бейорганикалық қосылыстар арасындағы генетикалық байланыс	8.3.4.12 бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары арасындағы генетикалық байланысты зерттеу
8.4 Көміртек және оның қосылыстары	Көміртектің жалпы сипаттамасы	8.4.3.1 көміртек неліктен көптеген қосылыстарында төрт байланыс түзетінін түсіндіру; 8.4.3.2 табиғатта көміртек және оның қосылыстарының таралуын сипаттау
	Көміртектің аллотропиялық түр өзгерістері	8.4.3.3 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрылысын және қасиеттерін салыстыру; 8.4.3.4 көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолданылу аймағын зерттеу
	Көміртектің қасиеттері. № 6 практикалық жұмыс "Көміртектің физикалық және химиялық қасиеттері". Көміртектің оксидтері.	" 8.4.3.5 көміртектің физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу; 8.4.3.6 көміртек жанған кезде көміртек диоксиді мен көміртек монооксидінің түзілу жағдайларын сипаттау және тірі

	№ 7 практикалық жұмыс "Көмірқышқыл газын алу және оның қасиеттерін зерттеу"	ағзаларға иіс газының физиологиялық әсерін түсіндіру; 8.4.3.7 көмірқышқыл газын ала алу, оны анықтау және қасиеттерін зерттеу; 8.4.3.8 көміртектің табиғаттағы айналымын құру және түсіндіру
8.4 Су	Табиғаттағы су	8.4.2.6 судың табиғатта кең таралғандығын, бірегей қасиеттерін және оның өмір үшін маңызын түсіндіру; 8.4.2.7 судың табиғаттағы айналымын түсіндіру
	Судың ластану себептері. Судың кермектігі. № 10 зертханалық тәжірибе "Судың кермектігін анықтау"	8.4.2.8 судың ластануының қауіптілігі мен себебін анықтау, суды тазарту әдістерін түсіндіру; 8.4.2.9 судың "кермектігін" анықтау және оны жою тәсілдерін түсіндіру; 8.4.2.10 суды сусыз мыс (II) сульфатын қолданып анықтау тәсілін білу

3) 9-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
	Электролиттер мен бейэлектролиттер. № 1 көрсетілім "Иондық және ковалентті полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациясы"	9.4.1.1 электролиттер мен бейэлектролиттердің анықтамасын білу және мысалдар келтіру; 9.4.1.2 заттардың ерітінділері немесе балқымаларының электрөткізгіштігі химиялық байланыс түріне тәуелді екендігін түсіндіру
	Электролиттік диссоциациялану теориясы	9.4.1.3 электролиттік диссоциация теориясының негізгі қағидаларын білу; 9.4.1.4 иондық және коваленттік полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациялану механизмін түсіндіру
	Қышқыл, негіз, тұздардың электролиттік диссоциациясы. № 1 зертханалық тәжірибе "Қышқыл, сілті ерітінділерінің рН анықтау"	9.4.1.5 ерітіндінің қышқылдығы мен сілтілігін ажырату; 9.4.1.6 қышқыл, сілті, орта және қышқылдық тұздардың электролиттік диссоциациялану теңдеулерін құрастыру
		9.4.1.7 күшті және әлсіз электролиттерге мысал келтіру

<p>9.1 Электролиттік диссоциация</p>	<p>Диссоциациялану дәрежесі. Күшті және әлсіз электролиттер</p> <p>№ 1 практикалық жұмыс "Ион алмасу реакциялары"</p> <p>Электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз, тұздардың химиялық қасиеттері</p> <p>Тұздар гидролизі. № 2 зертханалық тәжірибе "Тұздар гидролизі"</p>	<p>және оларды ажырату, диссоциациялану дәрежесін анықтай білу</p> <p>9.2.2.1 алмасу реакция теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құрастыру; 9.2.2.2 ион алмасу реакцияларының жүру себептерін түсіндіру</p> <p>9.3.4.1 қышқылдар, еритін және ерімейтін негіздер, орта тұздардың химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құрастыру; 9.3.4.2 қышқылдар және негіздер, орта тұздардың химиялық қасиеттерін тәжірибе жүзінде зерттеу және қорытынды жасау</p> <p>9.3.4.3 орта тұз ерітіндісінің ортасын тәжірибе жүзінде анықтау; 9.3.4.4 орта тұз гидролизінің теңдеуін молекулалық және иондық түрде құрастыру; 9.3.4.5 орта тұз ерітіндісінің реакция ортасын болжау</p>
<p>9.1 Бейорганикалық қосылыстардың сапалық талдауы</p>	<p>Катиондарға сапалық реакциялар. № 3 зертханалық тәжірибе "Li+, Na+, K+, Ca2+, Sr2+, Ba2+, Cu2+ катиондарын жалын түсінің боялуы бойынша анықтау"; № 4 зертханалық тәжірибе "Fe2+, Fe3+, Cu2+ катиондарына сапалық реакциялар"</p> <p>Аниондардың сапалық реакциялары. № 5 зертханалық тәжірибе "Сулы ерітіндідегі Cl-, Br-, I-, PO43-, SO42-, CO32-, NO3-, SiO32- аниондарын анықтау"</p> <p>№ 2 практикалық жұмыс "Бейорганикалық қосылыстар құрамының сапалық талдауы"</p> <p>Есептер шығару "Әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер"</p>	<p>9.4.1.8 Li+, Na+, K+, Ca2+, Sr2+, Ba2+, Cu2+ металл катиондарын анықтау үшін жалын түсінің боялуы реакциясын жүргізу және сипаттау; 9.4.1.9 Fe2+, Fe3+, Cu2+ катиондарын анықтау үшін сапалық реакция жүргізу</p> <p>9.4.1.10 хлорид-, бромид-, йодид-, сульфат-, карбонат-, фосфат-, нитрат-, силикат- иондарына сапалық реакцияларды тәжірибе жүзінде жүргізу және ион алмасу реакцияларын бақылап нәтижесін сипаттау</p> <p>9.4.1.11 белгісіз заттардағы катион және аниондарды анықтау тәжірибесінің жоспарын құру және оны практикада жүзеге асыру</p> <p>9.2.3.1 әрекеттесуші заттардың біреуі артық берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер жүргізу</p>

<p>9.1 Химиялық реакция жылдамдығы</p>	<p>Химиялық реакциялардың жылдамдығы. Химиялық реакциялар жылдамдығына әсер ететін факторлар. № 2 көрсетілім "Өртүрлі реакциялар жылдамдығы"; № 6 зертханалық тәжірибе "Реакция жылдамдығына температура, концентрация мен бөлшектер өлшемінің әсері"</p>	<p>9.3.2.1 реакция жылдамдығы ұғымын түсіндіру; 9.3.2.2 реакция жылдамдығына әсер ететін факторларды анықтау және оны бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру</p>
<p>9.1 Қайтымды реакциялар</p>	<p>Катализаторлар. Ингибиторлар. № 3 практикалық жұмыс "Реакция жылдамдығына катализатордың әсері"</p> <p>Қайтымды және қайтымсыз химиялық реакциялар. Химиялық тепе-теңдік. № 3 көрсетілім "Қайтымды химиялық реакциялар"; № 7 зертханалық тәжірибе "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы"</p>	<p>9.3.2.3 катализатордың реагенттен айырмашылығын және реакция жылдамдығына әсерін түсіндіру; 9.3.2.4 реакция жылдамдығына ингибитордың әсерін түсіндіру</p> <p>9.3.3.1 қайтымды және қайтымсыз реакцияларды біл; 9.3.3.2 тепе-теңдікті динамикалық үдеріс ретінде сипаттау және Ле-Шателье-Браун принципі бойынша химиялық тепе-теңдіктің ығысуын болжау; 9.3.3.3 химиялық тепе-теңдік күйіне және химиялық реакция жылдамдығына жағдайлар өзгерісінің әсерін түсіну және ажырату; 9.3.3.4 химиялық тепе-теңдікті бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру</p>
<p>2-тоқсан</p>		
<p>9.2 Тотығу-тотықсыздану реакциялары</p>	<p>Тотығу дәрежесі. Тотығу және тотықсыздану</p> <p>Тотығу-тотықсыздану реакциялары</p> <p>Электрондық баланс әдісі</p>	<p>9.2.2.3 тотығу дәрежесін табудың ережесін білу және қолдану; 9.2.2.4 тотығу және тотықсыздану үдерістері бір-бірімен байланысты екенін және бір мезгілде жүретіндігін түсіну</p> <p>9.2.2.5 тотығу-тотықсыздану реакцияларын тотығу дәрежесі өзгере жүретін реакциялар ретінде түсіну; 9.2.2.6 тотығу процесін электронды беру, ал тотықсыздану-электронды қосып алу деп түсіну</p> <p>9.2.2.7 электрондық баланс әдісімен тотығу-тотықсыздану реакцияларының коэффициенттерін қою</p>

9.2 Металдар мен құймалар	Металдардың жалпы сипаттамасы. № 4 көрсетілім "Металдардың кристалдық тор модельдері"	9.1.4.1 металдық байланыс пен металдық кристалдық тор жайындағы білімдерін қолданып металдардың қасиетін түсіндіре алу; 9.1.4.2 металдарға тән физикалық және химиялық қасиеттерді сипаттау және металл атомдарының тек тотықсыздандырғыш қасиет көрсететінін түсіндіру
	Металдар құймалары. № 5 көрсетілім "Металдар және құймалар"	9.1.4.3 құйма ұғымын және оның артықшылықтарын білу; 9.1.4.4 шойын мен болаттың құрамы мен қасиеттерін салыстыру; 9.4.2.5 Қазақстандағы металдардың кен орындарын атау және оларды өндіру үдерістерін, қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Металдарды алу	9.4.2.6 кеннен металды алу үдерісін сипаттау
	Есептер шығару "Реакция теңдеуі бойынша қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын, басқа заттың массасы белгілі жағдайда зат массасын есептеу"	9.2.3.2 қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын, басқа заттың массасы белгілі жағдайда реакция теңдеуі бойынша зат массасын есептеу
9.2 1 (I), 2 (II) және 13 (III) топ элементтері және олардың қосылыстары	1 (I)-топ элементтері және олардың қосылыстары. № 6 көрсетілім "Натрийдің сумен әрекеттесуі"	9.2.1.1 атом құрылысы негізінде сілтілік металдардың жалпы қасиеттерін түсіндіру; 9.2.1.2 сілтілік металдардың оксидтері мен гидроксидтерінің негіздік қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру
	2 (II)-топ металдары және олардың қосылыстары. № 8 зертханалық тәжірибе "Кальцийдің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі"	9.2.1.3 1 (I)-ші және 2 (II)топ металдарының жалпы қасиеттерін салыстыру және реакция теңдеулерін құрастыру; 9.2.1.4 кальций оксиді мен гидроксидінің негіздік қасиеттерін түсіндіру және қолданылуын сипаттау
	13 (III)-топ металдары. Алюминий және оның қосылыстары. № 7 көрсетілім "Алюминий мен оның құймалары"; № 9 зертханалық тәжірибе "Алюминийдің қышқыл және сілті ерітінділерімен әрекеттесуі"	9.2.1.5 атом құрылысы негізінде алюминийдің қасиеттерін түсіндіру, оның маңызды қосылыстары мен құймаларының қолдану аймағын атау; 9.2.1.6 алюминий, оның оксиді мен гидроксидінің екідайлы қасиеттерін зерттеу

	№ 4 практикалық жұмыс "Металдар" тақырыбына эксперименттік есептер шығару	9.2.1.7 1 (I), 2 (II), 13 (III) –топ металдарының жай және күрделі заттармен әрекеттесуіне байланысты тәжірибені жоспарлау және жүргізу
3-тоқсан		
	Галогендер	9.1.4.5 галоген молекулаларының электрондық формулаларын құрастыру және кристалдық тор түрі мен байланыс типін анықтау; 9.2.1.8 топта галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын болжау
	Хлор	9.2.1.9 хлордың химиялық қасиеттерін сипаттау: металдармен, сутекпен және галогенидтермен әрекеттесуі
	Хлорсутек қышқылы. № 10 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек ерітіндісінің химиялық қасиеттерін зерттеу"	9.2.1.10 хлорсутек қышқылы ерітіндісінің химиялық қасиеттерін зерттеу және қолдану аясын білу
	16 (VI)-топ элементтері. Күкірт. № 8 көрсетілім "Күкірттің аллотропиялық түр өзгерістері"	9.2.1.11 16 (VI)-топ элементтерінің жалпы қасиетін сипаттау; 9.2.1.12 күкірттің аллотропиялық түр өзгерістерінің физикалық қасиеттерін салыстыру және күкірттің химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін құрастыру
	Күкірттің қосылыстары	9.2.1.13 күкірттің (IV) және (VI) оксидтерінің физикалық және химиялық қасиеттерін салыстыру және күкірт диоксидінің физиологиялық әсерін түсіндіру; 9.4.2.1 қышқылдық жаңбырдың пайда болу себебі мен экологияға тигізетін әсерін түсіндіру;
	Күкірт қышқылы және оның тұздары. № 5 практикалық жұмыс "Сұйылтылған күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының химиялық қасиеттерін зерттеу"	9.2.1.14 күкірт қышқылы ерітіндісі мен оның тұздарының физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу
	Есеп шығару. Теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімі шығымының массалық/көлемдік үлестеріне есептеулер"	9.2.3.3 теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімінің шығымын есептеу

9.3
17 (VII), 16 (VI), 15 (VI), 14 (IV)-
топ элементтері және олардың
қосылыстары

Азот.№ 11 зертханалық тәжірибе " Азот молекуласының моделі"	9.2.1.15 азоттың қасиеттерін және табиғаттағы азот айналымын түсіндіру
Аммиак. № 12 зертханалық тәжірибе " Аммиак молекуласының моделі"	9.1.4.6 аммиактың молекулалық, электрондық және құрылымдық формуласын түсіндіру
Аммиактың қасиеттері, алынуы мен қолданылуы. № 6 практикалық жұмыс " Аммиактың алынуы және оның қасиеттерін зерттеу". Аммиак өндірісі	9.2.1.16 аммиакты ты алуды қасиеттерін мен қолданылуын түсіндіру; 9.2.1.17 аммиакты аммоний тұзы ерітіндісі мен сілті ерітіндісін әрекеттестіру жолымен алуды білу және газ тәрізді аммиак пен оның ерітіндісінің қасиеттерін зерттеу; 9.3.3.5 аммиак өндірісінің үдерісін сипаттау
Азот қышқылы. № 13 зертханалық тәжірибе "Азот қышқылының басқа қышқылдармен ортақ қасиеттері"	9.1.4.7 азот қышқылының молекулалық, формулаларын білу және атомдар арасындағы химиялық байланыстардың түзілуін түсіндіру; 9.2.1.18 азоттан азот қышқылын алудың реакция теңдеуін құрастыру; 9.2.1.19 азот қышқылының басқа қышқылдар-мен жалпы ортақ қасиеттерін зерттеу
Азот қышқылы мен нитраттардың өзіне тән қасиеттері	9.2.1.20 сұйылтылған және концентрлі азот қышқылының металмен әрекеттесуінің ерекшелігін сипаттау және реакция теңдеулерін құрастыру; 9.2.1.21 нитраттың термиялық айрылуының ерекшелігін түсіндіру, реакция теңдеулерін құрастыру
Фосфор және оның қосылыстары	9.2.1.22 фосфордың аллотропиялық түр өзгерістерін салыстыру; 9.4.2.2 фосфор қосылыстарының Қазақстандағы кен орындарын атау; 9.2.1.23 фосфор және оның қосылыстарының жалпы химиялық қасиеттерін түсіндіру
	9.4.2.3 минералды тыңайтқыштардың жіктелуін және олардың құрамына кіретін коректік элементтерді атау;

Минералды тыңайтқыштар.
№ 9 көрсетілім "Минералды
тыңайтқыштар"

		тыңайтқыштарының қоршаған ортаға әсерін зерделеу
	Кремний және оның қосылыстары № 10 көрсетілім "Алмаз, кремний, кремний диоксиді мен кремний карбидінің кристалдық торының модельдері"	9.2.1.24 кремнийдің қолданылу аймағын және оның жартылай өткізгіш ретінде қолданылуын түсіндіру; 9.1.4.8 кремний, оның диоксиді мен карбидіндегі химиялық байланыс түрін және кристалдық тор түрін сипаттау; 9.2.1.25 кремний мен оның қосылыстарының негізгі химиялық қасиеттерін сипаттау және реакция теңдеулерін құрастыру
9.3 Адам ағзасындағы химиялық элементтер	Адам ағзасының химиялық құрамы. Макроэлементтер, микроэлементтер және олардың маңызы	9.5.1.1 адам ағзасының құрамына кіретін элементтерді атау және олардың маңызын түсіндіру (O, C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe); 9.5.1.2 Қазақстанның тұрғындарының типтік тамақтану рационын зерттеу және теңгерімді тамақтану рационын құрастыру
	Ағзадағы кейбір элементтерді анықтау. № 14 зертханалық тәжірибе "Сүйек құрамындағы кальцийді анықтау"; № 15 зертханалық тәжірибе "Тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау"	9.5.1.3 адам ағзасындағы кальций мен темірдің ролін түсіндіру; 9.5.1.4 тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау
	Ауыр металдармен қоршаған ортаның ластануы	9.5.1.5 қоршаған ортаның ауыр металдармен ластану көздерін атау және олардың ағзаларға әсерін түсіндіру
4-тоқсан		
	Органикалық заттардың ерекшеліктері	9.4.3.1 органикалық қосылыстардың көптүрлілігінің себебін түсіндіру
	Органикалық қосылыстардың жіктелуі. № 11 көрсетілім "Метан, этан, этен, этин, этанол, этаналь, этан қышқылы, глюкоза, аминэтан қышқылы модельдері"	9.4.3.2 көмірсутектердің және олардың туындылары: спирттер, альдегидтер, карбон қышқылдары, көмірсулар, аминқышқылдарының жіктелуін білу; 9.4.3.3 функционалдық топ түсінігін, берілген класс қосылысының химиялық қасиеттерін анықтайтын топ ретінде түсіндіру
	Органикалық қосылыс-тардың гомологтық қатарлары.	

9.4 Органикалық химияға кіріспе	№ 12 көрсетілім "Алкандардың алғашқы бес өкілінің және сызықты құрылымды спирттердің модельдері"	9.4.3.4 гомолог ұғымын және гомологтық айырмашылықты білу
	Органикалық қосылыстардың номенклатурасы	9.4.3.5 органикалық қосылыстардың негізгі кластары: алкандар, алкендер, алкиндер, арендер, спирттер, альдегидтер, карбон қышқылдары, аминқышқылдары үшін IUPAC номенклатурасын қолдану
	Органикалық қосылыстардың изомериясы. № 13 көрсетілім "Пентан изомерлерінің модельдері"	9.4.3.6 изомерия құбылысын білу және көмірсутектер құрылымдық изомерлерінің формулаларын құрастыру
	Есеп шығару "Элементтердің массалық үлестері мен салыстырмалы тығыздық бойынша газ тектес заттардың молекулалық формуласын табу"	9.2.3.4 газ тектес заттардың молекулалық формуласын салыстырмалы тығыздық пен элементтердің массалық үлестері арқылы анықтау
	Алкандар	9.4.3.7 алкандардың химиялық қасиеттерін сипаттау және оны реакция теңдеулерімен дәлелдеу; 9.4.3.8 еріткіштерді алу үшін алкандарды хлорлаудың маңызы мен бұл еріткіштердің қауіптілік дәрежесін түсіндіру
	Алкендер. № 14 көрсетілім "Этиленнің жануы, бром суы мен калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруі"	9.4.3.9 қанықпағандық ұғымын сипаттау; 9.4.3.10 этен мысалында алкендердің химиялық қасиеттерін (жану, гидрлеу, гидратация, галогендеу, сапалық реакциялар) оқып үйрену, химиялық реакция теңдеулерімен дәлелдеу; 9.4.3.11 полиэтилен мысалында полимерлену реакциясының механизмі мен полимерлердің құрылымының ерекшеліктерін түсіндіру; 9.4.3.12 пластиктің ыдырау мерзімінің ұзақтық мәселесін түсіну және оқып білу, қоршаған ортада пластик материалдардың көбеюінің зардабын білу
9.4 Көмірсутектер. Отын	Алкиндер	9.4.3.13 этин мысалында алкиндердің химиялық қасиеттерін (жану, гидрлеу, гидратация, галогендеу, сапалық

		реакциялар) оқып үйрену, химиялық реакция теңдеулерімен дәлелдеу
	Ароматты көмірсутектер. Бензол	9.4.3.14 бензолдың алынуы, қасиеттері және қолданылуын сипаттау
	Көмірсутекті отындар. № 15 көрсетілім "Отын түрлері"	9.4.3.15 құрамында көміртек бар қосылыстардың отын ретінде пайдалану мүмкін екендігін білу және альтернативті отын түрлерін зерттеу, олардың артықшылықтары мен кемшіліктерін атау; 9.4.3.16 Қазақстандағы көмірдің, мұнайдың, табиғи газдың кен орындарын атау және оларды өндірудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Мұнай. № 16 көрсетілім "Мұнай және мұнай өнімдері"	9.4.3.17 мұнай фракцияларын және шикі мұнайды айдау өнімдерінің қолдану аймақтарын атау
9.4 Оттекті және азотты органикалық қосылыстар	Оттекті органикалық заттар. Спирттер	9.4.3.18 оттекті органикалық заттардың жіктелуін білу; 9.4.3.19 спирттердің жіктелуін, метанол мен этанолдың қолданылуын, этанолдың алынуын білу және қасиеттерін түсіндіру; 9.4.3.20 метанол мен этанолдың адам ағзасына физиологиялық әсерін түсіндіру; 9.4.3.21 этиленгликоль мен глицериннің физикалық қасиеттері мен қолданылуын білу
	Карбон қышқылдары. № 16 зертханалық тәжірибе "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу "	9.4.3.22 карбон қышқылдарының құрамын білу және сірке қышқылының химиялық қасиеттері мен қолданылуын сипаттау
	Күрделі эфирлер мен майлар	9.4.3.23 күрделі эфирлер мен майлардың ерекшеліктері мен майлардың қызметін түсіндіру
	Сабын мен синтетикалық жуғыш заттар	9.4.3.24 сабынның алынуы мен оның қолданылуын білу; 9.4.3.25 синтетикалық жуғыш заттардың қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Көмірсулар	9.4.3.26 көмірсулардың жіктелуін, биологиялық маңызы мен қызметін түсіндіру

	<p>Амин қышқылдары. Нәруыздар. № 17 зертханалық тәжірибе "Нәруыздардың денатурациясы"</p>	<p>9.4.3.27 нәруыздағы а-аминқышқылдар арасында пептидтік байланыстың түзілуін түсіндіру; 9.4.3.28 нәруыз денатурациясының реакциясын зерттеу; 9.4.3.29 нәруыздың биологиялық маңызы мен қызметін түсіндіру</p>
--	---	---

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
9-қосымша
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 16 қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
59-қосымша

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған "Биология" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. "Биология" пәнінің мақсаты – оқушыларға органикалық дүниенің көптүрлілігі, ондағы болып жатқан құбылыстар мен үдерістердің заңдары мен заңдылықтары, сонымен қатар адам оның ажырамас бөлігі туралы білім мен түсінік жүйелерін беру.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) жер бетіндегі барлық тірі ағзалардың құндылығын түсіну үшін өмірдің құрылымды-функционалды және генетикалық негіздері туралы, тірі табиғаттың негізгі патшалықтары ағзаларының көбеюі мен дамуы, экожүйе, биоалуантүрлілік, эволюция туралы білім жүйесін асыру;

2) экологиялық этика нормалары мен ережелерін, табиғатқа жауапкершілікпен қарауын қалыптастыру;

3) генетикалық сауаттылықты қалыптастыру - салауатты өмір салты негіздері, психикалық, тән және моральдық денсаулық сақтау;

4) оқушылардың тұлғалық қасиеттерін дамыту, биологиялық білімдерін практикада қолдануға ұмтылу, медицина, ауыл шаруашылығы, биотехнология, экологиялық менеджмент және қоршаған ортаны қорғау саласындағы практикалық іс-шараларға қатысу.

2-тарау. "Биология" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Биология" оқу пәнінің мазмұны

4. "Биология" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты;

8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты;

9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты құрайды.

5. "Биология" оқу пәнінің оқу бағдарламасының мазмұны оқытудың бөлімдері арқылы ұйымдастырылған.

6. Бөлімдер сыныптар бойынша күтілетін нәтиже түрінде берілген оқу мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

7. Оқу пәнінің мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

1) Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері;

2) Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму;

3) Ағза мен қоршаған орта;

4) Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар.

8. "Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Тірі ағзалардың көптүрлілігі;

2) Қоректену;

3) Заттардың тасымалдануы;

4) Тыныс алу;

5) Бөліп шығару;

6) Қозғалыс;

7) Координация және реттелу.

9. "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Көбею;

2) Жасушалық айналым;

3) Өсу және даму;

4) Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары;

5) Эволюциялық даму мен селекция негіздері.

10. "Ағза мен қоршаған орта" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Биосфера, экожүйе, популяция;

2) Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері.

11. "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Молекулалық биология мен биохимия;

2) Жасушалық биология;

3) Микробиология және биотехнология;

4) Биофизика.

12. 7-сыныпқа арналған "Биология" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) "Экожүйелер". Ортаның экологиялық факторлары: абиотикалық (температура, жарық, рН, ылғалдылық) биотикалық (микроағзалар, жануарлар, өсімдіктер). Зертханалық жұмыс: "Жергілікті жердің экожүйелерін зерттеу (мектеп ауласы мысалында)". Қоректік тізбектер және қоректік торлар. Модельдеу "Қоректік тізбек пен торды құру". Экологиялық сукцессиялар: Бірінші және екінші реттік сукцессиялар. Экожүйелердің алмасуы. Адам экожүйенің бір бөлігі. Антропогендік фактор. Адам әрекеттерінің экожүйеге жағымсыз әсері. Қазақстанда ерекше қорғалатын аймақтар. Жергілікті жердің ерекше қорғалатын аймақтары. Қазақстан Республикасының Қызыл кітабы. Жергілікті өңірдің ҚР Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктері.

2) "Тірі ағзаларды жүйелеу". Тірі ағзалардың бес патшалығына жалпы сипаттама: прокариоттар, протисталар, саңырауқұлақтар, өсімдіктер, жануарлар. Өсімдіктер мен жануарлардың негізгі жүйелік топтары: Патшалықтар. Типтер. Бөлімдер. Кластар. Өсімдіктер мен жануарларды жүйелеудің маңызы. Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың сыртқы құрылысындағы ерекшеліктер. Дихотомиялық әдіс. Дихотомиялық кілттерді қолдану.

3) "Жасушалық биология". Жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі түсініктері. Өсімдіктер және жануарлар жасушаларын салыстыру. Жарық микроскобынан көрінетін жасуша құрылымдары: пластидтер, вакуоль, ядро, цитоплазма, жасушалық мембрана, жасушалық қабырға.

4) "Су және органикалық заттар". Судың қасиеттері: беттік керілу, судың қозғалысы, еріткіштігі, қайнау және балқу температурасы, жылу сыйымдылығы. Судың биологиялық маңызы және оның еріткіш ретіндегі, температураны сақтау мен реттеудегі рөлі. Зертханалық жұмыс "Судың тірі ағзалар үшін маңызы мен қасиеттерін зерттеу". Микро- (мырыш, темір, селен, фтор) және макроэлементтердің (магний, кальций, калий, фосфор) тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Азық-түліктердегі органикалық заттар: нәруыздар, майлар, көмірсулар. Зертханалық жұмыс: "Азық-түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар болуын зерттеу". Өсімдіктерде макроэлементтердің тапшылығы (азот, калий, фосфор,). Тыңайтқыштар: органикалық және минералдық (азотты, калийлі және фосфорлы).

5) "Заттардың тасымалдануы". Заттар тасымалдануының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Заттардың тасымалдануына қатысатын тірі ағзалардың мүшелері

мен мүшелер жүйесі. Сабақ және тамыр. Сабақтың ішкі құрылысы: қабық, камбий, сүрек, өзек. Тамыр аймақтары: бөліну, өсу, сору және өткізу аймақтары. Тамырдың ішкі құрылысы: флоэма, ксилема, камбий. Зертханалық жұмыс: "Сабақтың ішкі құрылысын зерттеу". Зертханалық жұмыс: "Тамыр аймақтарын зерттеу". Ксилема, флоэма және олардың құрылымдық элементтері. Жануарлардағы қанайналым мүшелері : буылтық құрттар, ұлулар, буынаяқтылар және омыртқалылар.

6) "Тірі ағзалардың қоректенуі". Жапырақтың құрылысы мен қызметі. Жапырақтың ішкі құрылысы. Лептесік. Жапырақ фотосинтездеуші негізгі арнайы мүше. Судың булануы мен газдардың алмасуы. Фотосинтезге қажетті жағдайлар. Зертханалық жұмыс: "Фотосинтез үдерісіне қажетті жағдайларды зерттеу".

7) "Тыныс алу". Өсімдіктер мен жануарлар үшін тыныс алудың маңызы. Тынысалу - энергия көзі. Тыныс алу типтері: анаэробты және аэробты. Анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру: оттегінің қатысында/қатысынсыз, статикалық/динамикалық жұмыс, жылықанды/суыққанды жануарлар. Өсімдіктердің тыныс алуы. Тұқымның немесе өскіндердің тыныс алуы мысалында. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердің тыныс алуын зерттеу". Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелері (бунақденелілердің демтүтіктері, балықтарының желбезектері, құстардың және сүтқоректілердің өкпесі). Модельдеу: "Омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың тыныс алу жүйесі мүшелерін салыстыру". Тыныс алу мүшелері. Адамның тыныс алу жолдарының құрылысы мен газ алмасу мүшелері. Тыныс алу мүшелерінің аурулары. Тыныс алу мүшелерінің ауруларының себептері мен алдын алу жолдары (өкпе обыры, астма, бронхит, туберкулез, тұмау).

8) "Бөліп шығару". Бөліп шығарудың тірі ағзалар үшін маңызы. Жануарлардағы бөліп шығару өнімдері. Зат алмасудың соңғы өнімдері. Өсімдіктердегі бөліп шығару өнімдері: тыныс алу мен фотосинтездің бастапқы және соңғы өнімдері. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердің тыныс алу ерекшеліктерін өскіндер мысалында зерттеу". Жануарлардың бөліп шығару жүйелері. Жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру.

9) "Қозғалыс". Өсімдіктердің қозғалысы. Қозғалыстың өсімдіктер тіршілігіндегі маңызы. Өсімдіктердің қозғалу тәсілдері (тропизмдер, таксистер, өсу қозғалыстары). Өсімдіктердің өсуі мен дамуына жарықтың әсері. Жарықтың түсу деңгейіне қарай өсімдіктердің бейімделуі. Фотопериодизм күннің жарық түсу ұзақтығына ағзалардың бейімделуі. Жануарлардың қозғалыс мүшелері. Тірі ағзалардағы қозғалыстың рөлі. Жануарлардың қозғалу тәсілдеріне мысалдар. Жануарлардың мекен ортасы мен қозғалыс тәсілдері арасындағы байланыстарды анықтау.

10) "Координация және реттелу". Жүйке жүйесінің типтерін салыстыру: диффузиялы, сатылы, түйнекті, түтіктерізді. Жүйке жүйесінің құрам бөліктері. Жүйке жүйесінің қызметі. Нейронның құрылысы: денесі, дендриттер, аксон. Нейронның қызметтері. Жүйке жүйесінің орталық және шеткі бөлімдері. Жұлын. Ми. Ми

бөлімдерінің құрылысы мен қызметтері: сопақша ми, артқы (ми көпірі, мишық), орталық және аралық ми. Үлкен ми сыңарлары. Рефлекстік доға: рецептор, сезгіш, аралық, қозғалыс нейрондары, жұмыс мүшесі. Зертханалық жұмыс: "Тізе рефлексі". Мінез-құлықтың рефлекторлық табиғаты: шартсыз және шартты рефлексдер. Шартты рефлексдердің сөнуі. Ішкі мүшелер жұмысының жүйкелік реттелуі. Адам ағзасы үшін ұйқының маңызы. Биологиялық ритмдер. Ұйқының кезеңдері: баяу және жылдам ұйқы. Жұмысқа қабілеттілік. Күн тәртібі. Оқу еңбегі мен дене еңбегінің гигиенасы. Күйзеліс. Күйзеліс жағдайларымен күрес және олардың алдын алу әдістері. Жүйке жүйесінің қызметіне алкаголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсері.

11) "Тұқымқуалау мен өзгергіштік". Адамда белгілердің тұқым қуалауында гендер мен дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНК) рөлі. Жүре пайда болған және тұқым қуалайтын белгілер. Хромосоманың құрылымы. Генетикалық материалды сақтаушы және тасымалдаушы дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНК) жайлы түсінік. Модельдеу " Адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу".

Әртүрлі ағза түрлерінің хромосомалар саны. Соматикалық және жыныс жасушалар. Гаплоидты және диплоидты хромосомалар жиыны.

12) "Көбею". Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюі. Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюінің биологиялық маңызы. Өсімдіктердің өсімді жолмен көбеюі, оның түрлері және табиғаттағы биологиялық маңызы. Өсімдік өсіруде өсімді жолмен көбею тәсілдерін қолдану. Қалемшелеу, сұлатпа өркен, телу (қалемшелермен, көзшелермен), көбею ұлпаларымен. Зертханалық жұмыс: " Өсімдіктердегі вегетативті көбею тәсілдері". Гүл құрылысы. Тозаңдану түрлері. Гүлдеу және тозаңдану. Тозаңдану түрлері (өздігінен, айқас, жасанды). Өсімдіктердегі ұрықтану туралы түсінік және зиготаның түзілуі. Қосарлы ұрықтану. Қосарлы ұрықтанудың биологиялық маңызы.

13) "Өсу және даму". Ағзалардың жеке дамуы түсінігі. Өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдері. Бөліну, өсу, көбею, қартаю. Өсімдіктердің өсуі. Сабактың ұзарып және жуандап өсуі. Камбийдің рөлі. Жылдық сақиналар. Зертханалық жұмыс: "Жылдық сақинаны санау". Жануарлардағы тура және түрленіп даму онтогенез типтері. Бунақденелілердің шала және толық түрленіп дамуына мысалдар. Модельдеу " Жануарлардағы онтогенез типтерін салыстыру".

14) "Микробиология және биотехнология". Бактериялардың формаларының әртүрлілігі. Бактериялардың таралуы. Зертханалық жұмыс: "Пішен таяқшасының сыртқы пішінін қарастыру". Бұршақ тұқымдастардың тамырындағы түйнек бактериялары. Бактерияларды пайдалану. Табиғаттағы және адам өміріндегі бактериялардың маңызы. Зертханалық жұмыс: "Өндірісте йогурт және ірімшік жасауды зерттеу". Патогендермен күрес тәсілдері. Бактериялардың антибиотиктерге

тұрақтылығы. Зертханалық жұмыс: "Антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерін қолдануды зерттеу". Вирустар. Жасушасыз құрылым иелері вирустардың құрылыс ерекшеліктері.

13. 8-сыныпқа арналған "Биология" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) "Жасушалық биология". Жасуша – тірі ағзалардың құрылымдық негізгі өлшем бірлігі. Прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы: ядроның болуы және орналасуы, жасуша қабырғасы, жасуша мембранасы, пластидтер, митохондрия, рибосомалар, Гольджи аппараты, вакуоль. Өсімдік ұлпаларының әртүрлілігі: түзуші, жабын, негізгі, өткізгіш, механикалық, бөліп шығарушы ұлпа. Жануар ұлпаларының әртүрлілігі: эпителий, дәнекер, бұлшық ет, жүйке. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктер ұлпаларын жіктеу". Зертханалық жұмыс: "Жануарлар ұлпаларын жіктеу".

2) "Молекулалық биология". Жасушаның құрамындағы органикалық заттар. Мономерлер мен полимерлер арасындағы айырмашылық. Көмірсулар – энергия көзі. Глюкоза, сахароза, гликоген, крахмал, жасуық пен хитиннің маңызы және қызметтері. Липидтердің қасиеттері мен қызметі. Липидтердің әртүрлілігі: майлар, фосфолипидтер, балауыз. Нәруыздар, қасиеттері мен қызметтері.

3) "Тірі ағзалардың көп түрлілігі". Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктер бөлімдеріндегі ерекшелік белгілерді анықтау. Балдырлар, мүктәрізділер, қырықжапырақтәрізділер, ашық тұқымдылар және жабық тұқымдылар. Саңырауқұлақтар патшалығы. Зең саңырауқұлағы: мукор, пеницилл. Біржасушалы саңырауқұлақтар – ашытқы. Көпжасушалы саңырауқұлақтар. Қалпақшалы саңырауқұлақтар. Жеуге жарамды және улы саңырауқұлақтар. Зертханалық жұмыс: "Дара жарнақты және қосжарнақтылар өсімдіктер кластарының белгілерін зерттеу". Буынаяқтылар типі. Хордалылар типі. Сыртқы белгілеріне қарай салыстырмалы сипаттама. Демонстрация "Хордалы жануарлар мен буынаяқтылардың ерекшелік белгілерін анықтау".

4) "Қоректену". Жауын құртының, сиырдың және адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы. Модельдеу "Адамның, сиырдың және жауынқұртының" асқорыту жүйесінің құрылысын салыстыру. Тістің құрылысы мен қызметі, сүт тістердің тұрақты тістерге ауысуы. Тіс гигиенасы. Адамның ас қорыту жолдарының құрылысы. Ас қорыту бездері. Ас қорыту мүшелерінің қызметі. Тамақтану гигиенасы. Асқорыту мүшелерінің жұқпалы аурулары және олардың алдын алу. Тағамнан уланудың алдын алу. Алғашқы жәрдем шаралары. Ішек құрт ауруларының алдын алу. Дәрумендер және олардың маңызы. Суда еритін және майда еритін дәрумендер. Дәрумендердің тәуліктік мөлшері. Авитаминоз, гиповитаминоз және гипervитаминоз. А авитаминоздағы ақшам соқыр, В1 авитаминоздағы бери-бери ауруы, С авитаминоздағы қыркұлақ, Д авитаминоздағы мешел аурулары. Зертханалық жұмыс: "Тағамдық заттар құрамынан С дәруменді анықтау".

5) "Заттардың тасымалдануы". Ағзаның ішкі ортасы және оның маңызы. Лимфа. Лимфа айналымы мен оның маңызы. Гомеостаз. Ағзаның ішкі ортасы: қан, лимфа, ұлпа сұйықтығы. Қанның құрамы мен қызметі. Қан түйіршіктері: эритроциттер, лейкоциттер, тромбоциттер. Плазма. Қанның қызметі: транспорттық, гомеостаздық, қорғаныштық. "Өртүрлі ағзалардың қан жасушаларын зерттеу" зертханалық жұмысы Қан жасушаларын формасына, мөлшеріне, санына және ядросының болуына қарай салыстыру. Иммунитет. Гуморальдық және жасушалық иммунитет. Лейкоциттердің түрлі типтері және олардың қызметтері. Т – және В- лимфоциттердің әрекет етуі. Жұқпалы аурулар және олардың алдын алу: амебалық қантышқақ, фитофтороз, оба, күл, лейшмания, герпес (ұшық). Иммунитет. Иммунитеттің түрлері: туа пайда болған және жүре пайда болған иммунитет. Екпенің (вакцина) түрлері және оның жасанды иммунитетті қалыптастырудағы маңызы. Жұқпалы аурулардың алдын алу. Қан топтары. Қан құю. Резус-фактор. Агглютинация. Резус-конфликт. Буылтық құрттардың (жауын құрт), ұлулардың, буынаяқтылардың және омыртқалылардың жүрегі және қан тамырларының құрылысы мен қызметі. Қан тамырлар жүйесінің түрлері. Ашық және тұйық қанайналым жүйелері. Үлкен және кіші қанайналым шеңберлері. Адамның қанайналым жүйесі. Зертханалық жұмыс: "Дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу". Жүрек - қантамырлар жүйесі аурулары (гипертония, инфаркт, тахикардия, ишемиялық ауру, атеросклероз, инсульт). Аурудың себептері: тұқым қуалайтын ауруларға бейімділік, салауатты өмір салтын дұрыс ұстанбау.

6) "Тыныс алу". Альвеола мен қан арасындағы газ алмасу. Өкпедегі қанның оттекке қанығуы. Ұлпа мен қан арасындағы газ алмасу. Қанның көмірқышқыл газына қанығуы, жасушаның оттекке қанығуы. Тыныс алу және тыныс шығару механизмі. Кеуде қуысының құрылысы. Тыныс алуға және тыныс шығаруға қатысатын бұлшықеттер. Тыныс алу және тыныс шығарудағы көкеттің маңызы. Ауа жүретін жолдардағы қысымның өзгеруі. Тыныс алудың минуттық көлемі. Өртүрлі жастағы, физикалық дамыған, ер және әйел адамдардың өкпесінің тіршілік сыйымдылығы. Тыныс алу қозғалыстарының жиілігі. Шылым шегудің өкпенің тіршілік сыйымдылығына әсері. Зертханалық жұмыс: "Өкпенің тіршілік сыйымдылығын зерттеу".

7) "Бөліп шығару". Зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы (бүйрек, несеппағар, қуық, несеп жолы) мен қызметі. Бөліп шығару және сүзу мүшелері. Бүйректің құрылысы (қыртысты және милы қабат, нефрон, пирамида, астауша, бүйрек өзекшелері). Терінің маңызы, құрылысы мен қызметі. Тер бөлінудің реттелуі. Тері ауруларының пайда болу себептері мен салдары (қышыма, теміреткі, безеу бөртпелері). Белгілері мен алдын алу шаралары.

8) "Қозғалыс". Адам қаңқасының құрылысы. Тірек – қимыл жүйесінің маңызы мен қызметі. Сүйектің макро - және микроскопиялық құрылысы. Сүйектің химиялық құрамы. Зертханалық жұмыс: "Сүйектің макро және микроскопиялық құрылысы". Демонстрация "Сүйектің химиялық құрамы". Сүйектің байланыс түрлері:

қозғалмайтын, жартылай қозғалмалы, қозғалмалы. Буынның құрылысы және қызметтері. Сүйек буындарының атқаратын қызметіне сәйкес бейімделуі. Бұлшықет ұлпаларының құрылысы мен қызметі (бірыңғай салалы, көлденең жолақты қаңқа, көлденең жолақты жүрек). Зертханалық жұмыс: "Бұлшық ет ұлпаларының құрылысын зерттеу" Адам денесінің бұлшық еттерін жіктеу. Гиподинамия. Сымбаттың бұзылуы және жалпақтабандылықтың пайда болу себептері. Сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың алдын алу шаралары.

9) "Биофизика". Тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты адамның қаңқа құрылысының ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты бұлшық еттің маңызы. Тік жүру кезіндегі дененің ауырлық орталығы. Адам денесіндегі иіндер.

10) "Координация және реттелу". Көру мүшелерінің құрылысы. Көрудің маңызы. Көру қызметінің бұзылуы. Көру гигиенасы. Зертханалық жұмыс: "Көру жітілігі мен көру аймағының шегін зерттеу". Есту мүшесінің құрылысы. Естудің маңызы. Естудің бұзылу себептері. Есту мүшесінің гигиенасы. Зертханалық жұмыс "Дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу" (құлақтың есту қабілетін анықтау). Таяқшаның, құтышаның және түкті жасушалардың құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс: "Соқыр дақты анықтау, түстердің араласуына тәжірибе, дыбыстың ауа және сүйек арқылы өтуі". "Гормондар", "Гуморальдық реттелу" ұғымдары. Эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасуы және қызметі. Бездерден бөлінетін гормондар. Эндокринді бездер қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар (гипо- және гиперфункция). Адам денесінде орналасқан тері рецепторлары (терморекцепторлар, механорецепторлар, ноцицепторлар) Зертханалық жұмыс: "Тері сезімталдығын зерттеу". Жылықанды жануарлардың тұрақты температураны сақтауындағы терінің ролі. Температураға сезімталдық. Терморекцепторлардың температураның өзгеруіне бейімделуі.

11) "Көбею". Митоз. Мейоз. Митоз бен мейоздың биологиялық маңызы. Жануарлардың көбею формалары. Жыныссыз көбею типтері. Жынысты көбею. Мүктер мен қырықжапырақтардың тіршілік циклі. Гаметофит. Спорофит. Ашық тұқымды және жабық тұқымды өсімдіктердің тіршілік циклі.

12) "Өсу және даму". Эмбрионалдық даму кезеңдері: бластула, гастрұла, нейрула. Ұлпалар мен мүшелердің дифференциялануы. Органогенез.

13) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы маңызы. Өзгергіштік пен қоршаған орта жағдайларына бейімделгіштік арасындағы өзара байланыс. Қолдан сұрыптау және оның селекция үшін маңызы. Қолдан сұрыптау түрлері. Мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу орталықтары. Қазақстан аумағында кездесетін егістік дақылдар мен үй жануарларының қолтұқымдары. Маңызды белгілер.

14) "Биосфера, экожүйе, популяция". Экожүйелердің компоненттері. Су және құрлық экожүйелері. Модельдеу "Су және құрлық экожүйелерін салыстыру".

Популяцияның құрылымының негізгі сипаттамалары және ерекшеліктері. Ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдері. (Тіршілікті сақтаудың К және г стратегиялары). "Жыртқыш-жемтік" қарым-қатынас түрі. Популяция санының өзгеруі. Тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлері. Ағзалардың тікелей және жанама қарым-қатынас түрлері. Қоршаған орта жағдайларының өзгерістеріне ағзалардың бейімделуі.

15) "Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері". Адамның табиғаттағы рөлі. Табиғатты тиімді пайдалану. Табиғатты қорғау. Биологиялық алуан түрлілікті сақтау. Дүниежүзілік Тұқым қоры. Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары. Себептері мен салдарлары. Оларды шешу жолдары.

14. 9-сыныпқа арналған "Биология" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) "Жасушалық биология". Жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері. Жасуша құрылымдары: плазмалық мембрана, цитоплазма, ядро, эндоплазмалық тор, жасуша орталығы, рибосомалар, Гольджи аппараты мен лизосомалар, митохондрия, пластидтер, қозғалыс органоидтары, жасушаның қосындылары. Құрылыстары және атқаратын қызметтері. Жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу. Ұлғаю, актуальды өлшемі және суреттің нақты өлшемі. Өлшем бірліктерін СИ жүйесіне аудару (сантиметр-миллиметр-микромметр-наномметр). Модельдеу "Микрофотографияларды пайдаланып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу".

2) "Тірі ағзалардың көп түрлілігі. Биосфера және экожүйе". Әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлық номенклатураны қолдану. Зертханалық жұмыс: "Анықтағыш көмегімен өсімдіктер мен жануарлар түрлерін (жергілікті жердің) анықтау". Популяцияның өсуінің экспоненциалды және сигмоидты қисығы. Экожүйедегі энергия тасымаланың тиімділігі. Энергия ағыны және қоректік тізбектер. Экологиялық пирамида түрлері. Табиғаттағы көміртек пен азот айналымы. Биосферадағы биохимиялық үрдістер. Топырақ пен шөгінді жыныстар түзудегі тірі ағзалардың рөлі.

3) "Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері". Пайдалы қазбаларды өндірудің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері. Пестицидтердің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері. Жылыжай эффектісі (булану) және озон қабатының жұқаруы. Дүниежүзілік мұхит деңгейінің, су мен атмосфера температурасының көтерілуінің тірі ағзаларға әсері.

4) "Қоректену". Ыдырау үдерісі. Асқорыту ферменттерінің әсері. Асқорытудағы ферменттердің маңызы. Сіңіру және бөліп шығару. Ферменттердің әсер ету механизмі. Ферменттің белсенді орталығы. Зертханалық жұмыс: "Ферменттердің белсенділігіне әртүрлі жағдайлардың (температура, рН) әсерін зерттеу". Өттің әсерінен майлардың эмульгациясы. Зертханалық жұмыс "Өттің әсерінен майлардың эмульгациялануын зерттеу".

5) "Заттар тасымалы". Активті және пассивті тасымалдардың ұқсастығы мен айырмашылығы. Жасуша мембранасы арқылы тасымалдану. Белсенді тасымалдану кезіндегі энергияның жұмсалуды. Сыртқы және ішкі факторлардың транспирацияға әсері. Зертханалық жұмыс: "Транспирация үдерісі кезіндегі сыртқы факторларды (температура, ылғалдылық пен су буының қысымы, ауа қозғалысын) зерттеу. Зертханалық жұмыс: "Ішкі факторларды: Буландыратын беттің ауданы және бұл беттік ауданның өсімдік көлеміне қатынасының (сірқабық (кутикула) мен лептесіктер) транспирация үдерісіне әсері". Сыртқы факторлардың флоэмада зат тасымалына әсері: температура, ылғалдылық, жарық.

6) "Тыныс алу". Анаэробты және аэробты тыныс алу. Анаэробты және аэробты тыныс салу үдерістерін химиялық реакция теңдеулерін қолданып қарастыру. Анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділіктері. Аэробты, анаэробты тынысалу үдерістерімен байланысты бұлшық еттердің қажуы. Аэробты және анаэробты тынысалуға физикалық жүктемелердің әсері.

7) "Бөліп шығару". Нефронның құрылысы және қызметі. Ультрафилтрация. Абсорбция және таңдамалы реабсорбция. Несептің құрамы. Филтрация мен кері филтрацияның себептері. Бүйрек жұмысына әсер ететін факторлар: тамақтану рационы, дене температурасының күрт түсуі, дәрілік препараттар, созылмалы және инфекциялық аурулар (кариес, іріңді ангина. Зәр шығару жүйесінің гигиенасы. Бүйрек және зәр шығару жүйесінің аурулары: пиелонефрит, цистит, бүйрекке тастың жиналуы. Себептері және алдын алу шаралары. Құрлықта, шөлде, тұщы және тұзды суларда тіршілік ететін тірі ағзалардың зат алмасуының соңғы өнімдері. Құрамында азоты бар органикалық заттардың ыдырау өнімдері: аммиак, несепнәр, несеп қышқылы.

8) "Координация және реттелу". Нейрондардың түрлері мен қызметтері. Жүйке ұлпасының қызметі (глиальды жасушалар). Аксондардың миеленді және миеленсіз қабықтары. Синапстар және медиаторлар. Модельдеу "Жүйке ұлпаларын зерттеу". Миеленді, миеленсіз аксондарда жүйке импульстарының туындауы және өткізілуі. Өткізу жылдамдығы. Мембраналық потенциал, тыныштық потенциалы және әрекет потенциалы. Модельдеу "Жүйке импульстарының туындауы мен таралу жылдамдығын зерттеу". Тірі ағзалардағы электрлік үдерістер. Электрорецепторлар және электрлі мүшелер. Тыныс алу мен тыныс шығарудың реттелуі мысалында нейрогуморальдық реттелу механизмі. Жүйкелік және гуморальдық реттелуді салыстыру. Ағзаның күйзеліске бейімделуі. Нейрокомпьютерлік интерфейс. Компьютер мен ми арасындағы ақпарат алмасу жүйесі. Гомеостазды тұрақты ұстаудың механизмдері. Өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттеуші. Зертханалық жұмыс: "Ауксиннің өсімдіктерге әсерін зерттеу".

9) "Қозғалыс". Бұлшық еттің жұмысы. Демонстрация "Негізгі бұлшық еттердің жұмысын өзіндік бақылау, иық белдеуінің қол қозғалысындағы рөлі. Бұлшық ет

қозғалысын реттеу". Зертханалық жұмыс: "Статикалық және динамикалық жұмыс кезіндегі бұлшық еттің қажуын зерттеу".

10) "Молекулалық биология". Дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНК) молекулалық құрылысының принциптері: нуклеотидтердің комплементарлығы. Модельдеу "Дезоксирибонуклеин қышқы (ДНК) молекуласын құру".

11) "Жасушалық цикл". Интерфаза. Интерфаза кезеңдері: G1, S және G2. Митоз. Митоз фазалары. Зертханалық жұмыс: "Пияз тамыр ұшындағы жасушалардан митозды зерттеу". Мейоз. Мейоз фазалары. Мейоз бен митозды салыстыру. Модельдеу "Мейоз кезеңдерін зерттеу".

12) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Г. Мендель анықтаған белгілердің тұқым қуалаушылық заңдылықтары. Тұқым қуалаушылықты зерттеудің гибридологиялық әдісі. Тұқым қуалаушылықтың генетикалық заңдылықтарының цитологиялық негіздері. Гамета тазалығы заңы және оның цитологиялық негіздемесі. Моногибридті және дигибридті будандастыру. Басымдылық заңы. Ажырау заңы. Басымдылық заңы. Ажырау заңы. Аллельді гендердің әрекеттесуі: толық және толымсыз. Доминанттылық белгілердің пайда болуы. Талдаушы шағылыстыру ұғымы мен оның практикалық маңызы. Жыныс генетикасы. Жынысты анықтаудың генетикалық механизмі. Жыныспен тіркесіп тұқымқуалау. Гемофилия және дальтонизм. Адам қан топтарының тұқымқуалау заңдылықтары. Резус-фактор. Адам генетикасы. Адамның тұқымқуалау белгілерін зерттеу әдістері. Адамның генетикалық ауруларының алдын алу. Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру. Модельдеу "Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру". Өнімділікті арттыратын заманауи ауыл шаруашылық технологиялары. Өнімділігі жоғары ауылшаруашылықты жүргізудің жаңа баламалы жолдары.

13) "Микробиология және биотехнология". Биотехнологиялық үдерістің жалпы сызбасы және биотехнологияда алынатын өнімдері (медицинада, өнеркәсіпте және ауыл шаруашылығында). Инсулин өндірісі.

14) "Көбею". Адамның жыныс жүйесінің құрылымы мен қызметі. Екінші реттік жыныстық белгілер. Ұлдар мен қыздардың жыныстық жетілуі. Биологиялық және әлеуметтік жетілу. Менструалдық цикл. Менструалдық циклдағы эстроген мен прогестерон гормондарының маңызы. Контрацепция түрлері, жыныстық жолмен берілетін аурулар: Жүре пайда болған иммундық дефицитінің синдромы (ЖИТС), сифилис, гонорея, гепатит В, С. Алдын алу шаралары.

15) "Өсу және даму". Құрсақта даму. Ұрықтық дамудың алғашқы кезеңдері. Ұрықтың қалыптасуы мен дамуы. Шылым шегу, есірткі мен ішімдіктің адам ұрығының дамуына тигізетін әсері

16) "Эволюциялық даму". Эволюциялық ұғымдардың қалыптасуы және дамуы. Ч. Дарвиннің эволюциялық ілімінің негізгі қағидалары. Эволюцияның қазіргі заман теориясының пайда болуы. Эволюцияның қозғаушы күштері. Табиғи сұрыпталу

нәтижесіндегі бейімделушілік. Эволюциялық үдерістегі өзгергіштіктің (мутациялық, комбинативтік) рөлі. Табиғи сұрыпталу, оның түрлері (қозғаушы және тұрақтандырушы). Тіршілік үшін күрес (түршілік, тұраралық). Модельдеу "Бейімделгіштікті табиғи сұрыпталу нәтижесі ретінде зерттеу (көбелек)". "Түр" ұғымының анықтамасы. Түрдің құрылымы. Түр критерийлері. "Түр түзілу" ұғымы. Түр түзілудің тәсілдері мен механизмдері.

Жердегі тіршіліктің пайда болуы кезендері.

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі

15. Бағдарламада оқыту мақсаттарын пайдалану ыңғайлылығы үшін кодтау енгізілді. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

1) Тірі организмдердің көп түрлілігі, құрылымы мен қызметтері:

Білім алушылар білуі тиіс:			
Бөлім	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Тірі ағзалардың көптүрлілігі	7.1.1.1 жүйелеудің маңызын түсіндіру; 7.1.1.2 жүйеленуде тірі ағзалардың орынын анықтау; 7.1.1.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың құрылысының айырмашылық белгілерін сипаттау; 7.1.1.4 жекелеген ағзаларға қарапайым дихотомиялық кілттерді қолдану	8.1.1.1 балдырлар мұктәрізділер, қырықжапырақ тәріздестер, ашықтұқымдылар және жабықтұқымдылар мысалында өсімдік-тердің ерекшеліктерін сипаттау; 8.1.1.2 саңырауқұлақтардың ерекшелік белгілерін сипаттау; 8.1.1.3 даражарнақты және қосжарнақты өсімдіктер кластарын негізгі белгілеріне қарай ажырату, 8.1.1.4 буынаяқтылар мен хордалы жануарлар кластарын ерекше белгілері бойынша тану	9.1.1.1 әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлы номенклатураны қолдану; 9.1.1.2 өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін ерекшелік белгілері бойынша танып білу (анықтағыш бойынша)
	7.1.2.1 жапырақтың ішкі құрылысын сипаттау және құрылысы мен оның қызметі арасындағы өзара байланысты түсіндіру	8.1.2.1 омыртқасыз-дар, күйіс қайыратын жануарлар мен адамның ас қорыту жүйесінің құрылысын салыстыру	9.1.2.1 адамның асқорыту жолдарындағы үдерістерді сипаттау

<p>2. Қоректену</p>	<p>7.1.2.2 фотосинтез үдерісі үшін қажетті жағдайларды зерттеу</p>	<p>8.1.2.2 әртүрлі типті тістердің құрылысы мен қызметтері арасындағы байланысын және тісті күту ережелерін сипаттау ;</p> <p>8.1.2.3 адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы мен қызметтері арасындағы өзара байланысты түсіндіру;</p> <p>8.1.2.4 ас қорыту жолы ауруларының себептерін және астан улану белгілерін анықтау;</p> <p>8.1.2.5 адам ағза-сындағы дәрумендер-дің маңыздылығын сипаттау;</p> <p>8.1.2.6 құрамында дәрумендердің маңызды мөлшері бар азық-түліктер тізімін жасау;</p> <p>8.1.2.7 азық- түлік құрамындағы С дәруменін анықтау</p>	<p>9.1.2.2 ас қорыту үдерісіндегі органикалық заттар мен сәйкес ферменттердің арасындағы байланысты орнату;</p> <p>9.1.2.3 ферменттердің белсенділігіне әсер ететін әр түрлі жағдайларды (температура, рН) зерттеу;</p> <p>9.1.2.4 өттің әсерінен майлардың эмульгациялануы үдерісін зерттеу</p>
<p>3. Заттардың тасымалдануы</p>	<p>7.1.3.1 тірі ағзалардағы қоректік заттардың тасымалының маңызын түсіндіру;</p> <p>7.1.3.2 өсімдіктерде заттардың тасымалына қатысатын мүшелерді танып білу;</p> <p>7.1.3.3 сабақ пен тамырдың ішкі құрылысын зерттеу;</p>	<p>8.1.3.1 қан құрамы мен қызметін сипаттау;</p> <p>8.1.3.2 дайын микропрепараттар арқылы әртүрлі ағзалардың қан жасушаларының құрылыс ерекшеліктерін зерттеу,</p> <p>8.1.3.3 лейкоциттердің түрлі типтерінің қызметтерін сипаттау;</p> <p>8.1.3.4 гуморальдық және жасушалық иммунитетті салыстыру;</p> <p>8.1.3.5 лимфа жүйелерін және қан, ұлпалық сұйықтық пен лимфа арасындағы өзара байланысты сипаттау;</p> <p>8.1.3.6 аурулардың алдын алуындағы вакцинацияның ролін бағалау;</p>	<p>9.1.3.1 активті және пассивті тасымалдарды салыстыру;</p> <p>9.1.3.2 өсімдіктердегі транспирация үдерісінің мәнін түсіндіру;</p> <p>9.1.3.3 ішкі және сыртқы факторлардың</p>

	<p>7.1.3.4 сабақ және тамырдың құрылысы мен қызметтерінің өзара байланысын сипаттау;</p> <p>7.1.3.5 ксилема мен флоэма элементтерінің құрылысын салыстыру;</p> <p>7.1.3.6 жануарларда заттар тасымалына қатысатын мүшелерді танып білу</p>	<p>8.1.3.7 агглютинация және резус-конфликт механизмдерін түсіндіру;</p> <p>8.1.3.8 жануарлардың жүрегінің құрылысы мен қантамыр жүйелерінің маңызын сипаттау;</p> <p>8.1.3.9 қантамыр қабырғасының құрылысы мен олардың қызметі арасындағы байланысты орнату;</p> <p>8.1.3.10 жануарлардың қантамырлар жүйесінің түрлерін сипаттау;</p> <p>8.1.3.11 дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу ;</p> <p>8.1.3.12 қантамыр жүйесі мүшелерінің ауруларының себептері мен ауру белгілерін сипаттау</p>	<p>транспирацияға әсерін зерттеу;</p> <p>9.1.3.4 сыртқы факторлардың флоэма арқылы заттардың тасымалдануына әсерін зерттеу</p>
4. Тыныс алу	<p>7.1.4.1 тірі ағзалар үшін тыныс алудың маңызын сипаттау;</p> <p>7.1.4.2 анаэробты және аэробты тыныс алу типтерін ажырату;</p> <p>7.1.4.3 өсімдіктердің тыныс алу үдерісін зерттеу;</p> <p>7.1.4.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелерін салыстыру;</p> <p>7.1.4.5 адамның тыныс алу мүшелері құрылысының ерекшеліктерін танып білу;</p> <p>7.1.4.6 тыныс алу мүшелерінің ауыруларының себептері мен олардың алдын алу жолдарын түсіндіру</p>	<p>8.1.4.1 өкпе мен ұлпадағы газ алмасу механизмдерін сипаттау;</p> <p>8.1.4.2 тыныс алу және тыныс шығару механизмін түсіндіру;</p> <p>8.1.4.3 өкпенің тіршілік сыйымдылығын анықтау және қалыпты жағдайдағы және дененің физикалық жүктемесі кезіндегі тыныс алудың минуттық көлемін анықтау</p>	<p>9.1.4.1 тыныс алу реакциясының химиялық теңдеуін пайдалана отырып, анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру,</p> <p>9.1.4.2 бұлшықет қажуы және аэробты, анаэробты тыныс алу үдерістері арасындағы байланысты қарастыру</p>
	<p>7.1.5.1 ағзалардың тіршілік әрекетіндегі</p>	<p>8.1.5.1 адамның зәр шығару жүйесі</p>	<p>9.1.5.1 нефронның құрылысы мен қызметін сипаттау;</p> <p>9.1.5.2 фильтрация және несептің түзілуі үдерістерін сипаттау;</p>

5. Бөліп шығару	<p>бөліп шығарудың маңызын сипаттау; 7.1.5.2 өсімдіктердегі бөліп шығару ерекшеліктерін зерттеу; 7.1.5.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру</p>	<p>мүшелерінің құрылысы мен қызметтерін сипаттау; 8.1.5.2 бүйректің құрылымдық бөліктерін танып білу; 8.1.5.3 терінің құрылысы мен оның бөліп шығарудағы маңызын сипаттау; 8.1.5.4 тері ауруларын және оның алдын алу шараларын түсіндіру</p>	<p>9.1.5.3 бүйректің жұмысына әсер ететін факторларды сипаттау 9.1.5.4 зәр шығару жүйесі , бүйрек ауруларының алдын алу шараларын түсіндіру; 9.1.5.5 әртүрлі ағзалардың мекен ету ортасы мен зат алмасуларының соңғы өнімдері арасындағы байланысты орнату</p>
6. Қозғалыс	<p>7.1.6.1 өсімдіктердің қозғалу себептерін түсіндіріп, қозғалыстың маңызын сипаттау (тропизмдер, таксистер); 7.1.6.2 жарықтың өсімдіктердің өсуі мен дамуына әсерін түсіндіру; 7.1.6.3 өсімдіктердегі фотопериодизм ролін сипаттау; 7.1.6.4 омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың қозғалыс мүшелерін салыстыру</p>	<p>8.1.6.1 тірек-қимыл жүйесінің қызметтерін сипаттау; 8.1.6.2 сүйектің химиялық құрамын, макро және микроскопиялық құрылысын зерттеу; 8.1.6.3 сүйектердің байланыс түрлерін салыстыру; 8.1.6.4 буынның әр түрлі типтерінің құрылысы мен олардың қызметтері арасындағы байланысты орнату; 8.1.6.5 бұлшық ет ұлпасының қызметтері түрлері мен олардың қызметтерін сипаттау; 8.1.6.6 адам бұлшық еттерінің құрылысы мен бұлшықет топтарын оқып тану; 8.1.6.7 гиподинамия салдарын атау; 8.1.6.8 сымбаттың бұзылуы және жалпақ жалпақтабандылықтың пайда болу себептерін анықтау</p>	<p>9.1.6.1 қол бұлшық еттерінің максимальды жұмыс күшін және күшке төзімділігін зерттеу; 9.1.6.2 бұлшық еттің жиырылу жиілігіне бұлшықет жұмысының тәуелділігін зерттеу</p>
	<p>7.1.7.1 жануарлардың жүйке жүйесінің типтерін салыстыру; 7.1.7.2 жүйке жүйесінің қызметі мен құрылымдық компоненттерін атау; 7.1.7.3 жүйке жасушасының</p>	<p>8.1.7.1 көруді қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және көру гигиенасы ережелерін сипаттау;</p>	<p>9.1.7.1 жүйке жасушасының құрылысы</p>

7. Координа-ция және реттелу	құрылымдық бөліктерін анықтау	8.1.7.2 дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зертеу және есту мүшелерінің гигиенасы ережелерін сипаттау;	мен қызметі арасында байланыс орнату;
	7.1.7.4 орталық жүйке жүйесі бөлімдерінің құрылысы мен қызметін салыстыру; 7.1.7.5 рефлексстік доғаны зерттеу; 7.1.7.6 мінез-құлықтың рефлекторлық табиғатын түсіндіру; 7.1.7.7 вегетативті жүйке жүйесінің қызметін сипаттау; 7.1.7.8 ағзаның тіршілік әрекетін қалпына келтіру және тынығуы үшін ұйқының маңызын түсіндіру; 7.1.7.9 жақсы психикалық денсаулықты сақтаудың принциптерін түсіндіру; 7.1.7.10 жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, шылым және есірткілік заттардың әсерін түсіндіру	8.1.7.3 көру және есту рецепторлары-ның құрылымы мен қызметін сәйкестендіру; 8.1.7.4 эндокикринді, экзокринді және аралас бездердің орналасқан жерлерін анықтау; 8.1.7.5 бездердің негізгі қызметтерін түсіндіру; 8.1.7.6 эндокриндік бездер қызметінің бұзылуынан туындаған ауруларды атау; 8.1.7.7 терінің сезімталдығын зерттеу; 8.1.7.8 жылықанды жануарлардың дене температураны сақтаудағы терінің ролін сипаттау	9.1.7.2 жүйке ұлпалары мен оның құрылымдық бөліктерінің қызметтерін талдау; 9.1.7.3 жүйке импульстарының туындауы мен өтуін сипаттау; 9.1.7.4 нейро-гуморальді реттелу механизмін түсіндіру; 9.1.7.5 ағзаның ішкі ортасының тұрақтылығын ұстаудағы гомеостазды сақтаудың механизмін түсіндіру; 9.1.7.6 өсімдіктердің өсуі мен дамуына әсер ететін заттардың әрекетін талдау

2) Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму:

	7 сынып	8 сынып	9 сынып
1. Көбею	7.2.1.1 өсімдіктердің жыныссыз және жынысты көбеюін сипаттау; 7.2.1.2 өсімдіктердің өсімді көбею тәсілдерін салыстыру; 7.2.1.3 айкас тозандану мен өздігінен тозанданудың салыстырмалы артықшылықтарын сипаттау; 7.2.1.4 гүлді өсімдіктердегі қосарлы ұрықтанудың маңызын сипаттау	8.2.1.1 жануарлардың көбею тәсілдерін салыстыру; 8.2.1.2 мүктер мен қырықжапырақтардың мысалында жынысты және жыныссыз ұрпақтарының ерекшеліктерін түсіндіру; 8.2.1.3 ашық тұқымды және жабық тұқымды өсімдіктердің тіршілік циклінің ерекшеліктерін түсіндіру	9.2.1.1 адамның жыныс жүйесінің құрылысын сипаттау; 9.2.1.2 жыныстық жетілу кезеңіндегі екінші реттік жыныстық белгілердің дамуын сипаттау; 9.2.1.3 менструалдық цикл мен экстроген және прогестеронның маңызын сипаттау; 9.2.1.4 контрацепцияның түрлерін және жыныстық жолмен таралатын аурулардың салдары мен алдын алу шараларын түсіндіру
	7.2.2.1 әртүрлі ағзалар түрлеріндегі хромосомалардың санын салыстыру;		9.2.2.1 жасушалық айналымның интерфаза кезеңіндегі жүретін үдерістерді түсіндіру;

2. Жасушалық айналым	7.2.2.2 сомалық және жыныс жасушаларындағы хромосомалар сандарын атау	8.2.2.1 тірі ағзалардың өсуі мен дамуы үшін митоз бен мейоздың маңызын түсіндіру	9.2.2.2 митоздың кезеңдерін сипаттау; 9.2.2.3 мейоз кезеңдерін сипаттау; 9.2.2.4 митоз бен мейоз үдерісін салыстыру
3. Өсу және даму	7.2.3.1 ағзадардың өсу мен даму үдерістерін сипаттау; 7.2.3.2 өсімдіктердің ұзарып және жуандап өсу үдерісін зерттеу; 7.2.3.3 өсімдіктер мен жануарлардың онтогенез кезеңдерін ажырату; 7.2.3.4 жануарлардың онтогенезіндегі тура және түрленіп даму типтерін салыстыру	8.2.3.1 эмбрионалдық даму кезеңдерін сипаттау; 8.2.3.2 әр түрлі ұрық жапырақшаларынан қалыптасқан мүшелер мен ұлпалар дифференциасын сипаттау	9.2.3.1 ұрықтың дамуындағы плацентаның маңызын түсіндіру; 9.2.3.2 ұрық пен эмбрионның дамуын салыстыру; 9.2.3.3 адам ұрығының дамуына шылым шегу, алкоголь мен басқа есірткілер әсерінің салдарын түсіндіру
4. Тұқым қуалаушы-лық пен өзгергіштік заңдылық-тары	7.2.4.1 адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу; 7.2.4.2 үздік және үздіксіз өзгергіштікті атау; 7.2.4.3 белгілерді анықтаудағы гендердің ролін түсіндіру; 7.2.4.4 хромосомадағы генетикалық ақпарат ДНК-ның маңызын түсіндіру	8.2.4.1 тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы ролін дәйектеу; 8.2.4.2 ағзалар селекциясы үшін қолдан сұрыптаудың маңызын сипаттау; 8.2.4.3 мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу тегінің орталықтарын оқып білу; 8.2.4.4 маңызды мәдени өсімдіктер іріктемелері мен үй жануарлары қолтұқымын сипаттау	9.2.4.1 генетиканың дамуы мен қалыптасуындағы Мендель зерттеулерінің ролін бағалау; 9.2.4.2 моногибридті будандастырудың цитологиялық негіздерін тұжырымдау және моногибридті будандастыруға есептер шығару; 9.2.4.3 дигибридті будандастырудың цитологиялық негіздерін негіздерін дәлелдеу және есептер шығару; 9.2.4.4 толық және толымсыз доминатты-лықты салыстыру; 9.2.4.5 талдаушы шағылыстырудың маңыздылығын бағалау; 9.2.4.6 жынысты анықтау теориясын сипаттау; 9.2.4.7 жынысты анықтау кезінде хромосомалардың ролін түсіндіретін сызба жасау; 9.2.4.8 адамның қан тобының

		<p>тұқымқуала-уын және қан топтарын анықтау механизмін түсіндіру;</p> <p>9.2.4.9 адам генетика-сын зерттеудің негізгі әдістерін сипаттау;</p> <p>9.2.4.10 шежіре сызбасын құру;</p> <p>9.2.4.11 мәдени өсімдіктердің өнімділігін арттыру үшін заманауи ауылшаруашылық технологиялардың қолданылуын зерттеу</p>
5. Эволюция-лық даму мен селекция негіздері		<p>9.2.5.1 К. Линней мен Ж.Б. Ламарк еңбектері-нің негізгі қағидаларын оқып зерттеу;</p> <p>9.2.5.2 эволюциялық ілімнің қалыптасуында-ғы Ч. Дарвин еңбектері-нің рөлін түсіндіру;</p> <p>9.2.5.3 эволюцияның қозғаушы күштерін сипаттау;</p> <p>9.2.5.4 ағзалардың бейімделушілігіндегі табиғи сұрыпталудың рөлін сипаттау;</p> <p>9.2.5.5 түрдің құрылы-мы мен критерийлерін сипаттау;</p> <p>9.2.5.6 түр түзілу үдерісін түсіндіру;</p> <p>9.2.5.7 Жердегі тіршіліктің дамуының негізгі кезеңдерін оқып білу</p>

3) Ағза мен қоршаған орта

	7-сынып	8-сынып	9-сынып
	7.3.1.1 жергілікті жер экожүйесі қоршаған орта факторларының тірі	8.3.1.1 экожүйелер-дің жалпы құрылымы-ның сызбасын жасау; 8.3.1.2 су және құрлық экожүйелерін салыстыру; 8.3.1.3 популяция-ның негізгі қасиетте-рін және құрылымдық ерекшеліктерін сипаттау;	9.3.1.1 популяция өсімінің экспоненциал-дық және сигмоидтік үлгілерінің қисық сызықтарының графиктерін талдау;

1. Биосфера, экожүйе, популяция	ағзаларының тіршілік әрекеті мен таралуына әсерін зерттеу; 7.3.1.2 табиғи қоректік тізбектерді салыстыру; 7.3.1.3 қоректік тізбекті және қоректік торларды құру; 7.3.1.4 экологиялық сукцессия үдерісін сипаттау	8.3.1.4 ағзалардың түрлі тірі қалу тәсілдерін зерттеу; 8.3.1.5 жыртқыш-құрбан қарым-қатынасы мысалында популяция санының өзгеру себептерін орнату; 8.3.1.6 тірі ағзалар-дың өзара қарым-қатынас түрлерін сипаттау; 8.3.1.7 тірі ағзалар-дың қоршаған ортаның өзгермелі жағдайларына бейімделу механизмдерін түсіндіру	9.3.1.2 энергия ағымының тиімділігін есептеу; 9.3.1.3 энергия, биомасса және сандар пирамидаларын салыстыру; 9.3.1.4 азот пен көміртек айналымының табиғаттағы сызбасын құру
2. Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	7.3.2.1 адам мен экожүйе арасындағы қарым-қатынастарды сипаттау; 7.3.2.2 экожүйеге жағымсыз әсер ететін адам тіршілігінің шаруашылық салаларынан мысалдар келтіру; 7.3.2.3 Қазақстан Республикасының ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың өсімдіктері мен жануарларын сипаттау; 7.3.2.4 Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына енгізілген жергілікті өңірдің жануарлары мен өсімдіктеріне мысал келтіру	8.3.2.1 биологиялық әртүрлілікті сақтаудың және қолдауды қажеттіктің себептерін негіздеу; 8.3.2.2 Дүниежүзілік Тұқым қорының маңызын бағалау; 8.3.2.3 Қазақстан аумағындағы экологиялық проблемалардың туындау себептері мен оларды шешу жолдарын түсіндіру	9.3.2.1 пайдалы қазбалар өндірудің және қайта өндірудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру; 9.3.2.2 пестицидтерді пайдаланудың қоршаған орта мен адам денсаулығына әсерін түсіндіру; 9.3.2.3 жылыжай эффектісінің тірі ағзаларға әсерін түсіндіру; 9.3.2.4 озон қабатының бұзылуының себептері мен салдарын түсіндіру

4) Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар:

Бөлім	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Молекулалық биология мен биохимия	7.4.1.1 судың қасиеті мен тірі ағзалар тіршілігі үшін маңызын сипаттау; 7.4.1.2 тірі ағзалар тіршілік әрекеті үшін микро-және макроэлементтердің ролін сипаттау; 7.4.1.3 азық-түліктер құрамындағы нәруыз,	8.4.1.1 биологиялық мысалдарды пайдаланып полимерлер мен мономерлер арасындағы айырмашылықты сипаттау; 8.4.1.2 көмірсулар мен липидтердің	9.4.1.1 ферменттің әрекет ету механизмін оқып тану; 9.4.1.2 дезоксирибонуклеин қышқылы молекуласының қос шиыршықты құрылымын сипаттау; 9.4.1.3 дезоксирибо-

	май, көмірсулардың бар болуын дәлелдеу; 7.4.1.4 өсімдіктер үшін минералдық тыңайтқыштар құрамындағы азот, калий және фосфордың маңызын оқып білу	биологиялық қызметтерін сипаттау; 8.4.1.3 нәруыздардың қасиеттері мен биологиялық қызметтерін сипаттау	нуклеин қышқылының құрылымдық қағидалары негізінде үлгілеу
2. Жасушалық биология	7.4.2.1 жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі ұғымын түсіндіру; 7.4.2.2 жануарлар және өсімдіктер жасушаларын ажырату	8.4.2.1 өсімдік және жануар ұлпаларын жіктеу; 8.4.2.2 прокариот және эукариот жасушаларының құрылысын салыстыру	9.4.2.1 өсімдік және жануар жасушаларының негізгі бөліктерінің құрылысы мен қызметін түсіндіру; 9.4.2.2 микрофото-графияны қолданып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу
3. Микробиология және биотехнология	7.4.3.1 бактериялар формаларының әртүрлілігін сипаттау; 7.4.3.2 ірімшік және йогурт өндірісін зерттеу; 7.4.3.3 антибиотиктер, антисептиктер мен залалсыздандыру өнімдерінің қолданылуын сипаттау; 7.4.3.4 вирустардың тіршіліктің жасушасыз формасы екендігін түсіндіру	8.4.3.1 қарапайым-дылар, бактериялар, саңырауқұлақтар, вирустармен туындай-тын аурулардың ерекшеліктері мен алдын алу шараларын сипаттау	9.4.3.1 инсулин өндіру мысалында биотехнологиялық үдерістің жалпы сызбасын сипаттау; 9.4.3.2 биотехнологияда өндірілетін өнімдерге мысал келтіру
4. Биофизика		8.4.4.1 тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктерін зерттеу	9.4.4.1 тірі ағзалардағы электрлі үдерістерді зерттеу; 9.4.4.2 "компьютер-ми" интерфейсте технологиясының ерекшеліктерін зерттеу

16. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

17. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған "Биология" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

3-параграф. Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған "Биология" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

7-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары

Білім алушылар:

1-тоқсан

Экожүйелер	Ортаның экологиялық факторлары : абиотикалық (температура, жарық, рН, ылғалдылық) биотикалық (микроағзалар, жануарлар, өсімдіктер). Зертханалық жұмыс "Жергілікті жердің экожүйелерін зерттеу (мектеп ауласы мысалында)".	7.3.1.1 жергілікті жер экожүйесі қоршаған орта факторларының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті мен таралуына әсерін зерттеу
	Қоректік тізбектер және қоректік торлар. Модельдеу "Қоректік тізбек пен торды құру".	7.3.1.2 табиғи қоректік тізбектерді салыстыру; 7.3.1.3 қоректік тізбектер және қоректік торларды құрастыру
	Экологиялық сукцессиялар: Бірінші және екінші реттік сукцессиялар. Экожүйелердің алмасуы.	7.3.1.4 экологиялық сукцессия үдерісін сипаттау
	Адам экожүйенің бір бөлігі. Антропогендік фактор.	7.3.2.1 адам мен экожүйе арасындағы қарым-қатынастарды сипаттау
	Адам әрекеттерінің экожүйеге жағымсыз әсері.	7.3.2.2 экожүйеге жағымсыз әсер ететін адам тіршілігінің салаларына мысалдар келтіру
	Қазақстанда ерекше қорғалатын аймақтар. Жергілікті жердің ерекше қорғалатын аймақтары.	7.3.2.3 Қазақстан Республикасының ерекше қорғалатын табиғи аймақтарының өсімдіктері мен жануарларын сипаттау
	Қазақстан Республикасының Қызыл кітабы. Жергілікті өңірдің ҚР Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктері.	7.3.2.4 жергілікті өңірдің Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктеріне мысал келтіру
Тірі ағзаларды жүйелеу	Тірі ағзалардың бес патшалығына жалпы сипаттама: прокариоттар, протисталар, саңырауқұлақтар, өсімдіктер, жануарлар. Өсімдіктер мен жануарлардың негізгі жүйелік топтары: Патшалықтар. Типтер. Бөлімдер. Кластар. Өсімдіктер мен жануарларды жүйелеудің маңызы.	7.1.1.1 жүйелеудің маңызын түсіндіру; 7.1.1.2 жүйелеуде тірі ағзалардың орынын анықтау
	Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың сыртқы құрылысындағы ерекшеліктер.	7.1.1.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың құрылысының ерекшеліктерін сипаттау
	Дихотомиялықәдіс. Дихотомиялық кілттерді қолдану.	7.1.1.4 жекелеген ағзаларға қарапайым дихотомиялық кілттерді қолдану

Жасушалық биология Су және органикалық заттар	Жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі түсініктері. Өсімдіктер және жануарлар жасушаларын салыстыру. Жарық микроскобынан көрінетін жасуша құрылымдары: пластидтер, вакуоль, ядро, цитоплазма, жасушалық мембрана, жасушалық қабырға.	7.4.2.1 "жасуша", "ұлпа", "мүше", "мүшелер жүйесі" туралы түсініктер; 7.4.2.2 өсімдіктер және жануарлар жасушаларын ажырату
	Судың қасиеттері: беттік керілу, судың қозғалысы, еріткіштігі, қайнау және балқу температурасы, жылусыйымдылығы. Судың биологиялық маңызы және оның еріткіш ретіндегі, температураны сақтау мен реттеудегі ролі. Зертханалық жұмыс "Судың тірі ағзалар үшін маңызы мен қасиеттерін зерттеу". Микро- (мырыш, темір, селен, фтор) және макроэлементтердің (магний, кальций, калий, фосфор) тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы.	7.4.1.1 судың қасиеті мен тірі ағзалар үшін маңызын сипаттау; 7.4.1.2 тірі ағзалар тіршілік әрекеттері үшін микро- және макроэлементтердің ролін сипаттау
	Азық-түліктердегі органикалық заттар: нәруыздар, майлар, көмірсулар. Зертханалық жұмыс "Азық-түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар болуын зерттеу".	7.4.1.3 азық түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар екендігін дәлелдеу
	Өсімдіктерде макроэлементтердің тапшылығы (азот, калий, фосфор). Тыңайтқыштар: органикалық және минералдық (азотты, калийлі және фосфорлы).	7.1.1.4 минералды тыңайтқыштардағы азот, калий және фосфордың өсімдіктер үшін маңызын танып білу
	2-тоқсан	
Заттардың тасымалдануы	Заттар тасымалдануының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Заттардың тасымалдануына қатысатын тірі ағзалардың мүшелері мен мүшелер жүйесі.	7.1.3.1 тірі ағзалардағы қоректік заттардың тасымалының маңызын түсіндіру; 7.1.3.2 өсімдіктерде заттардың тасымалын қамтамасыз ететін мүшелерді танып білу
	Сабақ және тамыр. Сабақтың ішкі құрылысы: қабық, камбий, сүрек, өзек. Тамыр аймақтары: бөліну, өсу, сору және өткізу аймақтары. Тамырдың ішкі құрылысы: флоэма, ксилема, камбий. Зертханалық жұмыс "Сабақтың ішкі құрылысын зерттеу". Зертханалық жұмыс "Тамыр аймақтарын зерттеу".	7.1.3.3 тамыр және сабақтың ішкі құрылысын зерттеу; 7.1.3.4 тамыр және сабақтың құрылысы мен қызметі арасындағы байланысты сипаттау

	Ксилема, флоэма және олардың құрылымдық элементтері.	7.1.3.5 флоэма мен ксилеманың элементтерін құрылысын салыстыру
	Жануарлардағы қанайналым мүшелері: буылтық құрттар, ұлулар, буынаяқтылар және омыртқалылар.	7.1.3.6 жануарларда заттар тасымалына қатысатын мүшелерді танып білу
Тірі ағзалардың қоректенуі	Жапырақтың құрылысы мен қызметі. Жапырақтың ішкі құрылысы. Лептесік. Жапырақ фотосинтездеуші негізгі арнайы мүше. Судың булануы мен газдардың алмасуы.	7.1.2.1 жапырақтың ішкі құрылысын сипаттау, құрылысы мен қызметі арасындағы өзара байланысты түсіндіру
	Фотосинтезге қажетті жағдайлар. Зертханалық жұмыс "Фотосинтез үдерісіне қажетті жағдайларды зерттеу".	7.1.2.2 фотосинтезге қажетті жағдайларды зерттеу
	Өсімдіктер мен жануарлар үшін тыныс алудың маңызы. Тыныс алу - энергия көзі. Тыныс алу типтері: анаэробты және аэробты. Анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру: оттегінің қатысында/қатысынсыз, статикалық/динамикалық жұмыс, жылықанды/суыққанды жануарлар.	7.1.4.1 тірі ағзалардағы тыныс алу маңызын сипаттау; 7.1.4.2 анаэробты және аэробты тыныс алу типтерін ажырату
	Өсімдіктердің тыныс алуы. Тұқымның немесе өскіндердің тынысалуы мысалында Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердің тынысалуын зерттеу".	7.1.4.3 өсімдіктердегі тыныс алуды зерттеу
	Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелері (бунақденелілердің демтүтіктері, балықтарының желбезектері, құстардың және сүтқоректілердің өкпесі). Модельдеу "Омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың тынысалу жүйесі мүшелерін салыстыру".	7.1.4.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелерін салыстыру
	Тынысалу мүшелері. Адамның тынысалу жолдарының құрылысы мен газалмасу мүшелері.	7.1.4.5 адамның тыныс алу мүшелерінің құрылыс ерекшеліктерін танып білу

Тыныс алу

Тыныс алу мүшелерінің аурулары.
Тыныс алу мүшелері
ауруларының себептері мен
олардың алдын алу жолдары (өкпе
обыры, астма, бронхит,
туберкулез, тұмау).

		ауруларының себептері мен алдын алу жолдарын түсіндіру
3-тоқсан		
Бөліп шығару	Бөліп шығарудың тірі ағзалар үшін маңызы. Жануарлардағы бөліп шығару өнімдері. Зат алмасудың соңғы өнімдері.	7.1.5.1 ағзалардың тіршілік әрекетінде бөліп шығарудың маңыздылығын түсіндіру
	Өсімдіктердегі бөліп шығару өнімдері: тыныс алу мен фотосинтездің бастапқы және соңғы өнімдері. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердің тынысалу ерекшеліктерін өскіндер мысалында зерттеу"	7.1.5.2 өсімдіктердегі бөліп шығару ерекшеліктерін зерттеу
	Жануарлардың бөліп шығару жүйелері. Жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру.	7.1.5.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру
Қозғалыс	Өсімдіктердің қозғалысы. Қозға-лыстың өсімдіктер тіршілігіндегі маңызы. Өсімдіктердің қозғалу тәсілдері (тропизмдер, таксистер, өсу қозғалыстары). Өсімдіктердің өсуі мен дамуына жарықтың әсері. Жарықтың түсу деңгейіне қарай өсімдіктердің бейімделуі. Фотопериодизм күннің жарық түсу ұзақтығына ағзалардың бейімделуі	7.1.6.1 өсімдіктердің қозғалысы себептерін түсіндіріп, қозғалыстың маңызын сипаттау; 7.1.6.2 жарықтың өсімдіктердің дамуына әсерін түсіндіру; 7.1.6.3 өсімдіктердегі фотопериодизм ролін сипаттау
	Жануарлардың қозғалыс мүшелері . Тірі ағзалардағы қозғалыстың рөлі. Жануарлардың қозғалу тәсілдеріне мысалдар. Жануарлардың мекен ортасы мен қозғалыстәсілдері арасындағы байланыстарды анықтау.	7.1.6.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың қозғалыс мүшелерін салыстыру
	Жүйке жүйесінің типтерін салыстыру: диффузиялы, сатылы, түйнекті, түтіктәрізді.	7.1.7.1 жануарлардың жүйке жүйесінің типтерін салыстыру
	Жүйке жүйесінің құрам бөліктері. Жүйке жүйесінің қызметі. Нейронның құрылысы: денесі, дендриттер, аксон. Нейронның қызметтері.	7.1.7.2 жүйке жүйесінің қызметін және құрылымдық компоненттерін атау; 7.1.7.3 жүйке жасушасының компоненттерін анықтау
	Жүйке жүйесінің орталық және шеткі бөлімдері. Жұлын. Ми. Ми бөлімдерінің құрылысы мен қызметтері: сопақша ми, артқы (ми көпірі, мишық), орталық және аралық ми. Үлкен ми сыңарлары.	7.1.7.4 орталық жүйке жүйесі бөлімдерінің құрылысы мен қызметтерін салыстыру

Координация және реттелу	Рефлекстік доға: рецептор, сезгіш, аралық, қозғалыс нейрондары, жұмыс мүшесі. Зертханалық жұмыс "Тізе рефлексі".	7.1.7.5 рефлекстік доғаны зерттеу
	Мінез-құлықтың рефлекторлық табиғыты: шартсыз және шартты рефлекстер. Шартты рефлекстердің сөнуі.	7.1.7.6 мінез-құлықтың рефлекторлық табиғатын түсіндіру
	Ішкі мүшелер жұмысының жүйкелік реттелуі.	7.1.7.7 вегетативті жүйке жүйесінің қызметін сипаттау
	Адам ағзасы үшін ұйқының маңызы. Биологиялық ритмдер. Ұйқының кезеңдері: баяу және жылдам ұйқы. Жұмысқа қабілеттілік. Күн тәртібі. Оқу еңбегі мен дене еңбегінің гигиенасы. Күйзеліс. Күйзеліс жағдайларымен күрес және олардың алдын алу әдістері.	7.1.7.8 ағзаның тіршілік әрекеттерінің қалпына келуіне және тынығуына ұйқының маңызын түсіндіру; 7.1.7.9 жақсы психикалық денсаулықты сақтаудың принциптерін түсіндіру
Жүйке жүйесінің қызметіне алкаголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсері.	7.1.7.10 жүйке жүйесінің қызметіне алкаголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсерін түсіндіру	
4-тоқсан		
Тұқымқуалау мен өзгергіштік	Адамда белгілердің тұқым қуалауында гендер мен ДНҚ рөлі. Жүре пайда болған және тұқымқуалайтын белгілер.. Хромосоманың құрылымы. Генетикалық материалды сақтаушы және тасымалдаушы ДНҚ жайлы түсінік. Модельдеу "Адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу"	7.2.4.1 адам ағзасындағы тұқымқуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу; 7.2.4.2 үздік және үздіксіз өзгергіштікті атау 7.2.4.3 белгілерді анықтаудығы гендердің рөлін түсіндіру; 7.2.4.4 хромосомадағы генетикалық ақпарат дезоксирибонуклеин қышқылы рөлін түсіндіру
	Өртүрлі ағзалар түрлерінің хромосомалар саны. Соматикалық және жыныс жасушалар. Гаплоидты және диплоидты хромосомалар жиыны.	7.2.2.1 әртүрлі ағзалардағы хромосомалардың санын салыстыру; 7.2.2.2 соматикалық және жыныс хромосомаларындағы хромосомалар санының әртүрлілігін түсіндіру
	Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюі. Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюінің биологиялық маңызы	7.2.1.1 өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюін сипаттау
	Өсімдіктердің өсімді жолмен көбеюі, оның түрлері және табиғаттағы биологиялық маңызы. Өсімдік өсіруде өсімді жолмен	

Көбею. Өсу және даму	<p>көбею тәсілдерін қолдану. Қалемшелеу, сұлатпа өркен, телу (қалемшелермен, көзшелермен), көбею ұлпаларымен.</p> <p>Зертханалық жұмыс " Өсімдіктердегі вегетативті көбею тәсілдері".</p>	7.2.1.2 өсімдіктердің өсімді көбею тәсілдерін салыстыру
	<p>Гүл құрылысы. Тозандану түрлері. Гүлдеу және тозандану. Тозандану түрлері (өздігінен, айқас, жасанды). Өсімдіктердегі ұрықтану туралы түсінік және зиготаның түзілуі. Қосарлы ұрықтану. Қосарлы ұрықтанудың биологиялық маңызы.</p>	7.2.1.3 өздігінен және айқас тозанданудың шамалы артықшылықтарын сипаттау; 7.2.1.4 гүлді өсімдіктердегі қосарлы ұрықтанудың маңызын сипаттау
	<p>Ағзалардың жеке дамуы түсінігі. Өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдері. Бөліну, өсу, көбею, қартаю. Өсімдіктердің өсуі . Сабақтың ұзарып және жуандап өсуі. Камбийдің рөлі. Жылдық сақиналар.</p> <p>Зертханалық жұмыс "Жылдық сақинаны санау"</p>	7.2.3.1 ағзалардың өсу және даму үдерістерін сипаттау; 7.2.3.2 өсімдіктердің ұзарып және жуандап өсу үдерістерін зерттеу
	<p>Жануарлардағы тура және түрленіп даму онтогенез типтері. Бунақденелілердің шала және толық түрленіп дамуына мысалдар .</p> <p>Модельдеу "Жануарлардағы онтогенез типтерін салыстыру".</p>	7.2.3.3 өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдерін ажырату; 7.2.3.4 жануарлардағы тура және тура емес онтогенез типтерін салыстыру
Микробиология және биотехнология	<p>Бактериялардың формаларының әртүрлілігі. Бактериялардың таралуы.</p> <p>Зертханалық жұмыс "Пішен таяқшасының сыртқы пішінін қарастыру"</p> <p>Бұршақ тұқымдастардың тамырындағы түйнек бактериялары</p>	7.4.3.1 бактериялар формаларының әртүрлілігін сипаттау
	<p>Бактерияларды пайдалану. Табиғаттағы және адам өміріндегі бактериялардың маңызы.</p> <p>Зертханалық жұмыс "Өндірісте йогурт және ірімшік жасауды зерттеу".</p>	7.4.3.2 ірімшік және йогурт өндірісін зерттеу
	<p>Патогендермен күрес тәсілдері. Бактериялардың антибиотиктерге тұрақтылығы. Зертханалық жұмыс "Антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерін қолдануды зерттеу".</p>	7.4.3.3 антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерінің қолданылуын сипаттау

	Вирустар. Жасушасыз құрылым иелері вирустардың құрылыс ерекшеліктері.	7.4.3.4 вирустардың тіршіліктің жасушасыз формасы екендігін түсіндіру
--	---	---

8-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімдері	Тақырыптары/ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Жасушалық биология	Жасуша – тірі ағзалардың құрылымдық негізгі өлшем бірлігі. Прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы: ядроның болуы және орналасуы, жасуша қабырғасы, жасуша мембранасы, пластидтер, митохондрия, рибосомалар, Гольджи аппараты, вакуоль.	8.4.2.2 прокариот және эукариот жасушалардың құрылысын салыстыру
	Өсімдік ұлпаларының әртүрлілігі: түзуші, жабын, негізгі, өткізгіш, механикалық, бөліп шығарушы ұлпа. Жануар ұлпаларының әртүрлілігі: эпителий, дәнекер, бұлшықет, жүйке. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктер ұлпаларын жіктеу". Зертханалық жұмыс "Жануарлар ұлпаларын жіктеу".	8.4.2.1 Өсімдіктер мен жануарлардың ұлпаларын классификациялау
Молекулалық биология	Жасушаның құрамындағы органикалық заттар. Мономерлер мен полимерлер арасындағы айырмашылық.	8.4.1.1 биологиялық мысалдарды пайдаланып полимерлер мен мономерлер арасындағы айырмашылықты сипаттау
	Көмірсулар – энергия көзі. Глюкоза, сахароза, гликоген, крахмал, жасұнық пен хитиннің маңызы және қызметтері. Липидтердің қасиеттері мен қызметі. Липидтердің әртүрлілігі: майлар, фосфолипидтер, балауыз.	8.4.1.2 көмірсулар мен липидтің құрылымы мен биологиялық қызметтерін сипаттау
	Нәруыздар, қасиеттері мен қызметтері.	8.4.1.3 нәруыздардың биологиялық құрылымы мен қызметі
	Зертханалық жұмыс "Өсімдіктер бөлімдеріндегі ерекшелік белгілерді анықтау. Балдырлар, мүктәрізділер, қырықжапырактәрізділер, ашықтұқымдылар және жабықтұқымдылар.	8.1.1.1 балдырлар, мүктер, қырықжапырақ тәріздестер, ашық және жабықтұқымдылар мысалында өсімдіктердің ерекшеліктерін сипаттау
	Саңырауқұлақтар патшалығы. Зең саңырауқұлағы: мукор, пеницилл. Біржасушалы саңырауқұлақтар –	

Тірі ағзалардың көп түрлілігі	ашытқы. Көпжасушалы саңырауқұлақтар. Қалпақшалы саңырауқұлақтар. Жеуге жарамды және улы саңырауқұлақтар.	8.1.1.2 саңырауқұлақтардың негізгі белгілерін сипаттау
	Зертханалық жұмыс "Дара жарнақты және қосжарнақтылар өсімдіктер кластарының белгілерін зерттеу".	8.1.1.3 даражарнақты және қосжарнақты өсімдіктерді негізгі белгілеріне қарай ажырату
	Буынаяқтылар типі. Хордалылар типі. Сыртқы белгілеріне қарай салыстырмалы сипаттама. Демонстрация "Хордалы жануарлар мен буынаяқтылардың ерекшелік белгілерін анықтау".	8.1.1.4 буынаяқтылар мен хордалы жануарлар кластарын ерекше белгілері бойынша тану
Қоректену	Жауын құртының, сиырдың және адамның асқорыту жүйесінің құрылысы. Модельдеу "Адамның, сиырдың және жауынқұртының" асқорыту жүйесінің құрылысын салыстыру.	8.1.2.1 омыртқасыз (жауынқұрт), күйіс қайыратын (сиыр) жануарлар мен адамның ас қорыту жүйесінің құрылысын салыстыру
	Тістің құрылысы мен қызметі, сүт тістердің тұрақты тістерге ауысуы. Тіс гигиенасы. Адамның асқорыту жолдарының құрылысы. Асқорыту бездері. Асқорыту мүшелерінің қызметі.	8.1.2.2 тістердің құрылысы, әртүрлі типтері мен қызметтері арасындағы байланысты және тісті күту ережелерін сипаттау 8.1.2.3 адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы мен қызметтері арасындағы өзара байланысты анықтау
	Тамақтану гигиенасы. Асқорыту мүшелерінің жұқпалы аурулары және олардың алдын алу. Тағамнан уланудың алдын алу. Алғашқы жәрдем шаралары. Ішек құрт ауруларының алдын алу.	8.1.2.4 асқорыту жолы ауруларының себептерін және астан улану себебін ашу
	Дәрумендер және олардың маңызы. Суда еритін және майда еритін дәрумендер. Дәрумендердің тәуліктік мөлшері. Авитаминоз, гиповитаминоз және гипервитаминоз. А авитаминоздағы ақшам соқыр, В1 авитаминоздағы бери – бери ауруы, С авитаминоздағы кыркұлақ, Д авитаминоздағы мешел аурулары. Зертханалық жұмыс "Тағамдық заттар құрамынан С дәруменді анықтау".	8.1.2.5 адам ағзасындағы дәрумендердің маңыздылығын сипаттау 8.1.2.6 құрамында дәрумендердің маңызды мөлшері бар азық-түлік тізімін жасау 8.1.2.7 азық – түлік құрамындағы С дәруменін анықтау
2-тоқсан		
	Ағзаның ішкі ортасы және оның маңызы. Лимфа. Лимфа айналымы	8.1.3.5 лимфа жүйесін және қан, ұлпа сұйықтығы мен лимфа

Заттардың тасымалдануы

мен оның маңызы. Гомеостаз. Ағзаның ішкі ортасы: қан, лимфа, ұлпа сұйықтығы.	арасындағы өзара байланысты сипаттау
Қанның құрамы мен қызметі. Қан түйіршіктері: эритроциттер, лейкоциттер, тромбоциттер. Плазма. Қанның қызметі: транспорттық, гомеостаздық, қорғаныштық.	8.1.3.1 қан құрамы мен қызметін сипаттау
Зертханалық жұмыс "Әр түрлі ағзалардың қан жасушаларын зерттеу". Қан жасушаларын формасына, мөлшеріне, санына және ядросының болуына қарай салыстыру.	8.1.3.2 дайын микропрепараттар арқылы әр түрлі ағзалардың қан жасушаларының құрылыс ерекшеліктерін зерттеу
Иммунитет. Гуморальдық және жасушалық иммунитет. Лейкоциттердің түрлі типтері және олардың қызметтері. Т – және В- лимфоциттердің әрекет етуі.	8.1.3.3 лейкоциттердің түрлі типтерінің қызметтерін сипаттау 8.1.3.4 гуморальдық және жасушалық иммунитетті салыстыру
Жұқпалы аурулар және олардың алдын алу: амебалық қантышқақ, фитофтороз, оба, күл, лейшмания, герпес	8.4.3.1 қарапайымдылар, саңырауқұлақтар, бактериялар мен вирустар қоздыратынмен туындайтын аурулардың ерекшеліктерін сипаттау және алдын алу шараларын сипаттау
Иммунитет. Иммунитеттің түрлері : туа пайда болған және жүре пайда болған иммунитет. Екпенің (вакцина) түрлері және оның жасанды иммунитетті қалыптастырудағы маңызы. Жұқпалы аурулардың алдын алу.	8.1.3.6 аурудың алдын алудағы вакцинацияның рөлін бағалау
Қан топтары. Қан құю. Резус – фактор. Агглютинация. Резус – конфликт.	8.1.3.7 агглютинация және резус-конфликт механизмдерін түсіндіру
Буылтық құрттардың (жауын құрт), ұлулардың, буынаяқтылардың және омыртқалылардың жүрегі және қантамырларының құрылысы мен қызметі.	8.1.3.8 жануарлар жүрегінің құрылысы мен қантамырлар жүйелерінің маңызын сипаттау 8.1.3.9 қантамыр қабырғасының құрылысы мен олардың қызметі арасындағы байланысты орнату
Қантамырлар жүйесінің түрлері. Ашық және тұйық қанайналым жүйелері. Үлкен және кіші қанайналым шеңберлері. Адамның қанайналым жүйесі.	8.1.3.10 жануарлардың қантамырлар жүйесі түрлерін сипаттау
Зертханалық жұмыс "Дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу"	8.1.3.11 дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу

	Жүрек-қантамырлар жүйесі аурулары (гипертония, инфаркт, тахикардия, ишемиялық ауру, атеросклероз, инсульт). Аурудың себептері: тұқым қуалайтын ауруларға бейімділік, салауатты өмір салтын дұрыс ұстанбау т.б.	8.1.3.12 қантамыр жүйесі ауруларының себептері мен ауру белгілерін сипаттау
Тыныс алу	Альвеола мен қан арасындағы газ алмасу. Өкпедегі қанның оттекке қанығуы. Ұлпа мен қан арасындағы газ алмасу. Қанның көмірқышқыл газына қанығуы, жасушаның оттекке қанығуы.	8.1.4.1 өкпе мен ұлпадағы газалмасу механизмдерін сипаттау
	Тыныс алу және тыныс шығару механизмі. Кеуде қуысының құрылысы. Тыныс алуға және тыныс шығаруға қатысатын бұлшықеттер. Тыныс алу және тыныс шығарудағы көкеттің маңызы. Ауа жүретін жолдардағы қысымның өзгеруі.	8.1.4.2 тыныс алу және тыныс шығару механизмін түсіндіру
	Тыныс алудың минуттық көлемі. Әр түрлі жастағы, физикалық дамыған, ер және әйел адамдардың өкпесінің тіршілік сыйымдылығы. Тынысалу қозғалыстарының жиілігі. Шылым шегудің өкпенің тіршілік сыйымдылығына әсері. Зертханалық жұмыс "Өкпенің тіршілік сыйымдылығын зерттеу".	8.1.4.3 өкпенің тіршілік сыйымдылығын анықтау және қалыпты жағдайдағы дененің физикалық жүктемесі кезіндегі тыныс алудың минуттық көлемін анықтау.
3-тоқсан		
Бөліп шығару	Зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы (бүйрек, несеппағар, қуық, несеп жолы) мен қызметі. Бөліпшығару және сүзу мүшелері. Бүйректің құрылысы (қыртысты және милы қабат, нефрон, пирамида, астауша, бүйрек өзекшелері).	8.1.5.1 адамның зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы мен қызметін сипаттау 8.1.5.2 бүйректің құрылымдық бөліктерін танып білу
	Терінің маңызы, құрылысы мен қызметі. Тер бөлінудің реттелуі	8.1.5.3 терінің құрылысы мен оның бөліп шығарудағы маңызын сипаттау
	Тері ауруларының пайда болу себептері мен салдары (қышыма, теміреткі, безеу бөртпелері,). Белгілері мен алдын алу шаралары	8.1.5.4 тері ауруларының алдын алу шараларын түсіндіру
	Адам қаңқасының құрылысы. Тірек-қимыл жүйесінің маңызы мен қызметі	8.1.6.1 тірек-қимыл жүйесінің қызметтерін сипаттау

Қозғалыс. Биофизика

<p>Сүйектің макро - және микроскопиялық құрылысы. Сүйектің химиялық құрамы. Зертханалық жұмыс "Сүйектің макро және микроскопиялық құрылысы". Демонстрация "Сүйектің химиялық құрамы".</p>	<p>8.1.6.2 сүйектің химиялық құрамын, макро және микроскопиялық құрылысын зерттеу</p>
<p>Сүйектің байланыс түрлері: қозғалмайтын, жартылай қозғалмалы, қозғалмалы.</p>	<p>8.1.6.3 сүйектердің байланыс түрлерін салыстыру</p>
<p>Буынның құрылысы және қызметтері. Сүйек буындарының атқаратын қызметіне сәйкес бейімделуі.</p>	<p>8.1.6.4 буынның әр түрлі типтерінің құрылысы және олардың қызметтерінің арасында байланыс орнату</p>
<p>Бұлшықет ұлпаларының құрылысы мен қызметі (бірыңғай салалы, көлденең жолақты қаңқа, көлденең жолақты жүрек). Зертханалық жұмыс "Бұлшықет ұлпаларының құрылысын зерттеу" Адам денесінің бұлшықеттерін жіктеу.</p>	<p>8.1.6.5 бұлшық ет ұлпасының түрлері мен олардың қызметтерін сипаттау 8.1.6.6 адам бұлшық еттерінің құрылысы мен бұлшықет топтарын оқып тану</p>
<p>Гиподинамия. Сымбаттың бұзылуы және жалпақ жалпақтабандылықтың пайда болу себептері. Сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың алдын алу шаралары.</p>	<p>8.1.6.7 гиподинамия салдарын атау; 8.1.6.8 сымбаттың бұзылуы және жалпақ жалпақтабандылықтың пайда болу себептерін анықтау</p>
<p>Тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты адамның қаңқа құрылысының ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты бұлшықеттің маңызы. Тік жүру кезіндегі дененің ауырлық орталығы. Адам денесіндегі иіндер.</p>	<p>8.4.4.1 тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктерін зерттеу</p>
<p>Көру мүшелерінің құрылысы. Көрудің маңызы. Көру қызметінің бұзылуы. Көру гигиенасы. Зертханалық жұмыс "Көру жітілігі мен көру аймағының шегін зерттеу"</p>	<p>8.1.7.1 көруді қабылдаудың ерекшеліктерін зерттеу және көру гигиенасы ережесін сипаттау</p>
<p>Есту мүшесінің құрылысы. Естудің маңызы. Естудің бұзылу себептері. Есту мүшесінің гигиенасы. Зертханалық жұмыс "Дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу". (құлақтың есту қабілетін анықтау)</p>	<p>8.1.7.2 дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және есту гигиенасының ережелерін сипаттау</p>
<p>.</p>	<p>.</p>

Координация және реттелу	Таяқшаның, құтышаның және түкті жасушалардың құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс "Соқыр дақты анықтау, түстердің араласуына тәжірибе, дыбыстың ауа және сүйек арқылы өтуі".	8.1.7.3 көру және есту рецепторларының құрылымы мен қызметтерін сәйкестендіру
	"Гормондар", "Гуморальдық реттелу" ұғымдары. Эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасуы және қызметі. Бездерден бөлінетін гормондар.	8.1.7.4 эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасқан жерлерін анықтау 8.1.7.5 бездердің негізгі қызметтерін түсіндіру
	Эндокринді бездер қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар (гипо- және гиперфункция)	8.1.7.6 эндокриндік бездер қызметінің бұзылуынан туындаған ауруларды атау
	Адам денесінде орналасқан тері рецепторлары (терморцепторлар, механорецепторлар, ноцицептор-лар). Зертханалық жұмыс "Тері сезімталдығын зерттеу"	8.1.7.7 терінің сезімталдығын зерттеу
	Жылықанды жануарлардың тұрақты температураны сақтауындағы терінің ролі. Температураға сезімталдық. Терморцепторлардың температураның өзгеруіне бейімделуі.	8.1.7.8 жылықанды жануарлардың дене температураны сақтаудағы терінің ролін сипаттау
4-тоқсан		
Көбею	Митоз. Мейоз. Митоз бен мейоздың биологиялық маңызы.	8.2.2.1 тірі ағзалардың тіршілік әрекетіндегі митоз бен мейоздың маңызын түсіндіру
	Жануарлардың көбею формалары. Жыныссыз көбею типтері. Жынысты көбею.	8.2.1.1 жануарлардың көбею тәсілдерін салыстыру
	М ү к т е р м е н қырықжапырақтардың тіршілік циклі. Гаметофит. Спорофит.	8.2.1.2 мүктер мен қырықжапырақтардың мысалдарында жынысты және жыныссыз ұрпақтарының ерекшеліктерін түсіндіру
	Ашықтұқымды және жабықтұқымды өсімдіктердің тіршілік циклі.	8.2.1.3 ашықтұқымды және жабықтұқымды өсімдіктердің тіршілік циклінің ерекшеліктерін түсіндіру
Өсу және даму	Эмбрионалдық даму кезеңдері: бластула, гастрюла, нейрула. Ұлпалар мен мүшелердің дифференциялануы. Органогенез.	8.2.3.1 эмбрионалдық даму кезеңдерін сипаттау 8.2.3.2 әр түрлі ұрық жапырақшаларынан қалыптасатын ұлпалар мен мүшелердің дифференциялануын сипаттау
	Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы	

Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	маңызы. Өзгергіштік пен қоршаған орта жағдайларына бейімделгіштік арасындағы өзара байланыс.	8.2.4.1 тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы ролін дәйектеу
	Қолдан сұрыптау және оның селекция үшін маңызы. Қолдан сұрыптау түрлері.	8.2.4.2 ағзалар селекциясы үшін қолдан сұрыптаудың маңызын сипаттау
	Мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу орталықтары.	8.2.4.3 мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу тегінің орталықтарын оқып білу
	Қазақстан территориясында кездесетін егістік дақылдар мен үй жануарларының қолтұқымдары. Маңызды белгілер.	8.2.4.4 маңызды мәдени өсімдіктер іріктемелері мен үй жануарлары қолтұқымын сипаттау
Биосфера, экожүйе, популяция	Экожүйелердің компоненттері. Су және құрлық экожүйелері. Модельдеу "Су және құрлық экожүйелерін салыстыру"	8.3.1.1 экожүйелердің жалпы құрылымының сызбасын жасау; 8.3.1.2 су және құрлық экожүйелерін салыстыру
	Популяцияның құрылымының негізгі сипаттамалары және ерекшеліктері. Ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдері. (Тіршілікті сақтаудың К және r стратегиялары). "Жыртқыш-жемтік" қарымқатынас түрі. Популяция санының өзгеруі.	8.3.1.3 популяцияның негізгі қасиеттерін және құрылымдық ерекшеліктерін сипаттау; 8.3.1.4 ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдерін зерттеу; 8.3.1.5 жыртқыш-құрбан қарым-қатынасы мысалында популяция санының өзгеру себептерін анықтау
	Тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлері. Ағзалардың тікелей және жанама қарымқатынас түрлері. Қоршаған орта жағдайларының өзгерістеріне ағзалардың бейімделуі.	8.3.1.6 тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлерін сипаттау; 8.3.1.7 тірі ағзалардың қоршаған ортаның өзгермелі жағдайларына бейімделу механизмдерін түсіндіру
Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	Адамның табиғаттағы ролі. Табиғатты тиімді пайдалану. Табиғатты қорғау. Биологиялық алуан түрлілікті сақтау. Дүниежүзілік Тұқым қоры.	8.3.2.1 биологиялық әртүрлілікті сақтаудың және қолдауды қажеттіктің себептерін негіздеу 8.3.2.2 Дүниежүзілік Тұқым қорының маңызын бағалау
	Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары. Себептері мен салдарлары. Оларды шешу жолдары.	8.3.2.3 Қазақстан аумағындағы экологиялық проблемалардың туындау себептері мен оларды шешу жолдарын түсіндіру

9-сынып

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырып/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті.
1-тоқсан	Жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері. Жасуша құрылымдары: плазмалық	

Жасушалық биология	<p>мембрана, цитоплазма, ядро, эндоплазмалық тор, жасуша орталығы, рибосомалар, Гольджи аппараты мен лизосомалар, митохондрия, пластидтер, қозғалыс органоидтары, жасушаның қосындылары. Құрылыстары және атқаратын қызметтері.</p>	9.4.2.1 өсімдік және жануар жасушаларының негізгі бөліктерінің құрылысы мен қызметін түсіндіру
	<p>Жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу. Ұлғаю, актуальды өлшемі және суреттің нақты өлшемі. Өлшем бірліктерін СИ жүйесіне аудару (сантиметр-миллиметр-микромметр-нанометр). Модельдеу "Микрофотографияларды пайдаланып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу".</p>	9.4.2.2 микрофотографияны қолданып, жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу
Тірі ағзалардың көп түрлілігі. Биосфера және экожүйе	<p>Әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлық номенклатураны қолдану. Зертханалық жұмыс "Анықтағыш көмегімен өсімдіктер мен жануарлар түрлерін (жергілікті регионның) анықтау".</p>	9.1.1.1 әр түрлі түрлерді сипаттауда бинарлық номенклатураны қолдану; 9.1.1.2 Өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін ерекшелік белгілері бойынша танып білу (анықтағыш бойынша)
	<p>Популяцияның өсуінің экспоненциалды және сигмоидты қисығы.</p>	9.3.1.1 популяция өсімінің экспоненциалдық және сигмоидтік үлгілерінің қисық сызықтарының графиктерін талдау
	<p>Экожүйедегі энергия тасымаланың тиімділігі. Энергия ағыны және қоректік тізбектер. Экологиялық пирамида түрлері.</p>	9.3.1.2 энергия ағымының тиімділігін есептеу; 9.3.1.3 энергия, биомасса және сандар пирамидаларын салыстыру
	<p>Табиғаттағы көміртек пен азот айналымы. Биосферадағы биохимиялық үрдістер. Топырақ пен шөгінді жыныстар түзудегі тірі ағзалардың рөлі.</p>	9.3.1.4 азот пен көміртектің табиғаттағы айналымының сызбасын құру
Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	<p>Пайдалы қазбаларды өндірудің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері.</p>	9.3.2.1 пайдалы қазбалар өндірудің және қайта өңдеудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	<p>Пестицидтердің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері.</p>	9.3.2.2 пестицидтерді пайдаланудың қоршаған орта мен адам денсаулығына әсерін түсіндіру
	<p>Жылыжай эффектісі (булану) және озон қабатының жұқаруы. Дүниежүзілік мұхит деңгейінің, су</p>	9.3.2.3 парниктік эффектінің тірі ағзаларға әсерін түсіндіру;

	мен атмосфера температурасының көтерілуінің тірі ағзаларға әсері.	9.3.2.4 озон қабатының бұзылуының себептері мен салдарын түсіндіру
Қоректену	Ыдырау үдерісі. Асқорыту ферменттерінің әсері. Асқорытудағы ферменттердің маңызы. Сіңіру және бөліп шығару.	9.1.2.1 адамның асқорыту жолдарындағы үдерістерді сипаттау; 9.1.2.2 ас қорыту үдерісіндегі органикалық заттар мен сәйкесі ферменттердің арасындағы байланысты орнату
	Ферменттердің әсер ету механизмі . Ферменттің белсенді орталығы. Зертханалық жұмыс " Ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, рН) әсерін зерттеу".	9.4.1.1 ферменттер механизмін оқып тану; 9.1.2.3 ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, рН) әсерін зерттеу
	Өттің әсерінен майлардың эмульгациясы. Зертханалық жұмыс "Өттің әсерінен майлардың эмульгациялануын зерттеу".	9.1.2.4 өттің әсерінен майлардың эмульгациялануы үдерісін зерттеу
Заттар тасымалы	Активті және пассивті тасымалдардың ұқсастығы мен айырмашылығы. Жасуша мембранасы арқылы тасымалдану. Белсенді тасымалдану кезіндегі энергияның жұмсалыуы.	9.1.3.1 активті және пассивті тасымалдарды салыстыру
	Сыртқы және ішкі факторлардың транспирацияға әсері. Зертханалық жұмыс " Транспирация үдерісі кезіндегі сыртқы факторларды (температура, ылғалдылық пен су буының қысымы, ауа қозғалысын) зерттеу. Зертханалық жұмыс "Ішкі факторларды: Буландыратын беттің ауданы және бұл беттік ауданның өсімдік көлеміне қатынасының (кутикула мен лептесіктер) транспирация үдерісіне әсері".	9.1.3.2 өсімдіктердегі транспирация үдерісінің мәнін түсіндіру; 9.1.3.3 ішкі және сыртқы факторлардың транспирацияға әсерін зерттеу
	Сыртқы факторлардың флоэмада зат тасымалына әсері: температура , ылғалдылық, жарық	9.1.3.4 сыртқы факторлардың флоэма арқылы заттардың тасымалдануына әсерін зерттеу
2-тоқсан		
Тыныс алу	Анаэробты және аэробты тыныс алу. Анаэробты және аэробты тыныс алу үдерістерін химиялық реакция теңдеулерін қолданып қарастыру. Анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділіктері.	9.1.4.1 тыныс алу реакциясының химиялық теңдеуін пайдалана отырып, анаэробты және аэробты тыныс алуы салыстыру

	Аэробты, анаэробты тынысалу үдерістерімен байланысты бұлшық еттердің қажуы. Аэробты және анаэробты тынысалуға физикалық жүктемелердің әсері.	9.1.4.2 бұлшықет қажуы және аэробты, анаэробты тыныс алу үдерістері арасындағы байланысты қарастыру
Бөліп шығару	Нефронның құрылысы және қызметі. Ультрафилтрация. Абсорбция және таңдамалы реабсорбция. Несептің құрамы. Филтрация мен кері филтрацияның себептері.	9.1.5.1 нефронның құрылысы мен қызметін сипаттау; 9.1.5.2 филтрация және несептің түзілу үрдістерін сипаттау
	Бүйрек жұмысына әсер ететін факторлар: тамақтану рационы, дене температурасының күрт түсуі, дәрілік препараттар, созылмалы және инфекциялық аурулар (кариес, іріңді ангина т.б.)	9.1.5.3 бүйректің жұмысына әсер ететін факторларды сипаттау
	Зәр шығару жүйесінің гигиенасы. Бүйрек және зәр шығару жүйесінің аурулары: пиелонефрит, цистит, бүйрекке тастың жиналуы. Себептері және алдын алу шаралары.	9.1.5.4 бүйрек және зәр шығару жүйесі ауруларының алдын алу жолдарын түсіндіру
	Құрлықта, шөлде, тұщы және тұзды суларда тіршілік ететін тірі ағзалардың зат алмасуының соңғы өнімдері. Құрамында азоты бар органикалық заттардың ыдырау өнімдері: аммиак, несепнәр, несеп қышқылы.	9.1.5.5 әртүрлі ағзалардың мекен ету ортасы мен зат алмасудың соңғы өнімдері арасындағы байланысты орнату
	Нейрондардың түрлері мен қызметтері. Жүйке ұлпасының қызметі (глиальды жасушалар). Аксондардың миеленді және миеленсіз қабықтары. Синапстар және медиаторлар. Модельдеу "Жүйке ұлпаларын зерттеу".	9.1.7.1 жүйке жасушасының құрылысы мен қызметі арасындағы өзара байланысты орнату; 9.1.7.2 жүйке ұлпалары мен оның құрылымдық бөліктерінің қызметтерін талдау
Миеленді, миеленсіз аксондарда жүйке импульстарының туындауы және өткізілуі. Өткізу жылдамдығы. Мембраналық потенциал, тыныштық потенциалы және әрекет потенциалы. Модельдеу "Жүйке импульстарының туындауы мен таралу жылдамдығын зерттеу".	9.1.7.3 жүйке импульсінің туындауы мен өтуін сипаттау	
Координация және реттелу	Тірі ағзалардағы электрлік үдерістер. Электрорецепторлар және электрлі мүшелер.	9.4.4.1 тірі ағзалардағы электрлік үдерістерді зерттеу
	Тынысалу мен тыныс шығарудың реттелуі мысалында	

	нейрогумо-ральдық реттелу механизмі. Жүйкелік және гуморальдық реттелуді салыстыру . Ағзаның күйзеліске бейімделуі.	9.1.7.4 нейрогуморалды реттелудің механизмін түсіндіру
	Нейрокомпьютерлік интерфейс. Компьютер мен ми арасындағы ақпарат алмасу жүйесі.	9.4.4.2 "компьютер-ми" интерфейс технологиясының ерекшеліктерін оқып білу
	Гомеостазды тұрақты ұстаудың механизмдері.	9.1.7.5 ағзаның ішкі ортасының тұрақтылығын ұстаудағы гомеостазды сақтаудың механизмін түсіндіру
	Өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттеуші. Зертханалық жұмыс " Ауксиннің өсімдіктерге әсерін зерттеу".	9.1.7.6 өсімдіктердің өсуі мен дамуына әсер ететін заттардың әрекетін талдау
3-тоқсан		
Қозғалыс	Бұлшық еттің жұмысы. Демонстрация " Негізгі бұлшық еттердің жұмысын өзіндік бақылау, иық белдеуінің қол қозғалысындағы рөлі.Бұлшықет қозғалысын реттеу" Зертханалық жұмыс "Статикалық және динамикалық жұмыс кезіндегі бұлшық еттің қажуын зерттеу".	9.1.6.1 қол бұлшық еттерінің максималды жұмыс күшін және күшке төзімділігін зерттеу; 9.1.6.2 бұлшық еттің жиырылу жиілігіне бұлшықет жұмысының тәуелділігін зерттеу
Молекулалық биология	Дезоксирибонуклеин қышқылының молекулалық құрылысының принциптері:нуклеотидтердің комплементарлығы. Модельдеу "Дезоксирибонуклеин қышқылы" молекуласын құру"	9.4.1.2 дезоксирибонуклеин қышқылының молекуласының қос шиыршықты құрылымын сипаттау ; 9.4.1.3 дезоксирибонуклеин қышқылының құрылымдық қағидалары негізінде үлгілеу
Жасушалық цикл	Интерфаза. Интерфаза кезеңдері: G1, S және G2.	9.2.2.1 жасуша айналымының интерфаза кезіндегі жүретін үдерістерді түсіндіру
	Митоз. Митоз фазалары. Зертханалық жұмыс "Пияз тамыр ұшындағы жасушалардан митозды зерттеу"	9.2.2.2 митоздың кезеңдерін сипаттау
	Мейоз. Мейоз фазалары. Мейоз бен митозды салыстыру. Модельдеу "Мейоз кезеңдерін зерттеу".	9.2.2.3 мейоз кезеңдерін сипаттау; 9.2.2.4 митоз және мейоз үдерістерін салыстыру
	Мендель ашқан белгілердің тұқымқуалау заңдылықтары. Тұқымқуалаушылықты зерттеудің гибридологиялық әдісі.	9.2.4.1 генетиканың дамуы мен қалыптасуындағы Мендель зерттеулерінің рөлін бағалау
	Тұқымқуалаушылық заңдылықтарының цитологиялық	9.2.4.2 моногибридті будандастырудың цитологиялық

Тұқым қуалаушылық пен өзгеріштік заңдылықтары	негіздері. Гаметалар тазалығы және оның цитологиялық негіздемесі. Моногибридті және дигибридті будандастыру. Басымдылық заңы. Ажырау заңы.	негіздерін дәлелдеу және есептер шығару; 9.2.4.3 дигибридті будандасты-рудың цитологиялық негіздерін дәлелдеу және есептер шығару
	Аллельді гендердің әрекеттесуі: толықжәне толымсыз. Доминантты-лық белгілердің пайда болуы. Талдаушы шағылыстыру ұғымы мен оның практикалық маңызы.	9.2.4.4 толық және толымсыз доминанттылықты салыстыру; 9.2.4.5 талдаушы будандастыру-дың маңыздылығын бағалау
	Жыныс генетикасы. Жынысты анықтаудың генетикалық механизмі. Жыныспен тіркесіп тұқымқуалау. Гемофилия және дальтонизм.	9.2.4.6 жынысты анықтау теориясын сипаттау; 9.2.4.7 жынысты анықтау кезінде хромосомалардың рөлін түсіндіретін сызба жасау
	Адам қан топтарының тұқымқуалау заңдылықтары. Резус-фактор.	9.2.4.8 адамның қан тобының тұқымқуалауын және қан топтарын анықтау механизмін түсіндіру
	Адам генетикасы. Адамның тұқым-қуалау белгілерін зерттеу әдістері. Адамның генетикалық аурулары-ның алдын алу. Модельдеу "Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру".	9.2.4.9 адам генетикасын зерттеудің негізгі әдістерін сипаттау; 9.2.4.10 шежіре сызбасын құру
	Өнімділікті арттыратын заманауи ауыл шаруашылық технологиялары. Өнімділігі жоғары ауыл шаруашылықты жүргізудің жаңа баламалы жолдары.	9.2.4.11 мәдени өсімдіктердің өнімділігін арттыру үшін заманауи ауылшаруашылық технологияларды қолданылуын зерттеу
Микробиология және биотехнология	Биотехнологиялық үдерістің жалпы сызбасы және биотехнологияда алынатын өнімдері (медицинада, өнеркәсіпте және ауылшаруашылықта). Инсулин өндірісі.	9.4.3.1 инсулин өндіру мысалында биотехнологиялық үдерістің жалпы сызбасын сипаттау; 9.4.3.2 биотехнологияда өндірілетін өнімдерге мысал келтіру
4-тоқсан		
Көбею	Адамның жыныс жүйесінің құрылымы мен қызметі.	9.2.1.1 адамның жыныс жүйесінің құрылысын сипаттау
	Екінші реттік жыныстық белгілер. Ұлдар мен қыздардың жыныстық жетілуі. Биологиялық және әлеуметтік жетілу.	9.2.1.2 жыныстық жетілу кезеңіндегі екінші реттік жыныстық белгілердің дамуын сипаттау
	Менструалдық цикл: менструалдық циклындағы эстроген мен прогестерон гормондарының маңызы.	9.2.1.3 менструалдық цикл мен эстроген және прогестеронның маңызын сипаттау

	<p>Контрацепция түрлері. Жыныстық жолмен берілетін аурулар: жүре пайда болған иммундық дефицитінің синдромы (ЖИТС), сифилис, гонорея, гепатит В,С. Алдын алу шаралары .</p>	<p>9.2.1.4 -контрацепцияның түрлерін және жыныстық жолмен таралатын аурулардың салдары мен алдын алу шараларын түсіндіру</p>
Өсу және даму	<p>Құрсақта даму. Ұрықтық дамудың алғашқы кезеңдері. Ұрықтың қалыптасуы мен дамуы.</p>	<p>9.2.3.1 ұрықтың дамуындағы плацентаның маңызын түсіндіру; 9.2.3.2 эмбрион мен ұрықтың дамуын салыстыру</p>
	<p>Шылым шегу, есірткі мен ішімдіктің адам ұрығының дамуына тигізетін әсері</p>	<p>9.2.3.3 адам ұрығының дамуына шылым шегу, алкоголь мен басқа есірткілер әсерінің салдарын түсіндіру</p>
Эволюциялық даму	<p>Жердегі тіршіліктің пайда болуы кезеңдері.</p>	<p>9.2.5.7 Жердегі тіршіліктің даму-ының негізгі кезеңдерін оқып білу</p>
	<p>Эволюциялық ұғымдардың қалыптасуы және дамуы. Ч.Дарвиннің эволюциялық ілімінің негізгі қағидалары. Эволюцияның қазіргі заман теориясының пайда болуы.</p>	<p>9.2.5.1 К. Линней мен Ж.Б. Ламарк еңбектерінің негізгі қағидаларын оқып зерттеу; 9.2.5.2 эволюция ілімінің қалыптасуындағы. Ч.Дарвин еңбектерінің ролін түсіндіру</p>
	<p>Эволюцияның қозғаушы күштері. Табиғи сұрыпталу нәтижесіндегі бейімделушілік. Эволюциялық үдерістегі өзгергіштіктің (мутация-лық, комбинативтік) рөлі. Табиғи сұрыпталу, оның түрлері (қозғаушы және тұрақтандырушы). Тіршілік үшін күрес (түршілік, тұраралық). Модельдеу " Бейімдел-гіштікті табиғи сұрыпталу нәтижесі ретінде зерттеу (көбелек)".</p>	<p>9.2.5.3 эволюцияның қозғаушы күштерін сипаттау; 9.2.5.4 ағзалардың бейімделудегі табиғи сұрыпталудың ролін сипаттау</p>
	<p>"Түр" ұғымының анықтамасы. Түр-дің құрылымы. Түр критерийлері. "Түр түзілу" ұғымы. Түр түзілудің тәсілдері мен механизмдері.</p>	<p>9.2.5.5 түрдің құрылымы мен критерийлерін сипаттау 9.2.5.6 түр түзілу үдерісін түсіндіру</p>

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
10-қосымша
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы "16" қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
61-қосымша

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған "Қазақстан тарихы" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. Тарихи сана – тарихты білу, тарихи тәжірибе мен оның сабақтарын ұғынып түсіну, әлеуметтік болжау, өз іс-әрекеті үшін тарихи жауапкершілікті түсіну. Оқу-тәрбие процесінің маңызды құрамдас бөлігі болып табылатын тарихи білім тұлғаның, азамат пен патриоттың қалыптасуына көмектеседі.

3. "Қазақстан тарихы" оқу пәнінің мазмұны әлем тарихындағы Қазақстанның алатын орны мен рөлін, оның жалпыәлемдік өркениеттің дамуына қосқан үлесін түсінуге мүмкіндік береді.

4. "Қазақстан тарихы" оқу пәнінің мақсаты – білім алушылардың бойында тарихи сана, қазақстандық патриотизм, өз елінің тарихы мен мәдениетіне құрмет, өз ата-бабаларының жетістіктеріне деген мақтанышсезімін қалыптастыру, ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтарды дарыту, зерттеушілік, ойлау, коммуникативті дағдыларды дамыту.

5. Оқу пәнінің міндеттері:

1) Қазақстан аумағындағы ежелгі заманнан бастап бүгінгі күнге дейінгі қоғамның әлеуметтік, мәдени, саяси, экономикалық дамуының негізгі кезеңдері мен ерекшеліктері туралы білімін қалыптастыру;

2) Қазақстанның тарихи дамуы барысында қалыптасқан ұлттық құндылықтар жүйесі туралы білім беру;

3) Қазақстанның тарихи дамуының негізгі оқиғалары, құбылыстары мен процестердің мәні туралы түсінік қалыптастыру;

4) тарихи оқиғаларды, құбылыстар мен процестерді және тарихи тұлғалардың қызметін Отандық тарих контекстінде сын тұрғысынан талдау және баға беру дағдыларын қалыптастыру мен дамыту;

5) тарихи деректердің негізінде дәлелді пайымдау дағдыларын дамыту;

6) тарихи зерттеу жүргізу дағдыларын қалыптастыру мен дамыту (гипотезаларды ұсыну, зерттеу сұрақтарын құрастыру, деректерді талдау, әртүрлі көзқарастарды салыстыру, нәтижелер мен қорытындыларды шығару, өзінің ұстанымын анықтау);

7) қазіргі кездегі саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени процестерде бағдарлану үшін тарихи білімдерін қолдана білу дағдыларын қалыптастыру;

8) коммуникативті дағдыларды қалыптастыру, өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық білдіру, командада жұмыс істей алу, түрлі деректерден алынған ақпараттарды қоса алғанда, жарияланым мен электронды құралдарды қолдану.

2-тарау. "Қазақстан тарихы" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Қазақстан тарихы" оқу пәнінің мазмұны

6. "Қазақстан тарихы" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 5-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты;

2) 6-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты;

3) 7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты;

4) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты;

5) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты құрайды.

7. Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелді).

8. "Қазақстан тарихы" оқу пәнінен білім мазмұны бөлімдер арқылы қамтылған. Аталған бөлімдер сыныптар бойынша оқу мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

9. Оқу пәнінің білім мазмұны төрт бөлімді қамтиды:

әлеуметтік қатынастардың дамуы;

мәдениеттің дамуы;

мемлекеттің дамуы;

Қазақстанның экономикалық дамуы.

10. "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

этникалық қатынастар;

әлеуметтік қатынастар.

11. "Мәдениеттің дамуы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

дүниетаным мен дін;

өнер мен әдебиет;

білім және ғылым.

12. "Мемлекеттің дамуы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

мемлекеттің ішкі саясаты;

мемлекеттің сыртқы саясаты.

13. "Қазақстанның экономикалық дамуы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

шаруашылық;

өндірістік қатынастар және сауда.

14. Оқу мақсаттары әр бөлімше ішінде мұғалім мен білім алушыға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірізділік пен сабақтастықты көрсетеді.

15. Оқу бағдарламасы базалық тарихи ойлау дағдыларын: тарихи деректердің интерпретациясы, уақыт пен кеңістікте бағдарлану, тарихи талдау және түсіндіруді қалыптастыруға бағытталған.

16. "Қазақстан тарихы" оқу пәні бойынша тарихи ойлау дағдыларын қалыптастыру және оқу мақсаттарын тиімді жүзеге асыру төмендегі тарихи концептілерге (түсініктерге) негізделеді:

- 1) өзгеріс пен сабақтастық;
- 2) себеп пен салдар;
- 3) дәлел;
- 4) ұқсастық пен айырмашылық;
- 5) маңыздылық;
- 6) интерпретация.

17. Тарихи концептілер негізінде оқытудың күтілетін нәтижелері:

1) "Өзгеріс пен сабақтастық" бойынша білім алушылар: сабақтастық пен өзгеріске қатысты тарихи мысалдарды уақыт пен кеңістікте талдайды және бағалайды, сабақтастық пен өзгеріске қатысты тарихи мысалдарды ұзақ уақыт бойы ауқымды тарихи процестер мен тақырыптарға дейін біріктіреді, тарихи оқиғалар мен процестердің белгілі бір уақыт межесінде жүйеленуі мен ұйымдасуының негізін (критерийлер) түсіндіреді;

2) "Себеп және салдар" бойынша білім алушылар: бір немесе бірнеше себептердің және/немесе ықпалдардың өзара әрекеттесуін талдайды және бағалайды; ұқсастықтарды, себеп-салдарды, өзара байланысты көрсете отырып тарихи себептілікті түсінеді, тарихи құбылыс, оқиға немесе процесті басқа ұқсас тарихи құбылыстармен уақыт пен кеңістікте байланыстырудың әдістерін түсіндіреді және бағалайды;

3) "Дәлел" бойынша білім алушылар: қарастырылып отырған дәлелге қатысты: аудитория, мақсаттар, көзқарастар, формат, аргумент, шектеулер және контекст сынды тарихи айғақтың ерекшеліктерін талдайды, тарихи айғақтарды талдау және бағалау негізінде дәйекті қорытынды жасайды, өткен заман туралы объективті түсінік қалыптастыру мақсатында түпнұсқалық және қосалқы деректерден әртүрлі, карама-қайшы айғақтарды талдайды;

4) "Ұқсастық пен айырмашылық" бойынша білім алушылар: белгілі бір жерде, белгіленген бір уақыт кезеңінде және/немесе әртүрлі қоғамдарда, немесе бір қоғамның ішіндегі өзара байланысқан тарихи оқиғаларды салыстырады.

5) "Маңыздылық" бойынша білім алушылар: қоғамның дамуы үшін тарихи оқиғаның, құбылыстың, процесінің маңыздылығын анықтайды;

6) "Интерпретация" бойынша білім алушылар: белгілі бір тарихи оқиғаға, құбылысқа, процеске қатысты әртүрлі көзқарастарды түсіндіреді және бағалайды.

18. 5-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) Қазақстандағы ежелгі адамдардың өмірі. Тас дәуіріндегі Қазақстан: Қазақстанда алғашқы адамның пайда болуы, әлеуметтік ұйымдасудың алғашқы формалары. Ежелгі адамдардың кәсібі (аң аулау мен терімшілік). Қазақстан аумағындағы тас дәуірінің тұрақтары. Егіншілік пен мал шаруашылығының қалыптасуы. Ботай мәдениеті. Қола дәуіріндегі Қазақстан: Қазақстан аумағындағы мыс пен қалайы металдарының кен орындары. Андрон мәдениеті. Қола дәуірі кезіндегі шаруашылық пен қоғамдық құрылыс. Беғазы-Дәндібай мәдениеті. Ә. Марғұлан және басқа да Қазақстанның ежелгі дәуірін зерттеушілер;

2) ежелгі көшпелілердің өмірі. Темір дәуірінің ерекшеліктері. Қазақстанның ежелгі металлургиясы. Көшпелі мал шаруашылығының қалыптасуы. Алғашқы көшпелілердің өмір сүруді қамтамасыз ету жүйесі. Көшпелілердің жылжымалы баспанасы. Алғашқы көшпелілердің дүниетанымы;

3) сақтар. Қазақстан аумағындағы сақ тайпалары. Сақтар тарихы жайлы деректер. Сақтардың саяси тарихы. Қоғамдық құрылысы. Шаруашылығы мен тұрмысы. Материалдық және рухани мәдениеті. "Аңдық стиль". Есік олжасы – "Алтын адам". Шілікті алқабының патша қорғандары. Берел қорымы. Бесшатыр қорғандары. Тасмола мәдениеті;

4) үйсіндер мен қаңлылар. Үйсіндер. Үйсіндер туралы жазба деректер. Үйсіндердің қоныстануы, шаруашылығы мен тұрмысы. Үйсіндердің қоғамдық құрылысы. Қаңлылар. Қаңлылар тарихына қатысты қытай және парсы деректері. Қаңлылардың қоныстануы, шаруашылығы мен тұрмысы. Қаңлылардың қоғамдық құрылысы. Үйсіндердің, қаңлылардың археологиялық ескерткіштері;

5) ғұндар (хунну). Қытай деректеріндегі ғұндардың ерте тарихы. Мөде шаньюй-ғұн мемлекетінің негізін салушы. Ғұндардың саяси тарихы мен мемлекеттік құрылысы. Халықтардың ұлы қоныс аударуы (ғұндардың Батысқа жылжуы). Аттила және оның жорықтары. Ғұндардың шаруашылығы мен қоғамдық құрылысы. Ғұндар дәуіріндегі мәдениеттің дамуы;

6) сарматтар. Сарматтардың ежелгі замандағы саяси оқиғаларға қатысуы. Сарматтардың қоныстануы, шаруашылығы мен тұрмысы. Сарматтардың қоғамдық құрылысы. Сарматтардың археологиялық ескерткіштері. Мәдениеті;

7) ежелгі Қазақстан тарихына шолу. Қазақстан аумағындағы ежелгі адамдардың антропологиялық бет-әлпеті. Ежелгі Қазақстан тарихының негізгі оқиғалары, құбылыстары мен үдерістері. Ежелгі Қазақстанның мәдени мұрасы;

8) өлкетану: Туған өлкенің аңыз-ертегілері. Өлкенің тарихи ескерткіштері. Өңірдің тарихи тұлғалары: билер, батырлар және ақындар. Өлкетану мұражайы және тарихи жәдігерлер.

19. 6-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) VI - IX ғасырдағы Қазақстан. Ортағасырлық Қазақстан тарихының кезеңделуі. Ұлы Түрік қағанатының құрылуы. Қазақстан аумағындағы ерте ортағасырлық мемлекеттер: Батыс Түрік қағанаты, Түргеш қағанаты, Қарлұқ қағанаты, Оғыз мемлекеті, Қимақ қағанаты. Атлақ шайқасының тарихи маңызы. Түркі мемлекеттерінің қоғамдық-саяси құрылысы. Түркілердің әскери өнері. Шаруашылығы. Сауда және қала мәдениетінің дамуы;

2) X ғасыр - XIII ғасырдың басындағы Қазақстан. Қарахан мемлекеті. Қазақстан аумағына исламның тарала басталуы. Наймандар, керейіттер, жалайырлар. Қыпшақ хандығы. "Дешті Қыпшақ" түсінігі. Шаруашылығы: көшпелі, отырықшы. Сауда. Қала мәдениеті. Ұлы Жібек жолының тарихи маңызы. Түркі мәдениетінің әлемдік өркениеттің дамуына қосқан үлесі. Түркі әлемінің көрнекті ойшылдары;

3) XIII - XV ғасырлардың бірінші жартысындағы Қазақстан. Шыңғыс ханның жаулаушылық соғыстары. Отырар қорғанысы. Моңғол империясының құрылуы. Алтын Орда. Ақ Орда. Моғолстан мемлекеті. Әмір Темір жорықтары. Ноғай Ордасы. Әбілқайыр хандығы. XIII - XV ғасырлардың бірінші жартысындағы мемлекеттердің қоғамдық-саяси құрылысы. Ортағасырлық саяхатшылар Қазақстан туралы. Шаруашылық. Сауданың дамуы. Мәдениет;

4) қазақ халқының қалыптасуы. Қазақтар – Ұлы Дала мұрагері: тарихи және этникалық сабақтастық. "Қазақ" этнонимі. Қазақ халқының біртұтас халық болып қалыптасу үдерісінің аяқталуы;

5) біртұтас қазақ мемлекетінің құрылуы. Қазақ ұлттық мемлекетінің құрылу алғышарттары. Қазақ хандығының құрылуы (аумағы, халықтың этникалық құрамы). Мемлекеттің негізін салушылар – Жәнібек пен Керей. М.Х. Дулатидің "Тарихи Рашиди" еңбегі – Қазақ хандығының алғашқы тарихы жөніндегі құнды дерек. Қазақ хандығы қалыптасуының алғашқы жылдарындағы ішкі және сыртқы саясаты. Біртұтас қазақ мемлекеті қалыптасуының тарихи маңызы;

6) қазақ хандығының XVI - XVII ғасырлардағы дамуы. Қасым хан билігі тұсындағы Қазақ хандығының нығаюы. Хақназар хан билігі тұсындағы Қазақ хандығының одан әрі нығаюы және саяси өркендеуі. Тәуекел ханның ішкі және сыртқы саясаты. Есім ханның ішкі және сыртқы саясаты. Жәңгір хан. Орбұлақ шайқасы. Тауке ханның билігі. "Жеті жарғы". Қазақтың ұлы билері. Қазақ хандығының мемлекеттік-әкімшілік құрылымы. Қазақ қоғамының әлеуметтік стратификациясы;

7) XVI - XVII ғасырлардағы экономика мен мәдениет. Қазақ халқының мәдениеті: материалдық, рухани мәдениет. Әдебиет пен өнер: ақын-жыраулар, халық әншілері мен

композиторлардың шығармашылығы, музыкалық өнер. Қазақтардың дәстүрлі шаруашылығы: мал шаруашылығы, егіншілік;

8) өлке тану: Топонимдер – өткен заманның куәгерлері (жер-су атауларының тарихы). Мәдени-тарихи дәстүрді сақтаушылар: өлкенің ұлттық қолөнері. Бір халық – бір ел – бір тағдыр (менің өлкемнің халықтары). Туған өлке тарихының қазіргі куәгерлері.

20. 7-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) XVIII ғасырдың басындағы Қазақстан: сыртқы және ішкі саяси жағдай. Жоңғар мемлекеті. Қазақ-жоңғар соғыстары. "Ақтабан шұбырынды, алқакөл сұлама" заманы. Қарақұм мен Ордабасыдағы құрылтайлар – қазақ жасағының құрылуы. Аңырақай шайқасы. Отан қорғаушы батырлар. XVIII ғасырдың 30-40 жылдарындағы қазақ-жоңғар соғыстары;

2) XVIII ғасырдың бірінші жартысындағы Қазақ хандығы. XVIII ғасырдың басына дейінгі қазақ-орыс қатынастары. XVIII ғасырдың басындағы Ресей империясы назарындағы Қазақстан (саяси және экономикалық мақсаттар, әскери-барлау экспедициялары, алғашқы әскери бекіністердің салынуы). Кіші жүз ханы Әбілқайырдың Ресей бодандығын қабылдауы: себептері мен мақсаттары. XVIII ғасырдың 30-50-жылдарындағы Қазақстандағы Ресей империясының саясаты. XVIII ғасырдың 40-жылдарындағы Қазақстандағы ішкі саяси жағдайдың асқынуы. Абылай хан тұсындағы Қазақ хандығы: ішкі және сыртқы саясаты;

3) XVIII ғасырдағы Қазақстан мәдениеті. XVIII ғасыр ақын-жырауларының шығармашылығы. XVIII ғасыр тарихы бойынша қазақ деректері. Қазақтардың қолданбалы өнері;

4) отарлау және ұлт-азаттық күрес. Ресей империясының отаршылдық саясаты: мақсаттары мен әдістері. Сырым Датұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс (себептері, қозғалыстың қозғаушы күші, кезеңдері мен барысы, нәтижелері). 1822-1824 жылдардағы патша реформалары (Кіші және Орта жүздегі хандық биліктің жойылуы). 1836-1838 жылдардағы Бөкей ордасындағы қазақтардың көтерілісі (себептері, негізгі кезеңдері мен шайқастары). XIX ғасырдың бірінші жартысындағы қазақ халқының ұлт-азаттық қозғалыстары (Жоламан Тіленшіұлы, Саржан Қасымов бастаған көтеріліс). Кенесары Қасымұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс (себептері, мақсаттары мен қозғаушы күштері, негізгі кезеңдері). Кенесары Қасымұлы: тұлға және саясаткер. Жанхожа Нұрмұхамедұлы және Есет Көтібарұлы бастаған ұлт-азаттық көтеріліс (себептері, көтеріліс барысы). Ресей империясының Қазақстанның оңтүстік аймақтарын қосып алуы. XVIII ғасырдың соңы – XIX ғасырдағы Қазақстандағы ұлт-азаттық қозғалыстардың тарихи маңызы;

5) Қазақстан Ресей империясының құрамында. XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстандағы патшалық реформалар. 1867-1868 жылдардағы реформалар. Қазақстандағы патшалық Ресейдің аграрлық және қоныстандыру саясаты. 1860-1870

жылдардағы ұлт-азаттық күрес (себептері мен көтеріліс барысы). XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы. Капиталистік қатынастардың ене бастауы. XIX ғасырдың 80-90 - жылдарындағы әкімшілік-аумақтық реформалар: мазмұны мен салдары. Сауда қатынастарының дамуы. Жетісу аумағына ұйғырлар мен дүнгендердің қоныс аударуы. Дәстүрлі қазақ қоғамының трансформациясы. XIX ғасырдың екінші жартысындағы қоғамдық-саяси ойлардың дамуы;

6) XIX ғасыр-XX ғасырдың басындағы Қазақстанның мәдениеті. XIX ғасырдағы Қазақстандағы ағарту ісі мен ғылымның дамуы. Бөкей ордасының ханы Жәңгірдің ағартушылық қызметі. Қазақстанның ғылыми зерттелуі (П. Семенов-Тянь-Шанский, Г.Н. Потанин, В.В. Радлов, М. Шорманов, М. Бабаджанов, А. Диваев). Зайырлы және діни білім беру мекемелері. Жадиттік және білім берудегі жаңашылдық. Шоқан Уәлиханов – ұлы қазақ ғалымы. Ыбырай Алтынсарин –ағартушы, жаңашыл-педагог, қоғам қайраткері. Абай Құнанбайұлы – ұлы ойшыл, қазақ жазба әдебиетінің негізін салушы. Қазақ музыкалық мәдениетінің дамуы (Құрманғазы Сағырбайұлы, Тәттімбет Қазанғапұлы, Дәулеткерей Шығайұлы). Әйгілі суретшілер шығармашылығындағы ұлттық контекст. Шәкәрім Құдайбердіұлы, Мәшһүр Жүсіп Көпеев және К. Халидтің тарихи еңбектері.

7) өлкетану: Туристік маршруттар. Жомарт жүрек. Туған өлкенің шежіресі. Мектебімнің тарихы.

21. 8-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) XX ғасырдың басындағы Қазақстан. XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси үдерістер. XX ғасырдың басындағы Қазақстанның экономикалық дамуы. Столыпіннің аграрлық реформасы және шаруалардың Қазақстанға жаппай қоныс аударуы. XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы өнеркәсіптің дамуы. Сауданың дамуы. 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс. Қазақ ұлттық зиялылар қауымы және оның XX ғасырдың басындағы қоғамдық-саяси үдерістерге әсері. Ұлттық баспаның дамуы ("Қазақ" газеті, "Айқап" журналы). 1917 жылғы революциялар. "Алаш" партиясының құрылуы. "Алаш-Орда" үкіметі. Қазақ халқының саяси көшбасшылары (Ә. Бөкейхан, А. Байтұрсынов, М. Дулатов, Б. Қаратаев, М. Тынышпаев, М. Шоқаев). XX ғасырдың басындағы қазақ зиялыларының ғылыми еңбектері;

2) Қазақстандағы Кеңес үкіметінің орнығуы. "Үш Жүз" қазақ социалистік партиясы. Азамат соғысы жылдарындағы (1918-1920 жылдар) Қазақстандағы соғыс қимылдары. Кеңес билігі органдарының "Алаш-Орда" үкіметі, Қоқан автономиясымен қарым-қатынасы. "Әскери коммунизм саясаты". 1921 жылғы жұт және аштық. Қазақ Автономиялы Кеңестік Социалистік Республикасының құрылуы. Қазақ АКСР-ы аумағының қалыптасуы. Қазақ жерлерінің біртұтастығын қалпына келтірудегі қазақ зиялыларының рөлі. Қазақстандағы Жаңа экономикалық саясат (1921-1925 жылдар).

XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясаты. Кеңес үкіметінің діни саясаты;

3) Қазақстан тоталитарлық жүйенің нығаюы кезеңінде. Қазақстандағы социалистік индустрияландыру (мәні мен ерекшеліктері). "Кіші Қазан" (мазмұны және жүзеге асырылуы). Бай шаруашылықтарының тәркіленуі. Ауыл шаруашылығындағы күштеп ұжымдастыру саясаты. Қазақстандағы күштеп ұжымдастыру саясатының экономикалық салдары. 1931-1933 жылдардағы аштық - XX ғасырдағы қазақстандық қасірет. Қазақстандағы ұжымдастырудың демографиялық салдарлары. Ұжымдастыруды жүзеге асырудың әдістеріне қатысты ұлттық зиялылардың ("Бесеудің хаты") қоғамдық-саяси көзқарасы мен қатынасы. 1920-1930 жылдардағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси үдерістер. Сталиндік репрессиялар. Қазақстан аумағындағы кеңестік " еңбек түзеу" концентрациялық лагерлері (Степлаг, Карлаг, Алжир және тағы басқалар);

4) Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: білім мен ғылым. Халыққа білім беру (жалпыға бірдей міндетті сауат ашу, орта білім, қазақ жазуының араб тілінен латын тіліне көшуі, орыс графикасына негізделген жаңа әліпбиге көшу). А. Байтұрсынов – " ұлт ұстазы". Жоғары оқу орындарының ашылуы. КСРО Ғылым Академиясының Қазақ филиалы. Қ.Сәтбаевтың Қазақстан ғылымын дамытудағы рөлі. Қазақстандық ғалымдар мен олардың ғылыми жетістіктері. Әдебиеттің дамуы (Ж. Аймауытов, М. Жұмабаев, Б. Майлин, І. Жансүгіров, С. Сейфуллин, С. Мұқанов, Ғ. Мүсірепов, Ғ. Мұстафин шығармашылығы). Театр, кино, бейнелеу өнері және оның қайраткерлері. Мәдениет саласындағы кеңестік идеология. Социалистік реализм;

5) Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдарында. Ұлы Отан соғысының басталуы. Қазақстандағы мобилизация және қазақстандық әскери бөлімдердің құрылуы. Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы жылдарындағы ерлігі мен тағдыры. Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы шайқастарына қатысуы. Қазақстандықтар – Кеңес Одағының батырлары. Б. Момышұлы – аңызға айналған тұлға. Қазақстан – майдан арсеналы. КСРО халықтарының Қазақстанға депортациялануы. Ұлы Отан соғысы жылдарындағы мәдениет. Ғылымның дамуы. Әдебиеттегі жетістіктер (М. Әуезов, Ж. Жабаев, Д. Снегин, И. Шухов және тағы басқалар). Өнердің дамуы (театр, кино).

22. 9-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) Қазақстан соғыстан кейінгі жылдарда (1946-1953 жылдар). Соғыстан кейінгі жылдардағы әлеуметтік-экономикалық өзгерістер. Пайдалы қазбаларды өңдеу және өнеркәсіптің дамуы. Ауыл шаруашылығының дамуы. Қазақстанның әскери-өнеркәсіптік кешенінің қалыптасуы (Қазақстандағы ядролық полигон). Соғыстан кейінгі жылдардағы қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктері. "Бекмаханов ісі";

2) Қазақстан "Жылымық" кезеңінде (1954-1964 жылдар). Қазақстанда "Хрущевтік кезеңдегі" өнеркәсіптің дамуы. Тың және тыңайған жерлерді игеру (тың игерудің

экономикалық, экологиялық және демографиялық салдары). Қазақстандағы әскери-өнеркәсіптік кешен ("Байқоңыр" ғарыш айлағы). "Жылымық кезеңі". 1954-1965 жылдардағы республикадағы қоғамдық-саяси өмір;

3) Қазақстан "Тоқырау" кезеңінде (1965-1985 жылдар). 1965-1985-жылдардағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы. Экономиканың шикізаттық бағыты. Урбанизация. 1970-1980 жылдардағы ауыл шаруашылығындағы дағдарыс. 1965-1985 жылдардағы қоғамдық-саяси өмір. 1979 жылғы Целиноградтағы оқиғалар. Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасы басшыларының қызметі (Ж. Шаяхметов, Д. Қонаев, Ж. Тәшенов);

4) кеңестік Қазақстанның мәдениеті (1946-1985-жылдар). Білім беру саласындағы мемлекеттік саясат. Жалпыға бірдей міндетті орта білім. Қазақ тілінің жағдайы. Ғылымның дамуы. Әдебиеттің дамуы (Ә. Нұрпейісов, Б. Момышұлы, І. Есенберлин, О. Сүлейменов, М. Шаханов). Өнер (театр, кино);

5) Қазақстан Қайта құру кезеңінде (1986-1991 - жылдар). "Қайта құру" жылдарындағы әлеуметтік-экономикалық өзгерістер: мақсаттары, проблемалары мен қарама-қайшылықтары. Қазақстандағы 1986жылғы жел-тоқсан оқиғалары (себептері, барысы мен салдары). 1986 жылғы жел-тоқсан оқиғаларының қатысушыларына қатысты жазалау шаралары. "Қазақ КСР-ның мемлекеттік егемендігі туралы Декларация" (1990 жылғы қазан). Кеңестік саяси жүйенің дағдарысы (1991 жылғы "Тамыз бүлігі"). КСРО-ның ыдырауы. Қазақстандағы қоғамдық-саяси қозғалыстар. Семей ядролық полигонының жабылуы. "Қазақ КСР-ның тілдер туралы Заңының" қабылдануы;

6) Қазақстан мемлекеттілігінің қайта жаңғыруы (1991 - 1997 жылдар). "Мемлекеттік тәуелсіздік туралы" Конституциялық заңының қабылдануының тарихи маңызы. Н.Ә. Назарбаев – Қазақстан Республикасының тұңғыш Президенті. Тәуелсіз Қазақстанның қоғамдық-саяси институттарының қалыптасуы. Нарықтық экономикаға көшудегі қиыншылықтар. Қазақстанның әлемдік қауымдастыққа кірігуі. Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы әлеуметтік-демографиялық үдерістер. 1995 жылғы Конституцияның қабылдануы;

7) Қазақстан Республикасының нығаюы (1997 жылдан бастап бүгінгі күнге дейін). Қазақстан Республикасының ұзақ мерзімді басым мақсаттары мен стратегиялары. "Қазақстан – 2030" стратегиясының қабылдануы. Қазақстан Республикасының халықаралық сахнадағы беделінің өсуі. Қазақстанның аймақтық және халықаралық ұйымдармен қарым-қатынасы. Қазақстанның ЕҚЫҰ және ИЫҰ-на төрағалық етуі. Әлемдік экономикалық байланыстар жүйесіндегі Қазақстан. Мемлекеттің экономикалық және әлеуметтік жағдайы. Астана – Қазақстан Республикасының жаңа астанасы. "Қазақстан-2050" стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты

. "5 институционалды реформаларды жүзеге асырудағы 100 нақты қадам" ұлттық жоспары – қазіргі заманның сын-тегеуріндеріне жауап. Ұлт көшбасшысы – Н.Ә. Назарбаевтың тәуелсіз мемлекетті құрудағы және дамытудағы рөлі;

8) қазіргі заманғы Қазақстан мәдениеті (1991 жылдан бүгінгі күнге дейін). Білім және ғылым саласындағы мемлекеттік саясат. "Болашақ" мемлекеттік бағдарламасы. Инновациялық ғылыми-білім беру мекемелерінің құрылуы. Этносаралық және дінаралық келісімнің қазақстандық моделі. Қазақстан халқы Ассамблеясы. Жаһандану дәуіріндегі ұлттық мәдениетті жаңғырту және сақтап қалу мәселелері. Қазіргі кездегі өнер мен әдебиеттің даму тенденциялары. "Мәдени мұра" мемлекеттік бағдарламасы. " Мәңгілік Ел" жалпыұлттық біріктіруші идеясы. "Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру" бағдарламасы.

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі

23. Оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.2 кодында: "7" – сынып, "2.1." – бөлім мен бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

24. Оқыту мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген:

1) әлеуметтік қатынастардың дамуы:

Білім алушылар:					
Бөлімше	5- сынып шамамен 1 миллион жыл бұрын – V ғасыр	6- сынып VI – XVII ғасырлар	7- сынып XVIII – XIX ғасырлар	8- сынып XX ғасырдың бірінші жартысы	9- сынып XX ғасырдың екінші жартысы нан бүгінгі күнге дейін
1.1 Этника лық қатынас тар	5.1.1.1 алғашқы адамдар дың антрополо гиялық белгіле рін сипаттау	6.1.1.1 түркі тілдес тайпалар ды атап, олардың аумақтық орнала суын картада көрсету	7.1.1.1 жоңғар шапқыншылығы кезіндегі демографиялық өзгерістер ді және миграция лық процестерді түсіндіру	8.1.1.1 демогра фиялық өзгерістердің себептері мен салдарын анықтау	9.1.1.1 демографиялық өзгерістердің себеп-салдарлық байланы сын талдау арқылы дәйекті қорытынды жасау
	5.1.1.2 Ежелгі Қазақ стан адамдары ның антрополо гиялық тұрпатын анықтау	6.1.1.2 XIII-XV ғасырлардағы Қазақстан аумағында құрылған мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымын анықтау	7.1.1.2 Ресей империя сының қоныстандыру саясатының себептері мен салдарын талдау		9.1.1.2 өткен тарихи кезендер мен сабақтас тықты орнату арқылы қазіргі кезендегі демография лық процестерге баға беру

	5.1.1.3 ғұндардың қоныс аудару бағыттарын тарихи картадан көрсету	6.1.1.3 ежелгі және ортағасырлар тарихының оқиғалары арасында байланыс орнату арқылы қазақ халқының қалыптасуындағы негізгі кезеңдерді анықтау			9.1.1.3 Қазақстанның даму стратегиясындағы демографиялық саясаттың бағыттарын талдау
		6.1.1.4 "қазақ" этнонимінің мағынасын түсіндіру			
1.2 Әлеуметтік қатынастар	5.1.2.1 алғашқы адамдардың тұрмыс-тіршілігін шығармашылық түрде көрсету	6.1.2.1 қазақ хандығындағы әлеуметтік топтардың орнын анықтау	7.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамындағы өзгерістерді өткен тарихи кезеңдермен салыстыру арқылы анықтау	8.1.2.1 қазақ зиялыларының қоғамдағы рөлі мен қызметін талдау	9.1.2.1 қазіргі кездегі Қазақстан халқының әлеуметтік жағдайын статистикалық мәліметтер негізінде талдау
	5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру	6.1.2.2 өлкедегі әртүрлі ұлттардың тарихын, салт-дәстүрін сипаттау	7.1.2.2 қазақ зиялыларының қалыптасуының маңыздылығын түсіндіру	8.1.2.2 соғыс жылдарындағы халықтың әлеуметтік жағдайын анықтау	

2) мәдениеттің дамуы:

Білім алушылар:					
Бөлімше	5- сынып шамамен 1 миллион жыл бұрын -V ғасыр	6- сынып VI – XVII ғасырлар	7- сынып XVIII – XIX ғасырлар	8- сынып XX ғасырдың бірінші жартысы	9- сынып XX ғасырдың екінші жартысынан бүгінгі күнге дейін
	5.2.1.1 алғашқы адамдардың наным-сенімдерін сипаттау	6.2.1.1 түркілердің дүниетанымының ерекшеліктерін түсіндіру	7.2.1.1 салт - дәстүрлер мен әдет-ғұрыптардың құндылықтары мен маңыздылығын анықтау	8.2.1.1 мемлекеттің діни саясатының мақсаты мен салдарын анықтау	9.2.1.1 дәстүрлі және деструктивті діни ағымдар мен ұйымдардың іс-әрекетін талдау

2.1 Дүние таным мен дін	5.2.1.2 ежелгі тайпалар дың дүниетаны мын сипаттау	6.2.1.2 ислам дінінің қоғамдық өмірге ықпалын анықтау	7.2.1.2 отаршыл дық саясаттың ұлттық құндылықтарға кері әсерін талдау		9.2.1.2 Қазақстан халқы Ассамблея сының дінаралық, этносаралық келісім мен ішкі тұрақтылықты нығайтудағы ықпалын бағалау
		6.2.1.3 тарихи оқиғалар мен процестер дің сабақтас тығын сипаттау да "Ұлы Дала Елі" ұғымын қолдану			9.2.1.3 "Мәңгілік Ел" жалпыұлт тық идеясының маңыздылы ғын бағалау
2.2 Өнер мен әдебиет	5.2.2.1 археоло гиялық ескерткіш терді сипаттау	6.2.2.1 күй, аңыз, шежіре, эпостық жырлар дың тарихи дереккөзі ретіндегі маңыздылығын айқындау	7.2.2.1 халық ауыз әдебиеті мен музыка өнері туындыларының тарихи дереккөзі ретінде құндылы ғын бағалау	8.2.2.1 қазақ зиялылары ның шығарма шылық мұрасын талдау және қоғамдық санаға тигізген әсеріне баға беру	9.2.2.1 кеңестік әдебиет пен өнер туындыла рында қоғамдық өмірдің бейнеленуін талдау
	5.2.2.2 археоло гиялық деректерге сүйене отырып, Андронов мәдениеті нің белгілерін анықтау	6.2.2.2 ортағасыр лық сәулет өнері ескерткіш терінің ерекшеліктерін түсіндіру	7.2.2.2 А. Құнан баевтың ақын, ойшыл, қоғам қайраткері ретіндегі рөлін айқындау	8.2.2.2 Ахмет Байтұр сыновты қазақ тіл білімінің негізін салушы, қоғам қайраткері ретінде бағалау	9.2.2.2 Мұхтар Әуезов шығармалары ның әлем әдебиетіндегі орнын бағалау
	5.2.2.3 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшелік терін сипаттау	6.2.2.3 көшпелілердің әскери өнер жетістікте рін сипаттау	7.2.2.3 ұлттық музыкалық аспаптардың қолдану ерекшеліктерін сипаттау	8.2.2.3 өнер мен әдебиеттегі өзгерістерді анықтау	9.2.2.3 қазіргі кездегі өнер мен әдебиеттің даму тенденцияларын айқындау
	5.2.2.4 Есік обасынан табылған	6.2.2.4 түркі кезеңіндегі қоғамды бейнелеуде Махмұд Қашғари,	7.2.2.4	8.2.2.4 Ә. Қашау баев пен Қажымұ-	9.2.2.4 ұлттық құндылық тарды жаңғыртуға бағытталған мемлекеттік бағдарлама

"Алтын адам" археологиялық олжасының ерекшеліктерін анықтау	Жүсіп Баласағұн және Ахмет Яссауи еңбектерінің тарихи құндылығын түсіндіру	қолданбалы өнердің жетістіктерін бағалау	қазақ Мұңайтпасұлының қазақ халқына әлемге танытудағы рөліне баға беру	лардың қажеттілігін негіздеу ("Мәдени мұра", "Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру" бағдарламалары)
5.2.2.5 Ә. Марғұланды ғалым-археолог ретінде айқындау	6.2.2.5 көшпелілердің қолданбалы өнер жетістіктерін сипаттау	7.2.2.5 өлкенің тарихи оқиғалар хроникасын құру	8.2.2.5 соғыс жылдарындағы өнер мен әдебиеттің халық рухын көтерудегі маңызын бағалау	
5.2.2.6 көшпелілердің әлемдік өркениетке қосқан үлесін түсіну	6.2.2.6 жергілікті жер, қала, өзен, көл, тау атауларының шығу тарихын түсіндіру	7.2.2.6 түрлі дереккөздер негізінде өз мектебінің тарихын анықтау		
5.2.2.7 тарихи мұраны жеткізудегі жәдігердің рөлін сипаттау	6.2.2.7 өлкенің дәстүрлі көркем мәдениетін жандандыруға үлесін қосқан шеберлерді айқындау			
5.2.2.8 өлкедегі тарихи ескерткіштердің құндылығын түсіну				
5.2.2.9 өлкенің аңыз-ертегілерінің мән-мағынасын түсіндіру				
5.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтарына білу	6.2.3.1 көне түркі жазуының тарихи маңызын түсіндіру	7.2.3.1 Ш. Уәлихановтың ғылыми зерттеулерінің тарихи құндылығын анықтау	8.2.3.1 ұлттық баспасөздің қоғамдық-саяси сананы оятудағы рөліне баға беру	9.2.3.1 Е.Бекмахановтың Қазақстан тарихы ғылымына қосқан үлесін бағалау

2.3 Білім және ғылым		6.2.3.2 Әл-Фарабидің және басқа да ғалымдардың ортағасырлық ғылымның дамуына қосқан үлесін анықтау	7.2.3.2 XIX ғ. білім беру мен ағарту ісінің даму ерекшеліктерін түсіндіру	8.2.3.2 кеңес дәуіріндегі қазақ тілінің ахуалын анықтау	9.2.3.2 білім мен ғылым саласындағы мемлекеттік саясатқа баға беру
		6.2.3.3 "Кодекс Куманикус" сөздігінің халықаралық байланыстардағы рөлін анықтау	7.2.3.3 Ы. Алтын сариннің ағарту саласына қосқан үлесін бағалау	8.2.3.3 XX ғ. бірінші жартысындағы білім мен ғылым саласындағы өзгерістерді талдау	
		6.2.3.4 Мұхаммед Хайдар Дулатидің "Тарихи-Рашиди" еңбегінің тарихи маңызын түсіндіру	7.2.3.4 Шәкәрім Құдайбердіұлы, Мәшһүр Жүсіп Көпейұлы, Қ. Халид еңбектерінің тарихи дерек ретіндегі маңызын айқындау	8.2.3.4 Қаныш Сәтбаевтың Қазақстан өнеркәсібі мен ғылымын дамытудағы рөліне баға беру	
			7.2.3.5 туристік маршруттарды құру жолдарын ұсыну		

мемлекеттің дамуы:

Білім алушылар:					
Бөлімше	5-сынып шамамен 1 миллион жыл бұрын – V ғасыр	6-сынып VI - XVII ғасырлар	7-сынып XVIII - XIX ғасырлар	8-сынып XX ғасырдың бірінші жартысы	9-сынып XX ғасырдың екінші жартысынан бүгінгі күнге дейін
	5.3.1.1 картадан тайпалық одақтардың орналасуын көрсету	6.3.1.1 оқиғалардың өзара байланысын табу арқылы Түрік қағанатының құрылуының тарихи маңызын анықтау	7.3.1.1 Қарақұм және Ордабасы құрылтайларының халықты жоңғар басқыншылығына қарсы жұмылдырудағы рөліне баға беру	8.3.1.1 қазақ зиялыларының Ресей империясының Мемлекеттік Думасындағы қызметіне баға беру	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау
		6.3.1.2			

3.1. Мемлекеттің ішкі саясаты

5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің құрылуын түсіндіру	VI-IX ғасырлардағы мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау	7.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайын талдау	8.3.1.2 XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси процестерге баға беру	9.3.1.2 қоғамдық-саяси қайраткерлердің ұлттық мүддені қорғаудағы рөліне баға беру
5.3.1.3 тарихи тұлғалардың туған өлке тарихындағы ролін түсіндіру	6.3.1.3 X ғ. – XIII ғ. басындағы мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау	7.3.1.3 Ресей империясының отарлық саясатының себеп-салдарын анықтау	8.3.1.3 1916 жылғы ұлт-азаттық көтерілістің тарихи маңызын анықтау және тұлғалардың рөліне баға беру	9.3.1.3 Қазақстан Республикасы Конституциясын мемлекеттің тұрақты даму кепілі ретінде бағалау
	6.3.1.4 тарихи ұғымдарды қолданып, Қарахан мемлекетіндегі жер иелену ерекшеліктерін түсіндіру	7.3.1.4 патша үкіметі реформалары нәтижесіндегі әкімшілік-аумақтық өзгерістерді түсіндіру	8.3.1.4 "Алаш" партиясының ұлттық мемлекеттілікті жаңғырту саясатын талдау	9.3.1.4 әміршіл-әкімшіл саясатқа қарсы халық наразылықтарын салыстырып, талдау
	6.3.1.5 Отырарды қорғаудағы қала халқының ерлігін сипаттау	7.3.1.5 халықтың отаршылыққа қарсы ұлт-азаттық күресінің себеп-салдарын анықтау	8.3.1.5 Әлихан Бөкейханның саяси көшбасшылық қызметіне баға беру	9.3.1.5 1986 жылғы Жел-тоқсан оқиғасының тарихи маңыздылығына баға беру
	6.3.1.6 картаны қолданып XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердегі саяси үдерістерді түсіндіру	7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға беру	8.3.1.6 Қазақстанда құрылған ұлттық автономиялардың маңыздылығына баға беру	9.3.1.6 Қазақстанның тәуелсіздік жолындағы алғашқы қадамдарын анықтап, қорытындылау

	6.3.1.7 ортағасырлық мемлекеттердің ыдырауының негізгі және жанама себептерін анықтау		8.3.1.7 XX ғасырдың 20-30 –жылдардағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясатының зардаптарын талдау	9.3.1.7 өткен оқиғалармен сабақтастықты орнатып, тәуелсіз Қазақстанның жариялануының тарихи маңызын түсіндіру
	6.3.1.8 Қазақстан аумағындағы мемлекеттердің басқару жүйесінің ерекшеліктерін анықтау			9.3.1.8 Тәуелсіз Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуын талдау
	6.3.1.9 Қазақ хандығы құрылуының тарихи маңызын анықтау			9.3.1.9 ұзақ мерзімді мемлекеттік стратегияларды талдау
	6.3.1.10 қазақ хандарының мемлекетті нығайтудағы рөлін анықтау			9.3.1.10 Тәуелсіз мемлекеттің қалыпта-суындағы Елбасы Н.Назарбаевтың рөліне баға беру
	6.3.1.11 қоғамдық-саяси өмірдегі сұлтан, би, батыр, жыраулардың қызметтерін сипаттау			9.3.1.11 Астананы жаңа Қазақстанның өркендеуінің нышаны ретінде айқындау
	6.3.1.12 туған өлке тарихының қазіргі кездегі куәгерлерінің ерлік істері мен еңбегін сипаттау			
5.3.2.1 Қазақстан аумағын	6.3.2.1 тарихи оқиғалардың өзара	7.3.2.1 Жоңғар шапқыншылығы	8.3.2.1 қазақстан	9.3.2.1 XX ғасырдың екінші жартысындағы

3.2 Мемлекеттің сыртқы саясаты

дағы ерте көшпелілердің халықаралық сахнадағы орнын анықтау	байланысын табу арқылы түркі тілдес тайпалардың миграциялық үдерісін түсіндіру	на карсы күресте танылған хандар мен батырлардың рөлін түсіндіру	дықтардың Екінші дүниежүзілік соғысының жеңісіне қосқан үлесін бағалау	әскери-өнеркәсіп кешендерінің Қазақстанға тигізген зардаптарын талдау
5.3.2.2 Қазақстан аумағындағы алғашқы мемлекеттік бірлестіктердің көрші елдермен қарым-қатынасын анықтау	6.3.2.2 ерте түрік қағанаттарының сыртқы саясатының негізгі бағыттарын анықтау	7.3.2.2 қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау	8.3.2.2 Б. Момышұлының батырлық, тұлғалық қасиетін айқындау	9.3.2.2 Қазақстан Республикасының халықаралық сахнадағы танылуына баға беру
	6.3.2.3 Атлах шайқасының тарихи маңызын талдау	7.3.2.3 Абылай ханның дипломатиялық шеберлігі мен саясатын бағалау		9.3.2.3 Қазақстанның аймақтық және халықаралық ұйымдармен байланыстарын талдау
	6.3.2.4 қыпшақтардың Еуразия тарихындағы орнын анықтау			9.3.2.4 қазақ диаспораларының тарихи Отанымен байланысының маңыздылығын айқындау
	6.3.2.5 тарихи оқиғалардың өзара байланысын анықтап, Қазақстан аумағында XIII - XV ғасырларда құрылған мемлекеттердің сыртқы саясатын түсіндіру			
	6.3.2.6 Қазақ хандарының сыртқы саясатын талдау			
	6.3.2.7 Орбұлақ шайқасындағы			

		қ а з а қ жасағының әскери өнердегі шеберлігі мен ерлігін бағалау			
--	--	---	--	--	--

4) Қазақстанның экономикалық дамуы:

Білім алушылар:					
Бөлімше	5-сынып шамамен 1 миллион жыл бұрын - V ғасыр	6-сынып VI-XVII ғасырлар	7-сынып XVIII - XIX ғасырлар	8-сынып XX ғасырдың бірінші жартысы	9-сынып XX ғасырдың екінші жартысы нан бүгінгі күнге дейін
4.1 Шаруашылық	5.4.1.1 ежелгі адамдардың алғашқы кәсібін сипаттау	6.4.1.1 көшпелілер мен отырықшылар арасындағы өзара экономикалық байланыстарын анықтау	7.4.1.1 жоңғар шапқыншылығының қазақ халқының шаруашылығына тигізген зардаптарын анықтау	8.4.1.1 деректер мен дәйектерді салыстыру арқылы жаңа экономикалық саясаттың нәтижесінде орын алған өзгерістерді талдау	9.4.1.1 Кеңес үкіметі кезіндегі ауыл шаруашылығында орын алған өзгерістерге баға беру
	5.4.1.2 көшпелі мал шаруашылығы мен егіншіліктің қалыптасуын түсіндіру	6.4.1.2 көшпелілердің шаруашылық өмірінің ерекшеліктерін анықтау	7.4.1.2 отарлау саясатының қазақтардың дәстүрлі шаруашылығына тигізген әсерін талдау	8.4.1.2 күштеп ұжымдас тыру саясатының ауыл шаруашылығына тигізген зардаптарын талдау	9.4.1.2 Кеңес үкіметі кезіндегі орын алған әлеуметтік экономикалық мәселелерді талдау
			7.4.1.3 өлкені дамытуға қолдау көрсеткен тұлғалардың қызметіне баға беру		9.4.1.3 Қазақстан Республикасындағы жекешелендіру процесінің экономикаға ықпалын талдау
			7.4.1.4 өлке дамуының маңызды кезеңдерін анықтау		9.4.1.4 аграрлық секторды модернизациялау бағыттарын талдау
	5.4.2.1 еңбек құралдары мен қару	6.4.2.1 Ұлы Жібек жолының қала мәдениетінің	7.4.2.1 капиталистік қатынастардың экономикаға	8.4.2.1 Қазақстандағы индустрияландырудың жетістік	9.4.2.1 өнеркәсіптің ахуалын анықтап, қорытын

	түрлерін сипаттау	дамуына әсерін анықтау	ықпалын анықтау	гері мен кемшіліктерін талдау	ды жасау
4.2 Өндіріс тік қатынастар және сауда	5.4.2.2 металл өндірісі жетілуінің шаруашылық салаларына тигізген ықпалын түсіндіру	6.4.2.2 Ұлы Жібек жолының халықаралық қатынастардың дамуындағы орнын анықтау	7.4.2.2 сауда қатынастарына жәрменкелердің әкелген өзгерістерін анықтау	8.4.2.2 Қазақстан экономикасының соғыс жағдайына бейімделгендігін дәлелдеу	9.4.2.2 нарықтық экономиканың өндірістік қатынас тарға әсерін талдау
	5.4.2.3 Ұлы Жібек жолының пайдаланылуын түсіндіру				9.4.2.3 Қазақстанның әлемдік экономикаға кірігуін талдау
					9.4.2.4 сыртқы сауданың экономикаға әсерін зерттеу

25. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

26. Осы оқу бағдарламасы Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған "Қазақстан тарихы" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес іске асырылады.

3-параграф. Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған "Қазақстан тарихы" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

5-сынып:

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
	Кіріспе сабақ Зерттеу сұрағы: Қазақстанның ежелгі тарихында не оқытылады?	Ежелгі Қазақстан тарихына жалпы шолу
	Алғашқы адамдардың өмірі Зерттеу сұрағы: Алғашқы адамдар қалай өмір сүрді?	5.1.1.1 алғашқы адамдардың антропологиялық белгілерін сипаттау; 5.1.2.1 алғашқы адамдардың тұрмыс-тіршілігін шығармашылық түрде көрсету
	Қазақстан аумағындағы тас дәуірінің тұрақтары Зерттеу сұрағы: Археологтар Қазақстан жерінен тас дәуіріне жататын қандай олжаларды тапты?	5.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтарын білу; 5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді сипаттау; 5.4.2.1 еңбек құралдары мен қару түрлерін сипаттау

Қазақстандағы ежелгі адамдардың өмірі	Адамдардың шаруашылық өміріндегі өзгерістер және еңбек құралдарының жетілдірілуі Зерттеу сұрағы: Мезолит пен неолит дәуірлерінде алғашқы адамдардың өмірі қалай өзгерді?	5.4.1.1 ежелгі адамдардың кәсібін сипаттау; 5.4.2.1 еңбек құралдары мен қару түрлерін сипаттау
	Ботай мәдениеті Зерттеу сұрағы: Не себепті ботайлықтарды жылқыны алғашқы қолға үйретушілер деп атайды?	5.4.1.1 ежелгі адамдардың кәсібін сипаттау
	Қазақстан аумағында металлургияның пайда болуы Зерттеу сұрағы: Қазақстан жерінде металды өндіру ежелгі адамдардың өмірін қалай өзгертті?	5.4.2.2 металл өндірісі жетілуінің шаруашылық салаларына тигізген ықпалын түсіндіру
	Андронов және Беғазы-Дәндібай мәдениеттері Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы қола дәуірі ескерткіштерінің қандай ерекшеліктері бар?	5.2.2.2 археологиялық деректерге сүйене отырып, андронов және беғазы-дәндібай мәдениеттерінің белгілерін анықтау; 5.2.2.5 Ә.Марғұланнның Қазақстан археологиясының дамуына қосқан үлесін айқындау
	Қазақстандағы жартастарға салынған ежелгі суреттер Зерттеу сұрағы: Тасқа салынған суреттер ежелгі адамдардың дүниетанымын қалай бейнелейді?	5.2.1.1 алғашқы адамдардың наным-сенімдерін сипаттау; 5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді сипаттау
	Ежелгі адамдардың өміріне саяхат	5.1.2.1 алғашқы адамдардың тұрмыс-тіршілігін шығармашылық түрде көрсету
Өлкетану	Туған өлкенің аңыз-ертегілері	5.2.2.9 өлкенің аңыз-ертегілерінің мән-мағынасын түсіндіру
2- -тоқсан		
Ежелгі көшпелілер өмірі	Қазақстан аумағында темірдің игерілуі Зерттеу сұрағы: Темір өндіру адамдар өмірін қалай өзгертті?	5.4.2.2 металл өндірісі жетілуінің шаруашылық салаларына тигізген ықпалын түсіндіру
	Көшпелі мал шаруашылығының қалыптасуы Зерттеу сұрағы: Көшпелі мал шаруашылығы неліктен Қазақстанның ежелгі тұрғындары шаруашылығының негізгі түріне айналды?	5.4.1.2 көшпелі мал шаруашылығы мен егіншіліктің қалыптасуын түсіндіру; 5.2.2.6 көшпелілердің әлемдік өркениетке қосқан үлесін білу
	Ежелгі көшпелілердің материалдық мәдениеті Зерттеу сұрағы: Көшпелілер баспанасының ерекшелігі неде?	5.2.2.3 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттау; 5.2.2.6 көшпелілердің әлемдік өркениетке қосқан үлесін түсіну

	Ежелгі көшпелілердің дүниетанымы Зерттеу сұрағы: Көшпелілердің қандай салт-дәстүрлері бүгінгі күнге дейін сақталды?	5.2.1.2 ежелгі тайпалардың дүниетанымын сипаттау
Сақтар	Сақтар туралы тарихи мәліметтер Зерттеу сұрағы: Қандай тарихи дереккөздер сақтар туралы мәлімет береді?	5.3.1.1 картадан тайпалық одақтардың орналасуын көрсету; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің құрылуын түсіндіру
	"Алтын адам" археологиялық олжасы Зерттеу сұрағы: Есік обасынан табылған "Алтын адам" кім болды ?	5.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтарын білу; 5.2.2.4 Есік обасынан табылған " Алтын адам" археологиялық олжасының ерекшеліктерін анықтау; 5.2.1.2 ежелгі тайпалардың дүниетанымын сипаттау
Өлкетану	Өлкенің тарихи ескерткіштері	5.2.2.8 өлкедегі тарихи ескерткіштердің құндылығын түсіну
3-тоқсан		
Сақтар	Шілікті және Бесшатыр патша қорғандары Зерттеу сұрағы: Неліктен Шілікті мен Бесшатыр "патша қорғандары " деп аталады?	5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді сипаттау; 5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.2.1.2 ежелгі тайпалардың дүниетанымын сипаттау
	Берел қорғандары Зерттеу сұрағы. Берел қорымынан табылған олжалар сақтардың мәдениетін қалай сипаттайды?	5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді сипаттау; 5.2.1.2 ежелгі тайпалардың дүниетанымын сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттау
	Тасмола археологиялық мәдениеті Зерттеу сұрағы: "Мұртты обалардың" ерекшелігі неде?	5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді сипаттау; 5.2.1.2 ежелгі тайпалардың дүниетанымын сипаттау
	Сақ патшайымы Томирис Зерттеу сұрағы: Тарихи деректерде Томирисің бейнесі қалай сипатталған?	5.3.2.1 Қазақстан аумағындағы ерте көшпелілердің халықаралық сахнадағы орнын анықтау
	Шырақтың ерлігі Зерттеу сұрағы: Сақтар тәуелсіздік үшін қалай күресті?	5.3.2.1 Қазақстан аумағындағы ерте көшпелілердің халықаралық сахнадағы орнын анықтау
	Сақтардың Александр Македонский әскеріне қарсы күресі	

	Зерттеу сұрағы: Неліктен Александр Македонский дің сақтарға жасаған жорығы сәтсіз аяқталды?	5.3.2.1 Қазақстан аумағындағы ерте көшпелілердің халықаралық сахнадағы орнын анықтау
Үйсіндер мен қаңлылар	Үйсіндер туралы жазба деректер Зерттеу сұрағы: Қытай авторлары үйсіндердің өмірін қалай сипаттады?	5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің құрылуын түсіндіру; 5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.3.2.2 Қазақстан аумағындағы алғашқы мемлекеттік бірлестіктердің көрші елдермен қарым-қатынасын анықтау
	Қаңлылардың қалалық мәдениетінің дамуы Зерттеу сұрағы: Қаңлыларда қала мәдениетінің дамуы немен байланысты?	5.4.2.3 Ұлы Жібек жолының пайда болуын түсіндіру; 5.3.2.2 Қазақстан аумағындағы алғашқы мемлекеттік бірлестіктердің көрші елдермен қарым-қатынасын анықтау
	Қаңлылардың қоғамдық құрылысы Зерттеу сұрағы: Сыма Цянь қаңлы қоғамын қалай сипаттады?	5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің құрылуын түсіндіру
	Үйсіндер мен қаңлылардың материалдық және рухани мәдениеті Зерттеу сұрағы: Үйсіндер мен қаңлылар мәдениетінің ерекшеліктері қандай?	5.2.2.3 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттау; 5.2.2.6 көшпелілердің әлемдік өркениетке қосқан үлесін түсіну
Өлкетану	Өңірдің тарихи тұлғалары: билер, батырлар және ақындар	5.3.1.3 тарихи тұлғалардың туған өлке тарихындағы ролін түсіндіру
4-тоқсан		
Ғұндар	Ғұн тайпаларының бірігуі Зерттеу сұрағы: Неге Мөде шаньюй "Жер – мемлекеттің негізі" деді?	5.3.1.1 картада тайпалық одақтардың орналасуын көрсету; 5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің құрылуын түсіндіру
	Ғұндардың көрші мемлекеттермен қарым-қатынастары Зерттеу сұрағы: Ғұндармен Ұлы Қытай қорғанының салынуы арасында қандай байланыс бар?	5.3.2.2 Қазақстан аумағындағы алғашқы мемлекеттік бірлестіктердің көрші елдермен қарым-қатынасын анықтау
	Ғұндардың Батысқа қоныс аударуы Зерттеу сұрағы: Ғұндардың Батысқа қоныстануы қандай өзгерістерге әкелді?	5.1.1.3 ғұндардың қоныс аудару бағыттарын тарихи картадан көрсету
	Аттила және оның жаулаушылық жорықтары	5.1.1.3 ғұндардың қоныс аудару бағыттарын тарихи картадан көрсету;

	Зерттеу сұрағы: Ежелгі авторлар Аттилаға қандай баға береді?	5.3.2.2 Қазақстан аумағындағы алғашқы мемлекеттік бірлестіктердің көрші елдермен қарым-қатынасын анықтау
Сарматтар	Сарматтардың қоғамдық құрылысы мен шаруашылық өмірі Зерттеу сұрақтары: Сармат қоғамы несімен ерекшеленеді?	5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттау; 5.3.1.1 картада тайпалық одақтардың орналасуын көрсету; 5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру
	Сарматтардың саяси тарихы Зерттеу сұрағы: Сарматтар қандай мемлекеттермен өзара қарым-қатынаста болды?	5.3.2.1 Қазақстан аумағындағы ерте көшпелілердің халықаралық сахнадағы орнын анықтау
Ежелгі Қазақстан тарихына шолу	Ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық тұрпаты Зерттеу сұрағы: Ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық тұрпаты қалай өзгерді?	5.1.1.2 Ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық тұрпатын анықтау
	Ежелгі Қазақстанға саяхат	5.4.1.1 ежелгі адамдардың алғашқы кәсібін сипаттау; 5.4.1.2 көшпелі мал шаруашылығы мен егіншіліктің қалыптасуын түсіндіру; 5.4.2.1 еңбек құралдары мен қару түрлерін сипаттау; 5.4.2.3 Ұлы Жібек жолының пайда болуын түсіндіру
Өлкетану	Өлкетану мұражайы және тарихи жәдігерлер	5.2.2.7 тарихи мұраны жеткізудегі жәдігерлердің рөлін сипаттау
Қайталау		

6- СЫНЫП:

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
	Кіріспе сабақ Зерттеу сұрағы: Орта ғасырлардағы Қазақстан тарихы нені оқытады?	Орта ғасырлардағы Қазақстан тарихына жалпы шолу
	Қазақстан аумағындағы ерте ортағасырлық мемлекеттер	6.3.1.1 оқиғалардың өзара байланысын табу арқылы Түрік қағанаты құрылуының тарихи маңызын анықтау; 6.3.1.2 VI-IX ғасырлардағы мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау;

VI - IX ғасырлардағы Қазақстан	Зерттеу сұрағы: VI-IX ғасырларда билік құрған қай қағандардың есімдері тарихта сақталды?	6.3.2.2 ерте түрік қағанаттарының сыртқы саясатының негізгі бағыттарын анықтау; 6.2.1.3 тарихи оқиғалар мен процестердің сабақтастығын сипаттау үшін "Ұлы Дала" ұғымын қолдану
	Көне түркі жазуы Зерттеу сұрағы: Білге қаған мен Күлтегіннің мемлекетті нығайтудағы саясаты бізге қандай деректерден белгілі?	6.3.1.2 VI-IX ғасырлардағы мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау; 6.2.3.1 көне түркі жазуының маңызын түсіндіру
	Атлах шайқасы Зерттеу сұрағы: Неліктен Атлах шайқасын "халықтар шайқасы" деп атайды?	6.3.2.3 Атлах шайқасының тарихи маңызын талдау; 6.2.2.3 көшпелілердің әскери өнеріндегі жетістіктерін сипаттау
	Оғыз мемлекеті Зерттеу сұрағы: Қазақстанның орта ғасырлар тарихында Оғыз мемлекетінің алатын орны қандай ?	6.3.1.2 VI-IX ғасырлардағы мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау
	Қимақ қағанаты Зерттеу сұрағы: Қимақтарда қалалық мәдениетінің дамуын қандай деректер дәлелдейді?	6.4.2.1 Ұлы Жібек жолының қала мәдениетінің дамуына әсерін анықтау; 6.4.1.1 көшпелілер мен отырықшылар арасындағы өзара экономикалық байланыстарды анықтау
	Түріктер туралы тарихи деректер Зерттеу сұрағы: Қытай және араб деректері түркілер туралы қандай ақпарат береді?	6.2.2.3 көшпелілердің әскери өнеріндегі жетістіктерін сипаттау; 6.4.1.2 көшпелілердің шаруашылық өмірінің ерекшеліктерін анықтау; 6.2.1.1 түркілердің дүниетанымдық ерекшеліктерін түсіндіру
	Түркі әлемі қалыптасуының басталуы Зерттеу сұрағы: Түрік тілдес халықтардың миграциясы Еуразия тарихына қаншалықты әсерін тигізді?	6.3.2.1 тарихи оқиғалардың өзара байланысын табу арқылы түркі тілдес тайпалардың миграциясын түсіндіру; 6.1.1.1 түркі тілдес тайпаларды атап, картадан олардың аумақтық орналасуын көрсету
Өлкетану	Топонимдер – өткен заманның куәгерлері (жер-су атауларының тарихы).	6.2.2.6 жергілікті жер, қала, өзен, көл, тау атауларының шығу тарихын түсіндіру
2-тоқсан		
		6.3.1.3 X ғасыр - XIII ғасырдың басындағы мемлекеттердің даму

X ғасыр –
XIII ғасырдың басындағы
Қазақстан

<p>X ғасыр - XIII ғасырдың басындағы Қазақстан аумағындағы саяси процестер Зерттеу сұрағы: X ғасыр - XIII ғасырдың басында саяси карта қаншалықты өзгерді?</p>	<p>ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау; 6.3.1.7 ортағасырлық мемлекеттердің ыдырауының негізгі және жанама себептерін анықтау</p>
<p>Қарахан мемлекеті Зерттеу сұрағы: Неліктен Қарахан мемлекеті ислам дінін мемлекеттік дін деп жариялады?</p>	<p>6.3.1.3 X ғасыр - XIII ғасырдың басындағы мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау; 6.2.1.2 ислам дінінің қоғамдық өмірге ықпалын анықтау; 6.3.1.4 тарихи ұғымдарды қолданып, Қарахан мемлекетіндегі жер иелену ерекшеліктерін түсіндіру</p>
<p>Наймандар, керейіттер және жалайырлар Зерттеу сұрағы: Наймандар, керейіттер мен жалайырлардың ортағасырларлық саяси сахнадағы рөлі қандай болды?</p>	<p>6.3.1.3 X ғасыр - XIII ғасырдың басындағы мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау</p>
<p>Қыпшақ хандығы Зерттеу сұрағы: Не себепті Еуразия даласы "Дешті Қыпшақ" деп аталды?</p>	<p>6.3.1.3 X ғасыр - XIII ғасырдың басындағы мемлекеттердің даму ерекшеліктерін түсіндіріп, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау; 6.3.2.4 қыпшақтардың Еуразия тарихындағы орнын анықтау; 6.2.2.3 көшпелілердің әскери өнеріндегі жетістіктерін сипаттау; 6.2.1.3 тарихи оқиғалар мен процестердің сабақтастығын сипаттауда "Ұлы Дала" ұғымын қолдану</p>
<p>Халықаралық байланыстардың дамуындағы Ұлы Жібек жолының рөлі Зерттеу сұрағы: Ұлы Жібек жолы халықаралық байланыстардың дамуына ықпал етті ме?</p>	<p>6.4.2.2 Ұлы Жібек жолының халықаралық қатынастардың дамуындағы орнын анықтау</p>
<p>Ортағасырлық Қазақстанның экономикалық және мәдени дамуына Ұлы Жібек жолының ықпалы Зерттеу сұрағы: Ұлы Жібек жолы ортағасырлық Қазақстанның</p>	<p>6.4.2.1 Ұлы Жібек жолының қала мәдениетінің дамуына әсерін анықтау; 6.4.1.1 көшпелілер мен отырықшылар арасындағы өзара экономикалық байланыстарын анықтау;</p>

	экономикалық және мәдени дамуына қалай әсер етті?	6.2.2.2 ортағасырлық сәулет өнері ескерткіштерінің ерекшеліктерін түсіндіру
	Түріктердің материалдық және рухани мәдениеті Зерттеу сұрағы: Әлем өркениетінің дамуына түрік мәдениеті қандай үлес қосты?	6.2.2.5 көшпелілердің қолданбалы өнер жетістіктерін сипаттау; 6.2.2.2 ортағасырлық сәулет өнері ескерткіштерінің ерекшеліктерін түсіндіру; 6.2.3.2 Әл-Фарабидің және басқа да ғалымдардың ортағасырлық ғылымның дамуына қосқан үлесін анықтау; 6.2.2.4 түркі кезеңіндегі қоғамды бейнелеуде М. Қашғари, Ж. Баласағұн және А. Яссауи еңбектерінің тарихи құндылығын түсіндіру; 6.2.3.3 "Кодекс Куманикус" сөздігінің халықаралық байланыстардағы рөлін анықтау
Өлкетану	Мәдени-тарихи дәстүрді сақтаушылар: өлкенің ұлттық қолөнері	6.2.2.7 өлкенің дәстүрлі көркем мәдениетін жандандыруға үлесін қосқан шеберлерді айқындау
Қайталау		
3-тоқсан		
	Моңғол империясының құрылуы Зерттеу сұрағы: Моңғолдар мемлекеттілік деңгейге қалай жетті?	6.2.2.3 көшпелілердің әскери өнеріндегі жетістіктерін сипаттау; 6.3.1.6 картаны қолдану арқылы XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердегі саяси процестерді түсіндіру
	Қазақстандағы моңғол шапқыншылығы Зерттеу сұрағы: Неліктен Шыңғыс хан әскерлері Отырарды алты ай бойы ала алмады?	6.3.1.6 картаны қолданып XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердегі саяси процестерді түсіндіру; 6.3.1.5 Отырарды қорғаудағы қала халқының ерлігін сипаттау
	Моңғол шапқыншылықтарының салдары Зерттеу сұрағы: Орталық Азияға ең үлкен өзгерісті әкелген кімдер: қыпшақтар ма, әлде моңғолдар ма ?	6.1.1.2 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымын анықтау; 6.3.1.8 Қазақстан аумағындағы мемлекеттердің басқару жүйесінің ерекшеліктерін анықтау
	Қазақстан аумағында ұлыстардың құрылуы Зерттеу сұрағы: Моңғол ұлыстарының құрылуы нәтижесінде саяси картада қандай өзгерістер болды?	6.3.1.6 картаны қолдану арқылы XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердегі саяси процестерді түсіндіру; 6.1.1.2 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымын анықтау; 6.3.1.7 ортағасырлық мемлекеттердің ыдырауының

		негізгі және жанама себептерін анықтау
XIII - XV ғасырдың бірінші жартысындағы Қазақстан	Ақ Орда Зерттеу сұрағы: Қазақ мемлекеттілігінің қалыптасуындағы Ақ Орданың рөлі қандай болды?	6.3.1.6 картаны қолданып XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердегі саяси үдерістерді түсіндіру; 6.1.1.2 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымын анықтау; 6.3.2.5 тарихи оқиғалардың өзара байланысын анықтап, Қазақстан аумағында XIII XV ғасырларда құрылған мемлекеттердің сыртқы саясатын түсіндіру
	Моғолстан. Әбілқайыр хандығы Зерттеу сұрағы: Моғолстан мен Әбілқайыр мемлекеттеріндегі оқиғалар қандай саяси өзгерістерге әкелді?	6.3.1.6 картаны қолданып XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердегі саяси үдерістерді түсіндіру; 6.1.1.2 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымын анықтау; 6.3.2.5 тарихи оқиғалардың өзара байланысын анықтап, Қазақстан аумағында XIII - XV ғасырларда құрылған мемлекеттердің сыртқы саясатын түсіндіру
	XIII - XV ғасырлардағы Қазақстанның мәдениеті Зерттеу сұрағы: XIII - XV ғасырлардағы өнер мен әдебиет ортағасырлық қоғамды қалай бейнелейді?	6.2.2.1 күй, аңыз, шежіре, эпостық жырлардың тарихи дереккөзі ретіндегі маңыздылығын айқындау
	Ортағасырлық саяхатшылардың Қазақстан туралы мәліметтері Зерттеу сұрағы: Ортағасырлық саяхатшылар Қазақстанды қалай сипаттады?	6.4.1.2 көшпелілердің шаруашылық өмірінің ерекшеліктерін анықтау; 6.2.2.5 көшпелілердің қолданбалы өнер жетістіктерін сипаттау
	Қазақ халқының қалыптасуы	Қазақ халқының қалыптасу процесінің аяқталуы Зерттеу сұрағы: Ұлы Дала мұрагері – қазақ халқы қалай қалыптасты?
Біртұтас қазақ мемлекетінің құрылуы	Қазақ хандығының құрылуы Зерттеу сұрағы: Неліктен Қазақ хандығы Орталық Азиядағы алғашқы ұлттық мемлекет деп саналады?	6.3.1.9 Қазақ хандығы құрылуының тарихи маңызын анықтау; 6.2.3.4 М.Х.Дулатидің "Тарихи-Рашиди" еңбегінің маңыздылығын түсіндіру; 6.3.1.10 қазақ хандарының мемлекетті нығайтудағы рөлін анықтау;

		6.2.1.3 тарихи оқиғалар мен процестердің сабақтастығын сипаттауда "Ұлы Дала" ұғымын қолдану
Өлкетану	Бір халық – бір ел – бір тағдыр (менің өлкемнің халықтары)	6.1.2.2 өлкедегі әр түрлі ұлттардың тарихын,салт-дәстүрін сипаттау
4-тоқсан		
Қазақ хандығының XVI - XVII ғасырлардағы дамуы	Қасым хан тұсындағы Қазақ хандығының күшеюі Зерттеу сұрағы: Не себепті Қадырғали Жалайыр: "Жәнібек ханның ұлдарының арасында аса белгілі болғаны Қасым хан еді..." деп жазды?	6.3.1.10 қазақ хандарының мемлекетті нығайтудағы рөлін анықтау; 6.3.2.6 қазақ хандарының сыртқы саясатын талдау
	Хақназар хан кезіндегі Қазақ хандығының сыртқы саясаты Зерттеу сұрағы: Неліктен Хақназар хан билеген кезеңді Қазақ хандығының "қайта жаңғыруы" деп атайды?	6.3.1.10 қазақ хандарының мемлекетті нығайтудағы рөлін анықтау; 6.3.2.6 қазақ хандарының сыртқы саясатын талдау
	Тәуекел хан тұсындағы Қазақ хандығының оңтүстік шекараларының нығаюы Зерттеу сұрағы: Тәуекел хан қазақ жерлерін біріктіру мақсатында қандай саясат ұстанды?	6.3.1.10 қазақ хандарының мемлекетті нығайтудағы рөлін анықтау; 6.3.2.6 қазақ хандарының сыртқы саясатын талдау
	Есім хан билігі кезіндегі Қазақ хандығы бірлігінің нығаюы Зерттеу сұрағы: Есім хан Қазақ хандығының біртұтастығын қалай сақтап қалды?	6.3.1.10 қазақ хандарының мемлекетті нығайтудағы рөлін анықтау; 6.3.2.6 қазақ хандарының сыртқы саясатын талдау
	Жәңгір хан тұсындағы қазақ-жоңғар қарсылығы Зерттеу сұрағы: Орбұлақ шайқасының әлемдік әскери өнер тарихындағы алатын орны қандай ?	6.2.2.3 көшпелілердің әскери өнері жетістіктерін сипаттау; 6.3.2.7 Орбұлақ шайқасындағы қазақ жасағының әскери өнердегі шеберлігі мен ерлігін бағалау
	Тәуке хан тұсындағы қазақтардың қоғамдық-құқықтық жүйесі Зерттеу сұрағы: Неліктен А. Левшин Тәуке ханды "Дала Ликургі" деп атады?	6.3.1.10 қазақ хандарының мемлекетті нығайтудағы рөлін анықтау; 6.3.2.6 қазақ хандарының сыртқы саясатын талдау
	Қазақ хандығының әлеуметтік құрылымы Зерттеу сұрағы: Әлеуметтік топтар қазақ қоғамында қандай рөл атқарды?	6.1.2.1 Қазақ хандығындағы әлеуметтік топтардың орнын анықтау; 6.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдегі сұлтан, би, батыр, жыраулардың қызметтерін сипаттау

XVI - XVII ғасырлардағы экономика мен мәдениет	XVI-XVII ғасырлардағы қазақтардың рухани мәдениеті Зерттеу сұрағы: XVI - XVII ғасырлардағы қазақтардың рухани мәдениетінде халық өмірі қалай көрініс табады?	6.2.2.1 күй, аңыз, шежіре, эпостық жырлардың тарихи дереккөзі ретіндегі маңыздылығын айқындау
	XVI - XVII ғасырлардағы қазақтардың материалдық мәдениеті Зерттеу сұрағы: Неліктен киіз үй көшпелілердің материалдық мәдениетінің ең жоғарғы үлгісі деп саналады?	6.2.2.5 көшпелілердің қолданбалы өнердегі жетістіктерін сипаттау
	Қазақтардың дәстүрлі шаруашылығы Зерттеу сұрағы: Көшпелілердің дәстүрлі шаруашылығының ерекшелігі неде?	6.4.1.2 көшпелілердің шаруашылық өмірінің ерекшеліктерін анықтау
Өлкетану	Туған өлке тарихының қазіргі кездегі куәгерлері	6.3.1.12 туған өлке тарихының қазіргі кездегі куәгерлерінің ерлік істері мен еңбегін сипаттау
Қайталау		

7-сынып:

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қазақ-жоңғар соғыстары	Жоңғар басқыншылығына қарсы Отан соғысының басталуы Зерттеу сұрағы: Не себепті "Елім-ай" бүкілхалықтық әнге айналды?	7.1.1.1 жоңғар шапқыншылығы кезіндегі демографиялық өзгерістерді және миграциялық процестерді түсіндіру; 7.2.2.1 халық ауыз әдебиеті мен музыка өнері туындыларының тарихи дереккөзі ретінде құндылығын бағалау; 7.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайын талдау; 7.4.1.1 жоңғар шапқыншылығының қазақ халқының шаруашылығына тигізген зардаптарын анықтау
	Біртұтас халық жасағының ұйымдастырылуы Зерттеу сұрағы: Неліктен Ордабасы ел бірлігінің нышаны болды?	7.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайын талдау; 7.3.1.1 Қарақұм және Ордабасы құрылтайларының халықты жоңғар басқыншылығына қарсы жұмылдырудағы рөліне баға беру
	Қазақ-жоңғар шайқастары Зерттеу сұрағы: Неліктен Аңырақай шайқасы қазақ-жоңғар соғысындағы түбегейлі бетбұрыс деп саналады?	7.3.2.1 Жоңғар шапқыншылығына қарсы күресте танылған хандар мен батырлардың рөлін түсіндіру

XVIII ғасырдағы Қазақ хандығы	XVIII ғасырдың басына дейінгі қазақ - орыс қарым-қатынастарының тарихы Зерттеу сұрағы: Неліктен Ресей Қазақстанды Азияға шығудың "кілті мен қақпасы" деп санады?	7.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайын талдау; 7.3.2.2 Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау
	Қазақ хандығының Ресей империясына қосылуының басталауы Зерттеу сұрағы: Әбілқайыр ханның Анна Иоанновна патшайымға жазған хатының себептері мен салдары қандай болды?	7.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайын талдау; 7.3.2.2 Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау
	Абылай ханның ішкі және сыртқы саясаты Зерттеу сұрағы: Дербес Қазақ мемлекетін сақтап қалудағы Абылай ханның рөлі қандай?	7.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайын талдау; 7.3.2.3 Абылай ханның ішкі және сыртқы саясатын бағалау
Өлкетану	Туристік маршруттар	7.2.3.5 туристік маршруттарды құру жолдарын ұсыну
2-тоқсан		
XVIII ғасырдағы Қазақстанның мәдениеті	XVIII ғасырдағы халық ауыз әдебиеті Зерттеу сұрағы: XVIII ғасырда ақын-жыраулар шығармаларында тарихи оқиғалар қалай көрініс тапты?	7.2.2.1 халық ауыз әдебиеті мен музыка өнері туындыларының тарихи дереккөзі ретінде құндылығын бағалау; 7.2.1.1 салт-дәстүрлер мен әдет-ғұрыптардың құндылықтары мен маңыздылығын анықтау
	XVIII ғасырдағы қазақтардың материалдық мәдениеті Зерттеу сұрағы: Қазақтың ұлттық қолданбалы өнерінің бірегейлігі неде?	7.2.2.4 қолданбалы өнердің жетістіктерін бағалау
Отарлау және ұлт-азаттық күрес	XVIII ғасырдағы Қазақстандағы казак-әскери отаршылдығы Зерттеу сұрағы: Қазақстанды отарлауды Ресей империясы қалай жүзеге асырды?	7.3.1.3 Ресей империясының отарлық саясатының себеп-салдарын анықтау
	Сырым Датұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс Зерттеу сұрағы: Сырым Датұлы Кіші жүз казактарының қандай құқықтарын қорғауды көздеді?	7.3.1.5 халықтың отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресінің себеп-салдарын анықтау; 7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға беру
	1822-1824 жылдардағы патша реформалары Зерттеу сұрағы: Неліктен XX ғасырдың 20-шы жылдарында	7.3.1.4 Патша үкіметі реформалары нәтижесіндегі әкімшілік-аумақтық өзгерістерді түсіндіру; 7.1.2.1 дәстүрлі казак қоғамындағы өзгерістерді өткен

	Қазақстанда әкімшілік реформалар жүргізілді?	тарихи кезеңдермен салыстыру арқылы анықтау
	1836-1838 жылдардағы Бөкей Ордасындағы қазақтардың көтерілісі Зерттеу сұрағы: Исатай Тайманұлы мен Махамбет Өтемісұлын қандай ортақ идея біріктірді?	7.3.1.5 қазақ халқының отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресінің себеп-салдарын анықтау; 7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға беру
	Кенесары Қасымұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс Зерттеу сұрағы: Кенесары хан бастаған ұлт-азаттық күрес неліктен жалпы ұлттық сипатқа ие болды?	7.3.1.5 халықтың отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресінің себеп-салдарын анықтау; 7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға беру
Өлкетану	Жомарт жүрек	7.4.1.3 өлкені дамытуға қолдау көрсеткен тұлғалардың қызметіне баға беру
Қайталау		
3-тоқсан		
Отарлау және ұлт-азаттық күрес	XIX ғасырдың 40-60 жылдарындағы қазақтардың ортаазиялық хандықтармен қарым-қатынастары Зерттеу сұрағы: Неліктен Орта Азия хандықтарының Қазақстанның оңтүстік аймақтарына экспансиясы күшейді?	7.3.1.5 халықтың отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресінің себеп-салдарын анықтау; 7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға беру
	Қазақстанның Ресей империясына қосылуының аяқталуы Зерттеу сұрағы: Қазақстанның оңтүстік аймақтарының Ресей империясына қосылуының ерекшеліктері қандай?	7.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайын талдау; 7.3.2.2 Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау
	XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстандағы әкімшілік-аумақтық реформалар Зерттеу сұрағы: Патша өкіметі тарапынан "бөліп ал да, билей бер" ұстанымы қалай жүзеге асты?	7.3.1.3 Ресей империясының отарлық саясатының себеп-салдарын анықтау; 7.3.1.4 Патша үкіметі реформалары нәтижесіндегі әкімшілік-аумақтық өзгерістерді түсіндіру; 7.1.2.1 дәстүрлі казак қоғамындағы өзгерістерді өткен тарихи кезеңдермен салыстыру арқылы анықтау

Қазақстан Ресей империясы
ның құрамында

Қазақтардың 1860-1870
жылдардағы азаттық күресі
Зерттеу сұрағы: XIX ғасырдың 60-
70 жылдарындағы ұлт-азаттық
көтерілістердегі халық
талаптарының сабақтастығы неден
көрінді?

		отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресінің себеп-салдарын анықтау
	Қазақстандағы жаппай отаршылдық қоныс аудару саясаты Зерттеу сұрағы: Патша өкіметінің қоныстандыру саясаты қазақ қоғамының өмірін қалай өзгертті?	7.4.1.2 отарлау саясатының қазақтардың дәстүрлі шаруашылығына тигізген әсерін талдау; 7.1.1.2 Ресей империясының қоныстандыру саясатының себептері мен салдарын талдау; 7.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамындағы өзгерістерді өткен тарихи кезеңдермен салыстыру арқылы анықтау
Қазақстан Ресей империясының құрамында	Қазақстанда капиталистік қатынастардың дамуы Зерттеу сұрағы: Қазақстанның өнеркәсіптік дамуы қалай басталды?	7.4.2.1 капиталистік қатынастар дамуының Қазақстанның экономикасына ықпалын анықтау
	Жәрмеңке саудасының дамуы Зерттеу сұрағы: Қазақстанда неліктен жәрмеңке саудасы дамыды?	7.4.2.2 сауда қатынастарына жәрмеңкелердің әкелген өзгерістерін анықтау
	XIX ғасырдың екінші жартысындағы қазақ қоғамы Зерттеу сұрағы: "Зар заман" өкілдерінің қоғамдық-саяси көзқарастары қандай факторлардың әсерінен қалыптасты?	7.2.1.2 ұлттық құндылықтарға отаршылдық саясаттың кері әсерін талдау; 7.1.2.2 қазақ зиялыларының қалыптасуының маңыздылығын түсіндіру
Өлкетану	Туған өлкенің шежіресі	7.4.1.4 өлке дамуының маңызды кезеңдерін анықтау; 7.2.2.5 өлкенің тарихи оқиғалар хроникасын құру
4-тоқсан		
	XIX ғасырдағы мәдениеттің дамуы Зерттеу сұрағы: Неге XIX ғасыр қазақ халқының дәстүрлі музыка өнерінің гүлденген дәуірі деп саналады?	7.2.1.1 салт-дәстүрлер мен әдет-ғұрыптардың құндылықтары мен маңыздылығын анықтау; 7.2.2.1 халық ауыз әдебиеті мен музыка өнері туындыларының тарихи дереккөзі ретінде құндылығын бағалау; 7.2.2.3 ұлттық музыкалық аспаптардың қолдану ерекшеліктерін сипаттау
	XIX ғасырдағы білім беру мен ағарту ісі Зерттеу сұрағы: XIX ғасырда Қазақстанда оқу-ағартушылық мекемелер қандай түрде дамыды?	7.2.3.2 XIX ғасырдағы білім беру мен ағарту ісінің даму ерекшеліктерін түсіндіру

XIX ғасыр -XX ғасырдың басындағы Қазақстанның мәдениеті	Шоқан Уәлиханов – алғашқы қазақ ғалымы Зерттеу сұрағы: Неге С. Мұқанов Шоқан Уәлихановқа арналған шығармасын "Аққан жұлдыз" деп атады?	7.2.3.1 Шоқан Уәлихановтың ғылыми зерттеулерінің тарихи құндылығын анықтау
	Ы. Алтынсарин – жаңашыл – педагог Зерттеу сұрағы: Ыбырай Алтынсариннің халық ағарту саласындағы жаңашылдығы неден байқалады?	7.2.3.3 Ыбырай Алтынсариннің ағарту саласына қосқан үлесін бағалау
	Абай Құнанбаев – ұлы ойшыл Зерттеу сұрағы: Неліктен Абай Құнанбайұлын "Хәкім Абай" деп атады?	7.2.2.2 Абай Құнанбаевтың ақын, ойшыл, қоғам қайраткері ретіндегі қызметіне баға беру
	XIX ғасырдың соңы – XX ғасырдың басындағы Қазақтардың ауызша тарихи дәстүрлерінің дамуы Зерттеу сұрағы: Ш. Құдайбердіұлы, М. Көпейұлы, Қ. Халид еңбектерінің тарихи құндылығы неде?	7.2.3.4 Шәкәрім Құдайбердіұлы, Мәшһүр Жүсіп Көпейұлы, Қ.Халид еңбектерін тарихи дерек ретіндегі маңызын айқындау
Өлкетану	Менің мектебімнің тарихы	7.2.2.6 түрлі дереккөздер негізінде өз мектебінің тарихын анықтау
Қайталау		

8- СЫНЫП:

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
	Қазақстанның XX ғасырдың басындағы әлеуметтік-экономикалық жағдайы Зерттеу сұрағы: Не себепті А. Байтұрсынов: "Қазақ ұлтының өмір сүруінің өзі проблемаға айналды", - деп санады?	8.3.1.1 қазақ зиялыларының Ресей империясының Мемлекеттік Думасындағы қызметіне баға беру ; 8.3.1.2 XX ғасыр басындағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси процестерге баға беру
	Қазақстандағы 1916 жылғы ұлт-азаттық қозғалыс Зерттеу сұрағы: 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс неліктен бүкілхалықтық сипат алды?	8.3.1.2 XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси процестерге баға беру; 8.3.1.3 1916 жылғы ұлт-азаттық көтерілістің тарихи маңызын анықтау және тұлғалардың рөліне баға беру
	1917 жылғы ақпан буржуазиялық-демократиялық революциясы және оның Қазақстанға әсері	

XX ғасырдың басындағы Қазақстан	Зерттеу сұрағы: Қазақстанда 1917 жылы саяси белсенділіктің артуы қандай оқиғалардан көрініс тапты ?	8.3.1.2 XX ғасыр басындағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси процестерге баға беру
	"Алаш" қозғалысы және қазақ ұлттық идеясы Зерттеу сұрағы: Неліктен "Алаш" партиясы халық қолдауына ие болды?	8.1.2.1 қазақ зиялыларының қоғамдағы рөлі мен қызметін талдау; 8.3.1.4 "Алаш" партиясының ұлттық мемлекеттілікті жаңғыртудағы саясатын талдау; 8.2.3.1 ұлттық баспасөздің қоғамдық-саяси сананы оятудағы рөліне баға беру
	XX ғасырдың басындағы қазақ зиялыларының көрнекті өкілдері Зерттеу сұрағы: Қазақ зиялылары ұлттық мүдделерді қалайша қорғады?	8.1.2.1 қазақ зиялыларының қоғамдағы рөлі мен қызметін талдау; 8.2.2.1 қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын талдау және қоғамдық санаға тигізген әсеріне баға беру; 8.3.1.5 Әлихан Бөкейханның саяси көшбасшылық қызметіне баға беру
2- -тоқсан		
Қазақстанда кеңестік биліктің орнығуы	Қазақстан азаматтық қарсыластық жылдарында (1917-1920 жылдар) Зерттеу сұрағы: Қазан революциясының ұрандары халық арасында қандай үміт тудырды?	8.3.1.2 XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси процестерге баға беру
	Қазақстандағы ұлттық автономиялар Зерттеу сұрағы: Алаш Орда үкіметі мен Түркістан (Қоқан) автономиясының идеялары неліктен жүзеге аспады?	8.3.1.6 Қазақстанда құрылған ұлттық автономиялардың маңыздылығына баға беру; 8.1.2.1 қазақ зиялыларының қоғамдағы рөлі мен қызметін талдау
	Қырғыз (Қазақ) АКСР-нің құрылуы Зерттеу сұрағы: Қазақ Автономиялық Кеңестік Республикасы құрылуының тарихи маңызы неде?	8.3.1.6 Қазақстанда құрылған ұлттық автономиялардың маңыздылығына баға беру; 8.1.2.1 қазақ зиялыларының қоғамдағы рөлі мен қызметін талдау
	Әскери коммунизм саясатынан Жаңа экономикалық саясатқа көшу Зерттеу сұрағы: Қазақстан үшін жаңа экономикалық саясаттың артықшылықтары қандай болды?	8.3.1.7 XX ғасырдың 20-30 жылдардағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясатының зардаптарын талдау; 8.4.1.1 деректер мен дәйектерді салыстыру арқылы жаңа экономикалық саясаттың нәтижесінде орын алған өзгерістерді талдау
Қайталау		

3-тоқсан

Қазақстан тоталитарлық жүйе кезеңінде	Қазақстандағы 1920-1930 жылдардағы индустрияландыру Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы индустрияландыру саясатының карама-қайшылығы неде?	8.4.2.1 Қазақстандағы индустриялан дырудың жетістіктері мен кемшіліктерін талдау
	Қазақстандағы ұжымдастыру Зерттеу сұрағы: Неліктен ұжымдастыру саясаты "ұлы нәубетке"әкеліп соқтырды?	8.4.1.2 күштеп ұжымдастыру саясатының ауыл шаруашылығына тигізген зардаптарын талдау; 8.1.1.1 демографиялық өзгерістердің себептері мен салдарын анықтау; 8.3.1.7 XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясатының зардаптарын талдау
	1920-1930 жылдардағы саяси репрессиялар Зерттеу сұрағы: Сталиндік режим не себепті зиялыларға "халық жауы" деген айып тақты?	8.3.1.7 XX ғасырдың 20-30 жылдардағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясатының зардаптарын талдау; 8.1.2.1 қазақ зиялыларының қоғамдағы рөлі мен қызметін талдау
Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: білім мен ғылым	Ахмет Байтұрсынов – "ұлт ұстазы" Зерттеу сұрағы: Ахмет Байтұрсыновтың ғылыми мұрасы қандай?	8.2.2.2 Ахмет Байтұрсыновты қазақ тіл білімінің негізін салушы, қоғам қайраткері ретінде бағалау
	XX ғ. 20-30 жылдарындағы білім беру жүйесі мен ғылым Зерттеу сұрағы: Білім мен ғылым саласының қандай жетістіктері мен кемшіліктері болды?	8.2.3.2 кеңес дәуіріндегі қазақ тілінің ахуалын анықтау; 8.2.3.3 XX ғасырдың бірінші жартысындағы білім мен ғылым саласындағы өзгерістерді талдау
	Қ.Сәтбаев – жан-жақты ғалым Зерттеу сұрағы: Қаныш Сәтбаевтың феномені неде?	8.2.3.4 Қаныш Сәтбаевтың Қазақстан өнеркәсібі мен ғылымын дамытудағы рөліне баға беру

4-тоқсан

Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: әдебиет пен өнер	XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы қазақ әдебиетінің дамуы Зерттеу сұрағы: Қазақ әдебиетінде социалистік реализм қалай көрініс тапты?	8.2.2.1 қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын талдау және қоғамдық санаға тигізген әсеріне баға беру
	XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы қазақ өнерінің дамуы	8.2.2.4 Әміре Қашаубаев пен Қажымұқан Мұңайтпасұлының қазақ халқын әлемге танытудағы рөліне баға беру; 8.2.2.1 қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын талдау

	Зерттеу сұрағы: Қазақ өнерінің жаңа белеске көтерілуі неден байқалды?	және қоғамдық санаға тигізген әсеріне баға беру; 8.2.2.3 өнер мен әдебиеттегі өзгерістерді анықтау
Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдарында	Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы шайқастарына қатысуы Зерттеу сұрағы: Ұлы Отан соғысының қандай батырлары халық есінде сақталды?	8.3.2.1 қазақстандықтардың Екінші дүниежүзілік соғысының жеңісіне қосқан үлесін бағалау; 8.3.2.2 Бауыржан Момышұлының батырлық, тұлғалық қасиетін айқындау
	Қазақстан – майдан арсеналы Зерттеу сұрағы: "Бәрі майдан үшін, бәрі Жеңіс үшін!" ұраны қалай жүзеге асты?	8.4.2.2 Қазақстан экономикасының соғыс жағдайларына бейімделгендігін дәлелдеу; 8.1.2.2 соғыс жылдарындағы халықтың әлеуметтік жағдайын анықтау
	Ұлы Отан соғысы жылдарындағы Қазақ КСР мәдениеті Зерттеу сұрағы: Соғыс жылдарындағы Қазақстанның мәдени жетістіктері қандай болды?	8.2.2.5 соғыс жылдарындағы өнер мен әдебиеттің халық рухын көтерудегі маңызын бағалау
	Қазақстанға КСРО халықтарының депортациясы Зерттеу сұрағы: Қазақстан қалайша депортацияланған халықтардың өлкесіне айналды?	8.1.1.1 демографиялық өзгерістердің себептері мен салдарын анықтау
Қайталау		

9-сынып:

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қазақстан соғыстан кейінгі жылдарда (1946-1953 жылдар)	Соғыстан кейінгі Қазақ КСР-нің әлеуметтік-экономикалық дамуы Зерттеу сұрағы: Соғыстан кейін қазақстандықтардың өмірі қалай өзгерді?	9.1.1.1 демографиялық өзгерістердің себеп-салдарлық байланысын талдау арқылы дәйекті қорытынды жасау; 9.4.1.1 Кеңес үкіметі кезіндегі ауыл шаруашылығында орын алған өзгерістерге баға беру; 9.4.2.1 өнеркәсіптің ахуалын анықтап, қорытынды жасау
	Қазақстандағы әскери-өнеркәсіп кешені Зерттеу сұрағы: Неліктен Қазақстан ядролық сынақтар алаңына айналды?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау; 9.3.2.1 XX ғасырдың екінші жартысындағы әскери-өнеркәсіп кешендерінің Қазақстанға тигізген зардаптарын талдау

	<p>Сталиндік идеологияның Қазақстандағы қоғамдық-саяси өмірге әсері</p> <p>Зерттеу сұрағы: Неліктен тарихшы Ермұхан Бекмаханов 25 жылға бас бостандығынан айырылды?</p>	<p>9.2.3.1 Ермұхан Бекмахановтың Қазақстан тарихы ғылымына қосқан үлесін бағалау;</p> <p>9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау</p>
Қазақстан "жылымық" кезеңінде (1954-1964 жылдар)	<p>"Жылымық" кезеңіндегі Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуы</p> <p>Зерттеу сұрағы: "Жылымық кезеңі" қоғамға қандай өзгеріс әкелді?</p>	<p>9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау</p>
	<p>Тың игеру жылдарындағы Қазақстан</p> <p>Зерттеу сұрағы: Тың және тыңайған жерлерді игеру саясаты Қазақстанға қалай әсер етті?</p>	<p>9.1.1.1 демографиялық өзгерістердің себеп-салдарлық байланысын талдау арқылы дәйекті қорытынды жасау;</p> <p>9.4.1.1 Кеңес үкіметі кезіндегі ауыл шаруашылығында орын алған өзгерістерге баға беру</p>
	<p>Қазақ КСР экономикасының шикізатқа бағытталуы</p> <p>Зерттеу сұрағы: Қазақстанның табиғи ресурстарын игеруде ұлттық мүдде қаншалықты ескерілді?</p>	<p>9.3.2.1 XX ғасырдың екінші жартысындағы әскери-өнеркәсіп кешендерінің Қазақстанға тигізген зардаптарын талдау;</p> <p>9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау</p>
2-тоқсан		
Қазақстан "тоқырау" кезеңінде (1965-1985 жылдар)	<p>1965-1985 жылдардағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы</p> <p>Зерттеу сұрағы: Не себепті 1965-1985 жылдар "тоқырау" кезеңі деп аталды?</p>	<p>9.4.2.1 өнеркәсіптің ахуалын анықтап, қорытынды жасау;</p> <p>9.4.1.1 Кеңес үкіметі кезіндегі ауыл шаруашылығында орын алған өзгерістерге баға беру</p>
	<p>XX ғ. 60-80 жылдарындағы Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуындағы қарама-қайшылықтар</p> <p>Зерттеу сұрағы: XX ғасырдың екінші жартысында ұлттық мүдделерді қорғау қалай жүзеге асырылды?</p>	<p>9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау;</p> <p>9.3.1.4 әміршіл-әкімшіл саясатқа қарсы халық наразылықтарын салыстырып, талдау;</p> <p>9.3.1.2 қоғамдық-саяси қайраткерлердің ұлттық мүддені қорғаудағы рөліне баға беру</p>
	<p>"Тоқырау" жылдарындағы демографиялық процестер</p> <p>Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы урбандалу процесіне қандай факторлар әсер етті?</p>	<p>9.1.1.1 демографиялық өзгерістердің себеп-салдарлық байланысын талдау арқылы дәйекті қорытынды жасау;</p> <p>9.1.1.2 өткен тарихи кезеңдермен сабақтастықты орнату арқылы қазіргі кезеңдегі демографиялық процестерге баға беру</p>

Кеңестік Қазақстанның мәдениеті (1946-1985 жылдар)	XX ғасырдың екінші жартысындағы білім беру жүйесінің дамуы Зерттеу сұрағы: Кеңестік білім беру саласындағы реформалар қандай мақсат көздеді?	9.2.3.2 білім мен ғылым саласындағы мемлекеттік саясатқа баға беру
	XX ғасырдың 40-80 жылдарындағы қазақстандық ғалымдардың ғылымды дамытудағы жетістіктері Зерттеу сұрағы: XX ғасырдың екінші жартысында ғылымның қай салалары көбірек дамыды?	9.2.3.2 білім мен ғылым саласындағы мемлекеттік саясатқа баға беру
	XX ғасырдың 40-80 жылдарындағы әдебиет пен өнердің дамуы Зерттеу сұрағы: Кеңестік идеология қазақ мәдениетінің дамуына қалай әсер етті?	9.2.2.1 кеңестік әдебиет пен өнер туындыларында қоғамдық өмірдің бейнеленуін талдау; 9.2.2.2 Мұхтар Әуезов шығармаларының әлем әдебиетіндегі орнын бағалау
Қайталау		
3-тоқсан		
Қазақстан қайта құру кезеңінде (1986-1991 жылдар)	Қазақстан "Қайта құрудың" бастапқы кезеңінде Зерттеу сұрағы: КСРО-ның ыдырауы: заңдылық па әлде кездейсоқтық па?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау; 9.4.1.2 Кеңес үкіметі кезіндегі орын алған әлеуметтік-экономикалық проблемаларды талдау
	Қазақстандағы 1986 жылғы Жел-тоқсан оқиғалары Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы 1986 жылғы Жел-тоқсан оқиғаларының сипаты қандай болды?	9.3.1.5 1986 жылғы Жел-тоқсан оқиғасының тарихи маңыздылығына баға беру; 9.3.1.4 әміршіл-әкімшіл саясатқа қарсы халық наразылықтарын салыстырып, талдау
	"Қайта құру" жылдарындағы Қазақстандағы демократиялық процестер Зерттеу сұрағы: Демократиялық процестер қоғамдық сананы қалай өзгертті?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау
	Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің жариялануы Зерттеу сұрағы: "Қазақстан Республикасының тәуелсіздік туралы" Конституциялық Заңының тарихи маңызы қандай?	9.3.1.6 Қазақстанның тәуелсіздік жолындағы алғашқы қадамдарын анықтап, қорытындылау; 9.3.1.7 өткен оқиғалармен сабақтастықты орнатып, Қазақстан тәуелсіздігінің жариялануының тарихи маңызын түсіндіру
	Н.Ә. Назарбаев - Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті	

Қазақстан мемлекеттілігінің қайта жаңғыруы (1991 – 1996 жылдар)	Зерттеу сұрағы: Саяси көшбасшының мемлекет тарихының бетбұрысты кезеңдеріндегі рөлі қандай болды?	9.3.1.10 Тәуелсіз мемлекеттің қалыптасуындағы Елбасы Н. Назарбаевтың рөліне баға беру
	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы мемлекеттілікті қалыптастырудағы іс-шаралар Зерттеу сұрағы: 1995 жылғы жаңа Конституцияны қабылдаудың тарихи маңызы неде?	9.3.1.8 Тәуелсіз Қазақстанның қоғамдық – саяси дамуын талдау; 9.3.1.6 Қазақстанның тәуелсіздік жолындағы алғашқы қадамдарын анықтап, қорытындылау; 9.3.1.3 Қазақстан Республикасы Конституциясын мемлекеттің тұрақты дамуның кепілі ретінде бағалау
	Қазақстан – халықаралық құқық субъектісі Зерттеу сұрағы: Қазақстанның әлемдік қауымдастыққа кірігуі қалай жүзеге асты?	9.3.2.2 Қазақстан Республикасының халықаралық аренада танылуына баға беру; 9.3.2.3 Қазақстанның аймақтық және халықаралық ұйымдарымен байланыстарын талдау
	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы Қазақстанның экономикалық дамуы Зерттеу сұрағы: Неліктен нарықтық экономикаға көшу барысында қиыншылықтар орын алды?	9.4.1.3 Қазақстан Республикасындағы жекешелендіру процесінің экономикаға ықпалын талдау; 9.4.2.2 нарықтық экономиканың өндірістік қатынастарға әсерін талдау; 9.4.2.3 Қазақстанның әлемдік экономикаға кірігуін талдау
	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы әлеуметтік-демографиялық процестер Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы әлеуметтік-демографиялық процестердің ерекшеліктері неде?	9.1.1.3 Қазақстанның даму стратегиясындағы демографиялық саясаттың бағыттарын талдау; 9.1.1.2 өткен тарихи кезеңдермен сабақтастықты орнату арқылы қазіргі кезеңдегі демографиялық процестерге баға беру; 9.1.2.1 қазіргі кездегі Қазақстан халқының әлеуметтік жағдайын статистикалық мәліметтер негізінде талдау; 9.3.2.4 қазақ диаспораларының тарихи Отанымен байланысының маңыздылығын айқындау
4-тоқсан		
	Қазақстан - 2030" Стратегиясы – мемлекет дамуындағы жаңа кезең Зерттеу сұрағы: "Қазақстан - 2030" Стратегиясын қабылдау қажеттілігі неден туындады?	9.3.1.9 ұзақ мерзімді мемлекеттік стратегияларды талдау; 9.1.1.3 Қазақстанның даму стратегиясындағы демографиялық саясаттың бағыттарын талдау
	Қазақстанның 1997 жылдан бастап экономикалық дамуы	9.4.2.2 нарықтық экономиканың өндірістік қатынастарға әсерін талдау;

Қазақстан Республикасының дамуы (1997 жылдан бастап бүгінгі күнге дейін)	Зерттеу сұрағы: Қазақстан Республикасының XXI ғасырдағы экономикалық дамуының негізгі бағыттары қандай?	9.4.1.4 аграрлық секторды модернизациялау бағыттарын талдау; 9.4.2.4 сыртқы сауданың экономикаға әсерін зерттеу
	Қазақстанның 1997 жылдан бастап әлеуметтік дамуы Зерттеу сұрағы: Қазақстан халқының әлеуметтік жағдайы қалай өзгерді?	9.1.2.1 қазіргі кездегі Қазақстан халқының әлеуметтік жағдайын статистикалық мәліметтер негізінде талдау
	Халықаралық қатынастар жүйесіндегі Қазақстан Зерттеу сұрағы: Қазақстанның жаңа әлемдегі орны қандай?	9.3.2.3 Қазақстанның аймақтық және халықаралық ұйымдарымен байланыстарын талдау; 9.3.2.2 Қазақстан Республикасының халықаралық аренада танылуына баға беру
	Астана – Тәуелсіз Қазақстанның астанасы Зерттеу сұрағы: Астананы көшіру нәтижесінен ұтымды стратегиялық шешім болып табылды?	9.3.1.11 Астананы жаңа Қазақстанның өркендеуінің нышаны ретінде айқындау
	"Қазақстан – 2050" стратегиялары Зерттеу сұрағы: "Қазақстан – 2050" Стратегиясы қандай жаңа саяси бағытты белгіледі?	9.3.1.9 ұзақ мерзімді мемлекеттік стратегияларды талдау
	Қазіргі кездегі Қазақстанның дамуындағы басым бағыттары Зерттеу сұрағы: "5 институционалды реформаларды жүзеге асырудағы 100 нақты қадам" ұлт жоспары нәтижесінен қабылданды?	9.3.1.9 ұзақ мерзімді мемлекеттік стратегияларды талдау
Қазіргі заманғы Қазақстан мәдениеті (1991 жылдан бүгінгі күнге дейін)	Тәуелсіздік жылдарындағы білім мен ғылымның дамуы Зерттеу сұрағы: Жаһандану жағдайындағы қазақстандық білім мен ғылымның даму тенденциялары қандай?	9.2.3.2 білім мен ғылым саласындағы мемлекеттік саясатқа баға беру
	Тәуелсіз Қазақстан мәдениетінің дамуы Зерттеу сұрағы: Жаһандану дәуіріндегі ұлттық мәдениетті дамыту мен сақтау жолдары қандай?	9.2.2.3 қазіргі кездегі өнер мен әдебиеттің даму тенденцияларын айқындау; 9.2.2.4 ұлттық құндылықтарды жаңғыртуға бағытталған мемлекеттік бағдарламалардың қажеттілігін негіздеу ("Мәдени мұра", "Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру" бағдарламасы)
	Діннің қазіргі Қазақстан қоғамындағы рөлі	9.2.1.1 дәстүрлі және деструктивті діни ағымдар мен ұйымдардың іс-әрекетін талдау;

	Зерттеу сұрағы: Қазақстан қоғамында зайырлы мемлекет және діни сенім бостандығы ұстанымдары қалай үйлесім табуда?	9.2.1.2 Қазақстан халқы Ассамблеясының дінаралық, этносаралық келісім және ішкі тұрақтылықты нығайтудағы ықпалын бағалау
	"Мәңгілік Ел" ұлттық идеясы Зерттеу сұрағы: "Мәңгілік Ел": идеясының біріктірушілік рөлі неде?	9.2.1.3 "Мәңгілік Ел" Жалпыұлттық идеясының маңыздылығын бағалау; 9.2.1.2 Қазақстан халқы Ассамблеясының дінаралық, этносаралық келісім және ішкі тұрақтылықты нығайтудағы ықпалын бағалау
Қайталау		

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
11-қосымша
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы "16" қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
68-қосымша

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған "Жаһандық құзыреттер" оқу курсы бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. "Жаһандық құзыреттер" курсының оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. "Жаһандық құзыреттер" курсы білім алушылардың құндылық бағдарларын, коммуникативтік дағдыларын, әдеп нормалары мен мінез-құлық ұстанымдарын қалыптастыруға ықпал етеді.

3. Курстың мақсаты: бәсекеге қабілетті, мінез-құлық мәдениетінің стандартына сәйкес келетін және жаһандық құзыреттерге ие тұлғаны қалыптастыру.

4. Курстың міндеттері:

1) 1) білім алушылардың азаматтық ұстанымын және өз елінің мүддесіне қызмет етуге дайындығын қалыптастыру;

2) білім алушылардың жеке қасиеттерін дамыту: адалдық, әдептілік, ізгі ниет, өз іс-әрекеттері үшін жауапкершілік;

3) білім алушыларда медиа сауаттылық және қаржылық сауаттылық дағдыларын қалыптастыру;

4) салауатты өмір салты мәдениетін қалыптастыру;

5) экологиялық мәдениетті дамыту;

6) қоғам өміріндегі діннің рөлі туралы түсінік қалыптастыру.

5. "Жаһандық құзыреттер" курсы бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

5-сыныпта-аптасына 0,5 сағат, оқу жылында 18 сағат;

6-сыныпта-аптасына 0,5 сағат, оқу жылында 18 сағат;

7-сыныпта-аптасына 0,5 сағат, оқу жылында 18 сағат;

8-сыныпта-аптасына 0,5 сағат, оқу жылында 18 сағат;

9-сыныпта-аптасына 1 сағат, оқу жылында 36 сағат.

2-тарау. Оқу курсының базалық мазмұны

6. Курстың оқу бағдарламасы білім алушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып әзірленген алты бөлімнен (юниттер) тұрады.

"Этика және әдеп" бөлімі (юнит) білім алушылардың бойында адалдық, тәртіптілік, өз іс-әрекеттері үшін жауапкершілік, әдептілік, ізгі ниет, және ұжымда жұмыс істей алу сияқты жеке қасиеттерін дамытуға, мінез-құлық мәдениетінің стандартын қалыптастыруға ықпал етеді.

"Азаматтық және патриотизм" бөлімі (юнит) өзін ел азаматы ретінде сезінуге, өзінің Отанға қатыстылығын сезінуге және оның мүдделеріне қызмет етуге, азаматтық ұстанымын көрсетуге дайын болуға мүмкіндік беретін жеке қасиеттерді қалыптастыруға бағытталған.

"Медиа сауаттылық және қаржылық сауаттылық" бөлімі (юнит) медиа кеңістіктің құралдарын талдауға, бағалауға және пайдалануға мүмкіндік беретін дағдыларды, сондай-ақ қаржыны басқару және өзінің қаржылық әл-ауқатын қамтамасыз ету дағдыларын қалыптастыруға бағытталған.

"Өмір сүру қауіпсіздігі" юниті қауіпсіз мінез-құлық, салауатты өмір салтын ұстану дағдыларын қалыптастыруға бағытталған.

"Экологиялық мәдениет" бөлімі (юнит) өз денсаулығына, табиғатқа ұқыпты қарайтын, қоршаған ортаға теріс әсердің салдарын түсінетін және белсенді табиғатты қорғау қызметін жүргізетін тұлғаны қалыптастыруға бағытталған.

"Зайырлылық және дінтану негіздері" (9-сынып) бөлімі (юнит) зайырлы мемлекет, діннің қоғам өміріндегі орны, жалған діни және деструктивті діни ағымдардың әсер ету қаупі туралы идеяны қалыптастыруға бағытталған.

1-параграф. Білім алушылардың дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

Білім алушыларда:

- 1) азаматтық ұстаным;
- 2) әлеуметтік жауапкершілік;
- 3) мінез-құлық мәдениеті;
- 4) басқаларға көмекке дайын және құрметпен қарайтын;
- 5) салауатты өмір салты және қауіпсіз мінез-құлық дағдылары;
- 6) сыни, креативті және шығармашылық ойлау дағдылары;
- 7) алған білімдерін өмірде қолдану дағдылары;
- 8) зерттеу, жобалау, волонтерлік жұмыс дағдылары.

Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптары үшін " Жаһандық құзыреттер" курсының үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспарға сәйкес іске асырылады.

2-параграф. Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған "Жаһандық құзыреттер" курсының үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

Ұзақ мерзімді жоспарда тақырыптар, тақырыптарды игеруге жұмсалған сағаттар саны және күтілетін нәтижелер түрінде оқу мақсаттары көрсетілген.

Мұғалім тақырыптарды жоспарлау кезінде сағат санына сәйкес оқу тақырыптары мен мақсаттарын өзгерте алады, сынып ерекшеліктерін, жеке ерекшеліктерді және оқушылардың дайындық деңгейін ескере отырып өзгерістер енгізе алады.

"Жаһандық құзыреттер" курсының тақырыбы

Юнит	5 класс	6 класс	7 класс	8 класс	9 класс
Этика және әдеп	Барлығы сәлемдесуден басталады	Мен және менің құрдастарым	Сыпайы сөйлейміз	Қазақ халқының дәстүрі ретінде ұрпақтар арасындағы қарым-қатынас этикасы	Еңбек мәдениеті
	Мен достарымның ортасындамын	Шешім қабылдаймыз	Рухни сапа-адам өміріндегі басты қасиет	Отбасылық құндылықтар: әкем, анам және мен - тату отбасымыз	Ел игілігіне еңбек ет
	Мен өз әрекеттерім үшін жауап беремін	Уақытты бағалауды үйренеміз	Кемшіліктермен жұмыс істеу-кемелдікке апаратын жол	Адалдық пен әділеттілік өмірдің ұстанымдары	Қарым-қатынас мәдениеті және әдеп
	Ата-аналарға ризашылық білдіруді үйренеміз	Біз эмоциямызды басқарамыз	Басқаларға қуаныш сыйлау үшін жақсылық жасау	Академиялық адалдық	Сыбайлас жемқорлыққа жол жоқ!
			Зорлық-зомбылықты		

	Дастархан басындағы әдеп Дастархан әзірлеу	Буллинг деген не?	болдырмау және өзіңізді қалай қорғауға болады	Саяхат этикасы: біз өз елімізді таныстырамыз	Өзіңнен есеп алу : жасағандарым пайдалы болды ма?
	Қоғамдық көлікте, театрда, кинотеатрда, мұражайда өзіңді қалай ұстау керек				
Азаматтық және патриотизм	Отбасыдағы өзара сыйластық	Мен үшін Отан деген не?	Менің мектебімнің жетістіктері	Біз-біртұтас халықпыз	Өзгені өзіндей сыйла
	Өз Отанымды мақтан тұтамын!	Туған жерге деген махаббат	Өзге тілдің бәрін біл, өз тіліңді құрметте!	Отаным арналады	Әлеуметтік жауапкершілік
	Өз елімнің лайықты азаматымын!	Туған халқы мен Отанға деген адалдық	Өз елін танымал еткен тұлғалар	Менің елім-жүрегімде!	Ертеңгі жастар қандай болмақ?
	Түрлі көзқарас, біртұтас ұлт!		Т а р и х беттерінен		Ынтымағы жарасқан ел
Медиасауаттылық және қаржылық сауаттылық	Әлеуметтік желі деген не?	Интернетте қарым-қатынас жасау ережесі	Медиа кеңістікте және көпшілік алдында сөз сөйлеу	Бейне хостинг не үшін қолданылады? Жалған танымалдық	Әлеуметтік желідегі блогерлер
	Әлеуметтік желідегі менің аккаунтым	Менің цифрлық ізім	Телефон алаяқтары: не істеу керек?	Отбасы кірістері	Кибербуллинг
	Алғашқы ақша және олардың функциялары қалай пайда болды?	Еңбекақы төлеу неге байланысты ?	Подкаст. Байланыстың заманауи әдістері	Жинақтау және олардың түрлері	Белсенді және пассивті кірістер
	Адамның еңбегі қалай бағаланады?	Отбасының міндетті және міндетті емес шығындары	Жеке табысты қалай тиімді басқаруға болады	Отбасы шығындары	Отбасы бюджетінің түрлері
	Отбасының кірістері мен шығыстары неден тұрады?	Ірі сатып алуларды қалай жасауға болады	Отбасылық бюджет қалай жоспарланады және оны қалай үнемдеуге болады	Тұрғын үй несиесі. Ипотека	Отбасылық бюджетті жоспарлау
	Күнделікті шығынды қалай басқаруға болады?	Отбасылық бюджет дегеніміз не?	Отбасының қаржылық мақсаттары. Ақша жинақтары қалай құрылады ?	Жоспарсыз сатып алу	Жинақтарды қалай сақтауға болады

			Банктік несиелер	Отбасылық бюджетті жүргізу ережелері	Қаржы пирамидасы
			Отбасының қаржылық қауіпсіздік тірегі		Қаржылық байлық
Өмір сүру қауіпсіздігі	Үй, аула, мектептегі қауіпсіздік	Менің үйге қайтар жолым	Табиғаттағы, қауіпсіздік	Ережелер мен заңдарды бұзғаны үшін жауапкершілік	Қандай да бір қауіп туындаған жағдайда нені білу маңызды?
	Отпен ойнама	Құтқару қызметі	Табиғи апаттар кезіндегі мінез-құлық ережелері	Жауапты іс-әрекет және инфекцияның алдын-алу	Төтенше жағдайларда өзіме және басқаларға қалай көмектесе аламын?
	Менің қауіпсіздігім - менің қолымда!	Абайлаңыз, күдікті заттар!	Техниканы қауіпсіз пайдалану	Жеке басына қол сұқпаушылық құқығы	Өмір мен денсаулыққа қауіпті жағдайлардан қалай шығуға болады?
	Менің денсаулығым - маған байланысты	Денсаулық пен сұлулық құпиялары немесе гигиена не үшін қажет?	Мен не жеймін? Азық-түлік қауіпсіздігі.	Зорлық-зомбылыққа жол жоқ!	Жаман әдеттердің алдын алу
	Жолаушының көлікте өзін ұстау тәртібі	Үй-жайлардағы қауіпсіз жүріс-тұрыс қағидалары	Қауіп туралы дабылды қалай беруге болады?	Алғашқы көмек көрсету ережелері	
Экологиялық мәдениет	Жер-біздің ортақ үйіміз	Туған өлкенің сұлулығы	Менің туған өлкемнің, елімнің экологиясы	Табиғатқа деген сүйіспеншілік	Табиғи ресурстарды қалай пайдаланамыз?
	Менің айналадағы әлем	Адам-табиғаттың бір бөлігі	Табиғатпен бірлікте қалай өмір сүруге болады	Болашақта жер қандай болуы керек?	Экологиялық тұрақтылық
	Біздің таза аулада тұрамыз	Экологиялық саяхат	Экологиялық тәуекелдер	Табиғи апаттар	Апаттар мен табиғи апаттардың қоршаған ортаға әсері
	Табиғаттағы мінез-құлық ережелері	Адам табиғатқа неліктен жауапсыз қарайды?	Табиғатты қалай қорғауға болады	Қоршаған ортаға зиян келтіргені үшін жауапкершілік	Біздің таза экологияға құқығымыз

	Қауіпсіз демалыс	Жануарларға мейіріммен қарау	"Көміртегі ізі": қауіп-қатерлерді қалай азайтуға болады		Экологиялық қақтығыстар
Зайырлылық және дінтану негіздері					Зайырлы мемлекет және дін
					Діннің шығу тегі мен маңызы, оның әлеуметтік мақсаты мен жіктелуі
					Діннің құрылымы мен қызметі
					Діннің шығу тегі мен тарихи формалары
					Ежелгі наным жүйесі, ұлттық және дәстүрлі діндер
					Буддизмнің діни ілімінің негіздері
					Христиандықтың діни сенімінің негіздері
					Ислам дінінің негіздері
					Қазақстан жеріндегі ислам
					Ислам мәдениеті
					Қазақстан аумағындағы діни ұйымдардың қызметі
					Жалған діни ұйымдар мен ағымдар туралы түсінік.
					Қазақстан - унитарлық және зайырлы мемлекет
					Қазақстанның бейбітшілік және дінаралық келісім

5-сынып

№	Тақырыбы	Сағат саны	Күтілетін нәтиже (соңғы өнім)
Этика және әдеп			
1	Барлығы сәлемдесуден басталады	3	Ситуациялық есептерді шешу Бейнероликтерді дайындау
2	Мен достарымның ортасындамын		
3	Мен өз әрекеттерім үшін жауаптымын		
4	Ата-аналарға ризашылық білдіруді үйренеміз		
5	Дастархан басындағы әдеп Дастархан жаю		
6	Қоғамдық көлікте, театрда, кинотеатрда, мұражайда өзінді қалай ұстау керек		
Азаматтық және патриотизм			
1	Отбасындағы өзара сыйластық	3	Әлеуметтік жоба "Өзімді құрметтеу - басқаларды құрметтеу" психикалық картасы Ситуациялық есептерді шешу
2	Мен өз Отанымды мақтан тұтамын!		
3	Өз Отанымды мақтан тұтамын!		
4	Түрлі көзқарас - біртұтас ұлт		
Медиасауаттылық және қаржылық сауаттылық			
1	Әлеуметтік желі дегеніміз не	5	Жоба Зерттеу жұмысы Аккаунт жасау Постерлер жасау Конкурстар Диаграммаларды, инфографиканы құру Ситуациялық есептерді шешу
2	Әлеуметтік желідегі менің аккаунтым		
3	Алғашқы ақша және о л а р д ы ң функцияларықалай пайда болды?		
4	Адам еңбегі қалай бағаланады		
5	Отбасының кірістері мен шығыстары неден тұрады		
6	Қалта ақшасын қалай басқаруға болады		
Өмір сүру қауіпсіздігі			

1	Үй, аула, мектептегі қауіпсіздік	4	Жоба "Үйде жалғыз: қауіпсіз болу" рөлдік ойындары, "Қалай көмек сұрауға болады" Ситуациялық есептерді шешу
2	Отпен ойнама!		
3	Менің қауіпсіздігім - менің қолымда		
4	Менің денсаулығым – менің қолымда		
5	Жолаушының көлікте өзін ұстау тәртібі		

Экологиялық мәдениет

1	Жер-біздің ортақ үйіміз	3	Жоба Акцияның экологиялық тәсілі Ақпараттық буклеттерді әзірлеу "Табиғат – жаратушының бізге берген сыйы" тақырыбындағы суреттер байқауы
2	Менің айналадағы әлем		
3	Біз таза аулада тұрамыз		
4	Табиғаттағы іс-әрекет ережелері		
5	Қауіпсіз демалыс		

6-сынып

№	Тақырыбы	Сағат саны	Күтілетін нәтижелер (соңғы өнім)
Этика және әдеп			
1	Мен және менің құрдастарым	3	Жоба Буклеттер дайындау Жағдаяттық есептер
2	Шешім қабылдаймыз		
3	Уақытты бағалауды үйренеміз		
4	Біз эмоциямызды басқара аламыз		
5	Буллинг деген не?		
Азаматтық и патриотизм			
1	Мен үшін Отан деген не?	3	Жоба "Менің кейіпкерім" сұхбаты Бейнероликтер дайындау
2	Туған жерге деген махаббат		
3	Туған халқы мен Отанға деген адалдық		
Медиасауаттылық және қаржылық сауаттылық			
1	Интернетте қарым-қатынас жасау ережесі	5	Зерттеу жұмысы Ситуациялық есептерді шешу Рөлдік ойындар Схемаларды құру Нұсқаулықтарды әзірлеу
2	Менің цифрлық ізім		
3	Еңбекақы төлеу неге байланысты?		
4	Отбасының міндетті және міндетті емес шығындары		

5	Ірі сатып алуларды қалай жасауға болады?		Рөлдік ойындар
	Отбасы бюджеті дегеніміз не?		
Өмір сүру қауіпсіздігі			
1	Менің үйге қайтар жолым	4	Жоба Граффити/суреттер/ сторибордтар жасау Жағдаяттық есептерді шешу Рөлдік ойындар
2	Құтқару қызметі		
3	Абайлаңыз, күдікті заттар!		
4	Денсаулық пен сұлулық құпиялары немесе гигиена не үшін қажет?		
5	Үй-жайлардағы қауіпсіз жүріс-тұрыс қағидалары		
Экологиялық мәдениет			
1	Туған өлкенің сұлулығы	3	Туристік маршрутты жасау "Менің арманымның бағыты" жобасы Саяхатшылар клубын құру Комикс сайысы, аниме. Экологиялық рейд және рельеф картасын жасау. "Адам және табиғат" тақырыбына дөңгелек үстел өткізу Табиғи материалдан қолөнер бұйымдарын жасау
2	Адам – табиғаттың бір бөлігі		
3	Экологиялық саяхат		
4	Адам табиғатқа неліктен жауапсыз қарайды?		
5	Жануарларға мейірімді қарау		

7-сынып

№	Тақырыбы	Сағат саны	Күтілетін нәтижелер (соңғы өнім)
Этика және әдеп			
1	Сыпайы сөйлейміз	3	Бейнеролик дайындау Жоба Жағдаяттық есептерді шешу
2	Рухни сапа-адам өміріндегі басты қасиет		
3	Кемшіліктермен жұмыс істеу-кемелдікке апаратын жол		
4	Басқаларға қуаныш үшін жақсылық жасау		
5	Зорлық-зомбылықты болдырмау және өзіңзді қалай қорғауға болады		
Азаматтық және патриотизм			

1	Менің мектебімнің жетістіктері	3	Жоба Зерттеу жұмысы "Еліміздің мақтанышы" бейнеролигін дайындау
2	Өзге тілдің бәрін сүй, өз тіліңді құрметте!		
3	Өз елін танымал еткен тұлғалар		
4	Тарих беттерінен		
Медиасауаттылық және қаржылық сауаттылық			
1	Медиакеңістікте және көпшілік алдында сөз сөйлеу	5	Зерттеу жұмысы Жағдаяттық есептерді шешу Рөлдік ойындар Схемаларды құру Рөлдік ойындар Конкурс
2	Телефон алаяқтары: не істеу керек?		
3	Подкаст. Байланыстың заманауи әдістері		
4	Жеке табысты қалай тиімді басқаруға болады		
5	Отбасы бюджетін қалай жоспарлауға және үнемдеуге болады		
6	Отбасының қаржылық мақсаттары. Ақша жинақтары қалай құрылады?		
7	Банк кредиттері		
8	Отбасының қаржылық қауіпсіздік тірегі		
Өмір сүру қауіпсіздігі			
1	Табиғаттағы, қауіпсіздік	4	Зерттеу жұмысы Жағдаяттық есептерді шешу Бейнеролик түсіру Табиғаттағы қауіпсіздік жөніндегі нұсқаулықты әзірлеу
2	Табиғи апаттар кезіндегі іс-қимыл ережелері		
3	Техниканы қауіпсіз пайдалану		
4	Мен не жеймін? Азық-түлік қауіпсіздігі.		
5	Қауіп туралы дабылды қалай беруге болады?		
Экологиялық мәдениет			
1	Менің өлкемнің, елімнің экологиясы	3	"Табиғатпен бірлікте қалай өмір сүруге керек" тақырыбындағы шығарма "Біздің экология" фотокөрмесі "Табиғатты қорғайық!" тақырыбына презентация
2	Табиғатпен бірлікте қалай өмір сүруге болады?		
3	Экологиялық тәуекелдер		
4	Табиғатты қалай қорғауға болады?		

5	"Көміртегі ізі": қауіп-қатерлерді қалай азайтуға болады?	Экологиялық акциялар
---	---	----------------------

8-сынып

№	Тақырыбы	Сағат саны	Күтілетін нәтижелер (соңғы өнім)
Этика және әдеп			
1	Қазақ халқының дәстүрі ретінде ұрпақтар арасындағы қарым-қатынас этикасы	3	Бейнеролик дайындау Рөлдік ойын Жағдаяттық есептерді шешу Ардагерлермен кездесу
2	Отбасылық құндылықтар: әкем, анам және мен - тату отбасымыз		
3	Адалдық пен әділеттілік – өмір ұстанымдары		
4	Академиялық адалдық		
5	Саяхат этикасы: біз өз елімізді таныстырамыз		
Азаматтық патриотизм			
1	Біз-біртұтас халықпыз!		Әлеуметтік жоба "Жақыныңа жанашыр бол" қайырымдылық челленджі Бейнеролик дайындау
2	Отаныма арналады		
3	Елім – менің жүрегімде!		
Медиасауаттылық және қаржылық сауаттылық			
1	Бейне хостинг не үшін қолданылады? Жалған танымалдық		Зерттеу жұмысы Жағдаяттық есептерді шешу Рөлдік ойындар Схемаларды құру Конкурс
2	Отбасы кірістері		
3	Жинақтау және олардың түрлері		
4	Отбасылық шығындар		
5	Тұрғын үй несиесі. Ипотека		

6	Жоспарсыз сатып алу		
7	Отбасы бюджетін жүргізу ережесі		
Өмір сүру қауіпсіздігі			
1	Ережелер мен заңдарды бұзғаны үшін жауапкершілік	5	Зерттеу жұмысы Жағдаяттық есептерді шешу Стартаптар
2	Жауапты іс-әрекет және инфекцияның алдын-алу		
3	Жеке басына қол сұқпаушылық құқығы		
4	Зорлық-зомбылыққа жол жоқ!		
5	Алғашқы көмек көрсету ережелері		
Экологиялық мәдениет			
1	Табиғатқа деген сүйіспеншілік	3	Стартаптар Дөңгелек үстел (Ол жас Сүлейменовтың "Бөлтіріктер" поэмасын талқылау) Зерттеу жұмысы Аргументтік эссе "Табиғатты қорғау біздің қолымызда!" экологиялық акциясы
2	Болашақта жер қандай болуы керек?		
3	Табиғи апаттар		
4	Қоршаған ортаға зиян келтіргені үшін жауапкершілік		

9-сынып

№	Тақырыбы	Сағат саны	Күтілетін нәтижелер (соңғы өнім)
Этика және әдеп			
1	Еңбек мәдениеті	6	Әлеуметтік жобалар Брифингтер Жобаларды қорғау Бейне дайындау
2	Ел игілігіне еңбек ет		
3	Қарым-қатынас мәдениеті және этикет		
4	Сыбайлас жемқорлыққа нөлдік төзімділік		

5	Өзіңнен есеп алу: жасағандарым пайдалы болды ма?		Инфографика
Азаматтық және патриотизм			
1	Өзгені өзіндей сыйла	4	Жоба Жағдаяттық есептерді шешу Флешмоб Акциялар
2	Әлеуметтік жауапкершілік		
3	Ертеңгі жастар қандай болмақ?		
4	Ынтымағы жарасқан ел		
Медиасауаттылық және қаржылық сауаттылық			
1	Әлеуметтік желідегі блогерлер	6	TEDx өткізу Жоба Рөлдік ойындар Стартаптар
2	Кибербуллинг		
3	Белсенді және пассивті кірістер		
4	Отбасылық бюджеттің түрлері		
5	Отбасы бюджетін жоспарлау		
6	Жинақтарды қалай сақтауға болады		
7	Қаржы пирамидасы		
8	Қаржылық байлық		
Өмір сүру қауіпсіздігі			
1	Қандай да бір қауіп туындаған жағдайда нені білу маңызды?	5	Зерттеу жұмысы Ситуациялық есептерді шешу Рөлдік ойындар Схемаларды құру Конкурстар Бейнероликтер дайындау Пікірталас алаңы
2	Төтенше жағдайларда өзіме және басқаларға қалай көмектесе аламын?		
3	Өмір мен денсаулыққа қауіпті жағдайлардан қалай шығуға болады?		
4	Жаман әдеттердің алдын алу		
Экологиялық мәдениет			
1	Табиғи ресурстарды қалай пайдаланамыз?	4	Экологиялық акциялар "Біз табиғи ресурстарды қалай пайдаланамыз" тақырыбындағы брифинг "Болашақ жер" Эссе Жобаларды қорғау Макулатура жинау және қайталама шикізатты бөлек жинау
2	Экологиялық тұрақтылық		
3	Апаттар мен табиғи апаттардың қоршаған ортаға әсері		
4	Таза экологияға құқылымыз		

5	Табиғи ресурстарды қалай пайдаланамыз?		"Табиғат дәлсіздіктерге шыдамайды және қателіктерді кешірмейді" тақырыбындағы бейнеролик
Зайырлылық және дінтану негіздері			
1	Зайырлы мемлекет және дін	11	Жоба Жағдаяттық есептерді шешу Тесттер
2	Діннің пайда болуы және маңыздылығы, әлеуметтік мақсаты мен жіктелуі		
3	Діннің құрылымы мен қызметтері		
4	Діннің шығу тегі мен тарихи формалары		
5	Ежелгі сенім жүйесі, ұлттық және дәстүрлі діндер		
6	Буддизм. Дін ілімі негіздері.		
7	Христиан діні. Дін ілімі негіздері.		
8	Ислам. Дін ілімі негіздері .		
9	Қазақстан жеріндегі ислам		
10	Ислам мәдениеті		
11	Қазақстан аумағындағы діни ұйымдардың қызметі		
12	Теріс пиғылдағы діни ағымдар туралы түсінік. Терроризм.		
13	Қазақстан – унитарлық және зайырлы мемлекет.		
14	Қазақстанның дінаралық келісім мен татулық аясындағы саясаты		

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
12-қосымша
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы "16" қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
104-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Алгебра және анализ бастамалары" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. Жалпы орта білім беру деңгейінде "Алгебра және анализ бастамалары" пәнін оқыту маңызды болып табылады, себебі оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру үшін неғұрлым тиімді әдістерді ұсынады және логикалық, абстрактілік, кеңістіктік, сыни ойлау қабілетін дамытуға ықпал етеді, шынайылықты танудың ғылыми әдістерін меңгереді, математиканың практикалық маңыздылығын жете түсінеді. Пайымдаулардағы қорытындыларды негіздеуде математикалық тілдің қолдану қажеттілігі оқушылардан математикалық терминологияны, логикалық конструкциялар мен таңбаларды еркін пайдалануын талап етеді, адамның жалпы мәдениетін қалыптастыруға ықпал етеді.

3. Мақсаты: практикалық іс-әрекетте қолдануға, басқа пәндерді игеруге, білім алуды жалғастыруға қажетті математикалық білімді оқушылардың меңгеруі; жалпы адами құндылықтар және ұлттық мәдениеттің озық салт-дәстүрлер негізінде оқушылардың зияткерлігін дамыту.

4. Міндеттері:

1) Бағдарламаның "Сандар", "Алгебра", "Статистика және ықтималдықтар теориясы", "Математикалық модельдеу және анализ" бөлімдері бойынша математикалық білім, білік және дағдыларын әрі қарай қалыптастыру мен дамытуға жағдай жасау;

2) математикалық тіл мен негізгі математикалық заңдарды қолдану дағдыларын дамытуға ықпал ету;

3) әртүрлі мәнмәтіндегі есептерді шешуде санды қатынастар мен кеңістіктік формаларды оқып білуге жәрдем беру;

4) нақты процестерді сипаттайтын математикалық модельдерді құру және интерпретациялау дағдыларын дамыту;

5) әртүрлі теориялық облыстар мен практикалық іс-әрекеттерде зерттеулер және есептер шешу үшін математикалық әдістерді қолданудың дағдыларын дамыту;

6) логикалық және сын тұрғысынан ойлау, шығармашылық қабілеттерін дамыту;

7) коммуникативтік, әртүрлі дереккөздерден ақпаратты іздеу және қолдану дағдыларын дамыту;

8) өздігінен, топта жұмыс істеуге қажетті тәуелсіздік, жауапкершілік, бастамашылдық, табандылық пен толеранттылық сияқты тұлғалық қасиеттерді дамыту;

9) қоғамның ілгерілеуі үшін математиканың маңыздылығын түсінуін қамтамасыз ету;

10) математиканы оқыту процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану дағдыларын дамыту.

2-тарау. "Алгебра және анализ бастамалары" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Алгебра және анализ бастамалары" оқу пәнінің мазмұны

5. "Алгебра және анализ бастамалары" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында – 144 сағат;

2) 11-сынып – аптасына 4 сағат, оқу жылында – 144 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

6. 10-сыныпқа арналған "Алгебра және анализ бастамалары" пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) 7-9-сыныптардағы алгебра курсын қайталау;

2) "Функция, оның қасиеттері және графигі". Функция және оның берілу тәсілдері. Функциялардың графиктерін түрлендіру. Функцияның қасиеттері. Бөлшек-сызықты функция. Күрделі және кері функция ұғымдары;

3) "Тригонометриялық функциялар". Тригонометриялық функциялар, олардың қасиеттері мен графиктері. Тригонометриялық функциялардың графиктерін түрлендірулер көмегімен салу;

4) "Кері тригонометриялық функциялар". Арксинус, арккосинус, арктангенс, арккотангенс. Кері тригонометриялық функциялар, олардың қасиеттері мен графиктері. Кері тригонометриялық функциялары бар қарапайым теңдеулер;

5) "Тригонометриялық теңдеулер". Қарапайым тригонометриялық теңдеулер. Тригонометриялық теңдеулер және олардың жүйелерін шешу әдістері;

6) "Тригонометриялық теңсіздіктер". Тригонометриялық теңсіздіктерді шешу;

7) "Ықтималдық". Комбинаторика элементтері және оларды оқиғалардың ықтималдықтарын табуда қолданылуы. Жуықтап есептеулер үшін Ньютон биномы (

натурал көрсеткішті). Оқиға ықтималдығы және оның қасиеттері. Шартты ықтималдық. Ықтималдықтарды қосу және көбейту ережелері. Толық ықтималдық формуласы және Байес формуласы. Бернулли формуласы және оның салдарлары. Нақты құбылыстар мен процестердің ықтималдық модельдері;

8) "Көпмүшелер". Бірнеше айнымалысы бар көпмүшелер және олардың стандарт түрі. Біртекті және симметриялы көпмүшелер. Бір айнымалысы бар көпмүшенің жалпы түрі. Көбейткіштерге жіктеу әдісі арқылы бір айнымалысы бар көпмүше түбірлерін табу. Көпмүшені көпмүшеге "бұрыштап" бөлу. Безу теоремасы, Горнер схемасы. Анықталмаған коэффициенттер әдісі. Бүтін коэффициентті көпмүшенің рационал түбірлері туралы теорема. Квадрат теңдеу түріне келтірілетін жоғары дәрежелі теңдеулер. Үшінші дәрежелі көпмүше үшін жалпыланған Виет теоремасы;

9) "Функцияның шегі және үзіліссіздігі". Функцияның нүктедегі және шексіздіктегі шегі. Функция графигінің асимптоталары. Сан тізбегінің шегі. Функцияның нүктедегі және жиындағы үзіліссіздігі. Шектерді табу. Бірінші тамаша шек;

10) "Туынды". Туындының анықтамасы. Функция дифференциалы ұғымы. Туынды табу ережелері. Күрделі функция туындысы. Тригонометриялық функциялардың туындылары. Кері тригонометриялық функциялардың туындылары. Туындының физикалық және геометриялық мағынасы. Функция графигіне жүргізілген жанаманың теңдеуі;

11) "Туындының қолданылуы". Функцияның өсу және кему белгілері. Функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелері. Функция графигінің иілу нүктелері, функция графигінің дөнестігі. Функцияны дөнестікке зерттеу. Туындының көмегімен функцияны зерттеу және графигін салу. Функцияның кесіндідегі ең үлкен және ең кіші мәндері.

12). "Кездейсоқ шамалар және олардың сандық сипаттамалары". Кездейсоқ шамалар. Дискретті кездейсоқ шамалар. Үзіліссіз кездейсоқ шама ұғымы. Дискретті кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамалары. Дискретті кездейсоқ шамалардың үлестірім түрлері. Үлкен сандар заңы.

13) 10-сыныптағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау.

7. 11-сыныпқа арналған "Алгебра және анализ бастамалары" пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) 10-сыныптағы математика курсы қайталау;

2) "Алғашқы функция және интеграл". Алғашқы функция және анықталмаған интеграл. Анықталмаған интеграл қасиеттері. Интегралдау әдістері. Қисықсызықты трапеция және оның ауданы. Анықталған интеграл. Анықталған интегралдың геометриялық және физикалық есептерді шығаруда қолданылуы;

3) "Математикалық статистика элементтері". Бас жиын және таңдама. Дискретті және интервалды вариациялық қатарлар. Кездейсоқ шаманың сандық сипаттамаларын таңдамалар бойынша бағалау;

4) "Дәрежелер және түбірлер. Дәрежелік функция". n -ші дәрежелі түбір және оның қасиеттері. Рационал көрсеткішті дәреже. Рационал көрсеткішті дәрежесі бар өрнектерді түрлендіру. Иррационал өрнектерді түрлендіру. Дәрежелік функция, оның қасиеттері және графигі. Нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның туындысы мен интегралы;

5) "Иррационал теңдеулер мен теңсіздіктер". Иррационал теңдеулер мен олардың жүйелері. Иррационал теңсіздіктер;

6) "Комплекс сандар". Жорамал сандар. Комплекс сандар анықтамасы. Алгебралық түрдегі комплекс сандарға амалдар қолдану. Квадрат теңдеулердің комплекс түбірлері. Алгебраның негізгі теоремасы;

7) "Көрсеткіштік және логарифмдік функциялар". Көрсеткіштік функция, оның қасиеттері және графигі. Санның логарифмі және оның қасиеттері. Логарифмдік функция, оның қасиеттері және графигі. Көрсеткіштік функцияның туындысы мен интегралы. Логарифмдік функцияның туындысы;

8) "Көрсеткіштік және логарифмдік теңдеулер мен теңсіздіктер". Көрсеткіштік теңдеулер және олардың жүйелері. Логарифмдік теңдеулер және олардың жүйелері. Көрсеткіштік теңсіздіктер. Логарифмдік теңсіздіктер;

9) "Дифференциалдық теңдеулер". Дифференциалдық теңдеулер туралы жалпы мағлұмат. Айнымалылары ажыратылатын бірінші ретті дифференциалдық теңдеулер. Екінші ретті тұрақты коэффициентті біртекті сызықтық дифференциалдық теңдеулер;

10) 10-11-сыныптардағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау.

8. Оқу пәнінің білім мазмұны бөлімдерге бөлінген. Бұл бөлімдер күтілетін нәтижелер (біліктер немесе дағдылар, білім немесе түсініктер) түрінде берілген сыныптар бойынша оқу мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады. Әр бөлімше ішінде тізбектеліп жазылған оқу мақсаттары мұғалімге өз жұмысын жоспарлап, оқушылардың жетістіктерін бағалауға, сонымен қатар оқытудың келесі кезеңдері туралы ақпарат беруге мүмкіндік жасайды.

9. Оқу пәнінің мазмұны төрт бөлімді қамтиды: "Сандар", "Алгебра", "Статистика және ықтималдықтар теориясы", "Математикалық модельдеу және анализ".

10. "Сандар" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Сандар және шамалар туралы түсініктер;

2) Сандарға амалдар қолдану.

11. "Алгебра" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Алгебралық өрнектер және оларды түрлендіру;

2) Теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелері және жиынтықтары;

3) Тригонометрия.

12. "Статистика және ықтималдықтар теориясы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Комбинаторика негіздері;

2) Ықтималдықтар теориясының негіздері;

3) Статистика және деректерді талдау.

13. "Математикалық модельдеу және анализ" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Математикалық анализ бастамалары;

2) Математикалық тіл және математикалық модель;

3) Математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығару.

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі

14. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

15. Білім алушыларға қойылатын талаптар:

1-бөлім. "Сандар"		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Сандар және шамалар туралы түсініктер	10.1.1.	11.1.1. 11.1.1.1 комплекс санның және оның модулінің анықтамаларын білу; ; 11.1.1.2 комплекс санды комплекс жазықтықта кескіндей алу; 11.1.1.3 түйіндес комплекс сандар анықтамасы мен олардың қасиеттерін білу;
	10.1.2.	11.1.2. 11.1.2.1 алгебралық түрде берілген комплекс сандарға арифметикалық амалдар қолдану; 11.1.2.2 алгебралық түрдегі комплекс санды бүтін дәрежеге шығарғанда мәнінің заңдылығын қолдану; 11.1.2.3 комплекс санның квадрат түбірін таба алу;
2. Сандарға амалдар қолдану		

		11.1.2.4 квадрат теңдеулерді комплекс сандар жиынында шешу; 11.1.2.5 алгебраның негізгі теоремасын және оның салдарларын білу
2-бөлім. "Алгебра"		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Алгебралық өрнектер және түрлендірулер	10.2.1.	11.2.1.
	<p>10.2.1.1 - бірнеше айнымалысы бар көпмүшенің анықтамасын білу және оны стандарт түрге келтіру, стандарт түрдегі көпмүшенің дәрежесін анықтау;</p> <p>10.2.1.2 - симметриялы және біртекті көпмүшелерді танып білу;</p> <p>10.2.1.3 - бір айнымалысы бар көпмүшелерді ажырата және оны стандарт түрге келтіре алу;</p> <p>10.2.1.4 - бір айнымалысы бар көпмүшенің бас коэффициентін, дәрежесін және бос мүшесін табу;</p> <p>10.2.1.5 - көбейткіштерге жіктеу әдісі арқылы бір айнымалысы бар көпмүшенің түбірлерін табу;</p> <p>10.2.1.6 - көпмүшелерді көбейткіштерге жіктеу үшін $x^n - a^n, x^{2n+1} + a^{2n+1}, n \in \mathbb{N}$ формулаларын қолдану;</p> <p>10.2.1.7 - көпмүшені көпмүшеге "бұрыштап" бөлуді орындау;</p> <p>10.2.1.8 - Безу теоремасын және оның салдарларын есеп шығаруда қолдану;</p> <p>10.2.1.9 - симметриялы және біртекті көпмүшелер түбірлерін табудың түрлі тәсілдерін қолдану;</p> <p>10.2.1.10 - көпмүше түбірлерін табу үшін Горнер схемасын қолдану;</p> <p>10.2.1.11 - бір айнымалысы бар бүтін коэффициентті көпмүшенің рационал түбірі туралы теореманы оның түбірлерін табуда қолдану;</p> <p>10.2.1.12 - жалпыланған Виет теоремасын білу және оны үшінші ретті көпмүшелерге қолдану;</p> <p>10.2.1.13 - анықталмаған коэффициенттер әдісін білу және оны көпмүшені көбейткіштерге жіктеуде қолдану</p>	<p>11.2.1.1 - n-ші дәрежелі түбір және n-ші дәрежелі арифметикалық түбір анықтамасын білу;</p> <p>11.2.1.2 - n-ші дәрежелі түбір қасиеттерін білу;</p> <p>11.2.1.3 - рационал көрсеткішті дәреже анықтамасын және қасиеттерін білу;</p> <p>11.2.1.4 - алгебралық өрнектерді түрлендіру үшін рационал көрсеткішті дәреже қасиеттерін қолдану;</p> <p>11.2.1.5 - иррационал өрнектерді түрлендіру үшін n-ші дәрежелі түбір қасиеттерін қолдану;</p>
	10.2.2.	11.2.2.

2. Теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелері және жиынтықтары

10.2.2.1 - жоғары дәрежелі теңдеулерді шешуде көбейткіштерге жіктеу әдісін қолдану;

10.2.2.2 - жоғары дәрежелі теңдеулерді шешуде жаңа айнымалы енгізу әдісін қолдану

11.2.2.1 - иррационал теңдеудің анықтамасын білу, оның мүмкін мәндер жиынын анықтай алу;

11.2.2.2 - теңдеудің екі жағын бірдей n -ші дәрежеге шығару әдісі арқылы иррационал теңдеулерді шеше алу;

11.2.2.3 - айнымалыны алмастыру әдісі арқылы иррационал теңдеулерді шеше алу;

11.2.2.4 - иррационал теңдеулер жүйелерін шеше алу ;

11.2.2.5 - иррационал теңсіздіктерді шеше алу;

11.2.2.6 - көрсеткіштік теңдеулерді шешу әдістерін білу және қолдану;

11.2.2.7 - көрсеткіштік теңдеулер жүйелерін шеше білу;

11.2.2.8 - логарифмдік теңдеулерді шешу әдістерін білу және қолдану;

11.2.2.9 - логарифмдік теңдеулер жүйелерін шеше білу;

11.2.2.10 - көрсеткіштік

		теңсіздіктер мен олардың жүйелерін шеше білу; 11.2.2.11 - логарифмдік теңсіздіктер мен олардың жүйелерін шеше білу
3. Тригонометрия	10.2.3.	11.2.3.
	<p>10.2.3.1 - тригонометриялық функциялар анықтамаларын, қасиеттерін білу және олардың графиктерін сала білу;</p> <p>10.2.3.2 - тригонометриялық функциялардың графиктерін түрлендірулер көмегімен сала білу;</p> <p>10.2.3.3 - арксинус, арккосинус, арктангенс, арккотангенс анықтамаларын білу және олардың мәндерін таба білу;</p> <p>10.2.3.4 - кері тригонометриялық функциялардың анықтамалары мен қасиеттерін білу;</p> <p>10.2.3.5 - кері тригонометриялық функциялардың графиктерін салу;</p> <p>10.2.3.6 - кері тригонометриялық функциялары бар өрнектерге түрлендірулер орындау;</p> <p>10.2.3.7 - кері тригонометриялық функциялары бар қарапайым теңдеулерді шеше алу;</p> <p>10.2.3.8 - қарапайым тригонометриялық теңдеулерді шеше алу;</p> <p>10.2.3.9 - тригонометриялық теңдеулерді көбейткіштерге жіктеу арқылы шешу;</p> <p>10.2.3.10 - квадрат теңдеуге келтірілетін тригонометриялық теңдеулерді шеше алу ;</p> <p>10.2.3.11 - тригонометриялық теңдеулерді тригонометриялық өрнектерді түрлендіру формулаларын қолдану арқылы шеше алу ;</p> <p>10.2.3.12 - біртекті тригонометриялық теңдеулерді шеше алу;</p> <p>10.2.3.13 - тригонометриялық теңдеулерді тригонометриялық функциялардың дәрежесін төмендету формулалары арқылы шеше алу;</p> <p>10.2.3.14 - тригонометриялық теңдеулерді қосымша аргумент енгізу әдісі арқылы шеше алу;</p> <p>10.2.3.15 - тригонометриялық теңдеулерді универсал алмастыру арқылы шеше алу;</p>	

	10.2.3.16 - тригонометриялық теңдеулер жүйелерін шеше алу; 10.2.3.17 - қарапайым тригонометриялық теңсіздіктерді шеше алу; 10.2.3.18 - тригонометриялық теңсіздіктерді шеше алу	
3-бөлім. "Статистика және ықтималдықтар теориясы"		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Комбинаторика негіздері	10.3.1. 10.3.1.1 - қайталанбайтын және қайталанбалы "алмастырулар", "орналастырулар", "терулер" ұғымдарын ажырата білу; 10.3.1.2 - қайталанбайтын алмастырулар, орналастырулар және терулерді есептеу үшін формулаларды қолдану; 10.3.1.3 - қайталанбалы алмастырулар, орналастырулар және терулерді есептеу үшін формулаларды қолдану; 10.3.1.4 - комбинаторика формулаларын қолданып, ықтималдықтарды табуға есептер шығару; 10.3.1.5 - жуықтап есептеу үшін Ньютон биномын (натурал көрсеткішпен) қолдану	11.3.1.
	10.3.2. 10.3.2.1 - кездейсоқ оқиға ұғымын, кездейсоқ оқиға түрлерін білу және оларға мысалдар келтіру; 10.3.2.2 - ықтималдықтар қасиеттерін қолданып, кездейсоқ оқиғалардың ықтималдығын есептеу; 10.3.2.3 - ықтималдықтарды қосу ережелерін түсіну және қолдану * $P(A + B) = P(A) + P(B)$ * $P(A + B) = P(A) + P(B) - P(A \cdot B)$; 10.3.2.4 - ықтималдықтарды көбейту ережелерін түсіну және қолдану * $P(A \cdot B) = P(A) \cdot P(B)$ * $P(A \cdot B) = P(A) \cdot P(A B) = P(B) \cdot P(B A)$; 10.3.2.5 - толық ықтималдық формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану; 10.3.2.6 - Байес формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану; 10.3.2.7 - Бернуллі схемасын қолдану шартын және Бернуллі формуласын білу; 10.3.2.8 - Бернуллі формуласы мен оның салдарларын есептер шығаруда қолдану; 10.3.2.9 - кездейсоқ шаманың не екенін түсіну және кездейсоқ шамаларға мысалдар келтіру;	11.3.2.
2. Ықтималдықтар теориясының негіздері		

	<p>10.3.2.10 - дискретті және үзіліссіз кездейсоқ шамалардың анықтамаларын білу және оларды ажырата алу;</p> <p>10.3.2.11 - кейбір дискретті кездейсоқ шамалардың үлестірім заңы кестесін құру ;</p> <p>10.3.2.12 - дискретті кездейсоқ шаманың математикалық күтімі ұғымын және оның қасиеттерін білу;</p> <p>10.3.2.13 - дискретті кездейсоқ шаманың математикалық күтімін есептеу;</p> <p>10.3.2.14 - дискретті кездейсоқ шаманың дисперсиясы мен орташа квадраттық (стандартты) ауытқуын есептеу;</p> <p>10.3.2.15 - дискретті кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамаларын қолдану арқылы есептер шығару;</p> <p>10.3.2.16 - дискретті кездейсоқ шамалардың үлестірім түрлерін ажырата білу: биномдық үлестірім, геометриялық үлестірім, гипергеометриялық үлестірім;</p> <p>10.3.2.17 - үлкен сандар заңының тұжырымдамасын білу</p>	
3. Статистика және деректерді талдау	10.3.3.	11.3.3.
		<p>11.3.3.1 - математикалық статистиканың негізгі терминдерін білу және түсіну;</p> <p>11.3.3.2 - дискретті және аралық вариациялық қатарларды құрастыру үшін таңдаманы өңдеу;</p> <p>11.3.3.3 - берілген шартқа сәйкес вариациялық қатарлардың деректерін талдау;</p> <p>11.3.3.4 - таңдама бойынша кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамаларын бағалау;</p>
4-бөлім. "Математикалық модельдеу мен анализ"		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
	<p>10.4.1.</p> <p>10.4.1.1 - функция анықтамасын және берілу тәсілдерін білу;</p> <p>10.4.1.2 - функция графигіне түрлендірулер орындай алу (параллель көшіру, сығу және созу);</p> <p>10.4.1.3 - функция қасиеттерін анықтай алу;</p> <p>10.4.1.4 - функцияның берілген графигі бойынша оның қасиеттерін:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) функцияның анықталу облысы; 2) функцияның мәндер жиыны; 3) функцияның нөлдері; 4) функцияның периодтылығы; 	11.3.1.

- 5) функцияның бірсарындылық аралықтары;
- 6) функцияның таңбатұрақтылық аралықтары;
- 7) функцияның ең үлкен және ең кіші мәндері;
- 8) функцияның жұптылығы, тактылығы;
- 9) функцияның шектелгендігі;
- 10) функция үзіліссіздігі;
- 11) функцияның экстремумдары сипаттай алу;

10.4.1.5 -

$$y = \frac{ax+b}{cx+d}, c \neq 0$$

, бөлшек-сызықты функциясының қасиеттерін анықтау және оның графигін салу;

10.4.1.6 - кері функцияның анықтамасын білу және берілген функцияға кері функцияны табу және өзара кері функциялар графиктерінің орналасу қасиетін білу;

10.4.1.7 - $f(g(x))$ күрделі функциясын ажырата білу және функциялар композициясын құру;

10.4.1.8 - функцияның нүктедегі шегінің анықтамасын білу және оны есептеу;

10.4.1.9 - функцияның шексіздіктегі шегінің анықтамасын білу және оны есептеу;

10.4.1.10 - функция графигіне жүргізілген асимптотаның анықтамасын білу және асимптоталардың теңдеулерін құра білу;

10.4.1.11 - функцияның шексіздіктегі шегінің қасиеттерін қолданып сан тізбектерінің шектерін табу;

10.4.1.12 - функцияның нүктедегі үзіліссіздігінің және функцияның жиындағы үзіліссіздігінің анықтамаларын білу;

10.4.1.13 - үзіліссіз функциялардың қасиеттерін білу және оларды функция үзіліссіздігін дәлелдеуде қолдану;

10.4.1.14 - шектерді есептеуде

$$\frac{0}{0}; \frac{\infty}{\infty}$$

және

$$\infty - \infty$$

түріндегі анықталмағандықтарды ашу әдістерін қолдану;

11.4.1.1 - алғашқы функция және анықталмаған интеграл анықтамаларын білу;

11.4.1.2 - анықталмаған интеграл қасиеттерін білу және қолдану;

11.4.1.3 - негізгі анықталмаған интегралдарды

1.

$$\int k dx = kx + C$$

2.

$$\int x^n dx = \frac{x^{n+1}}{n+1} + C, n \neq -1;$$

3.

$$\int \cos x dx = \sin x + C;$$

4.

$$\int \sin x dx = -\cos x + C$$

;

5.

$$\int \frac{dx}{\cos^2 x} = \operatorname{tg} x + C$$

;

6.

$$\int \frac{dx}{\sin^2 x} = -\operatorname{ctg} x + C$$

білу және оларды есептер шығаруда қолдану;

11.4.1.4 - айнымалыны алмастыру әдісімен интегралды есептеу;

11.4.1.5 - бөліктеп интегралдау әдісімен интегралды есептеу;

11.4.1.6 - қисықсызықты трапецияның анықтамасын білу және оның ауданын табу үшін Ньютон – Лейбниц формуласын қолдану;

11.4.1.7 - анықталған интеграл ұғымын білу, анықталған интегралды есептей білу;

;

11.4.1.8 - берілген сызықтармен шектелген жазық фигураның ауданын есептеу;

11.4.1.9 - айналу денесінің көлемін анықталған интеграл көмегімен есептеу формуласын білу және қолдану;

11.4.1.10 - нақты көрсеткішті дәрежелік функция анықтамасын білу; дәреже көрсеткішіне тәуелді дәрежелік функция графигін салу;

1. Математикалық анализ бастамалары

10.4.1.15 - бірінші тамаша шекті қолданып шектерді есептеу;	11.4.1.11 - дәрежелік функция қасиеттерін білу;
10.4.1.16 - аргумент өсімшесі мен функция өсімшесінің анықтамаларын білу;	11.4.1.12 - нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның туындысын табу ережелерін білу және қолдану;
10.4.1.17 - функция туындысының анықтамасын білу және анықтама бойынша функцияның туындысын табу;	11.4.1.13 - нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның интегралын табу ережесін білу және қолдану;
10.4.1.18 - тұрақты функцияның және дәрежелік функцияның туындыларын табу;	11.4.1.14 көрсеткіштік функция анықтамасын білу және оның графигін салу;
10.4.1.19 - функция дифференциалы анықтамасын және дифференциалдың геометриялық мағынасын білу;	11.4.1.15 көрсеткіштік функция қасиеттерін есептер шығаруда қолдану;
10.4.1.20 - функция дифференциалын табу;	11.4.1.16 сан логарифмі, ондық және натурал логарифмдер анықтамаларын білу;
10.4.1.21 - дифференциалдаудың ережелерін білу және қолдану;	11.4.1.17 логарифм қасиеттерін білу және оны логарифмдік өрнектерді түрлендіруде қолдану;
10.4.1.22 - күрделі функцияның туындысын табу;	11.4.1.18 логарифмдік функцияның анықтамасын білу және оның графигін салу;
10.4.1.23 - тригонометриялық функциялардың туындыларын табу;	11.4.1.19 логарифмдік функция қасиеттерін білу және қолдану;
10.4.1.24 - кері тригонометриялық функциялардың туындыларын табу;	11.4.1.20 көрсеткіштік функцияның туындысы мен интегралын табу;
10.4.1.25 - берілген нүктеде функция графигіне жүргізілген жанама теңдеуін құру;	11.4.1.21 логарифмдік функцияның туындысын табу;
10.4.1.26 - функцияның аралықта өсуінің (кемуінің) қажетті және жеткілікті шартын білу;	11.4.1.22 дифференциалдық теңдеулер туралы негізгі ұғымдарды білу;
10.4.1.27 - функцияның өсу (кему) аралықтарын табу;	11.4.1.23 дифференциалдық теңдеулердің жалпы және дербес шешімдері анықтамаларын білу;
10.4.1.28 - функцияның кризистік нүктелерінің және экстремум нүктелерінің анықтамаларын, функция экстремумының бар болу шартын білу;	11.4.1.24 - айнымалылары ажыратылатын дифференциалдық теңдеулерді шешу;
10.4.1.29 - функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелерін табу;	11.4.1.25 - екінші ретті біртекті сызықты дифференциалдық теңдеулерді шешу ($ay'' + by' + cy = 0$ түріндегі ,мұндағы a, b, c - тұрақты шамалар);
10.4.1.30 - функцияның екінші ретті туындысын табу;	
10.4.1.31 - функция графигінің иілу нүктесінің анықтамасын және функция графигінің аралықтағы дөңестігінің (ойыстығының) қажетті және жеткілікті шартын білу,	
10.4.1.32 - функция графигінің дөңес (ойыс) аралықтарын таба білу;	
10.4.1.33 - туындының көмегімен функцияның қасиеттерін зерттеу және оның графигін салу;	
10.4.1.34 - функцияның кесіндідегі ең үлкен және ең кіші мәндерін табу	

2. Математикалық тіл және математикалық модель	10.4.2.	11.4.2.
	10.4.2.1 - туындының геометриялық мағынасын білу; 10.4.2.2 - туындының физикалық мағынасын білу; 10.4.2.3 - нақты құбылыстар мен процестердің ықтималдық модельдерін құру	11.4.2.1 - анықталған интегралды жұмыс пен арақашықтықты есептеуге берілген физикалық есептерді шығару үшін қолдану; 11.3.2.2 - математикалық статистиканың негізгі терминдерін білу және түсіну;
3. Математикалық модельдеудің көмегімен есеп шығару	10.4.3.	11.4.3.
	10.4.3.1 - туындының физикалық мағынасына сүйене отырып, қолданбалы есептер шығару; 10.4.3.2 - туындының геометриялық мағынасын қолданып есептер шығару; 10.4.3.3 - функцияның ең үлкен (ең кіші) мәндерін табуға байланысты қолданбалы есептер шығару	11.4.3.1 - физикалық есептерді шығаруда дифференциалдық теңдеулерді қолдану; 11.4.3.2 - гармоникалық тербелістің теңдеуін құру және шешу

16. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

17. Осы оқу бағдарламасы Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Алгебра және анализ бастамалары" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес іске асырылады.

3-параграф. Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Алгебра және анализ бастамалары" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
7-9-сыныптардағы алгебра курсы қайталау		
	Функция және оның берілу тәсілдері. Функциялардың графиктерін түрлендіру	10.4.1.1 - функция анықтамасын және берілу тәсілдерін білу; 10.4.1.2 - функция графигіне түрлендірулер орындай алу (параллель көшіру, сығу және созу); 10.4.1.3 - функция қасиеттерін анықтай алу; 10.4.1.4 - функцияның берілген графигі бойынша оның қасиеттерін: 1) функцияның анықталу облысы; 2) функцияның мәндер жиыны; 3) функцияның нөлдері; 4) функцияның периодтылығы;

Функция, оның қасиеттері және графигі	Функцияның қасиеттері	5) функцияның бірсарындылық аралықтары; 6) функцияның таңбатұрақтылық аралықтары; 7) функцияның ең үлкен және ең кіші мәндері; 8) функцияның жұптылығы, тақтылығы; 9) функцияның шектелгендігі; 10) функция үзіліссіздігі; 11) функцияның экстремумдары сипаттай алу;
	Бөлшек-сызықты функция	10.4.1.5 - $y = \frac{ax+b}{cx+d}, c \neq 0$, бөлшек-сызықты функциясының қасиеттерін анықтау және оның графигін салу
	Күрделі және кері функция ұғымдары	10.4.1.6 - кері функцияның анықтамасын білу және берілген функцияға кері функцияны табу және өзара кері функциялар графиктерінің орналасу қасиетін білу; 10.4.1.7 - $f(g(x))$ күрделі функциясын ажырата білу және функциялар композициясын құру
Тригонометриялық функциялар	Тригонометриялық функциялар, олардың қасиеттері мен графиктері	10.2.3.1 - тригонометриялық функциялар анықтамаларын, қасиеттерін білу және олардың графиктерін сала білу
	Тригонометриялық функциялардың графиктерін түрлендірулер көмегімен салу	10.2.3.2 - тригонометриялық функциялардың графиктерін түрлендірулер көмегімен сала білу
Кері тригонометриялық функциялар	Арксинус, арккосинус, арктангенс және арккотангенс	10.2.3.3 - арксинус, арккосинус, арктангенс, арккотангенс анықтамаларын білу және олардың мәндерін таба білу;
	Кері тригонометриялық функциялар, олардың қасиеттері мен графиктері	10.2.3.4 - кері тригонометриялық функциялардың анықтамалары мен қасиеттерін білу; 10.2.3.5 - кері тригонометриялық функциялардың графиктерін салу; 10.2.3.6 - кері тригонометриялық функциялары бар өрнектерді түрлендірулер орындау
	Кері тригонометриялық функциялары бар қарапайым теңдеулер	10.2.3.7 - кері тригонометриялық функциялары бар қарапайым теңдеулерді шеше алу
2-тоқсан		

Тригонометриялық теңдеулер	Қарапайым тригонометриялық теңдеулер	10.2.3.8 - қарапайым тригонометриялық теңдеулерді шеше алу; 10.2.3.9 - тригонометриялық теңдеулерді көбейткіштерге жіктеу арқылы шешу;
	Тригонометриялық теңдеулер және олардың жүйелерін шешу әдістері	10.2.3.10 - квадрат теңдеуге келтірілетін тригонометриялық теңдеулерді шеше алу; 10.2.3.11 - тригонометриялық теңдеулерді тригонометриялық өрнектерді түрлендіру формулаларын қолдану арқылы шеше алу; 10.2.3.12 - біртекті тригонометриялық теңдеулерді шеше алу; 10.2.3.13 - тригонометриялық теңдеулерді тригонометриялық функциялардың дәрежесін төмендету формулалары арқылы шеше алу; 10.2.3.14 - тригонометриялық теңдеулерді қосымша аргумент енгізу әдісі арқылы шеше алу; 10.2.3.15 - тригонометриялық теңдеулерді универсал алмастыру арқылы шеше алу; 10.2.3.16 - тригонометриялық теңдеулер жүйелерін шеше алу
Тригонометриялық теңсіздіктер	Тригонометриялық теңсіздіктерді шешу	10.2.3.17 - қарапайым тригонометриялық теңсіздіктерді шеше алу; 10.2.3.18 - тригонометриялық теңсіздіктерді шеше алу
	Комбинаторика элементтері және оларды оқиғалардың ықтималдықтарын табуда қолданылуы. Жуықтап есептеулер үшін Ньютон биномы	10.3.1.1 - қайталанбайтын және қайталанбалы "алмастырулар", " орналастырулар", "терулер" ұғымдарын ажырата білу; 10.3.1.2 - қайталанбайтын алмастырулар, орналастырулар және терулерді есептеу үшін формулаларды қолдану; 10.3.1.3 - қайталанбалы алмастырулар, орналастырулар және терулерді есептеу үшін формулаларды қолдану; 10.3.1.4 - комбинаторика формулаларын қолданып, ықтималдықтарды табуға есептер шығару;

Ықтималдық		10.3.1.5 - жуықтап есептеулер үшін Ньютон биномын (натурал көрсеткішпен) қолдану
	Оқиға ықтималдығы және оның қасиеттері	10.3.2.1 - кездейсоқ оқиға ұғымын, кездейсоқ оқиға түрлерін білу және оларға мысалдар келтіру; 10.3.2.2 - ықтималдықтар қасиеттерін қолданып, кездейсоқ оқиғалардың ықтималдығын есептеу
	Шартты ықтималдық. Ықтималдықтарды қосу және көбейту ережелері	10.3.2.3 - ықтималдықтарды қосу ережелерін түсіну және қолдану * $P(A + B) = P(A) + P(B)$ * $P(A + B) = P(A) + P(B) - P(A \cdot B)$; 10.3.2.4 - ықтималдықтарды көбейту ережелерін түсіну және қолдану * $P(A \cdot B) = P(A) \cdot P(B)$ * $P(A \cdot B) = P(A) \cdot P(A B) = P(B)P(B A)$;
	Толық ықтималдық формуласы және Байес формуласы	10.3.2.5 - толық ықтималдық формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану; 10.3.2.6 - Байес формуласын білу және оны есептер шығаруда қолдану
	Бернулли формуласы және оның салдарлары	10.3.2.7 - Бернулли схемасын қолдану шартын және Бернулли формуласын білу; 10.3.2.8 - Бернулли формуласы мен оның салдарларын есептер шығаруда қолдану
	Нақты құбылыстар мен процестердің ықтималдық моделдері	10.4.2.3 - нақты құбылыстар мен процестердің ықтималдық модельдерін құру
	3-тоқсан	
	Бірнеше айнымалысы бар көпмүшелер және олардың стандарт түрі	10.2.1.1 - бірнеше айнымалысы бар көпмүшенің анықтамасын білу және оны стандарт түрге келтіру, стандарт түрдегі көпмүшенің дәрежесін анықтау
	Біртекті және симметриялы көпмүшелер	10.2.1.2 - симметриялы және біртекті көпмүшелерді танып білу
	Бір айнымалысы бар көпмүшенің жалпы түрі	10.2.1.3 - бір айнымалысы бар көпмүшелерді ажырата және оны стандарт түрге келтіре алу; 10.2.1.4 - бір айнымалысы бар көпмүшенің бас коэффициентін, дәрежесін және бос мүшесін табу

Көпмүшелер	Көбейткіштерге жіктеу әдісі арқылы бір айнымалысы бар көпмүше түбірлерін табу	10.2.1.5 - көбейткіштерге жіктеу әдісі арқылы бір айнымалысы бар көпмүшенің түбірлерін табу; 10.2.1.6 - көпмүшелерді көбейткіштерге жіктеу үшін $x^n - a^n, x^{2n+1} + a^{2n+1}, n \in N$ формулаларын қолдану
	Көпмүшені көпмүшеге "бұрыштап" бөлу	10.2.1.7 - көпмүшені көпмүшеге "бұрыштап" бөлуді орындау
	Безу теоремасы, Горнер схемасы	10.2.1.8 - Безу теоремасын және оның салдарларын есеп шығаруда қолдану; 10.2.1.9 - симметриялы және біртекті көпмүшелер түбірлерін табудың түрлі тәсілдерін қолдану; 10.2.1.10 - көпмүше түбірлерін табу үшін Горнер схемасын қолдану
	Анықталмаған коэффициенттер әдісі	10.2.1.13 - анықталмаған коэффициенттер әдісін білу және оны көпмүшені көбейткіштерге жіктеуде қолдану.
	Бүтін коэффициентті көпмүшенің рационал түбірлері туралы теорема	10.2.1.11 - бір айнымалысы бар бүтін коэффициентті көпмүшенің рационал түбірі туралы теореманы оның түбірлерін табуда қолдану
	Квадрат теңдеу түріне келтірілетін жоғары дәрежелі теңдеулер	10.2.2.1 - жоғары дәрежелі теңдеулерді шешуде көбейткіштерге жіктеу әдісін қолдану; 10.2.2.2 - жоғары дәрежелі теңдеулерді шешуде жаңа айнымалы енгізу әдісін қолдану
	Үшінші дәрежелі көпмүше үшін жалпыланған Виет теоремасы	10.2.1.12 - жалпыланған Виет теоремасын білу және оны үшінші ретті көпмүшелерге қолдану
	Функцияның нүктедегі және шексіздіктегі шегі	10.4.1.8 - функцияның нүктедегі шегінің анықтамасын білу және оны есептеу; 10.4.1.9 - функцияның шексіздіктегі шегінің анықтамасын білу және оны есептеу
Функция графигінің асимптоталары	10.4.1.10 - функция графигіне жүргізілген асимптотаның анықтамасын білу және асимптоталардың теңдеулерін құра білу	
	10.4.1.11 - функцияның шексіздіктегі шегінің қасиеттерін	

Функцияның шегі және үзіліссіздігі	Сан тізбегінің шегі	қолданып сан тізбектерінің шектерін табу
	Функцияның нүктедегі және жиындағы үзіліссіздігі	10.4.1.12 - функцияның нүктедегі үзіліссіздігінің және функцияның жиындағы үзіліссіздігінің анықтамаларын білу; 10.4.1.13 - үзіліссіз функциялардың қасиеттерін білу және оларды функция үзіліссіздігін дәлелдеуде қолдану
	Шектерді табу. Бірінші тамаша шек	10.4.1.14 - шектерді есептеуде $\frac{0}{0}; \frac{\infty}{\infty}$ және $\infty - \infty$ түріндегі анықталмағандықтарды ашу әдістерін қолдану; 10.4.1.15 - бірінші тамаша шекті қолданып шектерді есептеу
Туынды	Туындының анықтамасы	10.4.1.16 - аргумент өсімшесі мен функция өсімшесінің анықтамаларын білу; 10.4.1.17 - функция туындысының анықтамасын білу және анықтама бойынша функцияның туындысын табу; 10.4.1.18 - тұрақты функцияның және дәрежелік функцияның туындыларын табу
	Функция дифференциалы ұғымы	10.4.1.19 - функция дифференциалы анықтамасын және дифференциалдың геометриялық мағынасын білу; 10.4.1.20 - функция дифференциалын табу
	Туынды табу ережелері	10.4.1.21 - дифференциалдаудың ережелерін білу және қолдану
	Күрделі функция туындысы	10.4.1.22 - күрделі функцияның туындысын табу
	Тригонометриялық функциялардың туындылары	10.4.1.23 - тригонометриялық функциялардың туындыларын табу;
	Кері тригонометриялық функциялардың туындылары	10.4.1.24 - кері тригонометриялық функциялардың туындыларын табу
		10.4.2.1 - туындының геометриялық мағынасын білу; 10.4.2.2 - туындының физикалық мағынасын білу;

	Туындының физикалық және геометриялық мағынасы	10.4.3.1 - туындының физикалық мағынасына сүйене отырып, қолданбалы есептер шығару; 10.4.3.2 - туындының геометриялық мағынасын қолданып есептер шығару
	Функция графигіне жүргізілген жанаманың теңдеуі	10.4.1.25 - берілген нүктеде функция графигіне жүргізілген жанама теңдеуін құру
4-тоқсан		
Туындының қолданылуы	Функцияның өсу және кему белгілері	10.4.1.26 - функцияның аралықта өсуінің (кемуінің) қажетті және жеткілікті шартын білу; 10.4.1.27 - функцияның өсу (кему) аралықтарын табу
	Функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелері	10.4.1.28 - функцияның кризистік нүктелерінің және экстремум нүктелерінің анықтамаларын, функция экстремумының бар болу шартын білу; 10.4.1.29 - функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелерін табу
	Функция графигінің иілу нүктелері, функция графигінің дөңестігі. Функцияны дөңестікке зерттеу	10.4.1.30 - функцияның екінші ретті туындысын табу; 10.4.1.31 - функция графигінің иілу нүктесінің анықтамасын және функция графигінің аралықтағы дөңестігінің (ойыстығының) қажетті және жеткілікті шартын білу, 10.4.1.32 - функция графигінің дөңес (ойыс) аралықтарын таба білу
	Туындының көмегімен функцияны зерттеу және графигін салу.	10.4.1.33 - туындының көмегімен функцияның қасиеттерін зерттеу және оның графигін салу
	Функцияның кесіндідегі ең үлкен және ең кіші мәндері	10.4.1.34 - функцияның кесіндідегі ең үлкен және ең кіші мәндерін табу; 10.4.3.3 - функцияның ең үлкен (ең кіші) мәндерін табуға байланысты қолданбалы есептер шығару
	Кездейсоқ шамалар	10.3.2.9 - кездейсоқ шаманың не екенін түсіну және кездейсоқ шамаларға мысалдар келтіру
	Дискретті кездейсоқ шамалар	10.3.2.10 - дискретті және үзіліссіз кездейсоқ шамалардың анықтамаларын білу және оларды ажырата алу;

Кездейсоқ шамалар және олардың сандық сипаттамалары		10.3.2.11 - кейбір дискретті кездейсоқ шамалардың үлестірім заңы кестесін құру
	Үзіліссіз кездейсоқ шама ұғымы	10.3.2.12 - дискретті кездейсоқ шаманың математикалық күтімі ұғымын және оның қасиеттерін білу
	Дискретті кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамалары	10.3.2.13 - дискретті кездейсоқ шаманың математикалық күтімін есептеу; 10.3.2.14 - дискретті кездейсоқ шаманың дисперсиясы мен орташа квадраттық (стандартты) ауытқуын есептеу; 10.3.2.15 - дискретті кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамаларын
	Дискретті кездейсоқ шамалардың үлестірім түрлері. Үлкен сандар заңы	10.3.2.16 - дискретті кездейсоқ шамалардың үлестірім түрлерін ажырата білу: биномдық үлестірім, геометриялық үлестірім, гипергеометриялық үлестірім; 10.3.2.17 - үлкен сандар заңының тұжырымдамасын білу
10-сыныптағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау		

2) 11-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
10-сыныптағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау		
	Алғашқы функция және анықталмаған интеграл. Анықталмаған интеграл қасиеттері	<p>11.4.1.1 - алғашқы функция және анықталмаған интеграл анықтамаларын білу;</p> <p>11.4.1.2 - анықталмаған интеграл қасиеттерін білу және қолдану;</p> <p>11.4.1.3 - негізгі анықталмаған интегралдарды</p> <p>1.</p> $\int k dx = kx + C$ <p>2.</p> $\int x^n dx = \frac{x^{n+1}}{n+1} + C, n \neq -1;$ <p>3.</p> $\int \cos x dx = \sin x + C;$ <p>4.</p> $\int \sin x dx = -\cos x + C$ <p>;</p>

Алғашқы функция және интеграл		<p>5.</p> $\int \frac{dx}{\cos^2 x} = \operatorname{tg}x + C$ <p>;</p> <p>6.</p> $\int \frac{dx}{\sin^2 x} = -\operatorname{ctg}x + C$ <p>білу және оларды есептер шығаруда қолдану</p>
	Интегралдау тәсілдері	<p>11.4.1.4 - айнымалыны алмастыру әдісімен интегралды есептеу;</p> <p>11.4.1.5 - бөліктеп интегралдау әдісімен интегралды есептеу</p>
	Қисықсызықты трапеция және оның ауданы. Анықталған интеграл.	<p>11.4.1.6 - қисықсызықты трапецияның анықтамасын білу және оның ауданын табу үшін Ньютон – Лейбниц формуласын қолдану</p>
	Анықталған интегралдың геометриялық және физикалық есептерді шығаруда қолданылуы	<p>11.4.1.7 - анықталған интеграл ұғымын білу, анықталған интегралды есептей білу;</p> <p>11.4.1.8 - берілген сызықтармен шектелген жазық фигураның ауданын есептеу;</p> <p>11.4.1.9 - айналу денесінің көлемін анықталған интеграл көмегімен есептеу формуласын білу және қолдану;</p> <p>11.4.2.1 - анықталған интегралды жұмыс пен арақашықтықты есептеуге берілген физикалық есептерді шығару үшін қолдану</p>
Математикалық статистика элементтері	Бас жиын және таңдама	<p>11.3.2.2 - математикалық статистиканың негізгі терминдерін білу және түсіну</p>
	Дискретті және интервалды вариациялық қатарлар	<p>11.3.3.1 - математикалық статистиканың негізгі терминдерін білу және түсіну;</p> <p>11.3.3.2 - дискретті және аралық вариациялық қатарларды құрастыру үшін таңдаманы өңдеу</p>
	Кездейсоқ шаманың сандық сипаттамаларын таңдамалар бойынша бағалау	<p>11.3.3.3 - берілген шартқа сәйкес вариациялық қатарлардың деректерін талдау;</p> <p>11.3.3.4 - таңдама бойынша кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамаларын бағалау</p>
2-тоқсан		

Дәрежелер мен түбірлер. Дәрежелік функция	п-ші дәрежелі түбір және оның қасиеттері	11.2.1.1 - п-ші дәрежелі түбір және п-ші дәрежелі арифметикалық түбір анықтамасын білу; 11.2.1.2 - п-ші дәрежелі түбір қасиеттерін білу
	Рационал көрсеткішті дәреже. Рационал көрсеткішті дәрежесі бар өрнектерді түрлендіру.	11.2.1.3 - рационал көрсеткішті дәреже анықтамасын және қасиеттерін білу; 11.2.1.4 - алгебралық өрнектерді түрлендіру үшін рационал көрсеткішті дәреже қасиеттерін қолдану
	Иррационал өрнектерді түрлендіру.	11.2.1.5 - иррационал өрнектерді түрлендіру үшін п-ші дәрежелі түбір қасиеттерін қолдану
	Дәрежелік функция, оның қасиеттері мен графигі	11.4.1.10 - нақты көрсеткішті дәрежелік функция анықтамасын білу; дәреже көрсеткішіне тәуелді дәрежелік функция графигін салу; 11.4.1.11 - дәрежелік функция қасиеттерін білу
	Нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның туындысы мен интегралы	11.4.1.12 - нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның туындысын табу ережелерін білу және қолдану; 11.4.1.13 - нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның интегралын табу ережесін білу және қолдану
Иррационал теңдеулер мен теңсіздіктер	Иррационал теңдеулер мен олардың жүйелері	11.2.2.1 - иррационал теңдеудің анықтамасын білу, оның мүмкін мәндер жиынын анықтай алу; 11.2.2.2 - теңдеудің екі жағын бірдей п-ші дәрежеге шығару әдісі арқылы иррационал теңдеулерді шеше алу; 11.2.2.3 - айнымалыны алмастыру әдісі арқылы иррационал теңдеулерді шеше алу; 11.2.2.4 - иррационал теңдеулер жүйелерін шеше алу
	Иррационал теңсіздіктер	11.2.2.5 - иррационал теңсіздіктерді шеше алу
3-тоқсан		
	Жорамал сандар. Комплекс сандар анықтамасы	11.1.1.1 - комплекс санның және оның модулінің анықтамаларын білу; 11.1.1.2 - комплекс санды комплекс жазықтықта кескіндеу алу;

Комплекс сандар		11.1.1.3 - түйіндес комплекс сандар анықтамасы мен олардың қасиеттерін білу
	Алгебралық түрдегі комплекс сандарға амалдар қолдану	11.1.2.1 - алгебралық түрде берілген комплекс сандарға арифметикалық амалдар қолдану; 11.1.2.2 - алгебралық түрдегі комплекс санды бүтін дәрежеге шығарғанда мәнінің заңдылығын қолдану; 11.1.2.3 - комплекс санның квадрат түбірін таба алу;
	Квадрат теңдеулердің комплекс түбірлері	11.1.2.4 - квадрат теңдеулерді комплекс сандар жиынында шешу
	Алгебраның негізгі теоремасы	11.1.2.5 - алгебраның негізгі теоремасын және оның салдарларын білу
Көрсеткіштік және логарифмдік функциялар	Көрсеткіштік функция, оның қасиеттері және графигі	11.4.1.14 көрсеткіштік функция анықтамасын білу және оның графигін салу; 11.4.1.15 көрсеткіштік функция қасиеттерін есептер шығаруда қолдану
	Сан логарифмі және оның қасиеттері	11.4.1.16 сан логарифмі, ондық және натурал логарифмдер анықтамаларын білу; 11.4.1.17 логарифм қасиеттерін білу және оны логарифмдік өрнектерді түрлендіруде қолдану
	Логарифмдік функция, оның қасиеттері және графигі	11.4.1.18 логарифмдік функцияның анықтамасын білу және оның графигін салу; 11.4.1.19 логарифмдік функция қасиеттерін білу және қолдану
	Көрсеткіштік функцияның туындысы мен интегралы	11.4.1.20 көрсеткіштік функцияның туындысы мен интегралын табу
	Логарифмдік функцияның туындысы	11.4.1.21 логарифмдік функцияның туындысын табу
Көрсеткіштік және логарифмдік теңдеулер мен теңсіздіктер	Көрсеткіштік теңдеулер және олардың жүйелері	11.2.2.6 - көрсеткіштік теңдеулерді шешу әдістерін білу және қолдану; 11.2.2.7 - көрсеткіштік теңдеулер жүйелерін шеше білу
	Логарифмдік теңдеулер және олардың жүйелері	11.2.2.8 - логарифмдік теңдеулерді шешу әдістерін білу және қолдану; 11.2.2.9 - логарифмдік теңдеулер жүйелерін шеше білу

	Көрсеткіштік теңсіздіктер	11.2.2.10 - көрсеткіштік теңсіздіктер мен олардың жүйелерін шеше білу;
	Логарифмдік теңсіздіктер	11.2.2.11 - логарифмдік теңсіздіктер мен олардың жүйелерін шеше білу
4-тоқсан		
Дифференциалдық теңдеулер	Дифференциалдық теңдеулер туралы жалпы мағлұмат	11.4.1.22 дифференциалдық теңдеулер туралы негізгі ұғымдарды білу; 11.4.1.23 дифференциалдық теңдеулердің жалпы және дербес шешімдері анықтамаларын білу
	Айнымалылары ажыратылатын бірінші ретті дифференциалдық теңдеулер	11.4.1.24 - айнымалылары ажыратылатын дифференциалдық теңдеулерді шешу; 11.4.3.1 - физикалық есептерді шығаруда дифференциалдық теңдеулерді қолдану
	Екінші ретті тұрақты коэффициентті біртекті сызықтық дифференциалдық теңдеулер.	11.4.1.25 - екінші ретті біртекті сызықтық дифференциалдық теңдеулерді шешу ($ay''+by'+cy=0$ түріндегі, мұндағы a, b, c - тұрақты шамалар); 11.4.3.2 - гармоникалық тербелістің теңдеуін құру және шешу
10-11-сыныптардағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау		

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
13-қосымша
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы "16" қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
105-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Алгебра және анализ бастамалары" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта,

техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. Жалпы орта білім беру деңгейінде "Алгебра және анализ бастамалары" пәнін оқыту маңызды болып табылады, себебі оны оқып-үйрену барысында математиканың практикалық маңыздылығы, тұлғаның логикалық және сыни тұрғыдан ойлау қабілетін қалыптастыру мен дамыту арқылы оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыруға мүмкіндік жасайды. Сондай-ақ, ғылыми-жаратылыстану пәндерін оқып-білуге қажетті математикалық білім мен білік негіздерін игеру қоршаған ортаның біртұтастығы туралы түсінікті қалыптастыруға ықпал етеді.

3. Мақсаты: қазіргі замандағы қоғамда өзін еркін сезінуге адамға қажетті ойлау қасиеттерін қалыптастыру арқылы оқушылардың зияткерлік деңгейін дамыту; практикалық іс-әрекеттерде қолдануда, басқа пәндерді үйренуде, білім алуды жалғастыруда қажетті математикалық білімді меңгеру.

4. Міндеттері:

Бағдарламаның "Алгебра", "Статистика және ықтималдықтар теориясы", "Математикалық модельдеу және анализ" бөлімдері бойынша математикалық білім, білік және дағдыларын қалыптастыру мен дамытуға жағдай жасау;

әртүрлі мәнмәтіндегі есептерді шешуде математикалық тілді және негізгі математикалық заңдарды қолдануға, сандық қатынастар мен кеңістіктік формаларды оқып білуге ықпал ету;

есептерді шешу мақсатында оқушылардың білімдерін математикалық модельдерді құруға және керісінше, шынайы процестерді сипаттайтын математикалық модельдерді суреттеп беруге бағыттау;

практикалық есептерді шешуде, алынған нәтижелерді бағалау мен олардың нақтылығын айқындауда лайықты математикалық әдістерді таңдап алу үшін логикалық және сыни тұрғыдан ойлауын, шығармашылық қабілеттерін дамыту;

коммуникативтік дағдыларын, оның ішінде, ақпаратты дұрыс және сауатты түрде беру, сонымен қатар түрлі ақпарат көздерінен, басылымдар мен электрондық құралдардан алынған ақпаратты қолдану қабілетін дамыту;

өздігінен және топта жұмыс істеуде қажетті тәуелсіздік, жауапкершілік, белсенділік, табандылық пен толеранттылық сияқты тұлғалық қасиеттерді дамыту;

математиканы оқыту процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану дағдыларын дамыту.

2-тарау. "Алгебра және анализ бастамалары" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Алгебра және анализ бастамалары" оқу пәнінің мазмұны

5. "Алгебра және анализ бастамалары" пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

- 1) 10-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 108 сағат;
- 2) 11-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 108 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

6. 10-сыныпқа арналған "Алгебра және анализ бастамалары" пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) 7-9-сыныптардағы алгебра курсын қайталау;

2) "Функция, оның қасиеттері және графигі". Функция және оның берілу тәсілдері. Функцияның графиктерін түрлендіру. Функцияның қасиеттері. Кері функция ұғымы. Күрделі функция;

3) "Тригонометриялық функциялар". Тригонометриялық функциялар, олардың қасиеттері мен графиктері. Арксинус, арккосинус, арктангенс, арккотангенс;

4) "Тригонометриялық теңдеулер мен теңсіздіктер". Қарапайым тригонометриялық теңдеулер. Тригонометриялық теңдеулерді шешу әдістері. Қарапайым тригонометриялық теңсіздіктерді шешу;

5) "Ықтималдық". Оқиға ықтималдығы және оның қасиеттері. Ықтималдықтарды қосу және көбейту ережелері;

6) "Туынды". Функцияның нүктедегі және шексіздіктегі шегі. Функцияның нүктедегі және жиындағы үзіліссіздігі. Туындының анықтамасы. Туындыны табу ережелері. Туындының физикалық және геометриялық мағынасы. Функция графигіне жүргізілген жанаманың теңдеуі. Күрделі функцияның туындысы. Тригонометриялық функциялардың туындылары;

7) "Туындының қолданылуы". Функцияның өсу және кему белгілері. Функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелері. Туындының көмегімен функцияны зерттеу және оның графигін салу. Функцияның кесіндідегі ең үлкен және ең кіші мәндері;

8) "Кездейсоқ шамалар және олардың сандық сипаттамалары". Кездейсоқ шамалар. Дискретті және үздіксіз кездейсоқ шамалар. Дискретті кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамалары;

9) 10-сыныптағы алгебра және анализ бастамалары курсын қайталау.

7. 11-сыныпқа арналған "Алгебра және анализ бастамалары" пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) 10-сыныптағы алгебра және анализ бастамалары курсын қайталау;

2) "Алғашқы функция және интеграл". Алғашқы функция және анықталмаған интеграл. Анықталмаған интеграл қасиеттері. Қисықсызықты трапеция және оның ауданы. Анықталған интеграл. Жазық фигуралар аудандары мен айналу денелерінің көлемдерін анықталған интеграл көмегімен есептеу;

3) "Дәреже және түбір. Дәрежелік функция". n -ші дәрежелі түбір және оның қасиеттері. Рационал көрсеткішті дәреже. Рационал көрсеткішті дәрежесі бар өрнектерді түрлендіру. Иррационал өрнектерді түрлендіру. Дәрежелік функция, оның қасиеттері мен графигі. Нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның туындысы мен интегралы;

4) "Иррационал теңдеулер". Иррационал теңдеулер. Иррационал теңдеулерді шешу әдістері;

5) "Көрсеткіштік және логарифмдік функциялар". Көрсеткіштік функция, оның қасиеттері мен графигі. Санның логарифмі және оның қасиеттері. Логарифмдік функция, оның қасиеттері мен графигі. Көрсеткіштік функцияның туындысы мен интегралы. Логарифмдік функцияның туындысы;

6) "Көрсеткіштік және логарифмдік теңдеулер мен теңсіздіктер". Көрсеткіштік теңдеулер. Логарифмдік теңдеулер. Көрсеткіштік теңсіздіктер. Логарифмдік теңдеулер. Логарифмдік теңсіздіктер;

7) "Математикалық статистика элементтері". Бас жиын және таңдама. Дискретті және интервалды вариациялық қатарлар. Кездейсоқ шаманың сандық сипаттамаларын таңдама бойынша бағалау;

8) 10-11 сыныптардағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау.

8. Оқу пәнінің білім мазмұны бөлімдерге бөлінген. Бұл бөлімдер күтілетін нәтижелер (біліктер немесе дағдылар, білім немесе түсініктер) түрінде берілген сыныптар бойынша оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады. Әр бөлімше ішінде тізбектеліп жазылған оқыту мақсаттары мұғалімге өз жұмысын жоспарлап, оқушылардың жетістіктерін бағалауға, сонымен қатар оқытудың келесі кезеңдері туралы ақпарат беруге мүмкіндік жасайды.

9. Оқу пәнінің мазмұны үш бөлімді қамтиды: "Алгебра", "Статистика және ықтималдықтар теориясы", "Математикалық модельдеу және анализ".

10. "Алгебра" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Алгебралық өрнектер және оларды түрлендіру,
- 2) Теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелері және жиынтықтары;
- 3) Тригонометрия.

11. "Статистика және ықтималдықтар теориясы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Ықтималдықтар теориясының негіздері;
- 2) Статистика және деректерді талдау.

12. "Математикалық модельдеу және анализ" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Математикалық анализ бастамалары;
- 2) Математикалық тіл және математикалық модель;
- 3) Математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығару.

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі

13. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

14. Білім алушыларға қойылатын мақсаттар:

1-бөлім. "Алгебра"		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1. Алгебралық өрнектер және оларды түрлендіру	10.1.1.	11.1.1. 11.1.1.1 - n-ші дәрежелі түбір және n-ші дәрежелі арифметикалық түбірдің анықтамасын білу; 11.1.1.2 - n-ші дәрежелі түбір қасиеттерін білу; 11.1.1.3 - рационал көрсеткішті дәреже анықтамасын және қасиеттерін білу; 11.1.1.4 - алгебралық өрнектерді түрлендіру үшін рационал көрсеткішті дәреже қасиеттерін қолдану; 11.1.1.5 - иррационал өрнектерді түрлендіруде n-ші дәрежелі түбір қасиеттерін қолдану;
	10.1.2.	11.1.2. 11.1.2.1 - иррационал теңдеудің анықтамасын білу, оның мүмкін болатын мәндер жиынын анықтай алу; 11.1.2.2 - теңдеудің екі жағын n дәрежеге шығару әдісі арқылы иррационал теңдеулерді шеше алу; 11.1.2.3 - айнымалыны алмастыру әдісі арқылы иррационал теңдеулерді шеше алу; 11.1.2.4 - көрсеткіштік теңдеулерді шеше алу; 11.1.2.5 - логарифмдік теңдеулерді шеше алу; 11.1.2.6 - көрсеткіштік теңсіздіктерді шеше алу;
2. Теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелері және		

жиынтықтары		11.1.2.7 - логарифмдік теңсіздіктерді шеше алу;
3. Тригонометрия	10.1.3.	11.1.3.
	<p>10.1.3.1 - тригонометриялық функциялар анықтамаларын, қасиеттерін білу және олардың графиктерін сала білу;</p> <p>10.1.3.2 - тригонометриялық функциялардың графиктерін түрлендірулер көмегімен сала білу ;</p> <p>10.1.3.3 - арксинус, арккосинус, арктангенс, арккотангенс анықтамаларын білу және олардың мәндерін таба білу;</p> <p>10.1.3.4 - құрамында кері тригонометриялық функциялары бар өрнектердің мәндерін табу;</p> <p>10.1.3.5 - қарапайым тригонометриялық теңдеулерді шеше алу;</p> <p>10.1.3.6 - тригонометриялық теңдеулерді көбейткіштерге жіктеу арқылы шеше алу;</p> <p>10.1.3.7 - квадрат теңдеуге келтірілетін тригонометриялық теңдеулерді шеше алу;</p> <p>10.1.3.8 - біртекті тригонометриялық теңдеулерді шеше алу;</p> <p>10.1.3.9 - қарапайым тригонометриялық теңсіздіктерді шеше алу;</p>	
2-бөлім. "Статистика және ықтималдықтар теориясы"		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
	10.2.1.	11.2.1.
	<p>10.2.1.1 - кездейсоқ оқиға ұғымын, кездейсоқ оқиға түрлерін білу және оларға мысалдар келтіру;</p> <p>10.2.1.2 - ықтималдықтар қасиеттерін қолданып, кездейсоқ оқиғалардың ықтималдығын есептеу;</p> <p>10.2.1.3 - ықтималдықтарды қосу және көбейту ережелерін:</p> <p>* $P(A \cdot B) = P(A) \cdot P(B)$;</p> <p>* $P(A + B) = P(A) + P(B)$;</p> <p>* $P(A + B) = P(A) + P(B) - P(A \cdot B)$ түсіну және қолдану;</p>	

1. Ықтималдықтар теориясының негіздері	<p>10.2.1.4 - кездейсоқ шаманың не екенін түсіну және кездейсоқ шамаларға мысалдар келтіру;</p> <p>10.2.1.5 - дискретті және үзіліссіз кездейсоқ шамалардың анықтамаларын білу және оларды ажырата алу;</p> <p>10.2.1.6 - кейбір дискретті кездейсоқ шамалардың үлестірім заңы кестесін құру;</p> <p>10.2.1.7 - дискретті кездейсоқ шаманың математикалық күтімі ұғымын және оның қасиеттерін білу;</p> <p>10.2.1.8 - дискретті кездейсоқ шаманың математикалық күтімін есептеу;</p> <p>10.2.1.9 - дискретті кездейсоқ шаманың дисперсиясы мен орташа квадраттық (стандартты) ауытқуын есептеу;</p> <p>10.2.1.10 - дискретті кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамаларын қолдану арқылы есептер шығару;</p>	
2. Статистика және деректерді талдау	10.2.2.	<p>11.2.2.</p> <p>11.2.2.1 - математикалық статистиканың негізгі терминдерін білу және түсіну;</p> <p>11.2.2.2 - дискретті және аралық вариациялық қатарларды құрастыру үшін таңдаманы өңдеу;</p> <p>11.2.2.3 - таңдама бойынша кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамаларын бағалау;</p>
3-бөлім. "Математикалық модельдеу және анализ"		
Бөлімше	10-сынып	11-сынып
	<p>10.3.1.</p> <p>10.3.1.1 - функция анықтамасын және берілу тәсілдерін білу;</p> <p>10.3.1.2 - функция графигіне түрлендірулер орындай алу (параллель көшіру, сығу және созу);</p> <p>10.3.1.3 - функция қасиеттерін анықтай алу;</p> <p>10.3.1.4 - функцияның берілген графигі бойынша оның қасиеттерін:</p> <p>1) функцияның анықталу облысы;</p> <p>2) функцияның мәндер жиыны;</p>	<p>11.3.1.</p> <p>11.3.1.1 - алғашқы функция және анықталмаған интеграл анықтамаларын білу;</p> <p>11.3.1.2 - анықталмаған интеграл қасиеттерін білу және қолдану;</p> <p>11.3.1.3 - негізгі анықталмаған интегралдарды</p> <p>1.</p> $\int x^n dx = \frac{x^{n+1}}{n+1} + C, n \neq -1;$ <p>2.</p>

1. Математикалық анализ
бастамалары

- 3) функцияның нөлдері;
 - 4) функцияның периодтылығы;
 - 5) функцияның бірсарындылық аралықтары;
 - 6) функцияның таңбатұрақтылық аралықтары;
 - 7) функцияның ең үлкен және ең кіші мәндері;
 - 8) функцияның жұптылығы, тақтылығы;
 - 9) функцияның шектелгендігі;
 - 10) функция үзіліссіздігі;
 - 11) функцияның экстремумдары сипаттай алу;
- 10.3.1.5 - кері функцияның анықтамасын білу және берілген функцияға кері функцияны табу және өзара кері функциялар графиктерінің орналасу қасиетін білу;
- 10.3.1.6 - $f(g(x))$ күрделі функциясын ажырата білу және функциялар композициясын құру;
- 10.3.1.7 - функцияның нүктедегі және шексіздіктегі шегінің анықтамасын білу;
- 10.3.1.8 - үзіліссіз функцияның анықтамасын білу;
- 10.3.1.9 - функция туындысының анықтамасын білу және анықтама бойынша функцияның туындысын табу;
- 10.3.1.10 - тұрақты функцияның және дәрежелік функцияның туындыларын табу;
- 10.3.1.11 - дифференциалдаудың ережелерін білу және қолдану;
- 10.3.1.12 - функция графигіне жүргізілген жанаманың теңдеуін құрастыру;
- 10.3.1.13 - тригонометриялық функциялардың туындыларын табу;
- 10.3.1.14 - күрделі функцияның анықтамасын білу және оның туындысын табу;
- 10.3.1.15 - функцияның аралықта өсуінің (кемуінің) қажетті және жеткілікті шартын білу және қолдану;
- 10.3.1.16 - функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелерінің анықтамаларын және

$$\int \cos x dx = \sin x + C;$$

3.

$$\int \sin x dx = -\cos x + C$$

;

4.

$$\int \frac{dx}{\cos^2 x} = \operatorname{tg}x + C$$

;

5.

$$\int \frac{dx}{\sin^2 x} = -\operatorname{ctg}x + C$$

білу және оларды есептер шығаруда қолдану;

11.3.1.4 - қисық сызықты трапецияның анықтамасын білу және оның ауданын табу үшін Ньютон-Лейбниц формуласын қолдану;

11.3.1.5 - анықталған интеграл ұғымын білу және оны есептеу;

11.3.1.6-берілген сызықтармен шектелген жазық фигураның ауданын есептеу;

11.3.1.7 - айналу денесінің көлемін анықталған интеграл көмегімен есептеу формуласын білу және қолдану;

11.3.1.8 - дәрежелік функция анықтамасын білу және дәреже көрсеткішіне тәуелді дәрежелік функция графигін салу;

11.3.1.9 - нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның туындысын табу ережелерін білу және қолдану;

11.3.1.10 - нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның интегралын табу ережелерін білу және қолдану;

11.3.1.11 - көрсеткіштік функция анықтамасын білу және оның графигін салу;

11.3.1.12 - көрсеткіштік функцияның негізіне қатысты қасиеттерін білу;

11.3.1.13 - сан логарифмі, ондық және натурал логарифмдер анықтамаларын білу;

	экстремумының бар болу шартын білу; 10.3.1.17 - функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелерін табу; 10.3.1.18 - туындының көмегімен функция қасиеттерін зерттеу және оның графигін салу; 10.3.1.19 - функцияның кесіндідегі ең үлкен және ең кіші мәндерін табу;	11.3.1.14 - логарифм қасиеттерін білу және оны логарифмдік өрнектерді түрлендіруде қолдану; 11.3.1.15 - логарифмдік функцияның анықтамасын, қасиеттерін білу және оның графигін салу; 11.3.1.16 - көрсеткіштік функцияның туындысы мен интегралын табу; 11.3.1.17 - логарифмдік функцияның туындысын табу;
2. Математикалық тіл және математикалық модель	10.3.2.	11.3.2.
	10.3.2.1 - туындының геометриялық мағынасын білу; 10.3.2.2 - туындының физикалық мағынасын білу;	
3. Математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығару	10.3.3.	11.3.3.
	10.3.3.1 - туындының физикалық мағынасына сүйене отырып, қолданбалы есептер шығару; 10.3.3.2 - туындының геометриялық мағынасын қолданып есептер шығару; 10.3.3.3 - функцияның ең үлкен (ең кіші) мәндерін табуға байланысты қолданбалы есептер шығару;	

15. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

16. Осы оқу бағдарламасы Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Алгебра және анализ бастамалары" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі қосымшада берілген ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

3-параграф. Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Алгебра және анализ бастамалары" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспары

1) 10-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
7-9-сыныптардағы алгебра курсы қайталау		
	Функция және оның берілу тәсілдері	10.3.1.1 - функция анықтамасын және берілу тәсілдерін білу;
		10.3.1.2 - функция графигіне түрлендірулер орындай алу (

	Функциялардың графиктерін түрлендіру	параллель көшіру, сығу және созу) ;
Функция, оның қасиеттері және графигі	Функция қасиеттері	10.1.1.3 - функция қасиеттерін анықтай алу; 10.3.1.4 - функцияның берілген графигі бойынша оның қасиеттерін: 1) функцияның анықталу облысы; 2) функцияның мәндер жиыны; 3) функцияның нөлдері; 4) функцияның периодтылығы; 5) функцияның бірсарындылық аралықтары; 6) функцияның таңбатұрақтылық аралықтары; 7) функцияның ең үлкен және ең кіші мәндері; 8) функцияның жұптылығы, тақтылығы; 9) функцияның шектелгендігі; 10) функция үзіліссіздігі; 11) функцияның экстремумдары сипаттай алу;
	Кері функция ұғымы	10.3.1.5 - кері функцияның анықтамасын білу және берілген функцияға кері функцияны табу және өзара кері функциялар графиктерінің орналасу қасиетін білу;
	Күрделі функция	10.3.1.6 - $f(g(x))$ күрделі функциясын ажырата білу және функциялар композициясын құру;
Тригонометриялық функциялар	Тригонометриялық функциялар, олардың қасиеттері мен графиктері	10.1.3.1 - тригонометриялық функциялар анықтамаларын, қасиеттерін білу және олардың графиктерін сала білу; 10.1.3.2 - тригонометриялық функциялардың графиктерін түрлендірулер көмегімен сала білу ;
	Арксинус, арккосинус, арктангенс , арккотангенс	10.1.3.3 - арксинус, арккосинус, арктангенс, арккотангенс анықтамаларын білу және олардың мәндерін таба білу; 10.1.3.4 - құрамында кері тригонометриялық функциялары бар өрнектердің мәнін табу;
2-тоқсан		
	Қарапайым тригонометриялық теңдеулер	10.1.3.5 - қарапайым тригонометриялық теңдеулерді шеше алу;

Тригонометриялық теңдеулер мен теңсіздіктер	Тригонометриялық теңдеулерді шешу әдістері	10.1.3.6 - тригонометриялық теңдеулерді көбейткіштерге жіктеу арқылы шеше алу; 10.1.3.7 - квадрат теңдеуге келтірілетін тригонометриялық теңдеулерді шеше алу; 10.1.3.8 - біртекті тригонометриялық теңдеулерді шеше алу;
	Қарапайым тригонометриялық теңсіздіктерді шешу	10.1.3.9 - қарапайым тригонометриялық теңсіздіктерді шеше алу
Ықтималдық	Оқиға ықтималдығы және оның қасиеттері	10.2.1.1 - кездейсоқ оқиға ұғымын, кездейсоқ оқиға түрлерін білу және оларға мысалдар келтіру; 10.2.1.2 - ықтималдықтар қасиеттерін қолданып, кездейсоқ оқиғалардың ықтималдығын есептеу;
	Ықтималдықтарды қосу және көбейту ережелері	10.2.1.3 - ықтималдықтарды қосу және көбейту ережелерін: * $P(A \cdot B) = P(A) \cdot P(B)$; * $P(A + B) = P(A) + P(B)$; * $P(A + B) = P(A) + P(B) - P(A \cdot B)$ түсіну және қолдану;
3-тоқсан		
Туынды	Функцияның нүктедегі және шексіздіктегі шегі	10.3.1.7 - функцияның нүктедегі және шексіздіктегі шегінің анықтамасын білу;
	Функцияның нүктедегі және жиындағы үзіліссіздігі	10.3.1.8 - үзіліссіз функцияның анықтамасын білу;
	Туындының анықтамасы	10.3.1.9 - функция туындысының анықтамасын білу білу және анықтама бойынша функцияның туындысын табу;
	Туындыны табу ережелері	10.3.1.10 - тұрақты функцияның және дәрежелік функцияның туындыларын табу; 10.3.1.11 - дифференциалдаудың ережелерін білу және қолдану;
	Туындының физикалық және геометриялық мағынасы	10.3.2.1 - туындының геометриялық мағынасын білу; 10.3.2.2 - туындының физикалық мағынасын білу; 10.3.3.1 - туындының физикалық мағынасына сүйене отырып, қолданбалы есептер шығару; 10.3.3.2 - туындының геометриялық мағынасын қолданып есептер шығару;

	Функция графигіне жүргізілген жанаманың теңдеуі	10.3.1.12 - функция графигіне жүргізілген жанаманың теңдеуін құрастыру;
	Күрделі функцияның туындысы	10.3.1.14 - күрделі функцияның анықтамасын білу және оның туындысын табу;
	Тригонометриялық функциялардың туындылары	10.3.1.13 - тригонометриялық функциялардың туындыларын табу;
Туындының қолданылуы	Функцияның өсу және кему белгілері	10.3.1.15 - функцияның аралықта өсуінің (кемуінің) қажетті және жеткілікті шартын білу және қолдану;
	Функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелері	10.3.1.16 - функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелерінің анықтамаларын және экстремумының бар болу шартын білу; 10.3.1.17 - функцияның кризистік нүктелері мен экстремум нүктелерін табу;
	Туындының көмегімен функцияны зерттеу және оның графигін салу	10.3.1.18 - туындының көмегімен функция қасиеттерін зерттеу және оның графигін салу;
	Функцияның кесіндідегі ең үлкен және ең кіші мәндері	10.3.1.19 - функцияның кесіндідегі ең үлкен және ең кіші мәндерін табу; 10.3.3.3 - функцияның ең үлкен (ең кіші) мәндерін табуға байланысты қолданбалы есептер шығару;
4-тоқсан		
Кездейсоқ шамалар және олардың сандық сипаттамалары	Кездейсоқ шамалар	10.2.1.4 - кездейсоқ шаманың не екенін түсіну және кездейсоқ шамаларға мысалдар келтіру;
	Дискретті және үздіксіз кездейсоқ шамалар	10.2.1.5 - дискретті және үзіліссіз кездейсоқ шамалардың анықтамаларын білу және оларды ажырата алу; 10.2.1.6 - кейбір дискретті кездейсоқ шамалардың үлестірім заңы кестесін құру;
	Дискретті кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамалары	10.2.1.7 - дискретті кездейсоқ шаманың математикалық күтімі ұғымын және оның қасиеттерін білу; 10.2.1.8 - дискретті кездейсоқ шаманың математикалық күтімін есептеу; 10.2.1.9 - дискретті кездейсоқ шаманың дисперсиясы мен

орташа квадраттық (стандартты) ауытқуын есептеу;
 10.2.1.10 - дискретті кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамаларын қолдану арқылы есептер шығару;

10-сыныптағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау

2) 11-СЫНЫП

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
10-сыныптағы алгебра және анализ бастамалары курсы қайталау		
Алғашқы функция және интеграл	Алғашқы функция және анықталмаған интеграл. Анықталмаған интеграл қасиеттері	11.3.1.1 - алғашқы функция және анықталмаған интеграл анықтамаларын білу; 11.3.1.2 - анықталмаған интеграл қасиеттерін білу және қолдану; 11.3.1.3 - негізгі анықталмаған интегралдарды 1. $\int x^n dx = \frac{x^{n+1}}{n+1} + C, n \neq -1;$ 2. $\int \cos x dx = \sin x + C;$ 3. $\int \sin x dx = -\cos x + C$; 4. $\int \frac{dx}{\cos^2 x} = \operatorname{tg} x + C$; 5. $\int \frac{dx}{\sin^2 x} = -\operatorname{ctg} x + C$ білу және оларды есептер шығаруда қолдану;
	Қисықсызықты трапеция және оның ауданы. Анықталған интеграл.	11.3.1.4 - қисықсызықты трапецияның анықтамасын білу және оның ауданын табу үшін Ньютон-Лейбниц формуласын қолдану; 11.3.1.5 - анықталған интеграл ұғымын білу және оны есептеу;
	Жазық фигуралар аудандары мен айналу денелерінің көлемдерін	11.3.1.6 - берілген сызықтармен шектелген жазық фигураның ауданын есептеу;

	анықталған интеграл көмегімен есептеу	11.3.1.7 - айналу денесінің көлемін анықталған интеграл көмегімен есептеу формуласын білу және қолдану;
2-тоқсан		
Дәреже мен түбір. Дәрежелік функция	n-ші дәрежелі түбір және оның қасиеттері	11.1.1.1 - n-ші дәрежелі түбір және n-ші дәрежелі арифметикалық түбірдің анықтамасын білу; 11.1.1.2 - n-ші дәрежелі түбір қасиеттерін білу;
	Рационал көрсеткішті дәреже	11.1.1.3 - рационал көрсеткішті дәреже анықтамасын және қасиеттерін білу;
	Рационал көрсеткішті дәрежесі бар өрнектерді түрлендіру	11.1.1.4 - алгебралық өрнектерді түрлендіру үшін рационал көрсеткішті дәреже қасиеттерін қолдану;
	Иррационал өрнектерді түрлендіру	11.1.1.5 - иррационал өрнектерді түрлендіруде n-ші дәрежелі түбір қасиеттерін қолдану;
	Дәрежелік функция, оның қасиеттері мен графигі	11.3.1.8 - дәрежелік функция анықтамасын білу және дәреже көрсеткішіне тәуелді дәрежелік функция графигін салу;
	Нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның туындысы мен интегралы	11.3.1.9 - нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның туындысын табу ережелерін білу және қолдану; 11.3.1.10 - нақты көрсеткішті дәрежелік функцияның интегралын табу ережелерін білу және қолдану;
Иррационал теңдеулер	Иррационал теңдеулер. Иррационал теңдеулерді шешу әдістері	11.1.2.1 - иррационал теңдеудің анықтамасын білу, оның мүмкін болатын мәндер жиынын анықтай алу; 11.1.2.2 - теңдеудің екі жағын n дәрежеге шығару әдісі арқылы иррационал теңдеулерді шеше алу; 11.1.2.3 - айнымалыны алмастыру әдісі арқылы иррационал теңдеулерді шеше алу;
3-тоқсан		
	Көрсеткіштік функция, оның қасиеттері мен графигі	11.3.1.11 - көрсеткіштік функция анықтамасын білу және оның графигін салу; 11.3.1.12 - көрсеткіштік функцияның негізіне қатысты қасиеттерін білу;

Көрсеткіштік және логарифмдік функциялар	Сан логарифмі және оның қасиеттері	11.3.1.13 - сан логарифмі, ондық және натурал логарифмдер анықтамаларын білу; 11.3.1.14 - логарифм қасиеттерін білу және оны логарифмдік өрнектерді түрлендіруде қолдану;
	Логарифмдік функция, оның қасиеттері мен графигі	11.3.1.15 - логарифмдік функцияның анықтамасын, қасиеттерін білу және оның графигін салу
	Көрсеткіштік функцияның туындысы мен интегралы	11.3.1.16 - көрсеткіштік функцияның туындысы мен интегралын табу;
	Логарифмдік функцияның туындысы	11.3.1.17 - логарифмдік функцияның туындысын табу;
Көрсеткіштік және логарифмдік теңдеулер мен теңсіздіктер	Көрсеткіштік теңдеулер	11.1.2.4 - көрсеткіштік теңдеулерді шеше алу;
	Логарифмдік теңдеулер	11.1.2.5 - логарифмдік теңдеулерді шеше алу;
	Көрсеткіштік теңсіздіктер	11.1.2.6 - көрсеткіштік теңсіздіктерді шеше алу;
	Логарифмдік теңсіздіктер	11.1.2.7 - логарифмдік теңсіздіктерді шеше алу;
4-тоқсан		
Математикалық статистика элементтері	Бас жиын және таңдама	11.2.2.1 - математикалық статистиканың негізгі терминдерін білу және түсіну;
	Дискретті және интервалды вариациялық қатарлар	11.2.2.2 - дискретті және аралық вариациялық қатарларды құрастыру үшін таңдаманы өңдеу;
	Кездейсоқ шаманың сандық сипаттамаларын таңдамалар бойынша бағалау	11.2.2.3 - таңдама бойынша кездейсоқ шамалардың сандық сипаттамаларын бағалау;
10-11 сыныптардағы алгебра және анализ бастамалары курсын қайталау		

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
14-қосымша
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы "16" қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
110-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Химия" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. "Химия" пәнін оқытудың мақсаты - білім алушыларға зат және олардың айналымы, заттар қасиеттерінің олардың құрамы мен құрылысына тәуелділігін түсіндіретін заңдар мен теориялар туралы білім жүйесін ұсыну, шынайы өмірде қауіпсіз қолдана алу, ақпаратты сыни бағалау және шешім қабылдау үшін химиялық үдерістердің мағынасын, негізгі заңдар мен заңдылықтарды түсіну.

3. Негізгі міндеттері:

1) заттар және олардың бір-бірімен әрекеттесу заңдылығы туралы білім жүйесін қалыптастыру (фактілер, түсініктер, заңдар және теориялар);

2) зияткерлік және экспериментальдық біліктер мен дағдылар түрінде іс-әрекеттердің танымал әдістерін жүзеге асыру тәжірибелерін қалыптастыру;

3) жаңа проблемаларды шешуде жаңа бір жағдайда бұрын меңгерілген білім және білікті өз бетімен жаңғыртуды талап ететін шығармашылық, ізденіс іс-әрекеттер тәжірибесін қалыптастыру, танымал іс-әрекеттер негізінде жаңа әдісін қалыптастыру;

4) қоғамның әрбір мүшесінің өмірлік проблемасын шешуге әсер ететін, "Химия" пәнінің жиынтық үлесі болып табылатын өзекті және пәндік құзыреттіліктің қалыптасуында көрінетін, қоршаған ортаға қарым-қатынасын көрсететін адам әрекетінің объектіге немесе қаражатқа құнды және сындарлы қарым-қатынас тәжірибесін қалыптастыру.

2-тарау. "Химия" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Химия" оқу пәнінің мазмұны

4. "Химия" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сыныпта аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты;

2) 11-сыныпта аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. Оқу пәнінің мазмұны 5 бөлімнен тұрады:

- 1) заттардың бөлшектері;
- 2) химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары;
- 3) химиялық реакциялардың энергетикасы;
- 4) химия және қоршаған орта;
- 5) химия және өмір.

6. "Заттардың бөлшектері" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) атомдар, иондар және молекулалар;
- 2) атом құрамы мен құрылысы;
- 3) атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы;
- 4) химиялық байланыстың түрлері.

7. "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) химиялық элементтердің периодтық заңы мен периодтық жүйесі;
- 2) заттар массасының сақталу заңы;
- 3) тотығу-тотықсыздану реакциялары.

8. "Химиялық реакциялардың энергетикасы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) химиялық реакцияның жылдамдығы;
- 2) химиялық тепе-теңдік;

3) қышқылдар мен негіздер теориялары. Электролиттер ерітінділеріндегі иондық тепе-теңдіктер.

9. "Химия және қоршаған орта" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Жер химиясы;
- 2) көміртек және оның қосылыстары.

10. "Химия және өмір" бөлімі "Биохимия" бөлімшесінен тұрады.

11. "Химия" оқу пәнінің 10-сыныптағы базалық білім мазмұны:

1) "Атом құрылысы. Атом – күрделі бөлшек", радиоактивтілік, энергетикалық деңгейлер және деңгейшелер, кванттық сандар және орбитальдар;"Орташа салыстырмалы атомдық массаны есептеу" тақырыбына есептер шығару;

2) Периодтар мен топтардағы "Элементтер мен олардың қосылыстарының периодты өзгеруі", период және топ бойынша қышқылды-негіздік қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары, периодтар және топтарда қосылыстардың тотығу-тотықсыздану қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары;

3) "Химиялық байланыс". Ковалентті байланыс, ковалентті байланыс қасиеттері, гибридтену түрлері: sp , sp^2 , sp^3 , электртерістілік және байланыс полярлығы, иондық байланыс, электронды жұптардың тебісу теориясы, металдық байланыс, сутекті байланыс;

№ 1 зертханалық тәжірибе: "Ковалентті байланысты заттардың (N_2 , O_2 , алмаз) модельдерін құрастыру";

4) "Стехиометрия". Химияның негізгі стехиометриялық заңдары, салыстырмалы атомдық және молекулалық масса, зат мөлшері;

5) "Кинетика". Химиялық реакция жылдамдығы, концентрацияның реакция жылдамдығына әсері, қысымның химиялық реакция жылдамдығына әсері, температураның химиялық реакция жылдамдығына әсері, катализ;

"Әрекеттесуші массалар заңы" тақырыбына есептер шығару;

№ 2 практикалық жұмыс: "Химиялық реакция жылдамдығына әртүрлі факторлардың әсерін зерттеу";

№ 2 зертханалық тәжірибе: "Химиялық реакция жылдамдығына әртүрлі катализаторлар әсерінің тиімділігін зерттеу";

6) "Химиялық тепе-теңдік". Химиялық тепе-теңдікке әсер ететін факторлар, Ле-Шателье-Браун принципі, тепе-теңдік константасы, өнеркәсіптік процестердегі химиялық тепе-теңдік;

№ 3 зертханалық тәжірибе: "Әртүрлі факторлардың динамикалық тепе теңдік күйіне әсерін зерделеу";

"Тепе-теңдік константасын мен тепе-теңдік күйдегі концентрацияларды табу";

7) "Тотығу-тотықсыздану реакциялары". гальваникалық элементтер, электролит;

8) "17-топ элементтері". Галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары, галогендердің тотығу-тотықсыздану қасиеттері, сулы ерітіндідегі галогенид иондарын анықтау, галогендер және олардың қосылыстарының қолданылуы;

9) "2 (II)-топ элементтері". 2 (II)-топ элементтерінің физикалық қасиеттері; 2 (II)-топ элементтерінің химиялық қасиеттері; табиғи карбонаттар;

10) "Органикалық химияға кіріспе". Органикалық заттардың құрамы мен құрылысы, функционалдық топтар, гомологтық қатар, алифатты қосылыстардың IUPAC номенклатурасы, изомерия түрлері, алкандар, алкандардың жану өнімдері, алкандардың бос-радикалды орынбасу реакциясы механизмі, галогендеу;

№ 4 зертханалық тәжірибе: "Органикалық заттар молекулаларының модельдерін құрастыру";

"Жану өнімдері және гомологиялық қатар бойынша заттардың молекулярлық формулаларын анықтау" тақырыбына есептер шығару

11) "Қанықпаған көмірсутектер". Алкендердің құрамы, құрылымы және реакцияға түсу қабілеті, стереоизомерия;

№ 5 зертханалық тәжірибе: "Байланыстың қанықпағандығына сапалық реакция";

12) "Галогеналкандар". Галогеналкандарды алу,

13) "Спирттер: біратомды, көпатомды спирттер". Спирттердің жіктелуі және химиялық қасиеттері, этил спиртін өнеркәсіптік өндіру, фенол, оның құрылысы мен қасиеттері;

№ 6 зертханалық тәжірибе: "Бір атомды және көпатомды спирттерге сапалық реакциялар";

Көрсетілім: "Глюкозаны ашыту арқылы этил спиртін алу";

12. "Химия" оқу пәнінің 11-сыныптағы базалық білім мазмұны

1) "Ароматты қосылыстар қатары". Бензол молекуласының құрылысы, бензол және оның гомологтарын алу, бензол және оның гомологтарының химиялық қасиеттері;

2) "Карбонилді қосылыстар". Карбонильді қосылыстардың құрылысы және номенклатурасы, альдегидтер мен кетондардың алынуы, карбон қышқылдарының қасиеттері, этерификация реакциясы, күрделі эфирлер және сабын;

№2 зертханалық тәжірибе: "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу";

3) "Тірі ағза химиясы". Көмірсулардың жіктелуі және олардың құрылысы, көмірсулардың қасиеттері және қолданылуы;

№ 2 зертханалық тәжірибе: "Альдегидоспирт ретінде глюкозаның химиялық қасиеттері. Крахмалға сапалық реакция";

4) "Аминдер және аминқышқылдары". Аминдердің жіктелуі және номенклатурасы, аминдердің физикалық, химиялық қасиеттері және алынуы, аминқышқылдарының құрамы, құрылысы, биологиялық рөлі, аминқышқылдардың физикалық және химиялық қасиеттері;

№ 3 зертханалық тәжірибе: "Аммиак және аминдер молекуласының модельдерін құрастыру"; пептидтік байланыс; нәруыздың түзілуі;

№ 4 зертханалық тәжірибе: "Аминқышқылы молекуласының модельдерін құрастыру және ассиметриялы көміртек атомын анықтау";

№ 5 зертханалық тәжірибе: "Аминқышқылдар қасиеттері";

4) "Тірі ағза химиясы". Нәруыздар, нәруыз молекулаларының құрылымы, полипептидтер құрылымын анықтау, ферменттер ролі және қолданылуы, ДНҚ құрылымы, биологиялық маңызды металдар, қоршаған ортаның ауыр металдармен ластануы, ауыр металдардың нәруыздарға әсері;

№ 6-зертханалық тәжірибесі "ДНҚ моделін жасау"

№ 1 практикалық жұмыс: "Денатурация және нәруыздардың түсті реакциялары";

6) "Синтетикалық полимерлер". Жоғары молекулалы қосылыстар, полимерлену реакциясы, поликонденсация реакциялары, полиамидтер мен полиэфирлер, пластиктердің қолданылуы және қоршаған ортаға әсері;

№ 7 зертханалық тәжірибе: "Полимерлер және олардың қасиеттері";

№ 2 практикалық жұмыс: "Пластмассаларды және талшықтарды тану";

7) "Органикалық синтез". Органикалық қосылыстардағы негізгі функционалдық топтар, органикалық заттардың генетикалық байланысы;

8) "14-топ элементтері". 14 (IV)-топ элементтері қасиеттерінің өзгеруі, 14 (IV) топ элементтері және олардың қосылыстарының химиялық қасиеттері, 14 (IV)-топ элементтері оксидтерінің қасиеттері, жай заттардың табиғатта таралу түрлері және алыну әдістері;

9) "Азот және күкірт". Азот молекуласы құрылысының ерекшеліктері мен қасиеттері, аммиак және аммоний тұздары, азотты тыңайтқыштардың өнеркәсіптік алынуы, азот оксидтері және нитраттарының қоршаған ортаға экологиялық әсері, күкірттісутек және сульфидтер, күкірт оксидтері, күкірт диоксидінің қоршаған ортаға әсері және қолданылуы; күкірт қышқылын алудың жанасу әдісі;

Көрсетілім: "Күкірт және азот қышқылдарының тотықтырғыш қасиеттері";

10) "Қышқыл және негіз ерітінділері". Қышқыл және негіздер теориясы, судың иондық көбейтіндісі, сутектік көрсеткіш, қышқыл және негіздер күші, буферлі ерітінділер;

11) "Металдар өндірісі". Металдар және құймаларды алу, электролитті өнеркәсіпте қолдану, металл өндірісі кезіндегі қоршаған ортаны қорғау проблемалары;

12) "Ауыспалы металдар". Ауыспалы металдардың жалпы сипаттамасы; кешенді қосылыстар; ауыспалы металдардың биологиялық ролі;

13) "Жаңа заттарды және материалдарды өндіру". Жаңа материалдарды әзірлеу және құру, физиологиялық белсенді табиғи және синтетикалық қосылыстар, дәрілік препараттарды синтездеу және өндіру, нанотехнология, нанокөміртекті бөлшектердің құрылымы, жаңа полимерлерді алу, жаңа материалдардың практикалық мәні;

14) "Жасыл химия". "Жасыл химияның" 12 принципі. Атмосфера, гидросфера, литосфераның ластануы. Жердің озон қабатының бұзылуы, Ғаламдық жылыну.

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі

13. Бағдарламада "оқыту мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10"-сынып, "2.1" – екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

1) Заттардың бөлшектері

Білім алушылар жасай алады		
	10-сынып	11-сынып
1.1 Атомдар, молекулалар және иондар	10.1.1.1 химияның негізгі стехиометриялық заңдарының тұжырымдамасын, қолдану аясын атау: зат массасының сақталу заңы, көлем қатынастар заңы, Авогадро заңы;	
1.2 Атомның құрамы мен құрылысы	10.1.2.1 "нуклидтер" мен "нуклондар" ұғымының мағынасын түсіндіру; 10.1.2.2 қоспадағы химиялық элементтің табиғи изотоптарының орташа салыстырмалы атомдық массаларын есептеу;	

	10.1.2.3 радиоактивтіліктің табиғатын және радиоактивті изотоптарды қолдануды түсіндіру	
1.3 Атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы	10.1.3.1 квант сандарының сипаттамасы мен мәндерін атау; 10.1.3.2 алғашқы 36 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын жазу	
1.4 Химиялық байланыстың түрлері	10.1.4.1 донор-акцепторлы және алмасу механизмі бойынша ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру; 10.1.4.2 қос және үш еселі байланыстың түзілуін түсіндіру; 10.1.4.3 ковалентті байланыстың қасиеттерін сипаттау; 10.1.4.4 әртүрлі гибридтену түрлерін түсіндіру; 10.1.4.5 заттың құрылысы мен қасиеттерінің өзара байланысын түсіндіру; 10.1.4.6 атомдардың электртерістілік ұғымының физикалық мәнін түсіндіру және оның негізінде химиялық байланыстың түрін болжау; 10.1.4.7 иондық байланыстың қарама-қарсы зарядталған иондардың электростатикалық тартылуы нәтижесінде түзілетіндігін түсіну; 10.1.4.8 металдық байланыстың табиғатын және оның металдардың физикалық қасиеттеріне әсерін түсіндіру; 10.1.4.9 сутекті байланыстың түзілу механизмін түсіндіру;	

2) Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары

Білім алушылар білуі тиіс:

	10-сынып	11-сынып
		11.2.1.1 14 (IV) топ элементтерінің физикалық және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру; 11.2.1.2 14 (IV) элементтерінің және олардың қосылыстарының химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 11.2.1.3 14 (IV) топ элементтерінің +2 және +4 тотығу дәрежелі

2.1 Периодтық заң және периодтық жүйе

10.2.1.1 химиялық элемент атомдарының қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарының сипаттау: радиусы, иондану энергиясы, электронтартқыштық, электртерістілік және тотығу дәрежесі

10.2.1.2 период және топ бойынша химиялық элементтердің оксидтерінің, гидроксидтерінің және сутекті қосылыстарының қышқылдық-негіздік қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру

10.2.1.3 топ бойынша галогендердің физикалық және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру

10.2.1.4 галогендердің тотығу-тотықсыздану реакция теңдеулерін құрастыру

10.2.1.5 2 (II) топ элементтерінің физикалық және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіре алу

10.2.1.6 - табиғаттағы карбонаттар айналымының схемасын құру және олардың қолданылу аймағын атау

оксидтерінің қасиеттерін түсіндіре алу

11.2.1.4 14 (IV) топ элементтерінің жай заттары және химиялық қосылыстарының алыну әдістерін сипаттау;

11.2.1.5 азот молекуласының төмен химиялық белсенділігін түсіндіріңіз

11.2.1.6 аммоний ионындағы байланыстардың түзілу механизмін түсіндіру

11.2.1.7 азот тыңайтқыштары өндірісі үдерісін түсіндіру;

11.2.1.8 азот оксидтерінің атмосфераға, нитраттардың топыраққа және су ресурстарына әсерін талдау;

11.2.1.9 азот қосылыстарының қоршаған ортаға әсерін азайту мәселелерін шешудің жолдарын ұсыну;

11.2.1.10 - күкіртсутектің тотықсыздандырғыш қасиеттерін түсіндіру;

11.2.1.11 - сульфид-ионының сапалық реакциясын білу;

11.2.1.12 - атмосфераның күкірт диоксидімен ластану көздерін және қышқыл жаңбырдың түзілу мәселелерін атау;

11.2.1.13 тағам өнеркәсібінде күкірт (IV) оксидін қолданылу аймағын атау;

11.2.1.14 - күкірт қышқылын жанасу әдісімен алу процесін түсіндіру;

11.2.1.15 - күкірт қышқылының қолдану аймағын атау;

11.2.1.16 - ауыспалы элементтер айналымы тотығу дәрежесін көрсететінін білу;

11.2.1.17 атомдар құрылысы негізінде ауыспалы металдардың физикалық және химиялық қасиеттерін түсіндіру;

11.2.1.18 кешенді қосылыстың құрылымын сипаттау;

11.2.1.19 гемоглобин құрамында темір (+2) кешенінің болатынын түсіндіру және оттегін тасымалдаудағы оның ролін түсіну;

		11.2.1.20 иіс газымен улану қалай жүретіндігін түсіндіру және алғашқы көмек көрсету әдісін сипаттау
2.2 Заттар массасының сақталу заңы	10.2.2.1 қалыпты және стандартты жағдайда "молярлық концентрация", "молярлық көлем" шамаларын қолданып есептеулер жүргізу; 10.2.2.2 бастапқы заттардың белгілі зат мөлшерлері (массалары, көлемдері, бөлшек сандары) бойынша реакцияға қатысқан заттардың біреуі артық мөлшерде және құрамында белгілі үлесте қоспалары бар болған жағдайда реакция өнімдерінің зат мөлшерлерін (массаларын, көлемдерін, бөлшек сандарын) есептеу;	11.2.2.1 параллель жүретін реакциялар теңдеулері бойынша есептер шығару;
2.3 Стандартты электрондық потенциалдар	10.2.3.1 электронды баланс әдісімен тотығу-тотықсыздану реакциясы теңдеулерін құрастыру; 10.2.3.2 жартылай иондық реакция әдісімен тотығу – тотықсыздану реакцияларының электрондық-иондық теңдеулерін құрастыру; 10.2.3.3 "стандартты электродтық потенциал" ұғымын түсіндіру; 10.2.3.4 гальваникалық элементтің жұмыс принципі түсіндіру; 10.2.3.5 аккумуляторларды зарядтау және разрядтау процесін сипаттау;	11.2.3.1 металдарды алудың маңызды әдістерін талдау: гидрометаллургия, пирометаллургия, электрометаллургия және олардың артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау; 11.2.3.2 ғылымда, техникада және тұрмыста қолданылатын маңызды құймалардың құрамын білу: шойын, болат, жез, қола, мельхиор, дюралюминий; 11.2.3.3 шойын және болатты алу әдістерін және қасиеттерін сипаттау; 11.2.3.4 металдарды электролизбен алу әдісін түсіндіру; 11.2.3.5 гальваностегия, гальванопластика процесстерін ажырату; 11.2.3.6 коррозиядан қорғау және декоративті мақсаттар үшін гальваникалық жабындарды қолдану принциптерін зерделеу; 11.2.3.7 металлургия өнеркәсібінің экологиялық проблемаларын түсіндіру

3) Химиялық реакциялардың энергетикасы

Білім алушылар жасай алады		
	10-сынып	11-сынып

3.1 Химиялық реакциялардың жылдамдығы	<p>10.3.2.1 гомогенді және гетерогенді реакциялар үшін жылдамдық өрнегін білу</p> <p>10.3.2.2 қарапайым реакциялардың орташа жылдамдығына есептеулер жүргізу</p> <p>10.3.2.3 қайтымды реакциялар үшін әрекеттесуші массалар заңының қолданылатындығын түсіндіру</p> <p>10.3.2.4 әрекеттесуші массалар заңы бойынша есептеулер жүргізу ;</p> <p>10.3.2.5 химиялық реакция жылдамдығына қысымның әсерін түсіндіру</p> <p>10.3.2.6 химиялық реакция жылдамдығына температураның және концентрацияның әсерін тәжірибе жүзінде зерделеу</p> <p>10.3.2.7 гомогенді және гетерогенді катализді ажырату</p>	
3.2 Химиялық тепе-теңдік	<p>10.3.3.1 химиялық тепе-теңдікке температура, концентрация және қысым өзгерісінің әсерін болжау;</p> <p>10.3.3.2 әр түрлі факторлардың тепе-теңдіктің ығысуына әсерін тәжірибе жүзінде зерттеу;</p> <p>10.3.3.3 реакция үшін тепе-теңдік константасының өрнегін құру;</p> <p>10.3.3.4 тепе-теңдік константасына әр түрлі факторлардың әсерін болжау;</p> <p>10.3.3.5 тепе-теңдік константасына қатысты есептерді шығару;</p>	
3.3 Қышқылдар мен негіздер теориясы. Электролиттер ерітінділеріндегі иондық тепе-теңдіктер		<p>11.3.4.1 Аррениус, Льюис және Бренстед-Лоури теорияларын және олардың қолдану шектерін сипаттау және түсіну;</p> <p>11.3.4.2 судың иондық көбейтіндісін білу;</p> <p>11.3.4.3 күшті қышқыл және күшті негіздің рН ін есептеу;</p> <p>11.3.4.4 буферлі ерітінділердің қолдану аймағын атау;</p>

4) Химия және қоршаған орта

Білім алушылар жасай алады		
	10-сынып	11-сынып

<p>4.1 Жер химиясы</p>		<p>11.4.1.1 "Жасыл химияның" 12 принципін атау және оны түсіндіру; 11.4.1.2 атмосфера, гидросфера және литосфераның ластану масштабын түсіндіру; 11.4.1.3 озон қабатының бұзылу себептерін зерделеу; 11.4.1.4 "парникті эффектiнiң" салдарларын болжау; 11.4.1.5 ғаламдық мәселелердi шешудiң жолдарын бағалау</p>
	<p>10.4.2.1 - органикалық химия - бұл көмірсутектер және олардың туындыларының химиясы деп түсіну 10.4.2.2 - көмірсутектердің эмпирикалық, молекулалық, құрылымдық және кеңістіктік формулаларын ажырату 10.4.2.3 - гомологтық қатардың қалыптасуын және оның өкілдері қасиеттерінің ұқсастығын түсіндіру 10.4.2.4 - қосылыстардың құрылымдық формуласын құру және оларды IUPAC номенклатурасы бойынша атау 10.4.2.5 - изомерия түрлерін атау және изомерлер формулаларын құрастыру: құрылымдық, байланыстың орны бойынша, функционалдық топтар және классаралық изомерлер 10.4.2.6 - әр түрлі алкандардың жану процесін зерттеу және олардың отын ретінде қолдануын түсіндіру 10.4.2.7 - алкандардың жану өнімдерін және қоршаған ортаға экологиялық салдарын бағалау 10.4.2.8 - берілген жану өнімдері бойынша заттың гомологтық қатары бойынша молекулалық формуласын анықтау 10.4.2.9 - алкандардың галогендеу реакция теңдеулерін құру 10.4.2.10 - "қанықпағандық" терминін және оның қосылыстың қасиеттеріне әсерін түсіндіру</p>	<p>11.4.2.1 альдегидтердің, кетондардың және карбон қышқылдарының функциональды топтарының құрылысын сипаттау; 11.4.2.2 альдегидтердің, кетондардың және карбон қышқылдарының құрылымдық формулаларын құрастыру және оларды IUPAC бойынша атау 11.4.2.3 альдегидтер және кетондарды алудың түрлі әдістерін түсіндіру 11.4.2.4 карбон қышқылдарының химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру 11.4.2.5 карбон қышқылдарының физикалық қасиеттерін және алыну жолдарын түсіндіру 11.4.2.6 карбон қышқылдары, күрделі эфирлер, сабын, синтетикалық жуғыш заттар және биодизельді отындардың қолданылу аймағын атау 11.4.2.7 майлардың құрамы мен құрылысын білу 11.4.2.8 бензол және оның гомологтарын алу реакцияларын құрастыру 11.4.2.9 толуол молекуласындағы атомдардың өзара әсерлесуін түсіндіру 11.4.2.10 "мономер", "құрылымдық буын", "олигомер", "полимер", "полимерлену дәрежесі" негізгі ұғымдарын ажырату 11.4.2.11 полимерлену реакциясының теңдеуін құрастыру, поликонденсация реакциясының теңдеуін құру</p>

4.2 Көміртек және оның қосылыстары

10.4.2.11 - алкендердің қанықпағандығын тәжірибе жүзінде дәлелдеу	11.4.2.12 поликонденсация реакциясы негізінде алынатын полимерлер гидролизденіп, биологиялық ыдырай алатынын түсіну
10.4.2.12 - химиялық реагенттерге қатысы бойынша пластиктердің салыстырмалы инерттілігін тәжірибе жүзінде дәлелдеу	11.4.2.13 пластмасса және наноталшықтарды тәжірибе жүзінде анықтау
10.4.2.13 полиэтилен өндірісі процесінің схемасын құру	11.4.2.14 қоршаған ортаға пластиктер өндірісінің және қолданысының әсерін талдау
10.4.2.14 алкадиендердің құрылысы негізінде олардың қасиеттерін түсіндіру	11.4.2.15 полимерлерді утилизациялау процесін сипаттау
10.4.2.15 каучук пен резинаның табиғатта таралуын, алыну жолдарын оқу	11.4.2.16 жаңа материалдарды жасаумен және өндірумен айналысатын ғылымдар саласын атау
10.4.2.16 алкиндердің құрылымдық формулаларын құрастыру, химиялық қасиеттері мен алыну жолдарын оқу	11.4.2.17 аспиринді, таксолды физиологиялық белсендігі жоғары табиғи және синтетикалық қосылыстардың өкілдері ретінде атау
10.4.2.17 термиялық және катализдік крекинг процесін түсіндіру	11.4.2.18 синтетикалық дәрілік препарат үлгісі ретінде аспиринді алу процесін сипаттау
10.4.2.18 мұнайға серік газдардан маңызды өнімдер алу жолдарын білу	11.4.2.19 дәрілік заттарды өндіру проблемаларын атау
10.4.2.19 спирттерді функционалдық топтардың орналасуы және гидроксил тобының саны бойынша жіктеу	11.4.2.20 "нанобөлшек", "нанохимия" және "нанотехнология" ұғымдарының физикалық мәнін түсіндіру;
10.4.2.20- біратомды және көпатомды спирттерге сапалық реакция жүргізу	11.4.2.21 нанобөлшектерді синтездеу және зерттеу әдістерін сипаттау;
10.4.2.21 - этанолды этиленді гидратациялау және глюкозаны ашыту арқылы алу реакциясының теңдеулерін құрастыру	11.4.2.22 нанобөлшектердің қолдану аймағын атау
10.4.2.22 - этанолды алу әдістерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау;	11.4.2.23 наноматериалдардың ерекшеліктерін сипаттау
10.4.2.23 спирттердің адам ағзасына уытты әсерін зерделеу	11.4.2.24 сапалық реакциялар көмегімен функционалды топтарды анықтау
10.4.2.24 фенолдың құрамы мен құрылысын, пластмасса өндіруде фенолдың қолданылуын білу	11.4.2.25 физикалық және химиялық сынақ көмегімен қосылыстарды анықтау
10.4.2.25 галогеналкандарды алу реакциясының радикалды механизмін түсіндіру;	11.4.2.26 органикалық қосылыстардың негізгі кластарының генетикалық байланысын сипаттау
10.4.2.26 галогеналкандардың әсеріне байланысты қоршаған ортада туындаған мәселелерді айқындау;	11.4.2.27 қарапайым органикалық синтезді жүргізе алу және түзілген өнімнің шығымын бағалау

5) Химия және өмір

	10-сынып	11-сынып
<p>5.1 Биохимия</p>		<p>11.5.1.1 аминдердің жіктелуін және номенклатурасын білу; 11.5.1.2 аммиак және аминдер құрылымын салыстыру; 11.5.1.3 аминдердің физикалық қасиеттерін түсіндіру; 11.5.1.4 аминқышқылдардың жүйелі және тривиальді аталуын білу; 11.5.1.5 аминқышқылдар молекулаларының құрамын, құрылысын сипаттау; 11.5.1.6 алмастырылатын және алмастырылмайтын аминқышқылдардың биологиялық ролін түсіндіру; 11.5.1.7 аминқышқылдардың биполярлы иондар түзу қабілетін түсіндіру; 11.5.1.8 -аминқышқылдардан нәруыздар алу кезінде пептидтік байланыстардың түзілуін түсіну; 11.5.1.9 нәруыздар гидролизнің реакция теңдеуін құрастыру; 11.5.1.10 глюкоза, фруктоза, рибоза, дезоксирибоза, сахароза, крахмал және целлюлозаның молекулаларының сызықты және циклді формасын құрастыру; 11.5.1.11 крахмалға сапалық реакция жүргізе алу; 11.5.1.12 сахароза, крахмал, целлюлозаның гидролиз өнімдерін атау; 11.5.1.13 крахмал және целлюлозаның құрылысын, қасиеттерін салыстыру; 11.5.1.14 нәруыздардың өмір үшін ролін сипаттау; 11.5.1.15 ақуызға сапалық реакцияларды тәжірибе жүзінде жасау; 11.5.1.16 "құлып және кілт" моделі тұрғысынан ферменттердің әрекетін және ферментативті катализ процесін түсіндіру; 11.5.1.17 ингибирлі бәсекелестікті түсіндіру; 11.5.1.18 ДНҚ құрылымының моделін сипаттау;</p>

	11.5.1.19 биологиялық маңызды металдардың: темір, магний, кальций, калий, натрийдің ролін бағалау; 11.5.1.20 қоршаған ортаның ауыр металдармен ластану көздерін атау; 11.5.1.21 ауыр металдардың тірі ағзаға уытты әсерін түсіндіру
--	---

14. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

15. Осы оқу бағдарламасы Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Химия" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес іске асырылады.

3-параграф. Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Химия" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыбы/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
10.1 Атом құрылысы	Атом – күрделі бөлшек. "Орташа салыстармалы атомдық массаны есептеу" тақырыбына есептер шығару	10.1.2.1 "нуклидтер" мен "нуклондар" ұғымының физикалық мәнін түсіндіру 10.1.2.2 табиғи қоспадағы химиялық элемент изотоптарының орташа салыстырмалы атомдық массаларын есептеу
	Радиоактивтілік	10.1.2.3 радиоактивтіліктің табиғатын және радиоактивті изотоптарды қолдануды түсіндіру
	Энергетикалық деңгейлер. Кванттық сандар және орбитальдар	10.1.3.1 Квант сандарының мәні мен сипаттамасын атау 10.1.3.2 алғашқы 36 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын жазу
10.1 Элементтер мен олардың қосылыстарының периоды өзгеруі	Период және топ бойынша элементтер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары	10.2.1.1 химиялық элемент атомдарының физикалық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарының сипаттау: атом радиусы, иондану энергиясы, электронтартқыштық, электртерістілік және тотығу дәрежесі
	Периодтар және топтарда қосылыстардың	10.2.1.2 период және топ бойынша химиялық элементтердің оксидтерінің, гидроксидтерінің

	тотығу-тотықсыздану қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары	және сутекті қосылыстарының қышқылдық-негіздік қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру
10.1 Химиялық байланыс	Ковалентті байланыс.Ковалентті байланыс қасиеттері	10.1.4.1 донор-акцепторлы және алмасу механизмі бойынша ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру 10.1.4.2 қос және үш еселі байланыстың түзілуін түсіндіру 10.1.4.3 ковалентті байланыстың қасиеттерін сипаттау
	Гибридтену түрлері: sp, sp ² , sp ³ . №1 зертханалық тәжірибе " Ковалентті байланысты заттардың (N ₂ , O ₂ , алмаз) моделін құрастыру "	10.1.4.4 гибридтелу түрінің әртүрлілігінің физикалық мәнін түсіндіру 10.1.4.5 заттың құрылысы мен қасиеттерінің өзара байланысын түсіндіру
	Электртерістілік және байланыс полярлығы	10.1.4.6 атомдардың электртерістілік ұғымының физикалық мәнін түсіндіру және оның негізінде химиялық байланыстың түрін болжау
	Иондық байланыс	10.1.4.7 иондық байланыстың қарама-қарсы зарядталған иондардың электростатикалық тартылуы нәтижесінде түзілетіндігін түсіну
	Металдық байланыс	10.1.4.8 металдық байланыстың табиғатын және оның металдардың физикалық қасиеттеріне әсерін түсіндіру
	Сутектік байланыс	10.1.4.9 сутекті байланыстың түзілу механизмін түсіндіру
10.1 Стехио-метрия	Химияның негізгі стехиометриялық заңдары	10.1.1.1 химияның негізгі стехиометриялық заңдарының тұжырымдамасын, қолдану аясын атау: зат массасының сақталу заңы, көлем қатынастар заңы, Авогадро заңы
	Реакция теңдеулері бойынша есептеулер. "Теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы өнімнің проценттік шығымын есептеу"	10.2.2.1 қалыпты және стандартты жағдайда "молярлық концентрация", "молярлық көлем" ұғымдарын қолданып есептеулер жүргізу 10.2.2.2 бастапқы заттардың белгілі зат мөлшерлері (массалары, көлемдері, бөлшек сандары) бойынша реакцияға қатысқан заттардың біреуі артық мөлшерде және құрамында белгілі үлесте қоспалары бар болған жағдайда

		реакция өнімдерінің зат мөлшерлерін (массаларын, көлемдерін, бөлшек сандарын) есептеу
2 тоқсан		
10.2 Кинетика	Химиялық реакция жылдамдығы	10.3.2.1 гомогенді және гетерогенді реакциялар үшін жылдамдық өрнегін білу 10.3.2.2 қарапайым реакциялардың орташа жылдамдығына есептеулер жүргізу
	Концентрацияның реакция жылдамдығына әсері. Қысымның реакция жылдамдығына әсері. Есеп шығару "Әрекеттесуші массалар заңы"	10.3.2.3 қайтымды реакциялар үшін әрекеттесуші массалар заңының қолданылатындығын түсіндіру 10.3.2.4 әрекеттесуші массалар заңы бойынша есептеулер жүргізу 10.3.2.5 химиялық реакция жылдамдығына қысымның әсерін түсіндіру
	Температураның реакция жылдамдығына әсері. №1 практикалық жұмыс "Химиялық реакция жылдамдығына әр түрлі факторлардың әсерін зерттеу".	10.3.2.6 химиялық реакция жылдамдығына температураның және концентрацияның әсерін тәжірибе жүзінде зерделеу
	Катализ. №2 зертханалық тәжірибе "Реакция жылдамдығына әр түрлі катализаторлар әсерінің тиімділігін зерттеу"	10.3.2.7 гомогенді және гетерогенді катализді ажырату;
	Химиялық тепе-теңдікке әсер ететін факторлар. Ле-Шателье-Браун принципі. №3 зертханалық тәжірибе "Динамикалық тепе-теңдік күйіне әр түрлі факторларды зерттеу"	10.3.3.1 химиялық тепе-теңдікке температура, концентрация және қысым өзгерісінің әсерін болжау 10.3.3.2 әр түрлі факторлардың тепе-теңдіктің ығысуына әсерін тәжірибе жүзінде зерттеу
10.2 Химиялық тепе-теңдік	Тепе-теңдік константасы. "Тепе-теңдік константасын мен тепе-теңдік күйдегі концентрацияларды табу" тақырыбына есептер шығару	10.3.3.3 берілген реакция үшін тепе-теңдік константасын жазу; 10.3.3.4 тепе-теңдік константасына әр түрлі факторлардың әсерін болжау 10.3.3.5 тепе-теңдік константасына қатысты есептерді шығару
3-тоқсан		
	Тотығу-тотықсыздану процесі	10.2.3.1 электрондық-иондық баланс әдісімен тотығу-тотықсыздану реакциясы теңдеулерін құрастыру

10.3 Тотығу-тотықсыздану реакциялары		10.2.3.2 жартылай иондық реакция әдісімен тотығу-тотықсыздану реакция теңдеулерін құрастыру
10.3 17-топ элементтері 10.3 топ элементтері 2 (II) группы	Гальваникалық элементтер.	10.2.3.4 гальваникалық элементтің жұмыс принципін түсіндіру; 10.2.3.5 аккумуляторларды зарядтау және разрядтау процесін сипаттау
	Галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары	10.2.1.3 топ бойынша галогендердің физикалық және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру
	Галогендердің тотығу-тотықсыздану қасиеттері	10.2.1.4 галогендердің тотығу-тотықсыздану реакция теңдеулерін құрастыру
	2 (II)-топ элементтерінің физикалық және химиялық қасиеттері	10.2.1.5 2 (II) топ элементтерінің физикалық және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіре алу
	Табиғи карбонаттар	10.2.1.6 табиғаттағы карбонаттар айналымының схемасын құру және олардың қолданылу аймағын атау
10.3 Органикалық химияға кіріспе	Органикалық заттардың құрамы мен құрылысы	10.4.2.1 органикалық химия - бұл көмірсутектер және олардың туындыларының химиясы деп түсіну 10.4.2.2 көмірсутектердің эмпирикалық, молекулалық, құрылымдық және кеңістіктік формулаларын ажырату
	Гомологтық қатар.Алифатты қосылыстардың Теориялық және қолданбалы химияның халықаралық одағы номенклатурасы. №4 зертханалық тәжірибе "Органикалық заттар молекулаларының модельдерін құрастыру"	10.4.2.3 гомологтік қатардың қалыптасуын және оның өкілдері қасиеттерінің ұқсастығын түсіндіру; 10.4.2.4 - қосылыстардың құрылымдық формуласын құру және оларды IUPAC номенклатурасы бойынша атау
	Изомерия түрлері.	10.4.2.5 изомерия түрлерін атау және изомерлер формулаларын құрастыру: құрылымдық, байланыстың орны бойынша, функционалдық топтар және классаралық изомерлер
	Алкандар. Алкандардың жану өнімдері. "Жану өнімдері және	10.4.2.6 әр түрлі алкандардың жану процесін зерттеу және олардың отын ретінде қолдануын түсіндіру

	гомологтық қатарлар бойынша заттардың формулаларын анықтау " тақырыбына есептер шығару	10.4.2.7 алкандардың жану өнімдерін және қоршаған ортаға экологиялық салдарын бағалау; 10.4.2.8 берілген жану өнімдері бойынша заттың молекулалық формуласын анықтау
	Алкандардың бос-радикалды орынбасу реакциясы механизмі. Галогендеу	10.4.2.9 алкандардың галогендеу реакция теңдеулерін құру
4-тоқсан		
	Алкандардың құрамы, құрылымы және реакцияға түсу қабілеті. №5 зертханалық тәжірибе " Байланыстың қанықпағандығына сапалық реакция"	10.4.2.10 "қанықпағандық" терминін және оның қосылыстың қасиеттеріне әсерін түсіндіру 10.4.2.11 - алкандардың қанықпағандығын тәжірибе жүзінде дәлелдеу
	Полимеризация.	10.4.2.12 химиялық реагенттерге қатысы бойынша пластиктердің салыстырмалы инерттілігін тәжірибе жүзінде дәлелдеу 10.4.2.13 полиэтилен өндірісі процесінің схемасын құру
	Алкадиендер	10.4.2.14 алкадиендердің қасиеттерін олардың құрылысы негізінде түсіндіру 10.4.2.15 алкиндердің табиғатта таралуын, каучук пен резинаның алынуын зерделеу
	Алкиндер	10.4.2.16 алкиндердің құрылымдық формулаларын құрастыру, алкиндердің химиялық қасиеттері мен алыну жолдарын зерделеу
	Мұнай, құрамы, алыну жолдары. Табиғи газдар және көмір: негізгі өнімдер және оны өндіру жолдары	10.4.2.17 термиялық және катализдік крекинг процесін түсіндіру 10.4.2.18 мұнайға серік газдардан маңызды өнімдер алу жолдарын білу
10.4 Галоген-алкандар	Галогеналкандарды алу	10.4.2.25 галогеналкандарды алу реакциясының радикалды механизмін түсіндіру; 10.4.2.26 галогеналкандардың әсеріне байланысты қоршаған ортада туындаған мәселелерді айқындау
	Спирттердің жіктелуі және химиялық қасиеттері. №6 зертханалық тәжірибе "Біратомды	10.4.2.19 спирттерді функционалдық топтардың орналасуы және гидроксил тобының саны бойынша жіктеу

10.4 Спирттер	және көпатамды спирттерге сапалық реакция жүргізу".	10.4.2.20 біратомды және көпатамды спирттерге сапалық реакция жүргізу
	Этил спиртінің өнеркәсіптік өндірісін Көрсетілім "Глюкозаны ашыту арқылы этил спиртінің алу"	10.4.2.21 этанолды этиленді гидратациялау және глюкозаны ашыту арқылы алу реакциясының теңдеулерін құрастыру; 10.4.2.22 этанолды алу әдістерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау 10.4.2.23 спирттердің адам ағзасына уытты әсерін зерттеу
	Фенол, оның құрамы мен қасиеттері	10.4.2.24 фенолдың құрамы мен қасиеттерін білу, пластмасса өндірісінде фенолдың қолданылуы

2) 11-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырып/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
11.1 Ароматты қосылыстар қатары	Бензол және оның гомологтарын алу	11.4.2.7 бензол және оның гомологтарын алу реакцияларын құрастыру
	Бензол және оның гомологтарының химиялық қасиеттері.	11.4.2.8 толуол молекуласындағы атомдардың өзара әсерлесуін түсіндіру
11.1 Карбонилді қосылыстар	Карбонилді қосылыстардың құрылысы және номенклатурасы	11.4.2.1 альдегидтер және кетондардың; карбонды қышқылдар функционалды топтарының құрылысын білу; 11.4.2.2 альдегидтер және кетондардың, карбонды қышқылдардың құрылымдық формулаларын құрастыру және оларды Теориялық және қолданбалы химияның халықаралық одағы бойынша атау
	Альдегидтер және кетондардың алынуы	11.4.2.3 альдегидтер және кетондарды алудың түрлі әдістерін түсіндіру
	Карбон қышқылдарының қасиеттері. №1 зертханалық тәжірибе: "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу"	11.4.2.4 карбон қышқылдарының химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру 11.4.2.5 карбон қышқылдарының физикалық қасиеттерін және алыну жолдарын түсіндіру
		11.4.2.6 карбон қышқылдары, күрделі эфирлер, сабын,

	Этерификация реакциясы. Күрделі эфирлер және сабын.	синтетикалық жуғыш заттар және биодизельді отындардың қолданылу аймағын атау
	Майлар. Майлардың құрылысы мен қасиеттері	11.4.2.7 майлардың құрамы мен құрылысын білу
11.2 Тірі ағза химиясы	Көмірсулар: глюкоза, фруктоза, рибоза, дезоксирибоза, сахароза, крахмал және целлюлоза	11.5.1.10 глюкоза, фруктоза, рибоза, дезоксирибоза, сахароза, крахмал және целлюлозаның молекулаларының сызықты және циклді формасын құрастыру
	Құрылысы, қасиеттері және қолданылуы. №2 зертханалық тәжірибе "Альдегидоспирт ретінде глюкозаның химиялық қасиеттері. Крахмалға сапалық реакция"	11.5.1.11 крахмалға сапалық реакция жүргізу 11.5.1.12 сахароза, крахмал, целлюлозаның гидролиз өнімдерін атау 11.5.1.13 крахмал және целлюлозаның құрылысын, қасиеттерін салыстыру
2-тоқсан		
11.2 Аминдер және амин-қышқылдар	Аминдердің жіктелуі және номенклатурасы. №3 зертханалық тәжірибе "Аммиак және аминдер молекуласының модельдерін құрастыру"	11.5.1.1 аминдердің жіктелуін және номенклатурасын атау 11.5.1.2 аммиак және аминдер құрылымын салыстыру
	Аминдердің физикалық, химиялық қасиеттері және алынуы	11.5.1.3 аминдердің физикалық қасиеттерін түсіндіру
	Аминқышқылдар: құрамы, құрылысы, биологиялық ролі. №4 зертханалық тәжірибе "Аминқышқылы молекуласының модельдерін құрастыру және ассиметриялы көміртегі атомдарын анықтау"	11.5.1.4 аминқышқылдардың жүйелі және тривиальді аталуын атау 11.5.1.5 аминқышқылдардың құрамын, құрылысын сипаттау; 11.5.1.6 алмастырылатын және алмастырылмайтын аминқышқылдардың биологиялық ролін түсіндіру
	Аминқышқылдар қасиеттері. №5 зертханалық тәжірибе "Аминқышқылдар қасиеттері"	11.5.1.7 аминқышқылдардың биполярлы иондар түзу қабілетін түсіндіру
	Пептидтік байланыс. Нәруыздың түзілуі	11.5.1.8 -аминқышқылдардан нәруыздар алу кезінде пептидтік байланыстардың түзілуін түсіндіру 11.5.1.9 нәруыздар гидролизнің реакция теңдеуін құрастыру
	Нәруыздар. Нәруыз молекулаларының құрылымы	11.5.1.14 өмір үшін нәруыздардың ролін сипаттау; 11.5.1.16 нәруыздың әр түрлі құрылымдарының пішінін анықтайтын факторларды атау

11.2 Тірі ағза химиясы	Полипептидтер құрылымын анықтау. №1 практикалық жұмыс "Денатурация және нәруыздардың түсті реакциялары"	11.5.1.15 нәруызға сапалық реакцияларды тәжірибе жүзінде жасау;
	Ферменттер ролі және қолданылуы	11.5.1.17 ингибирлі бәсекелестікті түсіндіру
	ДНҚ және РНҚ құрылымы. № 6-зертханалық тәжірибесі "ДНҚ моделін жасау"	11.5.1.18 ДНҚ құрылымының моделін сипаттау
	Биологиялық маңызды металдар	11.5.1.19 биологиялық маңызды металдар: темір, магний, кальций, калий, натрийдің ролін бағалау
	Қоршаған ортаның ауыр металдармен ластануы	11.5.1.20 қоршаған ортаның ауыр металдармен ластану көздерін атау
	Ауыр металдардың нәруызға әсері	11.5.1.21 ауыр металдардың тірі ағзаға уытты әсерін түсіндіру
11.2 Синтетикалық полимерлер	Жоғары молекулалы қосылыстар	11.4.2.10 "мономер", "құрылымдық" "буын", "олигомер", "полимер", "полимерлену дәрежесі" негізгі ұғымдарын білу
	Полимерлену реакциясы. №7 зертханалық тәжірибе "Полимерлену реакциясы" Поликонденсация реакциялары: полиамидтер мен полиэфирлер	11.4.2.11 полимерлену реакциясы теңдеулерін құрастыру, поликонденсация реакциясы теңдеулерін құру 11.4.2.12 поликонденсация реакциясы негізінде алынатын полимерлер гидролизденіп, биологиялық ыдырай алатынын түсіну
	Пластиктердің қолданылуы және қоршаған ортаға әсері. № 2 практикалық жұмыс "Пластмассаларды және талшықтарды тану"	11.4.2.13 пластмасса және талшықтарды тәжірибе жүзінде анықтау 11.4.2.14 қоршаған ортаға пластиктер өндірісінің және қолданысының әсерін талдау; 11.4.2.15 полимерлерді утилизациялау процесін сипаттау
3 тоқсан		
11.3 Органикалық синтез	Органикалық қосылыстардағы негізгі функционалдық топтар.	11.4.2.24 сапалық реакциялар көмегімен функционалды топтарды анықтау 11.4.2.25 физикалық және химиялық сынақ көмегімен қосылыстарды анықтау
	Органикалық заттардың генетикалық байланысы.	11.4.2.26 органикалық қосылыстардың негізгі кластарының генетикалық байланысын сипаттау

		11.4.2.27 қарапайым органикалық синтезді жүргізе алу және түзілген өнімнің шығымын бағалау
11.3 14-топ элементтері	14 (IV) топ элементтері қасиеттерінің өзгеруі	11.2.1.1 14 (IV) топ элементтерінің физикалық және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру
	14(IV) топ элементтері және олардың қосылыстарының химиялық қасиеттері.	11.2.1.2 14 (IV) элементтерінің және олардың қосылыстарының химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 11.2.2.1 параллель жүретін реакциялар теңдеулері бойынша есептер шығару
	Әр түрлі тотығу дәрежелерін көрсететін 14 (IV) -топ элементтері оксидтерінің қасиеттері	11.2.1.3 14 (IV) топ элементтерінің +2 және +4 тотығу дәрежелі оксидтерінің қасиеттерін түсіндіру
	Жай заттардың табиғатта таралу түрлері және алыну әдістері	11.2.1.4 14 (IV) топ элементтерінің жай заттары және химиялық қосылыстарының алыну әдістерінің реакция теңдеулерін құру
11.3 Азот және күкірт	Азот молекуласы құрылысының ерекшеліктері мен қасиеттері	11.2.1.5 азот молекуласының химиялық белсенділігінің төменділігін түсіндіру
	Аммиак және аммоний тұздары.	11.2.1.6 аммоний ионындағы байланыстардың түзілу механизмін ажырату
	Азотты тыңайтқыштардың өнеркәсіптік алынуы	11.2.1.7 азот тыңайтқыштары өндірісі үдерісінің химизмін түсіндіру
	Азот оксидтері және нитраттарының қоршаған ортаға экологиялық әсері	11.2.1.8 азот оксидтерінің атмосфераға, нитраттардың топыраққа және су ресурстарына әсерін талдау 11.2.1.9 азот қосылыстарының қоршаған ортаға әсерін азайту мәселелерін шешудің жолдарын ұсыну
	Күкірттісутек және сульфидтер	11.2.1.10 күкіртсутектің тотықсыздандырғыш қасиеттерін түсіндіру 11.2.1.11 сульфид ионын тәжірибе жүзінде анықтау
	Күкірт диоксиді және қышқыл жаңбырлар. Тағам өнеркәсібінде күкірт диоксидін қолдану.	11.2.1.12 атмосфераның күкірт диоксидімен ластану көздерін атау және қышқыл жаңбырдың түзілу мәселелерін сипаттау;

	Көрсетілім "Күкірт және азот қышқылдарының тотықтырғыш қасиеттері"	11.2.1.13 тағам өнеркәсібінде күкірт диоксиді қолданылу аймағын атау
	Күкірт қышқылын алудың контакт әдісі	11.2.1.14 күкірт қышқылын жанасу әдісімен алу процесін түсіндіру 11.2.1.15 күкірт қышқылының қолданылу аймағын атау
11.3 Қышқыл және негіз ерітінділері	Қышқыл-негіздік теория	11.3.4.1 Аррениус, Льюис және Бренстед-Лоури теорияларын және олардың қолдану шектерін сипаттау
	Судың иондық көбейтіндісі.Сутектік көрсеткіш	11.3.4.2 судың иондық көбейтіндісін білу 11.3.4.3 күшті қышқыл және күшті негіздің рНін есептеу
	Буферлі ерітінділер	11.3.4.4 буферлі ерітінділердің қолдану аймағын атау
4 тоқсан		
11.4 Металдар өндірісі	Металдар және құймаларды алу	11.2.3.1 металдарды алудың маңызды әдістерін талдау: гидрометаллургия, пирометаллургия, электрометаллургия және олардың артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау 11.2.3.2 ғылымда, техникада және тұрмыста қолданылатын маңызды құймалардың құрамын атау: шойын, болат, жез, қола, мельхиор, дюралюминий; 11.2.3.3 шойын және болатты алу әдістерін және қасиеттерін сипаттау
	Электролизді өнеркәсіпте қолдану	11.2.3.4 металдарды электролизбен алу әдісін түсіндіру 11.2.3.5 гальваностегия, гальванопластика процестерін ажырату 11.2.3.6 коррозиядан қорғау және декоративті мақсаттар үшін гальваникалық жабындарды қолдану принциптерін зерделеу
	Металл өндірісі кезіндегі қоршаған ортаны қорғау проблемалары	11.2.3.7 металлургия өнеркәсібінің экологиялық проблемаларын түсіндіру
	Ауыспалы металдардың жалпы сипаттамасы	11.2.1.16 ауыспалы элементтер айналымы тотығу дәрежесін көрсететінін білу 11.2.1.17 атомдар құрылысы негізінде ауыспалы металдардың

11.4 Ауыспалы металдар		физикалық және химиялық қасиеттерін түсіндіру;
	Кешенді қосылыстар.	11.2.2.18 комплексті қосылыстардың құрылысын сипаттау
	Ауыспалы металдардың биологиялық ролі.	11.2.1.19 гемоглобин құрамында темір (+2) кешенінің болатынын түсіндіру және оттегін тасымалдаудағы оның ролін түсіну 11.2.1.20 иіс газымен улану қалай жүретіндігін түсіндіру және алғашқы көмек көрсету әдісін сипаттау
11.4 Жаңа заттарды және материалдарды өндіру	Жаңа материалдар	11.4.2.16 жаңа материалдарды жасаумен және өндірумен айналысатын ғылымдар саласын білу
	Физиологиялық белсенді табиғи және синтетикалық қосылыстар	11.4.2.17 аспиринді, таксолды физиологиялық белсендігі жоғары табиғи және синтетикалық қосылыстардың өкілдері ретінде атау
	Дәрілік препараттарды синтездеу және өндіру	11.4.2.18 синтетикалық дәрілік препарат үлгісі ретінде аспиринді алу процесін сипаттау 11.4.2.19 - дәрілік заттарды өндіру проблемаларын тізімдеу
	Нанотехнология.	11.4.2.20 "нанохимия" және " нанотехнология" ұғымдарының физикалық мәнін түсіндіру 11.4.2.21 нанобөлшектерді синтездеу және зерттеу әдістерін сипаттау 11.4.2.22 нанобөлшектердің қолдану аймағын атау
	Нанокөміртекті бөлшектердің құрылымы	11.4.2.23 наноматериалдардың ерекшеліктерін сипаттау
11.4 "Жасыл химия"	"Жасыл химияның" 12 принципі. Атмосфера, гидросфера, литосфераның ластануы	11.4.1.1 "Жасыл химияның" 12 принципін атау және оны түсіндіру 11.4.1.2 атмосфера, гидросфера және литосфераның ластану масштабын түсіндіру
	Жердің озон қабатының бұзылуы	11.4.1.3 озон қабатының бұзылу себептерін зерделеу
	Ғаламдық жылыну	11.4.1.4 "парникті эффектiнiң" әсерiн болжау; 11.4.1.5 ғаламдық мәселелерді шешудің жолдарын бағалау

3-тарау. "Химия" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру (төмендетілген оқу жүктемесімен)

1-параграф. "Химия" оқу пәнінің мазмұны

16. "Химия" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі (төмендетілген оқу жүктемесімен):

- 1) 10-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 108 сағатты;
- 2) 11-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында 108 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

17. Оқу пәнінің мазмұны 5 бөлімнен тұрады:

- 1) заттардың бөлшектері;
- 2) химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары;
- 3) химиялық реакциялардың энергетикасы;
- 4) химия және қоршаған орта;
- 5) химия және өмір.

18. "Заттардың бөлшектері" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) атомдар, иондар және молекулалар;
- 2) атом құрамы мен құрылысы;
- 3) атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы;
- 4) химиялық байланыстың түрлері.

19. "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) периодтық заң мен периодтық жүйе;
- 2) заттар массасының сақталу заңы;
- 3) стандартты электрондық потенциалдар.

20. "Химиялық реакциялардың энергетикасы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар;
- 2) химиялық реакцияның жылдамдығы;
- 3) химиялық тепе-теңдік;

4) қышқылдар мен негіздер теориялары. Электролиттер ерітінділеріндегі иондық тепе-теңдіктер.

21. "Химия және қоршаған орта" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Жер химиясы;
- 2) көміртек және оның қосылыстары.

22. "Химия және өмір" бөлімі "Биохимия" бөлімшесінен тұрады.

23. 10-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Атом құрылысы. Атом – күрделі бөлшек", радиоактивтілік, энергетикалық деңгейлер және деңгейшелер, кванттық сандар және орбитальдар;

"Орташа салыстырмалы атомдық массаны есептеу" тақырыбына есептер шығару;

2) Периодтар мен топтардағы "Элементтер мен олардың қосылыстарының периодты өзгеруі", период және топ бойынша қышқылды-негіздік қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары, периодтар және топтарда қосылыстардың тотығу-тотықсыздану қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары;

3) "Химиялық байланыс". Ковалентті байланыс, ковалентті байланыс қасиеттері, гибридтену түрлері: sp , sp^2 , sp^3 , электртерістілік және байланыс полярлығы, иондық байланыс, электронды жұптардың тебісу теориясы, металдық байланыс, сутекті байланыс, кристалдық торлар;

№ 1 зертханалық тәжірибе: "Ковалентті байланысты заттардың (N_2 , O_2 , алмаз) модельдерін құрастыру";

4) "Стехиометрия". Химияның негізгі стехиометриялық заңдары, салыстырмалы атомдық және молекулалық масса, зат мөлшері, стехиометриялық заңдар;

Реакция теңдеулері бойынша есептеулер. "Теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы өнімнің проценттік шығымын есептеу";

5) "Термодинамикаға кіріспе". Ішкі энергия және энтальпия, Гесс заңы, Гиббстің бос энергиясы, энтропия;

№ 1 практикалық жұмыс: "Бейтараптану реакциясының жылу эффектісін анықтау";

"Гесс заңы және оның салдарын қолдану" тақырыбына есептер шығару;

6) "Кинетика". Химиялық реакция жылдамдығы, концентрацияның реакция жылдамдығына әсері, қысымның химиялық реакция жылдамдығына әсері, температураның химиялық реакция жылдамдығына әсері, катализ;

"Әрекеттесуші массалар заңы" тақырыбына есептер шығару;

№ 2 практикалық жұмыс: "Химиялық реакция жылдамдығына әртүрлі факторлардың әсерін зерттеу";

№ 2 зертханалық тәжірибе: "Химиялық реакция жылдамдығына әртүрлі катализаторлар әсерінің тиімділігін зерттеу";

7) "Химиялық тепе-теңдік". Химиялық тепе-теңдікке әсер ететін факторлар, Ле-Шателье-Браун принципі, тепе-теңдік константасы, өнеркәсіптік процестердегі химиялық тепе-теңдік;

№ 3 зертханалық тәжірибе: "Әртүрлі факторлардың динамикалық тепе теңдік күйіне әсерін зерделеу";

"Тепе-теңдік константасын мен тепе-теңдік күйдегі концентрацияларды табу". Өнеркәсіптік процестердегі химиялық тепе-теңдік тақырыбына есептер шығару;

8) "Тотығу-тотықсыздану реакциялары". Электрохимиялық потенциалдар қатары, гальваникалық элементтер, электролиз;

№ 3 практикалық жұмыс: "Металдардың электрохимиялық кернеу қатарын құрастыру";

9) "17-топ элементтері". Галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары, галогендердің тотығу-тотықсыздану қасиеттері, сулы ерітіндідегі галогенид иондарын анықтау, галогендер және олардың қосылыстарының қолданылуы;

10) "2 (II)-топ элементтері". 2 (II)-топ элементтерінің физикалық қасиеттері; 2 (II)-топ элементтерінің химиялық қасиеттері; табиғи карбонаттар;

11) "Органикалық химияға кіріспе". Органикалық заттардың құрамы мен құрылысы, функционалдық топтар, гомологтық қатар, алифатты қосылыстардың IUPAC номенклатурасы, изомерия түрлері, алкандар, алкандардың жану өнімдері, алкандардың бос-радикалды орынбасу реакциясы механизмі, галогендеу;

№ 4 зертханалық тәжірибе: "Органикалық заттар молекулаларының модельдерін құрастыру";

"Жану өнімдері және гомологиялық қатар бойынша заттардың молекулярлық формулаларын анықтау" тақырыбына есептер шығару

12) "Қанықпаған көмірсутектер". Алкендердің құрамы, құрылымы және реакцияға түсу қабілеті, стереоизомерия; алкендердің, алкадиендердің, алкиндердің қосылу реакциялары, мұнайдың құрамы, мұнай өнімдерін өңдеу әдістері, табиғи газ және көмір, олардың өндірудегі негізгі өнімдер, полимеризация;

№ 5 зертханалық тәжірибе: "Байланыстың қанықпағандығына сапалық реакция";

13) "Галогеналкандар". Галогеналкандарды алу, Галогендердің нуклеофильді орынбасу реакциялары;

14) "Спирттер: біратомды, көпатомды спирттер". Спирттердің жіктелуі және химиялық қасиеттері, этил спиртін өнеркәсіптік өндіру, фенол, оның құрылысы мен қасиеттері;

№ 6 зертханалық тәжірибе: "Бір атомды және көпатомды спирттерге сапалық реакциялар";

Көрсетілім: "Глюкозаны ашыту арқылы этил спиртін алу";

24. 11-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық білім мазмұны

1) "Ароматты қосылыстар қатары". Бензол молекуласының құрылысы, бензол және оның гомологтарын алу, бензол және оның гомологтарының химиялық қасиеттері;

№ 1 зертханалық тәжірибе: "Бензол молекуласының моделін құрастыру";

2) "Карбонилді қосылыстар". Карбонильді қосылыстардың құрылысы және номенклатурасы, альдегидтер мен кетондардың алынуы, карбон қышқылдарының қасиеттері, этерификация реакциясы, күрделі эфирлер және сабын;

№2 зертханалық тәжірибе: "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу";

3) "Аминдер және аминқышқылдары". Аминдердің жіктелуі және номенклатурасы, аминдердің физикалық, химиялық қасиеттері және алынуы, аминқышқылдарының құрамы, құрылысы, биологиялық рөлі, аминқышқылдардың физикалық және химиялық

қасиеттері; № 3 зертханалық тәжірибе: "Аммиак және аминдер молекуласының модельдерін құрастыру"; пептидтік байланыс; нәруыздың түзілуі;

№ 4 зертханалық тәжірибе: "Аминқышқылы молекуласының модельдерін құрастыру және ассиметриялы көміртек атомын анықтау";

№ 5 зертханалық тәжірибе: "Аминқышқылдар қасиеттері";

4) "Тірі ағза химиясы". Көмірсулардың жіктелуі және олардың құрылысы, көмірсулардың қасиеттері және қолданылуы, нәруыздар, нәруыз молекулаларының құрылымы, полипептидтер құрылымын анықтау, ферменттер ролі және қолданылуы, ДНҚ құрылымы, АТФ және энергия, биологиялық маңызды металдар, қоршаған ортаның ауыр металдармен ластануы, ауыр металдардың нәруыздарға әсері;

№ 6 зертханалық тәжірибе: "Альдегидоспирт ретінде глюкозаның химиялық қасиеттері. Крахмалға сапалық реакция";

№ 1 практикалық жұмыс: "Денатурация және нәруыздардың түсті реакциялары";

№ 7 зертханалық тәжірибе: "ДНҚ моделін жасау";

5) "Синтетикалық полимерлер". Жоғары молекулалы қосылыстар, полимерлену реакциясы, поликонденсация реакциялары, полиамидтер мен полиэфирлер, пластиктердің қолданылуы және қоршаған ортаға әсері;

№ 8 зертханалық тәжірибе: "Полимерлер және олардың қасиеттері";

№ 2 практикалық жұмыс: "Пластмассаларды және талшықтарды тану";

6) "Органикалық синтез". Органикалық қосылыстардағы негізгі функционалдық топтар, органикалық заттардың генетикалық байланысы;

7) "14-топ элементтері". 14 (IV)-топ элементтері қасиеттерінің өзгеруі;

14 (IV) топ элементтері және олардың қосылыстарының химиялық қасиеттері, 14 (IV)-топ элементтері оксидтерінің қасиеттері, жай заттардың табиғатта таралу түрлері және алыну әдістері;

8) "Азот және күкірт". Азот молекуласы құрылысының ерекшеліктері мен қасиеттері, аммиак және аммоний тұздары, аммиакты өнеркәсіпте алу, азотты тыңайтқыштардың өнеркәсіптік алынуы, азот оксидтері және нитраттарының қоршаған ортаға экологиялық әсері, күкірттісутек және сульфидтер, күкірт оксидтері, күкірт диоксидінің қоршаған ортаға әсері және қолданылуы; күкірт қышқылын алудың жанасу әдісі;

Көрсетілім 1: "Күкірт және азот қышқылдарының тотықтырғыш қасиеттері";

9) "Қышқыл және негіз ерітінділері". Қышқыл және негіздер теориясы, судың иондық көбейтіндісі, сутектік көрсеткіш, қышқыл және негіздер күші, буферлі ерітінділер;

10) "Металдар өндірісі". Металдар және құймаларды алу, электролизді өнеркәсіпте қолдану, химиялық өндірістің ғылыми принциптері, металл өндірісі кезіндегі қоршаған ортаны қорғау проблемалары;

11) "Ауыспалы металдар" Ауыспалы металдардың жалпы сипаттамасы; кешенді қосылыстар; ауыспалы металдардың биологиялық ролі;

12) "Жаңа заттарды және материалдарды өндіру". Жаңа материалдарды әзірлеу және құру, физиологиялық белсенді табиғи және синтетикалық қосылыстар, дәрілік препараттарды синтездеу және өндіру, нанотехнология, нанокөміртекті бөлшектердің құрылымы, жаңа полимерлерді алу, жаңа материалдардың практикалық мәні;

13) "Жасыл химия". "Жасыл химияның" 12 принципі. Атмосфера, гидросфера, литосфераның ластануы. Жердің озон қабатының бұзылуы, Ғаламдық жылыну.

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі (төмендетілген оқу жүктемесімен)

25. Бағдарламада "оқыту мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10"-сынып, "2.1" – екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

1. Заттардың бөлшектері:

Білім алушылар жасай алады		
	10-сынып	11-сынып
1.1 Атомдар, молекулалар және иондар	10.1.1.1 химияның негізгі стехиометриялық заңдарының тұжырымдамасын, қолдану аясын атау: зат массасының сақталу заңы, көлем қатынастар заңы, Авогадро заңы; 10.1.1.2 зат мөлшері шамасын және стехиометриялық заңдарды қолданып есептеулер жүргізу	
1.2 Атомның құрамы мен құрылысы	10.1.2.1 "нуклидтер" мен "нуклондар" ұғымының мағынасын түсіндіру; 10.1.2.2 қоспадағы химиялық элементтің табиғи изотоптарының орташа салыстырмалы атомдық массаларын есептеу; 10.1.2.3 радиоактивтіліктің табиғатын және радиоактивті изотоптарды қолдануды түсіндіру	
1.3 Атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы	10.1.3.1 квант сандарының сипаттамасы мен мәндерін атау; 10.1.3.2 алғашқы 36 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын жазу	
	10.1.4.1 донор-акцепторлы және алмасу механизмі бойынша ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру;	

<p>1.4 Химиялық байланыстың түрлері</p>	<p>10.1.4.2 қос және үш еселі байланыстың түзілуін түсіндіру; 10.1.4.3 ковалентті байланыстың қасиеттерін сипаттау; 10.1.4.4 әртүрлі гибридтену түрлерін түсіндіру; 10.1.4.5 заттың құрылысы мен қасиеттерінің өзара байланысын түсіндіру; 10.1.4.6 атомдардың электртерістілік ұғымының физикалық мәнін түсіндіру және оның негізінде химиялық байланыстың түрін болжау; 10.1.4.7 иондық байланыстың карама-қарсы зарядталған иондардың электростатикалық тартылуы нәтижесінде түзілетіндігін түсіну; 10.1.4.8 металдық байланыстың табиғатын және оның металдардың физикалық қасиеттеріне әсерін түсіндіру; 10.1.4.9 сутекті байланыстың түзілу механизмін түсіндіру; 10.1.4.10 кристалл тор типтері және байланыс түрлері әртүрлі қосылыстардың қасиеттерін болжау</p>	
---	---	--

2) Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары:

<p>Білім алушылар білуі тиіс:</p>		
	<p>10-сынып</p>	<p>11-сынып</p> <p>11.2.1.1 14 (IV) топ элементтерінің физикалық және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру; 11.2.1.2 14 (IV) элементтерінің және олардың қосылыстарының химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 11.2.1.3 14 (IV) топ элементтерінің +2 және +4 тотығу дәрежелі оксидтерінің қасиеттерін түсіндіре алу 11.2.1.5 14 (IV) топ элементтерінің жай заттары және химиялық қосылыстарының алыну әдістерін сипаттау; 11.2.1.6 14 (IV) топ элементтерінің және оның қосылыстарының</p>

2.1 Периодтық заң және периодтық жүйе

10.2.1.1 химиялық элемент атомдарының қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарының сипаттау: радиусы, иондану энергиясы, электронтартқыштық, электртерістілік және тотығу дәрежесі

10.2.1.2 период және топ бойынша химиялық элементтердің оксидтерінің, гидроксидтерінің және сутекті қосылыстарының қышқылдық-негіздік қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру

10.2.1.3 - периодтық кестеде орналасуы бойынша химиялық элементтердің және олардың қосылыстарының қасиеттерін болжа

10.2.1.4 топ бойынша галогендердің физикалық және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру

10.2.1.5 галогендердің тотығу-тотықсыздану реакция теңдеулерін құрастыру

10.2.1.6 галогендер және олардың қосылыстарының физиологиялық ролін анықтау

10.2.1.7 2 (II) топ элементтерінің физикалық және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіре алу

10.2.1.8 - табиғаттағы карбонаттар айналымының схемасын құру және олардың қолданылу аймағын атау

таралуы және қолданылуы туралы мәліметтерді талдау

11.2.1.7 аммоний ионындағы байланыстардың түзілу механизмін түсіндіру

11.2.1.8 газ тәрізді аммиактың және оның сулы ерітіндісінің химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру

11.2.1.9 аммиакты өнеркәсіпте өндірудің (Габер процесі) ғылыми принциптерін түсіндіру;

11.2.1.10 азот тыңайтқыштары өндірісі үдерісін түсіндіру;

11.2.1.11 азот оксидтерінің атмосфераға, нитраттардың топыраққа және су ресурстарына әсерін талдау;

11.2.1.12 азот қосылыстарының қоршаған ортаға әсерін азайту мәселелерін шешудің жолдарын ұсыну;

11.2.1.13 - күкіртсутектің тотықсыздандырғыш қасиеттерін түсіндіру;

11.2.1.14 - сульфид-ионының сапалық реакциясын білу;

11.2.1.15 - атмосфераның күкірт диоксидімен ластану көздерін және қышқыл жаңбырдың түзілу мәселелерін атау;

11.2.1.16- тағам өнеркәсібінде күкірт (IV) оксидін қолданылу аймағын атау;

11.2.1.17 - күкірт қышқылын жанасу әдісімен алу процесін түсіндіру;

11.2.1.18 - күкірт қышқылын өнеркәсіптік өндірудің ғылыми принциптерін түсіндіру;

11.2.1.19 - күкірт қышқылының қолдану аймағын атау;

11.2.1.20 - ауыспалы элементтер айналымы тотығу дәрежесін көрсететінін білу;

11.2.1.21 атомдар құрылысы негізінде ауыспалы металдардың физикалық және химиялық қасиеттерін түсіндіру;

11.2.1.22 кешенді қосылыстың құрылымын сипаттау;

		<p>11.2.1.23 - ауыспалы металдардың кешенді қосылыстарының химиялық қасиеттерін сипаттау; 11.2.1.24 гемоглобин құрамында темір (+2) кешенінің болатынын түсіндіру және оттегін тасымалдаудағы оның ролін түсіну; 11.2.1.25 иіс газымен улану қалай жүретіндігін түсіндіру және алғашқы көмек көрсету әдісін сипаттау</p>
<p>2.2 Заттар массасының сақталу заңы</p>	<p>10.2.2.1 қалыпты және стандартты жағдайда "молярлық концентрация", "молярлық көлем" шамаларын қолданып есептеулер жүргізу; 10.2.2.2 бастапқы заттардың белгілі зат мөлшерлері (массалары, көлемдері, бөлшек сандары) бойынша реакцияға қатысқан заттардың біреуі артық мөлшерде және құрамында белгілі үлесте қоспалары бар болған жағдайда реакция өнімдерінің зат мөлшерлерін (массаларын, көлемдерін, бөлшек сандарын) есептеу; 10.2.2.3 теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімінің шығымын пайызбен есептеу;</p>	<p>11.2.2.1 параллель жүретін реакциялар теңдеулері бойынша есептер шығару; 11.2.2.2 тізбектеле жүретін реакция теңдеулері бойынша есептер шығару;</p>
<p>2.3 Стандартты электрондық потенциалдар</p>	<p>10.2.3.1 электронды баланс әдісімен тотығу-тотықсыздану реакциясы теңдеулерін құрастыру; 10.2.3.2 жартылай иондық реакция әдісімен тотығу – тотықсыздану реакцияларының электрондық-иондық теңдеулерін құрастыру; 10.2.3.3 "стандартты электродтық потенциал" ұғымын түсіндіру; 10.2.3.4 сулы ерітіндідегі химиялық реакциялардың жүру мүмкіндігін болжау үшін стандартты электродтық потенциалдар кестесін қолдану;</p>	<p>11.2.3.1 металдарды алудың маңызды әдістерін талдау: гидрометаллургия, пирометаллургия, электрометаллургия және олардың артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау; 11.2.3.2 ғылымда, техникада және тұрмыста қолданылатын маңызды құймалардың құрамын білу: шойын, болат, жез, қола, мельхиор, дюралюминий; 11.2.3.3 шойын және болатты алу әдістерін және қасиеттерін сипаттау; 11.2.3.4 металдарды электролизбен алу әдісін түсіндіру; 11.2.3.5 гальваностегия, гальванопластика процестерін ажырату;</p>

	<p>10.2.3.5 гальваникалық элементті химиялық реакция энергиясын электр энергиясына айналдыратын құрылғы есебінде түсіну;</p> <p>10.2.3.6 гальваникалық элементтің жұмыс принципі түсіндіру;</p> <p>10.2.3.7 аккумуляторларды зарядтау және разрядтау процесін сипаттау;</p>	<p>11.2.3.6 коррозиядан қорғау және декоративті мақсаттар үшін гальваникалық жабындарды қолдану принциптерін зерделеу;</p> <p>11.2.3.7 химиялық өндірістің жалпы ғылыми принциптерін атау ;</p> <p>11.2.3.8 материалдарды екіншілік қайта өңдеудің қажеттілігін негіздеу;</p> <p>11.2.3.9 металлургия өнеркәсібінің экологиялық проблемаларын түсіндіру</p>
--	---	---

3. Химиялық реакциялар энергетикасы:

Білім алушылар жасай алады		
	10-сынып	11-сынып
<p>3.1 Экзотермиялық және эндотермия-лық реакциялар</p>	<p>10.3.1.1 ішкі энергия және энтальпия өзгерістер жылу эффектісі болып табылатындығын түсіну</p> <p>10.3.1.2 химиялық реакциялар - байланыстардың үзілуі мен жаңа байланыстардың түзілу процесін қамтитындығын түсіну;</p> <p>10.3.1.3 реакцияның энтальпия өзгерісін тәжірибе жүзінде анықтау және оны анықтамалық деректер негізінде есептеу;</p> <p>10.3.1.4 Гесс заңының физикалық мәнін түсіндіру және оны химиялық реакцияның энтальпия өзгерісін есептеу үшін қолдана алу;</p> <p>10.3.1.5 энтропияны жүйенің ретсіздік өлшемі ретінде түсіндіру және оны анықтамалық деректер бойынша есептеу</p>	
	<p>10.3.2.1 гомогенді және гетерогенді реакциялар үшін жылдамдық өрнегін білу</p> <p>10.3.2.2 қарапайым реакциялардың орташа жылдамдығына есептеулер жүргізу</p> <p>10.3.2.3 қайтымды реакциялар үшін әрекеттесуші массалар заңының қолданылатындығын түсіндіру</p> <p>10.3.2.4 әрекеттесуші массалар заңы бойынша есептеулер жүргізу ;</p>	

<p>3.2 Химиялық реакциялардың жылдамдығы</p>	<p>10.3.2.5 химиялық реакция жылдамдығына қысымның әсерін түсіндіру 10.3.2.6 химиялық реакция жылдамдығына температураның әсерін тәжірибе жүзінде зерделеу 10.3.2.7 химиялық реакция жылдамдығына концентрацияның әсерін тәжірибе жүзінде зерделеу 10.3.2.8 "белсендіру энергиясы" ұғымының физикалық түсіндіру 10.3.2.9 катализ процесінің мәнін түсіндіру 10.3.2.10 гомогенді және гетерогенді катализді ажырату 10.3.2.11 катализаторлардың әсер ету механизмін түсіндіру</p>	
<p>3.3 Химиялық тепе-теңдік</p>	<p>10.3.3.1 химиялық тепе-теңдіктің динамикалық сипатын түсіндіру; 10.3.3.2 химиялық тепе-теңдікке температура, концентрация және қысым өзгерісінің әсерін болжау; 10.3.3.3 не себепті катализатор тепе-теңдіктің тез орнауына әсер ететінін, бірақ ығысуына әсер етпейтіндігін түсіндіру; 10.3.3.4 әр түрлі факторлардың тепе-теңдіктің ығысуына әсерін тәжірибе жүзінде зерттеу; 10.3.3.5 реакция үшін тепе-теңдік константасының өрнегін құру; 10.3.3.6 тепе-теңдік константасына әр түрлі факторлардың әсерін болжау; 10.3.3.7 тепе-теңдік константасына қатысты есептерді шығару;</p>	
<p>3.4 Қышқылдар мен негіздер теориясы. Электролиттер ерітінділеріндегі иондық тепе-теңдіктер</p>		<p>11.3.4.1 Аррениус, Льюис және Бренстед-Лоури теорияларын және олардың қолдану шектерін сипаттау және түсіну; 11.3.4.2 судың иондық көбейтіндісін білу; 11.3.4.3 күшті қышқыл және күшті негіздің рН-ін есептеу; 11.3.4.4 буферлі ерітінділердің әсер ету принципін түсіндіру; 11.3.4.5 буферлі ерітінділердің қолдану аймағын атау;</p>

4. Химия және қоршаған орта

Білім алушылар жасай алады

--	--	--

	10-сынып	11-сынып
4.1 Жер химиясы		<p>11.4.1.1 "Жасыл химияның" 12 принципін атау және оны түсіндіру;</p> <p>11.4.1.2 атмосфера, гидросфера және литосфераның ластану масштабын түсіндіру;</p> <p>11.4.1.3 озон қабатының бұзылу себептерін зерделеу;</p> <p>11.4.1.4 "парникті эффектiнiң" салдарларын болжау;</p> <p>11.4.1.5 "парникті эффектiнiң" және озон қабатының бұзылу мәселелерін ажырату;</p> <p>11.4.1.6 ғаламдық мәселелерді шешудің жолдарын бағалау</p>
	<p>10.4.2.1 - органикалық химия - бұл көмірсутектер және олардың туындыларының химиясы деп түсіну</p> <p>10.4.2.2 - көмірсутектердің эмпирикалық, молекулалық, құрылымдық және кеңістіктік формулаларын ажырату</p> <p>10.4.2.3 - функционалдық топтар бойынша органикалық қосылыстардың негізгі кластарын ажырату</p> <p>10.4.2.4 - гомологтық қатардың қалыптасуын және оның өкілдері қасиеттерінің ұқсастығын түсіндіру</p> <p>10.4.2.5 - қосылыстардың құрылымдық формуласын құру және оларды IUPAC номенклатурасы бойынша атау</p> <p>10.4.2.6 - изомерия түрлерін атау және изомерлер формулаларын құрастыру: құрылымдық, байланыстың орны бойынша, функционалдық топтар және классаралық изомерлер</p> <p>10.4.2.7 - әр түрлі алкандардың жану процесін зерттеу және олардың отын ретінде қолдануын түсіндіру</p>	<p>11.4.2.1 альдегидтердің, кетондардың және карбон қышқылдарының функционалды топтарының құрылысын сипаттау;</p> <p>11.4.2.2 альдегидтердің, кетондардың және карбон қышқылдарының құрылымдық формулаларын құрастыру және оларды IUPAC бойынша атау</p> <p>11.4.2.3 карбон қышқылдарының физикалық қасиеттерін және алыну жолдарын түсіндіру</p> <p>11.4.2.4 альдегидтер және кетондардың нуклеофильді қосылу реакциясына мысалдар келтіру</p> <p>11.4.2.5 карбон қышқылдарының химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру</p> <p>11.4.2.6 этерификация реакциясының механизмін сипаттау</p> <p>11.4.2.7 карбон қышқылдары, күрделі эфирлер, сабын, синтетикалық жуғыш заттар және биодизельді отындардың қолданылу аймағын атау</p> <p>11.4.2.8 майлардың құрамы мен құрылысын білу</p> <p>11.4.2.9 бензол молекуласының құрылымын түсіндіру</p> <p>11.4.2.10 бензол және оның гомологтарын алу реакцияларын құрастыру</p>

4.2 Көміртек және оның қосылыстары

10.4.2.8 - алкандардың жану өнімдерін және қоршаған ортаға экологиялық салдарын бағалау
10.4.2.9 - берілген жану өнімдері бойынша заттың гомологтық қатары бойынша молекулалық формуласын анықтау
10.4.2.10 - алкандардың галогендеу реакция теңдеулерін құру
10.4.2.11 - "қанықпағандық" терминін және оның қосылыстың қасиеттеріне әсерін түсіндіру
10.4.2.12 - алкендердің қанықпағандығын тәжірибе жүзінде дәлелдеу
10.4.2.13 - электрофильді және нуклеофильді бөлшектерді ажырату
10.4.2.14 - полимерлеу реакциясының мәнін түсіндіру
10.4.2.15 - химиялық реагенттерге қатысы бойынша пластиктердің салыстырмалы инерттілігін тәжірибе жүзінде дәлелдеу
10.4.2.16 полиэтилен өндірісі процесінің схемасын құру
10.4.2.17 полиалкендердің қолдану аймағын атау және олардың өнімдерін қайта өңдеудің маңыздылығын бағалау
10.4.2.18 алкадиендердің құрылысы негізінде олардың қасиеттерін түсіндіру
10.4.2.19 каучук пен резинаның табиғатта таралуын, алыну жолдарын оқу
10.4.2.20 алкиндердің құрылымдық формулаларын құрастыру, химиялық қасиеттері мен алыну жолдарын оқу
10.4.2.21 мұнайды айдау үдерісінің маңызын түсіну және қолданылу аясын сипаттау
10.4.2.22 термиялық және катализдік крекинг процесін түсіндіру
10.4.2.23 мұнайға серік газдардан маңызды өнімдер алу жолдарын білу
10.4.2.24 спирттерді функционалдық топтардың

11.4.2.11 бензолды нитрлеу және галогендеу реакциясының механизмін түсіндіру;
11.4.2.12 органикалық қосылыстар синтезі үшін бензол реакциясының маңыздылығын түсіндіру
11.4.2.13 толуол молекуласындағы атомдардың өзара әсерлесуін түсіндіру
11.4.2.14 "мономер", "құрылымдық буын", "олигомер", "полимер", "полимерлену дәрежесі" негізгі ұғымдарын ажырату
11.4.2.15 полимерлену реакциясының теңдеуін құрастыру, поликонденсация реакциясының теңдеуін құру
11.4.2.16 поликонденсация реакциясы негізінде алынатын полимерлер гидролизденіп, биологиялық ыдырай алатынын түсіну
11.4.2.17 полиэтилен, полипропилен, полистирол, тефлон, поливинилхлорид, полиметилметакрилат, полиэфир, фенолформальдегид шайыры және олардың негізінде алынған пластмассалардың қасиеттерін, қолдану аймағын атау
11.4.2.18 пластмасса және наноталшықтарды тәжірибе жүзінде анықтау
11.4.2.19 қоршаған ортаға пластиктер өндірісінің және қолданысының әсерін талдау
11.4.2.20 полимерлерді утилизациялау процесін сипаттау
11.4.2.21 жаңа материалдарды жасаумен және өндірумен айналысатын ғылымдар саласын атау
11.4.2.22 аспиринді, таксолды физиологиялық белсенділігі жоғары табиғи және синтетикалық қосылыстардың өкілдері ретінде атау
11.4.2.23 физиологиялық белсенділік үшін хиральділік және молекулалық қабаттың маңыздылығын түсіндіру

	<p>орналасуы және гидроксил тобының саны бойынша жіктеу</p> <p>10.4.2.25 - молекуладағы атомдардың өзара әсері негізінде спирттердің химиялық қасиеттерін түсіндіру</p> <p>10.4.2.26- біратомды және көпатомды спирттерге сапалық реакция жүргізу</p> <p>10.4.2.27 - этанолды этиленді гидратациялау және глюкозаны ашыту арқылы алу реакциясының теңдеулерін құрастыру</p> <p>10.4.2.28 - этанолды алу әдістерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау;</p> <p>10.4.2.29 спирттердің адам ағзасына уытты әсерін зерделеу</p> <p>10.4.2.30 фенолдың құрамы мен құрылысын, пластмасса өндіруде фенолдың қолданылуын білу</p> <p>10.4.2.31 галогеналкандарды алу реакциясының радикалды механизмін түсіндіру;</p> <p>10.4.2.32 галогеналкандардың әсеріне байланысты қоршаған ортада туындаған мәселелерді айқындау;</p> <p>10.4.2.33 нуклеофильді реагенттермен галогеналкандардың реакция теңдеулерін құрастыру;</p> <p>10.4.2.34 галогеналкандардың нуклеофильді орынбасу реакциясының механизмін түсіндіру;</p>	<p>11.4.2.24 синтетикалық дәрілік препарат үлгісі ретінде аспиринді алу процесін сипаттау</p> <p>11.4.2.25 дәрілік заттарды өндіру проблемаларын атау</p> <p>11.4.2.26 "нанобөлшек", "нанохимия" және "нанотехнология" ұғымдарының физикалық мәнін түсіндіру;</p> <p>11.4.2.27 нанобөлшектерді синтездеу және зерттеу әдістерін сипаттау;</p> <p>11.4.2.28 нанобөлшектердің қолдану аймағын атау</p> <p>11.4.2.29 наноматериалдардың ерекшеліктерін сипаттау</p> <p>11.4.2.30 көміртекті нанобөлшектер құрылымын сипаттау: фуллерен C60, графен, нанотүтік, наножіп, наноталшықтар;</p> <p>11.4.2.31 кристалдарды өсіру және полимеризациялау жолымен наноматериалдардың алынуын сипаттау</p> <p>11.4.2.32 жаңа полимерлер және композициялық материалдар өндірудің маңыздылығын түсіндіру;</p> <p>11.4.2.33 сапалық реакциялар көмегімен функционалды топтарды анықтау</p> <p>11.4.2.3 физикалық және химиялық сынақ көмегімен қосылыстарды анықтау</p> <p>11.4.2.35 органикалық қосылыстардың негізгі кластарының генетикалық байланысын сипаттау</p> <p>11.4.2.36 қарапайым органикалық синтезді жүргізе алу және түзілген өнімнің шығымын бағалау</p>
--	--	---

5. Химия және өмір:

Білім алушылар жасай алады		
	10-сынып	11-сынып
		<p>11.5.1.1 аминдердің жіктелуін және номенклатурасын білу;</p> <p>11.5.1.2 аммиак және аминдер құрылымын салыстыру;</p> <p>11.5.1.3 аминдердің физикалық қасиеттерін түсіндіру;</p>

5.1 Биохимия

11.5.1.4 аммиак, аминдер және анилиннің негіздік қасиеттерін салыстыру;

11.5.1.5 нитрилдерді тотықсыздандыру арқылы және галогеналкандардан нуклеофильді орынбасу реакциялары арқылы аминдердің түзілу механизмін сипаттау;

11.5.1.6 нитроқосылыстарды тотықсыздандырып анилин алу реакциясы теңдеуін құрастыру;

11.5.1.7 аминқышқылдардың жүйелі және тривиальді аталуын білу;

11.5.1.8 аминқышқылдар молекулаларының құрамын, құрылысын сипаттау;

11.5.1.9 алмастырылатын және алмастырылмайтын аминқышқылдардың биологиялық ролін түсіндіру;

11.5.1.10 аминқышқылдардың биполярлы иондар түзу қабілетін түсіндіру;

11.5.1.11 аминқышқылдардың екідайлылығын тәжірибе жүзінде дәлелдеу;

11.5.1.12 -аминқышқылдардан нәруыздар алу кезінде пептидтік байланыстардың түзілуін түсіну;

11.5.1.13 нәруыздар гидролизнің реакция теңдеуін құрастыру;

11.5.1.14 глюкоза, фруктоза, рибоза, дезоксирибоза, сахароза, крахмал және целлюлозаның молекулаларының сызықты және циклді формасын құрастыру;

11.5.1.15 глюкозаның функционалдық топтарын тәжірибе жүзінде анықтай алу;

11.5.1.16 глюкозаның спирттік, сүт қышқылды, май қышқылды ашу реакцияларының теңдеулерін құрастыру;

11.5.1.17 крахмалға сапалық реакция жүргізе алу;

11.5.1.18 сахароза, крахмал, целлюлозаның гидролиз өнімдерін атау;

11.5.1.19 крахмал және целлюлозаның құрылысын, қасиеттерін салыстыру;

	<p>11.5.1.20 нәруыздардың өмір үшін ролін сипаттау</p> <p>11.5.1.21 гидролиз реакциясы бойынша берілген деректер негізінде полипептидтің құрамын анықтау;</p> <p>11.5.1.22 ақуызға сапалық реакцияларды тәжірибе жүзінде жасау;</p> <p>11.5.1.23 "құлып және кілт" моделі тұрғысынан ферменттердің әрекетін және ферментативті катализ процесін түсіндіру;</p> <p>11.5.1.24 ингибирлі бәсекелестікті түсіндіру;</p> <p>11.5.1.25 ДНҚ құрылымының моделін сипаттау;</p> <p>11.5.1.26 ДНҚ молекуласындағы ақуыздың біріншілік құрылымын кодтау жүйесін түсіндіру;</p> <p>11.5.1.27 АТФ гидролизі құрылымын және сызбасын құрастыру;</p> <p>11.5.1.28 биологиялық маңызды металдардың: темір, магний, кальций, калий, натрийдің ролін бағалау;</p> <p>11.5.1.29 қоршаған ортаның ауыр металдармен ластану көздерін атау;</p> <p>11.5.1.30 ауыр металдардың тірі ағзаға уытты әсерін түсіндіру</p>
--	--

26. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

27. Осы оқу бағдарламасы Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Химия" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарына (төмендетілген оқу жүктемесімен) сәйкес іске асырылады.

Параграф 3. Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Химия" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар (төмендетілген оқу жүктемесімен)

1)10-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыбы/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
	Атом – күрделі бөлшек. "Орташа салыстармалы атомдық массаны	10.1.2.1 "нуклидтер" мен "нуклондар" ұғымының физикалық мәнін түсіндіру

10.1 Атом құрылысы	есептеу" тақырыбына есептер шығару	10.1.2.2 табиғи қоспадағы химиялық элемент изотоптарының орташа салыстырмалы атомдық массаларын есептеу
	Радиоактивтілік	10.1.2.3 радиоактивтіліктің табиғатын және радиоактивті изотоптарды қолдануды түсіндіру
	Энергетикалық деңгейлер. Кванттық сандар және орбитальдар	10.1.3.1 Квант сандарының мәні мен сипаттамасын атау 10.1.3.2 алғашқы 36 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын жазу
10.1 Элементтер мен олардың қосылыстарының периодты өзгеруі	Период және топ бойынша элементтер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары	10.2.1.1 химиялық элемент атомдарының физикалық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарының сипаттау: атом радиусы, иондану энергиясы, электронтартқыштық, электртерістілік және тотығу дәрежесі
	Периодтар және топтарда қосылыстардың тотығу-тотықсыздану қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары	10.2.1.2 период және топ бойынша химиялық элементтердің оксидтерінің, гидроксидтерінің және сутекті қосылыстарының қышқылдық-негіздік қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру 10.2.1.3 периодтық кестеде орналасуы бойынша химиялық элементтердің және олардың қосылыстарының қасиеттерін болжау
10.1 Химиялық байланыс	Ковалентті байланыс. Ковалентті байланыс қасиеттері	10.1.4.1 донор-акцепторлы және алмасу механизмі бойынша ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру 10.1.4.2 қос және үш еселі байланыстың түзілуін түсіндіру 10.1.4.3 ковалентті байланыстың қасиеттерін сипаттау
	Гибридтену түрлері: sp, sp ² , sp ³ . №1 зертханалық тәжірибе "Ковалентті байланысты заттардың (N ₂ , O ₂ , алмаз) моделін құрастыру"	10.1.4.4 гибридтелу түрінің әртүрлілігінің физикалық мәнін түсіндіру 10.1.4.5 заттың құрылысы мен қасиеттерінің өзара байланысын түсіндіру
	Электртерістілік және байланыс полярылығы	10.1.4.6 атомдардың электртерістілік ұғымының физикалық мәнін түсіндіру және оның негізінде химиялық байланыстың түрін болжау

	Иондық байланыс	10.1.4.7 иондық байланыстың қарама-қарсы зарядталған иондардың электростатикалық тартылуы нәтижесінде түзілетіндігін түсіну
	Металдық байланыс	10.1.4.8 металдық байланыстың табиғатын және оның металдардың физикалық қасиеттеріне әсерін түсіндіру
	Сутектік байланыс	10.1.4.9 сутекті байланыстың түзілу механизмін түсіндіру
	Кристалдық торлар.	10.1.4.10 кристалл тор типтері және байланыс түрлері әртүрлі қосылыстардың қасиеттерін болжау
10.1 Стехио-метрия	Химияның негізгі стехиометриялық заңдары	10.1.1.1 химияның негізгі стехиометриялық заңдарының тұжырымдамасын, қолдану аясын атау: зат массасының сақталу заңы, көлем қатынастар заңы, Авогадро заңы
	Салыстырмалы атомдық және молекулалық масса	10.1.1.2 "салыстырмалы атомдық масса", "салыстырмалы молекулалық масса" және "молярлық масса" ұғымдарының физикалық мәнін түсіндіру
	Реакция теңдеулері бойынша есептеулер. "Теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы өнімнің проценттік шығымын есептеу"	10.2.2.1 қалыпты және стандартты жағдайда "молярлық концентрация", "молярлық көлем" ұғымдарын қолданып есептеулер жүргізу 10.2.2.2 бастапқы заттардың белгілі зат мөлшерлері (массалары, көлемдері, бөлшек сандары) бойынша реакцияға қатысқан заттардың біреуі артық мөлшерде және құрамында белгілі үлесте қоспалары бар болған жағдайда реакция өнімдерінің зат мөлшерлерін (массаларын, көлемдерін, бөлшек сандарын) есептеу 10.2.2.3 теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімінің шығымын процентпен есептеу
2 тоқсан		
		10.3.1.1 ішкі энергия және энтальпия өзгерістер жылу эффектісі болып табылатындығын түсіну;

10.2 Термо-динамикаға кіріспе	Ішкі энергия және энтальпия. №1 практикалық жұмыс "Бейтараптану реакциясының жылу эффектісін анықтау"	10.3.1.2 химиялық реакциялар - байланыстардың үзілуі мен жаңа байланыстардың түзілу процесін қамтитындығын түсіну; 10.3.1.3 реакцияның энтальпия өзгерісін тәжірибе жүзінде анықтау және оны анықтамалық деректер негізінде есептеу
	Гесс заңы және оның салдары. Есеп шығару "Гесс заңы және оның салдарын қолдану"	10.3.1.4 Гесс заңының физикалық мәнін түсіндіру және оны химиялық реакцияның энтальпия өзгерісін есептеу үшін қолдана алу
	Энтропия	10.3.1.5 энтропияны жүйенің ретсіздік өлшемі ретінде түсіндіру және оны анықтамалық деректер арқылы есептеу
10.2 Кинетика	Химиялық реакция жылдамдығы	10.3.2.1 гомогенді және гетерогенді реакциялар үшін жылдамдық өрнегін білу 10.3.2.2 қарапайым реакциялардың орташа жылдамдығына есептеулер жүргізу
	Концентрацияның реакция жылдамдығына әсері. Қысымның реакция жылдамдығына әсері. Есеп шығару "Әрекеттесуші массалар заңы"	10.3.2.3 қайтымды реакциялар үшін әрекеттесуші массалар заңының қолданылатындығын түсіндіру 10.3.2.4 әрекеттесуші массалар заңы бойынша есептеулер жүргізу 10.3.2.5 химиялық реакция жылдамдығына қысымның әсерін түсіндіру
	Температураның реакция жылдамдығына әсері. № 2 практикалық жұмыс "Химиялық реакция жылдамдығына әр түрлі факторлардың әсерін зерттеу". жылдамдығы	10.3.2.6 химиялық реакция жылдамдығына температураның әсерін тәжірибе жүзінде зерделеу; 10.3.2.7 химиялық реакция жылдамдығына концентрацияның әсерін тәжірибе жүзінде зерделеу 10.3.2.8 "белсендіру энергиясы" ұғымының физикалық мәнін түсіндіру
	Катализ. №2 зертханалық тәжірибе "Реакция жылдамдығына әр түрлі катализаторлар әсерінің тиімділігін зерттеу"	10.3.2.9 катализ процесінің мәнін түсіндіру 10.3.2.10 гомогенді және гетерогенді катализді ажырату; 10.3.2.11 катализаторлардың әсер ету механизмін түсіндіру
	Химиялық тепе-теңдік	10.3.3.1 химиялық тепе-теңдіктің динамикалық сипатын түсіндіру

10.2 Химиялық тепе-теңдік	Химиялық тепе-теңдікке әсер ететін факторлар. Ле-Шателье-Браун принципі. №3 зертханалық тәжірибе "Динамикалық тепе-теңдік күйін зерттеу"	10.3.3.2 химиялық тепе-теңдікке температура, концентрация және қысым өзгерісінің әсерін болжау 10.3.3.3 не себепті катализатор тепе-теңдіктің тез орнауына әсер ететінін, бірақ ығысуына әсер етпейтіндігін түсіндіру; 10.3.3.4 әр түрлі факторлардың тепе-теңдіктің ығысуына әсерін тәжірибе жүзінде зерттеу
	Тепе-теңдік константасы. "Тепе-теңдік константасын мен тепе-теңдік күйдегі концентрацияларды табу" тақырыбына есептер шығару	10.3.3.5 берілген реакция үшін тепе-теңдік константасын жазу; 10.3.3.6 тепе-теңдік константасына әр түрлі факторлардың әсерін болжау 10.3.3.7 тепе-теңдік константасына қатысты есептерді шығару
3-тоқсан		
10.3 Тотығу-тотықсыздану реакциялары	Тотығу-тотықсыздану процесі	10.2.3.1 электрондық-иондық баланс әдісімен тотығу-тотықсыздану реакциясы теңдеулерін құрастыру 10.2.3.2 жартылай иондық реакция әдісімен тотығу-тотықсыздану реакция теңдеулерін құрастыру
	Электрохимиялық потенциалдар қатары	10.2.3.3 "стандартты электродтық потенциал" ұғымын сипаттау
	Гальваникалық элементтер. №3 практикалық жұмыс "Металдардың электрохимиялық кернеу қатарын құрастыру"	10.2.3.4 сулы ерітіндідегі химиялық реакциялардың жүру мүмкіндігін болжау үшін стандартты электродтық потенциалдар кестесін қолдану; 10.2.3.5 гальваникалық элементті химиялық реакция энергиясын электр энергиясына айналдыратын құрылғы есебінде түсіну; 10.2.3.6 гальваникалық элементтің жұмыс принципін түсіндіру; 10.2.3.7 аккумуляторларды зарядтау және разрядтау процесін сипаттау
	Галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары	10.2.1.4 топ бойынша галогендердің физикалық және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру
	Галогендердің тотығу-тотықсыздану қасиеттері	10.2.1.5 галогендердің тотығу-тотықсыздану реакция теңдеулерін құрастыру

<p>10.3 17-топ элементтері 10.3 топ элементтері 2 (II) группы</p>		<p>10.2.1.6 галогендердің және олардың қосылыстарының физиологиялық ролін анықтау</p>
	<p>2 (II)-топ элементтерінің физикалық және химиялық қасиеттері</p>	<p>10.2.1.7 2 (II) топ элементтерінің физикалық және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіре алу</p>
	<p>Табиғи карбонаттар</p>	<p>10.2.1.8 табиғаттағы карбонаттар айналымының схемасын құру және олардың қолданылу аймағын атау</p>
	<p>Органикалық заттардың құрамы мен құрылысы</p>	<p>10.4.2.1 органикалық химия - бұл көмірсутектер және олардың туындыларының химиясы деп түсіну 10.4.2.2 көмірсутектердің эмпирикалық, молекулалық, құрылымдық және кеңістіктік формулаларын ажырату 10.2.2.3 теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімінің шығымын пайызбен есептеу</p>
	<p>Гомологтық қатар. Алифатты қосылыстардың Теориялық және қолданбалы химияның халықаралық одағы номенклатурасы. №4 зертханалық тәжірибе "Органикалық заттар молекулаларының модельдерін құрастыру"</p>	<p>10.4.2.4 гомологтік қатардың қалыптасуын және оның өкілдері қасиеттерінің ұқсастығын түсіндіру; 10.4.2.5 қосылыстардың құрылымдық формуласын құру және оларды Теориялық және қолданбалы химияның халықаралық одағы номенклатурасы бойынша атау</p>
	<p>Изомерия түрлері.</p>	<p>10.4.2.6 изомерия түрлерін атау және изомерлер формулаларын құрастыру: құрылымдық, байланыстың орны бойынша, функционалдық топтар және классаралық изомерлер</p>
	<p>Алкандар. Алкандардың жану өнімдері. "Жану өнімдері және гомологтық қатарлар бойынша заттардың формулаларын анықтау" тақырыбына есептер шығару</p>	<p>10.4.2.7 әр түрлі алкандардың жану процесін зерттеу және олардың отын ретінде қолдануын түсіндіру 10.4.2.8 алкандардың жану өнімдерін және қоршаған ортаға экологиялық салдарын бағалау; 10.4.2.9 берілген жану өнімдері бойынша заттың молекулалық формуласын анықтау</p>

10.3 Органикалық химияға кіріспе	Алкандардың бос-радикалды орынбасу реакциясы механизмі. Галогендеу	10.4.2.10 алкандардың галогендеу реакция теңдеулерін құру
----------------------------------	--	---

4-тоқсан

10.4 Қанықпаған көмірсутектер	Алкендердің құрамы, құрылымы және реакцияға түсу қабілеті. №5 зертханалық тәжірибе "Байланыстың қанықпағандығына сапалық реакция"	10.4.2.11 "қанықпағандық" терминін және оның қосылыстың қасиеттеріне әсерін түсіндіру 10.4.2.12 - алкендердің қанықпағандығын тәжірибе жүзінде дәлелдеу
	Алкендердің қосылу реакциялары	10.4.2.13 электрофильді және нуклеофильді бөлшектерді ажырату
	Полимеризация.	10.4.2.14 полимерлеу реакциясының физикалық мәнін түсіндіру 10.4.2.15 химиялық реагенттерге қатысы бойынша пластиктердің салыстырмалы инерттілігін тәжірибе жүзінде дәлелдеу 10.4.2.16 полиэтилен өндірісі процесінің схемасын құру 10.4.2.17 полиалкендердің қолдану аймағын атау және олардың өнімдерін қайта өңдеудің маңыздылығын бағалау
	Алкадиендер	10.4.2.18 алкадиендердің қасиеттерін олардың құрылысы негізінде түсіндіру 10.4.2.19 алкиндердің табиғатта таралуын, каучук пен резинаның алынуын зерделеу

	Алкиндер	10.4.2.20 алкиндердің құрылымдық формулаларын құрастыру, алкиндердің химиялық қасиеттері мен алыну жолдарын зерделеу
	Мұнай, құрамы, алыну жолдары. Табиғи газдар және көмір: негізгі өнімдер және оны өндіру жолдары	10.4.2. 21 мұнайды фракциялау процесін және фракциялардың қолдану аясын түсіндіру 10.4.2.22 термиялық және катализдік крекинг процесін түсіндіру 10.4.2.23 мұнайға серік газдардан маңызды өнімдер алу жолдарын білу
10.4 Галоген-алкандар	Галогеналкандарды алу	10.4.2.31 галогеналкандарды алу реакциясының радикалды механизмін түсіндіру; 10.4.2.32 галогеналкандардың әсеріне байланысты қоршаған ортада туындаған мәселелерді айқындау
	Галогендердің нуклеофильді орынбасу реакциялары	10.4.2.33 нуклеофильді реагенттермен галогеналкандардың реакция теңдеулерін құрастыру; 10.4.2.34 нуклеофильді орынбасу реакциясының механизмін түсіндіру
10.4 Спирттер	Спирттердің жіктелуі және химиялық қасиеттері. №6 зертханалық тәжірибе "Біратомды және көпатомды спирттерге сапалық реакция жүргізу".	10.4.2.24 спирттерді функционалдық топтардың орналасуы және гидроксил тобының саны бойынша жіктеу 10.4.2.25 молекуладағы атомдардың өзара әсері негізінде спирттердің химиялық қасиеттерін түсіндіру; 10.4.2.26 біратомды және көпатомды спирттерге сапалық реакция жүргізу
	Этил спиртінің өнеркәсіптік өндірісін Көрсетілім "Глюкозаны ашыту арқылы этил спиртінің алуы"	10.4.2.27 этанолды этиленді гидратациялау және глюкозаны ашыту арқылы алу реакциясының теңдеулерін құрастыру; 10.4.2.28 этанолды алу әдістерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау 10.4.2.29 спирттердің адам ағзасына уытты әсерін зерттеу
	Фенол, оның құрамы мен қасиеттері	10.4.2.30 фенолдың құрамы мен қасиеттерін білу, пластмасса өндіруде фенолдың қолданылуы

2) 11-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырып/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі мазмұны	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
11.1 Ароматты қосылыстар қатары	Бензол молекуласының құрылысы - №1 зертханалық тәжірибе "Бензол және толуол молекуласының моделін құрастыру"	11.4.2.9 бензол молекуласының құрылымын түсіндіру
	Бензол және оның гомологтарын алу	11.4.2.10 бензол және оның гомологтарын алу реакцияларын құрастыру
	Бензол және оның гомологтарының химиялық қасиеттері.	11.4.2.11 бензолды нитрлеу және галогендеу реакциясының механизмін түсіндіру 11.4.2.12 органикалық қосылыстар синтезі үшін бензол реакциясының маңыздылығын түсіндіру 11.4.2.13 толуол молекуласындағы атомдардың өзара әсерлесуін түсіндіру
11.1 Карбонилді қосылыстар	Карбонилді қосылыстардың құрылысы және номенклатурасы	11.4.2.1 альдегидтер және кетондардың; карбонды қышқылдар функциональды топтарының құрылысын білу; 11.4.2.2 альдегидтер және кетондардың, карбонды қышқылдардың құрылымдық формулаларын құрастыру және оларды Теориялық және қолданбалы химияның халықаралық одағы бойынша атау
	Альдегидтер және кетондардың алынуы	11.4.2.3 альдегидтер және кетондарды алудың түрлі әдістерін түсіндіру
	Альдегидтер және кетондардың тотығу, нуклеофильді қосылу реакциялары.	11.4.2.4 альдегидтер және кетондардың нуклеофильді қосылу реакциясына мысалдар келтіру
	Карбон қышқылдарының қасиеттері. №2 зертханалық тәжірибе: "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу"	11.4.2.5 карбон қышқылдарының физикалық қасиеттерін және алыну жолдарын түсіндіру
	Этерификация реакциясы. Күрделі эфирлер және сабын.	11.4.2.6 этерификация реакциясының механизмін сипаттау 11.4.2.7 карбон қышқылдары, күрделі эфирлер, сабын,

		синтетикалық жуғыш заттар және биодизельді отындардың қолданылу аймағын атау
	Майлар. Майлардың құрылысы мен қасиеттері	11.4.2. 8 майлардың құрамы мен құрылысын білу
2-тоқсан		
11.2 Аминдер және амин-қышқылдар	Аминдердің жіктелуі және номенклатурасы. №3 зертханалық тәжірибе "Аммиак және аминдер молекуласының модельдерін құрастыру"	11.5.1.1 аминдердің жіктелуін және номенклатурасын атау 11.5.1.2 аммиак және аминдер құрылымын салыстыру
	Аминдердің физикалық, химиялық қасиеттері және алынуы	11.5.1.3 аминдердің физикалық қасиеттерін түсіндіру 11.5.1.4 аммиак, аминдер және анилиннің негіздік қасиеттерін салыстыру 11.5.1.5 нитрилдерді тотықсыздандыру арқылы және галогеналкандардан нуклеофильді орынбасу реакциялары арқылы аминдердің түзілу механизмін сипаттау 11.5.1.6 нитрокосылыстарды тотықсыздандырып анилин алу реакциясы теңдеуін құрастыру
	Аминқышқылдар: құрамы, құрылысы, биологиялық ролі №4 зертханалық тәжірибе "Аминқышқылы молекуласының модельдерін құрастыру және ассиметриялы көміртегі атомдарын анықтау"	11.5.1.7 аминқышқылдардың жүйелі және тривиальді аталуын атау 11.5.1.8 аминқышқылдардың құрамын, құрылысын сипаттау; 11.5.1.9 алмастырылатын және алмастырылмайтын аминқышқылдардың биологиялық ролін түсіндіру
	Аминқышқылдар қасиеттері. №5 зертханалық тәжірибе "Аминқышқылдар қасиеттері"	11.5.1.10 аминқышқылдардың биполярлы иондар түзу қабілетін түсіндіру 11.5.1.11 аминқышқылдардың екідайлылығын тәжірибе жүзінде дәлелдеу
	Пептидтік байланыс. Нәруыздың түзілуі	11.5.1.12 -аминқышқылдардан нәруыздар алу кезінде пептидтік байланыстардың түзілуін түсіндіру 11.5.1.13 нәруыздар гидролизнің реакция теңдеуін құрастыру
	Көмірсулар: глюкоза, фруктоза, рибоза, дезоксирибоза, сахароза, крахмал және целлюлоза	11.5.1.14 глюкоза, фруктоза, рибоза, дезоксирибоза, сахароза, крахмал және целлюлозаның молекулаларының сызықты және циклді формасын құрастыру

11.2 Тірі ағза химиясы

<p>Құрылысы, қасиеттері және қолданылуы. №6 зертханалық тәжірибе "Альдегидоспирт ретінде глюкозаның химиялық қасиеттері. Крахмалға сапалық реакция"</p>	<p>11.5.1.15 глюкозаның функционалдық топтарын тәжірибе жүзінде анықтау 11.5.1.16 глюкозаның спирттік, сүт қышқылды, май қышқылды ашу реакцияларының теңдеулерін құрастыру 11.5.1.17 крахмалға сапалық реакция жүргізу 11.5.1.18 сахароза, крахмал, целлюлозаның гидролиз өнімдерін атау 11.5.1.19 крахмал және целлюлозаның құрылысын, қасиеттерін салыстыру</p>
<p>Нәруыздар. Нәруыз молекулаларының құрылымы</p>	<p>11.5.1.20 өмір үшін нәруыздардың ролін сипаттау; 11.5.1.21 нәруыздың бірінші, екінші, үшінші реттік құрылымдарын ажырату 11.5.1.22 нәруыздың әр түрлі құрылымдарының пішінін анықтайтын факторларды атау 11.5.1.23 нәруыз қасиеттерінің аминқышқылдардың сапалық және сандық құрамына тәуелділігін сипаттау</p>
<p>Полипептидтер құрылымын анықтау. №1 практикалық жұмыс "Денатурация және нәруыздардың түсті реакциялары"</p>	<p>11.5.1.24 гидролиз реакциясы бойынша берілген деректер негізінде полипептидтің құрамын анықтау 11.5.1.25 нәруызға сапалық реакцияларды тәжірибе жүзінде жасау; 11.5.1.26 нәруыздардың денатурациясы реакциясын тәжірибе жүзінде жасау</p>
<p>Ферменттер ролі және қолданылуы</p>	<p>11.5.1.27 "құлып және кілт" моделі тұрғысынан ферменттердің әрекетін және ферментативті катализ процесін түсіндіру 11.5.1.28 ингибирлі бәсекелестікті түсіндіру</p>
<p>Дезоксирибонуклеин қышқылының құрылымы. №7 зертханалық тәжірибе "Дезоксирибонуклеин қышқылының моделін жасау"</p>	<p>11.5.1.29 дезоксирибонуклеин және рибонуклеин қышқылының құрылымы моделін сипаттау 11.5.1.30 дезоксирибонуклеин қышқылының молекуласындағы ақуыздың біріншілік құрылымын кодтау жүйесін түсіндіру</p>

	Аденозинтрифосфат және энергия	11.5.1.31 аденозинтрифосфат гидролизі құрылымын және сызбасын құрастыру
	Биологиялық маңызды металдар	11.5.1.32 биологиялық маңызды металдар: темір, магний, кальций, калий, натрийдің рөлін бағалау
	Қоршаған ортаның ауыр металдармен ластануы	11.5.1.33 қоршаған ортаның ауыр металдармен ластану көздерін атау
	Ауыр металдардың нәруызға әсері	11.5.1.34 ауыр металдардың тірі ағзаға уытты әсерін түсіндіру
11.2 Синтетикалық полимерлер	Жоғары молекулалы қосылыстар	11.4.2.14 "мономер", "құрылымдық" "буын", "олигомер", "полимер", "полимерлену дәрежесі" негізгі ұғымдарын білу
	Полимерлену реакциясы №8 зертханалық тәжірибе "Полимерлену реакциясы" Поликонденсация реакциялары: полиамидтер мен полиэфирлер	11.4.2.15 полимерлену реакциясы теңдеулерін құрастыру, поликонденсация реакциясы теңдеулерін құру 11.4.2.16 поликонденсация реакциясы негізінде алынатын полимерлер гидролизденіп, биологиялық ыдырай алатынын түсіну
	Пластиктердің қолданылуы және қоршаған ортаға әсері. № 2 практикалық жұмыс "Пластмассаларды және талшықтарды тану"	11.4.2.17 полиэтилен, полипропилен, полистирол, тефлон, поливинилхлорид, полиметилметакрилат, полиэфир, фенолформальдегид шайыры және олардың негізінде алынған пластмассалардың қасиеттерін, қолдану аймағын атау 11.4.2.18 пластмасса және талшықтарды тәжірибе жүзінде анықтау 11.4.2.19 қоршаған ортаға пластиктер өндірісінің және қолданысының әсерін талдау; 11.4.2.20 полимерлерді утилизациялау процесін сипаттау
3 тоқсан		
11.3 Органикалық синтез	Органикалық қосылыстардағы негізгі функционалдық топтар.	11.4.2.33 сапалық реакциялар көмегімен функционалды топтарды анықтау 11.4.2.34 физикалық және химиялық сынақ көмегімен қосылыстарды анықтау
		11.4.2.35 органикалық қосылыстардың негізгі кластарының генетикалық байланысын сипаттау

	Органикалық заттардың генетикалық байланысы.	11.4.2.36 қарапайым органикалық синтезді жүргізе алу және түзілген өнімнің шығымын бағалау
11.3 14-топ элементтері	14 (IV) топ элементтері қасиеттерінің өзгеруі	11.2.1.1 14 (IV) топ элементтерінің физикалық және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру
	14(IV) топ элементтері және олардың қосылыстарының химиялық қасиеттері.	11.2.1.2 14 (IV) элементтерінің және олардың қосылыстарының химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 11.2.2.1 параллель жүретін реакциялар теңдеулері бойынша есептер шығару
	Әр түрлі тотығу дәрежелерін көрсететін 14 (IV) -топ элементтері оксидтерінің қасиеттері	11.2.1.3 14 (IV) топ элементтерінің +2 және +4 тотығу дәрежелі оксидтерінің қасиеттерін түсіндіру
	Жай заттардың табиғатта таралу түрлері және алыну әдістері	11.2.1.5 14 (IV) топ элементтерінің жай заттары және химиялық қосылыстарының алыну әдістерінің реакция теңдеулерін құру 11.2.1.6 14 (IV) топ элементтерінің және оның қосылыстарының таралуы және қолданылуы туралы мәліметтерді талдай білу
11.3 Азот және күкірт	Азот молекуласы құрылысының ерекшеліктері мен қасиеттері	11.2.1.7 азот молекуласының химиялық белсенділігінің төменділігін түсіндіру
	Аммиак және аммоний тұздары.	11.2.1.8 аммоний ионындағы байланыстардың түзілу механизмін ажырату
	Аммиакты өнеркәсіпте алу	11.2.1.10 аммиакты өнеркәсіпте өндірудің (Габер процесі) ғылыми принциптерін түсіндіру
	Азотты тыңайтқыштардың өнеркәсіптік алынуы	11.2.1.11 азот тыңайтқыштары өндірісі үдерісінің химизмін түсіндіру
	Азот оксидтері және нитраттарының қоршаған ортаға экологиялық әсері	11.2.1.12 азот оксидтерінің атмосфераға, нитраттардың топыраққа және су ресурстарына әсерін талдау 11.2.1.13 азот қосылыстарының қоршаған ортаға әсерін азайту мәселелерін шешудің жолдарын ұсыну
	Күкірттісутек және сульфидтер	11.2.1.14 күкіртсутектің тотықсыздандырғыш қасиеттерін түсіндіру

		11.2.1.15 сульфид ионын тәжірибе жүзінде анықтау
	Күкірт диоксиді және қышқыл жаңбырлар. Тағам өнеркәсібінде күкірт диоксидін қолдану. №1 көрсетілім "Күкірт және азот қышқылдарының тотықтырғыш қасиеттері"	11.2.1.16 атмосфераның күкірт диоксидімен ластану көздерін атау және қышқыл жаңбырдың түзілу мәселелерін сипаттау; 11.2.1.17 тағам өнеркәсібінде күкірт диоксиді қолданылу аймағын атау 11.2.2.2 тізбектеле жүретін реакция теңдеулері бойынша есептер шығару
	Күкірт қышқылын алудың контакт әдісі	11.2.1.18 күкірт қышқылын жанасу әдісімен алу процесін түсіндіру 11.2.1.19 күкірт қышқылын өнеркәсіптік өндірудің ғылыми принциптерін түсіндіре алу 11.2.1.20 күкірт қышқылының қолданылу аймағын атау 11.2.2.3 олеумнің түзілуіне және сұйытылуына есептер шығару
11.3 Қышқыл және негіз ерітінділері	Қышқыл-негіздік теория	11.3.4.1 Аррениус, Льюис және Бренстед-Лоури теорияларын және олардың қолдану шектерін сипаттау
	Судың иондық көбейтіндісі. Сутектік көрсеткіш	11.3.4.2 судың иондық көбейтіндісін білу 11.3.4.3 күшті қышқыл және күшті негіздің рНін есептеу
	Буферлі ерітінділер	11.3.4.4 буферлі ерітінділердің әсер ету принципін түсіндіру 11.3.4.5 буферлі ерітінділердің қолдану аймағын атау
4 тоқсан		
11.4 Металдар өндірісі	Металдар және құймаларды алу	11.2.3.1 металдарды алудың маңызды әдістерін талдау: гидрометаллургия, пирометаллургия, электрометаллургия және олардың артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау 11.2.3.2 ғылымда, техникада және тұрмыста қолданылатын маңызды құймалардың құрамын атау: шойын, болат, жез, қола, мельхиор, дюралюминий; 11.2.3.3 шойын және болатты алу әдістерін және қасиеттерін сипаттау

	<p>Электролизді өнеркәсіпте қолдану</p> <p>Химиялық өндірістің ғылыми принциптері</p>	<p>11.2.3.4 металдарды электролизбен алу әдісін түсіндіру</p> <p>11.2.3.5 гальваностегия, гальванопластика процестерін ажырату</p> <p>11.2.3.6 коррозиядан қорғау және декоративті мақсаттар үшін гальваникалық жабындарды қолдану принциптерін зерделеу</p> <p>11.2.3.7 химиялық өндірістің жалпы ғылыми принциптерін атау</p> <p>11.2.3.8 екіншілік қайта өңдеудің қажеттілігін негіздеу</p>
	Металл өндірісі кезіндегі қоршаған ортаны қорғау проблемалары	11.2.3.9 металлургия өнеркәсібінің экологиялық проблемаларын түсіндіру
11.4 Ауыспалы металдар	Ауыспалы металдардың жалпы сипаттамасы	<p>11. 2.1.22 ауыспалы элементтер айналымы тотығу дәрежесін көрсететінін білу</p> <p>11.2.1.23 атомдар құрылысы негізінде ауыспалы металдардың физикалық және химиялық қасиеттерін түсіндіру;</p> <p>11.2.2.4 орынбасу реакциялары теңдеулері бойынша есептер шығару</p>
	Кешенді қосылыстар.	<p>11.2.2.24 комплексті қосылыстардың құрылысын сипаттау</p> <p>11.2.1.25 ауыспалы металдардың кешенді қосылыстарының химиялық қасиеттерін сипаттау</p>
	Ауыспалы металдардың биологиялық ролі.	<p>11.2.1.26 гемоглобин құрамында темір (+2) кешенінің болатынын түсіндіру және оттегін тасымалдаудағы оның ролін түсіну</p> <p>11.2.1.27 иіс газымен улану қалай жүретіндігін түсіндіру және алғашқы көмек көрсету әдісін сипаттау</p>
	Жаңа материалдар	11.4.2.21 жаңа материалдарды жасаумен және өндірумен айналысатын ғылымдар саласын білу
	Физиологиялық белсенді табиғи және синтетикалық қосылыстар	11.4.2.22 аспиринді, таксолды физиологиялық белсендігі жоғары табиғи және синтетикалық қосылыстардың өкілдері ретінде атау

11.4 Жаңа заттарды және материалдарды өндіру		11.4.2.23 физиологиялық белсенділік үшін хиральділік және молекулалық қабаттың маңыздылығын түсіндіру
	Дәрілік препараттарды синтездеу және өндіру	11.4.2.24 синтетикалық дәрілік препарат үлгісі ретінде аспиринді алу процесін сипаттау 11.4.2.25 - дәрілік заттарды өндіру проблемаларын тізімдеу
	Нанотехнология.	11.4.2.26 "нанохимия" және "нанотехнология" ұғымдарының физикалық мәнін түсіндіру 11.4.2.27 нанобөлшектерді синтездеу және зерттеу әдістерін сипаттау 11.4.2.28 нанобөлшектердің қолдану аймағын атау
	Нанокөміртекті бөлшектердің құрылымы	11.4.2.29 наноматериалдардың ерекшеліктерін сипаттау 11.4.2.30 көміртекті нанобөлшектер құрылымын сипаттау: фуллерен C60, графен, нанотүтік, наножіп, наноталшықтар 11.4.2.31 кристалдарды өсіру және полимеризациялау жолымен наноматериалдардың алынуын сипаттау
11.4 "Жасыл химия"	"Жасыл химияның" 12 принципі. Атмосфера, гидросфера, литосфераның ластануы	11.4.1.1 "Жасыл химияның" 12 принципін атау және оны түсіндіру 11.4.1.2 атмосфера, гидросфера және литосфераның ластану масштабын түсіндіру
	Жердің озон қабатының бұзылуы	11.4.1.3 озон қабатының бұзылу себептерін зерделеу
	Ғаламдық жылыну Мини- жоба: "Қоршаған ортаны қорғау"	11.4.1.4 "парникті эффектiнiң" әсерiн болжау; 11.4.1.5 "парникті эффектiнiң" және озон қабатының бұзылу мәселелерін ажырату; 11.4.1.6 ғаламдық мәселелерді шешудің жолдарын бағалау

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
15-қосымша
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы "16" қыркүйегіндегі

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Химия" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. "Химия" пәнін оқытудың мақсаты - білім алушыларға зат және олардың айналымы, заттар қасиеттерінің олардың құрамы мен құрылысына тәуелділігін түсіндіретін заңдар мен теориялар туралы білім жүйесін ұсыну, білім алушыларға химиялық үдерістердің мағынасын, негізгі заңдар мен заңдылықтарды түсініп, оларды шынайы өмірде қауіпсіз қолдана алуға, ақпаратты сыни бағалауға және шешім қабылдауға мүмкіндік беру.

3. Негізгі міндеттері:

1) заттар және олардың бір-бірімен әрекеттесу заңдылығы туралы білім жүйесін қалыптастыру (фактілер, түсініктер, заңдар және теориялар);

2) зияткерлік және экспериментальдық біліктер мен дағдылар түрінде іс-әрекеттердің танымал әдістерін жүзеге асыру тәжірибелерін қалыптастыру;

3) жаңа проблемаларды шешуде жаңа бір жағдайда бұрын меңгерілген білім және білікті өз бетімен жаңғыртуды талап ететін шығармашылық, ізденіс іс-әрекеттер тәжірибесін қалыптастыру, танымал іс-әрекеттер негізінде жаңа әдісін қалыптастыру;

4) қоғамның әрбір мүшесінің өмірлік проблемасын шешуге әсер ететін, "Химия" пәнінің жиынтық үлесі болып табылатын өзекті және пәндік құзіреттіліктің қалыптасуында көрінетін, қоршаған ортаға қарым-қатынасын көрсететін адам әрекетінің объектіге немесе қаражатқа құнды және сындарлы қарым-қатынас тәжірибесін қалыптастыру.

2-тарау. "Химия" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Химия" оқу пәнінің мазмұны

4. "Химия" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 72 сағатты;

2) 11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 72 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

5. Оқу мақсаттары мұғалім мен білім алушыларға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірліктілік пен сабақтастықты көрсететін 5 бөлімнен тұрады:

- 1) заттардың бөлшектері;
 - 2) химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары;
 - 3) химиялық реакциялардың энергетикасы;
 - 4) химия және қоршаған орта;
 - 5) химия және өмір.
6. "Заттардың бөлшектері" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) атомдар, иондар және молекулалар;
- 2) атом құрамы мен құрылысы;
- 3) атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы;
- 4) химиялық байланыстардың түрлері.

7. "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) периодтық заң мен периодтық жүйе;
- 2) заттар массасының сақталу заңы;
- 3) стандартты электрондық потенциалдар.

8. "Химиялық реакциялардың энергетикасы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар;
- 2) химиялық реакцияның жылдамдығы;
- 3) химиялық тепе-теңдік;

4) қышқылдар мен негіздер теориясы. Электродиттер ерітінділеріндегі иондық тепе-теңдіктер.

9. "Химия және қоршаған орта" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) жер химиясы;
- 2) көміртек және оның қосылыстары.

10. "Химия және өмір" бөлімі "Биохимия" бөлімшесінен тұрады.

11. 10-сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Атом құрылысы". Атом құрылысының заманауи теориясы; атомдағы электрон күйі және қозғалысы; Квант саны; Паули принципі; Хунд ережесі; Клечковский ережесі

; изотоптар; радиоактивті заттар туралы түсінік; ядролық реакциялар және олардың Қазақстанның энергетикалық потенциалындағы маңызы;

№1 көрсетілім: "Атом құрылысы моделі";

Есеп шығару: "құрамындағы химиялық элемент атомының массалық үлесі бойынша қосылыстың химиялық формуласын табу".

2) "Периодтық заң және химиялық элементтердің периодтық жүйесі". Периодтық заң және периодтық жүйе атом құрылысы тұрғысынан; атом валенттілігі және валенттілік мүмкіндігі; атомның тотығу дәрежесі; негізгі топшада және периодта элемент қасиеттерінің периодты өзгеруі; Периодта және топта қосылыстардың қышқылды-негіздік қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары; қоршаған ортаның химиялық бейнесін және технология мен ғылымның дамуы үшін периодтық заңның мәнін түсіну.

3) Химиялық байланыс және зат құрылысы; химиялық байланыс түрінің біртұтас электронды табиғаты; ковалентті химиялық байланыс; ковалентті химиялық байланыс қасиеттері; ковалентті байланыстың донорлы- акцепторлы механизммен түзілуі ; атом орбитальдарының гибридтелуі (sp , sp^2 , sp^3) және молекула геометриясы; электртерістілік және байланыс полярлығы; ионды химиялық байланыс және иондық кристалдық тор; металдық байланыс және металдық кристалдық тор; сутектік байланыс ; жай және күрделі заттардың қасиеттерінің химиялық байланыс және кристалдық тор типіне тәуелділігі;

№2 көрсетілім: "Графит, алмаз, көміртегі (IV) оксидінің кристалдық тор моделі";

№3 көрсетілім: "Натрий, мыс хлоридтерінің кристалдық тор моделі";

№ 1 зертханалық тәжірибе: "Әр түрлі химиялық байланысты заттардың молекуласын даярлау. Түрлі кристалдық торлы заттардың қасиеттерін оқу".

4) "Химиялық реакциялар заңдылығы". Химиялық реакциялардың жіктелуі; жай, бинарлы және күрделі бейорганикалық заттардың қатысуымен тотығу-тотығу реакциялары; тұз ерітінділерінің және балқымаларының электролизі; қышқыл, сілті және тұз ерітінділерінің рН-і; тұздар гидролизі; химиялық реакциялардың жылу эффектісі және оның маңызы;

№4 көрсетілім: "Өнеркәсіптік үдерістер электролизінің бейне көрсетілімдері: мыс, алюминий, натрий гидроксиді және хлоридінің өнеркәсіптік өндірісі";

№ 2 зертханалық тәжірибе: "Гидроксидтер, қышқыл және тұздар қасиеттерін зерттеу. Тұздар гидролизі";

№5 көрсетілім: "Экзо-эндотермиялық реакциялар".

5) "Кинетика". Химиялық реакция жылдамдығы; химиялық реакция жылдамдығына әсер ететін факторлар; катализаторлар мен ингибиторлар; гомогенді және гетерогенді катализ; Қазақстанда катализдік химия ғылымының дамуы;

6) "Химиялық тепе-теңдік". Химиялық тепе-теңдік және оның ығысуына әсер етуші жағдайлар. Ле Шателье-Браун принциптері;

№3 зертханалық тәжірибе: "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы (аммоний не калий тиоционаты мен темір (III) хлориді концентрациясының өзгеруі бойынша)".

7) "Металдар мен бейметалдардың жалпы сипаттамасы". Металдар және бейметалдар: химиялық элементтер және жай заттар; металдар мен бейметалдардың (атом, ион) құрылысы және кристалдық торларының ерекшелігі, металдар мен бейметалдар, олардың қосылыстарының қасиеттерінің период және топ бойынша өзгеруі; металдар және бейметалдар: негізгі физикалық және химиялық қасиеттері; металдардың электрохимиялық кернеу қатары; металдар, бейметалдар және олардың қосылыстарының табиғатта кездесуі; тірі ағзалардың іс-әрекетінде металдар және бейметалдардың биологиялық ролі;

№6 көрсетілім: "Металдар, бейметалдар және олардың қосылыстарының үлгілері, металдардың кристалдық тор модельдері";

№4 зертханалық тәжірибе: "Типтік металдар, бейметалдар мен амфотерлі элементтердің химиялық қасиеттері".

8) "Маңызды s-элементтер және олардың қосылыстары". Химиялық элементтердің периодтық жүйесіндегі s-элементтердің орны, атом құрылысының ерекшелігі, олардың металдық және тотықсыздандырғыштық қасиеттерін салыстыру; натрий, калий және олардың маңызды қосылыстарының физикалық, химиялық қасиеттері, алынуы, қолданылуы, биологиялық маңызы; кальций, магний және олардың қосылыстарының физикалық, химиялық қасиеттері, алынуы, қолданылуы, биологиялық маңызы; судың кермектігі, оны жою жолдары; сілтілік металдар мен сілтілік жер металдарының табиғи қосылыстарының Қазақстандағы кен орындары;

№7 көрсетілім: "Натрий, калий және кальцийдің сумен әрекеттесуі. Натрий, калий және кальций иондарына сапалық реакция (жалын түсінің өзгеруі);

№5 зертханалық тәжірибе: "Натрий, калий, магний, кальцийдің маңызды тұздарының үлгілерімен танысу, металдардың химиялық белсенділігін салыстыру. Сілтілік және сілтілік-жер металдары тұздарының жалынды бояуы".

9) "Маңызды d-элементтер және олардың қосылыстары". d-элементтердің периодтық жүйедегі орны, атом құрылысының ерекшелігі; Қазақстандағы мыс, мырыш, темір, хром және олардың қосылыстарының кен орындары; мыс, мырыш және олардың маңызды қосылыстары. Хром және оның қосылыстары; темір және оның қосылыстары; коррозия түрлері және коррозияның алдын алу шаралары;

№6 зертханалық тәжірибе: " Cu^{2+} , Zn^{2+} иондарын тануға сапалық реакция";

№7 зертханалық тәжірибе: №10 " Fe^{2+} , Fe^{3+} иондарын тануға сапалық реакция";

№1 практикалық жұмыс: "Темір (II), (III), мыс (II), мырыш, хром (III) гидроксидтерін алу; қышқыл мен сілтінің гидроксидтерге әсерін зерттеу".

10) "Маңызды p-элементтер және олардың қосылыстары". Периодтық жүйедегі p-элементтердің орны, олардың атом құрылысының ерекшеліктері; алюминий және олардың қосылыстары; көміртек, кремний және олардың қосылыстарының қасиеттері;

көміртек, кремний және олардың қосылыстарының табиғатта таралуы; азот молекуласы құрылысы және қасиеттерінің ерекшеліктері; аммиак, аммоний тұздары; ортофосфор қышқылы және фосфаттар; азот және фосфор қосылыстарының тыңайтқыш ретінде қолданылуы; азот оксидтерінің, нитраттар және фосфаттардың қоршаған ортаға экологиялық әсері; күкірт, оның оксидтері, қышқылдары, сульфаттар; күкірт қышқылының қасиеттері; галогендер; хлорсутек, тұз қышқылы және хлоридтер;

"йод ерітіндісінің крахмалға әсері"; адам тіршілігіндегі йодтың биологиялық ролі; йод жетіспеушілігінен туындайтын аурулардан Қазақстан тұрғындарын сақтандыру шаралары;

№ 8 көрсетілім: "Еріген заттың белсендірілген көмірге сіңірілуі (адсорбция);

№ 2 практикалық жұмыс: "Кейбір аниондарға сапалық реакция" тақырыбына эксперименттік есептер шығару.

11) "Бейорганикалық қосылыстарды және құймаларды өндіру"; Қазақстанда қара және түсті металдарды және олардың құймаларын алу; жанасу әдісімен күкірт қышқылын өндіру; аммиак, азот қышқылыш өндіру; Қазақстандағы силикат өндірісі; химиялық және металлургиялық өндіріс қалдықтарымен қоршаған ортаның ластануы.

12. 11- сыныпқа арналған "Химия" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Органикалық химияға кіріспе". Көміртек атомы құрылысының ерекшеліктері; гибридизация; органикалық қосылыстардағы химиялық байланыстардың сипаттамасы және электрондық табиғаты А.М.Бутлеровтың органикалық қосылыстардың химиялық құрылыс теориясының негізгі қағидалары; изомерия және гомологтық қатар; бос радикалдар туралы ұғым және олардың тірі ағзалар өміріндегі маңызы; органикалық заттардың номенклатурасы мен жіктелуі; органикалық қосылыстардың табиғаттағы және адам өміріндегі маңызы; органикалық химияның дамуындағы Қазақстандық ғалымдардың ролі;

№1 көрсетілім: "Органикалық заттар үлгілері (мұнай, керосин, этанол, глицерин, глюкоза, сахароза, парафин, мақта, ағаш сүрегі)";

2) "Көмірсутектер және олардың көздері". Алкандар; циклоалкандар; алкендер. полиэтилен;

№2 көрсетілім: "Метан, этилен, ацетиленнің жануы. Каучуктер.резина, эбонит үлгілерімен танысу";

№ 1 зертханалық тәжірибе: "Этиленнің, ацетиленнің, мұнай үлгісінің және бензолдың калий;

3) "Көмірсутектер және олардың көздері". Алкадиендер; алкиндер; арендер және олардың туындылары; көмірсутектердің және олардың туындыларының генетикалық байланысы; көмірсутектердің табиғи көздері және олардың Қазақстандағы кен орындары; газ, мұнай, көмірді өңдеу; Қазақстанда көмір және мұнай-газ өндірістерінің дамуы; Қазақстанда өнімді өндірудегі, өңдеудегі экологиялық аспектілер;

№ 2 зертханалық тәжірибе: "Изопренді каучуктің шарөзекті моделін құрастыру".

4) "Оттекті органикалық қосылыстар". Оттекті органикалық қосылыстардың жіктелуі, номенклатурасы; біратомды және көпатомды спирттер; фенол; альдегидтер; кетондар; карбон қышқылдары;

№3 зертханалық тәжірибе: "Спирттердің суда еруі, жануы және біратомды және көпатомды спирттерге сапалық реакциялары";

№ 1 практикалық жұмыс: "Оттекті органикалық қосылыстарға сапалық реакциялар"

5) "Оттекті органикалық қосылыстар". Жай және күрделі эфирлер; майлар; сабын және жуғыш заттар; Қазақстандағы сабын және синтетикалық жуғыш заттар өндірісі; көмірсулардың жіктелуі, биологиялық рөлі; моносахаридтер; глюкоза; фруктоза; дисахаридтер; сахароза; лактоза; полисахаридтер; крахмал; целлюлоза.

№ 3 көрсетілім: "Сабын және жуғыш ұнтақ ерітінділерін индикаторлармен сынау"

№ 4 зертханалық тәжірибе: "Тамақ өнімдеріндегі крахмалды анықтау"

6) "Құрамында азоты бар органикалық қосылыстар. Гетероциклді қосылыстар. Нуклеин қышқылдары". Амидер; анилин; аминқышқылдары; нәруыздар; нуклеин қышқылдары;

№ 4 көрсетілім: "Аминқышқылдарында функционалдық топтардың барын дәлелдеу";

№ 5 көрсетілім: "Нәруыздардың еруі және тұнбаға түсуі, белоктар денатурациясы; белоктардың жануы (жүн, құс қауырсыны);

№ 7 зертханалық тәжірибе: "Нәруыздардың түсті реакциялары";

№ 6 көрсетілім: "ДНК мен РНК молекулаларының модельдері".

7) "Жасанды және синтетикалық полимерлер Химия адам өмірінде".

Жасанады және синтетикалық полимерлер; пластмассалар, каучуктер, талшықтар; Қазақстандағы полимерлер өндірісі; дәрумендер және гормондар туралы түсінік; биогенді органикалық заттардың рөлі; химия және өмір; экологиялық мәселелер;

№ 7 көрсетілім: "Пластмассалар, синтетикалық каучуктер және талшықтар үлгілерімен таныстыру".

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі

13. Бағдарламада "оқыту мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10"-сынып, "2.1" – екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

1) Заттардың бөлшектері

Білім алушылар орындауы тиіс...		
	10-сынып	11-сынып

1.1 Атомдар, молекулалар және иондар	10.1.1.1 - құрамындағы химиялық элемент атомының массалық үлесі бойынша қосылыстың химиялық формуласын шығару	
1.2 Атомның құрамы мен құрылысы	10.1.2.1 - атом құрылысының заманауи теориясын білу 10.1.2.2 - s, p, d, f орбитальдарының пішінін ажырату; 10.1.2.3 - радиоактивтілік табиғатын және радиоактивті изотоптардың қолданылуын түсіндіру	
1.3 Атомда электрондардың қозғалысы және таралуы	10.1.3.1 - квант сандарының сипаттамасы мен мәндерін білу; 10.1.3.2 - электрон орбитальдарын толтыру ережелерін: минимальді энергия принципі, Паули принципі, Хунд ережесін қолдану; 10.1.3.3 - алғашқы 36 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын жазу	
1.4 Химиялық байланыстың түрлері	10.1.4.1 - донор-акцепторлы және алмасу механизмі бойынша ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру; 10.1.4.2 - ковалентті байланыстың қасиеттерін сипаттау; 10.1.4.3 - H ₂ , Cl ₂ , O ₂ , N ₂ , HCl, NH ₃ молекулалары үшін Льюис диаграммасын құру 10.1.4.4 - әртүрлі гибридтелу түрлерінің мәнін түсіндіру; 10.1.4.5 - BF ₃ , CH ₄ , NH ₃ , H ₂ O, BeCl ₂ мысалында молекуланың электронды және кеңістіктік құрылысына зат қасиетінің тәуелділігін түсіндіру 10.1.4.6 - атомдардың электртерістілік ұғымының физикалық мәнін түсіндіру және оның негізінде химиялық байланыстың түрін болжау; 10.1.4.7 - иондық байланыстың қарама-қарсы зарядталған иондардың электрстатикалық тартылуы нәтижесінде түзілетіндігін түсіну; 10.1.4.8 - NaCl, CaO, MgF ₂ , KН қосылыстары үшін Льюис диаграммасын құру	

10.1.4.9 - металдық байланыстың табиғатын және оның металдардың физикалық қасиеттеріне әсерін түсіндіру;
 10.1.4.10 - сутекті байланыстың түзілу механизмін түсіндіру;
 10.1.4.11 - кристалл тор типтері және байланыс түрлері әртүрлі қосылыстардың қасиеттерін болжау

2) Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары

Білім алушылар орындауы тиіс...

	10-сынып	11-сынып
	<p>10.2.1.1 - периодтық заңның физикалық мәнін түсіндіру; 10.2.1.2 - валенттілік және атомның тотығу дәрежесі ұғымдарының физикалық мәнін түсіндіру; 10.2.1.3 - химиялық элемент атомдарының қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарының сипаттау: радиусы, иондану энергиясы, электронтартқыштық, электртерістілік және тотығу дәрежесі; 10.2.1.4 - период және топ бойынша химиялық элементтердің оксидтерінің, гидроксидтерінің және сутекті қосылыстарының қышқылдық-негіздік қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру; 10.2.1.5 - периодтық кестеде орналасуы бойынша химиялық элементтердің және олардың қосылыстарының қасиеттерін болжау; 10.2.1.6 - периодтық кестенің ашылуымен байланысты дамыған ғылымдардың негізгі бағыттарын тізімдеу; 10.2.1.7 - химиялық реакцияларды үдерістің бағыты, саны мен құрамы, реагенттер мен реакция өнімдеріндегі химиялық элементтердің тотығу дәрежелерінің өзгеруі бойынша жіктей білу; 10.2.1.8 - радиоактивті заттар ұғымын білу; 10.2.1.9 - радиоактивті ыдырау типін білу және қарапайым</p>	

ядролық реакциялар теңдеуін құра алу (α, β⁻, β⁺, γ ыдырау);

10.2.1.10 - Қазақстан энергетикалық потенциалында ядролық реакциялар мәнін түсіну;

10.2.1.11 - металдар және бейметалдар құрылысының ерекшелігін сипаттау: радиусы, иондану энергиясы, электронтартқыштық, кристалл торы;

10.2.1.12 - период және топта металл, бейметалл және олардың қосылыстарының қасиеттерінің өзгеру заңдылығын болжау;

10.2.1.13 - металдар және бейметалдардың негізгі физикалық қасиеттерін түсіндіру;

10.2.1.14 - электрохимиялық кернеу қатарында металдардың орналасу принципін түсіну;

10.2.1.15 - металдар және бейметалдардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру;

10.2.1.16 - типтік металдар, бейметалдар мен амфотерлі элементтердің химиялық қасиеттерін тәжірибе жүзінде зерттеу;

10.2.1.17 - металдар, бейметалдар және олардың қосылыстарының табиғатта таралуы туралы білу

10.2.1.18 - атом құрылысы негізінде s-элементтердің жалпы қасиеттерін түсіндіру

10.2.1.19 - s-элементтердің м е т а л д ы қ ,

тотықсыздандырғыштық қасиеттерін салыстыру және реакция теңдеулерін құрастыру

10.2.1.20 - натрий, калий және олардың маңызды қосылыстарының алыну әдістерін білу;

10.2.1.21 - натрий, калий және кальцийдің сумен реакциясының химиялық белсенділігін ажыратуды түсіндіру ;

10.2.1.22 - кальций, магний және олардың қосылыстарының негізгі қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру

2.1 Периодтық заң және периодтық жүйе

10.2.1.23 - калий, натрий, кальций иондарының сапалық реакциясын зерттеу (жалынды бояуы)

10.2.1.24 - атом құрылысы негізінде d-элементтердің периодтық жүйедегі орнын түсіндіру

10.2.1.25 - мыс, мырыш және олардың маңызды қосылыстарының қасиеттерін және қолданылуын түсіндіру

10.2.1.26 - Cu^{2+} , Zn^{2+} иондарын тани білу;

10.2.1.27 - хром және оның қосылыстарың қасиеттерін және қолданылуын түсіндіру

10.2.1.28 - темір және оның қосылыстарының алынуын, тән физикалық және химиялық қасиеттерін сипаттау;

10.2.1.29 - Fe^{2+} , Fe^{3+} иондарын тани білу;

10.2.1.30 - темір (II), (III), мыс (II), мырыш, хром (III) гидроксидтерін тәжірибе жүзінде ала білу және олардың қышқыл және сілтілермен әрекеттесуін зерделеу

10.2.1.31 - атом құрылысы көзқарасы тұрғысынан периодта және топта p-элементтердің қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру

10.2.1.32 - алюминий оксиді және гидроксидінің екедайлы қасиеттерін оқып білу

10.2.1.33 - алюминий және оның құймаларының қолданылуын сипаттау

10.2.1.34 - көміртек, кремний және олардың қосылыстарының физикалық, химиялық қасиеттерін оқып білу

10.2.1.35 - иіс газымен уланудың қалай жүретінін түсіндіру және алғашқы көмек көрсету әдістерін сипаттау

10.2.1.36 - молекула құрылысы негізінде азоттың төмен химиялық белсенділігін түсіндіру;

10.2.1.37 - газтәрізді аммиактың және оның сулы ерітіндісінің

химиялық қасиеттерін және алынуын сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру;

10.2.1.38 - ортофосфор қышқылының және фосфаттардың физикалық, химиялық қасиеттерін оқып білу;

10.2.1.39 - құрамында күкірті бар қазбалы отындардың жануы кезіндегі күкірт диоксидінің түзілуін сипаттау;

10.2.1.40 - сұйылтылған және концентрлі күкірт қышқылының қасиеттерін салыстыру

10.2.1.41 - топ бойынша галогендердің физикалық және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру

10.2.1.42 - тұз қышқылының химиялық қасиеттерін оқып білу және оның қолданылу аймағын білу;

10.2.1.43 - хлорид-, бромид-, йодид-, сульфат-, карбонат-, фосфат-, нитрат-, силикат-иондарына сапалық реакцияны білу;

10.2.1.44 - аниондарды анықтау бойынша тәжірибе жоспарын құру және оны іс –жүзінде жүзеге асыру;

10.2.1.45 - күкірт қышқылын өнеркәсіптік өндірудің жанасу үдерісін сипаттау және оның өнеркәсіп үшін мәнін білу

10.2.1.46 - аммиак және азот қышқылын өнеркәсіптік өндіру әдістерін және оның өнімдерінің қолданылу саласын сипаттау

2.2 Заттар массасының сақталу заңы

10.2.2.1 - металдар мен оның қосылыстарындағы генетикалық байланысты көрсететін химиялық реакция теңдеулері бойынша реагенттің немесе өнімнің массасына, зат мөлшеріне есептер шығару;

10.2.2.2 - металдар қатысуымен жүретін химиялық реакциялар теңдеуі бойынша (құрамында қоспасы бар реагенттер, теориялық мүмкіндікпен

	салыстырғандағы практикалық шығымның массалық үлесі) есептер шығару	
2.3 Стандартты электрондық потенциалдар	<p>10.2.3.1 - зат формуласы бойынша элементтің тотығу дәрежесін анықтай алу;</p> <p>10.2.3.2 - электронды баланс әдісін қолданып тотығу және тотықсыздану теңдеулерін құрастыра алу;</p> <p>10.2.3.3 - ерітінді және балқыма арқылы электр тоғы өткен кезде жүретін үдерістерді оқу және түсіндіру</p> <p>10.2.3.4 - электролит ерітінділерін және балқымаларын электролиздеу кезінде электродтарда түзілетін электролиз өнімдерін болжау;</p> <p>10.2.3.5 - ерітінді және балқыма электролизі үдерісі сызбанұсқасын құра алу</p> <p>10.2.3.6 - электролиз өнімдерінің массасын, көлемін (газ) есептей алу;</p> <p>10.2.3.7 - коррозия түрлерін, коррозияның болу себептерін білу және оның конструкцияларының пайдалану ұзақтығына кері әсерін түсіндіру;</p> <p>10.2.3.8 - өнеркәсіпте металдарды алу әдістерін білу;</p> <p>10.2.3.9 - тұрмыста, техникада және ғылымда қолданылатын маңызды құймалардың құрамын атау: шойын, болат, жез, қола, мельхиор, дюраль;</p> <p>10.2.3.10 - шойын және болаттың алыну әдістерін және қасиеттерін сипаттау;</p> <p>10.2.3.11 - шыны, цемент өндіру үдерісін және олардың қолданылуын сипаттау</p>	

3) Химиялық реакциялардың энергетикасы

Білім алушылар орындауы тиіс...		
	10-сынып	11-сынып
3.1 Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар	<p>10.3.1.1 - жылу эффектісі бойынша химиялық реакцияларды жіктей алу;</p> <p>10.3.1.2 - химиялық реакциялардың жылу эффектісі мәнін түсіндіру;</p>	

	10.3.1.3 - химиялық реакциялардың жылу эффектісін есептей алу	
3.2 Химиялық реакция-лардың жылдамдығы	10.3.2.1 - химиялық реакция жылдамдығына температура, концентрация, қысымның әсерін тәжірибелік зерттеу; 10.3.2.2 - химиялық реакция жылдамдығына әртүрлі факторлар өзгерісінің әсерін түсіндіру; 10.3.2.3 - әрекеттесуші заттар концентрациясы және температурасы өзгеруі кезіндегі реакция жылдамдығының өзгерісін есептей алу; 10.3.2.4 - химиялық реакция жылдамдығына катализаторлар және ингибиторлар әсерін түсіндіру 10.3.2.5 - гомогенді және гетерогенді катализ механизмін түсіндіру 10.3.2.6 - Қазақстанда катализдік химияның дамуын білу	
3.3 Химиялық тепе-теңдік	10.3.3.1 - әр түрлі факторлардың тепе-теңдіктің ығысуына әсерін тәжірибе жүзінде зерттеу; 10.3.3.2 - химиялық тепе-теңдікке температура, концентрация және қысым өзгерісінің әсерін болжау; 10.3.3.3 - тепе-теңдік константасы өрнегін құра алу	
3.4 Қышқылдар мен негіздер теориясы. Электролиттер ерітінділеріндегі иондық тепе-теңдіктер	10.3.4.1 - ерітіндінің рН мәні бойынша тұздар, қышқылдар және гидроксид ерітінділерінің сапалық құрамын дәлелдеу; 10.3.4.2 - оның сапалық құрамы бойынша тұз ерітінділерінің ортасын болжау	

4) Химия және қоршаған орта

Білім алушылар орындауы тиіс...		
	10-сынып	11-сынып
	10.4.1.1 - кейбір металдар мен бейметалдардың және олардың қосылыстарының қоршаған ортаға әсерін зерделеу; 10.4.1.2 - тірі ағзалардың іс-әрекетінде металдар және бейметалдардың биологиялық рөлін түсіндіру;	

4.1 Жер химиясы

10.4.1.3 - натрий және калий қосылыстарының биологиялық рөлін түсіндіру
10.4.1.4 - кальций және магнийдің биологиялық рөлін түсіндіру;
10.4.1.5 - судың кермектілігін және оны жою әдістерін түсіндіру;
10.4.1.6 - Қазақстанда таралған сілтілік және сілтілік жер металдардың табиғи қосылыстарын білу
10.4.1.7 - Қазақстандағы мыс, мырыш, темір, хром және олардың қосылыстарының кен орындары атау;
10.4.1.8 - азот оксидтерінің атмосфераға, нитраттардың топырақ және су ресурстарына әсерін анализдеу;
10.4.1.9 - азот және фосфор қосылыстарының қоршаған ортаға әсерін азайтудың мәселелерін шешу жолдарын ұсыну;
10.4.1.10 - қышқыл жаңбырлардың қалыптасуындағы күкірт диоксидінің ролін және оның қоршаған ортаға әсерін түсіндіру;
10.4.1.11 - тағам өнімдерін консервілеуде күкірт диоксидінің қолданылуын түсіндіру;
10.4.1.12 - адам ағзасындағы йодтың биологиялық рөлін білу және Қазақстан территориясында йод жетіспеушілігіне байланысты туындайтын ауруларды түсіндіру және осы мәселелерді шешу жолын ұсыну;
10.4.1.13 - Қазақстандағы химиялық өндірістердің экологиялық мәселелерін түсіндіру;
10.4.1.14 - химиялық және металлургиялық өндіріс қалдықтарының қоршаған ортаға әсерін бағалау

11.4.1.1 - "Жасыл химияның" 12 принципін білу және түсіндіру;
11.4.1.2 - атмосфера, гидросфера және литосфераның ластану көздерін білу, жаһандану мәселелерін шешу жолдарын ұсыну;
11.4.1.3 - "парниктік эффект" пен озон қабатының бұзылу мәселелері арасындағы айырмашылықты түсіндіру;
11.4.1.4 - Қазақстан химиялық өнеркәсібінің әр түрлі саласындағы экологиялық мәселелерді болжау және оның шешу жолдарын ұсыну

11.4.2.1 - көмірсутектердегі көміртектің гибридизациясын зерделеу;
11.4.2.1 - C-C байланысының түзілу қабылетін және көміртек атомының құрылыс ерекшеліктерін түсіндіру;

11.4.2.3 - А.М. Бутлеровтың органикалық қосылыстар теориясының негізгі қағидаларын білу;

11.4.2.4 - көмірсутектердің молекулалық, эмпирикалық, құрылымдық формулаларын ажырату

11.4.2.5 - изомерлердің түрлерін атау және құрылымдық, байланыстардың орналасуы, функционалдық топтар және класаралық изомерлерінің формулаларын құру;

11.4.2.6 - бос радикалдар туралы ұғымды қалыптастыру

11.4.2.7 - тірі ағзалар өміріндегі радикалдардың рөлін білу;

11.4.2.8 - гомологтық қатарлардың қалай түзілетіндігін түсіну

11.4.2.9 - гомологтардың ұқсастығы мен айырмашалығын түсіндіру;

11.4.2.10 - қосылыстардың құрылымдық формулаларын құру және оларды IUPAC номенклатурасы бойынша атау;

11.4.2.11 - органикалық қосылыстардың адам өміріндегі маңызын түсіну;

11.4.2.12 - қазақстандық ғалымдардың органикалық химияны дамуындағы үлесі

11.4.2.13 - әртүрлі алкандардың жану үдерісін зерттеу және олардың отын ретінде қолданылуын түсіндіру;

11.4.2.14 - алкандардың жану өнімдерін білу және олардың қоршаған ортаға әсерін бағалау ;

11.4.2.15 - берілген жану өнімдері бойынша заттардың молекулалық формулаларын анықтау;

11.4.2.16 - органикалық заттардың массалық үлестері және олардың буының салыстырмалы тығыздығы бойынша органикалық заттардың қарапайым молекулалық формулаларын анықтау;

11.4.2.17 - циклоалкандардың гомологтық қатарын, құрылысын,

4.2 Көміртек және оның қосылыс-тары

физикалық, химиялық қасиеттерін . қарастыру

11.4.2.18 - изомерлерінің формулаларын құрастыру, IUPAC бойынша атау;

11.4.2.19 - алкендердің көмірсутектердің алыну жолдарын , физикалық және химиялық қасиеттерін, құрылысын, гомологтық қатарын қарастыру;

11.4.2.20 - полимерлену реакция теңдеулерін құра білу (полиэтилен , полипропилен, поливинилхлорид);

11.4.2.23 - алкадиендердің құрылысы, қасиеттерін білу;

11.4.2.24 - алкадиендердің қасиеттерін құрылысы негізінде түсіндіру;

11.4.2.25 - диендердің полимерлену реакциялары өнімдерінің шаростерженді модельдерін құрастыру (изопрен);

11.4.2.26 - алкиндердің алыну жолдарын, физикалық және химиялық қасиеттерін, құрылысын, гомологтық қатарын қарастыру;

11.4.2.27 - электрондардың делокализациясы тұрғысынан бензол молекуласының құрылымын түсіндіру;

11.4.2.28 - бензолды және оның гомологтарын алу, реакцияларының теңдеулерін құру ;

11.4.2.29 - бензол және оның гомологтарына тән қасиеттерді сипаттау;

11.4.2.30 - органикалық синтезде бензолды қолдануды білу

11.4.2.31 - органикалық қосылыстардың негізгі кластарының генетикалық байланысының сызбанұсқасын құру;

11.4.2.32 - өнімнің шығымын реагент мөлшері (көлем. масса) және реакция өнімнің берілген шамасы (көлем, масса) бойынша есептеу;

11.4.2.33 - көміртек қосылыстарын отын ретінде қолдануға болатынын білу;

11.4.2.34 - көмір, мұнай, табиғи газдардың Қазақстандағы кен орындарын карта бойынша анықтау;

11.4.2.35 - шикі мұнайды айдау үдерісінің маңызын түсіну және өндіру үдерісін сипаттау;

11.4.2.36 - шикі мұнайды айдау өнімдерінің қолдану аясын білу;

11.4.2.37 - қазба отындар қорының шектеулі екенін түсіну;

11.4.2.38 - көмірсутек отындарын жағу қоршаған ортаның ластануына әкеп соғатынын және оның климатқа әсерін білу;

11.4.2.39 - спирттер, альдегидтер, кетондар, карбон қышқылдары, эфирлердің функционалдық топтарының құрылысын сипаттау;

11.4.2.40 - спирттер, альдегидтер, кетондар, карбон қышқылдары, эфирлердің құрылымдық формулаларын құру және IUPAC бойынша атау;

11.4.2. 41 - спирттердің құрылымдық, функционалдық топ , класаралық изомерлерінің формуларын құру және жіктелуін атау;

11.4.2.42 - спирттердің және фенолдың алу жолдарын білу;

11.4.2.43 - спирттер мен фенолдың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру;

11.4.2.44 - спирттер мен фенолдың қолдану аясын атау;

11.4.2.45 - спирттердің адам ағзасына уытты әсерін зерделеу;

11.4.2.46 - альдегидтер мен кетондардың құрылымдық формулаларын құру және оларды IUPAC бойынша атау ;

11.4.2.47 - альдегидтер мен кетондарды алу реакция теңдеулерін құрастыру;

11.4.2.48 - альдегидтер мен кетондарды тәжірибе жүзінде анықтау;

11.4.2.49 - альдегидтер мен кетондардың тотығу және тотықсыздану реакция өнімдерін атау;

11.4.2.50 - карбон қышқылдарының алу тәсілдерін және физикалық қасиеттерін түсіндіру;

11.4.2.51 - карбон қышқылының химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру;

11.4.2.52 - карбон қышқылдары, күрделі эфирлер, сабын, синтетикалық жуғыш заттардың қолдану аясын атау;

11.4.2.53 - синтетикалық жуғыш заттардан табиғатты қорғау қажеттігін түсіну;

11.4.2.54 - аминдердің номенклатурасы мен жіктелуін білу;

11.4.2.55 - анилин, аминдар, аммиактың негізгі қасиеттері мен құрылымын салыстыру;

11.4.2.56 - аминдер мен анилиннің физикалық қасиеттерін түсіндіру;

11.4.2.57 - анилин мен аминдерді алу реакция теңдеулерін құрастыру;

11.4.2.58 - "мономер", "элементарлық буын", "олигомер", "полимер", "полимерлену дәрежесі" ұғымдарын ажырату;

11.4.2.59 - полимеризация мен поликонденсация реакцияларының теңдеулерін құру ;

11.4.2.60 - кейбір полимерлер мен пластмассалардың қолдану аясын және қасиеттерін атау;

11.4.2.61 - тәжірибе жүзінде пластмассалар мен талшықтарды анықтау;

11.4.2.62 - Қазақстанда өндірілетін полимерлердің түрлерін білу

5) Химия және өмір

Білім алушылар орындауы тиіс ...

	10-сынып	11- сынып

5.1 Биохимия

- 11.5.1.1 - жай және күрделі эфирлерді алу реакцияларының теңдеулерін құрастыру;
- 11.5.1.2 - майлардың құрамы мен құрылысын білу ;
- 11.5.1.3 - майлардың функциясын түсіну;
- 11.5.1.4 - майларға сапалық реакция жасау;
- 11.5.1.5 - майлардың сабындану және гидролиз өнімдерін атау;
- 11.5.1.6 - глюкоза, фруктоза, рибоза, дезоксирибоза, сахароза, крахмал және целлюлоза молекулалары формулаларының айырмашылығын білу;
- 11.5.1.7 - глюкозада функционалдық топтардың болуын тәжірибе жүзінде анықтау;
- 11.5.1.8 - глюкозаның сүт қышқылды және спирттік ашуының реакция теңдеуін құрастыру;
- 11.5.1.9 - крахмалға сапалық реакцияны жасау;
- 11.5.1.10 - сахароза, крахмал және целлюлоза гидролизінің реакция өнімдерін атау;
- 11.5.1.11 - крахмал мен целлюлозаның құрылысы мен қасиеттерін салыстыру;
- 11.5.1.12 - аминқышқылдарын тривиалды және жүйелі номенклатуралар бойынша атауларын білу;
- 11.5.1.13 - аминқышқылдары молекулаларының құрамы мен құрылысын сипаттау;
- 11.5.1.14 - аминқышқылдарының екідайлығын қарастыру;
- 11.5.1.15 - а - аминқышқылдарынан нәруыздарды алудағы пептидтік байланыстың түзілуін түсіндіру;
- 11.5.1.16 - нәруыздар гидролизі өнімдерін білу;
- 11.5.1.17 - нәруыздардың қызметін білу;
- 11.5.1.18 - нәруыздардың сапалық реакцияларын және денатурациясын білу;

	<p>11.5.1.19 - нуклеин қышқылдары туралы жалпы ұғымды және олардың жіктелуін білу;</p> <p>11.5.1.20 - ДНК мен РНК құрылымдарын салыстыру;</p> <p>11.5.1.21 - ДНК мен РНК биологиялық рөлін түсіндіру;</p> <p>11.5.1.22 - гендік инженерия мен биотехнологияның маңыздылығын түсіну;</p> <p>11.5.1.23 - дәрумендер мен гормондардың адам ағзасындағы функциясын сипаттау;</p> <p>11.5.1.24 - кейбір дәрумендердің табиғаттағы көздерін білу</p>
--	--

14. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

15. Осы оқу бағдарламасы Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Химия" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарына (төмендетілген оқу жүктемесімен) сәйкес іске асырылады.

3-параграф. Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Химия" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар (төмендетілген оқу жүктемесімен)

1) 10-сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыбы/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
10.1 Атом құрылысы	Атом құрылысының заманауи теориясы. Атомдағы электрон күйі және қозғалысы. Көрсетілім №1 "Атом құрылысы моделі"	<p>10.1.2.1 - атом құрылысының заманауи теориясын білу</p> <p>10.1.2.2 - s, p, d, f орбитальдарының пішінін ажырату</p>
	Квант саны. Паули принципі, Хунд ережесі, Клечковский ережесі	<p>10.1.3.1 - квант сандарының сипаттамасы мен мәндерін білу;</p> <p>10.1.3.2 - электрон орбитальдарын толтыру ережелерін: минимальді энергия принципі, Паули принципі, Хунд ережесін қолдану;</p> <p>10.1.3.3 - алғашқы 36 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын жазу</p>
	Изотоптар. Есеп шығару: "Құрамындағы химиялық элемент"	<p>10.1.2.3 - радиоактивтілік табиғатын және радиоактивті изотоптардың қолданылуын түсіндіру;</p> <p>10.1.1.1 - құрамындағы химиялық элемент атомының массалық үлесі</p>

	атомының массалық үлесі бойынша қосылыстың химиялық формуласын табу"	бойынша қосылыстың химиялық формуласын шығару
	Радиоактивті заттар туралы түсінік. Ядролық реакциялар және олардың Қазақстанның энергетикалық потенциалындағы маңызы	10.2.1.8 - радиоактивті заттар ұғымын білу; 10.2.1.9 - радиоактивті ыдырау типін білу және қарапайым ядролық реакциялар теңдеуін құра алу (a, b-, b+, g ыдырау); 10.2.1.10 - Қазақстан энергетикалық потенциалында ядролық реакциялар мәнін түсіну
10.1 Периодтық заң және химиялық элементтердің периодтық жүйесі	Периодтық заң және периодтық жүйе атом құрылысы тұрғысынан. Атом валенттілігі және валенттілік мүмкіндігі. Атомның тотығу дәрежесі Негізгі топшада және периодта элемент қасиеттерінің периодты өзгеруі	10.2.1.1 - периодтық заңның физикалық мәнін түсіндіру 10.2.1.2 - валенттілік және атомның тотығу дәрежесі ұғымдарының физикалық мәнін түсіндіру; 10.2.1.3 - химиялық элемент атомдарының қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарының сипаттау: радиусы, иондану энергиясы, электронтартқыштық, электртерістілік және тотығу дәрежесі
	Периодта және топта қосылыстардың қышқылды-негіздік қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары	10.2.1.4 - период және топ бойынша химиялық элементтердің оксидтерінің, гидроксидтерінің және сутекті қосылыстарының қышқылдық-негіздік қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру
	Қоршаған ортаның химиялық бейнесін және технология мен ғылымның дамуы үшін периодтық заңның мәнін түсіну	10.2.1.5 - периодтық кестеде орналасуы бойынша химиялық элементтердің және олардың қосылыстарының қасиеттерін болжау; 10.2.1.6 - периодтық кестенің ашылуымен байланысты дамыған ғылымдардың негізгі бағыттарын тізімдеу
	Химиялық байланыс түрінің біртұтас электронды табиғаты Ковалентті химиялық байланыс. Ковалентті химиялық байланыс қасиеттері Ковалентті байланыстың донорлы-акцепторлы механизммен түзілуі Көрсетілім №2 "Графит, алмаз, көміртегі (IV) оксидінің кристалдық тор моделі"	10.1.4.1 - донор-акцепторлы және алмасу механизмі бойынша ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру; 10.1.4.2 - ковалентті байланыстың қасиеттерін сипаттау; 10.1.4.3 - H ₂ , Cl ₂ , O ₂ , N ₂ , HCl, NH ₃ молекулалары үшін Льюис диаграммасын құру
		10.1.4.4 - әртүрлі гибридтелу түрлерінің мәнін түсіндіру;

10.1 Химиялық байланыс және зат құрылысы	Атом орбитальдарының гибридтелуі (sp, sp ² , sp ³) және молекула геометриясы	10.1.4.5 - BF ₃ , CH ₄ , NH ₃ , H ₂ O, BeCl ₂ мысалында молекуланың электронды және кеңістіктік құрылысына зат қасиетінің тәуелділігін түсіндіру
	Электртерістілік және байланыс полярылығы	10.1.4.6 - атомдардың электртерістілік ұғымының физикалық мәнін түсіндіру және оның негізінде химиялық байланыстың түрін болжау
	Ионды химиялық байланыс және иондық кристалдық тор. Металдық байланыс және металдық кристалдық тор. Көрсетілім №3 "Натрий, мыс хлоридтерінің кристалдық тор моделі"	10.1.4.7 - иондық байланыстың қарама-қарсы зарядталған иондардың электростатикалық тартылуы нәтижесінде түзілетіндігін түсіну; 10.1.4.8 - NaCl, CaO, MgF ₂ , KН қосылыстары үшін Льюис диаграммасын құру; 10.1.4.9 - металдық байланыстың табиғатын және оның металдардың физикалық қасиеттеріне әсерін түсіндіру
	Сутектік байланыс. Жай және күрделі заттардың қасиеттерінің химиялық байланыс және кристалдық тор типіне тәуелділігі. Зертханалық тәжірибе № 1 "Өртүрлі химиялық байланысты заттардың молекуласын даярлау. Түрлі кристалдық торлы заттардың қасиеттерін оқу"	10.1.4.10 - сутекті байланыстың түзілу механизмін түсіндіру; 10.1.4.11 - кристалл тор типтері және байланыс түрлері өртүрлі қосылыстардың қасиеттерін болжау
2-тоқсан		
	Химиялық реакциялардың жіктелуі	10.2.1.7 - химиялық реакцияларды үдерістің бағыты, саны мен құрамы, реагенттер мен реакция өнімдеріндегі химиялық элементтердің тотығу дәрежелерінің өзгеруі бойынша жіктей білу
	Жай, бинарлы және күрделі бейорганикалық заттардың қатысуымен тотығу-тотығу реакциялары	10.2.3.1 - зат формуласы бойынша элементтің тотығу дәрежесін анықтай алу; 10.2.3.2 - электронды баланс әдісін қолданып тотығу және тотықсыздану теңдеулерін құрастыра алу
	Тұз ерітінділерінің және балқымаларының электролизі. Көрсетілім №4 "Өнеркәсіптік	10.2.3.3 - ерітінді және балқыма арқылы электр тоғы өткен кезде жүретін үдерістерді оқу және түсіндіру; 10.2.3.4 - электролит ерітінділерін және балқымаларын

<p>10.2 Химиялық реакциялар заңдылығы</p>	<p>үдерістер электролизінің бейне көрсетілімдері: мыс, алюминий, натрий гидроксиді және хлоридінің өнеркәсіптік өндірісі"</p>	<p>электролиздеу кезінде электродтарда түзілетін электролиз өнімдерін болжау; 10.2.3.5 - ерітінді және балқыма электролизі үдерісі сызбанұсқасын құра алу; 10.2.3.6 - электролиз өнімдерінің массасын, көлемін (газ) есептей алу</p>
	<p>Қышқыл, сілті және тұз ерітінділерінің рН-і Тұздар гидролизі Зертханалық тәжірибе № 2 "Гидроксидтер, қышқыл және тұздар қасиеттерін зерттеу. Тұздар гидролизі"</p>	<p>10.3.4.1 - ерітіндінің рН мәні бойынша тұздар, қышқылдар және гидроксид ерітінділерінің сапалық құрамын дәлелдеу; 10.3.4.2 - оның сапалық құрамы бойынша тұз ерітінділерінің ортасын болжау</p>
	<p>Химиялық реакциялардың жылу эффектісі және оның маңызы Көрсетілім №5 "Экзо – эндотермиялық реакциялар"</p>	<p>10.3.1.1 - жылу эффектісі бойынша химиялық реакцияларды жіктей алу; 10.3.1.2 - химиялық реакциялардың жылу эффектісі мәнін түсіндіру; 10.3.1.3 - химиялық реакциялардың жылу эффектісін есептей алу</p>
<p>10.2 Кинетика</p>	<p>Химиялық реакция жылдамдығы. Химиялық реакция жылдамдығына әсер ететін факторлар.</p>	<p>10.3.2.1 - химиялық реакция жылдамдығына температура, концентрация, қысымның әсерін тәжірибелік зерттеу; 10.3.2.2 - химиялық реакция жылдамдына әртүрлі факторлар өзгерісінің әсерін түсіндіру; 10.3.2.3 - әрекеттесуші заттар концентрациясы және температурасы өзгеруі кезіндегі реакция жылдамдығының өзгерісін есептей алу</p>
	<p>Катализаторлар мен ингибиторлар . Гомогенді және гетерогенді катализ.</p>	<p>10.3.2.4 - химиялық реакция жылдамдығына катализаторлар және ингибиторлар әсерін түсіндіру; 10.3.2.5 - гомогенді және гетерогенді катализ механизмін түсіндіру; 10.3.2.6 - Қазақстанда катализдік химияның дамуын білу</p>
<p>10.2 Химиялық тепе-теңдік</p>	<p>Химиялық тепе-теңдік және оның ығысуына әсер етуші жағдайлар. Ле Шателье-Браун принциптері. Зертханалық тәжірибе №3 " Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы (аммоний не калий тиоционаты</p>	<p>10.3.3.1 - әр түрлі факторлардың тепе-теңдіктің ығысуына әсерін тәжірибе жүзінде зерттеу;</p>

	мен темір (III) хлориді концентрациясының өзгеруі бойынша"	10.3.3.2 - химиялық тепе-теңдікке температура, концентрация және қысым өзгерісінің әсерін болжау; 10.3.3.3 - тепе-теңдік константасы өрнегін құра алу
3-тоқсан		
10.3 Металдар мен бейметалдардың жалпы сипаттамасы	Металдар және бейметалдар: химиялық элементтер және жай заттар. Металдар мен бейметалдардың (атом, ион) құрылысы және кристалдық торларының ерекшелігі, металдар мен бейметалдар, олардың қосылыстарының қасиеттерінің период және топ бойынша өзгеруі Көрсетілім №6 "Металдар, бейметалдар және олардың қосылыстарының үлгілері; металдардың кристалдық тор модельдері"	10.2.1.11 - металдар және бейметалдар құрылысының ерекшелігін сипаттау: атом радиусы, иондану энергиясы, электронтартқыштық, кристалл торы; 10.2.1.12 - период және топта металл, бейметалл және олардың қосылыстарының қасиеттерінің өзгеру заңдылығын болжау
	Металдар және бейметалдар: негізгі физикалық және химиялық қасиеттері. Металдардың электрохимиялық кернеу қатары. Зертханалық тәжірибе №4 "Типтік металдар, бейметалдар мен амфотерлі элементтердің химиялық қасиеттері"	10.2.1.13 - металдар және бейметалдардың негізгі физикалық қасиеттерін түсіндіру; 10.2.1.14 - электрохимиялық кернеу қатарында металдардың орналасу принципін түсіну; 10.2.1.15 - металдар және бейметалдардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 10.2.1.16 - типтік металдар, бейметалдар мен амфотерлі элементтердің химиялық қасиеттерін тәжірибе жүзінде зерттеу
	Металдар, бейметалдар және олардың қосылыстарының табиғатта кездесуі	10.2.1.17 - металдар, бейметалдар және олардың қосылыстарының табиғатта таралуы туралы білу; 10.4.1.1 - кейбір металдар мен бейметалдардың және олардың қосылыстарының қоршаған ортаға әсерін зерделеу
	Тірі ағзалардың іс- әрекетінде металдар және бейметалдардың биологиялық ролі	10.4.1.2 - тірі ағзалардың іс-әрекетінде металдар және бейметалдардың биологиялық ролін түсіндіру
	Химиялық элементтердің периодтық жүйесіндегі s-элементтердің орны, атом құрылысының ерекшелігі,	10.2.1.18 - атом құрылысы негізінде s-элементтердің жалпы қасиеттерін түсіндіру; 10.2.1.19 - s-элементтердің м е т а л д ы қ ,

10.3 Маңызды s-элементтер және олардың қосылыстары	олардың металдық және тотықсыздандырғыштық қасиеттерін салыстыру	тотықсыздандырғыштық қасиеттерін салыстыру және реакция теңдеулерін құрастыру
	Натрий, калий және олардың маңызды қосылыстарының физикалық, химиялық қасиеттері, алынуы, қолданылуы, биологиялық маңызы. Көрсетілім №7 "Натрий, калий және кальцийдің сумен әрекеттесуі. Натрий, калий және кальций иондарына сапалық реакция (жалын түсінің өзгеруі)	10.2.1.20 - натрий, калий және олардың маңызды қосылыстарының алыну әдістерін білу; 10.2.1.21 - натрий, калий және кальцийдің сумен реакциясының химиялық белсенділігін ажыратуды түсіндіру 10.4.1.3 - натрий және калий қосылыстарының биологиялық рөлін түсіндіру
	Кальций, магний және олардың қосылыстарының физикалық, химиялық қасиеттері, алынуы, қолданылуы, биологиялық маңызы Зертханалық тәжірибе №5 "Натрий, калий, магний, кальцийдің маңызды тұздарының үлгілерімен танысу, металдардың химиялық белсенділігін салыстыру. Сілтілік және сілтілік-жер металдары тұздарының жалынды бояуы"	10.2.1.22 - кальций, магний және олардың қосылыстарының негізгі қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 10.2.1.23 - калий, натрий, кальций иондарының сапалық реакциясын зерттеу (жалынды бояуы) 10.4.1.4 - кальций және магнийдің биологиялық рөлін түсіндіру
	Судың кермектігі, оны жою жолдары. Сілтілік металдар мен сілтілік жер металдарының табиғи қосылыстарының Қазақстандағы кен орындары	10.4.1.5 - судың кермектігін және оны жою әдістерін түсіндіру; 10.4.1.6 - Қазақстанда таралған сілтілік және сілтілік жер металдардың табиғи қосылыстарын білу; 10.2.2.1 - металдар мен оның қосылыстарындағы генетикалық байланысты көрсететін химиялық реакция теңдеулері бойынша реагенттің немесе өнімнің массасына, зат мөлшеріне есептер шығару
	d-элементтердің периодтық жүйедегі орны, атом құрылысының ерекшелігі. Қазақстандағы мыс, мырыш, темір, хром және олардың қосылыстарының кен орындары	10.2.1.24 - атом құрылысы негізінде d-элементтердің периодтық жүйедегі орнын түсіндіру; 10.4.1.7 - Қазақстандағы мыс, мырыш, темір, хром және олардың қосылыстарының кен орындары атау
	Мыс, мырыш және олардың маңызды қосылыстары.	10.2.1.25 - мыс, мырыш және олардың маңызды қосылыстарының қасиеттерін және қолданылуын түсіндіру;

10.3 Маңызды d-элементтер және олардың қосылыстары	Зертханалық тәжірибе №6 "Cu ²⁺ , Zn ²⁺ иондарын тануға сапалық реакция"	10.2.1.26 - Cu ²⁺ , Zn ²⁺ иондарын тани білу
	Хром және оның қосылыстары	10.2.1.27 - хром және оның қосылыстарың қасиеттерін және қолданылуын түсіндіру
	Темір және оның қосылыстары. Зертханалық тәжірибе №7 "Fe ²⁺ , Fe ³⁺ иондарын тануға сапалық реакция"	10.2.1.28 - темір және оның қосылыстарының алынуын, тән физикалық және химиялық қасиеттерін сипаттау; 10.2.1.29 Fe ²⁺ , Fe ³⁺ иондарын тани білу
	Практикалық жұмыс №1 "Темір (II), (III), мыс (II), мырыш, хром (III) гидроксидтерін алу; қышқыл мен сілтінің гидроксидтерге әсерін зерттеу"	10.2.1.30 - темір (II), (III), мыс (II), мырыш, хром (III) гидроксидтерін тәжірибе жүзінде ала білу және олардың қышқыл және сілтілермен әрекеттесуін зерделеу
	Коррозия түрлері және коррозияның алдын алу шаралары	10.2.3.7 - коррозия түрлерін, коррозияның болу себептерін білу және оның конструкцияларының пайдалану ұзақтығына кері әсерін түсіндіру 10.2.2.2 - металдар қатысуымен жүретін химиялық реакциялар теңдеуі бойынша (құрамында қоспасы бар реагенттер, теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы практикалық шығымның массалық үлесі) есептер шығару
4-тоқсан		
	Периодтық жүйедегі р-элементтердің орны, олардың атом құрылысының ерекшеліктері. Алюминий және олардың қосылыстары.	10.2.1.31 - атом құрылысы көзқарасы тұрғысынан периодта және топта р-элементтердің қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын түсіндіру; 10.2.1.32 - алюминий оксиді және гидроксидінің екедайлы қасиеттерін оқып білу; 10.2.1.33 - алюминий және оның құймаларының қолданылуын сипаттау;
	Көміртек, кремний және олардың қосылыстарының қасиеттері. Көміртек, кремний және олардың қосылыстарының табиғатта таралуы. Көрсетілім № 8 "Еріген заттың белсендірілген көмірге сіңірілуі (адсорбция)	10.2.1.34 - көміртек, кремний және олардың қосылыстарының физикалық, химиялық қасиеттерін оқып білу; 10.2.1.35 - иіс газымен уланудың қалай жүретінін түсіндіру және алғашқы көмек көрсету әдістерін сипаттау

10.4 Маңызды р-элементтер және олардың қосылыстары

<p>Азот молекуласы құрылысы және қасиеттерінің ерекшеліктері. Аммиак, аммоний тұздары. Ортофосфор қышқылы және фосфаттар. Азот және фосфор қосылыстарының тыңайтқыш ретінде қолданылуы. Азот оксидтерінің, нитраттар және фосфаттардың қоршаған ортаға экологиялық әсері.</p>	<p>10.2.1.36 - молекула құрылысы негізінде азоттың төмен химиялық белсенділігін түсіндіру; 10.2.1.37 - газтәрізді аммиактың және оның сулы ерітіндісінің химиялық қасиеттерін және алынуын сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 10.4.1.8 - азот оксидтерінің атмосфераға, нитраттардың топырақ және су ресурстарына әсерін анализдеу; 10.4.1.9 - азот және фосфор қосылыстарының қоршаған ортаға әсерін азайтудың мәселелерін шешу жолдарын ұсыну; 10.2.1.38 - ортофосфор қышқылының және фосфаттардың физикалық, химиялық қасиеттерін оқып білу</p>
<p>Күкірт, оның оксидтері, қышқылдары, сульфаттар. Күкірт қышқылының қасиеттері</p>	<p>10.2.1.39 - құрамында күкірті бар қазбалы отындардың жануы кезіндегі күкірт диоксидінің түзілуін сипаттау; 10.4.1.10 - қышқыл жаңбырлардың қалыптасуындағы күкірт диоксидінің ролін және оның қоршаған ортаға әсерін түсіндіру; 10.2.1.40 - сұйылтылған және концентрлі күкірт қышқылының қасиеттерін салыстыру; 10.4.1.11 - тағам өнімдерін консервілеуде күкірт диоксидінің қолданылуын түсіндіру</p>
<p>Галогендер. Хлорсутек, тұз қышқылы және хлоридтер. Адам тіршілігіндегі йодтың биологиялық ролі. Йод жетіспеушілігінен туындайтын аурулардан Қазақстан тұрғындарын сақтандыру шаралары</p>	<p>10.2.1.41 - топ бойынша галогендердің физикалық және химиялық қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру; 10.2.1.42 - тұз қышқылының химиялық қасиеттерін оқып білу және оның қолданылу аймағын білу; 10.4.1.12 - адам ағзасындағы йодтың биологиялық ролін білу және Қазақстан территориясында йод жетіспеушілігіне байланысты туындайтын ауруларды түсіндіру және осы мәселелерді шешу жолын ұсыну</p>
	<p>10.2.1.43 - хлорид-, бромид-, йодид-, сульфат-, карбонат-,</p>

	Практикалық жұмыс № 2 "Кейбір аниондарға сапалық реакция" тақырыбына эксперименттік есептер шығару	фосфат-, нитрат-, силикат-иондарына сапалық реакцияны білу; 10.2.1.44 - аниондарды анықтау бойынша тәжірибе жоспарын құру және оны іс –жүзінде жүзеге асыру
10.4 Бейорганикалық қосылыстарды және құймаларды өндіру	Қазақстанда қара және түсті металдарды және олардың құймаларын алу	10.2.3.8 - өнеркәсіпте металдарды алу әдістерін білу; 10.2.3.9 - Тұрмыста, техникада және ғылымда қолданылатын маңызды құймалардың құрамын атау: шойын, болат, жез, қола, мельхиор, дюралюминий; 10.2.3.10 - шойын және болаттың алыну әдістерін және қасиеттерін сипаттау; 10.4.1.13 - Қазақстандағы химиялық өндірістердің экологиялық мәселелерін түсіндіру
	Жанасу әдісімен күкірт қышқылын өндіру	10.2.1.45 - күкірт қышқылын өнеркәсіптік өндірудің жанасу үдерісін сипаттау және оның өнеркәсіп үшін мәнін білу
	Аммиак, азот қышқылыш өндіру	10.2.1.46 - аммиак және азот қышқылын өнеркәсіптік өндіру әдістерін және оның өнімдерінің қолданылу саласын сипаттау
	Қазақстандағы силикат өндірісі	10.2.3.11 - шыны, цемент өндіру үдерісін және олардың қолданылуын сипаттау
	Химиялық және металлургиялық өндіріс қалдықтарымен қоршаған ортаның ластануы	10.4.1.14 - химиялық және металлургиялық өндіріс қалдықтарының қоршаған ортаға әсерін бағалау

2) 11-сынып

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
	Көміртек атомы құрылысының ерекшеліктері. Гибридизация. Органикалық қосылыстардағы химиялық байланыстардың сипаттамасы және электрондық табиғаты. Көрсетілім №1 "Органикалық заттар үлгілері (мұнай, керосин, этанол, глицерин, глюкоза, сахароза, парафин, мақта , ағаш сүрегі)"	11.4.2.1 - көмірсутектердегі көміртектің гибридизациясын зерделеу; 11.4.2.1 - C-C байланысының түзілуін және көміртек атомының құрылыс ерекшеліктерін түсіндіру

<p>11.1 Органикалық химияға кіріспе Орагникалық қосылыстардың құрылыс теориясы</p>	<p>.А.М.Бутлеровтың органикалық қосылыстардың химиялық құрылыс теориясының негізгі қағидалары. Изомерия және гомологтық қатар</p>	<p>11.4.2.3 - А.М. Бутлеровтың органикалық қосылыстардың құрылыс теориясының негізгі қағидаларын білу; 11.4.2.4 - көмірсутектердің молекулалық, эмпирикалық, құрылымдық формулаларын ажырату; 11.4.2.5 - изомерлердің түрлерін атау және көміртек қаңқасы, еселі байланыстың орналасуы, функционалдық топтар және класаралық изомерлерінің формулаларын құру</p>
	<p>Бос радикалдар туралы ұғым және олардың тірі ағзалар өміріндегі маңызы</p>	<p>11.4.2.6 - бос радикалдар туралы ұғымды қалыптастыру; 11.4.2.7 - тірі ағзалар өміріндегі радикалдардың ролін білу</p>
	<p>Органикалық заттардың номенклатурасы мен жіктелуі. Зертханалық тәжірибе №1 "Метан, этан, этилен, ацетилен, бензол, метанол, этанол, сірке қышқылы молекулаларының модельдері"</p>	<p>11.4.2.8 - гомологтық қатарлардың қалай түзілетіндігін түсіну; 11.4.2.9 - гомологтардың ұқсастығы мен айырмашалығын түсіндіру; 11.4.2.10 - қосылыстардың құрылымдық формулаларын құру және оларды IUPAC номенклатурасы бойынша атау</p>
	<p>Органикалық қосылыстардың табиғаттағы және адам өміріндегі маңызы. Органикалық химияның дамуындағы Қазақстандық ғалымдардың ролі</p>	<p>11.4.2.11 - органикалық қосылыстардың адам өміріндегі маңызын түсіну 11.4.2.12 - қазақстандық ғалымдардың органикалық химияны дамуындағы үлесін түсіну</p>
<p>11. Көмірсутек-тер және олардың көздері</p>	<p>Алкандар. Көрсетілім №2 "Метан, этилен, ацетиленнің жануы. Каучуктер,резина, эбонит үлгілерімен танысу"</p>	<p>11.4.2.13 - әртүрлі алкандардың жану үдерісін зерттеу және олардың отын ретінде қолданылуын түсіндіру; 11.4.2.14 - алкандардың жану өнімдерін білу және олардың қоршаған ортаға әсерін бағалау; 11.4.2.15 - берілген жану өнімдері бойынша заттардың молекулалық формулаларын анықтау; 11.4.2.16 - органикалық заттардың масссалық үлестері және олардың буының салыстырмалы тығыздығы бойынша органикалық заттардың қарапайым молекулалық формуларын анықтау</p>

	Циклоалкандар	11.4.2.17 - циклоалкандардың гомологтық қатарын, құрылысын, физикалық, химиялық қасиеттерін . қарастыру 11.4.2.18 - изомерлерінің формулаларын құрастыру, IUPAC бойынша атау
	Алкендер. Полиэтилен.	11.4.2.19 - алкендердің алыну жолдарын, физикалық және химиялық қасиеттерін, құрылысын, гомологтық қатарын қарастыру: 11.4.2.20 - полимерлену реакция теңдеулерін құра білу (полиэтилен , полипропилен, поливинилхлорид)
2-тоқсан		
11.2 Көмірсутектер және олардың көздері	Алкадиендер Зертханалық тәжірибе № 2 "Изопренді каучуктің шарөзекті моделін құрастыру"	11.4.2.23 - алкадиендердің құрылысы, қасиеттерін білу; 11.4.2.24 - алкадиендердің қасиеттерін құрылысы негізінде түсіндіру; 11.4.2.25 - диендердің полимерлену реакциялары өнімдерінің шаростерженді модельдерін құрастыру (изопрен)
	Алкиндер	11.4.2.26 - алкиндердің алыну жолдарын, физикалық және химиялық қасиеттерін, құрылысын, гомологтық қатарын қарастыру
	Арендер және олардың туындылары	11.4.2.27 - электрондардың делокализациясы тұрғысынан бензол молекуласының құрылымын түсіндіру; 11.4.2.28 - бензолды және оның гомологтарын алу реакцияларының теңдеулерін құру ; 11.4.2.29 - бензол және оның гомологтарына тән қасиеттерді сипаттау; 11.4.2.30 - органикалық синтезде бензолды қолдануды білу
	Көмірсутектердің және олардың туындыларының генетикалық байланысы	11.4.2.31 - органикалық қосылыстардың негізгі кластарының генетикалық байланысының сызбанұсқасын құру; 11.4.2.32 - өнімнің шығымын реагент мөлшері (көлем, масса) және реакция өнімнің берілген

		шамасы (көлем, масса) бойынша есептеу
	Көмірсутектердің табиғи көздері және олардың Қазақстандағы кен орындары. Газ, мұнай, көмірді өңдеу. Қазақстанда көмір және мұнай-газ өндірістерінің дамуы. Қазақстанда өнімді өндірудегі, өңдеудегі экологиялық аспектілер	<p>11.4.2.33 - көміртек қосылыстарын отын ретінде қолдануға болатынын білу;</p> <p>11.4.2.34 - көмір, мұнай, табиғи газдардың Қазақстандағы кен орындарын карта бойынша анықтау;</p> <p>11.4.2.35 - шикі мұнайды айдау үдерісінің маңызын түсіну және өндіру үдерісін сипаттау;</p> <p>11.4.2.36 - шикі мұнайды айдау өнімдерінің қолдану аясын білу;</p> <p>11.4.2.37 - қазба отындар қорының шектеулі екенін түсіну;</p> <p>11.4.2.38 - көмірсутек отындарын жағу қоршаған ортаның ластануына әкеп соғатынын және оның климатқа әсерін білу</p>
3-тоқсан		
	Оттекті органикалық қосылыстардың жіктелуі, номенклатурасы	<p>11.4.2.39 - спирттер, альдегидтер, кетондар, карбон қышқылдары, эфирлердің функционалдық топтарының құрылысын сипаттау.</p> <p>;</p> <p>11.4.2.40 - спирттер, альдегидтер, кетондар, карбон қышқылдары, эфирлердің құрылымдық формулаларын құру және IUPAC бойынша атау</p>
	Біратомды және көпатомды спирттер. Фенол Зертханалық тәжірибе №3 "Спирттердің суда еруі, жануы және біратомды және көпатомды спирттерге сапалық реакциялары"	<p>11.4.2. 41 - спирттердің құрылымдық, функционалдық топ , класаралық изомерлерінің формулаларын құру және жіктелуін атау</p> <p>11.4.2.42 - спирттердің және фенолдың алу жолдарын білу;</p> <p>11.4.2.43 - спирттер мен фенолдың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру;</p> <p>11.4.2.44 - спирттер мен фенолдың қолдану аясын атау;</p> <p>11.4.2.45 - спирттердің адам ағзасына уытты әсерін зерделеу</p>
11.3 Оттекті органикалық қосылыстар		11.4.2.46 - альдегидтер мен кетондардың құрылымдық формулаларын құру және оларды IUPAC бойынша атау ;

	<p>Альдегидтер. Кетондар. Карбон қышқылдары. Практикалық жұмыс № 1 "Оттекті органикалық қосылыстарға сапалық реакциялар"</p>	<p>11.4.2.47 - альдегидтер мен кетондарды алу реакция теңдеулерін құрастыру; 11.4.2.48 - альдегидтер мен кетондарды тәжірибе жүзінде анықтау; 11.4.2.49 - альдегидтер мен кетондардың тотығу және тотықсыздану реакция өнімдерін атау; 11.4.2.50 - карбон қышқылдарының алу тәсілдерін және физикалық қасиеттерін түсіндіру; 11.4.2.51 - карбон қышқылының химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру</p>
	<p>Жай және күрделі эфирлер. Майлар. Сабын және жуғыш заттар .Қазақстандағы сабын және синтетикалық жуғыш заттар өндірісі. Көрсетілім № 3 "Сабын және жуғыш ұнтақ ерітінділерін индикаторлармен сынау"</p>	<p>11.5.1.1 - жай және күрделі эфирлерді алу реакцияларының теңдеулерін құрастыру; 11.5.1.2 - майлардың құрамы мен құрылысын білу ; 11.5.1.3 - майлардың функциясын түсіну; 11.5.1.4 - майларға сапалық реакция жасау; 11.5.1.5 - майлардың сабындану және гидролиз өнімдерін атау; 11.4.2.52 - карбон қышқылдары, күрделі эфирлер,сабын, синтетикалық жуғыш заттардың қолдану аясын атау; 11.4.2.53 - синтетикалық жуғыш заттардан табиғатты қорғау қажеттігін түсіну</p>
<p>11.3 Оттекті органикалық қосылыстар</p>	<p>Көмірсулардың жіктелуі, биологиялық рөлі. Моносахаридтер. Глюкоза. Фруктоза Дисахаридтер. Сахароза. Лактоза. Полисахаридтер. Крахмал. Целлюлоза. Зертханалық тәжірибе № 4 "Тамақ өнімдеріндегі крахмалды анықтау"</p>	<p>11.5.1.6 - глюкоза, фруктоза, рибоза, дезоксирибоза, сахароза, крахмал және целлюлоза молекулалары формулаларының айырмашылығын білу; 11.5.1.7 - глюкозада функционалдық топтардың болуын тәжірибе жүзінде анықтау; 11.5.1.8 - глюкозаның сүт қышқылды және спирттік ашуының реакция теңдеуін құрастыру; 11.5.1.9 - крахмалға сапалық реакцияны жасау;</p>

		<p>11.5.1.10 - сахароза, крахмал және целлюлоза гидролизінің реакция өнімдерін атау;</p> <p>11.5.1.11 - крахмал мен целлюлозаның құрылысы мен қасиеттерін салыстыру</p>
4-тоқсан		
<p>11.4 Құрамында азоты бар органикалық қосылыстар. Гетероциклді қосылыстар. Нуклеин қышқылдары</p>	<p>Аминдер. Анилин</p>	<p>11.4.2.54 - аминдердің номенклатурасы мен жіктелуін білу;</p> <p>11.4.2.55 - анилин, аминдер, аммиактың негізгі қасиеттері мен құрылымын салыстыру;</p> <p>11.4.2.56 - аминдер мен анилиннің физикалық қасиеттерін түсіндіру;</p> <p>11.4.2.57 - анилин мен аминдерді алу реакция теңдеулерін құрастыру</p>
	<p>Аминқышқылдары. Көрсетілім № 4: "Аминқышқылдарында функционалдық топтардың барын дәлелдеу"</p>	<p>11.5.1.12 - аминқышқылдарын тривиалды және жүйелі номенклатуралар бойынша атауларын білу;</p> <p>11.5.1.13 - аминқышқылдары молекулаларының құрамы мен құрылысын сипаттау;</p> <p>11.5.1.14 - аминқышқылдарының екідайлылығын қарастыру</p>
	<p>Нәруыздар Көрсетілім № 5 : "Нәруыздардың еруі және тұнбаға түсуі, белоктар денатурациясы; белоктардың жануы (жүн, құс қауырсыны) Зертханалық тәжірибе № 5 "Нәруыздардың түсті реакциялары "</p>	<p>11.5.1.15 - а – аминқышқылдарынан нәруыздарды алудағы пептидтік байланыстың түзілуін түсіндіру;</p> <p>11.5.1.16 - нәруыздар гидролизі өнімдерін білу;</p> <p>11.5.1.17 - нәруыздардың функциясын білу ;</p> <p>11.5.1.18 - нәруыздардың сапалық реакцияларын және денатурациясын білу</p>
	<p>Нуклеин қышқылдары Көрсетілім № 6 "ДНК мен РНК молекулаларының модельдері"</p>	<p>11.5.1.19 - нуклеин қышқылдары туралы жалпы ұғымды және олардың жіктелуін білу;</p> <p>11.5.1.20 - ДНК мен РНК құрылымдарын салыстыру;</p> <p>11.5.1.21 - ДНК мен РНК биологиялық рөлін түсіндіру ;</p> <p>11.5.1.22 - гендік инженерия мен биотехнологияның маңыздылығын түсіну</p>

11.4. Жасанды және синтети-калық поли-мерлер Химия адам өмірінде	Жасанады және синтетикалық полимерлер; пластмассалар, каучуктер, талшықтар Қазақстандағы полимерлер өндірісі. Көрсетілім № 7 "Пластмассалар, синтетикалық каучуктер және талшықтар үлгілерімен таныстыру".	"полимер", "полимерлену дәрежесі" ұғымдарын ажырату; 11.4.2.59 - полимеризация мен поликонденсация реакцияларының теңдеулерін құру; 11.4.2.60 - кейбір полимерлер мен пластмассалардың қолдану аясын және қасиеттерін атау; 11.4.2.61 - тәжірибе жүзінде пластмассалар мен талшықтарды анықтау; 11.4.2.62 - Қазақстанда өндірілетін полимерлердің түрлерін білу
	Дәрумендер және гормондар туралы түсінік. Биогенді органикалық заттардың рөлі.	11.5.1.23 - дәрумендер мен гормондардың адам ағзасындағы функциясын сипаттау; 11.5.1.24 - кейбір дәрумендердің табиғаттағы көздерін білу
	Химия және өмір. Экологиялық мәселелер.	11.4.1.1 - "Жасыл химияның" 12 принципін атау және түсіндіру; 11.4.1.2 - атмосфера, гидросфера және литосфераның ластану көздерін білу, жаһандану мәселелерін шешу жолдарын ұсыну; 11.4.1.3 - "парниктік эффект" пен озон қабатының бұзылу мәселелері арасындағы айырмашылықты түсіндіру; 11.4.1.4 - Қазақстан химиялық өнеркәсібінің әр түрлі саласындағы экологиялық мәселелерді болжау және оның шешу жолдарын ұсыну

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
16-қосымша
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы "16" қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
112-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Физика" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. "Физика" оқу пәнін оқыту мақсаты - білім алушылардың ғылыми дүниетанымдық негіздерін, әлемнің жаратылыстанымдық-ғылыми бейнесін тұтастай қабылдауын, өмірде маңызды практикалық мәселелерді шешуде табиғат құбылыстарын бақылау, жазу, талдау қабілеттерін қалыптастыру.

3. Мақсатқа сәйкес оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері мынадай болып табылады :

1) білім алушылардың әлемнің заманауи физикалық бейнесінің негізінде жатқан заңдылықтар мен принциптер туралы іргелі білімді, табиғатты танудың ғылыми әдістерді меңгеруіне ықпал ету;

2) білім алушылардың интеллектуалдық, ақпараттық, коммуникативтік және рефлексивтік мәдениетін дамытуға, физикалық экспериментті және зерттеу жұмыстарын орындау дағдыларын қалыптастыру;

3) оқу және зерттеу қызметіне жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу;

4) меңгерген дағдыларды табиғат ресурстарын пайдалану мен қоршаған ортаны қорғауда, қоғам мен адам өмірінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуде қолдану.

2-тарау. "Физика" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Физика" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. "Физика" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 72 сағатты;

2) 11-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 72 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. Оқу пәнінің мазмұны 9 бөлімді қамтиды:

механика;

молекулалық физика;

электр және магнетизм;
тербелістер;
толқындар;
оптика;
кванттық физика;
нанотехнология және наноматериалдар;
космология.

6. "Механика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

кинематика;
динамика;
статика және гидростатика
сақталу заңдары;
гидродинамика.

7. "Молекулалық физика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

молекулалық физика;
газ заңдары;
термодинамика негіздері;
сұйық және қатты денелер.

8. "Электр және магнетизм" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

электростатика;
тұрақты ток;
әртүрлі ортадағы электр тогы.
магнит өрісі;
электромагниттік индукция.

9. "Тербелістер" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

механикалық тербелістер;
электромагниттік тербелістер;
айнымалы ток.

10. "Толқындар" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

электромагниттік толқындар.

11. "Оптика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

толқындық оптика;
геометриялық оптика.

12. "Кванттық физика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

атомдық және кванттық физика;
атом ядросының физикасы.

13. 10-сыныпқа арналған "Физика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

"Кинематика". Дене қозғалысы кинематикасының негізгі теңдеулері мен графиктері
; салыстырмалы қозғалыс, қисық сызықты қозғалыс кинематикасы;

"Динамика". Күштер; күштерді қосу; Ньютон заңдары; бүкіл әлемдік тартылыс заңы; гравитациялық өрістегі дене қозғалысы;

"Статика және гидростатика". Массалар центрі; тепе-теңдік түрлері, қатынас ыдыстар; Паскаль заңы, атмосфералық қысым, Торричелли тәжірибесі.

"Сақталу заңдары". Механикадағы импульс және энергияның сақталу заңдары, серпімді және серпімсіз соқтығысулар;

"Гидродинамика". Газдар мен сұйықтардың ламинарлық және турбуленттік ағысы, денелердің тұтқыр сұйықтағы қозғалысы;

№ 1 Зертханалық жұмыс: "Тұтқыр сұйықта қозғалатын кішкентай шардың қозғалысын зерттеу";

"Молекулалық физика". Молекулалық кинетикалық теориясының негізгі қағидалары, термодинамикалық параметрлер; кристалл және кристалл емес заттар, қатты денелердің, сұйықтар мен газдардың моделі, молекула-кинетикалық теорияның негізгі теңдеуі;

"Газ заңдары". Идеал газ күйінің теңдеуі; изопроцестер; адиабаталық процесс;

"Термодинамика негіздері". Идеал газдың ішкі энергиясы, термодинамикалық жұмыс, жылу мөлшері, жылу сыйымдылық, термодинамиканың бірінші заңы, адиабаталық процесс, термодинамиканың екінші заңы, жылу қозғалтқыштары;

"Сұйық және қатты денелер". Қаныққан және қанықпаған бу, ауаның ылғалдылығы, шық нүктесі, сұйықтың беттік керілуі, жұғу, қылтүтіктік құбылыстар;

"Электростатика". Электр заряды, Кулон заңы, электр өрісі, электр өрісінің кернеулігі, біртекті электр өрісіндегі электр өрісінің кернеулігі мен потенциалдар арасындағы байланыс, электр сыйымдылық; конденсаторлар; электр өрісінің энергиясы;

"Тұрақты ток". Электр тогы, ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергісі; толық тізбек үшін Ом заңы, электр тогының жұмысы мен қуаты, ток көзінің пайдалы әсер коэффициенті, пайдаланылған энергия құны;

№ 2 Зертханалық жұмыс. "Өткізгіштерді аралас жалғауды оқып үйрену"

№ 3 Зертханалық жұмыс. "Ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергісін анықтау".

"Әртүрлі ортадағы электр тогы". Металдардағы электр тогы; асқын өткізгіштік, жартылай өткізгіштердегі электр тогы, жартылай өткізгішті құралдар, электролит ерітінділеріндегі электр тогы, электролиз заңы, газдардағы және вакуумдегі электр тогы;

№ 4 Зертханалық жұмыс: "Электролиттердегі электр тогының пайда болуын зерттеу";

"Магнит өрісі". Магнит өрісі; тогы бар өткізгіштердің әсері, Ампер тәжірибесі, магнит индукциясының векторы; бұрғы ережесі; Ампер күші; зарядталған бөлшектердің магнит өрісіндегі қозғалысы; заттардың магниттік қасиеттері; жасанды магниттер; соленоид;

"Электромагниттік индукция". Магнит ағыны, электромагниттік индукция, электромагниттік индукция заңы; Ленц ережесі; магнит өрісінің энергиясы; электрқозғалтқыш және тұрақты токтың электрогенераторы;

14. 11- сыныпқа арналған "Физика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

"Механикалық тербелістер". Гармоникалық тербелістердің теңдеулері мен графиктері;

"Электромагниттік тербелістер". Еркін және еріксіз электромагниттік тербелістер; механикалық тербелістер мен электромагниттік тербелістер арасындағы ұқсастық;

"Айнымалы ток". Айнымалы ток генераторы; еріксіз электромагниттік тербелістер; электр тізбегіндегі кернеу резонансы; Қазақстандағы және дүние жүзіндегі электр энергиясын өндіру және қолдану;

№ 1 Зертханалық жұмыс: "Трансформатор орамасындағы орам санын анықтау";

"Электромагниттік толқындар". Электромагниттік толқындардың жұтылуы мен шығарылуы; радиобайланыс; детекторлы радиоқабылдағыш; аналогты-сандық түрлендірулер; байланыс арналары; байланыс құралдары;

"Толқындық оптика". Жарықтың интерференциясы; жарықтың дифракциясы; дифракциялық торлар; жарықтың поляризациясы;

№ 2 Зертханалық жұмыс: "Дифракциялық тордың көмегімен жарықтың толқын ұзындығын анықтау";

№ 3 Зертханалық жұмыс: "Поляризация құбылысын бақылау";

"Геометриялық оптика". Геометриялық оптика заңдары, жазық-параллель пластинадан шағылу, толық ішкі шағылу; оптика-талшықты тасымалдаушылар, оптикалық құралдар;

№ 4 Зертханалық жұмыс: шынының сыну көрсеткішін анықтау;

"Атомдық және кванттық физика". Жарықтың корпускулярлық-толқындық табиғатының біртұтастығы; сәулеленудің түрлері; спектрлер; спектрлік құралдар; спектрлік анализ; инфрақызыл және ультракүлгін сәулелену; рентген сәулелері; электромагниттік сәулелену шкаласы; фотоэффект; фотоэффектіні қолдану; жарық қысымы; жарықтың химиялық әсері; лазерлер; голография; фотография; томография;

"Атом ядросының физикасы".

Табиғи радиоактивтілік; радиоактивті ыдырау заңы; атомдық ядро; ядроның нуклондық моделі; изотоптар; ядродағы нуклондардың байланыс энергиясы; ядролық реакциялар; жасанды радиоактивтілік; ауыр ядролардың бөлінуі; тізбекті ядролық реакция; сындық масса; радиоактивті сәулелердің биологиялық әсері; радиациядан қорғану; ядролық реактор; ядролық энергетика; термоядролық реакциялар;

№ 5 Зертханалық жұмыс: "Жартылай ыдырау периодын анықтау";

"Нанотехнология және наноматериалдар". Нанотехнологияның негізгі жетістіктері, өзекті мәселелері және дамуы; наноматериалдар;

"Космология". Жұлдыздар әлемі; жұлдызға дейінгі қашықтық; айнымалы жұлдыздар; біздің Галактика; басқа Галактикалардың ашылуы; квазарлар; Үлкен жарылыс теориясы; қызыл ығысу және Галактикаға дейінгі қашықтықты анықтау; кара құрдым; Әлемнің ұлғаюы; Әлемнің эволюциясының негізгі кезеңдері; әлемнің моделдері; өмір және Әлем туралы ойлар; кара материя; нетронды жұлдыздар; аса жаңа жұлдыздар; Герцшпрунг-Рассел диаграммасы.

2-параграф. Оқу мақсаттарының жүйесі

15. Бағдарламада "оқу мақсаттары" төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.4. кодында "10" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқу мақсатының реттік саны.

Білім алушылар білуі тиіс:

Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1.1 Кинематика	10.1.1.1 - кинематика теңдеулерін қолдану және орын ауыстыру, жылдамдық, үдеудің графиктерін талдай білу	
	10.1.1.2 - жылдамдықтар мен орын ауыстыруды қосудың классикалық заңына күнделікті өмірден мысалдар келтіру	
	10.1.1.3 - қисықсызықты қозғалыс кезіндегі траекторияның қисықтық радиусын, дененің тангенциалды, центрге тартқыш және толық үдеуін анықтау	
1.2 Динамика	10.1.2.1 - бірнеше күштің әрекетінен болатын дененің қозғалысына есеп шығарудың алгоритмдерін құру	
	10.1.2.2 - бүкіл әлемдік тартылыс заңын түсіну және ғарыш аппаратының қозғалысын сипаттау	
	10.1.2.3 - көкжиекке бұрыш жасай және вертикаль лақтырылған дененің қозғалысы кезіндегі физикалық шамалардың өзгерісін сипаттау	
1.3 Статика және гидростатика	10.1.3.1 - абсолют қатты дененің және денелер жүйесінің массалар центрін анықтау	
	10.1.3.2- Паскаль заңын сипаттау және оның қолданылуы	

	10.1.3.3- гидростатикалық қысым терминін түсіндіру	
1.4. Сақталу заңдары	10.1.4.1 - сақталу заңдарын сандық және эксперименттік есептерді шығаруда қолдану	
1.5 Гидродинамика	10.1.5.1 сұйықтар мен газдардың ламинарлық және турбуленттік ағыстарын сипаттау	
	10.1.5.2 - тәуелсіз, тәуелді және тұрақты физикалық шамаларды анықтау және физикалық шамалардың өлшеу дәлдігін ескеру	
	10.1.5.3 - эксперименттің нәтижесіне әсер етуші факторларды анықтау және нәтижені жақсартудың жолдарын ұсыну	
2.1 Молекулалық физика	10.2.1.1 - температура мен молекулалардың ілгерілемелі қозғалысының орташа кинетикалық энергиясының байланысын сипаттау 10.2.1.2 - қатты дененің, сұйықтың, газдың модельдерін молекулалық кинетикалық теорияның негізінде сипаттау; 10.2.1.3-кристалл және кристалл емес қатты заттардың құрылысын ажырату	
2.2 Газ заңдары	10.2.2.1 - идеал газ күйінің негізгі теңдеуін қолдану және газ процестерінің графиктерін ажырату	
2.3 Термодинамика негіздері	10.2.3.1 - термодинамиканың бірінші және екінші заңының мағынасын түсіндіру	
	10.2.3.2 - жылу қозғалтқышының жұмыс істеу принципі мен қолданылуын сипаттау	
2.4 Сұйық және қатты денелер	10.2.4.1 - ауаның салыстырмалы ылғалдылығын анықтау	
	10.2.4.2 - сұйықтың беттік керілу құбылысының табиғатын түсіну және қылтүтік құбылыстардың өмірдегі маңызы.	
	10.2.4.4- серпімді деформация кезіндегі Юнг модулін анықтау	

3.1 Электростатика	10.3.1.1 - электр өрісінің қасиетін талқылау және оның күштік сипаттамасын анықтау	
	10.3.1.2 - электр өрісінің қозғалыстағы зарядтарға әсерін сипаттау;	
	10.3.1.3 - гравитациялық және электростатикалық өрістердің қасиеттерін салыстыру	
	10.3.1.4 - конденсаторларды тізбектей және параллель жалғау формулаларын есеп шығаруда қолдану	
3.2 Тұрақты ток	10.3.2.1 - сыртқы тізбектегі электр қозғаушы күші пен кернеу түсуінің айырмашылығын түсіну	
	10.3.2.2 - өткізгіштерді аралас жалғауды зерттеу	
	10.3.2.3- толық тізбек үшін Ом заңын қолдану және қысқа тұйықталудың салдарын түсіну	
	10.3.2.4 - эксперимент арқылы ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергісін анықтау	
3.3 Әртүрлі ортадағы электр тогы	10.3.3.1 - әртүрлі ортадағы электр тогының пайда болуын салыстыру 10.3.3.2 - электролиттердегі электр тогының пайда болу шартын эксперимент арқылы анықтау	
	10.3.3.3-жартылай өткізгішті құралдардың қолданылуына мысалдар келтіру	
	10.3.3.4 - асқын өткізгіштік құбылысы мен практикалық қолданылуын сипаттау;	
3.4 Магнит өрісі	10. 3.4.1 - өткізгіштің магнит өрісін сипаттайтын шамаларды түсіну	
	10. 3.4.2 - сол қол ережесін қолдануды және зарядталған бөлшектердің қозғалысы мен тогы бар өткізгішке магнит өрісінің әсерін сипаттау	
	10. 3.4 .3 - магниттік материалдардың(неодим магниттер, датчиктер, сейсмометрлер, металл детекторлар) заманауи қолдану аймағын және олардың қолдану үрдісін талқылау	

	10.3.4.4 - жасанды магниттерді эксперимент жүзінде жинау және қолданылу аясын түсіндіру	
	10.3.4.5 - соленоидтың магнит өрісіне әсер ететін факторларды сипаттау	
3.5 Электромагниттік индукция	10.3.5.1 - магнит ағыны өзгеруі салдарынан электр қозғаушы күштің пайда болуын түсіндіру	
	10.3.5.2 - Ленц ережесін түсіндіру	
	10.3.5.3 - электромагниттік құралдардың (электромагниттік реле, генератор, трансформатор) жұмыс істеу принципін түсіндіру	
	10.3.5.4 - магниттік-резонанстық томографияның практикалық маңызын түсіндіру	
4.1 Механикалық тербелістер		11.4.1.1 - эксперименттік, аналитикалық және графиктік тәсілмен гармоникалық тербелісті $(x(t), v(t), a(t))$ зерттеу
4.2 Электромагниттік тербелістер		11.4.2.1 - еркін және еріксіз тербелістердің пайда болу шарттарын сипаттау 11.4.2.2 - механикалық және электромагниттік тербелістер арасындағы ұқсастықтарды сәйкестендіру
4.3 Айнымалы ток		11.4.3.1 - генератор моделін қолданып, айнымалы ток генераторының жұмыс істеу принципін зерттеу
		11.4.3.2 - физикалық шамаларды (период, жиілік, кернеу, ток күші мен электр қозғаушы күші максималды және әсерлік мәндері) қолданып, айнымалы токты сипаттау
		11.4.3.3 - резонанс шартын түсіндіру және оның қолданылуына саласына мысал келтіру; 11.4.3.4 - Резонанстық жиілікті есептеу
		11.4.3.5 - электр энергиясын тасымалдау үшін жоғары кернеудегі айнымалы токтың экономикалық артықшылықтарын түсіндіру

		11.4.3.6 - трансформатор орамасындағы орам санын эксперимент арқылы анықтау
		11.4.3.7 - Қазақстандағы электр энергиясы көздерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау
5.1 Электромагниттік толқындар		11.5.1.1 - электромагниттік толқындардың пайда болу шарттарын түсіндіру және олардың қасиеттерін сипаттау
		11.5.1.2 - жоғары жиілікті электромагниттік тербелістердің модуляциясы мен детекциясын сипаттау 11.5.1.3-радиоқабылдағыштың жұмыс істеу принципін түсіндіру
		11.5.1.4 - аналогтықпен салыстырғанда сандық форматтағы сигналды берудің артықшылықтарын түсіндіру
		11.5.1.5 - байланыс құралдарын жүйелеу және оларды жетілдірудің жолдарын ұсыну
6.1 Толқындық оптика		11.6.1.1 – жарық жылдамдығын анықтаудың зертханалық және астрономиялық әдістерін түсіндіру
		11.6.1.2 – дифракциялық торды толқын ұзындығын анықтау үшін қолдану
		11.6.1.3 - жарықтың интерференциясы, дифракция және поляризация құбылыстарын талдау арқылы жарықтың электромагниттік табиғатын тәжірибелік түрде дәлелдеу
6.2 Геометриялық оптика		11.6.2.1 - шынының сыну көрсеткішін эксперименттік жолмен анықтау; 11.6.2.2 - жарық сигналдарын тасымалдауда оптоалшықты технологияның артықшылығын түсіндіру
		11.6.2.3 - телескоп, микроскоп және лупадағы сәуленің жолын салу және түсіндіру
		11.7.1.1 - электромагниттік сәулеленудің корпускулярлық-толқындық табиғатынын дәлелдейтін

		мысалдар келтіру(элементар бөлшектердің толқындық табиғаты);
		11.7.1.2 - спектрлік талдау әдісін және оның қолданылуын сипаттау
		11.7.1.3 - электромагниттік сәулеленуді, олардың пайда болу табиғаты мен затпен әрекеттесуіне қарай ажырату
7.1 Кванттық физика		11.7.1.4 - фотоэффектінің табиғатын түсіндіру және оны қолдануға мысалдар келтіру
		11.7.1.5 - фотосинтез және фотография үдерісін мысалға келтіре отырып, жарықтың химиялық әсерін сипаттау
		11.7.1.6 - компьютерлік және магниттік-резонанстық томографияны салыстыру
		11.7.1.7-лазер құрылғысының әсері мен қолданылуын түсіндіру; 11.7.1.8 - голографияның даму кезеңдерін талқылау
		11. 7.2.1- радиоактивті ыдырау заңы негізінде ядролық қалдықтармен аймақтың зақымдануының ұзаққа созылу себептерін түсіндіру
		11. 7.2.2 - графикалық тәсіл арқылы жартылай ыдырау периодын анықтау
		11. 7.2.3- ядролық реакцияны жазу кезінде массалық және зарядтық санның сақталу заңын қолдану
7.2 Атом ядросының физикасы		11. 7.2.4 - радиоактивті сәулелердің иондалу және өтімділік қабілеттерін түсіндіру; 11. 7.2.5 - радиоактивті материалдарды өңдеуді, қолдануды, сақтауды және олармен жұмыс кезіндегі қауіпсіздік ережелерін сипаттау
		11. 7.2.6 - ядролық реакторлардың құрылысы мен жұмыс істеу принципін сипаттау; 11. 7.2.7 - ядролық энергетиканың даму кезеңдерін талқылау
		11.8.1.1- наноматериалдардың физикалық қасиеттерін және

8.1 Нанотехнология және наноматериалдар		оларды алудың жолдарын, қолдануын түсіндіру
9.1 Космология		11.9.1.1 - жұлдыздардың жырақтылығы бойынша жіктелетінін, көрінерлік жұлдыздық шамамен және абсолют жұлдыздық шамамен сипатталатынын түсіндіру
		11.9.1.2 - Жұлдыздар эволюциясын түсіндіру үшін Герцшпрунг-Рассель диаграммасын қолдану; 11.9.1.3 - қара құрдымдар, нейтронды жұлдыздар және аса жаңа жұлдыздардың қасиеттерін сипаттау
		11.9.1.4 - ара қашықтықты анықтау үшін қолданылатын " жаңа тәсілдерді" әдісін пайдалануды сипаттау
		11.9.1.5 - Әлемнің ұлғаюы мен күңгірт энергия туралы пікірталасты талқылау; 11.9.1.6 - берілген астрономиялық бақылауларға сүйене отырып әлемнің ұлғаюы туралы болжамды талқылау
		11.9.1.7 - Хаббл заңын қолданып, Әлемнің жасын бағалай алу
		11.9.1.8 - микротолқынды фондық сәулелену туралы ақпаратты қолданып, Үлкен Жарылыс теориясын түсіндіру

16. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

17. Осы оқу бағдарламасы Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Физика" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі қосымшада берілген ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

3-параграф. Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Физика" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімшесі	Тақырыптар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		

Кинематика	Дене қозғалысы кинематикасының теңдеулері мен графиктері	10.1.1.1- кинематика теңдеулерін қолдану және орын ауыстыру, жылдамдық, үдеудің графиктерін талдай білу
	Салыстырмалы қозғалыс	10.1.1.2 - жылдамдықтар мен орын ауыстыруды қосудың классикалық заңына күнделікті өмірден мысалдар келтіру
	Қисық сызықты қозғалыс кинематикасы	10.1.1.3 - қисықсыздықты қозғалыс кезіндегі траекторияның қисықтық радиусын, дененің тангенциалды, центрге тартқыш және толық үдеуін анықтау;
Динамика	Күштер. Күштерді қосу. Ньютон заңдары	10.1.2.1- бірнеше күштің әрекетінен болатын дененің қозғалысына есеп шығарудың алгоритмдерін құру
	Бүкіл әлемдік тартылыс заңы	10.1.2.2 - бүкіл әлемдік тартылыс заңын түсіну және ғ а р ы ш аппаратының қозғалысын сипаттау
		10.1.2.3 - көкжиекке бұрыш жасай және вертикаль

	Гравитациялық өрістегі снарядтың қозғалысы	лақтырылған дененің қозғалысы кезіндегі физикалық шамалардың өзгерісін сипаттау
Статика және гидростатика	Массалар центрі. Тепе-теңдік түрлері	10.1.3.1 - абсолют қатты дененің массалар центрін анықтау және әртүрлі тепе-теңдікті түсіндіру
	Қатынас ыдыстар. Гидравликалық пресс. Паскаль заңын қолдану Торичелли тәжірибесі	10.1.3.2- Паскаль заңын сипаттау және оның қолданылуы 10.1.3.3- гидростатикалық қысым терминін түсіндіру
Сақталу заңдары	Механикадағы импульс пен энергияның сақталу заңдары	10.1.4.1- сақталу заңдарын сандық және эксперименттік есептерді шығаруда қолдану
Гидродинамика	Сұйықтық кинематикасы	10.1.5.1 - сұйықтар мен газдардың ламинарлық және турбуленттік ағыстарын сипаттау
	№ 1 Зертханалық жұмыс: "Тұтқырлығы әртүрлі сұйықта қозғалатын кішкентай шардың қозғалысын зерттеу"	10.1.5.2. - тәуелсіз, тәуелді және тұрақты физикалық шамаларды анықтау және физикалық шамалардың өлшеу дәлдігін ескеру; 10.1.5.3 - эксперименттің

нәтижесіне әсер етуші факторларды анықтау және нәтижені жақсартудың жолдарын ұсыну

2-тоқсан

Молекулалық физика	Молекулалық кинетикалық теорияның негіздері қағидалары. Термодинамикалық параметрлер Кристалл және кристалл емес заттар	10.2.1.1- температура мен молекулалардың ілгерілемелі қозғалысының орташа кинетикалық энергиясының байланысын сипаттау; 10.2.1.2 - қатты дененің, сұйықтың, газдың модельдерін Молекулалық кинетикалық теорияның негізінде сипаттау; 10.2.1.3 - кристалл және кристалл емес қатты заттардың құрылысын ажырату
Газ заңдары	Идеал газ күйінің теңдеуі Изопроцестер. Адиабаталық процесс	10.2.2.1 - идеал газ күйінің негізгі теңдеуін қолдану және газ процестерінің графиктерін ажырату
Термодинамика негіздері	Термодинамика заңдарын қолдану Жылу қозғалтқыштары	10.2.3.1 – термодинамиканың бірінші және екінші заңының мағынасын түсіндіру; 10.2.3.2 – жылу қозғалтқышының жұмыс істеу принципі мен қолданылуын сипаттау
Сұйық және қатты денелер	Ауаның ылғалдылығы, шық нүктесі Сұйықтың беттік керілуі. Жұғу, қылтүтік құбылыстар Қатты денелердің механикалық қасиеттері	10.2.4.1 - ауаның салыстырмалы ылғалдылығын анықтау; 10.2.4.2 - сұйықтың беттік керілу құбылысының табиғатын түсіну және қылтүтік құбылыстардың өмірдегі маңызы. 10.2.4.2- серпімді деформация кезіндегі Юнг модулін анықтау

3-тоқсан

		10.3.1.1 – электр өрісінің қасиетін талқылау және оның күштік сипаттамасын анықтау; 10.3.1.2 - зарядтың
--	--	--

Электростатика	Электр өрісі	қозғалысына электростатикалық өрістің әсерін сипаттау;
		10.3.1.3 - гравитациялық және электростатикалық өрістердің қасиеттерін салыстыру
	Электр сыйымдылық. Конденсаторлар. Сыйымдылықтың өлшем бірлігі және электр мөлшері	10.3.1.4 – конденсаторларды тізбектей және параллель жалғау формулаларын есеп шығаруда қолдану
Тұрақты ток	Ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергісі. Кернеу және потенциалдар айырмасы № 2 Зертханалық жұмыс "Өткізгіштерді аралас жалғауды оқып үйрену"	10.3.2.1 -- сыртқы тізбектегі электр қозғаушы күші мен кернеу түсуінің айырмашылығын түсіну 10.3.2.2 - өткізгіштерді аралас жалғауды зерттеу
	Толық тізбек үшін Ом заңы	10.3.2.3- толық тізбек үшін Ом заңын қолдану және қысқа тұйықталудың салдарын түсіну
	Электр тогының жұмысы мен қуаты № 3 Зертханалық жұмыс "Ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергісін анықтау".	10.3.2.4 – эксперимент арқылы ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергісін анықтау
	Металдардағы, жартылай өткізгіштердегі, электролиттердегі, газдар мен вакуумдағы электр тогы.	10.3.3.1 – әртүрлі ортадағы электр тогының пайда болуын салыстыру;

Әртүрлі ортадағы электр тогы	№ 4 Зертханалық жұмыс: "Электролиттердегі электр тогының пайда болу шарттарын зерттеу"	10.3.3.2 - Электролиттердегі электр тогының пайда болу шарттарын эксперимент арқылы анықтау
	Жартылай өткізгішті құралдар	10.3.3.3 – жартылай өткізгішті құралдардың қолданылуына мысалдар келтіру
	Асқын өткізгіштік	10.3.3.4 - асқын өткізгіштік құбылысы мен практикалық қолданылуын сипаттау
4-тоқсан		
Магнит өрісі	Магнит өрісі. Магнит индукциясының векторы. Бұрғы ережесі.	10.3.4.1 – өткізгіштің магнит өрісін сипаттайтын шамаларды түсіну
	Ампер күші, Лоренц күші.	10.3.4.2 – сол қол ережесін қолдануды және зарядталған бөлшектердің қозғалысы мен тогы бар өткізгішке магнит өрісінің әсерін сипаттау
	Заттың магниттік қасиеттері.	10.3.4.3 – магниттік материалдардың (неодим магниттер, датчиктер, сейсмометрлер, металл детекторлар) заманауи қолдану аймағын және олардың қолдану үрдісін талқылау

	Жасанды магниттер.Соленоид	10.3.4.4 - жасанды магниттерді эксперимент жүзінде жинау және қолданылу аясын түсіндіру; 10.3.4.5- соленоидтың магнит өрісіне әсер ететін факторларды сипаттау
Электромагниттік индукция	Электромагниттік индукция заңы. Электромагниттік құралдар	10.3.5.1- магнит ағыны өзгеруі салдарынан электр қозғаушы күштің пайда болуын түсіндіру; 10.3.5.2- Ленц ережесін түсіндіру; 10.3.5.3 - электромагниттік құралдардың (электромагниттік реле, генератор, трансформатор) жұмыс істеу принципін түсіну
	Магниттік-резонанстық томография	10.3.5.4 - магниттік-резонанстық томографияның практикалық маңызын түсіну

2) 11-сынып

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімшесі	Тақырыптар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
Механикалық тербелістер	Гармоникалық тербелістер	11.4.1.1 - эксперименттік, аналитикалық және графикалық тәсілмен гармоникалық тербелісті $(x(t), v(t), a(t))$ зерттеу
Электромагниттік тербелістер	Еркін және еріксіз электромагниттік тербелістер	11.4.2.1 - еркін және еріксіз тербелістердің пайда болу шарттарын сипаттау;

		11.4.2.2 - механикалық тербелістер мен электромагниттік тербелістерді сәйкестендіру
Айнымалы ток	Айнымалы ток генераторы	11.4.3.1 - генератор моделін қолданып, айнымалы ток генераторының жұмыс істеу принципін зерттеу
	Еріксіз электромагниттік тербелістер. Айнымалы ток	11.4.3.2 - физикалық шамаларды (период, жиілік, кернеу, ток күші мен электр қозғаушы күшінің максималды және әсерлік мәндері) қолданып, айнымалы токты сипаттау
	Айнымалы ток тізбегіндегі резонанс	11.4.3.3 - резонанс шартын түсіндіру және оның қолданылуына мысал келтіру; 11.4.3.4 - резонанстық жиілікті есептеу
	Электр энергиясын өндіру, тасымалдау және қолдану, трансформатор	11.4.3.5 - электр энергиясын тасымалдау үшін жоғары кернеудегі айнымалы токтың экономикалық артықшылықтарын түсіндіру
	№ 1 Зертханалық жұмыс: "Трансформатор орамасындағы орам санын анықтау"	11.4.3.6 - трансформатор орамасындағы орам санын эксперимент арқылы анықтау
	Қазақстандағы және дүние жүзіндегі электр энергиясын өндіру және қолдану	11.4.3.7 - Қазақстандағы электр энергиясы көздерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау
2 - тоқсан		
Электромагниттік толқындар	Электромагниттік толқындардың жұтылуы мен шығарылуы	11.5.1.1 - электромагниттік толқындардың пайда болу шарттарын түсіндіру және олардың қасиеттерін сипаттау
	Радиобайланыс	11.5.1.2 - жоғары жиілікті электромагниттік тербелістердің модуляциясы мен детектрленуін сипаттау; 11.5.1.3 - радиоқабылдағыштың жұмыс істеу принципін түсіндіру
	Аналогты-сандық түрлендірулер. Байланыс арналары	11.5.1.4 - аналогтықпен салыстырғанда сандық форматтағы сигналды берудің артықшылықтарын түсіндіру
	Байланыс құралдары	11.5.1.5 - байланыс құралдарын жүйелеу және оларды жетілдірудің жолдарын ұсыну
	Жарықтың интерференциясы	11.6.1.1 – жарық жылдамдығын анықтаудың зертханалық және

Толқындық оптика	Жарықтың дифракциясы	астрономиялық әдістерін түсіндіру
	Дифракциялық торлар № 2 Зертханалық жұмыс: "Дифракциялық тордың көмегімен жарықтың толқын ұзындығын анықтау"	11.6.1.2 – дифракциялық торды толқын ұзындығын анықтау үшін қолдану
	Жарықтың поляризациясы. № 3 Зертханалық жұмыс: "Жарықтың поляризациясын бақылау"	11.6.1.3- жарықтың интерференциясы, дифракция және поляризация құбылыстарын талдау арқылы жарықтың электромагниттік табиғатын тәжірибелік түрде дәлелдеу
Геометриялық оптика	Геометриялық оптика заңдары № 4 Зертханалық жұмыс: шынының сыну көрсеткішін анықтау;	11.6.2.1 - шынының сыну көрсеткішін эксперименттік жолмен анықтау; 11.6.2.2 - жарық сигналдарын тасымалдауда оптогалшықты технологияның артықшылығын түсіндіру
	Оптикалық құралдар	11.6.2.3 - телескоп, микроскоп және лупадағы сәулелің жолын салу және түсіндіру
3-тоқсан		
Кванттық физика	Ж а р ы қ т ы ң корпускулярлық-толқындық табиғатының біртұтастығы	11.7.1.1 - электромагниттік сәулеленудің корпускулярлық-толқындық табиғатынын дәлелдейтін мысалдар келтіру (элементар бөлшектердің толқындық табиғаты)
	Спектрлік талдау	11.7.1.2 - спектрлік талдау әдісін және оның қолданылуын сипаттау
	Электромагниттік сәулелену шкаласы	11.7.1.3 - электромагниттік сәулеленуді, олардың пайда болу табиғаты мен затпен әрекеттесуіне қарай ажырату
	Фотоэффектіні қолдану	11.7.1.4 - фотоэффектінің табиғатын түсіндіру және оны қолдануға мысалдар келтіру
	Жарықтың химиялық әсері	11.7.1.5 - фотосинтез және фотография үдерісін мысалға келтіре отырып, жарықтың химиялық әсерін сипаттау
	Рентгендік сәулелену	11.7.1.6 - компьютерлік және магниттік-резонанстық томографияны салыстыру
	Лазерлер.	11.7.1.7 - лазер құрылғысының әсері мен қолданылуын түсіндіру;

		11.7.1.8 - голографияның даму кезеңдерін талқылау
Атом ядросының физикасы	Табиғи радиоактивтілік. Радиоактивті ыдырау заңы	11.7.2.1- - радиоактивті ыдырау заңы негізінде ядролық қалдықтармен аймақтың зақымдануының ұзаққа созылу себептерін түсіндіру
	№5 Зертханалық жұмыс: " Жартылай ыдырау периодын анықтау"	11.7.2.2 - графикалық тәсіл арқылы жартылай ыдырау периодын анықтау
	Ядролық реакциялар. Ауыр ядроларды бөлінуі. Тізбекті ядролық реакция	11. 7.2. 3 - ядролық реакцияны жазу кезінде массалық және зарядтық санның сақталу заңын қолдану
	Радиоактивті сәулелердің биологиялық әсері. Радиациядан қорғану	11.7.2.4 – радиоактивті сәулелердің иондалу табиғатын және өтімділік қабілеттерін түсіндіру; 11.7.2.5 - радиоактивті материалдарды өңдеуді, қолдануды, сақтауды және олармен жұмыс кезіндегі қауіпсіздік ережелерін сипаттау
	Ядролық реактор. Ядролық энергетика	11.7.2.6 - ядролық реакторлардың құрылысы мен жұмыс істеу принципін сипаттау; 11.7.2.7 - ядролық энергетиканың даму кезеңдерін талқылау
Нанотехнология және наноматериалдар	Нанотехнологияның негізгі жетістіктері, наноматериалдарды дамытудың проблемалары және келешегі	11.8.1.1 - наноматериалдардың физикалық қасиеттерін және оларды алудың жолдарын, қолдануын түсіндіру
4-тоқсан		
Космология	Жұлдыздар әлемі. Жұлдыздық шамалар.	11.9.1.1 - жұлдыздардың жырақтылығы бойынша жіктелетінін, көрінерлік жұлдыздық шамамен және абсолют жұлдыздық шамамен сипатталатынын түсіндіру
	Жұлдыздардың классификациясы	11.9.1.2 - жұлдыздар эволюциясын түсіндіру үшін Герцшпрунг-Рассель диаграммасын қолдану; 11.9.1.3 - қара құрдымдар, нейтронды жұлдыздар және аса жаңа жұлдыздардың қасиеттерін сипаттау
	Қашықтықты анықтау	11.9.1.4 - ара қашықтықты анықтау үшін қолданылатын " жаңа тәсілдер" әдісін пайдалануды сипаттау

	Күңгірт энергия. Әлемнің үдеуі мен ұлғаюы	11.9.1.5 - Әлемнің ұлғаюы мен күңгірт энергия туралы пікірталасты талқылау; 11.9.1.6 - берілген астрономиялық бақылауларға сүйене отырып әлемнің ұлғаюы туралы болжамды талқылау
	Үлкен жарылыс теориясы. Қызыл ығысу	11.9.1.7 - Хаббл заңын қолданып, Әлемнің жасын бағалай алу;
		11.9.1.8 - микротолқынды фондық сәулелену туралы ақпаратты қолданып, Үлкен Жарылыс теориясын түсіндіру

3-тарау. "Физика оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру (төмендетілген оқу жүктемесімен)

1-параграф. "Физика" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру (төмендетілген оқу жүктемесімен)

18. "Физика" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 10-сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 108 сағатты;
- 2) 11-сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 108 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

19. Оқу пәнінің мазмұны 10 бөлімді қамтиды:

механика;
жылу физикасы;
электр және магнетизм;
электромагниттік тербелістер;
электромагниттік толқындар;
оптика;
салыстырмалы теорияның элементтері;
кванттық физика;
нанотехнология және наноматериалдар;
космология.

20. "Механика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

кинематика;
динамика;
статика;

сақталу заңдары;

сұйықтар мен газдардың механикасы.

21. "Жылу физикасы" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

молекулалы-кинетикалық теория негіздері;

газ заңдары;

термодинамика негіздері;

сұйық және қатты денелер.

22. "Электр және магнетизм" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

электростатика;

ұрақты ток;

өртүрлі ортадағы электр тогы;

магнит өрісі;

электромагниттік индукция.

23. "Электромагниттік тербелістер" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

механикалық тербелістер;

электромагниттік тербелістер;

айнымалы ток.

24. "Электромагниттік толқындар" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

толқындық қозғалыс;

электромагниттік толқындар.

25. "Оптика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

толқындық оптика;

геометриялық оптика.

26. "Салыстырмалы теорияның элементтері" бөлімі "Салыстырмалы теорияның элементтері" бөлімшесінен тұрады.

27. "Кванттық физика" бөлімі келесі бөлімшесінен тұрады:

атомдық және кванттық физика;

атом ядросының физикасы.

28. "Нанотехнология және наноматериалдар" бөлімі "Нанотехнология және наноматериалдар" бөлімшесінен тұрады.

29. "Космология" бөлімі "Космология" бөлімшесінен тұрады.

30. 10-сыныпқа арналған "Физика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Кинематика". Қазіргі замандағы физиканың рөлі. Физикалық өлшеулер; физикалық шамалардың қателіктері; өлшеулер нәтижесін өңдеу;

Теңудемелі қозғалыс кинематикасының негізгі теңдеулері мен ұғымдары; инвариантты және салыстырмалы физикалық шамалар; Галилейдің салыстырмалылық принципі; қисық сызықты қозғалыс кинематикасы; көкжиекке бұрыш жасай лақтырылған дененің қозғалысы.

№1 Зертханалық жұмыс: көлбеу жазықтық бойымен қозғалатын дененің үдеуін анықтау;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

2) "Динамика". Күштер; күштерді қосу; Ньютон заңдары; бүкіл әлемдік тартылыс заңы; абсолют қатты дененің инерция моменті; импульс моменті; импульс моментінің сақталу заңы және оның кеңістік қасиеттерімен байланысы; айналмалы қозғалыс динамикасының негізгі теңдеуі;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

3) "Статика". Массалар центрі; тепе-теңдік түрлері.

№ 2 Зертханалық жұмыс: бір-біріне бұрыш жасай бағытталған күштерді қосу;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

4) "Сақталу заңдары". Механикадағы импульс пен энергияның сақталу заңдары және олардың кеңістік пен уақыттың қасиеттерімен байланысы;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

5) "Сұйықтар мен газдардың механикасы". Гидродинамика. Сұйықтар мен газдардың ламинарлық және турбуленттік ағыстары; Үзіліссіздік теңдеуі. Бернулли теңдеуі. Көтергіш күш; Тұтқыр сұйықтың қозғалысы. Стокс формуласы. Денелерді қапталдай ағуы;

№3 Зертханалық жұмыс: тұтқыр сұйықта қозғалатын кішкентай шардың жылдамдығының оның радиусынан тәуелділігін зерттеу;

6) "Газдардың молекулалық- кинетикалық теория негіздері". Газдардың молекулалық кинетикалық теориясының негізгі қағидалары және оның тәжірибелік дәлелдемелері; термодинамикалық жүйелер және термодинамикалық параметрлер; тепе-теңдік және тепе-теңдік емес күйдегі термодинамикалық жүйе; температура - зат бөлшектерінің жылулық қозғалысының орташа кинетикалық энергиясының өлшемі; идеал газ; газдардың молекулалық-кинетикалық теориясының негізгі теңдеуі;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

7) "Газ заңдары". Идеал газ күйінің теңдеуі; изопроцестер; изопроцестер графиктері; Дальтон заңы;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару; молекулалық физиканың заңын компьютерлік модельдеу.

8) "Термодинамика негіздері". Идеал газдың ішкі энергиясы; термодинамикалық жұмыс; жылу мөлшері; жылусыйымдылық; термодинамиканың бірінші заңы; термодинамиканың бірінші заңын изопроцестерге қолдану; адиабаталық процесс, Пуассон теңдеуі; қайтымды және қайтымсыз процестер; энтропия; термодинамиканың екінші заңы; айналмалы үдерістер және оның пайдалы әсер коэффициенті; Карно циклі

;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

9) "Сұйық және қатты денелер". Қаныққан және қанықпаған бу; ауаның ылғалдылығы; фазалық диаграммалар; үштік нүкте; заттың кризистік күйі; сұйықтың беткі қабатының қасиеттері; жұғу, қылтүтік құбылыстар; кристалл және аморф денелер; қатты денелердің механикалық қасиеттері;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

10) "Электростатика". Электр заряды; зарядтың беттік және көлемдік тығыздығы; зарядтың сақталу заңы; Кулон заңы; электр өрісі; біртекті және біртекті емес электр өрісі; электр өрісінің кернеулігі; электр өрісінің суперпозиция принципі; электр өрісінің кернеулік векторының ағыны; Гаусс теоремасы; зарядтың орын ауыстыруы кезіндегі электр өрісінің жұмысы; потенциал; электр өрісінің потенциалдар айырымы; эквипотенциал беттер; біртекті электр өрісі үшін кернеулік пен потенциалдар айырымы арасындағы байланыс; электр өрісіндегі өткізгіштер мен диэлектриктер; электр сыйымдылығы; конденсаторлар; конденсаторларды жалғау; электр өрісінің энергиясы;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

11) "Тұрақты ток". Электр тогы; тізбек бөлігіне арналған Ом заңы; өткізгіштерді аралас жалғау; ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергісі; толық тізбек үшін Ом заңы; Кирхгоф заңдары; электр тогының жұмысы мен қуаты; Джоуль – Ленц заңы; ток көзінің пайдалы әсер коэффициенті;

№4 Зертханалық жұмыс: өткізгіштерді аралас жалғауды оқып үйрену;

№5 Зертханалық жұмыс: ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергісін анықтау;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

12) "Әртүрлі ортадағы электр тогы". Металдардағы электр тогы; асқын өткізгіштік; жартылай өткізгіштердегі электр тогы; жартылайөткізгішті құралдар; электролит ерітінділеріндегі және балқыламалардағы электр тогы; электролиз заңы; газдардағы электр тогы; вакуумдегі электр тогы; электронды-сәулелік түтікше;

№ 6 Зертханалық жұмыс: шамның қыл сымның, резистордың және жартылай өткізгішті диодтың вольт-амперлік сипаттамасы;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

13) "Магнит өрісі". Магнит өрісі; тогы бар өткізгіштің өзара әрекеттесуі, Ампер тәжірибелері; бұрғы ережесі; Ампер күші, сол қолы ережесі; Лоренц күші; магнит өрісіндегі зарядталған бөлшектердің қозғалысы; заттың магниттік қасиеттері; кюри температурасы;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

14) "Электромагниттік индукция". Ампер күшінің жұмысы; магнит ағыны; электромагниттік индукция құбылысы; электромагниттік индукция заңы; Ленц ережесі; өздік индукция; индуктивтілік; магнит өрісінің энергиясы; электр қозғалтқыш және тұрақты токтың электр генераторы.

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

31. 11- сыныпқа арналған "Физика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Механикалық тербелістер". Гармоникалық тербелістердің теңдеулері мен графиктері.

2) "Электромагниттік тербелістер". Еркін және еріксіз электромагниттік тербелістер; механикалық тербелістер мен электромагниттік тербелістер арасындағы ұқсастық.

Практикалық жұмыстар: мазмұндық есептерді шығару; электромагниттік тербелістерді компьютерлік модельдеу; тербелмелі контурдың әртүрлі параметрлері үшін электрлік тербелістер кезіндегі кернеудің және ток күшінің, электр және магнит энергиясының уақытқа тәуелділігін компьютерлік модельдеу.

3) "Айнымалы ток". Айнымалы ток генераторы; еріксіз электромагниттік тербелістер; айнымалы ток; айнымалы ток тізбегінде активті және реактивті кедергі; активті және реактивті кедергілерден тұратын айнымалы токтың тізбектелген электр тізбегі үшін Ом заңы; айнымалы ток тізбегіндегі қуат; электр тізбегіндегі кернеу резонансы; Қазақстандағы және дүние жүзіндегі электр энергиясын өндіру және қолдану;

Практикалық жұмыстар: сапалық және мәтінді есептер шығару.

4) "Толқындық қозғалыс". Серпімді механикалық толқындар; бойлық және тұрғын толқындардың теңдеуі; механикалық толқындардың таралуы; механикалық толқындардың интерференциясы; Гюйгенс принципі; механикалық толқындардың дифракциясы;

№ 1 Зертханалық жұмыс: Ауадағы дыбыстың жылдамдығын анықтау.

"Электромагниттік толқындар".

5) Электромагниттік толқындардың жұтылуы мен шығарылу; радиобайланыс; детекторлы радиоқабылдағыш; аналогты-сандық түрлендірулер; байланыс арналары; байланыс құралдары;

Практикалық жұмыстар: эксперименттік есептерді шығару; электромагниттік толқындарды компьютерлік модельдеу және олардың қасиеттерін зерделеу.

6) "Толқындық оптика". Жарықтың электромагниттік табиғаты; жарықтың жылдамдығы; жарықтың дисперсиясы; жарықтың интерференциясы; жарықтың дифракциясы; дифракциялық торлар; жарықтың поляризациясы;

№ 2 Зертханалық жұмыс: жарықтың интерференциясын, дифракциясын және поляризациясын бақылау;

7) "Геометриялық оптика". Гюйгенс принципі; жарықтың шағылу заңы; жазық және сфералық айналар; жарықтың сыну заңы; толық ішкі шағылу; линзалар жүйесінде кескін салу; жұқа линза формуласы; оптикалық құралдар;

№ 3 Зертханалық жұмыс: шынының сыну көрсеткішін анықтау;

Практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; ойыс айнаға түскен және шағылған стандартты сәулелердің жүрісі; жинағыш және шашыратқыш

линзадағы негізгі сәулелердің жүрісі; көз бен фотоаппараттың оптикалық жүйелерін салыстыру.

8) "Салыстырмалы теорияның элементтері".

Салыстырмалы теорияның постулаттары; Лоренц түрлендірулері; энергия; релятивистік динамикадағы импульс және масса; материалдық дене үшін энергия мен массаның байланыс заңы;

9) "Атомдық және кванттық физика".

Сәулеленудің түрлері; спектрлер; спектрлік құралдар; спектрлік анализ; инфрақызыл және ультракүлгін сәулелену; рентген сәулелері; жылулық сәулелену; Стефан –Больцман және Винн заңдары; ультракүлгін апаты; Планк формуласы; фотондар; фотоэффект; электромагниттік сәулелену шкаласы фотоэффектіні қолдану; жарық қысымы; жарықтың химиялық әсері; рентгендік сәулелену; жарықтың корпускулярлық-толқындық табиғатының біртұтастығы; альфа бөлшектің шашырауы бойынша Резерфорд тәжірибесі; Бор постулаттары; Франк және Герц тәжірибелері; сызықты емес оптика туралы түсінік; лазерлер; бөлшектің толқындық қасиеттері; Бор теориясының қиыншылығы; де Бройль толқындары;

№ 4 Зертханалық жұмыс: сәулеленудің тұтас және сызықтық спектрлерін бақылау;

10) "Атом ядросның физикасы". Табиғи радиоактивтілік; радиоактивті ыдырау заңы ; атомдық ядро; ядроның нуклондық моделі; изотоптар; ядродағы нуклондардың байланыс энергиясы; ядролық реакциялар; жасанды радиоактивтілік; ауыр ядролардың бөлінуі; тізбекті ядролық реакция; сындық масса; радиоактивті сәулелердің биологиялық әсері; радиациядан қорғану; ядролық реактор; ядролық энергетика; термоядролық реакциялар;

№ 5 Зертханалық жұмыс: дайын сурет бойынша зарядталған бөлшектердің траектерін оқып үйрену;

11) "Нанотехнология және наноматериалдар".

Нанотехнологияның негізгі жетістіктері, өзекті мәселелер және даму кезеңдері; наноматериалдар.

12) "Космология".

Жұлдыздар әлемі; жұлдызға дейінгі қашықтық; айнымалы жұлдыздар; Күн-Жер байланыстары; жұлдыздардың планеталық жүйелері; Жер топтарындағы планеталар және гигант-планеталар; Күн жүйесіндегі кіші денелер; біздің Галактика; басқа Галактикалардың ашылуы; квазарлар; Үлкен жарылыс теориясы; қызыл ығысу және Галактикаға дейінгі қашықтықты анықтау; Әлемнің ұлғаюы; Әлемнің эволюциясының негізгі кезеңдері; әлемнің моделдері; өмір және Әлем туралы ойлар; адамзаттың космостық болашағы және космосты игеру.

2-параграф. Оқу мақсаттарының жүйесі (төмендетілген оқу жүктемесімен)

Бөлімшелер	10-сынып	11-сынып
------------	----------	----------

1.1 Кинематика

10.1.1.1 - қазіргі заманғы физиканың рөлі туралы пікірін айту және өз пікірін дәлелдеу	
10.1.1.2 - жүйелік және кездейсоқ қателіктерді ажырата білу	
10.1.1.3 - тәуелсіз, тәуелді және тұрақты физикалық шамаларды анықтау	
10.1.1.4 - физикалық шамалардың өлшеу дәлдігін ескере отырып, эксперименттік зерттеудің соңғы нәтижесін жазу	
10.1.1.5 - жылдамдықтың уақытқа тәуелділігі графигін пайдалана отырып, теңүдемелі қозғалыс кезіндегі орын ауыстыру формуласын қорытып шығару	
10.1.1.6 - сандық және графиктік есептерді шығаруда кинематика теңдеулерін қолдану	
10.1.1.7- инварианты және салыстырмалы физикалық шамаларды ажырату	
10.1.1.8 - жылдамдықтарды қосу мен орын ауыстыруды қосудың классикалық заңын есеп шығаруда қолдану	
10.1.1.9 - қисықсызықты қозғалыс кезіндегі траекторияның қисықтық радиусын, дененің тангенциалды, центрге тартқыш және толық үдеуін анықтау	
10.1.1.10 - көкжиекке бұрыш жасай лақтырылған дененің қозғалысы кезіндегі кинематикалық шамаларын анықтау	
10.1.2.1 - бірнеше күштің әрекетінен болатын дененің қозғалысына есеп шығарудың алгоритмдерін құру	
10.1.2.2 - инертті масса мен гравитациялық массаның физикалық мағынасын түсіндіру	
10.1.2.3 - материалдық нүктенің гравитациялық өріс кернеулігі мен потенциалының қашықтыққа тәуелділік графигін түсіндіру	
10.1.2.4 - бүкіл әлемдік тартылыс заңын есептер шығаруда қолдану	

1.2 Динамика	10.1.2.5 - материалдық дененің инерция моментін есептеу үшін Штейнер теоремасын қолдану	
	10.1.2.6 - есептерді шешу кезінде айналмалы қозғалыс динамикасының негізгі теңдеуін оның әртүрлі формаларында қолдану	
	10.1.2.7 - айналмалы және ілгерілемелі қозғалысты сипаттайтын физикалық шамалардың арасындағы сәйкестікті жүргізу	
1.3 Статика	10.1.3.1 - абсолют қатты дененің және денелер жүйесінің массалар центрін анықтау	
	10.1.3.2 - әртүрлі тепе-теңдікті түсіндіру кезінде себеп-салдар байланысын орнату	
	10.1.3.3 - күштерді қосудың заңдылығын эксперименттік тексеру және күш шамасын тәжірибелік жолмен анықтау	
1.4. Сақталу заңдары	10.1.4.1 - сақталу заңдарын сандық және эксперименттік есептерді шығаруда қолдану	
1.5. Сұйықтар мен газдардың механикасы	10.1.5.1 - сұйықтар мен газдардың ламинарлық және турбуленттік ағыстарын сипаттау	
	10.1.5.2 - үзіліссіздік теңдеуі мен Бернулли теңдеуін эксперименттік, сандық және сапалық есептерді шығаруда қолдану	
	10.1.5.3 - Торричелли теңдеуін эксперименттік, сандық және сапалық есептерді шығаруда қолдану	
	10.1.5.4 - эксперименттің нәтижесіне әсер етуші факторларды анықтау және нәтижені жақсартудың жолдарын ұсыну	
2.1 Молекулалық кинетикалық теорияның негіздері	10.2.1.1 - температура мен молекулалардың ілгерілемелі қозғалысының орташа кинетикалық энергиясының байланысын сипаттау	
	10.2.1.2 - идеал газ моделін сипаттау	

	10.2.1.3- молекулалық кинетикалық теорияның негізгі теңдеуін есептер шығаруда қолдану	
2.2 Газ заңдары	10.2.2.1 - идеал газ күйінің негізгі теңдеуін есептер шығаруда қолдану	
	10.2.2.2 - тұрақты температура кезінде қысымның газ көлеміне тәуелділігін зерттеу (Бойль-Мариотт заңы)	
	10.2.2.3 - тұрақты қысым кезінде газ көлемінің температураға тәуелділігін зерттеу (Гей-Люссак заңы)	
	10.2.2.4 - тұрақты көлем кезінде қысымның газ температурасына тәуелділігін зерттеу (Шарль заңы)	
	10.2.2.5 - газ заңдарын сандық және графиктік есептер шығаруда қолдану	
2.3 Термодинамика негіздері	10.2.3.1 - бір атомды және екі атомды идеал газдың ішкі энергиясының формуласын есептер шығаруда қолдану	
	10.2.3.2 - термодинамиканың бірінші заңын изопроцестерге және адиабаталық процеске қолдану	
	10.2.3.3 - идеал жылу қозғалтқышы үшін Карно циклін сипаттау	
	10.2.3.4 - жылу қозғалтқышының пайдалы әсер коэффициенті формуласын есептерді шығаруда қолдану	
2.4 Сұйық және қатты денелер	10.2.4.1 - гигрометрдің және психрометрдің көмегімен ауаның салыстырмалы ылғалдылығын анықтау	
	10.2.4.2 - сұйықтың беттік керілу коэффициентін әртүрлі тәсілдермен анықтау	
	10.2.4.3 - әртүрлі қатты денелер мысалында кристалдық және аморфты денелердің құрылымын ажырату	
	10.2.4.4 - серпімді деформация кезіндегі Юнг модулін анықтау	

3.1 Электростатика	10.3.1.1 - электр зарядының сақталу заңы мен Кулон заңын есептер шығаруда қолдану	
	10.3.1.2 - суперпозиция принципін электр өрісінің қорытқы кернеулігін анықтау үшін пайдалану	
	10.3.1.3 - зарядталған жазықтықтың, шардың, сфераның электр өрісінің кернеулігін анықтау	
	10.3.1.4 - нүктелік зарядтың электр өрісінің потенциалы мен жұмысын есептеу	
	10.3.1.5 - электростатикалық өрісте күшті және энергетикалық сипаттамаларды байланыстыратын формуланы есептер шығаруда қолдану	
	10.3.1.6 - гравитациялық және электростатикалық өрістерде күшті және энергетикалық сипаттамаларды салыстыру	
	10.3.1.7 - диэлектриктердегі поляризация құбылысы мен өткізгіштердегі электростатикалық индукция құбылысына салыстырмалы талдау жасау	
	10.3.1.8 - конденсатор сыйымдылығының оның параметрлеріне тәуелділігін зерттеу	
	10.3.1.9 - конденсаторларды тізбектей және параллель жалғау формулаларын есеп шығаруда	
	10.3.1.10 - электр өрісінің энергиясын есептеу;	
3.2 Тұрақты ток	10.3.2.1 - аралас жалғанған өткізгіштерден тұратын тізбек бөлігі үшін Ом заңын қолдану	
	10.3.2.2 - өткізгіштерді аралас жалғауды зерттеу	
	10.3.2.3 - электр қозғаушы күші мен кернеу көзінің әртүрлі жұмыс режиміндегі (жұмыстық, бос жүріс, қысқа тұйықталу) байланысын зерттеу	
	10.3.2.4 - толық тізбек үшін Ом заңын қолдану	

	10.3.2.5 - эксперимент арқылы ток көзінің әлерктр қозғаушы күші мен ішкі кедергісін анықтау	
	10.3.2.6 - электр тогының жұмысы, қуаты және ток көзінің пайдалы әсер коэффициентінің формулаларын есептер шығаруда қолдану	
3.3 Өртүрлі ортадағы электр тогы	10.3.3.1 - металдардағы электр тогын сипаттау және кедергінің температураға тәуелділігін талдау	
	10.3.3.2 - жоғары температурада асқын өткізгішті материалдарды алудың келешегін талқылау	
	10.3.3.3-жартылай өткізгіштердегі электр тогын сипаттау және жартылай өткізгіш құралдарын қолдану принципін түсіндіру	
	10.3.3.4-шамның қылсымының, резистордың және жартылай өткізгіш диодтың вольт-амперлік сипаттамасын зерттеу	
	10.3.3.5 - электролиттердегі электр тогын сипаттау және электролиз заңын есептер шығаруда қолдану	
	10.3.3.6 - газдардағы және вакуумдағы электр тогын сипаттау	
3.4 Магнит өрісі	10.3.4.1 - магнит индукция векторының физикалық мағынасын заманауи техниканың жетістіктері мен есептер шығару арқылы түсіндіру	
	10.3.4.2 - электр өлшеуіш құралдардың, электр қозғалтқыштың жұмыс істеу принципін түсіндіру	
	10.3.4.3 - токомак, циклотрон, андронды коллайдер, магниттік тордың жұмыс істеу принципін талдау және поляр шұғыласының табиғатын түсіндіру	
	10.3.4.4 - зарядталған бөлшектердің қозғалысына магнит өрісінің әсерін зерттеу	
	10.3.4.5 - заттың магниттік қасиеттері бойынша топтастыру және олардың қолдану аймағын анықтау	
	10.3.4.6 - магниттік материалдарды (неодим магниттер	

	, датчиктер, сейсмометрлер, металл іздегіш) заманауи қолдану аймағын және олардың қолдану үрдісін талқылау	
3.5 Электромагниттік индукция	10.3.5.1 - электромагниттік құралдардың (электромагниттік реле, генератор, трансформатор) жұмыс істеу принципін зерттеу	
	10.3.5.2 - электромагниттік индукция заңын есептер шығаруда қолдану	
	10.3.5.3 - механикалық және магнит өрісінің энергиялары арасындағы сәйкестікті жүргізу	
	10.3.5.4 - қолданыстағы электрқозғалтқыштың моделін зерттеу және Фарадей заңы мен Ленц ережесін қолданып алынған нәтижелерді пайдалана отырып дәлелді түрде түсіндіру	
4.1 Механикалық тербелістер		11.4.1.1 - эксперименттік, аналитикалық және графикалық тәсілмен гармоникалық тербелісті $(x(t), v(t), a(t))$ зерттеу
4.2 Электромагниттік тербелістер		11.4.2.1 - еркін және еріксіз тербелістердің пайда болу шарттарын сипаттау
		11.4.2.2 - механикалық тербелістер мен электромагниттік тербелістерді сәйкестендіру
		11.4.2.3 - компьютерлік моделдеу арқылы заряд пен ток күшінің уақытқа тәуелді графиктерін зерттеу
		11.4.3.1 - генератор моделін қолданып, айнымалы ток генераторының жұмыс істеу принципін зерттеу
		11.4.3.2 - физикалық шамаларды (период, жиілік, кернеу, ток күші мен электр қозғаушы күшінің максималды және әсерлік мәндері) қолданып, айнымалы токты сипаттау
		11.4.3.3 - синусоидалы айнымалы ток немесе кернеуді гармоникалық функция түрінде көрсете алу

4.3 Айнымалы ток		114.3.4 - айнымалы ток тізбегінде тек активті жүктеме кезінде(резистор) фаза ығысуын сипаттау
		11.4.3.5 - айнымалы ток тізбегінде реактивті жүктемелер кезінде (катушка, конденсатор) фаза ығысуын сипаттау
		11.4.3.6 - R, L, C -дан тұратын айнымалы токтың тізбектелген электр тізбегін есептеу
		11.4.3.7 - айнымалы токтың активті және реактивті қуат ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру
		11.4.3.8 - векторлық диаграмма салу арқылы қуат коэффициентін анықтау
		11.4.3.9 - резонанс шартын түсіндіру және оның қолданылуына мысал келтіру;
		11.4.3.10 - резонанстық жиілікті есептеу
		11.4.3.11 - трансформатордың жұмыс істеу принципін талдау
		11.4.3.12 - электр энергиясын тасымалдау үшін жоғары кернеудегі айнымалы токтың экономикалық артықшылықтарын түсіндіру
		11.4.3.14 - Қазақстандағы электр энергиясы көздерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау
	5.1 Толқындық қозғалыс	
		11.5.1.2 - графикалық әдісті қолданып түйіндер мен шоғырларды анықтау және тұрғын толқындардың пайда болуын түсіндіру
		11.5.1.3 - судың бетінде екі көзде пайда болған интерференцияны зерттеу
		11.5.2.1 - электромагниттік толқындардың пайда болу шарттарын түсіндіру және олардың қасиеттерін сипаттау
		11.5.2.2 - жоғары жиілікті электромагниттік тербелістердің

5.2 Электромагниттік толқындар		модуляциясы мен детекторлауды сипаттау
		11.5.2.3 - амплитудалық және жиіліктік модуляцияны ажырату
		11.5.2.4 - детекторлы радиоқабылдағыштың жұмыс істеу принципін түсіндіру
		11.5.2.5 - аналогтықпен салыстырғанда сандық форматтағы сигналды берудің артықшылықтарын түсіндіру
		11.5.2.6 - байланыс құралдарын жүйелеу және оларды жетілдірудің жолдарын ұсыну
6.1 Толқындық оптика		11.6.1.1 жарық жылдамдығын анықтаудың зертханалық және астрономиялық әдістерін түсіндіру
		11.6.1.2 - призма арқылы өткен кездегі ақ жарықтың жіктелуін түсіндіру
		11.6.1.3 - механикалық және жарық толқындарының интерференциялық көріністеріне салыстырмалы талдау жүргізу
		11.6.1.4 - жұқа пленкаға түскен және шағылған жарықтардан пайда болған интерференциялық максимумдар мен минимумдарды бақылау шарттарын анықтау
		11.6.1.5 - Френель теориясын қолданып, қылдан, саңылаулардан , дөңгелек саңылаудан пайда болған дифракциялық көріністерді түсіндіру
		11.6.1.7 - жарықтың интерференция, дифракция және поляризация құбылысын талдай отырып, эксперимент арқылы жарықтың электромагниттік табиғатын дәлелдеу
		11.6.2.2 - сфералық айнадағы сәуленің жолын салу және сфералық айнаның формуласын есептер шығаруда қолдану

6.2 Геометриялық оптика	11.6.2.3 - Гюйгенс принципінің көмегімен жарықтың сыну заңын түсіндіру
	11.6.2.4 - жарық сигналдарын тасымалдауда оптоалшықты технологияның артықшылығын түсіндіру
	11.6.2.5 - шынының сыну көрсеткішін эксперименттік жолмен анықтау және экспериментті жақсартудың жолдарын ұсыну
	11.6.2.6 - линзалар жүйесінде сәулелердің жолын салу;
	11.6.2.7 - телескоп, микроскоп және лупадағы сәуленің жолын салу және түсіндіру
7.1 Салыстырмалы теорияның элементтері	11.7.1.1 - Галилейдің салыстырмалы принципі мен Эйнштейннің салыстырмалы принципін сәйкестендіру
	11.7.1.2 - Эйнштейн постулаттары мен Лоренц түрлендірулерін есептер шығаруда қолдана отырып, релятивистік эффектін түсіндіру
	11.7.1.3 - зарядталған бөлшектердің үдеткіштерінің жұмыс істеу принципін, оларда орын алатын релятивистік эффектін ескере отырып түсіндіру
	11.8.1.1 - сәулеленудің көздері мен түрлерін топтастыру
	11.8.1.2 - электромагниттік сәулелену, олардың табиғатта пайда болуы мен затпен өзара әрекеттесуін ажырату
	11.8.1.3 - Стефан-Больцман, Винн заңдарын және Планк формуласын ультракүлгін апаттын негіздеу және абсолют кара дененің жылулық сәулеленуін сипаттау үшін қолдану
	11.8.1.4 - фотоэффектінің табиғатын түсіндіру және оны қолдануға мысалдар келтіру
	11.8.1.5 - фотоэффектінің заңдары мен Эйнштейн теңдеуін есеп шығаруда қолдану

8.1 Атомдық және кванттық физика	11.8.1.6 - жарықтың кванттық теориясы негізінде жарық қысымының табиғатын түсіндіру
	11.8.1.7 - фотосинтез және фотография үдерісін мысалға келтіре отырып, жарықтың химиялық әсерін сипаттау
	11.8.1.8 - компьютерлік және магниттік-резонанстық томографияны салыстыру
	11.8.1.9 - электромагнитік сәулеленудің корпускулярлық-толқындық табиғатынын дәлелдейтін мысалдар келтіру
	11.8.1.10 - атомның планетарлық моделін альфа бөлшектің ыдырауы бойынша Резерфорд тәжірибесіне сүйене отырып негіздеу
	11.8.1.11 - бор постулаттарына сүйеніп атомның орнықты күйінің шартын түсіндіру
	11.8.1.12 - сутегі атомының энергетикалық құрылымына сүйене отырып, сызықтық спектрдің табиғатын түсіндіру
	11.8.1.13 - лазер құрылғысын және әсер ету принципін түсіндіру
	11.8.1.14 - голографияның даму кезеңдерін талқылау
	11.8.1.15 - элементар бөлшектердің толқындық табиғатының пайда болуы мен практикада қолданылуына мысалдар келтіру
	11.8.1.16 - де Бройль толқын ұзындығының формуласын есептер шығаруда қолдану
	11.8.2.1 - радиоактивті ыдырау заңы негізінде ядролық қалдықтармен аймақтың зақымдануының ұзаққа созылу себептерін түсіндіру
	11.8.2.2 - радиоактивті ыдыраудың формуласын есептер шығаруда қолдану
	11.8.2.3 - атомдық ядроның байланыс энергиясын есептеу және меншікті байланыс

8.2 Атом ядросының физикасы		энергиясының ядроның массалық санына тәуелділігін түсіндіру
		11.8.2.4 - ядролық реакцияны жазу кезінде массалық және зарядтық санның сақталу заңын қолдану
		11.8.2.5 - ядролық синтездің және табиғи радиоактивтіліктің табиғатын түсіну
		11.8.2.6 - магнит өрісіндегі зарядталған бөлшектердің қозғалыс сипатын түсіндіру
		11.8.2.7 - α , β және γ сәулелерінің табиғатын, қасиеттерін және биологиялық әсерін түсіндіру
		11.8.2.8 - ядролық реакторлардың құрылысы мен жұмыс істеу принципін сипаттау
		11.8.2.9 - ядролық энергетиканың даму кезеңдерін талқылау
9.1 Нанотехнология және наноматериалдар		11.9.1.1 - наноматериалдардың физикалық қасиеттерін және оларды алудың жолдарын түсіндіру
		11.9.2.2 - нанотехнологияның қолданылуын талқылау
10.1 Космология		11.10.1.1 - жұлдыздардың басты спектрлік класын сипаттау
		11.10.1.2 - көрінерлік жұлдыздық шама және абсолют жұлдыздық шама ұғымдарын ажырату
		11.10.1.3 - көрінерлік және абсолют жұлдыздық шаманы анықтау үшін формулаларды қолдану
		11.10.1.4 - Жұлдыздар эволюциясын түсіндіру үшін Герцшпрунг-Рассель диаграммасын қолдану
		11.10.1.5 - қара құрдымдар, нейтронды жұлдыздар және аса жаңа жұлдыздардың қасиеттерін сипаттау
		11.10.1.6 - ара қашықтықты анықтау үшін, "қарапайым май шамдар" әдісін пайдалануды сипаттау
		11.10.1.7 - Әлемнің жеделдеуі мен қара энергия туралы пікірталасты талқылау

	11.10.1.8 - Хаббл заңын қолданып, Әлемнің жасын бағалай алу
	11.10.1.9 - микротолқынды фондық сәулелену туралы ақпаратты қолданып, Үлкен Жарылыс теориясын түсіндіру

32. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

33. Осы оқу бағдарламасы Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Физика" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі қосымшада берілген Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

3-параграф. Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Физика" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар(төмендегілген оқу жүктемесімен)

10-сынып

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
Кинематика	Қазіргі заманғы физиканың рөлі	10.1.1.1 -қазіргі заманғы физиканың рөлі туралы пікір айту және өз пікірін дәлелдеу
	Физикалық шамалардың қателіктері. Өлшеулер нәтижесін өңдеу. № 1 Зертханалық жұмыс "Көлбеу жазықтық бойымен қозғалатын дененің үдеуін анықтау"	10.1.1.2 - жүйелік және кездейсоқ қателіктерді ажырата білу; 10.1.1.3 - тәуелсіз, тәуелді және тұрақты физикалық шамаларды анықтау ; 10.1.1.4 - физикалық шамалардың өлшеу дәлдігін ескере отырып, тәжірибелік зерттеудің соңғы нәтижесін жазу
		10.1.1.5 - жылдамдықтың уақытқа тәуелділігі графигін пайдалана отырып, теңдемелі қозғалыс кезіндегі

Теңудемелі қозғалыс кинематикасының негізгі теңдеулері мен ұғымдары	орын ауыстыру формуласын қорытып шығару; 10.1.1.6 - сандық және графикалық есептерді шығаруда кинематика теңдеулерін қолдану
Инвариантты және салыстырмалы физикалық шамалар. Галилейдің салыстырмалылық принципі	10.1.1.7 - инварианты және салыстырмалы физикалық шамаларды ажырату; 10.1.1.8 - жылдамдықтарды қосу мен орын ауыстыруды қосудың классикалық заңын есеп шығаруда қолдану
Қисық сызықты қозғалыс кинематикасы	10.1.1.9 - қисықсызықты қозғалыс кезіндегі траекторияның қисықтық радиусын, дененің тангенциалды, центрге тартқыш және толық үдеуін анықтау;
Көкжиекке бұрыш жасай лақтырылған дененің қозғалысы.	10.1.1.10 - көкжиекке бұрыш жасай лақтырылған дененің қозғалысы кезіндегі кинематикалық шамаларын анықтау ;
Күштер. Күштерді қосу. Ньютон заңдары	10.1.2.1 - бірнеше күштің әрекетінен болатын дененің қозғалысына есеп шығарудың алгоритмдерін құру
	10.1.2.2 - инертті масса мен гравитациялық массаның

Динамика	Бүкіл әлемдік тартылыс заңы	<p>физикалық мағынасын түсіндіру;</p> <p>10.1.2.3 - материалдық нүктенің гравитациялық өріс кернеулігі мен потенциалының қашықтыққа тәуелділік графигін түсіндіру;</p> <p>10.1.2.4 - бүкіл әлемдік тартылыс заңын есептер шығаруда қолдану</p>
	Абсолют қатты дененің инерция моменті	<p>10.1.2.5 - материалдық дененің инерция моментін есептеу үшін Штейнер теоремасын қолдану</p>
	<p>Импульс моменті. Импульс моментінің сақталу заңы және оның кеңістік қасиеттерімен байланысы.</p> <p>Айналмалы қозғалыс динамикасының негізгі теңдеуі</p>	<p>10.1.2.6 - есептерді шешу кезінде айналмалы қозғалыс динамикасының негізгі теңдеуін оның әртүрлі формаларында қолдану;</p> <p>10.1.2.7 - айналмалы және ілгерілемелі қозғалысты сипаттайтын физикалық шамалардың арасындағы сәйкестікті жүргізу</p>
Статика	Массалар центрі.	<p>10.1.3.1 - абсолют қатты дененің және денелер жүйесінің массалар центрін анықтау</p>
	Тепе-теңдік түрлері.	<p>10.1.3.2 - әртүрлі тепе-теңдікті түсіндіру кезінде себеп-салдар байланысын орнату</p>
	№ 2 Зертханалық жұмыс	<p>10.1.3.3 - күштерді қосудың заңдылығын эксперименттік</p>

	"Бір-біріне бұрыш жасай бағытталған күштерді қосу"	тексеру және күш шамасын тәжірибелік жолмен анықтау
Сақталу заңдары	Механикадағы импульс пен энергияның сақталу заңдары және олардың кеңістік пен уақыттың қасиеттерімен байланысы.	10.1.4.1 - сақталу заңдарын сандық және эксперименттік есептерді шығаруда қолдану
Сұйықтар мен газдардың механикасы	Гидродинамика. Сұйықтар мен газдардың ламинарлық және турбуленттік ағыстары	10.1.5.1 - сұйықтар мен газдардың ламинарлық және турбуленттік ағыстарын сипаттау
	Үзіліссіздік теңдеуі. Бернулли теңдеуі. Көтергіш күш	10.1.5.2 - үзіліссіздік теңдеуі мен Бернулли теңдеуін эксперименттік, сандық және сапалық есептерді шығаруда қолдану
	Тұтқыр сұйықтың қозғалысы. Стокс формуласы. Денелерді капталдай ағу	10.1.5.3 - Торричелли теңдеуін эксперименттік, сандық және сапалық есептерді шығаруда қолдану
	№ 3 Зертханалық жұмыс "Тұтқыр сұйықта қозғалатын кішкентай шардың жылдамдығының оның радиусынан тәуелділігін зерттеу"	10.1.5.4 - эксперименттің нәтижесіне әсер етуші факторларды анықтау және нәтижені жақсартудың жолдарын ұсыну
2-тоқсан		
	Газдардың молекулалық кинетикалық теориясының негізгі қағидалары және оның тәжірибелік дәлелдемелері. Термодинамикалық жүйелер және термодинамикалық параметрлер. Тепе-теңдік және тепе-теңдік емес	10.2.1.1 - температура мен молекулалардың ілгерілемелі қозғалысының орташа

Молекулалық- кинетикалық теория негіздері	<p>күйдегі термодинамикалық жүйе. Температура - зат бөлшектерінің жылудық қозғалысының орташа кинетикалық энергиясының өлшемі ретінде</p>	<p>кинетикалық энергиясының байланысын сипаттау</p>
Газ заңдары	<p>Идеал газ. Газдардың молекулалық-кинетикалық теориясының негізгі теңдеуі</p>	<p>10.2.1.2 - идеал газ моделін сипаттау; 10.2.1.3 - молекулалық кинетикалық теорияның негізгі теңдеуін есептер шығаруда қолдану</p>
Газ заңдары	<p>Идеал газ күйінің теңдеуі</p>	<p>10.2.2.1 - идеал газ күйінің негізгі теңдеуін есептер шығаруда қолдану;</p>
Газ заңдары	<p>Изопроцестер. Изопроцестер графиктері. Дальтон заңы</p>	<p>10.2.2.2 - тұрақты температура кезінде қысымның газ көлеміне тәуелділігін зерттеу (Бойль-Мариотт заңы); 10.2.2.3 - тұрақты қысым кезінде газ көлемінің температураға тәуелділігін зерттеу (Гей-Люссак заңы); 10.2.2.4 - тұрақты көлем кезінде қысымның газ температурасына тәуелділігін зерттеу (Шарль заңы); 10.2.2.5 - газ заңдарын сандық және графиктік есептер шығаруда қолдану</p>
	<p>Идеал газдың ішкі энергиясы. Термодинамикалық</p>	<p>10.2.3.1 - бір атомды және екі атомды идеал газдың ішкі энергиясының формуласын</p>

Термодинамика негіздері	жұмыс. Жылу мөлшері, жылусыйымдылық	есептер шығаруда қолдану
Сұйық және қатты денелер	Термодинамиканың бірінші заңы. Термодинамиканың бірінші заңын изопроцестерге қолдану. Адиабаталық процесс, Пуассон теңдеуі	10.2.3.2 - термодинамиканың бірінші заңын изопроцестерге және адиабаталық процеске қолдану
	Қайтымды және қайтымсыз процестер. Энтропия. Термодинамиканың екінші заңы. Айналмалы процесс және оның пайдалы әсер коэффициенті, Карно циклі	10.2.3.3 - идеал жылу қозғалтқышы үшін Карно циклін сипаттау; 10.2.3.4 жылу қозғалтқышының пайдалы әсер коэффициенті формуласын есептерді шығаруда қолдану
	Қаныққан және қанықпаған бу. Ауаның ылғалдылығы. Фазалық диаграммалар. Үштік нүкте. Заттың кризистік күйі	10.2.4.1 - гигрометрдің және психрометрдің көмегімен ауаның салыстырмалы ылғалдылығын анықтау
	Сұйықтың беткі қабатының қасиеттері. Жұғу, қылтүтіктік құбылыстар	10.2.4.2 - сұйықтың беттік керілу коэффициентін әртүрлі тәсілдермен анықтау
	Кристалл және аморф денелер. Қатты денелердің механикалық қасиеттері	10.2.4.3 - әртүрлі қатты денелер мысалында кристалдық және аморфты денелердің құрылымын ажырату; 10.2.4.4 - серпімді деформация кезіндегі Юнг модулін анықтау
3-тоқсан		
		10.3.1.1 - электр зарядының сақталу заңы мен Кулон

Электростатика

Электр заряды. Зарядтың беттік және көлемдік тығыздығы. Зарядтың сақталу заңы. Кулон заңы	заңын есептер шығаруда қолдану
Электр өрісі. Біртекті және біртекті емес электр өрісі. Электр өрісінің кернеулігі. Электр өрісінің суперпозиция принципі	10.3.1.2 - суперпозиция принципін электр өрісінің қорытқы кернеулігін анықтау үшін пайдалану
Электр өрісінің кернеулік векторының ағыны.	10.3.1.3-зарядталған жазықтықтың, шардың, сфераның электр өрісінің кернеулігін анықтау
Зарядтың орын ауыстыруы кезіндегі электр өрісінің жұмысы. Потенциал. Электр өрісінің потенциалдар айырымы	10.3.1.4 - нүктелік зарядтың электр өрісінің потенциалы мен жұмысын есептеу
Эквипотенциал беттер. Біртекті электр өрісі үшін кернеулік пен потенциалдар айырымы арасындағы байланыс	10.3.1.5 - электростатикалық өрісте күшті және энергетикалық сипаттамаларды байланыстыратын формуланы есептер шығаруда қолдану; 10.3.1.6 - гравитациялық және электростатикалық өрістерде күшті және энергетикалық сипаттамаларды салыстыру
Электр өрісіндегі өткізгіштер мен диэлектриктер	10.3.1.7 - диэлектриктердегі поляризация құбылысы мен өткізгіштердегі электростатикалық индукция құбылысына салыстырмалы талдау жасау
Электр сыйымдылығы. Конденсаторлар. Конденсаторларды жалғау	10.3.1.8 - конденсатор сыйымдылығының оның параметрлеріне тәуелділігін зерттеу; 10.3.1.9 - конденсаторларды тізбектей және

		параллель жалғау формулаларын есеп шығаруда қолдану
	Электр өрісінің энергиясы;	10.3.1.10 - электр өрісінің энергиясын есептеу
Тұрақты ток	Электр тогы. Тізбек бөлігіне арналған Ом заңы. Өткізгіштерді аралас жалғау	10.3.2.1 - аралас жалғанған өткізгіштерден тұратын тізбек бөлігі үшін Ом заңын қолдану
	№ 4 Зертханалық жұмыс "Өткізгіштерді аралас жалғауды оқып үйрену"	10.3.2.2 - өткізгіштерді аралас жалғауды зерттеу
	Ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергісі	10.3.2.3 - электр қозғаушы күші мен кернеу көзінің әртүрлі жұмыс режиміндегі (жұмыстық, бос жүріс, қысқа тұйықталу) байланысын зерттеу
	Толық тізбек үшін Ом заңы;	10.3.2.4 - толық тізбек үшін Ом заңын қолдану
	№ 5 Зертханалық жұмыс "Ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергісін анықтау" Электр тогының жұмысы мен қуаты. Джоуль –Ленц заңы. Ток көзінің пайдалы әсер коэффициенті	10.3.2.5 - эксперимент арқылы ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергісін анықтау 10.3.2.7 - электр тогының жұмысы, қуаты және ток көзінің пайдалы әсер коэффициентінің формулаларын есептер шығаруда қолдану
	Металдардағы электр тогы. Асқын өткізгіштік	10.3.3.1 - металдардағы электр тогын сипаттау және кедергінің температураға тәуелділігін талдау; 10.3.3.2 - жоғары температурада асқын өткізгішті

Әртүрлі ортадағы электр тогы		материалдарды алудың келешегін талқылау
	Жартылай өткізгіштердегі электр тогы. Жартылай өткізгішті құралдар	10.3.3.3 - жартылай өткізгіштердегі электр тогын сипаттау және жартылай өткізгіш құралдарын қолдану принципін түсіндіру
	№ 6 Зертханалық жұмыс "Шамның қыл сымының, резистордың және жартылай өткізгіш диодтың вольт-амперлік сипаттамасы"	10.3.3.4 - шамның қылсымының, резистордың және жартылай өткізгіш диодтың вольт-амперлік сипаттамасын зерттеу
	Электролит ерітінділеріндегі және балқыламалардағы электр тогы. Электролиз заңы	10.3.3.5 - электролиттердегі электр тогын сипаттау және электролиз заңын есептер шығаруда қолдану
	Газдардағы электр тогы. Вакуумдегі электр тогы.	10.3.3.6 - газдардағы және вакуумдағы электр тогын сипаттау;
4-тоқсан		
	Магнит өрісі. Тогы бар өткізгіштің өзара әрекеттесуі. Ампер тәжірибелері Магнит индукция векторы. Дөңгелек және шексіз түзу тогы бар өткізгіштердің индукциясы. Бұрғы ережесі	10.3.4.1 - магнит индукция векторының физикалық мағынасын заманауи техниканың жетістіктері мен есептер шығару арқылы түсіндіру;
	Ампер күші, сол қолы ережесі;	10.3.4.2 - электр өлшеуіш құралдардың, электр қозғалтқыштың жұмыс істеу принципін түсіндіру ;
		10.3.4.3 - токомак, циклотрон, андронды коллайдер,

Магнит өрісі	Лоренц күші. Магнит өрісіндегі зарядталған бөлшектердің қозғалысы	магниттік тордың жұмыс істеу принципін талдау және поляр шұғыласының табиғатын түсіндіру; ; 10.3.4.4 - зарядталған бөлшектердің қозғалысына магнит өрісінің әсерін зерттеу;
	Заттың магниттік қасиеттері. Кюри температуры	10.3.4.5 - заттың магниттік қасиеттері бойынша топтастыру және олардың қолдану аймағын анықтау; 10.3.4.6 - магниттік материалдарды(неодим магниттер, датчиктер, сейсмометрлер, металл іздегіш) заманауи қолдану аймағын және олардың қолдану үрдісін талқылау
Электромагниттік индукция	Ампер күшінің жұмысы. Магнит ағыны. Электромагниттік индукция құбылысы	10.3.5.1 - Электромагниттік құралдардың (электромагниттік реле, генератор, трансформатор) жұмыс істеу принципін зерттеу
	Электромагниттік индукция заңы. Ленц ережесі. Өздік индукция. Индуктивтілік	10.3.5.2 - электромагниттік индукция заңын есептер шығаруда қолдану
	Магнит өрісінің энергиясы	10.3.5.3 - механикалық және магнит өрісінің энергиялары арасындағы сәйкестікті жүргізу
		10.3.5.4 - қолданыстағы электрқозғалтқыштың моделін зерттеу және Фарадей заңы

	Электр қозғалтқыш және тұрақты токтың электр генераторы	мен Ленц ережесін қолданып алынған нәтижелерді пайдалана отырып дәлелді түрде түсіндіру
	Физикалық практикум	

2) 11-сынып

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
Механикалық тербелістер	Гармоникалық тербелістердің теңдеулері мен графиктері	11.4.1.1 - эксперименттік, аналитикалық және графикалық тәсілмен гармоникалық тербелісті $(x(t), v(t), a(t))$ зерттеу
Электромагниттік тербелістер	Еркін және еріксіз электромагниттік тербелістер Механикалық тербелістер мен электромагниттік тербелістер арасындағы ұқсастық	11.4.2.1 - еркін және еріксіз тербелістердің пайда болу шарттарын сипаттау 11.4.2.2 - механикалық тербелістер мен электромагниттік тербелістерді сәйкестендіру; 11.4.2.3 - компьютерлік моделдеу арқылы заряд пен ток күшінің уақытқа тәуелді графиктерін зерттеу
Айнымалы ток	Айнымалы ток генераторы	11.4.3.1 - генератор моделін қолданып, айнымалы ток генераторының жұмыс істеу принципін зерттеу
	Еріксіз электромагниттік тербелістер. Айнымалы ток	11.4.3.2 - физикалық шамаларды (период, жиілік, кернеу, ток күші мен электр қозғаушы күшінің максималды және әсерлік мәндері) қолданып, айнымалы токты сипаттау; 11.4.3.3 - синусоидалы айнымалы ток немесе кернеуді гармоникалық функция түрінде көрсете алу
	Айнымалы ток тізбегінде активті және реактивті кедергі	11.4.3.4 - айнымалы ток тізбегінде тек активті жүктеме кезінде (резистор) фаза ығысуын сипаттау; 11.4.3.5 - айнымалы ток тізбегінде реактивті жүктемелер кезінде (катушка, конденсатор) фаза ығысуын сипаттау
	Активті және реактивті кедергілерден тұратын айнымалы токтың тізбектелген электр тізбегі үшін Ом заңы	11.4.3.6 - R, L, C -дан тұратын айнымалы токтың тізбектелген электр тізбегін есептеу

	Айнымалы ток тізбегіндегі қуат	11.4.3.7 - айнымалы токтың активті және реактивті қуат ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 11.4.3.8 - векторлық диаграмма салу арқылы қуат коэффициентін анықтау
	Электр тізбегіндегі кернеу резонансы	11.4.3.9 - резонанс шартын түсіндіру және оның қолданылуына мысал келтіру; 11.4.3.10 - Резонанстық жиілікті есептеу
	Электр энергиясын өндіру, тасымалдау және қолдану, трансформатор	11.4.3.11 - қуат формуласының негізінде трансформатордың жұмыс істеу принципін талдау; 11.4.3.12 - электр энергиясын тасымалдау үшін жоғары кернеудегі айнымалы токтың экономикалық артықшылықтарын түсіндіру
	Қазақстандағы және дүние жүзіндегі электр энергиясын өндіру және қолдану	11.4.3.13 - Қазақстандағы электр энергиясы көздерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау
2-тоқсан		
Толқындық қозғалыс	Серпімді механикалық толқындар. Бойлық және тұрғын толқындардың теңдеуі. № 1 Зертханалық жұмыс "Ауадағы дыбыс жылдамдығын анықтау"	11.5.1.1 - ауадағы тұрғын дыбыс толқындарының пайда болуын зерттеу; 11.5.1.2 - графикалық әдісті қолданып түйіндер мен шоғырларды анықтау және тұрғын толқындардың пайда болуын түсіндіру
	Механикалық толқындардың таралуы. Механикалық толқындардың интерференциясы және дифракциясы	11.5.1.3 – механикалық толқындардың интерференциясы мен дифракциясын мысалдармен түсіндіру
Электромагниттік толқындар	Электромагниттік толқындардың жұтылуы мен шығарылуы	11.5.2.1 - электромагниттік толқындардың пайда болу шарттарын түсіндіру және олардың қасиеттерін сипаттау
	Радиобайланыс. Детекторлы радиоқабылдағыш	11.5.2.2 - жоғары жиілікті электромагниттік тербелістердің модуляциясы мен детекторлауды сипаттау; 11.5.2.3 - амплитудалық (АМ) және жиіліктік (FM) модуляцияны ажырату; 11.5.2.4 - детекторлы радиоқабылдағыштың жұмыс істеу принципін түсіндіру

	Аналогты-сандық түрлендірулер. Байланыс арналары	11.5.2.5 - аналогтықпен салыстырғанда сандық форматтағы сигналды берудің артықшылықтарын түсіндіру
	Байланыс құралдары	11.5.2.6 - байланыс құралдарын жүйелеу және оларды жетілдірудің жолдарын ұсыну
Толқындық оптика	Жарықтың электромагниттік табиғаты. Жарықтың жылдамдығы	11.6.1.1 - жарық жылдамдығын анықтаудың зертханалық және астрономиялық әдістерін түсіндіру
	Жарықтың дисперсиясы. Жарықтың интерференциясы	11.6.1.2 - призма арқылы өткен кездегі ақ жарықтың жіктелуін түсіндіру; 11.6.1.3 - механикалық және жарық толқындарының интерференциялық көріністеріне салыстырмалы талдау жүргізу; 11.6.1.4 - жұқа пленкаға түскен және шағылған жарықтардан пайда болған интерференциялық максимумдар мен минимумдарды бақылау шарттарын анықтау
	Жарықтың дифракциясы. Дифракциялық торлар	11.6.1.5 - Френель теориясын қолданып, қылдан, саңылаулардан , дөңгеле саңылаудан пайда болған дифракциялық көріністерді түсіндіру
	Жарықтың поляризациясы. № 2 Зертханалық жұмыс "Жарықтың интерференциясын, дифракциясын және поляризациясын бақылау"	11.6.1.6 - жарықтың интерференция, дифракция және поляризация құбылысын талдай отырып, эксперимент арқылы жарықтың электромагниттік табиғатын дәлелдеу
3-тоқсан		
Геометриялық оптика	Гюйгенс принципі. Жарықтың шағылу заңы	11.6.2.1 - Гюйгенс принципінің көмегімен жарықтың шағылу заңын түсіндіру
	Жазық және сфералық айналар	11.6.2.2 - сфералық айнадағы сәуленің жолын салу және сфералық айнаның формуласын есептер шығаруда қолдану
	Жарықтың сыну заңы	11.6.2.3 - Гюйгенс принципінің көмегімен жарықтың сыну заңын түсіндіру
	Толық ішкі шағылу	11.6.2.4 - жарық сигналдарын тасымалдауда оптоалшықты технологияның артықшылығын түсіндіру
	№ 3 Зертханалық жұмыс	11.6.2.5 - шынының сыну көрсеткішін эксперименттік

	"Шынының сыну көрсеткішін анықтау"	жолмен анықтау және экспериментті жақсартудың жолдарын ұсыну
	Линзалар жүйесінде кескін салу. Жұқа линза формуласы. Оптикалық құралдар	11.6.2.6 - линзалар жүйесінде сәулелердің жолын салу; 11.6.2.7 - телескоп, микроскоп және лупадағы сәуленің жолын салу және түсіндіру
Салыстырмалы теорияның элементтері	Салыстырмалы теорияның постулаттары. Лоренц түрлендірулері	11.7.1.1 - Галилейдің салыстырмалы принципі мен Эйнштейннің салыстырмалы принципін сәйкестендіру; 11.7.1.2 - Эйнштейн постулаттары мен Лоренц түрлендірулерін есептер шығаруда қолдана отырып, релятивистік эффектін түсіндіру
	Энергия. Релятивистік динамикадағы импульс және масса. Материалдық дене үшін энергия мен массаның байланыс заңы	11.7.1.3 - зарядталған бөлшектердің үдеткіштерінің жұмыс істеу принципін, оларда орын алатын релятивистік эффектін ескере отырып түсіндіру
	Сәулеленудің түрлері Спектрлер.	11.8.1.1 - сәулеленудің көздері мен түрлерін топтастыру
	Инфракызыл және ультракүлгін сәулелену. Рентген сәулелері. Электромагниттік сәулелену шкаласы	11.8.1.2 - электромагниттік сәулелену, олардың табиғатта пайда болуы мен затпен өзара әрекеттесуін ажырату
	Жылулық сәулелену. Стефан – Больцман және Винн заңдары. Ультракүлгін апаты. Планк формуласы. Фотондар. Фотоэффект	11.8.1.3 - - Стефан-Больцман, Винн заңдарын және Планк формуласын ультракүлгін апаттын негіздеу және абсолют кара дененің жылулық сәулеленуін сипаттау үшін қолдану
	Фотоэффектіні қолдану	11.8.1.4 - фотоэффектінің табиғатын түсіндіру және оны қолдануға мысалдар келтіру; 11.8.1.5 - фотоэффектінің заңдары мен Эйнштейн теңдеуін есеп шығаруда қолдану
	Жарық қысымы	11.8.1.6 - жарықтың кванттық теориясы негізінде жарық қысымының табиғатын түсіндіру
	Жарықтың химиялық әсері	11.8.1.7 - фотосинтез және фотография үдерісін мысалға келтіре отырып, жарықтың химиялық әсерін сипаттау
	Рентгендік сәулелену	11.8.1.8 - компьютерлік және магниттік-резонанстық томографияны салыстыру

Атомдық және кванттық физика	Ж а р ы қ т ы ң корпускулярлық-толқындық табиғатының біртұтастығы	11.8.1.9 - электромагнитік сәулеленудің корпускулярлық-толқындық табиғатынын дәлелдейтін мысалдар келтіру
	Альфа бөлшектің шашырауы бойынша Резерфорд тәжірибесі. Бор постулаттары. Франк және Герц тәжірибелері	11.8.1.10 - атомның планетарлық моделін альфа бөлшектің ыдырауы бойынша Резерфорд тәжірибесіне сүйене отырып негіздеу; 11.8.1.11 - Бор постулаттарына сүйеніп атомның орнықты күйінің шартын түсіндіру
	№ 4 Зертханалық жұмыс "Сәулеленудің тұтас және сызықтық спектрлерін бақылау"	11.8.1.12- сутегі атомының энергетикалық құрылымына сүйене отырып, сызықтық спектрдің табиғатын түсіндіру;
	Сызықты емес оптика туралы түсінік. Лазерлер	11.8.1.13 - лазер құрылғысын және әсер ету принципін түсіндіру; 11.8.1.14 - голографияның даму кезеңдерін талқылау
	Бөлшектің толқындық қасиеттері. Бор теориясының қиыншылығы. де Бройль толқындары	11.8.1.15 - элементар бөлшектердің толқындық табиғатының пайда болуы мен практикада қолданылуына мысалдар келтіру; 11.8.1.16 - де Бройль толқын ұзындығының формуласын есептер шығаруда қолдану
Атом ядросының физикасы	Табиғи радиоактивтілік. Радиоактивті ыдырау заңы	11.8.2.1 - радиоактивті ыдырау заңы негізінде ядролық қалдықтармен аймақтың зақымдануының ұзаққа созылу себептерін түсіндіру; 11. 8.2.2 - радиоактивті ыдыраудың формуласын есептер шығаруда қолдану
	Атомдық ядро. Ядроның нуклондық моделі. Изотоптар. Ядродағы нуклондардың байланыс энергиясы	11. 8.2.3 - атомдық ядроның байланыс энергиясын есептеу және меншікті байланыс энергиясының ядроның массалық санына тәуелділігін түсіндіру
	Ядролық реакциялар. Жасанды радиоактивтілік. Ауыр ядролардың бөлінуі. Тізбекті ядролық реакция. Сындық масса	11. 8.2.4 - ядролық реакцияны жазу кезінде массалық және зарядтық санның сақталу заңын қолдану; 11.8.2.5 - ядролық синтездің және табиғи радиоактивтіліктің табиғатын түсіну
	№ 5 Зертханалық жұмыс	

	"Дайын сурет бойынша зарядталған бөлшектердің тректерін оқып үйрену"	11. 8.2.6 - магнит өрісіндегі зарядталған бөлшектердің қозғалыс сипатын түсіндіру
	Радиоактивті сәулелердің биологиялық әсері. Радиациядан қорғану	11. 8.2.7 - а, в және g сәулелерінің табиғатын, қасиеттерін және биологиялық әсерін түсіндіру
	Ядролық реактор. Ядролық энергетика. Термоядролық реакциялар	11. 8.2.8 - ядролық реакторлардың құрылысы мен жұмыс істеу принципін сипаттау; 11. 8.2.9 - ядролық энергетиканың даму кезеңдерін талқылау
Нанотехнология және наноматериалдар	Нанотехнологияның негізгі жетістіктері, өзекті мәселелер және даму кезеңдері. Наноматериалдар	11.9.1.1 - наноматериалдардың физикалық қасиеттерін және оларды алудың жолдарын түсіндіру; 11.9.1.2 - нанотехнологияның қолданылуын талқылау
4-тоқсан		
Космология	Жұлдыздар әлемі. Жұлдызға дейінгі қашықтық. Айнымалы жұлдыздар	11.10.1.1 - жұлдыздардың басты спектрлік класын сипаттау; 11.10.1.2 - көрінерлік жұлдыздық шама және абсолют жұлдыздық шама ұғымдарын ажырату; 11.10.1.3 - көрінерлік және абсолют жұлдыздық шаманы анықтау үшін формулаларды қолдану
	Жұлдыздардың планеталық жүйелері. Жер топтарындағы планеталар және гигант-планеталар. Күн жүйесіндегі кіші денелер	11.10.1.4 - Жұлдыздар эволюциясын түсіндіру үшін Герцшпрунг-Рассель диаграммасын қолдану; 11.10.1.5 - кара құрдымдар, нейтронды жұлдыздар және аса жаңа жұлдыздардың қасиеттерін сипаттау
	Біздің Галактика. Басқа Галактикалардың ашылуы. Квazarлар	11.10.1.6 - ара қашықтықты анықтау үшін, "қарапайым май шамдар" әдісін пайдалануды сипаттау
	Үлкен жарылыс теориясы. Қызыл ығысу және Галактикаға дейінгі қашықтықты анықтау.	11.10.1.7 - Әлемнің жеделдеуі мен кара энергия туралы пікірталасты талқылау;
	Әлемнің эволюциясының негізгі кезеңдері. Әлемнің моделдері. Өмір және Әлем туралы ойлар. Адамзаттың космостық болашағы және космосты игеру	11.10.1.8 - Хаббл заңын қолданып, Әлемнің жасын бағалай алу; 11.10.1.9 - микротолқынды фондық сәулелену туралы ақпаратты қолданып, Үлкен Жарылыс теориясын түсіндіру
	Физикалық практикум	

Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
17-қосымша
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы "16" қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
113-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Физика" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. "Физика" оқу бағдарламасының мақсаты - білім алушылардың ғылыми дүниетанымдық негіздерін, әлемнің жаратылыстанымдық-ғылыми бейнесін тұтастай қабылдауын, өмірде маңызды практикалық мәселелерді шешуде табиғат құбылыстарын бақылау, жазу, талдау қабілеттерін қалыптастыру.

3. Мақсатқа сәйкес оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері мынадай болып табылады :

1) білім алушылардың әлемнің заманауи физикалық бейнесінің негізінде жатқан заңдылықтар мен принциптер туралы іргелі білімді, табиғатты танудың ғылыми әдістерді меңгеруіне ықпал ету;

2) білім алушылардың интеллектуалдық, ақпараттық, коммуникативтік және рефлексивтік мәдениетін дамытуға, физикалық экспериментті және зерттеу жұмыстарын орындау дағдыларын қалыптастыру;

3) оқу және зерттеу қызметіне жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу;

4) меңгерген дағдыларды табиғат ресурстарын пайдалану мен қоршаған ортаны қорғауда, қоғам мен адам өмірінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуде қолдану.

2-тарау. "Физика" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Физика" оқу пәнінің мазмұны

4. "Физика" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

10-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 72 сағатты;

11-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 72 сағатты құрайды.

5. Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

6. Оқу пәнінің мазмұны 9 бөлімді қамтиды:

механика;

молекулалық физика;

электр және магнетизм;

тербелістер;

толқындар;

оптика;

кванттық физика;

нанотехнология және наноматериалдар;

космология.

7. "Механика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

кинематика;

динамика;

статика және гидростатика

сақталу заңдары;

гидродинамика.

8. "Молекулалық физика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

молекулалық физика;

газ заңдары;

термодинамика негіздері;

сұйық және қатты денелер.

9. "Электр және магнетизм" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

электростатика;

тұрақты ток;

әртүрлі ортадағы электр тогы.

магнит өрісі;

электромагниттік индукция.

10. "Тербелістер" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

механикалық тербелістер;

электромагниттік тербелістер;

айнымалы ток.

11. "Толқындар" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

электромагниттік толқындар.

12. "Оптика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

толқындық оптика;

геометриялық оптика.

13. "Кванттық физика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) атомдық және кванттық физика;

2) атом ядросының физикасы.

14. 10-сыныпқа арналған "Физика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Кинематика". Дене қозғалысы кинематикасының негізгі теңдеулері мен графиктері; салыстырмалы қозғалыс, қисық сызықты қозғалыс кинематикасы;

2) "Динамика". Күштер; күштерді қосу; Ньютон заңдары; бүкіл әлемдік тартылыс заңы; гравитациялық өрістегі дене қозғалысы;

3) "Статика және гидростатика". Массалар центрі; тепе-теңдік түрлері, қатынас ыдыстар; Паскаль заңы, атмосфералық қысым, Торричелли тәжірибесі.

4) "Сақталу заңдары". Механикадағы импульс және энергияның сақталу заңдары, серпімді және серпімсіз соқтығысулар;

5) "Гидродинамика". Газдар мен сұйықтардың ламинарлық және турбуленттік ағысы, денелердің тұтқыр сұйықтағы қозғалысы;

№ 1 Зертханалық жұмыс: "Тұтқыр сұйықта қозғалатын кішкентай шардың қозғалысын зерттеу";

6) "Молекулалық физика". Молекулалық кинетикалық теориясының негізгі қағидалары, термодинамикалық параметрлер; кристалл және кристалл емес заттар, қатты денелердің, сұйықтар мен газдардың моделі, молекула-кинетикалық теорияның негізгі теңдеуі;

7) "Газ заңдары". Идеал газ күйінің теңдеуі; изопроцестер; адиабаталық процесс;

8) "Термодинамика негіздері". Идеал газдың ішкі энергиясы, термодинамикалық жұмыс, жылу мөлшері, жылу сыйымдылық, термодинамиканың бірінші заңы, термодинамиканың бірінші заңын әртүрлі процестерге қолдану, адиабаталық процесс, термодинамиканың екінші заңы, жылу қозғалтқыштары;

9) "Сұйық және қатты денелер". Қаныққан және қанықпаған бу, ауаның ылғалдылығы, шық нүктесі, сұйықтың беттік керілуі, жұғу, қылтүтіктік құбылыстар;

10) "Электростатика". Электр заряды, Кулон заңы, электр өрісі, электр өрісінің кернеулігі, біртекті электр өрісіндегі электр өрісінің кернеулігі мен потенциалдар арасындағы байланыс, электр сыйымдылық; конденсаторлар; сыйымдылықтың өлшем бірлігі және электр өрісінің энергиясы;

11) "Тұрақты ток". Электр тогы, ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергісі; толық тізбек үшін Ом заңы, электр тогының жұмысы мен қуаты, ток көзінің пайдалы әсер коэффициенті, пайдаланылған энергия құны;

Практикалық жұмыс: "Тұрмыстық құралдардың тұтынатын қуаты мен жұмысын есептеу";

12) "Әртүрлі ортадағы электр тогы". Металдардағы электр тогы; асқын өткізгіштік, жартылай өткізгіштердегі электр тогы, жартылай өткізгішті құралдар, электролит ерітінділеріндегі электр тогы, электролиз заңы, газдардағы және вакуумдегі электр тогы;

№ 2 Зертханалық жұмыс: "Электролиттердегі электр тогының пайда болуын зерттеу";

13) "Магнит өрісі". Магнит өрісі; тогы бар өткізгіштердің әсері, Ампер тәжірибесі, магнит индукциясының векторы; бұрғы ережесі; Ампер күші; зарядталған бөлшектердің магнит өрісіндегі қозғалысы; заттардың магниттік қасиеттері; жасанды магниттер; соленоид;

14) "Электромагниттік индукция". Магнит ағыны, электромагниттік индукция, электромагниттік индукция заңы; Ленц ережесі; магнит өрісінің энергиясы; электрқозғалтқыш және тұрақты токтың электрогенераторы;

15. 11- сыныпқа арналған "Физика" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Механикалық тербелістер". Гармоникалық тербелістердің теңдеулері мен графиктері;

2) "Электромагниттік тербелістер". Еркін және еріксіз электромагниттік тербелістер; механикалық тербелістер мен электромагниттік тербелістер арасындағы ұқсастық;

3) "Айнымалы ток". Айнымалы ток генераторы; еріксіз электромагниттік тербелістер; айнымалы ток; электр тізбегіндегі кернеу резонансы; Қазақстандағы және дүние жүзіндегі электр энергиясын өндіру және қолдану;

№ 1 Зертханалық жұмыс: "Трансформатор орамасындағы орам санын анықтау";

4) "Электромагниттік толқындар". Электромагниттік толқындардың жұтылуы мен шығарылуы; радиобайланыс; детекторлы радиоқабылдағыш; аналогты-сандық түрлендірулер; байланыс арналары; байланыс құралдары;

5) "Толқындық оптика". Жарықтың интерференциясы; жарықтың дифракциясы; дифракциялық торлар; жарықтың поляризациясы;

№ 2 Зертханалық жұмыс: "Дифракциялық тордың көмегімен жарықтың толқын ұзындығын анықтау";

№ 3 Зертханалық жұмыс: "Поляризация құбылысын бақылау";

6) "Геометриялық оптика". Геометриялық оптика заңдары, жазық-параллель пластинадан шағылу, толық ішкі шағылу; оптика-талшықты тасымалдаушылар, оптикалық құралдар;

№ 4 Зертханалық жұмыс: "Шынының сыну көрсеткішін анықтау";

7) "Атомдық және кванттық физика". Жарықтың корпускулярлық-толқындық табиғатының біртұтастығы; сәулеленудің түрлері; спектрлер; спектрлік құралдар; спектрлік анализ; инфрақызыл және ультракүлгін сәулелену; рентген сәулелері;

электромагниттік сәулелену шкаласы; фотоэффект; фотоэффектіні қолдану; жарық қысымы; жарықтың химиялық әсері; лазерлер; голография; фотография; томография;

8) "Атом ядросының физикасы". Табиғи радиоактивтілік; радиоактивті ыдырау заңы; атомдық ядро; ядроның нуклондық моделі; изотоптар; ядродағы нуклондардың байланыс энергиясы; ядролық реакциялар; жасанды радиоактивтілік; ауыр ядролардың бөлінуі; тізбекті ядролық реакция; сындық масса; радиоактивті сәулелердің биологиялық әсері; радиациядан қорғану; ядролық реактор; ядролық энергетика; термоядролық реакциялар;

№ 5 Зертханалық жұмыс: "Жартылай ыдырау периодын анықтау";

9) "Нанотехнология және наноматериалдар". Нанотехнологияның негізгі жетістіктері, өзекті мәселелері және дамуы; наноматериалдар;

10) "Космология". Жұлдыздар әлемі; жұлдызға дейінгі қашықтық; айнымалы жұлдыздар; біздің Галактика; басқа Галактикалардың ашылуы; квазарлар; Үлкен жарылыс теориясы; қызыл ығысу және Галактикаға дейінгі қашықтықты анықтау; қара құрдым; Әлемнің ұлғаюы; Әлемнің эволюциясының негізгі кезеңдері; әлемнің моделдері; өмір және Әлем туралы ойлар; қара материя; нетронды жұлдыздар; аса жаңа жұлдыздар; Герцшпрунг-Рассел диаграммасы.

2-параграф. Оқу мақсаттарының жүйесі

Бөлімше	10-сынып	11-сынып
1.1 Кинематика	10.1.1.1 - кинематика теңдеулерін қолдану және орын ауыстыру, жылдамдық, үдеудің графиктерін талдай білу	
	10.1.1.2 - жылдамдықтар мен орын ауыстыруды қосудың классикалық заңына күнделікті өмірден мысалдар келтіру	
	10.1.1.3 - қисықсыздықты қозғалысты сипаттайтын шамаларды анықтау	
1.2 Динамика	10.1.2.1 - Ньютон заңдарын түсіну және теңәрекетті күшті табу	
	10.1.2.2 - бүкіл әлемдік тартылыс заңын түсіну және ғарыш аппаратының қозғалысын сипаттау	
	10.1.2.3 - көкжиекке бұрыш жасай және вертикаль лақтырылған дененің қозғалысы кезіндегі физикалық шамалардың өзгерісін сипаттау	

1.3 Статика және гидростатика	10.1.3.1 - абсолют қатты дененің және денелер жүйесінің массалар центрін анықтау	
	10.1.3.2- Паскаль заңын сипаттау және оның қолданылуы	
	10.1.3.3- гидростатикалық қысым терминін түсіндіру	
1.4. Сақталу заңдары	10.1.4.1 - сақталу заңдарын түсіндіру	
1.5 Гидродинамика	10.1.5.1 - сұйықтар мен газдардың ағыстарын сипаттау	
	10.1.5.2 - тәуелсіз, тәуелді және тұрақты физикалық шамаларды анықтау және физикалық шамалардың өлшеу дәлдігін ескереру	
	10.1.5.3 - эксперименттің нәтижесіне әсер етуші факторларды анықтау және нәтижені жақсартудың жолдарын ұсыну	
2.1 Молекулалық кинетикалық теорияның негіздері	10.2.1.1 - молекулалық кинетикалық теорияның негізгі қағидалары мен идеал газды сипаттау	
	10.2.1.2 -қатты дененің, сұйықтың, газдың модельдерін молекулалық кинетикалық теорияның негізінде сипаттау	
	10.2.1.3-кристалл және кристалл емес қатты заттардың құрылысын ажырату	
2.2 Газ заңдары	10.2.2.1 - идеал газ күйінің негізгі теңдеуін қолдану және газдардың процестерінің графиктерін ажырату	
2.3Термодинамика негіздері	10.2.3.1 - термодинамиканың бірінші және екінші заңының мағынасын түсіндіру	
	10.2.3.2 - жылу қозғалтқышының жұмыс істеу принципі мен қолданылуын сипаттау	
2.4 Сұйық және қатты денелер	10.2.4.1 -ауаның салыстырмалы ылғалдылығын анықтау	
	10.2.4.2- сұйықтың беттік керілу құбылысының табиғатын түсіну және қылтүіктік құбылыстардың өмірдегі маңызы	

3.1 Электростатика	10.3.1.1 - электр өрісінің қасиетін талқылау және оның күштік сипаттамасын анықтау	
	10.3.1.2 - электр өрісінің қозғалыстағы зарядтарға әсерін сипаттау;	
	10.3.1.3 - - гравитациялық және электростатикалық өрістердің қасиеттерін салыстыру	
	10.3.1.4 - қарапайым электр тізбегіндегі конденсатордың ролі	
3.2 Тұрақты ток	10.3.2.1 - ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергі ұғымын түсіну	
	10.3.2.2 - сыртқы тізбектегі электр қозғаушы күші мен кернеу түсуінің айырмашылығын түсіну	
	10.3.2.3- толық тізбек үшін Ом заңын қолдану және қысқа тұйықталудың салдарын түсіну	
	10.3.2.4 - тұрмыстағы электр құралдарының жұмыс құны мен қуатына практикалық есептеулер жүргізу	
3.3 Өртүрлі ортадағы электр тогы	10.3.3.1 - әртүрлі ортадағы электр тогының пайда болуын салыстыру	
	10.3.3.2 - электролиз үдерісіндегі электр тогы шартын эксперимент арқылы анықтау	
	10.3.3.3-жартылай өткізгішті құралдардың қолданылуына мысалдар келтіру	
	10.3.3.4 -асқын өткізгіштік құбылысы мен практикалық қолданылуын сипаттау	
3.4 Магнит өрісі	10. 3.4.1 - өткізгіштің магнит өрісін сипаттайтын шамаларды түсіну	
	10. 3.4.2 - сол қол ережесін қолдануды және зарядталған бөлшектердің қозғалысы мен тогы бар өткізгішке магнит өрісінің әсерін сипаттау	
	10. 3.4 .3 - магниттік материалдардың(неодим магниттер, датчиктер, сейсмометрлер, металл	

	детекторлар) заманауи қолдану аймағын және олардың қолдану үрдісін талқылау	
	10.3.4.4 - жасанды магниттерді эксперимент жүзінде жинау және қолданылу аясын түсіндіру	
	10.3.4.5 - соленоидтың магнит өрісіне әсер ететін факторларды сипаттау	
3.5 Электромагниттік индукция	10.3.5.1 - магнит ағыны өзгеруі салдарынан электр қозғаушы күштің пайда болуын түсіндіру	
	10.3.5.2 - Ленц ережесін түсіндіру	
	10.3.5.3 - электромагниттік құралдардың (электромагниттік реле, генератор, трансформатор) жұмыс істеу принципін түсіну	
	10.3.5.4 - магниттік-резонанстық томографияның практикалық маңызын түсіну	
4.1 Механикалық тербелістер		11.4.1.1 - эксперименттік, аналитикалық және графикалық тәсілмен гармоникалық тербелісті $(x(t), v(t), a(t))$ зерттеу
4.2 Электромагниттік тербелістер		11.4.2.1 - еркін және еріксіз тербелістердің пайда болу шарттарын сипаттау
		11.4.2.2 - механикалық тербелістер мен электромагниттік тербелістерді сәйкестендіру
4.3 Айнымалы ток		11.4.3.1 - генератор моделін қолданып, айнымалы ток генераторының жұмыс істеу принципін зерттеу
		11.4.3.2 - физикалық шамаларды (период, жиілік, кернеу, ток күші мен электр қозғаушы күші максималды және әсерлік мәндері) қолданып, айнымалы токты сипаттау
		11.4.3.3 - резонанс шартын түсіндіру және оның қолданылуына мысал келтіру; 11.4.3.4 - Резонанстық жиілікті есептеу
		11.4.3.5 - электр энергиясын тасымалдау үшін жоғары кернеудегі айнымалы токтың экономикалық артықшылықтарын түсіндіру

		11.4.3.6 - трансформатор орамасындағы орам санын эксперимент арқылы анықтау
		11.4.3.7 - Қазақстандағы электр энергиясы көздерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау
5.1 Электромагниттік толқындар		11.5.1.1 - электромагниттік толқындардың пайда болу шарттарын түсіндіру және олардың қасиеттерін сипаттау
		11.5.1.2 - жоғары жиілікті электромагниттік тербелістердің амплитудалық және жиіліктік мен детектрленуін сипаттау;
		11.5.1.3 радиоқабылдағыштың жұмыс істеу принципін түсіндіру
		11.5.1.4 - аналогтықпен салыстырғанда сандық форматтағы сигналды берудің артықшылықтарын түсіндіру
		11.5.1.5 - байланыс құралдарын жүйелеу және оларды жетілдірудің жолдарын ұсыну
6.1 Толқындық оптика		11.6.1.1 – жарық толқындарының интерференциясы және дифракциясы пайда болуын шарттарын сипаттау
		11.6.1.2 – дифракциялық торды толқын ұзындығын анықтау үшін қолдану
		11.6.1.3 - жарықтың поляризация құбылысын эксперимент арқылы зерттеу
6.2 Геометриялық оптика		11.6.2.1 - шынының сыну көрсеткішін эксперименттік жолмен анықтау; 11.6.2.2 - жарық сигналдарын тасымалдауда оптоалшықты технологияның артықшылығын түсіндіру
		11.6.2.3 - телескоп, микроскоп және лупадағы сәуленің жолын салу және түсіндіру
		11.7.1.1 - электромагниттік сәулеленудің корпускулярлық-толқындық табиғатынын дәлелдейтін

		мысалдар келтіру(элементар бөлшектердің толқындық табиғаты);
		11.7.1.2 - спектрлік талдау әдісін және оның қолданылуын сипаттау
7.1 Атомдық және кванттық физика		11.7.1.3 - электромагниттік сәулеленуді, олардың пайда болу табиғаты мен затпен әрекеттесуіне қарай ажырату
		11.7.1.4 - фотоэффектінің табиғатын түсіндіру және оны қолдануға мысалдар келтіру
		11.7.1.5 - фотосинтез және фотография үдерісін мысалға келтіре отырып, жарықтың химиялық әсерін сипаттау
		11.7.1.6 - компьютерлік және магниттік-резонанстық томографияны салыстыру
		11.7.1.7-лазер құрылғысының әсері мен қолданылуын түсіндіру;
		11.7.1.8 - голографияның даму кезеңдерін талқылау
7.2 Атом ядросының физикасы		11. 7.2.1- Табиғи радиоактивті ыдырау құбылысын (a, b және g) және жартылай ыдырау периоды терминін түсіндіру
		11. 7.2.2 - графикалық тәсіл арқылы жартылай ыдырау периодын анықтау
		11. 7.2.3- ядролық ыдырау және синтез процестерін түсіндіру
		11. 7.2.4 - радиоактивті сәулелердің иондалу және өтімділік қабілеттерін түсіндіру;
		11. 7.2.5 - радиоактивті материалдарды өңдеуді, қолдануды, сақтауды және олармен жұмыс кезіндегі қауіпсіздік ережелерін сипаттау
		11. 7.2.6 - ядролық реакторлардың құрылысы мен жұмыс істеу принципін сипаттау;
		11. 7.2.7 - ядролық энергетиканың даму кезеңдерін талқылау
8.1 Нанотехнология және наноматериалдар		11.8.1.1- наноматериалдардың физикалық қасиеттерін және оларды алудың жолдарын, қолдануын түсіндіру

9.1 Космология		11.9.1.1 – жұлдыздардың жырақтылығы бойынша жіктелетінін, көрінерлік жұлдыздық шамамен және абсолют жұлдыздық шамамен сипатталатынын түсіндіру
		11.9.1.2 - Жұлдыздар эволюциясын түсіндіру үшін Герцшпрунг-Рассель диаграммасын қолдану; 11.9.1.3 - кара құрдымдар, нейтронды жұлдыздар және аса жаңа жұлдыздардың қасиеттерін сипаттау
		11.9.1.4 - ара қашықтықты анықтау үшін қолданылатын " жаңа тәсілдер" әдісін пайдалануды сипаттау
		11.9.1.5 - Әлемнің ұлғаюы мен күңгірт энергия туралы пікірталасты талқылау;
		11.9.1.6 - берілген астрономиялық бақылауларға сүйене отырып әлемнің ұлғаюы туралы болжамды талқылау
		11.9.1.7 - Хаббл заңын қолданып, Әлемнің жасын бағалай алу;
		11.9.1.8 - микротолқынды фондық сәулелену туралы ақпаратты қолданып, Үлкен Жарылыс теориясын түсіндіру

16. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

17. Осы оқу бағдарламасы Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Физика" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі қосымшада берілген ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

3-параграф. Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Физика" пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

10 сынып

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімшесі	Тақырыптар	О қ у максаттары
1-тоқсан		
		10.1.1.1- кинематика теңдеулерін

Кинематика		қолдану және орын ауыстыру, жылдамдық, үдеудің графиктерін талдай білу
	Салыстырмалы қозғалыс	10.1.1.2 - жылдамдықта р мен орын ауыстыруды қосудың классикалық заңына күнделікті өмірден мысалдар келтіру
	Қисық сызықты қозғалыс кинематикасы	10.1.1.3 - қисықсызықты қозғалысты сипаттайтын шамаларды анықтау
Динамика	Күштер. Күштерді қосу. Ньютон заңдары	10.1.2.1 - Ньютон заңдарын түсіну және теңәрекетті күшті табу
	Бүкіл әлемдік тартылыс заңы	10.1.2.2 - бүкіл әлемдік тартылыс заңын түсіну және ғарыш аппаратының қозғалысын сипаттау
	Гравитациялық өрістегі снарядтың қозғалысы	10.1.2.3 - көкжиекке бұрыш жасай және вертикаль лақтырылған дененің қозғалысы кезіндегі физикалық шамалардың өзгерісін сипаттау

Статика және гидростатика	Массалар центрі. Тепе-теңдік түрлері	10.1.3.1 - абсолют қатты дененің массалар центрін анықтау және әртүрлі тепе-теңдікті түсіндіру
	Қатынас ыдыстар. Гидравликалық пресс. Паскаль заңын қолдану Торичелли тәжірибесі	10.1.3.2- Паскаль заңын сипаттау және оның қолданылуы 10.1.3.3- гидростатикалық қысым терминін түсіндіру
Сақталу заңдары	Механикадағы импульс пен энергияның сақталу заңдары	10.1.4.1 - сақталу заңдарын түсіндіру
Гидродинамика	Сұйықтық кинематикасы	10.1.5.1 - сұйықтар мен газдардың ағыстарын сипаттау
	№ 1 Зертханалық жұмыс: "Тұтқырлығы әртүрлі сұйықта қозғалатын кішкентай шардың қозғалысын зерттеу"	10.1.5.2. - тәуелсіз, тәуелді және тұрақты физикалық шамаларды анықтау және физикалық шамалардың өлшеу дәлдігін ескеру; 10.1.5.3 - эксперименттің нәтижесіне әсер етуші факторларды анықтау және нәтижені жақсартудың жолдарын ұсыну
2-тоқсан		

Молекулалық физика	Молекулалық кинетикалық теорияның негіздері кағидалары. Термодинамикалық параметрлер Кристалл және кристалл емес заттар	10.2.1.1 – молекулалық кинетикалық теорияның негізгі қағидалары мен идеал газды сипаттау ; 10.2.1.2 - қатты дененің, сұйықтың, газдың модельдерін Молекулалық кинетикалық теорияның негізінде сипаттау; 10.2.1.3 - кристалл және кристалл емес қатты заттардың құрылысын ажырату
Газ заңдары	Идеал газ күйінің теңдеуі Изопроцестер .Адиабаталық процесс	10.2.2.1 - идеал газ күйінің негізгі теңдеуін қолдану және газдардың процестерінің графиктерін ажырату
Термодинамика негіздері	Термодинамика заңдарын қолдану Жылу қозғалтқыштары.	10.2.3.1 – термодинамиканың бірінші және екінші заңының мағынасын түсіндіру; сипаттау; 10.2.3.2 – жылу қозғалтқышының жұмыс істеу принципі мен қолданылуын сипаттау
Сұйық және қатты денелер	Ауаның ылғалдылығы, шық нүктесі Сұйықтың беттік керілуі. Жұғу, қылтүіктік құбылыстар	10.2.4.1 - ауаның салыстырмалы ылғалдылығын анықтау; 10.2.4.2 - сұйықтың беттік керілу құбылысының табиғатын түсіну және қылтүіктік құбылыстардың өмірдегі маңызы
3-тоқсан		
Электростатика	Электр өрісі Электрсыйымдылық. Конденсаторлар. Сыйымдылықтың өлшем бірлігі және электр мөлшері	10.3.1.1 – электр өрісінің қасиетін талқылау және оның күштік сипаттамасын анықтау; 10.3.1.2 - электр өрісінің қозғалыстағы зарядтарға әсерін сипаттау; 10.3.1.3 - гравитациялық және электростатикалық өрістердің қасиеттерін салыстыру 10.3.1.4 – қарапайым электр тізбегіндегі конденсатордың ролі
		10.3.2.1 – ток көзінің электр қозғаушы күші мен ішкі кедергі ұғымын түсіну;

Тұрақты ток	Ток көзінің әлсіздік қозғаушы күші мен ішкі кедергісі. Кернеу және потенциалдар айырмасы	10.3.2.2 - сыртқы тізбектегі әлсіздік қозғаушы күші пен кернеу түсуінің айырмашылығын түсіну
	Толық тізбек үшін Ом заңы	10.3.2.3- толық тізбек үшін Ом заңын қолдану және қысқа тұйықталудың салдарын түсіну
	Электр тогының жұмысы мен қуаты	10.3.2.4 –тұрмыстағы электр құралдарының жұмыс қуаты мен қуатына практикалық есептеулер жүргізу
Өртүрлі ортадағы электр тогы	Металдардағы, жартылай өткізгіштердегі, электролиттердегі, газдар мен вакуумдағы электр тогы. № 2 Зертханалық жұмыс: "Электролиттердегі электр тогының пайда болу шарттарын зерттеу"	10.3.3.1 – әртүрлі ортадағы электр тогының пайда болуын салыстыру; 10.3.3.2 - электролиттердегі токтың пайда болу шарттарын эксперименттік түрде анықтау
	Жартылай өткізгішті құралдар	10.3.3.3 – жартылай өткізгішті құралдардың қолданылуына мысалдар келтіру
	Асқын өткізгіштік	10.3.3.4 - асқын өткізгіштік құбылысы мен практикалық қолданылуын сипаттау
4-тоқсан		
Магнит өрісі	Магнит өрісі. Магнит индукциясының векторы. Бұрғы ережесі.	10.3.4.1 – өткізгіштің магнит өрісін сипаттайтын шамаларды түсіну
	Ампер күші, Лоренц күші.	10.3.4.2 – сол қол ережесін қолдануды және зарядталған бөлшектердің қозғалысы мен тогы бар өткізгішке магнит өрісінің әсерін сипаттау
	Заттың магниттік қасиеттері.	10.3.4.3 – магниттік материалдардың(неодим магниттер, датчиктер, сейсмометрлер, металл детекторлар) заманауи қолдану аймағын және олардың қолдану үрдісін талқылау
	Жасанды магниттер.Соленоид	10.3.4.4 - жасанды магниттерді эксперимент жүзінде жинау және қолданылу аясын түсіндіру; 10.3.4.5- соленоидтың магнит өрісіне әсер ететін факторларды сипаттау

Электромагниттік индукция	Электромагниттік индукция заңы. Электромагниттік құралдар	10.3.5.1- магнит ағыны өзгеруі салдарынан электр қозғаушы күштің пайда болуын түсіндіру; 10.3.5.2- Ленц ережесін түсіндіру; 10.3.5.3 - электромагниттік құралдардың (электромагниттік реле, генератор, трансформатор) жұмыс істеу принципін түсіну
	Магниттік-резонанстық томография	10.3.5.4 - магниттік-резонанстық томографияның практикалық маңызын түсіну
Физикалық практикум		

11-сынып

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімшесі	Тақырыптар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
Механикалық тербелістер	Гармоникалық тербелістер	11.4.1.1 - эксперименттік, аналитикалық және графикалық тәсілмен гармоникалық тербелісті $(x(t), v(t), a(t))$ зерттеу
Электромагниттік тербелістер	Еркін және еріксіз электромагниттік тербелістер	11.4.2.1 - еркін және еріксіз тербелістердің пайда болу шарттарын сипаттау; 11.4.2.2 - механикалық тербелістер мен электромагниттік тербелістерді сәйкестендіру
Айнымалы ток	Айнымалы ток генераторы	11.4.3.1 - генератор моделін қолданып, айнымалы ток генераторының жұмыс істеу принципін зерттеу
	Еріксіз электромагниттік тербелістер. Айнымалы ток	11.4.3.2 - физикалық шамаларды (период, жиілік, кернеу, ток күші мен электр қозғаушы күшінің максималды және әсерлік мәндері) қолданып, айнымалы токты сипаттау
	Айнымалы ток тізбегіндегі резонанс	11.4.3.3 - резонанс шартын түсіндіру және оның қолданылуына мысал келтіру; 11.4.3.4 - резонанстық жиілікті есептеу
		11.4.3.5 - электр энергиясын тасымалдау үшін жоғары

	Электр энергиясын өндіру, тасымалдау және қолдану, трансформатор	кернеудегі айнымалы токтың экономикалық артықшылықтарын түсіндіру
	№ 1 Зертханалық жұмыс: "Трансформатор орамасындағы орам санын анықтау"	11.4.3.6 - трансформатор орамасындағы орам санын эксперимент арқылы анықтау
	Қазақстандағы және дүние жүзіндегі электр энергиясын өндіру және қолдану	11.4.3.7 - Қазақстандағы электр энергиясы көздерінің артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау
2 - тоқсан		
Электромагниттік толқындар	Электромагниттік толқындардың жұтылуы мен шығарылуы	11.5.1.1 - электромагниттік толқындардың пайда болу шарттарын түсіндіру және олардың қасиеттерін сипаттау
	Радиобайланыс	11.5.1.2 - жоғары жиілікті электромагниттік тербелістердің модуляциясы мен детектрленуін сипаттау; 11.5.1.3 - радиоқабылдағыштың жұмыс істеу принципін түсіндіру
	Аналогты-сандық түрлендірулер. Байланыс арналары	11.5.1.4 - аналогтықпен салыстырғанда сандық форматтағы сигналды берудің артықшылықтарын түсіндіру
	Байланыс құралдары	11.5.1.5 - байланыс құралдарын жүйелеу және оларды жетілдірудің жолдарын ұсыну
Толқындық оптика	Жарықтың интерференциясы Жарықтың дифракциясы	11.6.1.1 – жарық толқындарының интерференциясы және дифракциясы пайда болуын шарттарын сипаттау
	Дифракциялық торлар № 2 Зертханалық жұмыс: "Дифракциялық тордың көмегімен жарықтың толқын ұзындығын анықтау"	11.6.1.2 – дифракциялық торды толқын ұзындығын анықтау үшін қолдану
	Жарықтың поляризациясы. № 3 Зертханалық жұмыс: "Жарықтың поляризациясын бақылау"	11.6.1.3 - жарықтың поляризация құбылысын эксперимент арқылы зерттеу
Геометриялық оптика	Геометриялық оптика заңдары	11.6.2.1 - шынының сыну көрсеткішін эксперименттік жолмен анықтау; 11.6.2.2 - жарық сигналдарын тасымалдауда оптоалшықты технологияның артықшылығын түсіндіру

	Оптикалық құралдар	11.6.2.3 - телескоп, микроскоп және лупадағы сәуленің жолын салу және түсіндіру
3-тоқсан		
Кванттық физика	Ж а р ы қ т ы ң корпускулярлық-толқындық табиғатының біртұтастығы	11.7.1.1 - электромагнитік сәулеленудің корпускулярлық-толқындық табиғатының дәлелдейтін мысалдар келтіру (элементар бөлшектердің толқындық табиғаты)
	Спектрлік талдау	11.7.1.2 - спектрлік талдау әдісін және оның қолданылуын сипаттау
	Электромагниттік сәулелену шкаласы	11.7.1.3 - электромагниттік сәулеленуді, олардың пайда болу табиғаты мен затпен әрекеттесуіне қарай ажырату
	Фотоэффектіні қолдану	11.7.1.4 - фотоэффектінің табиғатын түсіндіру және оны қолдануға мысалдар келтіру
	Жарықтың химиялық әсері	11.7.1.5 - фотосинтез және фотография үдерісін мысалға келтіре отырып, жарықтың химиялық әсерін сипаттау
	Рентгендік сәулелену	11.7.1.6 - компьютерлік және магниттік-резонанстық томографияны салыстыру
	Лазерлер.	11.7.1.7 - лазер құрылғысының әсері мен қолданылуын түсіндіру; 11.7.1.8 - голографияның даму кезеңдерін талқылау
Атом ядросының физикасы	Табиғи радиоактивтілік. Радиоактивті ыдырау заңы	11.7.2.1- табиғи радиоактивті ыдырау құбылысын (a, b және g) және жартылай ыдырау периоды терминін түсіндіру
	№4 Зертханалық жұмыс: " Жартылай ыдырау периодын анықтау"	11.7.2.2 - графикалық тәсіл арқылы жартылай ыдырау периодын анықтау
	Ядролық реакциялар. Ауыр ядроларды бөлінуі. Тізбекті ядролық реакция	11. 7.2. 3 - ядролық ыдырау және синтез процестерін түсіндіру
	Радиоактивті сәулелердің биологиялық әсері. Радиациядан қорғану	11.7.2.4 - радиоактивті сәулелердің иондалу және өтімділік қабілеттерін түсіндіру; 11.7.2.5 - радиоактивті материалдарды өңдеуді, қолдануды, сақтауды және олармен жұмыс кезіндегі қауіпсіздік ережелерін сипаттау

	Ядролық реактор. Ядролық энергетика	11.7.2.6 - ядролық реакторлардың құрылысы мен жұмыс істеу принципін сипаттау; 11.7.2.7 - ядролық энергетиканың даму кезеңдерін талқылау
Нанотехнология және наноматериалдар	Нанотехнологияның негізгі жетістіктері, өзекті мәселелер және даму кезеңдері. Наноматериалдар	11.8.1.1 - наноматериалдардың физикалық қасиеттерін және оларды алудың жолдарын, қолдануын түсіндіру
4-тоқсан		
Космология	Жұлдыздар әлемі. Жұлдыздық шамалар.	11.9.1.1 - жұлдыздардың жырақтылығы бойынша жіктелетінін, көрінерлік жұлдыздық шамамен және абсолют жұлдыздық шамамен сипатталатынын түсіндіру
	Жұлдыздардың классификациясы	11.9.1.2 - жұлдыздар эволюциясын түсіндіру үшін Герцшпрунг-Рассель диаграммасын қолдану; 11.9.1.3 - қара құрдымдар, нейтронды жұлдыздар және аса жаңа жұлдыздардың қасиеттерін сипаттау
	Қашықтықты анықтау	11.9.1.4 - ара қашықтықты анықтау үшін қолданылатын " жаңа тәсілдер" әдісін пайдалануды сипаттау
	Күңгірт энергия. Әлемнің үдеуі мен ұлғаюы	11.9.1.5 - Әлемнің ұлғаюы мен күңгірт энергия туралы пікірталасты талқылау; 11.9.1.6 - берілген астрономиялық бақылауларға сүйене отырып әлемнің ұлғаюы туралы болжамды талқылау
	Үлкен жарылыс теориясы. Қызыл ығысу	11.9.1.7 - Хаббл заңын қолданып, Әлемнің жасын бағалай алу; 11.9.1.8 - микротолқынды фондық сәулелену туралы ақпаратты қолданып, Үлкен Жарылыс теориясын түсіндіру
	Физикалық практикум	

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
18-қосымша
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Биология" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. "Биология" оқу пәнінің мақсаты – білім алушылардың заман талаптарына сай білімдері мен біліктерін дамыту; өмірдің мәнін, дамуын, оның түрлі ұйымдасу деңгейлерінде көрініс табуын түсіну; өмірдің ең басты құндылық ретіндегі маңызын түсінетін жан-жақты дамыған тұлғаны дайындау.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) табиғаттың даму заңдарын түсінуге негізделе отырып, адамның табиғаттағы рөлін анықтайтын маңызды биологиялық білімдер мен біліктер ауқымын кеңейту;

2) табиғаттың даму және тіршілігін жалғастыру заңдарын жаңа білімдерді алу, оларды ары қарай дамыту және тереңдету негізі және құралы ретінде пайдалану;

3) жүйені меңгеру барысында ғылым білім мен дүниетаным негіздерін; шығармашылық дербестік пен сын тұрғысынан ойлау қабілетін; зерттеушілік дағдыларын қалыптастыру;

4) әдеп мәселелерімен және қоғамның әлеуметтік өмірі мен еңбек әрекетіне тікелей қатысумен байланысты қоршаған шынайылықта еркін бағдарлануға мүмкіндік беретін, бастамашыл тұлғаның қасиеттерін дамыту;

5) білім алушылардың білім алуды және өздігінен білім алуды жалғастыруы үшін қажетті зияткерлік біліктерді дамыту.

2-тарау. "Биология" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Биология" оқу пәнінің мазмұны

4. "Биология" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 10-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 72 сағат;

2) 11-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 72 сағатты құрайды.

5. Оқу пәнінің мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері;
- 2) көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму;
- 3) ағза мен қоршаған орта;
- 4) қолданбалы кіріктірілген ғылымдар.

6. "Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) тірі ағзалардың көптүрлілігі;
- 2) қоректену;
- 3) заттардың тасымалдануы;
- 4) тыныс алу;
- 5) бөліп шығару;
- 6) қозғалыс;
- 7) координация және реттелу.

7. "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) көбею;
- 2) жасушалық айналым;
- 3) өсу және даму;
- 4) тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары;
- 5) селекция негіздері;
- 6) эволюциялық даму.

8. "Ағза мен қоршаған орта" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) биосфера, экожүйе, популяция;
- 2) адам қызметінің қоршаған ортаға әсері.

9. "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) молекулалық биология мен биохимия;
- 2) жасушалық биология;
- 3) микробиология және биотехнология;
- 4) биомедицина және биоинформатика.

10. 10-сыныпқа арналған "Биология" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) "Тірі ағзалардың әртүрлілігі". Жер бетінде тіршіліктің қалыптасу кезеңдері. Филогенетикалық шежіре ағашы. Кладограммалар. Түсінік "Соңғы әмбебап жалпы ата тек". Модельдеу "Кладограмма құру". Филогенетикалық картаның әр түрлі формалары. Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың айырмашылығы. Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың эволюциялық маңызы.

2) "Қоректену". Ферменттер белсенділігіне әсер ететін факторлар мен жағдайлар: рН; температура; субстрат концентрациясы, фермент ингибитор және активатор.

3) "Заттардың тасымалдануы". Адам гемоглобині мен миоглобинінің құрылысы мен қызметі. Адам гемоглобині мен миоглобині үшін оттектің диссоциациялануының қисық сызығы.

4) Пассивті тасымалдау механизмі: қарапайым тасымал, мембраналық каналдар арқылы диффузия, жеңілдетілген диффузия.

5) "Тыныс алу". Аденозинүшфосфаттың құрылысы мен қызметі. Аденозинүшфосфаттың синтезі: глюкозаның анаэробты және аэробты ыдырау кезеңдері. Метаболизм түрлері. Энергетикалық алмасу кезеңдері. Митохондрияның құрылымы мен қызметтері. Кребс циклі және оның биологиялық маңызы.

6) "Бөліп шығару". Абсорбция және реабсорбция. Зәрдің түзілуі. Су мөлшерін реттеу. Нысана мүшелер. Әсер ету эффектісі. Гипофункция. Гиперфункция. Адам денесіндегі қан мен басқа сұйықтықтарды жасанды тазарту. Созылмалы бүйрек жетіспеушілігі. Диализ және бүйрек трансплантациясы.

7) "Қозғалыс". Көлденең жолақты бұлшықет ұлпаларының құрылысы. Миофибрилла құрылымы (аймақ, дисклер, саркомерлер, актин, миозин). Жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін, орналасуы мен құрылысы. Актинге қатысты қаңқа бұлшықет ұлпаларының түрлері.

8) "Координация және реттелу". Жүйке жасушаларының құрылысы. Мембраналық потенциал. Әрекет потенциалы. Нейронның аксон бойымен қозудың берілуі. Рефрактерлық кезең мен оның маңызы. Миелинденген және миелинденбеген нейрондарды салыстыру. Механорецепторлардың түрлері. Пачини денешігі мысалында рецепторлардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беру реакциясы.

9) "Жасушалық цикл". Митоз. Жасушада митоздың әр түрлі кезеңдерінде жүретін үрдістер.

10) Өсімдіктер мен жануарлардағы гаметогенез. Гаметалар. Гаметогенез кезеңдері. Өсімдіктердегі спорогенез және гаметогенез. Онкологиялық жаңатүзілулердің пайда болуы. Обыралды жағдайлардың туындауына әсер етуші факторлар. Қартаю. Қартаю үрдісі туралы теориялар.

11) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Модификациялық өзгергіштік. Белгілердің өзгеруіндегі вариациялық қатарлар.

Зертханалық жұмыс "Вариациялық қатар мен қисыққа құрылған модификациялық өзгергіштікті зерттеу".

12) Белгілердің тұқымқуалауындағы цитологиялық негіздер. Дигибридті будандастыру кезіндегі хромосомалардың тәуелсіз ажырауы. Жынысқа тіркес тұқым қуалау. Көптік аллельділік;

Есептер шығару.

13) Тұқымқуалаушылықтың хромосомалық теориясы. Кроссинговер нәтижесінде белгілердің тұқымқуалау заңдылықтарының бұзылуы. Аллельді және аллельді емес гендердің өзара әрекеттесуі. Эпистаз. Комплементарлық. Полимерия. Хуго де Фриздің

мутация теориясы. Кенеттен және индукцияланған мутация. Нүктелік, хромосомалық, геномдық, ядролық және цитоплазмалық мутациялар. Модельдеу "Адам хромосомасы жиынтығынан кариограмм құру. Геномдық мутацияны оқып білу". Хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адамның хромосомдық аурулары.

14) "Селекция негіздері". Селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдері. Гибридизация (будандастыру). Полиплоидия. Жасанды мутагенез.

15) "Эволюциялық даму". Тұқымқуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланыс. Комбинативтік өзгергіштік, мутациялар. Табиғи сұрыпталу. Тіршілік үшін күрес. Гендер дрейфі. Популяциялық толқындар. Эволюцияның дәлелдемелері. Түр түзілудің тәсілдері. Түр түзілудің механизмі. Түр түзілудің окшаулаушы механизмі. Түртүзілудегі репродуктивті окшаулану. Полиплоидия және гибридизация. Антропогенез кезеңдері.

16) "Молекулалық биология және биохимия". Жердегі тіршілік үшін судың маңызы. Көмірсуларды жіктеу: моносахаридтер, дисахаридтер, полисахаридтер. Көмірсулардың қасиеті және қызметтері.

17) Липидтердің құрылымдық компоненттері. Майлардың химиялық құрылысы мен қызметтері. Нәруыздарды құрамы (жай, күрделі) және қызметі бойынша жіктеу. Нәруыздардың құрылымдық деңгейлері мен құрылысы. Нәруыз денатурациясы мен ренатурациясы;

Зертханалық жұмыс "Нәруыздардың құрылымына әр түрлі жағдайлардың әсері (температура, рН)".

18) Биологиялық нысандарда нәруыздың болуы;

Зертханалық жұмыс "Биологиялық нысандарда нәруыздың болуын анықтау".

19) Дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНК) құрылысы. Дезоксирибонуклеин қышқылы құрылымы (бірінші және екінші реттік). Дезоксирибонуклеин қышқылы молекуласының қызметі. Репликация механизмі. Дезоксирибонуклеин қышқылы. Мезелсон мен Сталь тәжірибесі. Чаргафф ережесі. Рибонуклеин қышқылы (РНҚ) молекуласының құрылысы мен қызметтері. Матрицалық рибонуклеин қышқылы. Рибосомалық рибонуклеин қышқылы. Транспорттық рибонуклеин қышқылы. Рибонуклеин қышқылы және дезоксирибонуклеин қышқылы молекулалары құрылысының ұқсастықтары мен айырмашылықтары.

20) "Жасушалық биология". Жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктері. Жасушаның негізгі компоненттері: жасуша қабырғасы, плазмалық мембрана, цитоплазма және оның органоидтары (мембранасыз, бірмембраналы және космембраналы). Ядро. Жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері. Жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланыс.

21) Бактерия, саңырауқұлақ, өсімдік және жануар жасушаларының құрылым ерекшеліктері мен қызметтері.

22) "Биотехнология". Микроағзаларды өндірісте, ауыл шаруашылығында, медицинада, тұрмыста қолданудың артықшылықтары мен кемшіліктері. Полимеразды тізбекті реакцияны қолдану. Полимеразды тізбекті реакцияның таксономия, медицина, криминалистикадағы маңызы. Гендік-инженериялық манипуляциялаудың кезеңдері. Гендік инженерияның маңызы. Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың оң және теріс тұстары. Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтары.

23) "Биомедицина және биоинформатика". Биомеханиканы робототехникада қолдану. Инженерлік биомеханика (экзоқаңқа, робототехника). Медициналық биомеханика (протездеу). Эргометриялық биомеханика (оптимизация). Модельдеу "Жердегі тірі ағзалар қозғалысының биомеханикасын зерттеу". Жүректің өткізгіш жүйесі. Жүрек автоматиясының механизмі. Жүректегі қозудың өту жылдамдығы. Жүрек бұлшықеттерінің жиырылғыштығы. Электрокардиография, оның диагностикалық маңызы. Модельдеу "Жүректе өтетін электрлік үрдісті зерттеу".

11. 11-сыныпқа арналған "Биология" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) "Қоректену". Хлоропластың құрылымдық компоненттері және олардың қызметтері. Фотосинтездің пигменттері. Rf мәні.

Зертханалық жұмыс "Әртүрлі өсімдік жасушаларында фотосинтездеуші пигменттердің болуын зерттеу".

2) Фотосинтездің жарық кезеңі. Фотофосфорлану. Фотосинтездің қараңғы кезеңі. Кальвин циклі.

3) Фотосинтездің жылдамдығына әсер ететін факторлар. Фотосинтездің шектеуші факторлары: жарық толқынының ұзындығы мен жарық интенсивтілігі, көмірқышқыл газының концентрациясы, температура.

4) Хемосинтез. Фотосинтез бен хемосинтез үдерістерін салыстыру.

5) "Заттардың тасымалдануы". Өсімдіктердегі заттар транслокациясының механизмі. Заттар тасымалдануының симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдары және олардың маңызы. Жасуша мембранасы арқылы заттар тасымалдануының типтері. Мембраналық потенциалды сақтаудағы белсенді тасымалдың ролі.

6) "Координация және реттелу". Биологиядағы басқару жүйесі. "Басқару жүйесі" ұғымы. Мембраналық рецепторлар арқылы гормондық сигналдардың берілуі. Инсулин мен эстроген мысалдарында гормондардың нысана-жасушаларға әсер ету механизмі.

7) "Көбею". Гаметогенез. Адам гаметогенезінің сатылары. Сперматогенез бен оогенездің айырмашылықтары. Сперматогенез бен оогенезді салыстыру.

8) "Өсу және даму". Бағаналы жасушалар ұғымы және олардың қасиеттері. Практикада қолданылуы. Этикалық аспектісі.

9) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Дезоксирибонуклеин қышқылының кездейсоқ мутациясы. Репликацияның, репарацияның, рекомбинацияның генетикалық үдерістердің қателері.

10) "Адам геномы" жобасы. Адамның геномдық дезоксирибонуклеин қышқылын секвенирлеу.

11) "Биосфера, экожүйе, популяция". Экологиялық пирамидалар. Трофикалық деңгейлер.

Экологиялық жағдайлар мен экологиялық есептер шешу.

12) Түрлердің алуан түрлілігі. Харди - Вайнбергтің генетикалық тепе-теңдік заңы.

Зертханалық жұмыс "Талдаудың статистикалық әдістерін қолдану арқылы өз регионы экожүйесінің жағдайын анықтау".

13) "Экология және адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсері". Ғаламдық жылыну: себептері, салдарлары және шешу жолдары. Модельдеу "Климаттың ғаламдық жылынуын компьютерлік модельдеу". Қазақстанның экологиялық проблемалары және оларды шешу жолдары.

14) "Молекулярлық биология және биохимия". Антиденелердің құрылысы мен құрылымы. Антиденелердің арнайылығы (белсенді орталығының). Антиген мен антидененің әрекеттесуі. Фермент пен субстраттың өзара әрекеттесуі. Ферментативті катализде белсенді орталықтың ролі. Фишердің теориясы. Ферменттердің иммобилизациясы.

15) Ферменттердің бәсекелес және бәсекелес емес ингибирленуі. Дәрілік препараттар мен ауыр металдар иондарының ферменттердің белсенділігіне әсері;

16) Транскрипция. Премрибонуклеин қышқылы посттранскрипциялық модификациясы. Генетикалық кодтың қасиеттері: үшөрімділігі, көптігі, әмбебаптығы, бірін-бірі жаппайтындығы.

17) "Жасушалық биология". Жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау.

Зертханалық жұмыс "Жасушалардың негізгі компоненттерін микрофотографиялар қолданып сипаттау".

18) "Биотехнология". Микробиологиялық зерттеулердің кезеңдері. Микроағзалармен жұмыс жасағандағы дезинфекциялау және стерильдеу әдістері.

Зертханалық жұмыс "Сүтқышқылды өнімдердің түрлі қоректік ортадағы микрофлорасын зерттеу".

19) Грамм оң және грамм теріс бактериялар және олардың құрылыс ерекшеліктері.

20) "Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылы" ұғымы. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылын алу тәсілдері. Плазмиданың қасиеттері және олардың генетикалық клондауда қолданылуы. "Клондау" ұғымы. Ағзаларды клондау тәсілдері. Ферменттердің медицинада, химияда және өнеркәсіпте қолданылуы.

21) "Биомедицина және биоинформатика". Электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсер ету ерекшеліктері. Эпигенетика туралы жалпы

түсініктер. Адамдағы эпигенетикалық салдарлар. "Биоинформатика" ұғымы. Биоинформатиканың құралдарын зерттеулерге қолдану. Экстракорпоральды ұрықтандыру әдісі және оның маңызы. Экстракорпоральды ұрықтандырудың этикалық аспектілері. Моноклоналды антиденелердің маңызы. Моноклоналды антиденелердің өндірісі. Моноклоналды антиденелер көмегімен ауруларды диагностикалау және емдеу

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі

12. Бағдарламада оқыту мақсаттарын пайдалану ыңғайлылығы үшін кодтау енгізілді. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 10.1.1.1. кодында "10" - сынып, "1.1" - бірінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "1" - оқыту мақсатының реттік саны.

13. Оқыту мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген.

Бөлім	Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
		10-сынып	11-сынып
1. Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері	1 Тірі организмдердің әртүрлілігі	10.1.1.1 - Жер бетінде тіршіліктің қалыптасу кезеңдерін және сызбаларын сипаттау; 10.1.1.2 филогенетикалық карталарды (кладограммалар мен филогенетикалық ағаштарды) құру және (интерпретациялау) түсіндіріп беру; 10.1.1.3 әр алуан филогенетикалық карталар-дың (кладограммалар мен филогенетикалық ағаштар) принциптерін салыстыру	
	2 Қоректену	10.1.2.1 - әр түрлі жағдайлардың ферменттер белсенділігіне әсерін түсіндіру (температура, рН, субстрат концентрациясы, ингибитор)	11.1.2.1 - хлоропластың құрылымы мен қызметі арасындағы өзара байланысты орнату; 11.1.2.2 - фотосинтездің жарық кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру; 11.1.2.3 - фотосинтездің қараңғы кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру; 11.1.2.4 - фотосинтездің шектеуші факторларын түсіндіру;

		11.1.2.5 - фотосинтез және хемосинтез процестерінің ерекшеліктерін салыстыру
3 Заттардың тасымалдануы	<p>10.1.3.1 - эмбрион мен ересек ағзаның гемоглобині мен миоглобині үшін оттектің диссоциациялануының қисық сызығын түсіндіру ;</p> <p>10.1.3.2 - пассивті тасымалдау механизмін түсіндіру</p>	<p>11.1.3.1 - өсімдіктердегі заттар транслокация механизмін түсіндіру;</p> <p>11.1.3.2 - заттар тасымалданудың симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдарының мәнін түсіндіру;</p> <p>11.1.3.3 - жасуша мембранасы арқылы заттарды тасымалдаудың әр түрлі типтерінің механизмдерін түсіндіру;</p> <p>11.1.3.4 - мембраналық потенциалды сақтаудағы активті тасымалдың маңызын анықтау</p>
4 Тыныс алу	<p>10.1.4.1 - аденозинүшфосфаттың құрылысы мен қызметтерін сипаттау;</p> <p>10.1.4.2 - анаэробты және аэробты тыныс алу барысындағы аденозинүшфосфаттың синтезін салыстыру;</p> <p>10.1.4.3 - метоболизмнің түрлерін атау;</p> <p>10.1.4.4 энергетикалық алмасу кезеңдерін сипаттау;</p> <p>10.1.4.5 - митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысты орнату;</p> <p>10.1.4.6 - Кребс циклін сипаттау</p>	
5 Бөліп шығару	<p>10.1.5.1 - зәрдің сүзілу (фильтрация) және түзілуі механизмін түсіндіру;</p> <p>10.1.5.2 - су мөлшерін бақылаудағы антидиуретикалық гормонның рөлін түсіндіру;</p>	

		10.1.5.3 - диализ механизмін түсіндіру;	
6 Қозғалыс		10.1.6.1 - көлденең жолақты бұлшықеттердің құрылымын түсіндіру 10.1.6.2 - жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін, орналасуы мен құрылысының байланысын орналастыру	
7 Координация және реттелу		10.1.7.1 - миеленденген нейрон аксонында әрекет потенциалының инициациясы мен трансмиссиясын сипаттау және түсіндіру; 10.1.7.2 - рефрактерлық кезең мен миелин қабығының маңызын түсіндіру; 10.1.7.3 - механорецепторлардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беруін (Пачини денешігі) сипаттау	11.1.7.1 - биологиядағы басқару жүйесін сипаттау; 11.1.7.2 - гормондардың әрекет ету механизмін түсіндіру; 11.1.7.3 - өсімдіктердің өсуіне стимуляторлардың (өсуді тездететін) әсер ету механизмін түсіндіру
1 Көбею			11.2.1.1 - адам гаметогенезінің сызбасын талдау; 11.2.1.2 - сперматогенез бен оогенездің айырмашылығын түсіндіру
2 Жасуша-лық цикл		10.2.2.1 - митоз фазаларын сипаттау; 10.2.2.2 - өсімдіктер мен жануарлардағы гаметалардың қалыптасу ерекшелігін түсіндіру; 10.2.2.3 - жасушалардың бақылауға бағынбайтын бөлінуі нәтижесінде обырдың түзілуін түсіндіру; 10.2.2.4 - картаю үдерісін түсіндіру	
3			11.2.3.1 - бағаналы жасушалардың

<p>2. Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму</p>	Өсу және даму		мамандану үдерісін және олардың практикалық қолданылуын түсіндіру
	<p>4 Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары</p>	<p>10.2.4.1 - модификациялық өзгергіштіктің заңдылықтарын зерттеу; 10.2.4.2 - дигибридті будандастыру, жыныспен тіркес-кен тұқым қуалау мен көп аллельділіктің цитологиялық негіздерін есептер шығаруда қолдану; 10.2.4.3 - кроссинговер нәтиже-сінде белгілердің тұқымқуалау заңдылықтарының бұзылуын түсіндіру; 10.2.4.4 - аллельді және аллельді емес гендердің өзара әрекеттесуін салыстыру; 10.2.4.5 - Хуго де Фриздің мутация теориясын, мутагенез себептер, мутагенез себептерін және мутация түрлерін зерттеу; 10.2.4.6 - хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адамның хромосомдық ауруларын сипаттау</p>	<p>11.2.4.1 - мутациялардың дезоксирибонуклеин қышқылы репарациясы, дезоксирибонуклеин қышқылы рекомбинациясы, дезоксирибонуклеин қышқылы репликациясы арасындағы байланысын табу; 11.2.4.2. - "Адам геномы" жобасының маңызын талқылау</p>
	<p>5 Селекция негіздері</p>	<p>10.2.5.1 - селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдердің зерттеу</p>	
	<p>6 Эволюциялық даму</p>	<p>10.2.6.1 – тұқым қуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланысты түсіндіру 10.2.6.2 - эволюция үдерісіне әсер ететін факторларды талдау 10.2.6.3 - эволюцияның дәлелдемелерін талдау</p>	

		10.2.6.4 - түр түзілудің негізгі механизмдерін жіктеу 10.2.6.5 - антропогенездің кезеңдерін атау	
3. Ағза мен қоршаған орта	1 Биосфера, экожүйе, популяция		11.3.1.1 - экологиялық пирамида ережесін түсіндіру 11.3.1.2 - экожүйенің алуан түрлілігі мен тұрақтылығы арасындағы өзара байланысын орнату; 11.3.1.3 - өз аймақтың экожүйесін статистика-лық талдау әдістерін (Стьюденттің t-критерийі, с2-критерий) қолданып зерттеу
	2 Адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсері		11.3.2.1 - мүмкін болатын климаттың жаһандық жылыну салдарына болжау; 11.3.2.2 - Қазақстанның экологиялық проблемаларын оқып білу және шешу жолдарын ұсыну
	1 Молекулалық биология және биохимия	10.4.1.1 - Жердегі тіршілік үшін судың іргелі маңызын түсіндіру; 10.4.1.2 - көмірсуларды құрылымы, құрамы және қызметтері бойынша жіктеу; 10.4.1.3 - майлардың химиялық құрылысы мен қызметтерін сипаттау; 10.4.1.4 - нәруыздарды олардың құрылымы, құрамы, атқаратын қызметтері бойынша жіктеу; 10.4.1.5 - түрлі жағдайлардың нәруыздар құрылымына әсерін зерттеу; 10.4.1.6 - биологиялық нысандарда нәруыздың болуын анықтау; 10.4.1.7 - дезоксирибонуклеин	11.4.1.1 - антиген мен антидененің әрекеттесуін түсіндіру; 11.4.1.2 - фермент-субстрат комплексінің түзілу механизмін түсіндіру; 11.4.1.3 - ферменттердің бәсекелес және бәсекелес емес ингибируленуін салыстыру; 11.4.1.4 - нәруыз биосинтезі үдерісіндегі транскрипция мен трансляцияны сипаттау;

4. Қолдан-балы
кіріктірілген ғылым
дар

	қышқылы құрылымы мен қызметі арасындағы байланысты орнату; 10.4.1.8 -рибонуклеин қышқылы типтерінің құрылысы мен қызметтерін ажырату	11.4.1.5 - генетикалық кодтың қасиеттерін түсіндіру
2 Жасушалық биология	10.4.2.1 - электронды микроскоп арқылы көрінетін жасуша органоид-терінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктерін түсіндіру; 10.4.2.2 - жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланысты түсіндіру	11.4.2.1 - микрофотография қолданып жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау және сипаттау
3 Биотехнология	10.4.3.1 - биотехнологияда қолданылатын тірі ағзалардың артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау; 10.4.3.2 - полимеразды тізбекті реакцияның таксономияда, медицина мен криминалистикадағы маңызын сипаттау; 10.4.3.3 - гендік-инженериялық манипуляциялаудың кезеңдерін түсіндіру; 10.4.3.4 - гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтарын талқылау	11.4.3.1 - микробиологиялық зерттеу кезеңдерін сипаттау және түсіндіру; 11.4.3.2 - грамм "оң" және грамм "теріс" бактерияларды зерттеу; 11.4.3.3 - рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылын алу тәсілдерін түсіндіру; 11.4.3.4 - ағзаларды клондау тәсілдерін түсіндіру; 11.4.3.5 - ферменттерді медицинада, өнеркәсіпте қолдану мүмкіндігін талқылау
4 Биомедицина және биоинфор	10.4.4.1 - биомеханиканы робототехникада қолданылуын зерттеу;	11.4.4.1 - электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсерін түсіндіру; 11.4.4.2 - гендердің реттілігін бұзбайтын, гендерді реттеудің механизмін зерттеудегі эпигенетиканың маңызын түсіндіру;

	матика	10.4.4.2 - электрокардиограмманы колдана отырып жүрек автоматиясы механизмін түсіндіру	11.4.4.3 - биоинформатика-ның рөлін сипаттау 11.4.4.4 - экстракорпоральды ұрықтандыру әдісінің маңызын түсіндіру; 11.4.4.5 - ауруларды диагностикалау және емдеуде моноклональды антиденелерді қолдануды түсіндіру
--	--------	--	---

14. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

15. Осы оқу бағдарламасы қосымшада берілген Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Биология" пәні бойынша оқу жүктемесі үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

3-параграф. Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Биология" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып

Бөлімше	Тақырып	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
Молекулалық биология және биохимия	Жердегі тіршілік үшін судың маңызы	10.4.1.1 - Жердегі тіршілік үшін судың іргелі маңызын түсіндіру
	Көмірсуларды жіктеу: моносахаридтер, дисахаридтер, полисахаридтер.. Көмірсулардың қасиеті және қызметтері	10.4.1.2 - көмірсуларды құрылымы, құрамы және қызметтері бойынша жіктеу
	Липидтердің құрылымдық компоненттері . Майлардың химиялық құрылысы мен қызметтері	10.4.1.3 - майлардың химиялық құрылысы мен қызметтерін сипаттау
	Нәруыздарды құрамы (жай, күрделі) және қызметі бойынша жіктеу. Нәруыздардың құрылымдық деңгейлері мен құрылысы. Нәруыз денатурациясы мен ренатурациясы. №1 зертханалық жұмыс " Нәруыздардың құрылымына әр түрлі жағдай-лардың әсері (температура, рН)"	10.4.1.4 - нәруыздарды олардың құрылымы, құрамы, атқаратын қызметтері бойынша жіктеу 10.4.1.5 - түрлі жағдайлардың нәруыздар

		құрылымына әсерін зерттеу
	Биологиялық нысандарда нәруыздың болуы. №2 зертханалық жұмыс "Биологиялық нысандарда нәруыздың болуын анықтау".	10.4.1.6 - биологиялық нысандарда нәруыздың болуын анықтау
	Дезоксирибонуклеин қышқылы құрылысы мен құрылымы (бірінші және екінші реттік). Дезоксирибонуклеин қышқылы молекуласының қызметі	10.4.1.7 - дезоксирибонуклеин қышқылы құрылымы мен қызметі арасындағы байланысты орнату
	Рибонуклеин қышқылы молекуласының құрылысы мен қызметтері. Матрицалық рибонуклеин қышқылы. Рибосомалық рибонуклеин қышқылы. Транспорттық рибонуклеин қышқылы	10.4.1.8 - рибонуклеин қышқылы типтерінің құрылысы мен қызметтерін ажырату
Жасушалық биология	Жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктері. Жасушаның негізгі компоненттері. Жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері	10.4.2.1 - электронды микроскоп арқылы көрінетін жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктерін түсіндіру
	Жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланыс.	10.4.2.2 - жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланысты түсіндіру
Қоректену	Ферменттер белсенділігіне әсер ететін факторлар мен жағдайлар.	10.1.2.1 - ферменттер белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың әсерін түсіндіру
2-тоқсан		
Заттардың тасымалдануы	Адам гемоглобині мен миоглобинінің құрылысы мен қызметі. Адам гемоглобині мен миоглобині үшін оттектің диссоциациялануының қисық сызығы	10.1.3.1 - эмбрион мен ересек ағзаның гемоглобині мен миоглобині үшін оттектің диссоциациялануының қисық сызығын түсіндіру

	Пассивті тасымалдау механизмі	10.1.3.2 - пассивті тасымалдау механизмін түсіндіру
Тыныс алу	Аденозинүшфосфаттың құрылысы мен қызметі	10.1.4.1 -аденозинүшфосфаттың құрылысы мен қызметтерін сипаттау
	Аденозинүшфосфаттың синтезі: глюкозаның анаэробты және аэробты ыдырау кезеңдері	10.1.4.2 - анаэробты және аэробты тыныс алу барысындағы аденозинүшфосфаттың синтезін салыстыру
	Метаболизм түрлері . Энергетикалық алмасу кезеңдері	10.1.4.3 - метоболизмнің түрлерін атау; 10.1.4.4 - энергетикалық алмасу кезеңдерін сипаттау
	Митохондрияның құрылымы мен қызметтері. Кребс циклі және оның биологиялық маңызы	10.1.4.5 - митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысты орнату 10.1.4.6 - Кребс циклін сипаттау
Бөліп шығару	Абсорбция және реабсорбция. Зәрдің түзілуі.	10.1.5.1 - зәрдің сүзілу (фльтрация) және түзілуі механизмін түсіндіру
	Су мөлшерін реттеу . Нысана мүшелер. Әсер ету эффектісі. Гипофункция. Гиперфункция	10.1.5.2 - су мөлшерін бақылаудағы антидиуретикалық гормонның рөлін түсіндіру
	Адам денесіндегі қан мен басқа сұйықтықтарды жасанды тазарту. Созылмалы бүйрек жетіспеушілігі. Диализ және бүйрек трансплантациясы.	10.1.5.3 - диализ және бүйрек трансплантациясы механизмін түсіндіру
3-тоқсан		
Жасушалық цикл	Митоз. Жасушада митоздың әр түрлі кезеңдерінде жүретін үрдістер.	10.2.2.1 - митоз фазаларын сипаттау
	Өсімдіктер мен жануарлардағы гаметогенез. Гаметалар. Гаметогенез кезеңдері. Өсімдіктердегі спорогенез және гаметогенез	10.2.2.2 - өсімдіктер мен жануарлардағы гаметалардың қалыптасу ерекшелігін түсіндіру
		10.2.2.3 - жасушалардың бақылауға бағынбайтын бөлінуі нәтижесінде

	Онкологиялық жаңа түзілулердің пайда болуы. Обыралды жағдайлардың туындауына әсер етуші факторлар	обырдың түзілуін түсіндіру
	Қартаю. Қартаю үрдісі туралы теориялар.	10.2.2.4 - қартаю үдерісін түсіндіру
Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылық Тары	Модификациялық өзгергіштік. Белгілердің өзгеруіндегі вариациялық қатарлар. №3 зертханалық жұмыс "Вариациялық қатар мен қисыққа құрылған модификациялық өзгергіштікті зерттеу".	10.2.4.1 - модификациялық өзгергіштіктің заңдылықтарын зерттеу
	Белгілердің тұқымқуалауындағы цитологиялық негіздер. Дигибридті будандастыру кезіндегі хромосомалардың тәуелсіз ажырауы. Жыныспен тіркесіп тұқым қуалау. Көптік аллельділік. Есептер шығару	10.2.4.2 - дигибридті будандастыру; жыныспен тіркескен тұқым қуалау мен көп аллельділіктің цитологиялық негіздерін есептер шығаруда қолдану
	Тұқымқуалаушылықтың хромосомалық теориясы. Кроссинговер нәтижесінде белгілердің тұқымқуалау заңдылықтарының бұзылуы	10.2.4.3 - кроссинговер нәтижесінде белгілердің тұқымқуалау заңдылықтарының бұзылуын түсіндіру
	Аллельді және аллельді емес ген-дердің өзара әрекеттесуі. Эпистаз. Комплиментарлық. Полимерия	10.2.4.4 - аллельді және аллельді емес гендердің өзара әрекеттесуін салыстыру
	Хуго де Фриздің мутация теориясы. Кенеттен және индукцияланған мутация. Модельдеу "Адам хромосомасы жиынтығынан кариограмм құру. Геномдық мутацияны оқып білу"	10.2.4.5 - Хуго де Фриздің мутация теориясын, мутагенез себептер, мутагенез себептерін және мутация түрлерін зерттеу
	Хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адамның хромосомдық аурулары.	10.2.4.6 - хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адамның хромосомдық ауруларын сипаттау
		10.2.6.1 - тұқымқуалайтын өзгергіштік пен

	<p>Тұқымқуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланыс. Комбинативтік өзгергіштік, мутациялар. Табиғи сұрыпталу. Тіршілік үшін күрес. Гендер дрейфі. Популяциялық толқындар</p>	<p>эволюция арасындағы өзара байланысты түсіндіру; 10.2.6.2 - эволюция үдерісіне әсер ететін факторларды талдау</p>
	<p>Эволюцияның дәлелдемелері.</p>	<p>10.2.6.3 - эволюцияның дәлелдемелерін талдау</p>
	<p>Жер бетінде тіршіліктің қалыптасу кезеңдері</p>	<p>10.1.1.1 - Жер бетінде тіршіліктің қалыптасу кезеңдерін және сызбаларын сипаттау</p>
<p>Эволюциялық даму. Селекция негіздері. Тірі ағзалардың көптүрлілігі</p>	<p>Филогенетикалық шежіре ағашы. Кладограммалар. Түсінік "Соңғы әмбебап жалпы ата тек". Модельдеу "Кладограмма құру". Филогенетикалық картаның әр түрлі формалары. Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың айырмашылығы. Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың эволюциялық маңызы.</p>	<p>10.1.1.2 - филогенетикалық карталарды (кладограммалар мен филогенетикалық ағаштарды) құру және түсіндіріп беру 10.1.1.3 әр алуан филогенетикалық карталардың (кладограммалар мен филогенетикалық ағаштар) принциптерін салыстыру</p>
	<p>Түр түзілудің тәсілдері. Түр түзілудің механизмі. Түр түзілудің оқшаулаушы механизмі. Түртүзілудегі репродуктивті оқшаулану. Полиплоидия және гибридизация</p>	<p>10.2.6.4 - түр түзілудің тәсілдерін атау және түр түзілудің негізгі механизмдерін жіктеу</p>
	<p>Селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдері. Гибридизация (будандастыру). Полиплоидия. Жасанды мутагенез</p>	<p>10.2.5.1 - селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдердің зерттеу</p>
	<p>Антропогенез кезеңдері.</p>	<p>10.2.6.5 - антропогенездің кезеңдерін атау</p>

Координация және реттеу	Жүйке жасушаларының құрылысы. Мембраналық потенциал. Әрекет потенциалы. Нейронның аксон бойымен қозудың берілуі	10.1.7.1 - миеленденген нейрон аксонында әрекет потенциалының инициациясы мен трансмиссиясын сипаттау және түсіндіру
	Рефрактерлық кезең мен оның маңызы. Миелинденген және миелинденбеген нейрондарды салыстыру	10.1.7.2 - рефрактерлық кезең мен миелин қабығының маңызын түсіндіру
	Механорецепторлардың түрлері. Пачини денешігі мысалында рецепторлардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беру реакциясы	10.1.7.3 - механорецепторлардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беруін (Пачини денешігі) сипаттау
Қозғалыс	Көлденең жолақты бұлшықет ұлпаларының құрылысы. Миофибрилла құрылымы	10.1.6.1 - көлденең жолақты бұлшықеттердің құрылымын түсіндіру
	Жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін, орналасуы мен құрылысы. Актинге қатысты қаңқа бұлшықет ұлпаларының түрлер	10.1.6.2 - жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін, орналасуы мен құрылысының байланысын орналастыру
Биомедицина және биоинформатика	Биомеханиканы робототехникада қолдану. Инженерлік биомеханика (экзоқаңқа, робототехника). Медициналық биомеханика (протездеу). Эргометриялық биомеханика(оптимизация). Модельдеу " Жердегі тірі ағзалар қозғалысының биомеханикасын зерттеу"	10.4.4.1 - биомеханиканы робототехникада қолданылуын зерттеу
	Жүректің өткізгіш жүйесі. Жүрек автоматиясының механизмі. Жүректегі қозудың өту жылдамдығы. Жүрек бұлшықеттерінің жиырылғыштығы. Электрокардиография, оның диагностикалық маңызы. Модельдеу " Жүректе өтетін электрлік үрдісті зерттеу"	10.4.4.2 - электрокардиограмманы қолдана отырып жүрек автоматиясы механизмін түсіндіру
		10.4.3.1 биотехнологияда

Биотехнология	Микроағзаларды өндірісте, ауыл шаруашылығында, медицинада, тұрмыста қолданудың артықшылықтары мен кемшіліктері	қолданылатын тірі ағзалардың артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау
	Полимеразды тізбекті реакцияны қолдану . Полимеразды тізбекті реакцияның таксономия, медицина, криминалистикадағы маңызы	10.4.3.2 - полимеразды тізбекті реакцияның таксономияда, медицинада және криминалистикадағы маңызын сипаттау
	Гендік -инженериялық манипуляциялаудың кезеңдері. Гендік инженерияның маңызы	10.4.3.3-гендік-инженериялық манипуляциялаудың кезеңдерін түсіндіру
	Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың оң және теріс тұстары. Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтары.	10.4.3.4 - гендік модификация-ланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтарын талқылау

2) 11-сынып

Бөлімше	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Молекулалық биология және биохимия	Антиденелердің құрылысы мен құрылымы. Антиген мен антидененің әрекеттесуі	11.4.1.1 - антиген мен антидененің әрекеттесуін түсіндіру
	Фермент пен субстраттың өзара әрекеттесуі. Фишердің теориясы. Ферменттердің иммобилизациясы.	11.4.1.2 - фермент-субстрат комплексінің түзілу механизмін түсіндіру
	Ферменттердің бәсекелес және бәсекелес емес ингибирленуі. Дәрілік препараттар мен ауыр металдар иондарының ферменттердің белсенділігіне әсері.	11.4.1.3 - ферменттердің бәсекелес және бәсекелес емес ингибирленуін салыстыру
	Транскрипция. Премрибонуклеин қышқылы посттранскрипциялық модификациясы.	11.4.1.4 - нәруыз биосинтезі үдерісіндегі транскрипция мен трансляцияны сипаттау
	Генетикалық кодтың қасиеттері: үшөрімділігі, көптігі, әмбебаптығы, бірін-бірі жаппайтындығы	11.4.1.5 - генетикалық кодтың қасиеттерін түсіндіру

Қоректену	Хлоропластың құрылымдық компоненттері және олардың қызметтері. Rf мәні. №1 зертханалық жұмыс "Өртүрлі өсімдік жасушаларында фотосинтездеуші пигменттердің болуын зерттеу"	11.1.2.1 - хлоропластың құрылымы мен қызметі арасындағы өзара байланысты орнату
	Фотосинтездің жарық кезеңі. Фотофосфорлану	11.1.2.2 - фотосинтездің жарық кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру
	Фотосинтездің қараңғы кезеңі. Кальвин циклі	11.1.2.3 - фотосинтездің қараңғы кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру
	Фотосинтездің жылдамдығына әсер ететін факторлар.	11.1.2.4 - фотосинтездің шектеуші факторларын түсіндіру
	Хемосинтез. Фотосинтез бен хемосинтез үдерістерін салыстыру	11.1.2.5 - фотосинтез және хемосинтез үдерістерінің ерекшеліктерін салыстыру
Заттардың тасымалдануы	Өсімдіктердегі заттар транслокациясының механизмі	11.1.3.1 - өсімдіктердегі заттар транслокациясы механизмін түсіндіру
	Заттар тасымалдануының симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдары және олардың маңызы	11.1.3.2 - заттар тасымалданудың симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдарының мәнін түсіндіру
	Жасуша мембранасы арқылы заттар тасымалдануының типтері	11.1.3.3 - жасуша мембранасы арқылы заттар тасымалының әр түрлі типтерінің механизмдерін түсіндіру
	Мембраналық потенциалды сақтаудағы белсенді тасымалдың ролі	11.1.3.4 - мембраналық потенциалды сақтаудағы активті тасымалдың маңызын анықтау
2-тоқсан		
Координация және реттелу	Биологиядағы басқару жүйесі. "Басқару жүйесі" ұғымы.	11.1.7.1 - биологиядағы басқару жүйесін сипаттау
	Мембраналық рецепторлар арқылы гормондық сигналдардың берілуі. Инсулин мен эстроген мысалдарында гормондардың нысана-жасушаларға әсер ету механизмі	11.1.7.2 - гормондардың әсер ету механизмін түсіндіру
	Өсіргіш заттар. Ауксин мен гибериллиннің әсері.	11.1.7.3 - өсімдіктердің өсуіне стимуляторлардың (өсіргіш заттар) әсер ету механизмін түсіндіру
Көбею	Гаметогенез. Адам гаметогенезінің сатылары	11.2.1.1 - адам гаметогенезінің сызбасын талдау
	Сперматогенез бен оогенездің айырмашылықтары. Сперматогенез бен оогенезді салыстыру	11.2.1.2 - сперматогенез бен оогенездің айырмашылығын түсіндіру

Өсу және даму	Бағаналы жасушалар ұғымы және олардың қасиеттері Практикада қолданылуы. Этикалық аспектісі	11.2.3.1 - бағаналы жасушалардың мамандану үдерісін және олардың практикалық қолданылуын түсіндіру
Тұқым Қуалаушылықпен өзгергіштік заңдылықтары	Дезоксирибонуклеинқышқылының кездейсоқ мутациясы. Репликацияның, репарацияның, рекомбинацияның генетикалық үдерістердің кателері	11.2.4.1 - мутациялардың дезоксирибонуклеинқышқылы репарациясы, дезоксирибонуклеинқышқылы рекомбинациясы, дезоксирибонуклеинқышқылы репликациясы арасындағы байланысын табу
	"Адам геномы" жобасы. Адамның геномдық ДНҚ-ын секвенирлеу.	11.2.4.2 - "Адам геномы" жобасының маңызын талқылау
3-тоқсан		
Жасушалық биология	Жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау. №2 зертханалық жұмыс "Жасушалардың негізгі компоненттерін микрофотографиялар қолданып сипаттау"	11.4.2.1 - микрофотография қолданып жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау және сипаттау
Биотехнология	Микробиологиялық зерттеулердің кезеңдері. Микроағзалармен жұмыс жасағандағы дезинфекциялау және стерильдеу әдістері. №3 зертханалық жұмыс "Сүтқышқылды өнімдердің түрлі қоректік ортадағы микрофлорасын зерттеу"	11.4.3.1 - микробиологиялық зерттеу кезеңдерін сипаттау және түсіндіру
	Грамм оң және грамм теріс бактериялар және олардың құрылыс ерекшеліктері.	11.4.3.2 -грамм оң және грамм теріс бактерияларды салыстыру
	"Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылы" ұғымы. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылы алу тәсілдері. Плазмиданың қасиеттері және олардың генетикалық клондауда қолданылуы. "Клондау" ұғымы	11.4.3.3 - рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылы алу тәсілдерін түсіндіру
	Ағзаларды клондау тәсілдері	11.4.3.4 - ағзаларды клондау тәсілдерін түсіндіру
	Ферменттердің медицинада, химияда және өнеркәсіпте қолданылуы	11.4.3.5 - ферменттерді медицинада, өнеркәсіпте қолдану мүмкіндігін талқылау
	Электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсер ету ерекшеліктері	11.4.4.1 - электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсерін түсіндіру
		11.4.4.2 - гендердің реттілігін бұзбайтын, гендерді реттеудің

Биомедицина және биоинформатика	Эпигенетика туралы жалпы түсініктер. Адамдағы эпигенетикалық салдарлар.	механизмін зерттеудегі эпигенетиканың маңызын түсіндіру
	"Биоинформатика" ұғымы. Биоинформатиканың құралдарын зерттеулерге қолдану.	11.4.4.3 - биоинформатиканың ролін сипаттау
	Экстракорпоральды ұрықтандыру әдісі және оның маңызы. Экстракорпоральды ұрықтандырудың этикалық аспектілері	11.4.4.4 -экстракорпоральды ұрықтандыру әдісінің маңызын түсіндіру
	Моноклоналды антиденелердің маңызы. Моноклоналды антиденелер көмегімен ауруларды диагностикалау және емдеу	11.4.4.5 - ауруларды диагностикалау және емдеуде моноклоналды антиденелерді қолдануды түсіндіру
4-тоқсан		
Биосфера, экожүйе, популяция	Экологиялық пирамидалар. Трофикалық деңгейлер. Экологиялық жағдайлар мен экологиялық есептер шешу	11.3.1.1 - экологиялық пирамида ережесін түсіндіру
	Түрлердің алуантүрлілігі. Харди - Вайнбергтің генетикалық тепе-теңдік заңы.	11.3.1.2 - экожүйенің алуан түрлілігі мен тұрақтылығы арасындағы өзара байланысты орнату
	Жергілікті экожүйедегі ағзалардың саны мен таралуын анықтауда түрлі статистикалық әдістерді қолдану. №4 зертханалық жұмыс "Талдаудың статистикалық әдістерін қолдану арқылы өз регионы экожүйесінің жағдайын анықтау"	11.3.1.3 - өз аймақтың экожүйесін статистикалық талдау әдістерін (Стьюденттің t-критерийі, с2-критерий) қолданып зерттеу
Экология және адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсері	Ғаламдық жылыну: себептері, салдарлары және шешу жолдары. Модельдеу "Климаттың ғаламдық жылынуын компьютерлік модельдеу"	11.3.2.1 - мүмкін болатын климаттың жаһандық жылыну салдарын болжау
	Қазақстанның экологиялық проблемалары және оларды шешу жолдары	11.3.2.2 - Қазақстанның экологиялық проблемаларын оқып білу және шешу жолдарын ұсыну.

3-тарау "Биология" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру (төмендетілген оқу жүктемесімен)

1-параграф. "Биология" оқу пәнінің мазмұны (төмендетілген оқу жүктемесімен)

16. "Биология" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 10-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 108 сағат;

11-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылында 108 сағат.

17. Оқу пәнінің мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері;
- 2) көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму;
- 3) ағза мен қоршаған орта;
- 4) қолданбалы кіріктірілген ғылымдар.

18. "Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) тірі ағзалардың көптүрлілігі;
- 2) қоректену;
- 3) заттардың тасымалдануы;
- 4) тыныс алу;
- 5) бөліп шығару;
- 6) қозғалыс;
- 7) координация және реттелу.

19. "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) көбею;
- 2) жасушалық айналым;
- 3) өсу және даму;
- 4) тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары;
- 5) селекция негіздері;
- 6) эволюциялық даму.

20. "Ағза мен қоршаған орта" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) биосфера, экожүйе, популяция;
- 2) адам қызметінің қоршаған ортаға әсері.

21. "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) молекулалық биология мен биохимия;
- 2) жасушалық биология;
- 3) микробиология және биотехнология;
- 4) биомедицина және биоинформатика.

22. 10-сыныпқа арналған "Биология" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) "Тірі ағзалардың әртүрлілігі". Жер бетінде тіршіліктің қалыптасу кезеңдері. Филогенетикалық шежіре ағашы. Кладограммалар. Түсінік "Соңғы әмбебап жалпы ата тек". Модельдеу "Кладограмма құру". Филогенетикалық картаның әр түрлі формалары. Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың эволюциялық маңызы.

2) "Қоректену". Ферменттер белсенділігіне әсер ететін факторлар мен жағдайлар: рН; температура;

3) "Заттардың тасымалдануы". Адам гемоглобині мен миоглобинінің құрылысы мен қызметі.

4) Пассивті тасымалдау механизмі: қарапайым тасымал, мембраналық каналдар арқылы диффузия, жеңілдетілген диффузия.

5) "Тыныс алу". Аденозинүшфосфаттың (АТФ) құрылысы мен қызметі. Аденозинүшфосфаттың синтезі: глюкозаның анаэробты және аэробты ыдырау кезеңдері. Метаболизм түрлері. Митохондрияның құрылымы мен қызметтері. Митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысы. Кребс циклі. Электрондық-тасымалдау тізбегі. Биологиялық жүйелер үшін маңызы.

6) "Бөліп шығару". Абсорбция және реабсорбция. Зәрдің түзілуі. Су мөлшерін реттеу. Нысана мүшелер. Әсер ету эффектісі. Гипофункция. Гиперфункция. Адам денесіндегі қан мен басқа сұйықтықтарды жасанды тазарту. Диализ әсерінің себептері. Диализ әдістері: перитонеальды, гемодиализ. Созылмалы бүйрек жетіспеушілігі. Диализ және бүйрек трансплантациясы. Артықшылықтары мен кемшіліктері.

7) "Қозғалыс". Көлденең жолақты бұлшықет ұлпаларының құрылысы. Миофибрилла құрылымы (аймақ, дисклер, саркомерлер, актин, миозин). Жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін, орналасуы мен құрылысы. Актинге қатысты қаңқа бұлшықет ұлпаларының түрлері.

8) "Координация және реттеу". Жүйке жасушаларының құрылысы. Орталық жүйке жүйесінің құрылысы. Мидың құрылысы мен қызметтері. Жұлынның құрылысы мен. Механорецепторлардың түрлері. Пачини денешігі мысалында рецепторлардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беру реакциясы. Холинергиялық синапстың құрылысы мен қызметі арасындағы байланыс.

9) "Жасушалық цикл". Митоз. Жасушада митоздың әр түрлі кезеңдерінде жүретін үрдістер.

Зертханалық жұмыс "Пияз тамыры ұшындағы жасушалардан митоздың белсенділік деңгейін анықтау".

10) Өсімдіктер мен жануарлардағы гаметогенез. Гаметалар. Гаметогенез кезеңдері. Өсімдіктердегі спорогенез және гаметогенез. Онкологиялық жаңатүзілулердің пайда болуы. Обыралды жағдайлардың туындауына әсер етуші факторлар. Қартаю. Қартаю үрдісі туралы теориялар.

11) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Модификациялық өзгергіштік. Белгілердің өзгеруіндегі вариациялық қатарлар.

Зертханалық жұмыс "Вариациялық қатар мен қисыққа құрылған модификациялық өзгергіштікті зерттеу".

13) Тұқымқуалаушылықтың хромосомалық теориясы. Кроссинговер нәтижесінде белгілердің тұқымқуалау заңдылықтарының бұзылуы. Эпистаз. Комплиментарлық. Полимерия. Хуго де Фриздің мутация теориясы. Кенеттен және индукцияланған мутация. Нүктелік, хромосомалық, геномдық, ядролық және цитоплазмалық

мутациялар. Модельдеу "Адам хромосомасы жиынтығынан кариограмм құру. Геномдық мутацияны оқып білу". Хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адамның хромосомдық аурулары.

14) "Селекция негіздері". Селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдері. Гибридизация (будандастыру). Полиплоидия. Жасанды мутагенез.

15) "Эволюциялық даму". Тұқымқуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланыс. Тұқымқуалайтын өзгергіштік – эволюция негізі. Комбинативтік өзгергіштік, мутациялар. Табиғи сұрыпталу. Тіршілік үшін күрес. Гендер дрейфі. Популяциялық толқындар. Эволюцияның дәлелдемелері. Салыстырмалы-анатомиялық. Эмбриологиялық. Палеонтологиялық. Биогеографиялық. Биохимиялық. Антропогенез кезеңдері. Проантроптар. Архантроптар. Палеоантроптар. Неоантроптар.

16) "Молекулалық биология және биохимия". Жердегі тіршілік үшін судың маңызы. Көмірсуларды жіктеу: моносахаридтер, дисахаридтер, полисахаридтер. Көмірсулардың қасиеті және қызметтері.

17) Липидтердің құрылымдық компоненттері. Майлардың құрамы мен қызметтері. Нәруыздарды құрамы (жай, күрделі) және қызметі бойынша жіктеу. Нәруыз денатурациясы мен ренатурациясы;

Зертханалық жұмыс "Нәруыздардың құрылымына әр түрлі жағдайлардың әсері (температура, рН)".

18) Дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНК) құрылысы. Дезоксирибонуклеин қышқылы молекуласының қызметі. Репликация механизмі. Дезоксирибонуклеин қышқылы. Мезелсон мен Сталь тәжірибесі. Чаргафф ережесі. Рибонуклеин қышқылы (РНК) молекуласының құрылысы мен қызметтері. Матрицалық рибонуклеин қышқылы. Рибосомалық рибонуклеин қышқылы. Транспорттық рибонуклеин қышқылы.

19) "Жасушалық биология". Жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктері. Жасушаның негізгі компоненттері: жасуша қабырғасы, плазмалық мембрана, цитоплазма және оның органоидтары (мембранасыз, бірмембраналы және қосмембраналы). Ядро. Жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері. Жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланыс. Жасуша мембранасының сұйық кристалды моделі. Мембраналық нәруыздардың, фосфолипидтердің, гликопротеиндердің, гликолипидтердің, холестеролдың қызметі.

Зертханалық жұмыс "Жасуша мембранасына әр түрлі жағдайлардың әсері".

20) Бактерия, саңырауқұлақ, өсімдік және жануар жасушаларының құрылым ерекшеліктері мен қызметтері.

21) "Биотехнология". Микроағзаларды өндірісте, ауыл шаруашылығында, медицинада, тұрмыста қолданудың артықшылықтары мен кемшіліктері. Полимеразды тізбекті реакцияны қолдану. Медициналық диагностикалауда, әкелікті негіздеуде, тұлғаларды дербестендіру медицинасында, гендерді клондауда, дезоксирибонуклеин

қышқылы секвенирлеуде мутагенезде полимеразды тізбекті реакцияның маңызы. Гендік-инженериялық манипуляциялаудың кезеңдері. Гендік инженерияның маңызы. Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың оң және теріс тұстары. Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтары.

22) "Биомедицина және биоинформатика". Биомеханиканы робототехникада қолдану. Инженерлік биомеханика (экзоқаңқа, робототехника). Медициналық биомеханика (протездеу). Эргометриялық биомеханика (оптимизация). Модельдеу " Жердегі тірі ағзалар қозғалысының биомеханикасын зерттеу". Жүректің өткізгіш жүйесі. Жүрек автоматиясының механизмі. Жүректегі қозудың өту жылдамдығы. Жүрек бұлшықеттерінің жиырылғыштығы. Электрокардиография, оның диагностикалық маңызы. Модельдеу "Жүректе өтетін электрлік үрдісті зерттеу".

23. 11-сыныпқа арналған "Биология" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) "Қоректену". Хлоропластың құрылымдық компоненттері және олардың қызметтері. Фотосинтездің пигменттері. R_f мәні.

Зертханалық жұмыс "Әртүрлі өсімдік жасушаларында фотосинтездеуші пигменттердің болуын зерттеу".

2) Фотосинтездің жарық кезеңі. Фотофосфорлану. Фотосинтездің қараңғы кезеңі. Кальвин циклі.

3) Фотосинтездің жылдамдығына әсер ететін факторлар. Фотосинтездің шектеуші факторлары: жарық толқынының ұзындығы мен жарық интенсивтілігі, көмірқышқыл газының концентрациясы, температура.

Зертханалық жұмыс "Шектеуші факторлардың фотосинтездің интенсивтілігіне әсерін зерттеу".

4) Хемосинтез. Фотосинтез бен хемосинтез үдерістерін салыстыру.

5) "Заттардың тасымалдануы". Өсімдіктердегі заттар транслокациясының механизмі. Заттар тасымалдануының симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдары және олардың маңызы. Жасуша мембранасы арқылы заттар тасымалдануының типтері. Мембраналық потенциалды сақтаудағы белсенді тасымалдың ролі.

6) "Координация және реттелу". Биологиядағы басқару жүйесі. Биологиядағы "Басқару жүйесі" ұғымы. Басқару жүйесінің негізгі компоненттері. Температураның/көмірқышқыл газының/оттегі газының деңгейлерінің реттелуі мысалында кері байланыс принципі. Мембраналық рецепторлар арқылы гормондық сигналдардың берілуі. Инсулин мен эстроген мысалдарында гормондардың нысана-жасушаларға әсер ету механизмі. Өсіргіш заттар. Өсіргіш заттардың өсімдіктерге әсер ету механизмі.

7) "Көбею". Гаметогенез. Адам гаметогенезінің сатылары. Сперматогенез бен оогенездің айырмашылықтары. Сперматогенез бен оогенезді салыстыру.

8) "Өсу және даму". Бағаналы жасушалар ұғымы және олардың қасиеттері (қайта жаңаруы, жіктелуі). Бағаналы жасушалардың түрлері: эмбрионалды және соматикалық. Практикада қолданылуы. Этикалық аспектісі.

9) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Дезоксирибонуклеин қышқылының кездейсоқ мутациясы. Репликацияның, репарацияның, рекомбинацияның генетикалық үдерістердің кателері.

10) "Адам геномы" жобасы. Адамның геномдық дезоксирибонуклеин қышқылын секвенирлеу. Жоба аясында жүргізілген зерттеулердің маңызы.

11) "Биосфера, экожүйе, популяция". Трофикалық деңгейлер. Қарым-қатынас түрлері. Модельдеу "Қоректік тізбектерде энергияның тасымалдануының сызбасын құрастыру".

Экологиялық жағдайлар мен экологиялық есептер шешу жолдары.

12) Түрлердің алуан түрлілігі. Харди - Вайнбергтің генетикалық тепе-теңдік заңы. Сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін қорғау. Жергілікті экожүйедегі ағзалардың саны мен таралуын анықтауда түрлі статистикалық әдістерді қолдану. Жергілікті экожүйенің биоалуантүрлілігін анықтауда кездейсоқ іріктеу әдісінің маңызы;

13) "Экология және адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсері". Ғаламдық жылыну: себептері, салдарлары және шешу жолдары. Модельдеу "Климаттың ғаламдық жылынуын компьютерлік модельдеу". Қазақстанның экологиялық проблемалары және оларды шешу жолдары.

14) "Молекулярлық биология және биохимия". Антиденелердің құрылысы мен құрылымы. Антиденелердің арнайылығы (белсенді орталығының). Антиген мен антидененің әрекеттесуі.

15) Транскрипция. Пре-м рибонуклеин қышқылы посттранскрипциялық модификациясы. Трансляцияның кезеңдері. Генетикалық кодтың қасиеттері: үшөрімділігі, көптігі, әмбебаптығы, бірін-бірі жаппайтындығы.

16) "Жасушалық биология". Жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау.

Зертханалық жұмыс "Жасушалардың негізгі компоненттерін микрофотографиялар қолданып сипаттау".

17) "Биотехнология". Микробиологиялық зерттеулердің кезеңдері. Микроағзалармен жұмыс жасағандағы дезинфекциялау және стерильдеу әдістері. Қоректік орталардың түрлері және оларды әзірлеу. Қоректік орталарға себу тәсілдері мен техникасы. Инкубация.

Зертханалық жұмыс "Сүтқышқылды өнімдердің түрлі қоректік ортадағы микрофлорасын зерттеу".

18) Грамм оң және грамм теріс бактериялар және олардың құрылыс ерекшеліктері. Өкілдері.

Зертханалық жұмыс "Бактерияларды Грамм әдісі бойынша бояу".

19) "Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылы" ұғымы. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылыалу тәсілдері. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылының қолданылуы. Плазмиданың қасиеттері және олардың генетикалық клондауда қолданылуы. "Клондау" ұғымы. Ағзаларды клондау тәсілдері. "Микроклоналды көбею" ұғымы. Өсімдіктерді микроклоналды көбейтудің кезеңдері мен әдістері. Маңызы. Ферменттердің медицинада, химияда және өнеркәсіпте қолданылуы.

20) "Биомедицина және биоинформатика". Электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсер ету ерекшеліктері. "Эпигенетика" ұғымы. Эпигенетика туралы жалпы түсініктер. Эпигенетиканың молекулярлық негіздері. Адамдағы эпигенетикалық салдарлар. Эпигенетика және эпигеномика. дезоксирибонуклеин қышқылының метилденуі. "Биоинформатика" ұғымы. Биоинформатиканың құралдарын зерттеулерге қолдану. Экстракорпоральды ұрықтандыру әдісі және оның маңызы. Экстракорпоральды ұрықтандырудың этикалық аспектілері. Моноклоналды антиденелердің маңызы. Моноклоналды антиденелердің өндірісі. Моноклоналды антиденелер көмегімен ауруларды диагностикалау және емдеу.

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі (төмендетілген оқу жүктемесімен)

24. Бағдарламада оқу мақсаттарын пайдаланудың қарапайымдылығы үшін кодтау енгізілді. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандарды – бөлім мен бөлімді, төртінші сан оқу мақсатының нөмірленуін көрсетеді. Мысалы, кодтауда 10.1.1.1 "10" – сынып, "1.1" – бөлім және кіші бөлім, "1" – оқу мақсатын нөмірлеу.

25. Оқу мақсаттары жүйесі әр сынып үшін бөлімдер бойынша боялған:

Бөлім	Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
		10-сынып	11-сынып
	1.1 Тірі организмдердің әртүрлілігі	10.1.1.1 - Жер бетінде тіршіліктің қалыптасу кезеңдерін және сызбаларын сипаттау; 10.1.1.2 филогенетикалық карталарды (кладограммалар мен филогенетикалық ағаштарды) құру және (интерпретациялау) түсіндіріп беру;	
		10.1.2.1 - әр түрлі жағдайлардың (температура, рН, субстрат пен ингибитор	11.1.2.1 - хлоропластың құрылымы мен қызметі арасындағы өзара байланысты орнату; 11.1.2.2 - фотосинтездің (жарық және қараңғы кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру;

1. Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері	1.2 Қоректену	концентрациясы) ферменттер белсенділігіне әсерін зерттеу	11.1.2.3 - фотосинтездің шектеуші факторларын зерттеу және түсіндіру; 11.1.2.4 - фотосинтез және хемосинтез процестерінің ерекшеліктерін салыстыру
	1.3 Заттардың тасымалдануы	10.1.3.1 - эмбрион мен ересек ағзаның гемоглобині мен миоглобині үшін оттектің диссоциациялануының қисық сызығын түсіндіру; 10.1.3.2 - пассивті тасымалдау механизмін түсіндіру	11.1.3.1 - өсімдіктердегі заттар транслокация механизмін түсіндіру; 11.1.3.2 - заттар тасымалданудың симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдарының мәнін түсіндіру; 11.1.3.3 - жасуша мембранасы арқылы заттарды тасымалдаудың әр түрлі типтерінің механизмдерін түсіндіру; 11.1.3.4 - мембраналық потенциалды сақтаудағы активті тасымалдың маңызын анықтау
	1.4 Тыныс алу	10.1.4.1 - аденозинүшфосфаттың (АТФ) құрылысы мен қызметтерін сипаттау; 10.1.4.2 - анаэробты және аэробты тыныс алу барысындағы аденозинүшфосфаттың синтезін салыстыру; 10.1.4.3 - метоболизмнің түрлерін атау; 10.1.4.4 - митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысты орнату; 10.1.4.5 - Кребс циклін сипаттау	
		10.1.5.1 - зәрдің сүзілу (фльтрация) және түзілуі механизмін түсіндіру; 10.1.5.2 - су мөлшерін бақылаудағы антидиуретикалық гормонның (АДГ) рөлін түсіндіру;	

1.5 Бөліп шығару	10.1.5.3 - диализ механизмін түсіндіру; 10.1.5.4 - бүйрек трансплантациясы мен диализдің артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау	
1.6 Қозғалыс	10.1.6.1 - көлденең жолақты бұлшықеттердің ультрақұрылымын зерттеу; 10.1.6.2 - жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін сипаттау	
1.7 Координация және реттеу	10.1.7.1 - миеленденген нейрон аксонын сипаттау 10.1.7.2 - жұлын мен мидың құрылысы мен қызметтерін оқып білу; 10.1.7.3 - механорецепторлардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беруін (Пачини денешігі) сипаттау; 10.1.7.4 - холинергиялық синапстың құрылысы мен қызметі арасындағы байланысты орнату	11.1.7.1 - биологиядағы басқару жүйесін сипаттау; 11.1.7.2 - гормондардың әрекет ету механизмін түсіндіру
2.1 Көбею		11.2.1.1 - адам гаметогенезінің сызбасын талдау; 11.2.1.2 - сперматогенез бен оогенездің айырмашылығын түсіндіру
2.2 Жасуша-лық цикл	10.2.2.1 - дайын микропрепараттар көмегімен митоз фазаларын зерттеу; 10.2.2.2 - өсімдіктер мен жануарлардағы гаметалардың қалыптасу ерекшелігін түсіндіру; 10.2.2.3 - жасушалардың бақылауға бағынбайтын бөлінуі нәтижесінде обырдың түзілуін түсіндіру;	

		10.2.2.4 - картаю үдерісін түсіндіру	
	2.3 Өсу және даму		11.2.3.1 - бағаналы жасушалардың мамандану үдерісін және олардың практикалық қолданылуын түсіндіру
2. Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму	2.4 Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	10.2.4.1 - модификациялық өзгергіштіктің заңдылықтарын зерттеу; 10.2.4.2 - кроссинговер нәтиже-сінде белгілердің тұқымқуалау заңдылықтарының бұзылуын түсіндіру; 10.2.4.3 - Хуго де Фриздің мутация теориясын, мутагенез себептер, мутагенез себептерін және мутация түрлерін зерттеу; 10.2.4.4 - хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адамның хромосомдық ауруларын (аутосомдық және жыныстық) сипаттау	11.2.4.1 - мутациялардың дезоксирибонуклеин қышқылы репарациясы, дезоксирибонуклеин қышқылы рекомбинациясы, дезоксирибонуклеин қышқылы репликациясы арасындағы байланысын сипаттау; 11.2.4.2 - "Адам геномы" жобасының маңызын талқылау
	2.5 Селекция негіздері	10.2.5.1 - селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдерін зерттеу	
	2.6 Эволюциялық даму	10.2.6.1 – тұқым қуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланысты түсіндіру 10.2.6.2 - эволюция үдерісіне әсер ететін факторларды талдау 10.2.6.3 - эволюцияның дәлелдемелерін талдау механизмдерін жіктеу 10.2.6.4 - антропогенездің кезеңдерін атау	
			11.3.1.1 - экожүйелердегі трофикалық деңгейлердің сызбасын құрастыру;

3. Ағза мен қоршаған орта	3.1 Биосфера, экожүйе, популяция		11.3.1.2 - экожүйенің алуан түрлілігі мен тұрақтылығы арасындағы өзара байланысын орнату ; 11.3.1.3 - жергілікті экожүйенің биоалуантүрлілігін сипаттау
	3.2 Адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсері		11.3.2.1 - мүмкін болатын климаттың жаһандық жылыну салдарыа болжау; 11.3.2.2 - Қазақстанның экологиялық проблемаларын оқып білу және шешу жолдарын ұсыну
	4.1 Молекула лық биология және биохимия	10.4.1.1 - Жердегі тіршілік үшін судың іргелі маңызын түсіндіру; 10.4.1.2 - көмірсуларды құрамы және қызметтері бойынша сипаттау; 10.4.1.3 - майлардың құрамы мен қызметтерін сипаттау; 10.4.1.4 - нәруыздарды олардың құрамы, атқаратын қызметтері бойынша сипаттау; 10.4.1.5 - түрлі жағдайлардың нәр-уыздар құрылымына әсерін зерттеу; 10.4.1.6 - дезоксирибонуклеин қышқылы құрылымы мен қызметі арасындағы байланысты түсіндіру; 10.4.1.7 - Чаргафф ережелері негізінде дезоксирибонуклеин қышқылы репликациясы үдерісін сипаттау; 10.4.1.8 -рибонуклеин қышқылы (РНҚ) типтерінің құрылысы мен қызметтерін ажырату	11.4.1.1 - антиген мен антидененің әрекеттесуін түсіндіру; 11.4.1.2- нәруыз биосинтезі үдерісіндегі транскрипция мен трансляцияны сипаттау; 11.4.1.3 - генетикалық кодтың қасиеттерін түсіндіру
		10.4.2.1 - жасуша органоидтерінің	

4. Қолдан-балы
кіріктірілген ғылым дар

<p>4.2 Жасуша лық биология</p>	<p>құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктерін түсіндіру; 10.4.2.2 - жасуша мембранасының сұйық кристалды моделін пайдаланып, жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланысты орнату; 10.4.2.3 - прокариот және эукариот жасушаларының құрылым ерекшеліктері мен қызметтерін салыстыру</p>	<p>11.4.2.1 - микрофотография қолданып жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау және сипаттау;</p>
<p>4.3 Биотехнология</p>	<p>10.4.3.1 - биотехнологияда қолданылатын тірі ағзалардың артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау; 10.4.3.2 - полимеразды тізбекті реакцияның таксономияда, медицина мен криминалистикадағы маңызын сипаттау; 10.4.3.3 - гендік-инженериялық манипуляциялаудың кезеңдерін түсіндіру; 10.4.3.4 - гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтарын талқылау</p>	<p>11.4.3.1 - микробиологиялық зерттеу кезеңдерін сипаттау және түсіндіру; 11.4.3.2 - грамм "оң" және грамм "теріс" бактерияларды зерттеу; 11.4.3.3 - рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылын алу тәсілдерін түсіндіру; 11.4.3.4 - ағзаларды клондау тәсілдерін түсіндіру; 11.4.3.5 - өсімдіктердің микроклоналды көбейту тәсілін сипаттау; 11.4.3.6 - ферменттерді медицинада, өнеркәсіпте қолдану мүмкіндігін талқылау</p>
<p>4.4 Биомедицина және биоинформатика</p>	<p>10.4.4.1 - биомеханиканы робототехникада қолданылуын зерттеу; 10.4.4.2 - электрокардиограмманы қолдана отырып жүрек</p>	<p>11.4.4.1 - электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсерін түсіндіру; 11.4.4.2 - гендердің реттілігін бұзбайтын, гендерді реттеудің механизмін зерттеудегі эпигенетиканың маңызын түсіндіру; 11.4.4.3 - биоинформатика-ның рөлін сипаттау</p>

	автоматиясы механизмін түсіндіру	11.4.4.4 - экстракорпоральды ұрықтандыру (ЭКО) әдісінің маңызын түсіндіру; 11.4.4.5 - ауруларды диагностикалау және емдеуде моноклональды антиденелерді қолдануды түсіндіру
--	----------------------------------	--

26. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

27. Осы оқу бағдарламасы қосымшада берілген жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Биология" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады (төмендетілген оқу жүктемесімен).

3-параграф. Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Биология" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар (төмендетілген оқу жүктемесімен)

1) 10-сынып

Бөлімше	Тақырып	Оқыту мақсаты
1-тоқсан		
Молекулалық биология және биохимия	Жердегі тіршілік үшін судың маңызы	10.4.1.1 - Жердегі тіршілік үшін судың іргелі маңызын түсіндіру
	Көмірсуларды жіктеу: моносахара-ридтер, дисахаридтер, полисахаридтер. Көмірсулардың қасиеті және қызметтері	10.4.1.2 - көмірсуларды құрамы және қызметтері бойынша жіктеу
	Липидтердің құрылымдық компоненттері. Майлардың құрамы мен қызметтері	10.4.1.3 - майлардың құрамы мен қызметтерін сипаттау
	Нәруыздарды құрамы (жай, күрде-лі) және қызметі бойынша жіктеу. Нәруыз денатурациясы мен ренатурациясы. Зертханалық жұмыс "Нәруыздардың құрылымына әр түрлі жағдай-лардың әсері (температура, рН) "	10.4.1.4 - нәруыздарды олардың құрамы, атқаратын қызметтері бойынша жіктеу 10.4.1.5 - түрлі жағдайлардың нәруыздар құрылымына әсерін зерттеу
	Дезоксирибонуклеин қышқылы құрылысы. Дезоксирибо-нуклеин қышқылымолекуласының қызметі	10.4.1.6 -дезоксирибонуклеин қышқылықұрылымы мен қызметі арасындағы байланысты түсіндіру
	Репликация механизмі. Дезоксири-бонуклеин қышқылы. Мезелсон мен Сталь тәжірибесі. Чаргафф ережесі	10.4.1.7 - Чаргафф ережелері негізінде дезоксирибонуклеин қышқылы репликациясы үдерісін сипаттау

	Рибонуклеин қышқылы молекуласының құрылысы мен қызметтері. Матрицалық рибонуклеин қышқылы. Рибосомалық рибонуклеин қышқылы. Транспорттық рибонуклеин қышқылы	10.4.1.8 -рибонуклеин қышқылы типтерінің құрылысы мен қызметтерін ажырату
Жасушалық биология	Жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктері. Жасушаның негізгі компоненттері: жасуша қабырғасы, плазмалық мембрана, цитоплазма және оның органоидтары. Ядро. Жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері	10.4.2.1 - жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктерін түсіндіру
	Жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланыс. Жасуша мембранасының сұйық кристалды моделі. Мембраналық нәруыздардың, фосфолипидтердің, гликопротеиндердің, гликолипид-тердің, холестеролдың қызметі. Зертханалық жұмыс "Жасуша мембранасына әр түрлі жағдайлардың әсері"	10.4.2.2 - жасуша мембранасының сұйық кристалды моделін пайдаланып, жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланысты орнату
	Бактерия, саңырауқұлақ, өсімдік және жануар жасушаларының құрылым ерекшеліктері мен қызметтері	10.4.2.3 - прокариот және эукариот жасушаларының құрылым ерекшеліктері мен қызметтерін салыстыру
Қоректену	Ферменттер белсенділігіне әсер ететін факторлар мен жағдайлар: рН; температура; субстрат, ингибитор және активатор.	10.1.2.1 - әр түрлі жағдайлардың (температура, рН, субстрат пен ингибитор концентрациясы
2-тоқсан		
Зағтардың тасымалдауы	Адам гемоглобині мен миоглобинінің құрылысы мен қызметі. Адам гемоглобині мен миоглобині үшін оттектің диссоциациялануының қисық сызығы	10.1.3.1 - эмбрион мен ересек ағзаның гемоглобині мен миоглобині үшін оттектің диссоциациялануының қисық сызығын түсіндіру
	Пассивті тасымалдау механизмі: қарапайым тасымал, мембраналық каналдар арқылы диффузия, жеңілдетілген диффузия.	10.1.3.2- пассивті тасымалдау механизмін түсіндіру
	Аденозинүшфосфаттың (АТФ) құрылысы мен қызметі	10.1.4.1-аденозинүшфосфаттың құрылысы мен қызметтерін сипаттау
		10.1.4.2 - анаэробты және аэробты тыныс алу барысындағы

Тыныс алу	Аденозинүшфосфаттың синтезі: глюкозаның анаэробты және аэробты ыдырау кезеңдері	аденозинүшфосфаттың синтезін салыстыру
	Метаболизм түрлері.	10.1.4.3 - метоболизмнің түрлерін атау
	Митохондрияның құрылымы мен қызметтері. Митохондрия құры-лымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысы	10.1.4.4 - митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысты сипаттау
	Кребс циклі. Электрондық-тасымалдау тізбегі. Биологиялық жүйелер үшін маңызы	10.1.4.5 - Кребс циклін сипаттау
Бөліп шығару	Абсорбция және реабсорбция. Зәрдің түзілуі.	10.1.5.1 - зәрдің сүзілу (фльтрация) және түзілуі механизмін түсіндіру
	Су мөлшерін реттеу. Нысана мүшелер. Әсер ету эффектісі. Гипофункция. Гиперфункция	10.1.5.2 - су мөлшерін бақылаудағы антидиуретикалық гормонның рөлін түсіндіру
	Адам денесіндегі қан мен басқа сұйықтықтарды жасанды тазарту. Диализ әсерінің себептері. Диализ әдістері: перитонеальды, гемодиализ	10.1.5.3 - диализ механизмін түсіндіру
	Созылмалы бүйрек жетіспеушілігі. Диализ және бүйрек трансплан-тациясы. Артықшылықтары мен кемшіліктері	10.1.5.4 - бүйрек трансплантациясы мен диализдің артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау
3-тоқсан		
Жасушалық цикл	Митоз. Жасушада митоздың әр түрлі кезеңдерінде жүретін үрдістер. Зертханалық жұмыс "Пияз тамыры ұшындағы жасушалардан митоздың белсенділік деңгейін анықтау"	10.2.2.1 - дайын микропрепараттар көмегімен митоз фазаларын зерттеу
	Өсімдіктер мен жануарлардағы гаметогенез. Гаметалар. Гаметогенез кезеңдері. Өсімдіктердегі спорогенез және гаметогенез	10.2.2.2 - өсімдіктер мен жануарлардағы гаметалардың қалыптасу ерекшелігін түсіндіру
	Онкологиялық жанатүзілулердің пайда болуы. Обыралды жағдайлардың туындауына әсер етуші факторлар	10.2.2.3 - жасушалардың бақылауға бағынбайтын бөлінуі нәтижесінде обырдың түзілуін түсіндіру
	Қартаю. Қартаю үрдісі туралы теориялар.	10.2.2.4 - қартаю үдерісін түсіндіру
	Модификациялық өзгергіштік. Белгілердің өзгеруіндегі	

Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	вариациялық қатарлар. Зертханалық жұмыс "Вариациялық қатар мен қисыққа құрылған модификациялық өзгергіштікті зерттеу".	10.2.4.1 - модификациялық өзгергіштіктің заңдылықтарын зерттеу
	Тұқымқуалаушылықтың хромосома-малық теориясы. Кроссинговер нәтижесінде белгілердің тұқымқуалау заңдылықтарының бұзылуы	10.2.4.2 - кроссинговер нәтижесінде белгілердің тұқымқуалау заңдылықтарының бұзылуын түсіндіру
	Хуго де Фризадың мутация теориясы. Кенеттен және индукцияланған мутация. Нүктелік, хромосомалық, геномдық, ядролық және цитоплазмалық мутациялар. Модельдеу "Адам хромосомасы жиынтығынан кариограмм құру. Геномдық мутацияны оқып білу"	10.2.4.3 - Хуго де Фризадың мутация теориясын, мутагенез себептерін, мутагенез себептерін және мутация түрлерін зерттеу
	Хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адамның хромосомдық аурулары.	10.2.4.4 - хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адамның хромосомдық ауруларын (ауто-сомдық және жыныстық) сипаттау
Эволюциялық даму. Селекция негіздері. Тірі ағзалардың көптүрлілігі	Тұқымқуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланыс. Тұқымқуалайтын өзгергіштік – эволюция негізі. Комбинативтік өзгергіштік, мутациялар. Табиғи сұрыпталу. Тіршілік үшін күрес. Гендер дрейфі. Популяциялық толқындар	10.2.6.1 - тұқымқуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланысты түсіндіру; 10.2.6.2 - эволюция үдерісіне әсер ететін факторларды талдау
	Эволюцияның дәлелдемелері. Салыстырмалы-анатомиялық. Эмбриологиялық. Палеонтологиялық. Биогеографиялық. Биохимиялық	10.2.6.3 - эволюцияның дәлелдемелерін талдау
	Жер бетінде тіршіліктің қалыптасу кезеңдері	10.1.1.1 - Жер бетінде тіршіліктің қалыптасу кезеңдерін және сұзбаларын сипаттау
	Филогенетикалық шежіре ағашы. Кладограммалар. Түсінік "Соңғы әмбебап жалпы ата тек". Модельдеу "Кладограмма құру". Филогенетикалық картаның әр түрлі формалары.	10.1.1.2 - филогенетикалық карталарды (кладограммалар мен филогенетикалық ағаштарды) құру және түсіндіріп беру
	Селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдері. Гибридизация (будандастыру). Полиплоидия. Жасанды мутагенез	10.2.5.1 - селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдерін зерттеу

	Антропогенез кезеңдері. Проантроптар. Архантроптар. Палеоантроптар. Неоантроптар	10.2.6.4 - антропогенездің кезеңдерін атау
4-тоқсан		
Координация және реттеу	Жүйке жасушаларының құрылысы .	10.1.7.1 - миеленденген нейрон аксонын сипаттау
	Орталық жүйке жүйесінің құрылысы. Мидың құрылысы мен қызметтері. Жұлынның құрылысы мен	10.1.7.2 - жұлын мен мидың құрылысы мен қызметтерін оқып білу
	Механорецепторлардың түрлері. Пачини денешігі мысалында рецепторлардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беру реакциясы	10.1.7.3 - механорецепторлардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беруін (Пачини денешігі) сипаттау
	Холинергиялық синапстың құрылысы мен қызметі арасындағы байланыс.	10.1.7.4 - холинергиялық синапстың құрылысы мен қызметі арасындағы байланысты орнату
Қозғалыс	Көлденең жолақты бұлшықет ұлпаларының құрылысы. Миофибрилла құрылымы (аймақ, дисклер, саркомерлер, актин, миозин)	10.1.6.1 - көлденең жолақты бұлшықеттердің ультрақұрылымын зерттеу
	Жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттері. Актинге қатысты қаңқа бұлшықет ұлпаларының түрлер	10.1.6.2 - жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшық-тарының ортақ қасиеттерін сипаттау
Биомедицина және биоинформатика	Биомеханиканы робототехникада қолдану. Инженерлік биомеханика (экзоқаңқа, робототехника). Медициналық биомеханика (протездеу). Эргометриялық биомеханика(оптимизация). Модельдеу Жердегі тірі ағзалар қозғалысының биомеханикасын зерттеу"	10.4.4.1-биомеханиканы робототехникада қолданылуын зерттеу
	Жүректің өткізгіш жүйесі. Жүрек автоматиясының механизмі. Жүректегі қозудың өту жылдамды-ғы. Жүрек бұлшықеттерінің жиырылғыштығы. Электрокардио-графия, оның диагностикалық маңызы. Модельдеу "Жүректе өтетін электрлік үрдісті зерттеу"	10.4.4.2- электрокардиограмманы қолдана отырып жүрек автоматиясы механизмін түсіндіру
	Микроағзаларды өндірісте, ауыл шаруашылығында, медицинада, тұрмыста қолданудың артықшылықтары мен кемшіліктері	10.4.3.1 биотехнологияда қолданылатын тірі ағзалардың артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау

Биотехнология	Полимеразды тізбекті реакцияны қолдану. Медициналық диагности-калауда, әкелікті негіздеуде, тұлға-ларды дербестендіру медицинасын-да, гендерді клондауда, дезоксирибонуклеин қышқылысеквенирлеуде мутагенезде полимеразды тізбекті реакцияның маңызы	10.4.3.2 - полимеразды тізбекті реакцияның таксономияда, медицинада мен криминалистикада және, маңызын сипаттау
	Гендік -инженериялық манипуляциялаудың кезеңдері. Гендік инженерияның маңызы	10.4.3.3 - гендік-инженериялық манипуляциялаудың кезеңдерін түсіндіру
	Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың оң және теріс тұстары. Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтары	10.4.3.4-гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтарын талқылау

2) 11-сынып

Бөлімше	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Молекулалық биология және биохимия	Антиденелердің құрылысы мен құрылымы. Антиденелердің арнайылығы (белсенді орталығының). Антиген мен антидененің әрекеттесуі	11.4.1.1 - антиген мен антидененің әрекеттесуін түсіндіру
	Транскрипция. Премрибонуклеин қышқылыпосттранскрипциялық модификациясы. Трансляцияның кезеңдері	11.4.1.2 - нәруыз биосинтезі үдерісіндегі транскрипция мен трансляцияны сипаттау
	Генетикалық кодтың қасиеттері.	11.4.1.3 - генетикалық кодтың қасиеттерін түсіндіру
	Хлоропластың құрылымдық компоненттері және олардың қызметтері. Фотосинтездің пигменттері. Rf мәні. Зертханалық жұмыс "Әртүрлі өсімдік жасушаларында фотосинтездеуші пигменттердің болуын зерттеу"	11.1.2.1 - хлоропластың құрылымы мен қызметі арасындағы өзара байланысты орнату
	Фотосинтездің жарық және қараңғы кезеңі. Кальвин циклы.	11.1.2.2 - фотосинтездің жарық және қараңғы кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру

Қоректену

Фотосинтездің жылдамдығына әсер ететін факторлар. Фотосинтездің шектеуші факторлары: жарық толқынының ұзындығы мен жарық интенсивтілігі, көмірқышқыл газының концентрациясы, температура. Зертханалық жұмыс "Шектеуші факторлардың фотосинтездің интенсивтілігіне әсерін зерттеу"

		факторларын зерттеу және түсіндіру
	Хемосинтез. Фотосинтез бен хемосинтез үдерістерін салыстыру	11.1.2.4- фотосинтез және хемосинтез үдерістерінің ерекшеліктерін салыстыру
Заттардың тасымалдануы	Өсімдіктердегі заттар транслокациясының механизмі	11.1.3.1 - өсімдіктердегі заттар транслокациясы механизмін түсіндіру
	Заттар тасымалдануының симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдары және олардың маңызы	11.1.3.2 - заттар тасымалданудың симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдарының мәнін түсіндіру
	Жасуша мембранасы арқылы заттар тасымалдануының типтері	11.1.3.3 - жасуша мембранасы арқылы заттар тасымалының әр түрлі типтерінің механизмдерін түсіндіру
	Мембраналық потенциалды сақтаудағы белсенді тасымалдың ролі	11.1.3.4 - мембраналық потенциалды сақтаудағы активті тасымалдың маңызын анықтау
2-тоқсан		
Координация және реттелу	Биологиядағы басқару жүйесі. "Басқару жүйесі" ұғымы. Басқару жүйесінің негізгі компоненттері. Температураның/көмірқышқыл газының/оттегі газының деңгейлерінің реттелуі мысалында кері байланыс принципі	11.1.7.1 - биологиядағы басқару жүйесін сипаттау
	Мембраналық рецепторлар арқылы гормондық сигналдардың берілуі. Инсулин мен эстроген мысалдарында гормондардың нысана-жасушаларға әсер ету механизмі	11.1.7.2 - гормондардың әсер ету механизмін түсіндіру
	Өсіргіш заттар. Өсіргіш заттардың өсімдіктерге әсер ету механизмі.	11.1.7.3 - өсімдіктердің өсуіне стимуляторлардың (өсіргіш заттар) әсер ету механизмін түсіндіру
Көбею	Гаметогенез. Адам гаметогенезінің сатылары	11.2.1.1 - адам гаметогенезінің сызбасын талдау
	Сперматогенез бен оогенездің айырмашылықтары. Сперматогенез бен оогенезді салыстыру	11.2.1.2 - сперматогенез бен оогенездің айырмашылығын түсіндіру
Өсу және даму	Бағаналы жасушалар ұғымы және олардың қасиеттері (қайта жаңаруы, жіктелуі). Бағаналы жасушалардың түрлері: эмбрионалды және соматикалық. Практикада қолданылуы. Этикалық аспектісі	11.2.3.1 - бағаналы жасушалардың мамандану үдерісін және олардың практикалық қолданылуын түсіндіру

Тұқым Қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Дезоксирибонуклеин қышқылының кездейсоқ мутациясы. Репликацияның, репарацияның, рекомбинацияның генетикалық үдерістердің қателері	11.2.4.1 - мутациялардың дезоксирибонуклеинқышқылы репарациясы, дезоксирибонуклеин қышқылы рекомбинациясы, дезоксирибонуклеин қышқылы репликациясы арасындағы байланысын сипаттау
	"Адам геномы" жобасы. Адамның геномдық ДНҚ-ін секвенирлеу. Жоба аясында жүргізілген зерттеулердің маңызы	11.2.4.2 - "Адам геномы" жобасының маңызын талқылау
3-тоқсан		
Жасуша лық биология	Жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау. Зертханалық жұмыс "Жасушалардың негізгі компоненттерін микрофотографиялар қолданып сипаттау"	11.4.2.1 - микрофотография қолданып жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау және сипаттау
Биотехнология	Микробиологиялық зерттеулердің кезеңдері. Микроағзалармен жұмыс жасағандағы дезинфекциялау және стерильдеу әдістері. Қоректік орталардың түрлері және оларды әзірлеу. Қоректік орталарға себу тәсілдері мен техникасы. Инкубация. Зертханалық жұмыс "Сүтқышқылды өнімдердің түрлі қоректік ортадағы микрофлорасын зерттеу"	11.4.3.1 - микробиологиялық зерттеу кезеңдерін сипаттау және түсіндіру
	Грамм оң және грамм теріс бактериялар және олардың құрылыс ерекшеліктері. Өкілдері. Зертханалық жұмыс №6 "Бактерияларды Грамм әдісі бойынша бояу"	11.4.3.2 -грамм оң және грамм теріс бактерияларды зерттеу
	"Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылы" ұғымы. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылы алу тәсілдері. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылының қолданылуы. Плазмиданың қасиеттері және олардың генетикалық клондауда қолданылуы. "Клондау" ұғымы	11.4.3.3 - рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылы алу тәсілдерін түсіндіру
	Ағзаларды клондау тәсілдері	11.4.3.4 - ағзаларды клондау тәсілдерін түсіндіру
	"Микроклоналды көбею" ұғымы. Өсімдіктерді микроклоналды	

	көбейтудің кезеңдері мен әдістері. Маңызы	11.4.3.5 - өсімдіктерді микрклоналды көбейту тәсілін сипаттау
	Ферменттердің медицинада, химияда және өнеркәсіпте қолданылуы	11.4.3.6 - ферменттерді медицинада, өнеркәсіпте қолдану мүмкіндігін талқылау
Биомедицина және биоинформатика	Электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсер ету ерекшеліктері	11.4.4.1 - электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсерін түсіндіру
	"Эпигенетика" ұғымы. Эпигенетика туралы жалпы түсініктер. Эпигенетиканың молекулярлық негіздері. Адамдағы эпигенетикалық салдарлар. Эпигенетика және эпигеномика. дезоксирибонуклеин қышқылының метилденуі.	11.4.4.2 - гендердің реттілігін бұзбайтын, гендерді реттеудің механизмін зерттеудегі эпигенетиканың маңызын түсіндіру
	"Биоинформатика" ұғымы. Биоинформатиканың құралдарын зерттеулерге қолдану.	11.4.4.3 - биоинформатиканың ролін сипаттау
	Экстракорпоральды ұрықтандыру әдісі және оның маңызы. Экстракорпоральды ұрықтандырудың этикалық аспектілері	11.4.4.4 -экстракорпоральды ұрықтандыру әдісінің маңызын түсіндіру
	Моноклоналды антиденелердің маңызы. Моноклоналды антиденелердің өндірісі. Моноклоналды антиденелер көмегімен ауруларды диагностикалау және емдеу	11.4.4.5 - ауруларды диагностикалау және емдеуде моноклоналды антиденелерді қолдануды түсіндіру
4-тоқсан		
	Экологиялық пирамидалар. Трофикалық деңгейлер. Қарым-қатынас түрлері. Модельдеу "Қоректік тізбектерде энергияның тасымалдануының сызбасын құрастыру". Экологиялық жағдайлар мен экологиялық есептер шешу	11.3.1.1 - экожүйелердегі трофикалық деңгейлердің сызбасын құрастыру
	Түрлердің алуантүрлілігі. Харди - Вайнбергтің генетикалық тепе-теңдік заңы. Сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін қорғау.	11.3.1.2 - экожүйенің алуан түрлілігі мен тұрақтылығы арасындағы өзара байланысты орнату
	Жергілікті экожүйедегі ағзалардың саны мен таралуын анықтауда түрлі статистикалық әдістерді қолдану. Жергілікті экожүйенің биоалуантүрлі-лігін	

Биосфера, экожүйе, Популяция Түрлердің алуантүрлілігі	анықтауда кездейсоқ іріктеу әдісінің маңызы.	11.3.1.3 - жергілікті экожүйенің биоалуантүрлілігін сипаттау
Экология және адам іс-әрекетінің коршаған ортаға әсері	Ғаламдық жылыну: себептері, салдарлары және шешу жолдары. Модельдеу "Климаттың ғаламдық жылынуын компьютерлік модельдеу"	11.3.2.1 - мүмкін болатын климаттың жаһандық жылыну салдарын болжау
	Қазақстанның экологиялық проблемалары және оларды шешу жолдары	11.3.2.2 - Қазақстанның экологиялық проблемаларын оқып білу және шешу жолдарын ұсыну.

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
19-қосымша
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы "16" қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
115-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Биология" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. "Биология" оқу пәнінің мақсаты – білім алушылардың заман талаптарына сай білімдері мен біліктерін дамыту; өмірдің мәнін, дамуын, оның түрлі ұйымдасу деңгейлерінде көрініс табуын түсіну; өмірдің ең басты құндылық ретіндегі маңызын түсінетін жан-жақты дамыған тұлғаны дайындау.

3. Міндеттері:

1) табиғаттың даму заңдарын түсінуге негізделе отырып, адамның табиғаттағы рөлін анықтайтын маңызды биологиялық білімдер мен біліктер ауқымын кеңейту;

2) табиғаттың даму және тіршілігін жалғастыру заңдарын жаңа білімдерді алу, оларды ары қарай дамыту және тереңдету негізі және құралы ретінде пайдалану;

3) жүйені меңгеру барысында ғылым білім мен дүниетаным негіздерін; шығармашылық дербестік пен сын тұрғысынан ойлау қабілетін; зерттеушілік дағдыларын қалыптастыру;

4) әдеп мәселелерімен және қоғамның әлеуметтік өмірі мен еңбек әрекетіне тікелей қатысумен байланысты қоршаған шынайылықта еркін бағдарлануға мүмкіндік беретін, бастамашыл тұлғаның қасиеттерін дамыту;

5) білім алушылардың білім алуды және өздігінен білім алуды жалғастыруы үшін қажетті зияткерлік біліктерді дамыту.

2-тарау. "Биология" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Биология" оқу пәнінің мазмұны

4. "Биология" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі (төмендетілген оқу жүктемесімен):

- 1) 10-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 72 сағатты;
- 2) 11-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 72 сағатты құрайды.

5. Оқу пәнінің мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері;
- 2) көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму;
- 3) ағза мен қоршаған орта;
- 4) қолданбалы кіріктірілген ғылымдар.

6. "Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) тірі ағзалардың көптүрлілігі;
- 2) қоректену;
- 3) заттардың тасымалдануы;
- 4) тыныс алу;
- 5) бөліп шығару;
- 6) қозғалыс;
- 7) координация және реттелу.

7. "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) көбею;
- 2) жасушалық айналым;
- 3) өсу және даму;
- 4) тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары;
- 5) селекция негіздері;
- 6) эволюциялық даму.

8. "Ағза мен қоршаған орта" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) биосфера, экожүйе, популяция;
- 2) адам қызметінің қоршаған ортаға әсері.
9. "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:
 - 1) молекулалық биология мен биохимия;
 - 2) жасушалық биология;
 - 3) микробиология және биотехнология;
 - 4) биомедицина және биоинформатика.

10. 10-сыныпқа арналған "Биология" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) "Тірі ағзалардың әртүрлілігі". Жер бетінде тіршіліктің қалыптасу кезеңдері. Филогенетикалық шежіре ағашы. Кладограммалар. Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың айырмашылығы. Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың эволюциялық маңызы.

2) "Заттардың тасымалдануы". Беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасының диффузия жылдамдығына әсері. Эритроцит жасушасы беттік аудан мөлшерінің, көлемге қатынасының маңызы.

Зертханалық жұмыс "Жасушаның беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасын анықтау".

3) Пассивті тасымалдау механизмі: қарапайым диффузия, жеңілдетілген диффузия. Белсенді тасымалдың механизмі.

4) "Тыныс алу". Аденозинтүшфосфаттың (АТФ) құрылысы мен қызметі. Аденозинтүшфосфаттың синтезі: глюкозаның анаэробты және аэробты ыдырау кезеңдері. Метаболизм түрлері. Энергетикалық алмасу кезеңдері. Митохондрияның құрылымы мен қызметтері. Митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысы.

5) "Бөліп шығару". Су мөлшерінің реттелуі. Нысана мүшелер. Әсер ету эффектісі. Гипофункция. Гиперфункция. Адам денесіндегі қан мен басқа сұйықтықтарды жасанды тазарту. Диализ әсерінің себептері. Диализ әдістері: перитонеальды, гемодиализ. Созылмалы бүйрек жетіспеушілігі. Диализ және бүйрек трансплантациясы. Артықшылықтары мен кемшіліктері.

6) "Қозғалыс". Көлденең жолақты бұлшықет ұлпаларының құрылысы. Миофибрилла құрылымы (саркомерлер, актин, миозин т.б.). Жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін, орналасуы мен құрылысы.

7) "Координация және реттеу". Орталық жүйке жүйесінің құрылысы. Мидың құрылысы мен қызметтері. Жұлынның құрылысы мен. Механорецепторлардың түрлері. Пачини денешігі мысалында рецепторлардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беру реакциясы.

8) "Жасушалық цикл" Өсімдіктер мен жануарлардағы гаметогенез. Гаметалар. Гаметогенез кезеңдері. Өсімдіктердегі спорогенез және гаметогенез. Ісіктің пайда

болуы. Обыр алды жағдайлардың туындауына әсер етуші факторлар. Қартаю. Қартаю үрдісі туралы теориялар.

9) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Модификациялық өзгергіштік. Белгілердің өзгеруіндегі вариациялық қатарлар.

Зертханалық жұмыс "Вариациялық қатар мен қисыққа құрылған модификациялық өзгергіштікті зерттеу".

10) Белгілердің тұқым қуалауындағы цитологиялық негіздер. Дигибридті будандастыру кезіндегі хромосомалардың тәуелсіз ажырауы. Жынысқа тіркес тұқым қуалау.

Есептер шығару.

11) Тұқымқуалаушылықтың хромосомалық теориясы. Кроссинговер нәтижесінде белгілердің тұқымқуалау заңдылықтарының бұзылуы. Аллельді және аллельді емес гендердің өзара әрекеттесуі. Көптік аллельділік. Комплиментарлық. Полимерия. Кенеттен және индукцияланған мутация. Гендік, хромосомалық, геномдық мутациялар. Модельдеу "Адам кариограммасын құру. Геномдық мутацияны оқып білу". Хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адамның хромосомдық аурулары.

12) "Селекция негіздері". Селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдері. Гибридизация (будандастыру). Полиплоидия. Жасанды мутагенез.

13) "Эволюциялық даму". Тұқымқуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланыс. Тұқымқуалайтын өзгергіштік – эволюция негізі. Комбинативтік өзгергіштік, мутациялар. Табиғи сұрыпталу. Тіршілік үшін күрес. Гендер дрейфі. Популяциялық толқындар. Эволюцияның дәлелдемелері: молекулалық-генетикалық, салыстырмалы-анатомиялық, эмбриологиялық, палеонтологиялық, биогеографиялық, биохимиялық дәлелдемелер. Түр түзілудің механизмі. Түр түзілудің оқшаулаушы механизмі. Түртүзілудегі репродуктивті оқшаулану. Антропогенез кезеңдері. Проантроптар. Архантроптар. Палеоантроптар. Неоантроптар.

14) "Молекулалық биология және биохимия". Жердегі тіршілік үшін судың маңызы. Көмірсуларды жіктеу: моносахаридтер, дисахаридтер, полисахаридтер. Химиялық құрылымы. Көмірсулардың қасиеті және қызметтері. Липидтердің құрылымдық компоненттері. Майлардың химиялық құрылысы мен қызметтері. Нәруыздарды құрамы (жай, күрделі) және қызметі бойынша жіктеу. Нәруыздардың құрылымдық деңгейлері мен құрылысы. Нәруыз денатурациясы мен ренатурациясы.

Зертханалық жұмыс "Нәруыздардың құрылымына әртүрлі жағдайлардың әсері (температура, рН)".

15) Биологиялық нысандарда нәруыздың болуы.

Зертханалық жұмыс "биологиялық нысандарда нәруыздың болуын анықтау".

16) Дезоксирибонуклеин қышқылы молекуласының қызметі. Репликация механизмі. Дезоксирибонуклеин қышқылы. Мезелсон мен Сталь тәжірибесі. Чаргафф ережесі.

Рибонуклеин қышқылы (РНҚ) молекуласының құрылысы мен қызметтері. Матрицалық рибонуклеин қышқылы. Рибосомалық рибонуклеин қышқылы. Транспорттық рибонуклеин қышқылы. Рибонуклеин қышқылы және дезоксирибонуклеин қышқылы молекулалары құрылысының ұқсастықтары мен айырмашылықтары.

17) "Жасушалық биология". Жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктері. Жасушаның негізгі компоненттері: жасуша қабырғасы, плазмалық мембрана, цитоплазма және оның органоидтары (мембранасыз, бірмембраналы және қосмембраналы). Ядро. Жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері. Жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланыс. Жасуша мембранасының сұйық-мозаикалық моделі. Мембраналық нәруыздардың, фосфолипидтердің, гликопротеиндердің, гликолипидтердің, холестеролдың қызметі.

Зертханалық жұмыс "Жасуша мембранасына әртүрлі жағдайлардың әсері".

18) "Биотехнология" Микроағзаларды өндірісте, ауыл шаруашылығында, медицинада, тұрмыста қолданудың артықшылықтары мен кемшіліктері. Полимеразды тізбекті реакцияны (ПТР) қолдану. Медициналық диагностикалауда, әкелікті негіздеуде, тұлғаларды дербестендіру медицинасында, гендерді клондауда, дезоксирибонуклеин қышқылы секвенирлеуде мутагенезде полимеразды тізбекті реакцияның маңызы. Гендік -инженериялық манипуляциялаудың кезеңдері. Гендік инженерияның маңызы. Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың оң және теріс тұстары. Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтары.

19) "Биомедицина и биоинформатика". Биомеханиканы робототехникада қолдану. Инженерлік биомеханика (экзоқаңқа, робототехника т.б.). Медициналық биомеханика (протездеу т.б. Эргометриялық биомеханика (оптимизация т.б.) Жүрек автоматиясының механизмі. Жүрек бұлшықеттерінің жиырылғыштығы. Электрокардиография, оның диагностикалық маңызы.

11. 11-сыныпқа арналған "Биология" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) "Қоректену". Хлоропластың құрылымдық компоненттері және олардың қызметтері. Фотосинтездің пигменттері.

Зертханалық жұмыс "Әртүрлі өсімдік жасушаларында фотосинтездеуші пигменттердің болуын зерттеу".

2) Фотосинтездің жарық кезеңі. Фотофосфорлану. Фотосинтездің қараңғы кезеңі. Кальвин циклі. Фотосинтездің жылдамдығына әсер ететін факторлар. Фотосинтездің шектеуші факторлары: жарық толқынының ұзындығы немесе жарық интенсивтілігі, көмірқышқыл газының концентрациясы, температура.

Зертханалық жұмыс "Шектеуші факторлардың фотосинтездің интенсивтілігіне әсерін зерттеу".

3) Хемосинтез. Фотосинтез бен хемосинтез үдерістерін салыстыру.

4) "Заттардың тасымалдануы". Заттар тасымалдануының симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдары және олардың маңызы. Жасуша мембранасы арқылы заттар тасымалдануының типтері. Натрий-калий сорғысы белсенді тасымал механизмінің мысалы ретінде. Мембраналық потенциалды сақтаудағы белсенді тасымалдың ролі. Су потенциалы.

Зертханалық жұмыс "Түрлі концентрациялы тұз ерітінділеріндегі жасушалардың су потенциалын анықтау".

5) "Координация және реттеу". Биологиядағы басқару жүйесі. "Басқару жүйесі" ұғымы. Температураның/көмірқышқыл газының/оттегі газының деңгейлерінің реттелуі мысалында кері байланыс принципі. Гормондардың әсер ету механизмі. Инсулин мен эстроген мысалдарында гормондардың нысана-жасушаларға әсер ету механизмі. Өсіргіш заттар. Өсіргіш заттардың өсімдіктерге әсер ету механизмі. Ауксин әсері.

Зертханалық жұмыс "Ауксиннің тамырдың өсуіне ықпал етуі".

6) "Көбею". Гаметогенез. Адам гаметогенезінің сатылары. Сперматогенез бен оогенезді салыстыру.

7) "Өсу және даму". Бағаналы жасушалар ұғымы және олардың қасиеттері (қайта жаңаруы, жіктелуі). Бағаналы жасушалардың түрлері: эмбрионалды және соматикалық. Практикада қолданылуы. Этикалық аспектісі.

8) "Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары". Дезоксирибонуклеин қышқылының кездейсоқ мутациясы. генетикалық үдеріс кателері: репликация және рекомбинация. Халықаралық "Адам геномы" жобасы. Адамның геномдық дезоксирибонуклеин қышқылының секвенирлеу. Жоба аясында жүргізілген зерттеулердің маңызы.

9) "Биосфера, экожүйе, популяция". Түрлердің биоалуантүрлілігі мен экожүйенің тұрақтылығының арасындағы байланыс. Түрлердің биоалуантүрлілігі. Харди - Вайнбергтің генетикалық тепе-теңдік заңы. Сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін қорғау. Жергілікті экожүйедегі ағзалардың саны мен таралуын анықтауда түрлі статистикалық әдістерді қолдану. Жергілікті экожүйенің биоалуантүрлілігін анықтауда кездейсоқ іріктеу әдісінің маңызы.

Зертханалық жұмыс "Талдаудың статистикалық әдістерін қолдану арқылы өз аймағының экожүйесінің жағдайын анықтау".

10) "Экология және адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсері". Ғаламдық жылыну: себептері, салдарлары және шешу жолдары. Модельдеу "климаттың ғаламдық жылынуының компьютерлік моделі". Қазақстанның экологиялық проблемалары және оларды шешу жолдары.

11) "Молекулалық биология және биохимия". Антиденелердің құрылысы мен құрылымы. Антиген мен антидененің әрекеттесу механизмі. Фермент пен субстраттың

өзара әрекеттесуі. Ферментативті катализде белсенді орталықтың рөлі. Ферменттердің иммобилизациясы;

Зертханалық жұмыс "Иммобилизациялаудың ферменттердің белсенділігіне әсерін зерттеу".

12) Транскрипция. Трансляцияның кезеңдері. Генетикалық кодтың қасиеттері: үшөрімділігі, көптігі, әмбебаптығы, бірін-бірі жаппайтындығы.

13) "Жасушалық биология". Жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау.

Зертханалық жұмыс "Жасушалардың негізгі компоненттерін микрофотографиялар қолданып сипаттау".

14) Органелдердің сызықтық ұлғаюын есептеу. Оптикалық және электронды микроскоптардың үлкейту және айқындау мүмкіндіктері арасындағы айырмашылықтар

15) "Биотехнология". Грамм оң және грамм теріс бактериялар және олардың құрылыс ерекшеліктері. "Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылы" ұғымы. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылын алу тәсілдері. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылының қолданылуы. "Клондау" ұғымы. Ағзаларды клондау тәсілдері. "Микроклондау арқылы көбейту" ұғымы. Микроклондау арқылы көбейтудің кезеңдері мен әдістері. Маңызы. Ферменттердің медицинада, химияда және өнеркәсіпте қолданылуы.

16) "Биомедицина және биоинформатика". Электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсер ету ерекшеліктері. "Биоинформатика" ұғымы. Биоинформатиканың құралдарын зерттеулерге қолдану. Экстрокорпоральды ұрықтандыру (ЭҚҰ) әдісі және оның маңызы. Экстрокорпоральды ұрықтандырудың этикалық аспектілері. Моноклоналды антиденелердің маңызы. Моноклоналды антиденелердің өндірісі. Моноклоналды антиденелер көмегімен ауруларды диагностикалау және емдеу.

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі

12. Бағдарламадағы оқу мақсаттары кодтауды қамтиды. Кодтың бірінші саны сыныпты, екінші және үшінші сандарды – бағдарламаның бөлімі мен бөлімін, төртінші сан осы бөлімдегі оқу мақсатының нөмірленуін көрсетеді. Мысалы, кодтауда 10.1.1.1 " 10" – сынып, "1.1" – бөлім және кіші бөлім, "1" – оқу мақсатын нөмірлеу.

13. Оқу мақсаттары жүйесі әр сынып үшін бөлімдер бойынша боялған.

Бөлім	Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
		10-сынып	11-сынып
	1.1	10.1.1.1 - жер бетінде тіршіліктің қалыптасу кезеңдерін және сызбаларын сипаттау	

	Тірі организмдердің әртүрлілігі	10.1.1.2 - кладограммалар мен филогенетикалық ағаштарды түсіндіріп беру	
	1.2 Қоректену		<p>11.1.2.1. - хлоропластың құрылымы мен қызметі арасындағы өзара байланысты орнату;</p> <p>11.1.2.2 - фотосинтездің жарық кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру;</p> <p>11.1.2.3 - фотосинтездің қараңғы кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру;</p> <p>11.1.2.4 - фотосинтездің шектеуші факторларын зерттеу және түсіндіру;</p> <p>11.1.2.5 - фотосинтез және хемосинтез процестерінің ерекшеліктерін салыстыру</p>
1. Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері	1.3 Заттардың тасымалдануы	<p>10.1.3.1.- беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасының мәнін есептеу және олардың заттарды тасымалдауға қатысты маңызын түсіндіру;</p> <p>10.1.3.2 - пассивті және активті тасымалдау механизмдерін салыстыру</p>	<p>11.1.3.1 - заттар тасымалданудың симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдарының мәнін түсіндіру;</p> <p>11.1.3.2 - натрий-калий сорғысы мысалында белсенді тасымалды түсіндіру;</p> <p>11.1.3.3 - түрлі концентрациялы тұз ерітінділеріндегі жасуша-лардың су потенциалын зерттеу</p>
	1.4 Тыныс алу	<p>10.1.4.1 - аденозинүшфосфаттың (АТФ) құрылысы мен қызметтерін сипаттау;</p> <p>10.1.4.2 - анаэробты және аэробты тыныс алу барысындағы аденозинүшфосфаттың синтезін салыстыру;</p> <p>10.1.4.3 - метоболизмнің түрлерін сипаттау;</p> <p>10.1.4.4 - энергетикалық алмасу кезеңдерін сипаттау</p>	

		10.1.4.5 - митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысты орнату	
	1.5 Бөліп шығару	10.1.5.1 - су мөлшерін реттеудегі антидиурети-калық гормонның (АДГ) рөлін түсіндіру; 10.1.5.2 - диализ механизмін түсіндіру; 10.1.5.3 - бүйрек трансплантациясы мен диализдің артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау	
	1.6 Қозғалыс	10.1.6.1 - көлденең жолақты бұлшықеттердің құрылымы мен бұлшықеттің жиырылу механизмін арасындағы байланысты түсіндіру; 10.1.6.2 - жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін, орналасуы мен құрылысының байланысын орналастыру	
	1.7 Координация және реттеу	10.1.7.1 - жұлын мен мидың құрылысы мен қызметтерін оқып білу; 10.1.7.2 - механорецептор-лардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беруін (Пачини денешігі) сипаттау; 10.1.7.3 - синапстың құрылысы мен қызметі арасындағы байланысты орнату	11.1.7.1 - биологиядағы басқару жүйесін сипаттау; ; 11.1.7.2 - гормондардың әрекет ету механизмін түсіндіру; 11.1.7.3 - өсімдіктердің өсуіне стимуляторлардың (өсуді тездететін) әсер етуін зерттеу
	2.1 Көбею		11.2.1.1. - адам гаметогенезін түсіндіру; 11.2.1.2 - сперматогенез бен оогенездің айырмашылығын түсіндіру
		10.2.2.1 - өсімдіктер мен жануарлардағы	

2 Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму	2.2 Жасушалық цикл	гаметалардың қалыптасу ерекшелігін түсіндіру; 10.2.2.2 - жасушалардың бақылауға бағынбайтын бөлінуі нәтижесінде обырдың түзілуін түсіндіру; 10.2.2.3 - картаю үдерісін түсіндіру	
	2.3 Өсу және даму		11.2.3.1 - бағаналы жасуша-лардың мамандану үдерісін және олардың практикалық қолданылуын түсіндіру
	2.4 Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	10.2.4.1 - модификациялық өзгергіштіктің заңдылықтарын зерттеу; 10.2.4.2 - дигибридті будандастыру, жыныспен тіркескен тұқым қуалаудың цитологиялық негіздерін есептер шығаруда қолдану; 10.2.4.3 - аллельді және аллельді емес гендердің өзара әрекеттесуін салыстыру; 10.2.4.4 - мутация типтері мен мутагенез себептерін зерттеу; 10.2.4.5 - хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адамның хромосомдық ауруларын (аутосомдық және жыныстық) сипаттау	11.2.4.1 - мутациялардың ДНҚ репликациясы арасындағы байланысын табу 11.2.4.2 - Халықаралық "Адам геномы" жобасының маңызын талқылау
	2.5 Селекция негіздері	10.2.5.1 - селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдердің зерттеу	
	2.6 Эволюциялық даму	10.2.6.1 - тұқымқуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланысты түсіндіру; 10.2.6.2 - эволюцияның дәлелдемелерін талдау;	

		10.2.6.3 - эволюцияның дәлелдемелерін оқып-білу; 10.2.6.4 - антропогенездің кезеңдерін атау	
3. Ағза мен қоршаған орта	3.1 Биосфера, экожүйе, популяция		11.3.1.1 - экожүйенің алуан түрлілігі мен тұрақтылығы арасындағы өзара байланысын орнату ; 11.3.1.2 - өз аймағының экожүйесін статистикалық талдау әдістерін қолданып зерттеу
	3.2 Адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсері		11.3.2.1 - мүмкін болатын климаттың жаһандық жылыну салдарын болжау; 11.3.2.2 Қазақстанның экологиялық проблемаларының шешу жолдарын ұсыну
			11.4.1.1 - антиген мен антидененің әрекеттесуін түсіндіру; 11.4.1.2 - фермент-субстрат комплексінің түзілу механизмін түсіндіру; 11.4.1.3 - нәруыз биосинтезі үдерісінің кезеңдерін сипаттау;
		10.4.1.1 - Жердегі тіршілік үшін судың іргелі маңызын түсіндіру; 10.4.1.2 - көмірсуларды құрылымы, құрамы және	

4. Қолданбалы
кіріктірілген ғылымдар

4.1 Молекула
лық биология және
биохимия

қызметтері бойынша
жіктеу;
10.4.1.3 - майлардың
химиялық құрылысы мен
қызметтерін сипаттау;
10.4.1.4 - нәруыздарды
олардың құрылымы,
құрамы, атқаратын
қызметтері бойынша
жіктеу,
10.4.1.5 - түрлі
жағдай-лардың
нәруыздар құрылымына
әсерін зерттеу;
10.4.1.6 - биологиялық
нысандарда нәруыздың
болуын анықтау;
10.4.1.7 - Чаргафф
ережелері негізінде
дезоксирibo-нуклеин
қышқылы репликациясы
үдерісін сипаттау;
10.4.1.8 - рибонуклеин
қышқылы типтерінің
құрылысы мен
қызметтерін ажырату;
10.4.1.9 – рибонуклеин
қыш-қылы және
дезоксирibo-нуклеин
қышқылы
молекулаларының
құрылысын салыстыру

11.4.1.4 - генетикалық

		кодтың қасиеттерін түсіндіру
4.2 Жасушалық биология	<p>10.4.2.1 - электронды микроскоп арқылы көрінетін жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктерін түсіндіру;</p> <p>10.4.2.2 - жасуша мембранасының сұйық кристалды моделін пайдаланып, жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланысты орнату</p>	<p>11.4.2.1 - микрофотография қолданып жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау және сипаттау</p> <p>11.4.2.2 - жасушалардың компоненттерінің нақты мөлшерін анықтау</p>
4.3 Биотехнология	<p>10.4.3.1 - биотехнологияда қолданылатын тірі ағзалардың артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау;</p> <p>10.4.3.2 - полимеразды тізбекті реакцияның таксономияда, медицина мен криминалистикадағы маңызын сипаттау;</p> <p>10.4.3.3 - рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылын алу тәсілдерін түсіндіру;</p> <p>10.4.3.4 - гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың этикалық тұрғыдан талқылау</p>	<p>11.4.3.1 - грамм "оң" және грамм "теріс" бактерияларды зерттеу;</p> <p>11.4.3.2 - рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылын алу тәсілдерін түсіндіру;</p> <p>11.4.3.3 - ағзаларды клондау тәсілдерін түсіндіру;</p> <p>11.4.3.4 - ферменттерді медицинада, өнеркәсіпте қолдану мүмкіндігін талқылау;</p>
4.4 Биомедицина және биоинформатика	<p>10.4.4.1- биомеханиканы робототехникада қолдалынуын зерттеу;</p> <p>10.4.4.2 - электрокардиограмманы қолдана отырып жүрек автоматиясы механизмін түсіндіру</p>	<p>11.4.4.1 - электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсерін түсіндіру;</p> <p>11.4.4.2 - биоинформатиканың рөлін сипаттау;</p> <p>11.4.4.3 - экстракорпоральды ұрықтандыру (ЭҚҰ) әдісінің маңызын түсіндіру;</p> <p>11.4.4.4 - ауруларды диагностикалау және</p>

емдеуде моноклональды
антиденелерді қолдануды
түсіндіру

14. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

15. Осы оқу бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Биология" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

3-параграф. Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "Биология" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып

Бөлімше	Тақырып	Оқыту мақсаттары
1- тоқсан		
Молекулалық биология және биохимия	Жердегі тіршілік үшін судың маңызы.	10.4.1.1 - Жердегі тіршілік үшін судың іргелі маңызын түсіндіру
	Көмірсуларды жіктеу: моносахаридтер, дисахаридтер, полисахаридтер. Химиялық құрылымы. Көмірсулардың қасиеті және қызметтері.	10.4.1.2 - көмірсуларды құрылымы, құрамы және қызметтері бойынша жіктеу
	Липидтердің құрылымдық компоненттері. Майлардың химиялық құрылысы мен қызметтері.	10.4.1.3 - майлардың химиялық құрылысы мен қызметтерін сипаттау
	Нәруыздарды құрамы (жай, күрделі) және қызметі бойынша жіктеу. Нәруыздардың құрылымдық деңгейлері мен құрылысы. Нәруыз денатурациясы мен ренатурациясы. Зертханалық жұмыс "Нәруыздардың құрылымына әртүрлі жағдайлардың әсері (температура, рН)".	10.4.1.4 - нәруыздарды олардың құрылымы, құрамы, атқаратын қызметтері бойынша жіктеу
		10.4.1.5 - түрлі жағдайлардың нәруыздар құрылымына әсерін зерттеу
	Биологиялық нысандарда нәруыздың болуы. Зертханалық жұмыс "Биологиялық нысандарда нәруыздың болуын анықтау".	10.4.1.6 - биологиялық нысандарда нәруыздың болуын анықтау
	Репликация механизмі. ДНҚ. Мезелсон мен Сталь тәжірибесі. Чаргафф ережесі.	10.4.1.7 – дезоксирибонуклеин қышқылы репликациясы үдерісін сипаттау
	РНҚ молекуласының құрылысы мен қызметтері. Матрицалық (акпараттық) рибонуклеин қышқылы. Рибосомалық	

	рибонуклеин қышқылы. Транспорттық рибонуклеин қышқылы.	10.4.1.8 - рибонуклеин қышқылы типтерінің құрылысы мен қызметтерін ажырату
	рибонуклеин қышқылы және дезоксирибонуклеин қышқылы молекулалары құрылысынның ұқсастықтары мен айырмашылықтары.	10.4.1.9 - рибонуклеин қышқылы және дезоксирибонуклеин қышқылы молекулаларының құрылысын салыстыру
Жасушалық биология	Жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктері. Жасушаның негізгі компоненттері: жасуша қабырғасы, плазмалық мембрана, цитоплазма және оның органоидтары (мембранасыз, бірмембраналы және қосмем-браналы). Ядро. Жасуша-ның негізгі компоненттерінің қызметтері.	10.4.2.1 - электронды микроскоп арқылы көрінетін жасуша органоидтерінің құрылысы мен қызметтерінің ерекшеліктерін түсіндіру
	Жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланыс. Жасуша мембранасының сұйық - мозаикалық моделі. Мембраналық нәруыздардың, фосфолипид-тердің, гликопротеиндердің, гликолипидтердің, холестеролдың қызметі. Зертханалық жұмыс "Жасуша мембранасына әртүрлі жағдайлардың әсері". Бактерия, саңырауқұлақ., өсімдік және жануар жасушаларының құрылым ерекшеліктері мен қызметтері.	10.4.2.2 - жасуша мембрана-сының сұйық кристалды моделін пайдаланып, жасуша мембранасының құрылымы, қасиеттері және қызметтері арасындағы байланысты орнату
2- тоқсан		
Заттардың тасымалдануы	Беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасының диффузия жылдамдығына әсері. Эритроцит жасушасы беттік аудан мөлшерінің, көлемге қатынасының маңызы. Зертханалық жұмыс "Жасушаның беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасын анықтау".	10.1.3.1 - беттік аудан мөлшерінің көлемге қатынасының мәнін есептеу
	Пассивті тасымалдау механизмі: қарапайым тасымал, мембраналық каналдар арқылы диффузия, жеңілдетілген диффузия Белсенді тасымалдау механизмі	10.1.3.2 - пассивті және активті тасымалдау механизмдерін салыстыру
	Аденозинүшфосфор қышқылының құрылысы мен қызметі	10.1.4.1 - аденозинүшфосфор қышқылының құрылысы мен қызметтерін сипаттау

Тыныс алу	Аденозинүшфосфор қышқылының синтезі: глюкозаның анаэробты және аэробты ыдырау кезеңдері.	10.1.4.2 - анаэробты және аэробты тыныс алу барысындағы аденозинүш-фосфор қышқылы синтезін салыстыру
	Метаболизм түрлері. Энергетикалық алмасу кезеңдері.	10.1.4.3 - метоболизмнің түрлерін атау 10.1.4.4 - энергетикалық алмасу кезеңдерін сипаттау
	Митохондрияның құрылымы мен қызметтері. Митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысы.	10.1.4.5 - митохондрия құрылымдары мен жасушалық тынысалу үдерістерінің өзара байланысты орнату
Бөліп шығару	Су мөлшерін реттеу. Нысана мүшелер. әсер ету эффектісі. Гипофункция. Гиперфункция.	10.1.5.1 - су мөлшерін бақы-лаудағы антидиуретикалық гормонның (АДГ) ролін түсіндіру
	Адам денесіндегі қан мен басқа сұйықтықтарды жасанды тазарту. Диализ әсерінің себептері,. Диализ әдістері: перитонеальды, гемодиализ.	10.1.5.2 - диализ механизмін түсіндіру
	Созылмалы бүйрек жетіспеушілігі . Диализ және бүйрек трансплантациясы. Артықшылықтары мен кемшіліктері.	10.1.5.3 - бүйрек трансплан-тациясы мен диализдің артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау
3 тоқсан		
Жасушалық цикл	Өсімдіктер мен жануарлардағы гаметогенез. Гаметалар. Гаметогенез кезеңдері. Өсімдіктердегі спорогенез және гаметогенез.	10.2.2.1 - өсімдіктер мен жануарлардағы гаметалардың қалыптасу ерекшелігін түсіндіру
	Онкологиялық жаңа түзілулердің пайда болуы. Обыралды жағдайлардың туындауына әсер етуші факторлар	10.2.2.2 - жасушалардың бақылауға бағынбайтын бөлінуі нәтижесінде обырдың түзілуін түсіндіру
	Қартаю. Қартаю үрдісі туралы теориялар	10.2.2.3 - қартаю үдерісін түсіндіру
	Модификациялық өзгергіштік. Белгілердің өзгеруіндегі вариациялық қатарлар. Зертханалық жұмыс " Вариациялық қатар мен қисыққа құрылған модификациялық өзгергіштікті зерттеу".	10.2.4.1 - модификациялық өзгергіштіктің заңдылықтарын зерттеу
	Белгілердің тұқымқуалауындағы цитологиялық негіздер. Дигибридті будандастыру кезіндегі хромосомалардың тәуелсіз ажырауы Жыныспен	10.2.4.2 - дигибридті будандастыру; жыныспен тіркескен тұқым қуалаудың цитологиялық негіздерін есептер шығаруда қолдану

Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	тіркесіп тұқым қуалау. Есептер шығару.	10.2.4.3 - жыныспен тіркескен тұқым қуалауға есептер шығару
	Аллельді және аллельді емес гендердің өзара әрекеттесуі. Комплиментарлық. Полимерия, көп аллелділік. Кодоминанттылық. Көп аллельділік.	10.2.4.4 - аллельді және аллельді емес гендердің өзара әрекеттесуін салыстыру
	Кенеттен және индукцияланған мутация. Гендік, хромосомалық, геномдық мутациялар. Модельдеу "Адам кариогаммасын құру. Геномдық мутацияны оқып білу".	10.2.4.5 - мутагенез себептерін және мутация түрлерін зерттеу
	Хромосомалар санының ауытқуына байланысты адамның хромосомалық аурулары	10.2.4.6 - хромосомалар санының ауытқуымен байланысты адамның хромосомдық ауруларын (аутосомдық және жыныстық) сипаттау
Эволюциялық даму Селекция негіздері. Тірі ағзалардың алуантүрлілігі	Кладограммалар. Түсінік "Соңғы әмбебап жалпы ата тек". Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың айырмашылығы. Кладограммалар мен филогенетикалық ағаштардың эволюциялық маңызы.	10.1.1.1 - Жер бетінде тіршіліктің қалыптасу кезеңдерін және сызбаларын сипаттау 10.1.1.2 кладограммалар мен филогенетикалық ағаштарды түсіндіріп беру
	Селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдері. Гибридизация (будандастыру). Полиплоидия. Жасанды мутагенез.	10.2.5.1 - селекция әдістері арқылы ауыл шаруашылық өсімдіктері мен жануарлардың қолтұқымдарын жақсарту тәсілдердің зерттеу
	Тұқымқуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланыс. Тұқымқуалайтын өзгергіштік – эволюция негізі. Комбинативтік өзгергіштік, мутациялар. Табиғи сұрыпталу. Тіршілік үшін күрес. Гендер дрейфі. Популяциялық толқындар.	10.2.6.1 - тұқымқуалайтын өзгергіштік пен эволюция арасындағы өзара байланысты түсіндіру
	Эволюцияның дәлелдемелері. Салыстырмалы-анатомиялық, молекулалық – генетикалық эмбриологиялық, палеонтологиялық, биогеографиялық, биохимиялық, дәлелдемелер.	10.2.6.2 - эволюцияның дәлелдемелерін талдау
	Түр түзілудің механизмі. Түр түзілудің оқшаулаушы механизмі. Түртүзілудегі репродуктивті оқшаулану. Полиплоидия және гибридизация.	10.2.6.3 - түр түзілудің негізгі механизмдерін жіктеу

	Антропогенез кезеңдері. Проантроптар. Архантроптар. Палеоантроптар. Неоантроптар	10.2.6.4 - антропогенездің кезеңдерін атау
4 -тоқсан		
Координация және реттеу	Орталық жүйке жүйесінің құрылысы. Мидың құрылысы мен қызметтері. Жұлынның құрылысы мен қызметтері.	10.1.7.3 - жұлын мен мидың құрылысы мен қызметтерін оқып білу
	Холинергиялық синапстың құрылысы мен қызметі арасындағы байланыс. Холинергиялық синапстың мысалында синапстық берілудің механизмі	10.1.7.4 - синапстың құрылысы мен қызметі арасындағы байланысты орнату
	Механорецепторлардың түрлері. Пачини денешігі мысалында рецепторлардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беру реакциясы.	10.1.7.5 – механорецептор-лардың тітіркендіргіштің өзгерісіне жауап беруін сипаттау
Қозғалыс	Көлденең жолақты бұлшықет ұлпаларының құрылысы. Миофибрилла құрылысы (саркомерлер, актин, миозин т.б.). Бұлшықет талшықтарының жиырылу механизмі.	10.1.6.1 - көлденең жолақты бұлшықеттердің құрылымы мен бұлшықеттің жиырылу механизмінің өзара байланысын түсіндіру
	Жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін, орналасуы мен құрылысы.	10.1.6.2 - жылдам және баяу жиырылатын бұлшықет талшықтарының ортақ қасиеттерін , орналасуы мен құрылысының байланысын орналастыру
Биофизика	Биомеханиканы робототехникада қолдану. Инженерлік биомеханика (экзоқаңқа, робототехника т.б.). Медициналық биомеханика (протездеу т.б. Эргометриялық биомеханика (оптимизация т.б.)	10.4.4.1 - биомеханиканы робототехникада қолданылуын зерттеу
	Жүрек автоматиясының механизмі . Жүректегі қозудың өту жылдамдығы. Жүрек бұлшықеттерінің жиырылғыштығы. Электрокардиография, оның диагностикалық маңызы.	10.4.4.2 - электрокардио-грамманы қолдана отырып жүрек автоматиясы механизмін түсіндіру
	Микроағзаларды өндірісте, ауыл шаруашылығында, медицинада, тұрмыста қолданудың артықшылықтары мен кемшіліктері. Гендік инженерияның маңызы.	10.4.3.1 - биотехнологияда қолданылатын тірі ағзалардың артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау
	Полимеразды тізбекті реакцияны қолдану. Медициналық диагностикалауда, әкелікті	

Биотехнология	негіздеуде, тұлғаларды дербестендіру медицинасында, гендерді клондауда, Дезоксирибонуклеин қышқылын секвенирлеуде мутагенезде полимеразды тізбекті реакцияның маңызы.	10.4.3.2 - полимеразды тізбекті реакцияның таксономияда, медицинада мен криминалистикада және маңызын сипаттау
	Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың оң және теріс тұстары. Гендік модификацияланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтары.	10.4.3.3 - гендік модификация-ланған ағзаларды қолданудың этикалық сұрақтарын талқылау

2) 11- сынып

Бөлімше	Тақырып	Оқыту мақсаттары
1 - тоқсан		
Молекулярлық биология және биохимия	Антиген мен антидененің әрекеттесу механизмі	11.4.1.1 - антиген мен антидененің әрекеттесуін түсіндіру
	Фермент пен субстраттың өзара әрекеттесуі. Ферментативті катализде белсенді орталықтың рөлі. Зертханалық жұмыс "Иммобилизациялаудың ферменттердің белсенділігіне әсерін зерттеу".	11.4.1.2 - фермент-субстрат комплексінің түзілу механизмін түсіндіру
	Транскрипция. Трансляцияның кезеңдері.	11.4.1.3 - нәруыз биосинтезі үдерісі кезеңдерін сипаттау
	Генетикалық кодтың қасиеттері: үшөрімділігі, көптігі, әмбебаптығы, бірін-бірі жаппайтындығы.	11.4.1.4 - генетикалық кодтың қасиеттерін түсіндіру
Қоректену	Хлоропластың құрылымдық компоненттері және олардың қызметтері. Фотосинтездің пигменттері. Зертханалық жұмыс "Әртүрлі өсімдік жасушаларында фотосинтездеуші пигменттердің болуын зерттеу".	11.1.2.1. - хлоропластың құрылымы мен қызметі арасындағы өзара байланысты орнату
	Фотосинтездің жарық кезеңі. Фотофосфорлану.	11.1.2.2 - фотосинтездің жарық кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру
	Фотосинтездің қараңғы кезеңі. Кальвин циклі.	11.1.2.3 - фотосинтездің қараңғы кезеңінде өтетін үдерістерді түсіндіру
	Фотосинтездің жылдамдығына әсер ететін факторлар. Фотосинтездің шектеуші факторлары: жарық толқынының ұзындығы немесе жарық	

	интенсивтілігі, көмірқышқыл газының концентрациясы, температура. Зертханалық жұмыс "Шектеуші факторлардың фотосинтездің интенсивтілігіне әсерін зерттеу".	11.1.2.4 - фотосинтездің шектеуші факторларын зерттеу және түсіндіру
	Хемосинтез. Фотосинтез бен хемосинтез үдерістерін салыстыру	11.1.2.5 - фотосинтез және хемосинтез үдерістерінің ерекшеліктерін салыстыру
2- тоқсан		
Заттар тасымалы	Натрий-калий сорғысы мысалында белсенді тасымалдың механизмі	11.1.3.1 - натрий-калий сорғысы мысалында белсенді тасымалды түсіндіру
	Заттар тасымалдануының симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдары және олардың маңызы.	11.1.3.2 - заттар тасымалданудың симпласттық, апопласттық, вакуолярлық жолдарының мәнін түсіндіру
	Су потенциалы. Зертханалық жұмыс "Түрлі концентрациялы тұз ерітінділеріндегі жасушалардың су потенциалын анықтау"	11.1.3.3 - түрлі концентрациялы тұз ерітінділеріндегі жасушалардың су потенциалын зерттеу
Координация және реттелу	Биологиядағы басқару жүйесі. "Басқару жүйесі" ұғымы. Температураның/көмірқышқыл газының/оттегі газының деңгейлерінің реттелуі мысалында кері байланыс принципі.	11.1.7.1 - биологиядағы басқару жүйесін сипаттау
	Гормондардың әсер ету механизмі	
	Инсулин мен эстроген мысалдарында гормондардың нысана - жасушаларға әсер ету механизмі.	11.1.7.2 - гормондардың әсер ету механизмін түсіндіру
	Өсіргіш заттар. Өсіргіш заттардың өсімдіктерге әсер ету механизмі. Ауксин әсері. Зертханалық жұмыс "Ауксиннің тамырдың өсуіне ықпал етуі".	11.1.7.3 - өсімдіктердің өсуіне стимуляторлардың (өсіргіш заттар) әсер етуін зерттеу
Көбею	Гаметогенез. Адам гаметогенезінің сатылары.	11.2.1.1. - адам гаметогенезін түсіндіру
	Сперматогенез бен оогенезді салыстыру.	11.2.1.2 - сперматогенез бен оогенездің айырмашылығын түсіндіру
3- тоқсан		
Өсу және даму	Бағаналы жасушалар ұғымы және олардың қасиеттері (қайта жаңаруы, жіктелуі). Бағаналы жасушалардың түрлері:	11.2.3.1 - бағаналы жасушалардың мамандану үдерісін және олардың

	эмбрионалды және соматикалық. Практикада қолданылуы. Этикалық аспектісі.	практикалық қолданылуын түсіндіру
Тұқым қуалау-шылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Дезоксирибонуклеин қышқылының кездейсоқ мутациясы. генетикалық үдеріс кателері: репликация.	11.2.4.1 - дезоксирибонуклеин қышқылы рекомбинациясы мен мутациялардың арасындағы байланысын табу
	Халықаралық "Адам геномы" жобасы. Адамның геномдық Дезокси-рибонуклеин қышқылын секвенирлеу. Жоба аясында жүргізілген зерттеулердің маңызы.	11.2.4.2 - Халықаралық "Адам геномы" жобасының маңызын талқылау
Жасушалық биология	Жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау. Зертханалық жұмыс "Жасушалардың негізгі компоненттерін микрофотографиялар қолданып сипаттау".	11.4.2.1 - микрофотография қолданып жасушалардың негізгі компоненттерін анықтау және сипаттау
	Органелдердің сызықтық ұлғаюын есептеу. Оптикалық және электронды микроскоптардың үлкейту және айқындау мүмкіндіктері арасындағы айырмашылықтар.	11.4.2.2 - жасушалардың компоненттерінің нақты мөлшерін анықтау
Биотехнология	Грамм оң және грамм теріс бактериялар және олардың құрылыс ерекшеліктері.	11.4.3.1 - грамм оң және грамм теріс бактерияларды салыстыру
	"Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылы" ұғымы. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылының алу тәсілдері. Рекомбинантты дезоксирибонуклеин қышқылының қолданылуы." Клондау" ұғымы.	11.4.3.2 - рекомбинантты Дезоксирибонуклеин қышқылын алу тәсілдерін түсіндіру
	Ағзаларды клондау тәсілдері.	11.4.3.3 - ағзаларды клондау тәсілдерін түсіндіру
	Ферменттердің медицинада, химияда және өнеркәсіпте қолданылуы.	11.4.3.4 - ферменттерді медицинада, өнеркәсіпте қолдану мүмкіндігін талқылау
4-тоқсан		
	Электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсер ету ерекшеліктері.	11.4.4.1 - электромагниттік және дыбыс толқындарының адам ағзасына әсерін түсіндіру
	"Биоинформатика" ұғымы. Биоинформатиканың құралдарын зерттеулерге қолдану.	11.4.4.2 - биоинформатиканың рөлін сипаттау
	экстракорпоральды ұрықтандыру (ЭКҰ) әдісі және оның маңызы.	

Биомедицина және биоинформатика	экстракорпоральды ұрықтандырудың этикалық аспектілері.	11.4.4.3 - экстракорпоральды ұрықтандыру (ЭЖҰ) әдісінің маңызын түсіндіру
	Моноклоналды антиденелердің маңызы. Моноклоналды антиденелердің өндірісі. Моноклоналды антиденелер көмегімен ауруларды диагностикалау және емдеу.	11.4.4.4 - ауруларды диагностикалау және емдеуде моноклоналды антиденелерді қолдануды түсіндіру
Биосфера, экожүйе, популяция	Түрлердің биоалуантүрлілігі. Харди - Вайнбергтің генетикалық тепе-теңдік заңы. Сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін қорғау.	11.3.1.1 - экожүйенің биоалуан түрлілігі мен тұрақтылығы арасындағы өзара байланысты орнату
	Жергілікті экожүйедегі ағзалардың саны мен таралуын анықтауда түрлі статистикалық әдістерді қолдану. Жергілікті экожүйенің биоалуантүрлілігін анықтауда кездейсоқ іріктеу әдісінің маңызы. Зертханалық жұмыс "Талдаудың статистикалық әдістерін қолдану арқылы өз аймағының экожүйесінің жағдайын анықтау".	11.3.1.2 - өз аймағының экожүйесін статистикалық талдау әдістерін пайдаланып зерттеу
Адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсері	Ғаламдық жылыну: себептері, салдарлары және шешу жолдары. Модельдеу "климаттың ғаламдық жылынуының компьютерлік моделі"	11.3.2.1 - мүмкін болатын климаттың жаһандық жылыну салдарын болжау
	Қазақстанның экологиялық проблемалары және оларды шешу жолдары.	11.3.2.2 - Қазақстанның экологиялық проблемаларының шешу жолдарын ұсыну

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
20-қосымша
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы "16" қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
117-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "География" оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. Жоғары мектептегі "География" оқу пәнінің мақсаты – оқушылардың қоғам мен географиялық кеңістіктің барлық деңгейлерінде туындаған геоэкологиялық, геоэкономикалық, әлеуметтік, геосаяси және ғаламдық проблемаларды шешуге бағытталған географиялық білімдерін, біліктері мен дағдыларын қолдану үшін жағдай жасау.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) оқушылардың бойында географиялық кеңістіктік ойлауды, географиялық мәдениет пен тілді дамыту;

2) геоэкологиялық, геосаяси, геоэкономикалық, әлеуметтік үдерістер мен құбылыстарды зерттеу үшін ғаламдық, аймақтық және жергілікті ұстанымдардың түсінуін дамыту;

3) оқушыларға картографияны, геоэкологияны, геоэкономиканы, геосаясатты, елтану мен адамзаттың ғаламдық проблемаларын зерттеу барысында геокеңістіктік деректерді өңдеудің заманауи әдістерін қолдану үшін жағдай жасау;

4) оқушының бойында қазіргі дүниенің географиялық көрінісін іс-әрекеттер арқылы зерттеп-тану барысында құндылықтар жүйесін қалыптастыру;

5) геокеңістіктік әдістер және деректермен жұмыс істейтін мамандық пен кәсіп иелері атқаратын әрекеттерді орындату арқылы оқушыларға кәсіби бағдар беру.

2-тарау. "География" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "География" оқу пәнінің мазмұны

4. "География" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

10-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 36 сағатты;

11-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 36 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. Оқу пәнінің мазмұны 7 бөлімді қамтиды:

- 1) географиялық зерттеу әдістері;
- 2) картография және геоинформатика;
- 3) табиғатты пайдалану және геоэкология;
- 4) геоэкономика;
- 5) геосаясат;
- 6) елтану;
- 7) адамзаттың ғаламдық проблемалары.

6. Бөлімдер күтілетін нәтижелер түрінде оқыту мақсаттарын қамтитын: білім, түсіну, іскерліктер және дағдылар бөлімшелерінен тұрады.

7. "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі "Жалпы географиялық әдістер" бөлімшесінен тұрады.

8. "Картография және геоинформатика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) картография;
- 2) геоинформатика негіздері.

9. "Табиғатты пайдалану және геоэкология" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) табиғатты пайдалану;
- 2) геоэкологиялық зерттеу негіздері.

10. "Геоэкономика" бөлімі "Геоэкономика негіздері" бөлімшесінен тұрады.

11. "Геосаясат" бөлімі "Геосаясат негіздері" бөлімшесінен тұрады.

12. "Елтану" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) дүниежүзі аймақтары;
- 2) елдерді салыстыру әдістемесі.

13. "Адамзаттың ғаламдық проблемалары" бөлімі "Ғаламдық проблемаларды шешу" бөлімшесінен тұрады.

14. 10-сыныпқа арналған География" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Географиялық зерттеу әдістері". Жалпы географиялық әдістер; зерттеу әдістерінің түрлері;

2) "Картография және геоинформатика". Картография; заманауи картографиялық әдістер; геоинформатика негіздері; географиялық деректер базасы; географиялық деректерді визуализациялау;

3) "Табиғатты пайдалану және геоэкология". Табиғатты пайдалану; табиғатты пайдалану түрлері. табиғатты пайдалану түрлерінің қоршаған ортаға әсерін бағалау; табиғатты тиімді пайдаланудың қағидаттары, экологиялық таза өндірістерді жобалау; геоэкологиялық зерттеулер негіздері; геоэкологияның зерттеу пәні мен өзектілігі, геосфералардың ластануы, геоэкологиялық аудандастыру; геоэкологиядағы антропогендік факторлар; ғаламдық экологиялық проблемалар, экологиядағы инновациялық технологиялар; Қазақстанның экологиялық проблемалары,

4) "Геоэкономика". Геоэкономика негіздері; геоэкономиканың зерттеу пәні мен өзектілігі; шаруашылықты ұйымдастырудың аумақтық факторлары; дүниежүзілік шаруашылықтың құрылымы; дүниежүзілік шаруашылықтың аумақтық модельдері; дүниежүзі елдерінің экономикалық даму көрсеткіштері; экономикалық дамудағы әлемдік тәжірибе; Қазақстан Республикасы экономикалық дамуындағы мақсатты көрсеткіштер;

5) "Геосаясат". Геосаясат негіздері; геосаясаттың өзектілігі; дүниежүзінің геосаяси кеңістігі; геосаясат және географиялық факторлар; мемлекеттік аумақтың морфологиясы; мемлекеттік шекара;

6) "Елтану". Дүниежүзі аймақтары; кешенді географиялық аудандастыру; дүниежүзі елдерін салыстыру әдістері; салыстырмалы елтану;

7) "Адамзаттың ғаламдық проблемалары". Ғаламдық проблемаларды шешу; ғаламдық проблемалардың географиялық аспектілері.

15. 11-сыныпқа арналған География" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Географиялық зерттеу әдістері". Жалпыгеографиялық әдістер; географиялық зерттеулердің өзекті әдістері;

2) "Картография және геоинформатика". Картография; заманауи картографиялық әдістер; геоинформатика негіздері; геоакпараттық жүйелер; географиялық деректер базасы; географиялық деректерді визуализациялау;

3) "Табиғатты пайдалану және геоэкология". Табиғатты пайдалану; табиғатты пайдалануды реттеу, табиғатты қорғау шаралары; табиғатты қорғауда жеке тұлғаның рөлі; геоэкологиялық зерттеулер негіздері; қоршаған ортаның антропогендік өзгеруі; қоршаған ортаның сапасы; геоэкологиялық жобалау;

4) "Геоэкономика". Геоэкономика негіздері; Қазақстан Республикасы аймақтарының геоэкономикалық жағдайы мен әлеуеті; геоэкономикалық даму стратегиялары;

5) "Геосаясат". Геосаясат негіздері; заманауи геосаяси процестер; Қазақстанның геосаяси жағдайы; Қазақстанның геосаяси қауіпсіздігі; Қазақстанның геосаяси интеграциясы;

6) "Елтану". Дүниежүзі аймақтары; Қазақстанның әлем өңірлері картасындағы орны; елдерді салыстыру әдістері; Қазақстанның әлем елдерін халықаралық салыстырудағы орны; қолданбалы елтану;

7) "Адамзаттың ғаламдық проблемалары". Ғаламдық проблемаларды шешу; ғаламдық проблемаларды шешу жолдары.

2-параграф. Оқу мақсаттарының жүйесі

16. Бағдарламада оқу мақсаттары қолдануға ыңғайлы болу үшін төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімшені, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді.

Мысалы, 10.2.1.1 кодында: "10" – сынып, "2.1." - бөлімше; "1" - оқу мақсатының реттік нөмірі.

Бөлім	Бөлімше	Оқу мақсаттары	
		10-сынып	11-сынып
1. Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Жалпы география-лық әдістер	10.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес салыстыру, сандық, аудандастыру әдістерін қолданады	11.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама әдістерін қолдану; 11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес эксперттік бағалау әдістерін қолдану;
2. Карто-графия және геоинформатика	2.1 Карто-графия	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеулер әдістерін қолдану	11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталар-ды оқу, оларды қолданумен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)
	2.2 Геоинфор-матика негіздері	10.2.2.1 - Microsoft Excel бағдарламасын қолдану арқылы тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру; 10.2.2.2 - статистикалық деректерді талдау нәтижелері бойынша картограммалар мен картодиаграммаларды, тақырыптық картасызбалар жасау	11.2.2.1 - геоақпараттық әдістер мен геоақпараттық жүйелер (Г А Ж) технологияларының ерекшеліктерін, басқа ғылымдар мен өндіріс салаларымен байланыстарын түсіндіру ; 11.2.2.2 - компьютерлік бағдарламаларды қолдану арқылы тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру; 11.2.2.3 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
		10.3.1.1 - табиғатты пайдаланудың қажеттілігін түсіндіріп,	11.3.1.1 - табиғатты пайдалану түрлерінің заңнамалық тәртіппен бекітілген нормаларға сәйкестігін анықтау (

	3.1 Табиғатты пайдалану	түрлерін (шаруашылық тұрғысынан) анықтау, графикалық түрде ұсыну; 10.3.1.2 - тиімді табиғатты пайдаланудың қағидаттарын анықтау;	жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде); 11.3.1.2 - жеке тұлғаның табиғатты пайдаланудағы рөлін анықтап, "экологиялық ізін" есептеу;
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология	3.2 Геоэкологиялық зерттеулер негіздері	10.3.2.1 - геосфералардың ластану деңгейін анықтап, себеп-салдарын зерттеу; 10.3.2.2 - табиғатқа әсер ететін антропогендік факторларды топтастыру және графикалық түрде ұсыну; 10.3.2.3 - ғаламдық экологиялық проблемалардың пайда болуында географиялық заңдылықтардың орнын анықтау; 10.3.2.4 - экологиялық проблемаларды шешудегі ғылыми-техникалық прогрестің рөлін анықтау; 10.3.2.5 - Қазақстан аумағын экологиялық тұрғыдан аудандастыру негізінде экологиялық проблемаларды шешу жолдарын ұсыну	11.3.2.1 - қоршаған ортаның антропогендік өзгерістерін жіктеу; 11.3.2.2 - қоршаған орта сапасының көрсеткіштерін жіктеу; 11.3.2.3 - дүниежүзі елдерін қоршаған ортаның сапасы бойынша жіктеу; 11.3.2.4 - қоршаған орта сапасын арттыру жөнінде ұсыныстар (жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде) әзірлеу
		10.4.1.1 - геоэкономика бағытының мақсаты мен міндеттерін, негізгі категорияларын түсіндіру; 10.4.1.2 - елдер мен аймақтар-дың экономикалық дамуында-ғы географиялық кеңістіктің рөлін анықтау(қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде); 10.4.1.3 - шаруашылық салаларын орналастыруда факторлар мен алғышарттардың жиынтығын талдау;	11.4.1.1 - Қазақстан аймақтарын шаруашылығының салалық және аумақтық

4. Геоэко-номика	4.1 Геоэконо-мика негіздері	<p>10.4.1.4 - дүниежүзі елдерін шаруашылық құрылымы бойынша жіктеу;</p> <p>10.4.1.5 - дүниежүзі елдерінің экономикалық даму көрсеткіштерін салыстыру (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде);</p> <p>10.4.1.6 - дүниежүзі елдерін экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу;</p> <p>10.4.1.7 - Қазақстан Республикасы үшін тиімді шаруашылықтың құрылымын, шаруашылық салаларының арақатынасын, шаруашылығының аумақтық құрылымын, экономикалық дамуындағы тиімді көрсеткіштерді анықтау</p>	<p>құрылымы мен экономикалық даму көрсеткіштері бойынша салыстырып талдау;</p> <p>11.4.1.2 - Қазақстан аймақтарының экономикалық даму әлеуетін анықтау(өз аймағы негізінде);</p>
5. Геосаясат	5.1 Геосаясат негіздері	<p>10.5.1.1 - геосаясаттың мақсаты мен міндеттерін, зерттеу пәнін, негізгі категорияларын түсіндіру ;</p> <p>10.5.1.2 - негізгі геосаяси объектілер мен субъектілерді анықтау;</p> <p>10.5.1.3 - түрлі көрсеткіштер немесе олардың жиынтығы бойынша ерекшеленген геосаяси аймақтарды анықтау;</p> <p>10.5.1.4 - геосаясаттағы физикалық-географиялық , экономикалық, әлеуметтік, демографиялық, саяси, әскери, технологиялық факторларға баға беру;</p> <p>10.5.1.5 - мемлекеттік а у м а қ т ы ң морфологиялық ерекшеліктерін талдау;</p>	<p>11.5.1.1 - қазіргі заманның геосаяси үдерістерін түсіндіру;</p> <p>11.5.1.2 - Қазақстанның геосаяси жағдайына кешенді баға беру;</p> <p>11.5.1.3 - Қазақстан Республикасының геосаяси қауіпсіздігіне әсер ететін факторларды анықтау;</p> <p>11.5.1.4 - Қазақстанның дүниежүзі елдері мен дүниежүзілік және аймақтық ұйымдармен байланыстарын күшейту жөнінде ұсыныстар әзірлеу</p>
		10.6.1.1 - дүниежүзінің түрлі белгілер бойынша	

6. Елтану

<p>6.1 Дүниежүзі аймақтары</p>	<p>физикалық географиялық, тарихи-мәдени, саяси-географиялық, геосаяси аудандарға бөлінуін түсіндіру; 10.6.1.2 - дүниежүзінің тарихи-географиялық аймақтарын, олардың құрамы мен ерекшеліктерін, географиялық сипаттамасын шығармашылық түрде ұсыну</p>	<p>11.6.1.1 - Қазақстан Республикасының физикалық-географиялық, тарихи-географиялық, саяси-географиялық және геосаяси аймақтарында орналасуын анықтау; 11.6.1.2 - ғаламдану жағдайында Қазақстанның географиялық аймақтар картасындағы орнының өзгеруін зерттеу арқылы болжау</p>
<p>6.2 Дүниежүзі елдерін салыстыру әдістері</p>	<p>10.6.2.1 - дүниежүзі елдерін салыстыруда қолданылатын белгілерді анықтау; 10.6.2.2 - көрсеткіштердің бірі бойынша графикалық түрде дүниежүзі елдерінің рейтингін көрсету (таңдау бойынша); 10.6.2.3 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін дүниежүзі елдерінің индекстері мен рейтингтерін сипаттау (есепке/бағалауға алынатын көрсеткіштер, бағалау субъектісі, нәтижелерінің қолдану аясы); 10.6.2.4 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін дүниежүзі елдерінің рейтингтерін графикалық түрде көрсету; 10.6.2.5 - елдің рейтингте орналасқан орына әсер ететін географиялық, әлеуметтік, экономикалық және саяси факторларды анықтау (таңдау бойынша рейтингтің басында, ортасында және соңында орналасқан үш елдің мысалында)</p>	<p>11.6.2.1 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін индекстер мен рейтингтердегі Қазақстан орнының динамикасын зерттеу (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында); 11.6.2.2 - Қазақстанның жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін рейтингтерде орналасқан орына әсер ететін географиялық, әлеуметтік, экономикалық және саяси факторларды анықтау (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында); 11.6.2.3 - қолданбалы елтанушылық ақпараттың маңыздылығын, субъектілері мен тұтынушыларын анықтау; 11.6.2.4 - түрлі мақсатты аудиториялар үшін дүниежүзі елдерінің кешенді елтану сипаттамаларын дайындау және шығармашылық нысанда әзірлеу, графикалық нысанда көрсеткіштердің жиынтығы бойынша айқындалған әлем елдерінің рейтингтері мен индекстерін ұсыну</p>

7. Адамзатың ғаламдық проблемалары	7.1 Ғаламдық проблемаларды шешу	10.7.1.1 - адамзаттың дамуындағы проблемаларын топтастыру; 10.7.1.2 - ғаламдық проблемалардың критерийлерін, себептері мен салдарын, аумақтық көріністерін анықтау	11.7.1.1 - ғаламдық проблемаларды шешу жөнінде әлемдік тәжірибені зерттеу; 11.7.1.2 - Қазақстанның аумағында көрініс тапқан ғаламдық проблемаларды анықтау; 11.7.1.3 - ғаламдық, оның ішінде Қазақстан аумағында байқалатын проблемалардың алдын алудың немесе шешудің өзіндік жобасын ұсыну
------------------------------------	---------------------------------	---	--

17. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

18. Осы оқу бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "География" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспарға сәйкес жүзеге асырылады.

3-параграф. Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "География" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-сынып

Бөлімше	Тақырып	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1. Географиялық зерттеу әдістері		
1.1 Жалпы география-лық әдістер	Зерттеу әдістерінің түрлері	10.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес салыстыру, сандық, аудандастыру әдістерін қолданады
2. Картография және геоинформатика		
2.1 Карто-графия	Заманауи картографиялық әдістер	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеулер әдістерін қолдану
2.2 Геоинфор-матика негіздері	Географиялық деректер базасы	10.2.2.1 - Microsoft Excel бағдарламасын қолдану арқылы тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
	География-лық дерек-терді визуа-лизациялау	10.2.2.2 - статистикалық деректерді талдау нәтижелері бойынша картограммалар мен картодиаграммаларды, тақырыптық картасызбалар жасау
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология		
	Табиғатты пайдалану түрлері	10.3.1.1 - табиғатты пайдаланудың қажеттілігін түсіндіріп, түрлерін (

3.1 Табиғатты пайдалану		шаруашылық тұрғысынан) анықтау, графикалық түрде ұсыну
	Табиғатты пайдалану қағидаттары	10.3.1.2 - тиімді табиғатты пайдаланудың қағидаттарын анықтау;
2-тоқсан		
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология		
3.2 Геоэкологиялық зерттеу негіздері	Геофералардың ластануы	10.3.2.1 - геосфералардың ластану деңгейін анықтап, себеп-салдарын зерттеу;
	Геоэкологиядағы антропогендік факторлар	10.3.2.2 - табиғатқа әсер ететін антропогендік факторларды топтастыру және графикалық түрде ұсыну; 10.3.2.3 - ғаламдық экологиялық проблемалардың пайда болуында географиялық заңдылықтардың орнын анықтау;
	Ғаламдық экологиялық проблемалар	10.3.2.4 - экологиялық проблемаларды шешудегі ғылыми-техникалық прогрестің рөлін анықтау;
	Қазақстанның экологиялық проблемалары	10.3.2.5 - Қазақстан аумағын экологиялық тұрғыдан аудандастыру негізінде экологиялық проблемаларды шешу жолдарын ұсыну
3-тоқсан		
4. Геоэкономика		
4.1 Геоэкономика негіздері	Геоэкономиканың зерттеу пәні мен өзектілігі	10.4.1.1 - геоэкономика бағытының мақсаты мен міндеттерін түсіндіру, негізгі категорияларын түсіндіру; 10.4.1.2 - елдер мен аймақтардың экономикалық дамуындағы географиялық кеңістіктің рөлін анықтау (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде);
	Шаруашылықты ұйымдастырудың аумақтық факторлары	10.4.1.3 - шаруашылық салаларын орналастыруда факторлар мен алғышарттардың жиынтығын талдау;
	Дүниежүзілік шаруашылықтың құрылымы	10.4.1.4 - дүниежүзі елдерін шаруашылық құрылымы бойынша жіктеу;
		10.4.1.5 - дүниежүзі елдерінің экономикалық даму

	Дүниежүзі елдерінің экономикалық даму көрсеткіштері	көрсеткіштерін салыстыру (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде); 10.4.1.6 - дүниежүзі елдерін экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу;
	Қазақстан Республика-сы экономикалық даму-ындағы мақ-сатты көр-сеткіштер мен индикаторлар	10.4.1.7 - Қазақстан Республикасы үшін тиімді шаруашылықтың құрылымын, шаруашылық салаларының арақатынасын, шаруашылығының аумақтық құрылымын, экономикалық дамуындағы тиімді көрсеткіштерді анықтау
5. Геосаясат		
5.1 Геосаясат негіздері	Геосаясаттың өзектілігі	10.5.1.1 - геосаясаттың мақсаты мен міндеттерін, зерттеу пәнін, негізгі категорияларын түсіндіру; 10.5.1.2 - негізгі геосаяси объектілер мен субъектілерді анықтау;
	Дүниежүзі-нің геосаяси кеңістігі	10.5.1.3 - түрлі көрсеткіштер немесе олардың жиынтығы бойынша ерекшеленген геосаяси аймақтарды анықтау;
	Геосаясат-тағы географиялық факторлар	10.5.1.4 - геосаясаттағы физикалық-географиялық, экономикалық, әлеуметтік, демографиялық, саяси, әскери, технологиялық факторларға баға беру;
	Мемлекет-тік аумақтың морфологиясы	10.5.1.5 - мемлекеттік аумақтың морфологиялық ерекшеліктерін талдау;
4-тоқсан		
6. Елтану		
6.1 Дүниежүзі аймақтары	Кешенді географиялық аудандастыру	10.6.1.1 - дүниежүзінің түрлі белгілер бойынша физикалық географиялық, тарихи-мәдени, саяси-географиялық, геосаяси аудандарға бөлінуін түсіндіру; 10.6.1.2 - дүниежүзінің тарихи-географиялық аймақтарын, олардың құрамы мен ерекшеліктерін, географиялық сипаттамасын шығармашылық түрде ұсыну
		10.6.2.1 - дүниежүзі елдерін салыстыруда қолданылатын белгілерді анықтау;

6.2 Дүниежүзі елдерін салыстыру әдістері	Салыстыр-малы елтану	<p>10.6.2.2 - көрсеткіштердің бірі бойынша әлем елдерінің рейтингін графикалық түрде ұсыну;</p> <p>10.6.2.3 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін дүниежүзі елдерінің индекстері мен рейтингтерін сипаттау (есепке/бағалауға алынатын көрсеткіштер, бағалау субъектісі, нәтижелерінің қолдану аясы);</p> <p>10.6.2.4 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін дүниежүзі елдерінің рейтингтерін графикалық түрде көрсету;</p> <p>10.6.2.5 - елдің рейтингте орналасқан орына әсер ететін географиялық, әлеуметтік, экономикалық және саяси факторларды анықтау (таңдау бойынша рейтингтің басында, ортасында және соңында орналасқан үш елдің мысалында)</p>
7. Адамзаттың ғаламдық проблемалары		
7.1 Ғаламдық проблемаларды шешу	Ғаламдық проблема-лардың география-лық аспектілері	<p>10.7.1.1 - адамзаттың дамуындағы проблемаларын топтастыру;</p> <p>10.7.1.2 - ғаламдық проблемалардың критерийлерін, себептері мен салдарын, аумақтық көріністерін анықтау</p>

2) 11-сынып

Бөлімше	Тақырып	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1. Географиялық зерттеулер әдістері		
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Өзекті география-лық зерттеу әдістері	<p>11.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама әдістерін қолдану;</p> <p>11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес эксперттік бағалау әдістерін қолдану;</p>
2. Картография және геоинформатика		
2.1 Карто-графия	Заманауи картографиялық әдістер	<p>11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталарды оқу, олардың қолданысымен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)</p>

2.2 Геоинфор-матика негіздері	Геоақпараттық зерттеу әдістері	11.2.2.1 - геоақпараттық әдіс-тер мен геоақпараттық жүйе-лер (ГАЖ) технологиялары-ның ерекшеліктерін, басқа ғылымдар мен өндіріс салаларымен байланыстарын түсіндіру
	Географиялық деректер базасы	11.2.2.2 - компьютерлік бағдарламаларды қолдану арқылы тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру;
	Географиялық деректерді визуализациялау	11.2.2.3 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология		
3.1 Табиғатты пайдалану	Табиғатты пайдалану-ды реттеу	11.3.1.1 - табиғатты пайдалану түрлерінің заңнамалық тәртіппен бекітілген нормаларға сәйкестігін анықтау (жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде);
	Табиғатты қорғауда жеке тұлға-ның рөлі	11.3.1.2 - жеке тұлғаның табиғатты пайдаланудағы рөлін анықтап, "экологиялық ізін" есептеу;
2-тоқсан		
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология		
3.2 Геоэкология-лық зерттеулер негіздері	Қоршаған ортаның антропогендік өзгеруі	11.3.2.1 - қоршаған ортаның антропогендік өзгерістерін жіктеу
	Қоршаған ортаның сапасы	11.3.2.2 - қоршаған орта сапасының көрсеткіштерін жіктеу; 11.3.2.3 - дүниежүзі елдерін қоршаған ортаның сапасы бойынша жіктеу;
	Геоэкологиялық жобалау	11.3.2.4 - қоршаған орта сапасын арттыру жөнінде ұсыныстар әзірлеу(жергілікті/ аймақтық компоненттің негізінде)
3-тоқсан		
4. Геоэкономика		
4.1 Геоэкономи-ка негіздері	Қазақстан Республикасы аймақтарының геоэкономикалық жағдайы мен әлеуеті	11.4.1.1 - Қазақстан аймақтарын шаруашылығының салалық және аумақтық құрылымы мен экономикалық даму көрсеткіштері бойынша салыстырып талдау; 11.4.1.2 - Қазақстан аймақтарының экономикалық даму әлеуетін анықтау(өз аймағы негізінде);
		11.4.1.5 - Қазақстан өңірлерінің экономикалық даму

	Геоэкономикалық даму стратегиясы	стратегияларының жобаларын (өз өңірінің мысалында) ұсыну
5. Геосаясат		
5.1 Геосаясат негіздері	Заманауи геосаяси үдерістер	11.5.1.1 - қазіргі заманның геосаяси үдерістерін түсіндіру
	Қазақстанның геосаяси жағдайы	11.5.1.2 - Қазақстанның геосаяси жағдайына кешенді баға беру
	Қазақстанның геосаяси қауіпсіздігі	11.5.1.3 - Қазақстан Республикасының геосаяси қауіпсіздігіне әсер ететін факторларды анықтау; 11.5.1.4 - Қазақстанның геосаяси қауіпсіздігін күшейту жөнінде ұсыныстарды әзірлеу
4-тоқсан		
6. Елтану		
6.1 Дүниежүзі аймақтары	Дүниежүзі аймақтар картасында Қазақстанның орны	11.6.1.1 - Қазақстан Республикасының физикалық-географиялық, тарихи-географиялық, саяси-географиялық және геосаяси аймақтарында орналасуын анықтау; 11.6.1.2 - ғаламдану жағдайында Қазақстанның географиялық аймақтар картасын-дағы орнының өзгеруін зерттеу арқылы болжау
6.2 Дүниежүзі елдерін салыстыру тәсілдері	Қазақстанның халықаралық салыстырулардағы орны	11.6.2.1 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін индекстер мен рейтингтердегі Қазақстан орнының динамикасын зерттеу (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында); 11.6.2.2 - Қазақстанның жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін рейтингтерде орналасқан орына әсер ететін географиялық, әлеуметтік, экономикалық және саяси факторларды анықтау (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында);
	Қолданбалы елтану	11.6.2.3 - қолданбалы елтанушылық ақпараттың маңыздылығын, субъектілері мен тұтынушыларын анықтау; 11.6.2.4 - түрлі мақсатты аудиториялар үшін кешенді дүниежүзі елдерінің кешенді елтанушылық сипаттамаларды әзірлеу және шығармашылық

		түрде ұсыну (елдер мен ұсыну формасы – таңдау бойынша)
7. Адамзаттың ғаламдық проблемалары		
7.1 Ғаламдық проблемаларды шешу	Ғаламдық проблемаларды шешу жолдары	11.7.1.1 - ғаламдық проблемаларды шешу жөнінде әлемдік тәжірибені зерттеу; 11.7.1.2 - Қазақстанның аумағында көрініс тапқан ғаламдық проблемаларды анықтау ; 11.7.1.3 - ғаламдық, оның ішінде Қазақстан аумағында байқалатын проблемалардың алдын алудың немесе шешудің өзіндік жобасын ұсыну

3-тарау. "География" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру (төмендетілген оқу жүктемесімен)

1-параграф. "География" оқу пәнінің мазмұны

19. "География" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

- 1) 10-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты;
- 2) 11-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 72 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

20. Оқу пәнінің мазмұны 7 бөлімді қамтиды:

- 1) географиялық зерттеу әдістері;
- 2) картография және геоинформатика;
- 3) табиғатты пайдалану және геоэкология;
- 4) геоэкономика;
- 5) геосаясат;
- 6) елтану;
- 7) адамзаттың ғаламдық проблемалары.

21. Оқу пәнінің мазмұны оқытудың бөлімдері арқылы ұйымдастырылған. Бөлімдер білім, білік, түсінік және дағдыларды қамтитын күтілетін нәтижелер түріндегі оқу мақсаттарынан тұратын бөлімшелерге бөлінген.

22. "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі "Жалпы географиялық әдістер" бөлімшесінен тұрады.

23. "Картография және геоинформатика" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) картография;

2) геоинформатика негіздері.

24. "Табиғатты пайдалану және геоэкология" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) табиғатты пайдалану;

2) геоэкологиялық зерттеу негіздері.

25. "Геоэкономика" бөлімі "Геоэкономика негіздері" бөлімшесінен тұрады.

26. "Геосаясат" бөлімі "Геосаясат негіздері" бөлімшесінен тұрады.

27. "Елтану" бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) дүниежүзі аймақтары;

2) елдерді салыстыру әдістемесі.

28. "Адамзаттың ғаламдық проблемалары" бөлімі "Ғаламдық проблемаларды шешу" бөлімшесінен тұрады.

29. 10-сыныпқа арналған География" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Географиялық зерттеу әдістері". Жалпы географиялық әдістер; зерттеу әдістерінің түрлері;

2) "Картография және геоинформатика". Картография; заманауи картографиялық әдістер; геоинформатика негіздері; географиялық деректер базасы; географиялық деректерді визуализациялау;

3) "Табиғатты пайдалану және геоэкология". Табиғатты пайдалану; табиғатты пайдалану түрлері. табиғатты пайдалану түрлерінің қоршаған ортаға әсерін бағалау; табиғатты тиімді пайдаланудың қағидаттары, экологиялық таза өндірістерді жобалау; геоэкологиялық зерттеулер негіздері; геоэкологияның зерттеу пәні мен өзектілігі, геосфералардың ластануы, геоэкологиялық аудандастыру; геоэкологиядағы антропогендік факторлар; ғаламдық экологиялық проблемалар, экологиядағы инновациялық технологиялар; Қазақстанның экологиялық проблемалары,

4) "Геоэкономика". Геоэкономика негіздері; геоэкономиканың зерттеу пәні мен өзектілігі; шаруашылықты ұйымдастырудың аумақтық факторлары; дүниежүзілік шаруашылықтың құрылымы; дүниежүзілік шаруашылықтың аумақтық модельдері; дүниежүзі елдерінің экономикалық даму көрсеткіштері; экономикалық дамудағы әлемдік тәжірибе; Қазақстан Республикасы экономикалық дамуындағы мақсатты көрсеткіштер;

5) "Геосаясат". Геосаясат негіздері; геосаясаттың өзектілігі; дүниежүзінің геосаяси кеңістігі; геосаясат және географиялық факторлар; мемлекеттік аумақтың морфологиясы; мемлекеттік шекара;

6) "Елтану". Дүниежүзі аймақтары; кешенді географиялық аудандастыру; дүниежүзі елдерін салыстыру әдістері; салыстырмалы елтану;

7) "Адамзаттың ғаламдық проблемалары". Ғаламдық проблемаларды шешу; ғаламдық проблемалардың географиялық аспектілері.

30 11-сыныпқа арналған География" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) "Географиялық зерттеу әдістері". Жалпыгеографиялық әдістер; географиялық зерттеулердің өзекті әдістері;

2) "Картография және геоинформатика". Картография; заманауи картографиялық әдістер; геоинформатика негіздері; геоақпараттық жүйелер; географиялық деректер базасы; географиялық деректерді визуализациялау;

3) "Табиғатты пайдалану және геоэкология". Табиғатты пайдалану; табиғатты пайдалануды реттеу, табиғатты қорғау шаралары; табиғатты қорғауда жеке тұлғаның рөлі; геоэкологиялық зерттеулер негіздері; қоршаған ортаның антропогендік өзгеруі; қоршаған ортаның сапасы; геоэкологиялық жобалау;

4) "Геоэкономика". Геоэкономика негіздері; Қазақстан Республикасы аймақтарының геоэкономикалық жағдайы мен әлеуеті; геоэкономикалық даму стратегиялары;

5) "Геосаясат". Геосаясат негіздері; заманауи геосаяси процестер; Қазақстанның геосаяси жағдайы; Қазақстанның геосаяси қауіпсіздігі; Қазақстанның геосаяси интеграциясы;

6) "Елтану". Дүниежүзі аймақтары; дүниежүзін аймақтарға аудандастырудың қолданбалы аспектілері; дүниежүзі аймақтары картасындағы Қазақстанның орны; елдері салыстыру әдістері; дүниежүзі елдерінің салыстырмалы көрсеткіштері; дүниежүзі елдерін халықаралық салыстырулардағы Қазақстанның орны; өмір сүру деңгейін жоғарлатудағы азаматтың рөлі; қолданбалы елтану;

7) "Адамзаттың ғаламдық проблемалары". Ғаламдық проблемаларды шешу; ғаламдық проблемаларды шешу жолдары.

2-параграф. Оқу мақсаттарының жүйесі

31. Бағдарламада оқу мақсаттары қолдануға ыңғайлы болу үшін төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімшені, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.1 кодында: "10" – сынып, "2.1." - бөлімше; "1" - оқу мақсатының реттік нөмірі.

Бөлім	Бөлімше	Оқу мақсаттары	
		10-сынып	11-сынып
1. География-лық зерттеу әдістері	1.1 Жалпы география-лық әдістер	10.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес салыстыру, сандық әдістерін қолдану; 10.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама әдістерін қолдану; 10.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес	11.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама, аудандастыру әдістерін қолдану; 11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес expertтік бағалау әдістерін қолдану;

		аудандастыру әдістерін қолданады	
2. Карто-графия және геоинфор-матика	2.1 Карто-графия	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеулер әдістерін қолдану	11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталарды оқу, олардың қолданысымен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)
	2.2 Геоинфор-матика негіздері	10.2.2.1 - Microsoft Excel бағдарламасын қолдану арқылы тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру; 10.2.2.2 - статистикалық деректерді талдау нәтижелері бойынша картограммалар мен картодиаграммаларды жасау; 10.2.2.3 - ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың графикалық редакторларын қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау	11.2.2.1 - қашықтықтан зерделеу әдістерінің ерекшеліктерін түсіндіру; 11.2.2.2 - геоақпараттық әдістер мен геоақпараттық жүйелер (Г А Ж) технологияларының ерекшеліктерін, басқа ғылымдар мен өндіріс салаларымен байланыстарын түсіндіру ; 11.2.2.3 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау; 11.2.2.4 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
	3.1 Табиғатты пайдалану	10.3.1.1 - табиғатты пайдаланудың қажеттілігін түсіндіріп, түрлерін (шаруашылық тұрғысынан) анықтау, графикалық түрде ұсыну; 10.3.1.2 - тиімді табиғатты пайдаланудың қағидаттарын анықтау; 10.3.1.3 - табиғатты пайдалану түрлерінің тиімділігін арттыру жөнінде ұсыныстар әзірлеу (жергілікті аймақтық компоненттің негізінде);	11.3.1.1 - табиғатты пайдалану түрлерінің заңнамалық тәртіппен бекітілген нормаларға сәйкестігін анықтау (жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде); 11.3.1.2 - жеке тұлғаның табиғатты пайдаланудағы

		10.3.1.4 - экологиялық таза өндірістік жобаларды ұсыну(жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде)	рөлін анықтап, "экологиялық ізін" есептеу;
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология	3.2 Геоэкологиялық зерттеулер негіздері	<p>10.3.2.1 - геоэкологияның негізгі категорияларын түсіндіру;</p> <p>10.3.2.2 - геосфералардың ластану деңгейін анықтап, себеп-салдарын зерттеу;</p> <p>10.3.2.3 - дүниежүзі аумағын ластану және табиғи ортаның бұзылу деңгейі бойынша аудандастыру;</p> <p>10.3.2.4 - табиғатқа әсер ететін антропогендік факторларды топтастыру және графикалық түрде ұсыну;</p> <p>10.3.2.5 - табиғатқа әсер ететін антропогендік факторлардың азайту жолдарын ұсыну;</p> <p>10.3.2.6 - ғаламдық экологиялық проблемалардың пайда болу механизмін түсіндіру;</p> <p>10.3.2.7 - геоэкологиялық үдерістерде географиялық қабық заңдылықтарының рөлін анықтау;</p> <p>10.3.2.8 - ғаламдық экологиялық проблемаларды шешудегі әлемдік тәжірибені зерттеу;</p> <p>10.3.2.9 - Қазақстан аумағын экологиялық тұрғыдан аудандастыру;</p> <p>10.3.2.10 - Қазақстандағы экологиялық проблемалардың шешу жолдарын ұсыну</p>	<p>11.3.2.1 - қоршаған ортаның антропогендік өзгерістерін жіктеу;</p> <p>11.3.2.2 - қоршаған ортасының көрсеткіштерін жіктеу;</p> <p>11.3.2.3 - дүниежүзі елдерін қоршаған ортаның сапасы бойынша жіктеу;</p> <p>11.3.2.4 - қоршаған орта сапасын арттыру жөнінде ұсыныстар әзірлеу(жергілікті/ аймақтық компоненттің негізінде);</p> <p>11.3.2.5 - қоршаған ортаның бұзылған аумақтарын қалпына келтіру жөнінде жобаларды ұсыну (жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде)</p>
		10.4.1.1 - геоэкономика бағытының мақсаты мен міндеттерін, негізгі категорияларын түсіндіру ;	11.4.1.1 - Қазақстан аймақтарын шаруашылығының салалық және аумақтық құрылымы мен

4. Геоэко-номика

4.1 Геоэкономика негіздері

10.4.1.2 - елдер мен аймақтардың экономикалық дамуындағы географиялық кеңістіктің рөлін анықтау(қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде);

10.4.1.3 - шаруашылық салала-рын орналастыруда кеңістіктік (аумақтық) факторларды талдау;

10.4.1.4 - дүниежүзілік шаруашылықтың салаларын заманауи орналастыру факторларын талдау;

10.4.1.5 - дүниежүзі елдерін шаруашылық құрылымы бойынша жіктеу;

10.4.1.6 - дүниежүзі шаруашылығының аумақтық модельдерін талдау;

10.4.1.7 - дүниежүзі елдерінің экономикалық даму көрсеткіштерін салыстыру (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде);

10.4.1.8 - дүниежүзі елдерін экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу;

10.4.1.9 - дүниежүзі елдерінің экономикалық даму стратегияларына баға беру (қазақстан-дық компонентті қосымша қамту негізінде);

10.4.1.10 - Қазақстан Республикасы үшін тиімді шаруашылықтың құрылымын, шаруашылық салаларының арақатынасын, шаруашылы-ғының аумақтық құрылымын,

экономикалық даму көрсеткіштері бойынша салыстырып талдау;

11.4.1.2 - Қазақстан аймақтарының экономикалық даму әлеуетін анықтау(өз аймағы негізінде);

11.4.1.3 - Қазақстан аймақтарын экономикалық тұрғыда дамыту жөнінде стратегиялардың жобаларын ұсыну (өз аймағы негізінде);

11.4.1.4 - Қазақстан өнімдерінің танымалдығын арттыру

		экономикалық дамуындағы тиімді көрсеткіштерді анықтау	жөнінде шығармашылық идеяларды ұсыну
5. Геосаясат	5.1 Геосаясат негіздері	<p>10.5.1.1 - геосаясаттың мақсаты мен міндеттерін, зерттеу пәнін, негізгі категорияларын түсіндіру ;</p> <p>10.5.1.2 - негізгі геосаяси объектілер мен субъектілерді анықтау;</p> <p>10.5.1.3 - дүниежүзінің геосаяси кеңістігін талдау;</p> <p>10.5.1.4 - геосаясаттағы физикалық-географиялық , экономикалық, әлеуметтік, демографиялық, саяси, әскери, технологиялық факторларға баға беру;</p> <p>10.5.1.5 - мемлекеттік аумақтың морфологиялық ерекшеліктерін талдау және жіктеу;</p> <p>10.5.1.6 - мемлекеттік шекаралардың функциясын, түрлерін, анықтау және белгілеу шараларын, динамикасын талдау;</p> <p>10.5.1.7 - Қазақстан Республикасының мемлекет-тік шекараларының қалыптасу үдерісін, басты көрсеткіштері мен динамикасын зерттеу;</p>	<p>11.5.1.1 - қазіргі заманның геосаяси үдерістерін түсіндіру;</p> <p>11.5.1.2 - Қазақстанның геосаяси жағдайына кешенді баға беру;</p> <p>11.5.1.3 - Қазақстан Республикасының геосаяси қауіпсіздігіне әсер ететін факторларды анықтау;</p> <p>11.5.1.4 - Қазақстанның дүниежүзі елдері мен дүниежүзілік және аймақтық ұйымдармен байланыстарын күшейту жөнінде ұсыныстар әзірлеу</p>
	6.1 Дүниежүзі аймақтары	<p>10.6.1.1 - дүниежүзінің түрлі белгілер бойынша физикалық географиялық , тарихи-мәдени, саяси-географиялық, геосаяси аудандарға бөлінуін түсіндіру;</p> <p>10.6.1.2 - кешенді географиялық және тарихи-географиялық аудандастырудың өз үлгісін ұсыну;</p> <p>10.6.1.3 - дүниежүзінің тарихи-географиялық</p>	<p>11.6.1.1 – дүниежүзін аймақтарға аудандастыру қажеттілігін аргументтер келтіріп түсіндіру;</p> <p>11.6.1.2 - Қазақстан Республикасының физикалық-географиялық , тарихи-географиялық, саяси-географиялық және</p>

		<p>аймақтарын, олардың құрамы мен ерекшеліктерін, географиялық сипаттамасын шығармашылық түрде ұсыну</p>	<p>геосаяси аймақтарында орналасуын анықтау;</p>
<p>6. Елтану</p>	<p>6.2 Дүниежүзі елдерін салыстыру</p>	<p>10.6.2.1 - дүниежүзі елдерін салыстыруда қолданылатын белгілерді анықтау;</p> <p>10.6.2.2 - көрсеткіштердің бірі бойынша графикалық түрде дүниежүзі елдерінің рейтингін көрсету (таңдау бойынша);</p> <p>10.6.2.3 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін дүниежүзі елдерінің индекстері мен рейтингтерін сипаттау (есепке/бағалауға алынатын көрсеткіштер, бағалау субъектісі, нәтижелерінің қолдану аясы);</p> <p>10.6.2.4 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін дүниежүзі елдерінің рейтингтерін графикалық түрде көрсету;</p> <p>10.6.2.5 - елдің рейтингте орналасқан орына әсер ететін географиялық, әлеуметтік, экономикалық және саяси факторларды анықтау (таңдау бойынша рейтингтің басында, ортасында және соңында орналасқан үш елдің мысалында)</p>	<p>11.6.2.1 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін индекстер мен рейтингтердегі Қазақстан орнының динамикасын зерттеу (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында);</p> <p>11.6.2.2 - Қазақстанның жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін рейтингтерде орналасқан орына әсер ететін географиялық, әлеуметтік, экономикалық және саяси факторларды анықтау (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында);</p> <p>11.6.2.3 - елдің индекстер мен рейтингтерде орнын анықтағанда есепке алынатын өмір сүру деңгейінің жеке көрсеткіштерін жоғарылату жөнінде жеке азаматтың рөлін түсіндіру;</p> <p>11.6.2.4 - қолданбалы елтанушылық ақпараттың маңыздылығын, субъектілері мен тұтынушыларын анықтау;</p> <p>11.6.2.5 - түрлі мақсатты аудиториялар үшін кешенді дүниежүзі елдерінің кешенді елтанушылық сипаттамаларды әзірлеу және шығармашылық түрде ұсыну (елдер мен ұсыну формасы – таңдау бойынша)</p>

7. Адамзатың ғаламдық проблема-лары	7.1 Ғаламдық проблемаларды шешу	10.7.1.1 - адамзаттың дамуындағы проблемаларын топтастыру; 10.7.1.2 - ғаламдық проблемалардың критерийлерін анықтау; 10.7.1.3 - ғаламдық проблемалардың себептері мен салдарын анықтап, топтастыру; 10.7.1.4 - ғаламдық проблемалардың аумақтық көріністерін анықтау	11.7.1.1 - ғаламдық проблемаларды шешу жөнінде әлемдік тәжірибені зерттеу; 11.7.1.2 - Қазақстанның аумағында көрініс тапқан ғаламдық проблемаларды анықтау; 11.7.1.3 - ғаламдық, оның ішінде Қазақстан аумағында байқалатын проблемалардың алдын алудың немесе шешудің өзіндік жобасын ұсыну
-------------------------------------	---------------------------------	---	--

32. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

33. Осы оқу бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарға арналған "География" оқу пәнінен үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады (төмендетілген оқу жүктемесімен).

3-параграф. Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы "География" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар (төмендетілген оқу жүктемесімен)

10-сынып

Бөлімше	Тақырып	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1. Географиялық зерттеу әдістері		
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Зерттеу әдістерінің түрлері	10.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес салыстыру, сандық әдістерін қолдану; 10.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама әдістерін қолдану; 10.1.1.3 - зерттеу тақырыбына сәйкес аудандастыру әдістерін қолданады
2. Картография және геоинформатика		
2.1 Карто-графия	Заманауи картографиялық әдістер	10.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес картографиялық зерттеулер әдістерін қолдану
	Географиялық деректер базасы	10.2.2.1 - Microsoft Excel бағдарламасын қолдану арқылы тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру

2.2 Геоинформатика негіздері	Географиялық деректерді визуализациялау	10.2.2.2 - статистикалық деректерді талдау нәтижелері бойынша картограммалар мен картодиаграммаларды жасау; 10.2.2.3 - ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың графикалық редакторларын қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология		
3.1 Табиғатты пайдалану	Табиғатты пайдалану түрлері	10.3.1.1 - табиғатты пайдаланудың қажеттілігін түсіндіріп, түрлерін (шаруашылық тұрғысынан) анықтау, графикалық түрде ұсыну
	Табиғатты тиімді пайдаланудың қағидаттары	10.3.1.2 - табиғатты тиімді пайдаланудың қағидаттарын анықтау; 10.3.1.3 - табиғатты пайдалану түрлерінің тиімділігін арттыру жөнінде ұсыныстар әзірлеу (жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде)
	Экологиялық таза өндірістерді жобалау	10.3.1.4 - экологиялық таза өндірістік жобаларды ұсыну (жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде)
2-тоқсан		
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология		
3.2 Геоэкологиялық зерттеу негіздері	Геоэкологияның зерттеу пәні мен өзектілігі	10.3.2.1 - геоэкологияның негізгі категорияларын түсіндіру
	Геосфералардың ластануы	10.3.2.2 - геосфералардың ластану деңгейін анықтап, себеп-салдарын зерттеу
	Геоэкологиялық аудандастыру	10.3.2.3 - дүниежүзі аумағын ластану және табиғи ортаның бұзылу деңгейі бойынша аудандастыру
	Геоэкологиядағы антропогендік факторлар	10.3.2.4 - табиғатқа әсер ететін антропогендік факторларды топтастыру және графикалық түрде ұсыну; 10.3.2.5 - табиғатқа әсер ететін антропогендік факторлардың азайту жолдарын ұсыну;
	Ғаламдық экологиялық проблемалар	10.3.2.6 - ғаламдық экологиялық проблемалардың пайда болу механизмін түсіндіру; 10.3.2.7 - геоэкологиялық үдерістерде географиялық қабық заңдылықтарының рөлін анықтау;

		10.3.2.8 - ғаламдық экология-лық проблемаларды шешудегі әлемдік тәжірибені зерттеу;
	Қазақстанның экологиялық проблемалары	10.3.2.9 - Қазақстан аумағын экологиялық тұрғыдан аудандастыру; 10.3.2.10 - Қазақстандағы экологиялық проблемалардың шешу жолдарын ұсыну
3-тоқсан		
4. Геоэкономика		
4.1 Геоэконо-мика негіздері	Геоэкономиканың зерттеу пәні мен өзектілігі	10.4.1.1 - геоэкономика бағытының мақсаты мен міндеттерін, негізгі категорияларын түсіндіру; 10.4.1.2 - елдер мен аймақтардың экономикалық дамуындағы географиялық кеңістіктің рөлін анықтау(қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде);
	Шаруашылықты ұйымдастырудың аумақтық факторлары	10.4.1.3 - шаруашылық салаларын орналастыруда кеңістіктік (аумақтық) факторларды талдау; 10.4.1.4 - дүниежүзілік шаруашылықтың салаларын заманауи орналастыру факторларын талдау;
	Дүниежүзілік шаруашылықтың құрылымы	10.4.1.5 - дүниежүзі елдерін шаруашылық құрылымы бойынша жіктеу;
	Дүниежүзілік шаруашылықтың аумақтық модельдері	10.4.1.6 - дүниежүзі шаруашылығының аумақтық модельдерін талдау;
	Дүниежүзі елдерінің экономикалық даму көрсеткіш-тері	10.4.1.7 - дүниежүзі елдерінің экономикалық даму көрсеткіштерін салыстыру (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде); 10.4.1.8 - дүниежүзі елдерін экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу;
	Экономикалық дамудағы әлемдік тәжірибе	10.4.1.9 - дүниежүзі елдерінің экономикалық даму стратегияларына баға беру (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде);
		10.4.1.10 - Қазақстан Республикасы үшін тиімді шаруашылықтың құрылымын, шаруашылық салаларының

	Қазақстан Республикасы экономикалық дамуындағы мақ-сатты көр-сеткіштер мен индикаторлар	арақатынасын, шаруашылы-ғының аумақтық құрылымын, экономикалық дамуындағы тиімді көрсеткіштерді анықтау
5. Геосаясат		
5.1 Геосаясат негіздері	Геосаясаттың өзектілігі	10.5.1.1 - геосаясаттың мақсаты мен міндеттерін, зерттеу пәнін, негізгі категорияларын түсіндіру; 10.5.1.2 - негізгі геосаяси объектілер мен субъектілерді анықтау;
	Дүниежүзінің геосаяси кеңістігі	10.5.1.3 - дүниежүзінің геосаяси кеңістігін талдау
	Геосаясаттағы географиялық факторлар	10.5.1.4 - геосаясаттағы физикалық-географиялық, экономикалық, әлеуметтік, демографиялық, саяси, әскери, технологиялық факторларға баға беру
	Мемлекеттік аумақтың морфологиясы	10.5.1.5 - мемлекеттік аумақтың морфологиялық ерекшеліктерін талдау және жіктеу;
	Мемлекеттік шекара	10.5.1.6 - мемлекеттік шекаралардың функциясын, түрлерін, анықтау және белгілеу шараларын, динамикасын талдау; 10.5.1.7 - Қазақстан Республикасының мемлекет-тік шекараларының қалыптасу үдерісін, басты көрсеткіштері мен динамикасын зерттеу;
4-тоқсан		
6. Елтану		
6.1 Дүниежүзі аймақтары	Кешенді географиялық аудандастыру	10.6.1.1 - дүниежүзінің түрлі белгілер бойынша физикалық географиялық, тарихи-мәдени, саяси-географиялық, геосаяси аудандарға бөлінуін түсіндіру; 10.6.1.2 - кешенді географиялық және тарихи-географиялық аудандастырудың өз үлгісін ұсыну ; 10.6.1.3 - дүниежүзінің тарихи-географиялық аймақтарын, олардың құрамы мен ерекшеліктерін, географиялық сипаттамасын шығармашылық түрде ұсыну

6.2 Дүниежүзі елдері	Салыстырмалы елтану	<p>10.6.2.1 - дүниежүзі елдерін салыстыруда қолданылатын белгілерді анықтау;</p> <p>10.6.2.2 - көрсеткіштердің бірі бойынша графикалық түрде дүниежүзі елдерінің рейтингін көрсету (таңдау бойынша);</p> <p>10.6.2.3 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін дүниежүзі елдерінің индекстері мен рейтингтерін сипаттау (есепке/бағалауға алынатын көрсеткіштер, бағалау субъектісі, нәтижелерінің қолдану аясы);</p> <p>10.6.2.4 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін дүниежүзі елдерінің рейтингтерін графикалық түрде көрсету;</p> <p>10.6.2.5 - елдің рейтингте орналасқан орына әсер ететін географиялық, әлеуметтік, экономикалық және саяси факторларды анықтау (таңдау бойынша рейтингтің басында, ортасында және соңында орналасқан үш елдің мысалында)</p>
----------------------	---------------------	---

7. Адамзаттың ғаламдық проблемалары

7.1 Ғаламдық проблемаларды шешу	Ғаламдық проблемалардың географиялық аспектілері	<p>10.7.1.1 - адамзаттың дамуындағы проблемаларын топтастыру;</p> <p>10.7.1.2 - ғаламдық проблемалардың критерийлерін анықтау;</p> <p>10.7.1.3 - ғаламдық проблемалардың себептері мен салдарын анықтап, топтастыру;</p> <p>10.7.1.4 - ғаламдық проблемалардың аумақтық көріністерін анықтау</p>
---------------------------------	--	--

11-сынып

Бөлімше	Тақырып	Оқу мақсаттары
1 тоқсан		
1. Географиялық зерттеулер әдістері		
1.1 Жалпы географиялық әдістер	Өзекті география-лық зерттеу әдістері	<p>11.1.1.1 - зерттеу тақырыбына сәйкес географиялық сараптама, аудандастыру әдістерін қолдану;</p> <p>11.1.1.2 - зерттеу тақырыбына сәйкес эксперттік бағалау әдістерін қолдану;</p>
2. Картография және геоинформатика		
		11.2.1.1 - тақырыпқа сәйкес электронды картографиялық

2.1 Карто-графия	Заманауи картографиялық әдістер	ресурстардың мүмкіндіктерін пайдалану (сандық карталарды оқу, олардың қолданысымен географиялық объектілер мен аумақтардың орналасуын, сандық және сапалық көрсеткіштерін анықтау, сипаттау және талдау)
2.2 Геоинфор-матика негіздері	Геоакпараттық зерттеу әдістері	11.2.2.1 - қашықтықтан зерделеу әдістерінің ерекшеліктерін түсіндіру; 11.2.2.2 - геоакпараттық әдістер мен геоакпараттық жүйелер (ГАЗ) технологияларының ерекшеліктерін, басқа ғылымдар мен өндіріс салаларымен байланыстарын түсіндіру
	Географиялық деректер базасы	11.2.2.3 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыпқа сәйкес географиялық деректер базасын құрастыру
	Географиялық деректерді визуализациялау	11.2.2.4 - компьютерлік бағдарламаларды қолданумен тақырыптық картасызбалар жасау
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология		
3.1 Табиғатты пайдалану	Табиғатты пайдалануды реттеу	11.3.1.1 - табиғатты пайдалану түрлерінің заңнамалық тәртіппен бекітілген нормаларға сәйкестігін анықтау (жергілікті/ аймақтық компоненттің негізінде)
	Табиғатты қорғауда жеке тұлғаның рөлі	11.3.1.2 - жеке тұлғаның табиғатты пайдаланудағы рөлін анықтап, "экологиялық ізін" есептеу;
2-тоқсан		
3. Табиғатты пайдалану және геоэкология		
3.2 Геоэкология-лық зерттеулер	Қоршаған ортаның антропогендік өзгеруі	11.3.2.1 - қоршаған ортаның антропогендік өзгерістерін жіктеу
	Қоршаған ортаның сапасы	11.3.2.2 - қоршаған орта сапасының көрсеткіштерін жіктеу; 11.3.2.3 - дүниежүзі елдерін қоршаған ортаның сапасы бойынша жіктеу; 11.3.2.4 - қоршаған орта сапасын арттыру жөнінде ұсыныстар әзірлеу(жергілікті/ аймақтық компоненттің негізінде);
	Геоэкологиялық жобалау	11.3.2.5 - қоршаған ортаның бұзылған аумақтарын қалпына келтіру жөнінде жобаларды ұсыну

негіздері		(жергілікті/аймақтық компоненттің негізінде)
3-тоқсан		
4. Геоэкономика		
4.1 Геоэкономика негіздері	Қазақстан Республикасы аймақтарының геоэкономикалық жағдайы мен әлеуеті	11.4.1.1 - Қазақстан аймақтарын шаруашылығының салалық және аумақтық құрылымы мен экономикалық даму көрсеткіштері бойынша салыстырып талдау; 11.4.1.2 - Қазақстан аймақтарының экономикалық даму әлеуетін анықтау(өз аймағы негізінде);
	Геоэкономикалық даму стратегиялары	11.4.1.3 - Қазақстан аймақтарын экономикалық тұрғыда дамыту жөнінде стратегиялардың жобаларын ұсыну (өз аймағы негізінде); 11.4.1.4 - Қазақстан өнімдерінің танымалдығын арттыру жөнінде шығармашылық идеяларды ұсыну
5. Геосаясат		
5.1 Геосаясат негіздері	Заманауи геосаяси үдерістер	11.5.1.1 - қазіргі заманның геосаяси үдерістерін түсіндіру
	Қазақстанның геосаяси жағдайы	11.5.1.2 - Қазақстанның геосаяси жағдайына кешенді баға беру
	Қазақстанның геосаяси қауіпсіздігі	11.5.1.3 - Қазақстан Республикасының геосаяси қауіпсіздігіне әсер ететін факторларды анықтау;
	Қазақстан-ның геосаяси интеграциясы	11.5.1.4 - Қазақстанның дүниежүзі елдері мен дүниежүзілік және аймақтық ұйымдармен байланыстарын күшейту жөнінде ұсыныстар әзірлеу
4-тоқсан		
6. Елтану		
6.1 Дүниежүзі аймақтары	Дүниежүзі елдерін аймақтарға аудандасты-рудың қолданбалы аспектілері	11.6.1.1 - дүниежүзін аймақтарға аудандастыру қажеттілігін аргументтер келтіріп түсіндіру;
	Дүниежүзі аймақтар картасында Қазақстанның орны	11.6.1.2 - Қазақстан Республикасының физикалық-географиялық, тарихи-географиялық, саяси-географиялық және геосаяси аймақтарында орналасуын анықтау;
		11.6.2.1 - жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін индекстер мен рейтингтердегі Қазақстан

	Қазақстанның халықаралық салыстырулардағы орны	орнының динамикасын зерттеу (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында); 11.6.2.2 - Қазақстанның жиынтық көрсеткіштер бойынша есептелінетін рейтингтерде орналасқан орнына әсер ететін географиялық, әлеуметтік, экономикалық және саяси факторларды анықтау (таңдау бойынша бір рейтингтің мысалында);
6.2 Дүниежүзі елдерін салыстыру	Өмір сүру деңгейін жоғарылатудағы азаматтың орны	11.6.2.3 - елдің индекстер мен рейтингтерде орнын анықтағанда есепке алынатын өмір сүру деңгейінің жеке көрсеткіштерін жоғарлату жөнінде жеке азаматтың рөлін түсіндіру
	Қолданбалы елтану	11.6.2.4 - қолданбалы елтанушылық ақпараттың маңыздылығын, субъектілері мен тұтынушыларын анықтау; 11.6.2.5 - түрлі мақсатты аудиториялар үшін кешенді дүниежүзі елдерінің кешенді елтанушылық сипаттамаларды әзірлеу және шығармашылық түрде ұсыну (елдер мен ұсыну формасы – таңдау бойынша)
7. Адамзаттың ғаламдық проблемалары		
7.1 Ғаламдық проблемалар-ды шешу	Ғаламдық проблемаларды шешу жолдары	11.7.1.1 - ғаламдық проблемаларды шешу жөнінде әлемдік тәжірибені зерттеу; 11.7.1.2 - Қазақстанның аумағында көрініс тапқан ғаламдық проблемаларды анықтау ; 11.7.1.3 - ғаламдық, оның ішінде Қазақстан аумағында байқалатын проблемалардың алдын алудың немесе шешудің өзіндік жобасын ұсыну

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
21-қосымша

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы "16" қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
119-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Дүниежүзі тарихы" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. "Дүниежүзі тарихы" пәнін оқыту өткен тарихты ұғыну және қазіргі әлемде өз орнын, азаматтық ұстанымын және оқиғалар мен құбылыстарға деген қарым-қатынасын анықтап, олардың мәні мен бағытын түсіну арқылы тұлғаның тарихи санасын қалыптастыруға бағытталған. Тарихты зерделеу патриотизмге тәрбиелеу, білім алушылардың бойында азаматтық-құқықтық сананың қалыптасуына, жалпы мәдениеттік даму, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтар арқылы әлеуметтенуге септігін тигізеді.

3. Дүниежүзі тарихы пәнін оқу оқушылардың әр түрлі тарихи кезеңдегі әлем тарихының этникалық, саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени дамуының негізгі сұрақтары бойынша түсінік қалыптастыруды көздейді.

4. Оқу пәнінің мақсаты - дүниежүзі тарихының негізгі оқиғалары мен процестерін оқу негізінде тарихи санасы қалыптасқан, азаматтық-патриоттық қасиеттерге ие, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды құрметтейтін, тарихи білім мен дағдыларын оқу процесінде және әлеуметтік жағдайда белсенді әрі шығармашылықпен қолдана алатын тұлға қалыптастыру.

5. Оқу пәнінің міндеттері:

1) тарихи кезеңдегі қоғамдағы негізгі этникалық, әлеуметтік, экономикалық, саяси, мәдени мәселелер туралы білімдерді қалыптастыру;

2) тарихи кезеңдер бойы адамзат қалыптастырған патриотизмді, толеранттылықты, гуманистік ғұрыптар мен демократиялық құндылықтарды құрметтеуге тәрбиелеу;

3) әлемдік-тарихи процесс туралы толық біртұтас білім қалыптастыру;

4) оқиғалар мен құбылыстарды тарихи себептілігі, салыстырмалылығы мен көзқарастар, тарихи оқиғалар және тұлғаларға баға беруде сыни тұрғыдан зерттеу барысында, өткен және қазіргі таңдағы пікірталастық мәселелерге білім алушы тарапынан өзіндік көзқарас білдіруді дамыту;

5) тарихи деректердің типтерімен жұмыс жасау, іздеу және тарихи материалды жіктеу дағдыларын дамыту;

6) деректерді қолдана отырып жобалық, зерттеу әрекетін және тарихи реконструкция дағдыларын дамыту;

7) қазіргі кездегі саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени мәселелерді ұғыну үшін тарихи білімдері мен дағдыларын қолдана білу қабілетін дамыту;

8) коммуникативтік дағдыларды дамыту: өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық жеткізе білу, топта жұмыс жасау, деректерден алынған ақпараттарды пайдалану.

2-тарау. "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінің мазмұны

6. "Дүниежүзі тарихы" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

10- сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 36 сағатты;

11- сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 36 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

7. "Дүниежүзі тарихы" оқу пәні бойынша білім мазмұны бөлімдер арқылы қамтылған. Аталған бөлімдер сыныптар бойынша оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

8. Оқу пәнінің білім мазмұны төрт бөлімді қамтиды:

10-сынып:

- 1) өркениет: даму ерекшеліктері;
- 2) этникалық және әлеуметтік процестер;
- 3) мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан;
- 4) мәдениеттің дамуы.

11-сынып:

- 1) өркениет: даму ерекшеліктері;
- 2) саяси-құқықтық процестер;
- 3) қоғамдық-саяси ойдың дамуы;
- 4) білім мен ғылымның дамуы.

9. "Өркениет: даму ерекшеліктері" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады

:

- 1) өркениет түсінігі және оның түрлері;
- 2) әлем өркениеттерінің тарихы;
- 3) өркениеттердің өзара әрекеттесуі.

10. "Этникалық және әлеуметтік процестер" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) антропогенез және этногенез;
- 2) әлем тарихындағы этносаралық қатынастар;
- 3) қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары.

11. "Мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) мемлекеттің тарихи типтері, формалары және саяси режимдер;
- 2) әлем тарихының барысына әсер еткен әскери-саяси оқиғалар;
- 3) революциялар қоғам өзгеруінің бір факторы ретінде.

12. "Мәдениеттің дамуы." бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) адамзаттың мәдени мұрасын сақтап қалу жолдары;
- 2) өнер – қоғам дамуының бейнесі;
- 3) қазіргі қоғамның рухани-адамгершілік құндылықтары.

13. "Өркениет: даму ерекшеліктері" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) экономикалық жүйелердің тарихи типтері: өзгеріс пен сабақтастық;
- 2) мемлекеттердің экономикалық дамуына табиғи-географиялық фактордың әсері;
- 3) қазіргі кезеңде әлем елдерінің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі.

14. "Саяси-құқықтық процестер" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам;
- 2) әлемнің қазіргі саяси жүйесі;
- 3) қазіргі кездегі бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау мәселесі.

15. "Қоғамдық-саяси ойдың дамуы" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың эволюциясы;
- 2) XX ғасырдағы бостандық пен әділеттілік үшін күресушілер;
- 3) XX ғасырдағы- XXI ғасырдың басындағы көрнекті саясаткер-реформаторлар.

16. "Білім мен ғылымның дамуы" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) білім алу бүкіл адамзаттық құндылық ретінде;
- 2) ғылыми-техникалық прогресс;
- 3) қазіргі заманғы ғылыми технологиялар.

17. Оқыту мақсаттары әр тарау ішінде мұғалім мен білім алушыға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірлізділік пен сабақтастықты көрсетеді.

18. "Дүниежүзі тарихы" пәні бойынша оқыту мақсаттары мен тәсілдерін тиімді жүзеге асыру төмендегі тарихи концептілерге (түсініктерге) негізделеді:

- 1) дәлел;
- 2) өзгеріс пен сабақтастық;

- 3) себеп пен салдар;
- 4) ұқсастық пен айырмашылық;
- 5) маңыздылық;
- 6) интерпретация.

19. Тарихи концептілер негізінде оқытудың күтілетін нәтижелері:

1) "Дәлел" бойынша білім алушылар: қарастырылып отырған дәлелге қатысты: аудитория, мақсаттар, көзқарастар, формат, аргумент, шектеулер және контекст сынды тарихи айғақтың ерекшеліктерін талдайды, тарихи айғақтарды талдау және бағалау негізінде дәйекті қорытынды жасайды, өткен заман туралы объективті түсінік қалыптастыру мақсатында түпнұсқалық және қосалқы деректерден , қарама-қайшы айғақтарды талдайды;

2) "Өзгеріс пен сабақтастық" бойынша білім алушылар: сабақтастық пен өзгеріске қатысты тарихи мысалдарды уақыт пен кеңістікте талдайды және бағалайды, сабақтастық пен өзгеріске қатысты тарихи мысалдарды ұзақ уақыт бойы ауқымды тарихи процестер мен тақырыптарға дейін біріктіреді, тарихи оқиғалар мен процестердің белгілі бір уақыт межесінде жүйеленуі мен ұйымдасуының негізін (критерийлер) түсіндіреді;

3) "Себеп және салдар" бойынша білім алушылар: бір немесе бірнеше себептердің және/немесе ықпалдардың өзара әрекеттесуін талдайды және бағалайды, ұқсастықтарды, себеп-салдарды, өзара байланысты көрсете отырып тарихи себептілікті түсінеді, тарихи құбылыс, оқиға немесе процесті басқа ұқсас тарихи құбылыстармен уақыт пен кеңістікте байланыстырудың әдістерін түсіндіреді және бағалайды;

4) "Ұқсастық пен айырмашылық" бойынша білім алушылар: белгілі бір жерде, белгіленген бір уақыт кезеңінде және/немесе қоғамдарда, немесе бір қоғамның ішіндегі өзара байланысқан тарихи оқиғаларды салыстырады;

5) "Маңыздылық" бойынша білім алушылар: қоғамның дамуы үшін тарихи оқиғаның, құбылыстың, процестің маңыздылығын анықтайды;

6) "Интерпретация" бойынша білім алушылар: белгілі бір тарихи оқиғаға, құбылысқа, процеске қатысты көзқарастарды түсіндіреді және бағалайды.

20. 10-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) өркениет: даму ерекшеліктері. Өркениет: зерттеудің теориялары мен тәсілдері. " Өркениет" түсінігі. "Өркениет" түсінігін зерттеудегі негізгі тәсілдер. Өркениеттердің жіктелуі. Өркениеттің дәстүрлі (аграрлы) түрі: отырықшы-егіншілік, көшпелі. Өркениет дамуының индустриалдық және постиндустриалдық кезеңдері. Қазіргі заманғы өркениеттің дамуына ақпараттық технологиялардың ықпалы. Әлем өркениеттерінің тарихы. Ежелгі әлем өркениеттері (Ежелгі Египет, Ежелгі Месопотамия, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Ежелгі Греция, Ежелгі Рим). Ежелгі діни наным-сенімдер (синтоизм, индуизм, иудаизм, зороастризм, манихейлік, даосизм).

Ежелгі философиялық ілімдер (Платон, Сократ, Аристотель, Конфуций, Лао Цзы). Африка (бушмендер, нубийлер, Гана, Мали, Сунгай), Америка (майя, инктер, ацтектер) және Австралия мен Океанияның (полинезиялық, Таити аралының тайпалары, гавайлықтар) дәстүрлі өркениеттері. Әлемдік діндер және өркениеттің дамуы (буддизм, христиандық, ислам). Қазіргі заманғы әлемдік діндердің даму тенденциялары. Қазіргі заманғы деструктивті діни ұйымдар мен ағымдар. Өркениеттердің өзара әрекеттесуі. Өркениеттердің сауда-экономика саласындағы өзара әрекеттесулері (Ұлы жібек жолы, халықаралық ұйымдар: Дүниежүзілік сауда ұйымы (ДСҰ), Халықаралық валюта қоры (ХВҚ), Мұнай экспорттаушы елдер ұйымы(МЭЕҰ), Шанхай Ынтымақтастық Ұйымы (ШЫҰ), Еуразиялық Экономикалық Одақ (ЕАЭО) және тағы басқалар. Өркениеттердің дипломатиялық саладағы өзара әрекеттесулері. Дипломатия өркениеттердің өзара жақындасу факторы ретінде. Өркениеттердің өзара әрекеттесуінің әскери-саяси аспектісі (жаулаушылық соғыстар, отарлық экспансия, әскери-саяси одақтар, дүниежүзілік соғыстар, қырғи-қабақ соғыс, жергілікті қақтығыстар, этносаралық қақтығыстар). Мәдениеттер диалогі (мәдениеттердің өзара әрекеттесуі мен өзара ықпалдары);

2) этникалық және әлеуметтік процестер. Антропогенез және этногенез. Адамның пайда болуы туралы теориялар (діни, ғарыштық, эволюциялық). "Этнос", "этногенез", "ұлт" ұғымдары. Этностардың пайда болуына байланысты теориялар. Әлемнің этникалық картасы: өткен заман және қазіргі уақытта (ұлттық мемлекеттердің қалыптасуы мен ыдырауы, "ұлттық сана", этностардың ассимиляциясы, шағын этностардың проблемалары). Әлем тарихындағы этносаралық қатынастар. Ұлтаралық қатынастар: мәселелер және қарама-қайшылықтар. Ұлтаралық қақтығыстардың себептері мен салдарлары (ұлтшылдық, шовинизм, нәсілдік кемсітушілік, нацизм). Этностардың бейбіт өзара әрекеттесуінің тәсілдері (халықаралық интеграция, Біріккен Ұлттар Ұйымы (БҰҰ), Еуропа Одағы (ЕО), Түркі мәдениетін және өнерін дамыту халықаралық ұйымы(ТҮРКСОЙ), Еуразиялық Экономикалық Одақ (ЕАЭО), Ислам Ынтымақтастық Ұйымы (ИЫҰ), Қазақстан халқы Ассамблеясы және тағы басқалар). Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары. Социогез туралы теориялардың әртүрлілігі (формациялық тәсіл, өркениеттік тәсіл және тағы басқалар). Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары (қоғам ұйымдасуының қандық-туыстық, көршілік-аумақтық, макроэтникалық қағидалары). Қазіргі қоғамның әлеуметтік стратификациясы;

3) мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан. Мемлекеттің тарихи типтері, формалары және саяси режимдер. "Мемлекет", "билік", "басқару институты" ұғымдары. Мемлекеттің пайда болу теориялары (Аристотель, Платон, Конфуций, Ф. Аквинский, Н. Макиавелли, Дж. Локк, Т. Гоббс, Т. Джефферсон, Ф. Энгельс және тағы басқалар). Мемлекет формаларының эволюциясы: ежелгі заманнан бүгінгі күнге дейін (монархия, республика, теократиялық мемлекеттер). Саяси режимдердің типтері (тоталитарлық,

авторитарлық, демократиялық). Әлем тарихының барысына әсер еткен әскери - саяси оқиғалар. Антикалық дәуірдегі әлемдік империяларының қалыптасуы (Парсы империясы, Александр Македонский империясы, Рим империясы). Ғұндардың жаулап алушылық жорықтары Батыс Рим империясының ыдырауы мен антикалық кезеңінен орта ғасырларға көшу процесінің бір факторы ретінде. Араб шапқыншылықтары мен Крест жорықтары (Араб халифаты мен кресшілер мемлекеттерінің құрылуы мен ыдырауы). Еуразия картасының өзгеруіне Шыңғысхан жорықтарының әсері (Моңғол империясы, Алтын Орда, Әмір Темір империясы, Мәскеу мемлекеті, Құбылай мемлекеті, Ильханат). Еуропаның өзгеруіне Наполеон жорықтарының әсері (капиталистік дамудың жеделдетілуі, Еуропада либералдық әлеуметтік идеялардың таратылуы). Дүниежүзілік соғыстар және халықаралық қатынастар жүйесі: Версаль - Вашингтон, Ялта - Потсдам жүйелері. Революциялар қоғам өзгеруінің бір факторы ретінде. Буржуазиялық революциялар индустриалды қоғам қалыптасуының катализаторы ретінде (XVII ғасырдағы Ағылшын буржуазиялық революциясы, XVIII ғасырдағы Француз буржуазиялық революциясы, АҚШ-ғы тәуелсіздік үшін соғыс, Еуропадағы 1848 жылғы "ұлттар көктемі"). Социалистік революция әлеуметтік теңдік идеяларын жүзеге асырудың радикалды тәсілі ретінде (1917 жылғы Қазан Социалистік революциясы, Қытайдағы 1946-1949 жылдардағы Азаматтық соғыс, 1959 жылғы Куба революциясы). Социалистік революциялар нәтижесіндегі қоғамдық құрылымының өзгеруі. Қазіргі заманның революциялары: себептері мен салдарлары (Шығыс Еуропадағы 1989-1990 жылдардағы "барқыт революциясы", Таяу Шығыстағы 2010-2011 жылдардағы "Араб көктемі", бұрынғы Кеңес Одағы елдеріндегі "түрлі-түсті революциялар"). Қоғам проблемаларын революциялық жолмен шешудің салдарлары;

4) мәдениеттің дамуы. Адамзаттың мәдени мұрасын сақтап қалу жолдары. Адамзаттың тарихи-мәдени мұрасын сақтап қалуға бағытталған ЮНЕСКО-ның қызметі . ЮНЕСКО-ның Дүниежүзілік мұрасының тізімі. Әлемнің ең ірі мұражайлары: адамзаттың тарихи зердесінің қазынасы (Эрмитаж, Лувр, Британ мұражайы, Метрополитен, Жапония Ұлттық мұражайы, Египет мұражайы, Уффици галереясы, Қазақстан Республикасының Ұлттық мұражайы және тағы басқалар). Әлем халықтарының тарихи-мәдени мұрасын зерттеу және сақтау барысындағы мұражайлардың рөлі. Өнер – қоғам дамуының көрінісі. Тарихи процестер аясындағы өнердің бағыттары мен стильдері (абстракционизм, модернизм, постмодернизм, авангардизм, футуризм, кубизм, сюрреализм, экспрессионизм, гиперреализм, хайтек стилі және тағы басқалар). Өнердің бағыттары мен стильдерінің дамуына қоғамдық процестердің тигізетін әсері. Қазіргі кездегі өнердің даму тенденциялары. Бұқаралық мәдениет және оның қазіргі қоғамға тигізетін әсері (кино, радио, теледидар, интернет, спорт, музыка, қазіргі заманғы әдебиет, қазіргі заманғы бейнелеу өнері). Қазіргі қоғамның рухани-адамгершілік құндылықтары. Жалпыадамзаттық моральдық құндылықтардың қалыптасуы (діни және философиялық идеялар, ұлттық

әдет-ғұрыптар мен салт-дәстүрлер, фольклор, дәстүрлі музыка мен әдебиет, отбасылық құндылықтар). Тарихи оқиғалар аясындағы құндылықтардың өзгеруі (ұлттық мемлекеттердің қалыптасуы, дүниежүзілік соғыстар, қырғи-қабақ соғыстың аяқталуы). Қоғамның адамгершілік құндылықтарды қайта бағалауына ықпал еткен ХХ ғасырдың тарихи оқиғалары. Жаһандану жағдайындағы рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеру мәселесі (прагматизм, рационализм, шектен тыс дарашылдық, нигилизм, конформизм, әлеуметтік апатия, тұтынушылық психология, діни фанатизм, неофашизм, бейресми жастар ұйымдары);

21. 11-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) өркениеттер: даму ерекшеліктері. Экономикалық жүйелердің тарихи типтері: өзгеріс пен сабақтастық. Экономика және экономикалық жүйелердің типтері ("экономика" және "экономикалық жүйе" ұғымдары). Елдердің экономикалық дамуының ерекшеліктері. Дәстүрлі (аграрлық) экономика. Нарықтық экономика (либералды экономика). Жоспарлы (социалистік) экономика. Аралас экономика. Табиғи және географиялық факторлардың мемлекеттердің экономикалық дамуына тигізетін әсері. Табиғи және географиялық факторларға байланысты елдердің экономикалық мамандандырылуы (Парсы шығанағы елдері, Канада, Австралия, Түркия, Бразилия және тағы басқалар). Мемлекеттердің экономикалық дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің тарихи мысалдары (Жапония, Израиль, Сингапур, Малайзия және тағы басқалар). Қазіргі кезеңде әлем елдерінің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі. Мемлекеттердің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі. Қазіргі кезеңдегі мемлекеттердің біркелкі емес экономикалық даму мәселелері (бұрынғы отарлардың экономикалық дамуы, неоколониализм, шикізатқа бағытталған экономикалар). Мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілік пен экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудегі халықаралық ұйымдардың ролі;

саяси-құқықтық процестер. Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам. Құқықтық мемлекет ұғымы, принциптері мен қалыптасуының тарихи алғышарттары (мемлекеттік билікті бөлу принципі, заңның үстемдігі, құқықтар мен бостандықтардың кепілдігі). Құқықтық мемлекет принциптерінің жүзеге асырылуының тарихи тәжірибесі (Адам мен азаматтың құқықтары туралы декларациясы, АҚШ-тың тәуелсіздік туралы декларациясы, АҚШ-та құлдықты жою туралы Заң, Жалпыға бірдей адам құқықтарының декларациясы, Қазақстан Республикасының Конституциясы). Азаматтық қоғамның түсінігі мен жалпы сипаттамасы (Үкіметтік емес ұйымдар, лоббизм, қоғамдық ұйымдар мен қозғалыстар). Мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің қазіргі заманғы даму тенденциялары. Үкіметтік емес ұйымдар және олардың азаматтық қоғамның қалыптасуы мен дамуындағы ролі. Әлемнің қазіргі саяси жүйесі. Әлемнің саяси жүйесінің өзгеруі. Халықаралық қатынастардағы Ялта-Потсдам жүйесінің ыдырау себептері. Әлемнің биполярлы жүйесінің ерешеліктері. Әлем

құрылысының постбиполярлық жүйесі. "Постбиполярлы жүйе", "көпвекторлы саясат", "бірполярлы әлем" ұғымдары. Халықаралық қатынастардың қазіргі замандағы тенденциялары. Қазіргі кезеңдегі бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау мәселесі. Халықаралық қауіпсіздіктің қазіргі кездегі қауіп-қатерлері (сепаратизм, ланкестік, фундаментализм, экстремизм, босқындар мәселесі, ірі мемлекеттердің қарсыласуы). Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтаудағы мемлекеттердің бірлескен әрекеттері. Халықаралық және аймақтық ұйымдары: Біріккен Ұлттар Ұйымы (БҰҰ), Еуропадағы Қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы (ЕҚЫҰ), НАТО, Шанхай Ынтымақтастық Ұйымы (ШЫҰ), Азиядағы Өзара Ықпалдастық және Сенім Шаралары жөніндегі Кеңес (АӨСШК), Ұжымдық Қауіпсіздік туралы Шарт Ұйымы (ҰҚШҰ) және тағы басқалар;

қоғамдық-саяси ойдың дамуы. Жаңа замандағы және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың эволюциясы. Жаңа замандағы және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың дамуының негізгі бағыттары (либерализм, ұлтшылдық, социал-демократия, марксизм, экзистенциализм, прагматизм, позитивизм). ХХ ғасырдағы бостандық пен әділеттілік үшін күресушілер. Бостандық пен азаматтық құқықтар үшін күрес. М. Ганди және оның бейбіт жолмен қарсыласу идеясы (сатьяграха, сwareджа, swadeshi). Мартин Лютер Кингтің ұлы арманы (нәсілдік кемсітушілік, сегрегация, азаматтық құқықтар үшін күрес). Н. Манделла – апартеидке қарсы күресуші (апартеид, азаматтық құқықтар). ХХ ғасырдағы – ХХІ ғасырдың басындағы көрнекті саясаткер-реформаторлар. Мемлекет тархындағы тұлғаның ролі. Мұстафа Кемал Ататүрік – Түрік Республикасының негізін қалаушысы (зайырлы мемлекет, этатизм). Франклин Делано Рузвельт және оның "жаңа бағыты". Ф. Рузвельттің бейбіт және соғыс кезіндегі ішкі және сыртқы саясатының ерекшеліктері. Шарль де Голль: Франция ұлылығының қайта өрлеуі (голлизм, Бесінші республика). Дэн Сяопин – көрнекті Қытай реформаторы ("қытайлық ерекшелігі бар социализм", "бір ел – екі жүйе"). Ли Куан Ю, Махатхир Мохаммад: "үшінші әлемнен бірінші әлемге" ("экономикалық ғажайып", "азиялық серпініс", жаңа индустриалды елдер). Н.Ә.Назарбаев және модернизацияның қазақстандық моделі. "Қазақстан - 2030", "Қазақстан - 2050" даму стратегиялары, "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясы. Мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығы.

білім мен ғылымның дамуы. Білім алу жалпы адамзаттық құндылық ретінде. Жазу мен кітап бастыру – адамзаттың ұлы жетістіктері (пиктография, иероглифтер, сына жазу, руникалық жазу, кітап бастыру және тағы басқалары). Мектептегі білім беру: ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін (гимназия, палестра, академия, спарталық мектеп, схоластика, жеті "еркін өнер", мектептер, медреселер, жексенбілік мектептер, қолөнер мектептері және тағы басқалар). Мектептегі білім берудің заманауи модельдері. Жоғары білім беру жүйесі: тарих пен қазіргі кезең (Кордова, Прага, Оксфорд, Кембридж, Сорбонна университеттері және тағы басқалары). Ағартушылық пен ғылымды өрістетудегі алғашқы университеттердің ролі. Жоғарғы білім берудің заманауи модельдері. Ғылыми-техникалық прогресс. Ғылыми-техникалық прогрестің

тарихи кезеңдері. "Өнеркәсіп төңкерісі", "ғылыми-техникалық революция" ұғымдары. Қазіргі кездегі өркениеттің дамуындағы ғылыми-техникалық революцияның маңыздылығын бағалау. Ғылыми-техникалық прогресс және қазіргі заманның жаһандық мәселелері. Қазіргі кездегі ғылыми технологиялар. Қазіргі заманғы ақпараттық технологиялар. Қоғамның дамуына ақпараттық технологиялардың әсері. Қазіргі ғылымның перспективалық салалары (робототехника, космонавтика, гендік инженерия).

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі

22. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік санын көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.2 кодында "10" – сынып, "2.1." – бөлім мен бөлімше, "2" – оқу мақсатының реттік саны.

1- бөлім:

10- сынып Өркениет: даму ерекшеліктері	11- сынып Өркениет: даму ерекшеліктері
Білім алушылар:	
10.1.1.1 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "өркениет", "өркениет типі" терминдерін қолдану	11.1.1.1 мемлекеттердің экономикалық даму ерекшеліктерін талдау үшін "экономика" және "экономикалық жүйе" ұғымдарын қолдану
10.1.1.2 "Өркениет" түсінігін зерттеудің негізгі әдістерін түсіндіру	11.1.1.2 экономикалық жүйелердің тарихи типтерінің белгілерін түсіндіре отырып оларды жіктеу
10.1.2.1 өркениеттің дәстүрлі, индустриалды және постиндустриалды түрінің ерекшеліктерін анықтау	11.1.1.3 мемлекеттердің мысалында экономиканың дәстүрлі (аграрлы) түріне тән белгілерін анықтау
10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау	11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру
10.1.3.1 ежелгі өркениеттердің ерекшеліктерін талдау	11.1.1.5 елдердің мысалында нарықтық экономикаға тән белгілерді анықтау
10.1.3.2 мемлекет пен қоғамның дамуы туралы ежелгі философиялық ілімдерді зерттеу	11.1.1.6 мемлекеттердің мысалында жоспарлы (социалистік) экономикаға тән белгілерін анықтау
10.1.3.3 локальді өркениеттердің ерекшеліктерін талдау	11.1.1.7 экономиканың аралас түріне тән белгілерді анықтай отырып, оған көшудің себептерін зерттеу
10.1.3.4 әлемдік діндердің даму кезеңдері мен ерекшеліктерін сипаттау	11.1.2.1 экономиканың дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің амалдарын зерттеу
10.1.3.5 қазіргі кездегі өркениет жағдайында әлемдік діндердің даму тенденцияларын анықтау	11.1.2.2 қазіргі заман тарихында шектеуші табиғи-географиялық факторлар жағдайындағы мемлекеттердің сәтті экономикалық дамуының мысалдарын тұжырымдау
10.1.3.6 қазіргі кездегі деструктивті діни ұйымдар мен ағымдардың қоғамға әсерін бағалау	11.1.3.1 мемлекеттер мен аймақтардың әрқелкі экономикалық дамуының тарихи алғышарттарын анықтау

10.1.4.1 себеп-салдарлық байланысты анықтай отырып, әлемдік сауданың өркениет дамуындағы рөлін анықтау	11.1.3.2 өлшемшарттар негізінде мемлекеттерді экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу
10.1.4.2 әлемдік экономиканың дамуындағы халықаралық ұйымдардың рөлін анықтау	11.1.3.3 мемлекеттердің кедейшілік мәселесін шешуге бағытталған іс-әрекетін зерттеп, оның тиімділігін анықтау
	11.1.3.4 мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілік пен экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудегі халықаралық ұйымдардың рөлін бағалау
10.1.4.3 қазіргі өркениеттің дамуындағы дипломатияның рөлін анықтау	
10.1.4.4 ежелгі және орта ғасырлардағы жаулап алушылық жорықтардың себептерін түсіндіру	
10.1.4.5 қазіргі өркениеттің даму контекстінде әскери қақтығыстардың ерекшеліктері мен салдарларын анықтау	

2- бөлім:

10- сынып Этникалық және әлеуметтік процестер	11-сынып Саяси-құқықтық процестер
Білім алушылар:	
10.2.1.1 антропогенездің әртүрлі теорияларын жүйелеу және тұжырымдау	11.2.1.1 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін " құқықтық мемлекет" ұғымын қолдану
10.2.1.2 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "этнос", "этногенез", "ұлт" ұғымдарын қолдану	11.2.1.2 мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекеттің қалыптасу жолдарын талдау
10.2.1.3 әлем картасын пайдалана отырып әртүрлі тарихи кезеңдердегі этникалық процестерді түсіндіру	11.2.1.3 қазіргі кездегі адам құқықтарының Жалпы Декларациясының маңызын негіздеу
10.2.1.4 қазіргі кездегі ассимиляция мен саны аз этностардың жойылып кету себептерін анықтау	11.2.1.4 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесі дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін " азаматтық қоғам" ұғымын қолдану
10.2.1.5 жаһандану жағдайындағы этникалық және мәдени лікті сақтаудың маңыздылығын негіздеу	11.2.1.5 құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның құрылуының байланысын анықтау
10.2.2.1 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "ұлтшылдық", " шовинизм", "нәсілдік кемсітушілік" терминдерін қолдану	11.2.1.6 мемлекеттердегі үкіметтік емес ұйымдардың қызметін бағалау
10.2.2.2 ұлтаралық қақтығыстардың пайда болуының себеп-салдарлық байланысын анықтау	11.2.2.1 Ялта-Потсдам халықаралық қатынастар жүйесінің ыдырау себептерін талдау
10.2.2.3 ұлтаралық қатынастарды реттеудегі халықаралық ұйымдардың рөлін талдау	11.2.2.2 әлемнің биполярлы жүйесінің ерекшеліктерін сипаттау
10.2.2.4 ұлтаралық келісімнің қазақстандық үлгісінің мысалында этностар арасындағы бейбіт әрекеттестіктің мүмкіндігін дәлелдеу	11.2.2.3 қазіргі кездегі халықаралық қатынастарды сипаттау үшін "постбиполярлық жүйе", " көпвекторлы саясат", "бір полярлы әлем" ұғымдарын қолдану

10.2.3.1 тарихи процестерді түсіндіру үшін "социогенез", "формациялық әдіс", "өркениеттік әдіс" ұғымдарын қолдану	11.2.2.4 қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын сипаттау
10.2.3.2 социогенездің әртүрлі теорияларын жүйелеу және тұжырымдау	11.2.3.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін "сепаратизм", "терроризм", "фундаментализм", "экстремизм", "миграция", "босқындар" терминдерін қолдану
10.2.3.3 қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формаларын, оларға тән белгілерін анықтай отырып түсіндіру	11.2.3.2 сепаратизм, экстремизм және халықаралық лаңкестіктің таралу себептері мен салдарларын анықтау
10.2.3.4 қазіргі қоғамның әлеуметтік стратификациясын зерттеу	11.2.3.3 бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауға бағытталған халықаралық ұйымдардың қызметін талдау

3- бөлім:

10- сынып Мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан	11-сынып Қоғамдық-саяси ойдың дамуы
Білім алушылар:	
10.3.1.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін "мемлекет", "билік", "басқару институты" терминдерін қолдану	11.3.1.1 қоғамдық ойдың дамуын түсіндіру үшін "либерализм", "ұлтшылдық", "социал -демократия", "марксизм", "экзистенциализм", "прагматизм", "позитивизм" түсініктерін қолдану
10.3.1.2 деректерді талдау негізінде саяси режимдер түрлерінің мықты және әлсіз жақтарын анықтай отырып, салыстыру	11.3.1.2 қоғамдық-саяси ойдың дамуы үшін Ағартушылық дәуір идеяларының маңыздылығын бағалау
10.3.2.1 деректерді қолдана отырып грек-парсы соғыстарының мысалында ерте империялардың пайда болу процесін түсіндіру	11.3.1.3 XIX-XX ғасырлардағы қоғамдық құрылыс туралы философиялық ойдың даму ерекшеліктерін зерттеу
10.3.2.2 эллинизмді таратудағы А.Македонскийдің жорықтарының рөлін бағалау	11.3.2.1 Үндістанның қоғамдық-саяси даму идеологиясы ретінде "гандизм" ұғымын түсіндіру
10.3.2.3 халықтардың ұлы қоныс аударуының жағымды және жағымсыз салдарларын анықтау	11.3.2.2 Үндістанның ұлттық тәуелсіздікке жетудегі бейбіт жолмен қарсыласу идеяларының маңыздылығын анықтау
10.3.2.4 тарихи деректердің негізінде антикалық дәуірден орта ғасырларға өтудің заңдылығын тұжырымдау	11.3.2.3 АҚШ-тағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "нәсілдік кемсітушілік", "сегрегация" ұғымдарын қолдану
10.3.2.5 дәйекті қорытындылар жасау арқылы араб шапқыншылықтары мен крест жорықтарының себептерін анықтау	11.3.2.4 азаматтық құқықтар үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалау
10.3.2.6 моңғол шапқыншылығының Еуразиядағы ұлттық мемлекеттердің қалыптасу процесіне әсерін талдау	11.3.2.5 Оңтүстік Африка Республикасындағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "апартеид" ұғымын қолдану
10.3.2.7 әлемдегі өзгерістерді зерттей отырып моңғол шапқыншылығының салдарларын бағалау	11.3.3.1 мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалау
10.3.2.8 Наполеон соғыстары мен Еуропа мемлекеттеріндегі капиталистік дамудың ілгерілеуі арасындағы себеп-салдарлық байланысты орнату	11.3.3.2 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "этатизм", "зайырлы мемлекет" ұғымдарын қолдану
10.3.2.9 Наполеон Кодексінің Еуропадағы либералды қоғамдық идеялардың таралуындағы маңыздылығын бағалау	11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі туралы қорытындылар жасау

10.3.2.10 тарихи құжаттарды талдау негізінде Бірінші және Екінші дүниежүзілік соғыстардың себептері мен салдарларын түсіндіру	11.3.3.4 бейбіт және соғыс кезеңіндегі Ф. Рузвельттің ішкі және сыртқы саясатының ерекшеліктерін анықтау
10.3.2.11 Версаль-Вашингтон және Ялта-Потсдам жүйелерінің тиімділігін және олардың қазіргі заманға әсерін бағалау	11.3.3.5 Франциядағы әлеуметтік-саяси процестерді түсіндіру үшін "голлизм" ұғымын қолдану
10.3.3.1 аграрлы қоғамнан индустриалды қоғамға өту заңдылықтарын тұжырымдау	11.3.3.6 Ш. Голль қызметінің мысалында мықты президенттік билік институтының маңыздылығын дәлелдеу
10.3.3.2 буржуазиялық революциялардың нәтижесіндегі әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді түсіндіру	11.3.3.7 әлеуметтік-экономикалық процестерді түсіндіру үшін "қытайлық ерекшелігі бар социализм" ұғымын қолдану
10.3.3.3 социалистік революцияның мәнін түсіну үшін әлеуметтік теңдік идеясының даму кезеңдерін зерттеу	11.3.3.8 Қытай Халық Республикасы мысалында жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға көшудің себептерін талдау
10.3.3.4 капитализмнен социализмге өтудің әлеуметтік-экономикалық және саяси алғышарттарын анықтау	11.3.3.9 тарихи оқиғаларды талдау негізінде Оңтүстік-Шығыс Азиядағы "экономикалық ғажайып" факторларын тұжырымдау
10.3.3.5 социалистік революциялардың нәтижесінде қоғамның әлеуметтік құрылымындағы өзгерістерін түсіндіру	11.3.3.10 Сингапур және Малайзия мысалында мемлекет модернизациясының ерекшеліктерін салыстыру
10.3.3.6 Шығыс Еуропадағы "барқыт" революцияларының мазмұны мен нәтижелерін талдау	11.3.3.11 қазақстандық модернизация үлгісін құрастыру және жүзеге асырудағы Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің рөлін бағалау
10.3.3.7 "араб көктемі" және "түрлі-түсті революциялардың" ішкі және сыртқы факторларын анықтау	11.3.3.12 "Қазақстан - 2030", "Қазақстан - 2050" стратегияларының мысалында мемлекет дамуының ұзақ мерзімді жоспарының тиімділігін дәлелдеу
	11.3.3.13 Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясын ұсынудың өзектілігін негіздеу

4-бөлім:

10- сынып Мәдениеттің дамуы	11-сынып Білім мен ғылымның дамуы
Білім алушылар:	
10.4.1.1 ЮНЕСКО қызметін мысалға ала отырып тарихи-мәдени мұраны сақтап қалу жолдарын түсіндіру	11.4.1.1 тарихи даму контекстіндегі әлем халықтарының жазу түрлерін жіктеу
10.4.1.2 ЮНЕСКО-ның Әлемдік мұра нысандар тізімі ескерткіштерінің мысалында тарихи-мәдени мұраның маңыздылығын анықтау	11.4.1.2 адамзат өркениетінің дамуындағы жазу мен кітап бастыру ісінің маңыздылығын анықтау
10.4.1.3 әлемнің ең ірі мұражайларын зерттеп, ерекшеліктерін анықтау	11.4.1.3 адамзат тарихы контекстінде мектептегі білім берудің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды сипаттау
10.4.1.4 әлем халықтарының тарихи-мәдени мұрасын зерттеу және сақтап қалудағы мұражайлардың рөлін түсіндіру	11.4.1.4 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы білім берудің рөлін талдау
10.4.2.1 қоғамдағы өзгерістерді түсіну үшін "абстракционизм", "модернизм", "постмодер-низм", "авангардизм", "футуризм", "кубизм", "сюрреализм"	

, "экспрессионизм", "гиперреализм", "хайтек" терминдерін қолдану	11.4.1.5 мектептегі білім берудің заманауи үлгілерін, оның ерекшеліктері мен артықшылықтарын анықтай отырып салыстыру
10.4.2.2 өнердің стильдері мен бағыттарының дамуына қоғамдық процестердің әсерін анықтау	11.4.1.6 жоғары оқу орындарының пайда болу тарихын, олардың ортақ даму тенденцияларын анықтай отырып зерттеу
10.4.2.3 әлем мәдениетінің көрнекті өкілдерінің шығармашылық туындыларын талдап, олардың ерекшеліктерін анықтау	11.4.1.7 ағартушылық пен ғылымды өрістетудегі алғашқы университеттердің ролін талдау
10.4.2.4 өзгерістер пен сабақтастықтарды анықтай отырып, қазіргі кездегі өнердің даму тенденцияларын анықтау	11.4.1.8 заманауи жоғарғы білім беру үлгілерін салыстырып, артықшылықтары мен ерекшеліктерін анықтау
10.4.2.5 бұқаралық мәдениеттің ерекшеліктерін түсіндіріп, оның қазіргі қоғамға әсерін талдау	11.4.2.1 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуын талдау үшін "өнеркәсіп революциясы", "ғылыми-техникалық революция" ұғымдарын қолдану
10.4.3.1 қоғамның тарихи даму контекстіндегі рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеру мысалдарын зерттеу	11.4.2.2 қазіргі кездегі өркениеттің дамуындағы ғылыми-техникалық революцияның маңыздылығын бағалау
10.4.3.2 қоғамның моральдық құндылықтарын қайта бағалауға септігін тигізген XX ғасырдың тарихи оқиғаларының ерекшеліктерін анықтау	11.4.2.3 әлеуметтік-экономикалық процестердің ерекшеліктерін түсіндіру үшін "ғылыми-техникалық прогресс" ұғымын қолдану
10.4.3.3 қоғамның тұрақты дамуы үшін қазіргі әлемнің жалпыадамзаттық адамгершілік құндылықтарының маңызын түсіндіру	11.4.2.4 қазіргі заманның жаһандық мәселелерінің туындауына ғылыми-техникалық прогресстің әсерін зерттеу
10.4.3.4 жаһандандудың ұлттық-мәдени дамуға әсерін талдау	11.4.3.1 қоғамның дамуына ақпараттық технологиялардың әсерін зерттеу
	11.4.3.2 адамзат өркениетінің дамуы үшін ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктердің ықтимал салдарын болжау
	11.4.3.3 ғылымның заманауи тенденцияларының дамуын түсіндіру үшін "гендік инженерия", "нанотехнология", "энергияның балама көздері" ұғымдарын қолдану
	11.4.3.4 жаңа ғылыми бағыттар жетістіктерінің әлеуметтік-экономикалық дамуға әсерін талдау
	11.4.3.5 қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешу үшін ғылым мен техниканың заманауи түрлерінің дамуының маңызын түсіндіру

23. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

24. Осы оқу бағдарламасы Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Дүниежүзі тарихы" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес іске асырылады.

3-параграф. Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Дүниежүзі тарихы" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспары

1) 10-сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырып	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Өркениет: даму ерекшеліктері	Өркениет түсінігі және оның түрлері	"Өркениет" түсінігі	10.1.1.1 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "өркениет", "өркениет типі" терминдерін қолдану; 10.1.1.2 "Өркениет" түсінігін зерттеудің негізгі әдістерін түсіндіру
		Өркениеттің: дәстүрлі, индустриалды және постиндустриалды түрлері	10.1.2.1 өркениеттің дәстүрлі, индустриалды және постиндустриалды түрінің ерекшеліктерін анықтау; 10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау
	Әлем өркениеттерінің тарихы	Ежелгі әлем өркениеті	10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау; 10.1.3.1 ежелгі өркениеттердің ерекшеліктерін талдау
		Африка, Америка, Австралия және Океанияның дәстүрлі өркениеттері	10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау; 10.1.3.3 локальді өркениеттердің ерекшеліктерін талдау
		Әлемдік діндер және өркениеттердің дамуы	10.1.3.4 әлемдік діндердің даму кезеңдері мен ерекшеліктерін сипаттау; 10.1.3.6 қазіргі кездегі деструктивті діни ұйымдар мен ағымдардың қоғамға әсерін бағалау
			10.1.4.1 себеп-салдарлық байланысты анықтай отырып, әлемдік сауданың өркениет дамуындағы рөлін анықтау;

		Өркениеттер әрекеттестігінің сауда-экономикалық аясы	10.1.4.2 әлемдік экономиканың дамуындағы халықаралық ұйымдардың рөлін анықтау
	Өркениеттердің өзара әрекеттесуі	Өркениеттер әрекеттестігінің дипломатиялық аясы	10.1.4.3 қазіргі өркениеттің дамуындағы дипломатияның рөлін анықтау
		Өркениеттер әрекеттестігінің әскери-саяси аясы	10.1.4.4 ежелгі және орта ғасырлардағы жаулап алушылық жорықтардың себептерін түсіндіру; 10.1.4.5 қазіргі өркениеттің даму контекстінде әскери қақтығыстардың ерекшеліктері мен салдарларын анықтау
2-тоқсан			
		Адамның шығу тегі теориялары	10.2.1.1 антропогенездің теорияларын жүйелеу және тұжырымдау
	Антропогенез және этногенез	Этностардың пайда болуы және дамуы	10.2.1.2 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "этнос", "этногенез", "ұлт" ұғымдарын қолдану; 10.2.1.3 әлем картасын пайдалана отырып тарихи кезеңдердегі этникалық процестерді түсіндіру; 10.2.1.5 жаһандану жағдайындағы этникалық және мәденилікті сақтаудың маңыздылығын негіздеу
		Этносаралық қатынастар: проблемалары және қарама-қайшылықтары	10.2.2.1 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "ұлтшылдық", "шовинизм", "нәсілдік кемсітушілік" терминдерін қолдану; 10.2.2.2 ұлтаралық қақтығыстардың пайда болуының себеп-салдарлық байланысын анықтау
Этникалық және әлеумет	Әлем тарихындағы этносаралық қатынастар		

тік процестер		Этносаралық қатынастар: бейбіт өзара әрекеттестік тәсілдері	10.2.2.3 ұлтаралық қатынастарды реттеудегі халықаралық ұйымдардың рөлін талдау; 10.2.2.4 ұлтаралық келісімнің қазақстандық үлгісінің мысалында этностар арасындағы бейбіт әрекеттестіктің мүмкіндігін дәлелдеу
	Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары	Социогенез туралы теориялардың алуан түрлілігі	10.2.3.1 тарихи процестерді түсіндіру үшін "социогенез", "формациялық әдіс", "өркениеттік әдіс" ұғымдарын қолдану; 10.2.3.2 социогенез теорияларын жүйелеу және тұжырымдау
		Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары	10.2.3.3 қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формаларын, оларға тән белгілерін анықтай отырып түсіндіру; 10.2.3.4 қазіргі қоғамның әлеуметтік стратификациясын зерттеу
3 - тоқсан			
	Мемлекеттің тарихи типтері, формалары және саяси режимдер	Мемлекет түсінігі және саяси режимдердің түрлері	10.3.1.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін "мемлекет", "билік", "басқару институты" терминдерін қолдану
			10.3.1.2 деректерді талдау негізінде саяси режимдер түрлерінің мықты және әлсіз жақтарын анықтай отырып, салыстыру
		Антикалық кезеңдегі әлемдік империялардың қалыптасуы	10.3.2.1 деректерді қолдана отырып грек-парсы соғыстарының мысалында ерте империялардың пайда болу процесін түсіндіру; 10.3.2.2 эллинизмді т а р а т у д а

<p>Мемлекет, соғыс және революциялар тарихы нан</p>	<p>Әлем тарихының барысына әсер еткен әскери -саяси оқиғалар</p>		<p>А.Македонскийдің жорықтарының рөлін бағалау</p>
		<p>Ғұндардың жаулап алушылық жорықтары ежелгі заманнан ортағасырларға өтудің бір факторы ретінде</p>	<p>10.3.2.3 халықтардың ұлы қоныс аударуының жағымды және жағымсыз салдарларын анықтау; 10.3.2.4 тарихи деректердің негізінде антикалық дәуірден ортағасырларға өту заңдылығын тұжырымдау</p>
		<p>Араб шапқыншылықтары мен Крест жорықтары</p>	<p>10.3.2.5 дәйекті қорытындылар жасай отырып, араб шапқыншылықтары мен крест жорықтарының себептерін анықтау</p>
		<p>Еуразия картасының өзгеруіне Шыңғыс хан жорықтарының ықпалы</p>	<p>10.3.2.6 моңғол шапқыншылығының Еуразиядағы ұлттық мемлекеттердің қалыптасу процесіне әсерін талдау; 10.3.2.7 әлемдегі өзгерістерді зерттей отырып моңғол шапқыншылығының салдарларын бағалау</p>
		<p>Еуропаның өзгеруіне Наполеон жорықтарының әсері</p>	<p>10.3.2.8 Наполеон соғыстары мен Еуропа мемлекеттеріндегі капиталистік дамудың ілгерілеуі арасындағы себеп-салдарлық байланысты орнату; 10.3.2.9 Наполеон Кодексінің Еуропадағы либералды қоғамдық идеялардың таралуындағы маңыздылығын бағалау</p>
		<p>XX ғасырдағы дүниежүзілік соғыстардың халықаралық қатынастар жүйесіне әсері</p>	<p>10.3.2.10 тарихи құжаттарды талдау негізінде Бірінші және Екінші дүниежүзілік соғыстардың себептері мен салдарларын түсіндіру; 10.3.2.11 Версаль-Вашингтон және</p>

		Ялта-Потсдам жүйелерінің тиімділігін және олардың қазіргі заманға әсерін бағалау
Революциялар қоғам өзгеруінің бір факторы ретінде	Буржуазиялық революциялар – индустриалды қоғамның құрылуының катализаторы	10.3.3.1 аграрлы қоғамнан индустриалды қоғамға өту заңдылықтарын тұжырымдау; 10.3.3.2 буржуазиялық революциялардың нәтижесіндегі әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді түсіндіру
	Социалистік революция әлеуметтік теңдік идеяларын жүзеге асырудың радикалды әдісі ретінде	10.3.3.3 социалистік революцияның мәнін түсіну үшін әлеуметтік теңдік идеясының даму кезеңдерін зерттеу; 10.3.3.4 капитализмнен социализмге өтудің әлеуметтік-экономикалық және саяси алғышарттарын анықтау
	Қазіргі кездегі революциялар: себептері мен салдары	10.3.3.6 Шығыс Еуропадағы "барқыт" революцияларының мазмұны мен нәтижелерін талдау; 10.3.3.7 "араб көктемі" және "түрлі-түсті революциялардың" ішкі және сыртқы факторларын анықтау
4 - тоқсан		
Адамзаттың мәдени мұрасын сақтап қалу жолдары	Адамзаттың тарихи-мәдени мұрасын сақтап қалудағы ЮНЕСКО-ның қызметі	10.4.1.1 ЮНЕСКО қызметін мысалға ала отырып тарихи-мәдени мұраны сақтау жолдарын түсіндіру; 10.4.1.2 ЮНЕСКО-ның Әлемдік мұра нысандар тізімі ескерткіштерінің мысалында тарихи-мәдени мұраның маңыздылығын анықтау
	Әлемнің ең ірі мұражайлары:	10.4.1.3 әлемнің ең ірі мұражайларын зерттеп, ерекшеліктерін анықтау; 10.4.1.4 әлем халықтарының

Мәдениеттің дамуы

	адамзаттың тарихи зердесінің қазынасы	тарихи-мәдени мұрасын зерттеу және сақтап қалудағы мұражайлардың рөлін түсіндіру;
Өнер – қоғам дамуының бейнесі	Тарихи процестер контекстіндегі өнердің бағыттары мен стильдері	10.4.2.1 қоғамдағы өзгерістерді түсіну үшін "абстракцианизм", "модернизм", "постмодернизм", "авангардизм", "футуризм", "кубизм", "сюрреализм", "экспрессионизм", "гиперреализм", "хайтек" терминдерін қолдану; 10.4.2.2 өнердің стильдері мен бағыттарының дамуына қоғамдық процестердің әсерін анықтау; 10.4.2.3 әлем мәдениетінің көрнекті өкілдерінің шығармашылық туындыларын талдап, олардың ерекшеліктерін анықтау
	Зманауи өнердің даму тенденциялары	10.4.2.4 өзгерістер пен сабақтастықтарды анықтай отырып, қазіргі кездегі өнердің даму тенденцияларын анықтау; 10.4.2.5 бұқаралық мәдениеттің ерекшеліктерін түсіндіріп, оның қазіргі қоғамға әсерін талдау
Қазіргі қоғамның рухани-адамгершілік құндылықтары	Тарихи оқиғалар контекстіндегі құндылықтардың өзгеруі	10.4.3.1 қоғамның тарихи даму контекстіндегі рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеруінің мысалдарын зерттеу; 10.4.3.2 қоғамның моральдық құндылықтарын қайта бағалауға септігін тигізген XX ғасырдың тарихи оқиғаларының ерекшеліктерін анықтау
		10.4.3.3 қоғамның тұрақты дамуы үшін қазіргі әлемнің

	Жаһандану жағдайындағы рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеру мәселесі	жалпыадамзаттық адамгершілік құндылықтардың маңызын түсіндіру; 10.4.3.4 жаһанданудың ұлттық-мәдени дамуға әсерін талдау
--	---	---

2) 11-сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырып	Оқу мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1-тоқсан			
Өркениет: даму ерекшеліктері	Экономикалық жүйелердің тарихи типтері: өзгеріс пен сабақтастық	Экономика және экономикалық жүйелердің типтері	11.1.1.1 мемлекеттердің экономикалық даму ерекшеліктерін талдау үшін "экономика" және "экономикалық жүйе" ұғымдарын қолдану; 11.1.1.2 экономикалық жүйелердің тарихи типтерінің белгілерін түсіндіре отырып оларды жіктеу
		Дәстүрлі (аграрлық) экономика	11.1.1.3 мемлекеттердің мысалында экономиканың дәстүрлі (аграрлы) түріне тән белгілерін анықтау
		Нарықтық экономика	11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру; 11.1.1.5 елдердің мысалында нарықтық экономикаға тән белгілерді анықтау
		Жоспарлы (социалистік) экономика	11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру; 11.1.1.6 мемлекеттердің мысалында жоспарлы (социалистік) экономикаға тән белгілерін анықтау
			11.1.1.7 экономиканың аралас түріне тән

		Экономиканың аралас түрі	белгілерді анықтай отырып, оған көшудің себептерін зерттеу
	Мемлекеттің экономикалық дамуына табиғи-географиялық фактордың әсері	Мемлекеттердің экономикалық дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің тарихи мысалдары	11.1.2.1 экономиканың дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің амалдарын зерттеу; 11.1.2.2 қазіргі заман тарихында шектеуші табиғи-географиялық факторлар жағдайындағы мемлекет тердің сәтті экономикалық дамуының мысалдарын тұжырымдау
	Қазіргі кезеңде әлем елдерінің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі	Мемлекеттердің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі	11.1.3.1 мемлекеттер мен аймақтардың әрқелкі экономикалық дамуының тарихи алғышарттарын анықтау; 11.1.3.2 алғышарттардың негізінде мемлекеттерді экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу
		Жекелеген мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілікке және экономикалық артта қалушылыққа төтеп беру жолдары	1.1.3.3 мемлекеттердің кедейшілік мәселесін шешуге бағытталған іс-әрекетін зерттеп, оның тиімділігін анықтау; 11.1.3.4 мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілік пен экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудегі халықаралық ұйымдардың рөлін бағалау
2-тоқсан			
		Құқықтық мемлекет түсінігі	11.2.1.1 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін "құқықтық мемлекет" ұғымын қолдану
		Құқықтық мемлекет принциптерінің жүзеге	11.2.1.2 мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекеттің қалыптасу жолдарын талдау; 11.2.1.3 қазіргі кездегі адам құқықтарының

Саяси-құқықтық процестер

Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам	асырылуының тарихи тәжірибесі	Ж а л п ы Декларациясының маңызын негіздеу
	Азаматтық қоғам түсінігі және жалпы сипаттамасы	11.2.1.4 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін " азаматтық қоғам" ұғымын қолдану; 11.2.1.5 құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның құрылуының тарихи байланысын анықтау
	Азаматтық қоғамдағы үкіметтік емес ұйымдар	11.2.1.6 мемлекеттердегі үкіметтік емес ұйымдардың қызметін бағалау
Әлемнің қазіргі саяси жүйесі	Әлемнің саяси жүйесінің өзгеруі	11.2.2.1 Ялта-Потсдам халықаралық қатынастар жүйесінің ыдырау себептерін талдау; 11.2.2.2 әлемнің биполярлы жүйесінің ерекшеліктерін сипаттау
	Әлем құрылысының постбиполярлық жүйесі	11.2.2.3 қазіргі кездегі халықаралық қатынастарды сипаттау үшін "постбиполярлық жүйе", "көпвекторлы саясат", "бір полярлы әлем" ұғымдарын қолдану; 11.2.2.4 қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын сипаттау
Қазіргі кездегі бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау мәселесі	Халықаралық қауіпсіздікке төнген қазіргі кездегі қауіп-қатерлер	11.2.3.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін " сепаратизм", "терроризм", "фундаментализм", " экстремизм", "миграция", "босқын" терминдерін қолдану; 11.2.3.2 сепаратизм, экстремизм және халықаралық терроризмнің таралу себептері мен салдарларын анықтау

		Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауда мемлекеттердің бірлескен әрекеттері	11.2.2.4 тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын сипаттау ; 11.2.3.3 бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауға бағытталған халықаралық ұйымдардың қызметін талдау
--	--	--	--

3 - тоқсан

	Жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың эволюциясы	Жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың дамуының негізгі бағыттары	11.3.1.1 қоғамдық ойдың дамуын түсіндіру үшін " либерализм", " ұлтшылдық", " социал-демократия", " марксизм", " экзистенциализм", " прагматизм", " позитивизм" түсініктерін қолдану; 11.3.1.2 қоғамдық-саяси ойдың дамуы үшін Ағартушылық дәуір идеяларының маңыздылығын бағалау; 11.3.1.3 XIX-XX ғасырлардағы қоғамдық құрылыс туралы философиялық ойдың даму ерекшеліктерін зерттеу
		М. Ганди және оның бейбіт жолмен қарсыласу идеясы	11.3.2.1 Үндістанның қоғамдық-саяси даму идеологиясы ретінде " гандизм" ұғымын түсіндіру; 11.3.2.2 Үндістанның ұлттық тәуелсіздікке жетудегі бейбіт жолмен қарсыласу идеяларының маңыздылығын анықтау
			11.3.2.3 АҚШ-тағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "нәсілдік кемсітушілік", " сегрегация" ұғымдарын қолдану;

Қоғамдық-саяси ойдың дамуы

XX ғасырдағы бостандық пен әділеттілік үшін күресушілер	Мартин Лютер Кингтің ұлы арманы	11.3.2.4 - азаматтық құқықтар үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалау
	Н. Манделла –апартеидке қарсы күресуші	11.3.2.4 азаматтық құқықтар үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалау; 11.3.2.5 Оңтүстік Африка Республикасындағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "апартеид" ұғымын қолдану
	Мұстафа Кемал Ататүрік –Түрік Республикасының негізін қалаушы	11.3.3.1 мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалау; 11.3.3.2 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "этатизм", "зайырлы мемлекет" ұғымдарын қолдану; 11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау
	Франклин Делано Рузвельт және оның " жаңа бағыты"	11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.3.4 бейбіт және соғыс кезеңіндегі Ф. Рузвельттің ішкі және сыртқы саясатының ерекшеліктерін анықтау
	Шарль де Голль: Франция ұлылығының қайта жаңғыруы	11.3.3.5 Франциядағы әлеуметтік-саяси процестерді түсіндіру үшін "голлизм" ұғымын қолдану; 11.3.3.6 Ш. Голль қызметінің мысалында мықты президенттік билік институтының маңыздылығын дәлелдеу
		11.3.3.7 әлеуметтік-экономикалық процестерді түсіндіру үшін "қытайлық

XX ғасырдағы – XXI ғасырдың басындағы көрнекті саясаткер-реформаторлар	Дэн Сяопин – көрнекті қытай реформаторы	ерекшелігі бар социализм " ұғымын қолдану; 11.3.3.8 ҚХР мысалында жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға көшу себептерін талдау
	Ли Куан Ю и Махатхир Мохаммад: "үшінші әлемнен бірінші әлемге"	11.3.3.9 тарихи оқиғаларды талдау негізінде Оңтүстік-Шығыс Азиядағы "экономикалық ғажайып" факторларын тұжырымдау; 11.3.3.10 Сингапур және Малайзия мысалында мемлекет модернизациясының ерекшеліктерін салыстыру
	Н. Назарбаев және модернизацияның қазақстандық моделі	11.3.3.11 қазақстандық модернизация үлгісін құрастыру және жүзеге асырудағы Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің рөлін бағалау; 11.3.3.12 "Қазақстан - 2030", "Қазақстан - 2050" стратегияларының мысалында мемлекет дамуын ұзақ мерзімді жоспарлау қажеттілігін дәлелдеу; 11.3.3.13 Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің " Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясын ұсыну өзектілігін негіздеу
4-тоқсан		
	Жазу мен кітап бастыру – адамзаттың ұлы жетістіктері	11.4.1.1 тарихи даму контекстіндегі әлем халықтарының жазу түрлерін жіктеу; 11.4.1.2 адамзат өркениетінің дамуындағы жазу мен кітап бастыру ісінің маңыздылығын анықтау
		11.4.1.3 адамзат тарихы контекстінде мектептегі

	<p>Білім алу бүкіл адамзаттық құндылық ретінде</p>	<p>Мектептегі білім беру: ежелгі заманнан бүгінгі күнге дейін</p>	<p>білім берудің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды сипаттау; 11.4.1.4 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы білім берудің ролін талдау; 11.4.1.5 мектептегі білім берудің заманауи үлгілерін, оның ерекшеліктері мен артықшылықтарын анықтай отырып салыстыру</p>
		<p>Жоғары білім беру жүйесі: өткені мен бүгінгі</p>	<p>11.4.1.6 жоғары оқу орындарының пайда болу тарихын, олардың ортақ даму тенденцияларын анықтай отырып зерттеу; 11.4.1.7 ағартушылық пен ғылымды өрістетудегі алғашқы университеттердің ролін талдау; 11.4.1.8 заманауи жоғары білім беру үлгілерін салыстырып, артықшылықтары мен ерекшеліктерін анықтау</p>
<p>Білім мен ғылымның дамуы</p>	<p>Ғылыми-техникалық прогресс</p>	<p>Ғылыми-техникалық прогресстің тарихи кезеңдері</p>	<p>11.4.2.1 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуын талдау үшін "өнеркәсіп революциясы", "ғылыми-техникалық революция" ұғымдарын қолдану; 11.4.2.2 қазіргі кездегі өркениеттің дамуындағы ғылыми-техникалық революцияның маңыздылығын бағалау;</p>
	<p>Ғылыми-техникалық прогресс</p>	<p>Ғылыми-техникалық прогресс және қазіргі заманның жаһандық проблемалары</p>	<p>11.4.2.3 әлеуметтік-экономикалық процестердің ерекшеліктерін түсіндіру үшін "ғылыми-техникалық прогресс" ұғымын қолдану; 11.4.2.4 қазіргі заманның жаһандық мәселелерінің туындауына</p>

		ғылыми-техникалық прогресстің әсерін зерттеу
Қазіргі заманғы ғылыми технологиялар	Қазіргі кездегі ақпараттық технологиялар	11.4.3.1 қоғамның дамуына ақпараттық технологиялардың әсерін зерттеу; 11.4.3.2 адамзат өркениетінің дамуы үшін ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктердің ықтимал салдарын болжау
	Қазіргі ғылымның перспективті салалары	11.4.3.3 ғылымның заманауи тенденцияларының дамуын түсіндіру үшін "гендік инженерия", "нанотехнология", "энергияның балама көздері" ұғымдарын қолдану; 11.4.3.4 жаңа ғылыми бағыттар жетістіктерінің әлеуметтік-экономикалық дамуға әсерін талдау; 11.4.3.5 қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешу үшін ғылым мен техниканың заманауи түрлері дамуының маңызын түсіндіру

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
22-қосымша

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы "16" қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
120-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Дүниежүзі тарихы" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің

мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. "Дүниежүзі тарихы" пәнін оқыту өткен тарихты ұғыну және қазіргі әлемде өз орнын, азаматтық ұстанымын және оқиғалар мен құбылыстарға деген қарым-қатынасын анықтап, олардың мәні мен бағытын түсіну арқылы тұлғаның тарихи санасын қалыптастыруға бағытталған. Тарихты зерделеу патриотизмге тәрбиелеу, білім алушылардың бойында азаматтық-құқықтық сананың қалыптасуына, жалпы мәдениеттік даму, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтар арқылы әлеуметтенуге септігін тигізеді.

3. Дүниежүзі тарихы пәнін оқу оқушылардың әртүрлі тарихи кезеңдегі әлем тарихының этникалық, саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени дамуының негізгі сұрақтары бойынша түсінік қалыптастыруды көздейді.

4. Оқу пәнінің мақсаты – дүниежүзі тарихының негізгі оқиғалары мен процестерін оқу негізінде тарихи санасы қалыптасқан, азаматтық-патриоттық қасиеттерге ие, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды құрметтейтін, тарихи білім мен дағдыларын оқу процесінде және әлеуметтік жағдайда белсенді әрі шығармашылықпен қолдана алатын тұлға қалыптастыру.

5. Оқу пәнінің міндеттері:

1) тарихи кезеңдегі қоғамдағы негізгі этникалық, әлеуметтік, экономикалық, саяси, мәдени мәселелер туралы білімдерді қалыптастыру;

2) тарихи кезеңдер бойы адамзат қалыптастырған патриотизмді, толеранттылықты, гуманистік ғұрыптар мен демократиялық құндылықтарды құрметтеуге тәрбиелеу;

3) әлемдік-тарихи процесс туралы толық біртұтас білім қалыптастыру;

4) оқиғалар мен құбылыстарды тарихи себептілігі, салыстырмалылығы мен көзқарастар, тарихи оқиғалар және тұлғаларға баға беруде сыни тұрғыдан зерттеу барысында, өткен және қазіргі таңдағы пікірталастық мәселелерге білім алушы тарапынан өзіндік көзқарас білдіруді дамыту;

5) тарихи деректердің типтерімен жұмыс жасау, іздеу және тарихи материалды жіктеу дағдыларын дамыту;

6) деректерді қолдана отырып жобалық, зерттеу әрекетін және тарихи реконструкция дағдыларын дамыту;

7) қазіргі кездегі саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени мәселелерді ұғыну үшін тарихи білімдері мен дағдыларын қолдана білу қабілетін дамыту;

8) коммуникативтік дағдыларды дамыту: өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық жеткізе білу, топта жұмыс жасау, деректерден алынған ақпараттарды пайдалану.

2-тарау. "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінің мазмұны

6. "Дүниежүзі тарихы" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:
10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 72 сағатты;
11-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 72 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

7. "Дүниежүзі тарихы" оқу пәні бойынша білім мазмұны бөлімдер арқылы қамтылған. Аталған бөлімдер сыныптар бойынша оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

8. Оқу пәнінің білім мазмұны төрт бөлімді қамтиды:

10-сынып:

- 1) өркениет: даму ерекшеліктері;
- 2) этникалық және әлеуметтік процестер;
- 3) мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан;
- 4) мәдениеттің дамуы.

11-сынып:

- 1) өркениет: даму ерекшеліктері;
- 2) саяси-құқықтық процестер;
- 3) қоғамдық-саяси ойдың дамуы;
- 4) білім мен ғылымның дамуы.

9. "Өркениет: даму ерекшеліктері" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады

:

- 1) өркениет: зерттеудің теориялары мен әдістері;
- 2) өркениеттердің жіктелуі;
- 3) әлем өркениеттерінің тарихы;
- 4) өркениеттердің өзара әрекеттесуі.

10. "Этникалық және әлеуметтік процестер" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) антропогенез және этногенез;
- 2) әлем тарихындағы этносаралық қатынастар;
- 3) қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары.

11. "Мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) мемлекеттің тарихи типтері, формалары және саяси режимдер;
- 2) әлем тарихының барысына әсер еткен әскери-саяси оқиғалар;
- 3) революциялар қоғам өзгеруінің бір факторы ретінде.

12. "Мәдениеттің дамуы." бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) адамзаттың мәдени мұрасын сақтап қалу жолдары;
- 2) өнер – қоғам дамуының бейнесі;
- 3) қазіргі қоғамның рухани-адамгершілік құндылықтары.

13. "Өркениет: даму ерекшеліктері" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) экономикалық жүйелердің тарихи типтері: өзгеріс пен сабақтастық;
- 2) мемлекеттердің экономикалық дамуына табиғи-географиялық фактордың әсері;
- 3) қазіргі кезеңде әлем елдерінің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі.

14. "Саяси-құқықтық процестер" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам;
- 2) әлемнің қазіргі саяси жүйесі;
- 3) қазіргі кездегі бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау мәселесі.

15. "Қоғамдық-саяси ойдың дамуы" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың эволюциясы;
- 2) XX ғасырдағы бостандық пен әділеттілік үшін күресушілер;
- 3) XX ғасырдағы- XXI ғасырдың басындағы көрнекті саясаткер-реформаторлар.

16. "Білім мен ғылымның дамуы" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) білім алу бүкіл адамзаттық құндылық ретінде;
- 2) ғылыми-техникалық прогресс;
- 3) қазіргі заманғы ғылыми технологиялар.

17. Оқыту мақсаттары әр тарау ішінде мұғалім мен білім алушыға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірізділік пен сабақтастықты көрсетеді.

18. "Дүниежүзі тарихы" пәні бойынша оқыту мақсаттары мен тәсілдерін тиімді жүзеге асыру төмендегі тарихи концептілерге (түсініктерге) негізделеді:

- 1) дәлел;
- 2) өзгеріс пен сабақтастық;
- 3) себеп пен салдар;
- 4) ұқсастық пен айырмашылық;
- 5) маңыздылық;
- 6) интерпретация.

19. Тарихи концептілер негізінде оқытудың күтілетін нәтижелері:

1) "Дәлел" бойынша білім алушылар: қарастырылып отырған дәлелге қатысты: аудитория, мақсаттар, көзқарастар, формат, аргумент, шектеулер және контекст сынды тарихи айғақтың ерекшеліктерін талдайды, тарихи айғақтарды талдау және бағалау негізінде дәйекті қорытынды жасайды, өткен заман туралы объективті түсінік қалыптастыру мақсатында түпнұсқалық және қосалқы деректерден , қарама-қайшы айғақтарды талдайды;

2) "Өзгеріс пен сабақтастық" бойынша білім алушылар: сабақтастық пен өзгеріске қатысты тарихи мысалдарды уақыт пен кеңістікте талдайды және бағалайды, сабақтастық пен өзгеріске қатысты тарихи мысалдарды ұзақ уақыт бойы ауқымды тарихи процестер мен тақырыптарға дейін біріктіреді, тарихи оқиғалар мен процестердің белгілі бір уақыт межесінде жүйеленуі мен ұйымдасуының негізін (критерийлер) түсіндіреді;

3) "Себеп және салдар" бойынша білім алушылар: бір немесе бірнеше себептердің және/немесе ықпалдардың өзара әрекеттесуін талдайды және бағалайды, ұқсастықтарды, себеп-салдарды, өзара байланысты көрсете отырып тарихи себептілікті түсінеді, тарихи құбылыс, оқиға немесе процесті басқа ұқсас тарихи құбылыстармен уақыт пен кеңістікте байланыстырудың әдістерін түсіндіреді және бағалайды;

4) "Ұқсастық пен айырмашылық" бойынша білім алушылар: белгілі бір жерде, белгіленген бір уақыт кезеңінде және/немесе қоғамдарда, немесе бір қоғамның ішіндегі өзара байланысқан тарихи оқиғаларды салыстырады;

5) "Маңыздылық" бойынша білім алушылар: қоғамның дамуы үшін тарихи оқиғаның, құбылыстың, процестің маңыздылығын анықтайды;

6) "Интерпретация" бойынша білім алушылар: белгілі бір тарихи оқиғаға, құбылысқа, процеске қатысты көзқарастарды түсіндіреді және бағалайды.

20. 10-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) өркениет: даму ерекшеліктері. Өркениет: зерттеудің теориялары мен тәсілдері. " Өркениет" түсінігі. "Өркениет" түсінігін зерттеудегі негізгі тәсілдер. Өркениеттердің жіктелуі. Өркениеттің дәстүрлі (аграрлы) түрі: отырықшы-егіншілік, көшпелі. Өркениет дамуының индустриалдық және постиндустриалдық кезеңдері. Қазіргі заманғы өркениеттің дамуына ақпараттық технологиялардың ықпалы. Әлем өркениеттерінің тарихы. Ежелгі әлем өркениеттері (Ежелгі Египет, Ежелгі Месопотамия, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Ежелгі Греция, Ежелгі Рим). Ежелгі діни наным-сенімдер (синтоизм, индуизм, иудаизм, зороастризм, манихейлік, даосизм). Ежелгі философиялық ілімдер (Платон, Сократ, Аристотель, Конфуций, Лао Цзы). Африка (бушмендер, нубийлер, Гана, Мали, Сунгай), Америка (майя, инктер, ацтектер) және Австралия мен Океанияның (полинезиялық, Таити аралының тайпалары, гавайлықтар) дәстүрлі өркениеттері. Әлемдік діндер және өркениеттің дамуы (буддизм, христиандық, ислам). Қазіргі заманғы әлемдік діндердің даму тенденциялары. Қазіргі

заманғы деструктивті діни ұйымдар мен ағымдар. Өркениеттердің өзара әрекеттесуі. Өркениеттердің сауда-экономика саласындағы өзара әрекеттесулері (Ұлы жібек жолы, халықаралық ұйымдар: Дүниежүзілік сауда ұйымы (ДСҰ), Халықаралық валюта қоры (ХВҚ), Мұнай экспорттаушы елдер ұйымы(МЭЕҰ), Шанхай Ынтымақтастық Ұйымы (ШЫҰ), Еуразиялық Экономикалық Одақ (ЕАЭО) және тағы басқалар. Өркениеттердің дипломатиялық саладағы өзара әрекеттесулері. Дипломатия өркениеттердің өзара жақындасу факторы ретінде. Өркениеттердің өзара әрекеттесуінің әскери-саяси аспектісі (жаулаушылық соғыстар, отарлық экспансия, әскери-саяси одақтар, дүниежүзілік соғыстар, қырғи-қабақ соғыс, жергілікті қақтығыстар, этносаралық қақтығыстар). Мәдениеттер диалогі (мәдениеттердің өзара әрекеттесуі мен өзара ықпалдары). Зерттеу жұмысы: Әлемдік тарих контекстіндегі өркениеттердің өзара әрекеттесу және өзара ықпалдасу тәсілдері.

2) этникалық және әлеуметтік процестер. Антропогенез және этногенез. Адамның пайда болуы туралы теориялар (діни, ғарыштық, эволюциялық). "Этнос", "этногенез", "ұлт" ұғымдары. Этностардың пайда болуына байланысты теориялар. Әлемнің этникалық картасы: өткен заман және қазіргі уақытта (ұлттық мемлекеттердің қалыптасуы мен ыдырауы, "ұлттық сана", этностардың ассимиляциясы, шағын этностардың проблемалары). Әлем тарихындағы этносаралық қатынастар. Ұлтаралық қатынастар: мәселелер және қарама-қайшылықтар. Ұлтаралық қақтығыстардың себептері мен салдарлары (ұлтшылдық, шовинизм, нәсілдік кемсітушілік, нацизм). Этностардың бейбіт өзара әрекеттесуінің тәсілдері (халықаралық интеграция, Біріккен Ұлттар Ұйымы (БҰҰ), Еуропа Одағы (ЕО), Түркі мәдениетін және өнерін дамыту халықаралық ұйымы(ТҮРКСОЙ), Еуразиялық Экономикалық Одақ (ЕАЭО), Ислам Ынтымақтастық Ұйымы (ИЫҰ), Қазақстан халқы Ассамблеясы және тағы басқалар). Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары. Социогез туралы теориялардың әртүрлілігі (формациялық тәсіл, өркениеттік тәсіл және тағы басқалар). Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары (қоғам ұйымдасуының қандық-туыстық, көршілік-аумақтық, макроэтникалық қағидалары). Қазіргі қоғамның әлеуметтік стратификациясы. Зерттеу жұмысы: Әлем тарихындағы этникалық және әлеуметтік процестер;

3) мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан. Мемлекеттің тарихи типтері, формалары және саяси режимдер. "Мемлекет", "билік", "басқару институты" ұғымдары. Мемлекеттің пайда болу теориялары (Аристотель, Платон, Конфуций, Ф. Аквинский, Н. Макиавелли, Дж. Локк, Т. Гоббс, Т. Джефферсон, Ф. Энгельс және тағы басқалар). Мемлекет формаларының эволюциясы: ежелгі заманнан бүгінгі күнге дейін (монархия, республика, теократиялық мемлекеттер). Саяси режимдердің типтері (тоталитарлық, авторитарлық, демократиялық). Әлем тарихының барысына әсер еткен әскери - саяси оқиғалар. Антикалық дәуірдегі әлемдік империяларының қалыптасуы (Парсы империясы, Александр Македонский империясы, Рим империясы). Ғұндардың жаулап

алушылық жорықтары Батыс Рим империясының ыдырауы мен антикалық кезеңінен орта ғасырларға көшу процесінің бір факторы ретінде. Араб шапқыншылықтары мен Крест жорықтары (Араб халифаты мен кресшілер мемлекеттерінің құрылуы мен ыдырауы). Еуразия картасының өзгеруіне Шыңғысхан жорықтарының әсері (Моңғол империясы, Алтын Орда, Әмір Темір империясы, Мәскеу мемлекеті, Құбылай мемлекеті, Ильханат). Еуропаның өзгеруіне Наполеон жорықтарының әсері (капиталистік дамудың жеделдетілуі, Еуропада либералдық әлеуметтік идеялардың таратылуы). Дүниежүзілік соғыстар және халықаралық қатынастар жүйесі: Версаль - Вашингтон, Ялта - Потсдам жүйелері. Революциялар қоғам өзгеруінің бір факторы ретінде. Буржуазиялық революциялар индустриалды қоғам қалыптасуының катализаторы ретінде (XVII ғасырдағы Ағылшын буржуазиялық революциясы, XVIII ғасырдағы Француз буржуазиялық революциясы, АҚШ-ғы тәуелсіздік үшін соғыс, Еуропадағы 1848 жылғы "ұлттар көктемі"). Социалистік революция әлеуметтік теңдік идеяларын жүзеге асырудың радикалды тәсілі ретінде (1917 жылғы Қазан Социалистік революциясы, Қытайдағы 1946-1949 жылдардағы Азаматтық соғыс, 1959 жылғы Куба революциясы). Социалистік революциялар нәтижесіндегі қоғамдық құрылымының өзгеруі. Қазіргі заманның революциялары: себептері мен салдарлары (Шығыс Еуропадағы 1989-1990 жылдардағы "барқыт революциясы", Таяу Шығыстағы 2010-2011 жылдардағы "Араб көктемі", бұрынғы Кеңес Одағы елдеріндегі "түрлі-түсті революциялар"). Қоғам проблемаларын революциялық жолмен шешудің салдарлары. Зерттеу жұмысы: Әлеуметтік-экономикалық және саяси мәселелерді шешу жолдары;

4) мәдениеттің дамуы. Адамзаттың мәдени мұрасын сақтап қалу жолдары. Адамзаттың тарихи-мәдени мұрасын сақтап қалуға бағытталған ЮНЕСКО-ның қызметі . ЮНЕСКО-ның Дүниежүзілік мұрасының тізімі. Әлемнің ең ірі мұражайлары: адамзаттың тарихи зердесінің қазынасы (Эрмитаж, Лувр, Британ мұражайы, Метрополитен, Жапония Ұлттық мұражайы, Египет мұражайы, Уффици галереясы, Қазақстан Республикасының Ұлттық мұражайы және тағы басқалар). Әлем халықтарының тарихи-мәдени мұрасын зерттеу және сақтау барысындағы мұражайлардың рөлі. Өнер – қоғам дамуының көрінісі. Тарихи процестер аясындағы өнердің бағыттары мен стильдері (абстракционизм, модернизм, постмодернизм, авангардизм, футуризм, кубизм, сюрреализм, экспрессионизм, гиперреализм, хайтек стилі және тағы басқалар). Өнердің бағыттары мен стильдерінің дамуына қоғамдық процестердің тигізетін әсері. Қазіргі кездегі өнердің даму тенденциялары. Бұқаралық мәдениет және оның қазіргі қоғамға тигізетін әсері (кино, радио, теледидар, интернет, спорт, музыка, қазіргі заманғы әдебиет, қазіргі заманғы бейнелеу өнері). Қазіргі қоғамның рухани-адамгершілік құндылықтары. Жалпыадамзаттық моральдық құндылықтардың қалыптасуы (діни және философиялық идеялар, ұлттық әдет-ғұрыптар мен салт-дәстүрлер, фольклор, дәстүрлі музыка мен әдебиет, отбасылық құндылықтар). Тарихи оқиғалар аясындағы құндылықтардың өзгеруі (ұлттық

мемлекеттердің қалыптасуы, дүниежүзілік соғыстар, қырғи-қабақ соғыстың аяқталуы). Қоғамның адамгершілік құндылықтарды қайта бағалауына ықпал еткен ХХ ғасырдың тарихи оқиғалары. Жаһандану жағдайындағы рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеру мәселесі (прагматизм, рационализм, шектен тыс дарашылдық, нигилизм, конформизм, әлеуметтік апатия, тұтынушылық психология, діни фанатизм, неофашизм, бейресми жастар ұйымдары). Зерттеу жұмысы: Мәдениет – адамзаттың рухани-адамгершілік құндылықтарының көрінісі ретінде;

21. 11-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) өркениеттер: даму ерекшеліктері. Экономикалық жүйелердің тарихи типтері: өзгеріс пен сабақтастық. Экономика және экономикалық жүйелердің типтері ("экономика" және "экономикалық жүйе" ұғымдары). Елдердің экономикалық дамуының ерекшеліктері. Дәстүрлі (аграрлық) экономика. Нарықтық экономика (либералды экономика). Жоспарлы (социалистік) экономика. Аралас экономика. Табиғи және географиялық факторлардың мемлекеттердің экономикалық дамуына тигізетін әсері. Табиғи және географиялық факторларға байланысты елдердің экономикалық мамандандырылуы (Парсы шығанағы елдері, Канада, Австралия, Түркия, Бразилия және тағы басқалар). Мемлекеттердің экономикалық дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің тарихи мысалдары (Жапония, Израиль, Сингапур, Малайзия және тағы басқалар). Қазіргі кезеңде әлем елдерінің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі. Мемлекеттердің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі. Қазіргі кезеңдегі мемлекеттердің біркелкі емес экономикалық даму мәселелері (бұрынғы отарлардың экономикалық дамуы, неоколониализм, шикізатқа бағытталған экономикалар). Мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілік пен экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудегі халықаралық ұйымдардың рөлі. Зерттеу жұмысы: Әлемдік тәжірибені талдау негізінде Қазақстанның шектеуші табиғи-географиялық факторларға төтеп беру перспективалары;

2) саяси-құқықтық процестер. Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам. Құқықтық мемлекет ұғымы, принциптері мен қалыптасуының тарихи алғышарттары (мемлекеттік билікті бөлу принципі, заңның үстемдігі, құқықтар мен бостандықтардың кепілдігі). Құқықтық мемлекет принциптерінің жүзеге асырылуының тарихи тәжірибесі (Адам мен азаматтың құқықтары туралы декларациясы, АҚШ-тың тәуелсіздік туралы декларациясы, АҚШ-та құлдықты жою туралы Заң, Жалпыға бірдей адам құқықтарының декларациясы, Қазақстан Республикасының Конституциясы). Азаматтық қоғамның түсінігі мен жалпы сипаттамасы (Үкіметтік емес ұйымдар, лоббизм, қоғамдық ұйымдар мен қозғалыстар). Мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің қазіргі заманғы даму тенденциялары. Үкіметтік емес ұйымдар және олардың азаматтық қоғамның қалыптасуы мен дамуындағы рөлі. Әлемнің қазіргі саяси жүйесі. Әлемнің саяси жүйесінің өзгеруі. Халықаралық қатынастардағы Ялта-Потсдам

жүйесінің ыдырау себептері. Әлемнің биполярлы жүйесінің ерешеліктері. Әлем құрылысының постбиполярлық жүйесі. "Постбиполярлы жүйе", "көпвекторлы саясат", "бірполярлы әлем" ұғымдары. Халықаралық қатынастардың қазіргі замандағы тенденциялары. Қазіргі кезеңдегі бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау мәселесі. Халықаралық қауіпсіздіктің қазіргі кездегі қауіп-қатерлері (сепаратизм, ланкестік, фундаментализм, экстремизм, босқындар мәселесі, ірі мемлекеттердің қарсыласуы). Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтаудағы мемлекеттердің бірлескен әрекеттері. Халықаралық және аймақтық ұйымдары: Біріккен Ұлттар Ұйымы (БҰҰ), Еуропадағы Қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы (ЕҚЫҰ), НАТО, Шанхай Ынтымақтастық Ұйымы (ШЫҰ), Азиядағы Өзара Ықпалдастық және Сенім Шаралары жөніндегі Кеңес (АӨСШК), Ұжымдық Қауіпсіздік туралы Шарт Ұйымы (ҰҚШҰ) және тағы басқалар. Зерттеу жұмысы. ХХІ ғасырдағы әлем: халықаралық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің жолдары мен тәсілдері;

қоғамдық-саяси ойдың дамуы. Жаңа замандағы және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың эволюциясы. Жаңа замандағы және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың дамуының негізгі бағыттары (либерализм, ұлтшылдық, социал-демократия, марксизм, экзистенциализм, прагматизм, позитивизм). ХХ ғасырдағы бостандық пен әділеттілік үшін күресушілер. Бостандық пен азаматтық құқықтар үшін күрес. М. Ганди және оның бейбіт жолмен қарсыласу идеясы (сатьяграха, свараджа, свадеши). Мартин Лютер Кингтің ұлы арманы (нәсілдік кемсітушілік, сегрегация, азаматтық құқықтар үшін күрес). Н. Манделла – апартеидке қарсы күресуші (апартеид, азаматтық құқықтар). ХХ ғасырдағы – ХХІ ғасырдың басындағы көрнекті саясаткер-реформаторлар. Мемлекет тархындағы тұлғаның ролі. Мұстафа Кемал Ататүрік – Түрік Республикасының негізін қалаушысы (зайырлы мемлекет, этатизм). Франклин Делано Рузвельт және оның "жаңа бағыты". Ф. Рузвельттің бейбіт және соғыс кезіндегі ішкі және сыртқы саясатының ерекшеліктері. Шарль де Голль: Франция ұлылығының қайта өрлеуі (голлизм, Бесінші республика). Дэн Сяопин – көрнекті Қытай реформаторы ("қытайлық ерекшелігі бар социализм", "бір ел – екі жүйе"). Ли Куан Ю, Махатхир Мохаммад: "үшінші әлемнен бірінші әлемге" ("экономикалық ғажайып", "азиялық серпініс", жаңа индустриалды елдер). Н.Ә.Назарбаев және модернизацияның қазақстандық моделі. "Қазақстан - 2030", "Қазақстан - 2050" даму стратегиялары, "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясы. Мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығы. Зерттеу жұмысы: Тарихтағы тұлғаның ролі;

білім мен ғылымның дамуы. Білім алу жалпы адамзаттық құндылық ретінде. Жазу мен кітап бастыру – адамзаттың ұлы жетістіктері (пиктография, иероглифтер, сына жазу, руникалық жазу, кітап бастыру және тағы басқалары). Мектептегі білім беру: ежелгі кезеңнен бүгінгі күнге дейін (гимназия, палестра, академия, спарталық мектеп, схоластика, жеті "еркін өнер", мектептер, медреселер, жексенбілік мектептер, қолөнер мектептері және тағы басқалар). Мектептегі білім берудің заманауи модельдері.

Жоғары білім беру жүйесі: тарих пен қазіргі кезең (Кордова, Прага, Оксфорд, Кембридж, Сорбонна университеттері және тағы басқалары). Ағартушылық пен ғылымды өрістетудегі алғашқы университеттердің рөлі. Жоғарғы білім берудің заманауи модельдері. Ғылыми-техникалық прогресс. Ғылыми-техникалық прогрестің тарихи кезеңдері. "Өнеркәсіп төңкерісі", "ғылыми-техникалық революция" ұғымдары. Қазіргі кездегі өркениеттің дамуындағы ғылыми-техникалық революцияның маңыздылығын бағалау. Ғылыми-техникалық прогресс және қазіргі заманның жаһандық мәселелері. Қазіргі кездегі ғылыми технологиялар. Қазіргі заманғы ақпараттық технологиялар. Қоғамның дамуына ақпараттық технологиялардың әсері. Қазіргі ғылымның перспективалық салалары (робототехника, космонавтика, гендік инженерия). Зерттеу жұмысы: Жаһандану жағдайындағы ғылым мен техниканың перспективті салалары.

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі

22. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік санын көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.2 кодында "10" – сынып, "2.1." – бөлім мен бөлімше, "2" – оқу мақсатының реттік саны.

1- бөлім:

10- сынып Өркениет: даму ерекшеліктері	11- сынып Өркениет: даму ерекшеліктері
Білім алушылар:	
10.1.1.1 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "өркениет", "өркениет типі" терминдерін қолдану	11.1.1.1 мемлекеттердің экономикалық даму ерекшеліктерін талдау үшін "экономика" және "экономикалық жүйе" ұғымдарын қолдану
10.1.1.2 "Өркениет" түсінігін зерттеудің негізгі әдістерін түсіндіру	11.1.1.2 экономикалық жүйелердің тарихи типтерінің белгілерін түсіндіре отырып оларды жіктеу
10.1.2.1 өркениеттің дәстүрлі, индустриалды және постиндустриалды түрінің ерекшеліктерін анықтау	11.1.1.3 мемлекеттердің мысалында экономиканың дәстүрлі (аграрлы) түріне тән белгілерін анықтау
10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау	11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру
10.1.2.3 ақпараттық технологиялардың қазіргі өркениеттің дамуына әсерін анықтау	11.1.1.5 елдердің мысалында нарықтық экономикаға тән белгілерді анықтау
10.1.3.1 ежелгі өркениеттердің ерекшеліктерін талдау	11.1.1.6 мемлекеттердің мысалында жоспарлы (социалистік) экономикаға тән белгілерін анықтау
10.1.3.2 мемлекет пен қоғамның дамуы туралы ежелгі философиялық ілімдерді зерттеу	11.1.1.7 экономиканың аралас түріне тән белгілерді анықтай отырып, оған көшудің себептерін зерттеу
10.1.3.3 локальді өркениеттердің ерекшеліктерін талдау	11.1.2.1 экономиканың дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің амалдарын зерттеу

10.1.3.4 әлемдік діндердің даму кезеңдері мен ерекшеліктерін сипаттау	11.1.2.2 қазіргі заман тарихында шектеуші табиғи-географиялық факторлар жағдайындағы мемлекеттердің сәтті экономикалық дамуының мысалдарын тұжырымдау
10.1.3.5 қазіргі кездегі өркениет жағдайында әлемдік діндердің даму тенденцияларын анықтау	11.1.3.1 мемлекеттер мен аймақтардың әрқелкі экономикалық дамуының тарихи алғышарттарын анықтау
10.1.3.6 қазіргі кездегі деструктивті діни ұйымдар мен ағымдардың қоғамға әсерін бағалау	11.1.3.2 өлшемшарттар негізінде мемлекеттерді экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу
10.1.4.1 себеп-салдарлық байланысты анықтай отырып, әлемдік сауданың өркениет дамуындағы рөлін анықтау	11.1.3.3 мемлекеттердің кедейшілік мәселесін шешуге бағытталған іс-әрекетін зерттеп, оның тиімділігін анықтау
10.1.4.2 әлемдік экономиканың дамуындағы халықаралық ұйымдардың рөлін анықтау	11.1.3.4 мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілік пен экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудегі халықаралық ұйымдардың рөлін бағалау
10.1.4.3 қазіргі өркениеттің дамуындағы дипломатияның рөлін анықтау	
10.1.4.4 ежелгі және орта ғасырлардағы жаулап алушылық жорықтардың себептерін түсіндіру	
10.1.4.5 отаршыл экспансия мен қазіргі замандағы жаһандық мәселелердің себеп-салдарлық байланысын анықтау	
10.1.4.6 қазіргі өркениеттің даму контекстінде әскери қақтығыстардың ерекшеліктері мен салдарларын анықтау	
10.1.4.7 өркениеттердің жетістіктерін зерттей отырып, мәдениеттердің өзара әрекеттестігі мен өзара ықпалын сипаттау	
10.1.4.8 жаһанданудың жағымды және жағымсыз жақтарын анықтай отырып, оның қоғамның рухани дамуына әсерін бағалау	

2- бөлім:

10- сынып Этникалық және әлеуметтік процестер	11-сынып Саяси-құқықтық процестер
Білім алушылар:	
10.2.1.1 антропогенездің әртүрлі теорияларын жүйелеу және тұжырымдау	11.2.1.1 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін "құқықтық мемлекет" ұғымын қолдану
10.2.1.2 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "этнос", "этногенез", "ұлт" ұғымдарын қолдану	11.2.1.2 мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекеттің қалыптасу жолдарын талдау
10.2.1.3 әлем картасын пайдалана отырып әртүрлі тарихи кезеңдердегі этникалық процестерді түсіндіру	11.2.1.3 қазіргі кездегі адам құқықтарының Жалпы Декларациясының маңызын негіздеу
10.2.1.4 қазіргі кездегі ассимиляция мен саны аз этностардың жойылып кету себептерін анықтау	11.2.1.4 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесі дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін "азаматтық қоғам" ұғымын қолдану

10.2.1.5 жаһандану жағдайындағы этникалық және мәдени лікті сақтаудың маңыздылығын негіздеу	11.2.1.5 құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның құрылуының байланысын анықтау
10.2.2.1 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "ұлтшылдық", "шовинизм", "нәсілдік кемсітушілік" терминдерін қолдану	11.2.1.6 мемлекеттердегі үкіметтік емес ұйымдардың қызметін бағалау
10.2.2.2 ұлтаралық қақтығыстардың пайда болуының себеп-салдарлық байланысын анықтау	11.2.2.1 Ялта-Потсдам халықаралық қатынастар жүйесінің ыдырау себептерін талдау
10.2.2.3 тарихи оқиғаларды талдау негізінде қазіргі кездегі ұлтаралық қатынастардың сипатын бағалау	11.2.2.2 әлемнің биполярлы жүйесінің ерекшеліктерін сипаттау
10.2.2.4 ұлтаралық қатынастарды реттеудегі халықаралық ұйымдардың рөлін талдау	11.2.2.3 қазіргі кездегі халықаралық қатынастарды сипаттау үшін "постбиполярлық жүйе", "көпвекторлы саясат", "бір полярлы әлем" ұғымдарын қолдану
10.2.2.5 қазіргі кездегі интеграциялық процестердің тиімділігін бағалау	11.2.2.4 қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын сипаттау
10.2.2.6 ұлтаралық келісімнің қазақстандық үлгісінің мысалында этностар арасындағы бейбіт әрекеттестіктің мүмкіндігін дәлелдеу	11.2.3.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін "сепаратизм", "терроризм", "фундаментализм", "экстремизм", "миграция", "босқындар" терминдерін қолдану
10.2.3.1 тарихи процестерді түсіндіру үшін "социогенез", "формациялық әдіс", "өркениеттік әдіс" ұғымдарын қолдану	11.2.3.2 сепаратизм, экстремизм және халықаралық лаңкестіктің таралу себептері мен салдарларын анықтау
10.2.3.2 социогенездің әртүрлі теорияларын жүйелеу және тұжырымдау	11.2.3.3 бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауға бағытталған халықаралық ұйымдардың қызметін талдау
10.2.3.3 қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формаларын, оларға тән белгілерін анықтай отырып түсіндіру	
10.2.3.4 қазіргі қоғамның әлеуметтік стратификациясын зерттеу	

3- бөлім:

10- сынып Мемлекет, соғыс және революциялар тарихынан	11-сынып Қоғамдық-саяси ойдың дамуы
Білім алушылар:	
10.3.1.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін "мемлекет", "билік", "басқару институты" терминдерін қолдану	11.3.1.1 қоғамдық ойдың дамуын түсіндіру үшін "либерализм", "ұлтшылдық", "социал-демократия", "марксизм", "экзистенциализм", "прагматизм", "позитивизм" түсініктерін қолдану
10.3.1.2 деректерді талдау негізінде саяси режимдер түрлерінің мықты және әлсіз жақтарын анықтай отырып, салыстыру	11.3.1.2 қоғамдық-саяси ойдың дамуы үшін Ағартушылық дәуір идеяларының маңыздылығын бағалау
10.3.1.3 тоталитарлық саяси режимнен қазіргі замандағы демократияға ауысудың ерекшеліктерін талдау	11.3.1.3 XIX-XX ғасырлардағы қоғамдық құрылыс туралы философиялық ойдың даму ерекшеліктерін зерттеу
10.3.2.1 деректерді қолдана отырып грек-парсы соғыстарының мысалында ерте империялардың пайда болу процесін түсіндіру	11.3.2.1 Үндістанның қоғамдық-саяси даму идеологиясы ретінде "гандизм" ұғымын түсіндіру

10.3.2.2 эллинизмді таратудағы А.Македонскийдің жорықтарының рөлін бағалау	11.3.2.2 Үндістанның ұлттық тәуелсіздікке жетудегі бейбіт жолмен қарсыласу идеяларының маңыздылығын анықтау
10.3.2.3 халықтардың ұлы қоныс аударуының жағымды және жағымсыз салдарларын анықтау	11.3.2.3 АҚШ-тағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "нәсілдік кемсітушілік", "сегрегация" ұғымдарын қолдану
10.3.2.4 тарихи деректердің негізінде антикалық дәуірден орта ғасырларға өтудің заңдылығын тұжырымдау	11.3.2.4 азаматтық құқықтар үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалау
10.3.2.5 дәйекті қорытындылар жасау арқылы араб шапқыншылықтары мен крест жорықтарының себептерін анықтау	11.3.2.5 Оңтүстік Африка Республикасындағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "апартеид" ұғымын қолдану
10.3.2.6 моңғол шапқыншылығының Еуразиядағы ұлттық мемлекеттердің қалыптасу процесіне әсерін талдау	11.3.3.1 мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалау
10.3.2.7 әлемдегі өзгерістерді зерттей отырып моңғол шапқыншылығының салдарларын бағалау	11.3.3.2 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "этатизм", "зайырлы мемлекет" ұғымдарын қолдану
10.3.2.8 Наполеон соғыстары мен Еуропа мемлекеттеріндегі капиталистік дамудың ілгерілеуі арасындағы себеп-салдарлық байланысты орнату	11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі туралы қорытындылар жасау
10.3.2.9 Наполеон Кодексінің Еуропадағы либералды қоғамдық идеялардың таралуындағы маңыздылығын бағалау	11.3.3.4 бейбіт және соғыс кезеңіндегі Ф. Рузвельттің ішкі және сыртқы саясатының ерекшеліктерін анықтау
10.3.2.10 тарихи құжаттарды талдау негізінде Бірінші және Екінші дүниежүзілік соғыстардың себептері мен салдарларын түсіндіру	11.3.3.5 Франциядағы әлеуметтік-саяси процестерді түсіндіру үшін "голизм" ұғымын қолдану
10.3.2.11 Версаль-Вашингтон және Ялта-Потсдам жүйелерінің тиімділігін және олардың қазіргі заманға әсерін бағалау	11.3.3.6 Ш. Голль қызметінің мысалында мықты президенттік билік институтының маңыздылығын дәлелдеу
10.3.2.12 дүниежүзілік соғыстар кезеңінде халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын талдау	11.3.3.7 әлеуметтік-экономикалық процестерді түсіндіру үшін "қытайлық ерекшелігі бар социализм" ұғымын қолдану
10.3.3.1 аграрлы қоғамнан индустриалды қоғамға өту заңдылықтарын тұжырымдау	11.3.3.8 Қытай Халық Республикасы мысалында жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға көшудің себептерін талдау
10.3.3.2 буржуазиялық революциялардың нәтижесіндегі әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді түсіндіру	11.3.3.9 тарихи оқиғаларды талдау негізінде Оңтүстік-Шығыс Азиядағы "экономикалық ғажайып" факторларын тұжырымдау
10.3.3.3 революциялардың жағымды және жағымсыз салдарларын бағалау	11.3.3.10 Сингапур және Малайзия мысалында мемлекет модернизациясының ерекшеліктерін салыстыру
10.3.3.4 социалистік революцияның мәнін түсіну үшін әлеуметтік теңдік идеясының даму кезеңдерін зерттеу	11.3.3.11 қазақстандық модернизация үлгісін құрастыру және жүзеге асырудағы Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің рөлін бағалау
10.3.3.5 капитализмнен социализмге өтудің әлеуметтік-экономикалық және саяси алғышарттарын анықтау	11.3.3.12 "Қазақстан - 2030", "Қазақстан - 2050" стратегияларының мысалында мемлекет дамуының ұзақ мерзімді жоспарының тиімділігін дәлелдеу

10.3.3.6 социалистік революциялардың нәтижесінде қоғамның әлеуметтік құрылымындағы өзгерістерін түсіндіру	11.3.3.13 Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясын ұсынудың өзектілігін негіздеу
10.3.3.7 Шығыс Еуропадағы "барқыт" революцияларының мазмұны мен нәтижелерін талдау	
10.3.3.8 "араб көктемі" және "түрлі-түсті революциялардың" ішкі және сыртқы факторларын анықтау	
10.3.3.9 қоғамдық мәселелерді шешудің революциялық тәсілінің салдары жайлы қорытынды жасау	

4-бөлім:

10- сынып Мәдениеттің дамуы	11-сынып Білім мен ғылымның дамуы
Білім алушылар:	
10.4.1.1 ЮНЕСКО қызметін мысалға ала отырып тарихи-мәдени мұраны сақтап қалу жолдарын түсіндіру	11.4.1.1 тарихи даму контекстіндегі әлем халықтарының жазу түрлерін жіктеу
10.4.1.2 ЮНЕСКО-ның Әлемдік мұра нысандар тізімі ескерткіштерінің мысалында тарихи-мәдени мұраның маңыздылығын анықтау	11.4.1.2 адамзат өркениетінің дамуындағы жазу мен кітап бастыру ісінің маңыздылығын анықтау
10.4.1.3 әлемнің ең ірі мұражайларын зерттеп, ерекшеліктерін анықтау	11.4.1.3 адамзат тарихы контекстінде мектептегі білім берудің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды сипаттау
10.4.1.4 әлем халықтарының тарихи-мәдени мұрасын зерттеу және сақтап қалудағы мұражайлардың рөлін түсіндіру	11.4.1.4 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы білім берудің рөлін талдау
10.4.2.1 қоғамдағы өзгерістерді түсіну үшін "абстракционизм", "модернизм", "постмодер-низм", "авангардизм", "футуризм", "кубизм", "сюрреализм", "экспрессионизм", "гиперреализм", "хайтек" терминдерін қолдану	11.4.1.5 мектептегі білім берудің заманауи үлгілерін, оның ерекшеліктері мен артықшылықтарын анықтай отырып салыстыру
10.4.2.2 өнердің стильдері мен бағыттарының дамуына қоғамдық процестердің әсерін анықтау	11.4.1.6 жоғары оқу орындарының пайда болу тарихын, олардың ортақ даму тенденцияларын анықтай отырып зерттеу
10.4.2.3 әлем мәдениетінің көрнекті өкілдерінің шығармашылық туындыларын талдап, олардың ерекшеліктерін анықтау	11.4.1.7 ағартушылық пен ғылымды өрістетудегі алғашқы университеттердің рөлін талдау
10.4.2.4 өзгерістер пен сабақтастықтарды анықтай отырып, қазіргі кездегі өнердің даму тенденцияларын анықтау	11.4.1.8 заманауи жоғарғы білім беру үлгілерін салыстырып, артықшылықтары мен ерекшеліктерін анықтау
10.4.2.5 бұқаралық мәдениеттің ерекшеліктерін түсіндіріп, оның қазіргі қоғамға әсерін талдау	11.4.2.1 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуын талдау үшін "өнеркәсіп революциясы", "ғылыми-техникалық революция" ұғымдарын қолдану
	11.4.2.2 әртүрлі мемлекеттердегі өнеркәсіп революциясының ерекшеліктерінің анықтап,

10.4.3.1 қоғамның тарихи даму контекстіндегі рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеру мысалдарын зерттеу	олардың ұқсастықтары мен айырмашылық- тарын анықтау
10.4.3.2 қоғамның моральдық құндылықтарын қайта бағалауға септігін тигізген ХХ ғасырдың тарихи оқиғаларының ерекшеліктерін анықтау	11.4.2.3 қазіргі кездегі өркениеттің дамуындағы ғылыми-техникалық революцияның маңыздылығын бағалау
10.4.3.3 қоғамның тұрақты дамуы үшін қазіргі әлемнің жалпыадамзаттық адамгершілік құндылықтарының маңызын түсіндіру	11.4.2.4 әлеуметтік-экономикалық процестердің ерекшеліктерін түсіндіру үшін "ғылыми-техникалық прогресс" ұғымын қолдану
10.4.3.4 жаһандандудың ұлттық-мәдени дамуға әсерін талдау	11.4.2.5 қазіргі заманның жаһандық мәселелерінің туындауына ғылыми-техникалық прогресстің әсерін зерттеу
10.4.3.5 болашақтағы адамның моральдық бейнесін анықтай отырып, адамзаттың рухани-адамгершілік дамуының ықтимал жолдарын болжау	11.4.3.1 қоғамның дамуына ақпараттық технологиялардың әсерін зерттеу
	11.4.3.2 адамзат өркениетінің дамуы үшін ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктердің ықтимал салдарын болжау
	11.4.3.3 ғылымның заманауи тенденцияларының дамуын түсіндіру үшін "гендік инженерия", " нанотехнология", "энергияның балама көздері" ұғымдарын қолдану
	11.4.3.4 жаңа ғылыми бағыттар жетістіктерінің әлеуметтік-экономикалық дамуға әсерін талдау
	11.4.3.5 қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешу үшін ғылым мен техниканың заманауи түрлерінің дамуының маңызын түсіндіру

23. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

24. Осы оқу бағдарламасы Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Дүниежүзі тарихы" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес іске асырылады.

25. Тұлғаның танымдық белсенділігін, шығармашылық, жобалық-зерттеушілік қабілеттерін дамыту үшін әр тақырыптық бөлім білім алушылардың зерттеу жұмысымен аяқталады. Ұзақ мерзімді жоспарда зерттеу тақырыптары жалпылама берілген. Білім алушылар осы белгіленген тақырып шеңберінде түрлі мәселелерді қарастыра алады.

3-параграф. Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Дүниежүзі тарихы" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспары

1) 10-сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырып	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			

Өркениет: зерттеудің теориялары мен әдістері	"Өркениет" түсінігі	10.1.1.1 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "өркениет", "өркениет типі" терминдерін қолдану; 10.1.1.2 "Өркениет" түсінігін зерттеудің негізгі әдістерін түсіндіру
Өркениеттердің жіктелуі	Өркениеттің дәстүрлі (аграрлықтүрі: көшпелі және отырықшы-егіншілік	10.1.2.1 өркениеттің дәстүрлі, индустриалды және постиндустриалды түрінің ерекшеліктерін анықтау; 10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау
	Өркениеттің индустриалдық даму кезеңі	10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау; 10.1.2.1 өркениеттің дәстүрлі, индустриалды және постиндустриалды түрінің ерекшеліктерін анықтау
	Өркениеттің постиндустриалды даму кезеңі	10.1.2.1 өркениеттің дәстүрлі, индустриалды және постиндустриалды түрінің ерекшеліктерін анықтау; 10.1.2.3 ақпараттық технологиялардың қазіргі өркениеттің дамуына әсерін анықтау
	Ежелгі әлем өркениеті	10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау; 10.1.3.1 ежелгі өркениеттердің ерекшеліктерін талдау 10.1.3.2 мемлекет пен қоғамның дамуы туралы ежелгі философиялық ілімдерді зерттеу
	Африка, Америка, Австралия және	10.1.2.2 шаруашылық қызмет пен өркениеттік даму арасындағы байланысты талдау;

Өркениет: ерекшеліктері	даму	Әлем өркениеттерінің тарихы	Океанияның дәстүрлі өркениеттері	10.1.3.3 локальді өркениеттердің ерекшеліктерін талдау	
		Әлемдік діндер және өркениеттердің дамуы		10.1.3.4 әлемдік діндердің даму кезеңдері мен ерекшеліктерін сипаттау; 10.1.3.5 қазіргі кездегі өркениет жағдайында әлемдік діндердің даму тенденцияларын анықтау; 10.1.3.6 қазіргі кездегі деструктивті діни ұйымдар мен ағымдардың қоғамға әсерін бағалау	
		Өркениеттердің өзара әрекеттесуі	Өркениеттер әрекеттестігінің сауда-экономикалық аясы		10.1.4.1 себеп-салдарлық байланысты анықтай отырып, әлемдік сауданың өркениет дамуындағы рөлін анықтау; 10.1.4.2 әлемдік экономиканың дамуындағы халықаралық ұйымдардың рөлін анықтау
			Өркениеттер әрекеттестігінің дипломатиялық аясы		10.1.4.3 қазіргі өркениеттің дамуындағы дипломатияның рөлін анықтау
			Өркениеттер әрекеттестігінің әскери-саяси аясы		10.1.4.4 ежелгі және орта ғасырлардағы жаулап алушылық жорықтардың себептерін түсіндіру; 10.1.4.5 отаршыл экспансия мен қазіргі замандағы жаһандық мәселелердің себеп-салдарлық байланысын анықтау; 10.1.4.6 қазіргі өркениеттің даму контекстінде әскери қақтығыстардың ерекшеліктері мен салдарларын анықтау
					10.1.4.7 өркениеттердің жетістіктерін зерттей

		Мәдениеттер диалогі	отырып, мәдениеттердің өзара әрекеттестігі мен өзара ықпалын сипаттау; 10.1.4.8 жаһандандудың жағымды және жағымсыз жақтарын анықтай отырып, оның қоғамның рухани дамуына әсерін бағалау
Зерттеу жұмысы		Әлемдік тарих тұрғысындағы өркениеттердің өзара әрекеттестігі мен өзара ықпал ету тәсілдері	
2-тоқсан			
Этника лық және әлеуметтік процесстер	Антропогенез және этногенез	Адамның шығу тегі теориялары	10.2.1.1 антропогенездің теорияларын жүйелеу және тұжырымдау
		Этностардың пайда болуы және дамуы	10.2.1.2 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "этнос", "этногенез", "ұлт" ұғымдарын қолдану; 10.2.1.3 әлем картасын пайдалана отырып тарихи кезеңдердегі этникалық процестерді түсіндіру; 10.2.1.5 жаһандану жағдайындағы этникалық және мәденилікті сақтаудың маңыздылығын негіздеу
	Этносаралық қатынастар: проблемалары және қарама-қайшылықтары	10.2.2.1 тарихи оқиғаларды, процестер мен құбылыстарды түсіндіру үшін "ұлтшылдық", "шовинизм", "нәсілдік кемсітушілік" терминдерін қолдану; 10.2.2.2 ұлтаралық қатынастардың пайда болуының себеп-салдарлық байланысын анықтау; 10.2.2.3 тарихи оқиғаларды талдау негізінде қазіргі кездегі ұлтаралық қатынастардың сипатын бағалау	
	Әлем тарихындағы этносаралық қатынастар		10.2.2.4 ұлтаралық қатынастарды реттеудегі халықаралық

		Этносаралық қатынастар: бейбіт өзара әрекеттестік тәсілдері	<p>ұйымдардың рөлін талдау;</p> <p>10.2.2.5 қазіргі кездегі интеграциялық процестердің тиімділігін бағалау;</p> <p>10.2.2.6 ұлтаралық келісімнің қазақстандық үлгісінің мысалында этностар арасындағы бейбіт әрекеттестіктің мүмкіндігін дәлелдеу</p>
Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары		Социогенез туралы теориялардың алуан түрлілігі	<p>10.2.3.1 тарихи процестерді түсіндіру үшін "социогенез", "формациялық әдіс", "өркениеттік әдіс" ұғымдарын қолдану;</p> <p>10.2.3.2 социогенез теорияларын жүйелеу және тұжырымдау</p>
		Қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формалары	<p>10.2.3.3 қоғамның әлеуметтік ұйымдасуының тарихи формаларын, оларға тән белгілерін анықтай отырып түсіндіру;</p> <p>10.2.3.4 қазіргі қоғамның әлеуметтік стратификациясын зерттеу</p>
Зерттеу жұмысы		Әлем тарихындағы этникалық және әлеуметтік процестер	
3 - тоқсан			
Мемлекеттің тарихи типтері, формалары және саяси режимдер		Мемлекет түсінігі. Мемлекеттің пайда болуы	<p>10.3.1.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін "мемлекет", "билік", "басқару институты" терминдерін қолдану</p>
		Саяси режимдердің типтері	<p>10.3.1.2 деректерді талдау негізінде саяси режимдер түрлерінің мықты және әлсіз жақтарын анықтай отырып, салыстыру;</p> <p>10.3.1.3 тоталитарлық саяси режимнен қазіргі замандағы демократияға ауысудың ерекшеліктерін талдау</p>

Мемлекет, соғыс және революциялар тарихы нан	Әлем тарихының барысына әсер еткен әскери -саяси оқиғалар	Антикалық кезеңдегі әлемдік империялардың қалыптасуы	10.3.2.1 деректерді қолдана отырып грек - парсы соғыстарының мысалында ерте империялардың пайда болу процесін түсіндіру; 10.3.2.2 эллинизмді т а р а т у д а А.Македонскийдің жорықтарының рөлін бағалау
		Ғұндардың жаулап алушылық жорықтары ежелгі заманнан ортағасырларға өтудің бір факторы ретінде	10.3.2.3 халықтардың ұлы қоныс аударуының жағымды және жағымсыз салдарларын анықтау; 10.3.2.4 тарихи деректердің негізінде антикалық дәуірден орта ғасырларға өту заңдылығын тұжырымдау
		Араб шапқыншылықтары мен Крест жорықтары	10.3.2.5 дәйекті қорытындылар жасай отырып, араб шапқыншылықтары мен крест жорықтарының себептерін анықтау
		Еуразия картасының өзгеруіне Шыңғыс хан жорықтарының ықпалы	10.3.2.6 моңғол шапқыншылығы ның Еуразиядағы ұлттық мемлекеттердің қалыптасу процесіне әсерін талдау; 10.3.2.7 әлемдегі өзгерістерді зерттей отырып моңғол шапқыншылығының салдарларын бағалау
		Еуропаның өзгеруіне Наполеон жорықтарының әсері	10.3.2.8 Наполеон соғыстары мен Еуропа мемлекеттеріндегі капиталистік дамудың ілгерілеуі арасындағы себеп-салдарлық байланысты орнату; 10.3.2.9 Наполеон Кодексінің Еуропадағы либералды қоғамдық идеялардың таралуындағы маңыздылығын бағалау

	<p>XX ғасырдағы дүниежүзілік соғыстардың халықаралық қатынастар жүйесіне әсері</p>	<p>10.3.2.10 тарихи құжаттарды талдау негізінде Бірінші және Екінші дүниежүзілік соғыстардың себептері мен салдарларын түсіндіру; 10.3.2.11 Версаль-Вашингтон және Ялта-Потсдам жүйелерінің тиімділігін және олардың қазіргі заманға әсерін бағалау; 10.3.2.12 дүниежүзілік соғыстар кезеңінде халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын талдау</p>
<p>Революциялар қоғам өзгеруінің бір факторы ретінде</p>	<p>Буржуазиялық революциялар – индустриалды қоғамның құрылуының катализаторы</p>	<p>10.3.3.1 аграрлы қоғамнан индустриалды қоғамға өту заңдылықтарын тұжырымдау; 10.3.3.2 буржуазиялық революциялардың нәтижесіндегі әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді түсіндіру; 10.3.3.3 революциялардың жағымды және жағымсыз салдарларын бағалау</p>
	<p>Социалистік революция әлеуметтік теңдік идеяларын жүзеге асырудың радикалды әдісі ретінде</p>	<p>10.3.3.4 социалистік революцияның мәнін түсіну үшін әлеуметтік теңдік идеясының даму кезеңдерін зерттеу; 10.3.3.5 капитализмнен социализмге өтудің әлеуметтік-экономикалық және саяси алғышарттарын анықтау</p>
	<p>Қазіргі кездегі революциялар: себептері мен салдары</p>	<p>10.3.3.7 Шығыс Еуропадағы "барқыт" революцияларының мазмұны мен нәтижелерін талдау; 10.3.3.8 "араб көктемі" және "түрлі-түсті революциялардың" ішкі және сыртқы факторларын анықтау;</p>

			10.3.3.9 қоғамдық мәселелерді шешудің революциялық тәсілінің салдары жайлы қорытынды жасау
Зерттеу жұмысы		Әлеуметтік-экономикалық және саяси мәселелерді шешудің тәсілдері	
4 - тоқсан			
Мәдениеттің дамуы	Адамзаттың мәдени мұрасын сақтап қалу жолдары	Адамзаттың тарихи-мәдени мұрасын сақтап қалудағы ЮНЕСКО-ның қызметі	10.4.1.1 ЮНЕСКО қызметін мысалға ала отырып тарихи-мәдени мұраны сақтау жолдарын түсіндіру; 10.4.1.2 ЮНЕСКО-ның Әлемдік мұра нысандар тізімі ескерткіштерінің мысалында тарихи-мәдени мұраның маңыздылығын анықтау
		Әлемнің ең ірі мұражайлары: адамзаттың тарихи зердесінің қазынасы	10.4.1.3 әлемнің ең ірі мұражайларын зерттеп, ерекшелік-терін анықтау; 10.4.1.4 әлем халықтарының тарихи-мәдени мұрасын зерттеу және сақтап қалудағы мұражайлардың рөлін түсіндіру;
	Өнер – қоғам дамуының бейнесі	Тарихи процестер контекстіндегі өнердің бағыттары мен стильдері	10.4.2.1 қоғамдағы өзгерістерді түсіну үшін "абстракционизм", "модернизм", "постмодернизм", "авангардизм", "футуризм", "кубизм", "сюрреализм", "экспрессионизм", "гиперреализм", "хайтек" терминдерін қолдану; 10.4.2.2 өнердің стильдері мен бағыттарының дамуына қоғамдық процестердің әсерін анықтау; 10.4.2.3 әлем мәдениетінің көрнекті өкілдерінің шығармашылық туындыларын талдап, олардың ерекшеліктерін анықтау

		Зманауи өнердің даму тенденциялары	10.4.2.4 өзгерістер пен сабақтастықтарды анықтай отырып, қазіргі кездегі өнердің даму тенденцияларын анықтау ; 10.4.2.5 бұқаралық мәдениеттің ерекшеліктерін түсіндіріп , оның қазіргі қоғамға әсерін талдау
Қазіргі қоғамның рухани-адамгершілік құндылықтары		Тарихи оқиғалар контекстіндегі құндылықтардың өзгеруі	10.4.3.1 қоғамның тарихи даму контекстіндегі рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеруінің мысалдарын зерттеу; 10.4.3.2 қоғамның моральдық құндылықтарын қайта бағалауға септігін тигізген ХХ ғасырдың тарихи оқиғаларының ерекшеліктерін анықтау
		Жаһандану жағдайындағы рухани-адамгершілік құндылықтардың өзгеру мәселесі	10.4.3.3 қоғамның тұрақты дамуы үшін қазіргі әлемнің жалпыадамзаттық адамгершілік құндылықтардың маңызын түсіндіру; 10.4.3.4 жаһанданудың ұлттық-мәдени дамуға әсерін талдау; 10.4.3.5 болашақтағы адамның моральдық бейнесін анықтай отырып , адамзаттың рухани-адамгершілік дамуының ықтимал жолдарын болжау
Зерттеу жұмысы		Мәдениет адамзаттың рухани-адамгершілік құндылықтардың бейнесі ретінде	

2) 11-сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырып	Оқу мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1-тоқсан			
			11.1.1.1 мемлекеттердің экономикалық даму ерекшеліктерін талдау

Өркениет: даму ерекшеліктері

Экономикалық жүйелердің тарихи типтері: өзгеріс пен сабақтастық	Экономика және экономикалық жүйелердің типтері	үшін "экономика" және "экономикалық жүйе" ұғымдарын қолдану; 11.1.1.2 экономикалық жүйелердің тарихи типтерінің белгілерін түсіндіре отырып оларды жіктеу
	Дәстүрлі (аграрлық) экономика	11.1.1.3 мемлекеттердің мысалында экономиканың дәстүрлі (аграрлы) түріне тән белгілерін анықтау
	Нарықтық экономика	11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру; 11.1.1.5 елдердің мысалында нарықтық экономикаға тән белгілерді анықтау
	Жоспарлы (социалистік) экономика	11.1.1.4 экономикалық жүйелердің түрлері туралы білімдерін пайдалана отырып, экономикалық дамудың ерекшеліктерін түсіндіру; 11.1.1.6 мемлекеттердің мысалында жоспарлы (социалистік) экономикаға тән белгілерін анықтау
	Экономиканың аралас түрі	11.1.1.7 экономиканың аралас түріне тән белгілерді анықтай отырып, оған көшудің себептерін зерттеу
Мемлекеттің экономикалық дамуына табиғи-географиялық фактордың әсері	Мемлекеттердің экономикалық дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің тарихи мысалдары	11.1.2.1 экономиканың дамуындағы табиғи-географиялық шектеуші факторларға төтеп берудің амалдарын зерттеу; 11.1.2.2 қазіргі заман тарихында шектеуші табиғи-географиялық факторлар жағдайындағы мемлекеттердің сәтті экономикалық дамуының мысалдарын тұжырымдау

	<p>Қазіргі кезеңде әлем елдерінің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі</p>	<p>Мемлекеттердің экономикалық даму деңгейі бойынша жіктелуі</p>	<p>11.1.3.1 мемлекеттер мен аймақтардың әркелкі экономикалық дамуының тарихи алғышарттарын анықтау; 11.1.3.2 алғышарттардың негізінде мемлекеттерді экономикалық даму деңгейі бойынша жіктеу</p>
		<p>Жекелеген мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілікке және экономикалық артта қалушылыққа төтеп беру жолдары</p>	<p>1.1.3.3 мемлекеттердің кедейшілік мәселесін шешуге бағытталған іс-әрекетін зерттеп, оның тиімділігін анықтау; 11.1.3.4 мемлекеттер мен аймақтардың кедейшілік пен экономикалық артта қалушылыққа төтеп берудегі халықаралық ұйымдардың рөлін бағалау</p>
<p>Зерттеу жұмысы</p>		<p>Әлемдік тәжірибені талдау негізінде Қазақстанның шектеуші табиғи-географиялық факторларға төтеп берудің перспективалары</p>	
<p>2-тоқсан</p>			
	<p>Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам</p>	<p>Құқықтық мемлекет түсінігі</p>	<p>11.2.1.1 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін "құқықтық мемлекет" ұғымын қолдану</p>
		<p>Құқықтық мемлекет принциптерінің жүзеге асырылуының тарихи тәжірибесі</p>	<p>11.2.1.2 мемлекеттердің мысалында құқықтық мемлекеттің қалыптасу жолдарын талдау; 11.2.1.3 қазіргі кездегі адам құқықтарының Ж а л п ы Декларациясының маңызын негіздеу</p>
		<p>Азаматтық қоғам түсінігі және жалпы сипаттамасы</p>	<p>11.2.1.4 мемлекеттердің саяси-құқықтық жүйесінің дамуының қазіргі тенденцияларын түсіндіру үшін "азаматтық қоғам" ұғымын қолдану; 11.2.1.5 құқықтық мемлекет пен азаматтық</p>

Саяси-құқықтық процестер			қоғамның құрылуының тарихи байланысын анықтау
		Азаматтық қоғамдағы үкіметтік емес ұйымдар	11.2.1.6 мемлекеттердегі үкіметтік емес ұйымдардың қызметін бағалау
	Әлемнің қазіргі саяси жүйесі	Әлемнің саяси жүйесінің өзгеруі	11.2.2.1 Ялта-Потсдам халықаралық қатынастар жүйесінің ыдырау себептерін талдау; 11.2.2.2 әлемнің биполярлы жүйесінің ерекшеліктерін сипаттау
		Әлем құрылысының постбиполярлық жүйесі	11.2.2.3 қазіргі кездегі халықаралық қатынастарды сипаттау үшін "постбиполярлық жүйе", "көпвекторлы саясат", "бір полярлы әлем" ұғымдарын қолдану; 11.2.2.4 қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын сипаттау
	Қазіргі кездегі бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтау мәселесі	Халықаралық қауіпсіздікке төнген қазіргі кездегі қауіп-қатерлер	11.2.3.1 тарихи оқиғалар мен процестерді түсіндіру үшін "сепаратизм", "терроризм", "фундаментализм", "экстремизм", "миграция", "босқын" терминдерін қолдану; 11.2.3.2 сепаратизм, экстремизм және халықаралық терроризмнің таралу себептері мен салдарларын анықтау
	Бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауда мемлекеттердің бірлескен әрекеттері	11.2.2.4 тарихи оқиғалар, процестер мен құбылыстарды талдау негізінде қазіргі кездегі халықаралық қатынастардың даму тенденцияларын сипаттау; 11.2.3.3 бейбітшілік пен қауіпсіздікті сақтауға бағытталған халықаралық	

			ұйымдардың қызметін талдау
Зерттеу жұмысы		XXI ғасырдағы әлем: халықаралық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің жолдары мен тәсілдері	
3 - тоқсан			
	Жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың эволюциясы	Жаңа заман және қазіргі кездегі қоғамдық ойдың дамуының негізгі бағыттары	11.3.1.1 қоғамдық ойдың дамуын түсіндіру үшін " либерализм", " ұлтшылдық", " социал-демократия", " марксизм", " экзистенциализм", " прагматизм", " позитивизм" түсініктерін қолдану; 11.3.1.2 қоғамдық-саяси ойдың дамуы үшін Ағартушылық дәуір идеяларының маңыздылығын бағалау; 11.3.1.3 XIX-XX ғасырлардағы қоғамдық құрылыс туралы философиялық ойдың даму ерекшеліктерін зерттеу
	XX ғасырдағы бостандық пен әділеттілік үшін күресушілер	М. Ганди және оның бейбіт жолмен қарсыласу идеясы	11.3.2.1 Үндістанның қоғамдық-саяси даму идеологиясы ретінде " гандизм" ұғымын түсіндіру; 11.3.2.2 Үндістанның ұлттық тәуелсіздікке жетудегі бейбіт жолмен қарсыласу идеяларының маңыздылығын анықтау
Мартин Лютер Кингтің ұлы арманы		11.3.2.3 АҚШ-тағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "нәсілдік кемсітушілік", " сегрегация" ұғымдарын қолдану; 11.3.2.4 - азаматтық құқықтар үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалау	
		11.3.2.4 азаматтық құқықтар үшін күресте тұлғаның белсенді азаматтық позициясының маңыздылығын бағалау;	

Қоғамдық-саяси ойдың дамуы

	Н. Манделла –апартеидке қарсы күресуші	11.3.2.5 Оңтүстік Африка Республикасындағы тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "апартеид" ұғымын қолдану
XX ғасырдағы – XXI ғасырдың басындағы көрнекті саясаткер-реформаторлар	Мұстафа Кемал Ататүрік –Түрік Республикасының негізін қалаушы	11.3.3.1 мемлекет тарихының өтпелі кезеңдеріндегі реформалардың маңыздылығын бағалау; 11.3.3.2 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "этатизм", "зайырлы мемлекет" ұғымдарын қолдану; 11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау
	Франклин Делано Рузвельт және оның " жаңа бағыты"	11.3.3.3 мемлекет тарихындағы тұлғаның рөлі жайлы қорытындылар жасау; 11.3.3.4 бейбіт және соғыс кезеңіндегі Ф. Рузвельттің ішкі және сыртқы саясатының ерекшеліктерін анықтау
	Шарль де Голль: Франция ұлылығының қайта жаңғыруы	11.3.3.5 Франциядағы әлеуметтік-саяси процестерді түсіндіру үшін "голлизм" ұғымын қолдану; 11.3.3.6 Ш. Голль қызметінің мысалында мықты президенттік билік институтының маңыздылығын дәлелдеу
	Дэн Сяопин – көрнекті қытай реформаторы	11.3.3.7 әлеуметтік-экономикалық процестерді түсіндіру үшін "қытайлық ерекшелігі бар социализм" ұғымын қолдану; 11.3.3.8 ҚХР мысалында жоспарлы экономикадан нарықтық экономикаға көшу себептерін талдау
		11.3.3.9 тарихи оқиғаларды талдау негізінде Оңтүстік-Шығыс

		<p>Ли Куан Ю и Махатхир Мохаммад: "үшінші әлемнен бірінші әлемге"</p>	<p>Азиядағы "экономикалық ғажайып" факторларын тұжырымдау; 11.3.3.10 Сингапур және Малайзия мысалында мемлекет модернизациясының ерекшеліктерін салыстыру</p>
		<p>Н. Назарбаев және модернизацияның қазақстандық моделі</p>	<p>11.3.3.11 қазақстандық модернизация үлгісін құрастыру және жүзеге асырудағы Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің рөлін бағалау; 11.3.3.12 "Қазақстан - 2030", "Қазақстан - 2050" стратегияларының мысалында мемлекет дамуын ұзақ мерзімді жоспарлау қажеттілігін дәлелдеу; 11.3.3.13 Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президентінің "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық идеясын ұсыну өзектілігін негіздеу</p>
<p>Зерттеу жұмысы</p>	<p>Тарихтағы тұлғаның ролі</p>		
<p>4 тоқсан</p>			
		<p>Жазу мен кітап бастыру – адамзаттың ұлы жетістіктері</p>	<p>11.4.1.1 тарихи даму контекстіндегі әлем халықтарының жазу түрлерін жіктеу; 11.4.1.2 адамзат өркениетінің дамуындағы жазу мен кітап бастыру ісінің маңыздылығын анықтау</p>
		<p>Мектептегі білім беру: ежелгі заманнан бүгінгі күнге дейін</p>	<p>11.4.1.3 адамзат тарихы контекстінде мектептегі білім берудің дамуындағы өзгерістер мен сабақтастықтарды сипаттау; 11.4.1.4 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы білім берудің рөлін талдау;</p>

	<p>Білім алу бүкіл адамзаттық құндылық ретінде</p>	<p>11.4.1.5 мектептегі білім берудің заманауи үлгілерін, оның ерекшеліктері мен артықшылықтарын анықтай отырып салыстыру</p>
<p>Білім мен ғылымның дамуы</p>	<p>Ғылыми-техникалық прогресс</p>	<p>Жоғары білім беру жүйесі: өткені мен бүгіні</p> <p>11.4.1.6 жоғары оқу орындарының пайда болу тарихын, олардың ортақ даму тенденцияларын анықтай отырып зерттеу;</p> <p>11.4.1.7 ағартушылық пен ғылымды өрістетудегі алғашқы университеттердің рөлін талдау;</p> <p>11.4.1.8 заманауи жоғары білім беру үлгілерін салыстырып, артықшылықтары мен ерекшеліктерін анықтау</p> <p>11.4.2.1 мемлекеттердің әлеуметтік-экономикалық дамуын талдау үшін "өнеркәсіп революциясы", "ғылыми-техникалық революция" ұғымдарын қолдану;</p> <p>11.4.2.2 мемлекеттердегі өнеркәсіп революциясының ерекшеліктерін анықтап, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау;</p> <p>11.4.2.3 қазіргі кездегі өркениеттің дамуындағы ғылыми-техникалық революцияның маңыздылығын бағалау;</p> <p>11.4.2.4 әлеуметтік-экономикалық процестердің ерекшеліктерін түсіндіру үшін "ғылыми-техникалық прогресс" ұғымын қолдану;</p> <p>11.4.2.5 қазіргі заманның жаһандық мәселелерінің туындауына ғылыми-техникалық</p>
		<p>Ғылыми-техникалық прогресс және қазіргі заманның жаһандық проблемалары</p>

		прогресстің әсерін зерттеу
	Қазіргі кездегі ақпараттық технологиялар	11.4.3.1 қоғамның дамуына ақпараттық технологиялардың әсерін зерттеу; 11.4.3.2 адамзат өркениетінің дамуы үшін ақпараттық технологиялар саласындағы жетістіктердің ықтимал салдарын болжау
	Қазіргі заманғы ғылыми технологиялар	11.4.3.3 ғылымның заманауи тенденцияларының дамуын түсіндіру үшін "гендік инженерия", "нанотехнология", "энергияның балама көздері" ұғымдарын қолдану; 11.4.3.4 жаңа ғылыми бағыттар жетістіктерінің әлеуметтік-экономикалық дамуға әсерін талдау; 11.4.3.5 қазіргі заманның жаһандық мәселелерін шешу үшін ғылым мен техниканың заманауи түрлері дамуының маңызын түсіндіру
Зерттеу жұмысы	Жаһандану жағдайындағы ғылым мен техниканың перспективті салалары	

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
23-қосымша
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы "16" қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
121-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Құқық негіздері" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. "Құқық негіздері" пәнін оқыту білім алушылардың қазіргі қоғамдағы құқықтық және саяси қатынастардың субъектісі ретінде, өз құқықтары мен міндеттемелерін жүзеге асыру үшін қажетті білім мен дағдыларды игеруге бағытталған.

3. Оқу пәнінің мақсаты – белсенді азаматтық ұстанымы бар, құқықтық тұрғыдан сауатты тұлғаны тәрбиелеу, құқықтық мәдениетті қалыптастыру, құқықтық білімді тәжірибеде қолдана алу дағдыларын дамыту.

4. Оқу пәнінің міндеттері:

1) әлеуметтік және құқықтық нормалар жүйесі: адам құқығы, құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам, заңдылық және құқықтық тәртіп туралы білімдерін тереңдету және кеңейту;

2) қазақстандық құқық пен халықаралық құқықтың базалық салаларының негізгі түсініктері мен мазмұны туралы білімдерін дамыту;

3) құқыққа деген оң көзқарасты қалыптастыру және заңдарды білу мен орындаудың әлеуметтік пайдалылығын түсіну;

4) қазақстандық патриотизм, жалпыадамзаттық құндылықтар, гуманизм мен әділеттілік негізінде тұлғаның құқықтық санасын қалыптастыру;

5) оқу және тәжірибелік іс-әрекетте құқықтық ақпаратты табу, талдау және қолдану дағдыларын қалыптастыру;

6) әртүрлі өмірлік жағдайларда құқықтық нормаларға сәйкес іс-әрекеттерді таңдау кезінде құқықтық білім мен дағдыларды қолдана алу біліктерін дамыту;

7) қоғамдағы құқықтық қатынастармен байланысты практикалық жағдаяттарды сын тұрғысынан талдау және бағалау дағдыларын дамыту;

8) қазіргі уақыттағы өзекті қоғамдық және құқықтық мәселелерге қатысты пікірталасқа қатысу дағдыларын дамыту.

2-тарау. "Құқық негіздері" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Құқық негіздері" оқу пәнінің мазмұны

5. "Құқық негіздері" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

10- сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 36 сағатты;

11- сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 36 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

6. Құқық негіздері" оқу пәнінің білім мазмұны бөлімдер арқылы қамтылған. Аталған бөлімдер сыныптар бойынша оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

7. Оқу пәнінің білім мазмұны бес бөлімді қамтиды:

- 1) Мемлекет және құқық;
- 2) Жария құқық;
- 3) Жеке құқық;
- 4) Іс жүргізу құқығының негіздері;
- 5) Халықаралық құқық.

8. "Мемлекет және құқық" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Мемлекет және құқық туралы негізгі ұғымдар;
- 2) Құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам;
- 3) Адам құқықтары түсінігі;
- 4) Сот төрелігінің қағидаттары. Құқық қорғау органдары.

9. "Жария құқық" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Қазақстан Республикасының конституциялық құқық жүйесі;
- 2) Әкімшілік құқық жүйесі;
- 3) Экологиялық құқық негіздері;
- 4) Қылмыстық құқық жүйесі;
- 5) Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүйесі.

10. "Жеке құқық" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Азаматтық құқық жүйесі және оның негізгі институттары;
- 2) Тұтынушылар құқығы туралы заңнама;
- 3) Отбасы құқығы жүйесі;
- 4) Еңбек құқығы жүйесі.

11. "Іс жүргізу құқығының негіздері" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Қылмыстық іс жүргізу құқығының негіздері;
- 2) Азаматтық іс жүргізу құқығының негіздері;
- 3) Әкімшілік іс жүргізу құқығының негіздері.

12. "Халықаралық құқық" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Халықаралық жария құқығы;
- 2) Халықаралық құқықтағы адам құқықтарының қорғалуы.

13. "Мемлекет және құқық" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Заң шығару, құқықтық мәдениет, мемлекет қоғамның саяси жүйесінде;
- 2) Қазақстан Республикасында құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның дамуы;
- 3) Қазақстан Республикасында адам құқығын қорғау;
- 4) Сот жүйесі.

14. "Жария құқық" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Қазақстан Республикасындағы азаматтық және сайлау ;
- 2) Әкімшілік құқық бұзушылық түрлері;
- 3) Жер құқығы негіздері;
- 4) Қылмыстық құқық бұзушылық түрлері;
- 5) Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін жауапкершілік.

15. "Жеке құқық" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Азаматтық құқықтағы келісімшарттар мен міндеттемелердің жекелеген түрлері;
- 2) Тұтынушылар құқығының жүзеге асырылуы;
- 3) Авторлық құқық негіздері;
- 4) Отбасы құқығының институттары;
- 5) Еңбек құқығының базалық нормалары.

16. "Іс жүргізу құқығының негіздері" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Қылмыстық іс жүргізу құқығының институттары;
- 2) Азаматтық іс жүргізу құқығының институттары;
- 3) Әкімшілік іс жүргізу құқығының институттары.

17. "Халықаралық құқық" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Қазақстан Республикасы - халықаралық құқық субъектісі.

18. Оқыту мақсаттары әр бөлімше ішінде мұғалім мен білім алушыға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірізділік пен сабақтастықты көрсетеді.

19. 10-сыныпқа арналған "Құқық негіздері" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

- 1) Мемлекет және құқық:

Мемлекет және құқық туралы негізгі ұғымдар. Құқықтың негізгі белгілері мен функциясы. Құқық жүйесі: саласы, құқықтық институт, құқықтық норма. Мемлекет құқықтың ерекше субъектісі: құқықтық нормаларды шығарушы және құқық субъектісі ретінде. Құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам. Құқықтық мемлекет түсінігі және оның қағидаттары. Азаматтық қоғам түсінігі, оның негізгі элементтері мен институттары. Адам құқықтары түсінігі. Адам құқығы түсінігі және оның негізгі түрлері. Сот төрелігінің қағидаттары. Құқық қорғау органдары. Сот төрелігінің қағидаттары. Қазақстан Республикасының құқық қорғау органдары: ішкі істер министирлігі, прокуратура, сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет органдары.

2) Жария құқық. Қазақстан Республикасының конституциялық құқық жүйесі. Қазақстан Республикасы конституциялық құқығының институттары: Президент, Парламент, Үкімет, Соттар және сот төрелігі, Конституциялық кеңес, Жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару. Әкімшілік құқық жүйесі. Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелуі: салалық және аймақтық басқару. Экологиялық құқық негіздері. Экологиялық құқықтың құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны. Қылмыстық құқық жүйесі. Қылмыстық құқықтың мазмұны мен құрылымы. Қылмыстық құқық бұзушылық және қылмыстық жауапкершілікке тартылатын тұлғалар. Қылмыстық жаза түсінігі және одан босату шарттары. Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүйесі. Қазақстан Республикасындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске бағытталған құқықтық және саяси актілер: Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы Қазақстан Республикасының Заңы, Қазақстан Республикасы Президентінің 2022 жылғы 2 ақпандағы № 802 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатының 2022-2026 жылдарға арналған тұжырымдамасы.

Жеке құқық.

Азаматтық құқық жүйесі және оның негізгі институттары. Азаматтық құқықтың қағидаттары мен субъектілері. Азаматтық құқықтың объектілері. Мәміле түсінігі және оның түрлері. Меншік құқығы түсінігі және оның қорғалуы. Міндеттемелік құқық. Тұтынушылар құқығы туралы заңнама. Қазақстан Республикасында тұтынушылар құқықтарының заңды түрде бекітілуі. Отбасы құқығы жүйесі. Қазақстан Республикасындағы отбасы құқығының қайнар көздері. Қазақстан Республикасында отбасылық қарым-қатынастардың құқықтық реттелуі. Еңбек құқығы жүйесі. Қазақстан Республикасында еңбек қатынастарының құқықтық реттелуі.

Іс жүргізу құқығының негіздері.

Қылмыстық іс жүргізу құқығының негіздері. Қылмыстық процестің міндеттері мен қағидаттары. Қылмыстық процесс субъектілері. Қылмыстық іс жүргізу құқығындағы сот талқылауы негіздері: қылмыстық процестегі субъектілердің функционалдық рөлдері. Азаматтық іс жүргізу құқығының негіздері. Азаматтық процестің міндеттері мен қағидаттары. Азаматтық процесстің субъектілері. Әкімшілік іс жүргізу құқығының негіздері. Әкімшілік процесс түсінігі, міндеттері мен қағидаттары.

Халықаралық құқық.

Халықаралық жария құқығы. Халықаралық жария құқығы түсінігі. Негізгі мемлекет субъектілері, халықаралық ұйымдар. Халықаралық құқықтағы адам құқықтарының қорғалуы. Қазіргі халықаралық құқықта адам құқықтарын қорғау механизмдері мен процедуралары.

20. 11-сыныпқа арналған "Құқық негіздері" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) Мемлекет және құқық.

Заң шығару, құқықтық мәдениет, мемлекет қоғамның саяси жүйесінде. Заң шығару жүйесі: құқықтық актілердің құрылымы мен заң шығарудың кезеңдері. Заңдылық және құқықтық тәртіп. Құқықтық сана және құқықтық мәдениет. Мемлекет қоғамның саяси жүйесінде. Қазақстан Республикасында құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның дамуы. Қазақстан Республикасы – құқықтық мемлекет. Қазақстан Республикасында азаматтық қоғам институттарының дамуы. Қазақстан Республикасында адам құқығын қорғау. Қазақстан Республикасында адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарының қорғалуы. Қазақстан Республикасындағы ювеналды юстиция: жасөспірімнің құқығын қорғау. Мүмкіндігі шектеулі тұлғалар құқықтарының қорғалуы және жүзеге асырылуы. Сот жүйесі. Сот жүйесі және судьялардың мәртебесі.

2) Жария құқық.

Қазақстан Республикасындағы азаматтық және сайлау. Қазақстан Республикасының азаматтылығы. "Қан құқығы" және "Топырақ құқығы" қағидаттары. Қазақстан Республикасындағы сайлау құқығы. Сайлаушы, сайлау комиссиясы, бақылаушы. Әкімшілік құқық бұзушылық түрлері. Қоғамдық тәртіпке және адамгершілікке қол сұғатын әкімшілік құқық бұзушылық түрлері. Жер құқығы негіздері. Жер құқығының құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны. Жер және жер қойнауы түсініктерінің заңды айырмашылықтары. Қылмыстық құқық бұзушылық түрлері. Адам және азаматтардың конституциялық және басқа да құқықтары мен бостандықтарына қарсы қылмыстық құқық бұзушылық. Қоғамдық қауіпсіздік пен қоғамдық тәртіпке қарсы қылмыстық құқық бұзушылық.

Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін жауапкершілік. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін тәртіптік, әкімшілік және қылмыстық жауапкершілік.

3) Жеке құқық.

Азаматтық құқықтағы келісімшарттар мен міндеттемелердің жекелеген түрлері. Сату-сатып алу келісімшарты. Айырбас және сыйға тарту келісімшарты. Жалға беру келісімшарты. Тұрғын үйді жалдау. Қарыз келісімшарты. Сақтандыру келісімшарты. Мұрагерлік құқық. Тұтынушылар құқығының жүзеге асырылуы. Қазақстан Республикасындағы тұтынушылар құқығын қорғау механизмдері. Авторлық құқық негіздері. Авторлық және сабақтас құқықтың құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны. Отбасы құқығының институттары. Отбасы. Ерлі-зайыптылардың құқықтары мен міндеттемелері. Ата-анасының қамқорлығынсыз қалған және жетім балалардың құқығы мен мүддесін қорғау түрлері. Отбасы мүшелерінің алименттік міндеттемелері. Еңбек құқығының базалық нормалары. Еңбек қарым-қатынасы субъектілерінің құқықтары мен міндеттемелері және олардың мемлекеттік кепілдіктері. Еңбек дауларының қаралуы.

4) Іс жүргізу құқығының негіздері.

Қылмыстық іс жүргізу құқығының институттары. Қылмыстық қудалау – қылмыстық іс жүргізу құқығының институты. Кәмелетке толмағандардың қылмыстық құқық бұзушылығы бойынша іс жүргізу. Алқабилер соты ұғымы және оның қызметінің негіздері. Азаматтық іс жүргізу құқығының институттары. Талап қою іс жүргізуінің негіздері. Азаматтық іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері. Әкімшілік іс жүргізу құқығының институттары. Әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдар. Әкімшілік іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері;

5) Халықаралық құқық.

Қазақстан Республикасы – халықаралық құқық субъектісі. Қазақстан халықаралық ұйымдардың қатысушысы. Халықаралық актілер негізінде Қазақстан Республикасы азаматтары құқығының жүзеге асырылуы.

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі

21. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік санын көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.2 кодында "10" – сынып, "2.1." – бөлім мен бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

1) Мемлекет және құқық:

Білім алушылар:	
10-сынып	11-сынып
10.1.1.1 - құқық белгілерін қорытындылай отырып, ұғымын түсіндіру	11.1.1.1 - нормативтік құқықтық актілердің негізгі элементтерін анықтау
10.1.1.2 - құқықтың функционалдық маңызын нақты мысалдар арқылы ашу	11.1.1.2 - нормативтік құқықтық актілердің әзірленуі, қабылдануы мен күшіне ену процесін зерттеу
10.1.1.3 - құқық жүйесі және оның негізгі элементтерін түсіндіру (құқық нормалары, сала, ішкі сала, құқықтық институт)	11.1.1.3 - заңдылық пен құқықтық тәртіп ұғымдарын нақты мысалдармен түсіндіру
10.1.1.4 - мемлекетті құқық және құқықтық қатынастың негізгі субъектісі ретінде анықтау	11.1.1.4 - заңдарды білу және оларды орындаудың әлеуметтік пайдалылығы мен қажеттілігін түсіндіру
	11.1.1.5 - қазақстандық қоғамның саяси жүйесінің негізгі элементін анықтау
10.1.2.1 - құқықтық мемлекет принциптерін айқындау	11.1.2.1 - Қазақстан Республикасының саяси-құқықтық актілері (Қазақстан Республикасының 2030 жылға дейінгі құқықтық саясатының тұжырымдамасы (Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 15 қазандағы № 674 жарлығы), Адам құқық-тары және заңның үстемдігі саласындағы одан арғы шаралар жоспарын бекіту туралы (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 28 сәуірдегі № 258 қаулысы) негізінде құқықтық мемлекеттің принциптерінің жүзеге асырылуын түсіндіру

10.1.2.2 - конституциялық принциптер негізінде азаматтық қоғамның элементтері мен институттарын ажырату	11.1.2.2 - Қазақстан Республикасының азаматтық қоғамының негізгі функционалдық қажеттілігін түсіндіру
10.1.3.1 - тұлғаның құқықтық мүмкіндіктері түсінігін көрсете отырып, адамның құқығы мен бостандығы ұғымдарын түсіндіру	11.1.3.1 - нақты мысал келтіре отырып, Қазақстан Республикасындағы адам және азаматтың құқығы мен бостандықтарын қорғау механизмін түсіндіру
10.1.3.2 - адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарын жіктеу (саяси, азаматтық, әлеуметтік, экономикалық және мәдени)	11.1.3.2 - азаматтардың құқығын қорғайтын (адвокат, медиатор және тағы басқалардың) тұлғалардың функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау
10.1.3.3 - адам құқықтары саласындағы халықаралық құжаттардың маңыздылығын бағалау (Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы, Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пакт, Экономикалық, әлеуметтік және мәдени құқықтар туралы халықаралық пакт)	11.1.3.3 - Қазақстан Республикасындағы кәмелетке толмағандардың құқығын қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру
	11.1.3.4 - Қазақстан Республикасындағы мүмкіндігі шектеулі адамдардың құқығын жүзеге асыру және қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру
10.1.4.1 - сот төрелігінің принциптерін нақты мысалдар келтіре отырып түсіндіру	11.1.4.1 - сот жүйесі элементтерін анықтау және оны графикалық түрде көрсету
10.1.4.2 - Қазақстан Республикасы құқық қорғау органдарының функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау	11.1.4.2 - судьялар мәртебесі және олардың қызметінің кепілдемесін ашып көрсету

2) Жария құқық.

Білім алушылар:	
10-сынып	11-сынып
10.2.1.1 - Конституциялық құқық институт тарын құқықтық норма жүйесі ретінде түсіндіру	11.2.1.1 - азаматтық ұғымын ашып көрсету
10.2.1.2 - Конституциялық құқықтың қайнар көздерін анықтау және олардың міндеттерін түсіндіру (Конституция, Конституциялық заңдар, Конституциялық Кеңестің актілері және тағы басқалар)	11.2.1.2 - қазақстандық азаматтықты алу және азаматтықтан айырылудың негіздемелерін нақты мысалдар арқылы түсіндіру
	11.2.1.3 – Қазақстан Республикасы сайлаушыларының және сайлау процесінің басқа да субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау
10.2.2.1 - мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелу ерекшеліктерін графикалық сызба құру арқылы түсіндіру	11.2.2.1 Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық нормаларына сәйкес тұлғалардың әрекетін саралау
10.2.3.1 - экологиялық құқықтың құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру	11.2.3.1 - жер құқығының құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру
10.2.3.2 - Экологиялық кодекс негізінде өзекті экологиялық проблемаларды шешудің құқықтық жолдарын ұсыну	11.2.3.2 - Қазақстан Республикасының Жер кодексі негізінде жерге меншік құқығы, пайдалану құқығы, және басқа да құқық түрлерін ажырату
10.2.4.1 - Қылмыстық кодекстің мазмұны мен құрылымын анықтау	11.2.4.1 - Қазақстан Республикасының қылмыстық құқық нормаларына сәйкес тұлғалардың әрекетін саралау

10.2.4.2 - нақты өмірлік жағдаяттарды қылмыстық құқық нормаларына сәйкестендіру	
10.2.4.3 - нақты мысалдар арқылы қылмыстық теріс қылық пен қылмысты қоғамдық қауіптілік дәрежесіне сәйкес сипаттау	
10.2.4.4 - кәмелетке толмағандарды қылмыстық жауапкершілікке тарту ерекшеліктерін құқықтық жағдаят мысалында анықтау	
10.2.4.5 - жеңілдететін және ауырлататын мән-жайларды ескере отырып, қылмыстық құқық бұзушылықты бағалау	
10.2.4.6 - қылмыстық жауаптылықтан адамның босатылу шарттарын айқындау	
10.2.5.1 - сыбайлас жемқорлыққа қарсы бағдарламалық саяси және құқықтық актілердің негізгі ережелерін түсіндіру	11.2.5.1 - сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықты басқа құқық бұзушылық түрлерінен (заңсыз сыйақы алу, алаяқтық) ажырату
10.2.5.2 - нақты жағдаяттарды талдау кезінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы заңның негізгі ережелерін пайдалану	11.2.5.2 – Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау

3) Жеке құқық.

Білім алушылар:	
10-сынып	11-сынып
10.3.1.1 – Қазақстан Республикасы азаматтық құқығының қайнар көздерін түсіндіру (Азаматтық кодексі, заңдар, заңға тәуелді актілер, Азаматтық кодексін толықтыратын және нақтылайтын ережелер)	11.3.1.1 - келісімшарттың ерекше белгілерін айқындай отырып мазмұнын түсіндіру
10.3.1.2 - азаматтық құқық субъектілерін анықтау	11.3.1.2 - келісімшарттың негізгі шарттарын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
10.3.1.3 - азаматтық құқық объектілерін олардың елеулі белгілері бойынша ажырата білу	11.3.1.3 - мұрагерлік құқықтың құқықтық реттелу ұғымы мен нысанын түсіндіру
10.3.1.4 - нақты мысал негізінде жеке мүлктік емес құқықтардың ерекшеліктерін анықтау	
10.3.1.5 - құқықтық жағдаят мысалында мәміле ұғымы және оның түрлерін түсіндіру	
10.3.1.6 - мысалдар келтіре отырып, меншік құқығы ұғымы және оның негізгі өкілеттілігін түсіндіру	
10.3.1.7 - құқықтық жағдаятты (казусты) талдай отырып, меншік құқығын қорғау жолдарын түсіндіру	
10.3.1.8 - заң терминдерін пайдаланып, міндеттемелік құқықтың мәнін ашу	
10.3.1.9 - міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету тәсілдерін құқықтық жағдаятты талдай отырып анықтау	
	11.3.2.1 - қылмыстық, әкімшілік, азаматтық кодекстердің жеке нормаларын қолдана отырып,

10.3.2.1 – Қазақстан Республикасы тұтынушылар құқығы туралы заңына сәйкес құқықтық қатынастар субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау	тұтынушылар құқығын қорғау механизмдерін түсіндіру
10.3.2.2 - заң терминдерін пайдалана отырып, тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын нақты жағдаяттық мысалдармен (казустармен) түсіндіру	11.3.2.2 - нақты мысалдар келтіре отырып сатушы (өндіруші, орындаушы) және басқа да жұмысты орындаушы (қызмет көрсету) тұлғалардың құқығы мен міндеттерін анықтау
10.3.3.1 - отбасылық қарым-қатынастар саласын дағы нормативтік құқықтық актілердің қажетті лігін түсіндіру ("Қазақстан Республикасының неке және отбасы туралы кодексі", "Қазақстан Республикасының бала құқықтары туралы заңы")	11.3.3.1 - авторлық және сабақтас құқықтарды құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру
10.3.3.2 - Қазақстан Республикасының отбасылық қарым-қатынастарының құқықтық реттелуінің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру	
10.3.3.3 - әртүрлі өмірлік жағдайларда балалар құқықтарының жүзеге асырылуын зерттеу	
10.3.4.1 - Қазақстан Республикасының еңбек қатынастарын құқықтық реттеудің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру	
	11.3.4.1 - ерлі-зайыптылардың жеке және мүліктік құқықтары мен міндеттерінің мазмұнын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
	11.3.4.2 - жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығысыз қалған балалардың құқығы мен мүддесін қорғау формаларын айқындау
	11.3.4.3 - алименттік қатынастардың субъектілерін және алименттік қатынастардың пайда болу негіздерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау
	11.3.5.1 - еңбек құқығын қамтамасыз ету тәсілдерінің тиімділігін құқықтық жағдаяттар мысалында бағалау
	11.3.5.2 - кәмелетке толмағандардың еңбек құқығын жүзеге асыруын зерттеу
	11.3.5.3 - жеке және ұжымдық еңбек дауларын қарастыру механизмдерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау

4) Іс жүргізу құқығының негіздері.

Білім алушылар:	
10-сынып	11-сынып
10.4.1.1 - қылмыстық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін түсіндіру	11.4.1.1 - қылмыстық қудалауды жүзеге асыру шарттарын түсіндіру
10.4.1.2 - қылмыстық процесс субъектілерін ажырату	11.4.1.2 - кәмелетке толмағандардың қатысуымен болатын қылмыстық құқық бұзушылық істері бойынша іс жүргізу ерекшеліктерін айқындау
10.4.1.3 - Қазақстан Республикасының Қылмыстық іс жүргізу кодексіне сәйкес сот талқылауының	

негіздері бойынша білімін шығармашылық түрде көрсету	11.4.1.3 - Қазақстан Республикасының алқабилер соты қызметінің құқықтық негіздерін анықтау
10.4.2.1 - азаматтық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін талдау	11.4.2.1 - талап қою шарттарын түсіндіру
10.4.2.2 - азаматтық процестің субъектілерін ажырату	11.4.2.2 - талап қою арызын оның мазмұны мен формасына қойылатын шарттарға сәйкес құрастыру
10.4.2.3 - кәмелетке толмағандардың азаматтық процеске қатысу ерекшеліктерін анықтау	11.4.2.3 - Қазақстан Республикасының Азаматтық іс жүргізу кодексіне сәйкес соттың істі қарау негіздері мен ерекшеліктері бойынша білімдерін шығармашылық түрде көрсету
10.4.3.1 - әкімшілік процесс ұғымын, оның міндеттері мен принциптерін түсіндіру	11.4.3.1 - әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдардың (лауазымды тұлғалардың) құзыретін құқықтық жағдаяттар мысалында ажырата білу
10.4.3.2 - әкімшілік процесті жүзеге асырудың құқықтық негіздерін анықтау	11.4.3.2 - әкімшілік құқық бұзушылық бойынша соттың істі қарау ерекшеліктері туралы білімдерін шығармашылық түрде көрсету

5) Халықаралық құқық.

10-сынып	11-сынып
10.5.1.1 - халықаралық жария құқық ұғымын түсіндіру және оның реттейтін қоғамдық қатынастар салаларын анықтау	11.5.1.1 - Қазақстан Республикасы таныған халықаралық құқықтың қайнар көздері негізінде Қазақстан Республикасының халықаралық құқығы мен міндеттемелерін түсіндіру
10.5.2.1 - қазіргі халықаралық құқықтағы адам құқықтарын қорғауды жүзеге асыратын органдар мен ұйымдарды анықтау	11.5.1.2 - Қазақстан Республикасы азаматтарының шетелде адам құқығы, еңбек қатынастары, білім беру салалары бойынша құқықтарын жүзеге асыруын халықаралық актілер негізінде зерттеу

22. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

23. Осы оқу бағдарламасы Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Құқық негіздері" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

3-параграф. Жалпы орта білім беру деңгейінің жаратылыстану-математикалық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Құқық негіздері" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспары

1) 10 сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1-тоқсан			
		Құқықтың негізгі белгілері мен функциясы	10.1.1.1 - құқық белгілерін қорытындылай отырып ұғымын түсіндіру; 10.1.1.2 - құқықтың функционалдық маңызын

		нақты мысалдар арқылы ашу
	Мемлекет және құқық туралы негізгі ұғымдар	<p>10.1.1.3 - құқық жүйесі және оның негізгі элементтерін түсіндіру (құқық нормалары, сала, ішкі сала, құқықтық институт);</p> <p>10.1.1.4 - мемлекетті құқық және құқықтық қатынастың негізгі субъектісі ретінде анықтау</p>
	Құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам	<p>10.1.2.1 - құқықтық мемлекеттің принциптерін айқындау;</p> <p>10.1.2.2 - конституциялық принциптер негізінде азаматтық қоғамның элементтері мен институттарын ажырату;</p>
	Адам құқықтары түсінігі	<p>10.1.3.1 - тұлғаның құқықтық мүмкіндіктері түсінігін көрсете отырып, адамның құқығы мен бостандығы ұғымдарын түсіндіру;</p> <p>10.1.3.2 - адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарын жіктеу (саяси, азаматтық, әлеуметтік, экономикалық және мәдени);</p> <p>10.1.3.3 - адам құқықтары саласындағы халықаралық құжаттардың маңыздылығын бағалау (Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы, Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пакт, Экономикалық, әлеуметтік және мәдени құқықтар туралы халықаралық пакт)</p>
Мемлекет және құқық		10.1.4.1 - сот төрелігінің принциптерін нақты

	Сот төрелігінің принциптері. Құқық қорғау органдары	Сот төрелігінің принциптері Қазақстан Республикасының құқық қорғау органдары	мысалдар келтіре отырып түсіндіру 10.1.4.2 - Қазақстан Республикасының құқық қорғау органдарының функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау
2-тоқсан			
Жария құқық	Қазақстан Республикасының конституциялық құқық жүйесі	Қазақстан Республикасы конституциялық құқығының институттары	10.2.1.1 - Конституциялық құқық институт тарын құқықтық норма жүйесі ретінде түсіндіру; 10.2.1.2 - Конституциялық құқықтың қайнар көздерін анықтау және олардың міндеттерін түсіндіру (Конституция, Конституциялық заңдар, Конституциялық Кеңестің актілері және тағы басқалар)
	Әкімшілік құқық жүйесі	Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелуі	10.2.2.1 - мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелу ерекшеліктерін графикалық сызба құру арқылы түсіндіру
	Экологиялық құқық негіздері	Экологиялық құқықтың реттелу түсінігі мен нысаны	10.2.3.1 - экологиялық құқықтың құқықтық реттеу ұғымын және нысанын түсіндіру; 10.2.3.2 - экологиялық кодекс негізінде өзекті экологиялық проблемаларды шешудің құқықтық жолдарын ұсыну
		Қылмыстық кодекс қылмыстық құқықтың негізгі қайнар көзі ретінде	10.2.4.1 - қылмыстық кодекстің мазмұны мен құрылымын анықтау; 10.2.4.2 - нақты өмірлік жағдаяттарды қылмыстық құқық нормаларына сәйкестендіру
			10.2.4.3 - нақты мысалдар арқылы қылмыстық теріс қылық пен қылмысты

Қылмыстық құқық жүйесі	Қылмыстық құқық бұзушылық және қылмыстық жауапкершілік кетартылатын тұлғалар		<p>қоғамдық қауіптілік дәрежесіне сәйкес сипаттау;</p> <p>10.2.4.4 - кәмелетке толмағандарды қылмыстық жауапкершілікке тарту ерекшеліктерін құқықтық жағдаят мысалында анықтау</p>
		Қылмыстық жаза түсінігі және одан босату шарттары	<p>10.2.4.5 - жеңілдететін және ауырлататын мән-жайларды ескере отырып қылмыстық құқық бұзушылықты бағалау;</p> <p>10.2.4.6 - адамның қылмыстық жауаптылықтан босатылу шарттарын айқындау</p>
Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүйесі		Қазақстан Республикасындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске бағытталған құқықтық және саяси актілер	<p>10.2.5.1 - сыбайлас жемқорлыққа қарсы бағдарламалық-саяси және құқықтық актілердің негізгі ережелерін түсіндіру;</p> <p>10.2.5.2 - нақты жағдаяттарды талдау кезінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы заңның негізгі ережелерін пайдалану</p>
3-тоқсан			
		Азаматтық құқықтың принциптері мен субъектілері	<p>10.3.1.1 - Қазақстан Республикасының азаматтық құқығының қайнар көздерін түсіндіру (Азаматтық кодексі, заңдар, заңға тәуелді актілер, Азаматтық кодексін толықтыратын және нақтылайтын ережелер);</p> <p>10.3.1.2 - азаматтық құқық субъектілерін анықтау</p>
		Азаматтық құқықтың объектілері	<p>10.3.1.3 - азаматтық құқық объектілерін олардың елеулі белгілері бойынша ажырата білу;</p> <p>10.3.1.4 - нақты мысал негізінде жеке мүліктік</p>

Жеке құқық

Азаматтық құқық жүйесі және оның негізгі институттары		емес құқықтардың ерекшеліктерін анықтау
	Мәміле түсінігі және оның түрлері	10.3.1.5 - құқықтық жағдаят мысалында мәміле ұғымын және оның түрлерін түсіндіру
	Меншік құқығы түсінігі және оның қорғалуы	10.3.1.6 - мысалдар келтіре отырып, меншік құқығы ұғымын және оның негізгі өкілеттілігін түсіндіру; 10.3.1.7 - құқықтық жағдаятты (казусты) талдай отырып, меншік құқығын қорғау жолдарын түсіндіру
	Міндеттемелік құқық	10.3.1.8 - заң терминдерін пайдаланып, міндеттемелік құқықтың мәнін ашу; 10.3.1.9 - міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету тәсілдерін құқықтық жағдаятты талдай отырып анықтау
Тұтынушылар құқығы туралы заңнама	Қазақстан Республикасында тұтынушылар құқықтарының заңды түрде бекітілуі	10.3.2.1 - Қазақстан Республикасының тұтынушылар құқығы туралы заңына сәйкес құқықтық қатынастар субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау; 10.3.2.2 - заң терминдерін пайдалана отырып, тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын нақты жағдаяттық мысалдармен (казустармен) түсіндіру
	Қазақстан Республикасындағы отбасы құқығының қайнар көздері	10.3.3.1 - отбасылық қарым-қатынастар саласындағы нормативтік құқықтық актілердің қажеттілігін түсіндіру ("Қазақстан Республикасының неке және отбасы туралы кодексі", "Қазақстан Республикасының бала құқықтары туралы заңы")

	Отбасы құқығы жүйесі	Қазақстан Республикасында отбасылық қарым-қатынастардың құқықтық реттелуі	10.3.3.2 - Қазақстан Республикасының отбасылық қарым-қатынастарының құқықтық реттелуінің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру; 10.3.3.3 - әртүрлі өмірлік жағдайларда балалар құқықтарының жүзеге асырылуын зерттеу
	Еңбек құқығы жүйесі	Қазақстан Республикасында еңбек қатынастарының құқықтық реттелуі	10.3.4.1 - Қазақстан Республикасы еңбек қатынастарының құқықтық реттеудің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру;
4-тоқсан			
Іс жүргізу құқығының негіздері	Қылмыстық іс жүргізу құқығының негіздері	Қылмыстық процестің міндеттері мен принциптері	10.4.1.1 - қылмыстық процестің негізгі міндеттері мен қағидаттарын түсіндіру
		Қылмыстық процесс субъектілері	10.4.1.2 - қылмыстық процесс субъектілерін ажырату
		Қылмыстық іс жүргізу құқығындағы сот талқылауының негіздері	10.4.1.3 - Қазақстан Республикасының Қылмыстық іс жүргізу кодексіне сәйкес сот талқылауының негіздері бойынша білімін шығармашылық түрде көрсету
	Азаматтық іс жүргізу құқығының негіздері	Азаматтық процестің міндеттері мен принциптері	10.4.2.1 - азаматтық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін талдау
		Азаматтық процесс субъектілері	10.4.2.2 - азаматтық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін талдау; 10.4.2.3 - кәмелетке толмағандардың азаматтық процеске қатысу ерекшеліктерін анықтау
	Әкімшілік іс жүргізу құқығының негіздері	Әкімшілік процесс түсінігі, міндеттері мен принциптері	10.4.3.1 - әкімшілік процесс ұғымын, оның міндеттері мен принциптерін түсіндіру; 10.4.3.2 - әкімшілік процесті жүзеге

			асырудың құқықтық негіздерін анықтау
Халықаралық құқық	Халықаралық жария құқығы	Халықаралық жария құқығы түсінігі	10.5.1.1 - халықаралық жария құқық ұғымын түсіндіру және оның реттейтін қоғамдық қатынастар саласын анықтау
	Халықаралық құқықтағы адам құқықтарының қорғалуы	Қазіргі халықаралық құқықта адам құқықтарын қорғау механизмдері мен процедуралары	10.5.2.1 - қазіргі халықаралық құқықтағы адам құқықтарын қорғауды жүзеге асыратын органдар мен ұйымдарды анықтау

2) 11 сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары Білім алушылар тиісті:
1-тоқсан			
	Заң шығару, құқықтық мәдениет, мемлекет қоғамның саяси жүйесінде	Заң шығару жүйесі	11.1.1.1 - нормативтік құқықтық актілердің негізгі элементтерін анықтау; 11.1.1.2 - нормативтік құқықтық актілердің әзірленуі, қабылдануы мен күшіне ену процесін зерттеу
		Заңдылық және құқықтық тәртіп. Құқықтық сана және құқықтық мәдениет	11.1.1.3 - заңдылық және құқықтық тәртіп ұғымдарын нақты мысалдармен түсіндіру; 11.1.1.4 - заңдарды білу және оларды орындаудың әлеуметтік пайдалылығы мен қажеттілігін түсіндіру
		Мемлекет қоғамның саяси жүйесінде	11.1.1.5 - қазақстандық қоғамның саяси жүйесінің негізгі элементін анықтау
			11.1.2.1 - Қазақстан Республикасының саяси-құқықтық актілері (Қазақстан Республикасының 2030 жылға дейінгі құқықтық саясатының тұжырымдамасы (Қазақстан Республикасы

Мемлекет және құқық

<p>Қазақстан Республикасын да құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның дамуы</p>	<p>Қазақстан Республикасы - құқықтық мемлекет</p>	<p>Президентінің 2021 жылғы 15 қазандағы № 674 жарлығы), Адам құқықтары және заңның үстемдігі саласындағы одан арғы шаралар жоспарын бекіту туралы (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 28 сәуірдегі № 258 қаулысы) негізінде құқықтық мемлекеттің принциптерінің жүзеге асырылуын түсіндіру</p>
<p>Қазақстан Республикасында азаматтық қоғам институттарының дамуы</p>	<p>Қазақстан Республикасында азаматтық қоғам институттарының дамуы</p>	<p>11.1.2.2 - Қазақстан Республикасы азаматтық қоғамының негізгі функционалдық қажеттілігін түсіндіру;</p>
<p>Қазақстан Республикасын да адам құқығын қорғау</p>	<p>Қазақстан Республикасында адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарының қорғалуы</p>	<p>11.1.3.1 - нақты мысал келтіре отырып, Қазақстан Республикасының адам және азаматтың құқығы мен бостандықтарын қорғау механизмін түсіндіру; 11.1.3.2 - азаматтардың құқығын қорғайтын (адвокат, медиатор және тағы басқа) тұлғалардың функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау</p>
	<p>Қазақстан Республикасындағы ювеналды юстиция</p>	<p>11.1.3.3 - Қазақстан Республикасындағы кәмелетке толмағандардың құқығын қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру</p>
	<p>Мүмкіндігі шектеулі тұлғалар құқықтарының қорғалуы және жүзеге асырылуы</p>	<p>11.1.3.4 - Қазақстан Республикасындағы мүмкіндігі шектеулі адамдардың құқығын жүзеге асыру және қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру</p>
		<p>11.1.4.1 - сот жүйесі элементтерін анықтау</p>

	Сот жүйесі	Сот жүйесі және судьялардың мәртебесі	және оны графикалық түрде көрсету; 11.1.4.2 - судьялар мәртебесі және олардың қызметінің кепілдемесін ашып көрсету
2-тоқсан			
Жария құқық	Қазақстан Республикасын дағы азаматтық және сайлау	Азаматтық - Қазақстан Республикасы конституциялық құқығының институты	11.2.1.1 - азаматтық ұғымын ашу; 11.2.1.2 - қазақстандық азаматтықты алу және азаматтықтан айырылудың негіздемелерін нақты мысалдар арқылы түсіндіру
		Қазақстан Республикасындағы сайлау құқығы	11.2.1.3 - Қазақстан Республикасы сайлаушыларының және сайлау процесінің басқа да субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау
	Әкімшілік құқық бұзушылық түрлері	Қоғамдық тәртіпке және адамгершілікке қол сұғатын әкімшілік құқық бұзушылық түрлері	11.2.2.1 - Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
	Жер құқығы негіздері	Жер құқығының құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны	11.2.3.1 - жер құқығының құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру; 11.2.3.2 - Қазақстан Республикасының Жер кодексі негізінде жерге меншік құқығы, пайдалану құқығы, және басқа да құқық түрлерін ажырату
	Қылмыстық құқық бұзушылық түрлері	Адам және азаматтардың конституциялық және басқа да құқықтары мен бостандықтарына қарсы қылмыстық құқық бұзушылық	11.2.4.1 - Қазақстан Республикасының қылмыстық құқық нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
		Қоғамдық қауіпсіздік пен қоғамдық тәртіпке қарсы қылмыстық құқық бұзушылық	11.2.4.1 - Қазақстан Республикасының қылмыстық құқық нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау

	Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін жауапкершілік	Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін тәртіптік, әкімшілік және қылмыстық жауапкершілік	11.2.5.1 - сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықты басқа құқық бұзушылық түрлерінен (заңсыз сыйақы алу, алаяқтық) ажырату; 11.2.5.2 - Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
3-тоқсан			
	Азаматтық құқықтағы келісімшарттар мен міндеттемелердің жекелеген түрлері	<p>Сату-сатып алу келісімшарты. Айырбас және сыйға тарту келісімшарты</p> <p>Жалға беру келісімшарты . Тұрғын үйді жалдау. Қарыз келісімшарты. Сақтандыру келісімшарты</p> <p>Мұрагерлік құқық</p> <p>Қазақстан Республикасындағы тұтынушылар құқығын қорғау механизмдері</p> <p>Авторлық және сабақтас құқықтың құқықтық</p>	<p>11.3.1.1 - келісімшарттың ерекше белгілерін айқындай отырып мазмұнын түсіндіру; 11.3.1.2 - келісімшарттың негізгі шарттарын нақты мысалдар арқылы түсіндіру</p> <p>11.3.1.1 - келісімшарттың ерекше белгілерін айқындай отырып мазмұнын түсіндіру; 11.3.1.2 - келісімшарттың негізгі шарттарын нақты мысалдар арқылы түсіндіру</p> <p>11.3.1.3 - мұрагерлік құқықтың құқықтық реттелу ұғымы мен нысанын түсіндіру;</p> <p>11.3.2.1 - қылмыстық, әкімшілік, азаматтық кодекстердің жеке нормаларын қолдана отырып, тұтынушылар құқығын қорғау механизмдерін түсіндіру; 11.3.2.2 - нақты мысалдар келтіре отырып сатушы (өндіруші, орындаушы) және басқа да жұмысты орындаушы (қызмет көрсету) тұлғалардың құқығы мен міндеттерін анықтау</p> <p>11.3.3.1 - авторлық және сабақтас құқықтарды</p>

Жеке құқық	Авторлық құқық негіздері	реттелу түсінігі мен нысаны	құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру;
	Отбасы құқығы институттары	Отбасы . Ерлі-зайыптылардың құқықтары мен міндеттемелері	11.3.4.1 - ерлі-зайыптылардың жеке және мүлдітік құқықтары мен міндеттерінің мазмұнын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
		Ата-анасының қамқорлығысыз қалған және жетім балалардың құқығы мен мүддесін қорғау түрлері	11.3.4.2 - жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығысыз қалған балалардың құқығы мен мүддесін қорғау формаларын айқындау
		Отбасы мүшелерінің алименттік міндеттемелері	11.3.4.3 - алименттік қатынастардың субъектілерін және алименттік қатынастардың пайда болу негіздерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау
	Еңбек құқығының базалық нормалары	Еңбек қарым-қатынасы субъектілерінің құқықтары мен міндеттемелері және олардың мемлекеттік кепілдіктері	11.3.5.1 - еңбек құқығын қамтамасыз ету тәсілдерінің тиімділігін құқықтық жағдаяттар мысалында бағалау; 11.3.5.2 - кәмелетке толмағандардың еңбек құқығын жүзеге асыруын зерттеу
		Еңбек дауларының қаралуы	11.3.5.3 - жеке және ұжымдық еңбек дауларын қарастыру механизмдерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау
4-тоқсан			
	Қылмыстық іс жүргізу құқығының институттары	Қылмыстық қудалау - қылмыстық іс жүргізу құқығының институты	11.4.1.1 - қылмыстық қудалауды жүзеге асыру шарттарын түсіндіру
		Кәмелетке толмағандардың қылмыстық құқық бұзушылығы бойынша іс жүргізу	11.4.1.2 - кәмелетке толмағандардың қатысуымен болатын қылмыстық құқық бұзушылық істері бойынша іс жүргізу ерекшеліктерін айқындау
			11.4.1.3 – Қазақстан Республикасы алқабилер соты қызметінің

		Алқабилер соты ұғымы және оның қызметінің негіздері	құқықтық негіздерін анықтау
Іс жүргізу құқығының негіздері	Азаматтық іс жүргізу құқығының институттары	Талап қою іс жүргізуінің негіздері	11.4.2.1 - талап қою шарттарын түсіндіру; 11.4.2.2 - талап қою арызын оның мазмұны мен формасына қойылатын шарттарға сәйкес құрастыру
		Азаматтық іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері	11.4.2.3 - Қазақстан Республикасының азаматтық іс жүргізу кодексіне сәйкес соттың істі қарау негіздері мен ерекшеліктері бойынша білімдерін шығармашылық түрде көрсету
	Әкімшілік іс жүргізу құқығының институттары	Әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдар	11.4.3.1 - әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдардың (лауазымды тұлғалардың) құзыретін құқықтық жағдаяттар мысалында ажырата білу
		Әкімшілік іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері	11.4.3.2 - әкімшілік құқық бұзушылық бойынша соттың істі қарау ерекшеліктері туралы білімдерін шығармашылық түрде көрсету
Халықаралық құқық	Қазақстан Республикасы халықаралық құқық субъектісі	Халықаралық актілер негізінде Қазақстан Республикасы азаматтары құқығының жүзеге асырылуы	11.5.1.1 - Қазақстан Республикасы таныған халықаралық құқықтың қайнар көздері негізінде Қазақстан Республикасының халықаралық құқығы мен міндеттемелерін түсіндіру; 11.5.1.2 - Қазақстан Республикасы азаматтарының шетелде адам құқығы, еңбек қатынастары, білім беру салалары бойынша құқықтарын жүзеге асыруын халықаралық актілер негізінде зерттеу

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
24-қосымша
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы "16" қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
122-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Құқық негіздері" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. "Құқық негіздері" оқу пәнін оқыту білім алушылардың қазіргі қоғамдағы құқықтық және саяси қатынастардың субъектісі ретінде, өз құқықтары мен міндеттемелерін жүзеге асыру үшін қажетті білім мен дағдыларды игеруге бағытталған.

3. Оқу пәнінің мақсаты – белсенді азаматтық ұстанымы бар, құқықтық тұрғыдан сауатты тұлғаны тәрбиелеу, құқықтық мәдениетті қалыптастыру, құқықтық білімді тәжірибеде қолдана алу дағдыларын дамыту.

4. Оқу пәнінің міндеттері:

1) әлеуметтік және құқықтық нормалар жүйесі: адам құқығы, құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам, заңдылық және құқықтық тәртіп туралы білімдерін тереңдету және кеңейту;

2) қазақстандық құқық пен халықаралық құқықтың базалық салаларының негізгі түсініктері мен мазмұны туралы білімдерін дамыту;

3) құқыққа деген оң көзқарасты қалыптастыру және заңдарды білу мен орындаудың әлеуметтік пайдалылығын түсіну;

4) қазақстандық патриотизм, жалпыадамзаттық құндылықтар, гуманизм мен әділеттілік негізінде тұлғаның құқықтық санасын қалыптастыру;

5) оқу және тәжірибелік іс-әрекетте құқықтық ақпаратты табу, талдау және қолдану дағдыларын қалыптастыру;

- 6) әртүрлі өмірлік жағдайларда құқықтық нормаларға сәйкес іс-әрекеттерді таңдау кезінде құқықтық білім мен дағдыларды қолдана алу біліктерін дамыту;
- 7) қоғамдағы құқықтық қатынастармен байланысты практикалық жағдаяттарды сын тұрғысынан талдау және бағалау дағдыларын дамыту;
- 8) қазіргі уақыттағы өзекті қоғамдық және құқықтық мәселелерге қатысты пікірталасқа қатысу дағдыларын дамыту.

2-тарау. "Құқық негіздері" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Құқық негіздері" оқу пәнінің мазмұны

5. "Құқық негіздері" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

10- сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 36 сағат;

11- сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 36 сағатты) құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

6. Құқық негіздері" оқу пәнінің білім мазмұны бөлімдер арқылы қамтылған. Аталған бөлімдер сыныптар бойынша оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

7. Оқу пәнінің білім мазмұны бес бөлімді қамтиды:

1) Мемлекет және құқық;

2) Жария құқық;

3) Жеке құқық;

4) Іс жүргізу құқығының негіздері;

5) Халықаралық құқық.

8. "Мемлекет және құқық" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Мемлекет және құқық туралы негізгі ұғымдар;

2) Құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам;

3) Адам құқықтары түсінігі;

4) Сот төрелігінің қағидаттары. Құқық қорғау органдары.

9. "Жария құқық" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Қазақстан Республикасының конституциялық құқық жүйесі;

2) Әкімшілік құқық жүйесі;

3) Экологиялық құқық негіздері;

4) Қылмыстық құқық жүйесі;

5) Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүйесі.

10. "Жеке құқық" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Азаматтық құқық жүйесі және оның негізгі институттары;
- 2) Тұтынушылар құқығы туралы заңнама;
- 3) Отбасы құқығы жүйесі;
- 4) Еңбек құқығы жүйесі.

11. "Іс жүргізу құқығының негіздері" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Қылмыстық іс жүргізу құқығының негіздері;
- 2) Азаматтық іс жүргізу құқығының негіздері;
- 3) Әкімшілік іс жүргізу құқығының негіздері.

12. "Халықаралық құқық" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Халықаралық жария құқығы;
- 2) Халықаралық құқықтағы адам құқықтарының қорғалуы.

13. "Мемлекет және құқық" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Заң шығару, құқықтық мәдениет, мемлекет қоғамның саяси жүйесінде;
- 2) Қазақстан Республикасында құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның дамуы;
- 3) Қазақстан Республикасында адам құқығын қорғау;
- 4) Сот жүйесі.

14. "Жария құқық" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Қазақстан Республикасындағы азаматтық және сайлау ;
- 2) Әкімшілік құқық бұзушылық түрлері;
- 3) Жер құқығы негіздері;
- 4) Қылмыстық құқық бұзушылық түрлері;
- 5) Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін жауапкершілік.

15. "Жеке құқық" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Азаматтық құқықтағы келісімшарттар мен міндеттемелердің жекелеген түрлері;
- 2) Тұтынушылар құқығының жүзеге асырылуы;
- 3) Авторлық құқық негіздері;
- 4) Отбасы құқығының институттары;
- 5) Еңбек құқығының базалық нормалары.

16. "Іс жүргізу құқығының негіздері" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Қылмыстық іс жүргізу құқығының институттары;
- 2) Азаматтық іс жүргізу құқығының институттары;
- 3) Әкімшілік іс жүргізу құқығының институттары.

17. "Халықаралық құқық" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Қазақстан Республикасы - халықаралық құқық субъектісі.

18. Оқыту мақсаттары әр бөлімше ішінде мұғалім мен білім алушыға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірізділік пен сабақтастықты көрсетеді.

19. 10 - сыныпқа арналған "Құқық негіздері" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) Мемлекет және құқық:

Мемлекет және құқық туралы негізгі ұғымдар.

Құқықтың негізгі белгілері мен функциясы. Құқық жүйесі: саласы, құқықтық институт, құқықтық норма. Мемлекет құқықтың ерекше субъектісі: құқықтық нормаларды шығарушы және құқық субъектісі ретінде. Құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам. Құқықтық мемлекет түсінігі және оның қағидаттары. Азаматтық қоғам түсінігі, оның негізгі элементтері мен институттары. Адам құқықтары түсінігі. Адам құқығы түсінігі және оның негізгі түрлері. Сот төрелігінің қағидаттары. Құқық қорғау органдары. Сот төрелігінің қағидаттары. Қазақстан Республикасының құқық қорғау органдары: ішкі істер министирлігі, прокуратура, сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет органдары.

Жобалық-зерттеу жұмысы: Мемлекет және құқық формаларының эволюциясы

2) Жария құқық: Қазақстан Республикасының конституциялық құқық жүйесі. Қазақстан Республикасы конституциялық құқығының институттары: Президент, Парламент, Үкімет, Соттар және сот төрелігі, Конституциялық кеңес, Жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару. Әкімшілік құқық жүйесі. Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелуі: салалық және аймақтық басқару. Экологиялық құқық негіздері. Экологиялық құқықтың құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны. Қылмыстық құқық жүйесі. Қылмыстық құқықтың мазмұны мен құрылымы. Қылмыстық құқық бұзушылық және қылмыстық жауапкершілікке тартылатын тұлғалар. Қылмыстық жаза түсінігі және одан босату шарттары. Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүйесі. Қазақстан Республикасындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске бағытталған құқықтық және саяси актілер: Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы Қазақстан Республикасының Заңы, Қазақстан Республикасы Президентінің 2022 жылғы 2 ақпандағы № 802 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатының 2022-2026 жылдарға арналған тұжырымдамасы. Жобалық-зерттеу жұмысы: Жария құқық салалары ерекшеліктерінің сипаттамасы.

3) Жеке құқық:

Азаматтық құқық жүйесі және оның негізгі институттары. Азаматтық құқықтың қағидаттары мен субъектілері. Азаматтық құқықтың объектілері. Мәміле түсінігі және оның түрлері. Меншік құқығы түсінігі және оның қорғалуы. Міндеттемелік құқық. Тұтынушылар құқығы туралы заңнама. Қазақстан Республикасында тұтынушылар құқықтарының заңды түрде бекітілуі. Отбасы құқығы жүйесі. Қазақстан

Республикасындағы отбасы құқығының қайнар көздері. Қазақстан Республикасында отбасылық қарым-қатынастардың құқықтық реттелуі. Еңбек құқығы жүйесі. Қазақстан Республикасында еңбек қатынастарының құқықтық реттелуі. Жобалық-зерттеу жұмысы : Жеке құқық – адамның табиғи құқықтары мен бостандықтарының жүзеге асуының кепілдігі

4) Іс жүргізу құқығының негіздері: Қылмыстық іс жүргізу құқығының негіздері. Қылмыстық процестің міндеттері мен қағидаттары. Қылмыстық процесс субъектілері. Қылмыстық іс жүргізу құқығындағы сот талқылауы негіздері: қылмыстық процестегі субъектілердің функционалдық рөлдері. Азаматтық іс жүргізу құқығының негіздері. Азаматтық процестің міндеттері мен қағидаттары. Азаматтық процесстің субъектілері. Әкімшілік іс жүргізу құқығының негіздері. Әкімшілік процесс түсінігі, міндеттері мен қағидаттары. Жобалық-зерттеу жұмысы: Құқыққа қатысты процестер қадамдарының сипаттамасы.

5) Халықаралық құқық:

Халықаралық жария құқығы. Халықаралық жария құқығы түсінігі. Негізгі мемлекет субъектілері, халықаралық ұйымдар. Халықаралық құқықтағы адам құқықтарының қорғалуы. Қазіргі халықаралық құқықта адам құқықтарын қорғау механизмдері мен процедуралары. Жобалық-зерттеу жұмысы: Адам құқықтарын қорғау жөніндегі қазіргі заманғы халықаралық ұйымдар.

20. 11 - сыныпқа арналған "Құқық негіздері" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) Мемлекет және құқық. Заң шығару, құқықтық мәдениет, мемлекет қоғамның саяси жүйесінде. Заң шығару жүйесі: құқықтық актілердің құрылымы мен заң шығарудың кезеңдері. Зандылық және құқықтық тәртіп. Құқықтық сана және құқықтық мәдениет. Мемлекет қоғамның саяси жүйесінде. Қазақстан Республикасында құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның дамуы. Қазақстан Республикасы – құқықтық мемлекет. Қазақстан Республикасында азаматтық қоғам институттарының дамуы. Қазақстан Республикасында адам құқығын қорғау. Қазақстан Республикасында адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарының қорғалуы. Қазақстан Республикасындағы ювеналды юстиция: жасөспірімнің құқығын қорғау. Мүмкіндігі шектеулі тұлғалар құқықтарының қорғалуы және жүзеге асырылуы.

Сот жүйесі. Сот жүйесі және судьялардың мәртебесі. Жобалық-зерттеу жұмысы: Қазіргі кезеңдегі Қазақстан Республикасының құқық жүйесі және мемлекеттік органдар жүйесі.

2) Жария құқық: Қазақстан Республикасындағы азаматтық және сайлау.

Қазақстан Республикасының азаматтылығы. "Қан құқығы" және "Топырақ құқығы" қағидаттары. Қазақстан Республикасындағы сайлау құқығы. Сайлаушы, сайлау комиссиясы, бақылаушы. Әкімшілік құқық бұзушылық түрлері. Қоғамдық тәртіпке және адамгершілікке қол сұғатын әкімшілік құқық бұзушылық түрлері. Жер құқығы

негіздері. Жер құқығының құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны. Жер және жер қойнауы түсініктерінің заңды айырмашылықтары. Қылмыстық құқық бұзушылық түрлері. Адам және азаматтардың конституциялық және басқа да құқықтары мен бостандықтарына қарсы қылмыстық құқық бұзушылық. Қоғамдық қауіпсіздік пен қоғамдық тәртіпке қарсы қылмыстық құқық бұзушылық. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін жауапкершілік. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін тәртіптік, әкімшілік және қылмыстық жауапкершілік. Жобалық-зерттеу жұмысы: Мемлекеттік билік пен басқару органдарының қызметін реттеудегі жария құқықтың рөлі.

3) Жеке құқық: Азаматтық құқықтағы келісімшарттар мен міндеттемелердің жекелеген түрлері. Сату-сатып алу келісімшарты. Айырбас және сыйға тарту келісімшарты. Жалға беру келісімшарты. Тұрғын үйді жалдау. Қарыз келісімшарты. Сақтандыру келісімшарты. Мұрагерлік құқық. Тұтынушылар құқығының жүзеге асырылуы. Қазақстан Республикасындағы тұтынушылар құқығын қорғау механизмдері. Авторлық құқық негіздері. Авторлық және сабақтас құқықтың құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны.

Отбасы құқығының институттары. Отбасы. Ерлі-зайыптылардың құқықтары мен міндеттемелері. Ата-анасының қамқорлығынсыз қалған және жетім балалардың құқығы мен мүддесін қорғау түрлері. Отбасы мүшелерінің алименттік міндеттемелері. Еңбек құқығының базалық нормалары. Еңбек қарым-қатынасы субъектілерінің құқықтары мен міндеттемелері және олардың мемлекеттік кепілдіктері. Еңбек дауларының қаралуы. Жобалық-зерттеу жұмысы: Жеке меншік құқықты қорғауды қамтамасыз етудегі жеке құқықтың рөлі.

4) Іс жүргізу құқығының негіздері: Қылмыстық іс жүргізу құқығының институттары. Қылмыстық қудалау – қылмыстық іс жүргізу құқығының институты. Кәметке толмағандардың қылмыстық құқық бұзушылығы бойынша іс жүргізу. Алқабилер соты ұғымы және оның қызметінің негіздері. Азаматтық іс жүргізу құқығының институттары. Талап қою іс жүргізуінің негіздері. Азаматтық іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері. Әкімшілік іс жүргізу құқығының институттары. Әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдар. Әкімшілік іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері. Жобалық-зерттеу жұмысы: Қазақстан Республикасында азаматтық құқықтарды қорғау әдістері.

5) Халықаралық құқық: Қазақстан Республикасы - халықаралық құқық субъектісі. Қазақстан халықаралық ұйымдардың қатысушысы. Халықаралық актілер негізінде Қазақстан Республикасы азаматтары құқығының жүзеге асырылуы. Жобалық-зерттеу жұмысы: Қазақстан Республикасының құқықтық жүйесінде халықаралық құқық нормаларын іске асыру.

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі

21. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік санын көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.2 кодында "10" – сынып, "2.1." – бөлім мен бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

1) Мемлекет және құқық:

Білім алушылар:	
10-сынып	11-сынып
10.1.1.1 - құқық белгілерін қорытын-дылай отырып, ұғымын түсіндіру	11.1.1.1 - нормативтік құқықтық акті-лердің негізгі элементтерін анықтау
10.1.1.2 - құқықтың функционалдық маңызын нақты мысалдар арқылы ашу	11.1.1.2 - нормативтік құқықтық актілердің әзірленуі , қабылдануы мен күшіне ену процесін зерттеу
10.1.1.3 - құқық жүйесі және оның негізгі элементтерін түсіндіру (құқық нормалары, сала, ішкі сала, құқықтық институт)	11.1.1.3 - заңдылық пен құқықтық тәртіп ұғымдарын нақты мысалдармен түсіндіру
10.1.1.4 - мемлекетті құқық және құқықтық қатынастың негізгі субъектісі ретінде анықтау	11.1.1.4 - заңдарды білу және оларды орындаудың әлеуметтік пайдалылығы мен қажеттілігін түсіндіру
	11.1.1.5 - қазақстандық қоғамның саяси жүйесінің негізгі элементін анықтау
10.1.2.1 - құқықтық мемлекет принциптерін айқындау	11.1.2.1 - Қазақстан Республикасының саяси-құқықтық актілері (Қазақстан Республикасының 2030 жылға дейінгі құқықтық саясатының тұжырымдамасы (Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 15 қазандағы № 674 жарлығы), Адам құқықтары және заңның үстемдігі саласындағы одан арғы шаралар жоспарын бекіту туралы (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 28 сәуірдегі № 258 қаулысы) негізінде құқықтық мемлекеттің принциптерінің жүзеге асырылуын түсіндіру
10.1.2.2 - конституциялық принциптер негізінде азаматтық қоғамның элементтері мен институттарын ажырату	11.1.2.2 - Қазақстан Республикасының азаматтық қоғамының негізгі функционалдық қажеттілігін түсіндіру
10.1.3.1 - тұлғаның құқықтық мүмкіндіктері түсінігін көрсете отырып, адамның құқығы мен бостандығы ұғымдарын түсіндіру	11.1.3.1 - нақты мысал келтіре отырып, Қазақстан Республикасындағы адам және азаматтың құқығы мен бостандық-тарын қорғау механизмін түсіндіру
10.1.3.2 - адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарын жіктеу (саяси, азаматтық, әлеуметтік, экономикалық және мәдени)	11.1.3.2 - азаматтардың құқығын қорғайтын (адвокат , медиатор және тағы басқалардың) тұлғалардың функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау
10.1.3.3 - адам құқықтары саласындағы халықаралық құжаттардың маңыздылығын бағалау (Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы, Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пакт, Экономикалық, әлеуметтік және мәдени құқықтар туралы халықаралық пакт)	11.1.3.3 - Қазақстан Республикасындағы кәмелетке толмағандардың құқығын қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру
	11.1.3.4 - Қазақстан Республикасындағы мүмкіндігі шектеулі адамдардың құқығын жүзеге асыру және

	қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру
10.1.4.1 - сот төрелігінің принциптерін нақты мысалдар келтіре отырып түсіндіру	11.1.4.1 - сот жүйесі элементтерін анықтау және оны графикалық түрде көрсету
10.1.4.2 - Қазақстан Республикасы құқық қорғау органдарының функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау	11.1.4.2 - судьялар мәртебесі және олардың қызметінің кепілдемесін ашып көрсету

2) Жария құқық:

Білім алушылар:	
10-сынып	11-сынып
10.2.1.1 - Конституциялық құқық институт тарын құқықтық норма жүйесі ретінде түсіндіру	11.2.1.1 - азаматтық ұғымын ашып көрсету
10.2.1.2 - Конституциялық құқықтың қайнар көздерін анықтау және олардың міндеттерін түсіндіру (Конституция, Конституциялық заңдар, Конституциялық Кеңестің актілері және тағы басқалар)	11.2.1.2 - қазақстандық азаматтықты алу және азаматтықтан айырылудың негіздемелерін нақты мысалдар арқылы түсіндіру
	11.2.1.3 – Қазақстан Республикасы сайлаушыларының және сайлау процесінің басқа да субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау
10.2.2.1 - мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелу ерекшеліктерін графикалық сызба құру арқылы түсіндіру	11.2.2.1 Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық нормаларына сәйкес тұлғалардың әрекетін саралау
10.2.3.1 - экологиялық құқықтың құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру	11.2.3.1 - жер құқығының құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру
10.2.3.2 - Экологиялық кодекс негізінде өзекті экологиялық проблемаларды шешудің құқықтық жолдарын ұсыну	11.2.3.2 - Қазақстан Республикасының Жер кодексі негізінде жерге меншік құқығы, пайдалану құқығы, және басқа да құқық түрлерін ажырату
10.2.4.1 - Қылмыстық кодекстің мазмұны мен құрылымын анықтау	11.2.4.1 - Қазақстан Республикасының қылмыстық құқық нормаларына сәйкес тұлғалардың әрекетін саралау
10.2.4.2 - нақты өмірлік жағдаяттарды қылмыстық құқық нормаларына сәйкестендіру	
10.2.4.3 - нақты мысалдар арқылы қылмыстық теріс қылық пен қылмысты қоғамдық қауіптілік дәрежесіне сәйкес сипаттау	
10.2.4.4 - кәмелетке толмағандарды қылмыстық жауапкершілікке тарту ерекшеліктерін құқықтық жағдаят мысалында анықтау	
10.2.4.5 - жеңілдететін және ауырлататын мән-жайларды ескере отырып, қылмыстық құқық бұзушылықты бағалау	
10.2.4.6 - қылмыстық жауаптылықтан адамның босатылу шарттарын айқындау	
10.2.5.1 - сыбайлас жемқорлыққа қарсы бағдарламалық саяси және құқықтық актілердің негізгі ережелерін түсіндіру	11.2.5.1 - сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықты басқа құқық бұзушылық түрлерінен (заңсыз сыйақы алу, алаяқтық) ажырату

10.2.5.2 - нақты жағдаяттарды талдау кезінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы заңның негізгі ережелерін пайдалану	11.2.5.2 – Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
--	--

3) Жеке құқық:

Білім алушылар:	
10-сынып	11-сынып
10.3.1.1 – Қазақстан Республикасы азаматтық құқығының қайнар көздерін түсіндіру (Азаматтық кодексі, заңдар, заңға тәуелді актілер, Азаматтық кодексін толықтыратын және нақтылайтын ережелер)	11.3.1.1 - келісімшарттың ерекше белгілерін айқындай отырып мазмұнын түсіндіру
10.3.1.2 - азаматтық құқық субъектілерін анықтау	11.3.1.2 - келісімшарттың негізгі шарттарын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
10.3.1.3 - азаматтық құқық объектілерін олардың елеулі белгілері бойынша ажырата білу	11.3.1.3 - мұрагерлік құқықтың құқықтық реттелу ұғымы мен нысанын түсіндіру
10.3.1.4 - нақты мысал негізінде жеке мүлдікті емес құқықтардың ерекшеліктерін анықтау	
10.3.1.5 - құқықтық жағдаят мысалында мәміле ұғымы және оның түрлерін түсіндіру	
10.3.1.6 - мысалдар келтіре отырып, меншік құқығы ұғымы және оның негізгі өкілеттілігін түсіндіру	
10.3.1.7 - құқықтық жағдаятты (казусты) талдай отырып, меншік құқығын қорғау жолдарын түсіндіру	
10.3.1.8 - заң терминдерін пайдаланып, міндеттемелік құқықтың мәнін ашу	
10.3.1.9 - міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету тәсілдерін құқықтық жағдаятты талдай отырып анықтау	
10.3.2.1 – Қазақстан Республикасы тұтынушылар құқығы туралы заңына сәйкес құқықтық қатынастар субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау	11.3.2.1 - қылмыстық, әкімшілік, азаматтық кодекстердің жеке нормаларын қолдана отырып, тұтынушылар құқығын қорғау механизмдерін түсіндіру
10.3.2.2 - заң терминдерін пайдалана отырып, тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын нақты жағдаяттық мысалдармен (казустармен) түсіндіру	11.3.2.2 - нақты мысалдар келтіре отырып сатушы (өндіруші, орындаушы) және басқа да жұмысты орындаушы (қызмет көрсету) тұлғалардың құқығы мен міндеттерін анықтау
10.3.3.1 - отбасылық қарым-қатынастар саласын дағы нормативтік құқықтық актілердің қажеттілігін түсіндіру ("Қазақстан Республикасының неке және отбасы туралы кодексі", "Қазақстан Республикасының бала құқықтары туралы заңы")	11.3.3.1 - авторлық және сабақтас құқықтарды құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру
10.3.3.2 - Қазақстан Республикасының отбасылық қарым-қатынастарының құқықтық реттелуінің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру	
10.3.3.3 - әртүрлі өмірлік жағдайларда балалар құқықтарының жүзеге асырылуын зерттеу	

10.3.4.1 - Қазақстан Республикасының еңбек қатынастарын құқықтық реттеудің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру	
	11.3.4.1 - ерлі-зайыптылардың жеке және мүліктік құқықтары мен міндеттерінің мазмұнын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
	11.3.4.2 - жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығысыз қалған балалардың құқығы мен мүддесін қорғау формаларын айқындау
	11.3.4.3 - алименттік қатынастардың субъектілерін және алименттік қатынастардың пайда болу негіздерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау
	11.3.5.1 - еңбек құқығын қамтамасыз ету тәсілдерінің тиімділігін құқықтық жағдаяттар мысалында бағалау
	11.3.5.2 - кәмелетке толмағандардың еңбек құқығын жүзеге асыруын зерттеу
	11.3.5.3 - жеке және ұжымдық еңбек дауларын қарастыру механизмдерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау

4) Іс жүргізу құқығының негіздері:

Білім алушылар:	
10-сынып	11-сынып
10.4.1.1 - қылмыстық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін түсіндіру	11.4.1.1 - қылмыстық қудалауды жүзеге асыру шарттарын түсіндіру
10.4.1.2 - қылмыстық процесс субъектілерін ажырату	11.4.1.2 - кәмелетке толмағандардың қатысуымен болатын қылмыстық құқық бұзушылық істері бойынша іс жүргізу ерекшеліктерін айқындау
10.4.1.3 - Қазақстан Республикасының Қылмыстық іс жүргізу кодексіне сәйкес сот талқылауының негіздері бойынша білімін шығармашылық түрде көрсету	11.4.1.3 - Қазақстан Республикасының алқабилер соты қызметінің құқықтық негіздерін анықтау
10.4.2.1 - азаматтық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін талдау	11.4.2.1 - талап қою шарттарын түсіндіру
10.4.2.2 - азаматтық процестің субъектілерін ажырату	11.4.2.2 - талап қою арызын оның мазмұны мен формасына қойылатын шарттарға сәйкес құрастыру
10.4.2.3 - кәмелетке толмағандардың азаматтық процеске қатысу ерекшеліктерін анықтау	11.4.2.3 - Қазақстан Республикасының Азаматтық іс жүргізу кодексіне сәйкес соттың істі қарау негіздері мен ерекшеліктері бойынша білімдерін шығармашылық түрде көрсету
10.4.3.1 - әкімшілік процесс ұғымын, оның міндеттері мен принциптерін түсіндіру	11.4.3.1 - әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдардың (лауазымды тұлғалардың) құзыретін құқықтық жағдаяттар мысалында ажырата білу
10.4.3.2 - әкімшілік процесті жүзеге асырудың құқықтық негіздерін анықтау	11.4.3.2 - әкімшілік құқық бұзушылық бойынша соттың істі қарау ерекшеліктері туралы білімдерін шығармашылық түрде көрсету

Халықаралық құқық:

10-сынып	11-сынып
10.5.1.1 - халықаралық жария құқық ұғымын түсіндіру және оның реттейтін қоғамдық қатынастар салаларын анықтау	11.5.1.1 - Қазақстан Республикасы таныған халықаралық құқықтың қайнар көздері негізінде Қазақстан Республикасының халықаралық құқығы мен міндеттемелерін түсіндіру
10.5.2.1 - қазіргі халықаралық құқықтағы адам құқықтарын қорғауды жүзеге асыратын органдар мен ұйымдарды анықтау	11.5.1.2 - Қазақстан Республикасы азаматтарының шетелде адам құқығы, еңбек қатынастары, білім беру салалары бойынша құқықтарын жүзеге асыруын халықаралық актілер негізінде зерттеу

22. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

23. Тұлғаның танымдық белсенділігін, шығармашылық, жобалық-зерттеушілік дағдыларын дамыту үшін білім алушыларды зерттеу жұмысына тарту қарастырылған. Әр тақырыптық тарау білім алушылардың жобалық-зерттеу жұмысымен аяқталуы оқу бағдарламасының бірден-бір ерекшелігі болып табылады. Ұзақ мерзімді жоспарда зерттеу тақырыптары жалпылама берілген. Білім алушылар осы белгіленген тақырып шеңберінде түрлі мәселелерді қарастыруға мүмкіндігі бар.

24. Осы оқу бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Құқық негіздері" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес іске асырылады.

3-параграф. Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Құқық негіздері" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

1) 10 сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1-тоқсан		Құқықтың негізгі белгілері мен функциясы	10.1.1.1 - құқық белгілерін қорытындылай отырып ұғымын түсіндіру; 10.1.1.2 - құқықтың функционалдық маңызын нақты мысалдар арқылы ашу
	Мемлекет және құқық туралы негізгі ұғымдар	Құқық жүйесі. Мемлекет құқықтың ерекше субъектісі ретінде	10.1.1.3 - құқық жүйесі және оның негізгі элементтерін түсіндіру (құқық нормалары, сала, ішкі сала, құқықтық институт); 10.1.1.4 - мемлекетті құқық және құқықтық

Мемлекет және құқық			қатынастың негізгі субъектісі ретінде анықтау
	Құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам	Құқықтық мемлекет түсінігі және оның принциптері	10.1.2.1 - құқықтық мемлекеттің принциптерін айқындау;
		Азаматтық қоғам түсінігі, оның негізгі элементтері мен институттары	10.1.2.2 - конституциялық принциптер негізінде азаматтық қоғамның элементтері мен институттарын ажырату;
	Адам құқықтары түсінігі	Адам құқығы түсінігі және оның негізгі түрлері	10.1.3.1 - тұлғаның құқықтық мүмкіндіктері түсінігін көрсете отырып, адамның құқығы мен бостандығы ұғымдарын түсіндіру; 10.1.3.2 - адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарын жіктеу (саяси, азаматтық, әлеуметтік, экономикалық және мәдени); 10.1.3.3 - адам құқықтары саласындағы халықаралық құжаттардың маңыздылығын бағалау (Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы, Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пакт, Экономикалық, әлеуметтік және мәдени құқықтар туралы халықаралық пакт)
	Сот төрелігінің принциптері. Құқық қорғау органдары	Сот төрелігінің принциптері	10.1.4.1 - сот төрелігінің принциптерін нақты мысалдар келтіре отырып түсіндіру
		Қазақстан Республикасының құқық қорғау органдары	10.1.4.2 - Қазақстан Республикасының құқық қорғау органдарының функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау
Жобалық-зерттеу жұмысы	Мемлекет және құқық формаларының эволюциясы		
2-тоқсан			

Жария құқық	Қазақстан Республикасының конституциялық құқық жүйесі	Қазақстан Республикасы конституциялық құқығының институттары	10.2.1.1 - Конституциялық құқық институт тарын құқықтық норма жүйесі ретінде түсіндіру; 10.2.1.2 - Конституциялық құқықтың қайнар көздерін анықтау және олардың міндеттерін түсіндіру (Конституция, Конституциялық заңдар, Конституциялық Кеңестің актілері және тағы басқалар)
	Әкімшілік құқық жүйесі	Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелуі	10.2.2.1 - мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелу ерекшеліктерін графикалық сызба құру арқылы түсіндіру
	Экологиялық құқық негіздері	Экологиялық құқықтың реттелу түсінігі мен нысаны	10.2.3.1 - экологиялық құқықтың құқықтық реттеу ұғымын және нысанын түсіндіру; 10.2.3.2 - экологиялық кодекс негізінде өзекті экологиялық проблемаларды шешудің құқықтық жолдарын ұсыну
	Қылмыстық құқық жүйесі	Қылмыстық кодекс қылмыстық құқықтың негізгі қайнар көзі ретінде	10.2.4.1 - қылмыстық кодекстің мазмұны мен құрылымын анықтау; 10.2.4.2 - нақты өмірлік жағдаяттарды қылмыстық құқық нормаларына сәйкестендіру
		Қылмыстық құқық бұзушылық және қылмыстық жауапкершілік кетартылатын тұлғалар	10.2.4.3 - нақты мысалдар арқылы қылмыстық теріс қылық пен қылмысты қоғамдық қауіптілік дәрежесіне сәйкес сипаттау; 10.2.4.4 - кәмелетке толмағандарды қылмыстық жауапкершілікке тарту ерекшеліктерін құқықтық жағдаят мысалында анықтау
		10.2.4.5 - жеңілдететін және ауырлататын	

		Қылмыстық жаза түсінігі және одан босату шарттары	мән-жайларды ескере отырып қылмыстық құқық бұзушылықты бағалау; 10.2.4.6 - адамның қылмыстық жауаптылықтан босатылу шарттарын айқындау
	Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүйесі	Қазақстан Республикасындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске бағытталған құқықтық және саяси актілер	10.2.5.1 - сыбайлас жемқорлыққа қарсы бағдарламалық-саяси және құқықтық актілердің негізгі ережелерін түсіндіру; 10.2.5.2 - нақты жағдаяттарды талдау кезінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы заңның негізгі ережелерін пайдалану
Жобалық-зерттеу жұмысы		Жария құқық салалары ерекшеліктерінің сипаттамасы.	
3-тоқсан			
Жеке құқық	Азаматтық құқық жүйесі және оның негізгі институттары	Азаматтық құқықтың принциптері мен субъектілері	10.3.1.1 - Қазақстан Республикасының азаматтық құқығының қайнар көздерін түсіндіру (Азаматтық кодексі, заңдар, заңға тәуелді актілер, Азаматтық кодексін толықтыратын және нақтылайтын ережелер); 10.3.1.2 - азаматтық құқық субъектілерін анықтау
		Азаматтық құқықтың объектілері	10.3.1.3 - азаматтық құқық объектілерін олардың елеулі белгілері бойынша ажырата білу; 10.3.1.4 - нақты мысал негізінде жеке мүліктік емес құқықтардың ерекшеліктерін анықтау
		Мәміле түсінігі және оның түрлері	10.3.1.5 - құқықтық жағдаят мысалында мәміле ұғымын және оның түрлерін түсіндіру
			10.3.1.6 - мысалдар келтіре отырып, меншік құқығы ұғымын және

	<p>Меншік құқығы түсінігі және оның қорғалуы</p>	<p>оның негізгі өкілеттілігін түсіндіру; 10.3.1.7 - құқықтық жағдаятты (казусты) талдай отырып, меншік құқығын қорғау жолдарын түсіндіру</p>
	<p>Міндеттемелік құқық</p>	<p>10.3.1.8 - заң терминдерін пайдаланып, міндеттемелік құқықтың мәнін ашу; 10.3.1.9 - міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету тәсілдерін құқықтық жағдаятты талдай отырып анықтау</p>
<p>Тұтынушылар құқығы туралы заңнама</p>	<p>Қазақстан Республикасында тұтынушылар құқықтарының заңды түрде бекітілуі</p>	<p>10.3.2.1 - Қазақстан Республикасының тұтынушылар құқығы туралы заңына сәйкес құқықтық қатынастар субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау; 10.3.2.2 - заң терминдерін пайдалана отырып, тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын нақты жағдаяттық мысалдармен (казустармен) түсіндіру</p>
<p>Отбасы құқығы жүйесі</p>	<p>Қазақстан Республикасындағы отбасы құқығының қайнар көздері</p>	<p>10.3.3.1 - отбасылық қарым-қатынастар саласындағы нормативтік құқықтық актілердің қажеттілігін түсіндіру ("Қазақстан Республикасының неке және отбасы туралы кодексі", "Қазақстан Республикасының бала құқықтары туралы заңы")</p>
	<p>Қазақстан Республикасында отбасылық қарым-қатынастардың құқықтық реттелуі</p>	<p>10.3.3.2 - Қазақстан Республикасының отбасылық қарым-қатынастарының құқықтық реттелуінің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру; 10.3.3.3 - әртүрлі өмірлік жағдайларда балалар</p>

			құқықтарының жүзеге асырылуын зерттеу
	Еңбек құқығы жүйесі	Қазақстан Республикасында еңбек қатынастарының құқықтық реттелуі	10.3.4.1 - Қазақстан Республикасы еңбек қатынастарын құқықтық реттеудің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру;
Жобалық-зерттеу жұмысы		Жеке құқық – адамның табиғи құқықтары мен бостандықтарының жүзеге асуының кепілдігі	
4-тоқсан			
Іс жүргізу құқығының негіздері	Қылмыстық іс жүргізу құқығының негіздері	Қылмыстық процестің міндеттері мен принциптері	10.4.1.1 - қылмыстық процестің негізгі міндеттері мен қағидаттарын түсіндіру
		Қылмыстық процесс субъектілері	10.4.1.2 - қылмыстық процесс субъектілерін ажырату
		Қылмыстық іс жүргізу құқығындағы сот талқылауының негіздері	10.4.1.3 - Қазақстан Республикасының Қылмыстық іс жүргізу кодексіне сәйкес сот талқылауының негіздері бойынша білімін шығармашылық түрде көрсету
	Азаматтық іс жүргізу құқығының негіздері	Азаматтық процестің міндеттері мен принциптері	10.4.2.1 - азаматтық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін талдау
		Азаматтық процестің субъектілері	10.4.2.2 - азаматтық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін талдау; 10.4.2.3 - кәмелетке толмағандардың азаматтық процеске қатысу ерекшеліктерін анықтау
	Әкімшілік іс жүргізу құқығының негіздері	Әкімшілік процесс түсінігі, міндеттері мен принциптері	10.4.3.1 - әкімшілік процесс ұғымын, оның міндеттері мен принциптерін түсіндіру; 10.4.3.2 - әкімшілік процесті жүзеге асырудың құқықтық негіздерін анықтау
Жобалық-зерттеу жұмысы		Құқыққа қатысты процестер қадамдарының сипаттамасы.	
			10.5.1.1 - халықаралық жария құқық ұғымын

Халықаралық құқық	Халықаралық жария құқығы	Халықаралық жария құқығы түсінігі	түсіндіру және оның реттейтін қоғамдық қатынастар саласын анықтау
	Халықаралық құқықтағы адам құқықтарының қорғалуы	Қазіргі халықаралық құқықта адам құқықтарын қорғау меха-низмдері мен процедуралары	10.5.2.1 - қазіргі халықаралық құқықтағы адам құқықтарын қорғауды жүзеге асыратын органдар мен ұйымдарды анықтау
Жобалық-зерттеу жұмысы		Адам құқықтарын қорғау жөніндегі қазіргі заманғы халықаралық ұйымдар.	

2) 11 сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары Білім алушылар тиісті:
1-тоқсан			
	Заң шығару, құқықтық мәдениет, мемлекет қоғамның саяси жүйесінде	Заң шығару жүйесі	11.1.1.1 - нормативтік құқықтық актілердің негізгі элементтерін анықтау; 11.1.1.2 - нормативтік құқықтық актілердің әзірленуі, қабылдануы мен күшіне ену процесін зерттеу
		Заңдылық және құқық-тық тәртіп. Құқықтық сана және құқықтық мәдениет	11.1.1.3 - заңдылық және құқықтық тәртіп ұғымдарын нақты мысалдармен түсіндіру; 11.1.1.4 - заңдарды білу және оларды орындаудың әлеуметтік пайдалылығы мен қажеттілігін түсіндіру
		Мемлекет қоғамның саяси жүйесінде	11.1.1.5 - қазақстандық қоғамның саяси жүйесінің негізгі элементін анықтау
		Қазақстан Республикасы - құқықтық мемлекет	11.1.2.1 - Қазақстан Республикасының саяси-құқықтық актілері (Қазақстан Республикасының 2030 жылға дейінгі құқықтық саясатының тұжырымдама-сы (Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 15 қазандағы № 674 жарлығы), Адам құқықтары және заңның

Мемлекет және құқық	Қазақстан Республикасында құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның дамуы	үстемдігі саласындағы одан арғы шаралар жоспарын бекіту туралы (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 28 сәуірдегі № 258 қаулысы) негізінде құқықтық мемлекеттің принциптерінің жүзеге асырылуын түсіндіру
	Қазақстан Республикасында азаматтық қоғам институттарының дамуы	11.1.2.2 - Қазақстан Республикасы азаматтық қоғамының негізгі функционалды қажеттілігін түсіндіру;
Қазақстан Республикасын да адам құқығын қорғау	Қазақстан Республикасында адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарының қорғалуы	11.1.3.1 - нақты мысал келтіре отырып, Қазақстан Республикасының адам және азаматтың құқығы мен бостандықтарын қорғау механизмін түсіндіру; 11.1.3.2 - азаматтардың құқығын қорғайтын (адвокат, медиатор және тағы басқа) тұлғалардың функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау
	Қазақстан Республикасындағы ювеналды юстиция	11.1.3.3 - Қазақстан Республикасындағы кәмелетке толмағандардың құқығын қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру
	Мүмкіндігі шектеулі тұлғалар құқықтарының қорғалуы және жүзеге асырылуы	11.1.3.4 - Қазақстан Республикасындағы мүмкіндігі шектеулі адамдардың құқығын жүзеге асыру және қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру
Сот жүйесі	Сот жүйесі және судьялардың мәртебесі	11.1.4.1 - сот жүйесі элементтерін анықтау және оны графикалық түрде көрсету; 11.1.4.2 - судьялар мәртебесі және олардың

			қызметінің кепілдемесін ашып көрсету
Жобалық-зерттеу жұмысы		Қазіргі кезеңдегі Қазақстан Республикасының құқық жүйесі және мемлекеттік органдар жүйесі.	
2-тоқсан			
Жария құқық	Қазақстан Республикасындағы азаматтық және сайлау	Азаматтық - Қазақстан Республикасы конституциялық құқығының институты	11.2.1.1 - азаматтық ұғымын ашу; 11.2.1.2 - қазақстандық азаматтықты алу және азаматтықтан айырылудың негіздемелерін нақты мысалдар арқылы түсіндіру
		Қазақстан Республикасындағы сайлау құқығы	11.2.1.3 - Қазақстан Республикасы сайлаушыларының және сайлау процесінің басқа да субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау
	Әкімшілік құқық бұзушылық түрлері	Қоғамдық тәртіпке және адамгершілікке қол сұғатын әкімшілік құқық бұзушылық түрлері	11.2.2.1 - Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
	Жер құқығы негіздері	Жер құқығының құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны	11.2.3.1 - жер құқығының құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру; 11.2.3.2 - Қазақстан Республикасының Жер кодексі негізінде жерге меншік құқығы, пайдалану құқығы, және басқа да құқық түрлерін ажырату
	Қылмыстық құқық бұзушылық түрлері	Адам және азаматтардың конституциялық және басқа да құқықтары мен бостандықтарына қарсы қылмыстық құқық бұзушылық	11.2.4.1 - Қазақстан Республикасының қылмыстық құқық нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
		Қоғамдық қауіпсіздік пен қоғамдық тәртіпке қарсы қылмыстық құқық бұзушылық	11.2.4.1 - Қазақстан Республикасының қылмыстық құқық нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
			11.2.5.1 - сыбайлас жемқорлық құқық

	Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін жауапкершілік	Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін тәртіптік, әкімшілік және қылмыстық жауапкершілік	бұзушылықты басқа құқық бұзушылық түрлерінен (заңсыз сыйақы алу, алаяқтық) ажырату; 11.2.5.2 - Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
Жобалық-зерттеу жұмысы		Мемлекеттік билік пен басқару органдарының қызметін реттеудегі жария құқықтың рөлі	
3-тоқсан			
	Азаматтық құқықтағы келісімшарттар мен міндеттемелердің жекелеген түрлері	Сату-сатып алу келісімшарты. Айырбас және сыйға тарту келісімшарты	11.3.1.1 - келісімшарттың ерекше белгілерін айқындай отырып мазмұнын түсіндіру; 11.3.1.2 - келісімшарттың негізгі шарттарын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
		Жалға беру келісімшарты . Тұрғын үйді жалдау. Қарыз келісімшарты. Сақтандыру келісімшарты	11.3.1.1 - келісімшарттың ерекше белгілерін айқындай отырып мазмұнын түсіндіру; 11.3.1.2 - келісімшарттың негізгі шарттарын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
		Мұрагерлік құқық	11.3.1.3 - мұрагерлік құқықтың құқықтық реттелу ұғымы мен нысанын түсіндіру;
	Тұтынушылар құқығының жүзеге асырылуы	Қазақстан Республикасындағы тұтынушылар құқығын қорғау механизмдері	11.3.2.1 - қылмыстық, әкімшілік, азаматтық кодекстердің жеке нормаларын қолдана отырып, тұтынушылар құқығын қорғау механизмдерін түсіндіру; 11.3.2.2 - нақты мысалдар келтіре отырып сатушы (өндіруші, орындаушы) және басқа да жұмысты орындаушы (қызмет көрсету) тұлғалардың құқығы мен міндеттерін анықтау
		Авторлық және сабақтас құқықтың құқықтық	11.3.3.1 - авторлық және сабақтас құқықтарды

Жеке құқық	Авторлық құқық негіздері	реттелу түсінігі мен нысаны	құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру;
	Отбасы құқығы институттары	Отбасы . Ерлі-зайыптылардың құқықтары мен міндеттемелері	11.3.4.1 - ерлі-зайыптылардың жеке және мүлдітік құқықтары мен міндеттерінің мазмұнын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
		Ата-анасының қамқорлығысыз қалған және жетім балалардың құқығы мен мүддесін қорғау түрлері	11.3.4.2 - жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығысыз қалған балалардың құқығы мен мүддесін қорғау формаларын айқындау
		Отбасы мүшелерінің алименттік міндеттемелері	11.3.4.3 - алименттік қатынастардың субъектілерін және алименттік қатынастардың пайда болу негіздерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау
	Еңбек құқығының базалық нормалары	Еңбек қарым-қатынасы субъектілерінің құқықтары мен міндеттемелері және олардың мемлекеттік кепілдіктері	11.3.5.1 - еңбек құқығын қамтамасыз ету тәсілдерінің тиімділігін құқықтық жағдаяттар мысалында бағалау; 11.3.5.2 - кәмелетке толмағандардың еңбек құқығын жүзеге асыруын зерттеу
		Еңбек дауларының қаралуы	11.3.5.3 - жеке және ұжымдық еңбек дауларын қарастыру механизмдерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау
Жобалық-зерттеу жұмысы	Жеке меншік құқықты қорғауды қамтамасыз етудегі жеке құқықтың рөлі.		
4-тоқсан			
	Қылмыстық іс жүргізу құқығының институттары	Қылмыстық қудалау - қылмыстық іс жүргізу құқығының институты	11.4.1.1 - қылмыстық қудалауды жүзеге асыру шарттарын түсіндіру
		Кәмелетке толмағандардың қылмыстық құқық бұзушылығы бойынша іс жүргізу	11.4.1.2 - кәмелетке толмағандардың қатысуымен болатын қылмыстық құқық бұзушылық істері бойынша іс жүргізу ерекшеліктерін айқындау

Іс жүргізу құқығының негіздері		Алқабилер соты ұғымы және оның қызметінің негіздері	11.4.1.3 – Қазақстан Республикасы алқабилер соты қызметінің құқықтық негіздерін анықтау
	Азаматтық іс жүргізу құқығының институттары	Талап қою іс жүргізуінің негіздері	11.4.2.1 - талап қою шарттарын түсіндіру; 11.4.2.2 - талап қою арызын оның мазмұны мен формасына қойылатын шарттарға сәйкес құрастыру
		Азаматтық іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері	11.4.2.3 - Қазақстан Республикасының азаматтық іс жүргізу кодексіне сәйкес соттың істі қарау негіздері мен ерекшеліктері бойынша білімдерін шығармашылық түрде көрсету
	Әкімшілік іс жүргізу құқығының институттары	Әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдар	11.4.3.1 - әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдардың (лауазымды тұлғалардың) құзыретін құқықтық жағдаяттар мысалында ажырата білу
		Әкімшілік іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері	11.4.3.2 - әкімшілік құқық бұзушылық бойынша соттың істі қарау ерекшеліктері туралы білімдерін шығармашылық түрде көрсету
	Жобалық-зерттеу жұмысы	Қазақстан Республикасында азаматтық құқықтарды қорғау әдістері	
Халықаралық құқық	Қазақстан Республикасы халықаралық құқық субъектісі	Халықаралық актілер негізінде Қазақстан Республикасы азаматтары құқығының жүзеге асырылуы	11.5.1.1 - Қазақстан Республикасы таныған халықаралық құқықтың қайнар көздері негізінде Қазақстан Республикасының халықаралық құқығы мен міндеттемелерін түсіндіру; 11.5.1.2 - Қазақстан Республикасы азаматтарының шетелде адам құқығы, еңбек қатынастары, білім беру

		салалалары бойынша құқықтарын жүзеге асыруын халықаралық актілер негізінде зерттеу
Жобалық-зерттеу жұмысы	Қазақстан Республикасының құқықтық жүйесінде халықаралық құқық нормаларын іске асыру	

3-тарау. Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Құқық негіздері" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру (төмендетілген оқу жүктемесімен)

1-параграф. Құқық негіздері" оқу пәнінің мазмұны

25. "Құқық негіздері" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 10- сыныпта –аптасына 2 сағат, оқу жылында 72 сағатты;
- 2) 11- сыныпта –аптасына 2 сағат, оқу жылында 72 сағатты құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 болып тіркелген).

26. Құқық негіздері" оқу пәнінің білім мазмұны бөлімдер арқылы қамтылған. Аталған бөлімдер сыныптар бойынша оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

27. Оқу пәнінің білім мазмұны бес бөлімді қамтиды:

- 1) Мемлекет және құқық;
- 2) Жария құқық;
- 3) Жеке құқық;
- 4) Іс жүргізу құқығының негіздері;
- 5) Халықаралық құқық.

28. "Мемлекет және құқық" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Мемлекет және құқық туралы негізгі ұғымдар;
- 2) Құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам;
- 3) Адам құқықтары түсінігі;
- 4) Сот төрелігінің қағидаттары. Құқық қорғау органдары.

29. "Жария құқық" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Қазақстан Республикасының конституциялық құқық жүйесі;
- 2) Әкімшілік құқық жүйесі;
- 3) Экологиялық құқық негіздері;
- 4) Қылмыстық құқық жүйесі;

5) Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүйесі.

30. "Жеке құқық" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Азаматтық құқық жүйесі және оның негізгі институттары;
- 2) Тұтынушылар құқығы туралы заңнама;
- 3) Отбасы құқығы жүйесі;
- 4) Еңбек құқығы жүйесі.

31. "Іс жүргізу құқығының негіздері" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Қылмыстық іс жүргізу құқығының негіздері;
- 2) Азаматтық іс жүргізу құқығының негіздері;
- 3) Әкімшілік іс жүргізу құқығының негіздері.

32. "Халықаралық құқық" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Халықаралық жария құқығы;
- 2) Халықаралық құқықтағы адам құқықтарының қорғалуы.

33. "Мемлекет және құқық" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Заң шығару, құқықтық мәдениет, мемлекет қоғамның саяси жүйесінде;
- 2) Қазақстан Республикасында құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның дамуы;
- 3) Қазақстан Республикасында адам құқығын қорғау;
- 4) Сот жүйесі.

34. "Жария құқық" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Қазақстан Республикасындағы азаматтық және сайлау ;
- 2) Әкімшілік құқық бұзушылық түрлері;
- 3) Жер құқығы негіздері;
- 4) Қылмыстық құқық бұзушылық түрлері;
- 5) Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін жауапкершілік.

35. "Жеке құқық" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Азаматтық құқықтағы келісімшарттар мен міндеттемелердің жекелеген түрлері;
- 2) Тұтынушылар құқығының жүзеге асырылуы;
- 3) Авторлық құқық негіздері;
- 4) Отбасы құқығының институттары;
- 5) Еңбек құқығының базалық нормалары.

36. "Іс жүргізу құқығының негіздері" бөлімі 10-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Қылмыстық іс жүргізу құқығының институттары;
- 2) Азаматтық іс жүргізу құқығының институттары;
- 3) Әкімшілік іс жүргізу құқығының институттары.

37. "Халықаралық құқық" бөлімі 11-сыныпта келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Қазақстан Республикасы - халықаралық құқық субъектісі.

38. Оқыту мақсаттары әр бөлімше ішінде мұғалім мен білім алушыға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірлілік пен сабақтастықты көрсетеді.

39. 10 - сыныпқа арналған "Құқық негіздері" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) Мемлекет және құқық:

Мемлекет және құқық туралы негізгі ұғымдар.

Құқықтың негізгі белгілері мен функциясы. Құқық жүйесі: саласы, құқықтық институт, құқықтық норма. Мемлекет құқықтың ерекше субъектісі: құқықтық нормаларды шығарушы және құқық субъектісі ретінде. Құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам. Құқықтық мемлекет түсінігі және оның қағидаттары. Азаматтық қоғам түсінігі, оның негізгі элементтері мен институттары. Адам құқықтары түсінігі. Адам құқығы түсінігі және оның негізгі түрлері. Сот төрелігінің қағидаттары. Құқық қорғау органдары. Сот төрелігінің қағидаттары. Қазақстан Республикасының құқық қорғау органдары: ішкі істер министирлігі, прокуратура, сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызмет органдары.

Жобалық-зерттеу жұмысы: Мемлекет және құқық формаларының эволюциясы

2) Жария құқық: Қазақстан Республикасының конституциялық құқық жүйесі. Қазақстан Республикасы конституциялық құқығының институттары: Президент, Парламент, Үкімет, Соттар және сот төрелігі, Конституциялық кеңес, Жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару. Әкімшілік құқық жүйесі. Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелуі: салалық және аймақтық басқару. Экологиялық құқық негіздері. Экологиялық құқықтың құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны. Қылмыстық құқық жүйесі. Қылмыстық құқықтың мазмұны мен құрылымы. Қылмыстық құқық бұзушылық және қылмыстық жауапкершілікке тартылатын тұлғалар. Қылмыстық жаза түсінігі және одан босату шарттары. Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүйесі. Қазақстан Республикасындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске бағытталған құқықтық және саяси актілер: Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы Қазақстан Республикасының Заңы, Қазақстан Республикасы Президентінің 2022 жылғы 2 ақпандағы № 802 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатының 2022-2026 жылдарға арналған тұжырымдамасы. Жобалық-зерттеу жұмысы: Жария құқық салалары ерекшеліктерінің сипаттамасы.

3) Жеке құқық:

Азаматтық құқық жүйесі және оның негізгі институттары. Азаматтық құқықтың қағидаттары мен субъектілері. Азаматтық құқықтың объектілері. Мәміле түсінігі және оның түрлері. Меншік құқығы түсінігі және оның қорғалуы. Міндеттемелік құқық. Тұтынушылар құқығы туралы заңнама. Қазақстан Республикасында тұтынушылар құқықтарының заңды түрде бекітілуі. Отбасы құқығы жүйесі. Қазақстан

Республикасындағы отбасы құқығының қайнар көздері. Қазақстан Республикасында отбасылық қарым-қатынастардың құқықтық реттелуі. Еңбек құқығы жүйесі. Қазақстан Республикасында еңбек қатынастарының құқықтық реттелуі. Жобалық-зерттеу жұмысы : Жеке құқық – адамның табиғи құқықтары мен бостандықтарының жүзеге асуының кепілдігі

4) Іс жүргізу құқығының негіздері: Қылмыстық іс жүргізу құқығының негіздері. Қылмыстық процестің міндеттері мен қағидаттары. Қылмыстық процесс субъектілері. Қылмыстық іс жүргізу құқығындағы сот талқылауы негіздері: қылмыстық процестегі субъектілердің функционалдық рөлдері. Азаматтық іс жүргізу құқығының негіздері. Азаматтық процестің міндеттері мен қағидаттары. Азаматтық процесстің субъектілері. Әкімшілік іс жүргізу құқығының негіздері. Әкімшілік процесс түсінігі, міндеттері мен қағидаттары. Жобалық-зерттеу жұмысы: Құқыққа қатысты процестер қадамдарының сипаттамасы.

5) Халықаралық құқық:

Халықаралық жария құқығы. Халықаралық жария құқығы түсінігі. Негізгі мемлекет субъектілері, халықаралық ұйымдар. Халықаралық құқықтағы адам құқықтарының қорғалуы. Қазіргі халықаралық құқықта адам құқықтарын қорғау механизмдері мен процедуралары. Жобалық-зерттеу жұмысы: Адам құқықтарын қорғау жөніндегі қазіргі заманғы халықаралық ұйымдар.

20. 11 - сыныпқа арналған "Құқық негіздері" оқу пәнінің базалық мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) Мемлекет және құқық. Заң шығару, құқықтық мәдениет, мемлекет қоғамның саяси жүйесінде. Заң шығару жүйесі: құқықтық актілердің құрылымы мен заң шығарудың кезеңдері. Зандылық және құқықтық тәртіп. Құқықтық сана және құқықтық мәдениет. Мемлекет қоғамның саяси жүйесінде. Қазақстан Республикасында құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның дамуы. Қазақстан Республикасы – құқықтық мемлекет. Қазақстан Республикасында азаматтық қоғам институттарының дамуы. Қазақстан Республикасында адам құқығын қорғау. Қазақстан Республикасында адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарының қорғалуы. Қазақстан Республикасындағы ювеналды юстиция: жасөспірімнің құқығын қорғау. Мүмкіндігі шектеулі тұлғалар құқықтарының қорғалуы және жүзеге асырылуы.

Сот жүйесі. Сот жүйесі және судьялардың мәртебесі. Жобалық-зерттеу жұмысы: Қазіргі кезеңдегі Қазақстан Республикасының құқық жүйесі және мемлекеттік органдар жүйесі.

2) Жария құқық: Қазақстан Республикасындағы азаматтық және сайлау.

Қазақстан Республикасының азаматтылығы. "Қан құқығы" және "Топырақ құқығы" қағидаттары. Қазақстан Республикасындағы сайлау құқығы. Сайлаушы, сайлау комиссиясы, бақылаушы. Әкімшілік құқық бұзушылық түрлері. Қоғамдық тәртіпке және адамгершілікке қол сұғатын әкімшілік құқық бұзушылық түрлері. Жер құқығы

негіздері. Жер құқығының құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны. Жер және жер қойнауы түсініктерінің заңды айырмашылықтары. Қылмыстық құқық бұзушылық түрлері. Адам және азаматтардың конституциялық және басқа да құқықтары мен бостандықтарына қарсы қылмыстық құқық бұзушылық. Қоғамдық қауіпсіздік пен қоғамдық тәртіпке қарсы қылмыстық құқық бұзушылық. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін жауапкершілік. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін тәртіптік, әкімшілік және қылмыстық жауапкершілік. Жобалық-зерттеу жұмысы: Мемлекеттік билік пен басқару органдарының қызметін реттеудегі жария құқықтың рөлі.

3) Жеке құқық: Азаматтық құқықтағы келісімшарттар мен міндеттемелердің жекелеген түрлері. Сату-сатып алу келісімшарты. Айырбас және сыйға тарту келісімшарты. Жалға беру келісімшарты. Тұрғын үйді жалдау. Қарыз келісімшарты. Сақтандыру келісімшарты. Мұрагерлік құқық. Тұтынушылар құқығының жүзеге асырылуы. Қазақстан Республикасындағы тұтынушылар құқығын қорғау механизмдері. Авторлық құқық негіздері. Авторлық және сабақтас құқықтың құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны.

Отбасы құқығының институттары. Отбасы. Ерлі-зайыптылардың құқықтары мен міндеттемелері. Ата-анасының қамқорлығынсыз қалған және жетім балалардың құқығы мен мүддесін қорғау түрлері. Отбасы мүшелерінің алименттік міндеттемелері. Еңбек құқығының базалық нормалары. Еңбек қарым-қатынасы субъектілерінің құқықтары мен міндеттемелері және олардың мемлекеттік кепілдіктері. Еңбек дауларының қаралуы. Жобалық-зерттеу жұмысы: Жеке меншік құқықты қорғауды қамтамасыз етудегі жеке құқықтың рөлі.

4) Іс жүргізу құқығының негіздері: Қылмыстық іс жүргізу құқығының институттары. Қылмыстық қудалау – қылмыстық іс жүргізу құқығының институты. Кәметке толмағандардың қылмыстық құқық бұзушылығы бойынша іс жүргізу. Алқабилер соты ұғымы және оның қызметінің негіздері. Азаматтық іс жүргізу құқығының институттары. Талап қою іс жүргізуінің негіздері. Азаматтық іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері. Әкімшілік іс жүргізу құқығының институттары. Әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдар. Әкімшілік іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері. Жобалық-зерттеу жұмысы: Қазақстан Республикасында азаматтық құқықтарды қорғау әдістері.

5) Халықаралық құқық: Қазақстан Республикасы - халықаралық құқық субъектісі. Қазақстан халықаралық ұйымдардың қатысушысы. Халықаралық актілер негізінде Қазақстан Республикасы азаматтары құқығының жүзеге асырылуы. Жобалық-зерттеу жұмысы: Қазақстан Республикасының құқықтық жүйесінде халықаралық құқық нормаларын іске асыру.

2-параграф. Оқыту мақсаттарының жүйесі (төмендетілген оқу жүктемесімен)

41. Оқу мақсаттарын қолдануға ыңғайлы болу үшін бағдарламада кодтау енгізілген. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім мен бөлімді, төртінші сан оқу мақсатының нөмірленуін көрсетеді. Мысалы, 10.2.1.2 кодында: "10" - сынып, "2.1" - бөлім және кіші бөлім, "2" - оқу мақсатының нөмірленуі.

1) Мемлекет және құқық:

Білім алушылар:	
10-сынып	11-сынып
10.1.1.1 құқық белгілерін қорытындылай отырып, ұғымын түсіндіру	11.1.1.1 нормативтік құқықтық актілердің негізгі элементтерін анықтау
10.1.1.2 құқықтың функционалдық маңызын нақты мысалдар арқылы ашу	11.1.1.2 нормативтік құқықтық актілердің әзірленуі, қабылдануы мен күшіне ену процесін зерттеу
10.1.1.3 құқық жүйесі және оның негізгі элементтерін түсіндіру (құқық нормалары, сала, ішкі сала, құқықтық институт)	11.1.1.3 заңдылық пен құқықтық тәртіп ұғымдарын нақты мысалдармен түсіндіру
10.1.1.4 мемлекетті құқық және құқықтық қатынастың негізгі субъектісі ретінде анықтау	11.1.1.4 заңдарды білу және оларды орындаудың әлеуметтік пайдалылығы мен қажеттілігін түсіндіру
	11.1.1.5 қазақстандық қоғамның саяси жүйесінің негізгі элементін анықтау
10.1.2.1 құқықтық мемлекет принциптерін айқындау	11.1.2.1 Қазақстан Республикасының саяси-құқықтық актілері (Қазақстан Республикасының 2030 жылға дейінгі құқықтық саясатының тұжырымдамасы (Қазақстан Республикасы Президенті-нің 2021 жылғы 15 қазандағы № 674 жарлығы), Адам құқықтары және заңның үстемдігі саласындағы одан арғы шаралар жоспарын бекіту туралы (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 28 сәуірдегі № 258 қаулысы) негізінде құқықтық мемлекеттің принциптерінің жүзеге асырылуын түсіндіру
10.1.2.2 әлемдік тәжірибедегі құқықтық мемлекеттің мәні мен функционалдық маңызы туралы білімін көрсету	11.1.2.2 Қазақстан Республикасының азаматтық қоғамының негізгі функционалдық қажеттілігін түсіндіру
10.1.2.3 конституциялық принциптер негізінде азаматтық қоғамның элементтері мен институттарын ажырату	11.1.2.3 Қазақстан Республикасының азаматтық қоғам институттары қызметінің тиімділігін бағалау (Үкіметтік емес ұйымдар және тағы басқалар)
10.1.2.4 азаматтық қоғамның мәні мен функционалдық маңызы туралы білімін көрсету	
10.1.3.1 тұлғаның құқықтық мүмкіндіктері түсінігін көрсете отырып, адамның құқығы мен бостандығы ұғымдарын түсіндіру	11.1.3.1 нақты мысал келтіре отырып, Қазақстан Республикасындағы адам және азаматтың құқығы мен бостандықтарын қорғау механизмін түсіндіру
10.1.3.2 адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарын жіктеу (саяси, азаматтық, әлеуметтік, экономикалық және мәдени)	11.1.3.2 азаматтардың құқығын қорғай-тын (адвокат, медиатор және тағы бас-қалардың) тұлғалардың функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау
10.1.3.3 адам құқықтары саласындағы халықаралық құжаттардың маңыздылығын бағалау (Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы,	

Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пакт, Экономикалық, әлеуметтік және мәдени құқықтар туралы халықаралық пакт)	11.1.3.3 Қазақстан Республикасындағы кәмелетке толмағандардың құқығын қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру
	11.1.3.4 Қазақстан Республикасындағы мүмкіндігі шектеулі адамдардың құқығын жүзеге асыру және қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру
10.1.4.1 сот төрелігінің принциптерін нақты мысалдар келтіре отырып түсіндіру	11.1.4.1 сот жүйесі элементтерін анықтау және оны графикалық түрде көрсету
10.1.4.2 Қазақстан Республикасы құқық қорғау органдарының функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау	11.1.4.2 судьялар мәртебесі және олардың қызметінің кепілдемесін ашып көрсету

2) жария құқық:

Білім алушылар:	
10-сынып	11-сынып
10.2.1.1 Конституциялық құқық институт тарын құқықтық норма жүйесі ретінде түсіндіру	11.2.1.1 азаматтық ұғымын ашып көрсету
10.2.1.2 Конституциялық құқықтың қайнар көздерін анықтау және олардың міндеттерін түсіндіру (Конституция, Конституциялық заңдар, Конституциялық Кеңестің актілері және тағы басқалар)	11.2.1.2 қазақстандық азаматтықты алу және азаматтықтан айырылудың негіздемелерін нақты мысалдар арқылы түсіндіру
	11.2.1.3 Қазақстан Республикасы сайлаушыларының және сайлау процесінің басқа да субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау
10.2.2.1 мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелу ерекшеліктерін графикалық сызба құру арқылы түсіндіру	11.2.2.1 Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық нормаларына сәйкес тұлғалардың әрекетін саралау
10.2.3.1 экологиялық құқықтың құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру	11.2.3.1 жер құқығының құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру
10.2.3.2 экологиялық кодекс негізінде өзекті экологиялық проблемаларды шешудің құқықтық жолдарын ұсыну	11.2.3.2 Қазақстан Республикасының Жер кодексі негізінде жерге меншік құқығы, пайдалану құқығы, және басқа да құқық түрлерін ажырату
10.2.4.1 қылмыстық кодекстің мазмұны мен құрылымын анықтау	11.2.4.1 Қазақстан Республикасының қылмыстық құқық нормаларына сәйкес тұлғалардың әрекетін саралау
10.2.4.2 нақты өмірлік жағдаяттарды қылмыстық құқық нормаларына сәйкестендіру	
10.2.4.3 нақты мысалдар арқылы қылмыстық теріс қылық пен қылмысты қоғамдық қауіптілік дәрежесіне сәйкес сипаттау	
10.2.4.4 кәмелетке толмағандарды қылмыстық жауапкершілікке тарту ерекшеліктерін құқықтық жағдаят мысалында анықтау	
10.2.4.5 жеңілдететін және ауырлататын мән-жайларды ескере отырып, қылмыстық құқық бұзушылықты бағалау	

10.2.4.6 қылмыстық жауаптылықтан адамның босатылу шарттарын айқындау	
10.2.5.1 сыбайлас жемқорлыққа қарсы бағдарламалық саяси және құқықтық актілердің негізгі ережелерін түсіндіру	11.2.5.1 сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықты басқа құқық бұзушылық түрлерінен (заңсыз сыйақы алу, алаяқтық) ажырату
10.2.5.2 нақты жағдаяттарды талдау кезінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы заңның негізгі ережелерін пайдалану	11.2.5.2 Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау

3) жеке құқық:

Білім алушылар:	
10-сынып	11-сынып
10.3.1.1 Қазақстан Республикасы азаматтық құқығының қайнар көздерін түсіндіру (Азаматтық кодексі, заңдар, заңға тәуелді актілер, Азаматтық кодексін толықтыратын және нақтылайтын ережелер)	11.3.1.1 келісімшарттың ерекше белгілерін айқындай отырып мазмұнын түсіндіру
10.3.1.2 азаматтық құқық принциптерін нақты мысалдар арқылы түсіндіру	11.3.1.2 келісімшарттың негізгі шарттарын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
10.3.1.3 азаматтық құқық субъектілерін анықтау	11.3.1.3 мұрагерлік құқықтың құқықтық реттелу ұғымы мен нысанын түсіндіру
10.3.1.4 азаматтық құқық объектілерін олардың елеулі белгілері бойынша ажырата білу	11.3.1.4 заң және өсиет бойынша мұрагерлікке ие болуды ажырату
10.3.1.5 нақты мысал негізінде жеке мүліктік емес құқықтардың ерекшеліктерін анықтау	
10.3.1.6 құқықтық жағдаят мысалында мәміле ұғымы және оның түрлерін түсіндіру	
10.3.1.7 мысалдар келтіре отырып, меншік құқығы ұғымы және оның негізгі өкілеттілігін түсіндіру	
10.3.1.8 құқықтық жағдаятты (казусты) талдай отырып, меншік құқығын қорғау жолдарын түсіндіру	
10.3.1.9 заң терминдерін пайдаланып, міндеттемелік құқықтың мәнін ашу	
10.3.1.10 міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету тәсілдерін құқықтық жағдаятты талдай отырып анықтау	
10.3.2.1 Қазақстан Республикасы тұтынушылар құқығы туралы заңына сәйкес құқықтық қатынастар субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау	11.3.2.1 қылмыстық, әкімшілік, азаматтық кодекстердің жеке нормаларын қолдана отырып, тұтынушылар құқығын қорғау механизмдерін түсіндіру
10.3.2.2 заң терминдерін пайдалана отырып, тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын нақты жағдаяттық мысалдармен (казустармен) түсіндіру	11.3.2.2 нақты мысалдар келтіре отырып сатушы (өндіруші, орындаушы) және басқа да жұмысты орындаушы (қызмет көрсету) тұлғалардың құқығы мен міндеттерін анықтау
10.3.3.1 отбасылық қарым-қатынастар саласындағы нормативтік құқықтық актілердің қажеттілігін	

түсіндіру ("Қазақстан Республикасының неке және отбасы туралы кодексі", "Қазақстан Республикасының бала құқықтары туралы заңы")	11.3.3.1 авторлық және сабақтас құқықтарды құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру
10.3.3.2 Қазақстан Республикасының отбасылық қарым-қатынастарының құқықтық реттелуінің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру	11.3.3.2 авторлық құқық саласында нақты жағдаятты шешудің құқықтық жолдарын ұсыну
10.3.3.3 әртүрлі өмірлік жағдайларда балалар құқықтарының жүзеге асырылуын зерттеу	
10.3.4.1 Қазақстан Республикасының еңбек қатынастарын құқықтық реттеудің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру	11.3.4.1 отбасын отбасы құқығының институты ретінде айқындау
10.3.4.2 әртүрлі өмірлік жағдаяттарда еңбек құқықтарын жүзеге асыруды зерттеу	11.3.4.2 ерлі-зайыптылардың жеке және мүліктік құқықтары мен міндеттерінің мазмұнын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
	11.3.4.3 жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығысыз қалған балалардың құқығы мен мүддесін қорғау формаларын айқындау
	11.3.4.4 алименттік қатынастардың субъектілерін және алименттік қатынастардың пайда болу негіздерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау
	11.3.5.1 еңбек құқығын қамтамасыз ету тәсілдерінің тиімділігін құқықтық жағдаяттар мысалында бағалау
	11.3.5.2 кәмелетке толмағандардың еңбек құқығын жүзеге асыруын зерттеу
	11.3.5.3 жеке және ұжымдық еңбек дауларын қарастыру механизмдерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау

4) іс жүргізу құқығының негіздері:

Білім алушылар:	
10-сынып	11-сынып
10.4.1.1 қылмыстық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін түсіндіру	11.4.1.1 қылмыстық қудалауды жүзеге асыру шарттарын түсіндіру
10.4.1.2 қылмыстық процесс субъектілерін ажырату	11.4.1.2 кәмелетке толмағандардың қатысуымен болатын қылмыстық құқық бұзушылық істері бойынша іс жүргізу ерекшеліктерін айқындау
10.4.1.3 Қазақстан Республикасының Қылмыстық іс жүргізу кодексіне сәйкес сот талқылауының негіздері бойынша білімін шығармашылық түрде көрсету	11.4.1.3 Қазақстан Республикасының алқабилер соты қызметінің құқықтық негіздерін анықтау
10.4.2.1 азаматтық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін талдау	11.4.2.1 талап қою шарттарын түсіндіру
10.4.2.2 азаматтық процестің субъектілерін ажырату	11.4.2.2 талап қою арызын оның мазмұны мен формасына қойылатын шарттарға сәйкес құрастыру
	11.4.2.3 Қазақстан Республикасының Азаматтық іс жүргізу кодексіне сәйкес соттың істі қарау негіздері

10.4.2.3 кәмелетке толмағандардың азаматтық процеске қатысу ерекшеліктерін анықтау	мен ерекшеліктері бойынша білімдерін шығармашылық түрде көрсету
10.4.3.1 әкімшілік процесс ұғымын, оның міндеттері мен принциптерін түсіндіру	11.4.3.1 әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдардың (лауазымды тұлғалардың) құзыретін құқықтық жағдаяттар мысалында ажырата білу
10.4.3.2 әкімшілік процесті жүзеге асырудың құқықтық негіздерін анықтау	11.4.3.2 әкімшілік құқық бұзушылық бойынша соттың істі қарау ерекшеліктері туралы білімдерін шығармашылық түрде көрсету

халықаралық құқық:

10-сынып	11-сынып
10.5.1.1 халықаралық жария құқық ұғымын түсіндіру және оның реттейтін қоғамдық қатынастар салаларын анықтау	11.5.1.1 Қазақстан Республикасы таныған халықаралық құқықтың қайнар көздері негізінде Қазақстан Республикасының халықаралық құқығы мен міндеттемелерін түсіндіру
10.5.2.1 қазіргі халықаралық құқықтағы адам құқықтарын қорғауды жүзеге асыратын органдар мен ұйымдарды анықтау	11.5.1.2 Қазақстан Республикасы азаматтарының шетелде адам құқығы, еңбек қатынастары, білім беру салалары бойынша құқықтарын жүзеге асыруын халықаралық актілер негізінде зерттеу

42. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

43. Осы оқу бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Құқық негіздері" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады (төмендетілген оқу жүктемесімен).

3-параграф. Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Құқық негіздері" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспары (төмендетілген оқу жүктемесімен)

1) 10 сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1-тоқсан			
	Мемлекет және құқық туралы негізгі ұғымдар	Құқықтың негізгі белгілері мен функциясы	10.1.1.1 құқық белгілерін қорытындылай отырып ұғымын түсіндіру; 10.1.1.2 құқықтың функционалдық маңызын нақты мысалдар арқылы ашу
		Құқық жүйесі. Мемлекет құқықтың ерекше субъектісі ретінде	10.1.1.3 құқық жүйесі және оның негізгі элементтерін түсіндіру (құқық нормалары, сала, ішкі сала, құқықтық институт); 10.1.1.4 мемлекетті құқық және құқықтық

Мемлекет және құқық

		қатынастың негізгі субъектісі ретінде анықтау
Құқықтық мемлекет, азаматтық қоғам	Құқықтық мемлекет түсінігі және оның принциптері	10.1.2.1 құқықтық мемлекеттің принциптерін айқындау; 10.1.2.2 әлемдік тәжірибедегі құқықтық мемлекеттің мәні мен функционалдық маңызы туралы білімін көрсету
	Азаматтық қоғам түсінігі, оның негізгі элементтері мен институттары	10.1.2.3 конституциялық принциптер негізінде азаматтық қоғамның элементтері мен институттарын ажырату; 10.1.2.4 азаматтық қоғамның мәні мен функционалдық маңызы туралы білімін көрсету
Адам құқықтары түсінігі	Адам құқығы түсінігі және оның негізгі түрлері	10.1.3.1 тұлғаның құқықтық мүмкіндіктері түсінігін көрсете отырып, адамның құқығы мен бостандығы ұғымдарын түсіндіру; 10.1.3.2 адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарын жіктеу (саяси, азаматтық, әлеуметтік, экономикалық және мәдени); 10.1.3.3 адам құқықтары саласындағы халықаралық құжаттардың маңыздылығын бағалау (Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы, Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пакт, Экономикалық, әлеуметтік және мәдени құқықтар туралы халықаралық пакт)
	Сот төрелігінің принциптері	10.1.4.1 сот төрелігінің принциптерін нақты мысалдар келтіре отырып түсіндіру

	Сот төрелігінің принциптері. Құқық қорғау органдары	Қазақстан Республикасының құқық қорғау органдары	10.1.4.2 Қазақстан Республикасының құқық қорғау органдарының функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау
Жобалық-зерттеу жұмысы:		Мемлекет және құқық формаларының эволюциясы	
2-тоқсан			
Жария құқық	Қазақстан Республикасының конституциялық құқық жүйесі	Қазақстан Республикасы конституциялық құқығының институттары	10.2.1.1 Конституциялық құқық институт тарын құқықтық норма жүйесі ретінде түсіндіру; 10.2.1.2 Конституциялық құқықтың қайнар көздерін анықтау және олардың міндеттерін түсіндіру (Конституция, Конституциялық заңдар, Конституциялық Кеңестің актілері және тағы басқалар)
	Әкімшілік құқық жүйесі	Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелуі	10.2.2.1 мемлекеттік басқарудың құқықтық реттелу ерекшеліктерін графикалық сызба құру арқылы түсіндіру
	Экологиялық құқық негіздері	Экологиялық құқықтың құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны	10.2.3.1 экологиялық құқықтың құқықтық реттеу ұғымын және нысанын түсіндіру; 10.2.3.2 экологиялық кодекс негізінде өзекті экологиялық проблемаларды шешудің құқықтық жолдарын ұсыну
		Қылмыстық кодекс қылмыстық құқықтың негізгі қайнар көзі ретінде	10.2.4.1 қылмыстық кодекстің мазмұны мен құрылымын анықтау; 10.2.4.2 нақты өмірлік жағдаяттарды қылмыстық құқық нормаларына сәйкестендіру
	Қылмыстық құқық жүйесі	Қылмыстық құқық бұзушылық және	10.2.4.3 нақты мысалдар арқылы қылмыстық теріс қылық пен қылмысты қоғамдық қауіптілік дәрежесіне сәйкес сипаттау; 10.2.4.4 кәмелетке толмағандарды қылмыс

		қылмыстық жауапкершілікке тартылатын тұлғалар	тық жауапкершілікке тарту ерекшеліктерін құқықтық жағдаят мысалында анықтау
		Қылмыстық жаза түсінігі және одан босату шарттары	10.2.4.5 жеңілдететін және ауырлататын мән-жайларды ескере отырып қылмыстық құқық бұзушылықты бағалау; 10.2.4.6 адамның қылмыстық жауаптылықтан босатылу шарттарын айқындау
	Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүйесі	Қазақстан Республикасындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске бағытталған құқықтық және саяси актілер	10.2.5.1 сыбайлас жемқорлыққа қарсы бағдарламалық-саяси және құқықтық актілердің негізгі ережелерін түсіндіру; 10.2.5.2 нақты жағдаяттарды талдау кезінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы заңның негізгі ережелерін пайдалану
Жобалық-зерттеу жұмысы:		Жария құқық салалары ерекшеліктерінің сипаттамасы.	
3-тоқсан			
		Азаматтық құқықтың принциптері мен субъектілері	10.3.1.1 Қазақстан Республикасының азаматтық құқығының қайнар көздерін түсіндіру (Азаматтық кодексі, заңдар, заңға тәуелді актілер, Азаматтық кодексін толықтыратын және нақтылайтын ережелер); 10.3.1.2 азаматтық құқық принциптерін нақты мысалдар арқылы түсіндіру; 10.3.1.3 азаматтық құқық субъектілерін анықтау
		Азаматтық құқықтың объектілері	10.3.1.4 азаматтық құқық объектілерін олардың елеулі белгілері бойынша ажырата білу; 10.3.1.5 нақты мысал негізінде жеке мүліктік

Жеке құқық

Азаматтық құқық жүйесі және оның негізгі институттары		емес құқықтардың ерекшеліктерін анықтау
	Мәміле түсінігі және оның түрлері	10.3.1.6 құқықтық жағдаят мысалында мәміле ұғымын және оның түрлерін түсіндіру
	Меншік құқығы түсінігі және оның қорғалуы	10.3.1.7 мысалдар келтіре отырып, меншік құқығы ұғымын және оның негізгі өкілеттілігін түсіндіру; 10.3.1.8 құқықтық жағдаятты (казусты) талдай отырып, меншік құқығын қорғау жолдарын түсіндіру
	Міндеттемелік құқық	10.3.1.9 заң терминдерін пайдаланып, міндеттемелік құқықтың мәнін ашу; 10.3.1.10 міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету тәсілдерін құқықтық жағдаятты талдай отырып анықтау
Тұтынушылар құқығы туралы заңнама	Қазақстан Республикасында тұтынушылар құқықтарының заңды түрде бекітілуі	10.3.2.1 Қазақстан Республикасының тұтынушылар құқығы туралы заңына сәйкес құқықтық қатынастар субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау; 10.3.2.2 заң терминдерін пайдалана отырып, тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын нақты жағдаяттық мысалдармен (казустармен) түсіндіру
	Қазақстан Республикасындағы отбасы құқығының қайнар көздері	10.3.3.1 отбасылық қарым-қатынастар саласындағы нормативтік құқықтық актілердің қажеттілігін түсіндіру ("Қазақстан Республикасының неке және отбасы туралы кодексі", "Қазақстан Республикасының бала құқықтары туралы заңы")

	Отбасы құқығы жүйесі	Қазақстан Республикасында отбасылық қарым-қатынастардың құқықтық реттелуі	10.3.3.2 Қазақстан Республикасының отбасылық қарым-қатынастарының құқықтық реттелуінің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру; 10.3.3.3 әртүрлі өмірлік жағдайларда балалар құқықтарының жүзеге асырылуын зерттеу
	Еңбек құқығы жүйесі	Қазақстан Республикасында еңбек қатынастарының құқықтық реттелуі	10.3.4.1 Қазақстан Республикасы еңбек қатынастарын құқықтық реттеудің негізгі ұғымдары мен принциптерін түсіндіру; 10.3.4.2 әртүрлі өмірлік жағдаяттарда еңбек құқықтарының іске асуын зерттеу
Жобалық-зерттеу жұмысы		Жеке құқық – адамның табиғи құқықтары мен бостандықтарының жүзеге асуының кепілдігі	
4-тоқсан			
Іс жүргізу құқығының негіздері	Қылмыстық іс жүргізу құқығының негіздері	Қылмыстық процестің міндеттері мен принциптері	10.4.1.1 қылмыстық процестің негізгі міндеттері мен қағидаттарын түсіндіру
		Қылмыстық процесс субъектілері	10.4.1.2 қылмыстық процесс субъектілерін ажырату
		Қылмыстық іс жүргізу құқығындағы сот талқылауының негіздері	10.4.1.3 Қазақстан Республикасының Қылмыстық іс жүргізу кодексіне сәйкес сот талқылауының негіздері бойынша білімін шығармашылық түрде көрсету
	Азаматтық іс жүргізу құқығының негіздері	Азаматтық процестің міндеттері мен принциптері	10.4.2.1 азаматтық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін талдау
		Азаматтық процестің субъектілері	10.4.2.2 азаматтық процестің негізгі міндеттері мен принциптерін талдау;
			10.4.2.3 кәмелетке толмағандардың азаматтық процеске

			қатысу ерекшеліктерін анықтау
	Әкімшілік іс жүргізу құқығының негіздері	Әкімшілік процесс түсінігі, міндеттері мен принциптері	10.4.3.1 әкімшілік процесс ұғымын, оның міндеттері мен принциптерін түсіндіру; 10.4.3.2 әкімшілік процесті жүзеге асырудың құқықтық негіздерін анықтау
Жобалық-зерттеу жұмысы		Құқыққа қатысты процестер кадамдарының сипаттамасы.	
Халықаралық құқық	Халықаралық жария құқығы	Халықаралық жария құқығы түсінігі	10.5.1.1 халықаралық жария құқық ұғымын түсіндіру және оның реттейтін қоғамдық қатынастар саласын анықтау
	Халықаралық құқықтағы адам құқықтарының қорғалуы	Қазіргі халықаралық құқықта адам құқықтарын қорғау меха-низмдері мен процедуралары	10.5.2.1 қазіргі халықаралық құқықтағы адам құқықтарын қорғауды жүзеге асыратын органдар мен ұйымдарды анықтау
Жобалық-зерттеу жұмысы		Адам құқықтарын қорғау жөніндегі қазіргі заманғы халықаралық ұйымдар.	

2) 11 сынып:

Бөлім	Бөлімше	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары Білім алушылар тиісті:
1-тоқсан			
	Заң шығару, құқықтық мәдениет, мемлекет қоғамның саяси жүйесінде	Заң шығару жүйесі	11.1.1.1 нормативтік құқықтық актілердің негізгі элементтерін анықтау; 11.1.1.2 нормативтік құқықтық актілердің әзірленуі, қабылдануы мен күшіне ену процесін зерттеу
		Заңдылық және құқық-тық тәртіп. Құқықтық сана және құқықтық мәдениет	11.1.1.3 заңдылық және құқықтық тәртіп ұғымдарын нақты мысалдармен түсіндіру; 11.1.1.4 заңдарды білу және оларды орындаудың әлеуметтік пайдалылығы мен қажеттілігін түсіндіру
			11.1.1.5 қазақстандық қоғамның саяси

Мемлекет және құқық		Мемлекет қоғамның саяси жүйесінде	жүйесінің негізгі элементін анықтау
	Қазақстан Республикасында құқықтық мемлекет пен азаматтық қоғамның дамуы	Қазақстан Республикасы - құқықтық мемлекет	11.1.2.1 - Қазақстан Республикасы-ның саяси-құқықтық актілері (Қазақстан Республикасының 2030 жылға дейінгі құқықтық саясатының тұжырымдамасы (Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 15 қазандағы № 674 жарлығы), Адам құқықтары және заңның үстемдігі саласындағы одан арғы шаралар жоспарын бекіту туралы (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 28 сәуірдегі № 258 қаулысы) негізінде құқықтық мемлекеттің принциптерінің жүзеге асырылуын түсіндіру
	Қазақстан Республикасын	Қазақстан Республикасында азаматтық қоғам институттарының дамуы	11.1.2.2 Қазақстан Республикасы азаматтық қоғамының негізгі функционалды қажеттілігін түсіндіру; 11.1.2.3 Қазақстан Республикасының азаматтық қоғам институттары қызметінің тиімділігін бағалау (Үкіметтік емес ұйымдар және тағы басқалар)
		Қазақстан Республикасында адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтарының қорғалуы	11.1.3.1 нақты мысал келтіре отырып, Қазақстан Республикасының адам және азаматтың құқығы мен бостандықтарын қорғау механизмін түсіндіру; 11.1.3.2 азаматтардың құқығын қорғайтын (адвокат, медиатор және тағы басқа) тұлғалардың функциялары мен құқықтық мәртебесін анықтау

	да адам құқығын қорғау	Қазақстан Республикасындағы ювеналды юстиция	11.1.3.3 Қазақстан Республикасындағы кәмелетке толмағандардың құқығын қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру
		Мүмкіндігі шектеулі тұлғалар құқықтарының қорғалуы және жүзеге асырылуы	11.1.3.4 Қазақстан Республикасындағы мүмкіндігі шектеулі адамдардың құқығын жүзеге асыру және қорғау механизмдерін нақты жағдаяттар мысалында түсіндіру
	Сот жүйесі	Сот жүйесі және судьялардың мәртебесі	11.1.4.1 сот жүйесі элементтерін анықтау және оны графикалық түрде көрсету; 11.1.4.2 судьялар мәртебесі және олардың қызметінің кепілдемесін ашып көрсету
Жобалық-зерттеу жұмысы:		Қазіргі кезеңдегі Қазақстан Республикасының құқық жүйесі және мемлекеттік органдар жүйесі.	
2-тоқсан			
	Қазақстан Республикасындағы азаматтық және сайлау	Азаматтық - Қазақстан Республикасы конституциялық құқығының институты	11.2.1.1 азаматтық ұғымын ашу; 11.2.1.2 қазақстандық азаматтықты алу және азаматтықтан айырылудың негіздемелерін нақты мысалдар арқылы түсіндіру
		Қазақстан Республикасындағы сайлау құқығы	11.2.1.3 Қазақстан Республикасы сайлаушыларының және сайлау процесінің басқа да субъектілерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау
	Әкімшілік құқық бұзушылық түрлері	Қоғамдық тәртіпке және адамгершілікке қол сұғатын әкімшілік құқық бұзушылық түрлері	11.2.2.1 Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
			11.2.3.1 жер құқығының құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру;

Жария құқық	Жер құқығы негіздері	Жер құқығының құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны	11.2.3.2 Қазақстан Республикасының Жер кодексі негізінде жерге меншік құқығы, пайдалану құқығы, және басқа да құқық түрлерін ажырату
	Қылмыстық құқық бұзушылық түрлері	Адам және азаматтардың конституциялық және басқа да құқықтары мен бостандықтарына қарсы қылмыстық құқық бұзушылық	11.2.4.1 Қазақстан Республикасының қылмыстық құқық нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
		Қоғамдық қауіпсіздік пен қоғамдық тәртіпке қарсы қылмыстық құқық бұзушылық	11.2.4.1 Қазақстан Республикасының қылмыстық құқық нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
	Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін жауапкершілік	Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық үшін тәртіптік, әкімшілік және қылмыстық жауапкершілік	11.2.5.1 сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықты басқа құқық бұзушылық түрлерінен (заңсыз сыйақы алу, алаяқтық) ажырату; 11.2.5.2 Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама нормаларына сәйкес адамдардың әрекетін саралау
Жобалық-зерттеу жұмысы		Мемлекеттік билік пен басқару органдарының қызметін реттеудегі жария құқықтың рөлі.	
3-тоқсан			
	Азаматтық құқықтағы келісімшарттар мен міндеттемелердің жекелеген түрлері	Сату-сатып алу келісімшарты. Айырбас және сыйға тарту келісімшарты	11.3.1.1 келісімшарттың ерекше белгілерін айқындай отырып мазмұнын түсіндіру; 11.3.1.2 келісімшарттың негізгі шарттарын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
		Жалға беру келісімшарты. Тұрғын үйді жалдау. Қарыз келісімшарты. Сақтандыру келісімшарты	11.3.1.1 келісімшарттың ерекше белгілерін айқындай отырып мазмұнын түсіндіру; 11.3.1.2 келісімшарттың негізгі шарттарын нақты мысалдар арқылы түсіндіру

Жеке құқық

	Мұрагерлік құқық	11.3.1.3 мұрагерлік құқықтың құқықтық реттелу ұғымы мен нысанын түсіндіру; 11.3.1.4 заң және өсиет бойынша мұрагерлікке ие болуды ажырату
Тұтынушылар құқығының жүзеге асырылуы	Қазақстан Республикасындағы тұтынушылар құқығын қорғау механизмдері	11.3.2.1 қылмыстық, әкімшілік, азаматтық кодекстердің жеке нормаларын қолдана отырып, тұтынушылар құқығын қорғау механизмдерін түсіндіру; 11.3.2.2 нақты мысалдар келтіре отырып сатушы (өндіруші, орындаушы) және басқа да жұмысты орындаушы (қызмет көрсету) тұлғалардың құқығы мен міндеттерін анықтау
Авторлық құқық негіздері	Авторлық және сабақтас құқықтың құқықтық реттелу түсінігі мен нысаны	11.3.3.1 авторлық және сабақтас құқықтарды құқықтық реттеу ұғымы мен нысанын түсіндіру; 11.3.3.2 авторлық құқық саласында нақты жағдайды шешудің құқықтық жолдарын ұсыну
Отбасы құқығы институттары	Отбасы . Ерлі-зайыптылардың құқықтары мен міндеттемелері	11.3.4.1 Отбасын отбасы құқығының институты ретінде айқындау; 11.3.4.2 ерлі-зайыптылардың жеке және мүлдітік құқықтары мен міндеттерінің мазмұнын нақты мысалдар арқылы түсіндіру
	Ата-анасының қамқорлығысыз қалған және жетім балалардың құқығы мен мүддесін қорғау түрлері	11.3.4.3 жетім балалар мен ата-анасының қамқорлығысыз қалған балалардың құқығы мен мүддесін қорғау формаларын айқындау
		11.3.4.4 алименттік қатынастардың субъектілерін және алименттік қатынастардың пайда

		Отбасы мүшелерінің алименттік міндеттемелері	болу негіздерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау
	Еңбек құқығының базалық нормалары	Еңбек қарым-қатынасы субъектілерінің құқықтары мен міндеттемелері және олардың мемлекеттік кепілдіктері	11.3.5.1 еңбек құқығын қамтамасыз ету тәсілдерінің тиімділігін құқықтық жағдаяттар мысалында бағалау; 11.3.5.2 кәмелетке толмағандардың еңбек құқығын жүзеге асыруын зерттеу
		Еңбек дауларының қаралуы	11.3.5.3 жеке және ұжымдық еңбек дауларын қарастыру механизмдерін құқықтық жағдаяттар мысалында анықтау
Жобалық-зерттеу жұмысы		Жеке меншік құқықты қорғауды қамтамасыз етудегі жеке құқықтың рөлі	
4-тоқсан			
Іс жүргізу құқығының негіздері	Қылмыстық іс жүргізу құқығының институттары	Қылмыстық қудалау – қылмыстық іс жүргізу құқығының институты	11.4.1.1 қылмыстық қудалауды жүзеге асыру шарттарын түсіндіру
		Кәмелетке толмағандардың қылмыстық құқық бұзушылығы бойынша іс жүргізу	11.4.1.2 кәмелетке толмағандардың қатысуымен болатын қылмыстық құқық бұзушылық істері бойынша іс жүргізу ерекшеліктерін айқындау
		Алқабилер соты ұғымы және оның қызметінің негіздері	11.4.1.3 Қазақстан Республикасы алқабилер соты қызметінің құқықтық негіздерін анықтау
	Азаматтық іс жүргізу құқығының институттары	Талап қою іс жүргізуінің негіздері	11.4.2.1 талап қою шарттарын түсіндіру; 11.4.2.2 талап қою арызын оның мазмұны мен формасына қойылатын шарттарға сәйкес құрастыру
		Азаматтық іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері	11.4.2.3 Қазақстан Республикасының азаматтық іс жүргізу кодексіне сәйкес соттың істі қарау негіздері мен ерекшеліктері бойынша

			білімдерін шығармашылық түрде көрсету
	Әкімшілік іс жүргізу құқығының институттары	Әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдар	11.4.3.1 әкімшілік құқық бұзушылық бойынша істерді қарастыратын уәкілетті органдардың (лауазымды тұлғалардың) құзыретін құқықтық жағдаяттар мысалында ажырата білу
		Әкімшілік іс жүргізу құқығындағы соттық талқылаудың негіздері	11.4.3.2 әкімшілік құқық бұзушылық бойынша соттың істі қарау ерекшеліктері туралы білімдерін шығармашылық түрде көрсету
Жобалық-зерттеу жұмысы		Қазақстан Республикасында азаматтық құқықтарды қорғау әдістері	
Халықаралық құқық	Қазақстан Республикасы халықаралық құқық субъектісі	Халықаралық актілер негізінде Қазақстан Республикасы азаматтары құқығының жүзеге асырылуы	11.5.1.1 Қазақстан Республикасы таныған халықаралық құқықтың қайнар көздері негізінде Қазақстан Республикасының халықаралық құқығы мен міндеттемелерін түсіндіру; 11.5.1.2 Қазақстан Республикасы азаматтарының шетелде адам құқығы, еңбек қатынастары, білім беру салалары бойынша құқықтарын жүзеге асыруын халықаралық актілер негізінде зерттеу.
Жобалық-зерттеу жұмысы		Қазақстан Республикасының құқықтық жүйесінде халықаралық құқық нормаларын іске асыру	

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
25-қосымша
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы "16" қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
123-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Шетел тілі (екінші). Француз тілі" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. Оқу пәнінің маңыздылығы оның әлем тілдерінің бірі болуымен, ғылым, білім және туризм тілі болып табылатындығымен анықталады.

Француз тілін білу:

- 1) әртүрлі өмірлік жағдайда кездесетін қарым-қатынаста білім алушылардың сенімін арттырады;
- 2) Қазақстанда ғана емес, шетелде де жоғары білім алу мүмкіндігін береді;
- 3) Қазақстанда және шетелде кәсіптік білімді жалғастыруға мүмкіндік береді;
- 4) француз тілінде таратылатын жаңалықтар мен ақпаратқа білім алушылардың қол жеткізу мүмкіндігін кеңейтеді;
- 5) француз тіліндегі әдеби шығармалардың аутенттілік мәтініне білім алушылардың қол жеткізуіне мүмкіндік береді;
- 6) білім алушыларға Қазақстанды ел ішінде және одан тыс жерлерде таныстыруға мүмкіндік береді;
- 7) мектепте алған білімдері, дағдылары және оқыту стратегияларына сүйене отырып, өмір бойы білім алуға мүмкіндік береді.

3. "Шетел тілі (екінші). Француз тілі" оқу пәні бойынша оқу бағдарламасы білім алушылардың тіл дағдыларын дамыту бойынша тіл қызметінің төрт түрін (тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым) дамытуға бағытталған. Негізгі орта білімді (10-11-сыныптар) аяқтаған кезде білім алушылар Жалпыеуропалық шет тілін меңгеру біліктілігіне сәйкес (Common European Framework of Reference, CEFR) тілдік B1 деңгейін меңгерулері қажет. Әрбір пәндік бағдарлама үш тілде білім беруді қарастырады. Бұл оқу және сыныптан тыс іс-шаралар үш тілде (қазақ, орыс және француз) жүргізілетінін білдіреді. Әрбір пән көптілді оқыту ортасын құруға үлес қосатындықтан, Пәндік бағдарлама үш тілде білім беру саясатын жүзеге асырады.

2-тарау. "Шетел тілі (екінші). Француз тілі" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Шетел тілі (екінші). Француз тілі" оқу пәнінің мазмұны

4. "Шетел тілі (екінші). Француз тілі" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің ең жоғары мөлшері 10-11 сыныптар үшін:

1) 10-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 72 сағат;

2) 11-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 72 сағат құрайды.

5. Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің Үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8 қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген Үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. Оқу жоспары француз тілін меңгеру деңгейлеріне сәйкес оқыту кезеңдері (сыныптар) мен сөйлеу әрекетінің түрлері (тыңдау, айтылым, оқылым, жазылым) бойынша тілдік дағдылар мен оларды бағалау критерийлері, бүкіл оқу кезеңіне арналған ұзақ мерзімді жоспардан тұрады (10-11 сыныптар).

6. "Шетел тілі (екінші). Француз тілі" пәні бойынша оқу бағдарламасының мазмұны оқу бөлімдері бойынша (тыңдау, сөйлеу, оқу, жазу, француз тілін пайдалану) құрылымдалған.

7. Әрбір бөлімшеде көрсетілген оқу мақсаттары мұғалімге сөйлеу әрекетінің барлық түрлерін (тыңдау, айтылым, оқылым, жазылым, француз тілін қолдану) дамыту бойынша жұмысты жүйелі түрде жоспарлауға, оқушылардың жетістіктерін бағалауға, келесі кезеңдері туралы хабардар етуге мүмкіндік береді.

8. Бағдарламаның негізгі мазмұнында француз тілін оқытудың сыныптарға жіктелген жалпы мақсаттары ұсынылады.

9. "Тыңдалым", "Айтылым", "Оқылым" және "Жазылым" бөлімдерінде оқу мақсаттары шет тілін меңгеру деңгейлерімен корреляцияланған сөйлеу әрекетінің түрлері француз тілін оқыту нәтижесіне бағыттталып белгіленеді (10 – сынып В1.1, 11-сынып - В1.2).

10. "Француз тілін қолдану" тарауында білім алушы француз тілінің лексико-грамматикалық, синтаксистік құрылымдарын сөйлеу кезінде қажетті білім деңгейіне сәйкес дұрыс қолдану талаптарымен танысады.

11. 10-сыныпқа арналған "Шетел тілі (екінші). Француз тілі" оқу пәнінің базалық мазмұны: (В1.1 деңгейі)

12. Мәдениетаралық-коммуникативтік аспект:

1) шетелдік мәдениет өкілдерімен әлеуметтік-мәдени деңгейде қарым-қатынас;

2) ұзақ талқылаулардың негізгі мазмұнын түсіну, өз пікірін білдіру немесе достық әңгімеде басқалардан сұхбат алу, қарапайым тілдің көп мөлшерін жеткілікті түрде еркін қолдану өмірде туындайтын қалыпты емес жағдайларды шешу, кез келген дерлік ойды білдіруді білдіреді;

- 3) таныс тақырып бойынша әңгімеге дайындықсыз қатысу;
- 4) шағым беру;
- 5) сұхбатта/кеңес беруде бастамашылық көрсету;
- 6) таныс немесе қызықты тақырыптарға байланысты қарапайым мәтіндер жазу;
- 7) жеке сипаттағы хаттар жазу, оларда өзінің жеке басынан кешкендері мен әсерлері туралы баяндау;

8) аймақтық және мәдени білімнің болуы, қарым-қатынас нормалары мен стереотиптері, француз тілінде сөйлеушілердің ұлттық сипатының ерекшеліктері мен ұлттық менталитетінің ерекшеліктері, олардың нақты тілдік және мәдени ортада қолданылуы;

9) сөйлемдерді құрастыру, оларды мәтінге біріктіру ережелерін білу;

10) әртүрлі коммуникативті функцияларды орындау үшін мәлімдемелерді пайдалану;

11) өзара әрекеттесу схемаларына сәйкес мәлімдемені дәйекті құрастыру.

13. Тәрбиелік аспект:

1) француз тілі мен мәдениетіне деген оң көзқарастың көрінісі;

2) әртүрлі көзқарастарды құрметтеу, толеранттылықтың көрінісі, Отанға деген патриоттық сезім.

14. Жалпыбілімдік аспект:

1) француз тілі арқылы жалпы мәдениетін арттыру, ой-өрісін кеңейту, оқытылатын тілдің елі туралы, жалпы қоршаған әлем туралы білімдерін кеңейту.

15. Дамытушылық аспектісі:

1) тілдік қабілеттерді және тілдік болжамды, сөйлеу тәртібі мәдениетін, француз тілін үйренуге қызығушылықты, тұлғаның жағымды қасиеттерін дамыту: ерік-жігер, есте сақтау қабілеті;

2) берілген параметрлер бойынша тілді меңгерудің тиімділігін қамтамасыз ететін анықтамалық әдебиеттерді, оқытудың заманауи технологияларын пайдалану;

3) өз ойын логикалық және дәйекті түрде жеткізу, жалпы қабылданған тақырыптар бойынша талқылау, коммуникативті сипаттағы стандартты емес жағдайларды шешу;

4) жалпыадамзаттық мәдениетті дамытудағы ұлттық мәдениеттердің (өз және шетелдік) жетістіктері және ана тілі мен мәдениетінің жат мәдениет айнасындағы рөлі туралы кең түсініктердің болуы.

16. Стратегиялық аспект:

1) өз бетінше шетел тілінде қарым-қатынас жасауға қабілетті және дайын қосалқы тілдік тұлғаның негізгі сипаттамаларын меңгеру.

17. 11-сыныпқа арналған "Шетел тілі (екінші). Француз тілі" оқу пәнінің базалық мазмұны:)

18. Мәдениетаралық-коммуникативтік аспект:

1) шетел мәдениетінің өкілдерімен дерлік барлық деңгейде табысты қарым-қатынас;

- 2) ұзақ талқылаулардың негізгі мазмұнын толық түсіну;
- 3) туындаған мәселелер туралы сұрау салу хабарламасын алу;
- 4) сұхбат/консультация процесінде қажетті ақпаратты ұсыну (мысалы, дәрігерге симптомдарыңызды сипаттаңыз);
- 5) бір нәрсенің неліктен проблема туғызатынын түсіндіру;
- 6) әңгіменің, мақаланың сюжетін, әңгіме мазмұнын, пікірталас, деректі фильмді талқылау;
- 7) өз көзқарасын білдіру және бірқатар нақтылау сұрақтарына жауап беру;
- 8) алдын ала дайындалған әңгіме жүргізу, қолда бар ақпаратты тексеру және бекіту, әңгіме құрастыру, істің қалай орындалғаны, нақты нұсқаулар беру;
- 9) мүдделілік саласына жататын ішкі және тұрмыстық емес мәселелер бойынша жинақталған деректі ақпаратпен айтарлықтай сенімді алмасу;
- 10) қызықтыратын тақырыптар бойынша шағын қарапайым эссе жазу;
- 11) аймақтық және мәдени білімнің болуы, қарым-қатынас нормалары мен стереотиптерді, ұлттық сипаттағы ерекшеліктері мен ұлттық ерекшеліктерін білу.
- 12) сөйлемдерді құру, оларды мәтінге біріктіру ережелерін білу;
- 13) әртүрлі коммуникативті функцияларды орындау үшін мәлімдемелерді еркін және бейсаналық пайдалану;
- 14) сызбалық өзара әрекеттесулерге сәйкес мәлімдемелерді тізбектей құрастыру.

19. Тәрбиелік аспект:

- 1) француз тілі мен мәдениетіне деген оң көзқарастың көрінісі;
- 2) әртүрлі көзқарастарды құрметтеу, толеранттылық пен Отанға деген патриоттық сезімнің көрінісі.

20. Жалпыбілімділік аспект:

- 1) француз тілі арқылы жалпы мәдениетін арттыру, ой-өрісін кеңейту, оқытылатын тілдің елі, жалпы қоршаған әлем туралы білімдерін кеңейту.

21. Дамытушылық аспектсі:

- 1) тілдік қабілеттерді және тілдік болжамды, сөйлеу тәртібі мәдениетін, француз тілін үйренуге қызығушылықты, тұлғаның жағымды қасиеттерін дамыту: ерік-жігер, есте сақтау;

2) берілген параметрлер бойынша тілді меңгерудің тиімділігін қамтамасыз ететін анықтамалық әдебиеттерді, заманауи оқыту технологияларын пайдалану;

3) өз ойын логикалық және дәйекті түрде жеткізу, жалпы қабылданған тақырыптарды талқылау, коммуникативті сипаттағы стандартты емес жағдайларды шешу;

4) ұлттық мәдениеттердің (отандық және шетелдік) адамзат мәдениетінің дамуындағы жетістіктері және ана тілі мен мәдениетінің шетел мәдениетінің айнасындағы рөлі туралы кең түсініктердің болуы.

22. Стратегиялық аспект:

1) өз бетінше шетел тілінде қарым-қатынас жасауға қабілетті және дайын қосалқы тілдік тұлғаның негізгі сипаттамаларын меңгеру.

2-параграф. Оқу мақсаттарының жүйесі

13. Бағдарламада оқу мақсаттары кодпен белгіленген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші сан бөлімнің ретін, үшінші және төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 1.1.2.1 кодында: "1" – сынып, "1" – бөлім, "2.1" – оқу мақсатының реттік нөмірі.

14. Оқу мақсаттарының жүйесі:

1-бөлім. Тыңдалым (Compréhension de l’oral):

Білім алушылар білуге тиісті:	
10- сынып	11 - сынып
B1.1	B1.2
10.1.1 мектепте, демалыста және т.б. жерлерде қолданылатын белгілі тақырыптардағы әдебиеттік нормаларға сәйкес нақты айтылған пікірлердің негізгі ережелерін түсіну	11.1.1 кәсіптік салада қолданылатын белгілі тақырыптардағы әдебиеттік нормаларға сәйкес нақты айтылған пікірлердің негізгі ережелерін түсіну
10.1.2 оқумен байланысты күнделікті сұрақтар және тақырыптар туралы қарапайым ақпараттық хабарламалардың негізгі ойын және нақты бөлшектерін айқын және таныс айтылыммен жеткізгенде түсіну	11.1.2 кәсіби қызметпен күнделікті сұрақтар және тақырыптар туралы қарапайым ақпараттық хабарламалардың негізгі ойын және нақты бөлшектерін айқын және таныс айтылыммен жеткізгенде түсіну
10.1.3 айқын әдеби тілде айтылған жағдайда жалпылама ұзақ жүргізілген пікірталастың негізгі сәттерін бақылап отыру	11.1.3 айқын әдеби тілде айтылған жағдайда жалпылама ұзақ жүргізілген пікірталастың негізгі сәттерін бақылап отыру
10.1.4 баяндама пәні таныс, ал баяндаманың өзі қарапайым және нақты құрылымды болған жағдайда оқу тақырыбына байланысты дәріс немесе әңгімені түсіну	11.1.4 баяндама пәні таныс, ал баяндаманың өзі қарапайым және нақты құрылымды болған жағдайда оқу және кәсіби тақырыпқа байланысты дәріс немесе әңгімені түсіну
10.1.5 баяу, нақты нормативті айтылған жағдайда таныс тақырыптардағы қысқа қарапайым әңгімелерді жалпы түрде түсіну	11.1.5 баяу, нақты нормативті айтылған жағдайда таныс тақырыптардағы қысқа қарапайым әңгімелерді егжей-тегжейлі түсіну
10.1.6 қарапайым техникалық ақпаратты түсіну, мысалы, күнделікті қолданылатын құрылғыларды пайдалану ережелері	11.1.6 техникалық сипаттағы нақты нұсқаулықтарды түсіну
10.1.7 радио арқылы берілген ақпарат мәліметтерінің негізгі ойын және таспаға жазылған таныс тақырыптардағы қарапайым мәтіндерді баяу және нақты айтылған жағдайда түсіну	11.1.7 радиодан берілген немесе таспаға жазылған қызықтыратын тақырыптағы ақпараттың басым бөлігін баяу және нақты нормативті айтылған жағдайда түсіну

10.1.8 қызықтыратын тақырыптардағы телевидениялық бағдарламалардың басым бөлігін, олар баяу және нақты айтылған жағдайда түсіну, мысалы, сұхбат, қысқа дәрістер	11.1.8 қызықтыратын тақырыптардағы телевидениялық бағдарламалардың басым бөлігін, олар баяу және нақты айтылған жағдайда түсіну, мысалы, сұхбат, қысқа дәрістер, репортаждар
--	---

2-бөлім. Айтылым (Production orale):

Білім алушылар білуге тиісті:	
10-сынып	11-сынып
B1.1	B1.2
10.2.1 өте тез, қарапайым тіл мен өзін қызықтыратын сұрақтардың бірін бір қатар дәйекті тұжырымдамалар ретінде сипаттай білу	11.2.1 өте тез, қарапайым тіл мен өзін қызықтыратын сұрақтардың бірін бір қатар дәйекті тұжырымдамалар ретінде сипаттай білу
10.2.2 таныс, қызықтыратын тақырыптарды, өзінің тәжірибесін, сонымен қатар осы тәжірибеге байланысты өз реакциясын, сезімін қарапайым тілмен сипаттау	11.2.2 өте тезбір оқиғаны сипаттау немесе бірқатар дәйекті тұжырымдамалар ретінде кітап немесе кітаптың сюжетін айту және оған деген өз реакциясын сипаттау
10.2.3 дәлелдемелерді ойын қадағалауды қиынға соқпайтындай етіп құру	11.2.3 жалпы және оқу тақырыптарына байланысты өзінің көзқарасын түсіндіру, негіздеу және әңгімелесушінің көзқарасын бағалау
10.2.4 бір оқиғаның себептерін қысқаша сипаттау және бір мәселені, жоспар және әрекетті шешудің түрлі нұсқалары туралы түсіндірме беру	11.2.4 бір оқиғаның себептерін егжей-тегжейлі түсіндіру және бір мәселені, жоспар және әрекетті шешудің түрлі нұсқалары туралы түсіндірме беру
10.2.5 тұрмыстық және оқу салалары бойынша қысқаша, дайындалған екпін түсіруі мен интонациясына қарамай түсінуге болатын хабарландырулар жасау	11.2.5 оқу және кәсіби салалар бойынша қысқаша, дайындалған екпін түсіруі мен интонациясына қарамай түсінуге болатын хабарландырулар жасау
10.2.6 басынан бастап ойын толық түсініп отыруға болатын және негізгі ережелері анық түсіндірілген, таныс тақырып бойынша алдын-ала дайындалған қарапайым баяндама әзірлеу	11.2.6 басынан бастап ойын толық түсініп отыруға болатын және негізгі ережелері анық түсіндірілген, таныс тақырып бойынша алдын-ала дайындалған кең көлемдегі баяндама әзірлеу
10.2.7 өзінің баяндамасы бойынша бірқатар сұрақтарға жауап беру, егер сұрақ жылдам айтылған жағдайда сұрақтықайта-қайта қайталауды өтіну	11.2.7 өзінің баяндамасы бойынша бірқатар сұрақтарға жауап беру, егер сұрақ жылдам айтылған жағдайда сұрақты қайта-қайта қайталауды өтіну
10.2.8 өз тәжірибесіне деген сезімі мен реакциясын қарапайым байланысқан мәтін ретінде құрастыра отырып өз тәжірибесін сипаттау	11.2.8 өз тәжірибесіне деген сезімі мен реакциясын күрделі байланысқан мәтін ретінде құрастыра отырып өз тәжірибесін сипаттау

3-бөлім. Оқылым (Compréhension des écrits):

Білім алушылар білуге тиісті:	
10-сынып	11-сынып
B1.1	B1.2

10.3.1 қызықтыратын тақырыптағы нақты мәліметтері бар қарапайым мәтіндерді оқу және оны жеткілікті деңгейде түсіну	11.3.1 қызықтыратын тақырыптағы нақты мәліметтері бар қарапайым мәтіндерді жеткілікті деңгейде түсіну
10.3.2 бір-бірімен тұрақты жеке хат жазысу барысында мүмкіндік беру шегінде сипатталған оқиғалар, сезімдер мен тілектердің сипаттамасын түсіну	11.3.2 бір-бірімен тұрақты жеке хат жазысу барысында мүмкіндік беру шегінде сипатталған оқиғалар, сезімдер мен тілектердің сипаттамасын түсіну
10.3.3 қажетті ақпаратты табу үшін көлемді мәтінді қарастыру, сонымен қатар нақты тапсырманы орындау үшін мәтіннің әр бөлігінен ақпаратты жинау	11.3.3 қажетті ақпаратты табу үшін үлкен көлемді мәтінді қарастыру, сонымен қатар нақты тапсырманы орындау үшін мәтіннің әр бөлігінен немесе әртүрлі мәтіндерден ақпарат жинау
10.3.4 күнделікті жазбаша материалдан өзекті мәселені табу және түсіну, мысалы, хаттардан, брошюралардан және қысқаша ресми құжаттардан	11.3.4 жалпы таныс емес және оқу тақырыптары бойынша көркем және көркем емес ұзақ мәтіндерді оқу
10.3.5 белгілі бір көзқарасты дәлелдеуге бағытталған мәтіндердегі негізгі қорытынды ойларды түсіну	11.3.5 мәтінде қозғалып отырған тақырыптың тұжырымдама тізбегін түсіну
10.3.6 таныс тақырыптағы газет мақаласының негізгі тұжырымдамасын анықтау	11.3.6 таныс тақырыптағы әртүрлі типтегі газет мақалаларының негізгі тұжырымдамасын анықтау
10.3.7 қарапайым тілде жазылған ережелерді түсіну, мысалы қауіпсіздік ережелері	11.3.7 құрылғыларды қолдану бойынша жазылған қарапайым нұсқаулықтарды түсіну
10.3.8 мағанасын тексеру және түсінікті кеңейту үшін кейбір таныс емес қағаз және цифрлы ресурстарды қолдану	11.3.8 мағанасын тексеру және түсінікті кеңейту үшін кейбір таныс емес қағаз және цифрлы ресурстарды қолдану
10.3.9 жалпы және оқу тақырыптары бойынша қысқа мәтіндерде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтау	11.3.9 жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ мәтіндерде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтау

4-бөлім. Жазылым (Production écrite):

Білім алушылар білуге тиісті:	
10 - сынып	11 - сынып
V1.1	V1.2
10.4.1 жекелеген қысқа элементтерін бір жерге жинақтап қызықты сұрақтарымен және көп таныстар тобына сәйкес қарапайым байланысқан мәтін жазу	11.4.1 жекелеген қысқа элементтерін бір жерге жинақтап қызықты сұрақтарымен және көп таныстар тобына сәйкес қарапайым байланысқан мәтін жазу
10.4.2 қызықты, таныс сұрақтар бойынша қарапайым, нақты сипаттама жасау	11.4.2 өз сезімдері мен оған әсері туралы қарапайым байланысқан мәтін құрастыр, өзінің тәжірибесін сипаттау
10.4.3 қызықтыратын тақырып бойынша қарапайым қысқа эссе жазу	11.4.3 іс-әрекет аясында жүрген таныстарының күнделікті өмірі, әлеуметтік сұрақтар, жинақталған нақты ақпарат бойынша өзінің еркін білдірілген пікірін хабарлау және жинақтау

10.4.4 жеке хат, жазбахат, нені негізгі санайтынын айтып ақпарат сұрап хат жазу	11.4.4 жеке хат, жазбахат, нені негізгі санайтынын айтып ақпарат сұрап хат жазу хат жазу
10.4.5 өз сезімдері мен оған әсері туралы өз тәжірибесін сипаттайтын хат жазу	11.4.5 мәдениетке қатысты музыка, фильмдерге байланысты абстракті тақырыптар бойынша өз ойларын және жаңалықтар туралы жеке хат жазу
10.4.6 проблеманы айқындайтын, түсіндіретін, сұрақ келтірілген хабарлама жазу	11.4.6 қысқа маңызды ақпарат туралы достарына, мұғаліміне, қызмет көрсетушілерге жазбахат жазу немесе нені маңызды деп есептейтінін жазады
10.4.7 қызықты тақырып туралы ауызша айтып тұруы бойынша кейін қолдануға болатын нақты жазбахат жазады	11.4.7 нормативтік диалектіде нақты айтылған, қарапайым сөйлеу тілінде, таныс тақырыпқа жазылған қарапайым дәрістер барысында негізгі кезеңдерді тізімдеп жазбахат жазады
10.4.8 мәтін құрылымын тұжырымдауды пайдаланып қысқаша хаттардан үзінділерді қайта қарапайым тілмен жазу	11.4.8 мәтін құрылымын тұжырымдауды пайдаланып түрлі көлемдегі қысқаша хаттардан үзінділерді қайта қарапайым ілмен жазу
10.4.9 тарихи оқиғаны жазбаша айтып шығу	11.4.9 тарихи оқиғаны жазбаша айтып шығу

5-бөлім. Француз тілін қолдану (Utilisation de la langue):

Білім алушылар білуге тиісті:	
10-сынып	11-сынып
B1.1	B1.2
10.5.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптары, сонымен қатар таныс емес тақырыптар бойынша абстрактілі құрамды зат есімді және күрделі атаулық топтарды қолдану	11.5.1 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары, сонымен қатар таныс емес тақырыптар бойынша абстрактілі құрамды зат есімді және күрделі атаулық топтарды қолдану
10.5.2 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша саналатын және саналмайтын зат есімдер үшін түрлі сандық сын есімдерді қолдану	11.5.2 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша саналатын және саналмайтын зат есімдер үшін түрлі сандық сын есімдерді қолдану
10.5.3 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша есімшелер және шырайлар ретінде түрлі күрделі сын есімдерді және жай сын есімдерді қолдану	11.5.3 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша көмегімен салыстырмалы құрылым жасауға болатын есімшелер ретінде күрделі сын есімдерді және жай сын есімдерді қолдану
10.5.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша предетерминатив рөлінде синонимдерді, антонимдерді және басқа да қызметтік сөздерді қолдану	11.5.4 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша анықтауыш және болжауыш сөздерді қолдану
10.5.5 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістіктің түрлі уақыттық және модальды түрлерін қамтитын сұрақтарды қолдану	11.5.5 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша әр түрлі сұрақтарды қолдану

10.5.6 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша есімдікті, опбелгісіз есімдігімен және сандық есімдіктермен бірге қолдану	11.5.6 таныс және ішінара таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша қатысымдық, көрсетімдік, белгісіз және сандық есімдіктерді және рефлексивтік есімдіктің көп бөлігін қолдану
10.5.7 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша жай аяқталған формасының әртүрімен бірге мезгіл пысықтауыш және мекен пысықтауышты қолдану	11.5.7 таныс және ішінара таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойыншамезгіл пысықтауыш және мекен пысықтауышпен және бірқатар ырықсыз түрімен бірге жай аяқталған формасын қолдану
10.5.8 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ырықсыз етіспен бірге келер шақ түрлерін қолдану	11.5.8 таныс және ішінара таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша ырықсыз етіспен бірге келер шақ түрлерін қолдану
10.5.9 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша белсенді және ырықсыз осы және өткен қарапайым формалары түрлерін түрлендіріп және сипаттама және төлеу сөзде соңғы аяқталған формасын қолдану	11.5.9 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша белсенді және ырықсыз осы және өткен қарапайым формалары түрлерін түрлендіріп және баяндау және төлеу сөзде соңғы аяқталған формасын қолдану
10.5.10 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша осы үздіксіз шақты және өткен үздіксіз шақ түрлерін, соның ішінде үздіксіз өсетін ырықсыз форма түрлерін қолдану	11.5.10 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша осы үздіксіз шақты және өткен үздіксіз шақ түрлерін, соның ішінде үздіксіз өсетін ырықсыз форма түрлерін қолдану
10.5.11 таныс және ішінара таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша өтініш, сұрақтар мен команда үшін оның ішінде жанама және жапсарлас сұрақтарда ұсынылған тілдік нормаларды артығымен түрлендіріп қолдану	11.5.11 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойыншаөтініш, сұрақтар мен команда үшін оның ішінде жанама сұрақтарда тілдік формаларды қолдану
10.5.12 таныс және ішінара таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойыншаүстеу құрылымын дұрыс және дұрыс емес үстеулермен салыстырмалы деңгейде артығымен түрлендіріп қолдану, алдын ала вербальді түрде қолдану	11.5.12 таныс және таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойыншаүстеу құрылымын дұрыс және дұрыс емес үстеулермен салыстырмалы деңгейде артығымен түрлендіріп қолдану, алдын ала вербальді түрде қолдану
10.5.13 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойыншаөтініш және сын білдіру үшін осы және өткен шақты білдірумен әр түрлі модальды формаларды қолдану	11.5.13 таныс және ішінара таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойыншаөтініш және сын білдіру үшінөткен шақ модалді формасының түрлі қызметтеріне арналған модалді форманы қолдану
10.5.14 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша зат есім мен сын есімнің алдында және географиялық атаулардың алдында көмекші сөздерді қолдану	11.5.14 таныс және ішінара таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша зат есім мен сын есімнің алдында көмекші сөздерді артығымен түрлендіріп қолдану
10.5.15 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістік пен сын есімнен кейін инфинитив түрін қолдану, етістіктен туған зат есім түрін қолдану,	11.5.15 жалпы таныс және оқу тақырыптары бойынша етістіктік инфинитив түрін қолдану, етістіктен туған зат есім түрін қолдану, мақсат, жағдай, іс-әрекет

шартты рай түрлерін қолдану және фразалық етістіктерді қолдана бастау	бағыныңғы құрмалас сөйлемді, фразалық етістікті қолдану
10.5.16 таныс жалпы және оқу тақырыптарды түсіндіргенде SI шартты бағыныңқымен бірге түрлі жалғаулықтарды қолдану	11.5.16 жалпы таныс және оқу тақырыптарды түсіндіргенде SI шартты бағыныңқымен бірге инфинитивтікұрылымды (күрделі толықтауыш, күрделі бастауыш) қолдану, сөйлемде есімшелі конструкцияларды, жақсыз конструкциялардықолдану
10.5.17 таныс жалпы және оқу тақырыптар бойынша қарым-қатынас процесінде етістіктің ашық рай және шартты райын белсендендіру	11.5.17 таныс және ішінара таныс емес жалпы және оқу тақырыптар бойынша қатысымдық бағыныңқы сөйлем, етістіктің ашық рай және шартты райын қолдану

14. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

15. Осы оқу бағдарламасы Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Шетел тілі (екінші). Француз тілі" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асырудың ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес іске асырылады.

3-параграф. Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Шетел тілі (екінші). Француз тілі" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

10 - сынып (B1.1):

Білім алушылар білуге тиісті:		
Тақырыптар	Бөлімдер	Оқу мақсаты
1-тоқсан		
	Тыңдалым	10.1.1 мектепте, демалыста және т.б. жерлерде қолданылатын белгілі тақырыптардағы әдебиеттік нормаларға сәйкес нақты айтылған пікірлердің негізгі ережелерін түсіну; 10.1.3 айқын әдеби тілде айтылған жағдайда жалпылама ұзақ жүргізілгенпікірталастың негізгі сәттерін бақылап отыру; 10.1.5 баяу, нақты нормативті айтылғанжағдайда таныс тақырыптардағы қысқа қарапайым әңгімелерді жалпы түрде түсіну; 10.1.8 қызықтыратын тақырыптардағы телевидениялық бағдарламалардың басым бөлігін, олар баяу және нақты айтылған жағдайда түсіну, мысалы, сұхбат, қысқа дәрістер

<p>1. Мемлекет табысы -әлеуметтік кепілдік :</p> <p>1.1 Әлеуметтік қорғалу және кепілдік</p> <p>1.2 Белсенді азаматтық ұстаным</p>	<p>Айтылым</p>	<p>10.2.2 таныс, қызықтыратын тақырыптарды, өзінің тәжірибесін, сонымен қатар осы тәжірибеге байланысты өз реакциясын, сезімін қарапайым тілмен сипаттау;</p> <p>10.2.3 дәлелдемелерді ойын қадағалауды қиынға соқпайтындай етіп құру;</p> <p>10.2.5 тұрмыстық және оқу салалары бойынша қысқаша, дайындалған екіпін түсіруі мен интонациясына қарамай түсінуге болатын хабарландырулар жасау;</p> <p>10.2.8 өз тәжірибесіне деген сезімі мен реакциясын қарапайым байланысқан мәтін ретінде құрастыра отырып өз тәжірибесін сипаттау</p>
	<p>Оқылым</p>	<p>10.3.1 қызықтыратын тақырыптағы нақты мәліметтері бар қарапайым мәтіндерді оқу және оны жеткілікті деңгейде түсіну;</p> <p>10.3.3 қажетті ақпаратты табу үшін көлемді мәтінді қарастыру, сонымен қатар нақты тапсырманы орындау үшін мәтіннің әр бөлігінен ақпаратты жинау;</p> <p>10.3.5 белгілі бір көзқарасты дәлелдеуге бағытталған мәтіндердегі негізгі қорытынды ойларды түсіну;</p> <p>10.3.6 таныс тақырыптағы газет мақаласының негізгі тұжырымдамасын анықтау;</p> <p>10.3.9 жалпы және оқу тақырыптары бойынша қысқа мәтіндерде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтау</p>
	<p>Жазылым</p>	<p>10.4.2 қызықты, таныс сұрақтар бойынша қарапайым, нақты сипаттама жасау;</p> <p>10.4.3 қызықтыратын тақырып бойынша қарапайым қысқа эссе жазу;</p> <p>10.4.6 проблеманы айқындайтын, түсіндіретін, сұрақ келтірілген хабарлама жазу;</p> <p>10.4.8 мәтін құрылымын тұжырымдауды пайдаланып</p>

		<p>қысқаша хаттардан үзінділерді қайта қарапайым тілмен жазу</p> <p>10.5.5 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістіктің түрлі уақыттық және модальды түрлерін қамтитын сұрақтарды қолдану;</p> <p>10.5.9 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша белсенді және ырықсыз осы және өткен қарапайым формалары түрлерін түрлендіріп және сипаттама және төлеу сөзде соңғы аяқталған формасын қолдану;</p> <p>10.5.15 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістік пен сын есімнен кейін инфинитив түрін қолдану, етістіктен туған зат есім түрін қолдану, шартты рай түрлерін қолдану және фразалық етістіктерді қолдана бастау;</p> <p>10.5.16 таныс жалпы және оқу тақырыптарды түсіндіргенде SI шартты бағыныңқымен бірге түрлі жалғаулықтарды қолдану</p>
2-тоқсан		
	Тыңдалым	<p>10.1.2 оқумен байланысты күнделікті сұрақтар және тақырыптар туралы қарапайым ақпараттық хабарламалардың негізгі ойын және нақты бөлшектерін айқын және таныс айтылыммен жеткізгендетуіну;</p> <p>10.1.4 баяндама пәні таныс, ал баяндаманың өзі қарапайым және нақты құрылымды болған жағдайда оқу тақырыбына байланысты дәріс немесе әңгімені түсіну;</p> <p>10.1.5 баяу, нақты нормативті айтылған жағдайда таныс тақырыптардағы қысқа қарапайым әңгімелерді жалпы түрде түсіну;</p> <p>10.1.6 қарапайым техникалық ақпаратты түсіну, мысалы, күнделікті қолданылатын құрылғыларды пайдалану ережелері;</p> <p>10.1.7 радио арқылы берілген ақпарат мәліметтерінің негізгі ойын және таспаға жазылған</p>

<p>2. Кәсібилік: уақыт талабы:</p> <p>2.1 Білім алу - табысқа жол</p> <p>2.2 Болашақ маманның кәсіби сапасы</p>		<p>таныс тақырыптардағы қарапайым мәтіндерді баяу және нақты айтылған жағдайда түсіну;</p>
	Айтылым	<p>10.2.1 өте тез, қарапайым тіл мен өзін қызықтыратын сұрақтардың бірін бір қатар дәйекті тұжырымдамалар ретінде сипаттай білу;</p> <p>10.2.3 дәлелдемелерді ойын қадағалауды қиынға соқпайтындай етіп құру;</p> <p>10.2.4 бір оқиғаның себептерін қысқаша сипаттау және бір мәселені, жоспар және әрекетті шешудің түрлі нұсқалары туралы түсіндірме беру;</p> <p>10.2.6 басынан бастап ойын толық түсініп отыруға болатын және негізгі ережелері анық түсіндірілген, таныс тақырып бойынша алдын-ала дайындалған қарапайым баяндама әзірлеу;</p>
	Оқылым	<p>10.3.1 қызықтыратын тақырыптағы нақты мәліметтері бар қарапайым мәтіндерді оқу және оны жеткілікті деңгейде түсіну;</p> <p>10.3.2 бір-бірімен тұрақты жеке хат жазысу барысында мүмкіндік беру шегінде сипатталған оқиғалар, сезімдер мен тілектердің сипаттамасын түсіну;</p> <p>10.3.6 таныс тақырыптағы газет мақаласының негізгі тұжырымдамасын анықтау;</p> <p>10.3.7 қарапайым тілде жазылған ережелерді түсіну, мысалы қауіпсіздік ережелері;</p>
	Жазылым	<p>10.4.3 қызықтыратын тақырып бойынша қарапайым қысқа эссе жазу;</p> <p>10.4.4 жеке хат, жазбахат, нені негізгі санайтынын айтып ақпарат сұрап хат жазу;</p> <p>10.4.5 өз сезімдері мен оған әсері туралы өз тәжірибесін сипаттайтын хат жазу;</p> <p>10.4.6 проблеманы айқындайтын, түсіндіретін, сұрақ келтірілген хабарлама жазу;</p> <p>10.4.8 мәтін құрылымын тұжырымдауды пайдаланып</p>

		<p>қысқаша хаттардан үзінділерді қайта қарапайым тілмен жазу; 10.4.9 тарихи оқиғаны жазбаша айтып шығу</p>
	Тілді қолдану	<p>10.5.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптары, сонымен қатар таныс емес тақырыптар бойынша абстрактілі құрамды зат есімді және күрделі атаулық топтарды қолдану; 10.5.2 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша саналатын және саналмайтын зат есімдер үшін түрлі сандық сын есімдерді қолдану; 10.5.3 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша есімшелер және шырайлар ретінде түрлі күрделі сын есімдерді және жай сын есімдерді қолдану; 10.5.7 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша жай аяқталған формасының әртүрімен бірге мезгіл пысықтауыш және мекен пысықтауышты қолдану; 10.5.15 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістік пен сын есімнен кейін инфинитив түрін қолдану, етістіктен туған зат есім түрін қолдану, шартты рай түрлерін қолдану және фразалық етістіктерді қолдана бастау; 10.5.17 таныс жалпы және оқу тақырыптар бойынша қарым-қатынас процесінде етістіктің ашық рай және шартты райын белсендендіру</p>
3-тоқсан		
	Тыңдалым	<p>10.1.3 айқын әдеби тілде айтылған жағдайда жалпылама ұзақ жүргізілген пікірталастың негізгі сәттерін бақылап отыру; 10.1.4 баяндама пәні таныс, ал баяндаманың өзі қарапайым және нақты құрылымды болған жағдайда оқу тақырыбына байланысты дәріс немесе әңгімені түсіну; 10.1.7 радио арқылы берілген ақпарат мәліметтерінің негізгі ойын және таспаға жазылған</p>

<p>3. Көшбасшылық сапаны қалай дамытуға болады?:</p> <p>3.1 Жастардың бос уақытын ұйымдастыру</p> <p>3.2 Тұлғааралық қарым-қатынас. Келіспеушілік жағдайларды шешу</p>		<p>таныс тақырыптардағы қарапайым мәтіндерді баяу және нақты айтылған жағдайда түсіну;</p>
	<p>Айтылым</p>	<p>10.2.1 өте тез, қарапайым тіл мен өзін қызықтыратын сұрақтардың бірін бір қатар дәйекті тұжырымдамалар ретінде сипаттай білу;</p> <p>10.2.3 дәлелдемелерді ойын қадағалауды қиынға соқпайтындай етіп құру;</p> <p>10.2.6 басынан бастап ойын толық түсініп отыруға болатын және негізгі ережелері анық түсіндірілген, таныс тақырып бойынша алдын-ала дайындалған қарапайым баяндама әзірлеу;</p> <p>10.2.8 өз тәжірибесіне деген сезімі мен реакциясын қарапайым байланысқан мәтін ретінде құрастыра отырып өз тәжірибесін сипаттау</p>
	<p>Оқылым</p>	<p>10.3.1 қызықтыратын тақырыптағы нақты мәліметтері бар қарапайым мәтіндерді оқу және оны жеткілікті деңгейде түсіну;</p> <p>10.3.2 бір-бірімен тұрақты жеке хат жазысу барысында мүмкіндік беру шегінде сипатталған оқиғалар, сезімдер мен тілектердің сипаттамасын түсіну;</p> <p>10.3.5 белгілі бір көзқарасты дәлелдеуге бағытталған мәтіндердегі негізгі қорытынды ойларды түсіну;</p> <p>10.3.6 таныс тақырыптағы газет мақаласының негізгі тұжырымдамасын анықтау;</p> <p>10.3.9 жалпы және оқу тақырыптары бойынша қысқа мәтіндерде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтау</p>
<p>Жазылым</p>	<p>10.4.1 жекелеген қысқа элементтерін бір жерге жиақтап қызықты сұрақтарымен және көп таныстар тобына сәйкес қарапайым байланысқан мәтін жазу;</p> <p>10.4.3 қызықтыратын тақырып бойынша қарапайым қысқа эссе жазу;</p>	

		<p>10.4.5 өз сезімдері мен оған әсері туралы өз тәжірибесін сипаттайтын хат жазу;</p> <p>10.4.6 проблеманы айқындайтын, түсіндіретін, сұрақ келтірілген хабарлама жазу;</p>
	Тілді қолдану	<p>10.5.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптары, сонымен қатар таныс емес тақырыптар бойынша абстрактілі құрамды зат есімді және күрделі атаулық топтарды қолдану;</p> <p>10.5.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша предетерминатив рөлінде синонимдерді, антонимдерді және басқа да қызметтік сөздерді қолдану;</p> <p>10.5.6 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша есімдікті, опбелгісіз есімдігімен және сандық есімдіктермен бірге қолдану;</p> <p>10.5.9 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша белсенді және ырықсыз осы және өткен қарапайым формалары түрлерін түрлендіріп және сипаттама және төлеу сөзде соңғы аяқталған формасын қолдану;</p> <p>10.5.11 таныс және ішінара таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша өтініш, сұрақтар мен команда үшін оның ішінде жанама және жапсарлас сұрақтарда ұсынылған тілдік нормаларды артығымен түрлендіріп қолдану;</p> <p>10.5.12 таныс және ішінара таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша үстеу құрылымын дұрыс және дұрыс емес үстеулермен салыстырмалы деңгейде артығымен түрлендіріп қолдану, алдын ала вербальді түрде қолдану;</p> <p>10.5.16 таныс жалпы және оқу тақырыптарды түсіндіргенде SI шартты бағыныңқымен бірге түрлі жалғаулықтарды қолдану</p>
4-тоқсан		
		10.1.3 айқын әдеби тілде айтылған жағдайда жалпылама ұзақ

4. Ғылым мен техника:
 4.1 Қазақстан әлемдік аренада
 4.2 Қазақстан ұлттық экономикасының бәсекеге қабілеттілігі
 4.3 Қазақстан және Францияның саяси жүйесі

Тыңдалым	<p>жүргізілген пікірталастың негізгі сәттерін бақылап отыру;</p> <p>10.1.5 баяу, нақты нормативті айтылған жағдайда таныс тақырыптардағы қысқа қарапайым әңгімелерді жалпы түрде түсіну;</p> <p>10.1.8 қызықтыратын тақырыптардағы телевидениялық бағдарламалардың басым бөлігін, олар баяу және нақты айтылған жағдайда түсіну, мысалы, сұхбат, қысқа дәрістер</p>
Айтылым	<p>10.2.1 өте тез, қарапайым тіл мен өзін қызықтыратын сұрақтардың бірін бір қатар дәйекті тұжырымдамалар ретінде сипаттай білу;</p> <p>10.2.3 дәлелдемелерді ойын қадағалауды қиынға соқпайтындай етіп құру;</p> <p>10.2.4 бір оқиғаның себептерін қысқаша сипаттау және бір мәселені, жоспар және әрекетті шешудің түрлі нұсқалары туралы түсіндірме беру;</p> <p>10.2.6 басынан бастап ойын толық түсініп отыруға болатын және негізгі ережелері анық түсіндірілген, таныс тақырып бойынша алдын-ала дайындалған қарапайым баяндама әзірлеу;</p>
Оқылым	<p>10.3.1 қызықтыратын тақырыптағы нақты мәліметтері бар қарапайым мәтіндерді оқу және оны жеткілікті деңгейде түсіну;</p> <p>10.3.4 күнделікті жазбаша материалдан өзекті мәселені табу және түсіну, мысалы, хаттардан, брошюралардан және қысқаша ресми құжаттардан;</p> <p>10.3.5 белгілі бір көзқарасты дәлелдеуге бағытталған мәтіндердегі негізгі қорытынды ойларды түсіну;</p> <p>10.3.8 мағанасын тексеру және түсінікті кеңейту үшін кейбір таныс емес қағаз және цифрлы ресурстарды қолдану</p>
	<p>10.4.2 қызықты, таныс сұрақтар бойынша қарапайым, нақты сипаттама жасау;</p>

	Жазылым	<p>10.4.3 қызықтыратын тақырып бойынша қарапайым қысқа эссе жазу;</p> <p>10.4.6 проблеманы айқындайтын, түсіндіретін, сұрақ келтірілген хабарлама жазу;</p> <p>10.4.8 мәтін құрылымын тұжырымдауды пайдаланып қысқаша хаттардан үзінділерді қайта қарапайым тілмен жазу</p>
	Тілді қолдану	<p>10.5.1 таныс, жалпы және оқу тақырыптары, сонымен қатар таныс емес тақырыптар бойынша абстрактілі құрамды зат есімді және күрделі атаулық топтарды қолдану;</p> <p>10.5.3 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша есімшелер және шырайлар ретінде түрлі күрделі сын есімдерді және жай сын есімдерді қолдану;</p> <p>10.5.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша предетерминатив рөлінде синонимдерді, антонимдерді және басқа да қызметтік сөздерді қолдану;</p> <p>10.5.6 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша есімдікті, опбелгісіз есімдігімен және сандық есімдіктермен бірге қолдану;</p> <p>10.5.7 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша жай аяқталған формасының әртүрімен бірге мезгіл пысықтауыш және мекен пысықтауышты қолдану;</p> <p>10.5.13 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өтініш және сын білдіру үшін осы және өткен шақты білдірумен әр түрлі модальды формаларды қолдану;</p> <p>10.5.14 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша зат есім мен сын есімнің алдында және географиялық атаулардың алдында көмекші сөздерді қолдану</p>

2)11 – сынып (B1.2):

Білім алушылар білуге тиісті:		
Тақырыптар	Бөлімдер	Оқу мақсаты
1-тоқсан		

	Тыңдалым	<p>11.1.1 кәсіптік салада қолданылатын белгілі тақырыптардағы әдебиеттік нормаларға сәйкес нақты айтылған пікірлердің негізгі ережелерін түсіну;</p> <p>11.1.3 айқын әдеби тілде айтылған жағдайда жалпылама ұзақ жүргізілген пікірталастың негізгі сәттерін бақылап отыру;</p> <p>11.1.4 баяндама пәні таныс, ал баяндаманың өзі қарапайым және нақты құрылымды болған жағдайда оқу және кәсіби тақырыпқа байланысты дәріс немесе әңгімені түсіну;</p> <p>11.1.5 баяу, нақты нормативті айтылған жағдайда таныс тақырыптардағы қысқа қарапайым әңгімелерді егжей-тегжейлі түсіну ;</p>
	Айтылым	<p>11.2.3 жалпы және оқу тақырыптарына байланысты өзінің көзқарасын түсіндіру, негіздеу және әңгімелесушінің көзқарасын бағалау;</p> <p>11.2.4 бір оқиғаның себептерін егжей-тегжейлі түсіндіру және бір мәселені, жоспар және әрекетті шешудің түрлі нұсқалары туралы түсіндірме беру;</p> <p>11.2.6 басынан бастап ойын толық түсініп отыруға болатын және негізгі ережелері анық түсіндірілген, таныс тақырып бойынша алдын-ала дайындалған кең көлемдегі баяндама әзірлеу;</p> <p>11.2.7 өзінің баяндамасы бойынша бірқатар сұрақтарға жауап беру, егер сұрақ жылдам айтылған жағдайда сұрақты қайта-қайта қайталауды өтіну;</p>
1.Мемлекет табысы -әлеуметтік кепілдік –:	Оқылым	<p>11.3.3 қажетті ақпаратты табу үшін үлкен көлемді мәтінді қарастыру, сонымен қатар нақты тапсырманы орындау үшін мәтіннің әр бөлігінен немесе әртүрлі мәтіндерден ақпарат жинау;</p> <p>11.3.5 мәтінде қозғалып отырған тақырыптың тұжырымдама тізбегін түсіну;</p>

<p>1.1 ҚР Конституциясы негізгі заң 1.2 Ұлт денсаулығы – болашақтың табысты негізі. Медициналық сақтандыру</p>		<p>11.3.6 таныс тақырыптағы әртүрлі типтегі газет мақалаларының негізгі тұжырымдамасын анықтау;</p>
	<p>Жазылым</p>	<p>11.4.2 өз сезімдері мен оған әсері туралы қарпайым байланысқан мәтін құрастыр, өзінің тәжірибесін сипаттау; 11.4.3 іс-әрекет аясында жүрген таныстарының күнделікті өмірі, әлеуметтік сұрақтар, жинақталған нақты ақпарат бойынша өзінің еркін білдірілген пікірін хабарлау және жинақтау; 11.4.8 мәтін құрылымын тұжырымдауды пайдаланып түрлі көлемдегі қысқаша хаттардан үзінділерді қайта қарапайым ілмен жазу</p>
	<p>Тілді қолдану</p>	<p>11.5.5 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша әр түрлі сұрақтарды қолдану; 11.5.7 таныс және ішінара таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойыншамезгіл пысықтауыш және мекен пысықтауышпен және бірқатар ырықсыз түрімен бірге жай аяқталған формасын қолдану; 11.5.8 таныс және ішінара таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша ырықсыз етіспен бірге келер шақ түрлерін қолдану; 11.5.10 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша осы үздіксіз шақты және өткен үздіксіз шақ түрлерін, соның ішінде үздіксіз өсетін ырықсыз форма түрлерін қолдану; 11.5.12 таныс және таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойыншаүстеу құрылымын дұрыс және дұрыс емес үстеулермен салыстырмалы деңгейде артығымен түрлендіріп қолдану, алдын ала вербальді түрде қолдану; 11.5.16 жалпы таныс және оқу тақырыптарды түсіндіргенде SI шартты бағыныңқымен бірге инфинитивтікұрылымды (күрделі толықтауыш, күрделі бастауыш) қолдану, сөйлемде есімшелі</p>

		конструкцияларды, жақсыз конструкцияларды қолдану
2-тоқсан		
	Тыңдалым	<p>11.1.1 кәсіптік салада қолданылатын белгілі тақырыптардағы әдебиеттік нормаларға сәйкес нақты айтылған пікірлердің негізгі ережелерін түсіну;</p> <p>11.1.3 айқын әдеби тілде айтылған жағдайда жалпылама ұзақ жүргізілген пікірталастың негізгі сәттерін бақылап отыру;</p> <p>11.1.5 баяу, нақты нормативті айтылған жағдайда таныс тақырыптардағы қысқа қарапайым әңгімелерді егжей-тегжейлі түсіну ;</p> <p>11.1.6 техникалық сипаттағы нақты нұсқаулықтарды түсіну;</p> <p>11.1.7 радиодан берілген немесе таспаға жазылған қызықтыратын тақырыптағы ақпараттың басым бөлігін баяу және нақты нормативті айтылған жағдайда түсіну;</p>
	Айтылым	<p>11.2.1 өте тез, қарапайым тіл мен өзін қызықтыратын сұрақтардың бірін бір қатар дәйекті тұжырымдамалар ретінде сипаттай білу;</p> <p>11.2.3 жалпы және оқу тақырыптарына байланысты өзінің көзқарасын түсіндіру, негіздеу және әңгімелесушінің көзқарасын бағалау;</p> <p>11.2.6 басынан бастап ойын толық түсініп отыруға болатын және негізгі ережелері анық түсіндірілген, таныс тақырып бойынша алдын-ала дайындалған кең көлемдегі баяндама әзірлеу;</p> <p>11.2.8 өз тәжірибесіне деген сезімі мен реакциясын күрделі байланысқан мәтін ретінде құрастыра отырып өз тәжірибесін сипаттау</p>
		11.3.1 қызықтыратын тақырыптағы нақты мәліметтері бар қарапайым мәтіндерді жеткілікті деңгейде түсіну;

<p>2. Кәсібилік – уақыт талабы: 2.1 IT-технологиялар 2.2 Мәдениет диалогі</p>	<p>Оқылым</p>	<p>11.3.3 қажетті ақпаратты табу үшін үлкен көлемді мәтінді қарастыру, сонымен қатар нақты тапсырманы орындау үшін мәтіннің әр бөлігінен немесе әртүрлі мәтіндерден ақпарат жинау; 11.3.4 жалпы таныс емес және оқу тақырыптары бойынша көркем және көркем емес ұзақ мәтіндерді оқу; 11.3.6 таныс тақырыптағы әртүрлі типтегі газет мақалаларының негізгі тұжырымдамасын анықтау; 11.3.7 құрылғыларды қолдану бойынша жазылған қарапайым нұсқаулықтарды түсіну;</p>
	<p>Жазылым</p>	<p>11.4.2 өз сезімдері мен оған әсері туралы қарпайым байланысқан мәтін құрастыр, өзінің тәжірибесін сипаттау; 11.4.3 іс-әрекет аясында жүрген таныстарының күнделікті өмірі, әлеуметтік сұрақтар, жинақталған нақты ақпарат бойынша өзінің еркін білдірілген пікірін хабарлау және жинақтау; 11.4.5 мәдениетке қатысты музыка, фильмдерге байланысты абстракті тақырыптар бойынша өз ойларын және жаңалықтар туралы жеке хат жазу; 11.4.6 қысқа маңызды ақпарат туралы достарына, мұғаліміне, қызмет көрсетушілерге жазбахат жазу немесе нені маңызды деп есептейтінін жазады; 11.4.8 мәтін құрылымын тұжырымдауды пайдаланып түрлі көлемдегі қысқаша хаттардан үзінділерді қайта қарапайым ілмен жазу; 11.4.9 тарихи оқиғаны жазбаша айтып шығу</p>
		<p>11.5.5 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша әр түрлі сұрақтарды қолдану; 11.5.13 таныс және ішінара таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша өтініш және сын білдіру үшін өткен шақ</p>

	Тілді қолдану	<p>модалді формасының түрлі қызметтеріне арналған модалді форманы қолдану;</p> <p>11.5.14 таныс және ішінара таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша зат есім мен сын есімнің алдында көмекші сөздерді артығымен түрлендіріп қолдану;</p> <p>11.5.15 жалпы таныс және оқу тақырыптары бойынша етістіктік инфинитив түрін қолдану, етістіктен туған зат есім түрін қолдану, мақсат, жағдай, іс-әрекет бағыныңғы құрмалас сөйлемді, фразалық етістікті қолдану;</p> <p>11.5.17 таныс және ішінара таныс емес жалпы және оқу тақырыптар бойынша қатысымдық бағыныңқы сөйлем, етістіктің ашық рай және шартты райын қолдану</p>
3- тоқсан		
	Тыңдалым	<p>11.1.1 кәсіптік салада қолданылатын белгілі тақырыптардағы әдебиеттік нормаларға сәйкес нақты айтылған пікірлердің негізгі ережелерін түсіну;</p> <p>11.1.3 айқын әдеби тілде айтылған жағдайда жалпылама ұзақ жүргізілген пікірталастың негізгі сәттерін бақылап отыру;</p> <p>11.1.4 баяндама пәні таныс, ал баяндаманың өзі қарапайым және нақты құрылымды болған жағдайда оқу және кәсіби тақырыпқа байланысты дәріс немесе әңгімені түсіну;</p> <p>11.1.8 қызықтыратын тақырыптардағы телевидениялық бағдарламалардың басым бөлігін, олар баяу және нақты айтылған жағдайда түсіну, мысалы, сұхбат, қысқа дәрістер, репортаждар</p> <p>11.2.1 өте тез, қарапайым тіл мен өзін қызықтыратын сұрақтардың бірін бір қатар дәйекті тұжырымдамалар ретінде сипаттай білу;</p> <p>11.2.2 өте тезбір оқиғаны сипаттау немесе бірқатар дәйекті тұжырымдамалар ретінде кітап немесе кітаптың сюжетін айту</p>

	Айтылым	<p>және оған деген өз реакциясын сипаттау;</p> <p>11.2.3 жалпы және оқу тақырыптарына байланысты өзінің көзқарасын түсіндіру, негіздеу және әңгімелесушінің көзқарасын бағалау;</p> <p>11.2.4 бір оқиғаның себептерін егжей-тегжейлі түсіндіру және бір мәселені, жоспар және әрекетті шешудің түрлі нұсқалары туралы түсіндірме беру;</p> <p>11.2.5 оқу және кәсіби салалар бойынша қысқаша, дайындалған екпін түсіруі мен интонациясына қарамай түсінуге болатын хабарландырулар жасау;</p> <p>11.2.6 басынан бастап ойын толық түсініп отыруға болатын және негізгі ережелері анық түсіндірілген, таныс тақырып бойынша алдын-ала дайындалған кең көлемдегі баяндама әзірлеу;</p> <p>11.2.7 өзінің баяндамасы бойынша бірқатар сұрақтарға жауап беру, егер сұрақ жылдам айтылған жағдайда сұрақты қайта-қайта қайталауды өтіну;</p>
<p>3. Көшбасшылық сапаны қалай дамытуға болады?:</p> <p>3.1 Пікірталас. Диспут. Көпшілік алдындағы сөйлеу</p> <p>3.2 Заманауи жастардың өзін-өзі оқытуы және өзін-өзі дамытуы.</p> <p>3.3 Қазақстандық патриоттық сезім, жастардың құқығы мен міндеті.</p>	Оқылым	<p>11.3.2 бір-бірімен тұрақты жеке хат жазысу барысында мүмкіндік беру шегінде сипатталған оқиғалар, сезімдер мен тілектердің сипаттамасын түсіну;</p> <p>11.3.3 қажетті ақпаратты табу үшін үлкен көлемді мәтінді қарастыру, сонымен қатар нақты тапсырманы орындау үшін мәтіннің әр бөлігінен немесе әртүрлі мәтіндерден ақпарат жинау;</p> <p>11.3.5 мәтінде қозғалып отырған тақырыптың тұжырымдама тізбегін түсіну;</p> <p>11.3.6 таныс тақырыптағы әртүрлі типтегі газет мақалаларының негізгі тұжырымдамасын анықтау;</p> <p>11.3.9 жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ мәтіндерде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтау</p>
		11.4.2 өз сезімдері мен оған әсері туралы қарпайым байланысқан

	Жазылым	<p>мәтін құрастыр, өзінің тәжірибесін сипаттау;</p> <p>11.4.3 іс-әрекет аясында жүрген таныстарының күнделікті өмірі, әлеуметтік сұрақтар, жинақталған нақты ақпарат бойынша өзінің еркін білдірілген пікірін хабарлау және жинақтау;</p> <p>11.4.6 қысқа маңызды ақпарат туралы достарына, мұғаліміне, қызмет көрсетушілерге жазбахат жазу немесе нені маңызды деп есептейтінін жазады;</p> <p>11.4.8 мәтін құрылымын тұжырымдауды пайдаланып түрлі көлемдегі қысқаша хаттардан үзінділерді қайта қарапайым ілмен жазу;</p> <p>11.4.9 тарихи оқиғаны жазбаша айтып шығу</p>
	Тілді қолдану	<p>11.5.1 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары, сонымен қатар таныс емес тақырыптар бойынша абстрактілі құрамды зат есімді және күрделі атаулық топтарды қолдану;</p> <p>11.5.3 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша көмегімен салыстырмалы құрылым жасауға болатын есімшелер ретінде күрделі сын есімдерді және жай сын есімдерді қолдану;</p> <p>11.5.8 таныс және ішінара таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша ырықсыз етіспен бірге келер шақ түрлерін қолдану;</p> <p>11.5.13 таныс және ішінара таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша өтініш және сын білдіру үшін өткен шақ модалді формасының түрлі қызметтеріне арналған модалді форманы қолдану</p>
4-тоқсан		
		<p>11.1.1 кәсіптік салада қолданылатын белгілі тақырыптардағы әдебиеттік нормаларға сәйкес нақты айтылған пікірлердің негізгі ережелерін түсіну;</p> <p>11.1.3 айқын әдеби тілде айтылған жағдайда жалпылама ұзақ</p>

Тыңдалым		<p>жүргізілген пікірталастың негізгі сәттерін бақылап отыру;</p> <p>11.1.5 баяу, нақты нормативті айтылған жағдайда таныс тақырыптардағы қысқа қарапайым әңгімелерді егжей-тегжейлі түсіну ;</p> <p>11.1.7 радиодан берілген немесе таспаға жазылған қызықтыратын тақырыптағы ақпараттың басым бөлігін баяу және нақты нормативті айтылған жағдайда түсіну;</p> <p>11.1.8 қызықтыратын тақырыптардағы телевидениялық бағдарламалардың басым бөлігін, олар баяу және нақты айтылған жағдайда түсіну, мысалы, сұхбат, қысқа дәрістер, репортаждар</p>
Айтылым		<p>11.2.1 өте тез, қарапайым тіл мен өзін қызықтыратын сұрақтардың бірін бір қатар дәйекті тұжырымдамалар ретінде сипаттай білу;</p> <p>11.2.3 жалпы және оқу тақырыптарына байланысты өзінің көзқарасын түсіндіру, негіздеу және әңгімелесушінің көзқарасын бағалау;</p> <p>11.2.5 оқу және кәсіби салалар бойынша қысқаша, дайындалған екпін түсіруі мен интонациясына қарамай түсінуге болатын хабарландырулар жасау;</p> <p>11.2.6 басынан бастап ойын толық түсініп отыруға болатын және негізгі ережелері анық түсіндірілген, таныс тақырып бойынша алдын-ала дайындалған кең көлемдегі баяндама әзірлеу;</p>
Оқылым		<p>11.3.1 қызықтыратын тақырыптағы нақты мәліметтері бар қарапайым мәтіндерді жеткілікті деңгейде түсіну;</p> <p>11.3.3 қажетті ақпаратты табу үшін үлкен көлемді мәтінді қарастыру, сонымен қатар нақты тапсырманы орындау үшін мәтіннің әр бөлігінен немесе әртүрлі мәтіндерден ақпарат жинау;</p>

<p>4. Еліміздің экономика және бәсекеге қабілеттілігі: 4.1 Қазақстан мен Францияның дипломатиялық қарым-қатынасы 4.2 Жасыл экономика</p>		<p>11.3.6 таныс тақырыптағы әртүрлі типтегі газет мақалаларының негізгі тұжырымдамасын анықтау; 11.3.9 жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ мәтіндерде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтау</p>
	<p>Жазылым</p>	<p>11.4.3 іс-әрекет аясында жүрген таныстарының күнделікті өмірі, әлеуметтік сұрақтар, жинақталған нақты ақпарат бойынша өзінің еркін білдірілген пікірін хабарлау және жинақтау; 11.4.5 реферат немесе мәдени тақырыптар бойынша жаңалықтар мен ойлар туралы жеке хаттар жазу: музыка, фильмдер; 11.4.6 қысқа маңызды ақпарат туралы достарына, мұғаліміне, қызмет көрсетушілерге жазбахат жазу немесе нені маңызды деп есептейтінін жазады; 11.4.7 нормативтік диалектіде нақты айтылған, қарапайым сөйлеу тілінде, таныс тақырыпқа жазылған қарапайым дәрістер барысында негізгі кезеңдерді тізімдеп жазбахат жазады; 11.4.8 мәтін құрылымын тұжырымдауды пайдаланып түрлі көлемдегі қысқаша хаттардан үзінділерді қайта қарапайым ілмен жазу; 11.4.9 тарихи оқиғаны жазбаша айтып шығу</p>
	<p>Тілді қолдану</p>	<p>11.5.1 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары, сонымен қатар таныс емес тақырыптар бойынша абстрактілі құрамды зат есімді және күрделі атаулық топтарды қолдану; 11.5.12 таныс және таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша үстеу құрылымын дұрыс және дұрыс емес үстеулермен салыстырмалы деңгейде артығымен түрлендіріп қолдану, алдын ала вербальді түрде қолдану; 11.5.13 таныс және ішінара таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша өтініш</p>

	және сын білдіру үшінөткен шак модалді формасының түрлі қызметтеріне арналған модалді форманы қолдану; 11.5.14 таныс және ішінара таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша зат есім мен сын есімнің алдында көмекші сөздерді артығымен түрлендіріп қолдану;
--	---

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
26-қосымша
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы "16" қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
124-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Шет тілі (екінші). Ағылшын тілі" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. Пәндік бағдарламалардың айрықша ерекшелігі – олар тек пәндік білімді ғана емес, сонымен қатар кең ауқымды дағдыларды қалыптастыруға бағытталған. Оқу мақсаттарының жүйесі келесі негізгі құндылықтарға негізделген: қазақстандық патриотизм және азаматтық жауапкершілік ынтымақтастықты құрметтеу және шығармашылық ашықтық өмір бойы білім алу. Ағылшын тілінің оқу бағдарламасы оқушыларға әртүрлі аудиториялармен тиімді қарым-қатынас жасау мүмкіндігін қамтамасыз етуге бағытталған. Ол бұл мақсатқа мектеп ортасында құрдастарымен, мұғалімдермен және келушілермен өзара әрекеттесу үшін жиі мүмкіндіктер және бейресми және ресми ауызша және жазбаша презентацияларды қамтитын интерактивті

тапсырмалар арқылы қол жеткізеді. Сондай-ақ, онлайн және басқа мәдениеттердің ағылшын тілінде сөйлейтіндермен бетпе-бет сөйлесетін оқушылармен мектептен тыс қарым-қатынасқа баса назар аударылады.

Оқу пәнінің маңыздылығы коммуникация, ғылым, бизнес, туризм және спорт тілі боуымен анықталады. Ағылшын тілін меңгеру:

1) білім алушылардың түрлі өмірлік жағдайларда қатынасқан кезде сенімділіктерін артады;

2) білім алушыларға Қазақстанда және шет елдерде жоғары білім алу мүмкіндігіне жол ашады;

3) білім алушыларға Қазақстанда және шет елдерде кәсіби білім алуын жалғастыруға мүмкіндік береді;

4) білім алушылардың ағылшын тілінде шығарылатын жаңалықтар мен ақпаратқа қол жеткізу мүмкіндіктерін арттырады;

5) білім алушыларға ағылшын тіліндегі әдеби туындылардың түпнұсқасын оқу мүмкіндігін береді;

6) білім алушыларға Қазақстанды өз елінде және шет елдерде таныстыру мүмкіндігін береді;

7) өмір бойы білім алуға, дағдыларды дамытуға, стратегияларды үйренуге және мектепте алған білімді тиімді пайдалануға мүмкіндік береді.

3. "Шетел тілі (екінші). Ағылшын тілі" оқу пәні бойынша оқу бағдарламасы білім алушылардың негізгі мектепті аяқтағанда B1 деңгейінде тілдік дағдыларын:

1) талдау, бағалау және сын тұрғысынан ойлау қабілетін дамытатын түрлі тапсырмалар беру;

2) кең ауқымды ауызша және жазбаша дереккөздермен жұмыс арқылы дамытуға бағытталған;

3) қызықты тақырып арқылы дамиды

2-тарау. "Шетел тілі (екінші). Ағылшын тілі" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф . "Шетел тілі (екінші). Ағылшын тілі" оқу пәнінің мазмұны

4. "Шетел тілі (екінші). Ағылшын тілі" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің ең жоғары мөлшері 10-11 сыныптар үшін:

1) 10-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 72 сағат;

2) 11-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 72 сағат құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің Үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8

қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген Үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. 10-сыныпқа арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) Мазмұны. Топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану; сыныптастарына орынды кері байланыс жасау. Өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу. Өзгелердің кері байланысын бағалау және сындарлы жауап беру; жеке бас оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану. Ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру. Айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру. Оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық хабардарлықты дамыту. Ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану. Сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану.

2) Тыңдалым. Мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі негізгі идеяларды түсіну; жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі дәлелдің арнайы ақпаратын және бөліктерін, оның ішінде саны шектеулі бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын, оның ішінде саны шектеулі оқушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну. Мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесу мәнмәтінінен мағынаны шығару. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты сөйлеушілердің арасындағы көзқарастар мен нақты келісім бойынша деңгей; Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша сөйлесудегі дәлелдің сәйкессіздіктерін анықтау;

3) Айтылым. Ресми және бейресми тілдік тіркеулерді қолдану; жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты ақпаратты алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру. Өзіңіздің және өзгелердің көзқарастарын түсіндіру және нақтылау; жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты саны өсіп келе жатқан сан алуан сөйлеу мәнмәтіндерінде өзгелердің көзқарасын бағалау және түсініктеме беру. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты болжам жасау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу. Өз сөзімен айту және сөйлесуге түзетулер енгізу арқылы сөйлесуді басқару және тілді өзгерті. Жалпы тақырыптар және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптар туралы сөйлесу үшін тиісті пәнге қатысты лексиканы және синтаксисті пайдалану.

4) Оқылым. Қосымша мәтіндердегі негізгі ойларды түсіну; оқушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы, және кейбір бейтаныс тақырыптардағы қосымша мәтіндердегі арнайы ақпаратты түсіну және толық түсіну; Оқушыларға таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығу. Оқушыларға таныс және бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы қосымша мәтіндердің алуан түрін оқу. Оқушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндердегі (оның ішінде кейбір қосымша мәтіндер де бар) мәнмәтіннен мағынаны шығару. Қосымша мәтіндерде оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша автордың пікірі немесе көзқарасы. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде [параграф аралық деңгей] даму заңдылықтары. Мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында өзіне таныс және кейбір бейтаныс сандық немесе баспадан шыққан ресурстардың алуан түрі. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдің сәйкессіздіктері.

5) Жазылым. Мәтін деңгейінде тақырып пен жанрға сәйкес келетін саны өсіп келе жатқан және сан алуын жазбаша жанрларда дұрыс жазылған лексиканы тәуелсіз қолдана отырып, жоспарлау, жазу, редакциялау және оқу. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы саны өсіп келе жатқан жазбаша жанрлардағы сәйкес ресмилік деңгейіне қол жеткізу үшін грамматикалық тұрғыдан дұрыс жазу, стильді қолдану. Мұғалімнің қолдауымен жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына қатысты бірқатар жазбаша жанрларында қатысты логикалық дәлелдер қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту. Жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға бағыт беруші жалғаулықтардың бірнеше түрін пайдалана отырып мәтін ретінде дәлел келтіріп жазу. Бірқатар жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты мәтінді жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен жазу. Әр түрлі функциялар арқылы хат-хабарлардағы жаңалықтар мен сезімдерге қатысты қарым-қатынас жасау және жауап беру. Жазбаша жұмыстардағы мәтіндік деңгейдегі дұрыс дәлдікпен келтірілген пунктуация.

6) Ағылшын тілін қолдану. Түрлі дерексіз күрделі зат есімдерді және күрделі есім фразаларын қолдану; саналатын және саналмайтын зат есімдерге қажетті көптік есімдер және әр түрлі есім фразалар қолдану; әр түрлі күрделі сын есімдер, сын есімдерлі есімше ретінде, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты сын есімдердің деңгейін анықтауда және күшейтудегі салыстырмалы құрылымдар қолдану; анықтаушы сөздердің, сонымен қатар сөз алдында келетін анықтаушы құрылымдардың кең қатарын қолдану; сұрақтардың кең қатары; қатыстық,

сілтеу, белгісіз, есептік есімдіктерді (relative, demonstrative, indefinite, quantitative]of pronouns), сонымен қатар өздік есімдік құрылымдарының (reflexive pronoun structures) кең қатарын қолдану. Perfect continuous формасын, сонымен қатар қарапайым ырықсыз және өздік етістерін (simple perfect active and passive forms), оның ішінде time adverbials so far, lately, all my life" деген мезгілді білдіретін сөздерді (time adverbials) қолдану; төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы шақ, өткен шақ және past perfect шақтың сан алуан түрін орынды қолдану; нақ осы шақты (present continuous) және past continuous-тің өздік және ырықсыз етістерін қолдану. Оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын пайдалану; салыстыру деңгейін білдіретін бірқатар үстеу құрылымдарын дара және күрделі үстеулермен қолдану; етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің алуан түрін қолдану; өткен шақтағы модальды формалардың алуан түрін, оның ішінде must have, can't have, might have-ты өткен оқиға бойынша қорытындыны білдіру үшін қолдану; зат есімдер мен сын есімдердің алдында келетін әр түрлі көмекші сөздерден құралған фразалар қолдану; зат есім мен сын есімнен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді және етістіктерден соң келетін алуан түрлі көмекші сөздерді қолдану. Етістіктер мен сын есімдерге инфинитив формаларын қолдану; бірнеше етістіктер мен көмекші сөздерден кейін герундий формасында қолдану; кейбір көмекші сөздердің формалары мен сөз тіркесінен тұратын етістікті қолдану. Оқушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға жалғаулықтардың бірнеше түрін қолдану. Оқушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты if / if only үшінші шартты құрылымда (third conditional structures) қолдану; which сөзін қоса алғанда бірнеше анықтаушы шартты сөйлемдер (relative clauses) қолдану.

6. 11-сыныпқа арналған "Ағылшын тілі" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) Мазмұны. Топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану; сыныптастарына орынды кері байланыс жасау. Өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу. Өзгелердің кері байланысын бағалау және сындарлы жауап беру; жеке бас оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану. Айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру. Оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық хабардарлықты дамыту. Ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану. Сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану.

2) Тыңдалым. Дәлел келтірілген мағынаның негізгі ойларын, арнайы ақпаратты, егжей-тегжейлі түсіндіру; жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын, оның ішінде саны өсіп келе жатқан

оқушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну. Оқушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндердегі (оның ішінде кейбір қосымша мәтіндер де бар) мәнмәтіннен мағынаны шығару; сөйлеушінің көзқарасын түсіндіру және сөйлеушілердің арасындағы дәлелдердің сйкес келуін кеңейту; жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндердегі дәлелдің сәйкессіздіктерін түсіну.

3) Айтылым. Сөйлесуде ресми және бейресми тілді пайдалану. Ашық жоғары дәрежелі сұрақтарды қоюда және сондай сұрақтарға жауап беруде сәйкес синтаксис пен лексиканы қолдану. Өзіңіздің және өзгелердің көзқарастарын түсіндіру және нақтылау; саны өсіп келе жатқан сөйлеу мәнмәтіндерінде өзгелердің көзқарасын бағалау және түсініктеме беру; жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты болжам жасау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу; жалпы тақырыптар және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты өз сөзімен айту және сөйлесуге түзетулер енгізу арқылы сөйлесуді басқару және тілді өзгерті. Жалпы тақырыптар және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптар туралы әңгімелерде пәнге қатысты лексиканы және синтаксисті пайдалану.

4) Оқылым. Қосымша мәтіндердің күрделі және дерексіз идеясын түсіну; қосымша мәтіндердегі арнайы ақпарат пен дәйекті ақпарат. Оқушыларға күрделірек және деректі емес, таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығыңыз. Оқушыларға күрделірек және дерексіз, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы қосымша мәтіндердің алуан түрін оқу. Қосымша мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару; қосымша мәтіндерде күрделірек және дерексіз жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша автордың пікірін немесе көзқарасын және ұзақ мәтіндерді [параграф аралық деңгей] дамыту заңдылықтарын анықтау. Мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында сандық немесе баспадан шыққан ресурстарды таңдау және бағалау. Күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдегі сәйкессіздіктерді түсіну.

5) Жазылым. Мәтін деңгейінде тақырып пен жанрға сәйкес келетін сан алуан дұрыс жазылған лексиканы қолдана отырып, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптар бойынша тәуелсіз жоспарлау, жазу, редакциялау және оқу; жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптар бойынша сан алуан жазбаша жанрлардың сәйкес ресмилік деңгейіне жету үшін стилді пайдалана отырып, жалпы және оқу бағдарламаларының кең ауқымына грамматикалық дәлдікпен жазу. Жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына қатысты сан алуан жазбаша жанрларында қатысты логикалық дәлелдер қажет болғанда мысалдар мен

себептерді келтіре отырып дамыту мұғалім. Шамалы көмек ұсынылған. Жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға бағыт беруші жалғаулықтардың бірнеше түрін пайдалана отырып мәтін ретінде дәлел келтіріп жазу. Сан алуан жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты мәтінді жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен жазу. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты көптеген функциялар арқылы хат-қатынастағы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру. Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін бар назарын салып қойып шығу.

б) Ағылшын тілін қолдану. Тиісті функцияларды білдіру үшін әртүрлі өткен шақтағы модальды формаларды қолдану; жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты бірқатар модальды құрылымдар, соның ішінде *supposed to*, *bound to*, *due*, *willing to* қолдану; жалпы есім, сын есім және етістіктен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді қолдану; концессия мен құрметке жататын күрделі көмекші сөз тіркестерді қоса алғанда алуан түрін қолдану; оқушыларға таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында әртүрлі синтаксистік типтердегі бірнеше сөзден тұратын етістіктердің алуан түрін қолдану; жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген біршама тақырыптар аясында концессия мен контрастты білдіру үшін күрделірек жалғаулықтың өсіп келе жатқан түрін қолдану; жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты *pre-* және *post-* *modifying* зат есім құрылымын қолдану; оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты анықтаушы сөздердің, сонымен қатар сөз алдында келетін анықтаушы құрылымдардың және мәтіндік сілтемелердің кең қатарын қолдану; жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында *that*, инфинитив және *wh-* *clauses* толықтырылған сын есімді қолдану; жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты ауыспалы және сабақты етістіктерді толықтыратын үлгілерді, жақсыз және *cleft-*сөйлемдерді қолдану; жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында *simple perfect active* және *passive forms* пен *future continuous* формасын қолдану; жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында келер шақ және *future perfect* формасын қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы шақ, өткен шақ және *past perfect* шақтың сан алуан түрін орынды қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік

фазалардың алуан түрін қолдану, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында that, инфинитив және wh- clauses толықтырылған сын есімді қолдану

Бұл бағдарламаның мазмұндық білімі болып табылады және біз бұл пән бойынша не білетінімізді және осы білімді қалай алғанымызды қамтиды. Бұл пән бойынша білім оқыту бағыттары бойынша ұйымдастырылған. Бағыттар одан әрі қарай бағытшаларға бөлінеді, яғни дағды немесе тақырып, білім немесе түсінік деңгейінде. Бағдаршалар, сыныпқа байланысты күтулер ретінде, пән бойынша оқу мақсаттарын қалыптастырады.

7. Оқу мақсаттары әрбір бағдаршалар бойынша ілгерілеу деңгейін көрсетеді және мұғалімдерге оқушылармен келесі қадамдармен бөлісе отырып, жоспарлауға және бағалауға мүмкіндік береді.

8. 1-ші бағыт: Мазмұны. Оқушылар проблемаларды шешу үшін айтылым мен тыңдалым, басқа адамдар үшін нақты ақпаратты ұйымдастыру және оқылым және талдау арқылы мәдениетаралық хабардарлықты дамыту секілді дағдыларды қолдана отырып бірқатар академиялық пәндер бойынша жақсы болу үшін дағдыларды дамытады.

9. 2-ші бағыт: Тыңдалым. Оқушы бірқатар жанрлардың түпнұсқалық мәтіндерінің негізгі идеяларын, таныс және ішінара таныс тақырыптар бойынша әңгімелесулерді түсінеді, функционалды маңызды мәндерді, соның ішінде мәліметтерді, кестелерді, схемаларды толтыру үшін қажетті егжей-тегжейлі және арнайы ақпаратты түсінеді, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты терминдердің мәнін және мәтіннің негізгі бірліктерін түсінеді; факті мен пікір арасындағы айырмашылықты біледі, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты түрлі жанрлар мен стильдерде берілген орта көлемді мәтіндердегі сәйкессіздіктерді біледі және салыстырады, мәнмәтінді пайдала отырып, бейтаныс сөздердің мағынасын анықтайды.

10. 3-ші бағыт: Айтылым. Оқушы ресми және бейресми күнделікті қарым-қатынастарда сөйлесуге қатысады, тілдің лексикалық және грамматикалық ресурстарын пайдалана отырып сөйлеу мәнерін дұрыс тұжырымдайды, осының алдында ұсынылған ауызша қарым-қатынас стратегиясын қолдана отырып, шындыққа эмоционалды және бағалайтын көзқарасты білдіреді, өздерінің пікірлерін қолдау үшін қажетті дәлелдерді қамтамасыз ету үшін мәтіндерді салыстырады және талдайды, оқиғаларды, пікірлерді және проблемаларды бағалау себептері, берілген мәселенің шешу жолдарын ұсынады және қорытындылар жасайды.

11. 4-ші бағыт: Оқылым. Оқушы гуманитарлық ғылымдарға арналған жанрлар мен стильдердің бірқатар әдеби және ғылыми мәтіндерінің негізгі идеяларын түсінеді, оқылымның түрлі стратегияларын түсінеді, оқиғалар мен құбылыстардың уақыт

бойынша және себеп-салдарлық байланыстарын анықтайды, қағаз және сандық ресурстарды пайдалан отырып, сөздердің мағынасын талдайды және салыстырады, бірқатар жанрлар мен стильдердегі мәтіндерінің мазмұнын сыни тұрғыдан бағалайды.

12. 5-ші бағдар: Жазылым. Оқушы жазбаша мәтіннің қысқаша сипаттамасын жоспарлайды және жасайды, бірқатар жанрлар мен стильдердегі мәтіндерді түзетеді және редакциялайды; емле және грамматика ережелерін қадағалайды; медиа ақпаратқа негізделген жазбаша мәтінде дәлелдер ұсынады; іскери хаттар мен басқа да құжаттар жазады; бірқатар тақырыптарға қатысты, оның ішінде әлеуметтік зерттеулер мен гуманитарлық ғылымдармен байланысты тақырыптарға қатысты пікірді білдіретін дискурстық мәтіндерді жазады.

13. 6-ші бағдар: Оқушы өзін жақсы лексикалық диапазонды және жоғары дәрежелі дәлдіктегі әртүрлі тілдің қолданушысы ретінде сипаттайды. Оқушы өткен, осы және келер шақ формаларын, модальдарды, етістіктің актив және пассивті формаларын, тқл және төлеу сөз үлгілерін қолдану қабілеттерін дамытады.

2-параграф. Оқу мақсаттарының жүйесі

14. Білім берудің мақсаттары бағдарламады кодтармен берілген. Кодтағы бірінші нөмір - сыныпты, екіншісі бағдаршаның нөмірін, ал үшіншісі - мақсаттың нөмірін білдіреді.

1) 1-ші бағыт: Мазмұны:

10-шы сынып	11-ші сынып
төмен деңгей В1	жоғары деңгей В1
10.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану	11.1.1 -топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану
10.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану	11.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану
10.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу	10.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу
10.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару	11.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару
10.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану	11.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану
10.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру	11.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру
10.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру	11.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру
10.1.8 - оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту	11.1.8 - оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту
10.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану	11.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану

10.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану	11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану
---	---

2) 2-ші бағыт: Айтылым:

10-шы сынып	11-ші сынып
Орташадан төмен деңгей B2	Жоғары деңгей B2
10.2.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну	11.2.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну
10.2.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну	11.2.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну
10.2.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі дәлелдің бөліктерін, оның ішінде саны шектеулі бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну	10.2.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі дәлелдің бөліктерін, оның ішінде саны шектеулі бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну
10.2.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі ұйғарынды мағынаны, оның ішінде саны шектеулі оқушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;	11.2.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі ұйғарынды мағына, оның ішінде саны шектеулі оқушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесудегі мағына;
10.2.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын, оның ішінде саны шектеулі оқушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;	11.2.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі сөйлеушінің(лердің) қатынасы мен ойын, оның ішінде саны шектеулі оқушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну
10.2.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі ұйғарынды мағынаны, оның ішінде оқушыларға саны шектеулі бейтаныс тақырыптың мағынасын болжап табу;	11.2.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі ұйғарынды мағынаны, оның ішінде оқушыларға саны шектеулі бейтаныс тақырыптың мағынасын болжап табу;
10.2.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушінің көзқарасын түсіндіру және сөйлеушілердің арасындағы дәлелдердің сәйкес келуін кеңейту;	11.2.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына, соның ішінде кейбір бейтаныс тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушінің көзқарасын түсіндіру және сөйлеушілердің арасындағы дәлелдердің сәйкес келуін кеңейту;
10.2.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндердегі дәлелдің сәйкессіздіктерін түсіну;	11.2.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар, соның ішінде бейтарап тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдегі сәйкессіздіктерді түсіну;

3) 3-ші бағыт: Айтылым:

10-шы сынып	11-ші сынып
Орташадан төмен деңгей B2	Жоғары деңгей B2

10.3.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану	11.3.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану
10.3.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты ақпаратты алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру	11.3.2 - таныс және кейбір бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы ашық жоғары дәрежелі сұрақтарды қоюда және сондай сұрақтарға жауап беруде сәйкес синтаксис пен лексиканы қолдану
10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу	11.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу
11.3.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы сан алуан әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқа оқушылардың көзқарасын бағалау және өз пікірніді білдіру	11.3.4 - таныс және кейбір бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы қосымша мәтіндерде басқа оқушылардың көзқарасын бағалау және өз пікірніді білдіру
10.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты болжам жасау үшін сыныптастармен өзара қарым-қатынасқа түсу	11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыларға таныс және бейтаныс сан алуан тақырыптарына қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу
10.3.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бір қатар тақырыптарға қатысты әңгімеде фразалар мен түзетулер арқылы әңгімені жүргізу және тілді өзгерту;	11.3.6 - оқушыларға таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты әңгімеде фразалар мен түзетулер арқылы әңгімені жүргізу және тілді өзгерту
10.3.7 - жалпы тақырыптар және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптар туралы әңгімелерде тиісті лексиканы және синтаксисті пайдалану	11.3.7 - жалпы тақырыптар және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптар туралы әңгімелерде тиісті лексиканы және синтаксисті пайдалану

4) 4-ші бағыт: Оқылым:

10-шы сынып	11-ші сынып
Орташадан төмен деңгей B2	Жоғары деңгей B2
10.4.1 - оқушыларға бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндердің негізгі идеясын түсіну	11.4.1- оқушыларға таныс және бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндердің күрделі және дерексіз идеясын түсіну
10.4.2 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндерде (оның ішінде кейбір қосымша мәтіндер де бар) арнайы ақпаратты толық түсіну	11.4.2 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндерде (оның ішінде кейбір қосымша мәтіндер де бар) арнайы ақпаратты толық түсіну
10.4.3 - оқушыларға таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығыңыз	11.4.3 - оқушыларға күрделірек және деректі емес, таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығыңыз
10.4.4 - оқушыларға таныс және бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген	11.4.4 - оқушыларға күрделірек және дерексіз, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген

тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы қосымша мәтіндердің алуан түрін оқу	тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы қосымша мәтіндердің алуан түрін оқу
10.4.5 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндердегі (оның ішінде кейбір қосымша мәтіндер де бар) мәнмәтіннен мағынаны шығару	11.4.5 - оқушыларға таныс және бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару
10.4.6 - қосымша мәтіндерде оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау	11.4.6 - қосымша мәтіндерде күрделірек және дерексіз жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау
10.4.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде [параграф аралық деңгей] даму заңдылықтарын тану	12.4.7 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде [параграф аралық деңгей] даму заңдылықтарын тану
10.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында өзіне таныс және кейбір бейтаныс сандық немесе баспадан шыққан ресурстардың алуан түрін қолдану	11.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында сандық немесе баспадан шыққан ресурстарды таңдау және бағалау
10.4.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдегі сәйкессіздіктерді түсіну	11.4.9 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдегі сәйкессіздіктерді түсіну

5) 5-ші бағдар: Жазылым:

10-шы сынып	11-ші сынып
Орташадан төмен деңгей B2	Жоғары деңгей B2
10.5.1 - өз бетімен жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға мәтін құрастыру, жазу, түзету және тексеру	10.5.1 - өз бетімен жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға мәтін құрастыру, жазу, түзету және тексеру
10.5.2 - тақырып пен жанрға қатысты және дұрыс жазу ережесіне сәйкес қолданысы бойынша өсіп келе жатқан лексиканы қолдану	11.5.2 - тақырып пен жанрға қатысты және дұрыс жазу ережесіне сәйкес қолданысы бойынша бай лексиканы қолдану
10.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жазу	11.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға жазу
10.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар жазбаша жанрына қатысты ресми деңгейде жазу үшін стильді және лексиканы пайдалану	11.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты сан алуан жазбаша жанрына қатысты ресми деңгейде жазу үшін стильді және лексиканы пайдалану
10.5.5 - мұғалімнің қолдауымен жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына қатысты бірқатар жазбаша жанрларында қатысты логикалық дәлелдер қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту	11.5.5 - Жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына қатысты сан алуан жазбаша жанрларында қатысты логикалық дәлелдер қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту мұғалім. Шамалы көмек ұсынылған.
10.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға бағыт беруші жалғаулықтардың бірнеше түрін пайдалана отырып мәтін ретінде дәлел келтіріп жазу	11.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға бағыт беруші жалғаулықтардың бірнеше түрін пайдалана отырып мәтін ретінде дәлел келтіріп жазу

10.5.7 - бірқатар жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты мәтінді жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен жазу	11.5.7 - сан алуан жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты мәтінді жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен жазу
10.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар функциялар арқылы хат-қатынастағы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру	11.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты көптеген функциялар арқылы хат-қатынастағы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру
10.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін бар назарын салып қойып шығу	11.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін бар назарын салып қойып шығу

б) 6-шы бағыт: Ағылшын тілін қолдану:

10-шы сынып	11-ші сынып
Орташадан төмен деңгей B2	Жоғары деңгей B2
10.6.1 - оқушыларға таныс және бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты дерексіз күрделі зат есімдер мен зат есімнен тұратын күрделі сөз тіркестердің алуан түрін қолдану	11.6.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты pre- және post- modifying зат есім құрылымын қолдану
10.6.2 - саналатын және саналмайтын заттардың санын білдіретін сөздерді, сонымен қатар зат есімнен тұратын сөз тіркестерін таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында қолдану	11.6.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптар аясында жалпы мақсаттағы зат есімдеріне қатысты кейбір белгілерді қолдануға, кейбір қолдануға және мәтіндік сілтеме жасауға болады
10.6.3 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптар аясында күрделі сын есімдерді және есімше орнында қолданылатын сын есімдерді және кейбір салыстырмалы деңгейді білдіретін құрылымдарды, сонымен қатар күшейтуші сын есімдердің (intensifying adjectives) алуан түрін қолдану	11.6.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында that, инфинитив және wh- clauses толықтырылған сын есімді қолдану
10.6.4 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты анықтаушы сөздердің, сонымен қатар сөз алдында келетін анықтаушы құрылымдардың кең қатарын қолдану	11.6.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты қажетті мағынасы бар және емлесі дұрыс бірқатар аффикстерді қолдану;
10.6.5 оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты сұрақтардың кең қатарын пайдалану	11.6.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты ауыспалы және сабақты етістіктерді толықтыратын үлгілерді қолдану
10.6.6 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты қатыстық, сілтеу, белгісіз, есептік есімдіктерді (relative, demonstrative, indefinite, quantitative) of pronouns), сонымен қатар өздік есімдік құрылымдарының (reflexive pronoun structures) кең қатарын қолдану	11.6.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты жақсыз және cleft-сөйлемдерді қолдану
10.6.7 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар	

<p>аясында perfect continuous формасын, сонымен қатар қарапайым ырықсыз және өздік етістерін (simple perfect active and passive forms), оның ішінде time adverbials so far, lately, all my life" деген мезгілді білдіретін сөздерді (time adverbials)</p>	<p>11.6.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында simple perfect active және passive forms пен future continuous формасын қолдану.</p>
<p>10.6.8 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive) пен future continuous формасын қолдану.</p>	<p>11.6.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында келер шақ және future perfect формасын қолдану</p>
<p>10.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы шақ, өткен шақ және past perfect шақтың сан алуан түрін орынды қолдану</p>	<p>11.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты осы шақ, өткен шақ соның ішінде [past and perfective aspect/simple and progressive aspect] алуан түрін орынды қолдану</p>
<p>10.6.10 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты нақ осы шақты (present continuous) және past continuous-тің өздік және ырықсыз етістерін қолдану</p>	<p>10.6.11 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер, топқа арналған сұрақтардың мен сұрақтардың кең қатарын пайдалану;</p>
<p>10.6.11 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын пайдалану</p>	<p>11.6.11 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану;</p>
<p>10.6.12 - салыстыру деңгейін білдіретін бірқатар үстеу құрылымдарын дара және күрделі үстеулермен қолдану; жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану;</p>	<p>11.6.12 - тиісті функцияларды білдіру үшін өткен шақтағы модальды формалардың алуан түрлерін қолдану; жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты бірқатар модальды құрылымдар, соның ішінде supposed to, bound to, due, willing to қолдану</p>
<p>10.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты өткен шақтағы модальды формалардың алуан түрін, оның ішінде must have, can't have, might have-ты өткен оқиға бойынша қорытындыны білдіру үшін қолдану</p>	<p>11.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты жалпы есім, сын есім және етістіктен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді қолдану</p>
<p>10.6.14 - зат есім мен сын есімдердің алдында көмекші сөз тіркестердің алуан түрін қолдану жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты зат есім мен сын есімнен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді және етістіктерден соң келетін алуан түрлі көмекші сөздерді қолдану;</p>	<p>11.6.14 - концессия мен құрметке жататын күрделі көмекші сөз тіркестерді қоса алғанда алуан түрін қолдану; оқушыларға таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында әртүрлі синтаксистік типтердегі бірнеше сөзден тұратын етістіктердің алуан түрін қолдану;</p>
<p>10.6.15 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға алуан түрлі етістіктер мен сын есімдерге инфинитив формаларын қолдану</p>	<p>11.6.15 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға күрделі</p>

жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға кейбір көмекші сөздердің формалары мен сөз тіркесінен тұратын етістікті қолдану	жалғаулықтардың бірнеше түрін шартты концессия және контрасты көрсету үшін қолдану
10.6.16 - оқушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жалғаулықтардың бірнеше түрін қолдану	
10. 6.17 - if / if only үшінші шартты құрылымда қолдану (third conditional structures) қолдану; which сөзін қоса алғанда бірнеше анықтаушы шартты сөйлемдер (relative clauses) қолдану	

15. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

16. Осы оқу бағдарламасы Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Шет тілі (екінші). Ағылшын тілі" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын бойынша іске асырудың ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес іске асырылады.

3-параграф. Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Шет тілі (екінші). Ағылшын тілі" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

1) 10-шы сынып:

Бөлімдер	Тақырыптар	Оқу мақсаттары
1-ші тоқсан		
	Кіріспе сабақтар	
		10.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру; 10.2.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан, оның ішінде саны шектеулі бейтаныс тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну; 10.2.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген шектеулі тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну; 11.3.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы сан алуан

Аңыз немесе ақиқат (қалалық аңыздарды талдау және айту) (Қазақстанға қосымша фокус)

әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқа оқушылардың көзқарасын бағалау және өз пікірніді білдіру;
10.4.1 - оқушыларға бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндердің негізгі идеясын түсіну;

10.4.3 - оқушыларға таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығыңыз;

10.5.2 - тақырып пен жанрға қатысты және дұрыс жазу ережесіне сәйкес қолданысы бойынша өсіп келе жатқан лексиканы қолдану;

10.6.7 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында perfect continuous формасын, сонымен қатар қарапайым ырықсыз және өздік етістерін (simple perfect active and passive forms), оның ішінде time adverbials so far, lately, all my life" деген мезгілді білдіретін сөздерді (time adverbials);

10.6.11 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын пайдалану;

10.6.12 - салыстыру деңгейін білдіретін бірқатар үстеу құрылымдарын дара және күрделі үстеулермен қолдану;

жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану;

10.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты өткен шақтағы модальды формалардың

Аңыз немесе шындық?

Разрушитель мифов (История, география)

алуан түрін, оның ішінде must have, can't have, might have-ты өткен оқиға бойынша қорытындыны білдіру үшін қолдану

10.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;

10.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару

10.1.8 - оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту;

10.2.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі дәлелдің бөліктерін, оның ішінде саны шектеулі бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;

10.3.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты әңгімеде фразалар мен түзетулер арқылы әңгімені жүргізу және тілді өзгерту;

10.3.7 - жалпы тақырыптар және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптар туралы әңгімелерде тиісті лексиканы және синтаксисті пайдалану;

10.4.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде [параграф аралық деңгей] даму заңдылықтарын тану ;

10.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында өзіне таныс және кейбір бейтаныс сандық немесе баспадан шыққан ресурстардың алуан түрін қолдану

10.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;

10.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген

Мақала жазу

тақырыптарға қатысты сан алуан жазбаша жанрына қатысты ресми деңгейде жазу үшін стильді және лексиканы пайдалану

10.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға бағыт беруші жалғаулықтардың бірнеше түрін пайдалана отырып мәтін ретінде дәлел келтіріп жазу;

10.5.7 - бірқатар жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты мәтінді жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен жазу;

10.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін бар назарын салып қойып шығу

10.6.2 - саналатын және саналмайтын заттардың санын білдіретін сөздерді, сонымен қатар зат есімнен тұратын сөз тіркестерін таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында қолдану;

10.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы шақ, өткен шақ және past perfect шақтың сан алуан түрін орынды қолдану;

10.6.10 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты нақ осы шақты (present continuous) және past continuous-тің өздік және ырықсыз етістерін қолдану

10.6.12 - салыстыру деңгейін білдіретін бірқатар үстеу құрылымдарын дара және күрделі үстеулермен қолдану;

жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында

		<p>келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану; 10.6.16 -оқушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға жалғаулықтардың бірнеше түрін қолдану</p>
	<p>Иммиграцияның артықшылықтары мен кемшіліктерін талқылау</p>	<p>10.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану; 10.2.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан, оның ішінде саны шектеулі бейтаныс тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну; 10.2.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген шектеулі тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну; 10.3.5 - Жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты болжам жасау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу; 10.4.5 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндердегі (оның ішінде кейбір қосымша мәтіндер де бар) мәнмәтіннен мағынаны шығару 10.4.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдегі сәйкессіздіктерді түсіну; 10.6.3 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптар аясында күрделі сын есімдерді және есімше орнында қолданылатын сын есімдерді және кейбір салыстырмалы деңгейді білдіретін құрылымдарды, сонымен қатар күшейтуші сын есімдердің (intensifying adjectives) алуан түрін қолдану;</p>

10.6.4 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты анықтаушы сөздердің, сонымен қатар сөз алдында келетін анықтаушы құрылымдардың кең қатарын қолдану;

10.6.15 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға сан алуан етістіктер мен сын есімдерге инфинитив формаларын қолдану; бірнеше етістіктер мен көмекші сөздерден кейін герундий формасында қолдану; кейбір көмекші сөздердің формалары мен сөз тіркесінен тұратын етістікті қолдану

10.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану;

10.2.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі ұйғарынды мағынаны, оның ішінде оқушыларға саны шектеулі бейтаныс тақырыптың мағынасын болжап табу;

10.3.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану;

10.3.7 - жалпы тақырыптар және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптар туралы әңгімелерде тиісті лексиканы және синтаксисті пайдалану;

10.4.3 - оқушыларға таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығыңыз;

10.4.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде [параграф аралық

деңгей] даму заңдылықтарын тану ;

10.5.1 - өз бетімен жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға мәтін құрастыру, жазу, түзету және тексеру

10.5.3 грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жазу;

10.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар функциялар арқылы хат-қатынастағы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру;

10.6.7 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында perfect continuous формасын, сонымен қатар қарапайым ырықсыз және өздік етістерін (simple perfect active and passive forms), оның ішінде time adverbials so far, lately, all my life" деген мезгілді білдіретін сөздерді (time adverbials);

10.6.12 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты дара және күрделі үстеулермен салыстыру деңгейін білдіретін үстеулерді қолдану, етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің алуан түрін қолдану

10.6.14 - зат есім мен сын есімдердің алдында көмекші сөз тіркестердің алуан түрін қолдану жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты зат есім мен сын есімнен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді және етістіктерден соң келетін алуан түрлі көмекші сөздерді қолдану;

10.6.17 - оқушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан

Гендерлік теңдік мәселелері жөніндегі пікірлерді білдіру

		<p>тақырыптарға қатысты if / if only үшінші шартты құрылымда (third conditional structures) қолдану; which сөзін қоса алғанда бірнеше анықтаушы шартты сөйлемдер (relative clauses) қолдану.</p> <p>10.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану</p> <p>10.2.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушінің көзқарасын түсіну және сөйлеушілердің арасындағы дәлелдердің сәйкес келуін кеңейту ;</p> <p>10.5.5 - мұғалімнің қолдауымен жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына қатысты бірқатар жазбаша жанрларында қатысты логикалық дәлелдер қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту;</p> <p>10.6.3 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптар аясында күрделі сын есімдерді және есімше орнында қолданылатын сын есімдерді және кейбір салыстырмалы деңгейді білдіретін құрылымдарды, сонымен қатар күшейтуші сын есімдердің (intensifying adjectives) алуан түрін қолдану</p>
--	--	---

2-ші тоқсан

		<p>10.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану</p> <p>10.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару</p> <p>10.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану;</p> <p>10.2.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан, оның ішінде саны шектеулі бейтаныс тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген</p>
--	--	---

Қиял елін жасау және түсіндіру (география, заң, экономика, өнеркәсіп)

қосымша сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну;

10.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты болжам жасау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу;

10.3.7 - жалпы тақырыптар және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптар туралы әңгімелерде тиісті лексиканы және синтаксисті пайдалану;

10.4.1 - оқушыларға таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндердің негізгі идеясын түсіну ;

10.4.2 - оқушыларға таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндерде арнайы ақпаратты толық түсіну;

10.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты сан алуан жазбаша жанрына қатысты ресми деңгейде жазу үшін стильді және лексиканы пайдалану

10.6.1 - оқушыларға таныс және бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты дерексіз күрделі зат есімдер мен зат есімнен тұратын күрделі сөз тіркестердің алуан түрін қолдану

10.6.4 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты анықтаушы сөздердің, сонымен қатар сөз алдында келетін анықтаушы құрылымдардың кең қатарын қолдану;

10.6. 15 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға сан алуан етістіктер мен сын есімдерге инфинитив формаларын қолдану; бірнеше етістіктер мен көмекші сөздерден кейін герундий формасында қолдану; кейбір

Виртуальды шындық

көмекші сөздердің формалары мен сөз тіркесінен тұратын етістікті қолдану

10.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру

10.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;

10.2.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдегі сәйкессіздіктерді түсіну;

10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;

10.4.3 - оқушыларға таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығыңыз;

10.4.5 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндердегі (оның ішінде кейбір қосымша мәтіндер де бар) мәнмәтіннен мағынаны шығару

10.5.1 - өз бетімен жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға мәтін құрастыру, жазу, түзету және тексеру;

10.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жазу;

10.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға бағыт беруші жалғаулықтардың бірнеше түрін пайдалана отырып мәтін ретінде дәлел келтіріп жазу;

10.5.7 - бірқатар жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты мәтінді

Қиял-ғажайып кітаптар мен фильмдер туралы пікір айту және дәлелдеу (эссе)

жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен жазу;

10.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар функциялар арқылы хат-қатынастағы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру;

10.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін бар назарын салып қойып шығу

10.6.2 - саналатын және саналмайтын заттардың санын білдіретін сөздерді, сонымен қатар зат есімнен тұратын сөз тіркестерін таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында қолдану;

10.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы шақ, өткен шақ және past perfect шақтың сан алуан түрін орынды қолдану

10.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану;

10.2.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі сөйлеушінің (лердің) қатынасы мен ойын, оның ішінде саны шектеулі оқушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;

10.2.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі ұйғарынды мағынаны, оның ішінде

оқушыларға саны шектеулі бейтаныс тақырыптың мағынасын болжап табу;

10.3.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты ақпаратты алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру;

10.3.7 - жалпы тақырыптар және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптар туралы әңгімелерде тиісті лексиканы және синтаксисті пайдалану;

10.4.2 - оқушыларға таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндерде арнайы ақпаратты толық түсіну;

10.4.5 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндердегі (оның ішінде кейбір қосымша мәтіндер де бар) мәнмәтіннен мағынаны шығару

10.6.2 - саналатын және саналмайтын заттардың санын білдіретін сөздерді, сонымен қатар зат есімнен тұратын сөз тіркестерін таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында қолдану;

10.6.7 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында perfect continuous формасын, сонымен қатар қарапайым ырықсыз және өздік етістерін (simple perfect active and passive forms), оның ішінде time adverbials so far, lately, all my life" деген мезгілді білдіретін сөздерді (time adverbials);

10.6.8 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive) пен future continuous формасын қолдану;

Сіз ғарыш туралы білмеген нәрселер

Бұл әлемнен тыс

10.6. 15 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға сан алуан етістіктер мен сын есімдерге инфинитив формаларын қолдану; бірнеше етістіктер мен көмекші сөздерден кейін герундий формасында қолдану; кейбір көмекші сөздердің формалары мен сөз тіркесінен тұратын етістікті қолдану

10.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру

10.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру

10.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;

10.2.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан, оның ішінде саны шектеулі бейтаныс тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну;

10.2.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушінің көзқарасын түсіну және сөйлеушілердің арасындағы дәлелдердің сәйкес келуін кеңейту ;

10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;

10.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында өзіне таныс және кейбір бейтаныс сандық немесе баспадан шыққан ресурстардың алуан түрін қолдану ;

10.5.1 - өз бетімен жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға мәтін құрастыру, жазу, түзету және тексеру;

Ғылыми-фантастикалық фильмге шолу

10.5.2 - тақырып пен жанға қатысты және дұрыс жазу ережесіне сәйкес қолданысы бойынша өсіп келе жатқан лексиканы қолдану;

10.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға бағыт беруші жалғаулықтардың бірнеше түрін пайдалана отырып мәтін ретінде дәлел келтіріп жазу;

10.5.7 - бірқатар жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты мәтінді жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен жазу;

10.6.8 - өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive) пен future continuous формасын қолдану;

жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты

10.6.10 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты нақ осы шақты (present continuous) және past continuous-тің өздік және ырықсыз етістерін қолдану

10.6.11 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын пайдалану;

10.6.14 - зат есім мен сын есімдердің алдында көмекші сөз тіркестердің алуан түрін қолдану жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты зат есім мен сын есімнен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді және етістіктерден соң келетін алуан түрлі көмекші сөздерді қолдану;

10.6.16 - оқушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан

түрлі тақырыптарға жалғаулықтардың бірнеше түрін қолдану

	Стресс белгілерін сипаттау	<p>10.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану;</p> <p>10.2.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген шектеулі тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну;</p> <p>10.3.7 - жалпы тақырыптар және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптар туралы әңгімелерде тиісті лексиканы және синтаксисті пайдалану;</p> <p>10.4.1 - оқушыларға таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндердің негізгі идеясын түсіну ;</p> <p>10.4.2 - оқушыларға таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндерде арнайы ақпаратты толық түсіну;</p> <p>10.5.2 - тақырып пен жанрға қатысты және дұрыс жазу ережесіне сәйкес қолданысы бойынша өсіп келе жатқан лексиканы қолдану;</p> <p>10.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жазу;</p> <p>10.6.1 - оқушыларға таныс және бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты дерексіз күрделі зат есімдер мен зат есімнен тұратын күрделі сөз тіркестердің алуан түрін қолдану</p> <p>10.6.4 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты анықтаушы сөздердің, сонымен қатар сөз алдында келетін анықтаушы құрылымдардың кең қатарын қолдану;</p> <p>10.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген</p>
--	----------------------------	---

оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы шақ, өткен шақ және past perfect шақтың сан алуан түрін орынды қолдану

Стрессті азайту бойынша кеңес беру (психология)

10.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару
10.2.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі дәлелдің бөліктерін, оның ішінде саны шектеулі бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;
10.2.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі сөйлеушінің (лердің) қатынасы мен ойын, оның ішінде саны шектеулі оқушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;
10.3.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы сан алуан әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқа оқушылардың көзқарасын бағалау және өз пікірніді білдіру;
10.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты болжам жасау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу;
10.4.5 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндердегі (оның ішінде кейбір қосымша мәтіндер де бар) мәнмәтіннен мағынаны шығару
10.5.1 - өз бетімен жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға мәтін құрастыру, жазу, түзету және тексеру;
10.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және

Стресс және қорқыныш

оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жазу;

10.5.7 - бірқатар жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты мәтінді жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен жазу;

10.6. 15 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға сан алуан етістіктер мен сын есімдерге инфинитив формаларын қолдану; бірнеше етістіктер мен көмекші сөздерден кейін герундий формасында қолдану; кейбір көмекші сөздердің формалары мен сөз тіркесінен тұратын етістікті қолдану

10.6.16 -оқушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға жалғаулықтардың бірнеше түрін қолдану

10.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру

10.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;

10.2.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі ұйғарынды мағынаны, оның ішінде саны шектеулі оқушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;

10.3.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану;

10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;

10.4.2 - оқушыларға таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген

Фобия мен қорқынышты жағдайларды талдау және сипаттау

тақырыптардағы қосымша мәтіндерде арнайы ақпаратты толық түсіну;

10.5.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде [параграф аралық деңгей] даму заңдылықтарын тану ;

10.6.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға бағыт беруші жалғаулықтардың бірнеше түрін пайдалана отырып мәтін ретінде дәлел келтіріп жазу;

10.6.2 - саналатын және саналмайтын заттардың санын білдіретін сөздерді, сонымен қатар зат есімнен тұратын сөз тіркестерін таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында қолдану;

10.6.7 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында perfect continuous формасын, сонымен қатар қарапайым ырықсыз және өздік етістерін (simple perfect active and passive forms), оның ішінде time adverbials so far, lately, all my life" деген мезгілді білдіретін сөздерді (time adverbials);

10.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы шақ, өткен шақ және past perfect шақтың сан алуан түрін орынды қолдану;

10.6.12 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты дара және күрделі үстеулермен салыстыру деңгейін білдіретін үстеулерді қолдану, етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің алуан түрін қолдану

10.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану

10.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану;

10.2.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген шектеулі тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну;

10.2.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі дәлелдің бөліктерін, оның ішінде саны шектеулі бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;

10.3.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы сан алуан әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқа оқушылардың көзқарасын бағалау және өз пікірніді білдіру;

10.3.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бір қатар тақырыптарға қатысты әңгімеде фразалар мен түзетулер арқылы әңгімені жүргізу және тілді өзгерту;

10.4.2 - оқушыларға таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндерде арнайы ақпаратты толық түсіну;

10.4.5 - оқушыларға таныс және кейбір бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы қосымша мәтіндердегі (оның ішінде кейбір қосымша мәтіндер де бар) мәнмәтіннен мағынаны шығару;

10.5.2 - тақырып пен жанрға қатысты және дұрыс жазу ережесіне сәйкес қолданысы бойынша өсіп келе жатқан лексиканы қолдану;

10.6.1 - оқушыларға таныс және бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген

Шабыт не екенін және оның қайдан келетінін түсіндіріңіз

бірқатар тақырыптарға қатысты дерексіз күрделі зат есімдер мен зат есімнен тұратын күрделі сөз тіркестердің алуан түрін қолдану
10.6.5 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты сұрақтардың кең қатарын пайдалану;

10.6.6 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты қатыстық, сілтеу, белгісіз, есептік есімдіктерді (relative, demonstrative, indefinite, quantitative]of pronouns), сонымен қатар өздік есімдік құрылымдарының (reflexive pronoun structures) кең қатарын қолдану;

10.6.17 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты зат есім мен сын есімнен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді және етістіктерден соң келетін алуан түрлі көмекші сөздерді қолдану;

10.6.16 -оқушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға жалғаулықтардың бірнеше түрін қолдану

10.1. 8 - оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту;

10.2.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушінің көзқарасын түсіну және сөйлеушілердің арасындағы дәлелдердің сәйкес келуін кеңейту ;

10.2.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдегі сәйкессіздіктерді түсіну;

Қиял және жасампаздық

Шығармашылық адамдар (өнер,
әдебиет, музыка)

10.1.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты ақпаратты алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру;

10.4.4 - оқушыларға таныс және бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы қосымша мәтіндердің алуан түрін оқу;

10.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында өзіне таныс және кейбір бейтаныс сандық немесе баспадан шыққан ресурстардың алуан түрін қолдану ;

10.5.1 - өз бетімен жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға мәтін құрастыру, жазу, түзету және тексеру;

10.6.3 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптар аясында күрделі сын есімдерді және есімше орнында қолданылатын сын есімдерді және кейбір салыстырмалы деңгейді білдіретін құрылымдарды, сонымен қатар күшейтуші сын есімдердің (intensifying adjectives) алуан түрін қолдану;

10.6.5 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты сұрақтардың кең қатарын пайдалану;

10.6.11 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын пайдалану;

10.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты өткен шақтағы модальды формалардың алуан түрін, оның ішінде must have, can't have, might have-ты өткен оқиға бойынша

қорытындыны білдіру үшін қолдану

10.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;

10.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру

10.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру

10.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;

10.2.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі ұйғарынды мағынаны, оның ішінде оқушыларға саны шектеулі бейтаныс тақырыптың мағынасын болжап табу;

10.3.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты ақпаратты алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру;

10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;

10.3.7 - жалпы тақырыптар және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптар туралы әңгімелерде тиісті лексиканы және синтаксисті пайдалану;

10.4.4 - оқушыларға таныс және бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы қосымша мәтіндердің алуан түрін оқу;

10.4.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы

Ақыл-ойдың көптігі (өзін-өзі зерттеу жобасы)

ұзақ мәтіндерде [параграф аралық деңгей] даму заңдылықтарын тану ;

10.5.1 - өз бетімен жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға мәтін құрастыру, жазу, түзету және тексеру;

10.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жазу;

10.5.5 - мұғалімнің қолдауымен жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына қатысты бірқатар жазбаша жанрларында қатысты логикалық дәлелдер қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту;

10.6.5 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты сұрақтардың кең қатарын пайдалану;

10. 6.17 - if/if only үшінші шартты құрылымдарды қолдану

оқушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты which [whole previous clause reference] сөзін қоса алғанда бірнеше анықтаушы шартты сөйлемдер (relative clauses) қолдану

10.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;

10.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу;

10.3.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы сан алуан әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқа оқушылардың көзқарасын бағалау және өз пікірніді білдіру;

10.4.4 - оқушыларға таныс және бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және

Рахат алу үшін оқу	Оқушылар классикалық фантастика кітаптарын оқиды	<p>ғылыми жанрдағы қосымша мәтіндердің алуан түрін оқу;</p> <p>10.4.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдегі сәйкессіздіктерді түсіну;</p> <p>10.5.2 - тақырып пен жанрға қатысты және дұрыс жазу ережесіне сәйкес қолданысы бойынша өсіп келе жатқан лексиканы қолдану;</p> <p>10.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты сан алуан жазбаша жанрына қатысты ресми деңгейде жазу үшін стильді және лексиканы пайдалану</p> <p>10.6.5 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты сұрақтардың кең қатарын пайдалану;</p> <p>10.6.16 -оқушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға жалғаулықтардың бірнеше түрін қолдану</p>
--------------------	--	---

4-ші тоқсан		<p>10.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану;</p> <p>10.2.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген шектеулі тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну;</p> <p>10.2.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі сөйлеушінің (лердің) қатынасы мен ойын, оның ішінде саны шектеулі оқушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;</p> <p>10.2.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдегі сәйкессіздіктерді түсіну;</p>
-------------	--	---

Ақша бақыт алып келеді ме?
Осыны талқылау

10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;

10.3.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты әңгімеде фразалар мен түзетулер арқылы әңгімені жүргізу және тілді өзгерту;

10.4.1 - оқушыларға таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндердің негізгі идеясын түсіну ;

10.4.5 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндердегі (оның ішінде кейбір қосымша мәтіндер де бар) мәнмәтіннен мағынаны шығару

10.6.2 - саналатын және саналмайтын заттардың санын білдіретін сөздерді, сонымен қатар зат есімнен тұратын сөз тіркестерін таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында қолдану;

10.6.6 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты қатыстық, сілтеу, белгісіз, есептік есімдіктерді (relative, demonstrative, indefinite, quantitative]of pronouns), сонымен қатар өздік есімдік құрылымдарының (reflexive pronoun structures) кең қатарын қолдану;

10.6.8 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive) пен future continuous формасын қолдану;

10.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан

		<p>тақырыптарға қатысты өткен шақтағы модальды формалардың алуан түрін, оның ішінде must have, can't have, might have-ты өткен оқиға бойынша қорытындыны білдіру үшін қолдану</p>
<p>Өмір сүрудің әр түрлі жолдары</p>	<p>Ақшасыз өмір сүрудің артықшылықтарын бағалау</p>	<p>10.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану; 10.2.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі ұйғарынды мағынаны, оның ішінде саны шектеулі оқушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну; 10.2.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушінің көзқарасын түсіну және сөйлеушілердің арасындағы дәлелдердің сәйкес келуін кенейту ; 10.3.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы сан алуан әңгіменің мәнмәтініне қатысты басқа оқушылардың көзқарасын бағалау және өз пікірніді білдіру; 10.4.6 - қосымша мәтіндерде оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау; 10.4.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдегі сәйкессіздіктерді түсіну; 10.5.2 - тақырып пен жанрға қатысты және дұрыс жазу ережесіне сәйкес қолданысы бойынша өсіп келе жатқан лексиканы қолдану; 10.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты</p>

жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін бар назарын салып қойып шығу

10.6.2 - саналатын және саналмайтын заттардың санын білдіретін сөздерді, сонымен қатар зат есімнен тұратын сөз тіркестерін таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында қолдану;

10.6.4 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты анықтаушы сөздердің, сонымен қатар сөз алдында келетін анықтаушы құрылымдардың кең қатарын қолдану;

10.6.8 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive) пен future continuous формасын қолдану;

10.6.17 - оқушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты if / if only үшінші шартты құрылымда (third conditional structures) қолдану; which сөзін қоса алғанда бірнеше анықтаушы шартты сөйлемдер (relative clauses) қолдану

10.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу;

10.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру

10.1. 8 - оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту;

10.2.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі сөйлеушінің (лердің) қатынасы мен ойын, оның ішінде саны шектеулі оқушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;

Дауншифтинг ұғымын зерттеу

10.2.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі ұйғарынды мағынаны, оның ішінде оқушыларға саны шектеулі бейтаныс тақырыптың мағынасын болжап табу;

10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;

10.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты болжам жасау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу;

10.4.3 - оқушыларға таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығыңыз

10.4.6 - қосымша мәтіндерде оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау;

10.5.1 - өз бетімен жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға мәтін құрастыру, жазу, түзету және тексеру;

10.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға жазу;

10.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты сан алуан жазбаша жанрына қатысты ресми деңгейде жазу үшін стильді және лексиканы пайдалану

10.5.5 - мұғалімнің қолдауымен жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына қатысты бірқатар жазбаша жанрларында қатысты

логикалық дәлелдер қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту;
10.6.8 - өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive) пен future continuous формасын қолдану;
жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты
10.6.10 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты нақ осы шақты (present continuous) және past continuous-тің өздік және ырықсыз етістерін қолдану

10.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу;
10.1. 8 - оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту;
10.2.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдегі сәйкессіздіктерді түсіну;
10.2.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі ұйғарынды мағынаны, оның ішінде саны шектеулі оқушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;
10.3.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты ақпаратты алу үшін күрделі сұрақтар қою және оларға жауап беру;
10.4.6 - қосымша мәтіндерде оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар бойынша автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау;
10.4.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде [параграф аралық деңгей] даму заңдылықтарын тану ;

Тәуелсіз жоба нұсқаулығы

10.5.5 - мұғалімнің қолдауымен жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына қатысты бірқатар жазбаша жанрларында қатысты логикалық дәлелдер қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту;

10.5.7 - бірқатар жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты мәтінді жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен жазу;

10.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты бірқатар функциялар арқылы хат-қатынастағы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру;

10.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін бар назарын салып қойып шығу

10.6.1 - оқушыларға таныс және бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты дерексіз күрделі зат есімдер мен зат есімнен тұратын күрделі сөз тіркестердің алуан түрін қолдану

10.6.3 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптар аясында күрделі сын есімдерді және есімше орнында қолданылатын сын есімдерді және кейбір салыстырмалы деңгейді білдіретін құрылымдарды, сонымен қатар күшейтуші сын есімдердің (intensifying adjectives) алуан түрін қолдану;

10.6.8 - өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive) пен future continuous формасын қолдану

жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты

10.6.11 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында

Тәуелсіз жоба

көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын пайдалану;
10.6.14 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты зат есім мен сын есімнен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді және етістіктерден соң келетін алуан түрлі көмекші сөздерді қолдану;
10.6.17 - оқушыларға таныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты if / if only үшінші шартты құрылымда (third conditional structures) қолдану; which сөзін қоса алғанда бірнеше анықтаушы шартты сөйлемдер (relative clauses) қолдану

10.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану
10.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;
10.2.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі дәлелдің бөліктерін, оның ішінде саны шектеулі бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;
10.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарына қатысты болжам жасау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу;
10.3.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарға қатысты әңгімеде фразалар мен түзетулер арқылы әңгімені жүргізу және тілді өзгерту;
10.3.7 - жалпы тақырыптар және оқу бағдарламасында көрсетілген

Болашақтың тұрақты қаласын жоспарлау (экономикалық фокус)

	(Қазақстан бойынша қосымша фокус)	<p>алуан түрлі тақырыптар туралы әңгімелерде тиісті лексиканы және синтаксисті пайдалану;</p> <p>10.4.4 - оқушыларға таныс және бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы қосымша мәтіндердің алуан түрін оқу;</p> <p>10.4.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдегі сәйкессіздіктерді түсіну;</p> <p>10.5.5 - мұғалімнің қолдауымен жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына қатысты бірқатар жазбаша жанрларында қатысты логикалық дәлелдер қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту;</p> <p>10.6.8 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында өздік және ырықсыз райда тұрған келер шақ (future active and passive) пен future continuous формасын қолдану.</p>
--	-----------------------------------	---

11-ші сынып:

Бөлімдер	Тақырыптар	Оқу мақсаттары
1-ші тоқсан	Кіріспе сабақтар Жаңа оқу жылына қатысты шешім	<p>11.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану;</p> <p>11.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану;</p> <p>11.2.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі ұйғарынды мағынаны, оның ішінде оқушыларға саны шектеулі бейтаныс тақырыптың мағынасын болжап табу;</p> <p>11.3.2 - таныс және кейбір бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы ашық</p>

жоғары дәрежелі сұрақтарды қоюда және сондай сұрақтарға жауап беруде сәйкес синтаксис пен лексиканы қолдану

11.5.2 - тақырып пен жанрға қатысты және дұрыс жазу ережесіне сәйкес қолданысы бойынша бай лексиканы қолдану;
11.6.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында келер шақ және future perfect формасын қолдану

Елдер мен қалаларды сипаттау (Сәулет)
Тарих және дәстүр (киіз үйлердің сәулеттік құндылығы)

11.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру;
11.1.8 - оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту;
11.2.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі сөйлеушінің (лердің) қатынасы мен ойын, оның ішінде оқушыларға саны шектеулі бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;
11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыларға таныс және бейтаныс сан алуан тақырыптарына қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу;
11.4.3 - оқушыларға күрделірек және деректі емес, таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығыңыз;
11.5.2 - тақырып пен жанрға қатысты және дұрыс жазу ережесіне сәйкес қолданысы бойынша бай лексиканы қолдану;
11.5.5 - Жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына қатысты сан алуан жазбаша жанрларында

		<p>қатысты логикалық дәлелдер қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту мұғалім. Шамалы көмек ұсынылған.</p> <p>11.6.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында that, инфинитив және wh- clauses толықтырылған сын есімді қолдану</p>
<p>Байланыс орнату</p>	<p>Мәдени шокты еңсеру</p>	<p>11.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу;</p> <p>11.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару;</p> <p>11.2.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну;</p> <p>11.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;</p> <p>11.3.4 - таныс және кейбір бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы қосымша мәтіндерде басқа оқушылардың көзқарасын бағалау және өз пікірңді білдіру;</p> <p>11.4.1- оқушыларға таныс және бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндердің күрделі және дерексіз идеясын түсіну;</p> <p>11.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға жазу;</p> <p>11.6.2 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты анықтаушы сөздердің, сонымен қатар сөз алдында келетін анықтаушы құрылымдардың кең қатарын қолдану;</p>

11.6.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында that, инфинитив және wh- clauses толықтырылған сын есімді қолдану;

11.6.15 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға күрделі жалғаулықтардың бірнеше түрін шартты концессия және контрасты көрсету үшін қолдану

11.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару;

11.2.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну;

11.2.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну;

11.3.4 - таныс және кейбір бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы қосымша мәтіндерде басқа оқушылардың көзқарасын бағалау және өз пікірңді білдіру;

11.4.2 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндерде (оның ішінде кейбір қосымша мәтіндер де бар) арнайы ақпаратты толық түсіну

11.4.5 - оқушыларға таныс және бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару;

10.5.1 - өз бетімен жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға мәтін құрастыру, жазу, түзету және тексеру;

11.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және

Ресми және бейресми жазылым

оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан ақырыптарға жазу;
11.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты сан алуан жазбаша жанрына қатысты ресми деңгейде жазу үшін стильді және лексиканы пайдалану;
11.6.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты рге- және post- modifying зат есім құрылымын қолдану;
11.6.2 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты анықтаушы сөздердің, сонымен қатар сөз алдында келетін анықтаушы құрылымдардың кең қатарын қолдану;
11.6.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты ауыспалы және сабақты етістіктерді толықтыратын үлгілерді қолдану;
11.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты жалпы есім , сын есім және етістіктен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді қолдану

11.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану;
11.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу;
11.3.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану
11.4.3 - оқушыларға күрделірек және деректі емес, таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін

		<p>мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығыңыз;</p> <p>11.4.5 - оқушыларға таныс және бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару;</p> <p>11.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында сандық немесе баспадан шыққан ресурстарды таңдау және бағалау;</p> <p>11.6.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты жақсыз және cleft-сөйлемдерді қолдану</p>
<p>Жануарлар әлемін зерттеңіз және олар туралы баяндаңыз: бит, бүркіт, аю және дельфиндер.</p>	<p>Жануарлардың ерекшеліктерін талдау</p>	<p>11.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу;</p> <p>11.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру;</p> <p>11.2.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі дәлелдің бөліктерін, оның ішінде сан алуан бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;</p> <p>11.3.4 - таныс және кейбір бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы қосымша мәтіндерде басқа оқушылардың көзқарасын бағалау және өз пікірніді білдіру;</p> <p>11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыларға таныс және бейтаныс сан алуан тақырыптарына қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу;</p> <p>10.5.1 - өз бетімен жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға мәтін құрастыру, жазу, түзету және тексеру</p> <p>11.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты сан алуан</p>

жазбаша жанрына қатысты ресми деңгейде жазу үшін стильді және лексиканы пайдалану;

11.6.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында simple perfect active және passive forms пен perfect continuous формасын қолдану;

11.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты осы шақ, өткен шақ соның ішінде [past and perfective aspect/simple and progressive aspect] алуан түрін орынды қолдану

11.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару;
11.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану;

11.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру;

10.2.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі дәлелдің бөліктерін, оның ішінде саны шектеулі бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;

11.2.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар, соның ішінде бейтарап тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдегі сәйкессіздіктерді түсіну;

11.3.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану;

11.3.4 - таныс және кейбір бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы қосымша мәтіндерде басқа оқушылардың көзқарасын бағалау және өз пікірніді білдіру;

11.3.6 - оқушыларға таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу

Жануарлардың ерекшеліктерін туралы презентация жасау

		<p>бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты әңгімеде фразалар мен түзетулер арқылы әңгімені жүргізу және тілді өзгерту;</p> <p>10.6.11 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты айтылған мәлімдемелер мен сұрақтардың кең қатарын пайдалану</p>
2-ші тоқсан		
	<p>Сұхбат беру кезінде қалай табысты болуға болады</p> <p>Сұхбат талдау</p>	<p>11.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;</p> <p>11.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару;</p> <p>11.2.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну;</p> <p>11.2.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі ұйғарынды мағынаны, оның ішінде оқушыларға саны шектеулі бейтаныс тақырыптың мағынасын болжап табу;</p> <p>11.3.2 - таныс және кейбір бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы ашық жоғары дәрежелі сұрақтарды қоюда және сондай сұрақтарға жауап беруде сәйкес синтаксис пен лексиканы қолдану</p> <p>11.4.3 - оқушыларға күрделірек және деректі емес, таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығыңыз;</p>

Сұхбаттар мен нұсқаулар

Нұсқауларды беру және орындау (Құрылғыны пайдалану әдісі)

11.5.7 - сан алуан жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты мәтінді жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен жазу;

11.6.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты қажетті мағынасы бар және емлесі дұрыс бірқатар аффикстерді қолдану;

11.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жалпы есім, сын есім және етістіктен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді қолдану;

11.6.14 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты күрделі қосымша сөздердің алуан түрін, соның ішінде концессия және құрметтеуге қатысты сөздерді қос алғанда және әртүрлі синтаксистік түрлерге жататын multi-word verbs қолдану

11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;

11.2.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну;

11.4.2 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндерде (оның ішінде кейбір қосымша мәтіндер де бар) арнайы ақпаратты толық түсіну;

11.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты сан алуан жазбаша жанрына қатысты ресми деңгейде жазу үшін стильді және лексиканы пайдалану;

11.6.12 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға бірқатар

		<p>тақырыптар аясында әртүрлі мақсаттағы алуан түрлі модальды формаларды, сонымен қатар supposed to, bound to, due, willing to модальды формаларын қолдану; 11.6.15 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға күрделі жалғаулықтардың бірнеше түрін шартты концессия және контрасты көрсету үшін қолдану</p>
	<p>Жады техникасын пайдалану</p>	<p>11.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану; 11.2.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі ұйғарынды мағынаны, оның ішінде саны шектеулі оқушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну; 11.4.4 - оқушыларға күрделірек және дерексіз, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы қосымша мәтіндердің алуан түрін оқу; 11.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты көптеген функциялар арқылы хат-қатынастағы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру; 11.6.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты қажетті мағынасы бар және емлесі дұрыс бірқатар аффикстерді қолдану; 11.6.12 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан түрлі тақырыптарға бірқатар тақырыптар аясында әртүрлі мақсаттағы алуан түрлі модальды формаларды, сонымен қатар supposed to, bound to, due, willing to модальды формаларын қолдану</p>
		<p>11.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып</p>

Сабаққа кіріспе

шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану;
11.2.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі дәлелдің бөліктерін, оның ішінде сан алуан бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;
11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыларға таныс және бейтаныс сан алуан тақырыптарына қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу;
11.4.2 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндерде (оның ішінде кейбір қосымша мәтіндер де бар) арнайы ақпаратты толық түсіну

Уақыты қадағалау
кұрылғыларының тарихы

11.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу;
11.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру;
11.2.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі дәлелдің бөліктерін, оның ішінде сан алуан бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;
11.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;
11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыларға таныс және бейтаныс сан алуан тақырыптарына қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу;
11.4.7 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар

Уақытты қадағалау құрылғыларын / Ғылым видео бойынша зерттеу және есеп беру

аясындағы ұзақ мәтіндерде [параграф аралық деңгей] даму заңдылықтарын тану;

11.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында сандық немесе баспадан шыққан ресурстарды таңдау және бағалау;
10.5.1 - өз бетімен жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға мәтін құрастыру, жазу, түзету және тексеру;

11.6.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында simple perfect active және passive forms пен future continuous формасын қолдану.

Ақпаратты PPT арқылы ұсыну

11.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;

11.1.4 - басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару;

11.1.7 - айтылым немесе жазылым кезінде дәйекті дәлел келтіру;

11.2.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі дәлелдің бөліктерін, оның ішінде сан алуан бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;

11.2.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі ұйғарынды мағынаны, оның ішінде оқушыларға саны шектеулі бейтаныс тақырыптың мағынасын болжап табу;

11.2.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар, соның ішінде бейтарап тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдегі сәйкессіздіктерді түсіну;

11.3.7 - жалпы тақырыптар және оқу бағдарламасында көрсетілген

		<p>таныс және бейтаныс алуан түрлі тақырыптар туралы әңгімелерде тиісті лексиканы және синтаксисті пайдалану;</p> <p>11.6.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты жақсыз және cleft-сөйлемдерді қолдану;</p> <p>11.6.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында simple perfect active және passive forms пен future continuous формасын қолдану.</p>
3-ші тоқсан		
	Кәсіптер әлемін зерттеу	<p>11.1.8 - оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту;</p> <p>11.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану;</p> <p>11.2.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну;</p> <p>11.3.6 - оқушыларға таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты әңгімеде фразалар мен түзетулер арқылы әңгімені жүргізу және тілді өзгерту;</p> <p>11.4.3 - оқушыларға күрделірек және деректі емес, таныс жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясында толық оқуды қажет ететін мазмұнды анықтау үшін жылдамдықпен ұзақ мәтіндерді жылдам қарап шығыңыз;</p> <p>11.5.2 - тақырып пен жанрға қатысты және дұрыс жазу ережесіне сәйкес қолданысы бойынша бай лексиканы қолдану;</p> <p>11.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға жазу;</p>

		<p>11. 5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға бағыт беруші жалғаулықтардың бірнеше түрін пайдалана отырып мәтін ретінде дәлел келтіріп жазу;</p> <p>11.6.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты pre- және post- modifying зат есім құрылымын қолдану</p>
Кәсіп және өнертабыстар	Бизнестегі табысты қарастыру	<p>11.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану;</p> <p>11.2.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі ұйғарынды мағынаны, оның ішінде саны шектеулі оқушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;</p> <p>11.4.1- оқушыларға таныс және бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндердің күрделі және дерексіз идеясын түсіну;</p> <p>11.5.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты көптеген функциялар арқылы хат-қатынастағы жаңалықтар мен сезімдерге байланысты қарым-қатынас орнату және жауап беру;</p> <p>11.6.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты ауыспалы және сабақты етістіктерді толықтыратын үлгілерді қолдану</p>
		<p>11.1.1 - топ ішінде мәселелерді креативті және бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану;</p> <p>11.2.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына, соның ішінде кейбір бейтаныс тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушінің көзқарасын түсіндіру және сөйлеушілердің арасындағы</p>

	<p>Өнертабыстарды салыстыру, талдау және бағалау Өз өнертабысыңызды жасаңыз</p>	<p>дәлелдердің сәйкес келуін кеңейту ;</p> <p>10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;</p> <p>11.3.4 - таныс және кейбір бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы қосымша мәтіндерде басқа оқушылардың көзқарасын бағалау және өз пікірңді білдіру;</p> <p>11.3.7 - жалпы тақырыптар және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және бейтаныс алуан түрлі тақырыптар туралы әңгімелерде тиісті лексиканы және синтаксисті пайдалану;</p> <p>11.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында сандық немесе баспадан шыққан ресурстарды таңдау және бағалау;</p> <p>10.5.1 - өз бетімен жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға мәтін құрастыру, жазу, түзету және тексеру;</p> <p>11.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты сан алуан жазбаша жанрына қатысты ресми деңгейде жазу үшін стильді және лексиканы пайдалану;</p> <p>11.6.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында that, инфинитив және wh- clauses толықтырылған сын есімді қолдану;</p> <p>11.6.14 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты күрделі қосымша сөздердің алуан түрін, соның ішінде концессия және құрметтеуге қатысты сөздерді қос алғанда және әртүрлі синтаксистік түрлерге жататын multi-word verbs қолдану</p>
		<p>11.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері</p>

Табысты сөйлеу ингредиенттер талдау

байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;

11.1.9 - ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану;

11.2.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну;

11.2.7 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына, соның ішінде кейбір бейтаныс тақырыптарына әңгіме барысында сөйлеушінің көзқарасын түсіндіру және сөйлеушілердің арасындағы дәлелдердің сәйкес келуін кеңейту ;

11.2.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар, соның ішінде бейтарап тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдегі сәйкессіздіктерді түсіну;

11.3.4 - таныс және кейбір бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы қосымша мәтіндерде басқа оқушылардың көзқарасын бағалау және өз пікірніді білдіру;

11.4.2 - оқушыларға таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндерде арнайы ақпаратты толық түсіну;

11.5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға бағыт беруші жалғаулықтардың бірнеше түрін пайдалана отырып мәтін ретінде дәлел келтіріп жазу;

11.6.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты қажетті мағынасы бар және емлесі дұрыс бірқатар аффикстерді қолдану;

11.6.8 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан

Әлеуметтік өзгерістер мен одан әрі қарайғы зерттеу

алуан тақырыптар аясында келер шақ және future perfect формасын қолдану;

11.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты осы шақ, өткен шақ соның ішінде [past and perfective aspect/simple and progressive aspect] алуан түрін орынды қолдану

Қарама-қайшы мәселелерді талқылау
Академиялық тілді талдау

11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;

11.2.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі негізгі ойларды түсіну;

11.2.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну;

11.3.1 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптарына әңгіме барысында ресми және бейресми тілді пайдалану;

11.3.6 - оқушыларға таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты әңгімеде фразалар мен түзетулер арқылы әңгімені жүргізу және тілді өзгерту;

11.4.6 - қосымша мәтіндерде күрделірек және дерексіз жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау

10.5.1 - өз бетімен жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға мәтін құрастыру, жазу, түзету және тексеру;

		<p>11.6.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты қажетті мағынасы бар және емлесі дұрыс бірқатар аффикстерді қолдану;</p> <p>11.6.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты ауыспалы және сабақты етістіктерді толықтыратын үлгілерді қолдану</p>
Рахат алу үшін оқу	Оқушылар ғылыми -танымал оқулықтарды оқиды	<p>11.1.8 - оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту;</p> <p>11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;</p> <p>11.2.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі ұйғарынды мағынаны, оның ішінде саны шектеулі оқушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;</p> <p>11.3.4 - таныс және кейбір бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы қосымша мәтіндерде басқа оқушылардың көзқарасын бағалау және өз пікірніді білдіру;</p> <p>11.4.2 - оқушыларға таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндерде арнайы ақпаратты толық түсіну;</p> <p>11.4.4 - оқушыларға күрделірек және дерексіз, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы қосымша мәтіндердің алуан түрін оқу;</p> <p>11.4.5 - оқушыларға таныс және бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару;</p>

		<p>11.4.6 - қосымша мәтіндерде күрделірек және дерексіз жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау</p> <p>11.4.8 - мағынаны тексеру және түсінігін тереңдету мақсатында сандық немесе баспадан шыққан ресурстарды таңдау және бағалау;</p> <p>11.4.9 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдегі сәйкессіздіктерді түсіну;</p> <p>11.5.4 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты сан алуан жазбаша жанрына қатысты ресми деңгейде жазу үшін стильді және лексиканы пайдалану;</p> <p>11.5.5 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына қатысты сан алуан жазбаша жанрларында қатысты логикалық дәлелдер қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту мұғалім. шамалы көмек ұсынылған.</p> <p>11.6.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты осы шақ, өткен шақ соның ішінде [past and perfective aspect/simple and progressive aspect] алуан түрін орынды қолдану</p>
4-ші тоқсан		
		<p>11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;</p> <p>11.2.2 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі нақты ақпаратты түсіну;</p> <p>11.3.6 - оқушыларға таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу</p>

	<p>Өзін-өзі танытудың әртүрлі тәсілдері</p>	<p>бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты әңгімеде фразалар мен түзетулер арқылы әңгімені жүргізу және тілді өзгерту;</p> <p>11.4.2 - оқушыларға таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндерде арнайы ақпаратты толық түсіну;</p> <p>10.5.1 - өз бетімен жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға мәтін құрастыру, жазу, түзету және тексеру;</p> <p>11.5.7 - сан алуан жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты мәтінді жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен жазу;</p> <p>11.6.10 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында келер шақ және future perfect формасын қолдану;</p> <p>11.6.13 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты жалпы есім, сын есім және етістіктен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді қолдану</p>
<p>Өтініш жасау және ақпаратпен қамтамасыз ету</p>		<p>11.1.8 - оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту;</p> <p>10.3.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша өзінің және өзгенің пікірін түсіндіріп, дәлелдеу;</p> <p>11.4.2 - оқушыларға таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндерде арнайы ақпаратты толық түсіну;</p> <p>11.4.4 - оқушыларға күрделірек және дерексіз, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы қосымша мәтіндердің алуан түрін оқу;</p>

Болашақ мансап үшін таңдаулар
Ақпараттық парақшалар шығару

11.4.7 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы ұзақ мәтіндерде [параграф аралық деңгей] даму заңдылықтарын тану;

11.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан ақырыптарға жазу;

11.5.5 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарына қатысты сан алуан жазбаша жанрларында қатысты логикалық дәлелдер қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту мұғалім. шамалы көмек ұсынылған.

11.5.7 - сан алуан жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптарға қатысты мәтінді жазған кезде қажетті құрылымды өз бетімен жазу;

11.6.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты ауыспалы және сабақты етістіктерді толықтыратын үлгілерді қолдану;

11.6.14 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс сан алуан тақырыптарға қатысты күрделі қосымша сөздердің алуан түрін, соның ішінде концессия және құрметтеуге қатысты сөздерді қос алғанда және әртүрлі синтаксистік түрлерге жататын multi-word verbs қолдану

11.1.10 - сөйлеу және жазылымды бірқатар әлем басымдықтары бойынша рефлексия жасау және оларды тану құралдары ретінде қолдану;

11.2.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты мұғалімнің көмегінсіз берілген қосымша сөйлесудегі сөйлеушінің (лердің) қатынасы мен ойын, оның

Сабаққа кіріспе

ішінде саны шектеулі оқушыларға бейтаныс тақырыптағы сөйлесуді түсіну;

11.3.6 - оқушыларға таныс және кейбір таныс емес жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты әңгімеде фразалар мен түзетулер арқылы әңгімені жүргізу және тілді өзгерту;

11.4.4 - оқушыларға күрделірек және дерексіз, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы көркем және ғылыми жанрдағы қосымша мәтіндердің алуан түрін оқу

11.1.8 - оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық сезімталдықты дамыту;

11.3.2 - таныс және кейбір бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптардағы ашық жоғары дәрежелі сұрақтарды қоюда және сондай сұрақтарға жауап беруде сәйкес синтаксис пен лексиканы қолдану

11.3.5 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыларға таныс және бейтаныс сан алуан тақырыптарына қатысты болжам жасау және баламалы ұсыныстарды бағалау үшін сыныптастарымен өзара қарым-қатынасқа түсу;

11.4.5 - оқушыларға таныс және бейтаныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген тақырыптардағы қосымша мәтіндердегі мәнмәтіннен мағынаны шығару;

11.4.6 - қосымша мәтіндерде күрделірек және дерексіз жалпы тақырыптар, сондай-ақ оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар бойынша автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау

11.4.7 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар

Киім сапарлары

Киім өндіруге қатысты ресурстар мен үдерістерді зерттеу
Сән саласына қатысты мәселені зерттеу

аясындағы ұзақ мәтіндерде [параграф аралық деңгей] даму заңдылықтарын тану;

11.4.9 - күрделірек және дерексіз жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген бірқатар тақырыптар аясындағы қосымша мәтіндерде дәлелдегі сәйкессіздіктерді түсіну;
11.5.3 - грамматикалық ережелерді ескере отырып, жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан ақырыптарға жазу;
11.5.5 - жалпы таныс және оқу бағдарлама-сында көрсетілген тақырыптарына қатысты сан алуан жазбаша жанрларында қатысты логикалық дәлелдер қажет болғанда мысалдар мен себептерді келтіре отырып дамыту мұғалім. шамалы көмек ұсынылған.

11. 5.6 - жалпы таныс және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға бағыт беруші жалғаулықтардың бірнеше түрін пайдалана отырып мәтін ретінде дәлел келтіріп жазу;

11.5.9 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптарға қатысты жазбаша түрде берілген мәтінге тыныс белгілерін бар назарын салып қойып шығу;

11.6.3 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген сан алуан тақырыптар аясында that, инфинитив және wh- clauses толықтырылған сын есімді қолдану;

11.6.11 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану

11.1.2 - сыныптастарының көңілін ескере отырып орынды кері байланыс беру үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану;

Нәтижелер бойынша баяндама жасау және салыстыру

11.1.3 - өзгелердің ой-пікірін сыйлау, есепке алу;
11.1.5 - өзіне оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану;
11.1.6 - ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және таныстыру;
11.3.7 - жалпы тақырыптар және оқу бағдарламасында көрсетілген таныс және бейтаныс алуан түрлі тақырыптар туралы әңгімелерде тиісті лексиканы және синтаксисті пайдалану;
11.6.11 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген оқушыға таныс бірқатар тақырыптарға қатысты етістіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің/үстеулік фазалардың алуан түрін қолдану;
11.6.2 - оқушыларға таныс, жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты анықтаушы сөздердің, сонымен қатар сөз алдында келетін анықтаушы құрылымдардың кең қатарын қолдану;
11.6.6 - жалпы және оқу бағдарламасында көрсетілген алуан түрлі тақырыптарға қатысты жақсыз және cleft-сөйлемдерді қолдану

Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы 21 қарашадағы
№ 467 бұйрығына
27-қосымша
Қазақстан Республикасы
Оқу-ағарту министрінің
2022 жылғы "16" қыркүйегіндегі
№ 399 бұйрығына
125-қосымша

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Шетел тілі (екінші). Неміс тілі" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы "Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 29031 болып тіркелген).

2. Оқу пәнінің маңыздылығы, оның коммуникация, ғылым, бизнес, туризм және спорттық тілі болып табылатынымен белгіленеді. Неміс тілін білу:

1) білім алушылар әртүрлі тіршілік ету жағдаяттарындағы қарым-қатынаста сенімділіктерін арттырады;

2) Қазақстанда ғана емес, шет елдеде жоғары білім алуға мүмкіндік береді;

3) Қазақстанда және шет елде кәсіптік білім алуды жалғастыруға мүмкіндік береді;

4) білім алушылар неміс тілінде таратылатын жаңалықтар мен ақпарат алуға мүмкіндігін кеңейтеді;

5) білім алушылар неміс тіліндегі әдеби туындылардың тұпнұсқалық мәтіндерімен танысуға мүмкіндік алады;

6) білім алушыларға Қазақстанды өз елінде және шет елдерінде танытуға мүмкіндік алады;

7) мектепте қалыптасқан дағдыға, оқыту және білім стратегиясына сүйеніп өмір бойы оқуға мүмкіндік алады.

3. "Шетел тілі (екінші). Неміс тілі" пәні бойынша оқу бағдарламасы білім алушылардың сөйлеу қызметі бойынша төрт тілдік дағдыны дамытуға бағытталған (тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым). Жалпы орта білім беру мектепті бітіргеннен кейін, білім алушылар (10-11 сынып) Шет тілін меңгерудің жалпыеуропалық құзыреттікке сәйкес (Common European Framework of Reference, CEFR) B1 (орта – B1.2) тіл деңгейіне дейін жетеді.

2-тарау. "Шетел тілі (екінші). Неміс тілі" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

1-параграф. "Шетел тілі (екінші). Неміс тілі" оқу пәнінің мазмұны

4. "Шетел тілі (екінші). Неміс тілі" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің жоғары шекті көлемі:

1) 10-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 72 сағат;

2) 11-сыныпта – аптасына 2 сағат, оқу жылында 72 сағат құрайды.

Оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі "Қазақстан Республикасындағы бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім берудің үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 8

қарашадағы № 500 бұйрығымен бекітілген үлгілік оқу жоспарына тәуелді (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8170 тіркелген).

5. Оқу бағдарламасы оқыған деңгейлеріне, сөйлеу қызметінің (тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым) төрт түрі бойынша тілдік дағды мен икемін бағалау өлшеміне сәйкес неміс тіліне оқыту кезеңін, жалпы оқыту кезеңінің (10-11 сынып) ұзақ мерзімді жоспарын қамтиды.

6. "Неміс тілі" оқу пәні бойынша оқу бағдарламасының мазмұны оқыту бөлімдері (Тыңдалым, Сөйлесім, Оқылым, Жазылым, Неміс тілін қолдану) бойынша құрылған.

7. Әр бөлімшеде көрсетілген оқыту мақсаты сөйлеу қызметінің (Тыңдалым, Сөйлесім, Оқылым, Жазылым, Неміс тілін қолдану) барлық түрін дамыту бойынша мұғалімге жұмысты жүйелі жоспарлауға, білім алушылардың жетістігін бағалауға, оларды оқытудың келесі кезеңдері бойынша хабардар етуге мүмкіндік береді.

8. Бағдарламаның базалық мазмұнында сыныптар бойынша неміс тілінің жалпы оқу мақсаттары көрсетілген.

9. "Тыңдалым", "Сөйлесім", "Оқылым" және "Жазылым" бөлімдерінде, шетел тілі (10 сынып – В1.1, 11 сынып – В1.2) оқыту деңгейлерімен белгіленген сөйлеу қызметінің түрлері бойынша мақсаттары, неміс тілінде оқытудың түпкілікті нәтижесі оларға жетуге бағытталған.

10. "Неміс тілін қолдану" бөлімінде білім алушы талап етілген оқу деңгейіне сәйкес неміс тілінің лексикалық-грамматикалық, синтаксистік құрылымын сыпайы қолдану талаптарымен танысады.

11. Базалық мазмұн (Inhalt).

12. 10-сыныпқа (В1.1 деңгейі) арналған "Шетел тілі (екінші). Неміс тілі" оқу пәнінің базалық мазмұны:

13. Мәдениетаралық-коммуникативтік аспект:

1) қоғамдық мәдениет деңгейінде басқа тілді мәдениет өкілдерімен қарым-қатынас жасау;

2) ұзақ талқылаудың негізгі мазмұнын түсіну, достық әңгімелесуде өз пікірін білдіру немесе басқалардан сұхбат алу, тіршілік етуде туындайтын кез-келген ойды білдіру, үйреншікті емес жағдайды шешу үшін көпшілік қарапайым тілдік құралды еркін қолдану;

3) таныс тақырыпқа арналған әңгімеге дайындықсыз қатысу;

4) шағым түсіру;

5) сұхбат/кеңестерде бастамашылық көрсету;

6) таныс немесе қызықтыратын тақырыптарға қарапайым жүйелі мәтіндер жазу;

7) өзінің жеке уайымы мен әсері туралы хабарлап жеке сипаттағы хат жазу;

8) неміс тілін тұтынушылардың елтану және мәдениеттану білімінің болуы, ұлттық сипатының қарым-қатынас нормалары мен стереотипі, ерекшеліктері мен ұлттық менталитеттің ерекшелігін білу, оларды нақты тілдік және мәдени ортада қолдану;

9) пікірлерді білдіру, оларды мәтінде қосу қағидатын білу;

10) әртүрлі коммуникативтік функцияларды орындау үшін пікірлерді қолдану;

11) өзара әрекет ету сызбасына сәйкес айтылатын ойды тізбектеп құру.

14. Тәрбиелік аспект:

1) неміс тілі мен мәдениетке позитивті көзқарас білдіру;

2) әртүрлі көзқарасқа құрметпен, сабырлықпен қарау, толеранттылыққа, Отанға деген сүйіспеншілік сезімін көрсету.

15. Жалпы білім беру аспектісі: неміс тілі арқылы жалпы мәдениетті жоғарылату, тілін үйренетін елі туралы ой-өрісін, білімін, қоршаған орта туралы білімін кеңейту.

16. Дамыту аспекті:

1) неміс тілін үйренуге деген тілдік икем мен тілдік тапқырлықты, сөз тәртібінің мәдениетін, қызығушылығын, тұлғаның жағымды қасиеттерін дамыту: жігерлік, ақыл-есі;

2) тапсырылған параметрлерде тілді тиімді игеруді қамтамасыз ететін анықтамалық әдебиетті, замануи оқыту технологияларын қолдану;

3) өз ой-пікірін ойға қонымды және жүйелі баяндау, көпшілік мақұлдаған тақырыпқа арналған пікірталас, коммуникативтік сипаттағы үйреншікті емес ахуалды шешу;

4) жалпы адамзат мәдениетін дамытуда ұлттық мәдениеттің (өз және басқа тілдік) жетістіктері туралы және басқа мәдениет аясында ана тілі мен мәдениетінің рөлі туралы кеңінен түсінігі болуы тиіс.

17. Стратегиялық аспект: басқа тілдік дербес сөйлесуге қабілетті және дайын , екінші тілдік тұлғалық негізгі сипаттамасын меңгеру.

18. 11-сыныпқа (B1.2-деңгей) арналған "Шетел тілі (екінші). Неміс тілі" оқу пәнінің базалық мазмұны:

19. Мәдениетаралық-коммуникативтік аспект:

1) басқа тілілік мәдени өкілдерімен барлық деңгейде табысты тілдесу;

2) ұзақ талқылаудың негізгі мазмұнын жете түсіну;

3) туындаған мәселелер бойынша хабарлама-сауалды қабылдау;

4) сұхбаттасу/кеңес үдерісіне қажетті ақпаратты беру (мысалы, дәрігерге өзінің ауру белгісінің нышанын айту);

5) не нәрсенің мәселе болып жатқандығын түсіндіру;

6) қысқа әңгіменің, мақаланың сюжетін, сұхбаттасудың мазмұнын талқылау, деректі фильмді талқылау;

7) анықтайтын сұрақтарға жауап беру және өз пікірін білдіру;

8) бар ақпаратты тексеріп және растап, алдын ала дайындалған сұхбаттасуды өткізу, нақты нұсқау бере отырып, ненің қалай істелінетіні туралы айту;

9) мүдделі саладағы тұрмыстық және тұрмыстық емес мәселелер бойынша деректі ақпаратпен алмасу;

10) қызықтыратын тақырып бойынша қысқа қарапайым эссе жазу;

11) елтаным мен мәдени білімнің болуы, қарым –қатынас жасау нормалары бойынша білім, ұлттық сипаттың өзгешелігі және неміс тілін білетіндердің ұлттық менталитетінің ерекшелігі, еркін тілдік және мәдени ортада қолдану;

12) пікір білдіру ережелерін білу, оларды мәтінде біріктіру;

13) әртүрлі коммуникативтік қызметті орындау үшін өз пікірін еркін қолдану;

14) қарым-қатынас жасау сызбасына сәйкес пікірді дәйекті түрде құру.

20. Тәрбиелік аспект:

1) неміс тілі мен мәдениетіне позитивті қатынас қалыптастыру;

2) әртүрлі көзқарасқа құрметпен қарау, толеранттылық және Отанға деген патриоттық сезім көрсету.

21. Жалпы білім беру аспектісі: мәдениетті дамыту, ой өрісін кеңейту, неміс тілі арқылы ел, қоршаған орта туралы білімдерін жетілдіру.

22. Дамыту аспектісі:

1) тілдік қабілетті және тілдік болжауды, сөйлеу мәдениетін, неміс тілін үйренуге қызығушылықты, тұлғаның жағымды қасиеттерін: зейін, ерік-жігерін арттыру;

2) белгіленген параметрлер бойынша тілді меңгеру тиімділігін қамтамасыз ететін әдеби анықтамалар, оқытудың заманауи технологияларын қолдану;

3) жалпылама тақырыптар бойынша пікірталастар, дәйекті түрде өз ойын білдіру, коммуникативті сипаттағы стандартты емес жағдаяттарды шешу;

4) жалпы адами мәдениеттің дамуында ұлттық мәдениеттің (өзіндік және басқа тілдік) жетістіктері туралы кең көріністің болуы және басқа мәдениетте ана тілі мен мәдениетінің рөлі.

23. Стратегиялық аспект: басқа тілдік дербес сөйлесуге қабілетті және дайын , екінші тілдік тұлғалық негізгі сипаттамасын меңгеру.

2-параграф. Оқытудың мақсаттар жүйесі

24. Бағдарламада оқу мақсаттары кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші сан бөлімді, үшінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді.

1-бөлім. Тыңдалым:

Білім алушы:	
10-сынып	11-сынып
B1.1	B1.2

10.1.1 әдеби нормаға сәйкес анық айтылған мектепте, демалыста таныс тақырыптардың негізгі ережелерін түсіну	11.1.1 кәсіби ортада кездесетін белгілі тақырыптарға арналған әдеби нормалар шегінде анық айтылған сөздердің негізгі ережелерін түсіну
10.1.2 егерде анық, айтылымы таныс болса, күнделікті мәселелер туралы және оқу туралы қарапайым ақпараттық хабарламаларды, оның ішінде негізгі ойды түсіну	11.1.2 оқу және болашақ кәсіби қызметке байланысты күнделікті сұрақтар мен тақырыптар туралы ақпараттық хабарламаларды түсіну
10.1.3 барлығы анық, әдеби тілде айтылатын жағдайда, ұзақ пікірталастың негізгі кездерін түсіну	11.1.3 барлығы анық, әдеби тілде айтылған жағдайда ұзақ пікірталастың негізгі сәттерін түсіну
10.1.4 сөйлеу мәні таныс, ал сөзі қарапайым және құрылымы анық болған жағдайда оқу тақырыбы бойынша дәрісті не әңгімені түсіну	11.1.4 сөйлеу мәні таныс, ал сөздің өзі қарапайым және құрылымы анық болған жағдайда оқу және кәсіби тақырып бойынша дәрісті немесе әңгімені түсіну
10.1.5 асықпай, анық нормативке сәйкес сөйлеген жағдайда таныс тақырыптарды жалпылама қысқа қарапайым әңгімелерді түсіну	11.1.5 таныс тақырыптарға асықпай, анық сөйлеген жағдайда қысқа қарапайым әңгімелерді түсіну
10.1.6 қарапайым техникалық ақпаратты түсіну, мысалы, күнделікті қолданатын аспаптарды пайдалану ережесі	11.1.6 техникалық сипаттағы нұсқаулықтарды түсіну
10.1.7 радио бойынша жаңалықтар легінің негізгі ережелері мен ақырын және анық естілетін, жазылған таныс тақырыптарға арналған қарапайым тақараттарды түсіну	11.1.7 нақты, нормативке сәйкес айтылатын радиода не жазбада кездетін, көбінесе қызықтыратын материалдар бар ақпаратты түсіну
10.1.8 қызықтыратын тақырып бойынша телевизиялық бағдарламаның артық бөлігін түсіну, мысалы, сұхбат, қысқа дәріс, репортаж, егер олар ақырын және анық естілсе	11.1.8 қызықтыратын тақырыптар бойынша телеарна материалдардың көбірек бөлігін түсіну, мысалы, егерде олар анық және баяу айтылса, онда сұхбаттасу, интервью, қысқа дәрістер

2-бөлім. Айтылым :

Білім алушы:	
10-сынып	11-сынып
B1.1	B1.2
10.2.1 шапшаң, қарапайым тілде қызықтыратын мәселелер бойынша дәйекті түрдегі бекітуді сипаттай алу	11.2.1 шапшаң, қарапайым тілде қызықтыратын мәселелер бойынша дәйекті түрдегі бекітуді сипаттай алу
10.2.2 таныс, қызықтыратын тақырыптарды, тәжірибені, осы тәжірибеге байланысты реакциясын, сезімін суреттеу	11.2.2 шапшаң бірдеңені ,суреттеу не болмаса дәйекті түрдегі бекітуді айту, кітаптың не фильмнің сюжетін айту және оған деген өзінің реакциясын айту
10.2.3 оның ойын түсіну қиын болмайтын. дәлелді құру	11.2.3 жалпылама және оқу тақырыптарына қатысты сұхбаттасушының көзқарасын бағалау және өз пікірін түсіндіру, негіздеу
10.2.4 қысқаша бірдеңенің себептерін түсіндіру және бірдеңенің шешімін әртүрлі нұсқада, жоспар және әрекет арқылы түсіндіру	11.2.4 жанжақты бірдеңенің себептерін түсіндіру және бірдеңенің шешімін әртүрлі нұсқада, жоспар және әрекет арқылы түсіндіру
10.2.5 екіпіндегі акцент пен интонацияға қарамастан түсінуге болатын тұрмыстық және оқу тақырыбы шеңберінде қысқаша және дайындалған хабарламалар жасау	11.2.5 екіпіндегі акцент пен интонацияға қарамастан түсінуге болатын қызметтің кәсіби саласындағы тұрмыстық және оқу тақырыбы шеңберінде қысқаша және дайындалған хабарламалар жасау

10.2.6 таныс тақырып бойынша алдын ала дәріс дайындау, оның мазмұны практика жүзінде түсінікті болады және негізгі ережелері нақты түсіндіріледі	11.2.6 таныс тақырып бойынша алдын ала ауқымды дәріс дайындау, оның мазмұны практика жүзінде түсінікті болады және негізгі ережелері нақты түсіндіріледі
10.2.7 өзінің сөйлеуі бойынша сұрақтарға жауап беру, бірақ, егерде сұрақ жылдам айтылса, оны қайталауды өтіну	11.2.7 өзінің сөйлеуі бойынша сұрақтарға жауап беру, бірақ, егерде сұрақ жылдам айтылса, оны қайталауды өтіну
10.2.8 өзінің сезімін және реакциясын қарапайым мәтінде қисынды тұжырымдап, тәжірибені бейнелеу	11.2.8 өзінің сезімін және реакциясын қарапайым мәтінде қисынды тұжырымдап, тәжірибені бейнелеу

3-бөлім. Оқылым :

Білім алушы:	
10-сынып	11-сынып
B1.1	B1.2
10.3.1 қызықтыратын материалдар бойынша деректі ақпараттар бар қарапайым мәтіндерді оқу және оларды нақты түсіну	11.3.1 қызықтыратын материалдар бойынша деректі ақпараттар бар қарапайым мәтіндерді оқу және оларды егжей-тегжей түсіну
10.3.2 бір-біреумен үнемі хат алмасуға мүмкіндік беретін жеке басына қатысты хаттағы оқиғаның, сезімнің және ынтаның суреттеуін түсіну сипаттауын түсіну	11.3.2 бір-біреумен үнемі хат алмасуға мүмкіндік беретін жеке басына қатысты хаттағы оқиғаның, сезімнің және ынтаның суреттеуін түсіну
10.3.3 нақты бір тапсырманы орындау үшін ақпаратты мәтіннің әртүрлі бөлімдерінен не болмаса әртүрлі мәтіндерден жинақтау және қажетті ақпаратты табу үшін үлкен мәтінді қарау	11.3.3 нақты бір тапсырманы орындау үшін ақпаратты мәтіннің әртүрлі бөлімдерінен не болмаса әртүрлі мәтіндерден жинақтау және қажетті ақпаратты табу үшін көлемі үлкен мәтінді қарау
10.3.4 күнделікті жазба материалдарынан өзекті ақпаратты түсіну және табу, мысалы, хаттардан, жазбашалардан не болмаса қысқа ресми құжаттардан	11.3.4 таныс емес жалпылама және оқу тақырыптары шеңберінде көркем не көркем емес әдебиеттен ұзын мәтіндерді оқу
10.3.5 бір көзқарасты дәлелдеуге бағытталған мәтіндерден қандай негізгі қорытынды жасалғанын түсіну	11.3.5 мәтінде қарастырылған тақырып бойынша ойларды түсіну
10.3.6 газет мақалаларынан таныс тақырыпқа негізгі ережелерді зерделеу	11.3.6 әртүрлі газет мақалаларынан таныс тақырыпқа негізгі ережелерді зерделеу
10.3.7 қарапайым тілмен жазылған ережелерді түсіну, мысалы қауіпсіздік ережесі	11.3.7 жабдықтарды қолдану бойынша қарапайым нұсқауларды түсіну
10.3.8 мағынаны тексеру және түсінікті кеңейту үшін кейбір таныс емес қағаз және цифрлы ресурстарды қолдану	11.3.8 мағынаны тексеру және түсінікті кеңейту үшін кейбір таныс емес қағаз және цифрлы ресурстарды қолдану
10.3.9 жалпылама және оқу тақырыптарына қысқа мәтіндерде келтірілген дәлелдердің сәйкес еместігін анықтау	11.3.9 жалпылама және оқу тақырыптарына ұзын мәтіндерде келтірілген дәлелдердің сәйкес еместігін анықтау

4-бөлім. Жазылым:

Білім алушы:	
10-сынып	11-сынып
B1.1	B1.2
10.4.1 жеке тұрған элементтерді байланыстырып, таныс және қызықтыратын мәселелер бойынша қарапайым мәтіндерді жазу	11.4.1 жеке тұрған элементтерді байланыстырып, көлемі ауқымды таныс және қызықтыратын мәселелер бойынша қарапайым мәтіндерді жазу

10.4.2 таныс және қызықтыратын мәселелер бойынша қарапайым сипаттамалар жазу	11.4.2 қарапайым байланысы бар мәтінде өз сезімі мен реакциясын тқжырымдап, өзінің тәжірибесін жазу
10.4.3 қызықтыратын тақырып бойынша қысқа және қарапайым эссе жазу	11.4.3 күнделікті таныс және әлеуметтік мәселелер бойынша іс жүзінде жиналған ақпараттарды қосындылау және еркін өз ойын жеткізу
10.4.4 қажетті ақпаратты сұрап, жеке басына қатысты жазбалар мен хаттар жазу	11.4.4 қажетті ақпаратты сұрап, жеке басына қатысты жазбалар мен хаттар жазу
10.4.5 өзінің сезімін, оқиғасын және тәжірибесін сипаттап, хат жазу	11.4.5 мәдениет: ән-күй, фильмдерге қатысты абстракты тақырыптар бойынша өзінің ойын білдіріп және жаңалықтарды айтып, хат жазу
10.4.6 сұрақтар туындататын, мәселелерді түсіндіретін хабарламаларды жазу	11.4.6 достарына, ұстаздарына, қызмет көрсетуші қызметкерлерге не болмаса күнделікті өмірде жиі көрінетіндерге маңыздыны айтып жазулар жазу
10.4.7 егерде қызықтыратын тақырып бойынша болса, кейін қолдануға болатын айтып тұру арқылы нақты жазулар жазу	11.4.7 егерде тақырып таныс болса, сөйлеу қарапайым және нақты, нормативтік диалекте болса, дәріс уақытында негізгі ойлардың тізімі түрінде жазулар жасау
10.4.8 тұпнұсқа мәтіннің құрылымы мен тұжырымдамасын қолданып, қысқа жазба үзінділерді қарапайым тілмен қайталау	11.4.8 тұпнұсқа мәтіннің құрылымы мен тұжырымдамасын қолданып, әртүрлі көлемдегі қысқа жазба үзінділерді қарапайым тілмен қайталау
10.4.9 жазба түрінде оқиғаны айту	11.4.9 жазба түрінде оқиғаны айту

5-бөлім. Неміс тілінің қолданысы:

Білім алушы:	
10-сынып	11-сынып
B1.1	B1.2
10.5.1 таныс /таныс емес жалпылама және оқу тақырыптары бойынша абстракті құрама есімдерді және күрделі есім топтарын қолдану	11.5.1 таныс емес жалпылама және оқу тақырыптары бойынша абстракті құрама есімдерді және күрделі есім топтарын қолдану
10.5.2 сөйлеуде шектеусіз белгісіз, сілтеу, қатыстық есімдіктерді, сонымен қатар, сын есім мен үстеулердің салыстыру шырайларын қолдану	11.5.2 сөйлеуде шектеусіз белгісіз, сілтеу, қатыстық есімдіктерді, сонымен қатар, сын есім мен үстеулердің салыстыру шырайларын қолдану
10.5.3 зат есім мен сын есімнің септелуін, зат есімнің көпше түрі туралы білімдерін жүйелеу, таныс жалпылама және оқу тақырыптары бойынша аталған білімді қолдану	11.5.3 зат есім мен сын есімнің септелуін, зат есімнің көпше түрі туралы білімдерін жүйелеу, таныс /таныс емес жалпылама және оқу тақырыптары бойынша аталған білімді қолдану
10.5.4 таныс жалпылама және оқу тақырыптары бойынша сөз сөйлеуді құру үшін шектеусіз сөзжасамның негізгі тәсілдерін (аффикс, сөздерді қосу, конверсия), сөйлеу әдебінің негізгі нормаларын (реплика-клише, көп таратылған бағалау лексиканы), синоним, антоним және басқа да көмекші сөздерді қолдану	11.5.4 таныс емес жалпылама және оқу тақырыптары бойынша сөз сөйлеуді құру үшін шектеусіз сөзжасамның негізгі тәсілдерін (аффикс, сөздерді қосу, конверсия), сөйлеу әдебінің негізгі нормаларын (реплика-клише, көп таратылған бағалау лексиканы), синоним, антоним және басқа да көмекші сөздерді қолдану
10.5.5 таныс жалпылама және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі мезгіл және модаль етістіктерді қамтыған сұрақтарды қолдану	11.5.5 таныс емес жалпылама және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі мезгіл және модаль етістіктерді қамтыған әртүрлі сұрақтарды қолдану
10.5.6 таныс жалпылама және оқу тақырыптары бойынша Partizip I және Partizip II (der lesende	11.5.6 жартылай таныс жалпылама және оқу тақырыптары бойынша Partizip I және Partizip II (der

Schüler; das gelesene Buch) таралған анықтауышты қолдану	lesende Schüler; das gelesene Buch) таралған анықтауышты қолдану
10.5.7 кейбір пассивті және әртүрлі мезгілдегі етістіктерді және олардың баламасын, модаль етістіктерді таныс жалпылама және оқу тақырыптарында қолдану	11.5.7 үздіксіз көбейген пассив және әртүрлі мезгілдегі етістіктерді және олардың баламасын, модаль етістіктерді таныс, жартылай таныс емес жалпылама және оқу тақырыптарында қолдану
10.5.8 мүмкіндікті білдіру, модальдің әртүрлі тәсілдері бойынша білімді жүйелеу үшін haben/ sein + zu + Infinitiv құрылымын қолдану	11.5.8 әртүрлі модаль құрылымдарды, құрмалас салалас және бағыныңқы құрмалас сөйлемдерді таныс емес жалпылама және оқу тақырыптары шеңберінде қолдану
10.5.9 сыпайы өтініште, жанама сұрақта об жалғаулықпен Konjunktiv форманы haben, sein, werden, können, mögen етістіктерді таныс жалпылама және оқу тақырыптарында қолдану	11.5.9 таныс жалпылама және оқу тақырыптары бойынша субстантивтенген есімше, шартты рай формасы: würde + Infinitiv тіркесін, Präteritum Konjunktiv қолдану
10.5.10 басқарумен жиі қолданатын етістіктерді қолдану; использовать после глаголов типа beginnen , vorhaben етістіктерден кейін, сочетаний типа den Wunsch haben + тіркесті Infinitiv с zu (Ich habe vor, eine Reise zu machen) маңызы бар етістіктерді таныс емес жалпылама және оқу тақырыптары бойынша қолдану	11.5.10 жартылай таныс және таныс емес жалпылама және оқу тақырыптарында етістіктерді және тұрақты етістік тіркестерді aufhören mit D., gratulieren zu D., bedanken sich bei D./ für A., Angst haben vor D күрделі басқарумен қолдану
10.5.11 сабақтас және салалас құрмалас сөйлемдерді жалғаулықтарымен және жалғаулық сөздерімен таныс/таныс емес жалпылама және оқу тақырыптарында қолдану	11.5.11 қарсылықты бағыныңқылы сөйлем –сабақтас құрмалас сөйлемді obwohl/ obgleich жалғаулығымен таныс және жартылай таныс емес сөйлемдерде қолдану
10.5.12 сөйлеуде қосымша сөздердің қызметтік маңыздылығы туралы білімдерін қолдану; мәтіндердің тұтастығын қамтамасыз ететін әртүрлі байланыс құралдарын, орамдылығын (мысалы, zuerst, dann, nachher, zuletzt) үстеу көмегімен.	11.5.12 сөйлеуде қосымша сөздердің қызметтік маңыздылығы туралы білімдерін қолдану; мәтіндердің тұтастығын қамтамасыз ететін әртүрлі байланыс құралдарын, орамдылығын (мысалы, zuerst, dann, nachher, zuletzt) үстеу көмегімен.
10.5.13 таныс жалпылама және оқу тақырыптары бойынша төл және төлеу сөздердің білдіру тәсілдерін қолдану	10.5.13 таныс және жартылай таныс емес жалпылама және оқу тақырыптары бойынша төл және төлеу сөздердің білдіру тәсілдерін қолдану

25. Бөлімді және тақырыптарды оқытуға арналған сағат санын мұғалім бөледі.

26. Осы оқу бағдарламасы Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11 сыныптарына арналған "Шетел тілі (екінші). Неміс тілі" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын бойынша іске асырудың ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес іске асырылады.

3-параграф. Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптарына арналған "Шетел тілі (екінші). Неміс тілі" оқу пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру жөніндегі ұзақ мерзімді жоспар

10-сынып (B1.1):

Білім алушылар білуге тиісті:		
Тақырыптар	Бөлімдер	Оқу мақсаты
1-тоқсан		

Тыңдалым

10.1.1 мектепте, демалыста жерлерде қолданылатын белгілі тақырыптардағы әдебиеттік нормаларға сәйкес нақты айтылған пікірлердің негізгі түйінін түсіну;

10.1.3 айқын әдеби тілде айтылған жағдайда жалпылама ұзақ жүргізілген пікірталастың негізгі сәттерін бақылап отыру;

10.1.5 баяу, нақты нормативке сәйкес айтылған жағдайда таныс тақырыптардағы қысқа қарапайым әңгімелерді жалпы түрде түсіну;

10.1.8 қызықтыратын тақырыптардағы теледидар бағдарламаларының басым бөлігін, мысалы, сұхбаттарды, қысқа дәрістерді, репортаждарды баяу және нақты айтылған жағдайда түсіну

Айтылым

10.2.1 өте тез, қарапайым тілмен өзін қызықтыратын сұрақтардың бірін бір қатар дәйекті тұжырымдамалар түрінде сипаттай білу;

10.2.2 таныс, қызықтыратын тақырыптарды, өзінің тәжірибесін, сонымен қатар осы тәжірибеге байланысты өз реакциясын, сезімін қарапайым тілмен сипаттау;

10.2.3 дәлелдемелерді ойын қадағалауды қиынға соқпайтындай етіп құру;

10.2.4 бір оқиғаның себептерін қысқаша сипаттау және бір мәселені, жоспар және әрекетті шешудің түрлі нұсқалары туралы түсіндірме беру;

10.2.5 тақырыпқа қатысты тұрмыстық және оқу салалары бойынша қысқаша, алдын-ала дайындалған екіпін түсіруі мен интонациясына қарамай түсінуге болатын хабарландырулар жасау;

10.2.7 өзінің сөйлеген сөзі бойынша бірқатар сұрақтарға жауап беру, егер сұрақ жылдам айтылған болса, оны қайталап қоюды өтіну;

10.2.8 өз тәжірибесіне деген сезімі мен реакциясын қарапайым

		байланысқан мәтін ретінде құрастыра отырып өз тәжірибесін сипаттау
<p>1. Әлеуметтік кепілдік – мемлекет жетістігі:</p> <p>1.1 Әлеуметтік қорғалу және кепілдіктер</p> <p>1.2 Белсенді азаматтық ұстаным</p>	Оқылым	<p>10.3.1 қызықтыратын тақырыптағы нақты мәліметтері бар қарапайым мәтіндерді оқу және оны жеткілікті деңгейде түсіну;</p> <p>10.3.3 қажетті ақпаратты табу үшін өте үлкен мәтінді қарап, сондай-ақ нақты тапсырманы орындау үшін мәтіннің әр түрлі бөліктерінен немесе әр түрлі мәтіндерден ақпаратты жинау;</p> <p>10.3.4 күнделікті жазбаша материалда, мысалы, хаттарда, брошюраларда және қысқа ресми құжаттарда өзекті ақпаратты табу және түсіну;</p> <p>10.3.5 белгілі бір көзқарасты дәлелдеуге бағытталған мәтіндердегі негізгі қорытынды ойларды түсіну;</p> <p>10.3.6 таныс тақырыптағы газет мақаласының негізгі тұжырымдамасын анықтау;</p> <p>10.3.8 мағанасын тексеру және түсінікті кеңейту үшін қағаздағы және цифрлы кейбір таныс емес ресурстарды қолдану;</p> <p>10.3.9 жалпы және оқу тақырыптары бойынша қысқа мәтіндерде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтау</p>
	Жазылым	<p>10.4.1 кейбір қысқа элементтерді біріктіре отырып, таныс және қызықты сұрақтардың кең шеңберінде қарапайым мәтіндерін жазу;</p> <p>10.4.2 таныс, қызықты сұрақтар қатары бойынша қарапайым, егжей-тегжейлі сипаттама жасау;</p> <p>10.4.3 қызықтыратын тақырып бойынша қысқа эссе жазу;</p> <p>10.4.6 проблеманы айқындап түсіндіретін, сұрақ қойылған хабарламаларды жазу;</p> <p>10.4.7 қызықтыратын тақырып бойынша ауызша айтылғанды кейіннен қолдануға болатындай етіп, нақты жазба жазу;</p>

10.4.8 берілген мәтіннің алғашқы редакциясы мен құрылымын пайдаланып, қысқаша жазба үзінділерін қарапайым тілмен қайта жазу

10.5.1 таныс жалпы тақырыптар бойынша абстрактілі құрамдас зат есімдер мен күрделі атаулы топтарды қолдану;

10.5.2 сөйлеу барысында шектеусіз көлемде сілтеу, қатыстық, белгісіздік есімдіктерін, сонымен қатар, сын есім мен үстеулерді, олардың салыстырмалы шырайларын қолдану;

10.5.3 зат есім мен сын есімдердің септелуі, көпше түрдегі зат есімдердің жасалуы туралы білімдерді жүйелеу, аталған білімдерді таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ой құрастыруға қолдану;

10.5.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ой құрастыру үшін сөзжасамның негізгі тәсілдерін (аффиксация, сөздерді біріктіру, конверсия), сөйлеу әдебінің негізгі нормаларын (реплика-клише, көп таралған бағалау лексикасы), синонимдер, антонимдер және өзге де көмекші сөздерді шектеусіз қолдану;

10.5.5 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістіктің түрлі шак формаларын және модальды түрлерін қамтитын сұрақтарды қолдану;

10.5.6 таныс жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде Partizip I және Partizip II (der lesende Schuler ; das gelesene Buch/ таралған анықтамаларды қолдану;

10.5.7 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістіктің түрлі мезгілдік формаларын, модальді етістіктерді және олардың эквиваленттерін, кейбір пассивті формаларды қолдану;

10.5.8 міндеттілікті, мүмкіндікті білдіру үшін haben/sein + zu + Infinitiv құрылымын қолдану,

Тілді қолдану

		<p>модальділіктің түрлі тәсілдері туралы білімді жүйелеу;</p> <p>10.5.10 таныс, жартылай таныс емес жалпы және оқу тақырыптарының қатары бойынша басқарумен жиі қолданылатын етістіктерді beginnen, vorhaben/бегиннен, foraben етістіктерінен кейін den Wunsch haben + Infinitiv-тегі мағыналық етістіктерді zu мен (Ich habe vor, eine Reise zu machen тіркестерін қолдану;</p> <p>10.5.11 таныс, таныс емес жалпы және оқу тақырыптарының қатары бойынша жалғаулықтар мен жалғаулық сөздерді пайдалана отырып, салалас құрмалас және бағыныңқы құрмалас сөйлемдерді қолдану;</p> <p>10.5.12 сөйлеу барысында көмекші сөздердің қызметтік маңыздылығы, мәтін тұтастығын, байланыстылығын қамтамасыз ету үшін (мысалы, zuerst, dann, nachher, zuletzt үстеулерінің көмегімен ондағы түрлі байланыс құралдары туралы білімдерін қолдану</p>
2-тоқсан		
	Тыңдалым	<p>10.1.2 оқумен байланысты күнделікті сұрақтар және тақырыптар туралы қарапайым ақпараттық хабарламалардың негізгі ойын егжей-тегжейлі және таныс айтылыммен жеткізгенде түсіну;</p> <p>10.1.3 айқын әдеби тілде айтылған жағдайда жалпылама ұзақ жүргізілген пікірталастың негізгі сәттерін бақылап отыру;</p> <p>10.1.4 баяндама нысаны таныс, ал баяндаманың өзі қарапайым және нақты құрылымды болған жағдайда оқу тақырыбына байланысты дәріс немесе әңгімені түсіну;</p> <p>10.1.5 баяу, нақты нормативке сәйкес айтылған жағдайда таныс тақырыптардағы қысқа қарапайым әңгімелерді жалпы түрде түсіну;</p> <p>10.1.6 қарапайым техникалық ақпаратты түсіну, мысалы,</p>

		<p>күнделікті қолданылатын құрылғыларды пайдалану ережелері;</p> <p>10.1.7 радио арқылы берілген ақпарат мәліметтерінің негізгі ойын және таспаға жазылған таныс тақырыптардағы қарапайым мәтіндерді баяу және нақты айтылған жағдайда түсіну;</p> <p>10.1.8 қызықтыратын тақырыптардағы теледидар бағдарламаларының басым бөлігін, мысалы, сұхбаттарды, қысқа дәрістерді, репортаждарды баяу және нақты айтылған жағдайда түсіну</p>
Айтылым		<p>10.2.1 өте тез, қарапайым тілмен өзін қызықтыратын сұрақтардың бірін бір қатар дәйекті тұжырымдамалар түрінде сипаттай білу;</p> <p>10.2.2 таныс, қызықтыратын тақырыптарды, өзінің тәжірибесін, сонымен қатар осы тәжірибеге байланысты өз реакциясын, сезімін қарапайым тілмен сипаттау;</p> <p>10.2.3 дәлелдемелерді ойын қадағалауды қиынға соқпайтындай етіп құру;</p> <p>10.2.4 бір оқиғаның себептерін қысқаша сипаттау және бір мәселені, жоспар және әрекетті шешудің түрлі нұсқалары туралы түсіндірме беру;</p> <p>10.2.6 басынан бастап ойын толық түсініп отыруға болатын және негізгі ережелері анық түсіндірілген, таныс тақырып бойынша алдын-ала дайындалған қарапайым баяндама әзірлеу;</p> <p>10.2.7 өзінің сөйлеген сөзі бойынша бірқатар сұрақтарға жауап беру, егер сұрақ жылдам айтылған болса, оны қайталап қоюды өтіну</p>
		<p>10.3.1 қызықтыратын тақырыптағы нақты мәліметтері бар қарапайым мәтіндерді оқу және оны жеткілікті деңгейде түсіну;</p> <p>10.3.2 хат алмасу бойынша досымен үнемі қарым-қатынас</p>

<p>2. Кәсібилік: уақыт талабы: 2.1 Білім - табысқа апарар жол 2.2 Болашақ маманның кәсіби қасиеттері</p>	<p>Оқылым</p>	<p>жасауға мүмкіндік беретін шектерде жеке хаттардағы оқиғалардың, сезімдердің және тілектердің сипаттамасын түсіну; 10.3.3 қажетті ақпаратты табу үшін өте үлкен мәтінді қарап, сондай-ақ нақты тапсырманы орындау үшін мәтіннің әр түрлі бөліктерінен немесе әр түрлі мәтіндерден ақпаратты жинау; 10.3.5 белгілі бір көзқарасты дәлелдеуге бағытталған мәтіндердегі негізгі қорытынды ойларды түсіну; 10.3.6 таныс тақырыптағы газет мақаласының негізгі тұжырымдамасын анықтау; 10.3.7 қарапайым тілде жазылған ережелерді мысалы, қауіпсіздік ережелерін түсіну; 10.3.8 мағанасын тексеру және түсінікті кеңейту үшін қағаздағы және цифрлы кейбір таныс емес ресурстарды қолдану; 10.3.9 жалпы және оқу тақырыптары бойынша қысқа мәтіндерде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтау</p>
	<p>Жазылым</p>	<p>10.4.2 таныс, қызықты сұрақтар қатары бойынша қарапайым, егжей-тегжейлі сипаттама жасау; 10.4.3 қызықтыратын тақырып бойынша қысқа эссе жазу; 10.4.4 жеке хат, жазбахат, нені негізгі санайтынын айтып, қажетті қарапайым ақпарат сұрап жеке хат және жазбалар жазу; 10.4.5 өз сезімдері мен оған әсері туралы өз тәжірибесін егжей-тегжейлі сипаттайтын хаттар жазу; 10.4.6 проблеманы айқындап түсіндіретін, сұрақ қойылған хабарламаларды жазу; 10.4.7 қызықтыратын тақырып бойынша ауызша айтылғанды кейіннен қолдануға болатындай етіп, нақты жазба жазу; 10.4.8 берілген мәтіннің алғашқы редакциясы мен құрылымын</p>

пайдаланып, қысқаша жазба үзінділерін қарапайым тілмен қайта жазу;

10.4.9 оқиғаны жазбаша түрде айтып шығу

10.5.1 таныс жалпы тақырыптар бойынша абстрактілі құрамдас зат есімдер мен күрделі атаулы топтарды қолдану;

10.5.2 сөйлеу барысында шектеусіз көлемде сілтеу, қатыстық, белгісіздік есімдіктерін, сонымен қатар, сын есім мен үстеулерді, олардың салыстырмалы шырайларын қолдану;

10.5.3 зат есім мен сын есімдердің септелуі, көпше түрдегі зат есімдердің жасалуы туралы білімдерді жүйелеу, аталған білімдерді таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ой құрастыруға қолдану;

10.5.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ой құрастыру үшін сөзжасамның негізгі тәсілдерін (аффиксация, сөздерді біріктіру, конверсия), сөйлеу әдебінің негізгі нормаларын (реплика-клише, көп таралған бағалау лексикасы), синонимдер, антонимдер және өзге де көмекші сөздерді шектеусіз қолдану;

10.5.5 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістіктің түрлі шак формаларын және модальды түрлерін қамтитын сұрақтарды қолдану;

10.5.6 таныс жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде Partizip I және Partizip II (der lesende Schuler ; das gelesene Buch/ таралған анықтамаларды қолдану;

10.5.7 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістіктің түрлі мезгілдік формаларын, модальді етістіктерді және олардың эквиваленттерін, кейбір пассивті формаларды қолдану;

10.5.8 міндеттілікті, мүмкіндікті білдіру үшін haben/sein + zu + Infinitiv құрылымын қолдану,

Тілді қолдану

		<p>модальділіктің түрлі тәсілдері туралы білімді жүйелеу;</p> <p>10.5.10 таныс, жартылай таныс емес жалпы және оқу тақырыптарының қатары бойынша басқарумен жиі қолданылатын етістіктерді beginnen, vorhaben/бегиннен, форабен етістіктерінен кейін den Wunsch haben + Infinitiv-тегі мағыналық етістіктерді zu мен (Ich habe vor, eine Reise zu machen тіркестерін қолдану;</p> <p>10.5.11 таныс, таныс емес жалпы және оқу тақырыптарының қатары бойынша жалғаулықтар мен жалғаулық сөздерді пайдалана отырып, салалас құрмалас және бағыныңқы құрмалас сөйлемдерді қолдану;</p> <p>10.5.12 сөйлеу барысында көмекші сөздердің қызметтік маңыздылығы, мәтін тұтастығын, байланыстылығын қамтамасыз ету үшін (мысалы, zuerst, dann, nachher, zuletzt үстеулерінің көмегімен ондағы түрлі байланыс құралдары туралы білімдерін қолдану</p>
3-тоқсан		
	Тыңдалым	<p>10.1.1 мектепте, демалыста жерлерде қолданылатын белгілі тақырыптардағы әдебиеттік нормаларға сәйкес нақты айтылған пікірлердің негізгі түйінін түсіну;</p> <p>10.1.3 айқын әдеби тілде айтылған жағдайда жалпылама ұзақ жүргізілген пікірталастың негізгі сәттерін бақылап отыру;</p> <p>10.1.4 баяндама нысаны таныс, ал баяндаманың өзі қарапайым және нақты құрылымды болған жағдайда оқу тақырыбына байланысты дәріс немесе әңгімені түсіну;</p> <p>10.1.5 баяу, нақты нормативке сәйкес айтылған жағдайда таныс тақырыптардағы қысқа қарапайым әңгімелерді жалпы түрде түсіну;</p> <p>10.1.7 радио арқылы берілген ақпарат мәліметтерінің негізгі ойын және таспаға жазылған</p>

		<p>таныс тақырыптардағы қарапайым мәтіндерді баяу және нақты айтылған жағдайда түсіну;</p> <p>10.1.8 қызықтыратын тақырыптардағы теледидар бағдарламаларының басым бөлігін, мысалы, сұхбаттарды, қысқа дәрістерді, репортаждарды баяу және нақты айтылған жағдайда түсіну</p>
Айтылым		<p>10.2.1 өте тез, қарапайым тілмен өзін қызықтыратын сұрақтардың бірін бір қатар дәйекті тұжырымдамалар түрінде сипаттай білу;</p> <p>10.2.2 таныс, қызықтыратын тақырыптарды, өзінің тәжірибесін, сонымен қатар осы тәжірибеге байланысты өз реакциясын, сезімін қарапайым тілмен сипаттау;</p> <p>10.2.3 дәлелдемелерді ойын қадағалауды қиынға соқпайтындай етіп құру;</p> <p>10.2.4 бір оқиғаның себептерін қысқаша сипаттау және бір мәселені, жоспар және әрекетті шешудің түрлі нұсқалары туралы түсіндірме беру;</p> <p>10.2.6 басынан бастап ойын толық түсініп отыруға болатын және негізгі ережелері анық түсіндірілген, таныс тақырып бойынша алдын-ала дайындалған қарапайым баяндама әзірлеу;</p> <p>10.2.7 өзінің сөйлеген сөзі бойынша бірқатар сұрақтарға жауап беру, егер сұрақ жылдам айтылған болса, оны қайталап қоюды өтіну;</p> <p>10.2.8 өз тәжірибесіне деген сезімі мен реакциясын қарапайым байланысқан мәтін ретінде құрастыра отырып өз тәжірибесін сипаттау</p>
		<p>10.3.1 қызықтыратын тақырыптағы нақты мәліметтері бар қарапайым мәтіндерді оқу және оны жеткілікті деңгейде түсіну;</p> <p>10.3.2 хат алмасу бойынша досымен үнемі қарым-қатынас жасауға мүмкіндік беретін</p>

<p>3. Көшбасшылық қасиеттерді қалай дамытамыз?</p> <p>3.1 Жастардың бос уақытын ұйымдастыру</p> <p>3.2 Тұлғааралық қарым-қатынас. Конфликтілі жағдайларды шешу</p>	<p>Оқылым</p>	<p>шектерде жеке хаттардағы оқиғалардың, сезімдердің және тілектердің сипаттамасын түсіну;</p> <p>10.3.3 қажетті ақпаратты табу үшін өте үлкен мәтінді қарап, сондай-ақ нақты тапсырманы орындау үшін мәтіннің әр түрлі бөліктерінен немесе әр түрлі мәтіндерден ақпаратты жинау;</p> <p>10.3.5 белгілі бір көзқарасты дәлелдеуге бағытталған мәтіндердегі негізгі қорытынды ойларды түсіну;</p> <p>10.3.6 таныс тақырыптағы газет мақаласының негізгі тұжырымдамасын анықтау;</p> <p>10.3.8 мағанасын тексеру және түсінікті кеңейту үшін қағаздағы және цифрлы кейбір таныс емес ресурстарды қолдану;</p> <p>10.3.9 жалпы және оқу тақырыптары бойынша қысқа мәтіндерде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтау</p>
	<p>Жазылым</p>	<p>10.4.1 кейбір қысқа элементтерді біріктіре отырып, таныс және қызықты сұрақтардың кең шеңберінде қарапайым мәтіндерін жазу;</p> <p>10.4.2 таныс, қызықты сұрақтар қатары бойынша қарапайым, егжей-тегжейлі сипаттама жасау;</p> <p>10.4.3 қызықтыратын тақырып бойынша қысқа эссе жазу;</p> <p>10.4.5 өз сезімдері мен оған әсері туралы өз тәжірибесін егжей-тегжейлі сипаттайтын хаттар жазу;</p> <p>10.4.6 проблеманы айқындап түсіндіретін, сұрақ қойылған хабарламаларды жазу;</p> <p>10.4.7 қызықтыратын тақырып бойынша ауызша айтылғанды кейіннен қолдануға болатындай етіп, нақты жазба жазу;</p> <p>10.4.8 берілген мәтіннің алғашқы редакциясы мен құрылымын пайдаланып, қысқаша жазба үзінділерін қарапайым тілмен қайта жазу</p>
		<p>10.5.1 таныс жалпы тақырыптар бойынша абстрактілі құрамдас зат</p>

есімдер мен күрделі атаулы топтарды қолдану;

10.5.2 сөйлеу барысында шектеусіз көлемде сілтеу, қатыстық, белгісіздік есімдіктерін, сонымен қатар, сын есім мен үстеулерді, олардың салыстырмалы шырайларын қолдану;

10.5.3 зат есім мен сын есімдердің септелуі, көпше түрдегі зат есімдердің жасалуы туралы білімдерді жүйелеу, аталған білімдерді таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ой құрастыруға қолдану;

10.5.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ой құрастыру үшін сөзжасамның негізгі тәсілдерін (аффиксация, сөздерді біріктіру, конверсия), сөйлеу әдебінің негізгі нормаларын (реплика-клише, көп таралған бағалау лексикасы), синонимдер, антонимдер және өзге де көмекші сөздерді шектеусіз қолдану;

10.5.5 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістіктің түрлі шак формаларын және модальды түрлерін қамтитын сұрақтарды қолдану;

10.5.7 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістіктің түрлі мезгілдік формаларын, модальді етістіктерді және олардың эквиваленттерін, кейбір пассивті формаларды қолдану;

10.5.8 міндеттілікті, мүмкіндікті білдіру үшін haben/sein + zu + Infinitiv құрылымын қолдану, модальділіктің түрлі тәсілдері туралы білімді жүйелеу;

10.5.9 таныс жалпы және оқу тақырыптарының қатары бойынша ob/ob жалғаулығымен жанама сұрақтарды, ынтаны, сыпайы өтінішті білдіру үшін haben, sein, werden, können, mögen етістіктерінен шығатын Konjunktiv формаларын қолдану;

10.5.11 таныс, таныс емес жалпы және оқу тақырыптарының қатары бойынша жалғаулықтар мен

Тілді қолдану

		<p>жалғаулық сөздерді пайдалана отырып, салалас құрмалас және бағыныңқы құрмалас сөйлемдерді қолдану;</p> <p>10.5.12 сөйлеу барысында көмекші сөздердің қызметтік маңыздылығы, мәтін тұтастығын, байланыстылығын қамтамасыз ету үшін (мысалы, zuerst, dann, nachher, zuletzt үстеулерінің көмегімен ондағы түрлі байланыс құралдары туралы білімдерін қолдану;</p> <p>10.5.13 таныс жалпы және оқу тақырыптарының қатары бойынша төл және төлеу сөздерді айту тәсілдерін қолдану</p>
4-тоқсан		
	Тыңдалым	<p>10.1.3 айқын әдеби тілде айтылған жағдайда жалпылама ұзақ жүргізілген пікірталастың негізгі сәттерін бақылап отыру;</p> <p>10.1.4 баяндама нысаны таныс, ал баяндаманың өзі қарапайым және нақты құрылымды болған жағдайда оқу тақырыбына байланысты дәріс немесе әңгімені түсіну;</p> <p>10.1.5 баяу, нақты нормативке сәйкес айтылған жағдайда таныс тақырыптардағы қысқа қарапайым әңгімелерді жалпы түрде түсіну;</p> <p>10.1.7 радио арқылы берілген ақпарат мәліметтерінің негізгі ойын және таспаға жазылған таныс тақырыптардағы қарапайым мәтіндерді баяу және нақты айтылған жағдайда түсіну;</p> <p>10.1.8 қызықтыратын тақырыптардағы теледидар бағдарламаларының басым бөлігін, мысалы, сұхбаттарды, қысқа дәрістерді, репортаждарды баяу және нақты айтылған жағдайда түсіну</p>
		<p>10.2.1 өте тез, қарапайым тілмен өзін қызықтыратын сұрақтардың бірін бір қатар дәйекті тұжырымдамалар түрінде сипаттай білу;</p> <p>10.2.3 дәлелдемелерді ойын қадағалауды қиынға соқпайтындай етіп құру;</p>

<p>Айтылым</p>	<p>10.2.4 бір оқиғаның себептерін қысқаша сипаттау және бір мәселені, жоспар және әрекетті шешудің түрлі нұсқалары туралы түсіндірме беру;</p> <p>10.2.5 тақырыпқа қатысты тұрмыстық және оқу салалары бойынша қысқаша, алдын-ала дайындалған екпін түсіруі мен интонациясына қарамай түсінуге болатын хабарландырулар жасау;</p> <p>10.2.6 басынан бастап ойын толық түсініп отыруға болатын және негізгі ережелері анық түсіндірілген, таныс тақырып бойынша алдын-ала дайындалған қарапайым баяндама әзірлеу;</p> <p>10.2.7 өзінің сөйлеген сөзі бойынша бірқатар сұрақтарға жауап беру, егер сұрақ жылдам айтылған болса, оны қайталап қоюды өтіну</p>
<p>Оқылым</p>	<p>10.3.1 қызықтыратын тақырыптағы нақты мәліметтері бар қарапайым мәтіндерді оқу және оны жеткілікті деңгейде түсіну;</p> <p>10.3.3 қажетті ақпаратты табу үшін өте үлкен мәтінді қарап, сондай-ақ нақты тапсырманы орындау үшін мәтіннің әр түрлі бөліктерінен немесе әр түрлі мәтіндерден ақпаратты жинау;</p> <p>10.3.4 күнделікті жазбаша материалда, мысалы, хаттарда, брошюраларда және қысқа ресми құжаттарда өзекті ақпаратты табу және түсіну;</p> <p>10.3.5 белгілі бір көзқарасты дәлелдеуге бағытталған мәтіндердегі негізгі қорытынды ойларды түсіну;</p> <p>10.3.6 таныс тақырыптағы газет мақаласының негізгі тұжырымдамасын анықтау;</p> <p>10.3.8 мағанасын тексеру және түсінікті кеңейту үшін қағаздағы және цифрлы кейбір таныс емес ресурстарды қолдану</p>
	<p>10.4.1 кейбір қысқа элементтерді біріктіре отырып, таныс және</p>

4. Ғылым мен техника:
4.1 Қазақстан әлемдік аренада
4.2 Қазақстанның ұлттық экономикасының бәсекеге қабілеттілігі
4.3 Қазақстан мен Германияның саяси жүйесі

Жазылым

қызықты сұрақтардың кең шеңберінде қарапайым мәтіндерін жазу;
10.4.2 таныс, қызықты сұрақтар қатары бойынша қарапайым, егжей-тегжейлі сипаттама жасау;
10.4.3 қызықтыратын тақырып бойынша қысқа эссе жазу;
10.4.6 проблеманы айқындап түсіндіретін, сұрақ қойылған хабарламаларды жазу;
10.4.7 қызықтыратын тақырып бойынша ауызша айтылғанды кейіннен қолдануға болатындай етіп, нақты жазба жазу;
10.4.8 берілген мәтіннің алғашқы редакциясы мен құрылымын пайдаланып, қысқаша жазба үзінділерін қарапайым тілмен қайта жазу

10.5.1 таныс жалпы тақырыптар бойынша абстрактілі құрамдас зат есімдер мен күрделі атаулы топтарды қолдану;
10.5.2 сөйлеу барысында шектеусіз көлемде сілтеу, қатыстық, белгісіздік есімдіктерін, сонымен қатар, сын есім мен үстеулерді, олардың салыстырмалы шырайларын қолдану;
10.5.3 зат есім мен сын есімдердің септелуі, көпше түрдегі зат есімдердің жасалуы туралы білімдерді жүйелеу, аталған білімдерді таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ой құрастыруға қолдану;
10.5.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ой құрастыру үшін сөзжасамның негізгі тәсілдерін (аффиксация, сөздерді біріктіру, конверсия), сөйлеу әдебінің негізгі нормаларын (реплика-клише, көп таралған бағалау лексикасы), синонимдер, антонимдер және өзге де көмекші сөздерді шектеусіз қолдану;
10.5.5 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістіктің

	Тілді қолдану	<p>түрлі шақ формаларын және модальды түрлерін қамтитын сұрақтарды қолдану;</p> <p>10.5.6 таныс жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде Partizip I және Partizip II (der lesende Schuler ; das gelesene Buch/ таралған анықтамаларды қолдану;</p> <p>10.5.7 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістіктің түрлі мезгілдік формаларын, модальді етістіктерді және олардың эквиваленттерін, кейбір пассивті формаларды қолдану;</p> <p>10.5.8 міндеттілікті, мүмкіндікті білдіру үшін haben/sein + zu + Infinitiv құрылымын қолдану, модальділіктің түрлі тәсілдері туралы білімді жүйелеу;</p> <p>10.5.9 таныс жалпы және оқу тақырыптарының қатары бойынша ob/об жалғаулығымен жанама сұрақтарды, ынтаны, сыпайы өтінішті білдіру үшін haben, sein, werden, konnen, mogen етістіктерінен шығатын Konjunktiv формаларын қолдану;</p> <p>10.5.11 таныс, таныс емес жалпы және оқу тақырыптарының қатары бойынша жалғаулықтар мен жалғаулық сөздерді пайдалана отырып, салалас құрмалас және бағыныңқы құрмалас сөйлемдерді қолдану;</p> <p>10.5.12 сөйлеу барысында көмекші сөздердің қызметтік маңыздылығы, мәтін тұтастығын, байланыстылығын қамтамасыз ету үшін (мысалы, zuerst, dann, nachher, zuletzt үстеулерінің көмегімен ондағы түрлі байланыс құралдары туралы білімдерін қолдану</p>
--	---------------	---

11 – сынып (B1.2):

Білім алушылар білуге тиісті:		
Тақырыптар	Бөлімдер	Оқу мақсаты
1-тоқсан		
		11.1.1 кәсіптік салада қолданылатын белгілі тақырыптардағы әдебиеттік

Тыңдалым

нормаларға сәйкес нақты айтылған пікірлердің негізгі түйінін түсіну;

11.1.3 айқын әдеби тілде айтылған жағдайда жалпылама ұзақ жүргізілген пікірталастың негізгі сәттерін бақылап отыру;

11.1.4 баяндама нысаны таныс, ал баяндаманың өзі қарапайым және нақты құрылымды болған жағдайда оқу және кәсіби тақырыпқа байланысты дәріс немесе әңгімені түсіну;

11.1.5 баяу, нақты нормативтке сәйкес айтылған жағдайда таныс тақырыптардағы қысқа қарапайым әңгімелерді егжей-тегжейлі түсіну ;

11.1.7 радиодан берілген немесе таспаға жазылған қызықтыратын тақырыптағы ақпараттың басым бөлігін баяу және нақты нормативті айтылған жағдайда түсіну;

11.1.8 қызықтыратын тақырыптардағы телевидидар бағдарламаларының басым бөлігін , мысалы, сұхбаттарды, қысқа дәрістерді, репортаждарды баяу және нақты айтылған жағдайда түсіну

Айтылым

11.2.1 өте тез, қарапайым тілмен өзін қызықтыратын сұрақтардың бірін бір қатар дәйекті тұжырымдамалар түрінде сипаттай білу;

11.2.3 жалпы және оқу тақырыптарына байланысты өзінің көзқарасын түсіндіру, негіздеу және әңгімелесушінің көзқарасын бағалау;

11.2.4 бір оқиғаның себептерін егжей-тегжейлі түсіндіру және бір мәселені, жоспар, әрекетті және бір істі шешудің түрлі нұсқалары туралы түсіндірме беру;

11.2.6 басынан бастап ойын толық түсініп отыруға болатын және негізгі ережелері анық түсіндірілген, таныс тақырып бойынша алдын-ала дайындалған кең көлемдегі баяндама әзірлеу;

		<p>11.2.7 өзінің сөйлеген сөзі бойынша бірқатар сұрақтарға жауап беру, егер сұрақ жылдам айтылған болса, оны қайталап қоюды өтіну;</p> <p>11.2.8 өз тәжірибесіне деген сезімі мен реакциясын күрделі байланысқан мәтін ретінде құрастыра отырып өз тәжірибесін сипаттау</p>
<p>1. Әлеуметтік кепілдік - мемлекет жетістігі:</p> <p>1.1 Конституция - ҚР негізгі заңы</p> <p>1.2 Ұлт денсаулығы – табысты болашақтың негізі. Медициналық сақтандыру</p>	<p>Оқылым</p>	<p>11.3.1 қызықтыратын тақырыптағы нақты мәліметтері бар қарапайым мәтіндерді жеткілікті деңгейде түсіну;</p> <p>11.3.3 қажетті ақпаратты табу үшін үлкен көлемді мәтінді қарастыру, сонымен қатар нақты тапсырманы орындау үшін мәтіннің әр бөлігінен немесе әртүрлі мәтіндерден ақпарат жинау;</p> <p>11.3.5 мәтінде қозғалған тақырыптың тұжырымдама тізбегін түсіну;</p> <p>11.3.6 таныс тақырыптағы әртүрлі типтегі газет мақалаларының негізгі тұжырымдамасын анықтау;</p> <p>11.3.8 мағанасын тексеру және түсінікті кеңейту үшін қағаз және цифрлы таныс емес ресурстарды қолдану</p>
<p>1. Әлеуметтік кепілдік - мемлекет жетістігі:</p> <p>1.1 Конституция - ҚР негізгі заңы</p> <p>1.2 Ұлт денсаулығы – табысты болашақтың негізі. Медициналық сақтандыру</p>	<p>Жазылым</p>	<p>11.4.2 қарапайым мәтінге өз сезімдері мен реакциясын тұжырымдай отырып, өз тәжірибесін сипаттау;</p> <p>11.4.3 қызмет өрісі шеңберінде орналасқан таныс күнделікті және әлеуметтік мәселелер бойынша жинақталған нақты ақпарат туралы өз ойын жинақтау және хабарлау;</p> <p>11.4.4 кез келген қажетті ақпаратты сұрата отырып, маңызды деп есептейтін нәрсені нақты баяндай отырып жеке хаттар мен жазбаларды жазу;</p> <p>11.4.7 қарапайым дәрістер барысында таныс тақырыпқа қарапайым сөйлеу тілінде нормативтік диалектіде түсінікті етіп айтылғандардың негізгі кезеңдерін тізімдеп жазба ретінде жазу;</p>

11.4.8 берілген мәтіннің алғашқы редакциясы мен құрылымын пайдаланып, әртүрлі көлемдегі қысқаша жазба үзінділерін қарапайым тілмен қайта жазу

11.5.1 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша абстрактілі құрамдас зат есімдерді және күрделі атаулы топтарды қолдану;

11.5.2 сөйлеу барысында шектеусіз көлемде сілтеу, қатыстық, белгісіздік есімдіктерін, сонымен қатар, сын есім мен үстеулерді, олардың салыстырмалы шырайларын қолдану;

11.5.3 зат есім мен сын есімдердің септелуі, көпше түрдегі зат есімдердің жасалуы туралы білімдерді жүйелеу, аталған білімдерді таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша ой құрастыруға қолдану;

11.5.4 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша ой құрастыру үшін сөзжасамның продуктивті тәсілдерін (аффиксация, сөздерді біріктіру, конверсия), сөйлеу әдебінің негізгі нормаларын (реплика-клише, көп таралған бағалау лексикасы), синонимдер, антонимдер және өзге де көмекші сөздерді шектеусіз қолдану;

11.5.5 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістіктің түрлі мезгілдік және модальді формаларын қамтитын түрлі типтегі сұрақтарды қолдану;

11.5.6 жартылай таныс емес жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде Partizip I және Partizip II (der lesende Schuler; das gelesene Buch/ таралған анықтамаларды қолдану;

11.5.7 таныс, жартылай таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістіктің түрлі мезгілдік формаларын, модальді етістіктерді және олардың эквиваленттерін, оның ішінде пассивті формалардың

Тілді қолдану

үздіксіз артушы әртүрлілігін қолдану;

11.5.8 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша модальді құрылымдардың әртүрлілігін, салалас құрмалас және бағыныңқы құрмалас сөйлемдерді қолдану;

11.5.10 таныс, жартылай таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша aufhoren mit D., gratulieren zu D., bedanken sich bei D./ für A., Angst haben vor D түріндегі неғұрлым күрделі басқарумен етістіктер және тұрақты етістік тіркестерін қолдану;

11.5.11 таныс, жартылай таныс емес жалпы және оқу тақырыптарының қатары бойынша (obwohl/ obgleich) жалғаулықтарымен бағыныңқы құрмалас – қарсылықты бағыныңқы сөйлемдерді қолдану;

11.5.12 сөйлеу барысында көмекші сөздердің қызметтік маңыздылығы, мәтін тұтастығын, байланыстылығын қамтамасыз ету үшін (мысалы, zuerst, dann, nachher, zuletzt үстеулерінің көмегімен ондағы түрлі байланыс құралдары туралы білімдерін қолдану

2-тоқсан

11.1.1 кәсіптік салада қолданылатын белгілі тақырыптардағы әдебиеттік нормаларға сәйкес нақты айтылған пікірлердің негізгі түйінін түсіну;

11.1.2 оқуға және болашақ кәсіби қызметке байланысты күнделікті сұрақтар мен тақырыптар туралы егжей-тегжейлі қарапайым ақпараттық хабарламаларды түсіну;

11.1.3 айқын әдеби тілде айтылған жағдайда жалпылама ұзақ жүргізілген пікірталастың негізгі сәттерін бақылап отыру;

11.1.4 баяндама нысаны таныс, ал баяндаманың өзі қарапайым және нақты құрылымды болған

Тыңдалым

жағдайда оқу және кәсіби тақырыпқа байланысты дәріс немесе әңгімені түсіну;

11.1.5 баяу, нақты нормативке сәйкес айтылған жағдайда таныс тақырыптардағы қысқа қарапайым әңгімелерді егжей-тегжейлі түсіну ;

11.1.6 техникалық сипаттағы нақты нұсқаулықтарды түсіну;

11.1.7 радиодан берілген немесе таспаға жазылған қызықтыратын тақырыптағы ақпараттың басым бөлігін баяу және нақты нормативті айтылған жағдайда түсіну;

11.1.8 қызықтыратын тақырыптардағы телевидидар бағдарламаларының басым бөлігін , мысалы, сұхбаттарды, қысқа дәрістерді, репортаждарды баяу және нақты айтылған жағдайда түсіну

Айтылым

11.2.1 өте тез, қарапайым тілмен өзін қызықтыратын сұрақтардың бірін бір қатар дәйекті тұжырымдамалар түрінде сипаттай білу;

11.2.2 өте тезбір оқиғаны сипаттау немесе бірқатар дәйекті тұжырымдамалар ретінде кітап немесе кітаптың сюжетін айту және оған деген өз реакциясын сипаттау;

11.2.3 жалпы және оқу тақырыптарына байланысты өзінің көзқарасын түсіндіру, негіздеу және әңгімелесушінің көзқарасын бағалау;

11.2.4 бір оқиғаның себептерін егжей-тегжейлі түсіндіру және бір мәселені, жоспар, әрекетті және бір істі шешудің түрлі нұсқалары туралы түсіндірме беру;

11.2.6 басынан бастап ойын толық түсініп отыруға болатын және негізгі ережелері анық түсіндірілген, таныс тақырып бойынша алдын-ала дайындалған кең көлемдегі баяндама әзірлеу;

11.2.7 өзінің сөйлеген сөзі бойынша бірқатар сұрақтарға жауап беру, егер сұрақ жылдам

2. Кәсібилік – уақыт талабы:
 2.1 IT-технологиялар
 2.2 Мәдениеттер диалогі

Оқылым

айтылған болса, оны қайталап қоюды өтіну;
 11.2.8 өз тәжірибесіне деген сезімі мен реакциясын күрделі байланысқан мәтін ретінде құрастыра отырып өз тәжірибесін сипаттау

11.3.1 қызықтыратын тақырыптағы нақты мәліметтері бар қарапайым мәтіндерді жеткілікті деңгейде түсіну;
 11.3.2 хат алмасу бойынша досымен үнемі қарым-қатынас жасауға мүмкіндік беретін шектерде жеке хаттардағы оқиғалардың, сезімдердің және тілектердің сипаттамасын түсіну;
 11.3.3 қажетті ақпаратты табу үшін үлкен көлемді мәтінді қарастыру, сонымен қатар нақты тапсырманы орындау үшін мәтіннің әр бөлігінен немесе әртүрлі мәтіндерден ақпарат жинау;
 11.3.4 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша көркем және басқа да әдебиеттердегі ұзақ мәтіндерді оқу;
 11.3.5 мәтінде қозғалған тақырыптың тұжырымдама тізбегін түсіну;
 11.3.6 таныс тақырыптағы әртүрлі типтегі газет мақалаларының негізгі тұжырымдамасын анықтау;
 11.3.7 құрылғыларды қолдану бойынша жазылған қарапайым нұсқаулықтарды түсіну;
 11.3.8 мағанасын тексеру және түсінікті кеңейту үшін қағаз және цифрлы таныс емес ресурстарды қолдану

11.4.1 кейбір қысқа элементтерді біріктіре отырып, таныс және қызықты сұрақтардың кең шеңберінде қарапайым мәтіндерін жазу;
 11.4.2 қарапайым мәтінге өз сезімдері мен реакциясын тұжырымдай отырып, өз тәжірибесін сипаттау;
 11.4.3 қызмет өрісі шеңберінде орналасқан таныс күнделікті және әлеуметтік мәселелер бойынша

Жазылым

жинақталған нақты ақпарат туралы өз ойын жинақтау және хабарлау;

11.4.5 жаңалықтар және мәдениетке қатысты музыка, фильмдерге байланысты абстракті тақырыптар бойынша өз ойларын білдіріп, жеке хаттар жазу;

11.4.6 достарына, мұғаліміне, қызмет көрсетушілерге немесе күнделікті өмірде кездесетін тұлғаларға нені басты деп санайтынын анық білдіріп, маңызды ақпаратты қамтитын қысқа жазбахат жазу;

11.4.7 қарапайым дәрістер барысында таныс тақырыпқа қарапайым сөйлеу тілінде нормативтік диалектіде түсінікті етіп айтылғандардың негізгі кезеңдерін тізімдеп жазба ретінде жазу;

11.4.8 берілген мәтіннің алғашқы редакциясы мен құрылымын пайдаланып, әртүрлі көлемдегі қысқаша жазба үзінділерін қарапайым тілмен қайта жазу;

11.4.9 оқиғаны жазбаша түрде айтып шығу

11.5.1 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша абстрактілі құрамдас зат есімдерді және күрделі атаулы топтарды қолдану;

11.5.2 сөйлеу барысында шектеусіз көлемде сілтеу, қатыстық, белгісіздік есімдіктерін, сонымен қатар, сын есім мен үстеулерді, олардың салыстырмалы шырайларын қолдану;

11.5.3 зат есім мен сын есімдердің септелуі, көпше түрдегі зат есімдердің жасалуы туралы білімдерді жүйелеу, аталған білімдерді таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша ой құрастыруға қолдану;

11.5.4 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша ой құрастыру үшін сөзжасамның продуктивті тәсілдерін (аффиксация, сөздерді біріктіру,

Тілді қолдану

конверсия), сөйлеу әдебінің негізгі нормаларын (реплика-клише, көп таралған бағалау лексикасы), синонимдер, антонимдер және өзге де көмекші сөздерді шектеусіз қолдану;

11.5.5 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістіктің түрлі мезгілдік және модальді формаларын қамтитын түрлі типтегі сұрақтарды қолдану;

11.5.6 жартылай таныс емес жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде Partizip I және Partizip II (der lesende Schuler; das gelesene Buch/ таралған анықтамаларды қолдану;

11.5.7 таныс, жартылай таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістіктің түрлі мезгілдік формаларын, модальді етістіктерді және олардың эквиваленттерін, оның ішінде пассивті формалардың үздіксіз артушы әртүрлілігін қолдану;

11.5.8 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша модальді құрылымдардың әртүрлілігін, салалас құрмалас және бағыныңқы құрмалас сөйлемдерді қолдану;

11.5.9 жалпы және оқу тақырыптарының шеңберінде субстантивті қатысуларды, сілтемелік көңіл-күйдің түрлерін қолдану:: wurde + Infinitiv, Prateritum Konjunktiv/;

11.5.10 таныс, жартылай таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша aufhören mit D., gratulieren zu D., bedanken sich bei D./ für A., Angst haben vor D түріндегі неғұрлым күрделі басқарумен етістіктер және тұрақты етістік тіркестерін қолдану;

11.5.11 таныс, жартылай таныс емес жалпы және оқу тақырыптарының қатары бойынша (obwohl/ obgleich) жалғаулықтарымен бағыныңқы құрмалас – қарсылықты бағыныңқы сөйлемдерді қолдану;

		<p>11.5.12 сөйлеу барысында көмекші сөздердің қызметтік маңыздылығы, мәтін тұтастығын, байланыстылығын қамтамасыз ету үшін (мысалы, zuerst, dann, nachher, zuletzt үстеулерінің көмегімен ондағы түрлі байланыс құралдары туралы білімдерін қолдану;</p> <p>11.5.13 таныс, жартылай таныс емес жалпы және оқу тақырыптарының қатары бойынша төл және төлеу сөздерді айту тәсілдерін қолдану</p>
3-тоқсан		
	Тыңдалым	<p>11.1.1 кәсіптік салада қолданылатын белгілі тақырыптардағы әдебиеттік нормаларға сәйкес нақты айтылған пікірлердің негізгі түйінін түсіну;</p> <p>11.1.2 оқуға және болашақ кәсіби қызметке байланысты күнделікті сұрақтар мен тақырыптар туралы егжей-тегжейлі қарапайым ақпараттық хабарламаларды түсіну;</p> <p>11.1.3 айқын әдеби тілде айтылған жағдайда жалпылама ұзақ жүргізілген пікірталастың негізгі сәттерін бақылап отыру;</p> <p>11.1.4 баяндама нысаны таныс, ал баяндаманың өзі қарапайым және нақты құрылымды болған жағдайда оқу және кәсіби тақырыпқа байланысты дәріс немесе әңгімені түсіну;</p> <p>11.1.5 баяу, нақты нормативтке сәйкес айтылған жағдайда таныс тақырыптардағы қысқа қарапайым әңгімелерді егжей-тегжейлі түсіну ;</p> <p>11.1.7 радиодан берілген немесе таспаға жазылған қызықтыратын тақырыптағы ақпараттың басым бөлігін баяу және нақты нормативті айтылған жағдайда түсіну;</p> <p>11.1.8 қызықтыратын тақырыптардағы телевидидар бағдарламаларының басым бөлігін , мысалы, сұхбаттарды, қысқа дәрістерді, репортаждарды баяу</p>

		<p>және нақты айтылған жағдайда түсіну</p> <p>11.2.1 өте тез, қарапайым тілмен өзін қызықтыратын сұрақтардың бірін бір қатар дәйекті тұжырымдамалар түрінде сипаттай білу;</p> <p>11.2.2 өте тезбір оқиғаны сипаттау немесе бірқатар дәйекті тұжырымдамалар ретінде кітап немесе кітаптың сюжетін айту және оған деген өз реакциясын сипаттау;</p> <p>11.2.3 жалпы және оқу тақырыптарына байланысты өзінің көзқарасын түсіндіру, негіздеу және әңгімелесушінің көзқарасын бағалау;</p> <p>11.2.4 бір оқиғаның себептерін егжей-тегжейлі түсіндіру және бір мәселені, жоспар, әрекетті және бір істі шешудің түрлі нұсқалары туралы түсіндірме беру;</p> <p>11.2.5 тақырыпқа қатысты оқу және кәсіби салалар бойынша қысқаша, алдын-ала дайындалған екпін түсіруі мен интонациясына қарамай түсінуге болатын хабарландырулар жасау;</p> <p>11.2.6 басынан бастап ойын толық түсініп отыруға болатын және негізгі ережелері анық түсіндірілген, таныс тақырып бойынша алдын-ала дайындалған кең көлемдегі баяндама әзірлеу;</p> <p>11.2.7 өзінің сөйлеген сөзі бойынша бірқатар сұрақтарға жауап беру, егер сұрақ жылдам айтылған болса, оны қайталап қоюды өтіну;</p> <p>11.2.8 өз тәжірибесіне деген сезімі мен реакциясын күрделі байланысқан мәтін ретінде құрастыра отырып өз тәжірибесін сипаттау</p>
Айтылым		<p>11.3.1 қызықтыратын тақырыптағы нақты мәліметтері бар қарапайым мәтіндерді жеткілікті деңгейде түсіну;</p> <p>11.3.2 хат алмасу бойынша досымен үнемі қарым-қатынас жасауға мүмкіндік беретін шектерде жеке хаттардағы</p>

3. Көшбасшылық қасиеттерді қалай дамытамыз:
 3.1 Пікірталас. Диспут. Көпшілік алдында сөйлеу
 3.2 Қазіргі жастардың өздігінен білім алуы және өздерін дамытуы.
 3.3 Қазақстандық патриотизм, құқық және жастардың міндеттері.

Оқылым

оқиғалардың, сезімдердің және тілектердің сипаттамасын түсіну;
 11.3.3 қажетті ақпаратты табу үшін үлкен көлемді мәтінді қарастыру, сонымен қатар нақты тапсырманы орындау үшін мәтіннің әр бөлігінен немесе әртүрлі мәтіндерден ақпарат жинау;
 11.3.4 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша көркем және басқа да әдебиеттердегі ұзақ мәтіндерді оқу;
 11.3.5 мәтінде қозғалған тақырыптың тұжырымдама тізбегін түсіну;
 11.3.6 таныс тақырыптағы әртүрлі типтегі газет мақалаларының негізгі тұжырымдамасын анықтау;
 11.3.8 мағанасын тексеру және түсінікті кеңейту үшін қағаз және цифрлы таныс емес ресурстарды қолдану;
 11.3.9 жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ мәтіндерде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтау

Жазылым

11.4.1 кейбір қысқа элементтерді біріктіре отырып, таныс және қызықты сұрақтардың кең шеңберінде қарапайым мәтіндерін жазу;
 11.4.2 қарапайым мәтінге өз сезімдері мен реакциясын тұжырымдай отырып, өз тәжірибесін сипаттау;
 11.4.3 қызмет өрісі шеңберінде орналасқан таныс күнделікті және әлеуметтік мәселелер бойынша жинақталған нақты ақпарат туралы өз ойын жинақтау және хабарлау;
 11.4.6 достарына, мұғаліміне, қызмет көрсетушілерге немесе күнделікті өмірде кездесетін тұлғаларға нені басты деп санайтынын анық білдіріп, маңызды ақпаратты қамтитын қысқа жазбахат жазу;
 11.4.7 қарапайым дәрістер барысында таныс тақырыпқа қарапайым сөйлеу тілінде

нормативтік диалектіде түсінікті етіп айтылғандардың негізгі кезеңдерін тізімдеп жазба ретінде жазу;

11.4.8 берілген мәтіннің алғашқы редакциясы мен құрылымын пайдаланып, әртүрлі көлемдегі қысқаша жазба үзінділерін қарапайым тілмен қайта жазу;

11.4.9 оқиғаны жазбаша түрде айтып шығу

11.5.1 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша абстрактілі құрамдас зат есімдерді және күрделі атаулы топтарды қолдану;

11.5.2 сөйлеу барысында шектеусіз көлемде сілтеу, қатыстық, белгісіздік есімдіктерін, сонымен қатар, сын есім мен үстеулерді, олардың салыстырмалы шырайларын қолдану;

11.5.3 зат есім мен сын есімдердің септелуі, көпше түрдегі зат есімдердің жасалуы туралы білімдерді жүйелеу, аталған білімдерді таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша ой құрастыруға қолдану;

11.5.4 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша ой құрастыру үшін сөзжасамның продуктивті тәсілдерін (аффиксация, сөздерді біріктіру, конверсия), сөйлеу әдебінің негізгі нормаларын (реплика-клише, көп таралған бағалау лексикасы), синонимдер, антонимдер және өзге де көмекші сөздерді шектеусіз қолдану;

11.5.5 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістіктің түрлі мезгілдік және модальді формаларын қамтитын түрлі типтегі сұрақтарды қолдану;

11.5.7 таныс, жартылай таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістіктің түрлі мезгілдік формаларын, модальді етістіктерді және олардың эквиваленттерін, оның ішінде пассивті формалардың

	<p>Тілді қолдану</p>	<p>үздіксіз артушы әртүрлілігін қолдану; 11.5.8 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша модальді құрылымдардың әртүрлілігін, салалас құрмалас және бағыныңқы құрмалас сөйлемдерді қолдану; 11.5.9 жалпы және оқу тақырыптарының шеңберінде субстантивті қатысуларды, сілтемелік көңіл-күйдің түрлерін қолдану:: wurde + Infinitiv, Präteritum Konjunktiv/; 11.5.10 таныс, жартылай таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша aufhören mit D., gratulieren zu D., bedanken sich bei D./ für A., Angst haben vor D түріндегі неғұрлым күрделі басқарумен етістіктер және тұрақты етістік тіркестерін қолдану; 11.5.11 таныс, жартылай таныс емес жалпы және оқу тақырыптарының қатары бойынша (obwohl/ obgleich) жалғаулықтарымен бағыныңқы құрмалас – қарсылықты бағыныңқы сөйлемдерді қолдану; 11.5.12 сөйлеу барысында көмекші сөздердің қызметтік маңыздылығы, мәтін тұтастығын, байланыстылығын қамтамасыз ету үшін (мысалы, zuerst, dann, nachher, zuletzt үстеулерінің көмегімен ондағы түрлі байланыс құралдары туралы білімдерін қолдану; 11.5.13 таныс, жартылай таныс емес жалпы және оқу тақырыптарының қатары бойынша төл және төлеу сөздерді айту тәсілдерін қолдану</p>
4-тоқсан		
		<p>11.1.1 кәсіптік салада қолданылатын белгілі тақырыптардағы әдебиеттік нормаларға сәйкес нақты айтылған пікірлердің негізгі түйінін түсіну; 11.1.3 айқын әдеби тілде айтылған жағдайда жалпылама ұзақ</p>

Тыңдалым		<p>жүргізілген пікірталастың негізгі сәттерін бақылап отыру;</p> <p>11.1.4 баяндама нысаны таныс, ал баяндаманың өзі қарапайым және нақты құрылымды болған жағдайда оқу және кәсіби тақырыпқа байланысты дәріс немесе әңгімені түсіну;</p> <p>11.1.5 баяу, нақты нормативтке сәйкес айтылған жағдайда таныс тақырыптардағы қысқа қарапайым әңгімелерді егжей-тегжейлі түсіну ;</p> <p>11.1.7 радиодан берілген немесе таспаға жазылған қызықтыратын тақырыптағы ақпараттың басым бөлігін баяу және нақты нормативті айтылған жағдайда түсіну;</p> <p>11.1.8 қызықтыратын тақырыптардағы телевидидар бағдарламаларының басым бөлігін , мысалы, сұхбаттарды, қысқа дәрістерді, репортаждарды баяу және нақты айтылған жағдайда түсіну</p>
Айтылым		<p>11.2.1 өте тез, қарапайым тілмен өзін қызықтыратын сұрақтардың бірін бір қатар дәйекті тұжырымдамалар түрінде сипаттай білу;</p> <p>11.2.3 жалпы және оқу тақырыптарына байланысты өзінің көзқарасын түсіндіру, негіздеу және әңгімелесушінің көзқарасын бағалау;</p> <p>11.2.4 бір оқиғаның себептерін егжей-тегжейлі түсіндіру және бір мәселені, жоспар, әрекетті және бір істі шешудің түрлі нұсқалары туралы түсіндірме беру;</p> <p>11.2.6 басынан бастап ойын толық түсініп отыруға болатын және негізгі ережелері анық түсіндірілген, таныс тақырып бойынша алдын-ала дайындалған кең көлемдегі баяндама әзірлеу;</p> <p>11.2.7 өзінің сөйлеген сөзі бойынша бірқатар сұрақтарға жауап беру, егер сұрақ жылдам айтылған болса, оны қайталап қоюды өтіну</p>

	Оқылым	<p>11.3.1 қызықтыратын тақырыптағы нақты мәліметтері бар қарапайым мәтіндерді жеткілікті деңгейде түсіну;</p> <p>11.3.3 қажетті ақпаратты табу үшін үлкен көлемді мәтінді қарастыру, сонымен қатар нақты тапсырманы орындау үшін мәтіннің әр бөлігінен немесе әртүрлі мәтіндерден ақпарат жинау;</p> <p>11.3.4 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша көркем және басқа да әдебиеттердегі ұзақ мәтіндерді оқу;</p> <p>11.3.6 таныс тақырыптағы әртүрлі типтегі газет мақалаларының негізгі тұжырымдамасын анықтау;</p> <p>11.3.7 құрылғыларды қолдану бойынша жазылған қарапайым нұсқаулықтарды түсіну;</p> <p>11.3.8 мағанасын тексеру және түсінікті кеңейту үшін қағаз және цифрлы таныс емес ресурстарды қолдану;</p> <p>11.3.9 жалпы және оқу тақырыптары бойынша ұзақ мәтіндерде келтірілген аргументтердегі сәйкессіздіктерді анықтау</p>
<p>4. Экономика және елдің бәсекеге қабілеттілігі:</p> <p>4.1 Қазақстан мен Германияның дипломатиялық қарым-қатынасы</p> <p>4.2 Жасыл экономика</p>	Жазылым	<p>11.4.3 қызмет өрісі шеңберінде орналасқан таныс күнделікті және әлеуметтік мәселелер бойынша жинақталған нақты ақпарат туралы өз ойын жинақтау және хабарлау;</p> <p>11.4.5 жаңалықтар және мәдениетке қатысты музыка, фильмдерге байланысты абстракті тақырыптар бойынша өз ойларын білдіріп, жеке хаттар жазу;</p> <p>11.4.6 достарына, мұғаліміне, қызмет көрсетушілерге немесе күнделікті өмірде кездесетін тұлғаларға нені басты деп санайтынын анық білдіріп, маңызды ақпаратты қамтитын қысқа жазбахат жазу;</p> <p>11.4.7 қарапайым дәрістер барысында таныс тақырыпқа қарапайым сөйлеу тілінде нормативтік диалектіде түсінікті етіп айтылғандардың негізгі</p>

кезеңдерін тізімдеп жазба ретінде жазу;

11.4.8 берілген мәтіннің алғашқы редакциясы мен құрылымын пайдаланып, әртүрлі көлемдегі қысқаша жазба үзінділерін қарапайым тілмен қайта жазу;

11.4.9 оқиғаны жазбаша түрде айтып шығу

11.5.1 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша абстрактілі құрамдас зат есімдерді және күрделі атаулы топтарды қолдану;

11.5.2 сөйлеу барысында шектеусіз көлемде сілтеу, қатыстық, белгісіздік есімдіктерін, сонымен қатар, сын есім мен үстеулерді, олардың салыстырмалы шырайларын қолдану;

11.5.3 зат есім мен сын есімдердің септелуі, көпше түрдегі зат есімдердің жасалуы туралы білімдерді жүйелеу, аталған білімдерді таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша ой құрастыруға қолдану;

11.5.4 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша ой құрастыру үшін сөзжасамның продуктивті тәсілдерін (аффиксация, сөздерді біріктіру, конверсия), сөйлеу әдебінің негізгі нормаларын (реплика-клише, көп таралған бағалау лексикасы), синонимдер, антонимдер және өзге де көмекші сөздерді шектеусіз қолдану;

11.5.5 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістіктің түрлі мезгілдік және модальді формаларын қамтитын түрлі типтегі сұрақтарды қолдану;

11.5.6 жартылай таныс емес жалпы және оқу тақырыптары шеңберінде Partizip I және Partizip II (der lesende Schuler; das gelesene Buch/ таралған анықтамаларды қолдану;

11.5.7 таныс, жартылай таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша етістіктің

Тілді қолдану

түрлі мезгілдік формаларын, модальді етістіктерді және олардың эквиваленттерін, оның ішінде пассивті формалардың үздіксіз артушы әртүрлілігін қолдану;

11.5.8 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша модальді құрылымдардың әртүрлілігін, салалас құрмалас және бағыныңқы құрмалас сөйлемдерді қолдану;

11.5.9 жалпы және оқу тақырыптарының шеңберінде субстантивті қатысуларды, сілтемелік көңіл-күйдің түрлерін қолдану: wurde + Infinitiv, Präteritum Konjunktiv/;

11.5.10 таныс, жартылай таныс емес жалпы және оқу тақырыптары бойынша aufhören mit D., gratulieren zu D., bedanken sich bei D./ für A., Angst haben vor D түріндегі неғұрлым күрделі басқарумен етістіктер және тұрақты етістік тіркестерін қолдану;

11.5.11 таныс, жартылай таныс емес жалпы және оқу тақырыптарының қатары бойынша (obwohl/ obgleich) жалғаулықтарымен бағыныңқы құрмалас – қарсылықты бағыныңқы сөйлемдерді қолдану;

11.5.12 сөйлеу барысында көмекші сөздердің қызметтік маңыздылығы, мәтін тұтастығын, байланыстылығын қамтамасыз ету үшін (мысалы, zuerst, dann, nachher, zuletzt үстеулерінің көмегімен ондағы түрлі байланыс құралдары туралы білімдерін қолдану;

11.5.13 таныс, жартылай таныс емес жалпы және оқу тақырыптарының қатары бойынша төл және төлеу сөздерді айту тәсілдерін қолдану

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК